BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU
Inc. 263
INKUNABUŁY

BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU
Inc. 264
INKUNABUŁY

5187 y

H*8425

Clarissimi viri Juriumq; doctoris Felicis Hemmerlin cantoris quondam Thuricen. varie oblectationis opuscula ¶ tractatus.

Felicis si te iuuat indulsisse libellis.
Malleoli: presens dilige lector opus:
Illius ingenium varijs scabronibus actum
Perspicis: et stimulos sustinuisse graues.
Casibus aduersis (aurum velut igne) probatus:
Hostibus vsq; suis malleus acer erat:
Hinc sibi conueniens sortitus nomen: vt esset:
Hemmerlin dictus: nomine: req; statu.
At felix tandem: vicioq; illesus ab omni
Carceris e tenebris sydera clara subit.

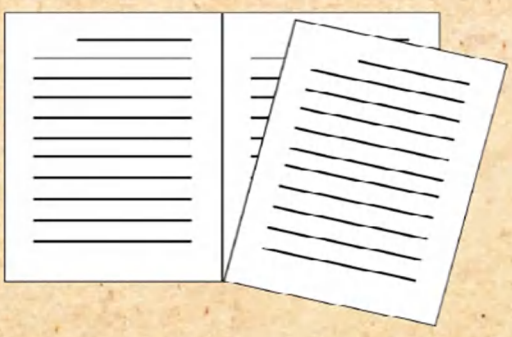

W woluminie kolejno współoprawne sygnatury:

Inc. 263

Inc. 264

5487 y

40653

ash Hemmerlein, varia oblationis opuscula

Theodor Georg von Karajan

bei Kappitsch in Wien gekauft Mai 1845 um 5

Nach B. Reber, Felix Hemmerlin. Zürich 1846. 8° p. 32 & 33 ist der im vorliegenden bande enthaltene erste theil, nämlich das werk "de nobilitate" &c. die einzige existierende ausgabe dieser schrift Hemmerlins, der zweite theil aber, nämlich die "varia oblectationes" &c. sind die zweite Brantsche ausgabe.

mir von Karajan geschenkt
Wien 7 sept. 1847 Jac. Grimm

H*8425

Clarissimi viri Juriumq; doctoris Felicis Hemmerlin cantoris quondam Thuricen. varie oblectationis opuscula tractatus.

Malleo

Felicis si te iuuat indulsisse libellis.
Malleoli: presens dilige lector opus:
Illius ingenium varijs scabronibus actum
Perspicis: et stimulos sustinuisse graues.
Casibus aduersis (aurum velut igne) probatus:
Hostibus vsq; suis malleus acer erat:
Hinc sibi conueniens sortitus nomen: vt esset:
Hemmerlin dictus: nomine: reqz: statu.
At felix tandem: vicioqz illesus ab omni
Carceris e tenebris sydera clara subit.

Ad reuerendissimũ in chri-

sto patrem Illustrissimumq; dominũ Hermannũ Colonie Agrippine Archiantistitẽ Sacri Romani imperij principẽ electorem. atq; per Gallias archicancellariũ Lantgrauium Hassie. westualie et Angarie ducem Ecclesieq; Padeborneñ. Loadium torem magnidecentissimũ: dominum tibi perpetuo obseruandũ Sebastiani brant: in libellos Felicis hemmerlin Lantoris Thuriceñ. elegiacum Episodion.

Venerat in mentem dudum illustrissime princeps
  Velle tuum totum me dare in obsequium.
Nec voluisse pudet: sed multa negocia partim:
  Me partim et longe prepediere vie.
Unde etaz inceptum tenui calamum: auspicuũq;
  Hactenus: et siluit musula nostra diu.
At tandem mecũ: miser ab. tam principi honesto: et
  Illustri: ignotum num pudet esse viro?
Hinc tentanda fuit via qua dignarer amore:
  Quaq; sacro fruerer principis alloquio
Incideram interea dum forte opus: atq; libellos
  Felicis nostri scriptaq; malleoli:
Continuo excussum: certe hec sunt principe docto:
  Atq; agrippino presuli digna legi.
Auctor enim illorum Hermanis natus in oris:
  Hermanis merito presul eumq; leget.
Inueniet quia nam: ludosq;: salesq; modestos
  Mordaces q; iocos: vafraq; dicta viri.
Dicacem offendet lector cynicumq; magistrum:
  Quicq; hostes lacerat mordicus vsq; suos.
Unde et iure suo poterit dici ille Cicada
  Que semel vt tacta est: murmura longa canit
Temporis ille sui carpit: varioq; reprendit
  Indecoros actus: scandala multa notans.
Ipse stilus scripti: cuius leuis atq; humilis sit:
  Nec satis incudi traditus eloquij:
Plautino cuius redolet minus ille nidore:
  Est tamen et salibus plenior atq; iocis
Que tibi scripta quidẽ: princeps clarissime: presul
  Magnifice/exhibeo: dedico q illa tibi:
Et si quando vacet: nostros percurre libellos

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA Poznań

Atq; manu voluas: illa vel illa: sacra.
Comperies (q̄uis vultu gravis atq; severo
Sis pater) vt risum vix tenere queas.
Cunq; leges: nostri memor illustrissime princeps:
Non donū aspicias: verum animū atq; fidem.
Neq; tuos inter seruos numerabis inanes:
Qui mihi perpetuo tempore numen eris.
Te mona: leodium: colit. herbipolisq; tribus nam
Ornasti has vrbes iam modo presulibus:
Hinc patris instar amat te quisq; episcopus hanc
Te faciente quidē culmina tanta tenent.
Te caput atq; patrem Germana Colonia seruat:
Te dominū atq; ducem westualus acer amat.
Hassonibꝫ p̄nceps: padeborn tua dextra gubnat:
Esq; coadiutor illius ecclesie.
Littera docta tibi nota est: tibi bellicus vsus:
Consilio atq; armis/cuncta decora facis.
Utq; alios sileam titulos. laudisq; triumphos.
(Quorum me fessum copia longa premit)
Hausiam solus seruasti/splendide princeps:
Que fuit hostili iam laceranda manu.
Pertuleraq; tuis virtutibus obsidionem
Annalem. fortis magnanimiq; ducis.
Feciſti atq; hostem tibi cedere: menia q̄uis
Ariete contorto decutiebat humi.
Tum vere enituit quantum virtute: potenti
Corpore: consilio: presidioq; vales.
Senserat imperium tum dignū prorsus honore
Te celebri: et tanto iure sedere loco.
Inde pij electoris regis quoq; Maximiliani
Factus: eum innato diligis officio.
Rex quoq; te rursus pre cunctis diligit vnum:
Teq; patres seruat: percolit atq; loco.
Te cuncti venerantur: amant: te principe gaudent:
Communemq; vocant te patrie esse patrem.
Tu decus es rheni: tu gloria prima: senatus
Imperij: et terre splendor es omnigene
Iccirco dignum est: longos vt nestoris annos
Maximus ille tibi det deus atq; parens:
Quo regi: et patrie: valeas prodesse/paterno
Consilio: atq; armis presidioq; tuo.
Diue tibi faueant/precor/o pia munimina presul:
Neq; pater (placeat si tibi pauper) ames.

Inc. 264

133421 (A)

Tabula titulorz.

Seqūtur tituli tractatulorz Quos

titulos lector volens prompte inuenire: querat eos ꝑm signaturas foliorz que inferius in foliis signatur.

Contra validos mendicantes. folio.primo.
Recapitulatio eiusdem. folio.vj.
Contra Anachoritas Beghardos Baginasq; siluestres fol.vij.
Lollhardorum descriptio. folio.x.
Blosa bullarum per Beghardos impetratarz. folio.xj.
De negocio monachorum. folio.xvj.
De plebanis et religiosis mendicantibus. folio.xxix.
De religiosis proprietarijs precepta dñi predicantiby. folio.xxxv.
Tenor epistole de celis misse per patronos ecclesie Thuricen. contra negligentes diuinū cultum. folio.xl.
Tractatus de nouorum officiorum diuinorz institutione fol.xlij.
De oblatis z solutis pecunijs pro p̄benda seu beneficio in ecclesijs vel monasterijs percipiendo. folio.lij.
Dyalogus doctoris Felicis hemerlin de anno iubileo. folio.liij.
Recapitulatio de anno iubileo. folio.lxvij.
De benedictionibus aure cum sacramento faciendis. folio.lxxj.
Tractatus de exorcismis. folio.lxxiij.
Alius tractatus exorcismorum seu adiurationū. folio.lxxvj.
De crudelitate demonibus exhibenda. folio.lxxix.
De arbore torculari ducendo in die festo. folio.lxxxij.
Tractatus de matrimonio. folio.lxxxv.
De furto reliquiarum z alijs rebus nuper in monasterio beate virginis loci heremitarz per tres psonas miraculose commisso z deducto: et finaliter reperto z recuperato. folio.lxxxix.
Epistola contra quendam superbum clericum. folio.xcij.
Forma appellationis contra cardinalē q̄ in Bermania vellet intrare ecclesiam cathedralem. folio.xciij.
De libertate ecclesiastica. folio.xcv.
De boni et mali occasione. folio.cvij.
De emptione et venditione vnius pro viginti. folio.cx.
De contractibus qui obstagio dicuntur et vulgariter Bisel nuncupatur. folio.cxij.
Doctoratus in stulticia. folio.cxv.
Tenor littere doctoratus in stulticia. folio.cxix.
Contra iniquos iudices. folio.cxix.
Dyalogus de consolatione inique suppressorum. folio.cxxij.

Finit tabula titulorum.

ben.li.vj.c.vl.z ita elemosyna q̄ mihi denegarek tibi accresceret:z locupletari velles cū iniuria mea.cōtra regulā iurʒ.li.vj.ecce oīa dicta tua rōne carēt.ideo extirpāda sunt. lxviij.dist. Lozri pi.Dicta aūt mea sunt naturalis rō.z ideo legē faciūt.ff.de h o.dam. Luz ratio.et ideo expecta dñm z custodi viā eius:z exaltabit te vt hereditate capias terrā.z cū perierint pctōres videbis.

Felix. Responde stulto iuxta stulticiā suam ne sibi sapiens videatur. Pro- uerb.xxvj.z q̄ nō plura sapiat q̄ opteat.de renūc.c.j.li.vj. Quia sciui q̄ durus es tu z neruꝰ ferreus ceruix tua:z frons tua enea. Esa.xlviij.z qz non ad omīa.sed aliq̄bus ptermissis ad aliq̄ respōdisti:z p cōsequēs cōcessisti.vt in.c. Nonne. de pūmp. Nihilomin⁹ tamē dico:quia p̄ncipia responsiōis tue p̄tendūt in effectū te nō esse begbardū sed anachoritā sequēdo heliā prophetā. Regem nō babēdo vt locusta.de cui⁹ cōtrario manifeste liquet: quare hec eneruare nō compelloz. Sed si saltē posses allegare incōueniēs pro solutione ad excusandus excusatiōes in peccatis. vt psal.cxl.z de consue.Quāto.xvj.q.j.Predicatoz.de excess.pla. Inter dilectos.q̄ excusatio nulla est.vt infra patebit.gloziari in malicia nō postponeres. Sed q̄a respōdes q̄ crimie grauat⁹ aliū cozrigere vel docere possit. Attende o begbarde nonne scis q̄a scriptū est Sup cathedrā moysi sederunt scribe z pharisei.oīa ergo q̄cunq̄ dixerint seruate z facite:ꝑm ꝓo opa eoz nolite facere Math.xxiij.z in Cle.Dudū.de sepul. z dicit can on.lxxxiij. dist.§.vlt.q̄uis sacerdotes tā suis q̄ alienis crimib⁹ opteat eē imunes.tñ si alioꝛsnz se habuerint.nō ideo ꝓba sue p̄dicatiōis debēt cōtemni. Et ideo dico tibi z cōstat q̄ si tm̄modo dñs daret ꝓbū euangelisantib⁹ ꝓtute mlta.vt pṡ.lxvij.z bis q̄ recto sunt corde.q̄s nr̄m sine pctō primus mitteret lapidē.vt Jo.viij.imo tūc sermo dei p̄ciosus esset vt tpe Samuelis z Hely sacerdotʒ.j.Reg.iij.de q̄ sinceri⁹ scire volueris. vide Omeliā Bede sup cuāg. Estote misericoꝛdes. Luc.vj. Sed q̄litercūq̄ de residuo ꝓbozū tuoz ad infamiā inter medios cleros tendentiū.diligēter attēdo:z q̄ bona clericoz z ecclesiarū paupez sunt. p iura p te allegata concedo. ʒ cū modificatōne subscripta. Et dico tibi begbarde q̄ ideo pauperū dicunt q̄ tpe necessitatʒ ipis cōicāda sunt ʒ nō appropriāda.vt de p̄bē.c.iij.de dona.c.ij. Et bona ecclie ita dicūt ecclie sic q̄ eccl̄a habeat eoz dominiū.vt.xxv.q.iij. Int. vl̄ put dicit Jo.mo.in.c.v.de re.ec.nō alie. li.vj.q̄ eccl̄a z congregatio fideliū cui⁹ christus caput est:bz dominiū.sed pauperū sunt q̄ ad sustentationē.et clericoꝛū quo ad ministrationē. Sed tñ illa bona ecclesiaz nō adeo pauperuz sunt q̄ ipsis ꝓterea cōpetat actio cōtra clerū etiā abundantē.vt arguit.xlvij.dis. Sicut. z ibidē in glo.vlt.z ita seruat.al's oīa consistoria iudicioz plena cōtinuo eēnt paupib⁹ p singl'os dies agēdo cōtra clerū p victu. Sʒ quo ad hoc q̄ dicis q̄ ds in traditiōe sue rei pōt ponere pacta z legē zc. Dico tibi lollbarde p glo.xj.q.v.c.v.q̄ verꝫ ē.ita tñ q̄ hmōi lex z pactio nō sint cōtra ius z honestatē. Nam si donatoꝛ diceret clerico. Dono tibi illā possessionē z eius fruct⁹ in beneficiū vt celebres missaz p singl'os dies in maledictione ꝑpl̄i.pactū z lex non valerēt exquo missa pro salute ꝑpl̄i est instituta. Jtē si diceret. Dono tibi possessionē illaz z eius fruct⁹ vt sint elemosyne vt p singulos dies celebres missam.z vigilias mortuoz. vel psalteriū legas pro salute progenitoz meoz defunctoz. Hoc est cōtra ratiouē.discretionē z elemosyne institutiōez z eius diffinitionē.qz elemosine debēt dari indigenti pure ꝓpter deū. Nam vtiq̄ laboꝛ est celebrare z tanta legere vt predicit p singulos dies.quia sacerdos nō tenek talia facere gratis. nec suis stipēdiis militare.j.ad Corinth.ix.de p̄scrip. Et officij. Sʒ hoc p sequētia tibi plenius probare z declarare intēdo. Nam cū begbarde non solus sed multi clero inimici dicere solēt. q̄ p uentus ecclesiastici sint elemosyne. Attende q̄uis res eccl̄ie vt decime z oblatiōes siue reddit⁹ et ꝓuentus ecclesiastici z p̄dia seu prebende de q̄bus clerici religiosi ordinū nō mendicantiuz sustentantk:sint vota fideliū.precia pctōruz.patrimonia paupez. et tributa egentiū animaruz. nō tamē ꝓprie loquēdo dici possunt elemosyne:vel q̄ sint elemosyne.vel q̄ tales p̄sone de elemosyna vel mēdicitate viuāt.vt notat Aug⁹.in li.de ope monachoꝛū. Sūt em̄ stipēdia z merces laborū et onerū ad q̄s z ad que ipsi clerici religiosi ecclesiastica auctoꝛitate eligunt vel deputank.vt dicit Aplus. Qui em̄ altario deseruiūt vuere debēt de altari. z qui ad onus eligit:repelli nō debet a mercede.de p̄ben. Cum scōm.z.xij.q.j.c.ij.de sepul.c.j.z sic cleric⁹ nō est deputatus ad laborē manualē sed ad cultū diuinū. Secus de te lollbarde. de hoc p btm̄ Tho.contra gentiles.li.iij.c.cxxvj.z quattuoꝛ sequē.capitulis. Jtem begbarde attende ex alio. Nam elemosina nō est danda abutentib⁹.de re.p̄mut.c. Jniustū.xiij.q.vj. Si res.cum cōcoꝛ.sed decime z oblationes dande sunt sacerdotib⁹ etiā abutentibus et ex debito.vt de deci. Tua nobis.

ergo decime ⁊ oblatiões non sunt elemosyne. Item ex alio. Nã btūs Tho. p̄dictus li. iiij. dist. xv. q. j. dicit. Elemosyna est opus in quo dat aliquid indigenti ex compassiõe ꝓpter deum: sed fructus beneficiorū nostrorꝫ nõ sunt huiusmodi. Probo sic. quia fructꝰ beneficiorū nostrorū stipendia sunt. ergo nõ elemosyne. quia stipendia ⁊ elemosyne quasi contraria sunt: vt patebit infra. Sed q̄ fructꝰ beneficiorū nostrorū stipendia sunt ⁊ non elemosyne. patz per iura innũerabilia. vt de cle. non resi. Quia nõnulli. j. q. j. Clericos. ⁊. c. vlti. de conse. dist. vlt. In omibus. xvj. q. j. c. vlt. xij. q. ij. Caritatẽ. xcj. dist. c. j. Que de dyacone sunt. j. q. iij. §. j. de preben. Dilecta. de postu. c. j. vij. q. j. c. Quia frater. ff. de re iudi. l. cõmodum. cũ concor. ⁊ in pluribꝫ alijs iuribus causa breuitatis obmittendis. Et huiusmodi stipendia pro gubernatiõe ⁊ in officiatione ecclesiarū et beneficiorū dantur. vt habet in multis iuribus iam allegatis. Et ideo dicit in. c. vlt. de rescrip. li. vj. Beneficiū datur ꝓpter officiū. ac si diceret. Fructus beneficij dant propter inofficiationẽ beneficij. Et propter stipendia ⁊ ratione stipendiorꝫ clerici in ecclesiã ministrãt. vt de p̄ben. Cum ꝑm. ⁊. c. Extirpande. et. c. Dilecti. ⁊ beneficia ecclesiarū propter officia diuina distributa sunt. xij. q. ij. Concesso. xvj. q. j. Generaliter. ⁊. j. q. ij. c. Cyprianus. et. c. vltio. Et ideo dū clericus ab officio suspendit regulariter ⁊ a beneficio ⁊ fructibꝫ beneficij est suspẽsus. vt dist. xvij. c. Eos. ⁊. c. Si quis sacerdotū. xxj. dist. Preter. et per officia debẽt clerici deseruire fructus beneficij. vt de cleri. nõ resi. Cõquerente. ⁊ dicunt militare in ecclesia dei. vt de cle. egro. c. j. immo dicunt proprie milites militie celestis. de penis. c. Degradatio. li. vj. ⁊ ad illam militiã non assumunt apti ad mendicationẽ vel elemosynã vt ceci claudi ⁊ huiusmodi. sed tãtū sani corporis ⁊ non viciati. vt de cor. vici. per totū. Dicit enī mendicus a mene qđ est defectus. Et scõm Isido. x. etbimo. Mendicus qui minus habet vnde degat. siue quia mos erat apud antiquos os claudere: et genu ac manus extendere: quasi manu dicere. Omnia hec iura prohibent fieri in clero. vnde nullus ordinari pmittitur ad ordines sacros: ⁊ ad militiã huiusmodi nisi habeat vt nõ egeat: ne mendicet nec elemosynaꝫ petat. vt infra melius videbis. Ecce modo lollharde q̄s longe differũt militare ⁊ mendicare tanq̄s abundare ⁊ deficere: que contraria sunt: vel q̄s longe differunt vti elemosynis vt mẽdicantes vel vti stipendijs vt militãtes. Item differũt stipendio vti ⁊ militare ministrando aut ministrare militãdo pro stipendio in eccl̄ia dei. quod stipendiũ etiam ex debito datur ⁊ exigit ab inuito prout docet practica quotidiana. ⁊ apparet. ff. de verbo. sig. l. debitũ: ⁊ videtur principaliter in decimis. vt de deci. Tua. ij. de quo etiã Archiẽ. plene. eo. ti. c. j. li. vj. Sed vti elemosynis que regulariter nõ dant ex debito aut officio. sed indigenti ex cõpassione propter deum voluntarie sunt. vt ex diffinitione elemosyne. ⁊ ex cõmuni practica videt ⁊ a nullo exigunt. Insup videt q̄ fructus beneficiorum quotidie dant ⁊ episcopis ⁊ alijs prelatis diuitibus: qui tamẽ indigentes nõ sunt. ex quo videtur q̄ elemosynã nõ recipiũt ex diffinitione p̄dicta. Ad hoc tamẽ dicit sanctus vbi supra. q̄ licet tales prelati elemosynis nõ indigeant: tamẽ elemosyna ipis datur vt ministris pauperuꝫ et dispensatoribꝫ elemosynarū. et ideo q̄ ipis in elemosynã datur per eos pauperibꝫ transmittit. Hec ille. Et sic eadẽ rõne elemosyna datur cõmendatoribꝫ ⁊ procuratoribus hospitaliũ ⁊ zenodochiorū: cũ de similibꝫ idem sit iudiciũ. de transla. Inter corpalia. Et tales prelati quibus talis elemosyna cõmittit distribuenda: nõ dicunt elemosinarij: nec dicunt vti elemosynis sed stipendio suo. et illud non est mirũ. Ecce nonne ⁊ idẽ denarius in manu vnius homis põt esse elemosyna. ⁊ mox positus in manu alterius nõ est elemosyna. Exemplũ de familia hospitalis. nõne in manu procuratoris hospitalis dantur elemosyne. ⁊ ita denarius in manu procuratoris est elemosyna: et mox traditus in manu familie: aut mercẽnarij laborantiuꝫ in hospitali est salariũ eius ⁊ nõ elemosyna. Similiter possumus dicere de vsurarijs: cuius pecunia tota est vsura: sed perneniẽs ad manus laborantis sibi in vinea non est vsura: nec talis laborator tenetur ad restitutionẽ sicut vsurarius. Sic est de clerico beneficiato. quia licet aliq̄s fundet beneficiũ in finem: vt ꝑpetuo dietim aut interpellatim missam celebret. et ea que intentione tradat bona sua vt talis traditio sit elemosyna. ⁊ ita cirographũ ⁊ instrumẽta scribat. tamẽ mox traditioni facta ⁊ dum pueuit ad manꝰ clerici extunc est stipendiũ suũ pro labore suo. scz celebrandi diuina officia: ⁊ non est elemosyna. ⁊ licite potest recipere huiusmodi stipendiũ pro huiusmodi labore suo ex quo nemo tamẽ militare tenet suis stipendijs vt predictũ est. Attamẽ o beg harde audi vnã veritatẽ scõm doctores ⁊ magistros meos q̄ qualiscũq̄ sit intentio donantis seu fundãtis beneficiũ cum tale donũ nec in manu donantis nec in manu recipientis est

mosyna vt supius dictū est de donatiõe. Exquo intentio nõ semp iudicat opus ꝓput operãs intendit .j.q.j. Nõ est vbi dicit textꝰ: ꝙ licz aliqs de male acqsitis: puta rapina z furto. intendat facere opus elemosyne. tamẽ in veritate intẽtio illius tantũmodo opari non põt quin semp sit rapina z nõ elemosyna. Possunt assignari alie rõnes ꝓ differẽtia eozundẽ. Nã dicit Archiõ. xxxij. dist. Si quis ꝓ. Elemosyna dicit opus miscõie verissimũ. de q̃ miscõia dicit. Miserere anie me placẽs deo. Eccli. xxx. de pe. dist. iij. Qui vult. Sed stipendiũ dicit tributũ qõ mili tibus dat. ita dicit lex. Agere. §. Stipendiũ. ff. de verbo. sig. xxiij. q.j. §. Jam si christiana. et ita anthiochus rex dedit stipendia de erario suo. j. Mach. iij. Ecce quantũ differũt elemosyna et stipendiũ. ecce q̃ nobiliter canones z leges appellant fructus beneficiozũ nostrozũ. Nam non dicunt salariũ vel merces vel preciũ quod seruis datur: sed appellant stipendium z militare z tributum. vt in iuribus preallegatis. Dixit etiam christus Math. v. Si ergo offers munus tuũ ante altare zc. quod tantũ pertinet sacerdotibꝰ vt constat. longe ergo differũt munus z elemosyna. Et Marci. iij. vbi similiter oblata ad altare dicit esse donũ. Ecce beghарde non obmitto replicare qõ dixisti de collecta q̃ legit ꝓ defũcto. Ad quã dico ꝙ solũ illi q̃ vtunt elemosynis tenent illã dicere vt sunt mẽdicantes frẽs. vel alꝰ sacerdos infelix: qz in veritate dicit infelix q̃ mẽdicat. vt dicit Canon. xciij. dist. Dyaconi. Ultra mendicat infelix in plateis clerus z seruili ope mancipatꝰ publicam a quolibet poscit elemosynam: qui ex eo magis despicit a cunctis quo miser z desolatus iuste putat ad hãc ignominiã pueniſſe. z hec sunt ꝓba sancti Hiero. ad Narboneñ. episcopũ z illi z similes q̃ vtunt elemosynis dicũt hanc collectaz in nomie dñi.

Beghardus. Ad hoc beghardus est locutus cũ furoze serpentiũ atqz trabentium sup terrã dicens. Hũane aures talia verba iudicãt qualia foris sonant. xxij. q. v. Humane. Sed deus nouit cozda hominũ. Act. j. z verba vtiqz instituta sunt. vt p ea quisqz in alterius noticiã suas proferat cogitatiões: nõ vt se homies fallãt. vt. xxij. q. ij. Institutũ. Si eñ hominibus placerẽ: christi seruus nõ essem. ad Gal. j. Et ideo dico ꝙ testimonia tua credibilia facta nõ sunt: quia vidi iniquitatẽ in eis z contradictionẽ. et maxime ꝓa solam vmbrã imaginariã omni quidẽ effectu vacuã potero reperire. vt. xxxvj. dist. Unio: de consue. Quanto. de q̃ protestoz. et ideo tibi displicere nõ curo. Nihilominꝰ tamẽ mihi dicas quare vt verbis tuis vtar stipendia singulis clericis sunt tam imparia. vtputa ꝙ vnus clericꝰ magnũ beneficiũ hz: alius paruũ. imo vnꝰ multa magna: alius paruissimũ. vnũ tñ vel nullũ z tñ pariter z vniformiter laborãt diuina legẽdo officia: q̃liter hereditas dñi diuisa est cũ funiculo distributiõis. Nõne scriptũ est Deut. l. ꝙ dei iustũ est iudicare. Et sequit. Nulla erit distãtia psonarũ. ita audies magnũ vt paruũ. nec accipiet cuiusqz psonã: dei eñ iudiciũ est. Sz deus nõ est acceptoz psonarꝫ. Act. x. Leuit. ix. xxxij. q. iij. Sicut. de pe. dist. iij. Aequaqz. et vicarij videlicz plati tam indiscrete distribuũt. imo textus est z Glo. ordinaria. l. xx. dist. Sctõrũ. ꝙ de iure cõmuni nõ põt quis habere duas ecclias vel duas pbendas in eodem epatu vel diuersis. Nunquid iniquus est deus vt nobis nõ equaliter distribuat vite subsidia vt quidam esset affluens et abundans. alijs vero deesset et egerent. vt. xlvij. distinct. ca. Sicut hij.

Felix. O beghарde: loquebar ego Felix. Nonne scis ꝙ reprobant ea que ponunt extrinsecus et q̃ ad rem non ptinent veluti armo vinũqz Cano. ff. de verbo obli. l. que extrinsecus. z hec incidens materia peruerse causa promouẽdi erroris introducta vult ne correspondeãt vltima primis tamẽ ne dicas. Laqueus cõtritus est: z nos liberati sumus. Ps. cxxiij. Ad hec respondere nõ postponã. et dico tibi ꝙ nõ obstantibꝰ iuribus p te allegatis: nihilominus tamen sublimes et nobiles ac litterate psone que maiozibꝰ beneficijs sunt honorande cũ ratio postulauerit vt habeant plura beneficia p sedem apostolicã poterit dispensari: vt de pben. De multa. Et insup dicit Inno. monarcha iuris in. c. Dudũ. de elec. et in. c. Cum iam dudũ. de pben. ꝙ circa curata z dignitates potest quis habere plura beneficia in diuersis ecclesijs. dũmodo non sit nimia multitudo. et hoc de iure cõmuni. Eandẽ etiam opinionẽ tenet Jo. an. in. c. Gratia. de rescrip. li. vj. et hoc si non reqrant residentiã de statuto vel cõsuetudine. z dicit Inno. nõ esse peccatũ talia habere plura beneficia. de qua materia si plenius scire volueris et informari vide Johã. de Lignano in suo tractatulo de pluralitate beneficiozũ quẽ posuit in Cle. gratie. de rescrip. et clarius quo ad fundamentũ per Guil. parisien. in tractatulo consimili. Sed obmissis multis subtilitatibꝰ disputationibus z absqz casibus in iure conscriptis z p summistas enũeratis: mundi practica: et rerũ magistra experientia ostendit veritatem. de elec. Quã sit. li.

vj. Nam si de iure possemus. cōpellit tamen nos importuna necessitas que legez non habet. de cōse. dist. ij. Sicut. de cōsue. Quāto de penis. Significante. de cōse. dist. v. Discipulos. de furtis. Si qs pro necessitate. Nā patet euidenť q plura sint beneficia imo in decuplo q sint habiles clerici ad beneficia: sed beneficia pronūc fundata tanqz semel deo dedicatū nō sunt ad humanos vsus transferenda. de re. iu. li. vj. q̄d restat nisi q oportet necessario q vn⁹ clericus habeat plura beneficia. qz optimū. xxj. q. j. Clerici. in fi. z q interdū vnus est nobilior aut doctior alio. habeāt ergo bi pluralitatē hmōi. Sz si qs cōquerit de iniuria q habeat nullū bñficiū vl modicū imputet sibi q̄re fuit fact⁹ cleric⁹ pro tā modico bñficio q̄re nō remānsit sine beneficio ad opus patrz redtēs z se nutriuit. vel adhuc se nutriat p labores si bñficiū nō sufficit. vt. xcj. dis. c. ij. z de cele. miss. c. j. Sed ad hoc begbarde q tu dixisti de eq̄li labore z inq̄li stipendio z allegasti nunq̄d iniquus est de⁹ ꝛc. Rñdet tibi veritas Math. xx. Amice nō facio tibi iniuriā: nōne ex denario diurno cōueniisti mecū: tolle qd tuū est z vade Si g cōuentus es p beneficiuz vni⁹ marce tu teneꝛz ad horas canonicas sicut alius p bñficiū marcarū mille. sicut legit z no. de cele. miss. Presbyter. Nā si qs culpa sua eget indignū est ei subueniri. de pbti. Que in eccl̄ia rū. z in glo. Et dānū qd qs sua culpa sentit: sibi dz z nō alijs imputari. de re. iur. li. vj. Cū pcor.

Lollhardus O herr dñe dixit lollhard⁹. z frendebat sup me dentibz suis. Sentio quidiū in li. de vetula verū dixisse. q inqt: vereq venūt nisi raro sola finistra: z cōfirmat vulgarꝛ auctas. Ein vngluck kompt selten on das ander. Et hmōi auctoritas allegari pōt. vt. ff. de fundo instru. l. j. z in cle. j. de relig. do. cū pcor. in glo. z coztina cozti nā trahit. de sacra vnc. c. Unico. §. ad exhibendū. z ex vno inconueniēti sequunť plura: vt no. de rescrip. li. vj. c. Statutū. Idcirco ad dyabolū paupes. nō obstāte canone tuo q̄ dicit q paupes nō sunt de genere malox. xv. q. j. Illā. in fi. Sz attēde exq̄ bñficiū dak̄ ꝑ officiū vt p te pdictuz est. Et si qs recepit bñficiū. i. fruct⁹: z scōm te stipēdia magna z nō fecerit officiū: cātando vl le gēdo ꝓut institutū est: nunq̄d recipit stipendiū sine labore. z furtū z rapinā cōmittit: vt ille qui asserit se p diē in vinea laborasse z ociose ambulauit. z ad horā cōpletorij mercedē ad instar aliorū recipit: q portauerūt pōdus diei z estus: nunq̄d tenek ad restitutionē. nūq̄d tales sunt ꝓuā di bñficijs z stipēdijs suis. vt de cle. nō resi. c. v. z. c. Ex pte: z duob. c. seq̄n. xxxij. dist. Preter h. L. ō epis. z cle. Generalit̄. xvj. q. j. in fi. sic miles q nō seruat ꝓuak̄ stipēdijs. vt. ff. de re mili. l. De sertorē. §. q̄ militie. z. l. q ex culpa. z. l. penul. C. eodē tit'o. z insup imponūt iniq̄tatē sup iniq̄tatē. q̄a scōm Bern̄. clerici hmōi aliud esse z aliud videri volūt. sunt nēpe hitu milites. questu clerici. actu neutrū exhibent. nam neq pugnāt vt milites: neq vt clerici euangelizant. Cuius ordinis sunt: vnusquisq in suo ordine relurget. Isti in quo. Uercor non alibi ordinandos q̄ ibi vbi nullus est ordo sed sempitern⁹ horror inhabitat. Hec ille. Nunq̄d priuilegiū merek amittere qui cōcessa sibi abutit̄ potestate. de regu. Licet: de priileg. Tuorū. de sentē. excō. Contingit. Nam q̄ pōt facere et nō facit: nolle videt. ff. de edili edi. l. Item querit. Itē qui nō facit qd debz intelligit facere qd non debet. ff. de edili. edi. l. Quid sit. §. Idem. lxxx. dist. Nō satis. Utiq do mine ne proijcias sermones meos retrorsum: sed scelte sculpank in silice. Job. xix. capitulo.

Felix Ad que iterū respondebā ego Felix. Ecce lollharde cōstat q pluribz intentus: minor est ad singula sensus. de hereť. Accusatus. §. de quibz. li. vj. z qui ad vtrūq festinat neutrū pagit. xxj. q. j. Presbyteros. et ira impedit animū: ne possit cernere verū. Prius te asseruisti pauperē gloriando: et nūc insultas cōtra eos maledicēdo. Insup z me pluribz attēde re velles vt me a proposito dinerteres vt prius fecisti. Nihilominus tamē scias q Greg. li. v. moraliū dicit. Habēt quippe heretici hoc proprium vt malis bona pmisceant. qualit̄ facile sensui auditoris illudāt. si cñ praua semp dicerent: citius in sua prauitate cogniti q̄d vellent mini me psuaderent. rursum si semp recta psuaderent: profecto heretici non fuissent. Hec ille. Et sic vicia sub specie virtutū subintrāt. vt de hereť. Sicut in vna. z ideo ꝓnunc tu enarras iusticias meas z sumis testamenrū per os tuū. z presertim ex eo quia dicis q nō facit officiū suū cantando vel legēdo prout institut⁹ est ꝛc. quare clericis cathedraliū collegiatarū aut cōuentualium ecclesiarū in q̄bus hore canonice de iure aut consuetudie cantank: nō sufficit orādo horas in loco priuato canonicas: qz cantare z legere tenenť cum choro. qz scōm Bern̄. Ingratuz est deo quicq̄d ei attuleris ea obmisso ad qd teneris. Nec vnū pro alio dari potest inuite creditori nostro q est xp̄us. ff. de re. cre. l. ij. z instit. qui. mo. tol. ob. §. j. ff. si cer. pe. l. ij. Et ideo Gregor⁹ dicit. Non mediocriter profecto deū offendit si debita celestis regis z domini sua pſumptiōe re-

ſoluit.xxiij.q.iij.Si is q̄.Sed non ꝓncipiū verboꝝ tuoꝝ veritas. Ideoq; dimiſſis his ſatis cōceſſiſti q; validis mendicare non licz.vadam⁹ ad materiā principalē:in qua tibi talē pono cōcluſionē.Clerici bñficiati ſeculares ⁊ etiā religioſi ordinū non mēdicantiū cuiuſcūq; ſtatus fuerint nō poſſunt dici elemoſynarij.aut q; vtunt elemoſynis ſed dicunt ſtipendiarij:etiaz vtunt ſtipendijs ſuis:vt patz ex p̄miſſis.Item ꝓbat iſta cōcluſio ex alia via ſumpta ꝑ locuz a ſufficiēti diuiſiōe qō eſt argumentū validū in iure.vt.ff.de act.⁊ obli.l.obligationuz.§. placet. vt ſic dicēdo nullo iure nec diuino nec humano cauet dicit vel aſſerit q; fruct⁹ beneficiorū ſint aut nomient elemoſyne.ergo ⁊c.Dicunt em̄ ſtipendia vt in iuribus p̄allegatis.vt de preben. Cum ſcōm.qō patrimoniū digni⁹ eſt ſup omia patrimonia laicoꝝ exq̄ ſpūalia digniora ſunt tpalib⁹.vt de pe.⁊ remiſſ.Cū infirmitas.⁊ laici nō habēt vti frinole de huiuſmodi p̄monio niſi diſcrete cū a clericis ad hoc vocent.l.xxxvj.diſ.nō ſatis.⁊ eſt ſacrificiū ⁊ offertoriū dei.xiij.q. j.§.bis ita.Laici em̄ potius dicunt viuere de bonis eccleſie ⁊ clericoꝝ. q; quicqd miniſtrāt clericis p̄tius eccl̄ie eſt.vt decime ⁊ oblationes.xvj.q.j.ſtatuim⁹.⁊ hmōi p̄prietatē habēt clerici in terra.vt de deci.Tua.xiij.q.j.§.j.Et ſilla.⁊ oīa alia de clericis ⁊ bonis eccl̄ie p̄ceſſuz habēt ⁊ oꝛtū.Nā a ſummo ſacerdote vicz papa:ipſe rex romanoꝝ recipit coꝛonā imp̄ialē ⁊ poteſtatē iudiciariā.vt de elec.Venerabilē.lxiij.diſ.Tibi dñe.Item Inno.et Hoſti. et papa ſuccedit in iuriſdictione imperij vacāte imperio.vt in.c.Licz.de ſo.cōpe.imo deponit impatoꝛez p̄opt̄ crimia et nō equa.de re iudi.c.ij.li.vj.⁊ etiā cū inutilis eſt.vt.xv.q.vj.Aliud. Et ꝓpter negligētiā ipius iuriſdictionē aſſumit:vt in dic.c.Licet.⁊ cōpellit eū facere iuſticiā.xxiij.q.v.Adminiſtratoꝛes.⁊ ius canonicū etiā in debitz caſib⁹ obſeruare.de ſo.cōpe.c.ij.de iurīur.Licet. de ſen. excō.decernim⁹.Attn̄ ex receptiōe bui⁹ coꝛone imp̄ialis eſt ſup oēs reges. viij.q.j.In apib⁹.et oēs natiōes ſunt ſub eo.v.q.j.volum⁹.⁊ extūc eſt ꝓnceps mūdi ⁊ dñs.ff.ad.l.Rodiam.de p̄ca. ⁊ etiā iudei ſub eo ſunt. C.de iude.Judei ⁊ oēs p̄uincie.lxiij.di.Adrian⁹.ij.⁊.oīa extūc ſunt in p̄tāte impatoꝛis.viij.di.Quo iure.xxiij.q.viij.Cōuenioꝛ.C. de quadrien. p̄ſcrip.l.bone.Ecce hec oīa contulit ſibi ſacerdos ſumm⁹.i.papa.vt in dic.c. Venerabilē.et impatoꝛ expoſt cōfert alijs p̄ncipib⁹ ſecularibus:p̄ncipes ſco Baronib⁹.⁊ ſic de ſingulis vſq; ad p̄uatas p̄ſonas p̄cedendo.Et ſic ſequit Coꝛrelariū laicos oportere gratiarūactionē referre oipotenti deo pro bonoꝛib⁹ beneficijs ⁊ p̄dijs eis ſic collatis a ſummo ſacerdote ⁊ vicario chriſti capite cleri ⁊ toti⁹ etiā eccl̄ie.magnā etiā reuerentiā exhibendo nō ſolū ꝓpter hmōi.ſed potiſſime pro ſpūalibus bñficijs ab eodē clero ipſis impēſis.Perpendāt ergo laici ipſi illud dictū Greg.in Omel. ſua ſic dicētis.Probatio dilectiōis exhibitio eſt operis. Hinc iobānes in p̄ncipio ſue canonice.c.ij.dicit:q̄ dicit q; diligo deū ⁊ mādata ſua nō ſeruat mēdax eſt.ſi g̃ diligūt xp̄m recipiant illud.Jo.v.pro ſe.Qui honoꝛificāt patrē honoꝛificāt filiū.⁊ q̄ honoꝛificāt filiū honoꝛificāt et clerū ſuū tanq̄z ſuos vicarios.et ergo de p̄mo ad vltimū in arguēdo.honoꝛ impenſus clero vl detractio ipſis a ꝙlo facta redūdat in xp̄m ⁊ dñm crucifigūt.qui eū in ſacerdotib⁹ ſuis perſequunt.xxx.q.j.Nulli.⁊ honoꝛ ipſoꝝ dicit honoꝛ xp̄i.ij.q.v.hoc bz.Un̄ dixit ille venerabilis doctoꝛ Henricus de Haſſia in ꝓlogo galeato ſup Geneſim. Quidā dū nō habēt aliā occaſionē ꝓfundendi clerū dicūt ip̄m viuere ⁊ ſuſtentari de elemoſyna ⁊ eſſe elemoſynarios:qō eſt falſum.quia temerarie ⁊ ſupſtitioſe p̄ſumunt erronee talia dicere. Hec ille.Ecce quantū tu beghardē et alij.detrahunt nobis ⁊ per conſequens chriſto qui dicunt nos de elemoſynis viuere.

Beghardus. Erubeſco valde velociter ⁊ tibi vicīū grāde dicā.⁊ expoſt te obmutescere faciā.dicis in effectu beneficiū tanq̄z deo dedicatuz ad hūanos vſus nō reuerti.falſitas apparet. Nā p̄dixi q; non ꝓpendis fructus beneficiorū eſſe elemoſynā niſi beneficia ſuper vſuris ſint fundata vti plerūq; videtur in his clericis qui habent cenſus florenoꝝ:vbi ex pacto cū ſorte p̄ncipali redimunt cenſus.vtputa de.xx.vel.xxv.florenis vnus dat:qui cenſus vt verbis tuis vtar per magiſtrū Henricū de Haſſia ꝑ te allegatum in ſuo tractatulo de ꝓtractib⁹ eſt vſura.nec vidi ſcp̄turas ſaltē autenticoꝝ in cōtrariū ⁊ hmōi crimen vſurarū tā in veteri q̄z in nouo teſtamēto eſt repꝛobatū.vt de vſur.Sup eo. Exo.xxij. Et inſup pagan⁹ deteſtat.vt patet.iij.ethi.c.x. Ecce vbi ſunt fundamēta tua in mōtibus ſanctis. cū p̄o nullo bono malū ſit faciendū.vt in dic.c.Sup eo.cū cōcoꝛ.⁊ plures confratres tui buiuſmodi recipiūt vſuras vt celebꝛent diuina ⁊ merent tanq̄z de rapina facerēt elemoſynā quod nō licet.vt.xiij.q.v. Forte.et ſic cū ſecibus purgāt culiſteria.ſed q; hmōi beneficia non ſint perpetua patz.q̄a dando ſortē ceſſant fructus.⁊ ꝑ cōſequens bñficiū.⁊ eſt inquitas ſup iniq̄tas.

Felix. O beghardē q̄d ad nos de his q̄ foris sunt. de diuor. c. Audem⁹. Exquo cēsus tales vsurarij beneficiū nō cōstituunt. imo non tantū clerici sed laici tales cēsus recipiētes vsurarij sunt: nisi tantū exponerēt in sorte quantū cōmuni cursu tales census emerent q̄ petuo. Quis est hic & laudabim⁹ eū. Eccli. xxxj. qui taliter emat. & ita dicūt famosiores doctores: nec audio vocē autenticā in cōtrariū. & sic tales vsurarij nō dicunt bñficiati. sicut nec falsa iusticia est iusticia. xxix. q. iij. c. Est iniusta. nec falsus denarius est denarius. nec falsus tutor est tutor. ff. de verb. sig. Paulus. Sed ℞ nihil ad p̄positū. sed q̄ facis fac citius. Johannis. xiij. et vnde me obmutescere voluerit̄ p̄oponere nō postponas.

Beghardus. Ad hec beghardus respondebat & dixit. Adhuc tu pmanes in simplicitate tua. Bñdic deo & morere Job. ij. Nam q̄ dicit ꝓpheta. Detrahentē secreto ꝓximo suo hunc pſeq̄bar. Ps. c. & xxiij. q. iij. Mirū quantū ego delinquerē in līgua mea. si detraherez ꝓximo: vicz p̄i nr̄o. exquo tu me dicis detrahere christo cū dico te elemosynis vti & mendicū. Scriptū est em̄. Inter opa charitatis nō minimū est errantē ab erroris sui semita reuocare. de spon. Inter opa. & vellē potius oīa mala pati q̄ tanto malo consentire. vt. xxij. q. v. Ita tu minimū emūgis & vis elicere sanguinē. de renunc. Nisi. §. iij. in fi. Attende & obmutesce et suppone digitū ori tuo. Job. xxj. Os meū loquet sapientiā & meditatio cordis mei prudentiaz. Ps. xlviij. Apponā in parabolis os meū & loquar ꝓpositiones ab initio. ps. lxxviij. Exquo crudelis est q̄ negligit famā suā. xij. q. j. Nolo. Abijciam⁹ g̃ opera tenebraꝝ. i. cōfictiones bñanas. & induamur arma lucis. i. vtamur opibus & ꝓbis christi. Ad Ro. xiij. q̄ scriptū est. Accipite armaturā dei vt possitis resistere in die mala & in oīb⁹ pfecti stare. Ad Eph̄. vj. Dixit em̄ iesus petro: Sequere me. Joh. vlt. Et iterū. Qui sequit̄ me nō ambulat in tenebris sed habebit lumē vite. Joh. viij. Et iterū: Amē dico vobis q̄ credit in me opa q̄ ego facio & ipse faciet. ſi diligitis me mādata mea seruate. Jo. xiij. & hic dicit. Celum & terra trāsibunt. ꝓba autē mea non peribūt. Math. xxiiij. & Lu. xxj. in fi. Ecce tu clerice q̄ plus est q̄ō in veritate agit̄ q̄ō q̄ simulate cōcipit. q̄ fi. sint legit. Per tuas. & ideo de ꝓbis tuis ociosis habes reddere rationē. vt. xxij. q. vlt. c. Quotiēs. & ego si veritatē occultarē: peccarē mortaliter. vt de testi. c. j. xj. q. iij. Quisq̄s. Et ideo ausculta. Nōne dixit christus. Exemplū em̄ dedi vobis: quēadmodū ego feci vobis & vos faciatis. Joh. xiij. Reliquit em̄ nobis exemplū vt seq̄mini vestigia ei⁹. j. Petri. & de cele. miss. Cū marthe. §. Ex eo. Christus em̄ incepit facere & docere Act. j. & ideo christi actio nr̄a est instructio. ij. q. j. Deus omps. Ipsa etenī facta ei⁹ videlicz ꝓpi: vt dicit Greg. p̄cepta sunt. q̄ dum aliq̄d tacit⁹ facit q̄d agere debeam⁹ innotescit. & ita docuit pauptatē similit̄ & mēdicitatē. q̄ p se volūtarie mēdicauit. & vt intelligas nā natus in tanta pauptate vt cōtinuo poneret̄ in p̄sepio: q̄ nō erat ei loc⁹ in diuersorio. Lu. ij. & ideo dixit ꝓpheta in ꝑsona ꝓpi. Ego aūt mēdicus sum & paup. Ps. xxxix. Itē pſecut⁹ est hoīem inopē & mendicū. Joh. viij. & sic xps vt adimpleret scripturas a samaritana muliere potū postulabat: & dixit. Da mihi bibere. Joh. iij. Itē mēdicauit a zacheo dū dixit. Zachee festinās descēde: q̄ hodie in domo tua oportet me manere. Lu. xix. Itē ibidē dr. Inuenietis pullū asine soluite & adducite eū mihi: nōne mēdicabat. Itez in tēplo exñs circūspectis oīb⁹ cū iā vesptina hora esset: exiuit in bethaniā cū duodecim discipulis suis. sic legit̄ Math. xj. Itē ait xps Lu. viij. sibi dicēti. Magister seq̄r te q̄cunq̄ ieris. vulpes foueas habēt: & volucres celi nidos. filius autē hoīs nō bz vbi caput suū reclinet. Itē dixit xpus Math. iij. Nolite possidere aurū & argentū: neq̄ pecuniā in zonis vr̄is. nō perā: nec duas tunicas neq̄ calciamēta. Item Lu. xiij. dicit. Omis ex vobis q̄ nō renūciat omibus q̄ possidet non p̄t me⁹ esse discipulus. Itē dixit iuueni Math. xix. Lu. xviij. Marci. x. Si vis pfectus esse vade & vende oīa que habes & da paupibus & veni & seq̄re me. Un̄ dicit Paulus. ij. Ebr. viij. Scitis em̄ gratiā dñi nr̄i iesu xpi q̄m ꝓpter nos egen⁹ fact⁹ est cū esset diues vt vos illius inopia diuites esseris. Non sit g̃ discipulus sup̄ magistrū suū: neq̄ seruus supra dñm suū. sufficit discipulo vt sit sicut magister ei⁹. Math. x. Et nō mireris tu clerice si non p̄cepit directe mēdicare. sufficit vt p̄mittit̄ q̄ docēdo ipse princeps exhortat̄ et ita mēdicantis ope fungitur. vt. ff. de his q̄ no. infa. §. hec ꝓba. et ipse christus ꝓnceps fuit Esa. ix. & ideo legib⁹ mūdi solut⁹ est. vt. ff. de legi. l. princeps. & principi q̄ō placuit legis habet vigorē. Insti. de iure na. gen. et ci. §. Qō principi. et ego similiter qui spiritu dei ducor: sub lege bñana nō sum. vt de renūc. Nisi. §. Verum. et ideo dixit ille mellifluus doctor Bern̄. in O mel. super euangel. Cum factus. Luc. ij. post multa. Quid dicam deus meus: an vt in te per omia nr̄e cōformares paup-

tati.et omēs huius vite calamitates suscipere:quasi vnus ex pauperū turba stipendia p hostia mendicabas.Ecce ꝛ sic christi mendicitatē spontaneā ꝛ paupertatē vberius probare esset superuacuū.vt si solem faciꝫ vellem adiuuare:vt habes in canone tuo.viij.q.j. Si omia.ꝛ probat hoc glo.magistralis.xij.q.j. Habebat.Sed vir insipiens nō cognoscit ꝛ stultus nō intelligit.ps.xcj. Huius igiť vestigia domini nr̄i iesu christi sequi non obmittā propter vanā tuā garrulitatē ranarū.quibus percussa est egyptus.Exod.viij.ꝛ habes in canone tuo.xxxvij.dis. Legimus.quomō videlicz christū secutus est sanctus Alexius.Et est optimū argumentū arguere ab exemplis qui pietatez continent.ad hoc de conse. dist.iij. Factum est. de quo plenius Archid.de re iudi.Cum eterni.li.vj.Considerabo igiť lilia agri que crescunt ꝛ non laborant neqꝫ nent.Matth.vj.Respiciā volatilia celi:quoniā non serunt neqꝫ metunt: neqꝫ congregāt in horrea sua:et pater noster celestis pascit ea.Ibidem. Quid dicā ergo illi qui dat escam esurientibus.Et quid respondebit mihi.Aperi os tuū et implebo illud.ps.lxxx.qui iusti epulentur ꝛ exultent in conspectu dei:ꝛ delectenť in leticia.Psalť.lxvij. Et manducauerunt ꝛ saturati sunt nimis.ꝛ desiderū eorum attulit eis et non sunt fraudati a desiderio suo.ps.lxxvij. Et qz christus precepit Luc.xviij.q oportet semp orare ꝛ nunqꝫ deficere.Et aplus.j. ad Thessa.v. Sine intermissione orate.in omnib gratias agite:quā orationem labor manualis impediret. Nam dicit dominus. Si volueritis ꝛ audieritis me bona terre comedetis.Esaie.j.Quiesce igitur:et disce bene agere.Ibidem.Et non contradicas verbo veritať vllo modo. Ecclesiast. iiij.Et altiora te ne quesieris.et fortiora te ne scrutatus fueris.Ibidem . Et ita tue simplicitati et imperitie ac rusticitati adhuc parcere volo iuxta no.in.c.ex litteris.de rescrip.in glo. quia humana natura labilis est ad delicta:vt dicit lex in autē.de monachis.§. Siquis.colla.j. At fallax non reputaris si ad veritatem reuerteris.xxxij.quest.j.Apud.et quod factum est illicite potest licite reuocari.xxxv.q.ix. Quod quis cōmisit.immo sapiens mutat consiliū cum prudentius meditať. L.de colo.illicitis.l.nunquā. Nam humanū est peccare:diabolicum autē perseuerare.L.quomodo ꝛ quando iudex.l.Consentaneum. Quiesce peccasti. Ecclesiastici.xxj.

Felix. O begbarde:extūc loquebar ꝛ dixi Scriptū est Esa.v. Ve qui sapientes estis in oculis vīis:ꝛ corā vobismetipsos prudētes. Item scribiť. Ne innitaris prudentie tue.Prudentie sue innitiť qui ea q̄ sibi agenda vel dicēda videnť patrū decretis anteponit. de cōsti. Ne innitaris. Unde dicit Aug⁹ in probe.iij.li.de trini. Laudabilior est anim⁹ cui nota est infirmitas ꝓpria:qꝫ qui ea nō inspecta menia mūdi.vias siderū.fundamēta terrarū.ꝛ fastigia celorū scrutatur.Et idcirco vt sincere intelligas errorē tuū attende.Tibi em̄ concedo q̄ christi actio:nr̄a est instructio.sed q̄ tu sequaris vestigia eius.pernaxime nego. Naz christus nudis pedibus legiť incessisse.sed tu calciasti pedes tuos.sed non in ꝓparatione euangelij pacis.prout tamē mādat fieri aplus ad Eph.vj.immo tu possides aurū ꝛ argentū. pecuniā in zonis tuis.perā in via.videlicz magnos saccos:ꝛ duas tunicas.cōtra id qđ dicit christ⁹ Matth. x.p que xp̄i pauptatē quā cōcedo.ꝛ xp̄i mendicitatē quā astruere conaris.quā toto corde ꝛ animo cōstantissime nego.Tibiqꝫ breuissime respōdebo:licz cū singula tua puncta p singulas responsiones quas fecit quondā Armachan⁹ hybernie.p quas lucidissime apparet te p tuas allegationes christi mendicitatē minime ꝓbasse quas causa breuitať obmittā.Et ad Greg.dico. Quis sane mentis iob in labijs suis peccasse iudicat.exquo diuina sentētia cōtrariū dictando demonstrat.Quis christū p tua dubia dicta mēdicasse declarat.exquo Petrus auēte xp̄i valīdos nō debere mēdicare plustrat. Nam dū matrē Clemētis mendicare vidit ꝛ eam validā ad laborandū estimans:eā repbendit dicens.Dic mulier qđ membrū tibi deest vt stipem petas.ꝛ nō potius tuis manibus operans victū queras.vt dicit ibidē Clemens in itinerario suo:ꝛ licet hoc sit apocriphū.vt.xxj.dist.In primis.tamē ista sententia etiā confirmať per facta Petri ꝛ aliorū discipulorū christi.quoniā de ipis scribitur Act.iiij. Neqꝫ em̄ quis egens erat inter illos quotquot possessores agrorꝫ vel bonorū erant vēdentes offerebant preciū eorꝫ que vēdebāt:ꝛ ponebāt ante pedes apostolorꝫ.diuidebanť aūt singulis prout cuiqꝫ opus erat. vbi apparet q̄ cōuersi ad xp̄i sequelā non dubiū p xp̄i discipulos informati vēdiderūt omia iuxta ꝓfatum christi consiliū ꝛ preciū totum aplis cōtulerūt. nullatenus ꝑmittēdo ipsos mēdicos. qm̄ neqꝫ quisqꝫ egens erat inter illos.vt supra. Ecce xp̄i cōsiliū facto recenti apostolorꝫ pedib⁹ expositū mendicitatē excludēs.Sed vt dicis de bernardo:q̄ sic scz excitatiue et opinatiue nō assertiue locut⁹ videť fuisse,cū quasi dubitās interroget.An xp̄s per omia ꝛc̄. Sed bene mo-

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA Poznań

uerk. vt dicit ibidē in euāgelio. qz xp̄us p triduū in medio magistroz mirificos fecit actus. et si hodie tāte etatis iuuēculus tā gl'iosa faceret certamīa credibile est vt a pluribꝫ largiē inuitaret z reficeret. Idcirco ℔ dubiū in meliozē partē: vt verisimiliē p̄esumīt interp̄temur. ℣m Tho. q. lx. arti. iiij. z glo. sup illud Joh̄is. xiij. Qui aūt māducat. z de re. iuř. Estote. cū p̄cor. Sed ad glo. magistralē per te similiē allegatā: dico qꝫ ponderanti textū ibidez patz qꝫ oblatas elemosy nas p fideles xp̄us tanq̄ saga diſpensatoz distribuit p̄o suoz z alioz necessitatibꝫ q̄s p̄ alīs scire p̄electus est. z ita tanq̄ ꝓcuratoz hospitalis nō est vsus elemosyna data sed officio diſpen sandi. put hodie faciūt ep̄i z p̄lati: vt p̄dictū est. z sic eadē res bis donař p̄ris diſpēsatori: z scō pauꝑibꝫ: z ita de elemosyna dař elemosyna. z ℔ vult glo. Et si dicas p̄s. in forma xp̄i. Benedi cus suz z paup. Et ite qꝫ p̄s. xxj. in eadē forma. Uermis suz z nō hō. cū fuerit in p̄fitate de⁹ z hō put apparet psař. cix. vbi xp̄s dicit sacerdos ineternū. Uñ illa sacra scp̄tura tam crude nō est in telligēda: vt patz. z absit qꝫ q̄s dicat qꝫ aliquis doctoz saltē famosus in mundo scripserit xp̄m mendicasse: q̄ p̄o opinione sua scripturā autenticā z certā allegauerit. hmōi mēdicationez in xp̄o approbantē. put sufficientissime in cōtrarīū allegari poterit. Nā cōstat neq̄ negas qꝫ xp̄s vnq̄ mēdicauerit coact⁹ ex quo oblat⁹ est quia voluit. Esa. liij. z oīa quecūq̄ voluit fecit. p̄s. cxxxiij. de cōse. diſt. v. O mia. et maxime ex eo patz si ex nūc p̄out ex tūc in mūdo transiret: se ac suos opibus manuū suarū abūdanter nutriret si vellet. z de mūdatione vni⁹ lep̄rosi sumptus multoz̄ dierū reportaret. z ita si mendicasset: vtiq̄ sponte mēdicasset: qō restat improbare. Nō ne scriptū est p prophetā p̄s. xxxvj. Non vidi iustū derelictū: nec semē eius q̄rens panem. et si xp̄us q̄siuisset panē mēdicando: put hoc ita exponūt sancti doctoꝛes. sequiř xp̄s nō fuisset de semīe iusti. i. filius iustoz. Item si xp̄us summus sacerdos existēs spontanee mēdicasset. eccle sia sancta sciēter errasset q̄ statuit nullū in sacerdotē vl' vicariū vel locū tenentē xp̄i ordinare: ni si sufficienti titulo. i. beneficio aut patrimonio fuerit munit⁹: vt. lxx. diſt. Sanctoz. z de p̄ben. c. ij. cum xp̄us suo exemplo non docuerit quenq̄ mendicare. Item si christus spontanee men dicasset: tūc mendicare ad p̄fectionē vite p̄tinuisset. Inepte em̄ dedit deus legez antiquam sta tueus qꝫ sacerdotes debent esse p̄e ceteris p̄fectione vite muniti. z qꝫ posſessiones haberent z decimas: insuper z p̄mitias frugum ne mēdicarent. sed si mēdicare p̄fectius fuisset: mēdica tionē ipsis iniūxisset. Itē si xp̄s volūtarie mēdicauit: tūc mēdicitas ad p̄fectionē euangelij p̄ti neret. z sic eccl'ia dei errauit scient⁹ dotatiōes eccl'iaz instituēdo. imo statuit nullū ꝓsecrari sine dotatione sufficiēti. vt de ꝓse. diſt. j. Nemo. Idē vult lex in aut. vt nullus fa. ozā. domū. §. j. coll. v. z p hmōi statuta. put hodie seruař p̄fectionē suoz p̄latoz ecclia diminuisset: qō est nephas dicere. Itē si xp̄s spōtanee mēdicasset ꝑ diuinū mādatū p se fecisset qō dicit. Nō cōcupiscas rē p̄imi tui. nō desideres vxorē ei⁹: nō seruū: nō ancillā: nō bouē: non asinū: nec oīa q̄ illius sunt. Exo. xx. qm̄ qui spōtanee mēdicat: facit ꝑ hmōi p̄ceptū: qa petit. z p cōsequēs rē p̄imi cōcupi scit qō de xp̄o nemo audet asserere q̄ nō venit vt legē solueret sed adimpleret. Matth. v. de cōse. diſt. iiij. Si q̄s aūt. Itē si xp̄us mēdicasset spontanee: legē dei de dilectiōe p̄oximi soluisset. qz q̄ vere diligit p̄oximū sicut seip̄m: nō vexat ip̄m indebite. Nā qō fieri tibi nō vis rē. Matth. xj. Luc. vj. Thob. j. Petere aūt a p̄oximo qō suū est: non agendo z sine necessitate: est ipsum vexare indebite. xp̄us aūt nunq̄ dicit aliquē vexasse indebite. Item si xp̄us spontanee men dicasset: vere fuit ypocrita. z apparens mēdicus. z in veritate non fuit: qz magn⁹ z omipotens. nullus aūt dicit vere mēdicus nisi ille q̄ sibi nō p̄t sufficere: vt p̄dictū est in exposītiōe mēdici. Sed qui mēdicat spontanee: et necessitate nō compulsus: ostēdit qō nō est: z facto mentit. si cut rusticus q̄ defert tonsurā z habitū clericales et tamē clericus nō est. sed talis dicere de xp̄o nephas est. Itē si xp̄s voluntarie mēdicasset hoc similiter apostoli q̄ secuti sunt agnū quocun qꝫ ierat. Apocal. ix. fecissent. z maxime Paulus cui christus viuere fuit et mori lucrū. ad Phi lip. j. qui dixit Act. xx. Argentū et aurū aut vestem nullius concupiui sicut ipsi scitis. qm̄ ad ea que mihi opus erant bis qui mecū sunt ministrauerūt manus iste. z ita si christus mendi casset apostoli eū secuti fuissent p omnia vestigia sua. sed non legiř aliquē aplorum mendicasse vnq̄. Itē si xp̄us spōtanee mēdicasset: suo euangelio offendiculū posuisset qō ipse p miraculū cōfirmauit videlicz pascēdo quīq̄ milia hoīm z seip̄m pascere nō posset. put iudei illudebant sibi dicētes. alios saluos fecit rē. Matth. xxvij. sed ꝑ leges antiq̄s alios grauasset z dicere pos sem⁹ hodie qꝫ ipse taliř se pascendo homibꝫ illusisset. put faciūt lollhardi z ioculatoꝛes q̄ alīs ostentationē faciūt multi auri et argēti. z ꝓtinuo sunt pauꝑrimi qō de xp̄o nullus asserere p̄ot.

Item si christus mẽdicasset: z ꝓterea mendicare esset felicitas. tunc expediret ꝙ tibi Beghar-
de z omnibus alijs lollhardis elemosyne subtraherent multiplicit vt magis egeni erinde ma
gisq; felices essetis. z si extunc ita mendici essetis ꝙ fame moriemini. tũc essetis felicissimi. z for
te illa felicitas tibi nõ cõpeteret. nec visonomia tua: huiusmodi fel citatẽ declarat ꝓout ꝓedi-
ctũ est. Multa quidẽ adhuc argumẽta essent inducẽda q̃ in effectu armachan⁹ posuit. sed cau

Beghardus Vach dixit beghardus: qui destruis tem- sa breuitatis obmittam.
plũ dei z imbractas totũ negociũ: allegãdo armachanũ hereticũ: quẽ
bodie Hussite ꝓo suis opinionib⁹ induxerũt. Indignũ est eñ vt illa admittant quor repel-
lunt auctores. de testi. Licet. z leues sunt qui de facili credũt ea q̃ probari nõ possunt. xj. q. iij.
In cũctis. Nam nihil z inutile cõuertunt. de cle. nõ resi. Tue. z malo inchoata principio vix
bono exitu pagunt. lxj. dist. Miramur. Hoc ꝑstat impedimentũ qõ de iure nõ sortit effectus.

Felix. O begharde nõ obstat ꝙ Hussite z alij heretici ꝑ su- dere. iur. Non ꝑstat. li. vj.
pmissis. Dico tibi ꝙ hussite etiã allegauerũt euãgelia apl'orũ z quattuor doctores. z nos econ
tra Origenẽ qui in multis benedixit: z in multis hereticus reptus est. z ideo post mortẽ anathe
matizatus. xxiij. q. iij. Quidã. §. Origeniani. Nam nõ est cõsiderandũ qs dicat: sed q̃re dica-
tur attẽde. dist. viij. Ego. z in glo. Erubescãt ergo sicut iude⁹ infelix errauerũt z ab vtero locu
ti sunt falsa: qui dixerũt mẽdicasse christũ opank iniquitatẽ: z perdent vt oẽs q̃ loquunt mẽda
cium. Rõ quia dictũ est. Dñi est terra z plenitudo ei⁹: orbis terrar z vniuersi q̃ habitãt in eo. ps.
xxiij. Et ipse in ꝓpria venit: z sui eũ nõ receperũt. quotq̃t aũt receperũt eũ. z si q̃ sibi obtulerũt tã-
q̃s sua sibi sui ministrabant. Vñ dixit ꝓpheta. Tua sunt oia. z q̃ de manu tua accepim⁹ dedi-
mus tibi. j. Paralip. xxix. Itẽ tui sunt celi z tua est terra: orbẽ terre z plenitudinẽ ei⁹ tu funda-
sti. ps. lxxxviij. Tu es sup principes diuitie z tua gl'ia est. tu dñaris oim cuncta q̃ in celo z in
terra sunt tua sunt. ps. xix. Ecce q̃s longe differt abundãs plenitudo a vinctis mendicitate z
ferro. De Alerio dico tibi beghardo ꝙ errauit mẽdicando. sed spũ sctõ illustrat⁹ redijt ad pro
pria vt nulli esset onerosus. Hã z Aug⁹. sepe errauerat. sed exposit in li. retractionũ hoc emen-
dauit. Attamẽ facta sctor nõ semp sunt ad cõsequentiã trahẽda vt videm⁹ de Marco. q̃ pre-
scidit pollicẽ xc. lv. dist. Si q̃s absciderit. imo q̃ a iure cõmuni exorbitãt. nequaq̃s ad cõsequen
tiã trahẽda sunt. de re. iu. Que a iure. li. vj. Sz tu beghardo ꝙ cõsiderasti lilia agri z volatilia
celi. z inte te z ipsa cõpationẽ facere ꝑsumpsisti. sed non ꝓ oia vt ptz in practica. Hã dñs in his
ꝑbis dissuadet sollicitudinẽ tpaliũ bonor. z cũ q̃li moderatiõe ꝓ singl'os dies audis ꝓdican-
tes ꝓcepta dñi. sed alia differẽtia est inte te z ipsa. imo multiplicit magna. nã lilia nuda sunt: z
tu diployde z multiplici vestito munit⁹ es vt ꝓdictũ est. Aues celi singl'e singl'a grana colligũt
sed tu singularit ꝓ singulos saccos plene sarcitos mlta grana cũ sollicitudine tpaliũ accumu-
las. Sz q̃ dicis te sine intermissiõe orare. Rñdeo. Tu nõ oras sine intermissiõe. sic legit in col.
la. patr. q̃ Luci⁹ abbas mãib⁹ suis orauit. fecit sportas q̃s vẽdidit: z vnã partẽ in vsus ꝓpri
os z suor. aliã ꝙ in vsus pauperr exponebat. in finẽ dũ ipse dormiret z comederet: alior ora
tiões ꝑ tpus adimplerẽt. z sic ille sine intermissiõe orabat. qõ tu nõ facere soles sz ozo tua erit ti

Beghardus. Hinc beghard⁹ mutato colore loq̃ns in ama- bi in pctm. ps. cviij.
ritudine aiẽ sue dicebat. Laborauj clamãs: rauce facte sunt fauces
mee. ps. lxviij. Et conculcauit cor meum intra me: z in meditatiõe mea exardescit ignis. ps.
xxxviij. qr os pctõris z dolosi sup me aptũ est. ps. cviij. ꝓpositũ tñ infringere nõ videt q̃ in me-
lius illud cõmittat. de iureiur. Peruenit. z ideo ℨ verbosus nolo ꝓtẽdere ꝑbis. qr nunq̃s hũc fi
nẽ ꝑba venenosa. Job. xviij. occurrit mihi ꝑbũ Greg. mora. iij. Sũt nõnulli q̃ tarde loq̃ incho
ant. sed semel inchoãtes hẽ modũ locutiõis ignorãt. Hec ille. Cõstat mihi ꝙ ꝑitas in mãsue
tis z pacificis z nõ cõtentiosis inuenit. vt õt Aug⁹. z hr. iij. sen. dis. vlt. z dicit Arist. j. de celo z
mũdo. Necesse est iniq̃tates veritat⁹ nõ esse inimicos. Ideo boemi z theutonici de fide dispu
tãtes in studio Pragen. nunq̃s potuerũt ꝓcordari qr fuerũt inimici. z sic inter te z me disputã-
do nũnq̃s fieret cõcordia. Honor est ꝙ homi q̃ sepat se a cõtent. õib⁹. Prouer. xx. z dicit Aug⁹.
Nihil simili⁹ actib⁹ demonũ q̃s cõtendere: z Jesus sydrach. Nõ litiges cũ hoie liguato et nõ
struces in ignẽ illi⁹ lingua Eccl̃. viij. z dicit aplus. Noli ꝑbis cõtendere ad nihilũ vtile est nisi
ad subuersionẽ audientiũ. ij. ad Thimo. ij. Itẽ z seruũ dei nõ oportet litigare sed ad omẽs mã
suetum esse. ij. Thimo. ij. Jesus eñ dum tulerunt lapides iudei vt iacerent in eum: abscondit

se ꝛ exiuit de tẽplo. Jo. viij. xiij. q. iij. §. f. Melius em̃ iuxta Greg. in omelia. puto salua fide alieno intellectui credere q̃ cõtentionib⁹ deseruire. Et idẽ in alia sup ẏbo. Magister q̃ est mandatũ magnũ in lege ꝛc. Cõuenerũt scz iudei vt multitudine vincerẽt quẽ rõne supare nõ poterãt: ꝛ a veritate se nudos pfessi sunt q̃ multitudine se armauerũt. ita ꝛ tu clamoroso verborũ tumultu ꝛ oĩno me rõne vincere conaris. Sequar ꝝ xp̃m q̃ dicit. Estote prudẽtes sicut serpẽtes ꝛ simplices sicut colũbe. cauete ab hoĩbus: tradẽt em̃ vos in cõciliis Matth. x. ꝛ iõ dixit ꝙbeta. Ecce pctõres intẽderũt arcũ parauerũt sagittas suas in pbaretra vt sagittent in obscuro rectos corde. ps. xiij. ꝛ si fieri põt ẽm aplm ad Ro. xij. Cũ oĩbus hoĩbus pacẽ habẽdo me nõ defendã ampli⁹ sed dabo locũ ire. ꝛ trãsmigrabo in mõtes sicut passer ꝛ sicut oliua fructifera in domo dei spaui in misc̃dia dei ineternũ ꝛ in seculũ seculi. Ps. lj. et cõtinuo abiit ꝛ recessit cum asino suo et nõ erat: et quesiui eum vt vltra loquerer sibi ꝛ nõ est inuẽtus locus ei⁹. Ps. xxxvj.

Sequit̃ prosecutio ep̃le. Felix. Exquo aũt nouit vestra. R. p. q̃ hic begbard⁹ fact⁹ est sicut bõ nõ audiens ꝛ nõ bñs in ore suo redargutiões. Ps. xxxvij. et tacẽdo dictis meis assentire videt: vt dicit regla iurs. Qui tacet. de re. iur. li. vj. et more dimicantiũ q̃ dũ prodesse vel obesse non pñt p certos apparat⁹ tanq̃ victores recedere solẽt: cũ suo errore dispuit. ꝛ deus derelict eũ. psequimini ꝛ cõprehẽdite eũ cũ sibi adherentib⁹ begbardis: lollhardis: ac begmis ac begutt̃. qz nõ est qui cũ iusticia eripiat eos. et pena illorũ sit met⁹ aliorꝝ. ff. de pe. l. Capitolũ. §. Famosos. qz cõstat q̃ error cui nõ resistit approbat: ꝛ veritas cũ minime defensat oppimit. negligere q̃pe cũ possis pturbare puersos. nihil aliud est q̃ fouere. lxxxiij. dist. c. Error. Cũ hoc maledictũ hominũ gen⁹ sit de illis de q̃bus scribit Salomon quondã epus Constantien. p̃decessor. R. v. p. post Jsido. libro suo vocabuloꝝ de monachis ꝛ ipsos noiat circũcelliones q̃ sub habitu monachorũ circũquaq̃ vagant circa cellas huc illucq̃ discurrẽtes. Et p Ananiã ꝛ Saphiram in exordio ecclie pullulauit. ꝛ p aplm Petrũ succisum legit Act. v. Hec ille. De q̃bus circũcellionib⁹ habet. xxiij. q. v. c. j. et veri pharisei ꝛ ypocrite sunt: quos xp̃s in vita sua semp psecut⁹ est p ceteris generib⁹ hoĩm. vt patz sancta euãgelia legẽti. Insup inobedientes. vaniloqui. seductores: q̃ vniuersas domos subuertũt: docẽtes q̃ nõ optet. turpis lucri gr̃a. semp mẽdaces. male bestie. ventris pigri. ad Tytum. j. Apparentes in vestimẽtis ouiũ: intrinsecus aũt sunt lupi rapaces: Matth. vij. Multũ em̃ proficiũt ad impietatẽ. ꝛ sermo ipsorum vt cancer serpit. ij. ad Thi. ij.

Sequit̃ petitio ꝛ epistole cõclusio. Idcirco humiliter peto quatenus validorũ hmõi mendicãtiũ Lollhardorũ et Beginarꝝ eisq̃ adherentiũ erroribus resistatis. veritatez defensetis. puersos huiusmodi pturbetis: ꝛ nulla interueniente negligentia foueri: eosdẽ pmittatis p eũ q̃ de voluntate p̃is inenarrabilit̃ pcessit ex vtero intemerate ẏginis speciosus forma p filiꝝ hoĩum vt diffundat gr̃am suã in corde ꝛ labiꝝ vr̃is: vngatq̃ vos oleo leticie p cõsortib⁹. O p̃sul ineternũ victure intende prospere: pcede ꝛ regna: in eo qui regnat per infinita secula seculorũ benedictus Amen. Datum Thuregi anno domini Millesimoquadrin gentesimotricesimooctauo Kalẽ. Januarij Jnditione prima.

Sequitur recapitulatio ad premissa.

Quia beghardi Lollhardi Begutte ac Begine: ex cõsueta ꝛ a longa introducta malicia noluerũt intelligere vt bene agerent obdurates aures suas vt aspides surde in tantũ q̃ euãgelisantes nõ aduertũt: neq̃ per predicates quoq̃modo moueri possunt: vt validi nõ mendicẽt. et elemosynis q̃ debilibus pauperib⁹ debent non vtant. Expedit igit̃ vt quẽadmodũ iudei q̃ tam indigni sunt vt p directuꝝ vinculis eccl̃ie. s. excõmunicatiõis ligari nõ possunt vtputa sed p indirectũ excõicant. i. fideliũ cõmunione priuant: vtputa christifidelib⁹ districte p̃cipiẽdo mãdat ne iudeis cõmunicent q̃cunq̃ cõmunione. vt de vsur. Post miserabilẽ. ꝛ de iud. c. Judei. ꝛ. c. se. in fi. ꝛ. c. Postulasti. et ita sufficienter sunt excõicati ꝛ maledicti dũ a xp̃ianis nullã penit⁹ sentiũt sustentatiõem. et ita videt fore necessariũ vt xp̃ifideles inducant vt suas elemosynas dictis begbardis ꝛc. saltẽ validis ad laborandũ nõ cõmunicẽt, exquo ipi a pceptione elemosynarũ induci nõ possunt, ꝛ hoc

. fortę ꝑ talē modū vt sequit: aut meliorē vt sagax ꝑdicās rōnabiliter rōnes rationi poterit applicare. qz vtiqz q̄ ad begbardos q̄buscūqz sermonibz tanqz cōtra iudeos obstinatos, pficere nō possum⁹. Et qm̄ ꝑ indirectū cōtra begbardos extitit, pcedendū: dicak in effectu qz saluari non possum⁹: etiaz si sine pctō fuerim⁹ nisi miscōie opa fecerim⁹ vt vox diuina in extremo iudicio ꝑ horrendā sententiā illos cōdēnabit. ad q̄s dicet. Discedite maledicti in ignē eternū ⁊c. Esurui enim ⁊ nō dedistis mihi mādu. ⁊c. matth. xxv. Cum aūt inter opa miscōia ipsa elemosyna teneat ꝓncipatū. ⁊ est illa pietas de qua dicit Elemosyna ab oīi pctō a morte liberat ⁊ nō patit aias ire ad tenebras magna erit dño deo summo omib⁹ factōib⁹ cā. Tho. iij. Et extinguit pctā sic aqua ignē. Ecci. iij. Et sicut in medicina vna ꝑdominat herba. ita in penitētia elyna. de pe. dis. j. c. Medicamentū. ⁊ elemosyna multa bona, pfert q̄ diligēs lector colligere poterit: ⁊ notanter dicit ps̄. Beatus q̄ intelligit super egenū pauperē: in die mala liberabit eū dñs ⁊c. ⁊ prosequit idē ps̄. vsqz ad finē. Ergo elemosynā cū magna faciam⁹ cautela ne labores ⁊ expensas perdamus. Et insup videam⁹ ne nobis ⁊ alīs fiat in pctm̄. vt vicz non demus his q̄b⁹ danda non est; put sunt validi mendicātes. i. fortes ⁊ abiles ad laborandū. ⁊ cū hoc viuētes in pctis cū ꝑposito nō desistēdi: vt begbardi ⁊ begine: q̄b⁹ duplici de causa nō est danda elemosyna. Prima si ⁊ inquātū sunt fortes ad laborādū ⁊ nō laborāt. Scōa q⁹ temere ⁊ friuole peccāt petēdo ⁊ recipiēdo elemosynā cū ꝓposito nō desistēdi. nec hoc graue pctm̄ mortale. qđ peius est, ꝑ pctō reputāt: nec pniam nec contritiōez de hoc pctō hūt. ⁊ ita morient⁹ morte pctō⁹ pessima ⁊ nō videbūt lumē in eternū se excusantes ꝑ xp̄m ⁊ Alexiū: mentientes. qz nec xp̄s nec apl̄i nec vnq̄z alīq⁹ bon⁹ aut honest⁹ hō legit: aut ꝑ vero ōr validoz corpe mēdicasse seu elemosynā recepisse: exceptis his qui sunt de ordine aꝓbato mendicantiū. Sed qđ sit peccatū mortale ⁊ graue nimis: sano ⁊ habili corpe ad laborādū recipe elemosynā. patet qz scriptū est. Illi tm̄ recipiāt pauperes cibos q̄ tā laborare nō pñt. xxxj. q. j. Quomō. j. q. j. Uiduas. q̄ aūt de bonis parētuz vel laboribz ꝓpr̄is sustentari possunt. si qđ pauper est recipiūt. vicz elemosynā: sacrilegiū ꝑfecto cōmittūt. ⁊ ꝑ abusionē taliū: iudiciū sibi manducāt ⁊ bibūt. j. q. v. c. Clericos. Itē accepisse pauplb⁹ erogā dū. aut qđ apertiss̄ mi sceleris est extinde aliq̄d subtrahere omniū ꝑdonū crudelitatē supat. xij. q. ij. Amico. Et ita eozundē validoz mēdicātiū pctm̄, ꝑ multos veteris ac noui testamētoz: ac vtriusqz iuris scripturas: ⁊ aliox sctōz patrū autoritatib⁹ ꝓbari pōt qđ brevitatis cā obmittat. absqz eo q⁹ tales begbardi ⁊ begutte vt plurimū sunt maioris excōicatiōis sententia iuxta sacroz canonū statuta innodati, ꝓpter habitū eiusdē noue religiōis assumptū. Sz parū essz si iste despirate ⁊ dyabolice psone vicz Begbardi ⁊ begutte q̄ als sunt filij belial foret dānate in sua pfidia quā gerūt ꝯ clerū ⁊ religiosos. sz restat deteri⁹. Hā exq̄ scriptū est. Facietes ⁊ psentietes eadē pena puniunt. vt de simo. Hō satis. ⁊ psensus facit alienū pctm̄, ꝓprū. xij. dis. ꝑ totū. fort⁹ puniēdi sunt illi q̄ nō tm̄ psentiūt illis. sz insup ipos begbardos ⁊ beguttas in sua malicia ⁊ crudeli sacrilego pctō cibāt. potāt. fouēt. nutriūt atqz ꝓsilia ⁊ auxilia pstāt. ⁊ ꝑ hoc simili pena vicz crudeliū ⁊ sacrilegoz pctōz puniēdi veniūt. ⁊ se alieno pctō grauāt cū ꝓpria sufficerēt ⁊ similiē cū talib⁹ crudelib⁹ ⁊ sacrilegis pctis ꝑ pctō apō eos nō reputatis in pfundū inferni sine pnia ⁊ cōtritiōe mergunt. Quaz rectores aiaz ⁊ eccl̄iaz subditos suos ꝑ viscera miscōie dei nostri exhortari: admonere: ⁊ solert̄ inducere ꝑ has ⁊ alias autoritates: efficatioresqz rōnes nō postponāt: vt suas elemosynas nō illis begbardis ⁊ begutt⁹ validis: etiā alīq⁹ fortib⁹ ⁊ abilib⁹ psonis q̄ suis laboribz nutrire se pñt: tribuāt. sz debilib⁹ ⁊ pauplb⁹: q̄rū infinit⁹ est nūerus largiri ⁊ donari, ꝓcurēt. vt tā magnū meritū adipisci. put dictū est liberalit̄ valeāt ⁊ nō perdant: per eū qui est largitor omniū bonoz per infinita secula seculorum benedictus Amen

QUē admodū beatissimus Hieronymus

vastas terre solitudines: egyptiqz loca ꝓlustrauit. vt per sanctoz patrū vitas vineaz dñi plantaret: ac multos ad bonoz operū sequelā inuitaret. laborioſuz volumē hystorialiter exarauit. de quo fucatū colorē: plericz modernis temporibz peruersi sumentes congregauerūt conuēticula eorū de sanguinib⁹ suaz ꝑ hāc maliciaz multiplicit̄ palliādo. de quib⁹ profecto dicit in. c. Inter sollicitudines. de purg. cano. sic inquiēte. Inter sollicitudines nostras illa debet esse ꝓcipua vt capiamus vulpeculas que demoliunt vineam dñi sabaoth. spiritus quidē habent diuersos, sed caudas inuiē colli-

gatas:qz de vanitate cõueniũt in idipm. Hũ sunt nãqz caupones q̃ aquã vino cõmiscẽt q̃ vir⁹ draconis in aureo calice babylonis ꝓpinat.qui iuxta verbũ ꝓphetici arcũ rem amarã intendẽrũt.Ps.lxiij.quoz error serpit vt cancer:ita q̃ nisi portinus in floze ladat.fructũ nõ solũ amarũ sed etiaz pestiferũ germinabit. Hoc aplus pdicator egregius in epla sua ꝓphetico sermone describit.z docet modis omiby cuitãdos. Cõtra quos sacerdotes tubis argẽtei clãgere debẽt. vt cũ clamãte populo arca federis pcedẽte muri coznuant hierico que iã fuerat ppetuo condẽnata anathemare.ita q̃ si q̃s ex ea vel regulã aureã furari psumpserit:cũ Achioz filio Charim lapidiby obruak. Hec ille. Ita ego Felix clericus cantoz Churicẽsis Decretoz doctoz inutilis in quodã frodoso nemoze ad fozes cuiusdã domus solitarioz seu beremitaz pteriens.vidi simulacrũ cuius subscriptio fuit hec: vicz Agnus dei:crucis signaculo z dyademate decoratu: vnde solerter mihi pulsanti reserata sunt ostia. z ptinuo occurrẽti lequebar. Pax huic domui. Qui ait. Pacificus est ne ingressus tuus.j. Regũ.xviij.z dixi. Pax dei q̃ exuperat omnẽ sensuz; cõuertat coz tuũ ad pacẽ.ad Phil.iij. Vñ ait ipe Dñs custodiat introitũ tuũ. Ps.cxx.z continuo mirabar ꝗre hmõi versuz nõ cõpleuerit. Et introduxit me in habitationẽ istã: vbi mox vidi promptuaria plena eructãtia ex boc in illud. Ps.cxliij.z exposit q̃sdã boies in habitu religioso cappatos:scapulariatos z plures ex eis barbatos pcedẽtes.z in vno loco ad horã orationis nonã:se (vt asseruerũt) cõgregãtes. Et iterũ dixi. Aperiat dñs coz vestrũ. Et respondens vnus de senioribz dicẽs mihi demõstrãdo fratres suos. Hi sunt q̃ venerũt ex magna tribulatione z lauerũt stolas suas z dealbauerũt eas in sanguĩe agni. Ideo sunt bi ante thronũ dei et seruiũt ei:die ac nocte in tẽplo eius. z q̃ habitat in throno:habitat sup illos.nõ esuriẽt neqz sitient amplius.neqz cadat sup eos ros neqz vllus estus. Apocalyp.vij. Et ego cõtemplãdo cosdẽ dixi.z ideo apparent vultus coz meliozes z corpulẽtiozes pre omnib q̃ vescebanꝁ cibo regio. vt Dañ.j. At vltra intulit idẽ. Ecce q̃s bonũ z q̃s iocundũ:habitare fratres in vnũ.ps.cxxxij. Et hoc dicto: cõuersus ad fratres suos ait sub silẽtio.lupus est in fabula: vt scribit Jsidozus ethimo.xij.li.c.ij. Et fortassis sicut agniculus naturaliter cõtremẽdo agnoscit lupum appropinquantẽ sibi.licet prius nõ viderit.prout dicit Plinius de naturis rerũ.ita admirando mox cognouerũt aduersantẽ sibi.z oẽs videtes me deriserũt me:locuti sunt labiꝫ z mouerũt caput Psalmo.xxj. Et ideo ali⁹ frater coznudẽ subiũxit. Vtiqz habitabit lup⁹ cũ agno. Esa.xj. Et sicut dicit Greg. vnus loquaꝁ pro oiby vt omnes loquamur p vnũ. vt siquidẽ vicerit:oẽs videamur victozes si aũt victus fuerit:solus videaꝁ confusus. nõ perpẽdẽs quod sequiꝁ q̃ leuis est consolatio q̃ in se cõfusus est qõ ab aliꝫ ignoraꝁ. vnde exaltarũt electuz de plebe sua.videlicet senioze predictũ z statuerũt in mediũ vt daret respõsa petẽti. Ad quẽ ayo. Cur agnus immaculatus ponit in fozib⁹ vestriꝫ figuratus: q̃ blandis victisqz sermonib loquebaꝁ mihi tanqz amico et sentiꝫ q̃ rhete expandebat sermõibz meis.vt Prouerbioz.xxix. Et dixit ꝼm Jsidoz vbi supra.c.j. Agnus scõm grecos dicit quasi pius. Nam inter animãtia maxime inuenit mansuetus z innocens. z quicqd in eo reperit est vtile.z pellis ad variũ vsum.pilus ad indumentuz. vngula z cornu ad medicatiõez. Et scõm latinos. Agnus dicit ab agnoscendo:eo q̃ in ceteris aialib:etiã in magno grege omnũ si errauerit statim in balatu vocẽ noscit parentis. Itẽ captus et ligatus nec corrupetit nec dente se defendit.z si spolict vellere sine cute.sicut animal innocuum obmutescit. siue cũ ducak ad pascua siue ad victimã non gemit:nõ murmurat.nõ recalcitrat sed obedit. Hec ille. Nos autẽ qui sequimur agnũ quocunqz ierit.scilicet Christũ qui patientiã nos docuit.quia cũ percuteret nõ repercutiebat.cũ malediceret nõ maledicebat. cũ paterẽt nõ cõminabaꝁ.xlv.dist. Episcopũ.vij.q.j. Suggestũ. In cuius figurã habent agnũ tanqz christi patiẽtiã per quã possidebimus animas nostras Luce.xxj.pro titulo cõgregatiõis z domus habitatiõis nostre proferimus. Hã sicut nobilitas in signũ dominatiõis arma preponit regũ palatiꝫs.ita humilitas nostra in signuz patientie agnũ mansuetũ cruce signatũ depinguit in suis solitariozũ tugurijs. Ad quod mox affirmãs nomen suũ:loquebar. Letatus sum in hiis q̃ dicta sunt mihi.sperans p hoc firmare ꝓpositũ suũ.q: ppatientiã vestrã si vtiqz vera est.z nõ reddit malũ pro malo z nõ pro bono malũ.sed bonũ pro malo.vt.xxiij.q.iij. Sex differentie. spero multũ pro salute vestra,pficere Hã patiẽtia vult suas z suoz iniurias equanimiter tolerari.vt.xxxiij.q.j.§.j. In medio.z q̃ patiẽs est:multa gubernaꝁ sapiẽtia.q̃ aũt ipatiẽs est exaltat iusticiã suã. Prouerb.xviij. Sciui eteni ipm cũ suis foze ypocritã dolosuz volens dolo bono: fraudẽ z dolũ ipsius excludere.vt.ff.de leg.ij.l.cũ ptoz.§.Titio.in fi.z artẽ arte intẽdens delu-

dere.sic ꝛ per insidias ꝛ ꝑ dolū possumus licite deuincere hostes nostros.vt.xxij.q.iij.Utilem. vbi ō ꝙ Jehu rex isrl̄ finxit se idolū velle colere.iij.Reg.xix.sic inquiēs scio qꝛ verax es ꝛ viā dei in veritate doces: ꝛ non est tibi cura de aliquo:nō em̄ respicis ꝓsonam hoim.Matth̄.xxij. Dic ergo mihi me fideliter informādo. quia fides sine operib⁹ mortua est. Jaco.ij.ꝛ.j.q.ij.Fertur.cū cōcor. ꝛ opus cōmendat artificē.in aut.de domo.§. Hinc cogitandū.coll̄.j. Que sunt opa tua ꝛ tuoꝝ ꝓfratrū.Interrogat em̄ ꝗs vt ad interrogatiōez cōpetēter rñdeat ꝑm Bedā sup̄ illo ꝓbo xp̄i.Ostendite mihi nūmisma cuius est imago.Matth̄.xxij.Et respōdit mihi senior. Opa pietatis sine quib⁹ nemo saluari poterit. vt Matth̄.xxv. Nam per pietatis opera homo instituit̄ vt etiā p̄ntis vite subsidia ꝛ eterne claritatis p̄mia percipere mereat̄. vtrūq; em̄ pietati promittit̄.s.salus p̄sentis vite ꝛ future.vt.xxij.dist.in p̄n. Unde aplūs scribens.j.ad Thi.iij. ait.Exerce teipsum ad pietatē. nā corpale quidē exercitiū modicū vtile est.pietas aūt est vtilis ad oīa habens ꝓmissiōem vite que nūc est ꝛ future Ibidē.Inter que aūt opa pietatis nō minimuꝝ est errantē ab erroris sui semita retrahere.de spon.Inter.ꝛ maxime in periculo huius ꝛ eterne vite ꝓstitutos.quoꝝ animas tantū cōfortamus.vt multos eorundē que ab spe desperatēt spem ꝓmittendo saluos fieri nō dubitamus:ꝛ ita multas aīas p̄ciosas ꝛ omīb⁹ corporib⁹ p̄ciosiores nostra diligētia ab infirmis ꝛ egrotātib⁹ morituris ad celū ducimus ꝓuehēdas.ꝛ si de vno peccatore penitētiā agente gaudiū erit in celo.vt Luc̄.xv.quāto maius gaudiū de pluribus nr̄a sagacitate inductiōe ꝛ puidētia:peccatoribus ad supna ꝓmotis.At ego.O frater audi ui auditionē tuā ꝛ nō timui. q̄ dulcia eloquia tua ori meo sup̄ mel ꝛ fauū.hoc opus pietatis poptime plustrasti.Sed restant alia q̄nq; que sub vocabuloꝝ pietatis cōprehendi p̄nt.ꝛ inter oīa pietatis opa dignior ꝛ potētior est:vicz elemosyna.de pe.dis.j.Medicamentū. est fabricis ꝛ ornamētis eccl̄ie p̄ponenda.xij.q.ij.Gloria epi.Rñdit ipe senior.Aurū ꝛ argentū nō est nob:sed tantū qō habem⁹ (vt p̄mittit̄) hucusq; dedim⁹.Nec ad largitionē elemosynaꝝ tenemur licet de elemosyna elemosyna fieri possit.vt.xij.q.j.Habebat.Nec nobis est p̄ceptū prout dicit sc̄tus Tho.in sūma.q.xxxij.art.v.ꝙ ex parte dātis elemosynā ꝓsiderandū est ꝙ illud qō in elemosynā est erogandū sit ei supfluū nō solū respectu suiꝰ ꝓprii ꝙ est supra id qō est necessarium respectu sue vite ꝓprie.sed etiaꝝ respectu alioꝝ quoꝝ cura sibi incūbit.ꝛ postea de residuo alioꝝ necessitatib⁹ subueniat:rationi quoꝝ dicit̄ necessariuꝝ persone sicut in primo accipit sibi ad sustētationē ꝓpriꝰ corporis quod est necessariū monasterio virtutis nutritiue. supfluū autē erogat ad generationē alterius per virtutē generatiuā Et ita ꝑm eundē Tho.ad elemosynarū distributionē non tenemur.quia q̄ possidemus vix nobis ꝛ nostris sufficiūt.Tu autē dñe cui vno vel pluribus beneficijs abundanter extitit prouisum sub precepto ad elemosyna stricte teneris Unde Ambro.dicit An idcirco videlicet deus magisq; ꝛ tibi voluit benignitatis sue experimēta cōferre: ꝛ aliū pro virtute patiētie coronare.tu vero susceptis dei muneribus ꝛ in sinū tuū redactis nihil reputas te agere iniquū.si ꝛ multoꝝ vite subsidia solus obtineas.quis enī tā iniustus tam auarus q̄ qui multoꝝ alimēta suū nō vsum sed abūdantiā et delicias facit. ac si diceret nullius neq; em̄ minus est criminis habentē tollere: q̄ cum possis abundās indigētib⁹ denegare. Esurientiū panis est quē tu detines:nudoꝝ indumentū quod tu recludis:miseroꝝ redēptio est ꝛ absolutio pecunia quā tu in terra fodis.tantoꝝ ergo te scias inuadere bona.quantuꝝ possis p̄stare quod velis.i.velle debes.xlvij.dist.Sicut hij.Sic tu clerice plus q̄ cōpetenter beneficiate ad elemosynas sub p̄cepto teneris.ꝛ ꝓ cōsequens sub pena peccati mortalis rōnabiliter obligaris. Nō aūt dubito quin elemosyna sit p̄ciosissimū opus misericordie qō a pctō ꝛ morte liberat.Thob.iiij.Quare dixit Greg.ad tribuēdū cur pigri estis qū hoc qō facēti in terra porrigitis sedēti in celo datis.Quib⁹ ꝛ his silia cū magna sagacitate in suoꝝ fratrū aspectu.de triūpho nobili nō mediocriter exultātiū ꝓlatis:būiliter aiebā.O frater amāde. Bñdictus ꝑm oris tui.q̄ dulcit̄ me tuis iuribus ꝛ sermōib⁹ corroborasti.Dic queso.Est ne modus qꝰ tu ꝛ fratres tui tm̄ ꝑmū vicz erogatiōis elemosynaꝝ possetis adipisci.Qui dixit.Utiq; domie:ꝗs dubitat. sed ego cū fratrib⁹ meis optimā partē elegimus cū Maria sorore Marthe:q̄ nō auferet̄ a nobis.Lu.x.O ratiōib⁹ aūt ꝛ cōtēplatiōib⁹ ac in ieiunio ꝛ fletu vacādo.alijs opib⁹ quō insistere possemus.ꝛ ideo in humiliato spū ab alijs xp̄ifidelib⁹ elemosynā poscimus ꝛ in his puidētia diuina largit̄ reficimur:ꝛ gr̄as agimus dño.O frater iterū loquebar cū reuerētia ne fictā ostenderez humilitatē:cū res de facili reuertit̄ ad naturaꝝ suā.ff.de pac. Si vnus §. Pactus.Et dixi.Salua tua discretiōe ꝛ vberioris informatiōis causa:nōne quoddā opus

miſcẽdie notabilit allegaſti. vicz infirmoꝝ viſitatiõez q̃ in ſe nõ cõtinet ꝓtemplationez: ſed vtiq; vite actiue cooperationẽ. Warta vtiq; ſuꝑadictaz vite ꝓtemplatiue ſpeculũ nõ legim⁹ tales ꝑ feciſſe. Sed lucidius ꝓcedẽdo nõ apꝑet in domo tua z omib⁹ habitantib⁹ in ea hmõi ſpeculatiõis locũ vnq; obtinuiſſe: ſed tantus eſt tue humilitatis gradus q̃ addiſcere vis oi rpe z a q̃libet edoceri. ff. de fideiuſ. l. apud. z cõſtat tibi qõ Aug⁹. dicit. Ego ſenex a puero nondũ anniculo paratus ſum edoceri. xxiij. q. iij. Si habes. z ſtultus eſt q̃ bona q̃ videt diſcere ꝓtemnit. xxij. diſt. De cõſtantinopolitana. Vñ atento q̃ dicit ſcẽs Tho. per te allegatus in ſcriptis. di. xv. q̃ elemoſyna virtute includit oratiõnẽ z ieiuniuz duplici ratione. Primo q̃ elemoſyna cui dat conſtituit debitoꝛez ad oꝛandũ z ieiuniũ z ad alia opa bona q̃ põt faciendũ ꝓ eo q̃ dedit. Scõo q̃ elemoſyna ꝓpter deũ data eſt quaſi oblatio q̃dam deo facta. Vñ etã dicit pẽus. iij. ethi. q̃ dona hñt aliquid ſimile deo ſacratis. oblatio autẽ ipſi deo facta vim oratiõis habet. z hic inquãtũ bona exterioꝛa ad coꝛpis ꝓſeruationẽ ordinant. ſubtractio exterioꝝ bonoꝝ ꝑ elemoſynã quaſi virtute continet ieiuniũ q̃ ad macerare coꝛpus. ſic z oꝛo virtute ꝓtinet ieiuniũ. q̃ extenſio in adoꝛãdo deũ debilitatẽ coꝛpis parit. vñ elemoſyna ꝓpriꝰ habet vim ſatiſfactiõis ꝓ noſtris pctis quib⁹ omes inuoluimur q̃ oꝛo: z oꝛo plus q̃ ieiuniũ. et ideo dicit. j. ad Thi. iij. Coꝛpalis exercitatio ad modicũ vtilis eſt. z ideo elemoſyna magis inducit vt vniuerſalis medicina pctí q̃ alia pietatis opera. ſicut patet Lu. xij. Date elemoſynã z omnia mũda ſunt vob. et Dañ. iiij. Peccata tua elemoſynis redime. Ad q̃ paꝝ obmutesces ſenioꝛ. z extũc alta voce proclamãs dixit. Scptũ eſt. Aures hñt z nõ audiẽt: oculos hñt z nõ videbũt. pſ. cxiij. Nõne dixi tibi. Aurũ z argentũ nõ eſt nobis. Nunq̃d ad ipoſſibile nos aſtringere velles: ꝓtra regulam iuris. Nemo li. vj. z illud enĩ ſoluz poſſumus qõ cõmode poſſum⁹. de reſcrip. Sciſſitatus. vtiq; poſſibilitas in omib⁹ ſubaudit. de re. c. ij. cũ ꝓcoꝛ. vnde q̃ non poſſumus dare elemoſinã bona nra volũtas ꝓfecto habet z ſufficit nobis. vt. xxxij. q. v. c. Nec ſolo. cũ ꝓcoꝛ. z hoc expiẽter videt in eo q̃ ad baptiſmũ ꝓperat. z in via decedẽs ſalvabit. vt de pẽby. nõ bap. c. ij. in glo. vlt. vbi voluntas ꝑ facto habet. ſimiliter in malo vt patet in eo q̃ viderit mulierez ad ꝓcupiſcendũ eam: mechatus eſt eã in coꝛde ſuo: vt. xxxij. q. v. Qui viderit. Idcirco ab re noli ꝓtendere. neq; in furoꝛe tuo coꝛripias me. Pſ. vj. Ad que moꝝ intuli: abſit q̃ iraſcar. ad qõ me cõpellit venerabilis manſuetudo tua. Noui eteni intra me qõ inter multos erat mecũ ꝓtrarius opib⁹ meis z q̃ etiã blãdimentis nõ aſperitatib⁹ infideles ducẽdi ſunt ad fidẽ. vt. xlv. diſ. Cũ ſincera. z. c. De infideles. Vñ ſubiũxi. Si placeret caritati tue huius articuli tui dicerẽ ſolutionẽ. Et placet inquit: vñ loquebar. Scias q̃ in multis caſib⁹ volũtas ſumit pro facto: prout ꝑ te optime ꝓbatũ eſt ſed vbi de neceſſitate opus eſt facto nõ ſufficit volũtas ſi factũ adimpleri nõ põt: vtputa velle eſſe in Roma vl bierlm ꝓpter indulgẽtias: vbi voluntas tantũ operari nõ põt quãtũcunq; bona niſi tranſiuero ꝓſonaliter ad illa loca. quia nõ aliter valent q̃ ſonant indulgentia ꝓ indulta. vt notat Hoff. in ſumma. §. vl. de pe. z re. z vltra. quãdo voluntas recipiat ꝑ facto vel nõ. vide plene prout determiat Jo. an. in mercu. ſup regula. Jn penis. li. vj. O inq̃t ſenioꝛ. Et illud eſt qõ volo. ſed factũ adimpleri non põt. qõ imo nos in noſtra ſocietate adimplere nõ poſſumus vt ꝓdixi. Ad qõ loq̃bar. O frater attende q̃d dicit Doctoꝛ gentiũ. ij. ad Theſſal. c. vlt. vbi inter cetera ſic inq̃t Denũciamus aũt vobis fratres in noĩe dñi noſtri Jeſu xpi vt ſubtrahatis vos ab oĩ fratre ambulãte inordinate: z nõ ꝑm traditiõem quã receperũt a nob. Jpi enĩ ſcitis quẽ admodũ oportet vos imitari. q̃ nõ inquieti fuimus inter vos. neq; gratis panẽ manducauimus. ſed in laboꝛe z fatigatiõe nocte z die laboꝛãtes: ne quemq̃ veſtruz grauaremus: nõ q̃ nõ habuerimus poteſtatẽ: ſed vt noſmetipſos formã daremus vobis ad imitandũ nos. Hã z cuz eſſemus apũd vos hoc denũciabamus vobis: qm̃ ſi q̃s nõ vult opari nec mãducet. Audiuim⁹ enĩ inter vos q̃ſdã ambulãtes inq̃ete nihil opantes ſz curioſe agẽtes. his aũt q̃ eiuſmodi ſunt denũciamus z obſecramus in dño ieſu xpo vt cũ ſilẽtio opantes ſuũ panẽ maducent rẽ. Jn his verbis ꝑfo clare oĩdit ꝓut glo. ibidẽ demõſtrat. ſubtrahẽduz ſe foꝛe ab oĩu fratre ambulãte inordinate. i. nõ ambulandũ foꝛe cũ mala ſocietate: z ſeruos dei coꝛpaliter opari vnde viuãt. vt nõ cõpellant egeſtate neceſſaria petere. ſed q̃ poſſint alijs elemoſynã miniſtrare. z tribuere neceſſitatẽ patiẽti. vt dicit idẽ apl's ad Eph. iiij. z vt ipleat qõ ſcptũ eſt ꝑ Greg. in omel. de tuis laboribus iuſtis miniſtra pauꝑib⁹. nõ auferas alteri vñ alteri tribuas. nõ te miſericoꝛdẽ oĩdas alieno ſpolio. Jtẽ nullũ deſpicias. vacuũ nullũ dimittas. nullus a te triſtis abeat. nemo abs te ꝓfuſus diſcedat. oĩb⁹ cõmunica. oĩb⁹ tribue. nõ eligas. nõ elonges cui miſereaꝛ ne foꝛte ꝑtereat q̃

mercak accipe. hec ille. Si igit apli xpi ac oēs frēs q̄ndā in egypto felicissime degētes. ac dēp̄senti plēs xp̄ifideles in sudore vult⁹ sui laborātes. z labores manuū suaz manducātes seq̄ voluerīs gl'iosissima elyanz p̄mia supius descpta. poterīs nō p ip̄ossibile. put allegasti: sz comode rite ac rōnabilr adipisci. Si aūt tu cū societate tua hec saluberrima monita nō adipleuerīs sz ocio sitati q̄ fm Bern̄. mater est nugaz z nouerca viciōz. vacauerītz z elynas de cetero. put hacten⁹ corpe sano recepitis grauī sacrilegio z mortali pctō vos nouerit cōtaminatos. vt. j. q. ij. Clericos. z. q. ij. Amico z pluribz alijs vtriusqz iurīz z aliōz sctōz patrū autoritatibz cōstare poterit euidenr nisi aliud mihi tua oñdeit caritas q̄ nō irritak nec cogitat malū: nō gaudet sup iniqta te: cōgaudēt aūt veritati. j. Lōz. xiij. At ille. Rogo inqt acq̄esce sermonibz meis. Hā vt cōcepi aīe p̄ferēde sunt cūctis corpib⁹. xij. q. ij. Anime defunctoz. qz ad similitudinē dei create sunt. de pe. dist. ij. Et illa. cur igit nō curaz eorundē cūctis extollerē occupatiōibz mūdi cū etiā regimen earundē ars artiū intitulek. de eta. z quali. oz. Cū sit. Si aūt aīaz p̄fectus nobis fuit cure: vt p notaui: q̄d vtilius nos exercere disponis. Jnuanū laborēs tui sunt in domo aliena. z ad nihilū redigis. qō p̄mouere cupis. z hec est vnica felicissime canonis nostri voluntas. Ad que inferēbā: p̄pter veritatē z māsuetudinē tuā deducet te miserab'liter dextera tua. Ps. xliij. ad aperiēdū cordis mei secreta bene dixisti. sz si addideris bonū bono: facies ipsum magis bonū. vt in aut. Multo magis de sacrosanc. ec. si ergo hoc tuū exercitiū imples. z insup panez ociosus nō comedas laborēs manuū tuaz māducis. z de iustis laboribz egenis tribuis. z maledictionem mēdicatiōis euitas. p̄culdubio saluus eris. Si aūt solū aīas ad celū vis p̄uehere z lingua tua trāsibit in terra. sicut faciūt p singulos dies q̄ sedent in cathedra moysi q̄ alios docēt z seipsos condēnant. Sic z dyoclecianus nō melioz est sed peioz q̄ multos ad superos p̄monit beatorū martyrū spūs. Quid ergo p̄dest vniuersuz mūdū lucrari. aīe vero sue detrimētū pati. de symo. Matheus. Hinc senioz talē vultū ostēdebat ad instar illoz q̄ in mēte gerebat z dixit. Nōne scribit in iure tuo q̄ p̄suetudis vsusqz lōgeui nō sit leuis autoritas: z plerūqz discordiā pariant nouitates. z est lex. ij. C. q̄ sit lon. p̄sue. quas nouitates tu q̄dem introducere conaris. imo hmōi cōsuetudines leges faciūt z trāgressoz eorū vt trāgressoz legis punit. xj. dis. Jn his. Dimitte ergo nos tāta lege gaudere qz legittimo p̄scripsimus. naz z pres nostri nūciauerūt nobis Interroga ergo generatiōem p̄stinā z diligēter inuestiga patrū memoriā: z ipi docebūt te. Job. viij. q̄m pauperē vitā gerimus z pauptas in nobis nō est p̄temnēda qz xps eā docuit z edificauit. xij. q. ij. Elia epi. Ad q̄ dixi. O pater dulcissime tanta fretus es virtute q̄ animū tuū nō possum cōmouere. Scias q̄ scriptū est de p̄sue. c. vlt. q̄ tāto sunt grauioza pctā quāto diutius infelicem aiam detinēt alligatā. nemo sane mētis intelliget naturali iuris cultus trāgressio p̄cultū salutis inducit quacūqz p̄suetudie q̄ dicēda est in hac pte potius corruptela posse aliquatenus derogari. licet em̄ lōgeue p̄suetudis nō sit vilis auctoritas. nō est tm̄ vsqz adeo valitura vt vel iuri positiuo debeat p̄iudiciū generare nisi fuerit rōnabiliter z legittime p̄scripta. z dicit Poeta allegat⁹ in. c. Quāto. eo. ti. Cōposito late fetēti q̄so ciba te. Qui putas excluſuz crimē p tpis vsum. Ac si diceret. q̄ cōpositū raparū z olerū sit vetus tū fetet. Esto aūt q̄ p̄missa tua enūerata bōficia. z insup omia z singula tua acta z actitata sint valde bona. constat aūt tibi q̄ scptū est Defleat pctōr qz offendēs in vno fact⁹ est oīm re⁹. etiā si alīs totā legē seruauerit de pe. dist. j. Frēs. z de re. iu. Defleat. put Origenes q̄ iuxta Hieronymū octo milia volumina exceptis epistolis magno conamīe totū mundū decorādo cōposuit: qbz hodie vtit eccl̄ia in laudē oipotētis. in vno reus factus est. z ideo in decalogū hereticoz dānatoz p̄scriptus est. z alij hereticī ipm seqntes ab eodez denominati sunt. vt. xiij. q. ij. Quidā. §. Origeniani. Nōne hic Origenes beneficia tua z tuoz fratrū excessit: z vno vicio succubuit. Reuertere reuertere sunamitis. Cant. vj. vt intueamur te in nullo deficere z in omibz p̄fecte stare z firmiter credere q̄ valido corpe tibi sit crimen mēdicare vt dicit lex. C. de validis men. l. j. li. ix. z ibidē plenius in glo. z noli opinionē tuā sacroz canonū z beatoz patrū p̄ponere decretis. Et ecce sicut scriptū est. Nō crediderūt p̄bo eius: z murmurauerūt in tabernaculis suis nō exaudierūt vocē dñi. ps. cv. Quaz p scripturas locutus fuit: z p̄uenerūt in vnū aduersus dñm z aduersus xp̄m eius. Ps. ij. z nolebāt intelligere vt bñ agerēt. Quib⁹ auditz dixerūt ad inuicē. Dur⁹ est hic fmo: q̄s pōt eū audire atqz abierūt retrorsuz. xxiij. q. j. §. Sed notādū. et. Jo. vj. cū p̄cor. Videam⁹ ergo si sermōes illi⁹ veri sunt z tēptemus q̄ vētura sunt illi. z sciemus q̄ erūt nouissima illi⁹. Sap. ij. z mirati sunt q̄ callidi-tas coz insidiādi locū nō inuenisset. z postea reuersus est cū societate sua. z mihi quidē pacifice

loquebant: ⁊ in iracūdia terre loquētes dolos cogitabāt dicentes. Loquere oīa que sunt in corde tuo. ⁊ ne parcat oculus tuus nobis: ⁊ patiēter sustinebimus te ⁊ cōfisus in dño ⁊ in potē tia ꝑtutis eius ita exorsus suꝫ. Nō em̄ ypocrite estis: ḋa nō exterminatis facies vestras vt appa reatis hominib⁹ ieiunātes vt ꝓtactū est Matth. vj. Est autē ypocrisis simpliciter cōsiderata, put solū inducit simulationē vel fictionē: nō ita grauis sicut homicidiū vel adulteriū cū ypocrisis possit esse veniale pctm̄ tantū. vt dicit Tho. q. ij. q. cxj. ypocrisis tm̄ que ꝓnūc apō plures regnat put erat pharisaica magne grauitatis est. Vñ sup istud verbū saluatoris Lu. xij. Attēdite a fer mento phariseoꝝ quod est ypocrisis. Beda ait. Sicut modicū fermentuꝫ totaꝫ farine massam corrūpit. sic simulatio animi totā virtutē sinceritatē ⁊ veritateꝫ defraudabit. Et tho. Nihil em̄ sic alterat mores vt ypocrisis pharisaica. vnde patꝫ q̄ grauitas huius pctī ꝓut in phariseis vigebat: magna est tanq̄ alteratiua ⁊ corruptiua omniū morū. Circa qō ꝓsiderādū est q̄ sicut euāgelioꝝ diligētissime cōsiderāti patet manifeste q̄ xp̄us nō legit tā acriter ipugnasse vicia si cut ypocrisim phariseoꝝ. Cuius ratio est: nā ypocrisis pharisaica quā increpabat ex quattuor causis reddit grauissimū pctm̄. Prima est ꝓpter ipius grauitatē. Que ḋem grauitas patet ex hoc q̄ viciū ypocrisis est corruptiuū oīm morū: vt dictū est. Secundo vt dicit glo. super illud Treno. iij. Maior est iniq̄tas. s. ypocrisis: populi mei pctō sodomoꝝ. ⁊ ratio q̄ ꝑm Hiero. sup illud Esa. xxix. ⁊ Matth. xv. Populus iste labijs me honorat: cor aūt ipoꝝ lōge est a me. In cōparatione duoꝝ malorꝝ melius est aperte peccare q̄ simulare sanctitateꝫ. In tali em̄ simu latione cōcurrit duplex iniquitas. quaꝝ vna est malicia interior. alia vero simulatio exterior. Tertio quia ypocrisis ꝑm se ꝓsiderata est quedā species mēdacij. vt in. ij. q. supra allegata. cō stat aūt q̄ mendatiū quāto magis elongat a veritate tanto est grauius. Vñ ph̄s in metaphisi ca. Magis mentit qui asserit de nouē q̄ est centū q̄ qui dicit est nonagitanouē. Mendaciuꝫ autē quod in ypocrisi pharisaica includit. in extremis distat a veritate. Ipsi em̄ cū essent pessi mi ⁊ pleni vicijs: simulabāt se nō solū esse iustos ⁊ bonos sed etiā sanctos: tanq̄ ceteros in bo nitate ⁊ iusticia excedētes. vt patet de phariseo ascēdente in templū. qui de sua se iactans iusti cia cōfidebat ceteros spernēdo. Lu. xviij. Quarto quia hoc viciū. s. ypocrisis pharisaica xp̄o maxime ꝓtrariebat Xp̄s em̄ qui nō solū ꝑm diuinā naturā sed humanā etiā intrinsecus plen⁹ gratia est ⁊ veritate. foris tm̄ in similitudine carnis peccati mundo apparuit. Phariseus aūt to tū oppositū. nititur em̄ magnam innocentiā foris ostendere vt ouis interius aūt oīa inuidia ⁊ impietate est plenus sicut lupi. de quib⁹ Matthei. vij. Veniūt in vestimētis ouiū: intrinsecus aūt sunt lupi rapaces. Unde xp̄us p̄missoꝝ ⁊ alioꝝ actione: ipsos plus q̄ ceteros pctōres exe crabat. vt patet Matth. xxiij. p totum. Vñ ꝯcludo. Nolite fieri sicut ypocrite tristes. vt prędi xi. Rursum dixit senior. Placet nobis fabulatiōes tue. nā natura est cauillatiōis vt ab euidēter vero p breuissimas mutatiōes disputatio ad ea que euidēter falsa sunt producat. vt. ff. de ver bo. signi. Natura. Sed dic nobis quid intendis quia asseris apostolum dixisse: Subtrahe tis vos ab omni fratre ambulāte inordinate. O frater respōdebā qō consideras nō est specula tiōis mee. sed quantū valeo de hoc paulisper referabo Dixit em̄ ꝓpha. ps. lxiij. Protexisti me a conuentu malignātiū a multitudine operantiū iniq̄tatē. Et de ꝟ gratulabat in dño cū diceret. Ibi dē. Letabit iustus in dño ⁊ sperabit in eo: ⁊ laudabunt oēs recti corde. Unde dicit Greg. sup Ezech. omelia. ix. Unū vero est ꝑ quo vitari debet societas malorꝫ: ne si fortassis corrigi nō valeant: ad imitationē trahāt. Et cū ipsi a sua malicia trahant eos qui sibi ꝓiuncti fuerint per uertāt. corrūpunt bonos mores colloquia mala. j. Cor. v. Et sicut ꝑ Salomonez dicit. Noli amicus esse homi iracundo: nec ambules cū viro furioso ne forte discas semitas eius ⁊ sumas scandalū aie tue. Prouerb. xxij. Sicut ḡ pfecti viri puerſos ꝓtimos nō debēt fugere ḋa ⁊ eos semp ad rectitudinē trahūt ⁊ ipsi ad puersitatē nunq̄ trahunt. ita infirmi quicunq̄ societatez debēt declinare malorꝫ: ne mala q̄ frequēter inspiciūt ⁊ corrigere nō valēt delectent imitari. Sic em̄ verbo ꝓtimorꝫ audiēdo q̄tidie sumimus in mēte. sic flādo ⁊ aspirādo acrē trahimus corpe Et sicut malus coꝝ aer assiduo flatu tactus inficit corpus. ita peruersa locutio assidue audita infirmātiū inficit animū vt tabescat prauo opis assiduitate. Dec ille. Idcirco p̄cipue Moyses ꝓpo recedere a tabernaculis pctōꝝ ne cū eis ꝑirēt p̄cepit Nūeri. xvj. c. Nā ꝓpter amicitiā quā habuit Amō cū Jonatha dedit ei viaꝫ vt opprimeret Thamar sororē ei⁹. ij. Regū. xiij. Et fert q̄ Alan⁹ ꝓpter bonos vt putabat socios trāsiuerit ad patibuluꝫ. Vñ Isido. de summo bono. Melius est habere malorꝫ odiū q̄ ꝑ timorē. Sicut multa bona habet cōis vita sctōꝝ. sic plura

mala ꝓfert societas maloꝝ. Et ita ꝓcludo iuxta p̄missa q̄ societas maloꝝ boū ꝛ p̄sertim pharisęoꝝ ꝛ ypocritaꝝ fuit: ꝛ est ꝑiculosissima q̄ apl's annotare voluit vt dixit p̄notandū. Nō inquit Senior: dubito q̄ societas mala verisimilit̄ inducat ꝑicula per te allegata: a ꝓtrario vero bona societas vt similiter tetigisti: inducat multa bona. Nā scriptū est: (ve soli) quia cū ceciderit nō habet subleuantē. ꝛ si dormierint duo fouebunt mutuo: vnus quō calefiet Eccl. iiij. ꝛ dicit Seneca. O mniū societatū nulla p̄stantior est. nulla firmior est quantū vti boni moribꝫ similes si sunt familiaritate ꝓiuncti. Item nullius boni sine socio iocūda est possessio. ꝛ apostoli dñi in vnū congregati merebant̄ spiritū sctm̄ accipe. ꝛ loquebant̄ varijs liguis magnalia dei. Act. j. ꝛ ꝑpha Dauid. pš. xvij. dicit. Cū sctō sanctus eris: et cū viro innocēte innocēs eris. Et his dictis circūdederunt me sic apes: ꝛ exarserūt sic̄ ignis. pš. cxvij. Apis em̄ vt dicit Greg. in omel. vbi. s. In ore mel hz: in occulto caude vuln⁹. ꝛ oēs q̄ lingua blādiunt̄: sed latenter ex malicia feriūt apes sunt. qz loq̄ndo dulcedinē mellis ꝓponūt. sed occulto feriēdo vulnus inferūt: Ista vero faciētes exardescūt sicut ignis. qꝝ ꝑ flāmas detrabētiū nō iustoꝝ vita cōburit̄: sed q̄ in eis inesse poterāt pctōꝝ spine ꝓcremant̄. Hec ille. Et qz dicit Crisostom⁹. Malos q̄ monet offendit. incurrit odiū q̄ arguit criminosos. ꝛ ꝑ tribulatiōez iusti cognoscunt̄. pena quippe interrogat si q̄s q̄etus veraciter deū amat. Greg. in p̄n. moz. Videbat̄ ipsis qz de ypocrisi pharisaica ꝛ eius societate fecerim mētionē. tetēderim arcū in eoꝝ p̄iitū qō multū ꝑbat patiētez afflictū dicēte dicto Greg. Qualis vnusq̄sq; apō se latet. hoc illata ꝓtumelia ꝑbant. Extenuerūt vt gladiū liguas suas: venenū aspidū sub labijs eoꝝ. ꝛ os eoꝝ maledictione et amaritudine plenū erat. et irreuerunt in me fortes. O culi autē mei ad dñm vt euelleret de laqueo pedes meos: ꝛ dixi in corde meo. O mnipotens pater respice in me ꝛ miserere mei: quia vnicus ꝛ paup sum ego: tribulationes cordis mei multiplicate sunt: ꝛ de necessitatibꝫ meis erue me. Vide būlitatē meā ꝛ laboꝝez meū: ꝛ dimitte vniuersa delicta mea. Respice inimicos meos qm̄ multiplicati sunt ꝛ odio iniquo oderūt me. custodi aīam meā ꝛ erue me: nō erubescā qm̄ speraui in te. pš. xxiij. Vñ dñs exaudiuit me et eripuit me de manibꝫ inimicoꝝ meoꝝ. al's forsitan aqua absorbuisset me. Bñdictus dñs qui nō dedit me in captionē dentibꝫ eorum. et sic quasi quasi ego solus vt annunciarem hec in vniuersa terra.

Lollhardorum descriptio.

Hunc scio vere quia iste populus ꝛ eoꝝ similes sunt de his q̄s xp̄s p̄e omibꝫ alijs in hoc mūdo p̄secutus est. Sūt em̄ vt scribit̄ Luce. xvij. qui in se confidūt tanq̄ iusti aspernant̄ ceteros: gratias deo agūt. qz simulāt se non fore sic̄ boies ceteri: raptores videlicz iniusti: adulteri: ieiunātes bis in sabbato. decimas dāt de omibꝫ (sicut asserūt) que possidēt ꝓut veritas describit ypocrisim pharisaicaz vbi supra. Nā ꝛ ꝑpheta dixit Esa. ix. O mnis ypocrita neq̄. Et primo quia in se confidūt tanq̄ iusti. quia suas opiniones falsas p̄eponunt scripturis ꝛ scpturaꝝ doctoribꝫ. ꝛ ideo sunt hi de q̄bꝫ dicit̄ Hiere. vj. Nō audierūt me nec inclinauerūt aurē suā. sed indurauerūt ceruicē: ꝛ pelus opati sunt q̄s patres eoꝝ. Quod ꝑpte verificat̄ de hmōi pl'o ꝑiculoso: sicut ꝛ de iudeis. Nā p̄es eoꝝ interfecerūt ꝑphas: vt dic̄ Crisost. ꝛ ipi iudei qz interfecerūt xp̄m p̄ncipē ꝑphaꝝ pelus opati sūt: ꝛ p̄es iudeoꝝ q̄ ꝛ nr̄i p̄es fuerūt sicut nō audierūt ꝑphetas sic ille pl's nō audit p̄ncipē ꝑphetaꝝ qui ꝑ singlos dies in voce tube ꝑ suos legatos. vicarios ꝛ locūtenētes ꝑhibet validos nō mēdicare. sed nō audierūt nec inclinauerūt aurē suā mihi. Vñ sequit̄ Esa. vj. Uadas ꝛ dicas pl'o huic. Audite intelligentes ꝛ nolite intelligere ꝛ videte visionē ꝛ nolite cognoscere. Et vt oīderet ꝑpha q̄ in credēdo p̄ncipi ꝑphaꝝ vl' suis vicarijs ꝓsistat salus pl'i. statim subdidit. Excreca coꝝ pl'i huius ꝛ aures eius aggraua ꝛ oculos eius claude: ne forte videat oculis ꝛ in auribꝫ suis audiat. ꝛ ī corde suo intelligat ꝛ ꝓuertat̄. hec ibi. Et hec opant̄ q̄ ī se ꝓfidūt tāq̄ iusti ꝓut hodie faciūt iudei. Scdo aspnant̄ ceteros inter q̄s viuūt ꝛ vestitu ꝛ habitu se segregāt ab eisdē. ꝛ ꝓtra ꝓtinuā dictoꝝ veri p̄ncipis ꝑphaꝝ vicarioꝝ in terr̄ ꝑhibitionē sūptuosa temeritate habitū noue religiōis assumūt. vt de reli. do. c. vni. li. vj. Qui q̄dē hiꝰ eis si eēnt de tertia regl̄a fratꝝ mioꝝ mime liceret cū sctūs frā

ciscus nec talē habitū nec scapulare eisdē vnq̄ indixerit. vt ptz in Cle. j. de ver. sig. Tercio gratias agūt. qz nō sunt sicut ceteri raptores: iniusti: adulteri. z quō. Hā incedunt inclinato capite plixas in eccl'ijs faciētes oratiōes p̄ ceteris. de q̄b Jsi. li. vij. de sum. bo. c. vij. Proprīū ypocritarū est offerre se in ozonibꝫ videntibꝫ quoz fructus est nō deo placere sed gloriā ab hominibꝫ cōparare. Jn domibꝫ autē suis put experior penit⁹ vacātes: z ad saturitatē comedētes: bibentes: z dormiētes. q̄a nō est lex ipsis vltra arbitriū liberū (vt ipsi p̄sumunt) a quouis imposita. Et in publico vtiq̄ hmōi crimina ibidē enumerata. plerūq̄ vt fides ipsis maior adhibeat̄ implere nō p̄sumūt. qnare ieiunāt nō t̄m bis sed ter vl' quater in sabbato vtputa iuxta aliquoz expositionē. bis ieiunāt in die illi q̄ semel māducāt. qz semel a mane vsq̄ ad prādiū. et post prādium vsq̄ ad noctē. Jpsi aūt pluries vicz primo a mane vsq̄ ad gētaculū. z abinde vsq̄ ad prādium. tertio abinde vsq̄ ad merēdinā. quarto q̄usq̄ cenāt. quinto vsq̄ ad noctē. Et bis inferūt: qz vicz nō sumus vt hic publicanus. p quod ostendūt primū sacerdotes: z p̄sequēter oēs status mūdi ipsis fore peiores a quibꝫ p habitū vt p̄mittit̄ se segregarūt tanq̄ milites qui p delationē balibei. z nobiles p torneamēta se ceteris oēndunt p̄eminētiores. Et licet veritas sit q̄ taz sacerdotes q̄s alij plerūq̄ ipis beghardis. sint q̄ ad actus publicos multū deteriores. Hi t̄n videlicet sacerdotes z alij sicut publicanus iste. stātes a longe pcutiētes pectora sua: dicētes singuli. Deus ꝓpitius esto mihi peccatori. Recognoscētes oēs actus suos criminosos: z humilit cōfitētes z penitētes palā publice z clā insup z occulte oīa sua pcta. Jsti aūt beghardi z cecitate mentis adeo pcussi q̄ nō recognoscūt errores suos. nec se errare p̄fitent̄ prout p̄dixi. Hi moriunt̄ in peccatis suis. vt Jo. viij. prout claret z iuxta fidē nostrā ppetuo dānabunt̄ vt in dicto. c. Defleat. de. re. iuris. qz z omis virtus (si quā habēt) detrimētū patit̄ ab vno vicio. z de pe. dist. v. c. Dolendū. z dū in vno pctō p̄seuerāt: omia bona perdūt: vt ibi sicut in testibꝫ qui alij quid addicit de suo: totū testimoniū p̄ tali mēdacio decolorat. ij. q. ix. Pura. simile de eodē. di. iij. nō. licet. Sz q̄d sequit̄ vicz de publicanis. id est alijs peccatoribꝫ sacerdotibꝫ z hmōi. de q̄b dixit xp̄s. Āmē amē dico vob. descēdit hic iustificat⁹ in domū suā ab illo scz pharisēo z ypocrita: q̄ pmanebit in pctis suis vt p̄dictū est. Et qz fm Greg. coz. opa q̄ clara hoibꝫ foris apparuerūt in aduētu iudicis intus obscurant̄. z a deo retributionē nō inueniūt. qz p ipsis recipiūt laudes quas amauerūt. Hec ille. Et pro iniq̄tatū suaz defensiōe: z executiōis securitate tanq̄ iudei q̄ inuocabāt Cayphā pontiū pylatū z ceteros p̄tra xp̄m: qz ipis nō licebat interficere quēq̄. potētia magnatū hactenus armauerūt se q̄s pre ceteris in suis z suoz infirmitatibꝫ apparatuq̄ dā deuotissimo visitarūt: ipsis astiterūt z dulciť informauerūt z diuites nō dimiserūt inanes. sz nec hūiles paupes z esurientes in suis lāguoribꝫ: nec corpali nec spūali cibo replētes nec domibꝫ eoz appropiquātes. z qō peius est vt ecce illoz nec alioz clā vel palā correctiōis patiūtur. sed mox dū senserunt increpationes in agni vellere experient̄ lupi rapaces. dentes morda ces nō verent̄ denudare. et fictū humilitatis spiritū in rebellionē cōtumaciter z contentiose cō uertentes suam et suoruz consodaliū vbicunq̄ constitutorū vtriusq̄ sexus errores defendere nō erubescunt tanq̄ dicerent deo Recede a nobis: scientiam viarum tuarū nolumus. Job. xxj. Quid autem iniquius est (dicit Leo papa) q̄s impia sapere et sapientioribus doctioribusq̄ non credere. Sed in hanc insipientiam cadunt. quia cum ad cognoscendum veritatē aliquo impediuntur obscuro. nō ad prophetic̄as voces: non ad apostolicas litteras: nec euangelicas autoritates: sed ad semetipsos recurrunt. z ideo magistri erroruz existunt. quia veritatis discipuli nō fuerūt. xxiij. q. iij. Q aūt. Ūñ proprie de eisdē dicit Greg. xj. moral. c. iij. in fine. Plerūq̄ fit vt cū audītis cor. exigētibꝫ culpis oīptentis dei gr̄a nō replet̄ incassuz exter⁹ a p̄dicatore moueat̄. qz mutū est os ore qō loquit̄. si ille interi⁹ in corde nō clamat q̄ aspirat verba q̄ audiūtur. Hinc prophet̄a ait. Nisi dñs edificauerit domū inuanū laborauerūt q̄ edificāt eā. Hinc Salomon ait. Considera opera dei: q⁹ nemo possit corrigere q̄s ille qui despexerit. Hec miruz si a corde reprobo: predicator minime audit̄: duz nō nunq̄ ipse quoq̄ dominus in his quelo quitur resistentiā moribꝫ impugnat̄. Hec ille. Et vltra tanq̄ serpens in gremio z ignis in sinu solent recondiri: suos remunerāt hospites. vt. xiij. q. j. Ad hec. Jta suos fautores: et maxime religiosos mendicantes. nō tantū linguis detrahendo: sed elemosynas ipsis de iure debitas subtrahendo moliuntur defraudare. quia plerunq̄ quantum ipsis dispergitur: tantum ipsis religiosis in suis donis debendis euacuatur. vt est argu. de consti. c. Cum. Ō. de excess. prela. in suis donis debendis euacuatur. vt est ar. de consti. c. Cū. Ō. de excess. prela. c. vlt. li. vj. Unde

pfecto odio oderam illos: ⁊ inimici facti sunt mihi. ⁊ hoc ꝑm Tho. in sum. q. xxxiiij. ar. iij. possum sine pctō. quia tantū ipsoꝝ crimia ⁊ excessus odiui: put facit iustus iudex q̄ prosequit criminosos vsqz ad mortē ⁊ merēt: vt. xxiij. q. v. c. Judex. ⁊. c. sequē. put ⁊ xp̄s ꝓsecutus fuit vendētes ⁊ ementes in tēplo ac phariseos ypocritas: sed ipam naturā ⁊ gratiā fratris non pōt aliqs odio habere sine peccato. Hoc aūt q̄ in fratre odim⁹ culpā ⁊ defectū boni: pertinet ad fratris amorē. Eiusdē em̄ rationis est q̄ velim⁹ bonū alicui⁹ et odimus malū. Nam ⁊ ꝓpheta inimīcs odio habuit. ⁊ nihilomin⁹ legē dei dilexit. vt Ps̄. cxviij. Sed q̄ sepe iura adaptant ad ea que sepe accidūt. de despon. impu. Litteras. cū cōcor. Frequēter etiā accidit vt patet q̄ inter illam malā societatē fuerūt secte ⁊ hereticoꝝ cōuenticula in diebꝫ ⁊ in terris nostris: vt patz de quodā Beghardo dicto Burckardo cū suis fratribꝫ in dominio Thuricēsi: q̄ post penitentiā ⁊ crucis assignationē relapsi in heresim igne fuerunt cōcremati. Item de quodā fratre Carolo qui magnā habuit adhesionē in terra Uranie ꝓpter eandē causaz cū socijs igne cōsumptus est. Item de quodā Henrico de Tierrem ꝓpe Constantiā: qui cū magna adhesione penitentiā publicā suscepit. Itē de quodā Johāne in dominio Ulmensi cū multa societate. q̄ ꝓpter dictā causaz penitentiā publicā suscepit. Itē de vno mag̃ heresiarcha in dominio de wirttenberg. qui ingenti difficultate experto⁊ cōuentu fuit cōuictus. Item de quibusdā beghardis venentibꝫ p annos singulos q̄ndā de Bohemia infinitū populū in opidis Berneñ. ac Solodorēñ. ac in multis villis ⁊ terris eisdem subiectis in horribilē heresim perduxerunt. Et summarie q̄ in tota Alemania superiori nō est cōtra fidē catholicaz heresis introducta nisi per vulpeculas illius secte beghardorū lollhardorū ⁊ beginarū malicioſissime: absq̄ eo q̄ q̄z plures latrones ⁊ sodomite sunt in eorū habitu reperti. Unde ꝓpter huiusmodi grauissime iniquitatis frequentiā: iura ac iurū canonū ⁊ legū sacratissimorū ⁊ eorūdē ministrorū arma viriliter adaptent: ⁊ vtriusq̄ iuris gladij vibrent. vt eorundē hoim ⁊ illorū ministrorū q̄ vulgariter ⁊ cōmuniter vt p̄mittit Lollhardi Beghardi ⁊ Begine nūcupant cōtumacia: p directū ⁊ indirectū compescat. quoniā verissime vt ꝓmittit sunt per oīa phariſei ⁊ ypocrite tristes. Sed q̄ fortassis sepe p directum vtputa ꝓsonaliter ⁊ in ambonibꝫ cancelloꝝ multipliciter generaliter ⁊ singulariter sunt correcti. ꝓout xp̄us exprobrauit phariseorū illorū duriciā ⁊ incredulitatez. ad quos dixit. Uos nō creditis mihi: q̄ nō estis ex ouibꝫ meis. oues mee vocē meā audiūt. Joh. x. Sz durissime ceruicis sit plus. Memento q̄ ad iracundiā prouocauerit dominū. Deut. xxj. Sed vt p̄dictū est hactenus indurauerūt faciē suā supra petrā. ⁊ noluerūt reuerti. Hiremie. v. ⁊ cor suū posuerūt vt adamantem: nō audierunt legē ⁊ verba que miserat dñs Zacharie. vij. Id circo expedit vt p indirectū ꝓout iudei excōmunicant: eoꝝ fautores ⁊ receptores ad desistendū ne alieno grauent pctō. prouide ⁊ sollerter inducant: ꝓout hoc nuper in quodā cōpendioso tractatulo vberius duxi cōscribendū. per eū qui obstinatorū malicie nunq̄z misertus fuit. sed in se credentiū est salus ⁊ vita per infinita secula seculorū Amen.

Glosa bullarum per beghardos impetratarum.

Ro fundamentali bullarū subscriptarū intelligētia clari⁹ demōstranda. Hec ꝓncipaliter vident sinceri⁹ ꝓsideranda: q̄ Greg. papa. xj. natiōe Uenet⁹ de Carrarijs elect⁹: de anno dñi. M. cccc. vij. multū annosus ⁊ sedit legittime in papatu vno anno mēsibꝫ quinq̄z diebꝫ decē. ⁊ depositus p cōciliū Pisanū: ⁊ in eodē anno ibidē fuit extunc elect⁹ Alexander quintus natiōe grecus de Candia. de anno dñi. M. cccc. ix. die. xxvj. Junij. ⁊ sedit mensibus decē. diebꝫ octo. ⁊ mortu⁹ est in Bononia. Et extūc ibidē elect⁹ est Johānes. xxiij. qui sedit in papatu legittime annis sex. ⁊ depositꝰ in cōcilio Constantieñ. anno dñi. M. cccc. xv. die xxix. mensis Maij. Et exposit de anno dñi. M. cccc. xvij. Ipsa die sancti Martini electus est ibidē Martin⁹ papa quintus: qui sedit annis. xiij. Hinc electus est Eugenius q̄ vocabat Gabriel: ⁊ fuerat quondā Cardinalis p̄dicti Greg. creat⁹ per eū dū fuerat priuatus papatus dignitate concilio Pisano p̄dicto. ⁊ dū mora traberet in ciuitate Arimineñ. sub potestate domini Caroli de malatestis baronis ibidē. Hunc videam⁹ presentis bulle videlicet Gregorij cō-

ditionē. Nā in fine ponit. Datū Rome apud sanctū Petrū. iiij. nonas Decēbris pōtificat⁹ sui anno septimo. ⁊ ipse in papatu nō remānsit legittime put pscribit vltra duos annos. Itē nota q Eugeni⁹ confirmauit illā bullā primo anno pōtificatus sui. ⁊ infra tres mēses post suā creationē. Itē nota put veritas est q ille Eugeni⁹ put dominꝰ suus Gregori⁹ semper fuit fautor ⁊ promotor illorū Begbardorū. Nā ⁊ ipse Babriel vicz Eugenius p se quondaz fuit in beremitorio ꝓpe Paduaz tanq̄z begbardus. Itē nota q illa bulla prima vicz Gregorij stabat per. xxiij. annos anteq̄z cōfirmaret p Eugenū. Et nūc procedam⁹ ad intentū. ⁊ sequit tenor bullaꝝ que est talis. Et primo tenor bulle Eugenij q̄ in se continet aliā.

a Alemaniā. Hic ponit differētias int alemaniaz ⁊ brabantiā ⁊ flandriam. licet in veritate brabantini ⁊ flandren. sint alemani: prout saxones.

b Pijs votis ⁊c. Hec arenga siue hoc exordiū tanq̄z curialis sermo nō inducit veritatē pbationē. vt no. de instī. Cuz venisset. xxij. q. iij. Unusq̄sq̄z. ⁊ in glo. prout dicit in litteris expectatiuis: vite ac morū honestas ⁊c. Unde scriptuz est: q cōmēdandi causa dicunt pro nō dicto habent ff. de cōtrahē. empt. Ea q.

c Quiete. Hec est ps exordij: ⁊ dicit quiete. Hec ē pura vitas sine curialitate: qz boies illius fraternitatis seculū fugiūt: ⁊ in seculo cōuersari nō erubescūt: sed potiꝰ laborē fugiūt: vt sic quiete iuxta tenorē bulle: sed nō iuxta sensum bulle victū ⁊ vestitū acquirant.

d Gregorio. Hic est gregoriꝰ de quo supꝰ fit mentio in themate: ⁊ ipsius bulle trāssumptio facit fidē tanq̄z principalis p vniuersuz mundū: qz sic in regiſtro Greg. repta est. vt patz de iureiu. c. ij. in suplscriptiōe. ⁊ alias est stilꝰ ⁊ obseruantia romāe curie q̄ facit pbationē. de cri. fal. Licet. ⁊ facit ius: vt no. in. c. Extīs de ꝓsti. ⁊ bulla plūbata tā Eugenij q̄m Gregorij p̄dictoꝝ ē: vt ferk integra apꝺ ꝓgregatiōez fratꝝ illiꝰ cōuersatiōis in ciuitate Loloniensi.

e De cellis. Hoc est nomē cuiusdā domus illius fraternitatis.

f Voluntarie pau. Ecce quō recipiūt nomē de volūtaria pauptate. Videamus g̃ vt noīa correspondeāt rebꝰ. xij. q. j. Clericus q̄. instī. ꝺ dona. ij. Est ⁊ aliud. cū ꝓcor. Sunt aūt volūtarie paupes: de q̄bꝰ legit et no. in. c. Sacerdos. j. q. ij. q̄ se amore pauptatis in numero paupeꝝ cōstituūt. vt ibi tanq̄z paupes voluntarij viuāt exemplo apl̄oꝝ: ⁊ q̄ oīa sint cōia: et in hoc nō cōmittat dolꝰ: put legit de Anania ⁊ saphira vxore sua. Act. iij. j. q. ij. §. Legit. et vbi ē hic ⁊ laudabim⁹ eum pīsertim in illis ꝓgregatiōibꝰ. nam plus delicate viuūt q̄m vixerūt tpe quo fuerūt in locis suis ꝓpijs. Nā experienter videmus q raro vel nūquaz nobiles vel ciues abundantes: aut periti intrāt illoꝝ cōgregationē. sz tantū artifices mechanici ⁊ rurales q̄ se ꝑ⁹ suis laboribꝰ nutriebant: ⁊ nunc ocio multiplr vacāt. ⁊ rusticus q̄ priꝰ dormiebat in campo cū pecoribꝰ supꝑ terrā: vel in paleis apꝺ illos

Eugenius epi⁹ scopus seruꝰ seruorū dei Venerabilibus fribꝰ. Colonien. Trevereñ. Magūtinen. ceteris q̄z archiepīs ⁊ tā eorū suffraganeis q̄m alijs epīs vniuersis per [a]alemaniā Brabantiā ⁊ Flandriā cōstitutis: ad quos pñtes littere puenerint. Salutē ⁊ aplicā bñdictionez [b]pijs votis fideliū qui sub hūilitatis spū pie vite sedulū dño famulatū impendūt Illis p̄sertim q̄ trāquillitatē pacē ⁊ statū prosperū eorundez respicere dinoscūtur: eo libenti⁹ fauoris aplici presidiuz impti⁹i debem⁹ quo ex eorū [c]quiete altissimo famulat⁹ gratior exhibetur. Dudū siquidem felicis recordatiōis [d]Gregorio pape vndecio p̄decessori nostro exposito q̄ nōnulli ex vob seu p̄decessorib⁹ vris ⁊ alij in vris ciuitatibus ⁊ dyocesib⁹: dilectos filios [e]de cellis: seu [f]voluntarie pauptatis paupes cōmuniter nūcupatos occasiōe

fratres dormit in pennaꝝ plumis: aut in stratibus benc politis.

a Vestiū. Forte deferebāt vestes longas ad laborandū nō aptas. aut alicui religioni approbate sil'es. de quib⁹ de relig. do. c. j. li. vj. aut portabāt scapularia cum cappis tanq̄ monachi ordinis alicuius approbati. Hā scapulare est signū vere & approbate religionis. vt le. & no. in Clemen. ne in agro. de sta. mo. Cū yo abbates. Nec etiā fratres de tercia regula scti Francisci aut sorores talib⁹ scapularib⁹ debēt vti quia regula hmōi hoc non intendit. & vtiq̄ magna ratione. Naz in eadē regula tercia sunt psone matrimonialit coniuncte. & si alie psone solute possent vti & deberēt sil'iter & ille. Ecce qualis incōueniētia si sororiꝰ regule impgnata vētre eleuato cum scapulare transiret ad eccl'iam vl' ad alia loca publica. vl' si vir scapulariaꝰ furtū cōmittens suspenderet ad patibulū. vnde hoc considerātes prelati voluerūt fortasse q̄ tali vestitu non vterentur.

b Quieti & tranquillitati. Nec in veritate est quies & tranquillitas nō anime sed corporis & animi vt ocio vacēt put p̄dictus est supra sup ℣. Quiete.

c Gregoriꝰ. Hic est de q̄ fecimꝰ supra mentionē in themate.

d Per alemaniā. De qua supra dictū est: quia istud hoim genꝰ plꝰ p alemaniaz cēt p alias mūdi plagas reperit vnde emanauit illa Cle. tm̄ cōtra eos ꝓie de hereti. Ad nr̄m. vbi dicit̄ regno Alemanie ꝑcurante satore malorꝝ operū damnabiliter.

e In vr̄is ciuitatib⁹. vbicūq̄ fuerit corpꝰ illuc ꝙ gregabunt̄ & aq̄le. Matth. xxiiij. Hoc genus laudabile habuit ortū ad instar sanctorū patrū & fratrū heremitarū in nemoribus morātiū. sed q̄ in deserto nō erant corpa pinguia q̄ bus māducarēt ad saturitatē. & ideo ꝙgregabant: ꝓ ut hodie ad ciuitates vbi pane vino & oleo multipliciti tanq̄ fideles xp̄i req̄escunt.

f Humiliter & honeste in fidei puritate &c. Que q̄dē puritas cū alijs optimis cōditiōib⁹ si fuerit in ipsis in fructib⁹ suis cognoscemus eos. Matth. vij. Sz puto q̄ hec ꝓba curialiter dicta ꝓut p̄notauimus non obligant ad mera veritatis fundamenta.

g In paupertate & castitate. De quibus infra dicemus.

h Ecclesias deuote frequētant. simulātes longā orationē. Luc. xx. c. & ita deuorant domꝰ viduarū sub obtētu prolixe orationis. Marci. xij. & hec ꝓprie dixit christꝰ de pharisēis & ypocritis. Nunq̄ aūt vidi aliq̄ genꝰ hoim tantā sil'itudinē cū ypocritis habere sicut illi. Constat aūt q̄ christus in vita sua huiusmodi ypocritas & pharisēos plus ceteris hominib⁹ psecutus est sermōib⁹ suis: dum dixit post multa. Publicani et meretrices precedunt vos in regno celorū. Matth. xxj. Videmus autē experienter q̄ ipi faciūt lōgas orationes in publico & laborare nō possunt: nec volunt palaz nec in occulto. ad mandatū apostoli: ꝓ ut infra dicetur.

[a] vestiū quas gestarent diuersis molestijs & iniurijs afficerēt in corūdē pauperū detrimentū. Idē p̄decessor noſter volens dictorū pauperū indemnitati ꝓuidere: vob & p̄decessoribus ipsis noib⁹ ꝓprijs nō ex p̄ssis: suis dedit litteris in mādatis vt certis modis & formis[b] quieti & trāquilli tati dictorū pauperū ꝓuidere curaretis seu curarent ꝓout in eisdē litteris quarū tenor est talis cōtinet. [c] Gregorius epūs seruus seruorū dei venerabilibus frib⁹ Colonien. Treuerēsis. Magūtinen. alijsq̄ archiepis & tā corū suffraganeis q̄ alijs episcopis vniuersis[d] p alemaniā brabantiā & flandriā cōstitutis: ad quos p̄ntes littere puenerint salutē & aplicā bñdictionē. Ad audiētiā nrām puenit q̄[e] in vr̄is ciuitatib⁹ et dyocesib⁹ sint nōnulli paupes vtriusq̄ sexus q̄[f] hūilit et honeste in fidei purítate et honestis vestib⁹ aut habitib⁹ aut[g] in pauptate aut castitate viuūt: et[h] ecclias deuote fre-

quentant. Et q̃ licet hmõi paupes nobis ꝛ Romane ecclie ac eorũ [a] platis et curatis reuerẽt obediãt [b] nullis erroꝛib⁹ se inuoluẽdo [c] ſz ĩtime caritatis amoꝛe deo ꝛ ꝓpter ipm ꝓximis ſeruiẽdo. Tamẽ nõnulli a vobis ſeu p vos [d] ordinaria ꝛ etiã aliq̃ [e] inq̃ſitoꝛes hereticepꝛauitatis in illis ptib⁹ aplica aucte deputati hmõi paupes [f] occaſiõe veſtiũ indebite ꝛ iniuſte p turbant: ipſoꝛũ veſtes ſimplices [g] et honeſtas decurtari: tranſfoꝛmari: et q̃nq̃ tranſmutari faciendo: nec nõ [h] occaſione hmõi veſtiũ ſacramẽta eccleſiaſtica inhibẽdo et alia [i] grauamia inferẽdo eiſdẽ in detrimẽtuz ꝛ damnũ ipſoꝛũ pauperuz et ſcandalum plurimoꝛuz. Quo circa fraternitati ve

a Prelatis ꝛ curatis reuerenter obediãt ꝛc. Notabile verbũ eſt. nã dicit Gregoꝛius. Sicut laudabile diſcretiõq̃ eſt reuerentiam ꝛ honoꝛẽ exhibere pꝛioꝛib⁹. ita rectitudinis ꝛ dei timoꝛis eſt ſi q̃ in eis ſunt q̃ indigẽt coꝛrectione nulla diſſimulatiõe poſtponẽt. ij. q. vij. Sicut inquit. ꝛ etiã ſi inutiles ſunt dũmodo tolerãtur. xvj. q. vj. Si fortaſſis. Unde in his boc gen⁹ hois ꝓ ceteris nõ facit reuerẽtiaz niſi cũ diſſimulatiõe. nã ꝓprie reuerẽtia eſt honoꝛ q̃ cum pauoꝛe exhibetur. ita dicit Archiẽ. de immu. eccl. de cet. ſuper ꝑ. Reuerentia.

b Nullis erroꝛib⁹ ſe inuoluẽdo. q̃ iſtud gen⁹ hominũ ſe multz ante tpa involuit. videtur patẽter in Cle. Ad noſtraz. de hereꝛ. Et inſup in dieb⁹ meis ꝛ in dyoceſi Cõſtantien. iſti hoies infinitos ſemiauerꝛ erroꝛes. vñ plericq̃ ſunt ad pniam publicã poſiti. alij igne cremati. vñ his dieb⁹ videlicz de anno dñi. M. cccc. xxxviij. q̃daz nouos fecerãt erroꝛis articl'os in ſuis libris cõſcriptos. ꝛ in occultis cõuẽticulis dogmatizatos q̃ demũ et vir informati penitentiã publicã peregerũt. Hinc publicũ eſt ꝛ notoꝛiũ q̃ hoc erroꝛe depꝛauati nõ erubeſcunt dicere. q̃ ſano coꝛpe ꝛ validis mẽdicare ꝛ elemoſynã recipere nõ ſit peccatũ. de quo infra dicẽt.

c Sed intime caritatis amoꝛe qui patiẽs ꝛ benigna eſt: que nõ emulatur nõ agit perperã: nõ inflat. nõ eſt ambitioſa ꝛc. j. Coꝛ. xiij. Unde ſi tales fratres intime caritatis amoꝛe vt dicit bulla deo ꝛ ꝓpter ipm pꝛoximis ſeruiũt. experientia rerũ magꝛa demõſtrat. pꝛout videm⁹.

d Ordinaria. Ordinarij ſua auctoꝛitate ſepe tales viſitant. quia boc ꝛ alijs priuilegijs abutunt: vnde perdere merẽtur. vt de priuile. Tuarũ. de regula. c. Licet. cum concoꝛ.

e Inquiſitoꝛes. ꝛ de illis plene notat' in Cle. j. de hereꝛ. ꝛ in Cle. ſequẽ. ꝛ quia idem ex officio ſepe inuenerũt inter talẽ fraternitatez act⁹ iniquos: ideo quaſi conſueti plus illos viſitarunt.

f Occaſione veſtiũ. vſus nõ deſpicit: ſed abuſus vnde quiſquis rebus ꝓtereũtibus reſtrictius vtitur q̃ ſese habent moꝛes eoꝛum cũ quibus viuit. aut intẽperãs aut ſupſtitioſus eſt xlj. diſt. Quiſquis. ꝛ ſunt ꝓba ſancti Auguſtini. vñ patenter iſti homies veſtitu ſe ab alijs ſegregant vt ſuos ritus ꝛ moꝛes alijs meliꝛes oſtendãt: ꝛ dicãt in coꝛdib⁹ ſuis ſicut phariſeus. Deus gratias ago tibi quia non ſum ſicut ceteri hominũ raptoꝛes ꝛc. velut etiam hic publicanus. Luc. xviij.

g Simplices ꝛ honeſtas. boc diſcernere quo ad ipos vel etiam quo ad alios non poſſumus ſpecialem aut certã dare doctrinã. ſed ſtat in arbitrio boni viri ꝛ diſcreti: pꝛout legit' ꝛ notat' de reſcrip. ſedes. et etiam in glo. ibidẽ.

h Occaſione huiuſmodi veſtiũ. Nota q̃ non dicit cauſa huiuſmodi ſz occaſione. nam cauſa ſe habet ad verũ. occaſio ad nõ verum: vt patet de maio. ꝛ obe. ſolite. j. Reſpon. vbi patz q̃ cauſa ſe habet ad id q̃ iuris eſt rõnabile. ꝛ occaſio ad id q̃ cõſiſtit in facto ꝛ eſt rationabile. Un̄ ſcriptũ eſt. occaſionẽ. i. qualẽcũq̃ animi motionẽ querit qui vult diſcedere ab amico. Pꝛouerb. xviij. vnde quotienſcũq̃ occaſio ponit' hic vel in alijs ſcripturz taliter intelligamus.

i Grauamia inferẽdo. vt q̃ eos deferebant ordinarijs locoꝛũ. aut inhibebãt ſuis ſubdit'z

ne ipis elemosynas cōicarent. et sic per indirectū eos cōpellebāt ad rite pcedēdū vl ad recedēdū. z talit etiā p indirectū ꝓpellunt iudei: vt de iudeis Judei z de vsu. Post miserabilem.

a Simplicium z honestarū. hoc stat in arbitrio boni viri, put predictū est.

b Fideles z catholici. z bñ: qz ptūc tā ꝑ hereticī nullo iuris ꝓuilegio gaudēt. ḋa nihil ad nos de his q̄ foris sunt. ō diuoz. Baudem⁹.

c Indebite punitos. Punit interdū alios sine culpa: sz nō sine causa. de q̄ dic: vt de re.iu. sine culpa. li. vj.

d Appellatione remota. Hāc clausulā solus ꝓnceps ponit. de offi. dele. sup questionū. §. Nos aūt. cū ꝓcoz. z nihilomin⁹ pōt appellari ex legittima z euidēti causa. vt no. ibi dē. §. vlt. z ita parū videt ponderanda in rescriptis.

e Nō obstante zc. Hic ponit obstantias generales poni cōsuetas q̄si in oī rescripto. z non ponit obstantias iurī scripti z clarissimorū textuū iuris q̄ vident huic bulle patenter obuiare. de q̄ b⁹ dicet infra circa finē scde bulle. Nā in clausula generali ea que nō sunt verisimilia nō intelliguntur inclusa. de deci. Statuto. li. vj. ff. de regu. iu. l. in obscuris.

f Datū Rome. mirari possem⁹ ꝓout notat in in themate. ḋa tātū vno anno z mensib⁹ quinq; sedit in papatu legitime z q̄ post suā depositione in ciuitate Pisana facta pesidebat in Roma anno septimo sui pōtificatus. Sciendū q̄ ipse habuit cōtinuā adherētiam regis neapolitani. de cuius pmissiōe residebat in ciuitate Baietana vbi poz⁹ est maris. z ꝓsequenter in portu Uenetoz. Et romani in absentia iohannis pape q̄ fuerat electus in Bononia gratātissime receperūt eū i roma. z demū ab oībus derelict⁹ remāsit in ciuitate Arimulen. et ibidē creauit cardinales put pmittitur z renūciauit papatui sub cōditiōe inter alias vt sui Cardinales vicz duo permanerēt z bi quenerūt in pauperate ad cōciliū Constantien.

g Et sicut nup. Finez habz hic bulla Gregorij Hic incipit cōtinuatio bulle ipsius Eugenij.

h Eosdē paupes zc. ea pauptate degentes. put infra sinceri⁹ declarabit.

i Sectatoꝛes. Ista sūt ꝟba cōmēdatoria z curialia. de q̄bꝫ seruādū est vt premisimus.

k In colonien. z wormatien. Ecce ibi epus z officiales duarū dyocesiū pscrutatoꝛes facere volūt legē cōem p vniuersā germaniaz: imo p alias mundi plagas vbi ꝫ ge

nus boim ducit morã. ꝛ scriptuꝫ est ꝙ vnaquęꝫ patria suo sensu abũdat de sepul. certificari. O q̃ mirãda vidissent si tota alemaniã ꝛ ꝓuincias ꝛ dyoceses alemanie ꝓserutati fuissent: forte alium processum fecissent.

a Cõmorantes. placet licet plerũqꝫ viderimus mutuã ipoꝝ bonã ꝓuersationẽ tanqꝫ vnã ꝛ eandẽ confraternitatẽ.

b Frequẽtent. ea freqn tatione prout p̃misim⁹.

c Preceptis. De bis ꝛ iãdictis conditionibus predictũ est.

d Orthodoxe. Orthodoxa res est q̃ recte gloriamur. ꝛ orthodox⁹ dicit̃ catholic⁹. de sum. tri ꝛ fi. ca. c. j. li. vj. siue recte credẽs. ꝛ vt credit ita viuens: aut recte gloriãs: vel in recta fide cõsistẽs. ab orthos qđ est rectuꝫ; ꝛ doxa gloria.

e Infirmoꝝ curam gerũt illi vicꝫ freqnter qui in ciuitatib⁹ morant̃. et ad hoc op⁹ siluestres et anachorite non cõueniunt. sed in talibus pure quiescunt.

f Decedentiũ fideliũ. vt siliter in sepulturis q̃ rũcunqꝫ se nõ intromittãt. Nunqꝫ. Nã dic̃ apl's. j. Thess. iiij. O pami mãib⁹ vris sic̃ p̃cipim⁹ vob. Ũñ ꝛ Aug⁹. in li. de opib⁹ monachoꝝ. Cetery q̃s ferat hoies ꝓtumaces. i. religiosos nõ opantes. de q̃b⁹ ibi loquit̃ saluberrimis apli monitꝭ resistẽtes nõ sic̃ infirmiores colorati. sꝫ sic̃ fortiores p̃dicati. Itẽ. ij. ad Thes. iij. Si q̃s nõ vult opari nõ mãducet. dic̃ glo. dicũt q̃dã de opib⁹ spũalib⁹ apli m hoc p̃cepisse: nõ de ope corpali in q̃ agricole ꝛ opifices laborãt. ꝛ infra. sꝫ supfluo conant̃ sibi ꝛ ceterꝭ caliginẽ adducere. vt qđ vtiliꝫ caritas monet nõ solũ facere nolũt sꝫ nec etiã intelligere. et infra. Vult seruos dei corpaliꝫ opari vnde viuãt: sꝫ p̃cipue. ꝛ iõ religiosi ꝛui dei noiant̃. vt puta vt se totaliꝫ seruitio dei mãcipãtes: vtꝫ p Dyoni. vj. c. eccliastice hierarchie. vñ dic̃ Aug⁹. in li. de opib⁹. Monachi si aliq̃d agãt si corpaliꝫ opari nolũt scire desidero. oꝛonib⁹ inquiũt ꝛ psalmis ꝛ lcõnib⁹ ꝛ ꝙbo dei. Sꝫ q̃ p ista nõ excusent̃ dic̃ p singla. Nã ꝑmo de oꝛone dic̃. Citi⁹ exaudit̃ vna obedietie oꝛo q̃s decẽ mille ꝓtemptorꝭ. Istos ꝓtẽptores intelligas ꝛ indignos exaudiri q̃ manib⁹ nõ opant̃. Scõo de diuinis laudib⁹ subdit. Cãtica ꝙo diuina etiã cãtare mãib⁹ opantes facile pñt. Tertio subiũgit de lcõne: q̃ aũt dicũt se vacare lcõni illic ꝓueniũt qđ p̃cipit apls: ideo est q̃ ista quersitas lcõni nulle obtpari dũ vult ei vacare. Quarto subiũgit de p̃dicatõe. Si aũt

xp̃ifidelib⁹ taꝫ clericis q̃ laicis pie cõfouẽdos p suas patẽtes lr̃as diuersas et ꝓcessus in se cõtinẽtes. publice mãdauerũt. Et quanq̃ p̃dicti paupes viri de p se simł ꝛ mlieres seoꝛsuꝫ in suis distinctis domib⁹ absq̃ mutua eoꝝ ꝓuersatiõe cõmoꝝãtes in pauptate ꝛ cõtinẽtia in hũilitatis spũ eccl'ias deuote frequentent: ꝛ romane eccl'ie ac eoꝝ ordinarijs ꝓlatis: plebanis rectoꝝib⁹ ꝛ curatis in oĩb⁹ reuerẽter obediãt. nulliq̃ erroꝝib⁹ seu ritib⁹ q̃ salutaꝝib⁹ cpceptis ꝛ fidei orthodoxe repugnent se inuoluant: sꝫ liberaliꝫ diuini nois ituitu miserabiles: ac alias honestas psonas ad eoꝝ loca declinãtes grã hospitalitatis recipiũt: ac reqsiti infirmoꝝ curã gerũt decedẽtiũ fideliuꝫ corpa etiaꝫ tpe furoꝝ pestilẽtialis in terris q̃s hitant ad sepulturam eccl'iasticã deferẽdo: ac alia pietatis et caritais opa exercẽdo etiã de his q̃s manib⁹ ꝓprijs et tũt q̃ in nemoꝝib⁹ degunt.

g Manib⁹ ꝓprijs et mendicat⁹. Hic lup⁹ est in fabula: vt dic̃ Jsiõ. ethi. li. c. xxxvj. ꝛ est trop⁹ qui pareomia dr: ꝛ cõmittiꝫ dũ reb⁹ et tpib⁹ accõmodatũ ꝓuerbiũ attribuiꝫ. vñ mihi nõ cõstat q̃b⁹ iure vel rõnib⁹ huic ꝓpio hec ꝙbo rũ ꝓprietas ascribi bit̃. Nõ em̃ dubitam⁹: ꝑut p̃dictũ est: q̃n illa fraternitas op⁹ manuũ bactenus vt pestẽ refutauerit. sꝫ q̃ mẽdicãdo se nutrire dulciter cũ ocio cunctis opib⁹ ꝓordiauerit: ꝛ se cõstanter i his pũctis suis p̃latis curatis ꝛ rectoꝝib⁹ eccl'iarũ. ĩmoueri⁹ apl'o violent̃ oppo suerit. Nã ꝛ si veri cẽnt religiosi alicuius approbate professiõis expletis suis diuinoꝝ officijs ad laborẽ nõ tantũ manuũ sed aliorũ opeꝝ honestoꝝ q̃rũcunqꝫ tenerent̃: vt plene le. ꝛ no. de in li. de opib⁹ monachoꝝ. Ceteꝝ q̃s ferat hoies ꝓtumaces. i. religiosos nõ opantes. de q̃b⁹ ibi loquit̃ saluberrimis apli monitꝭ resistẽtes nõ sic̃ infirmiores colorati. sꝫ sic̃ fortiores p̃dicati. Itẽ. ij. ad Thes. iij. Si q̃s nõ vult opari nõ mãducet. dic̃ glo. dicũt q̃dã de opib⁹ spũalib⁹ apli m hoc p̃cepisse: nõ de ope corpali in q̃ agricole ꝛ opifices laborãt. ꝛ infra. sꝫ supfluo conant̃ sibi ꝛ ceterꝭ caliginẽ adducere. vt qđ vtiliꝫ caritas monet nõ solũ facere nolũt sꝫ nec etiã intelligere. et infra. Vult seruos dei corpaliꝫ opari vnde viuãt: sꝫ p̃cipue. ꝛ iõ religiosi ꝛui dei noiant̃. vt puta vt se totaliꝫ seruitio dei mãcipãtes: vtꝫ p Dyoni. vj. c. eccliastice hierarchie. vñ dic̃ Aug⁹. in li. de opib⁹. Monachi si aliq̃d agãt si corpaliꝫ opari nolũt scire desidero. oꝛonib⁹ inquiũt ꝛ psalmis ꝛ lcõnib⁹ ꝛ ꝙbo dei. Sꝫ q̃ p ista nõ excusent̃ dic̃ p singla. Nã ꝑmo de oꝛone dic̃. Citi⁹ exaudit̃ vna obedietie oꝛo q̃s decẽ mille ꝓtemptorꝭ. Istos ꝓtẽptores intelligas ꝛ indignos exaudiri q̃ manib⁹ nõ opant̃. Scõo de diuinis laudib⁹ subdit. Cãtica ꝙo diuina etiã cãtare mãib⁹ opantes facile pñt. Tertio subiũgit de lcõne: q̃ aũt dicũt se vacare lcõni illic ꝓueniũt qđ p̃cipit apls: ideo est q̃ ista quersitas lcõni nulle obtpari dũ vult ei vacare. Quarto subiũgit de p̃dicatõe. Si aũt

alicui sermo erogand⁹ est, z ita occupaꝛ vt mãibꝫ opari nō valet. Nūq̃ hec oēs in monasterio pñt. qñ ḡ nō oēs pñt: cur sub ꝑtēptu oēs vacare volūt quãq̃ si oēs pñt vicissitudiez facere deberēt nō solū vt ceteri necessarijs opibꝫ occupenť. sz etiã qz sufficit vt multis audiētibꝫ vn⁹ loq̃tur. Ergo videť q⁹ religiosi z fort⁹ laici q̃ sub forma religiosoꝝ sunt vniti teneanť ad labores Itē sup illo Luꝛ xij. Uēdite q̃ possidetꝫ dic̃ glo. Nō tm̃ cibos vr̃os cōicate paupibꝫ: sz etiã vēdite possessiones: vt oibꝫ vr̃is ꝑ dño spretꝫ postea labore manuū opemini vñ viuatꝫ vel el'ynam faciatis. sz ad volūtarie paupes xp̃i ꝑtinet ꝓuie oia sua relinq̃re. ḡ videť q⁹ etiã eoꝝ sit de labore manuū suaꝝ viuere. Itē volūtarie paupes ꝑut viri religiosi ꝑcipue videnť teneri apl'oꝝ vitã imitari. qz statū ꝑfectiōis ꝑfitenť. sz apl'i manibus ꝓpꝛijs laborauerť. ꝑm illō. j. Loꝛ. iiij. Laboram⁹ opantes manibꝫ nr̃is. ḡ videť q⁹ volūtarie paupes quēadmodū veri religiosi teneanť manibꝫ laborare. z pl⁹ laici q̃ clerici. qz laici minus certꝫ horis canonicꝫ psallere sunt astricti. z etiã maxie qz in laboribꝫ a iuuẽtute sũt nutriti. Un̄ dixit apl's, ij. ad Thes. iij. Subtrahatꝫ vos ab oi fratre ambulãte inordiate ⁊c̃. Frēm aũt notat quēlibz xp̃ianũ. Itē. j. Loꝛ. vij. Si q̃s nō vult opari nō mãducet. Un̄ Job vniuersaliť locut⁹ est. Hō ad laborē nascit: z auis ad volatū. Job. v. q⁹ ꝙbũ gl'iose ꝑsequiť ad nr̃m ꝓpositũ Greg. li. vj. moral'. c. v. circa fi. z de laborꝫ cōmẽdatiõe z ocij detestatiõe: z ad pñtez materiã ꝑ ꝓuie videť facere Tho. ij. ij. q. clxxiij. ar. iij. z seq̃ntibꝫ duobꝫ. Sũt aũt ꝑsona manibꝫ: aut alio corꝑis mẽbro vl' studio laborare z ocio ꝑ mẽdicatiõis suffragiũ cibũ acq̃rere. z ß in illo q̃ san⁹ est z laborare põt. Si aũt san⁹ z ꝑ laborẽ sibi z suis q̃bꝫ ꝓuidere teneť nō sufficit ad mẽdicandũ cõpelliť. Nemo em̃ adipossibile astringit. de pac. c. vl. de re. iu. c. Nemo. li. vi. cũ ꝓcor. Un̄ sacratissima dicit lex imp'ialis. C. de vali. mẽdi. q⁹ paupibꝫ dãda est el'yna q̃ suis manibꝫ laborare nō pñt. paup aũt q̃ nō laborare põt si se el'ynis imiscet captiuãd⁹ est z in fuitutẽ redigẽd⁹ est. Hec ibi. z dic̃ canō. xij. q. j. Qm̃. Illi aũt tm̃ accipiãt paupeꝝ cibos qui laborare nō pñt z mẽdicare in sacra scꝑtura interꝑtať in vindictã malorũ. pš. cviij. Mutãtes trãsferanť filij ei⁹ z mẽdicent eꝛciant̃ de habitationibꝫ suis ⁊c̃. De q̃ quidẽ materia vicz ꝺ validos mẽdicãtes nup̃ feci duos tractatulos copiosissime loq̃ntes. z ipsoꝝ ritũ ac mores reꝓbãtes. Ut aũt ius cõe: hũanũ vl' diuinũ nō violeť ꝑ ꝓcessiõez illoꝝ põtificũ. hic q̃si ꝓuilegia ꝓcedẽtiũ interꝑtemur ꝙba inq̃ntũ ꝺ iure fieri põt vt res poti⁹ valeat q̃ pereat. de ꝙ. iij. Abbate. vbi em̃ aliq̃d a iure cõi discrepare videť. reducẽdũ est ad ius cõe si fieri põt ne pereat. qz ꝓmptũ est leges legibꝫ ꝓcordare. C. de inof. do. l. vna. z Aug⁹. ꝓcor. euãgelistas. de pe. di. j. Periculose. z etiã testes dñt ad ꝓcordiã reduci. de testi. Cũ tu. z faciẽda ẽ interꝑtatio vt nulli sit onerosa z ꝑm ius cõe. de rescꝑ. Cãm q̃. de ꝓuil'. Ex ore. de ꝓsue. Cũ oli. Itē interꝑtatio fieri ꝺz vt min⁹ sit captiosa. ff. de re. iu. q̃rũ ad finez tituli. z ß verũ si ꝙba illud patianť: vt videß hic in pñti bulla. Nã a ꝙbis ꝓuilegij nō est recedẽdũ vbi certa sũt. de ꝓuil'. Porro. de deci. Ad audiẽtiã. vbi em̃ ꝙba nō sũt ambigua. nō est locus interꝑtatiõi. ff. de le. iij. Ille añ ille. sz vbi sũt dubia necessaria est interꝑtatio. z illa interꝑatio fit ꝓtinuo ꝑ doctoꝛes vtriusq̃ iurꝭ ꝑut videm⁹ in expientia ꝑ lecturas z in glosis ordinarijs. z ꝑ ꝓuie in. c. Cũ dilect⁹. de ꝓsue. z sic ad ꝓpositũ redeam⁹. Nã dicũt ꝙba text⁹ ī bulla: caritatꝫ opa exercẽdo. etiã de bis q̃ manibꝫ ꝓpꝛijs z mẽdicitatꝫ acquirũt suffragijs egenis erogãdo. Nã nō dubitam⁹ ex ꝑmissis q⁹ mãibꝫ ꝓpꝛijs acq̃rere pñt. z ß est clarũ z nō indiget interꝑtatiõe. Hinc sequiť z mẽdicatꝫ acq̃rũt suffragijs. i. q⁹ illi int' ipos q̃ laborare non pñt qõ vltra necessitatẽ suã acq̃rũt: alijs erogent. Nã certũ est q⁹ de el'yna fieri põt el'yna. vt. xij. q. j. hẽbat. in glo. j. z ita ꝑ sin gl'os dies hospitalarij aut ꝓcuratoꝛes hospitaliũ de el'yna sibi cõicata dant alijs el'ynas. z ita xp̃s vt ꝓcurator ab alijs recepit z alijs dedit. qz nouerũt hoies q⁹ sagax erat dispẽsator z nouerat vbi op⁹ erat. z ipe ꝑ se el'ynis nō vtebať: qz in ꝓpꝛia vẽit z vsus est suis. de q̃ plenissime scꝑsi vbi. s. Aut int' bmõi frẽs talr cõgregatos tot sunt debiles q̃ laborare non pñt q⁹ ceteri illos sustẽtare suis laboribꝫ nō sufficiũt: z talr bulla ꝓcedit. vt si q̃ talia mẽdicatꝫ acq̃rũt suffragijs alijs cõicent. nã veri z volūtarij paupes ꝓut ipi se in dicta bulla ꝑfitenť: nō curãt de crastino: nec solliciti sũt q̃d mãducẽt: nec corꝑori q̃ induanť. Matħ. vj. z talr exponiť bulla iuxta catholicũ intellectũ z pauli mãdatũ. vt ß ꝓuilegiũ ipsis q̃ ad ꝓsciam z alijs exemplar nō sit onerosuz z taliť vt

mẽdicatis acquirũt suffragijs egenis erogãdo[a] viuẽtes in cõmuni

ocioſi sano q̃z corꝑe cũ ꝓtracta moderatiõe el'ynis nō vtanť aut vilissime mẽdicatiõis obꝓbrio non cõtaminenť.

a Uiuentes in cõi. Hic clare videť q⁹ isti frẽs aut soꝛores vt ita

loq̃mur viuẽtes ⁊ moras trahẽtes singl'ares ĩ singl'aribꝫ locꝫ nõ vtũ tur ꝓrogatiuis hꝰ bulle si saltẽ ꝓrogatiua aut ꝓuilegia dici merenk.

a Cõplectunk. i. constringunk vl' amplectãtur ꝓpt' ipsoꝝ adulationes. Hã molliti sũt sermones ipsoꝝ sup oleũ: ⁊ ipi sũt iacula. ps. liij vñ graue pctm̃ est. ⁊ de ipsis scribit. xlvj. dist. Sũt nõnulli. q̃ parietẽ liniri ⁊ puluillꝫ sub cubito et cerui cal sub capite ponẽtes dicunk qui pctõribꝫ adulank. Ezech. xiij. ó q̃ pulcre p Hre. in pastoꝝ. c. xix.

b Magistratuũ ꝓsidentiũ. Jn oi loco vbi cũq; morank diligent conãk vt habeãt fauorẽ tpaliũ ꝓsidẽtiũ vt se defendãt ꝺ clericoꝝ aut alioꝝ religiosoꝝ q̃ rũlibet impedimentuꝫ iuxta illud cuiusdã sapiẽtꝫ. Stude q̃ sis potẽs aut potentioribus adherere.

c Angelo q̃ fuit commissari⁹ ⁊ stilus est romane curie ⁊ in ꝯcilijs generalibꝫ vbi cause sine lucro tractank in opponendo: nec labores nec expense cõmittunk nisi maiores cause puta ecclie reformatione totius tractenk.

d Cõcilij cõstan. Jn q̃ fui ⁊ vidi tot insultꝰ ⁊ strepitꝰ magnaꝝ causaruꝫ ditioꝝ ⁊ maioꝝ mũdi ꝓlatos tãgentes q̃ nimiꝝ dicere poterant de tali negocio ad dyabolũ pauperes.

e Nemine opponẽte, qꝛ nemo curauit se opadeo q̃ xp̃i fidelesꝓpli zelo sincerit̃atis: fauoris ⁊ dilcõnis ipos plurimũ[a] cõplectunk. De q̃bꝰ oibus curatoꝝ suoꝝ plebanoꝝ ⁊[b] magistratuũ ꝓsidẽtiũ ⁊ regentiũ ciuitatũ ⁊ locoꝝ vbi ipli cõmorank nõnulle testioniales littere autẽtice coꝝã ho. me. [e]Angelo tituli sctõꝝ petri et marcelli ꝓsbitero cardiali iudice ⁊ cõmissario aucte sacriꝰ Cõstantien. ꝯcilij generalꝭ spẽalitꝭ deputato i certa cã in ꝓtradictorio iudicio intenta ꝓducte nemine opponẽte seruatꝫ seruãdis recognite ⁊ trãssumpte reputenk: put i dicti cardinalis cõmissarij etiã autẽticis lris trãssumpta hmõi ꝓtinẽtibꝰ suo sigillo munitꝭ pleniꝰ ꝓtinek. Veruntñ idẽ paupes vt fidedigna relatiõe pcepimꝰ a q̃busdã [f] heretice prauitat' inq̃sitoribꝰ ac diuersis maxie [g] religiosis ordinũ mẽdicãtiũ ac alijs eoꝝ[h] emulk i ipsoꝝ bono ꝓpositꝰ[i] indebite ⁊ iniuste inq̃etank et pturbãk: ac ꝓtextu pmissoꝝ captatis exide q̃busdã[k] occasiõibꝰ ⁊ fictis coloribꝰ: eis diuersa grauamia inferunk piter ⁊ [l] iacture i aiarũ mole stantiũ piculũ ⁊ pauperũ hmõi lesionẽ ⁊[m] scãdalũ. Quare ꝓ pte dictoꝝ fratrũ paupm nob fuit hũil'r supplicatũ vt eoꝝ quieto statui ⁊ indẽnitati i pmissis pat̃no affectu ꝓuidere de benignitate aplica dignaremur. Nos ita-

ponere: ꝓut p̃dixim⁹.

f Heretice puitatis. ⁊ nõ murũ cũ tot iura noua ⁊ antiq̃ moribꝫ ipoꝝ videbãtur obuiare: ꝓut clari⁹ dicek infra.

g Religiosos. ⁊ bñ: qꝛ ipi eosdẽ verbo ⁊ facto multipl'r offendũt. verbo qꝛ ꝓut ipsi ordines mẽdicantiũ sunt ordiati ab eccl'ia ad seminandũ ꝓbũ dei. vt in Cle. Dudũ. de sepul. et ℔ in publico. ⁊ ℔ idẽ ipsi faciũt ĩ occulto. Jtẽ offendũt facto: qꝛ stipẽdium qõ ipis religiosis debetur ex ꝓbo dei illi surripiunt.

h Emulis. q̃ꝝ plures sũt in mõdo. sꝫ qꝛ nõ cõsequunk exinde lucrũ. deficiũt scrutãtes scrutinio.

i Jndebite ⁊ iniuste ĩ q̃etank. ⁊ si ita fieret male. qꝛ sceptuꝫ ẽ: qõ iustũ est exequetꝫ. Deut. xvj. ⁊ l. dist. Cũ exaudiero. Et qõ vob nõ vultꝫ fieri alteri facere nolite. ij. q. j. Prio. in fi. de ℔ plene i ꝓhemio decretoꝝ.

k Occasiõibꝰ. Hic. §. describit occasionẽ de quo predictum est.

l Jacture. Et iactura ꝓprie ẽ damnũ qõ naute sustinẽt q̃n ꝓpt' tẽpestatẽ res in mare iactãt sed large sumik ꝓ oi dãno tñ stricte ôr a iactio iacis ꝓ iactura q̃ fit ex onerãdo nauẽ tpe pericli. Jta. no. Jo. an. in regula locupletari. li. vj. in nouella.

m Scãdalũ. Qꝛ si remouem⁹ a subditꝭ: nos in coꝝ q̃ete q̃escim⁹ ⁊ fouemur ĩ pace. de of. le. li. vj. Officij. ⁊ quod

aliqñ cauēdū sit scāda lū: aliqñ non. de q̄ ple. p Greg. sup Ezech. li. j. c. lxv.

a Qui cūctoꝝ fideliū de q̄ pulcre vidi exoꝝ diū. in. c. de homi. c. j.

b Sedulo. i. (li. vj. incessant. ita exponit glo. in. c. Deuotissimā xvj. q. ij. Ecce q̄ bonū habebāt p motoꝝē seu referendariū q̄ eos re tulit incessant dño famulari. sz fortassis ibi dē largit sumit vt. xxx vij. dis. Sedulo. vbi sedulo dr si semel i mē se scolastici ad hūilitatē mouent. z sic fortas sis illoꝝ famlat⁹ q̄ ad deuz denotat vt pitas cōseruetur.

c Sine mutua puer. Intē dū regla fallit. mē turi deo potes: fallere ipm nō potes. de cōse. dist. ij. panē de altari. z glo. dic ibidē. Fallere pōt q̄s deū q̄ntum in se est: sz nō q̄ deo aliaz oppōem inducat, pter fallaciaz alic⁹ quā ha d. Opa pfa (buerit. ta. vicz pietatz z nō mē dicatiōis. Nā p mēdi catiōez in se volunt cō mittere opa pietatz q̄ tm̄ cōmēdant q̄ psint hic z in alio seclo p cū ctis alijs opib⁹: vt le. z no. xlij. di. in pn. z sic h̄, gl'iosa pietatz ope volūt carere. z p pietatē in ip sos cōmissaz volūt alias mere paupes z debi les defraudare: z ptextu pietatz vel sub ei⁹ spe cie volūt impietatē cōmittere, put talē cōmit tūt in pitate. xxij. q. ij. nec is. xxx. q. j. nosce. lxx. vj. di. cleric⁹. Nā qō ipis tanq̄ pauplb⁹ appli cat miserabilib⁹ detrahit. vñ dic canō. Et si il li q̄ nulla de reb⁹ suis paupib⁹ distribuēt eter ni iudicis voce pdēnabunt in futuro: q̄nto ma gis bi q̄ auferūt paupib⁹ qō nō dederūt. xij. q. ij Et si illi. Itē amico rape q̄ppiam furtū est. ec clesiā defraudare sacrilegiū est accepisse pau

q̄ᵃ q̄ cūctoꝝ fideliū z pserti dño ᵇsedulo famulantiū tranq̄llitatē affectam⁹ attēdētes quoq̄ q⁹ no stra interest sup p̄missis optune puidere hmōi supplicatiōib⁹ in clinati vt pauperes p̄dicti viri z mlieres seoꝝsuz z distinctim sine ᶜmutua puersatiōe viuere z hīta re: ac vestes, put hacten⁹ ꝛsueue rūt gestare⁹ opa p̄fata exercere necnō victū z amictū hmōi vt p̄ ferr̄ acquirere ᵈlibere z licite pos sint z valeāt auctē eadē aplica te noꝝ p̄tiū indulgem⁹ ipsis vtri usq̄ ser⁹ ne p quēuis sup p̄missis molestari queāt vl turbari. cū oi bus z singlis eoꝝ domib⁹ pos sessiōibus locis reb⁹ z bonis q̄ nūc obtinēt et in futurū p̄stante dño iuste poterīt adipisci ab in q̄sitoꝝ z fratrū p̄dictoꝝ ac alio rū quoꝝcūq̄ cuiuslibet stat⁹ vl p eminētie inq̄sitione iurisdictiōe ptāte z supioꝝitate eadem auctē harū serie ppetue ᵉeximētes peni tus z liberātes: ita q⁹ ipsi inq̄si toꝝes frēs z q̄uis alij: nulla inq̄ sitiōis: visitatiōis: iurisdictiōis

peribꝫ erogandus aut qō aptissim⁹ sceler⁹ est exinde aliq̄d subtrahe re oim̄ pdonū crudeli tatē supat. xij. q. ij. ami co. Vñ dic Hiero. q̄ de bōis parentū z q̄b⁹ sustētari p̄nt. si quod paupeꝝ ē diripiūt: sa crilegiū pfecto cōmit tūt. z p abusionē taliū iudiciuz sibi māducāt z bibūt. j. q. ij. Licos. concoꝝ. c. Pastoꝝ. z. c. Sacerdos. ibidē. Ec ce nūc ppende tenoꝝez bulle q̄ dicit opa p̄fa ta exercere. necnon vi ctū z amictū hmōi, p ut p̄ferr̄ acq̄rere. tu igi tur q̄ volūtarie paup tat⁹ mercede gloriar⁹ ascēde ad coꝝ altū z vi de ne per abusionē ele mosynaꝝ miseria ppe tua crucieris.

d Libere z licite pos sint. Illud possumus qō honeste possum⁹. ff. de pdi. insti. Filius q̄ fuit. z oīa mihi licēt: sed nō oīa expediūt. j. ad Coꝝ. x. z ibi glo. ex ponit. meli⁹ tñ. xj. q. j. Aliud. z in glo. xiij. q. j. in pn. sz pulcerrīe Grego. moza. v. c. vij. vñ nisi papa ex iusta cā cōcedat vl dispēset. peccat nec pcesso valz dispēsatio. vt no. in. c. Nō est de voto. Vñ duz pcedit q̄d q⁹ est ℨ euāgeliū vel ℨ generale sta tutū eccl'ie vel ℨ votū tacitū vel exp̄ssuz. Item ℨ aplm. Item ℨ ius diuinū. xxv. q. j. Sūt q̄dā de resti. spo. Lras. xxv. dist. Olim. Sed ℨ ius positiuū dispēsare pōt q⁹ in his sufficit sola vo lūtas dispēsatoꝝ. etiā sine cā de his oīb⁹ vide spe. de leg. §. Nūc breuiter dicendū.

e Eximētes pemt⁹. Ecce vsq̄ huc q̄s laudabilia lata larga ꝑba ad ipoꝝ frm̄ z soroꝝ exēptionē faciētia. z magnus clamoꝝ z modica la na z dū summarie colligim⁹ z singula sincere ppēdim⁹ ipsi nō plus q̄s alij laici p̄nt inq̄tum

nõ deliquũt. si aũt delinquũt tãꝯ laici correctionẽ ꝺdignã recipiũt. Hã ⁊ veri exẽpti religiosi de ordinibꝫ approbatꝫ i pꝛibus casibꝫ puniunt ꝓ ordiarios locoꝝ. put de ẽ pie. le. ⁊ no. vj. q. iij. Placuit. de off. or. Graue. in glo. ij. ⁊ ibi vide. put hec ⁊ alia i pñti bulla ꝓnter clarissime vident exꝑssa. nã si siꝫ hĩtant sic ꝓnoꝫ cũ familia ⁊ nobiles i castris. cõiter hucusqꝫ stabũt ⁊ solũ de hĩtu discretiõez recipiũt. sic etiã q̃ndã hẽbãt ⁊ ẽ sinceri⁹ vide in notula sequenti.

a In oĩb⁹ ⁊ ꝑ oĩa. Et ea q̃ notabiliꝫ dixim⁹. ẽ ꝓspice clari⁹. exit⁹ em̃ acta ꝓbant. fines ꝺo pugꝯ corꝛonant. C. de iudi. Rẽ nõ nouã. in fi. de pe. dis. multi. ix. dist. Negare. de cõse. dist. j. nullus.

b Ceterũ. Hucusqꝫ dixit bulla de cohabitantibꝫ i vna domo. nũc ꝺ aliꝭ tractas q̃ soli discurrũt nã cetex est ꝓiunctio copl̃atiua oꝛonũ. nõ aũt dictionũ vl̃ ꝓbox. vt est cõstructio ⁊ vl̃ ac. ⁊ igiꝫ poꝫt in ꝓncipio oꝛonis vel ẽ ⁊ de rescrip. Ceterũ. de pur. ca. Cetex. vñ sp intelligẽdũ est aliã oꝛonez ꝑcessisse cui cõtinuabit.

c Extra ꝯgregationez Et ita vꝝ si sit aliq̃ ꝓgatiua iuris vel facti. q extra hmõi dom⁹ vl̃ habitationes cões taliꝫ vagãtes tali libtate nõ gaudeãt. dicebanꝫ aũt q̃ndã tales circũcelliões. de q̃bus le. ⁊ no. xxiij. q. iij. circũcelliões. vñ dic ibi dẽ glo. antiq̃ q etiã tles fuert falsi mõachi q̃ circa cellas alioꝝ vagabãt sedẽ certã non bñtes. vl̃ supioꝛitatis: ptãtez vl̃ officiũ in cosdẽ eoꝛũqꝫ domos valeant exercere. nec in ipsos excõicatiõis seu alias snias vel penas ꝓmulgare. decernẽtes exnũc irritos ⁊ inanes oẽs ⁊ singulos ꝓcessus excõicatõis. suspẽsiõis ⁊ interdicti snias sive penas quos vl̃q̃s forꝛsan ꝺ exẽptiõez ⁊ liberatiõz ꝑ dictas quo quõ ꝺtigerit ꝓmulgari vel haberi. Nolum⁹ tñ vob ꝓpt̃ hoc sive iurisdictioni vestre ordiarie i aliquo derogare. sz poti⁹ pauꝑes ipsos[a] in oĩb⁹ ⁊ ꝑ oĩa vic iurisdictiõi tanq̃ ꝑlati ⁊ plebanis curatis et rectoꝛib⁹ coꝛuz subesse obedire ⁊ intẽdere[b] Ceterũ si q̃ vtriusqꝫ sex⁹ sive pauꝑtatz et hit⁹ hmõi velamie oberrãtes[c] extra ꝯgregationẽ dictoꝛũ pauꝑũ sine manifesta ⁊ legittia cã in ciuitatib⁹ ⁊ dioceslb⁹ vis repti fuerit⁹ vob iniũgim⁹ ꝑ pñtes[c] vt cosdẽ ꝑdictas cẽsuras ⁊ alias pẽas tpales et spũales q̃ merito forꝛmidenꝫ de ciuitatib⁹ dioceslbus ⁊ loq ⁊ territoꝛijs vob subditꝫ ejciẽdo ꝓtin⁹[e] expellatis aut alis cosdez oberrãtes cõpellatis dictũ[a] hĩtũ deponere vl̃ ipos stare ⁊ cõmoꝛari in ꝯgregatiõe cõi pauꝑm ꝑfatoꝛũ. et cã cũ inuocatione si expedit[b] auxilij brachij secularis: ac etiã ipos ⁊ quoscũqꝫ alios ꝑdictos pauꝑes[i] gubnatoꝛi puisoꝛi vel ꝓcuratoꝛi eoꝛuz quẽ int se durerint eligẽdũ iuxta canõicas sanxiões ⁊ puincialeꝫ etiã dicunꝫ heretici q̃dã q̃ vagatiõe ita dicebanꝫ Est aũt notandũ q ꝺuo vl̃tres faciũt hmõi congregatiõz. ita q hmõi libertas (ut q̃ est) maneat apꝺ ipsos: vt le. ⁊ no. dare de elec. c. j. ⁊ in glo. j. imo si oẽs mozerent vl̃ recederẽt vsqꝫ ad vnũ i illo remanet ius collegij ff. q cuiuscũqꝫ vniuersitatz. sic municipiũ. in fi. ⁊ ix. v. di. Si forte. ⁊ ille solus posset eligere. pcuratoꝛẽ vl̃ mgrm domus ⁊ alia facere qꝺ ꝓpus fecerat suũ collegiũ. ⁊ ita no. ⁊ le. j. c. Gratũ. de post. ꝓla. ⁊ in glo. magꝯ. ⁊ ille sic sol⁹. put ali⁹ ex collegio exiuita cã ꝑt ambulare sol⁹. put h cõtiet i bulla ꝺ Uob iniũgim⁹. vicz oĩb⁹ ⁊ singlis archiepis ⁊ epis p alemaniã cõstite Ut cosdẽ. vicz (tutz. vagãtes ⁊ oberrãtes solos: q̃z in alemãia superioꝛi infinit⁹ est nũerus in siluis. nẽoꝛibꝫ aut vitlis aut apꝺ capellas morãtes ⁊ soli p loca ꝑ elemosina colligẽda discurrẽtes: ⁊ etiã aliq̃ vxoꝛes aut alias mulieres secũ f Expellatz. (tenẽtes. Hõdũ audiui talẽ fuisse p ordiarios executionẽ ꝓpetratã: nec reqsitionẽ hmõi talr ipis ĩtimatã nec talẽ repulsiõez obtentũ apꝺ aliq̃s obserg Habitũ depo. (uatã De q̃ pmissim⁹ etiã si habuerit scapulare.

b Auxilij brach. secu. Hã nõ tm̃ hic sz vbicũqꝫ deficit ecclãstica potestas: sp recurrit ad brachiũ seclare: vt. xvj. dist. nec licuit. xj. q. j. Petim⁹ ⁊ xxiij. q. v. ꝺ liguribꝫ. ⁊ c. Administratoꝛes. ⁊ etiã

delegat⁹. De q̄ Archiđ. de hered. vt officiū. §. Deniq;. li. vi. in glo. ꝑ. brachium.

i Gubernatori puisori. vt ꝓsor mēt se i ℔ iure naturali z būano. nā naturali iure apes z grues hūt ꝓncipē: vt. vij. q. j. In apib. sic pastor est iure būano hēbāt ꝓncipem. vt. j. ℭe. v. z coci hēbāt ꝓncipē. iij. ℭReg. vl. xliij. di. in ꝑn. z latrões habebāt ꝓncipē. ij. ℭReg. iij. z demões hūt ꝓncipē ℳat. xij. Lu. xj. sic int hoies sūt ꝓncipes. vt no. i dic. c. In apib. z int oēs stat⁹ hoim vt ibidē: qz dic text⁹. Unū em̄ opz ee ꝓncipē ad quez oēs recurrāt. de q̄ q fi. sint le. ℭPer venera. z de ℔ vide qđ no. Inno. z host. de fo. ꝓpe. Licz ex suscepto. z ita tales paupes hēant princi pē vel ꝓncipalē ad quē re- k Jn licitz z ho. (currāt. Et talr z nō alit etiā hēm⁹ obedire ꝑlatz nr̄is. qz ꝓpter obedientiā malū nō est cō mittēdū. sed aliqñ dz bonū qđ agit intermitti vt si mo nach⁹ nimiū ieiunaret: z si bi ꝛriū demādaret de ℔. xj. q. iij. Quid g̃. z vide ibidē bonaz glo. Uñ si ꝑlat⁹ aut gubernator ipoz paupeꝛ mādaret dū pro pane labo rare vellet vl posset nō e in ℔ obediēdū. qz ℔ nō est licitū vl honestū: vtz ex ꝓmis- l Uberrim⁹ fruc. rē. (sis. In ꝓitate cōperi et ptz euident scpturas bullaꝛ pñtiū sincero scrutinio pscrutāti q ꝓba necnō oꝛōes tā exordioꝛ q̄ narrationū petitionū z ꝛclusionū tā exq̄ site sūt dictate. tā reuerent floribꝫ toti⁹ cōmēdationis laudis glie z honoꝛ sunt stipate q sufficerent ad vitaspatrū sanctissimoꝛ qui quondam in egypto dege z sinodales ꝓstōnes z vestrū oꝛ diariorū z obseruātias z ꝯono rabiles rit⁹ eoꝝ int ipos ab antiquo approbatos k in licitz z ꝯonestis vt ꝯgruit coꝝ statui z cō ditiōi parere z intēdere faciatis put em deū singlis circūstantijs q̄ circa ꝑmissa ꝯsiderāde sr attētis nouerit expedire: vt eride aīa rū suaꝛ salutē ꝯseqnr̄: z alr vberrim⁹ fruct⁹ i xp̄iano ꝑplo crescat atq; opa mie absq; ipedimēto in exēplū salutare valeāt vbilibz exerceri. Quocirca fraternitati vre p aplica scpta m cōmittim⁹ z mādam⁹ quatenꝰ vos z vestrū singli p vos vel aliū seu alios eisdē pauꝑib⁹ in ꝑmissis oib⁹ z singlis auctoritate ꝑfata efficaci defensiōis auxilio assistatis nō ꝑmittētes ipsos ꝯ n exēptiōez z liberatiōez aclrārū nrāruz tenoꝛē hmōi p inq sitoꝛes et frēs ꝑdictos seu q̄uis alios vexari pturbare ill grauamia molestias siue damna irrogari turbatoꝛes z molestatoꝛes hmōi: necnō quoslibz ꝯdictoꝛes z rebelles i ꝑmissis cadē auctē p censurā ecclīastica appellatiōe postposita o cōpescēdo. Non obstante si eisdē oꝛdib⁹ vl q̄busuis alijs cōiter vl diuisim a sede aplica idultū exist̄at q̄ int̄dici suspēdi vl excōicari nō possint plittes aplicas nō faciētes plenā z exꝑssam ac de vbo ad vbū de indulto hmōi mentionē⁹ z alijs in bant eximia felicitate vt appa ret q̄a habebāt abbreuiatorē siue dictatorē coꝛdiali feruoꝛe feruentissimū i cācellaria pape: z possem⁹ exēplū ꝓducere, put nup q̄dā exim⁹ doctoꝛ ꝓtulit ad ꝛcilīū Basilien. qđ magꝭ strepitu fuit inchoatū z exilit termiatū. z inq̄t. clamabat mōs ingēs vlulatu terribili totā pene, puicia cōmouēti q sibi tps igruebat vt asseruit pariēdi z abhoꝛruit tot⁹ ꝓlus q si aliū mōtem ꝓturiret quō z q̄liter ipm sine iactura vicinitatis collocarēt: z his anxietatibꝫ dū gēs ingemuit mōs sinū apuit z murū vnicū ꝓturiuit Et ita dicā de clāgoꝛe pñtiū lr̄aꝛ maxio q̄ modicos apud sinccre ꝓpēdētes ꝓducit effect⁹.

m Cōmittim⁹ z mādam⁹. Nota q nō dic ꝑcipim⁹. De q̄ infra dicēt. vl districte ꝑcipiēdo mandamus.

n Exēptionē. Ualde largit hic sumit exemptio ꝓout infra dicēt.

o Cōpescēdo. Hic nota q ab ista clausula q̄ incipit sup Quocirca z̄. vsq; magne auctoritatis ꝑba demādant. z si voluerit archiepi z epi z ipos magnalia ꝓficiunt.

p Et alijs in ꝛriū faciē. Uidetur em̄ q hec bulla obuiet multz iuribꝫ quondā edictis cōtra statū z cōditione hmōi pauperū. vt patz de reli. do. c. vlt. z eo. ti. c. Unico. li. vj. z eo. ti. c. j. in Cle. z in Cle. Ad nostrum. de heret. z ꝓtra doctoꝛes eisdē iuribꝫ largit scribētes q̄rū dicta foꝛēt multa p extensuz dicēda z nō est verisile dñm papā aut būc vl alium summū pōtificē tātoꝛū iuriū in coꝛpoze iuris clausoꝛū determiationē multz vigilꝫ excogitatam vnico z generalissimo verbo tollere voluisse

C. de inof. test. l. si qñ. de elec. Eccl'ia vīa. de resti. spo. Audito. vnō le. ⁊ no. in. c. Ex pte. ij. de offi. dele. q̄ rescptū obtentuz ꝫ ius positū non valeat. ℔ idē de rescp. Eām q̄. de q̄ spe. de rescpti pñta. §. vlt. ℣. Jtē qō est ꝛi⁹. Sz omissis multz doctoꝝ altercatiōibꝫ. Jo. an. ō excel. pl. c. vna. li. vj. su p glo. g̃ncce vī cōcludere q̄ ī oī materia si ī rescpto vl' bulla p verba derogatoria plata. licet general'r vt ℔ ab eo q̄ derogare pōt vt ē ꝓnceps vicz papa vel īpator appet de ei⁹ volū tate q̄ general'r oīb derogare voluit illi stabit' al's secus q̄ distinctio no. in dic. c. Ex pte. ij. de of. dele. Jn. j. ⁊. ij. ⁊ in glo. de ꝛscr. vti. vel inuti. Porrecta. ⁊ ī glo. in. c. si ꝫ ius vel vti. pub. l. vl. Et exēplifica sciaz ⁊ ig̃rantiā: put no. in. c. nō nll'i. de rescp. cū ibi notat⁹: ⁊ ad ℔ facit scia quā ꝓnceps hz̄e cēsef in scrinio pectoꝛ sui. fac ad ℔ C. ō tes. mi. l. sic certi. ℣. miles sciēs se filiū hz̄e ī stituēdo aliū: vī aliū exheredasse: ⁊ nō exp̄mat Ad idē. ff. de excu. tu. l. Jtē vulpian⁹. §. vl. vbi tutoꝛ absolui' a tutela si ꝓnceps sciēs eū tutoꝛē dat ei licētiā domiciliū trāsferēdi. ad idē fac opinio doctoꝝ ⁊ auditoꝝ de rota q̄ talit' iudicāt. ⁊ est stil⁹ ⁊ obseruātia romāe curie q̄ put p̄ missuz ē. fac ius ⁊ legē in p̄missis ⁊ alīs casibꝫ. vt videm⁹ qz clare dic̄ text⁹ in. c. j. de fi. pſ. q̄ tales ad sacros gd⁹ nō ꝓmoueant ⁊ p singl'os dies recipim⁹ l'ras de pniaria pape. de ℔ textu. ⁊ cū sibi ꝓcordātibꝫ mētiōz nullā facientes. ⁊ hec sit ꝓclo final' cū practica exp̄imētali q̄ rerū est mg̃ra. de elec. c̄ꝫ sit. li. vj. cū ꝓcoꝛ. in glo. ⁊ ple-

ꝛriū faciētib⁹ q̄buscūq̄. Per hec aūt statū p̄dictoꝝ[a] vt ordiez religiōis approbate nō ītēdim⁹ approbare: ⁊ eos p vos ordīarios volum⁹ exhoꝛtari vt sub firma ⁊ cōtinua romane ecclie obediētia ⁊ deuotiōe sic psistāt q̄ merito eā inducāt ad ꝓcedendū eis vlteriozes grās ⁊ fauoꝛes. Datū Rome apud sctm̄ petrū[b] anno incarnationis dñice Millesimo quadringēteſimotriceſimoꝓmo. iij. id⁹ maij pōtificat⁹ nostri āno. j.

nius ībidē p Archiō. a Ut ordinē reli. Et bñ: qz q̄si oēs sūt rustici aut mechanici ad laboꝛem tepidi viuētes cōit ⁊ collegial'r. mibilomin⁹ sūt laici. hitatio tñ ipoꝛ bñ posset dici loc⁹ religios⁹. vt zenodochiū vel hospitale. vt ō reli. do. ō zenodochijs. vñ mōasteria tē pla ⁊ alia loca sil'ia ad pios ⁊ religiosos vsus deputata q̄cunq̄ nomie cēsenk. vt ī di. c. de zenodochijs. C. ō epis. ⁊ cle. l. oꝛphanotrofos ⁊ omia oꝛatoria: etiā q̄ aliq̄ ī p̄rijs domibꝫ auctē epi ꝓstituūt loca r'ligiosa sūt: vt. xlij. di. oꝛatoriū. xvij. q. ij. q̄dā. ō cōse. di. j. vnicuiq̄. ⁊. c. clericos. ⁊. c. siq̄s. ⁊ nō seq̄tur si isti paupes vel alij laici sint ī loco religioso q̄ ꝓterea sint religiosi vt appet in familia monasterioꝝ. [b] Anno incarna. Non legim⁹ int' sūmos pōti. ꝓteritos aliquē vsuz fuisse hac annotatiōe vicz de āno incarnatiōe dñi nī si p̄ntez eugeniū ⁊ ꝓnter nicolaū. ⁊ laudabile videt in ocul' histoꝛiogꝓhoꝝ. Nā sepe vidim⁹ errozes in antiq̄s bullaꝝ tenoꝛib⁹ notabiliter cōmissos dū ꝓtinebat' simpl'r ann⁹ tm̄mō pōtificat⁹ ⁊ patent' ig̃rauim⁹ q̄ tpe p⁹ xp̄i natitatē fuerit coꝛonat⁹: ⁊ dū insup plūbū fuerat vetustate obfuscatū suis ī caracteribꝫ sil'iter nesciuim⁹ quot⁹ ille papa sui nois appellatiōe fuerat supputat⁹. Et hec sufficiāt pro glosa dictarū bullaꝝ inutiliter collecta p me Felicē cantoꝛē Thuriceñ. minimū decretoꝝ doctoꝛē adrogatū cetoꝛū curatoꝛū ⁊ rectoꝝ prochialiuz ⁊ ad quoꝛūlibet peritoꝛū coꝛrectionē. De anno dñi. M. cccc. xlix.

De negocio monachorum

Euerēdo in xp̄o patri ⁊ dño dño. B. abbati de Mulēbꝛuñ. ordinis Cisterciēsis dño mihi multū venerādo Felix p̄positus Solodoꝛen decretoꝝ doctoꝛ valde modic⁹. Si q̄d melius salute dudū Lothari⁹ cardīalis vir mirāde speculatiōis put vī in cōpilatiōe sua viczin libꝛo de miseria hūane cōditiōis. creat⁹ ꝓnter dñi nr̄i iesu xp̄i vicari⁹ ⁊ pōtifex summ⁹ dict⁹ Innocētius. ij. ⁊ hic dixit in decre. ij. de obseruātia ieiunioꝝ. Bonaꝝ mētiū est ibi timere culpā vbi culpa minime repitur: ex q̄ fideliť arguo q̄ fozti⁹ earūdē mētiū in his tractādis vbi culpa vix abesse poterit remoꝛsus ꝓscie pcutiť. ⁊ ℔ argumētū a foꝛtioꝛi ꝓbat. de elec. Cū in cūctis. ⁊ hec ꝓscia vere religiosos crebꝛi⁹ remoꝛdere ꝓcerniť dū p ipos negocia secl'aria

de supioꝛ etiã mãdato disponunt. Et nimirũ mãdantiũ eqrũ manibꝫ sanguis subditoꝛ reqrit mẽtes stupẽdo pplectunt. Et qꝛ pater reuerẽde cũ in hmõi negocioꝛ dispositiõe nup apd excellẽtissimũ ꝛ in omi artiũ facultatibꝫ viꝛ clarissimũ vicz mgrm venerãdũ Hyspanũ sollert reqsitũ: maioꝛibꝫ fortassis occupatũ. expeditiõez nõ receptis: ꝛ mihi tandẽ q nõ possez soluere cozrigiã calciamẽti illius in his scribẽdis pfidẽter iniunxeris. vltro me offero vt dixit pphã. Ecce dñe ego: mitte me. Esa. vj. Cuiꝰ officiũ etiã reqsitus alt expauit q dixit. A. a. a. dñe. nescio loq: qꝛ puer ego sum. Hiere. j. ꝛ. viij. q. j. Inscpturꝫ desideriũ animi vi ad vtaz ꝛ mltoꝛ correctiõez scribere p modũ dyalogi qsi ptentiosi trepidus attẽptabo Hã scptũ est Esa. xxviij. Tantũmõ sola vexatio intelle

Abbas. Placet mihi qlitercũqꝫ pcedas: ꝛ qd tibi videbit edicas et etũ dabit auditui.

Felix. q credã vel nõ mihi sit pura libertas. qꝛ le. ꝛ no. de arbi. Cũ olim. q qs aliqñ psiliũ petere tenet. Attñ seq nõ obligat pcoꝛ. C. de iu. emphi. l. vlt. ꝛ. ff. de admitu. l. Quidã decedẽs. §. Papinian⁹. ff. Ad pmissiõ igit nr̃m pstat q mlta sunt secla vbi. papil. edu. de. l. j. ꝛ de regla Licet. ria negocia de qbꝫ le. ꝛ no. primũ in rubꝛo. ne clerici vl mõachi secularibꝫ negocijs se imisceat. qõ qdẽ rubꝛũ est autẽticũ tanqꝫ sit lex vl canõ ꝛ de p se cõpetẽter allegat qꝛ in eo oꝛo pfecta pficit. de q spe. de dispu. circa. fi. ꝛ clarius ibidẽ p Jo. an. in addi. ꝛ post dictũ rubꝛũ sequit caplm pmũ de hmõi negociatiõibꝫ de qbꝫ pauca perstringam⁹ vt pꝛie eiusdẽ decretalis ꝓbis vtamur: ad q ptinent ois carnalis pcupiscẽtia. qcqd pl⁹ iusto appetit hõ turpe lucrũ est mũera iniusta accipe vel etiã dare p aliq secl̃ari qstu pcio aliquẽ pducere: ptẽtiõis vel lites vel rixas amare Jn placitis secularibꝫ disputare excepta defensiõe orphanoꝛ aut viduaꝛ pductoꝛes aut pcuratoꝛes esse secl̃ariũ rerũ ꝛc. ꝛ sequit. Negociuz iniustũ exercere. nec tñ iustũ negociũ est ꝓtradicendũ pter nccitates diuersas. qꝛ legim⁹ sctõs aplos negociatos fuisse. ꝛ in regula scti Bñdicti pcipit prouideri p qrũ man⁹ negocia monasterij puident. Canes vel aues seq ad venãdũ. ꝛ oibꝫ quibuslibꝫ causis supfluis interesse. Ecce talia ꝛ his silia ministrꝫ altaris dñi. necnõ ꝛ monachis oino interdicim⁹. de qbꝫ ait apl's. Nemo militãs deo implicat se negocijs secularibꝫ. hec ibi. Dicit aũt negociũ negãs ociũ: p Hoff. eo. ti. in ſ̃ij. pꝛie em̃ i causis negociũ. in vicijs aũt negociatio locũ hz. de ꝑ. sig. Foꝛ⁹. §. Cõstat.

Abbas. Et vticqꝫ mihi pstat hãc decre. magne auctatis foze de pcepto ꝛ de pcilio Wogũtino: iuribꝫ canonicꝫ incoꝛpato vñ cũ pfratribꝫ meis oim secl̃ariũ causaꝝ ne

Felix. Pat reuerẽde patz ex pmissis q iuste negociationes ptractare crebꝛius ptimesco. gociatiões clericis ꝛ monachis nõ sunt interdicte pter diuersaꝝ dispositionũ necessitates sibi p singl's dies incũbentes. sic vt pmittit discipulos xpi ꝛ frẽs scti Bñdicti in arctissima regula vidim⁹ negociãtes. ꝛ ꝟ dicit lex imperialis in aut. de sanc. epi. §. Aliũ aũt. col. ix. q clerici ꝛ monachi pñt p ecclˈiasticꝫ causis negociari. pcoꝛ. c. xxj. q. iij. Credo. ꝛ. c. Cyprianus

Abbas. ꝛ insup canõ dic. ad vite hui⁹ nccitatẽ studia sunt diuersa. vt. xxj. q. j. Clericus. Bñ dicis ad vite hui⁹ necessitatẽ. Haz ad hãc si bñ ppenderes studia modica sufficerẽt si carnis appetit⁹ nr̃os vagos effect⁹ nõ puocaret. Hã dic Boeti⁹. ij. de pso. prosa. v. Paucis em̃ minimisqꝫ natura ptenta ẽ cui⁹ satietatẽ si supfluis vigere velis aut in iocundũ qd infuderis fiet aut noxiũ. vñ Carthonis auctas. Qd nimiũ est fugito. ꝛ Hosti. dixit de maio. ꝛ obe. Reqsite. Oim̃e qd ẽ nimiũ: ftit in vicũ. vñ culpã timco put pmisisti. qꝛ nimiũ negociatiõibus vt abũdanti⁹ viuam⁹ vnacũ nostratibꝫ vtatibꝫ accolis pegrinis ꝛ hospitibꝫ nr̃a nr̃oꝝqꝫ

Felix. solertia cũctis horꝫ diebꝫ vite nr̃e sagacit intricat extricat implicat ꝛ nũqꝫ explicat. Nescitis qd petatꝫ. Nõne scriptũ est vbi multe sunt opes: sunt ꝛ multi q deuozant eas. Eccs. v. ꝛ ad prouidendũ tot ꝛ tãtis deuozantibꝫ (oportz necessario fm apl'm) illis abũdanter prouidere. Hã dicit idẽ. j. Thim̃. v. Si quis suoꝝ ꝛ maxime domesticoꝝ curã non hz fidẽ negat ꝛ infideli deterioꝛ est. i. ostendit se deterioꝛẽ. vñ apli vnicuiqꝫ prouidebãt fm q vni cuiqꝫ op⁹ erat. Act. vj. ꝛ xps dixit discipl'is suis. Nunqd aliqd defuit vob. at illi dixerũt nihil. Lu. xxij. ꝛ ꝟ opabat ꝛ hodie operat vn⁹ ꝛ idẽ spũs apd vos ꝛ illos tribuẽs singl'is put vult. j. Coꝝ. xij. Et insup dixit apl's. Gras ago deo meo sp p vobis ꝛc. qꝛ in oibꝫ diuites facti estis ita vt nihil desit vob. j. Coꝝ. j. Et q omẽ dicit: nihil excludit. de pe. dis. j. Nemo põt. xix. di. Si romanoꝝ. Hinc infero q amici dei replebũt oi bonitate tã tpaliũ qꝫ spũaliũ felicitate. vt dicũt doctoꝛes ibidẽ. Cũ autẽ spũalia sine tẽpoꝛalibꝫ subsistere non possint quẽadmodũ coꝛpus sine

Abbas. ania. vt. j. q. iij. Si qs obiecerit. ꝛ tpalia suis negociationẽ necessario reqrunt. Dic igitur queso que negociationes sine peccato religiosis sunt tractabiles.

Felix. De questione tam larga penitus etiã incerta nõ põt assignari solutionis sñia. xxiij. dis. Habuisse. ꝓstat q plures sunt religiões: ⁊ quot religiões tot negocioꝝ gestores. imo q̃t mõasteria tot negocioꝝ diuersoꝝ cõditiões. Uñ scti Frãcisci de obseruãtia frẽs in se iurta Cle. Exiui. de ÿ. sig. q̃si nullas hñt tpaliũ negociatiões. imo int vnĩ ordinis ⁊ regle frẽs

Abbas. Est veritas q sepe iam dictoꝝ fratrũ (dispares sunt negocioꝝ dispositores. minoꝝ in sũma q̃ete ⁊ vera pauptate degentiũ vult ꝙ put Daniel cũ ceteris pueris sibi cõiunctis: sic Dañ. j. apparẽt meliores ⁊ corpulẽtiores q̃z nr̃i qui vescimur cibo regio ꝑ ineffabiles ꝑ intricationũ negociatiões ⁊ laboꝝ sollicitudies acq̃sito: ⁊ fortassis illi plerũq̃z ꝑ singulos dies put apponit ipsis in tranq̃llitatis pauptate. nos multũ copiosos ꝓcellũt in alimentis fecũdioribꝫ feruẽter crepitãtes. Sz his dimissis dic q̃so est ne aũt generalꝫ norma cunctis religiosis ⁊ clericis rõne sue negociatõnis ascribẽda.

Felix. Utiq̃z dñe. quã clare videre poteris ꝑ Henricũ boÿt. in. c. ÿ. ne cle. vl̃. mo.

Abbas. Dudũ cõsideraui eandẽ nimis generalẽ intentioni nr̃e pure nõ satisfaciẽtem. Sed quia dicit apostolus Quid em̃ ad nos de q̃ his foris sunt iudicare. nonne de his qui int̃ sunt iudicabitis vos. de his autẽ qui foris sunt iudicabit de⁹. j. ad Coꝝ. v. ⁊. ÿ. q. j. Multi. de diuor. Baudem⁹. De monachoꝝ aũt tm̃ dic q̃so dispositione negociationũ. de regulariũ ꝙo ⁊ clericoꝝ negociatiõis di

Felix. De monachis ꝙo vix ⁊ absolute possumus (uersitate ꝓtentor ad pñs obmittẽdũ. q̃netiã tanganꝫ aliaꝝ religionũ: ⁊ etiã clericoꝝ statꝰ ⁊ q̃si oim: cũ indifferẽter monachi frẽs: ⁊ frẽs monachi possint appellari. Ita ꝑprie no. in. c. Cũ dilectꝰ. de ꝓsue. ⁊ etiã noie monachoꝝ abbas intelligit. de ꝓcef. ꝑla. Ex tenore. ⁊ sic oẽs q̃ spũali statu gl'iant frẽs dicunt. ⁊ religiõis vocabulo describunt. sz mõachi clericoꝝ noie nõ designant. nec ecõtra: vt dic̃ Archiẽ. in. c. j. de biga. li. vj. in glo. vl. Attñ regularit̃ q̃ ad negociatiõis materiã loq̃mur. Et si de clericis silit̃ mẽtionẽ faciem⁹. incident per ħ vẽ q̃stionis extricatiões nõ impediunt. Negotiũ q̃ ad ꝓpositũ nr̃m dicunt act⁹ secl'ares de reb⁹ secl'aribꝫ acq̃rendis emẽdis vl̃ distrabendis. ⁊ hec sunt ꝓhibita: nõ tm̃ religiosis sz etiã clericis. eo. ti. c. j. ⁊. lxxxj. di. Fornicari. q̃ int̃ emẽtis ⁊ vẽdẽtis cõmertiũ difficile nõ est interuenire pctm̃: vt de pe. dis. v. Qualitas. Hã Hiero. dic̃: negociatores clericũ ex inope diuitẽ ⁊ ex ignobili gl'iosuz q̃si q̃ndaz pestẽ fugere. lxxxvij. di. Negociatorẽ. ⁊ si ħ in clerico est detestabile: q̃nto plus i monacho. q̃ in eodez genere pcti pl⁹ peccat mõachus q̃z clericꝰ. vt le. ⁊ no. xl. di. Hõ. in glo. magna. licz dicãt iura q ꝓtrahẽtibꝫ licitũ sit se mutuo decipe vsq̃z ad dimidiũ iusti pcij: vt le. ⁊ no. de testi. cũ causa. ⁊ in glo. vl. ⁊ ħ verũ in foro cõtentioso. secus in foro ꝓscie vbi ꝑpendit q̃ iust⁹ vix saluabit̃. vt. j. Pet. iij. De q̃ Grego. v. moral̃. c. ix. Uñ primũ dico q negociatio monachoꝝ q̃ ex necessitate ꝓtingit q̃ legẽ non hz nõ est pctm̃: vt le. ⁊ no. de re iu. Qõ nõ est. vñ tali casu si monasteriũ est inops ⁊ cõuent⁹ est paup: pñt monachi si ꝑpria ꝑdia nõ sufficerẽt alioꝝ possessiões cõducere ⁊ in eis ꝑ se ⁊ alios laborare. ar. de ec. edi. Dilecti. ⁊ lex in aut̃. de san. epis. §. Alium. coll'. ix. Si aũt negociatio ꝑcedit citra necessitatẽ ⁊ causa lucri: hãc monachi exercere nõ pñt: vt ne cle. vel mo. ꝑ totũ. ħ saluo q monachi a suis abbatibꝫ prioratꝰ vl̃ eccl'ias ad mẽsas ipsoꝝ spectãtes recipe pñt ad firmã: ⁊ exinde soluere pẽsionẽ annuã monasterio taliter inopi ⁊ depaupato vt frẽs cõgruẽti⁹ alimẽta ꝓcipiãt. qõ dic vt no. Inno. de sta. mo. c. Monachi. ⁊. H. de mõte laudino. de excess. ꝑla. c. Unico. ⁊ Henric⁹ boÿt. in dic. c. ÿ. ne cle. vl̃ mo. Dicit aũt ad firmã locatio sub certa pẽsione. ⁊ est vulgare gallicorũ. de q̃ de deci. Dilecti. ꝑ Hosti. Ex his sincere ꝑpendere poteris q̃ sit licita negociatiõis cõuersatio ꝑsertim in oñi mo-

Abbas. nachoꝝ ꝓtubernio Hondũ clarus ꝑsisto. q̃ de necessitatis nondũ plene suz informat⁹ articulo.

Felix. Dicit lex Omnes in fi. C. de epis. ⁊ cle. q̃ necessitas est mgra rerũ. ⁊ sic necessitas famis si fuerit in monasterio vl̃ alio q̃cunq̃z loco sine pctõ ꝓmittit nos comedere carnes. etiã tpe per eccl'iam ꝓhibito. ar. de cõse. dist. v. Carnẽ. de obser. ieiu. Consiliũ. vnde ⁊ Dauid fame cõpulsus comedebat panes ꝓpositionis. xxv. q. j. §. his itaq̃z. j. Reg. xxj. ⁊ ꝓpter eandẽ cãm licitũ est auferre aliena. de ꝓse. dist. v. Discipl'os. ⁊ etiã furari. de fur. Si q̃s. ⁊ homicidiũ impune cõmitti tpe necessitatis. de homi. c. ÿ. ⁊ comedere ydolaticiũ. de ꝓse. dist. j. Sic̃ ⁊ necessitatis tpe oia sunt cõia. xij. di. dilectissimis. ff. ad legẽ rodiã. l. ÿ. cũ in eodẽ. nã in fi. ꝑter vxores. ⁊ ꝑterea pr̃ põt vẽdere filiũ tpe necessitatis. C. de pa. q̃ fi. distra. l. ÿ. sed nõ vxorẽ. vt no. ibidem glo. Sic fecerũt illi de q̃bus ꝑpheta Joel'. iij. q̃ puellã suã vendiderũt ꝓ vino vt biberẽt. q̃ necessitas sitis vt famis angustiauit eos. nulla tamẽ necessitas excusat ad fornicandũ. ff. de ri. nup. Palã. §. nõ est ignoscẽdũ. Ex his ꝑpendẽ

tes si que sint necessitates vobiscum in tã multiplici ꝛ innũerabili negociatiõis tumultu sine pctõ penitus opus vestrũ excusantes. Uñ ꝑm pḧm polli. v. Dũ nobilis artẽ vel negociationẽ exercet iuxta terre cõsuetudinẽ suo statui nõ cõpetentẽ pdit generis sui nobilitatẽ. Uñ duplicẽ ponũt canones negociationẽ licitã causa necessitatis. ꝛ illicitã causa cupiditatis. lxxxviij. dist. Fornicari. ꝛ semꝑ negociatio causa cupiditatis ꝑsumit in laico clerico ꝛ monacho nisi ꝓtrarium ꝓbet. xij. q. j. c. j. Scptũ est em̃ q negociatio sine mẽdacio ꝛ pctõ vix exerceri põt. de pe. dis. v. Qualitas. Et ponam⁹ q veniale pariat pctm̃. hoc tñ vilipẽsum ꝛ multiplicatũ erit mortale assiduitate cõtinuatũ. vt. xxv. dis. Criminis appellatio. ꝛ de iãdicta necessitate qua pñt verisimiliter excusari dixit Beda in quadã omelia. ꝛ habet ꝑ regula iuris ꝓtracta sic inquiẽs. qõ nõ est licitũ in lege: necessitas licitũ facit. Nã ꝛ sabbatũ custodiri ꝓceptũ est. machabei tñ sine culpa in sabbato pugnãt. sic ꝛ hodie: sic q̃s ieiuniũ fregerit egrotus. reus voti nõ habet. Hec ille. Si aũt dubiũ fuerit exordiũ de necessitatis articulo qñ fuerit sufficiẽs ad excusandũ pctm̃ vel nõ: cũ in hoc quot capita tot sensus interuenire possent eloquio. de ꝓcess. ꝓla. Quia diuersitatẽ. Dico in hoc arbitrũ boni viri spectandũ cũ certa doctrina de talibꝫ pcise nõ habeat. de hoc dere scripꝫ. Sedes. ꝛ in glo. iij. Uñ legimus q̃ndã nobilẽ virũ se ꝛ sua cõuersum tradidisse monasterio. ꝛ sepe ꝑ abbatẽ missum negociãdo, vñ dũ asinos labore lassatos ꝛ põderibꝫ confractos ad vẽdendũ tanq̃ inutiles in foro ꝑduceret Ipse nobilis ꝓtinuo volentibꝫ emere fideliter defect⁹ asinoꝝ secretos indicauit: q̃s ꝑterea q̃libet cõparare ꝓtemptsit. ꝛ sic asinos ad monasteriũ reduxit quẽ ꝑterea abbas increpauit. Sed ꝙuersus: ꝛ si nuꝑ inq̃t optima castra ꝑter dñm ad saluandã animã reliq. hãc ꝑter pessimos asinos nõ maculare decreui. Haꝝ volũt iura q vendũt: teneanť vicia reuelare latẽtia. de quo plene Astẽ. li. iij. ti. xiij. ꝙ. Utrũ vẽditio reddat ꝛ se.

Abbas. Hic conuersus fideliter negociatus fuit quẽ infideliť abbas increpauit. Et quid hoc ad mõachos.

Felix. De necessitatis ꝓditiõe satis cõpetẽter: in utilibꝫ tamen verbis ꝓtentoꝝ expeditus Sed de negociatõnis hũane multiplici diuersitate adhuc sum mente confusus. Satis clare ꝑ Ray. in sum. eo. ti. ꝛ si nõ te deret videre possetis. ꝑ quẽ ꝛ glosa Archidiaco. clare colligiť q̃ negocia sint licita vel nõ. qꝛ alia sunt inhonesta ex sui natura: alia nõ. Inhonesta ex sui natura sunt oĩa q̃ sine pctõ exerceri nõ pñt vt ꝓtract⁹ vsurarũ ꝙ symonie ꝛ similes. ꝛ ista oĩbꝫ sunt ꝓhibita indistincte. vicz laicis clericis ꝛ monachis cuiuscũq̃ sunt ꝓditiõis vel artis dũmõ sint doli capaces. xiij. q. iij. Nec hoc q̃z. j. q. j. Reperiunť. in fi. lxxx. dis. Fornicari. de delic. pu. Pueris. de re. iurꝭ. Et si ꝙs. Alia plura sunt honesta vt emptio vẽditio locatio cõductio: ꝛ similes ꝓtractus: similiť ꝛ q̃si cõtract⁹ vt tutela cura negociorũ gestorũ ꝛ exercitatio omniuꝫ iudiciorũ ꝛ simulia. ꝛ breuiter in his concludũtur omniũ artiũ mechanicaꝝ cultores.

Abbas. Nõne dixi vobis q negociatio licita ꝑter ꝓsone cõditionẽ erit illicita ꝛ inhonesta. nã illis ꝛ istis dic apostolus ꝓut est ꝓdictũ. Nemo militãs deo ꝛplicat se ꝛc. ꝛ hr̃. x. dis. Qm̃. cũ cõcor. ꝛ ꝑterea dixit ꝑpha. qm̃ nõ cogui negociatiões introibo ĩ potẽtias dñi. ꝙs. lxx. ꝛ alia lra hꝫ litteraturã. ꝛ dic glo. ibidẽ sup eundẽ locũ. Auidi⁹ acq̃rendo ꝑ dãno blasphemat. ꝑ pecuniꝫs suis mentiť ꝛ peccat. Sed hec vicia sunt hominis ꝛ nõ artis que sine his vicꝫs agi potest. ars em̃ viciũ nescit.

Abbas. De negocioꝝ discertiõe nondũ fui certificat⁹ sꝫ exclusis alioꝝ q̃rũcũq̃ negociatiõibꝫ mihi vellẽ esse ꝑxim⁹ ꝛ penitus edoceri de nostri cenobij conditionibꝫ.

Felix. Habetis rõnẽ: ꝛ q magis attẽdẽdi sunt actus ꝑximiores ꝛ reꝯciẽdi remotiores. ꝑ multoꝝ iuriũ ꝓbaťattestatiões. vtꝫ. lxxxvj. dis. Hõ satis. de pe. dis. iij. Quia radix. ꝛ c. Qis em̃. de cau. possess. Cũ eccℓia. de homi. Tua. ꝛ c. Exhibita. ff. de re iudi. Nõ ex. Dicatꝭ ꝙ si placz de ꝑꝛis noĩatim vꝫis negociorꝝ cultoribꝫ vt discreti⁹ rñdere valam⁹.

Abbas. Cõstat q in domo religiõis: siliter et extra cõpetẽter ad nos spectãtes mansiões mꝛte sunt negociationũ negociatores: diuersaꝝ ꝓditionũ plẽs subsistũt. ꝛ vtiq̃ sine taliũ industria singℓari singℓariť singli ꝛ alť alteri⁹ indiget suffragio. nec alť alteri⁹ carere põt subsidio. Nã ꝓmo ꝛ ꝓncipaliť in vinea dñi sunt ĩstituti de fundatoꝝ nr̃oꝝ testamẽto ꝛ diligenter ordinati laborantes. et officia diuina ꝓncipaliter cũ horis canonicis ea qua decet vel fieri põt deuotiõis intentione iugiter pficiẽtes. sed hoc diuinũ negociũ sine tꝑali administratiõis ministerio: ꝓut ꝓdictũ est pfici nõ põt: ꝓut etiã in pfecto q̃ndã ꝓmordialis monachat⁹ sincere religionis ocio cũ sibi ꝙ opportune ꝓiunctis indiget diuerso laborꝭ ꝛ negociatiõis ministerio. immo labor manualis nob ꝓuenit ex religiõis statuto, ꝛ bi sunt q̃ neccitatꝭ ꝓdimẽto, silr ꝛ corꝑis

alimēto: vestitu tegumēto: necnō habitatiōis tabernaculo ꝛ habitationū refectiōis reformatorio: ꝛ his ꝓiūgunt necessario cuuslibz artis vel q̄si mechanice tā ruraliū ꝛ p̄dialiū q̄z vrbanoꝝ exercitatores freq̄nter manē

Felix Dicatis ḡ specifice q̄ in labore hoīm vobiscū sunt. aut tes sub pane nr̄o q̄tidiano.

Abbas Nō pudet dicere qm̄ nobiscū ꝑsank honestissimo labore ꝛ sunt q̄daz scp̄tores medici. barbitōsores. pictores. sutores. pellifices. molitores. pistores. triturato res. carpētarij. leuigatores. torneatores. fabri. marscalci. lapicide. cemētarij. tectores. figuli. sella tores. corrigeri. coci. scutellares. carnifices. piscatores. reticlatores. ortulani. māgones. q̄drigarij. currifices. funifices. doleatores. vinitores. pincerne. caupones. putatores. armētarij. sulcones. agricultores. agrestes. agellarij. abigei. pastiatores. villici. pastores. agozones. opilones bubulci. venetores. stabularij. stratores. aucupes. lucarij. custodes. vigilatores. eq̄tes. militantes. cliētuli q̄z familiares. triclini ꝛ eorūdē vicetenētes. ꝛ insup cōtractuū ꝛ q̄si cōtractuū ꝑ te superi⁹ annūeratoꝝ ac oīm iurisdictionis tpalis ad diuīa tpalia spectātis actuū directores. actores. factores. dispositores ꝛ negotioꝝ gestores. sindici ꝛ nūcij. spēales ꝛ generales. hinc balmi. vice dñi. aduocati. sculteti. scabini. ꝓsules. ꝓcōsules. scribe. scp̄tores. notarij. cancellarij. ꝛ officiales quoꝝ nō est nūer⁹: q̄ oēs aut aliq̄ ipsoꝝ ex officio sibi spēaliter aut generaliꝛ cōmisso ꝓbanarū ꝛ secularīū: ꝛ vsq̄z ad sanguīs effusionē. mēbroꝝ mutilationē. necis inflictionē. ꝛ carceꝝ terrorē mulctaꝝ ꝛ penaꝝ impositionē ꝓtractare tallias ꝛ gabellas ꝛ collectas de vino: frumēto ꝛ oleo q̄litercūq̄z distracto colligere ꝛ ab inimicis extorq̄re ac mortuaria q̄ cōsistūt spēaliter apud nos in defunctoꝝ pecoribz ac vestimētoꝝ melioribz tollere: ꝛ generaliꝛ oīa ꝛ singula disponere subdelegare: relegare: deportare ꝛ ordiare solēt ꝛ disponere q̄ ꝓncipes tpales in suo ꝓncipatus

Felix Et si bñ ꝓpendo oēs ꝛ singlos negotioꝝ saltē honestorū a- ctus. ꝛ insup ꝯctus ꝛ q̄si ꝯctus q̄ in mero ꝛ mixto impio ꝛ modica maiori ꝛ maxia coertiōe cōprehendi pñt ꝑ vos ꝛ vr̄os expedire soletis ꝓut de iurꝫ ꝓmissione potestis. vt clare ptz de re. ec. nō alie. Ad nr̄am. ꝛ clari⁹. c. se. cū pluribz ꝓcor. De q̄ quidē impio plenissime videre poteritꝫ ꝑ spe. de iurīs. om. iu. ꝯ. Notandū q̄z est. ꝛ q̄si vsq̄z ad finē ipius. §. ꝛ ibidē sinceri⁹ ꝑ

Abbas Et hoc est qđ ego volo si bonarū mētiū (vt p̄mi- (Jo. an. in suis additiōibz. sisti) est culpā ibi timere vbi culpa minime repit: cū hec oīa ꝛ singula nūero tumultuosa disparit ꝑ nos annūerata sint negocia secularia ꝑ nos ꝛ nostrates expedita seu expediēda ꝛ sunt vtiq̄z negocia int̄ hec nob monachis imo clericꝫ secularibz cōpetētia ptimesco nobis culpā excessus ꝛ pctā lignū fenū ꝛ stipulā tot ꝛ tātis piculis ūminere: q̄ in reddēda rōne q̄ nr̄is e manibz req̄r̄t ꝓnūc ꝓbor

Felix Et reuera q̄ a iurꝫ angulos nō nouerit⁹ oēs: ꝛ meri resco tremēdo rōnabilit̄ rñdere. to bñ mouent vīa ꝛ vr̄oꝝ mētes sed ad tollendum tante ꝓplexitatꝫ scrupulū. ꝓpēdatis aūctes sacraꝝ legū ꝛ canonū. Scp̄tū est em̄ qđ ꝑ nos nō possum⁹: ꝑ alios facere debem⁹. ff. de ꝓcur. l. j. ff. de admi. tu. l. Ita tm̄. §. gessisse. ꝛ b̄ expienter videm⁹ in tutelis ꝛ tutoribz vbi pupilli penit⁹ in potētis potētia tutorꝫ fulcita releuat̄ oneribz. vt ptz inst̄i. de tu. ꝛ cu. ꝛ ff. eo. ti. ꝑ totū. Hoc idē in iurisdictiōibz cetui clericoꝝ ꝛ monachorū nō cōpetētibz officialiū mīsterio pagēdis. Itē sil'r vbi ꝓsone eligit̄ industria. aut qđ nō licz vobis aut ꝓuenit seu ꝑ vos nō pōt expediri in ꝓsona ꝓpria ꝑ aliaꝝ ꝓsonaꝝ paranť exercitia. vt dicit. l. C. de cadu. tol. §. Ne aūt. ꝛ. l. Int̄ artifices. vtz in pictore vīo q̄ sepe sua motus industria vl' sctōs vel angelos vl' dyabolos multū viuaces depingit in pariete vl' tabula. sic sil'iter alioꝝ mechanicoꝝ pōderaꝫ practica. ꝛ hec nō dicunť ꝓout ꝛ iurisdictiōes manibz abbatis aut monachorū qualitercūq̄z pacta seu pagenda mūde sunt em̄ man⁹ vīe ꝑ taliū ꝛ aliorū vestroꝝ exercicia. ꝛ qz dicit lex ꝑalle. qđ ꝑ nos nō possum⁹ ꝛc̄. Hā tantū posse dicimur qđ honeste possum⁹. ꝓxīj. q. ij. faciat. ff. de condi. ꝛ inst̄i. l. Filius q̄ fuit. ꝛ id em̄ solū possum⁹ qđ cōmode ꝓssum⁹. de

Abbas rescrip. Scissitat⁹. vel de iure ꝛ sine scādalo. de ꝓbē. Cū teneamur. ꝛ in glo. ij. Et nōne dicit regula iuris. li. vj. Qui ꝑ aliū facit. est ꝑinde ac si faceret ꝑ seip̄m. vt videť si tutor tenet directa actiōe qñ administrat ꝑ seip̄m est ac si admīstraret ꝑ aliū: vt. ff. de admi. tu. l. Ita aūt. §. Sessisse. ꝛ. l. tutores. §. Non solū. Item sicut tenet iudicio vnde vi qui deiecit per se. ita si deiecit per aliū. ff. de vi ꝛ vi. ar. l. j. §. deiecisse. Item qui occidit per se ita ꝛ per alium occidit. C. de accu. l. Non ideo. C. ad sil'. l. Si percussor. Arg. ff. ad tur. l. j. §. penultimo. Item si punitur tanq̄z calūniator qui per se detulit ꝛ non probauit. Ita ꝛ qui per alium. ff. de iure fisci. l. ij. §. Diuus pius. ꝛ. l. Non tantū. Ad idem potest induci. ff. de fideiuss. l. Postulare.

cū infinitis iuribus similibus. vnde prout supra merito medullitus contremisco: si per alios.

Felix. tot crudeles actus singulis diebus et horis mandato vel ordinatione perficio.

Abbas. Bene mouemini. Nā hec regula fictione iuris videt fore vera nā als impossibile cōcernit q̄ ista q̄ p aliū fiunt ita fiāt ac si fierēt p meipm. qa iure cauet q̄ etiā factū ab eodē diuersis tpibus nō rep̄sentet idemptatē eiusdē facti. vt. ff. de pdi. inde. l. Si p̄o sortē. §. Libertus. z in aut. de fide instru. circa p̄nci. et hoc est necessarium. alioq̄n archiepi z epi z abbates z plures eccliaz̄ plati, ꝓpter suas in tpalib̄ iurisdictiōes eēnt freq̄nter irregulares. Hoc idē videt vel le Jo. an. post Dynū. in dicta regula p vos allegata in mercurialib̄ suis. Cōstat etiā q̄ pater nō portabit iniq̄tatē filij: nec ecōtra. q̄ntūcunq̄ cōiuncti Ezech. xviij. z. j. q. iij. Judei. xxiij. q. iij. § His ita. Nec dñs punit pro facto familie sue citra mandatū suū delinq̄ntis. de q̄ plene Spe. de iureiur. circa fi. quia peccata suos tenent actores. vt dicit lex. C. de penis. Sancim⁹. de his q̄ fi. a ma. parte ca. Quesiuit. de sen. excō. Romane. vnde similiter scribit q̄ delictū p̄sone in dā nū ecclesie non debet redundare. etiam si fuerit administrator: sindicus vel procurator. aut necgociorum gestor. De quo plene p Henricum Boyc. de excep. Venerabilis.

Abbas. Nōne etiam p̄ter iam dictas videt alia q̄si ad nostrū propositū regula p̄uenit pducenda q̄ dicit. potest quis p aliū qđ potest facere per seipm. vñ dicit Dyn⁹ ibidē. sicut possum per me emere vēdere locare cōducere z litigare. ita possum per alium. vt. ff. de procurat. l. j. §. Usus autem. et de iniu. l. Si vnus. §. idem. iuli. z. §. idez ait. z insti. p quas p̄so. age. pos. §. j.

Felix. Et sic sequeret q̄ possem sine corp̄is lesione certis diebꝫ ieiunare z eq̄nimiter p alium hoc idē ieiuniū possem p̄ficere. vide de hoc textū bonū in. c. Penitentia. de pe. dis. iij. z glosam bonā in. c. Presbyter. lxxxij. di. z aliā. in. c. Anie. xxiij. q. ij. Scitis q̄ supra dictū est q̄ quis pōt p aliū qđ non p se. Itē pōt quis p seipm qđ non p aliū. sicut in pñti casu. Et sunt iuris regule regulariter vere als regule nō essent si exceptiōes nō excipent. vnde dicit hoc regulare cū suū cōtrariū sit speciale. vt elec. Cupientes. li. vj. z in glo. ꝑ. Cōmode. z doct. ibidē. z ß verū in nre facultatꝫ traditiōe. vt patz p oēs vtriusq̄ iurꝫ regulas. sec⁹ p alias scias disciplias.

Abbas. Plus erroneus sum q̄z prius. nec mihi radicitus constat in tantorū tēpalium tumultib̄ vbi demū requiescat pur⁹ conscie spūs aut salutarū nroz̄ potestat⁹.

Felix. Sine p̄oribus vix ad vre petitiōis intentū p̄cedere poterat nre responsionis apparat⁹. Cōstat vobis p̄mū q̄ experientia rerū est magistra. z p̄sertim rationū z iuriū ritu regulariter fulcita. vt le. z no. de elec. q̄z sit. li. vj. Ecce primū q̄ Cōstantin⁹ magnus imperator xp̄ianissim⁹ pro se z suis in imp̄io successoribꝫ tradidit suo tpe summo pōtifici z suis sequentib̄ donaria magna z p̄sertim vrbē Romanā z multas italie z occidentaliū partiū regiones: q̄s hactenus summi z romani pōtifices tenuerūt. vt patz in. c. Decernim⁹. xcvij. dist. z palea est. z in. c. Futurā. xij. q. j. vnde dicit Jo. an. in addi. spe. magna. de instru. edi. §. Hūc aūt videmus. q̄ si donatio Cōstantini nō tenuisset. cū eccl̄ia romana z alie eccl̄ie z monasteria temporaliū hmōi possessiōes p̄scripsissent. Hinc videm⁹ quantas imperatores romanorum: reges ac alie terre p̄ncipes eccl̄esijs z monasterijs tradiderūt terrarū suaz̄ z diuinorū possessiones q̄s hodie tenent p vniuersum mundū dñantes. Hinc videam⁹ monasteriū scti Benedicti in sublato fundatū. de quo in. c. Cū ad monasteriū. de sta. mo. z totius sue regule sit exemplū z norma. et speculū sue religiōis. vt ptz p idē. c. Quia p vniuersum mundū taliter z in veritate famatū et diuulgatū. q̄ p̄nonunc put longis retroactis tpibus p castra meri z mixti imperij munita cū omib̄ pertinenciꝫ videt glorioſe fundatū: et sub abbatis ibidē ministerio penit⁹ cōstitutū. Item legit de sancto Greg. q̄ sex struxit in Sicilia vir clarus monasteria. z infra vrbē septimū in q̄ se fecit monachū. His sane monasterijs p̄dia large tribuit cē. prout hodie suū monasteriū in vrbe romana multoz̄ hz possessionū z predioꝝ manseola. Hinc monasteriū scti Pauli extra muros vrbis simili modo dotatū est. Itē monasteriū sancti Balli. de q̄ in. c. Dilectis filijs. de pur. ca. in q̄ sctōs Beda monastice p̄fessiōis vigebat disciplina. de q̄ dicit Jo. an. post vbertinū in addi. spe. de arbi. §. sequit. ꝑ. sed q̄ro diligēter in hec ꝑba cē. et q̄s in Hermania est p̄nceps maior abbate scti Balli qđ ex eo fortasse est locut⁹. qz idē abbas sub se vasallos vicz comites hz z barones generosos illustres z nobiles. homagia magnifica sicut p̄nceps. ideo p̄ncipē eū notauit. z iurisdictiōes sic̄ p̄nceps p alios exercut. Itē abbates morbacen. z Lampidonen. his diebꝫ ducib̄ austrie bñficia feudalia cōtulerūt. z p eosdē de illis bñficijs tanq̄z vasalli investituram receperūt. attn̄ p̄ncipes in veritate iuxta iuris dispositionē dici nō merentur: sed est

supbia in abusione. licz tales ab adulatoribꝫ proclamenꝫ. Scripsit aũt Greg. papa Hermanno epõ Metẽ. put habeꝫ. xcvij. dis. Quis dubitet. sic inquiẽs. Quis dubitat sacerdotes xpi regũ z principũ: omniũq; fideliũ patres z magistros censeri: ac si diceret. nemo dubitat. q̃ sunt principes z plusq̃ principes. prout aliq̃ sunt argumentãtes. sed hic largiꝫ loquiꝫ z in foro penitẽtie in q̃ papa vl' impator principes mũdi subsunt illi hoc tpe quãdo ꝓfitentes sibi caput supponũt. vt le. z no. in. c. Sane. de off. dele. sic largo vocabulo pastores habuerũt ꝓncipes. vt. xij. Reg. vlti. xlviij. dis. in prin. de quibꝫ pleni⁹ scripsi in li. de nobilitate c. xxiij. ꝑ. An ne abbates Hinc infinita xp ecclesiaꝝ z monasteriorꝝ prelati sunt talibꝫ priuilegijs z progatiuis poptime. iuste z rite et legittime dotati. z ab ecclia Romana rõnabiliter a tanto tpe cui⁹ initiũ non est in memoria hoim tolerati. z nec regula sancti Bñdicti etiã de ob seruãtia strictissima q̃ huiusmodi dominiorꝝ z aliaꝝ rerũ quarũcunq; tpalium supabundantiũ possessionẽ videꝫ fore violata imo cõfortata prout patebit infra. Hec aũt monasteriorꝝ cõsuetudines in ordine scti Benedicti sunt sufficiẽtes ad tollendũ omnẽ scrupulũ cõscientie z de ritu simili seruãdo sufficientes faciũt probatiões. vt le. z no. L. dicto. in c. Contra morẽ. Constat igiꝫ q̃ oĩa concessa intelligunꝫ de iure cõmuni nisi prohibita in certis casibꝫ repianꝫ. arg. xxvij. q. ij. Lex diuino. de sen. excõ. Aup. de quo. ij. q. v. Cõsuluisti. in glo. ij. z certũ est q̃ vno cõcesso: cõcessa intelligunꝫ oĩa q̃ sequunꝫ ex illo. z etiã illa sine quibꝫ cõcessum expediri nõ põt cum oibus cõnexis. ar. j. q. v. Sic̃ xpus. vbi de hoc. Ad idẽ. ff. de ꝓben. emp. l. Creditor. §. vlt. C. de bo. vacan. l. ij. li. x. ff. dele. iij. l. Luicq̃. ff. de pe. l. Hãcq̃. §. Si ita. De quo Jo. an. in mercurialibꝫ sup regula: cuz q̃d prohibetur. li. vj. Uñ si plato ꝓcediꝫ iurisdictio prout ꝓmissum est. videnꝫ sibi cõcessa oĩa z singula q̃ spectãt ad huiusmodi iurisdictiõis exercitationẽ. prout si monacho cõcediꝫ q̃ sit in scolis oĩa videnꝫ sibi cõcessa q̃ req̃runꝫ ad scolarẽ. vnde si eius interest põt ibidẽ accusare vel al's agere cõducere z locare. vt no. de accu. Ex pte. in glosa. ij. Unde dicit Archiõ. ne cle. vel mo. c. ij. li. vj. dare operã siue intẽdere sacris litteris. nõ est cõtra vocationẽ monachalẽ. z ideo abbati ꝓcipienti vt sacris reb⁹ intẽdat monach⁹: obedire teneꝫ. Tamẽ ad hoc vt monachus possit esse i studio duo ꝓcipue requirunꝫ. Primũ est vt obediẽtia cogaꝫ. quia ex se semp debz velle in clausto manere. Scõo exigiꝫ vt intẽtio eius nõ sit ad gloriã sed ad sapientiam aspirare. sufficit em̃ monacho si bon⁹ est licz sit illitterat⁹ vel irregularis: sz hec nocẽt clerico. vt le. z no. xvj. q. j. l. Legi: in glo. sufficit. vñ dicit lex. Est obprobriũ monachis si velint videri periti secularium negocioꝝ. C. de epi. z cle. l. Repertim. C. de testa. l. Consulta. z ea rõne suadet eis q̃ in negocioꝝ monasteriꝝ dispositione cõstituã sindicũ. quia seruos dei decz esse q̃etos. de sindi. c. Unico. Dicit etiaz de monacho q̃ si mutuũ cõtrahat tenebiꝫ monasterio vsq; ad probabilẽ modũ. ar. ff. ad macedo. l. Filiũ habeo. z ibidẽ doc. z si talis monachus obligat libros vel res alias pro scolari vl' alio. obligatio nõ tenet. z si fideiussor fuerit ibidez pro aliquo: similiter nõ tenet. vt dicit Archiõ. in dic. c. ij. ne cle. vel mo. li. vj. vnde prout colligiꝫ. lxviij. dis. in. c. Si quis. z in glo. j. iuribꝫ ad hoc bene fulcita. monach⁹ potest esse episcopus in ecclesia seculari. et etiã prelat⁹ in eccl'ia seculari. Item pleban⁹ in eadẽ. Item canonic⁹ secularis. Itẽ vicedominus. quia episcop⁹ debet habere testimonia monachoꝝ z põt esse yconom⁹ episcopi. z ibidẽ vide Archidya. Itẽ monachus põt esse officialis causarũ fori cõtentiosi de cõsensu tñ abbatis sui. vt notat will. de mõte Laudino. de rescrip. Et si ꝓncipalis. z Henricus boĩc. ne cle. vel mo. Scõm. in fi. Ex his sufficiẽter colligiꝫ monachos omniũ tpaliũ abundantiã sine petõ posse possidere. put possidebãt ab antiq̃ et ꝑsertim Cistercienses prout clare videꝫ de deci. nup. vbi dicit euident⁹ de possessionibꝫ per ipos illis diebus compatis z acq̃sitis. z hodie videnꝫ possidere. z q̃ pauca possidẽt cũ paupate maledicta minori felicitate videnꝫ ab omibꝫ fulgere. Unde dixit Hiero. vt habeꝫ. xxxij. q. ij. Moyses. Anima certe quia spũs est in sicco habitare nõ põt. z iuxta glo. ibidẽ in sicco id est in corpe rudi z informi. quia vticq̃ corpus sine ania rudissima videꝫ materia. imo spũssanctus in sicco arido z sterili: necnõ in fecundo paupeq̃ loco habitare diutius nõ cõsueuit. vt patet in Carthusiensibꝫ cõtemplatiõe sancti spũs prout asseriꝫ bene redolentibꝫ z ceteris religiosis qui spũs dei ducunꝫ in cõsummatiõe vite cõtemplatiue q̃ apud nos dicit pronũc reformatiõis. Qui pridẽ religiosi reuera desiderabant loca hacten⁹ in habitationẽ sibi. z consequenter possidebãt z priores Jebuseos z vix quandoq̃ repellebãt vt a fructu frumenti vini z olei multiplicati fideles christi in pace requiescerẽt. et ita dedit spũs pinguedinẽ z pinguedo spiritui. Ac si dicerem⁹ q̃ obseruãtie religionis cultores nõnisi loca victualibꝫ abundanter referta

querebãt.arida quoq; repudiabant.et eorũ possessores minime molestabãt. Sed ad propositũ nostrũ redeũdo dicam⁹ q; ecclesiarũ ⁊ monasteriorũ prelati hucusq; iuramẽto multisq; penis constricti manserũt.q; huiusmodi dominia ꝓut alias suoꝝ predecessorũ possessiones q̃busc̃ q; iurisdictionib⁹ tanq; spiritualib⁹ munita.alienare nõ potuerũt sine sedis apostolice licentia. vt apparet de re.eccle. non alie.quasi per totũ. Ex his igit̃ que dicta sũt notabilit̃ colligit̃ q; nõ tm̃ vobis dñe abbas.sed oĩbus ecclesiarũ ⁊ monasteriorũ prelatis per mundũ cõstitutis noie suarũ ecclesiarũ ⁊ monasteriorũ licet dominia ⁊ dñationũ insignia patenter et potenter possidere ⁊ possessa manu tenere.et nouas res tales solerter acquirere. vnde iura nr̃a salubriter statuerũt vt monachus succedat in hereditatẽ res mobiles ⁊ ĩmobiles qualitercũq; in se cõtinẽtem. vt ꝓz.xix.q.iij. Nõ liceat.sed monasteriũ nomĩe eius recipit ⁊ acq̃rit.xvij.q.j.c.j. De quo plene in nouell.de ꝓba. In pñtia.circa fi.sue magne glo. ⁊ hoc seruat.sed hoc tm̃ ibidẽ vbi auctoritas cũ potẽtia cõcurrere videt vt infra dicet.sed si monach⁹ nollet adire hereditatẽ ⁊ omnino vellet q̃escere extunc monasteriũ nõ succedit nisi coactus adeat.De q̃ Spe. de sta. mo.ꝑ. Octauo querit.⁊ in nouell.de proba. In presentia in magna glo.Sed Alanus dixit:q; si monachus vellet hereditatẽ penit⁹ repudiare qõ nõ possit.vt ibidẽ.ꝑ.q̃n. Sz si monach⁹ vellet adire hereditatẽ ⁊ mõasteriũ recusat ꝑfer̃ volũtas monasterij vt dicit nouell. vbi.s.circa finẽ.

Abbas. Premissis bene perpensis congrue sequitur vt dicas an feuda intrantis monasteriũ personam sequantur.

Felix. Vidi talẽ questionẽ in practica ⁊ iudicialiter expeditã. Nã dicit Johan.an.vbi.s. q; hmõi feuda talia debẽt seruitia q̃ monasteriũ ꝑ se vel ꝑ aliũz licite põt exhibere q; extunc oĩno sequant̃ psonã. sed si nõ põt monasteriũ talia ꝑficere seruitia q; extũc ad dominuz

Abbas. debent redire huiusmodi feuda.allegat ar.g.C. de cadu.tol.l. vnica.§. Hegan. Sed quid si intrãs monasteriũ habuit pos(tem.ff.de solu.l.Inter artifices.

Felix. Dicit Job.an.vbi.s.q; vtiq; tales possessiões cũ onere (sessiones emphiteoticas. suo transeũt ad monasteriũ.allegat ar.ff.dele.ij l.Peto locũ titij.§.j.Licet.sit ar.cõtrariũ in aut.de alie.emphi.§.j.coll.ix.sic etiã si intrãs religionẽ hz vsufructũ cuiuscũq; rei:silr trãsit ad monasteriũ.⁊ durat ad vitã intrãtis tantũ. allegat insti.de acq̃. ꝑ arro.§. Usus enim.

Abbas. Quid autẽ si ingrediẽs monasteriũ prius ad vitã suam emerat fructus aut cẽsus in pecunijs aut alijs reb⁹ consistentes an monasteriũ licite recipiat hmõi

Felix. Quis dubitat si ingrediẽs licite quondã (fruct⁹ ⁊ census ad vitam ingredientis. potuit emere.et sibi taliter prouidere ⁊ sibi proxim⁹ esse cũ caritas a seipo incipiat. xxiij.q.v.sed nõ licet q; monasteriũ qõ succedit monacho:similiter recipiat ad vitã istius monachi. De hac igit̃ questione vidi doctores sepe discrepantes. sed pluribꝫ altricationib⁹ defalcatis.dicit Jo.an.in addi.spe.super rubr̃ũ de vsuris post Hostien.si fructus certi vendunt̃ ad tẽpus incertũ:hoc est ad vitã hominis.id est ad horã mortis que incerta est.vt no. de pe.et remiss.Cum ex eo.ff.de ꝓdi.⁊ de.l.j.⁊ q; huiusmodi cõtractus ad vtranq; partẽ sz vendentẽ et ementẽ sit licitus.⁊ hoc si nõ fiat in fraudẽ vsurarũ.nec decceptio vltra dimidiã ⁊ satisfacit decre.fi.de vsu.vbi ꝓpter incertitudinẽ excusatur cõtractus ab vsura.ad idem bene facit.l.Scimus.§.penul.C.de dona.Jbi.incertos eñ fortune exit⁹ ⁊c. ⁊.C.de vsu.Si ea lege.⁊.l.Oleo. ⁊.C.de vsufru.l.Ambiguitatẽ.§.j.de sepul.sacris.cũ.j.glo. Resistit etiam in hoc Hostien. Raymundo et Hoffre.qõ vide in summa sua de vsuris.§.in aliquo.Predicti eñ dixerunt q; si buiusmodi cõtrahentes credũt diu viuere intentio ipsorũ est corrupta. Sed dicit Johã.an.vbi multũ tempe viuit emptor nõ habet venditor cõqueri qui econtrario sz morte festina nõ fuisset cõquestus.facit ad hoc.C.de solu.l.penul. Jtem est hoc accusare naturã cõtra.l.Maximuz. C.de libe.prete.vel exhere.⁊ in hac diffinitiõe tanti doctoris sitis bene cõtentus.immo supstitiosum foret si magis velletis fore certus.vt le.et no.in regula.Qui certus.de re.iur.li.vj.sic in casu cõuerso.si quis emit fructus incertos ad tẽpus certum.videlicz arborũ oliuarũ vel vinearũ.dicit Jo.an.ibidẽ q; est idem ius:et q; similiter valeat cõtractus.hic autẽ ⁊ proxime pscriptus videlicet ad vitã hoĩs:religiosis psonis singularib⁹ semp est interdictus vt colligit̃ ex p̃

Abbas. Sum cõtentus.sed adhuc alia questione (dictis.secus de clericis secularib⁹. mouet̃ animus.quid si ingrediens monasteriũ fecerat duz erat in seculo tales contractus.vicz q; emerat census vnius florẽi pro viginti florenis.aut quinq; pro centum et hmõi similes in alijs reb⁹ cũ pactis ⁊ conditionib⁹ de redimẽdo pro tali summa iuxta ratũ tẽ-

Felix. poris.an monasterium loco illius professi sine peccato recipiat illius fructus. De hac materia dudū et breuiter scripsi in tractatulo contra validos mendicātes. et summarie:prout per multorū doctorū collegi collationes et dixi talem contractū fore vsurarium nisi emptor tantū exponeret in solutione principali pro quanto cōmuni cursu talis census emeret perpetuo. et si tunc emptor venditori facit talem pietatē. vt quādocunq; venerit. ad pinguiorē fortunā redimere se valeat ab huiusmodi solutiōe. hic meretur fratri suo facere talē gratiā:sed si minus soluerit. videlicet. x. vel. xx. cū in veritate non sit moris illius terre pro tāto tales cēsus comparare. mox pſumitur dolus et vsura. de quo monasterū se nō intromittat. Hā contractus ex cōuentione legem recipiunt et seruari debet nisi reprobet a iure huiusmodi lex. de depo.c.ij. et ibidē in glo.ij. In his autē cōtractib⁹ intentio multū iudicat hominē. xxij.q.v. Humane. de sensibus autē et cogitationib⁹ iudicat deus. xxxij.q.v.c.j.§.Qō autez. Si autem clerici vel religiosi aut laici possidentes superabundans aurū vel argentū. scientes ipm fore sterile et non indigent. nec alis per illud volūt subuenire pauperib⁹: aut aliis suis in christo confratribus multis debitorū oneribus grauatis. Hi vt hec sterilis massa auri vel argenti contra suam naturā prout alchamiste laborent fructificet: faciūt tales contractus. etiā scōm cursuz quo tales census perpetuo vendunt. et ecclesia q̄ de occultis non iudicat. videlicet mūtās. vt de symo. Sicut. cū concor. in glo. hos cōtractus pmittit. secus de eccl'ia triūphante. vt in cle.j. de re. et in glo. Hic placet. Est tamē magna differētia inter vsuram taliter palliatā per quā subuenitur sepe salubriter opprimi timentib⁹. et inter nudā vsurā nullo colore bono vestitā. prout inter eandē et rapinam. Hā vsura fit sine violentia. quia scienti et cōsentienti non fit iniuria: nec dolus. de reg.iu. Scienti. li. vj. de senten. excō. Contingit. et in glo. j. secus de furto et rapina Unde leges furē et raptorem vltimo supplicio codemnāt. de quo Azo in summa de penis. sed non vsurarū qualitercunq; procedentē. Pena em grauior vbicunq; imponit grauius exinde peccatū estimat. vt le. et no. xxxij.q.vij. Quicq̄d in oīb⁹. et in glo. j. Sed aliter scōm canones. quia si laicus est vsurarius. hic est excōmunicandus nisi restituat. de vsu. Preterea. et clerici ab officio et beneficio suspendunt et repellunt etiam a dignitatib⁹. de excess. prela. Inter dilectos. et etiam deponi debēt si cōmunicant. xlvij. dis. Quia multi. et nihilomin⁹ excōmunicādi sunt et fortius q̄ laici. vt colligit ex premissis. Videam⁹ igitur ppendendo quo criminis ausu sit perplexus qui contra cōscientiā facit prout pmittit tales vsurarum contractus palliatos aut dolo et fraude punctos. de quib⁹ doctores scribere pſueuerūt de emp. et vendi. Cū dilecti. et super glo. vlt. et eo.ti. Ad nram. qō. c. facit ad ꝓpositū. Cū igit ꝓut pmittit monasteriū hmōi pſonis in totū succedat. tenet idcirco monasterū in q̄ntum ad ipm quenit q̄rulantib⁹ rūdere. ff. de calum. l. Tutelas. ff. de adop. l. Si arrogare. Insti. de acqui. per arro. §.j. et idē et vbicunq; alicuius patrimoniū ad aliquem peruenerit. C. de vi. pub. l.ij. ff. de fideiuſ. l. Inter eos. §. fi.

Abbas. Quid aūt si res taliter est donata alicui laico vel clerico cū conditiōe q̄ alienare nō possit. et ille se et sua tradidit monasterio. nunq̄d monasteriū tenebit illas.

Felix Dicūt doctores q̄ sic ar. ff. de sūi. dota. l.j. ff. dele.ij. Pē. et in eo qō le. et no. ō iurepa. Extris. lz sit ar. §. ff. dele.ij. l. peto lutij titij. §. fi. de q̄ Jo. an. in. c. In pītia. de ꝓba.

Abbas. Quid autem si monachus in sua oblatione aliquid mandauit expendi. et maxime ad pias causas.

Felix. Dicit q̄ adimplenda est voluntas taliter intrantis tanq̄ morituri et testamentū facturi. cū prout predictū est: monachus mortuus sit mundo postq̄ monasteriū intrauerit. et professionē fecerit. ar. ff. de pac. cōtra iuz. cū reg. in fi. et, C. de pac. l. Legem. Idem si monachus vel monachandus anteq̄ intret monasteriū mandat ne aliq̄d de bis q̄ secū transferunt. postea alienent. in auc. de alie. empbi. §. sctissimas. coll. ix. Icz aūt ad hoc obseruādū nulla cōpetat monasterio actio ꝫ plātū. vel mōacho ꝫ monasteriū tñ plati ex officio ß faciēt adimpleri. C. de libe. cā. l. Cū affines. de testa. Hos q̄dem. et. c. Judicante. et. c. Si heredes. et. c. Tua.

Abbas. Quid autē si aliquis ingrediat monasteriū cui nō licet habere ꝓpria bona immobilia sicut sunt fratres sancti Augustini. Heremitaruz. Predicatores: aut fratres minores et alij pro dño mendicātes. et hi frēs habēt ꝓut cōsueuerūt bona immobilia.

Felix. Dicunt quidā bona immobilia ingredientis debēt haberi pro derelicto. et sic occupanti cōcedunt. ff. pro derelicto. l.j. ij. et. iij. et p totū vel in causa caduci sunt. C. de cadu. tol. l. Unica. Sed alij dicunt q̄ debēt venire ad heredes ab intestato. quia ex quo pro

fessus est: mortuꝰ fingit prout ꝑdictū est. ⁊ probat. C. de epi. ⁊ cleri. l. Dico vobis. Tertiꝫ dicit cū nō sit tm̄ monachus talis monasterij qđ ingredit: sed epi dyocesi exquo monasterium tale est qđ nō pōt habere bona debēt ad episcopū puenire. xvj. q. j. Qui vere. xix. q. j. c. Unico. xxvij. q. j. de puellis. alꝫ de viduis. j. ⁊ ibidē de hoc scōm Inno. ⁊ melꝰ ar. de deci. Qm̄. ⁊. C. de epi. ⁊ cle. l. nullū nocere. §. qꝫ si testamētatoꝛ. Sed dicit Joh. an. in dic. c. In pūtia. de ꝓba. quicqđ tamē scribat ꝑ illos talia monasteria volūt habere bona nō vt sibi retineāt sed vt vendāt. quo autez iure hoc faciant hoc aduertāt. generaliter em̄ preciū succedit loco rei. ff. de vsufru. l. quia q̄ ꝑcio et. ff. de tribu. ac. l. Procuratoꝛū. §. non autē totum. et. l. aliquando. scōm Hostien. et de hoc in spe. de sta. mo. §. iij. vide qđ no. de reli. do. c. Uno. li. vj. in glo. veterē. vbi Johā. an. remittit ad Lynū et ad constitutionē de fratribus minoꝛibꝫ ⁊ plures alias questiones ꝓpie ad dispositio

Abbas. nes monachoꝛ facientes. vide Spe. de sta. mo. et Jo. an. in dic. c. in presentia. Quid si filius regis aut marchionis ducis vel comitis aut baronis fiat monachus: et pater moꝛiat sine alio herede. nunquid huiusmodi dominia accedunt monasterio.

Felix. Dixit Alanus qꝫ si sic iure hereditario sic deferat. Dicit tm̄ Spe. vbi. s. §. ꝓ. ꝛ. qꝫ hoc de facto nō seruat. His igit ⁊ alijs ꝓmissis ⁊ sincere ꝑpensis. vos dñe abbas videtis experiēter qꝫ tam ex donatiōe libera q̄ ex successiōe naturali vel paterna monasteria religionū q̄runcū q̄ abundāter ditata. ⁊ ꝑ diligentē sollicitudinē ⁊ negociatiōis occupationē: ac religioſoꝛ cōtinuā solertiā. est hmōi abundātia fideliter introducta ⁊ iuridice cōseruata. ⁊ a tāto tpe cuiꝰ initiū nō est in hoim memoꝛia. ⁊ q̄ntuz hmōi ius aut iuris ꝓscriptio opet cū cōsuetudine soleniter cōtinuata notat ex ꝓscriptꝫ. ⁊ in. c. Lū ꝓsuetudinis. de ꝓsue. cū ibi notatꝫ. Videt etiā qz notāter dixim̄ ꝑ solertiaz qꝫ a ꝓtrario ꝑ ꝓlatoꝛ ⁊ alioꝛ fratrū negligentiā dissolutā q̄ iuxta legē ꝓpe dolū est. vt. ff. man. l. si fideiussoꝛ. j. Rñ. hmōi felicissima abūdantia plerūq; videt deserta dissoluta ⁊ dissipata. ꝑlatus em̄ nō solū tenet de dolo culpa lata ⁊ leui ad instar tutoꝛis. C. de peri. tu. vel cu. l. Si res pupilli. sed etiā de negligētia. vt ꝓz in. c. Eaq;. de offi. archi. cū etiā ꝓpter negligētiaz remoueat. de offi. cu. c. j. ⁊. j. q. j. §. Ecce cū bonoꝛis. lxxxj. dist. Dicta. ⁊ sic etiā iudex ꝓpter negligentiā remouet. C. de offi. ꝓfec. Oꝛientis. l. quos. ⁊. ff. de custo. ⁊ exhiboꝛ. l. Carceri. ⁊. l. Nō est. Sic ꝓpter negligentiā papa Zacharias deposuit regē Francie. xv. q. vj. Alius. q̄ñ pōt intelligi cū crassa est negligētia. Arg. j. q. j. Quicqđ. ff. de ꝛbo. sig. Magne. Uñ negligentia ꝑlati moꝛtale pctm̄ est: vt. lxxxj. dis. Dictū est nob. ⁊ de re iu. c. penul. vbi dicit. Nō pōt esse pastoꝛis excusatio si lupus comedit oues ⁊ pastoꝛ nescit. ḡ a ꝓtrario diligētia in q̄ libet ꝑsidente videt meritoꝛia. de q̄ dixit bonꝰ Josaphat ad iudices terre. Cū diligētia cūcta facite. ij. Paralip. xx. ⁊ hanc diligentiā dicim̄ sollicitudinis occupationē: imo negociatiōis exercitationē. ⁊ in his laudam̄ ioseph Ben̄. xlj. ⁊. c. seq̄n. q̄ tpe fertilitatis collegit. ⁊ tpe sterilitatis regē Pharaonē ⁊ se ⁊ suates sublevauit. vnde si ecclie ⁊ monasteria terre nr̄e. ⁊ ꝑsertim ꝓnūc ꝑ gentes inhūanas vicz Switen̄. cū cōpliciby desolata ⁊ ignis voꝛagine ꝓsummata quondā tempe pacis cū negociatiōis sollicitudine diligēter thesauros in abscondita colligissent tā sua monasteria miserabiliter cū suis possessionibꝫ dilaniata restaurarēt. sed quia nil reseruata videtur. igit cū lamētabili penuria fratres ⁊ soꝛores destructio pacis ⁊ religiōis loco in cōemptū sacratissime regule exules ꝑ mundū vagātes conspiciunt aut si in alia terra villarū aut ꝑdioꝛum possessiones cōparassent ꝓut licite potuissent: vt le. ⁊ no. de deci. nup. pronūc ibidē moꝛā ducerent. aut cū eisdē suas mansiones ⁊ alias ꝓsonas recuperassent. ⁊ hec est sollitudo de qua dicit Latho. diligentiā adhibe. ⁊ Apocal. xvj. dicit. Beatus q̄ vigilat ⁊ custodit vestimenta sua ne

Abbas. nudus ambulet et videant videlicet homines turpitudinem suam.

O felix tu loqueris vt crudus iurista q̄ sperat ⁊ spectat tantū transitoria ⁊ tpalia. ⁊ nō curat si per vana cōsilia inquinat ania. nec in te latent decocta feruoꝛe caritatis igne diuinaꝛ scripturarū: imo tuaꝛ ministeria. vñ ad vltimū ⁊ ꝓsequent tergoten̄ perpēde nr̄a respōsoria. ⁊ qz dixisti de vestimētoꝛ custodia. Audi q̄d dicat Greg. moral. xij. c. ij. sup eodez verbo Uestimēta quippe custodim̄ cū precepta innocētie ꝑseruam̄ in mente. vt cū nos indutos culpa nudat. et ad missam redeūtes innocentiā penitētia aperiat. ⁊ insup largit loquer̄ de sollicitudinis diligētia. sed si tpe pacis ꝑ manibꝫ nō erāt residuāda. q̄d dicis qz diligētia in rebꝫ ⁊ negociationibꝫ res ꝓsupponit habitas: put priuatio ꝓsupponit habitū. vt no. Bar. ff. de ꝛbo. obli. l. Decet. Unde scias qꝫ triplex est negotioꝛ sollicitudo. quia q̄dam vituperat. quedā tolerat. ⁊ q̄dam laudat. Prima prohibet Matth. vj. vbi dicit. Nolite solliciti esse ⁊c. quia nimia sollicitu

tudo tẽporaliũ suffocat spũalia que vtiqꝫ tempalibꝫ sunt ꝑciosiora. de qua. xlix. dis. Hinc etẽ. et Luc. viij. z torquẽt hominẽ nimis: vt dicat. Recessit somnus ab oculis meis: z corrui ꝑ solli citudine. s. Macha. vj. Hanc autẽ sollicitudinẽ z diligentiã precise cauere debẽt omẽs clerici z religiosi. vt le. z no. xij. q. j. Cui. vbi dicit. Cui portio deus est nihil debet curare nisi dñm: ne al teriꝰ impediat necessitatis mũere. hec eñ est vera sacerdotis fuga abdicatio domesticoꝝ et q̃ dam alienatio carissimoꝝ. scz parentũ z c̃. vt suis se abneget qui seruire deo elegit. Hec ibidez ꝑ Ambro. Ergo omnẽ sollicitudiñ in eũ proꝟciẽtes. id est in deuz. quia ipi cura est de nobis. s. Pe. v. z hec z alia per me supius enũerata sunt penit⁹ ꝓtra tue negociatiõis documẽta. Secũ da ꝙo negociatiõis sollitudo est tolerabilis. vt quis sic trãseat ꝑ bona tẽporalia: ꝓout infra di cet. Tertia sollicitudinis negociatio est laudabilis deo z hominibꝫ que est circa mere spũalia sicut circa sacrarũ scripturarũ collationes z verborũ dei seminatiões. exẽplo apostoli. vt. j. ad Thessal. ij. fiduciã habuim⁹ in domiõ loqui ad vos euangeliũ dei in multa sollicitudiñ. z etiã sollicitudo sit circa pacẽ inter deũ z peccatores z etiã inter homẽs faciendã. ad Eph. iiij. vbi dicit. Solliciti seruare vnitatẽ spũs in vinculo pacis: et maxime circa opa caritatis z pietatis: videlicz elemosynarũ que habẽt promissionẽ presentis vite z future. xlij. dist. §. j. xvj. q. j. Deci me. Constat autẽ mihi de q̃busdam nostre ꝓfessionis fratribꝫ talia minime ꝓpendentibꝫ. si au tem quorundã religiosorũ cõseruatoria sunt auro z argento z omibus hũamis vsibus ꝑ hu iusmodi ꝑambula diligẽtie diligenti diligẽtia supueniẽte referta. et sibi proximiores de ioseph ꝑsagio forte timentes suis in christo cõfratribꝫ put ꝓmittit periclitatis subuenire nõ perpendẽ tes z his z alijs miserabilibꝫ psonis non miserantes. z de sue negociationis: etiã licite cõmertio conscientiã formãtes. z de tantarũ animarũ z corporũ periculo minime cogitãtes. z prout fecit Brego. qui triginta milia Rome pauit sub regula: exceptis dei famulis lõge videlicz in sicilia vel calabria: et prope positis nõ pensantes. hi sunt de q̃bus dicit xps Matth. xxiij. excolãtes culicẽ. camelũ autẽ glutiẽtes. Audi quid dicat Ambro. de officijs z ponit. xij. q. ij. Aurũ eccle sia habet nõ vt seruet sed vt eroget z subueniet necessitatibꝫ. quid est opus custodire qõ nihil adiuuat: an ignoram⁹ quantũ aurũ atqꝫ argentũ de templo dñi sustulerunt. videlicet gẽtes z c̃. Et infra. Melius fuerat vt vasa viuentiũ seruares q̃ metallorũ. His nõ potest responsum re ferre z c̃. Item sequit ibidẽ per Hiero. Multi edificant parietes z colũnas eccl'ie subtrahunt marmorea nitent auro z c̃. nulla est dilectio. id est cogitatio. Item ibidem capl'o sequẽ. Amico quicq̃ rape furtuz est. ecclesiã fraudare: sacrilegiũ est accepisse paupibus erogandũ z c̃. aut qõ apertissimi sceleris est extinde aliquid subtrahere omniũ predonũ crudelitatẽ supat z c̃. Et om nia iura volunt in effectu opes reseruare z paupibus non subuenire: qõ omniũ predonũ cru delitatẽ supat. ꝓ hac materia ꝓprie videas. c. Sicut hi: xlvij. dist. et suut ꝙba sancti Ambro. scripta sup. xij. c. Luc. z post multa dicit. Proprium nemo dicat qõ est cõmune: plus q̃ suffice ret sumptũ: violẽter obtentũ est. Et infra. Nunqd iniquus est deus vt nobis nõ equaliter di stribuat vite necessaria. vt tu quidẽ esses affluens z abundãs: alijs ꝙo deesset z egerẽt. an idcir co magis quia tibi voluit benignitatis sue experimẽta cõferre z alijs per virtutem patientie co ronare. tu vero susceptis dei muneribꝫ z in sinũ tuuz redactis nihil reputas te agere iniquũ si tam multorũ subsidia solus obtineas. quis eñ tam iniustus tam auarus q̃ qui multorũ alimẽ ta suũ non vsum. sed delicias facit. q. d. Nullus. Neqꝫ eñ minus est crimis habẽti tollere q̃ cũ possis z abũdas indigentibꝫ denegare. esurientiũ panis est quem tu detines. nudorũ indumen tum est qõ tu recludis. miserorũ redemptio est z absolutio pecunia quã tu terra defodis. tauto rum erga te scias inuadere bona quãtis possis prestare quod velis. id est velle debes. Hec ille.

Felix. Et quid hec ad nr̃e ꝓncipalis materie deductionẽ nisi q⁹ per solertam temperaliũ diligentie negociationẽ puenire poterim⁹ ad vtriusqꝫ vite cõmoditatẽ. Nam non dat qui nõ habz. j. q. vij. Daybertũ. z eius periculo nihil est. ff. de furtis. l. Itaqꝫ si illa. in ꝓnci. z nec laudabimus eũ sicut illũ de quo dicit. Hilarem datorẽ diligit deus. ij. ad Chorin. ix. z. xxiij. q. vij. §. Ex his. nec sibi dici põt. Date z dabitur vobis. Luc. vj. z centuplũ recipiet: z vi tã eternã possidebit. Matth. xix. z beatius est magis dare q̃ accipe. Act. xx. z. xvj. q. j. Predica

Abbas. Non dubitam⁹ quin non habentis sincerus (tor. de cele. miss. Luz marthe. cõpassionis sup afflictos tristis animꝰ multũ danti cõpareꝫ. de quo pulcre per Greg. moral. xx. c. xxv. z vidim⁹ in vidua q̃ duo minuta misit in corbonã Marci. xij. Lu. xvj. de quo pulcre. xxiij. q. j. Odi. circa fi. z ibidem in glo. Sed habẽtis z non dantis prout ꝑmit-

sum est tenacitas apud omniũ bonorũ largitorẽ non excusat.et presertim apud religiosos magis videt vicioſum.qui autẽ cõiungunt domũ domui.7 agrũ agro. 7 vt multipliciter augeant census ſollicitudinis cum ſtudio (de quo infra dicet) et ſi ex ſupabundanti theſauro villam emũt.ſicut ille de quo Lu.xiiij. quam neceſſe habuit videre non tamẽ ea neceſſitate que excuſat a peccato.de qua.xviij.diſt.Peruenit.7 in glo.ij.ſed cõfratres ſuos p̃dictos vel alios chriſti fideles p̃mittunt in tã miſerande neceſſitatis articulo.Timeo veriſimiliter trepidando prout chriſtus vbi ſup̃.q̃ nemo virorũ illorũ qui vocati ſunt guſtabũt cenã ſuã.nũc nec in perpetuo.

Felix. Diſciplina vel miſericordia multũ deſtituit ſi vna ſine altera teneat.et rigor eſt ſuetudie tẽperandus.xlv.diſ.Diſciplina.de iudi.Dudũ.in Cle.Videatis igit de rigore veſtro.quia in qua mẽſura menſi fueritis remetietur vobis.Marci.iij.Luc.vj. de peni. et remiſſ.cum ex dimiſſis procedamus ad priorem materiam negociationis.

Abbas. Et igit dicas ſi monaſteria prout p̃mittũt per donatiões aut emptiões ſeu ſucceſſiones dicata.7 ſibi ꝓterea acquirunt dominia in q̃bus cõſuetudo fuit:aut dños tempales quondã p̃ſcripta poſſidẽtes dominia q̃ ſi ruſticus deceſſit ſine filio nepote aut alio de ſua ſtirpe vel linea deſcendẽtes nõ obſtãte q̃ hẽ fratres aut ſororẽ filios 7 filias aut earundẽ deſcendẽtes:dominus quondã totum occupauit iure peculij. an pronunc licite monaſteria huiuſmodi poſſint vti.tali vel ſimili iure cum penitus videant fore contra legem nature.

Felix. Dico vobis q̃ talis cõſuetudo p̃ monaſteria legaliter eſt ſeruãda:ſi ſaltem eſt vel fuit p̃ſcripta. Nam dños quondã 7 nunc monaſterij potuit allegare q̃ iſti ruſtici ab initio hoc pacto fuerũt ſic caſſati vel relegati. 7 ad hoc probandũ inducit cõſuetudo q̃ eſt optima legũ 7 duborũ interpres.de conſue. Cũ dilect⁹. Ad hoc in Leuit.xxv.vbi dicit dñs. Terra quoq; nõ vendet in ꝑpetuũ qr mea eſt:et vos aduene 7 coloni eſtis mei. 7 ita dicit Hoſtien.de na.ex li.vẽ.ſ. vlt.ſicut ſiliter conſuetudies ſeruare ꝓſeruari cõpellunt ruſtici vt defunctor. ruſticorũ melior veſtit⁹ aut meli⁹ aial qđ habuerũt puẽiat ad tre dños.7 nũc ad mõaſteria q̃ hmõi dñis ſuccedũt.

Abbas. Et ſi debiliores aut al's ipotẽtiores ruſticis viſi fuerun⁹. 7 hmõi dominia cũ iuribꝫ ſuis iã annũerãtis aut alijs ſiliby ꝓtra rebelles manutenere nõ poſſem⁹.

Felix. Non tm̃ cõtra ruſticos ſed etiã cõtra quoſcũq; no (q̃bus remedijs vti voluerim⁹. biles 7 alias vniuerſitates. p̃ncipes terre ſeculares ex debito tenent ad defenſionez omniũ eccleſiarũ:quorũ ſubſidio facietis vos cũctis rebellibus potẽtiores. vt le.7 no. de ſup. ne.pre.c.ij.li vj.7 de hoc videatis valde glorioſuz iuris textuz ſumptũ ex Iſido.li.iij.de ſummo bono.c.liij.canonizatũ.xxiij.q.v. Principes.et ibidem glo.j.q̃ quattuor capitula ibidẽ ſequẽtia inducunt ad hoc vt terre principes eccleſias defendant.7 reos viuere nõ p̃mittant. Et perpendatis ibidẽ q̃s ſolenniter diuine delegatiõis auctoritate defenſiõis illius officio principatus nobiliũ tã laudabiliter ſibi comiſſo vtit aut vti debebit in vniuerſo mũdo. Sed ſi nollent (qđ abſit) ſcitis q̃ mũera placãt homies deoſq;.vt no.Beñ.xxxij.de Eſau 7 Jacob.7 prius per eundũ Jacob.Beñ.xliij.q̃ dixit.Deferte viro munera videlicz Joſeph ꝛc̃. Et igitur dicit Lombardus in prouerbio.Qui habet terraz habet guerram. et allegare poſſumus proverbia cõmunia ſiue vulgaria.vt legit et no.xvj.q.j. Legi.immo tanq̃s autentica.de quo Hoſtien.de elect.per venerabilẽ.§.q̃ autem.Unde fratres minores de obſeruãtia vobis Ciſtercienſibus ſunt quietiores.7 cũ omi abũdantia veſtra prout p̃miſiſtis inquietiſſima vobis alimento degũt quaſi quotidiano ſimiliores 7 alimẽtorũ nomie intelligunt etiã veſtes 7 habitatio.vt le.7 no.x.q.ij.Epus.in glo.ij.vnde iura vza ſtipendijs vzis defendatis 7 tpa redimatis: quia cara ſunt.Ad Ephe.v.7.xvij.q.iij.§.vlti.7 ita vt Antiochus redimeret populum ſuum dedit ſtipendia de erario ſuo.j.Macha.iij.et ita facit ſummus pontifex 7 alij mundi pontifices. Nam nemo ſuis ſtipendijs militare tenetur pro vobis.vt.xij.q.j. His.xv.q.ij. In ſumma.de preſcrip.Cum ex officij.et ideo dominus abundanter vobis prouidere voluit.

Abbas. Et quid pauperes facient religioſi taliter ſuppreſſi: qui nec per ſe nec per alios iura ſua et ſuorũ monaſteriorum defendere poſſunt nimium deſolati.

Felix. Non eſt hoc nonũ in mũdo.ſed de ſimili formidoloſe pudẽter tremẽdo. ſicut oculi ſeruor. in manib⁹ dñor. ſuorũ:et ſicut oculi ancille in manib⁹ dñe ſue. ita oculi legũ impialiũ:imo ipſius impatorꝭ q̃ dñs mũdi lacrimant p̃grendo,pclamãtes.qr potẽtioribꝫ pares nõ poſſum⁹.vt le.7 no.ff.de alie.iudi.mu.cã.fac.l.qr etiã.cũ cõcor.in glo.q̃ narrat inſup q̃ndam ſapientẽ dixiſſe ꝓtra maiorẽ nemini p̃ſtat honorẽ.vicz canones 7 leges.concor. de maio.7 obe.

Cū inferiorꝫ: quia honorāt potentē in eo q̄ potēs est ꝛ despiciūt pauperem. vt le. ꝛ no. xlix. dist. Sacerdotes. ꝛ sic libere dicam⁹: ad dyabolū paupes. nisi habeāt patientiā que ꝓprie vult suas ꝛ suoꝝ iniurias eq̄nimiter tolerare. xxiij. q. j. In medio. ꝛ faciant de necessitate ꝓtutē ꝑ put fecerūt abbates Cistercien. vt patz in. c. Aug. de deci. cū ꝓut ꝑmittit cōtra potētiores ipis non est cōsulendū. nam quilibet tm̄ ius ꝓesumit habere iuxta mundi cursum q̄ntuz potest defendendo autorizare. ꝓut de hoc in libro de nobilitate scripsi. c. xxij. ꝑ. et quid hoc ad ꝓpositum.

Abbas. Quid autē est de illis principibus ꝛ nobilibus seu alijs quibuscunq̄ nos in nostris iuribꝫ et rebus mobilibus ꝛ immobilibꝫ multipliciter grauantibus.

Felix. Contra tales iuris habem⁹ glorioſissima sufficienter remedia. ꝛ btūs cui sunt tempore nr̄o profutura. alioq̄n ꝓut p̄dictū est nō sunt veneratiōe digna. ꝛ ꝓmo de immuni. ec. c. Nō min⁹. ex cōcilio Lateran. pcedēs. vbi dicit manifeste q̄ laici quicūq̄ q̄ angarias collectas vel alia onera q̄cunq̄ eccl'ijs vel monasterijs vel bonis vel rebꝫ eorum imponūt aut iurisdictiōes ꝛ auctem ꝑlatoꝝ eorundē diminuerint vel ꝑturbāt. ꝛ si moniti nō desistūt ipi ꝛ fautores eorū excōmunicati sunt donec satisfactionē exhibeāt cōpetentez. Itē dicit in decre. Aduersus. eo. ti. Laici indicētes eccl'ijs aut monasterijs tallias vel exactiōes q̄ diuersis modis fieri ꝓsueuerūt. tales ꝛ fautores ipsoꝝ excōicati sunt. donec satisfaciāt monitiōe semp ꝑmissa. Item in. c. Nouerit. de sent. excō. vbi dicit. Excōicati sunt faciētes ꝛ scribentes statuta vel introducētes ꝓsuetudines ꝫ ecclie libertatē ꝛ ipsa faciētes seruari. ꝛ ꝑsidētes ꝛ ꝓsiliari locoꝝ vbi edunt talia vel obseruant ꝛ iudicantes scōm ea. vel scribētes in formā publicā iudicata. Item e. c. ti. in ca. Grauē. vbi dicit. Promulgāda est excōmunicatio ꝓtra cōsiliarios ꝛ officiales nisi statuta facta ꝓtra eccl'ie libertatē in loco cui ꝑsident de capitularibꝫ deleri faciāt ꝛ caueri q̄ talia de cetero nō attēptent. ꝛ faciētes statuta feuda q̄ tenent ab eccl'ia ꝑdant ꝛ priuati sint eisdez. Et ecce pater reuerēde nōne vobis ꝓptime ꝓuisum videt: dū maxima mūdi ꝑsecutoribꝫ vestris infligit que pena vicz excōmunicatio nuncupat. vt. xxiij. q. iij. Corripit. ꝛ insup episcopalis mucro nomiat: quo freq̄nter ꝛ salubriter ꝑlatio spūalis potit. xvj. q. ij. Visis. de quo. ij. q. j. Nemo. in glo. j. ꝛ breuissime q̄ sacerdotes clerici ꝛ monachi sint imunes ab oīi exactiōe tpali. ꝛ in hoc ꝓcordant canones ꝛ leges impiales diuersi. vt patz in dictis iuribꝫ ꝑtinēter ad ꝫ allegatis. ꝛ C. de sacrosanc. ec. l. Administrationes. ꝛ l. Placet. xxiij. q. vlt. cōuenior. ꝛ §. q̄uis. xj. q. j. Si tribunal. xvij. q. j. Noua. xj. q. j. sacerdotes. sic ꝛ oīa q̄ vsibꝫ ecclesiastic⁹ deputant q̄ ad fundationē eccliaꝝ ꝛ cimiteriū ꝛ domos ꝛ ortos iuxta positos imunia debēt esse ab oīi exactiōe. Cetera autē cū suo onere trāseunt ad eccliam. de cen. c. j. vbi de hoc. ꝛ licet clericoꝝ noie nō cōꝑhendant. vt legit ꝛ no. de biga. li. vj. c. Unico. ꝛ ibidē ꝑ Archid. in glo. vlt. vbi etiā dicit idez q̄ bigam⁹ nō pōt fieri cleric⁹ sz monach⁹ q̄ monachat⁹ clericatui min⁹ est dign⁹. sed postq̄z bigam⁹ fact⁹ est monach⁹: hz ꝓuilegiū clericoꝝ. vt dicē nouel. in dic. c. Unico. li. vj. tm̄ eccliaꝝ noie monasteria cōꝑhendunt vt plene probat. xlviij. dist. §. Auctoritate. circa fi. et hoc dico. quia dū iura loquunt de imunitate eccliarū monasteria simlit includunt. sed quādo ꝛ quādo non. et quid nomie eccl'iarū cōꝑhendat vide Archid. in ca. Unico. de conse. eccle. li. vj. in ꝓnci.

Abbas. Audio te o Felix gratulāter ꝓcedentē in oīi rerū abundātia ꝛ humanit⁹ gaudentē: in diuitiarū tēporaliū cōfluentia. Ad q̄d ponderas verba xꝑi qui dixit. Diues difficile intrabit regnū celorū. Matth. xix. Itē facilius est camelū ꝑ foramē acus trāsire q̄z diuitē in regnū celorū. Ibidē. ꝛ Lu. xvij. et dimissis scripturis nr̄is dixit iste venerabilis Boeti⁹. ij. de cōso. prosa. v. in fi. O ꝑclara opum mortaliū beatitudo quā cū adeptus fueris securus esse desinis. et vt de scripturarū patenter innūerabiliū tumultu summā summarū tollere valeas. christus ꝛ omniū sanctoꝝ patrū ꝛ prophetarū cetus frequenter detestabant (quas tu summe colis) terrenaꝝ diuitiarū potentat⁹ ꝛ lucidius ꝑpendēdo siue res nr̄e sint cōmunes generales vel speciales aut peculiares. si nō defecerit virtus mea in prouisione sumptuū et expensarū largissime sunt mihi diuitie. similiter ꝛ abūdans abundantia tpalium sufficiētissima et pauper inops ꝛ mendicus aliter nō conquerit ꝑ singulos dies lamentando q̄z de huiusmodi rerum carentia. et nonne sunt ꝓprijssime contraria egestas et abundantia.

Felix. Amore dei non puto difficultatē talibus obiectionibꝫ respondere. ꝛ q̄ diuitijs salubriter valeamus insistere. vos propterea domine abbas fratresq̄z vestros non dubito scripturarū rationibus infinitis redolere. Nam dixit Grego. moraliū. ix. capit. xx. Non est ergo census in crimine sed affectus. cūcta em̄ que deus cōdidit bona sunt. sed q̄ bonis male vtit:

ꝓfecto agit vt ꝯsi per edacitatis ingluuiem eo quo viuere debuit pane moriat. igit̄ paup ad requiē lazarus venerat. supbū ꝙo diuitē tormēta cruciabāt. sed tñ dives Abraā fuerat q̄ in sinu Lazarū tenebat: qui tñ actori suo colloquēs dicit. loquar ad dñm meū cū sim puluis ⁊ cinis. q̄d itaq; iste diuitias estimare nouerat q̄ semetip̄m puluerē cinerēq; pēsabat. Hec ille. ⁊ de huiusmodi diuitijs qñ ꝓsunt ⁊ qñ nocēt pulcre ꝓsequit̄ ibidē Greg. ⁊ in pluribꝫ capl̄is seq̄ntibꝫ.

Abbas. Audi queso bone Felix quid idē dicat in eodem li. v. c. viij. allegans Paulum .j. ad Corinth. vj. ⁊. x. ⁊. xj. q. j. Aliud. sic inquiens. Omnia mihi licēt sed non omia expediunt. cū em̄ mens concepta desideria sequit̄. seruire rebus cōuincit̄ quoruz amore superat̄. sed Paulus cui cuncta licent sub nullius potestate se redigit. quia semetip̄m etiam a licitis restringendo ea que delectata ꝓmerēt despectata transcendit ⁊c. Et infra. Sciunt em̄ q̄ nequaq; mens ad supna attollit̄ si curatū tumultibꝫ continue in infimis occupat̄. Item qui ergo rebus temp̄alibus occupant̄: tunc bene exteriora disponunt cū sollicite ad interiora refugiunt. cū nequaq; fortes perturbationū strepitus diligūt sed apud semetip̄os intus in tranquillitatis sinu requiescunt. Hec ille. Unde statuerūt iura q̄ etiam a licitis abstinendū est si eorum occasione peruenit̄ ad illicita. lxxxj. dist. Volum⁹. et hoc ꝓcipimus in ordine nostro p̄ singulos dies. quia quos de⁹ cōiunxit ⁊ licitū fuit videlicz virum ⁊ mulierē. vt Beñ. j. vt multiplicarent̄ super terrā. nos in vno monasterio simul permanere nō ꝓmittimus. iuxta id qđ legitur ⁊ no. in. c. Periculoso. de sta. regu. li. vj. ⁊. ij. q. ij. diffinimus. ⁊. c. sequēti. ne licitū scōm nature legem ruat in illicitū. Sic ad ꝓpositū quis dubitat negociationē cum diuitijs fore licitam. sed frequentissime p̄ eandē ꝓout consortiū viri ⁊ mulier̄: nascit̄ peccatū. immo vix deest peccatū. Nonne securi⁹ immo securissimū esset nos separe a tantis diuitijs q̄ necessario requirunt officiū negociatiōis: etiam diuerse et aduerse exercitationis. sicut etiā sepamur a mulieribus ꝓpter vtriusq; periculū gnitiose frequentis occasiōis. vnde legibꝫ cauet̄ imperialibꝫ q̄ ꝓpter difficilem separationē licitī ab illicito ꝓhibet̄ quis a toto. ff. de aqua quoti. et esti. l. j. §. Item queri. ⁊. ff. de aqua plu. ar. li. j. §. Item sciendū. in fi. ⁊. §. Si vicinus. ⁊. l. iij. §. finali. sed ea que frequenti⁹ fiunt iura coaptantur ⁊ referunt̄. vt. C. de lati. li. tol. ñ. j. §. sed ⁊ si quis. xxviij. dist. De siracusane. de cle. cōiuga. diuersis falla. viij. q. v. Deniq; xix. q. ij. Due sunt. ff. de vsuca. l. Justo. §. j. Rñ. in fi. ff. de legi. Non adea. et. iij. q. v. Accusatores. sed quia freqnentissime ex diuitiarū tumultu q̄ necessario negociationis occupationes requirūt ꝓuenūt peccatorum inquinamenta tanq; ex virorum et mulierum concubinatione continua.

Felix. Scriptū est. Holi esse nimiū iustus: quia quandoq; iustus perit in iustitia sua. ij. q. viij. §. De bis. de pe. dist. j. Serpens. Nonne xp̄us dixit. Jugū em̄ meū suaue est ⁊ onus meuz leue. Matth. xj. in fi. et dixit Johānes crisost. et habet̄. xxvj. q. viij. Alligant autē onera grauia videlicz p̄lati ecclesiarū ⁊ importabilia. ⁊ sequit̄. Nōne melius est ꝓpter miscōiam rationē reddere q̄q; pro crudelitate. vbi em̄ paterfamilias largus est dispensator nō debet esse tenax si deus benignus vt q̄d sacerdos eius auster⁹ vult apparere. Unde generalia p̄ba que ponit princeps in suis priuilegijs. tu non debes stricte interp̄tari. vt de deci. Ad audientiam. xxj. q. j. Frater noster. de dona. Cum dilecti. Quis est homo qui vult vitam diligit dies videre bonos. gustate ⁊ videte quoniā suauis est domin⁹. non est inopia timentibꝫ enm. nec minuent̄ omni bono. Ps. xxxiij. Spera in domio ⁊ fac bonitatē ⁊ inbabita terrā ⁊ pasceris in diuitijs eius. delectare in domino ⁊ dabit tibi petitiones cordis tui. Psal. xxxvj. et aperi os tuū ⁊ implebo illud.

Abbas. O felix: perpensis oñibꝫ sincere et ruminatis dictis tuis constat q̄ ex largo conscientie modulo procedis. et gratularis quando in oñi negociatiōis rerū singularit̄ tp̄aliū abundantia plenitudinis. sed sic non transitur ad culmē perfecte cōtemplationis. Constat nobis q̄ dū Constantinus imperator magnus predictus in p̄sonam Siluestri pape tradidit ecclesie temp̄alia. manus scribens in ecclesia Lateranen̄. in parietem patenter est visa. hec verba videlicet. Hodie venenū infusum est ecclesie. et tunc primū catholicis p̄mittebat̄ vt ecclesie eorum predijs ditarētur. ⁊ hoc scōm sanc. doc. fuit venenū infusum. quia quietissime homies et p̄sertim ecclesiastice persone viuerēt si de mundo hec duo p̄ba videlicet meū ⁊ tuum sublata forent. vt notat̄. xij. q. j. c. ij. in glo. ij. Item patz per venerabilē Boetiū quē tamen nouim⁹ per scripturas christiane professionis munitū. sed tanq; philosophū naturalem abundantiā tumultuosam repudiante dixisse. Felix nimiū prior etas cōtenta fidelibus aruis. nec inerta p̄dita luxit. fatiluq; sera solebat ieiunia soluere glā de. nec bachica munc-

ra notat ꝛc. ac si diceret. Beata etas quondā q̄ glandib⁹ satiebat. ꝛ sera q̄ de coagulatione casei defluit. ꝛ vina nō nouit. ꝛ modic⁹ alimētis se ꝓtinuit. Et Salusti⁹ dixit. Curius paruo q̄ lege rat orto ponebat olus ticula squalid⁹ q̄ nūc fastidit in cōpede fossor. ꝛ ille Curius fuit nobilis nat⁹ de Romanor̄ principib⁹ ꝛ parcissimis vtebat ꝛ satiebat oleribus. Itē in his ꝛ in alijs bene videt mot⁹ Fredericus impator scōus q̄ pro reformatiōe tot⁹ cleri ꝛ monachor̄ scripsit regi Francie, put alios terre ꝓncipes solicitauerat scꝑturꝰ suis sic incipientib⁹. Illos felices descri bit antiquitas quib⁹ ex alieno ꝑstatur cautela piculi status nanq̄ seq̄ntis formak ex principio ꝓcedentis ꝛc. ꝛ in fine eiusdē epla dicit. Habem⁹ cōsciētie puritatē. ac p ꝓseq̄ns deū nobiscum cui⁹ testimoniū inuocam⁹. qz fuit nr̄e volūtatis intētio clericos cuiuscūq̄ religiōis ad h̄ induce re ꝛ ꝓcipue maꝓios vt tales ꝓseuerēt q̄les fuerūt in ecclia ꝓmitiua aplicam vitā ducētes et hūilitatē imitātes. tales nanq̄ solebat ecclia angelos intueri. miraculis choruscare. egros cura re. mortuos suscitare. ꝛ sanctitate nō armis sibi ꝓncipes subiugare. ac isti seculo dediti ꝛ ebrie tati delicijs deū postponūt: quor̄ ex affluentia diuitiar̄ religio suffocak. talibus g̃ subtrahe re nocētes diuitias q̄bus dānabilr̄ onerank: opus est caritatꝰ. ad hoc vos omēs ꝓncipes vna nobiscū vt oia superflua deponētes modicis reb⁹ cōtenti deo seruiāt omnē debetis diligentiā ad hibere. Hec ille. Et forte mot⁹ per Paulū qui dixit. j. ad Thimo. vj. Nihil intulimus in hunc mundū. haud dubiū qz nec auferre q̄d possum⁹: habētes alimēta ꝛ q̄bus tegamur his cōtenti simus. nā qui volūt diuites fieri: incidūt in tēptationē ꝛ in laqueū dyaboli: ꝛ in desideria mul ta ꝛ nociua q̄ mergūt boies in interitū et in p̄ditionez. Hec ꝓsiderantes monachi egyptij: de q̄ bus Hiero. in Vitis patrū. ꝛ q⁹ omniū malor̄ radix sit cupiditas: q̄ prout p̄dixim⁹ semp inhe ret negociationib⁹. sincerissime mētis affectu ꝑpendētes in summa pauꝑtate. cū animi iocūdi tate degētes Boetiū ꝛ Socratē gentilē, qui auri pōdus proiecit in mare vt ꝑ tutū studio phi losophie q⁹ radijs florere posset quietius. vt. xij. q. ij. Socrates. alꝫ est sub. c. Gloria. ꝛ Helizeū ꝑphetam iudeū qui in exemplū ꝓfectionis cōsequēde boues ꝛ omnē curaz domesticā reliquit. lxxxvj. dist. Non satis. iij. Reg. xix. diligētissime sequētes. et si sequimur illos videam⁹. Nam nostra vasa vinaria sunt largiora q̄ꝫ predictor̄ monachor̄ egyptiacor̄ habitacula: ꝛ frumen tor̄ nostror̄ granaria ampliora sunt q̄ꝫ illor̄ monasteria. ꝛ nō est compatio de illor̄ hilari pe nuria ad nr̄e societatis varietatē cū anxietate cōtinua in omni negociationū nr̄ar̄ abundātia Vñ dixit Greg. moraliū libro. ij. c. ix. Prenūcia tribulatiōis est letitia satietatis. Et hoc idez ad ꝓpositū nostrū pulcrer̄ prosequit. vbi si placet videre poteris. Unde nobis ꝓprie dicit Hiero. Ignominiosum est Jesum crucifixū pauperē ꝛ esurientē fatis corporib⁹ predicare. ꝛ ieunio rū doctrinā p rubentes buccas. tumētiaq̄ ora proferre. xxxv. dis. Ecclie ꝓncipes. Et idē ibi dē. Si in aplor̄ loco sum⁹. nō solū sermonē ipsor̄ imitemur. sed ꝓuersationē ipor̄ ꝛ abstinētiā Hec ille. Et si sctūs nr̄ vicz Bernū. de nob⁹ siliter nō est fastidit⁹ scribere. imo sincere patent affe ctiōis intentiōe voluit frēs ꝑpetue suos memorie fidelit subscripta scriptꝰ commēdare. Rogo bone Felix ne afficiarꝰ tedio ꝓba sua ꝓtinēter: nob⁹ tū quotidiana ꝑpēdere. Nā in apologetico scripsit: nos frēs ꝓcipuissime denotādo. Quis inq̄t in ꝓncipio cū ordo cepit monastic⁹ ad tantaz crederet monachos inertiā deuenire O q̄ntum distam⁹ ab his q̄ in dieb⁹ Anthonij scti extite re monachi ꝛc. et ibidē annūerat multa: sed tm̄ de cibi ꝛ potus ꝓnūc loq̄mur indigētia. ꝛ sub dit. Inter prandendū quantū fauces dapib⁹: tm̄ aures pascunt rumorib⁹. quib⁹ totus intētus modū nescias in edendo. interim autē fercula ferculis apponunt. ꝛ pro sol' carnib⁹ a quib⁹ ab stinet ex regula. grandiū pisciū corpa duplicant. cūq̄ prioribus fueris satiatus. si secūdos at tigerts videberis tibi: necdū gustasse pisces tanta quippe accuratiōe ꝛ arte cocor̄ cuncta appa rant: q̄tenus quattuor aut quinq̄ ferculis deuoratis prima non impediant nouissima. nec satie tas minuat appetitū. palatus quippe dū nouellis seducit cōdimentis paulatim dissuescunt co gitata. et ad succos extrancos veluti adhuc ieiuniū auide renouak in desiderio. venter quippe dū nescit onerak: sed varietas tollit fastidiū. quia em̄ pura ꝛ vt eas non creauit epulas fastidi mus dum alia alijs miscenk multipharie. et sumptis naturalibus quas deus indidit rebus q̄ busdam adulterinis gula prouocak saporibus. transik nimiū meta necessitatis. dum delecta tio superaddik. quis em̄ dicere sufficit quot modis vt cetera taceam sola oua versank ꝛ vexan tur. quanto studio euertantur. subuertuntur. liquantur. durātur. diminuunk. et nunc quidam frixa. modo assa. et nunc salsa. nunc mixtim ꝛ nūc sigillatim apponunk. vt quid autē hec omia nisi vt solo fastidio cōsulctur. Ipsa denicq̄ qualitas rerū talis deforis apparere curatur: vt non

minim⁹ aſpect⁹ q̄ gustus delectet. ⁊ cū iā stomachus crebris ructib⁹ repletū se indicat. necdū tñ curiositas satiat. sed dū oculi coloribꝫ. palat⁹ saporib⁹ illiciunt infelix stomach⁹ cui nec colores lucēt nec sapores demulcēt. cū oīa suscipe cogit. oppſſus magꝫ obruit q̄ refert. Hec ille. Et q̄liter ibidē Bern̄. in eodē de mirifico monasterioꝝ singularū quoq; māsionū suarū. scripserit ornatu supfluo. ꝓnunc breuitatꝫ gratia p te legendū si placet derelinq̄. ⁊ hec seriatim clericis bñficioꝝ multitudie supabūdantib⁹ q̄s dñs erexit paupes de stercore: ⁊ collocauit cū ꝓncipib⁹. Hos nimirū ptinēter ascribere conat⁹: nequaq̄ ptimescim⁹. Hā de his ⁊ illis Hieronymi ꝟba producim⁹. Ignominia inq̄t sacerdotib⁹ est studere ꝓꝛijs diuitijs nat⁹ in paupere domo ⁊ in tugurio rusticano: q̄ vix milio ⁊ cibario pane rugientē ventrē saturare poteraz. nūc similā ⁊ mella fastidio. xij. q. ij. Helia epi. Itē idē de eisdē. Hi dicit: delicijs affluūt. spaciosis domib⁹. lautisq̄ cōuiuijs. et multo labore epulis ꝓquisitis deducūt dies suos. xxxv. dist. Ecclesie ꝓncipes. His igit ⁊ alijs sincere ppensis quos putas int̄ tot eximios vsus opes ⁊ ornat⁹ demū cū xp̄i paupib⁹ ꝓseq̄mur eterne portiōis effect⁹. Habes hic casuz ptinent̄ premissis aplicādū: q̄ q̄dā cleric⁹ vidit monasteriū cū quētu suo delicatissime p singulos dies viuere ꝓsuetū: ⁊ igit intrauit ⁊ pfessionē fecit. ⁊ extinde monasteriū illud fuit reformatū ad strictiorꝫ obseruātie modulū. igit monasteriū exire voluit. sed iuxta iurꝫ dispositionē nō potuit: licz se deceptū allegauerit. De q̄ satꝫ no. Ray. in sūma ō votꝫ ⁊ trāsgres. sub rubrica ō voto tre sctē. §. Itē pone aliq̄s ⁊c

Felix. Qui timet pruinā: irruet sup eos nix. Job. vj. Trepidatis timor vbi non est timor. Hōne sufficit vobis sctōs seq̄ patres. vicz summos pōtifices veros xp̄i vicarios. de transl. I. Inter corporalia. qui nō puri homīs sed veri dei vices gerūt in terris. eo. ti. Quanto. ⁊ ꝓterea sanctissimi dicunt. Hā ⁊ impator scripsit in auten. coll. ix. de sanctissimis ⁊ deo amabilib⁹ epis reuerēdissimis clericꝫ ⁊ monachis. Hinc alios ꝓut ꝑmisim⁹ toti⁹ orbis ꝑlatos q̄ alīs in suis subsistere non possent facultatib⁹ nisi freq̄nter insisterent tpalibus. Igit occurrit mihi fabula nup in cōcilio Basilieñ. p cardinalē placentinū. alio tamē fine recitata. Man⁹ inquit ⁊ pedes cōcertabāt cōtendēdo cū stomacho. qm̄ ipse labores eoꝝ penit⁹ deuorauerat. vnde cōuenerūt in vnū aduersus cundē vt de cetero in ipius ꝓtemptū penit⁹ q̄escerēt: ⁊ stomachuz inanē dimitterēt. q̄ cōtumelia modico tpe cōtinuata stomach⁹ fame defecit. ⁊ ḡuiter euacuat⁹ ꝓpter malas cōplexiōes infirmabat. ⁊ vna secū nō tm̄ man⁹ ⁊ pedes sed caput ⁊ totū corp⁹ debilitauit ⁊ ad interitionē quasi pduxit. vnde videtes man⁹ ⁊ pedes p defectu stomachi talit grauari moꝝ laborare feruēter ceperūt. ⁊ stomachū vix in poris firmitatē roborꝫ restaurarūt. Sic dñe abbas remotis membroꝝ vestroz sollicitudinib⁹. videte quāto tpe ꝓficiat stomach⁹ in interioris aut exterioris ꝓtemplatiōis visceribꝫ. Sic quondā frēs monasterij in sublaco p̄dicti in summa religiōis obseruātia sudātes ꝓpter abbatis desidiā defecerūt in alimētoz sumptib⁹: et ꝓsequēter in diuini cult⁹ laboribꝫ. ⁊ fame ⁊ siti tabescētes proficere nō poterāt in cōsuetis cōtemplatiōibꝫ perpēdentes q̄ oīa dat deus sed nō p cornua thaurū. Demū videtes q̄ oñipotēs de⁹ ⁊ pōtifex summ⁹ subuenire tardabat suis anxietatib⁹ man⁹ ponebāt ad aratrū ⁊ retro respexerūt. ⁊ abbatē auēte ꝓpria ligatꝫ manib⁹ ⁊ pedib⁹ incarcerauerūt et nō erat q̄ ipm̄ e manib⁹ suis erueret. vñ sibi solliciti de alio ꝑlato ⁊ corpis alimēto solerter ꝓuiderūt. ⁊ ex necessitate cōtra regulā sctī Benedicti abbatē sumpserūt ⁊ sibi nouā legē fecerūt. Sz ad ꝓtemptū rerū tpaliū allegatis Fridericū impatorē sc̄m. q̄ cū opinionib⁹ suis ⁊ alijs suis demeritis exigētibus damnat⁹ est. vt le. ⁊ no. in. c. ij. de re iudi. li. vj. Et similiter ad detestationē bonaz epulaz Bernhardū allegatis: q̄ iam ꝓpter frequentiā ieiuniorꝫ omnē cibū fastidiunt. stomachi meatib⁹ constrictis. Sed quia sua sentētia manet extra corpus Jurꝫ. ⁊ igit intētio sua ⁊ cuiuslibꝫ sancti doctoris cedit his que incorpata sunt canonib⁹ sanctis. vt patz. xx. dis. De libellis. ⁊ in glo. I. dist. Si ille. Hec sanctitas ꝑsone prodest vt citius credat. I. dist. Si q̄s ꝓpostera. Audiatis igitur quid dicat sctūs Aug⁹. in libro de doc. christiana. ⁊ habet. xlj. dist. c. j. sic inquiens. Quisquis rebus ptereuntib⁹ restrictius vtit q̄ sese habēt moꝝ eoꝝ cū quib⁹ viuit: aut intemperās aut superstitiosus est. quisq̄s vero sic eis vtit vt metas cōsuetudinis bonoꝝ inter q̄s versat excedit: aut aliq̄d laudis significat aut flagitiosus est. In oīb⁹ em̄ talib⁹ nō vsus reruz sed libido in culpa est. Item fieri em̄ pōt vt sine aliquo vicio cupidinis aut vorācitatꝫ ꝑciosissimo cibo sapiens vtatur. insipiens autē fedissima gule flamma in vilissimū inardescat olus: et sanus quisq̄ maluerit more domini pisce vesci q̄ lenticula more Esau nepotis Abraaz. aut ordeo more iumentoz̄. non enim propterea sunt cōtinentiores plures bestie: quia viliorib⁹ aluntur escis.

nã in oĩb hmõi reb. nõ ex earũ rerũ natura q̃bus vtimur: sz ex cã vtẽdi et modo appetẽdi. vel pbandũ vel improbandũ est qõ facim⁹. Hec ille. Lõcordãt in ꝟ multũ laudabiliť tria capitla sequẽtia ibidẽ: mentẽ vz̃am q̃ ad cibi sumptũ penit⁹ euacuãtia: q̃ breuitaťz colore decreui nõ re

Abbas. Plus est qõ in veritate agiť q̃z qõ simulate cõcipiť. q̃ fi. sint legit. Per (citãda. tuas. C. plus valere in rubro ꝛ nigro. cũ vmbra q̃dam ostendiť in ope: veritas aũt nõ subeat in effectu. de ꝓsue. Quãto in fi. Nõne siliter scptũ est ꝙ nõ est ꝓsiderandũ q̃s dicat. sed q̃d dicat: vt le. ꝛ no. ix. dis. Ego sol. xix. dis. Scõm eccl'ie. qz veritas a q̃cũq; plata sp est pferenda. ij. q. vij. Querit. ix. dis. Hecq; ff. de suppel. lega. l. Labeo. Eis eñ magz credit qui rei apparẽtia dicũt. vt. iij. q. iij. ij. §. In crimĩali. Sz his dimissis fateor me ꝓposito nr̃o nõ prosecuto vsuz nõ fuisse materia pcise monachoꝝ negociatiõis. Iz illa enrioſitas ferculaꝝ nõ pcedat sine negocio solertis dispositiõis. Sz ꝓpende q̃d dicã. Tu de sũmis ꝛ alijs mũdi põtificib⁹ et platis vti conarz vere religiõis rationũ pbatiõib⁹. O q̃z male ꝓcordat psalteriũ cũ cithara. vt dicit de cle. cõiu. in. c. diuersis fallacijs. In q̃ quidẽ. c. Inno. iij. pte in pncipio nr̃e collationis allegat⁹ vt pz in integra siue antiq̃ cõpilatiõe dixit ꝓpie ad ꝓpositũ nr̃m. diuersis fallacijs homies circũuenti deo ꝛ mãmone famulari conanť. cũ tñ fm euangelicã veritatẽ nemo põt duobus dñis seruire. qñ si vnũ dilexerit: alterũ habebit exosum. aut vno ꝓtempto: aliũ sustinebit. Hec ille. Sic magnis inhauribilib⁹ diuitijs inhiare q̃ magnis negociatiõib⁹ non pñt carere: ꝛ sic xp̃i pauptatẽ practicare. ꝓcordat cũ sũmo põtifice quondã piscatore: q̃ quantuz rhete pãdit ꝛ pauptatẽ coluit: ꝛ aurũ ꝛ argentũ sibi fuerit. tu nouisti qz Curtizan⁹ ꝛ curialis fuisti. ꝛ sũmo rũ alioꝝ põtificũ mores vidisti. ꝛ si cũ piscatore put asinus cũ philomena ꝓcordãt vociferãdo. tu exp̃ienter notasti. Sat est intelligẽti. sed vt vtar traditiõib⁹ tuis ꝛ loq̃r scptoris: tuis canonibus patent incorpatis. vt abusiõe nõ fruaris. Audi q̃d dicat Hiero. ordinis nr̃i pfessus. ꝛ br̃. xvj. q. j. c. iij. Monach⁹ inq̃t nõ doctoris sed plangentis hz officiũ q̃ vel se ꝛ mundũ lugeat: et dñi pauid⁹ prestolet aduentũ. Et. c. seq̃n. ibidẽ. Si cupis esse qõ diceris monach⁹. id est solus. facis in vrbib⁹: q̃ vtiq; nõ sunt soloꝝ habitacula sed multoꝝ: ꝛ vrbiũ noĩe nõ muroꝝ ambitus sed hoĩm denotať cõuent⁹. siue in villis siue in vicis siue in ciuitatib⁹ aut aliũde q̃libercũq; (vt infra dicet) sit ꝓstitut⁹. Hinc ibidẽ. c. Placuit. dixit Eugeni⁹ papa. Placuit cõi nr̃o cõsilio vt nullus monachoꝝ pro lucro terreno de monasterio exire nep̃ dissimo ausu psumat: neq; eñ penitentiã dare: neq; filiũ de baptismo accipe: neq; infirmũ visitare: neq; mortuuz sepelire: neq; ad eccl'iam secularẽ trãsire: neq; q̃buscũq; negocijs se implicare. sit claustro ꝓtent⁹. qz sic piscis sine aq̃ caret vita. ita sine monasterio monach⁹. sedeat itaq; solitari⁹ ꝛ taceat: qz mũdo mortu⁹ est: deo aũt viuit: agnoscat nomẽ suũ. Monos eñ grece. latine vn⁹. acos grece. latine tristis. sedeat igiť tristz ꝛ officio suo vacet. Vñ ꝺr monach⁹. i. vn⁹ tristz. Itẽ ibidẽ Alexan. papa. ij. iuxta Calcedonen̄. tenorẽ optimi cõcilij prout sonat tenor supscriptionis. Monachis q̃uis religiosis ad regulã sctĩ Bñdicti intra claustrũ morari p̃cipim⁹. vicos. castella. ciuitates pagrare phibem⁹. a pl'oꝝ predicatiõe oĩno cessare cẽsuim⁹: nisi forte q̃s de sua salute anie sollicit⁹ vt eorũ habitũ assumat. eos intra claustrũ ꝓsulere voluerit Hec ibi. Vñ monasticalis vita ꝺr ociũ.

Felix. Protestor ꝙ puri⁹ iã dicta põter cri (de renũc. Post trãslationẽ. ꝟ. Itẽ si q̃s ꝓter. babim⁹. attñ vt intelligatis ꝙ nõ tã linealiter ꝑ directũ pcedit intentiõis vz̃e discursus: dicatz q̃d tũc faciat monach⁹ monasterio ꝛ quentu cũ plato ꝓpter paganoꝝ aut aliorũ ty-

Abbas. rannorũ insultus oĩno destituto. nec inuenitur locus vbi reperiat nutriẽdus. Hoc tibi melꝰ q̃z nobis cõstare videt cũ dicat car. vicz. Fran. de zabarellis. de ꝓdi. ap. c. ij. q. iij. Juribz ꝛ rõnib⁹ bene fulcitz ꝙ talis monach⁹ ab oĩbus derelict⁹ sub ordinarij loci ptãte pstituit. ꝛ his extrauagantib⁹ pnunc derelictz: supdicta sacroꝝ canonũ pcepta: in iã dicto decretoꝝ volumĩe. ꝛ alĩs in diuersis iurũ notabiliť angulis descripta. diligent rumi-

Abbas. nabis ea ruminatiõe q̃ damnationẽ ignis ꝑpetui frẽs ordinis nr̃i euitare volueris: ꝑpendẽdo signant ꝙ iste monachus mortaliť peccat q̃ sciẽter facit ꝯ hmõi ꝛ alioꝝ canonũ sctoꝝ: pticulariter tãgentiũ rite statũ monachoꝝ phibitiones siue pcepta: put hoc clare pbať. xix. dis. c. Nulli. Et ibidẽ ꝑ Hugonẽ ad idẽ. xlvij. dis. Si q̃s epũs. in fi. ꝛ. q. vij. Si q̃s omnẽ. in pn. iij. q. iij. c. j. ꝛ. iij. ꝛ. lv. dis. c. Nullus. in fi. de maio. ꝛ obe. c. ij. vbi de hoc ꝑ Hostien̄. ꝛ de treu. ꝛ pa. c. j. de offi. ord. Inter cetera. §. vt in pn. ꝛ ibidẽ videas. Ad hoc etiã habes. xxv. q. j. Uiolatores. ꝛ. c. Prima salus. Et nota ꝙ Jo. ꝛ Lau. dixerũt ꝙ traditio eccl'ie. i. mãdata canonũ obligãt vt pceptũ. ꝛ hoc ipsi notauerũt. de pe. dis. v. In sũma. ꝛ vide Archid. in. c. ij. de ꝓcess. pla. li. vj. sug. ꝟ. Damnabi

liter. vbi dicit notabile verbū: ⁊ hēs similē. l. dis. ca. De his. in fine de. re iudi. Cuz eterni. li. vj. §. vlt. vbi falsoz iudicū ⁊ iuristaz terribiliter p hec verba corripit cōditio. ⁊ si verba hmōi p ceptoria vim nō haberēt hee gētes inhumane vicz falsi iurisperiti illesi apud iustū iudicē peni tus opiniones ꝗrundā trāsierūt. Et sūmarie scias iuxta p̄dictoz iuriū dispositiōes q eternalit dānabūt in statu mōachali. si trāsgressi fuerim⁹ sacroz canonū traditiōes. Ad hoc ꝓprie dicit Aug⁹. in. li. de pnīa. ⁊ habet p regula iurs. Defleat inqt pctōr. qz offendēs in vno: fact⁹ est oīm reus. Unde scriptū est put ibidē dicit glo. Qui totā legē seruauerit offendēs aūt in vno: fact⁹ est oīm reus. de pe. dist. j. Fleat. Uel etiā si vno peccato mortali reus inuenit. fact⁹ est oīm reus: q ad vitā eternā. qz ꝓpter istud solū cōdemnabit. qz ois virt⁹ detrimētum patit ab vno vicio. de pe. dist. j. Dolendū. dū em̄ in vno pctō pseuerat: omia bona sua pdit. vt ibidē. Uel dic. offēdēs in vno. i. in caritate. sine q̄ nullus saluat. Uñ apl's. Et si tradidero corp⁹ meū ita vt ardeā. cari

Felix. tatē aūt nō habuero nihil mihi pdest. de pe. dist. iij. ca. Si qs. in fi. j. ad Coz. xiij. Durus est hic sermo qs pōt eū audire. Joh. vj. vnō pertinent notabis q Gratian⁹ collectoz voluminis decretoz. de q vre cōtinuatiōis sermo colligit serenissim⁹ quē collectū re perim⁹. de anno dñi M. cl. tempe Alexādri pape. iij. dc. q. ij. q. vj. §. Forma apl'oz. in glo. et q Gratian⁹ fuit monach⁹ ordinis scti Benedicti in monasterio scti Felicis in Bononia iuxta cronicas ⁊ doctoz dicta vite laudabil' ⁊ sanctissime cōuersatiōis. vñ rigidioz numerū in colli gēdo scripturas ꝓprie facientes ad obseruātiā sue ꝓfessiōis. qz oēs voluit saluos fieri. sed peni tus recedam⁹ ab eo cū multū poterim⁹ ꝓiungi falsici⁹ omipotenti deo. Dic scūs Isidoz⁹ ethi. xij. c. iiij. de basiliſco serpēte pniciosissimo. Nihil em̄ parcēs ille rerū sine remedio ꝓstituit. sic re media ꝑ strictissime religiōis rigorissimas traditiōes. ⁊ p pñs ꝑ huius occasiōis laqueos pec catoz p vos dirissime recitatas. Idē omipotens p vicarios suos in terris feliciter ordinauit: ⁊ est fides nr̄a (put no. in phe. decre.) q in summo pōtifice est plenitudo ptātis. de pe. ⁊ remis. Cū ex eo. cū pcoz. ⁊ celeste habet arbitriū. qz in his q vult est ei p rōne voluntas: nec est q dicat ei: cur ita facis? et pōt supra ius dispensare. ⁊ de iusticia pōt facere nō iusticiā. corrigēdo iura et mutādo. de trausla. Quanto. ⁊ ibidē in glo. et hic vicarius dñi nr̄i Jesu xpi nō tm̄ eū laicis ⁊ cle ricis sed cū monachis ⁊ monachoz plat ꝑ strictissime districtiōis seueritatē p vos tā terribili ter indictā: mitissima de thesauro ecclie posuit remedia. de sacratissimi iuris archa misericoz dite

Abbas. Rogo que sunt remedia refer. vt per bona temperatia: opinio (dispēsando. ne tua non amittamus eterna.

Felix. Sūt remedia de thesauro ecclie p summos pōtifices misericoz diter distributa. Pri mū indulgētiaz munimēta. de qbus de pe. ⁊ re. Cū ex eo. cū cōcoz. de quib nō du bitat qm̄ xpi fidelib cōfessis ⁊ cōtritis sunt largite cōcessa. Hinc est dispēsationis ꝓgatiua q est rigoris iurs ⁊ regule cuiuscū qz p eū ad quē spectat canonice facta relaxatio mitissima ꝓut colligit. j. q. vij. §. Rigoz. ⁊. c. seq. de q plene p Spe. de laga. §. Premisim⁹. attū pro nr̄o ꝓposito licz viris in iureperitis hec dispēsatiōis materia hic inserēda sit cōmunissima. vob tm̄ et fratrib vris qz iura scire nō tenemi put p̄mittit. de abbat' aucte dispēsandi tm̄ cū suis monachis ex aucte iurs que nō est aliud nisi iusticia q deus est ⁊ sūma veritas put colligit. xij. q. ij. Cū deuo tissimā. Uñ p̄mū notandū q abbas dispēsare pōt in diuersis caplis ꝑm ꝓsuetudinē cuiuslibet monasterij. dū tm̄ nō sit ꝑ ius vel regulā vel ꝑ bonos mozes. vbi ⁊ in qbus al's monach⁹ nō hz ꝓprīā voluntatē. vt ptz. xj. dis. Ecclīasticoz. ⁊. c. In his. ⁊. c. Catholica. xj. dis. Illa. sed cū ꝓsue tudo est oneroſa dz remoueri p abbatē. put ptz. xij. di. Oia talia. Itē dispēsat in pnīa monachi nubētes aut matrimoniū ꝑbentis ꝑm arbitriū suū. xxvij. dis. Presbyteri. tales em̄ nubētes vel ꝓcubinas hītes multū dānant canones. vt ptz. xxvij. q. j. Ut lex. ⁊. c. Quotqt. ⁊. c. impeditas. ⁊. c. Monachi. attū abbas pōt dispēsare in talib. vt in pallegatis iuribz. ⁊. xxiij. q. j. Hec alīq. Itē dispēsat cū monacho si pollut⁹ fuerit pollutiōe nocturna vt seqnti die celebret ꝑhabita cō tritiōe ⁊ cōfessiōe ꝑm regulā Greg. vt. vj. dis. Testamētuz. ⁊ ꝑm Isid. eo. ti. Hō est. Itē dispēsat cū illis q loquunt in oratorio cū sit ꝑ regulā scti Būdicti. xlij. dis. In oratorio. Itez abbas pōt monachos ꝓberib corrigere: etiā si fuerint sacerdotes: si ꝓbis corrigi non pñt. xlv. dis. Salo mon. ⁊. xxiij. q. xiij. ca. vlti. Itē pōt abbas dispēsare cū monacho nouitio. s. q ꝓmoueat ad oz dines sacros. xvij. dis. monach⁹ cōtra hoc. xl viij. dis. c. vlt. ꝑm formā ibidē posita. ⁊ de apostat tis. c. vlt. Itē dispēsat ꝓtra illū canonē. l. iij. dis. c. j. vbi dicit q infra trienniū nō recipiant mili tes. de regl'a. Aplice. xix. q. ij. Monasterijs. ⁊ hoc ex eo qz abbates ibidē ꝓnūciant illi qō pro

ſplis introductū eſt. vt in ꝓallegato ca. Ad hoc. xvj. q. j. Sonſaldus. eſt tñ ꝑiculoſuz. vt cū recipiat ſuos alienos nō pōt diſpēſare ꝫ illud. liij. di. Si ſuus. Itē ꝑt diſpēſare cū illegittimis q̄ intrauerūt religiōez vt ꝓmoueant ad ſacros ordies intellige ⁊ adminiſtratiōes. lvj. diſ. c. j. de fi. ꝑſ. c. j. qđ al's ep̄s facere nō pōt ſed ſolus papa cū clericꝫ ſcl'aribꝫ. vt de fi. ꝑ to. Item pōt diſpēſare cū ſeruis monaſterij. ſ. q̄ manumittant ⁊ fiāt monachi. liij. diſt. ⁊. c. Multos. de. ſer. nō or. Ex familia. Itē diſpēſat q̄ monach⁹ dcā in capella vnius prochialis eccl'ie: ſi acceſſerit ꝫſē ſus ep̄i ⁊ ꝓli. lviij. di. c. j. ⁊. ij. ⁊. xvj. q. j. Doctos. ⁊. c. Si monach⁹. ⁊. c. Moderamie. ⁊. c. Extorris. ⁊. c. Sunt nōnulli. ⁊. c. Si q̄s. Nō tñ ſol⁹ pōt eſſe bodie in capella. vt de ſta. mo. c. ij. de capel. mo. Ex pte. ⁊. c. Ad audiētā. Canonic⁹ tñ regularꝫ pōt eſſe ſolus ex cā. de. ſta. mo. q̄ dei timore. Itē pōt ⁊ dz diſpēſare cū monacho q̄ reducat eū ad monaſteriū ſi nō placz ei i capella vl' in ꝓoratu. lxxvij. diſ. q̄rundā. ſic ibidē ꝓbat Greg. magn⁹. Itē diſpēſat cū monacho in murmuratiōe ⁊ ſuſurratiōe. diſcipline ⁊ correctōe ſic ex. di. Alien⁹. ⁊. c. Si q̄s monach⁹. Itē nota q̄ nō purgat viciū ſymonie ſi de pecunia ſymoniaca vl' funebri monaſteriū vl' ſynodochiū cōſeruat. j. q. j. Nō eſt putāda. ⁊. c. Seruis. ad fi. q̄ nūq̄ bono pagim⁹ fine q̄ malo ſunt inchoata ꝑncipio. lxj. diſ. Miramur. Hic nota q̄ abbas nō dz deſerere abbatiā cuz pacto pecunia aut pēſiōe: ⁊ trāſire ad aliud monaſteriū. q̄ ꝫ eſt ſymoniacū ⁊c. ꝓut i dictꝫ iuribꝫ notat. Itē abbas pōt diſpēſare cū monacho q̄ ꝫ regulā aliq̄d occulte ꝑcipit. xij. q. j. Sic dicatis. de ſta. mo. Luz ad monaſteriū. ad finē. a ꝓtrario ſenſu qđ eſt fortiſſimū argumētū i iure. de q̄ vide Cle. j. de ſen. excō. in glo. ſ. Obſeruare. de offi. or. Paſtoral'. in glo. ij. Itē abbas diſpēſat cū monacho vt eligat ad ꝑlaturā alteri⁹ monaſterij vel eccl'ie cathedral'. xvij. q. j. Unico. Itē diſpēſat abbas cū monacho vt hēt cellā ſingularē infra ſepta monaſterij. xvij. q. ij. Nullus. ⁊. xx. q. vlt. c. fi. ad fi. Itē abbas debz diſpēſando req̄rere monachos fugitiuos ⁊ reducere ad clauſtrū: ⁊ miſericorditer agere cū eis. al's reū ſe iudicat ante ꝓſpectū dñi dei. xvij. q. ij. Abbates. de re. do. c. fi. ⁊. xxvij. q. j. Nec aſſigna. Item abbas pōt diſpēſare in penitētijs homicidarū: ſi hmōi homicide fiant monachi. xxij. q. iij. Admonere. Itē abbas pōt diſpēſare in ieiunijs ⁊ cibis ⁊ in operibꝫ. vicz matutinalibꝫ vigilijs ⁊ matutinis cantādis cū ſuis monachis. de cōſe. diſt. v. Nō mediocriter. et. c. Nunq̄. de ſta. mo. Cū ad monaſteriū. Itē pōt diſpenſare cū nouicijs: ſcz q̄ eis reſtituant ſua: ſi nō ſint profeſſi. de renūc. Ex trāſmiſſa. Si autem donaret inter viuos: ſecus. xvij. q. iij. Sunt q̄ opes. ⁊ ea. q. iij. §. j. ⁊ vlt. et. xix. q. iij. §. j. ⁊. c. Relatū. Itē diſpenſat cū monacho vt ꝓmoueat ad ſacros ordines ⁊ miores. q̄ ſine aucte promoueri nō poſſet. de tēpo. or. Ad aures. Itē abbas diſpēſat cū monachis cōuerſis: ſcz q̄ ferant teſtimoniū pro monaſterijs ſuis. de teſti. Statuim⁹. ⁊. c. Cū nunci⁹. ⁊. c. Tuū. ⁊. c. Sup. de re. iur. Et ſi xp̄s. Itē abbas pōt diſpēſare q̄ nouiti⁹ promoueat infra annū. de regula. Ad aplicam. Cōtra hoc. xvij. q. j. Cōſaldus. j. q. ij. Si q̄s incognit⁹. xix. q. iij. Monaſterijs. ⁊ hoc q̄ renūciat qđ pro monaſterio fuit introductū: vicz ſi nō experiant mores cōuerſi ⁊c. vt ibidē. Itē pōt diſpēſare: ⁊ etiā debz dare licentiaz monacho vt trāſeat ad ſtrictiorē regulā vel ordinē. de regu. Licet. ⁊. c. de canonico. Et nota ſi poſt annū ſtetit monach⁹: nō pōt exire. nā ipſo iure eſt ꝓfeſſus iurꝫ interptatiōe. de regu. Ex pte. al's infra annū pōt redire ad ſtatū ꝓrē. eo. ti. Statuim⁹. Itē pōt diſpēſare q̄ hēat ꝓpriū ita vicz q̄ hēat aliq̄d ad expēſas ꝓ iniūcta adminiſtratiōe. de ſta. mo. c. ij. ⁊. iij. nō tñ ſup ꝓfectate vl' caſtitate pōt diſpēſare cū ſit annexa res ad religionē. Itē pōt diſpēſare cū monacho q̄ licentiaz habeat eundi ad ſcolas: et cōſequenter ibidē faciendi q̄ requirunt ad ſcolas: prout predictū eſt. ⁊ notat de magiſtris ſup Spe. ne cle. vel mo. Non magnope. Item diſpenſat abbas vt monachus maneat in domo ꝓpria vtens rebus ad vſuz: vt infra dicet. qui cle. vel vo. c. vlt. xxvij. q. j. de viduis. Itē diſpenſat abbas cū monacho q̄ in ſeculo recepit ordinē furtiue ſacrū vel nō ſacrū antecꝫ factus eēt monachus. de eo qui fur. or. re. c. Cum. h. lator. Itē abbas poteſt diſpēſare cū his qui violēta manuū iniectionū ſententiā excōmunicatiōis incurrūt in ſeculo ſi monachi fiant. Item cū monachis q̄ per ignorantiā iuris vel facti excōmunicati. ſacros ordines ſuſceperūt. niſi forte cōtra eoꝝ ignorantiā violēter preſumat. de ſen. excō. Cum illoꝝ. Item diſpenſat cū monacho excōmunicato a ſe. ſcz q̄ recipiat eū manuali promiſſione ſine iuramēto. de ſen. excō. Sup eo. ⁊ taliter eū abſoluit. vt ſup. et poteſt abſoluere monachū ſuū excōmunicatū pro iniectiōe manuū in aliū monachū. de ſen. excō. p tuas. ⁊. c. Monachi. Sed dictionē ibi poſitā ſi ſecularē clericū percuſſit: nō poteſt vt in preall'. decre. Ecce quāta auctoritas eſt abbatis: quia totū negociū ſiue regimē monachoꝝ cōſiſtit in ipius poteſtate. xvij. q. j. Nullā pote-

testatē. Unde si abbas dignitati suc: vicz monasterij regimini voluerit renūciare nō debet tene ri inuit⁹: qz nulla potestas remaneat abbati si monachis se subiecerit. vt ibidē clare patz. sed tñ cū eis debet oīa deliberare. de dona. Eterū. Et de abbatū huiusmodi dispēsatiōe plura si pla=

Abbas. certo clamore magno: prout q̄ suem tondit cui remanet finaliter modica lane portio. Quid crēdis q̄ dispensatiōis solēnitas: aut abbatis benignitas excuset quorundā cor diū in sui cognitiōe cōsciētias. Nam z taliter ꝓscientia describit per Archid. de rescrip. statu= tū. libro. vj. Cōstat q̄ monacho ex sacroz canonū statuto nec gustandi nec sumēdi carnes: cō= cessa est licētia cū moderamīe pietatis erga egrotes. vt de ꝓse. dis. v. Carnē. de sta. mo. Cum ad monasteriū. nec aliū reperio casum nisi fuerit famis prout p̄missum⁹ pura necessitas putasne si fuerit infirmitatis vel famis oportunitas z magna sit abbatis remissio q̄ improprie dicit ali= qñ pietas. de q̄ plene p Gregoriū sup ezechielē. li. q. c. lxij. z ptextu pietatis nō est facienda im= pietas. xlij. q. v. Forti. z. j. q. j. Nō est putāda. Et sic apud quē remanebit demū pure satisfactiōis z cōtritiōis acerbitas. Dicit em̄ Isidorus de summo bono lib. q. c. xxvj. Omia fugit homo p= ter cor suū. Nō em̄ pōt a se quisq̄ recedere. vbicūq̄ em̄ abierit reat⁹ sui ꝓscientia illū nō derelin quit q̄uis hūana iusticia interfugiat. sed omis q̄ male agit: iudicium tñ cōscientie sue effugere nō pōt. ac si diceret. Si p dispēsationē superioris tui: hmōi iudiciū subterfugias. scrupulū tñ cō= scientie tue te iudicat. De q̄ dicit Isidorus predict⁹. Hoc em̄ signat abyssus abyssum inuocat. Inuocat abyssus abyssum inuocare: z de indicio sue cōsciētie ire ad iudiciū dānatiōis ppetue. De hac ꝓscientia dicat. xxviij. q. j. §. ex his. z meli⁹. de symo. p tuas. omē q̄ō fit ꝑ cōscientiā edifi cat ad gehennā. z hec est illa de q̄ dicit: qm̄ deus iudex erit. ali⁹ testis a cōscia nra nō erit. xj. q. iij. Custodi. Uñ dicit. inter instū iudicē z cōscientiā tuā noli timere cām tuā. ibidē. Hec est illa de q̄ in pncipio ptimescebā nre collatiōis quā pure auctas tue nō tollit dispensationis. aut q̄s dispensatorē certificat aut cōducat. dū cōductor cū cōductis cadit in laqueū dānatiōis. z cecus cecū dirigēdo piclitauit. Dixit aūt quondā cardinalis in ꝓcilio Basilien. psidens. pnūc Julia nus apostata scōus cōiter noīatus ad mgrm iohānē Ragazanū Bussonis seqcē. An ne tui ꝑ genitores z ꝑgenitorū tuorū cōtegerrime in regno Bohemie olim degētes tue pronūc opinio ni ꝓrarientes sint salui. z magister Johānes obticuit. Unde cardinalis inqt. Loquar pro te. si salui sunt: tu cū opiniōe tua dānaberis. si tu saluus eosdē cōdemnabis. qz penitus estis ad= uerse: imo cōtrarie professiōis. Sic puto loq̄nduz ad ꝓpositū si quondā monachi egyptiaci: et etiā quidā moderni q̄ sub hūilimis tugurijs arūdinee fiminieq̄ tectis z cōtectis limo glebaq̄ cōpactis vix repellentibꝫ aeris tēperiē z estum solis. subeuntes circinco pane tabescētes: siti quoq̄ z fame corpuscula plectētes corā illo: qui cū accepit tēpus iusticias nras iudicabit psistere tre pidātes metuerūt. quō cum nris humanis dispensationibꝫ. benignitate lasciuia retentis. omni plenitudine cū delectatiōis amenitate gustus: visus: auditꝰ: tactus: z odoratus. vt nō offenda= mur in ocio. nō inquietemur in somno: nec minuemur omni bono: ꝓut p̄missum est. z nunq̄ ali q̄d deficiat nob cū p̄dictis cōfratribꝫ nris corā vno tribunali eadē die z hora. imo vno momē= to p̄ntibꝫ eisdē testibꝫ ꝑcuratoribꝫ aduocatisq̄ in vno sono tube cōparētes psistem⁹ qz si since re causaq̄ merita partiū iura z rerū gesta: deponētiumq̄ quoq̄ testimōia ac vtriusq̄ iuris z re=

Felix. gnicule z egyptiaci regno celesti fuerint sententialiter: z vix per iuris et iudicis rigorē introduc= ti: et possessionē adepti. nescio qualiter cōtrarij professionū cōseruatores similibꝫ vtanť ꝓtero gatiuis eterni p̄uilegij: vnde valde ptimesco. z sic cepit nostre collatiōis trepidatio q̄ progeni torū ordinis nostrorū salutis generatio sit nostre disparis progressiōis corruptio. Et quid dicā ego paup eloquio cū diligentia mea nō profecerit in ꝓncipalis nego ciatiōis negocio. fortassis z igit̄ seqmini Thomā didimū: qui pro nobis profecit dubitādo q̄ Petrus cito credēdo. Sed nūc audite verba doctorū quorū doctrina fulget eccl'ia vt sol z lu= na. patenti testimonio: videlicz Hostien. cardinalis. z Jo. an. ciuis Bononien. z hi fuerūt z ho die sunt monarche vtriusq̄ iuris q̄ in. c. Relatū. ne cle. vel mo. Patenter dixerūt q̄ regula mo nachoz sit sub p̄cepto. z q̄ hoc verū intelligant quo ad tria substātialia regule in distincte. de quibꝫ no. de regula. Ex parte. z quo ad ea q̄ cōtinent de sta. mo. Cum ad monasteriū. omia ꝓ o alia que cōtinent in regula aut alijs canonibꝫ nō putāt esse sub p̄cepto taliter vt trāsgredientes sint in mortali pctō. alioq̄n vix vn⁹ e quatuor saluaret. His cōcordat Henricus boych brito. prout opus probat artificē in dicto. c. Relatuz. vir mirāde speculatiōis. z quanta maturitate

talia retulerint merito nobis est perpetuū memoriale sincere ꝓbatiōis. Et q̄d dubitat tātos viros ponderasse ꝓfundi⁹ singuloꝝ iuriū ⁊ textuū fundamēta de montibꝫ sctis: q̄ nos tantilli doctoruli aut ordinis cuiuscūq̄ fratricelli. ⁊ nūc ponam⁹ exemplū de carnibꝫ ꝑ monachos comedēdis: de q̄ ꝓxime dixist̄. de. c. Carnē. de cōse. dis. v. Quē quidē textū cōposuit Gregori⁹ vij. de anno dñi. M. lxxvj. vel ꝑ m alios tpe suo q̄bus eps nolē fructuosus. Sed iste Greg. fuit vir vtiq̄ (put dicit Otto frisiēn. in cronica sua in li. vj. circa fi.) mire deuotiōis. sed exposit Jn no. iij. de quo in ꝓncipio nr̄e collatiōe ꝑmisim⁹. creatus de anno dñi. M. ccix. mitius ꝓcedens spū sctō fulcit⁹ dictauit decretalē ad abbatē ⁊ cōuentū monasterij Sublacen̄. in regula sancti Benedicti rigorosissime degētes que nūc ponit̄ de sta. mo. Cū ad monasteriū sepissime allegata. Et q̄z hūaniter ꝓcedat in esu carniū extra refectoriū ⁊ in infirmaria tēporibꝫ suis comedendū ꝑ vos videatis gratia breuitat̄. īmo verius occasiōe maioris credulitatis hic nō veniat replicandū. Et insup̄ videat̄ quid dicat Johānes theutonici ad glosandū volumē decretoꝝ ꝑ doctoribꝫ mūdi cūctis electi⁹ qui ait. xxj. q. j. Sūt nōnulli. in glo. j. q̄ oīa q̄ non ꝓhibuit Benedictus sunt cōcessa monachis. ⁊ hoc est largū ⁊ glorioſuz verbū. Unde venerabilis pat: vestre loquor ꝓplexe cōscientie. put xp̄us locut⁹ est adultere. Joh. viij. vbi sunt inq̄t qui te accusabant. videlicz opiniones intricare: q̄ dixit. Nemo dñe. et ait. Nec ego te cōdemnabo in tam multiplici largo latoq̄ dispositionis negociatiōnū negocio. autoritate tantoꝝ virorum ex vi

Abbas. sceribus sacrorum canonū salubriter ordinato seu ordinando.

Quis nō nouit q̄n ꝑ dicta tua (nescio si sint autētica) fraus multipliciter fieri possit cōstitutionibꝫ ⁊ regularū nr̄aꝝ legibꝫ. Et videam⁹ ꝓ exēplo in ꝓceptis de carnibꝫ dum nō in refectorio. sed in alio loco cōcedit̄ vsus. Nā notāter dicūt iura tua q̄ si aliq̄d ꝓhibet̄ vna via ꝓpter fraudē: nō cōcedit̄ alia. vt de ꝓcura. Tue fraternitat̄. vbi de hoc de excel. ꝓla. Constitut⁹. ⁊ optime habes hoc. ff. de tuto. ⁊ cura. l. Scire. §. j. ff. de odi. insti. q̄ sub cōditiōe. §. Si q̄s. ff. de ho. li. l. iij. §. His aūt. in fi. ff. de spon. l. Dīno. de priuil. Quāto. vbi de hoc: vñ credo q̄ hi tui doctores talit̄ loq̄ntes ponāt in celū os suū. līgua eoꝝ trāseunte sup̄ terrā. xxij. dis. in tantū. ⁊ īsistere nō cōsueuerūt ꝓtuti suauitat̄ interne cōtemplatiōis. vñ nondū plene expedit⁹ sum de ꝓncipal' materia q̄stōis: ⁊ mihi penit⁹ manet ꝓplexitas grādis cū dubio p̄mote ꝓoꝝ opiniōis.

Felix. Et si stulte sepe q̄rit de quo sapiēs deficit a fortiori sagaꝝ stultū in q̄rendo constringit. quid vultis vltra qđ facia cū latius loq̄ndi facult⁹ in me nō remāserit: nisi quātū dicit Jsiō. de sum. bo. lib. iij. c. lv. de duplici vita videlicz actiua q̄ est innocētia operū bonorū. Speculatiua ꝓ supnoꝝ illa cōmunis multoꝝ. ⁊ ista paucoꝝ. de quo Archiō. de ꝓbo. sig. Priuilegiū. in glo. vlt. li. vj. ⁊ credo q̄ inde dicat lex q̄ bono melioꝝ inuenit̄. ff. de verbo. obli. l. Ubi aūt. vbi de hoc: ⁊ sicut de bonis meliores. sic melioribꝫ optimi ꝑferunt̄. lxiij. dis. Metropolitane. ⁊ in aut. de monach. §. Ordinationē. ⁊ bon⁹ est aliq̄s eoipso q̄ nō est malus. de presump. Dudū. ff. dele. ij. l. Cū pat̄. §. Rogo. Nōne sufficit nobis si boni sum⁹ in actiua vita que iuxta Jsiō. bonis opibꝫ īstat ⁊ nunq̄ est ociosa sed negociatiōe plena. Et cōstat ex premissis notāter q̄ opatiōes negociationū vestraꝝ actiue vite normas q̄ Martha mīsterio frequētissimo sine crimīe fuit būaniter occupata. ⁊ demū in cōtemplatiōe functa fuit vita. et q̄s dubitat q̄n vtraq̄ fuerit bona. Nā nemo repēte fit summ⁹. sed cū bona cōuersatiōe q̄ sine caritate nulla est. A minimis q̄sq̄ inchoat vt ad magna ꝓueniat. Sūt itaq̄ gđus nō solū int̄ ꝓtutē ⁊ virtutē. sed etiā in eadē ꝓtute. de pe. di. iij. §. Hec q̄ de caritate. ⁊ sequit̄ ibidē. Greg. sup̄ Ezech. scribēs. vicz li. ij. c. xxv. Dū sanctā eccliam dñs suscepit: in gradibꝫ ei⁹ dinoscit̄. et ei⁹ gratia ꝑ ei⁹ incremēta declarat̄. quātuz em̄ eccl'ia sancta ascēdendo ꝓficit. tm̄ de homibꝫ ex eius ꝓtute innotescit. De bis q̄sq̄ gđibus btūs Job loquit̄ dicēs. Per singl'os gđus meos ꝓnūciabo eū ⁊c. et si vos cū fratribꝫ vestris nō repēte sed gradatim ascenderit̄: ⁊ ꝑ singl'os dies ꝓfeceritis demū vnā de sedibꝫ habitationū quaꝝ plures sunt in celo possidebitis. si aūt repēte voluerit̄ summū gradū appbendere. put lucifer q̄ mane oriebat̄ et dixit. Ascendā sup̄ altitudinē nubiū: ⁊ similis ero altissimo. Esa. xiij. scitis q⁹ periculosius cadūt q̄ntotius ascēdere ad altioza festināt. j.

Abbas. Adhuc in nostre negociationis materia nondum sum (q. j. Pueri ad sacros. certificatus: et quid eligam penitus consisto perplexus.

Felix. Laudet̄ deus q̄ non oīno sitis incredulus. Nā pplexus solū ꝓpter doctoꝝ aut scripturaꝝ diuersitat̄ appentiā remanet aio suspensus. ⁊ de illa pplexitate. le. ⁊ no. xiij. dist. In sūma. ⁊ Ray. co. ti. §. v. ⁊ frater Astēn. li. ij. ti. vlt. Ex quoꝝ mihi scptis colligi videtur

vestre questiõis solutio. ꝙa alia est ꝓplexitas iuris. alia facti. Perplexitas iurꝫ est dũ aliꝙ circa illud qõ sibi patẽter incurrit faciendũ inuenit diuersas autoritates sibi ab inuicẽ oppugnãtes. sicut hic in nr̃e questiõis ꝓposito. qr si scripture negociatiõibꝫ vẽis vise nõ fuissent apparent contrarie vel aduerse aut diuerse. animꝙ vester in tali ꝓplexus nõ fuisset opinione. ⁊ hec ꝓplexitas tollit̃ p scripturarũ q̃ vident opponẽtes clarã solutionẽ cũ in veritate iuxta peritoꝝ intelligentiã in iure nr̃o: imo in tota sacra pagina nisi illa cõtrarietas p noua statuta vel ecclie cõstitutiones sit sublata: nõ reperimꝰ cõtrarietatẽ saltẽ realẽ. sed superficialẽ tantũ. vt. xxxiij. q. v. Quid ergo. xxviij. q. j. Sicut em̃ de pe. dis. ij. Periculoso. ⁊ ibide in. §. Si em̃ inq̃t ois. in glo. Et hec ꝓplexitas põt esse in bonis homiby obstinatꝫ. scrupulo scripturaꝝ sublato. Vñ si denegationis modulo fueritis ꝓplexus teneatis firmit̃ ꝙ honeste negociatiõis conatꝰ semp videt̃ ꝓmissus: vt ptꝫ ex ꝓdictis. Sic frẽs minores ante tpa Martini pape. ⁊ ante cõcilũ Cõstantien̄ fuerunt ꝓplexi ꝓpter Clemẽtine vicꝫ extiut de gadio ꝓnotate scueritatẽ. Nã nimũ videbaꝫ aliq̃bus fratribꝫ inhumaniter rigorosa. Vñ idẽ martinꝰ per nouã cõstitutionẽ suã tollebat omnẽ ꝓplexitatẽ. et vt p yconomũ laicũ ꝓpria possent habere mire in cõmuni: put alij frẽs mẽdicantes planã fecit declarationẽ. neminẽ tñ astringẽs ad alterius dimissionẽ. Sicut est apud vos: ⁊ inter ordinis vri ꝓfessores. qr de iuris benignitate poteritis multas aut modicas hꝫe. cũ discretionis tñ moderatiõe sine auaricia in cõpetenti necessitate: dispositionũ negociatiões. Sꝫ alia ꝓplexitas est facti: cũ dyabolus suggestiõe mala ita peccare facit hoies. q̃tenus si pctm̃ fortassis fugere appetãt. hoc sine aliq̃ pcti laqueo nõ euadũt. De q̃ ꝓplexitate dicit Greg. in moral. li. xxxij. c. xvij. ⁊ habet. xiij. dis. Aerui testiculoꝝ. ⁊ ipse dat ibidẽ cõsilium ꝙ tũc minꝰ malũ eligaꝫ. i. ꝙ alis p̃m se cõsideratũ esset minꝰ peccatũ. Nã inspecta veritate nihil est ꝓplexitas: nec põt aliq̃s esse ꝓplexus int̃ duo mala. id est necessitate ꝓstrictus aliq̃ malũ ꝓpetrandũ. nisi ꝓpter errorez cõsciẽtie: vt dicũt ibidẽ doc. aut ꝓpter malã voluntatẽ quã nõ vult deponere. Sed h̃ nihil ad ꝓpositũ nr̃m. Sed de ipsa pleni ꝰ p Jo. in summa cõfessorũ. li. iij. ti. xxx. q. ix. et Raꝝ. vbi supra.

Abbas. Et sic cõcludis religiosos ⁊ nos Cistercienses honestis negocioꝝ oneribꝫ occupatos cũ cõditiõibꝫ debiꝫ ꝓterea nõ fore laqueis pctõꝝ cõstrictos Sꝫ nũc rõnabiliter restat. Si bono melioꝰ (put allegasti) ⁊ optimũ melioꝛi põt inueniri: q̃d putas eũ

Felix. sulendũ salubrius nostri monasterij principaliter p̃sentibus ⁊ futuris ꝓfessoribꝫ. Dixit christus Matthꝫ. x. Vade ⁊ vẽde q̃cunq̃ habes ⁊ da pauperibus et habebis thesaurũ in celo ⁊ veni ⁊ seq̃re me. Hoc cõsiliũ si fuero secutꝰ: saluꝰ ero. Et pl̃es salui facti sunt vt Abraã Ysaac Jacob ⁊ Dauid: q̃ rebꝫ nõ venditis pauperibꝫ cũcta nõ tradiderũt. attñ vnũ salubriꝰ alio. Cõstat ꝙ sunt vobis tpalia ꝓput ꝓncipibꝫ seculi merũ ⁊ mixtũ imperiũ: put ꝓdictum est patenꝫ ⁊ potenꝫ cõtinẽtia. ⁊ hec ⁊ alia tpalia q̃ possidetis ꝓpter diuina officia iugit̃ in vꝛo monasterio: ⁊ inibi in eccl̃ia ⁊ nõ in oñi gte ecclie. sed notabilit̃ ⁊ ꝑcipue in choro q̃ locꝰ est ab ori gine eccl̃iaꝝ ad hoc solẽniter abilitatꝰ laudabilit̃ altitonãter ⁊ vocaliter celebrãda. ⁊ hmõi tpalia ꝓuentus sunt vob tanq̃ bñficioꝝ fructꝰ largiter alimẽta. vt de rescrip. c. fi. li. vj. ⁊. lxxxj. di. Si q̃s sacerdotũ. ⁊. c. Eos. ⁊ fructꝰ reddit̃ ⁊ obuentiões nõ tñ monasterij vr̃i: sed oim eccl̃iarũ ⁊ monasterioꝝ q̃ in mũdo sunt: ꝓncipalit̃ ꝓpter diuinoꝝ iubilationẽ ꝓstituti fuerunt. xj. q. ij. Cõcesse. xvj. q. j. Generalit̃. j. q. ij. c. vlt. Arg. C. de mili. testa. l. penul. xvj. q. j. Cyprian⁹. ⁊ nõ ecõ

Abbas. Et q̃d hoc ad monachos q̃ mortui cẽsent. vt vox corũ funesta p̃ (tra. vt ptꝫ. cipit̃ ⁊ semp flere sollicitant̃: put sup̃ clare probaꝫ. Vñ videt̃ ꝙ hmõi iubilus de q̃ tam gloriant̃ loqris. apud nos in silentij diligẽtis deuotiõe debeat penitus q̃escere. ⁊ si q̃s iubilatiõis cõcentꝰ: erit apud nos tantũ vt sapoꝛẽ ⁊ accidiã repellam⁹ in diuinoꝝ ꝓpalatione.

Felix. Hec est opinio fallax mgr̃i Bertholdi q̃ nouit ꝙ pigrũ stimulam⁹ asinũ: ⁊ ne dormiat pũgim⁹ excitãdo litargicũ. vt. v. q. v. Non ois. xxij. q. ij. Ipsa pietas. Sed ꝙ argumẽtũ suũ nõ ꝓcedat. alia ꝓpẽdatis nostrũ ad ꝓpositũ. Nã diuina officia fuerũt ordinata in eccl̃ia dei siue in tẽplo dñi: vt infra dicet̃ anteq̃ eccl̃ia habuit tpalia. ⁊ expost vt sinceri⁹ ⁊ liberius diuina ꝓfici possint p Cõstantinũ magnũ ⁊ conseq̃nter p alios reges: ꝓncipes ⁊ nobiles terre ecclie ⁊ monasteria sunt fundate: dotate largiter quoq̃ tpalibꝫ prouise: ⁊ sic habeaꝫ ꝙ nõ ꝓpter iurisdictiõis tpalis admĩstratiõe exercitandã habeꝫ fructꝰ. sed ꝓpter officia diuina. quoꝝ exercitiũ est actꝰ ꝓncipalis in eccl̃ia. Et exemplũ habem⁹ de Salomone q̃ in tẽplo ineffabilibꝫ sumptibꝫ ⁊ expensis in certũ finẽ et ꝓncipaliter cõpleto vt iubilanter faceret laudari dominũ in tubis ⁊ voce in cymbalis ⁊ organis: ac diuersi generis musicoꝝ cõtinentibꝫ ⁊ vocez

in sublime tollentibꝫ. vt patꝫ. ij. Paral. v. ꝛ bi cantores et musici ad laudē dñi iugiter deputati p familias leuitarū inter se habebant pncipes. vt. j. Paral. xvij. et habebāt sortes. j. Paral. xxv. ꝛ Dauid posuit cantores ante archā dñi iugiter psallētes. j. Paral. xvj. Et nūc in ecclesia dei cā torū officia sunt magne dignitates. vt le. ꝛ no. xxj. dist. Cleros. et Beda dixit in Omel. in vigi lia Johā. baptiste sup Lucā. Cantores tpe dauid nō solū sublimitate verborū q̄ dicebant ani mos populi circūstantis ad memoriā amorēq̄ celestū erigebant. Vñ scriptū est q̄ vltimo fi unt: melius memorie cōmendant. de cōse. dist. ij. Liquido. ꝛ sunt ꝓba sancti Augustini in lib. responsionū: intēdentis ꝓbare q̄ xp̄us in vltimo vite sue termio reliq̄t nobis memoriale cor poris ꝛ sanguis sui pro nob̄ traditor̄. vt sincerius ppetue cōmendatiōi designaret Ita dauid in exitu ꝛ fine omniū canticor̄ ꝛ iubilationis psalmor̄ suorū tanq̄ de illo qō firmi⁹ memorie sit recolendū cecinit: dicēdo. Laudate eū. s. dñm in sono tube: laudate eū in psalterio ꝛ cithara. Laudate eū in tympano ꝛ choro ꝛc̄. laudate eū in cymbalis iubilatiōis. et demū cōclusit. Om nis spūs laudet dñm. videlicz cherubin ꝛ seraphin q̄ nō cessant quotidie clamare vna voce di centes. Sctūs sctūs sctūs dñs deus sabaoth. Esa. vj. ꝛ no. in. l. rem nō nouā. C. de iudi. cū mul tis cōcor. q̄ exitus acta probāt. fines ꝓ pugna coronāt. Unde dixit Bern̄. sup cātica. Nihil inq̄t in terris ita ꝑprie rep̄sentat q̄ndā celestis habitatiōis statū: sicut alacritas laudantiū deū. hec reuera est portio. hoc negociū est angelorū. Beati q̄ habitāt in domo tua dñe in secula se culorū laudabūt te. Et Aug⁹. dicit. Psalmus est laus diuina cū cātico. Et ad hmōi laudes fin doct. taliter p clericos ꝛ monachos celebrādos septē req̄runt. vicz p̄sone ydoneitas. cause rati onabilitas. loci abilitas. tēporis cōgruitas. intētionis finalitas. morū grauitas. ꝛ norme lau dis diuine q̄litas: q̄ talis est. alijs breuitat̄ gratia cōditiōibꝫ dimissis vt iocūde ꝛ hilariter de cantent. i. volūtarie. ꝛ cū mētis leticia ꝛ iocūditate. Nō em̄ placēt deo coacta seruitia: nec mul tū ꝑsunt homi. Hinc est q̄ apl's dicit. ij. Ephor. ix. Unusquisq̄ prout destinauit in corde suo: nō est tristicia. aut ex necessitate. hilarē em̄ datorē diligit de⁹ Vñ btūs Hiero. Quapropter me lior est septē psalmor̄ decātatio cū cordis puritate ꝛ sinceritate ꝛ spūali hilaritate q̄s toti⁹ psal terij modulatio cū anxietate. de conse. dist. ij. Non mediocriter. Ad sic ꝙ vocaliter glorificādū deū hortat̄ Psalmista. Ps̄. cxl. Uenite exultem⁹ dño ꝛc̄. iubilemus deo salutari nr̄o: p̄occupe m⁹ faciē ei⁹ in cōfessiōe. scz diuīe laudis. vñ sequit̄. ꝛ in psalmis iubilem⁹ ei. Ecce tria ꝓba hec ponunt̄. Jocunditatē: hilaritatē: ꝛ leticiā importātia. q̄ dicit̄ Exultem⁹: iubilemus. ꝛ in psal mis iubilem⁹. q̄ iste dicit̄ exultare q̄ saltat ex gaudio cordis. aut alio mō gaudia cordis ab ex tra demōstrat. Jubilus aūt dicit̄ vox de gaudio cordis resultās ineffabiliter qō nō p̄t penit⁹ taceri: nec etiā ad plenū effari. ꝛ psalm⁹ dicit̄ laus diuīa cū cātico ꝓout p̄dictū est. Canticū aūt importat iocūditatē cū sonitu. ꝛ istud ꝓba expressius notauit: cū exhortando dixit. Jubilate deo oīs terra: seruite dño in leticia. Introite in ꝓspectu ei⁹ in exultatiōe. Ps̄. xcix. Et glo. ibidē Jubilus est son⁹ leticie sine ꝓbis. q̄ eius leticia nō p̄t explicari. q̄n vicz hō gaudens: ex his q̄ nō p̄nt explicari ꝓbis ꝓrūpit in vocē q̄ndā exultatiōis sine ꝓbis. ita vt appareat aliquē ipa vo ce gaudere. sz q̄si repletū nimio gaudio nō posse ꝓbis explicare q̄ gaudeat. Hoc appet in cātu Gregoriano. vbi multiplr̄ in cātu Alla ꝛ ī alijs cātibꝫ ꝛ in neumatibꝫ q̄ī fine antiphonar̄ sub ūgunt̄ multe cantant̄ note sine ꝓbis aut verborū prosis. p illū magnū doctorē Gregoriū cuz magne deuotiōis p̄meditatiōe cōpositis: iubilū importantibꝫ mentis ꝛ cordis. Et aliter ordi nassent mūdi sapiētiores. si quid taliū sonora iubilatione placibilius oīpotenti deo nouissent. scientes q̄ dixit Dauid. Cantate dño canticū nouū: bñ psallite ei in vociferatiōe. ꝛ Salomon filius suus Eccl. xl. Tibie ꝛ psalteriū ꝛ cithara dulcē faciūt melodiā. sed sup vtraq̄ ligua sua uis. Vñ dixit Cassiodorus sup ps̄. cxlv. Habet em̄ ligua fruct⁹ suos vberrima q̄ messis inde colligit si in laudes dñi pura mente moueat. Quapropter impleamus aera dulcissimis sonis: nā musica ista salutaris nō solū mortaliū ꝑmulcet auditū. sed etiā intellectū delectat angelicū. Hinc Jsi. etbimo. iij. Sine musica nulla disciplina p̄t esse pfecta. Hoc idē testat Quintilia nus lib. j. c. viij. Et multo pot⁹ in oīpotentis dei glorificatiōis laude dignissima necessario req rit angelice musice venerabilis sciētia. Et dicā cōcludendo q̄ btā vita semp hz gaudiū. de pe. dist. iij. Consideret. in fi. p Archid. De q̄ quidē diuine laudis iubilatiōe multa forent scriben da. breuitatis gratia nūc dimittēda. Sed vide Bern̄. in floribꝫ suis. lib. v. c. xliij. Unde iuxta iuris dispositionē sacerdos tenet scire libr̄ sacramentor̄. i. missale ꝛ lectionarij ꝛ musicā Gre goriana. De quo vide Hostien. in summa de eta. ꝛ quali. §. vlt. Qui⁹ igitur occasione fructus

redditus ⁊ prouētus omniū eccl̃iarū ⁊ monast̃eriorū stipēdia dicunt̃.que etiā militantib⁹ in eccl̃ia dari debent̃. Nā ꝓprie stipendiū dicit̃ tributū qđ militib⁹ dat̃.ff.de ⁹bo.sig.l.Ager.§.stipendiū. Et igit̃ hmōi fruct⁹ clericorū ⁊ monachoꝝ elemosyne nō dicunt̃.cōtra quorundā expressam opinionē q̄ vos monachos ⁊ clericos būficiatos dixerūt elemosynarios ⁊ elemosynis vti:et hi errāt corde.vt patz de cle.nō resi. Quia nōnulli.j.q.j. Clericos. ⁊.c.vlt.de cōse.dis. vlt. In oīb⁹.xvj.q.j.c.vl.xij.q.ij. Caritatē.xcj.di.c.j.xciij.di.c. Diaconi.cū multis ꝓcor.de q̄ nup plenius scripsi in collatione quadam cōtra validos mendicantes. simus igitur ad p̄sens cōtenti.

Abbas. Bene dicis fateor inq̄z.licz ⁹ba nimiū multiplicaueris Sed nos q̄ ad hoc videlicz q⁹ būficia nr̃a dent̃ ꝓpter officiū.cōuertimus simplicit̃.qz ꝓpter tpalia ruralia.rusticalia.⁊ p̄dialia solerter ruditer ⁊ ruraliter in squalore rusticano freq̄nt̃ exercēda.sacerdotes nostri nō taliter militāt:sed rusticant in laudē christi.⁊ pro huiusmodi diuino diligent̃ officio in eccl̃ia nostra iugiter iubilanter ⁊ vigilant̃ celebrando p̄ncipaliter ordinatos.imo illos qui sp̄tanea quoq⁹ volūtate puris mentib⁹ siliter ⁊ deuotiōe se ⁊ sua relict̃ suatib⁹ liberaliter obtulerunt extra monast̃eriū ⁊ extra eccl̃iam in rus ⁊ mere ruralia sollicitissimi die noctuq⁹ cōglutinādo relegam⁹.⁊ cōtra fundatorū testamēti ꝓordinationē. immo in diuini cultus celebriter celebrādi (prout ꝓmisisti) diminutionez ⁊ nō trepidam⁹ timore quo meritorem trepidandū cū anima ꝑ multa ꝑ periculo ponim⁹ in ruinā.prout trepidauit ꝓpheta q̄ eiulando locut⁹ est.in salicib⁹ inquit in medio eius suspendim⁹ organa nostra.⁊ quō inquit:cantabim⁹ canticū domini in terra aliena. Ps̄.cxl.⁊ de pe.dist.iij.in salicibus. Et ꝓprie dicit Aug. sup̄ verbo.in salicibus.hoc est in homies mūdanos ⁊ infructuosos qui riganť fluminib⁹ babylonis.id est qui delectant̃ in terrenis desiderijs quales sunt boies auari luxurie dediti ⁊c̃. Hec ille. Et plerūq⁹ fratres nostri extra monast̃eriū pro agendis negocijs ⁊ negociatiōib⁹ cū tempaliū strepitu directi in salicib⁹ prout p̄mittit̃ videnť cōmorari. Et nōne sepe Qui tangit picem: inquinabit̃.Ecc̃i.xij.⁊.xiij.q.j.§.Ad hec.per Archid.⁊ vicz:cuz sancto sanctus eris ⁊ cetera.

Felix. Peroptime nostis pater reuerēde q⁹ obediētia est quicqđ a superioribus imperatū fuerit obt̃perari.xxiij.q.j.Sūma.⁊ illa melior est q⁹ victima.de ma.⁊ obe.illud.cū cōcor.⁊ victimis pure p̄ponit̃.quia p victimas aliena caro.per obedientiā ⁹o ꝓpria mactat̃.viij.q.j sciendū. Igit̃ vbicūq⁹ fuerit monachus in abbatis mādato saluabit̃.qz ad ipius mandatū firmiter ⁊ sub pena peccati mortalis obedire tenet̃.de sta.mo. Cū ad monast̃eriū.§.Abbatē.xviij.q.ij.abbates.⁊ sic obediētia in exhibendo inest monacho.sic in recipiēdo inest abbati. ⁊ huic obedientie abbas renūciare nō p̄t:quia monachū monentē suū monachū non p̄t absoluere ab obediētia.de renūc.c.penul. Unde ꝓpter obedientiā impune bonū obmittit̃.xj.q.iij. Quid ergo. Uñ dicit Jo.an.in mercurialib⁹ sup̄ regulā:nō est obligatorū.li.vj.prout equalit̃ supra tactū est.q⁹ monach⁹ in domo quondā sua cū bonis oīb⁹ quondā suis manere p̄t. ⁊ illa administrare p̄t ⁊ in suos vsus cōuertere de abbatis licētia ⁊ in obediētia. Fortius ꝑ abbas cū cōuentu p̄t facere monachū administratorē in reb⁹ monast̃erij in certū necessarū vsum cōuertendis. Ar.a maiori.de quo p̄dictū est.et habet̃ de elec. Cū in cūctis.⁊ de toto ad ꝓtez.de offi. dele. Pastoralis. Itē probat̃ q⁹ monachus de licētia abbatis p̄t aliqđ possidere:licz nō in proprīū facit ad hoc.xij.q.j. Nō dicat̃:⁊ ibi no. Nam text⁹ dicit q⁹ nihil possunt possidere sine abbatis licentia.ꝑ de abbatis licētia possunt:vt patz de his q̄ fuit a plato. Cū aplica.in fi. vnde talibus spoliat⁹ restitutionē petit.de rescrip. Cū dilecta.de accu. Olim. Itez constat q⁹ monachi possunt hz̃e ꝓprīū peculiū pro administratiōe sibi iniūcta.de sta.mo.c.ij. vñ patz q⁹ licite monachus de abbatis mādato administrat q̄libet tempalia ⁊ tpalis administratiōis officia. Nec obstat:qz predictū est q⁹ monach⁹ mortu⁹ sit mūdo. Unde dicim⁹ ꝓterea. Postq̄z nobilis factus est monach⁹ p̄dit nobilitatē secularē si quā habuit.imo postq̄z quis efficit monach⁹ desinit esse rex vel imperator vel papa vel ep̄us.xx vij.q.ij. Scripsit.et in glo.j.⁊.vij.q.j. Hoc nequaq̄z.⁊ extūc dicit. Uix bon⁹ monachus facit bonū clericū.xvj.q.j. Legi. Nā dignior est cet⁹ clericorū q̄z monachorū.de accu. Qualit̃.ij.in glo.vlt. Nec em̃ superficialit̃ intelligunt̃:quia p mū dū nō seruant̃ nisi inq̄ntuz volum⁹.⁊ hoc videt̃ in monast̃erijs vbi tm̃ nobiles aut illustres monachant̃ ⁊ papa scit ⁊ tolerat:imo ꝓnūc papa cū ꝓcilio Basilien. ꝓfirmat.⁊ in q̄rundā eccl̃iaꝝ cathedraliū eō̄suetudines corroborat.

Abbas. Rogo dimissis penit⁹ impertinentibus istis redeam⁹ ad nr̃e negociatiōis ꝓpositū:qz in tā tumultuosa negociationis p̄tim iuris tpalis dispositiōe,securitas p̄sciētie nr̃e videt̃ vix posse subsistere.

Felix Quod vix fit tñ fit. xix. di. in mēoria. de q̄ de cog. spi. c. ij. ⁊ ita possibile videt (put p̄ misim⁹) vt sine pctō fiat oīs honest⁹ negociatiōis conat⁹. Sz quid securi⁹ me no-uistis sinceri⁹. Cōstat luce clari⁹ q̄ p̄ter iurisdictiōes tales (de q̄b notāter p̄misim⁹) fruct⁹ alioz̄ prediorz̄ ⁊ possessionū: ⁊ p̄sertim eccliaz̄ ⁊ decimaz̄ cōpetenti⁹ licētius ⁊ cōuenienti⁹ cō peteret cetui monachorz̄: cū iurisdictio talis mater sit inquietudinis. Ūñ dicit Greg⁹. papa. ⁊ habet in. c. Unico de sindico. Expedit em̄ pro quo incōmodo a strepitu causarū seruos dei esse q̄etos. Et idē Greg. in regist. ⁊ habet. viij. q. j. In scripturis. Quies itaq̄ nob ex corde ap petēda est. ⁊ tantū p̄ multoz̄ lucro aliqñ postponēda. nā sic̄ toto desiderio debem⁹ occupationez fugere vicz terrenoz̄. ita si desit q̄ p̄dicet occupatiōis on⁹ libēti necesse est humero subire. ⁊ hec est occupatō occupantz̄ ⁊ occupati fructuosissima. Ūñ scribit. xvj. q. j. De p̄sentiū. Satz valde amarissimū habeo de isto ꝓposito ad aliud officiū homies deduci in q̄ nullo mō que a mona-chis deo sunt ꝓmissa valeāt adimpleri. omnimoda est em̄ illius vicz monachi habit⁹. ⁊ istius sczs secularz̄ officij diuersitas. Illic em̄ quies oratio labor manuū: atq̄ hic causaz̄ cognitio. cō uentiones. actus. publica litigia. ⁊ q̄cunq̄ vel ecclīastica instituta vel supplicantiuz necessitas poscit. faciat aūt de⁹ vt tales sint bi q̄ vel a nobis in isto habitu nutriunt vl̄ in monasterijs cre scūt: vt p̄uecta etate ⁊ probata vita nō ad litigiorū officia sed ad sacerdotiū in monasterio vale ant ꝓmoueri. Hec ibi. Et Salomon dixit. Solūmodo hoc inueni q̄ de⁹ fecerit hoiem rectū. ⁊ ipse se infinitz̄ immiscuit questiōib⁹. Eccs. vij. in fine. De hmōi igit̄ monachorz̄ quiete vide-bitis. xviij. q. ij. Quā sit. xvj. q. j. Qui vere. Ad fundandū aut̄ cōstituū p̄ vos pater reuerende: si nō placet minime ꝓpendendū cōstat q̄ ecclesia tolerat q̄ laicus decimas possideat. de quo lar giter de deci. c. iij. li. vj. per Archiē. ⁊ clarius p̄ Jo. in summa cōfess. li. j. ti. xv. q. xxv. ⁊ sequenti-bus. Itez cōstat q̄ si decime redimunt̄ a laicis: tūc rei eccles;astice liberatio est. j. q. iij. Altare. in glo. j. cū sint vota fideliū. precio peccatorz̄. ⁊ patrimoniū pauperū. xj. q. j. Quia iuxta. Item tri-buta gentiū animaz̄: ⁊ dñs eas in signū vniuersalis dominij sibi retinuit. ⁊ debent diuina cō stitutione. xvj. q. j. Decime. de deci. Tua. et ita decime laicis sunt pene incōuenientes. ⁊ si aucto ritate summi pōtificis aut alteri⁹ ad hoc auctoritatē habētis vīe possessiones q̄bus iurisdicti-ones sunt annexe tales cū laicis aut clericis secularib⁹ taliū decimaz̄ aut aliaz̄ possessionum possessorib⁹ ꝓmutarent̄ videret̄ multū expedire. Dixi aut̄ auctoritate summi pontificis. q⁹ p̄m aliquos simplicit̄ decimas emere vel redimere de laicis symoniacū videt̄. xvj. q. vij. Decimas q̄s ꝓplus. in glo. j. ⁊ ij. sed nō est ita. de quo si breuiter volueritz̄ informari videatis Jo. in sum-ma cōfess. li. j. ti. xv. ⁊ per experientiā video fieri p̄ singulos dies tales emptiōes ⁊ redēptiōes de cimarū de manib⁹ laicorū per eccl̄ias ⁊ monasteria sine sūmi pōtificis auct̄e: nisi Cistercienſis ordinis religio aliud hīet in suarū diffinitionū dispositiōe. Dicit em̄ lex q̄ res de facili reuerti tur ad naturā suā. ff. de pac. Si vnus. §. Pactus. Et Boetius in de cōsola. metro. iij. Et si de hu iusmodi ꝓmutatiōib⁹ aut trāslationib⁹ monasteriū deberet pati aliquā in pēsionib⁹ annuis di minutionē. cū melius sit pugillus cū requie q̄s plena vtraq̄ man⁹ cū dolore ⁊ afflictiōe animi. Eccī. iij. ⁊ melior est buccella sicca cū gaudio: q̄s dom⁹ plena cū iurgio. Prouer. xvij. ⁊ melius est modicū iusto sup̄ diuitias pctōz̄ mltas. Ps. xxxvj. Et dixit Pamphilus. Cū modico pul crā ducit solertia vitē. Et pluribus intētus minor est ad singula sensus. vt no. de here. Accusa-tus. §. de q̄stionib⁹. li. vj. Et dixit Latbo. Despice diuitias si vis anīo esse beatus: quas si susci-piūt mēdicant sp̄ auari. Et dixit Aug. in li. de vera religiōe. Ille q̄ cupit vel sequit̄ diuitias non pōt vite securitatē hīe. Ratio p̄m eundē: q⁹ auarus oēm creaturā timet. Ūñ Jnno. iij. sepe di-ctus in libro de miseria humane cōditionis. c. xxxvij. ait. Falsa diuitiarū felicitas q̄ diutē ve raciter efficit infelicem. Quid em̄ falsius q̄s q⁹ opes mūdi diuitie nuncupantur. O ꝓposita sunt esse diuitē ⁊ egenū. Sz vos dñe abbas ⁊ fratres vestri egeni nō estis. Ergo ⁊c. Ūñ verū est q⁹ sapiēs protestat. Multos pdidit aurū ⁊ argentū qui aūt diligit nō iustificabit. ve illis q̄ sectan tur illud. Eccī. xxxj. Itē ve vobis qui cōiungitis domū ad domū: et agrū agro copulatis vsq̄ ad terminū loci. Esa. v. Et quid sit ve q⁹ talib⁹ infliget. dicit Gregorius sup̄ Ezechielē libro p̄-mo: omelia. ix. Ue in scriptura sacra sepius de eterno luctu quē in pñti solet intelligi Unde scri ptū est. Ue impio in malum. Et Job dixit. Si impius fuero: ve mihi est. Sed magister in hi-storijs de notatione proditoris dicit Ue in sacra scriptura eternam damnationē notat. Unde dixit christus apostolorū collegio ad hoc ve remouendū. Nolite possidere aurū neq̄ argentū neq̄ pecuniā in zonis vestriis. Natō. x. c. quoz̄ sequelā profitemini. Sz vidi monachos or-

dinis vestri fortassis administratiõe cõstrictos. q̃rũ marsupia zonis alligata sup femur suũ potẽtissime. quod quasi propter solite cõcussionis impetũ: emarcere sepe putaui. Et si hec z his similia de vobis z monasterij vestri membris quadã benignitate iuribus rationib; sufficiẽter fulcita proueniũt: fortassis humaniter excusanda. securior tamen via et certior semita videlicet dimissis maioribus secularis negotiationis intricationibus per christi seruos fore semper preeligenda. quia in his que dubia sunt prout in spe temporaliũ qnod certius extimamus p

Abbas. ut est salus spiritualiũ tenere debemus. de spon. Iuuenis. cũ concor. in glosa. Tu bene dixisti. Scuto bone volũtatis. Spe supnor sincerissime fulcito. Sz put ptestati fuim⁹ in nostre collatiõis initio possum⁹ vel non possumus consilio tuo pronunc potiri vl' possum⁹ vti ministerio: z in psenti nre cõuersatiõis diuersorio pmerẽdo pfrui futura

Felix. Amen domine. et ita dixit Hieremia pro- pheta capitulo videlicet Undecimo. (leticia cum gaudio sempiterno.

De plebanis et religiosis mendicantibus in predicationis z confessionis officio se inuicem impedientibus.

QVid est enim potestas nisi a deo. que autẽ a deo sunt: ordiata sunt. Itaq; q̃ resistit ptãti dei ordinatiõi resistit. q̃ autẽ resistũt: sibi ipis dãnationẽ acq̃runt. Ad Ro. xiij. Est aũt ordo fm Aug. pariũ disparũq; rerũ sua cuiq; tribuẽs debita dispositio. de q̃ ait pheta. Ordinatione tua pseuerãt dies. i. claritas eterna: fm Cassiodorũ. qm̃ oia seruiũt tibi. Pss. cxviij. Qua q̃dem ptãtis auẽte fulciti dicunt sctissimi pres sctor̃ canonũ cõditores in terr̃ locũ dei z apl'or̃ tenẽtes int̃ cetera de diuinor̃ ordinatiõis dispositione cõtionãtes. lxxxix. dis. §. Porro. sic inferẽtes. Ipa officia vicz diuina ita sunt distinguẽda. nec vni psone oia cõmittẽda. Et pseq̃nter ex autoritate B regorij z Bonifacij summorũ põtificuz dat intelligi q̃ dicũt ibidẽ. c. seq̃. Ad hoc dispositiõis pulsio ḡdus diuersos z ordines pstituit esse distinctos. vt dũ reuerẽtiã mínores potioribz exhiberẽt: z potiores minoribz dilectionẽ impenderẽt: vera pcordia fieret. z ex diuersitate cõtextio z recte officiorũ gereret̃ administratio singulor̃. neq; em̃ vniuersitas. s. creatur̃. alia poterat rõne subsistere nisi h mõi magn⁹ eaz differẽtie ordo seruaret. Hec ibi. Uñ Aug. in li. cõfeſ. Inordinata inq̃eta sunt: ordiata ꝓo q̃escunt. Et ór in doctrina rudiũ. Mod⁹ in reb; res est discretio sũma. Et mod⁹ in reb; res facit cẽ bonas. Et igit̃ ego Felix cantor Thuriceñ. decretor̃ doctor inutilis ppendebã. quia narrauerũt mihi (sed nõ iniq̃ fabulatiões) q̃ int̃ eccl'iaz̃ prochialiũ ciuitat̃ Cõstantieñ. pastores ex vna: z pfessionis mẽdicãtiuz ibidẽ frẽs patribz ex altera: ordo pacific⁹ z quiete psuetudis vsus a tãto tpe fuit cui⁹ initiũ nõ est in hoim memoria venerabilit̃ obseruat⁹: q̃ ipi pfessores tpe q̃dragesimali p singl'os dies puatos aut nõ festiuos ad horã terciaz̃ vel q̃si ad pl'm pdicabãt. z pastores pdicti tales suis fmonib; aut alijs suis officijs diuis hora tali nõ impediebãt. Hoc igitur more laudabili: ordinatiõis q̃q; ritu nõ obstante eccl'ie sctí Stephani Cõstantieñ. curat⁹ nouit q̃bus fortassis sit iuribz rõnabilit̃ armat⁹. eadẽ hora tertiaz̃ ꝯ moris antiq̃ssimi psuetudinẽ siliter pdicatiõis collatiões facere psumit z ordinẽ suor̃ pdecessor̃ infringit in dictorũ fratrũ grauamis augmẽtũ. z in ipsor̃ ptemptũ qd̃ exinde cõsurgit. qm̃ ipsi plebani suorũ tant⁹ pcurrit subditor̃ z alior̃ tumult⁹: q̃ dictis fratribz a lõge retroactis tpibz solebant offerre dona z sacrificia p pctis z eis cõferre vict⁹ alimẽtor̃ magne cõmoditat̃. Sz in h q̃d dignũ z iustuz equũ z salutare cõmittam⁹ iamdict̃ ptibz suis rõnibz: necnõ z iuribz altricãdo cõtendẽtibz discutientiũ: q̃ scptũ est. Sola vexatio dat intellectũ. Esa. xxviij. z hec est vexatiõis exercitatio: q̃ mentiũ caligines purificanẽ in cuiuslibet discrepatiõis diuerticulo. Et igit̃ pmũ religiosis q̃ se putãt offensos locũ assign⁹ q̃rulose ꝓpositõis. z incidenter infra dicem⁹ de materia pfessiõis.

Religiosus Et ego loq̃r noie toti⁹ nre religiõis. Nã vtiq; sum⁹ hi de q̃bz Greg. ix. sũm⁹ põtifex scpsit elegant̃ vniuersis eccl'iaz̃ plat̃ in. c. Nimis. s. de excess. pla. cõpatiẽs nob; q̃ nra q̃es p platoz̃ ceca cupiditate mlt'iplr inq̃etat̃ Et igit̃ dixit. Nos de ordine mẽdicantiũ denotãdo. Cũ religiosi viri abnegãtes salubriter semetipsos elegerũt i paupertate

xpo pauperi ad placitū famulari: tanq̄ nihil hñtes ⁊ oīa possidētes ⁊c. ⁊ in h. c. ⁊ seq. idē Greg. soleniter annūcerat nr̄or̄ p̄uilegiorū p̄rogatiuas. ⁊ detestat̄ platonū insult⁹ nr̄e p̄fessiōis ordi-

Plebanus. Sup montē excelsū ascēde tu q̄ euāgelisas syon: et exal- ta in fortitudine vocē tuā. Esa. xl. nec te euāgelisare p̄hibeo saluo iure meo. Sed scis q̄ q̄ peccat: nō peccat legis auctē: sed p̄tra legē auctem. xxiij. q. iij. Qui peccat. Sed legis auctoritate id facio qđ facio. ⁊ p̄ hoc nec diuīe nec hūane legē auctoritatē offendo.

Religiosus. Et q̄ est lex p̄ quā qđ tibi fieri nō voluerīs: alteri facere p̄tēdis. vt Thob. iiij. Act. xv. ⁊. l. dis. Pōderet. ij. q. j. Primo semp. ⁊. q. vj. De cetero. x. q. j. Placuit. ⁊ iactura aliena. i. iniuria vel dāno alteri⁹ locupletari dispōnis: ꝯ regulā iurīs. li. vj. ⁊ ia cura hic sumit̄ p̄ oī dāno. de penis. Sūma. ⁊ p̄rie hī in. l. ij. §. vlt. ff. ad. l. rhodiā. vbi si fit iactura rerū de noui exonerādo tpe p̄iculi ⁊ iacētes nō hñt res p̄ derelicto: q̄re bi ad q̄s p̄tinē rūt illa restituere tenent̄ ne locupletent̄ cū aliena iactura. ⁊ sic de pluribꝫ exemplis p̄ Joh. an. in

Plebanus. O frater: tu nō nouisti naturā regule iurīs: q̄ si (mercuriꝰ libꝫ annūeratis. semp̄ staret īmobilis: nō regula sed p̄stitutio foret īmutabilis. vt le. ⁊ no. in plogo de reg. iur̄. li. vj. put dixit fortuna. si non mutarer cur fortuna vocarer. de q̄ Boeti⁹. j. de p̄so. prosa. j. Videt̄ em̄ p̄rie hui⁹ mutatio regule: ⁊ p̄tinent in vsucapiōe. vbi fit acq̄sitio domi nij rei alene p̄ cōtinuationē tēporis lege diffiniri: vt patz. Nā emi rem mobilē bona fide putās rem esse vendentis ⁊ rem illā possedi p̄ trienniū sine interruptiōe eo tpe efficior dñs. ⁊ sic sil̄iter de re īmobili aliena fit p̄scriptio p̄ tēpus a iure diffinitū. ⁊ saluus ero. ⁊ hoc ne rerū dominia diu sint sub incerto. ff. de solu. l. fi. ff. de vsuca. l. j. ⁊ hoc p̄pter desidiā dñoꝝ puniendā ius suū cō temnentiū. ff. de vsuca. l. j. ⁊ insti. de vsuca. in p̄n. ⁊ le. ⁊ no. de p̄scrip. Vigilātibꝫ ⁊ nō dormienti bus iura subuenīūt. ff. q̄bus ex cau. ma. l. Non em̄. ff. de eden. Veluti. Et igit̄ si tibi per sermo nes meos damnū inferet ⁊ per hoc vtilitas mea p̄curat̄. hoc fieri de iure non p̄hibet. Nā non videt̄ iniuriā facere q̄ vtit̄ suo iure. vt de elec. Cū eccl̄ia vulterana. ⁊ ibidez p̄cor. in glo. Et ex hī videt̄ put dicit lex q̄ p̄ cōseruādis mercibꝫ meis alienas possum p̄ijcere in mare sine tū dolo ⁊ fraude. ff. de p̄scrip. ver. Qui cōseruandoꝝ. ⁊ hec de antiq̄s iuribꝫ. sed in

Religiosus. Et qđ est hoc nouū ius q̄ in his videt̄ loq̄ clari⁹. (nouis hī sinceriꝰ.

Plebanus. Ecce Bonifaci⁹ papa. viij. cōpilator p̄dicti libri sexti decre. qui p̄mū etiā instituerat annū iubileū olim p̄stitutionē fecerat. quā suarū cōstitutionuꝫ volumīe nō inclusērat. ⁊ extrauagans p̄manserat: quā Clemens q̄ntus resumpsit. ⁊ Johānes xxij. per Clementinarū volumē publicauit: et nūc dicit Clc. Dudū. de sepul. ⁊ q̄ post multa ta liter de vobis dicit auctē apostolica cōstituim⁹ ⁊ ordinam⁹ vt dictorū ordinū fratres in locis et eccl̄ijs eorū: ac in plateis cōmunibꝫ libere valeant clero ⁊ populo p̄dicare ac proponere verbuꝫ dei hora illa dūtaxat excepta in qua locorū p̄lati p̄dicare voluerint vel coram se facere solēniter p̄dicari in qua p̄dicare cessabunt p̄terq̄ ⁊c. Ex harū igitur verborū forma liquet q̄ huiusmo di p̄dicatiōis vsus licuit: et de cetero clarius licebit. Nam q̄ plebanus aut curatus sit p̄latus ⁊ habeat iurisdictionē ad suos subditos plene le. ⁊ no. p̄ Archi. c. ij. li. vj. ⁊ in glo. ij. ⁊ etiā pa stor ibi: vt notat̄ ibidē siue archipb̄r̄ sit ruralis. de q̄ pleue de offi. or. Cū eccl̄iaꝝ. ⁊ doc. ibidē ⁊c.

Religiosus. Tu dicis de licito. Nihil em̄ est adeo licitū vt nō possit p̄nities irroga ri. vt hic. ⁊. xxiij. q. v. De occidendis. ⁊ sepius vsus rei nō cōdemnat̄ sed habido. xlj. dist. Quisq̄s. et sic videt̄ q̄ peccat̄ in re honesta. vt. xxiij. dist. Quod ait. Unde dixit Hiero. ad propositū. xxxij. q. iij. Origo quidē amoris honesta erat: sed magnitudo deformis. vnde p̄textu licitī nō debet illicitū cōmutti. ff. de offi. p̄si. l. Illicitas. §. j ⁊ p̄textu boni malū nō est faciendū. de vsu. Sup eo. cū cōcor. et est brocard. nec oīe qđ licꝫ honestū est. ff. de ritu nup. l. semp̄. Et igitur ait ap̄lus. Omnia mihi licent sed nō omnia expediūt. j. ad Cor. vj. ⁊ Archi. de regula. non solū. li. vj. exponit hoc verbū expedit dicens esse idez qđ prodest vel cōuenit. De quo p̄rie dicit Greg. moraliū. v. c. vij. Sepe hi qui in p̄tate sunt: dū sese ⁊ a licitis retinere ne sciunt ad illicita opera. ⁊ inquieta dilabunt. Solus em̄ in illicitis non cadit qui se aliquādo ⁊ a licitis restringit. qua videlicet cōstrictione ligatū bene se Paulus insinuat dicens. Omnia mihi licēt sed non omnia expediūt: atq̄ vt ex ipa religatione oltēderet in quāta se mētis libertate dilataret: illico adiūxit. omnia mihi licent: sed ego sub nullius redigar potestate. cū em̄ mens cō cepta desideria sequit̄ seruire rebus p̄incit̄ quaꝝ amore superat̄. sed Paulus cui cūcta licent sub nullius p̄tate se redigit. q̄ semetip̄m etiā a licitis restringēdo ad ea q̄ delectata p̄meret de

specta transcendit. Hec ille. His igitur p te sincere ppensis constat quid tibi cōuenit ex licitis
Plebanus. Et quid tu dicis de vsucapione ⁊ prescriptionis materia in quibus licitum ⁊ honestum sinceriter sunt perpendiculanda.
Religiosus. Bene dicis. et hoc est q̄ volo q̄ tu solerter allegasti p tui iuris fundamēto. Patere ergo legē quā ipse tuleris. de ꝓsti. Cū oēs. Ecce si iuri scripto derogat̄ ꝑscriptiōis bñficio. put legit̄ ⁊ no. in. c. Cū eccl̄ia suterina. de cau. poss. ⁊ ꝓpriet. Et igit̄ si tu pro te allegas iur̄ scripti ꝓstitutionē: resumam⁹ q̄ silr allegasti p te legittime tpis prescriptionē. Hanc igit̄ solēnis predicatiōis morē ⁊ vsuz put p̄mittit in themate p tantozū curricula tēpoz̄ pacifice quiete quoq̄ ꝓtinuatū. siliter allegam⁹ venerabilit̄ obseruatū. et igit̄ tui p̄decessores nos in q̄etis trāquillitate fouētes nos talit̄ nō molestauerāt. ſz nos in nr̄e p̄scripte ꝓsuetudinis more laudabilit̄ cōseruare pacificos ꝓmiserāt. sic ⁊ tu antiquoz̄ rit⁹ legalitatē immutare nō p̄sumas. q̄n nouisti q̄ antiq̄ cōsuetudinis nō est leuis autoritas. ⁊ q̄ plerūq̄ discordie zizaniā generat adinuentiōis inaudite nouitat̄ curialitas. vt le. ⁊ no. in. c. Cū cōsuetudinis. de ꝓsue. xj. dis. Quis nesciat. ⁊ nouitates sine causa inducēde nō sunt. q̄ in reb⁹ nouis cōsuetudinis: euidēs debz cē vtilitas cōmunis ⁊ nō ꝑuata. put no. ibidē in glo. vlt̄. Sz ad h̄ clari⁹ tibi deducendū vt intelligas q̄tum ꝺ euāgelice veritat̄ textū. ⁊ ꝓtra ius scriptū patēter opat̄ bone ꝓsuetudinis auctas. ecce scriptū est Matth̄. x. c. Gratis accepistis a deo gratis date. j. q. j. Placuit. ⁊. c. baptisand⁹. ⁊. c. quibusdā. et. q. iij. Si q̄s. xiij. q. ij. In eccl̄ia. de magi. c. ij. ⁊ signant̄. s. q. j. Quicūd. vbi dicit̄ q̄ cōmittit symonia in q̄buscūq̄ sacramēt̄ eccl̄ie si nō libere cōferant̄. ecce h̄ euāgelico ꝓbo ⁊ iuribꝫ ꝓtactis nō obstantibꝫ: liez ordines sacros ⁊ claues ligādi atq̄ soluēdi ⁊ dona sacramētalia cūcta gr̄is grate recepis. grat̄ tñ et pure tu ⁊ tuates dare nō cōsueuist̄. vt patz. Nōne tibi dat̄ pecunia in sacramēti ꝓfessionis seu penitētie cōmertio. ⁊ in vnctiōis extreme sacramēto. nōne p missaz̄ celebratiōe. p vigiliaz̄ septimaz̄ ⁊ triceſimaz̄ lectiōe gaudes spēalis donatiōis emolimēto. ⁊ te nō aliter eximis a laqueo nisi in antiq̄ ꝓsuetudinis cōseruamēto. ⁊ hoc licet. vt le. ⁊ no. p doc. lxiij. dis. Agatho. ita tamē q̄ in hmōi cōsuetudinis more sinceriter seruato nō interueniat iniquitat̄ compatio. Ex hoc igit̄ cōsuetudinis pīssime fundamento. audi q̄d seruam⁹ cum cōtinuatiōis experimēto. Et igit̄ nos mendicantiū ordinis frēs x̄pifideliū vndecūq̄ venientiū audim⁹ ⁊ recipim⁹ libere cōfessiōes: put vigore dicte Cle. possumus ⁊ iniūgim⁹ pnias salutares: ⁊ ꝓseq̄nt̄ exinde nob̄ ꝓueniūt. put tibi ⁊ alīs curat̄ pīssime largitiōes. ⁊ hoc siue placeat siue displiceat prelatis: p nr̄os ab ordinario loci fratres admissos de iure possum⁹. immo nos p̄ ceteris curatis eligi ⁊ preelegi in audiēdis cōfessionibus experiēter videm⁹. ⁊ hoc q̄ fieri possit licite manifeste probat̄ per Joh. an. in glosa ordinaria. qui hoc verbum libere taliter exponit. ⁊ non q̄ sit necesse licentiam sacerdotis parrochialis habere ⁊c.
Plebanus. Dic ori tuo pone custodiā: vt nō delinq̄s in līgua tua. Et nihilomin⁹ saluis ꝓmissis de cōsuetudinis more: sinceri⁹ infra infricādis. Nā fateor q̄ Jo. an. in glo. ibidē talit̄ videt̄ sonare sed cōcernit̄ aliter cōcludere. ⁊ ita cōcludit in hec ꝓba videlicet cui⁹ ꝓtrariū videt̄ hic velle Jo. monachi. Hec ibi. ⁊ ille fuit ꝓelbyter cardinalis sub dicto Bonifacio. viij. gl̄iosus monarcha iur̄ ⁊ viuēte dicto Bonifacio de āno dñi. M. ccc. xcviij. eandē decre. glosauit. exposit autē tēpore Johānis pape. xxij. flozuit Jo. an. in studio Bononien̄. et post̄q̄ tam dicta decre. per eundē Jo. papā libzo clemētinarū fuit incozpozata de anno domini. M. ccc. xj. idem Jo. an. eandē de nouo glosauit. et opiniones Jo. monachi tā modico verbo resumpsit. licet in sua glosa de hac materia largissime scripserit. ꝓout tota Francia imo Hispaniarū ⁊ Arrogantie ⁊ Nauarrie regnozū peritiozes: ac studiū Parisiensis vniuersitas hucusq̄ tenuerūt eandē. ⁊ licet etiā non viderim eiusdē Jo. monachi glosam videt̄ tamē mihi eius opinionem iuribꝫ et rationibꝫ fundatā. ⁊ in cōcilio Constantien̄. quod inceperat de anno domini. M. cccc. xiij. ꝑma Octobr̄ per famosiozes viros protūc in cōtradictozio iudicio diuulgatā. vicz p iudices in causa fidei deputatos. ⁊ p̄cipatiozes fuerūt Franciscus de Zabarellis quondā lector ordinari⁹ in iure in studio Paduano. ꝓtunc Flozentinen̄. et Petr⁹ cameracen̄. et Anthoni⁹ aquilegien̄. cardinales cū tribus episcopis: et vndecim sacre theologie professoribꝫ. iter q̄s fuit mḡr Nicolaus dinckelspubel de wienna: et cū tribꝫ viris q̄ iur̄ doctoribus cōtra quendā fratrē Nicolaū Sermirarij ordinis fratrū heremitaz̄ scī Aug⁹. magistruz in theologia Cameracen̄. dyocesi. in Francia sup articulis pluribꝫ erroneis delatuz per ipsum p̄dicatis ⁊ sup illis examinatū ⁊ convictū. Inter quos prim⁹ erat q̄ nullus parrochianus de-

bet a suo curato petere licentiã alteri ꝓfitẽdi: ⁊ potissime religioso mẽdicãti Itẽ scõus erat ꝙ religiosi tales pñtati sunt ꝓpꝛij sacerdotes ⁊ veri curati. Quos q̃dem articulos in sessione publica cũ octo alijs articlis a iure diserepantibꝫ. ⁊ exposi ꝑ cameracẽñ. ⁊ Atrebacẽñ. dyoceses vbi ꝑdicauerat soleñiter ⁊ in singulis locꝭ vbi talia diuulgauerat publice in lingua latina ⁊ vulgari reuocabat: put hec ⁊ alia in actis ꝓcilij Cõstantien̄. ꝑdicti patẽter inueniunt ꝑ cõpendiosiꝫ ꝓcessum cõscripta. ⁊ licz nõ viderim examinis iã dicti rõnes: aut allegationũ designatiões. Ap paret tñ ꝙ ꝓtra iã dictũ magistrũ bñ fuerũt moti. Nã nõ est alius sacerdos ꝓpꝛius nisi ille cui cura ecclie prochialis est cõmissa siue sit rector. vicari⁹ vel plebanus: aut illi q̃bus illi vices sue as cõmiserũt. Ita no. Jo. an. in. c. Oĩs vtriusq; sexus. de pe. ⁊ remiss. Dicunt aũt tales merito: magnaq; rõne ꝓpꝛij sacerdotes. Nã tante ꝓpꝛietatis cõnexio est int̃ sacerdotẽ talẽ ⁊ suũ parrochianũ: sicut int̃ dñm feudi ⁊ vasallũ q̃ ambo sibi mutue fidelitaꝫ cõfederatiõem iurauerũt. et vn⁹ alteri pari cõditionis obligatiõe ꝓstringit. vt in libro feu. ij. ti. vj. in fi. ⁊ spe. de feu. §. j. ℣. et no. sic etiã int̃ curatũ ⁊ subditũ. Nã tali fidelitaꝫ cõditiõe sunt collegati ⁊ sibi confederati. Nã prochian⁹ in q̃cunq; tribulatiõis angore. vicz morbo putrido. fetido. cõtagioso seu morboso. vtputa lepꝛa. pestilẽtia. epidimia. morphea. epilẽtia. aut q̃cunq; maleficio fuerit infect⁹ vel contaminat⁹ seu pauptaꝫ extreme: cõtumelia ꝯuatus. aut in patibulo vel alio turpitudis loco cõstitut⁹. ⁊ ipse curat⁹ sacerdos ꝑ eundẽ reqsitus obligat ex fidelitaꝫ ꝑdicte vinclo vt veniat ⁊ sibi ministret: mistret diuĩe ꝓsolatiõis ⁊ hũane cõpassionis potẽtat⁹: ⁊ familiarit̃ cõmunicet oẽs sacramẽtales apparat⁹. ⁊ ecõtra ipse subdit⁹ prochian⁹ talẽ sacerdotẽ qualitercũq; cõstitutũ et ab ecclia toleratũ regularit̃ ad accedendũ ⁊ nõ aliuz: ex ꝓmissis videt astrict⁹. Et ecce videam⁹ hui⁹ ꝓpꝛietatis vberiores euident effect⁹. Nã si in tali cõtagiõis fastidiose miseria: ⁊ in extreme necessitatis crũna fuerit xp̃ifidelis ꝓstitut⁹. ⁊ vocaret fratrẽ religiosum. ⁊ idẽ (qz in nullo vocãti videt obnoxi⁹) liber est ad accedẽdũ vl̃ ad nõ veniẽdũ. etiã si posset vel ꝑ curatũ fuerit licẽtiatus fastidiret supuẽtur⁹. ecce q̃s est ꝓpꝛim⁹ vel ꝓpꝛius aut ꝓelegẽdus sacerdos: aut pater. vel vitric⁹. vel leuita. an sacerdos aut samaritan⁹ q̃ curã gessit vulnerati illis ꝑtereũtibꝫ Lu. x. Porro ꝑpendas sinceri⁹. ꝙ int̃ religiosos mẽdicãtes ⁊ curatos. ĩmo int̃ doctores mũdi famosiores hui⁹ materie scrupul⁹ remãsit diuersimode circũcisus ⁊ ꝓbox ritus ꝓallegati text⁹ ꝑ Jo. monachi. ⁊ Jo. an. mõarchas iurꝭ diuersificat⁹. Et igit̃ ego pleban⁹ ⁊ tu religiose ⁊ q̃libz simplician⁹. ĩmo nob⁹ prudẽtiores nõ imerito dubitam⁹ ⁊ dubij sum⁹. Hõne g̃ in his q̃ dubia sũt qõ certius ẽ tenere debem⁹. vt dixit Eugeni⁹ papa tertiꝰ in. c. Juuenis. de spon. cõcor. de pe. di. vij. c. ij. ⁊ dicit Aug. ibidẽ imperãdo. Tene certũ ⁊ dimitte incertũ. ⁊ in re dubia nõ põt certa dari sentẽtia. xj. q. ij. Graue. xxx. q. vlt. §. vlt. ⁊ insti. de rer. diui. §. Illũ q̃situ. ⁊ meli⁹ est pie dubitare q̃z temere diffinire. xxxij. q. vij. Tantũ. ⁊ in glo. vlt. cõcor. ⁊ rõne dubitatiõis meli⁹ est ex abũdanti aliq̃d facere q̃z aliq̃d dimittere: vt le. ⁊ no. xlij. dis. Quiescam⁹. ⁊ benigniorẽ partẽ seq̃ debem⁹ in re dubia. ff. de his q̃ in testa. deben. l. pꝛime. Certũ aũt dicit qõ clarũ est ⁊ manifestũ. ⁊ incertũ dicit obscurũ ⁊ non manifestũ. vt dicit Archydiacon⁹. de elec. c. ij. li. vj. in glo. Puta. ⁊ dicit lex supabũdans cautela nõ nocet. C. de testa. l. Testamẽta. Hõne igit̃ benigni⁹ est vt in hoc dubio eligat prochian⁹ qõ est cert⁹. ⁊ petat licentiã a suo sacerdote pnissim⁹: vt in hui⁹ saluberrimi sacramẽti cõtinuatiõe nõ defraudet vidim⁹ ⁊ ostẽdat ⁊ ꝓducat oẽm hũilitatis extreme bonegq; mẽtis diligentiã deuotissim⁹: in finẽ vt res de q̃ agit̃ pot⁹ valeat q̃z pereat. de ꝓbo. sig. Abbate. O vtinã adhuc ꝓficeret ⁊ vere peniteret pctis cõtamiatus. Nã bonaꝝ mentiũ est ibi culpã timere vbi culpa minime reperit̃. vt infra dicet̃. Tu igit̃ qui euãgelisas pacẽ: ⁊ ꝓducis pacẽ auctorẽ q̃ mitis fuit ⁊ hũilis corde. Math. xj. ⁊ tu christi fidelẽ doctrinãduz predicas: ĩmo mãdas fore piũ mitẽ ⁊ humilimũ. ⁊ turpe est doctori cũ culpa redarguit ipm. vñ tu ipius sequere vestigia vt ꝓbo ⁊ ope repsentes oẽm hũilitatis viã ne tibi dicã. Infelix nãq; ꝑdicator esse dino scit̃ q̃ alios illuminando ipse tenebrosus ⁊ reprobꝰ efficit̃. de pe. di. ij. O ꝓponit̃ in q̃ aliũ iudicas teipm ꝓdẽnas. ad Ro. ij. xxxij. q. vj. Nihil in quib⁹. ⁊ ita male ꝑdicãda sonãt si vltima ꝓmis nõ

Religiosus. Cũ igit̃ intentio Jo. an. in ꝓbo sit breuis ⁊ ꝓclusio leuis. (respondeãt.

Plebanus. dicigit̃ q̃ntotius ⁊ breuius q̃ poterꝭ: motiua Jo. monachi cardinalis. Et ipse sup eadẽ Cle. ⁊ in ꝓbo cõcedim⁹ de aplice plenitudine ptãtis ẽ. largissime scribit. ⁊ multo diffusi⁹ q̃z Jo. an. qui (vt ꝓmittit̃) fuit brevissimus. ⁊ ꝓmo ꝓbat ꝙ ꝑ hanc cõstitutionẽ non derogat̃ cõcilio generali. in. c. Omĩs. de pe. ⁊ remiss. Itẽ ꝙ hec ⁊ illa vicz vtraq; decretalis erat iurꝭ: quo casu specialis ꝓuisio nõ tollit genera

lem sed geminat subsidiū vt meli⁹ ꝓuideat saluti aīaꝝ.qō respexit ꝑsens concessio.ꝛ sicut iurꝫ subsidiū geminat vt plenius improbitas reprimat. Itē vbi genus ꝛ species leguntꝰ diuersis ꝛ ad diuersos fines nō obstāte regula q̄ dicit q⁹ generi ꝑ spēm derogat. tamē illa regla intelligit talit.nā si mihi est relictū gen⁹ ꝛ ipēs illius generis.et sic meū ligatū nō est extinctū sed attenuatū. ꝛ mihi donat vt habeā. ꝛ tibi similiter. ꝛ isti sunt diuersi fines Sed in hoc casu tā generalis ꝓuisio q̄ specialis est eundē finē vt saluti animaꝝ ꝓuideat.ꝛ ideo vna alī nō obsistit si eōcurrūt:sicut genus ꝛ species vni essent legata. Item ex ꝓmissis si quis diceret q⁹ quis iterato teneb̄ confiteri.sed ipse dicit q⁹ hoc nō est ex necessitate sacramēti.sed ex obligatiōe tui q̄ volūtarie ad fratrē accessisti:patre spūali relicto cui es astrict⁹.non fratri ad quē volūtarie vadis:nec subuenit illi talit q̄ volūtarie facit.sicut illi q̄ ex necessitate facit. Itē vult q⁹ hec cōcessio est gratiosa priuilegialit data que nō tollit ius p̄cedens nisi de ipso mētio fiat specialis.qō est notatu dignū. hinc dicit q⁹ si subdit⁹ ad curatū nō haberet quādoꝝ reuerti posset prorsus ei⁹ potestas in auditione confessionū exhauriri.ꝛ priuilegiū nō tenet qō vertit in alteri⁹ enormem lesionez. Itē esset in potestate subditoꝝ totalit recedere a curato q̄ casu qualit curabit qui morbū nescit. Nā vt ait Boetius si quis operā medicāis expectat.oportz vt vuln⁹ detegat. Itē si curati non interest ꝓpter subditū q̄ forte bene cōfessus est fratri. interest tamē curati ꝓpter se agnoscere vultū pctōris:cui dictū est in Ecclesiast. Curā illius habe. Itē subdit⁹ posset trāsire nunqꝝ veniēdo ad ꝓfessionē dicēdo se fratri cōcessum. Itē qualit curat⁹ dabit ecclīastica sacramēta subdito quē nō nouit dispositū:maxīe vbi in subditꝫ sunt aliq̄ mortalia crimīa:nec pōt frater reuelare cōfessa. Hec ille. Et ego dico q⁹ sunt aliq̄ crimina ꝓut vidi in practica in bello Switeñ.q̄ subtilit publicāda sunt ne deteri⁹ inde ꝓueniat vt sunt ꝓparamēta ad seditionez vniuersitatis: subuersionē patrie ꝛ crimē lese maiestatꝫ ꝛ ledēde.in q̄bus ꝛ multꝫ aliꝭ peritiores ꝛ sagaciores sunt cōsulendi. ꝛ aliq̄ ꝓfessiōes curialit reuelāde: vt notat Hostiēn.in dic.c. Dis. Unde q⁹ cōmuniter hmōi frēs sunt aduene mobiles:ꝛ in vno statu nō ꝑmanētes:reipulice vel patrie dilectionē nō habites.sicut sacerdos ꝑpetuo stabilit⁹ ad ꝑochiā suā: ꝛ in talib⁹ casib⁹ posset q̄s cōfiteri extraneo fratri etiā in alieno loco. ꝛ dicere se ꝓfessum pro certo. sed ꝓterea non habuit cor cōtritū ꝛ hūiliatū ꝛ ipm de⁹ despicier.vt pſ.xlix. Itē Jo.monachi subiūgit q⁹ sacerdos ꝓprius meli⁹ hz agnoscere vultū pctōris sui:ꝛ subito hz admīstrare sacrā.ꝛ si iustā hz causaz: habeat licentiā ꝓpriq̄ sacerdotis prout ꝓtactū est. Itē dicit q⁹ hoc indultū pōt multos effect⁹ operari cum hoc q⁹ stet dictū cōciliū de ꝓfitendo semel in anno ꝓprio sacerdoti.q̄ stabit hoc concilīū cū hoc indulto. Itē q⁹ papa ꝑ hoc indultū nō aufert ptātem curati.sed socīū hic sibi cū multꝫ meditati oniby adiūgit.q̄ curat⁹ remanet nō exclusus sed inclusus. Nec obstat si dicaꝝ duob⁹ cōpetit potestas insolidū.q̄ frater postqꝝ implenit cū certa ꝑsona.nō pōt curat⁹ cū eadē sup eodē. Sed hꝰ soluit fm eū vbi duo essent dati ab initio.pariter ꝓcedit argumentū:sed curat⁹ datus est ab antiq̄ sic habēs potestatē ab initio fundatiōis eccl̄ie.sed iste frater de nouo aduenies q̄ dari pōsunt vt ptās curati nō tollaꝝ sed iuuetur:vnde ius cōmune ꝓ curato est fort⁹ iure ꝓuilegiato. nec mirū primū necessariū:secundū voluntariū:licz sit equalis ptās audiēdi ꝛ absoluēdi.infra eo. ꝙ.proximo.necessitate veniēdi ad curatū remanēte q̄ nō est hic ex presse sublata. Itē hic concessio gratiosa vt hic q̄ est volūtaria nō tollit necessitatē dicti capli. Dis ꝛc. Hec et multa alia, multū subtilia argumēta pro ꝛ cōtra.ꝛ demū in vnū finē tendētia ponit hic Jo.monachi cū copiosissimis allegatiōib⁹ vtriusq̄ iurꝫ:ꝓnūc brevitatis benignitate postergāda vt ꝓcedam⁹ ad

Religiosus Sū ꝓtent⁹ de pūti. Sz querit vltra:q̄d si tu⁹ veniat pro (vlteriora.

Plebanus. chian⁹ eū summi penitētiarij ifa munit⁹:vt a q̄libet sacerdote recipiat cō Hoc est indultū qō cōmuniter dat ad quin (fessiōis ꝛ penitētie fruct⁹. quenniū.ꝛ aliq̄n in perpetuū. ꝛ si ꝑ papā foret cōcessum tamen iuri scripto nō derogat:nisi spēaliter de ipso fiat mētionis decretū.put.ē.tactū est.ꝛ no.Spe. de rescrip.j.

Religiosus Placet de pūti quousq̄ fuero sinceri⁹ ꝑ peritiores (§.vlti. Item q⁹ est. informatus:ꝛ ad materie principalis propositum reuertamur vtilius.

Plebanus. Et etiā cōtentoꝝ brevitatꝫ amore. Et si nouitates ꝓut replicasti aliquando sunt odiose.gaudēt tñ nouitate moderni: ꝛ nō obprobriose sunt ꝛ frequēter placabiles:put no.de transla.pre.Quāto. Sz de ꝓscriptiōis ꝓuilegio mēdicata quesiui

Religiosus. sti suffragia.Dic q̄so q̄ntuz sufficit q⁹ iura possint ꝓscribi parrochialia. Patet ꝓprie de ꝓscrip.Auditꝫ.ꝛ nō tantū parochialia sed etiā cꝑalia ꝛ ar

chydiaconalia. et qđ tangit ibidē glo. iij. ꝛ plenissime ꝑ Henricū boych ibidē de eadē materia.

Plebanus. Posito ꝛ nō cōcesso q̄ in his incorporalibꝫ iuribꝫ put p̄tendis p̄scriptio fuerit incepta. fuit tm̄ ꝑ actus legittimos mihi de iure cōpetenti patenter interrupta. vt patet in. c. Illud. de p̄scrip. nam non tm̄ per actus legittimos. sed etiā violentos

Religiosus. si ita fuissent interrūpit̄ p̄scriptiōis vsus. vt no. Hosti. de test. Raynūti⁹. Dico q̄ ante p̄sumptiōis tue violentiā ꝛ retrorsum prout p̄missuꝫ est taliter seruatū: non tm̄ ad annos. xl. vt in dic. c. Auditis. sed vltra ꝛ ad tanta tpa quorū initiū nō est in memoria viuentiū. ꝛ huius cōsuetudinis ordinatiōis ꝛ moris ac vsus obseruātia benigniter pacifice ꝛ regulariter ac religiose patenter ꝛ quietissime fuerat cōtinuata. videlicꝫ q̄ predicatiōis nr̄e collatio in hora terciarū vel quasi prout p̄mittit̄ nunc̄ꝫ nisi per te p̄tibꝫ diebꝫ fuit impedita. imo cōstat q̄ hec hora tibi penit⁹ ad p̄dicandū discernit̄ extraordiaria. ꝛ si nolles: te nō cōpelleret superior auctas ꝛ te defenderet dissuetudis immunitas ꝛ act⁹ imptinentꝫ raritas.

Plebanus. Si saltē intelligo que dicis sic de probatiōe negatiua producis vsuꝫ tue cōsuetudinis q̄ nō procedit in ordine iuris. vt ptꝫ de cōsue. ꝑ oīa capitula.

Religiosus. Verū est quia dixisti tales fieri sermones nō debere ex antiq̄ moris cōsuetudine. sed cōtrariū est verū. Nā licꝫ vtiq̄ꝫ sit rarū de actu negatiuo producit̄ cōsuetudinis et p̄scriptionis dispositio. vt legit̄ ꝛ no. in. c. Ea noscit̄. in fi. de bis q̄ fi. a prela. vbi dicit textus nisi ex antiq̄ ꝛ approbata cōsuetudine vel concessa libertate aliqui eorū probauerūt cōmissi sibi collegij nō debere in ecclesiarū seu beneficiorū collationibus requiri cōsilium. simile habet̄ de verbo. sig. Abbate. ꝛ sic in proposito est cōsuetudo ꝛ fuit obseruatiōis ordo ꝛ pie cōuersationis ꝛ mutue cōfraternitatis dispositio vt in diebꝫ prescriptis ꝑ plebanos ciuitatꝫ Cōstantien. ꝛ in hora ptacta: non fieret aliq̄s sermo public⁹ sed nisi apud religiosos. Unde dicit Aug⁹. ꝛ habetur canonizatū. xj. dis. In his. Hos populi dei ꝛ instituta maiorū pro lege tenēda sunt. ꝛ sicut preuaricatores legū diuinarū: ita cōtemptores cōsuetudinū ecclesiasticarū coercendi sunt. Hec ille. Ac si diceret. Transgressor cōsuetudinis vt transgressor legis puniendus est. concor. de cōsue. Cōsuetudinis. Item. xij. dis. dicit textus. Diuturni mores cōsensu utentiū approbati legē imitant̄. Concor. j. q. vij. Si quis omnē. cōsensu tamē partiū receditur ab oīni consuetudine. etiam iuramento firmato. si subest causa. vt de his que fiunt a maio. par. capi. Cum in cunctis.

Plebanus. Quibus autem penis transgressores legum diuinarū. et cōsequenter cōtemptores consuetudinū ecclesiasticarū coercentur.

Religiosus. Ex quo nouisti trāsgressores cōsuetudinum legittime p̄scriptaꝫ: ꝛ legumꝫ diuinarū. i. sacrorū canonū seu statutorū eadē pena puniri: ceteriꝫ paribꝫ vt dicit Archid. de pcess. pla. li. vj. c. ij. sup. ꝑ. Dānabiliter. nota verbū ꝛ habes simile. l. dist. Debis. i. in fi. ꝛ de re iudi. Cū eterni. li. vj. §. vlti. l. xiij. dist. Quia. Ex quibꝫ iuribꝫ videt̄ q̄ peccat mortaliter preceptorū canonicorū trāsgressor Ad hoc Archidyacon⁹ ibidē allegat multa iura ꝛ iurium rōnes: breuitatꝫ benignitate hic obmittēdas. sed si placet videbis ibidē. Ponam⁹ exēpla de ieiuniorū ꝛ sabbatorū obseruatiōe. de proximi lesione. de priuilegiorū ꝛ imunitatū ecclesiasticarū violatione ꝛc̄. De cōsuetudinis transgressione videam⁹ exemplū. Si q̄s sacrificia vel oblatiōes ordinarias: vel extra ordinarias de cōsuetudine lōgeue ritu venerabiliter introductas in ecclesia tua cōtumaciter obediret. aut ex cōtemptu violenter obmitteret. Dic queso an ne in tribunali tuo publico vel occulto cōtra tales transgressores altisona voce clamitares. ꝛ in foro penitentie contra tales rationabiliter insultares. et si perseuerarent ꝛ non mores immutarent: tanc̄ꝫ in peccatis mortalibꝫ sordescentes a sacramenti corpis christi perceptiōe firmiter prohiberes. Et sicut peccatorū sunt diuerse species. sic morū et cōsuetudinū sunt diuersi transgressores. et plus peccat qui in pluribꝫ ꝛ diuersis peccat q̄ꝫ qui in vno peccat. xij. dis. c. f. Nouit autē ille q̄ nil ignorat a tue discretiōis sagacitas quomō pctā sunt differentialiter punienda. Unde dicit ap'lus. Quid ergo aliū iudicas: teipm̄ non doces. q̄ predicas nō furandū: furaris ꝛc̄. ad Roma. ij. Et si ꝑ directū meū surripis ꝛ quod tibi fieri nō velles mihi facere nō dedignaris. et iacturā infers (prout pretactū est) et in hoc tu ꝛ tuates ꝛ tibi consodales patenter lucraris. ꝛ nō pateris legē quam ipse tuleris. Ecce cora illo vbi iustus vix saluabitur: q̄d respō debis. Plaz largiter alijs diebus tuis parrochianis sufficiēter ꝛ plus q̄ꝫ sufficere possent si benignitatis gratia tibi faueret. per extensum p̄dicares ꝛ nos ꝛ nostrates per talium nouitatum

Plebanus. dissuetudinis vsus inusitatos non ꝓturbares. Et sat est ad intelligentes. O frater Aperi os tuũ ⁊ implebo illud nõ illusionib⁹:sed iure farcitis rationib⁹:fingam⁹.⁊ non cõcedam⁹ ꝙ sit cõsuetudo:tamẽ non est ratio nabilis.ex eo qꝛ ꝓcludere vellet viã ecclie prochialis quã solẽniter cũ alijs iurib⁹ antiqs de nouo restaurat cõstitutio ꝑdi

Religiosus. Ex ꝑscriptus sit huius cõsuetudinis vsus nõ dubita (dicti Clemẽtis. mus:nec interruptiõis ꝓducis act⁹.sed ꝙ sit rõnabilis nõ ambigim⁹:⁊ plene ꝓbat de cõsue.c.vlt.in glo.penult.omissis multis altricatiõib⁹:⁊ inter cetera dicit ibidẽ de ecclia Suterina. vbi licz de iure scripto epus de gremio ecclie eligat:nihilomin⁹ ex consuetudine ꝑscripta clerus cũ alijs religiosis ipius ciuitatis ad electionis negociũ rite vocabat.vt legit ⁊ no.in.c. Cũ ecclia suterina.de cau.poss.⁊ ꝓpri.⁊ sic in ꝓposito. Sic dicti frẽs ꝓ tanta tẽpoꝛa ⁊ dieb⁹ ꝓtactis ꝑdicabant.hoc iuris scripti tenoꝛes nõ improbabãt. Fuit aũt cõsuetudo illicita ꝙ abbas exemptus ⁊ aplice sedi imediate subiect⁹ ꝓpria temeritate monasteriũ dimitteret ⁊ aliũ instituꝛet:vt in.c. Cũ venerabilis.de cõsue. Sic mala foꝛet cõsuetudo ꝙ pastoꝛ ecclesiã deseꝛeret.⁊ ꝓ se vel aliũ nunqꝫ in ea ꝑdicaret.de q̃bus satis in dic.c.penul.de ꝓsue. Itẽ de cõsuetudie onerosa dicit.e.ti.c.j.⁊ in.c. Cũ inter vos.de re iudi. Cũ causa.⁊ generalit omis cõsuetudo dicit irrationabilis vbi fit aliq̃d cõtra neruũ ecclĩastice discipline.aut libertatẽ aut immunitatẽ ecclie.de elec. Cum terra. Nec ibidẽ perpendim⁹ quicqꝫ de longeui tpis ꝑscriptione. Nã cõsuetudo nõ est aliud (ꝓut dicit eo.ti.Hoff.) nisi quoddã ius.moꝛib⁹. id est assiduis actibus hominũ institutũ:qõ ꝓ lege suscipit cũ deficit lex.vt.j.dist. Cõsuetudo.⁊ ita hic ꝓprie in nr̃i casus disceptatiõe. Sed q̃ in scriptꝭ redacta est vocat lex siue cõstitutio.q̃ aũt in scriptis nõ est redacta:retinet suũ nomẽ scz cõsuetudo:vt ibidẽ clari⁹ per cundẽ. Et nũc ꝓpendamus. quõ ergo sunt ei sua iura seruãda q̃ ius alienũ seruare nõ metuit.vt le.⁊ no. de priuil. Dilecti. lxxiij. dist. Ubi.xxv.q.ij. Sicut decet.de mu.pe.c.j.⁊ ar.xcv.dis. Esto subiectus. Et ecclesiasticus oꝛ

Plebanus. do confunditur si cuilibet sua iura non seruantur.xj.quest.j. Peruenit. Et si concesserimus:quid sequit ꝙ sit ꝓscripta necnõ rationabilis:⁊ ꝙ non obuiet iuri scripto talit ꝓout est natura cõsuetudinis:⁊ nõ sit ꝓtra neruos aut bonos moꝛes (ꝓout ꝓtactũ est)ecclĩastice libertatis.⁊ sit talis ꝙ habeat vim legis. Nũc patere legẽ quã ipse tulerꝭ. Nã video patẽter ⁊ audio te quoqꝫ tuaꝛes:moꝛes hoim coꝛruptos: virtualiter nõ coꝛrigẽtes:⁊ per ꝟ ꝓuilegio (si qõ habeꝭ) penit⁹ abutẽtes. Et ꝓuilegiũ merek amittere:q̃ cõcessa sibi abutit ptãte.de regu. Licet.cũ cõcoꝛ.sed potius sitis illi quoꝫ moꝛes ꝓbeta detestat: dũ dicit. Qui hominib⁹ placẽt.id est adulatoꝛes.⁊ cũ mollitis sermõib⁹ sup olcum strẽnui colectoꝛes.⁊ vbi nõ seminastis solliciti metoꝛes:ꝓut no.de patrono duro. Marci.xxv. Luc.xix.cẽ.

Religiosus. Duo moꝛdenter inseris:⁊ primũ si in nostre collatiõis proccssu negaremus:sed nõ refert quia oĩno deficeꝛes.⁊ igit postponam⁹. Sed de secũdo hec est oꝛdinis nostri institutio vt colligam⁹ et metam⁹ de agro nõ ꝓprio.⁊ igit obseruãtia nr̃a dicit mẽdicantiũ religio.⁊ ꝑsertim hoc tenet minoꝛũ fratrũ ꝓfessionis institutio vt ꝓ abdicatiõis ꝓprietatis ꝓpositũ non curent de crastino: et pure fundata sup incerte mendicatiõis instabili fundamento.vt plene legit ⁊ no.de verbo.sig. in Cle.que incepit. Exiui de paradiso.

Plebanus Paueo frater:sed nõ coꝛdialit ꝙ tu ⁊ plericqꝫ de tuis: paradisum terrestrẽ exeatis ꝙ celestẽ nunqꝫ intretis:qꝛ legẽ ꝓ te nũc allegatã:vicz abdicatiõis ꝓprij negligenter obseruatis. Defleat ꝑ pctoꝛ:qꝛ in vno reus.oĩm est reus.vt dicit Aug.⁊ in re

Religiosus. Quid hoc ad ꝓpositũ. Nam si quid ꝓprij possidere vi (gula iuris cẽ. demur:hoc nr̃e maioꝛitatis auctoꝛitate cõceditur:sed q̃s sine peccato sit:

Plebanus. Aut totũ aut nihil:vt le.⁊ no. (in nos mittat lapidẽ.et letek. Joh.viij.c. de cõse.dis.ij. Cõperim⁹.et si ꝓtra canonũ statuta in hoc ꝓ tuã prelationẽ dispensat vt sis saluus.⁊ sic simlit vt impune doꝛmias cũ moniali concedit:cũ par auctis potestas in quolibet tibi cõmissa videat.et consequent illa religio que dicit de obseruantia fraudulenter decipit.quia cõtinentie abdicatiõis quoqꝫ ꝓprij rigoꝛ ꝓ ipsos paribus passibus obseruatur: qui si non in vno nec in alio dissimulationis aut concessionis beneficio consolatur.

Religiosus. De re que nihil ad te noli te intromittere:⁊ falce messem alienã noli cõcidere.vj.q.iij. Scriptũ est. Et si regule nostre traditiões offendimus per hoc tamẽ te nec tui iuris cõditionẽ collidim⁹:et in hoc solũ scrutatoꝛi coꝛdiuz rõnis calculum sũmarie reddem⁹, sed tu per tuas extra oꝛdinarie ꝑdicatiõis incõsuetas collatiõis prolatiões

nos ꝛ pauptatē nr̄am offendis. que si nimia fuerit in religiōez infringit ꝛ robur pie ꝓuersatiōnis. xij. q. ij. c. vlt. qđ est nota dignū. Et insup panē nr̄m q̄tidianū nob tribuēdū subtilit tollis. ꝛ cū iactura nr̄a tu cū tuis patēter locupletar̄. ꝛ qđ pi⁹ xp̄ifideliū oblatiōib⁹ nob largiter hacten⁹ accrescebat ꝑ indirectū de vicio facis virtutē: vtputa de auaricia latēt̄ sacculo: largas ad populū extollis vociferatiōes. ꝛ de reb⁹ male q̄sitis strictas ꝓfers fieri restitutiones: ꝛ tenaces ad pietat̄ opa ꝓuocas mitiores. ꝛ si bene rimauer̄ apud illū qui iusticias nr̄as iudicabit de rapina facis elemosynā. Nā rapina ꝺr̄ q̄libet vsurpatio iniusta. vt. xxxij. q. iij. meretrices. ꝛ idē valet iniuste detinere ꝛ rapere. xvj. q. j. Decime. ꝛ in glo. Nec obstat si raptores essem⁹ (qđ absit) nihilominus rapinā in raptorē legim⁹ foze ꝓhibitaz: nisi in casu vicz dū illico q̄s suas res recuperat a raptore suo. xiij. q. v. Penale. ꝺ resti. spo. Olim. Et summarie q̄ q̄ndā nobis ꝑ tpa supius descripta clemēter accreuit tue sagacitatis astutia sub simulate caritat̄ interne fiducia toll̄ subtilit̄ q̄ sunt nr̄a. vt dic̄ impator Instinianus ad xp̄ifideles Nō solū aurū barbaris. id ē gentib⁹ extra romanū impiū ꝓstitutis mīme ꝓbeat̄ sed etiā si apud eos inuētū fuerit subtili auferat̄ ingenio. C. de cōmer. et mer. l. ij. Laue ne tibi dicaz sapiētis Catbonis ꝓuerbiū. videlz Turpe est doctori dū culpa redarguit ipm. Nōne ⁊monit⁹ tuis freq̄nter veteris ꝓphaꝝ verb⁹. Scribit̄ em̄ Esa. xxxiij. Ue q̄ ꝑdaris: nōne ꝛ ipe ꝑdaber̄. Quid aūt sit ve: declarat Greg. sup Ezechie. ome. ix. c. vlt. di. Ue aūt in scptura sacra sepi⁹ de eterno luctu et de pñti solet intelligi. Uñ scptū est Ue impio in malū: retributio em̄ manuū eius fiet ei. Et btūs Job loquit̄ dicēs. Si impi⁹ fuero: ve mihi est. si aūt iustus nō leuabo caput saturat⁹ afflictiōe ꝛ miseria. ꝛ infra. Pensandū ꝙ nob est quō hec tria in sacro volumīe scripta sint: lamētatiōes: carmē: ꝛ ve. Lamētatiōes videlicz: qz in ea scpta sūt penitētie pctōꝝ. Carmē ꝓ⁹ qz ibi p̄miant̄ gaudia iustoꝝ Ue aūt qz illic exp̄ssa est dānatio reproboꝝ. Hec ille. Similit̄ ꝫ ve lamētabilit̄ exponit mgr̄ in hystoria Scholastica de notatiōe xp̄i ꝓditoris. Dixit aūt Jnno. tertius. vir innocētie: deuotionis q̄z peritio mire ꝓbatus in. c. Eū aūt. de obser. ieiu. Bonaꝝ mentiū est ibi culpā timere vbi culpa minime repit̄. Ecce si bona mētis incitatiōe hacten⁹ fuisti fulcitus. vtiq̄ culpā timuisti: vbi nō minime ſz maxīe culpe neu⁹ verisimilit̄ fuit repert⁹ duz merces operarioꝝ q̄ messuerūt regiōes vr̄as q̄ fraudati sunt a vob clamāt. ꝛ clamor eorū in auribus sabbaoth introiuit. Jaco. v. Et nōne nos sum⁹ de militia militātis ecc̄lie ꝛ laborum⁹ cōtinuo in vinea dñi. ꝛ tanq̄ mercēnarij digni sumus mercede sua. xij. q. ij. Quicūq̄ suffragio. de sepul. c. j. Matth. x. Luc. x. j. ad Thimo. v. Et scio q⁹ vnusq̄sq̄ mercedē suā recipiet scm̄ laborē suum. xx. q. iij. Pñs. prima ad Corinth. iij. Et igitur si cor tuū ꝛ intentio tua sunt consona verb⁹ q̄ profers intrepide: ad oues pascue tue vt correspondeāt vltima primis ꝓtinentissime. Ecce dicit sc̄us Greg. in Ome. sup Matth. c. iij. Et post multa. Nihil quippe offert deo ditius bona volūtate. Voluntas em̄ bona est sic aduersa alterius sicut nostra pertimescere. sic de prosperitate proximi. sicut de nostro profectu ḡtulari aliena damna nostra credere. aliena lucra nostra deputare. Amicuz non ꝓpter mundū sed ꝓpter deuz diligere. Jnimicū etiā amādo tollerare. nulli qđ pati nō vis facere. nulli qđ tibi iuste impendi desideras negare. necessitati proximi iuxta vires non solum concurrere sed prodesse. etiaz vltra vires velle. Quid ergo isto holocausto locupletius: q̄ per hoc quod deo immolat in ara cordis animā semetip̄am mactat. sed hoc bone volūtatis sacrificium nunq̄ plene persoluitur nisi mundi hui⁹ cupiditas perfecte deseratur. Hec ille. Ecce notate verba: signate mysteria: vt cū vltimis correspondeant prima. ꝛ verbis sint cōsona facta. Ecce frater pensa an ex cupiditate omniū maloꝝ radice procedas: an ne presumat̄: ex eo quia qđ nob aufert̄: de illo tu ꝛ tui ditaris. quid dño respondebis: Si cupiditatez arguis: rigorosissime prosequeris. ꝛ oīs auaricie species sermonib⁹ tuis seuerissime detestaris. Et ipse dominus dicit. Ex ore proprio te iudico serue neqū. Luc. xix. Item in quo alium iudicas: teipsum condēnas. ad Ro. ij. xxxij. q. vj. Nihil iniquius. Si autez ex inuidie prorumpis rubigine. ex ea patenter malitia succressit alia que dicit̄ maliuolentia. cuius frondes ira ꝛ odium. cuius flores irrisio. cuius fructus simulatio ꝛ detractio. cuius folia liuor ꝛ pallor. et quem aspicit despicit ꝛ corrū pit. Hec Archiꝺ. xxiij. q. iij. q̄ magnum. Et igitur dñe plebane Respice in me ꝛ aperi oculos tuos ꝛ vide an ne in omnib⁹ his premissis: aut in vno tm̄ sis reus: ꝛ per omnia culpandus ꝓut dictum est per regulaz iuris superius. an ne velis vniuersum munduz lucrari. ꝛ anime tue detrimentū pati. de symo. Matheus. An ne velis multos saluare ꝛ teip̄m ꝑdere: ꝓut fecit Dyocleianus. An ne velis vt precones vniuersitatū ad pretoriū magni consilij ꝓtores cōuocare: et tu

videaris ab extra ꝓmanere. Dixit em̃ impator Justinianus. Expedit reipublice ne quis re sua male vtaꝫ puidere. insti. de his q̃ sunt sui vel alie. iu. §. penul. vbi dicit de seruo vel emptitio ꝓ ut fit apud italicos: vbi a barbarꝫ vel paganis ꝓprie vendit homo q̃ hõ est. z hũaniter non tractaꝫ a dño. de quo reipublice ptãtis au ̃tas se debz intromittere ne talit tractet hõ in seruili cõditiõe. z igit ne talis ꝫ xpi paupes ꝓcedat oppssionis inculcatio. patꝫ pauperũ. i. põtifex ordinarius ex sua pietate visceribus z mere compassionis vberib⁹ remedij medelas ponat salubrius.

Plebanus. Pluribz ꝓ te sufficialiter allegatis z taliter ꝓpensis brevitatis benignitate relegatis: suo tempe nihilomin⁹ replicãdis inter cetera profers de tue pauptatis cõtumelia: cuius cõtrariũ patet in recẽtis experientie practica: que rerũ agenda ꝫ est magistra. Et solerter dicis de prouentuũ penuria: an ne per singulos dies: aut interpolatim tibi per spũssancti pinguedinẽ accrescit q ꝓ singulas noctes venter tuus plus q̃ꝫ meus eructanter tumescit: an ne videam⁹ te z tue professiõis cõfratres (ꝓut dixit Hiero. xxxv. dist. Terre ꝑnceps) ꝓ cõfusionẽ ignominiosam Jesum crucifixũ pauperẽ esurientẽ farsis p̃dicare corporibus z ieiuniorũ doctrinã ꝓ rubentes buccas tumẽtiaq̃ ora proferre. Et si in apl̃oꝝ loco fueritis: nõ solũ sermonẽ ipsorũ imitemini: sed cõuersationẽ ipsorũ z abstinentiã. Hec ille. Et quid vltra petis? an ne vite necessaria in quibuscũ q̃ cõsistentia tibi prouenium cũ quietis trãquillitate largissima. et nihil habẽtes (prout prætactũ est) et possidẽtes oĩa quid vltra vis qõ facia tibi: cũ sis pauper in rerũ abundãtia (prout dicis) in tue mentis arrogantia. Audi q̃d loquar ꝓ enigmate. Si estis mẽdicantes mẽdicos nunq̃ vidi ditiores: z si estis diuites. hos nũ q̃ vidi paupiores. Sz hec nihil ad materie collationis nr̃e p̃ncipalis ꝓpositũ. in quo tibi for-

Religiosus. Tu tangis montes z fumigabunt. iu terris (maliter formabo colliriũ. aromata z sinceri⁹ flagrabũt. vtinã apud nos foret vite necessariox abũdantia. et digna pro mercede diuinox foret officiorũ ꝓ nos fideliter impensorũ stipendia. quis est hic z laudabim⁹ cũ? in veritatis sinceritate pfecta. quia ꝓ singulos dies z noctes singulas horas canonicas debitis suis horis ab eccl'ia deputaꝫ noster cetus laudabilis fratrũ nũerus venerabiliter pficit. Scis aũt q̃ cõpetenter arguim⁹ ex noĩs virtute. prout cantor dicit a cantus in officiatiõe. vt le. z no. de p̃ben. Eũ scõm. Vos qui ꝓprie canonici ab horis canonicꝫ tanq̃ abstractũ a concreto: vt scriptores a scripturis. causidicus a causis ꝓpter iniũcte vobis frequẽtie sollicitudinẽ appellamini. Attamẽ has horas in vestris ꝓpr̃is psonis: quẽadmodũ nos pauperes raro vel nunq̃ pagitis. sed fortassis ꝓ stipendiarios vobis surrogatos debiliter perficitis. nihilonim⁹ tamẽ fructus canonicatuũ largissimos imbursatis. Ecce silogizetis vtrarũq̃ partiũ nostrarũ simplicit laborũ z stipendiorũ imparitatẽ. Et hoc experimur ꝓ saccoruꝫ plene farcitorũ qui portanꝫ vobis ad domus qualitatẽ. z nos tenui currim⁹ cũ sacco ꝓ ciuitatẽ. Attamẽ qui dat iumẽtis escã ipsorũ: z pullis curuorũ inuocantib⁹ eũ clementer disponit: q a fructu frumẽti z vini multiplicati: fideles in pace xpi requiescam⁹. Et quid finaliter cõducto ri patrono qui vos in suã vineã vocauit respõdebitis: si mercedis premiũ pro corporis ocio et nõ pro laboris exercitio recepistis. puto quia dicat cũ prophęta Esa. xxij. Ecce dñs asportari te faciat sicut asportaꝫ gallus gallinatius. hic capo dicit apud nos. i. gallus castratus qui non cantat sicut gallus z vigilias noctis nõ preconisat: nõ ouat nec fructificat. sed incrassatus impinguat⁹ z dilatat⁹ demũ depilatur. z collo capiteq̃ deorsum pendentib⁹ z pedibus sursum se erigentib⁹ asportaꝫ vt recuruat⁹ in ollã mittatur. in quã putas ollã nisi in illaꝫ de qua dicitur. Vox est in olla. iij. Regũ. iij. Aut in illã succensam ollam de qua legit Hiere. j. vel in illam de qua dicit ꝓpheta Jobelis. ij. Omes vultus redigunt in ollam. Unde tu loquerꝫ de rerũ experientia. similiter ego loquor de humilitatis nr̃e patientia: z videm⁹ q ꝓ post pontificalis apicem dignitatis (merito preferendũ) illiteratus clericus pluriũ recipit stipendiorũ fructus q̃ꝫ habeat aut possideat vnius nr̃e professionis monasterij cõuentus vbi fratrũ multiplicat⁹ videt numerus. an ne talis clericus deuoret cibos egentiũ animarũ. pro quarũ salutis saturitate suũ fuerat beneficiũ primordialiter preordinatũ. Unde tales canonici habent nomẽ per cõtrariũ vt dicamus antifrasis sermo signat cõtraria dicto. de quo largiter scripsi in li. de nobilitate. c. xxxiij. Et igitur tales canonici nõ ab horis canonicis (vt prætactũ est) sed a canib⁹ mutis q̃ nõ latrant. q̃s Greg. detestando vituperat in suo pastorali. c. xv. z habet. xliij. dis. Sit rector. z Esa. lvj. Unde ferit de quodã castellano qui castrũ z eius muros menia z munitiões custodiri fecit per canes vigiles pastu nõ grauatos: sed graciles macros z agiles qui per latrat⁹.

sui sonos ꝛ vlulatus accusabant quocunq; ꝛ quãdocunq; superuenientes: et in custodia tali multũ proficientes. Quo quidẽ castellano per principem terremotorum ibi concernitur surrogatus qui huiusmodi canes repleuit bonis ꝛ non dimisit inanes. ꝛ qui taliter farciti ꝑ lassitudine dormitantes. et per latrat⁹ suos custodie guardiã minime ꝓficientes. Quo cognito mox inimicorũ sagacitatis astucia castrũ inuasit. ꝛ castellano cũ suis repulso violenter preoccupauit. Vi canes bene vigilantes sumus nos fratres ꝑ penuria latrantes: ecclie tabernacula per doctrine latrat⁹ fideliter custodientes ꝛ gallos gallinatos ꝛ canes mutos pro meritis

Plebanus. O frater optime dicis: ꝛ ne rerũ abundantia ac alimentorũ copia ꝛ terrenoꝝ sarcina tu cũ fratribꝫ tuis nimiũ (premiũ recipiendo ꝑdestinatos. graueris: ꝛ latratui tuo liber⁹ inniteris xp̃i vicarios. terreq; ꝓncipes clemẽter inuocemus. vt sagaciter disponãt statui vẽ famis ꝛ penurie miserabiles cruciat⁹ ꝛ subtrahãt ois abũdantie põdus vt latretis in ecclia dei fructuosius. de q̃ nup clarius scripsi in tractatulo de libertate ecclesiastica: ꝛ scripta Friderici impatoris ꝑmi ad totũ clerũ recitaui. ꝛ his dimissis redeam⁹ ad

Religiosus. Legit ꝛ no. in. c. Unusquisq;. xxij. q. iij. (ꝓncipalis questionis opus. q; curialis modus loquẽdi non inducit obligationẽ. Sic nec cõminationis tue ebrietatis nobis inducit cõcussionis tremorẽ. et igit placet vt aggrediamur the-

Plebanus. Sum cõtentus. ꝛ igit nouisti q; inter- (matis prenotati cõtinuationẽ. dũ licet querere de his q̃ nouim⁹. vt. xxv. dist. c. j. ꝛ ita fecit xp̃us. qui cum⁹ esset nũmisma quesiuit. ꝛ astutia iudeorũ: cesaris. illico respõdit Matth. xxij. ꝛ ita quis interrogat vt ad interrogationẽ cõperenter respõdeat. vt dicit Beda ibidẽ. Sic altricando causaliter ad partes arguim⁹: vt ad veritatis simplicitatẽ curialiter pueniam⁹. Nam tubaliter de cõsuetudinis vsu morez; ꝓtinuo solerter insultasti. ꝛ q̃ intrinsecus latebãt ꝓfunctorie transiliisti. Ecce que vltimo dicunt vel fiũt melius memorie cõmendant. de conse. dist. ij. Liquido. Sic xp̃us in vltima cena dixit discipulis suis memoriter vsq; ad cõsummationẽ seculi retinenda. Et igit voluit lex dicẽs. Exitus acta probant: finis ꝓ pugna coronat. C. de iudi. l. Rem non nouã. Et igit suppone digitũ ori tuo ꝛ audi ꝓclusiõis textũ modico ꝓbo. Dicit em̃ dicta Cle. in qua rõnis nr̃a fundamẽta stant finaliter cõclusa. Nos em̃ vt in cũctis equaliter ꝛ pacifice fluente dño procedat: vniuersa ꝓuilegia: gratias: ꝓbo seu scripto sub quacũq; forma seu expressione seu cõceptione verborũ a nobis seu ꝑdecessoribꝫ nr̃is romanis põtificibus cuicũq; ordinũ predictorũ concessa. necnon cõsuetudines. cõuentiones. statuta. ꝛ pacta inq̃ntum sunt ꝑmissis vel alicui premissorũ cõtraria penit⁹ reuocamus. vacuamus. cassamus ꝛ irritam⁹. ꝛ cetera. Ecce si te vel tuos confratres constanter in cõsuetudinis cõtinuatione solidasti. en q; miserabi

Religiosus. liter eosdem ꝛ temetipm (et fortassis ignoranter) circumueniisti. Nũc scio vere q; prout premisim⁹ q; vexatio intellectũ patenter acuit: et nos finaliter ꝑ semitas rectas introducit. Ecce primũ prout xp̃us exemplũ parabole rei gesse tibi dicã: ꝛ cõsequẽter veritatis viã per legislatores ꝛ iurisdoctores determinationẽ deducaz. In opido impiali Thuricensi sunt tres cõuentuũ mendicantiũ ordines: q̃ de anno dñi. M. ccc. inceperũt vn⁹ laudabilis cõsuetudinis obseruationẽ. ꝛ hoc per ciuiũ ibidẽ dispositionẽ: ita q; in die sancti Mathie apostoli. quo quondã potentat⁹ opidi iã dicti a ferocissima seditiõe mortali fuerat liberat⁹: ipsi fratres in summis altaribꝫ tam ꝓponere q; abbatie sanctorũ Felicis ꝛ Regule diuina solẽniter celebrare: ꝛ collationes ad clerũ ꝛ cõsequenter ad populũ facere: et extinde cõpetens emolimentũ recipere solent. Item prout in antiquissimis ibidẽ reperit libris per cõsuetudinis viũ seruatũ est ibidẽ temꝑibꝫ lõgeuis: q; in feria quarta Penthecostes a cũctis clero ꝛ populo incolis ꝛ accolis supuenientibꝫ de remotis fit ꝓcessionis progressus cũ oibus ecclesiarũ reliquijs ad monticellũ altũ largũ ꝛ spaciosum infra muros vbi quondaz fuit Detij pretoris. Impatoris Dyoclecciani castrũ. ꝛ ibidẽ dicti religiosi ꝛ non alius in aris mobilibus sub quattuor tentoriis curialiter expansis vnã missam cũ secularibus clericis cantant. ꝛ als singuli religiosi sub singulis sibi deputatis tentoriis missas celebrant. et vnũ sermonẽ per vnũ fratrẽ ex ipsis ad clerũ ꝛ populũ faciẽdo. ꝛ ex donis ꝛ sacrificijs magnũ cõmodũ ꝑ singulos annos reportãt. Putasne talis gl'iose cõsuetudinis cõtinuationẽ a tanto tpe cui⁹ initiũ nõ est in memoria hoim tantã ꝛ obseruatã vigore bui⁹ clemen. Dudũ. de sepul. ꝑ prelatoꝝ aut pastorũ ibidẽ morantiũ volũtatẽ fore tollendã. aut ꝑ sermões curatorũ in suis ecclijs impediẽdã. Abijt. Et nũc post parabolarũ deductionẽ; veritatis viã patenter ostendã ꝑ scripti iuris deter

minationẽ ꝛ doctorũ declarationẽ. Nam illa decretalis quã nos dicim⁹ clementinã fuit (prout ꝑdixim⁹) Bonifacij octaui. ꝛ idẽ Bonifacius siliter in diebꝫ suis composuit sextũ librũ decretaliũ. ꝛ ibidẽ vide. c. j. de cõstitu. q vult in effectu ꝑ summariũ quẽ ibidẽ posuit Jo. an. noua cõstitutio principis tollit primã contrariã q̃uis hoc nõ exprimat. Speciales autẽ cõsuetudines ꝛ statuta nõ tollit nisi id exprimat. Hec ille. Unde dicta Cle. fuit cõstitutio posterior ꝛ nouissima. ꝛ ꝓpter suã nouitatẽ in diebꝫ illis fuit retardata ꝛ postergata q nõ in volumine sexti libri. sed ad clementinarũ librũ finaliter ꝛ in tali rubro ꝛ in cõcilio wienẽ. tanq̃ extrauagãs fuit introducta ꝛ incorpata. vnde dicta Clementina nostre ciuitatis Constantien. locales cõsuetudines. nec nostrã de faciẽdis sermonibꝫ quadragesimali tpe (prout ꝑmittit) cõsuetudinez ꝑ tuas nouas sermõis inductiões aliq̃liter nõ debꝫ impediri. ꝛ in hoc tanq̃ iuri scripto fundari ꝑ te nõ debem⁹ defraudari. Hoc ibidẽ Archid. ꝛ Jo. an. cõcludunt ꝛ iura ꝛ iurũ rõnes diuersas introducunt. hic breuitatis amore non recitatu. sed si placet videbis qualia producunt.

Plebanus. Tu sapiens es apud temetipm: ꝛ innitaris prudẽtie tue cõtra Salomonis dictũ. vt le. ꝛ no. in. c. j. de consti. Nõ tu putas q ille glorioſus peritorũ cetus in ciuitate ꝛ curia Constantien cõstitutus de nostre contentionis partialitate ꝑtinẽter informatus dudum quod profers (si ita foret verũ interposuisset discretionis decretum.

Religiosus. Forte nostris ab vtraq̃ parte de meritis exigentibꝫ nunq̃ fuerunt req̃siti. nihilomin⁹ tamẽ apparet mee pronũc religiosi simplicitati: prout infra dicã que apices iuris scire nõ tenet. tamẽ non oĩno a iuris errore excusat. Ita cõcludit Antho. de butrio sup lapũ consilio. xiij. Nam patz q religioſorũ nomie cõfratres ꝛ monachi denotant: ꝛ monachorũ appellatiõe etiam fratres ꝛ ecõtra ꝑ fratres monachi cõprehendunt. Ita no. in. c. Cũ dilectus. de cõsue. similiter habet. de iudi. Causam. sed fratres mẽdicantes nos sumus: vt patz per dictã Cle. ꝛ carmelite prout fert eandẽ nostrã obtinuerũt prerogatiue libertatẽ. Hoc scito: dicã tibi cũ ꝓpheta. Ecce super montẽ pedes euãgelizantis pacẽ. Naum. j. c. ꝛ dicis pax ꝛ nõ est pax. Hiere. vj. Et iterũ ore tuo te iudico (prout ptactũ est) Nam pax est treuga dei ꝛ tranquilla libertas ꝛ discordie finis. Ita dicit Archid. de offi. le. c. j. li. vj. Item pax est vinculũ caritatis. Ita dicit Jnno. iij. ꝓnoiatus. de iudi. nouit. ꝛ q manet in caritate in deo manet ꝛ de⁹ in eo. j. Jo. iiij. et g vbi caritas ibi pax ꝛ ibi de⁹. Hinc ꝑpende vtrũ sis in pace cũ deo si caritatẽ ꝛ pacẽ cũ proximo nõ habeas. ꝛ qõ tibi fieri nõ velles cõtra pacẽ ꝛ caritatẽ patẽter infers. Dixit aũt xps. Pacẽ meã do vobis: pacẽ relinquo vobis. Joh. xiiij. qõ pulcre prosequit Greg. in pastorali. c. xl vj. vltra mediũ. Scis aũt q iuris decreta qõ per me induco siue allego: cõtra me productũ rationabiliter nõ reprobabo. vt le. ꝛ no. xix. dist. Si romanorũ. ꝛ ꝑ tui iuris ꝛ rõnis: imo cõtentionis fundamẽti stabilitate firmiter credis ꝛ inducis Clementinã sepe recitatã: cuius medulle medietatis: in qua consistere virtutẽ perestimas notãter cribrasti: sed ꝓncipiũ ꝛ finem transiliendo tanq̃ gallus per prunas supficialitet tetigisti ꝛ memorie non commendasti. Uñ notabiliter nõ ꝑpendisti: qõ dicit in eadẽ Clemẽtina. in ꝓncipio qõ est de bulla Bonifacij octaui: nõnisi pacis in tempe bene colit pacis auctor. id est xpus. Dicit autẽ similit christi vicarius videlicz impator cuiuscunq̃ rei principiũ potissima pars est. ff. de or. iuris. l. j. Et idem. Fines acta probãt: prout preallegatũ est. Et hoc detestat Catbonis auctoritas sapientis: dũ non eodẽ cursu responderet vltima primis. ordinata aũt ad vnũ finem nõ operari debent effect⁹ cõtrarij dispositiõis. vt no. in. c. Nõnulli. §. j. de rescrip. ꝛ in. c. Ad nostrã. de appell. Ex his infero finẽ bui⁹ clementine ponderandaz magni ministerij mysterio. ꝛ igitur ipm tibi cũ plena verborũ cõtinentia humilitatis mee patientia finaliter in effectu ponit. ꝛ de verbo ad verbũ describit in finẽ: vt si quis fuerit qui huius collationis cõtinuationẽ legerit: ꝛ Clementine huius textũ consueta videlicet in forma non habuerit: hic virtutis verboꝝ simplicitatẽ per intentionis industrie sinceritatem sollerter discutere poterit: que est talis. Ceterũ vniuersos ecclesiarũ prelatos cuiuscunq̃ ꝑeminentie status aut dignitatis existant: ac sacerdotes prochiales et curatos siue rectores predictos presentiũ tenore rogamus et hortamur attente. nihilominus tamen districte precipiendo mãdamus: quatenus pro diuina ꝛ apostolice sedis reuerentia predictos ordines ꝛ professores eorũ: habentes affectu beniuolo cõmendatos. fratribus ipsis non se difficiles graues duros aut asperos: sed potius fauorabiles propitios ꝛ benignos piaq̃ munificentia liberales se studeãt exhibere. sic eos in ꝑdicatõnis officio ꝛ ꝓpositionibus verbi dei; ac in alijs omnibus supradictis tanq̃ cooperatores eorũ idoneos ꝛ laborum suo-

rum participes prompta benignitate recipere ac affectuose admittere non obmittant: vt pro inde illis eterne beatitudinis premiũ augeatur: et animarũ salutis incrementa felicia procurentur. Nec ipos lateat q̃ si secus ab eis agi fortassis cõtigerit in hac parte apostolice sedis benignitas que ordines ꝛ professores eosdem vberiori fauore prosequit et gerit in visceribus caritatis. cõtra eos nõ imerito turbaret. nec eadem equanimiter pati posset: quin sup hoc prouisionis oportune remediũ adhiberet. iposq̃ nibilomin9 celestis indignatio p̃cipis digna pro meritis rependẽdis: cui9 obsequia fratrũ ipsoꝝ sedulitas curiosa prosequitur minime p̃teriret. Hec ibi. Quid vltra dicã his q̃ oderũt me gratis. videbũt in quẽ transfixerunt. Joban. xix. c.

Plebanus. Et si de omni ꝓbo ocioso reddenda est ratio. Matth. xij. Quã putas discrepatiõis dissonantiã oftẽtas p̃ presentis collationis prolationẽ in summa summarũ calculo. et quis te cõstituit iudicẽ super nos. Exod. q. vt tibi ius dicas in causa propria vel tuorũ contra legum auctoritatẽ sacratissimorũ. vt. C. ne quis in cau. sua. per totuz. ꝛ. ff. de offi. presi. l. Senatus. Ecce retribuet mihi domin9 scõm iusticiã meã. quia iusticia plena est dextera sua quã distribuit per mundi climata. ꝛ si te p̃ me grauatũ putas me ad pretoris

Religiosus. Nolo multa fortitudi (tribunal protrahere et experiri nõ obmittas. ne cõtendat mecũ: nec magnitudine sue mole me premat proponat eq̃tatẽ contra me ꝛ p̃ueniat ad victoriã iudiciũ meũ. Job. xxiij. coram illo quoniã zelari nibil potest. Ibidẽ. c. xiij. Expedit em̃ a strepitu causaꝝ seruos dei esse quietos. de sindi. c. Unico. qm̃ apud causidicos plene pauper dũ non habet quod offerat non auditꝝ: sed etiam cõtemnitꝝ: ꝛ cõtra veritatẽ opprimitꝝ. cito violatur auro iusticia. nullãq̃ reus ꝓtumescit culpam quaz redimere nũmis existimat. xj. q. iij. Pauper. Et igitur eterni iudicis tribunal illũ reum nõ habet quez iniuste iudex cõdemnat: nec damnabitꝝ eum cũ iudicabitꝝ illi. de re iudi. Cum eterni. li. vj. Et igitur pro bono pacis ꝛ euitandis contentionis sarculo dixit christus: qui vult tecuz in iudicio cõtendere et tollere tunicã tuam: dimitte ei ꝛ palliũ. Matth. v. Et sequamur Stephanũ leuitam: cuius os preco: ꝛ de eius patientie dono per singulos dies p̃conizas p̃ os tuũ q̃ sincerꝝ ter inimicis suis pepercit ꝛ pro psecutoribus exorauit. Sz tui rigoris duricia. nec amicis nec inimicis nec in christo fratrib9 pepercit: et non tm̃ non pepcit. sed etiam qua sibi fieri nollet inflixit: nec ꝓpendit q̃ pauperes facti sumus nimis. ꝛ licet sumus de sorte domini: quẽadmodũ clerici et monachi. de terra tamẽ que est domini: minima pars videt nobis assignata cũ funiculo distributionis. Et igitur nec nudi contendere nec inermes inimicis nos debem9 opponere. iij. q. j. Oportet. Habet em̃ priuilegiũ q̃ nõ posset exui tã nudatus. de resti. spo. Frequẽs. li. vj. cum concor. Sufficiebat em̃ nobis paupertas nostra. Thob. v. et ergo cõmittamus illi causam cui omia nuda et aperta sunt oculis eius. ad Hebr̃. iij. et ille dixit. Amen amen dico vobis quãdiu fecistis vni ex his fratribus meis minimis mihi fecistis. Matth. xxv. ꝛ testes sunt celum ꝛ terra q̃ iniuste perditis nos. j. Machabeoꝝ. ij. quia dicit Aug. panis egentiũ vita pau

Plebanus. peris. qui defraudat illum homo sanguinis est. xiij. q. v. Immolatus. Dixit autẽ imperator in Auten. de app. coll'. iij. et est lex canonizata q̃ deliberatio est omnib9 necessaria: que indiscussos hominũ calores potest refrenare. ij. q. vj. Anteriorũ. et laudabilis est cautela deliberationis cum qua totũ agitur. ꝛ furor nil sibi vendicat. xj. q. iij. Illa prepositorũ. et qui deliberat non affirmat neq̃ negat. ff. ad trebell'. Ex si als. §. Subscriptis. ꝛ igitur q̃ antrorsum tibi respõdebo. mature deliberationis examine ꝓpendiculabo. stateram gestiens in manibus lances appendendo equo liberamine. solum illũ pre oculis habendo qui sine deliberatõnis adminiculo viuit in eternũ ꝛ creauit oia simul. Eccliastici. xviij.

Religiosus. Quod facere vis fac citius: et q̃ vltima respondeãt primis in pacis auctore salubrius. Scrutare scrutinia scripturarũ ꝛ legislatoris. archana quoq̃ mentis remorsumq̃ cõscientie diffusius. Nam non hominis puri: sed dei vices gerim9 in terris. cui villicationis nostre rationẽ reddemus in die illa in die ire calamitatis ꝛ miserie. ꝛ si nũc vt dicit impator erubescimus si sine loquimur: extũc si defecerimus cõfusione perpetua cõfundemur. Nibilominus tamẽ in his hominib9 premissis consentire te si tacueris arbitramur. ꝛ q̃ deinceps tranquillitatis ꝛ vnitatis sinceritate: nunc ꝛ ꝑpetuo fruamur. Et amen dixit

Plebanus.

De religiosis ꝓprietarijs ꝑcepta dñi ꝑdicantib⁹.

SUper cathedram moysi sederũt scribe et pharisei: omia quecũq; dixerint vobis facite. ſm ꝓo opera eoꝝ nolite facere. Matth. xxiij. Hec ꝓba veritas ꝓtulit: q̃ cuncta anteq̃ fierẽt cognouit. ⁊ q̃ processerãt de ore suo nunq̃ irritauit: ⁊ put ꝓpheta ꝑ verba ꝑterita designabat futura: put dixit. Sup vestẽ meã miserũt sortẽ. Pſ. xxj. Sic in ꝓposito ꝓnceps ꝓphetarũ dixit: sup cathedrã moysi sederũt. ⁊ tales similit̃ sedẽt per tpa futura. et his diebꝫ taliter sedere nõ cessabũt. ⁊ ꝑsertim videt̃ verificatũ ꝑ oĩs religionis statũ ⁊ miserabiliter protelatũ. hi sunt ꝑdicãtes ꝓceptũ dñi: ⁊ dũ ꝑdicant nemo ꝑdicat illis nisi q̃q; sibi mutuo ꝑdicẽt in tabernaculis suis. ⁊ q̃ in eadẽ dãnatiõe sunt ex tali ꝓlatione ꝑdicatiõis nõ erubescũt. Hec ꝓpendẽs ego Felix decretoꝝ doctor inutilis: olim ꝓpositꝰ Solodoren̄. cui ꝓlature nup renũciaui libere in finẽ vt possim ꝓpositũ iter in sanctã dirigere. Et igitur talibꝫ superficialiter ꝑdicantibꝫ nõ ꝑdicare. sed cũ ipsis in collatiõis benignitate cõuersari desiderio desideraui. et hoc militãdo per modũ exercitatiõis seu disputatiõis: quoniã vexatio dat intellectũ. Esa. xxviij. Et hi sunt taliter moderni ꝑdicantes religiosi fratres ordinũ diuersoꝝ: et ꝑsertim qui dicunt̃ mendicantes: ⁊ quoꝝ aliqui nunq̃ vel raro mendicant: sed panẽ mendicantiũ manducãt. et horũ peritiores cõtinuo regibꝫ. principibus. nobilibꝫ. plebeis et rusticalibus ꝑdicant. ⁊ insup ꝓlatis ⁊ clericis: sed nõ videm⁹ q̃ clerici nõ religiosi se ad ꝑdicandũ illis ingerant. ⁊ ꝑsertim cõuentualiter coniunctis sermocionari presumant.

Religiosus. Audite celi que loquar. celi enarrãt gloriã dei. Et hi sunt sacre religiõis ꝓfessi: quoꝝ doctrina fulget eccl̃ia vt sol ⁊ luna. Leua in circuitu oculos tuos ⁊ vide q̃ sunt de clero. hoc est de clericoꝝ nũero q̃ clerici seculares vulgo dicunt̃: qm̃ secularibꝫ negocijs (obuiando canonũ ꝓceptis) cõculcant̃. de q̃bus tractat̃ ne de. vel mo. ꝑ totũ. ⁊ ibidẽ penit⁹ abbominant̃: ⁊ clericũ merces tractantẽ tanq̃ pestẽ detestant̃. ⁊ hi sine religiõis: imo sine clericalis habitus honestate frequenti⁹ vagant̃. et quia nullius ordinis. igit̃ transibũt sentẽtialit̃ vbi nõ est ordo sed sempitern⁹ horror inhabitat. ⁊ q̃q; ꝑdicantes religiosoꝝ libris ⁊ instrumẽtis instaurant̃. ⁊ modũ ⁊ formã predicãdi a talibꝫ religiosis rapiũt. qm̃ nõ de inuentiẽdis sz inuentis ingenio miserrimo sapiũt. ⁊ prout calciorꝝ artifices per formã ligneã sotulares reficiunt. sic illi per doctorum nostrorum formas suos sermones conficiunt.

Clericus. Dic queso q̃ sunt ⁊ fuerũt q̃ clerici tam signant̃ modũ predicãdi reliquerũt

Religiosus. Fuerunt viri glorioſissimi: videlicz Bregorius. Hieronymus. Augustinus. Ambrosius. Beda. Gratianus cõpilator decretoꝝ. Albertus magnus. sctũs Thomas. Johãnes ⁊ Ulricus summe confessorũ dictatores. hinc Bonauentura cardinalis. Jordanus. Scotus. Soccus. Alexãder. ⁊ Alexãder de candia ⁊ plures alij Sz dic tu q̃ fuerũt (vt imptinent loq̃mur) clerici sec̃lares ꝑ silit̃ vtilitate cõi talit̃ eccl̃iam de

Clericus. Exclusis penit⁹ illis vtriusq; iuris doctoribꝫ quorũ impio regit̃ (corãtes. nũc post regẽ regũ respublica ⁊ bũani generꝭ impatoria maiestas fuerũt ꝓncipalit̃ viginti q̃ttuor viri in speculo historiali ꝑ Vincẽtiuꝫ annũerati in. ij. ꝓte sui libri. Et ꝓm⁹ est Paphilus. ⁊ penultim⁹ Hugo canonic⁹ sctĩ Victoris parisiẽsis teutonic⁹ natiõe saxo de ciuitate Halberstadẽn. ⁊ vltim⁹ Ricardus eiusdẽ cõfrater: ⁊ infiniti plẽs quoꝝ nõ est nũerus.

Religiosus. Scriptũ est: qm̃ comparatiões sunt odiose. Sed videamus qui priorꝫ tatis fontaliter fuerit institutionis priuilegio dotati viuentes religiose.

Clericus. Certũ est ꝙ sacerdotes qui etiã fuerant reges ⁊ principes veterũ testamenti. quẽadmodũ his diebꝫ grecorũ pſbyteri vxores habebant ⁊ liberos venerabiliter cohabitãtes ⁊ mũdi ꝓncipatus apud hebreos regẽtes: put hodie sunt apud gẽtiles in deoꝝ tẽplis ministrãtes. ⁊ dicunt̃ flãmines. ⁊ de deorũ sacrificijs ⁊ idolorũ misterijs degẽtes.

Religiosus. Utiq; patriarche ⁊ ꝓphete vt Abraam Jsaac ⁊ Jacob: ⁊ consequenter ꝓphetas Samuel post obitũ Hely sacerdotis: ⁊ ante tpa dauid cõgregauit religiosum culmen cõuentus ꝓphetarũ. habitu differẽtialiter ab alijs populis distinctũ. vt. j. Reg. iij. ⁊ magister

in histo. z Josephus iudeoꝝ scriba. Cõsequenter Heliseus ꝓpha cũ quo cõuentualiť religiose vi
xerũt filiũ ꝓphetaꝝ in mõte carmeli. vestitu ꝙq; nigro z albo differentialiť penatum imputo: ꝓut
palliũ Helye qđ ceciderat de curru ignito ex pte fuerat cõbustũ: z altrorsuz incõbustuz remanit
albũ. de qbus carmelite ꝑsentib dieb ꝓcesserũt: z crescẽte eccliã primã vestẽ in habitũ prout
nũc vtunť trãsformauerũ. Tertio ꝓuenerũt a Johãne baptista q cõuentualiť religiose cõgre
gauit discipl'os. vt Joh. ij. de quo se nominãt moderni frẽs Johanite hospitalis hierosolymita
no. Sed verius a Johãne patriarcha Hierosolymitano q̃ primꝰ instituit hospitale hierosoly
mitanũ. Quarto ꝓcessit cõuẽtus religioꝝ a Christo: q cõuentuales sibi cõgregauit discipu
los z apl'os: qbꝫ adheserũt ꝓuentualiť multi discipli post missiõem ipũ sancti. vt dicit. Actuũ. nij.
qz nemo quicq; ipsoꝝ possidebat aliq̃d qđ suũ esse dicebat sed erãt illis oĩa cõmunia. Ex q̃ ra
dice fundanť pro nũc oĩm religionũ et ne salutꝫ fundamẽta. z radicant ordo sci Frãcisci z om
niũ mendicantiũ z a ꝓncipio nihil hũtes z oĩa possidẽtes. libere mẽdicare: z de alieno viuere
cũ tñ regularũ suaꝝ moderatiõe q̃ laborẽ manuũ reqrit suo tpe. Quito a Marco euãgelista re
ligio recipit ꝓfessionis incremẽta. q̃ apđ alexandriã discipl'os mire deuotiõis tenuit ꝓuentua
liter cõiunctos. vt dicit in Ecclĩastica histo. li. j. ca. xvj. Abinde ꝓmũ processerũt monachi. q̃rũ
fuerũt tria genera. scz cenobitaꝝ qui laborãdo fideliť in cõmun viuebãt. Alij dicebanť eunu
chi q̃ bini z bini habitabãt. z tertij anachorite q̃ dicunť illiter circũcelliones q̃ soli in deserto vi
xerũt. z ꝓcessu tpis in cõuentꝰ se cõgregauerũt. q̃les nũc fallaciter se simulãt Beghardi z Lol
hardi in nemoribꝫ z extra moraẽtes: nullã regulã profitẽtes. z alij de tercia regula fratꝝ mino
rũ se recognoscẽtes. z fallaciter scapulare sumẽtes. de qbus tu magister Felix nup fecisti tracta
tulũ de validis mẽdicantibꝫ intitulatũ. Sũt z fuerũt mlieres olim virorũ religiões deuotiſſi
me speculãtes. z qm̃ pro se nõ habuerũt religiõis cõuentꝰ et habitatiões: sepiꝰ in habitu virili
inť religiosos cõuersos: nõ sacerdotes castissime secreto latẽtes: post mortem sunt repte. Hinc
sci patres. z ꝓmo Thomas apl'us cõsequenter Benedictꝰ Bernhardus z alij plures monialiũ
monasteria diuerse ꝓfessionis cõstituerũt. Cõstat q̃ similiter inter gentiles (ꝓut narrãt croni
ce) fuerũt religionũ cõseruatores. et etiã iudei q̃ dicebanť eẽ christi viri religiosi ex oĩm na
tione in Hierusalẽ congregati. vt Actuũ. ij. et Valerius maximus speciales de talibꝫ facit tra
ctatus. z Marcus venetus in itinerario suo inter sarracenos describit religiosoꝝ cõuentus:
dñs gentiũ deuote famulãtes: quoꝝ (prout predicit) põtifices z sacerdotes dicunť flãmines.

Clericus. Et tu quoq; tuates putatis fore potiores: eo q̃ tam gl'osos habueritis pro
fessionũ vestraꝝ in veteri nouoq; testamẽto cõseruatores: sed xps auctor om
nũ: et ꝑ sertim cũctoꝝ in eccl'ia professoꝝ quos seq̃ voluit z mãdauit euãgelice veritatꝫ precep
tũ de quo predicit. pro cuius transgressione morti traditi subitanee Ananiam z eius vxorẽ
Saphiram. vt Actu. v. Et igiť sub mortis eterne pena abdicatio proprij ac obedientia. simi
liter z castitatis obseruãtia sunt cuiuslibet precepta religionis ꝓfessionis queq; ꝓncipalissima.

Religiosus. De obedientia simiľ et castitatis obseruãtia nõ puto fore remissiõis re
media. sed de rerũ ꝓuentaꝝ ꝓprietate z penit' ipsarũ renũciatione reuela
tiõis z restauratiõis gl'iosa sunt ꝑcutis medicamẽta: qbus ꝓnũc vtunť oĩm religionũ q̃si con
fraternitatẽ cõtubernia. z hoc sic seruať a tãto tpe cuiꝰ initiũ nõ est in mẽoria hoĩm. z hec ꝑscri
ptio legittima apud leges z iura canonica. z desup quonã religiosus de licentia sui superioris
rerũ suarũ habet vsus: aut in mortis articulo renũcians in prelati manus vel offert se paratũ
vt sit renũciatur?. nõne intentio iudicat oĩes. ꝓut dispẽsatio pape te clericũ ꝑbẽdas z eccl'ias

Clericus. facit possidere plures. z cõsequenter nõ times deos nec abhorrebis põtifices.
Sũt in eccl'ia. xxiiij. religiões at paulo pl'es. z tantũ tres regule ad q̃s redu
cunť oĩm religionũ ꝓfessiones. videlicz sci Basilij q̃ sub se solũ hz carmelitas ꝑdictos vel mõ
tis Carmeli frẽs: z añ tpa dauid institutas. Secđa est regl'a sci Bñdicti q̃ sub se hz oẽs bñdicti
nos. cluniacẽ. cistercien. cartusien. z cõiter oẽs. xij. lectiõibꝫ in suis matutialibꝫ vtẽtes. Ceteri
cũctꝰ p mũdi ordies p. ix. lcõnes matutinũ psallẽtes sub augustini regl'a ꝓstituũť: vt sunt cano
nici regl'ares Johanite. crucigeri. ꝓmonstratẽ. frẽs heremitaꝝ sci augustini. ꝑdicatores. mino
res. paulini: ceteriq; pl'es: et sũmarie nulli ꝓsone dictoꝝ ordinũ cõcedit q̃ hẽat ꝓprietatẽ vsum.
Nam illa tria religiosis tã ꝓprie substãtialiter sunt z indifferẽtaliter assignata. q̃ in contrariuz
dispensare nõ põt dominus noster papa. z licet de monacho faciat non monachũ: ꝓut factum
est de monasterio Lucernẽ. ordinis sancti Benedcti de anno dñi. M. cccclvj. z extũc potest

oĩa q̃ põt cleric⁹ vel monach⁹ iuxta sue cõditionis dispositionẽ. Uñ si licet ꝑlato dispẽsare cũ monacho vel monacha sup ꝓpꝛietate: liceret etiã de castitate: vt diceret monialis: placz dñe pa ter abbas vt mecũ dormiat monach⁹. z si talis petitio videret inc̃uenientissima. sic pari passu de ꝓpꝛietatis cõmodo cõcernit enormissima. Uñ generalit dixit Hiero. tolle ꝓpꝛiã volũtatem z nõ erit infern⁹ z ꝓseqũter volũtatẽ ad res ꝓpꝛias z stabis securi⁹. vñ put narrat Greg. in dya logo. z de hac materia in ca. Cũ ad monasteriũ. de sta. mo. z de sctõ Benedicto q̃ monachũ exi lis auri possessorẽ: mortuũ in signũ dãnationis sepelirj fecit nõ in cimiterio cũ ceteris fratrib⁹: sed segregatim in sterq̃linio. id est in equoꝝ aut iumentoꝝ fimi stercorũ quoꝝ fossato. sicut ho die vsurari⁹ public⁹ nõ sepelit in terra sacrata iuxta iurj decretũ ꝓut seruat in tota germania z in Roma z in Bononia z in multj locj in ytalia. z sile statutum est ecclie de religiosis ꝓpꝛieta rijs: licz nõ seruet sed ĩ grauamẽ penaꝝ ꝓut dũ heretic⁹ aut infidelis ecclĩastico more sepelit.

Religiosus. Dñe nõ est ita. Nam oĩpotens z misericors deus. cui⁹ misericordie nõ est nũerus. q̃re tam faciliter dãnaret tantoꝝ religiosorũ suarũ creaturarũ tumult⁹. Nã longe maior ꝑs omniũ religiosoꝝ vtit ꝓpꝛijs rebus. z ꝑsertim nos mẽdicantes aliũde ꝓpter pauꝑtatis grauamẽ: in cõuentib⁹ modica possidentes: z ꝓpter hoc optet acq̃rere p ꝑdicationis officiũ. cõfessionis beneficiũ. penitẽtie leuis arbitriũ. et aliq̃ p manui laboris artifi ciũ: et frequẽter per altaris sacrificiũ: vt inde viuam⁹ z corporj habeamus vberiores victũ et vestitũ: qm̃ de certis redditib⁹ prouentib⁹ z obuentionib⁹ nihil speram⁹. sed incerte mẽdicatio nis suffragio humanitatis corpora sustinem⁹ et sustentam⁹. z qui docti inter nos fuerint ful gebunt quasi splendor firmamẽti. et qui ad iusticiã erudiũt multos q̃si stelle in perpetuas eter nitates. Daniel. xij. Obfuscat em̃ maius lumen min⁹: z tam redolẽtis homis peritia quare nõ

Clericus. eradicaret alicui⁹ ordinis hactenus nõ seruata cuiuscũq̃ ꝓfessiõis mãdata. O frater: notãter dicis p predicatiõis officiũ. z hoc est pingue tuũ releuatio nis z sustentiõis beneficiũ. z igit vñ doctores z rabini peritiores in cathedra Moysi sedentes ꝑcepta dñi (prout ꝑmittit) ꝑdicantes z gloriantes in eo. quia scriptũ est Unicuiq̃ dat ma nifestatio spũs ad vtilitatẽ. j. Chor. xij. Nam alij p spiritũ dat sermo sapie. alij sermo scientie scõm eundẽ spm̃. Nũc ꝓpende ad quã vtilitatẽ dũmodo studẽt vt hoib⁹ placeãt z dño displi ceant. z igit cõfusi sunt qm̃ deus sprevit eos. Nã verba. voces. gestus. apparat⁹ z opa taliter ostentant vt audientib⁹ nõ displiceant z dulcissimis allocutionib⁹. mellifluis cõfabulationib⁹ obscuris adulatiõibus. ꝓbosis curiositatib⁹. ꝓtuosis aspectib⁹. fictis religiositatib⁹. hũilimis incuruationib⁹. altis manuũ applausib⁹. sursum z infra tẽdentib⁹. subtilissimis argumẽtationi bus appareant cũctis homib⁹: z molliti sunt sermones ei⁹ super oleũ: z ipi sunt iacula. ꝑs. lij. z dũ multitudinis populoꝝ cõgregatio fuerit tumultuosa. putãt q̃ ipsoꝝ ꝑdicatio fuerit mul tũ fructuosa. Sed q̃d sequit. put qui dulcis armonie. cõcordantis simphonie. musicorũ con cẽtus. in cimbalis bñ sonantib⁹. perpẽdit in cẽtissime: z delectat in talib⁹ serenissime: sed post̃q̃ sonus cessat. auditus facillat. z diuersitas odorũ sensus segregat. nec resumere põt vnicam vel minimã consonoritatis notã. sed sicut vẽtus Zephirus vel auster aquilonẽ surgere facit: q̃ trã sit z non reuertit. sic talis sonus subtilissimi sermõis post modicũ totaliter annihilat. Nã visum est frequẽter in experientia dũ vnius tota dom⁹ familia de tali sermone subtili ad dom⁹ re uertit: z per ipam sermo mirabilis cõmendat. z si dicit paterfamilias ad discretiorẽ ex illa. Ro go dic nobis illius sermõis vnicã particulã. Respõdet. Non scio p animã meã dũ audiui de lectabar. z sic vagã cõcepit conscientiã. Nondũ aũt percepi q̃ hmõi ꝑdicantes increpauerint sue ꝯgregatiõis aut ꝓfessionis cõuentuales quoꝝ cognouerũt in terra cõuersatiõis errores: z ꝑsertim in dictj substãtialib⁹ trib⁹ exorbitates: imo seipos nõ edificãt: sed tanq̃ liguis hoim lo quunt et angeloꝝ: caritatẽ nõ hñtes. q̃d sequit sunt tanq̃ es sonãs aut cimbalũ tinniẽs: qõ cũ dulciter sonat nõ sibi sed alijs laborat. Hi sunt (de q̃b⁹ dicit Jaco. in canonica sua) fallẽtes se metipos: z tanq̃ auditores ꝟbi z nõ factores: z cõpunt viro cõsiderãti vultũ natiuitatis sue in speculo. q̃ abijt z statim oblit⁹ est qualis fuerit. Jac. j. z nihilomin⁹ se sua voce condemnãt Un de quondã audiui plebis pastorẽ ad oues suas religiose predicantẽ. et post officiũ ad mensam ꝓperantẽ. et effectualiter inquit. si qõ ꝑdicaui concernit verũ nõ videbo lumen in eternũ. z quid factum est (prout mihi constat) perpendam⁹. nam sine lumine quasi subitanea fuerat suffo catus. Nam etiam de quodam religioso legitur multũ deuoto z sufficienter periro: eloquen tie quoq̃ dono cõmendabiliter redimito. z dum in sui sermonis eloquentie patenter dyabolo

cõcitante de facũdie pulcritudis serenitate. vanã cõciperet gl̃iam. mox ꝓuersus in cor. ait in semetipso ꝓter te vicz vanã gl̃iam nõ incepi. nec ꝓpter te ꝓceptũ sermõis intentũ dimittã. sz viriliter ꝓtuose ꝓcedam. Ac si diceret. Dñe nõ est exaltatũ cor meuz: neqz elati sunt oculi mei. Ps. cxxx.

Religiosus. Et tu clerice nr̃oz profers religiosorũ vitas ꝓuersationũ. Sz turpe est doctori cũ culpa redarguit ipm. Nã scriptũ est. nõ quis dicat: sed qd dicat attende. z hoc xps in ꝑdicto voluit euãgelico veritatis denotare. dũ de cathedra moysi ꝓtulit. nam lepr̃osa manꝰ mundũ semiat z metit frumentũ. z terra vilꝰ z inferius int̃ cetera videt elementũ. tũ lapides ꝑciosos profert. siliter aurũ z argentũ z oĩm creaturaz mat̃ z fundamentũ. Permittas igit̃ nos cũ frnctꝰ vel sine fructꝰ. id est emolimẽto ꝑdicare iuxta cõditiones hominũ: nos z sermões nr̃os audientiũ. Dic qso bñficia tua aut tuoz cõfratrũ tpe pñti aut ꝑterito q̃ltercunqz fructuosa. q nup qdam terre ꝓnceps ꝓpendebat. z inutiliũ multitudinẽ sacerdotũ cõsiderabat. Et igit̃ a quodã mgr̃o Parisiensi: q quondã quodlibetũ in ciuitate ꝓncipis disputauerat: z fraudulent querẽdo dicebat. O mgr̃ quot sacerdotes sufficerent ꝑ rusticis in terra degentibz. z fecit hoc in illũ finẽ: si diceret centũ: z ꝓnceps diceret z reliqs expellamꝰ. vel diceret q sacerdotes nõ essent sufficiẽtes. iterũ diceret. z ad locuz cuiuslibet duos ordinemꝰ. sed sagaz mgr̃ ait. Dñe ꝓnceps: nup Parisius in quodã quodlito q̃stuit quidam nobilis q̃t caude vulpiũ vna post aliũ extensa de terra tangerẽt celũ z fuerat respõsum. caude vulpiũ in lõgitudine sunt dissimiles. sed si tres essent lõgitudie sufficiẽtes altitudines numerũ cõpleret. sic ad ꝓpositũ: sacerdotes sunt dispares: z rustici sunt ineq̃les. z pro bonis z honestz mille rusticis sufficeret duo sacerdotes. reꝑitur etiã vnꝰ solus rusticꝰ tã iners insulsus z inept̃ quẽ decẽ sacerdotes ad bonos vit̃ reducerent gestus: mores: ritus: ac honores. z igit̃ domine ꝓnceps ad ꝓpositz. postq̃z mihi dixeritis rusticorũ in singlis villis morantiũ mores z conditiones. dicã vobis nu

Clericus. merũ sacerdotũ qui talibz ad regendũ forent sufficientes: z ꝓnceps quietatꝰ. Nõ expedit pronũc talia talit̃ recitare. Naz tu z tuares z pr̃sertim religiosi mẽdicantes ꝑ singlos dies: z etiã nostrates in suis sermonibz. z signant ad clerũ facitis collationes: z cõsuetũ fuit in cõciliis Constantien̄. z Basilien̄. q religiosi nõ pape nec cardinalibus nõ quibuscũq; ꝑlatis pepercerũt. qm̃ nõ habuerũt ꝑbendas seu bñficia: aut ecclesiarũ dignitates qbus spoliari timuerũt. sed tanq̃z nudi corã latrone seu raptore audẽter cãtauerũt. sed etiã ecõtra tales ꝑlati collationibz cõsueti silibus nõ aduerterũt. Cõparuerat tũ in ꝓncipio dicti cõcilij Basilien̄. qdã frater Bulhelinꝰ: ordinis minoz facũdissimꝰ. z siliter ibidẽ non vlli pepercit. Sed qm̃ in Francia cõtumaciter ꝑdicauerat: a clero mltas cõtumacias. i. cicatrices vulnerũ ad Basileã reportauerat. put in capite facie manibusq; demõstrabat. qm̃ scriptũ. Qui nõ babz ere luat corpe. z qz bñficijs caruit: penas corpis violent reportauit. z post multa talia cõmissa qm̃ errauerat ꝑ clerũ frantie cõuictus. de regno ꝓscriptus: z ad perpetuas carceres cõdemnatus. Sed tu religiose mox reuertere ad materie principalis apparatus.

Religiosus. Similiter z nos frẽs ꝓter vsus z cõsuetudinis cõtinuationes q̃s reputamꝰ nobis fore leges: nõ curamꝰ clericorũ redargutiões: z maxime ad tria substãtialia ꝑ te ꝑmissa se protendẽtes. z etiã qm̃ nr̃e ꝑlationes similia nõ seruãtes nos nõ coartant. z sic sub velamẽto alaz suaz sup miscõia dñi stamꝰ perseuerãtes. sicut pñtibz cõtingit diebz. nã adulteriũ z concubinariorũ tam terribilis est multitudinis vsus z pontificũ similiter et prelatorũ ac pastorũ cõsensus per taciturnitatis vicium declaratꝰ. q predicatio religiosorũ contra tales z clamoz tanq̃z contra plures lupos vnius pastoribz eiulatus sine canibus nullius est profectus.

Clericus. O frater: tu nosti fortassis (prout dicit Valerius maximus) q statuta ꝓncipũ quẽadmodũ tela sunt araneaz q̃ capiũt muscas: sed si venerint irruendo culices. bruci. vespe quoq; maiores. disrũpendo violẽter prorũpunt. et extũc miores muscę sequunt. sic est de vob fratribz prout etiã de clericis. postq̃z prelati vti rũpunt regulaz tela. minores z iuniores frẽs sequunt sine correptiõis conscia. Et igit̃ periculosum videt dũ prelati delinquũt: qm̃ tot mortui sunt digni q̃t animas destruxerũt. vñ Greg. ꝑlati signum sine signo nihil aliud est q̃z ludibriũ. Et finaliter saguis subdito z de manibz eoz requiret. z huius tremoꝛ timore cõuentꝰ monasteria z domꝰ vtriusq; sexus psonaz cõgregatiões. z pr̃sertim in Austrie et Styrie ac Carinthie ducatibz pronũc receperũt (relictis moribz antiqs) nouũ iugũ dũi. z se volũtarie reformauerũt. z in sinceritatz spũ bũiliter quieuerũt. z oibz bonis spũalibz z tpalibus abũdanter profecerũt. et de die in diẽ proficiũt. prout xps dixit discipulis suis dũ oia cõmu-

nia habuerūt. nunq̄d aliq̄d defuit vob. ꝛ ℔ erat ꝑtute cōmunitatis sacratissimoq; diuisiōis rerū felicitatis. sed in contrariū vos oēs ordines sui regimīs obſuantiā nō seq̄ntes tanq̄ apostate deuiātes erūt obseruatoꝝ īmo regulaꝝ vestraꝝ institutorū p̄ncipaliū vt fuerūt Benedict⁹ Dñicus. Frācisc⁹. ꝛ pluriū sc̄torū alioꝝ patrū tyrānici p̄secutores: ꝛ in xp̄o vestroꝝ ꝓfratrū in regulaꝝ simplicit intrātiuꝝ seductoris. ꝛ bi ꝓsequēter in pauptate degunt: in miseria subsistunt. in penuria tabescūt. ꝛ summarie hic ꝛ in alio seculo oīm bono deficiūt. ꝛ īmo qō turpius est. iuuenes nouitios tenues: ꝛ ad bonū flexibiles exemplis pure venenosis inficiūt: ꝛ in litteratura non instruūt. in disciplina negligūt: ꝛ talit ꝙ ad peritie dignitatem anhelare non p̄sumūt. qm̄ p̄ prauitatis vsuꝝ in intestinis corrupti sunt. Et nūc auribꝫ percipe clamorē meū. si qñ aliquid de vr̄is vt sunt p̄lati. p̄ores. guardiani. lectores. cellarij ꝛ semp coci cū ipsis plenarie degunt ꝛ gloriant dicūt: ꝙ nob satis: cōpetent ꝙ socijs: ꝛ nō curem⁹ de ceteris. O q̄ꝫ inanis est gloria: que in die ire calamitatis ꝛ miserie et amara valde est miserrima miseria ꝛ omni tristicia plena. nā ꝓtunc abūdantes in seculo p̄ncipalit q̄ꝫ clerici: ꝛ plus religiosi īmo paupimi frēs. hic modicissimū ꝙ̄rietatis titulū hñtes: oīs in vnū. diues ꝛ paup ꝙ vilissimis reb terrenis: perpetuis carebūt abūdantijs. Nōne hec est vanitas ꝛ oīm vanitatū inhūanitas: ꝛ internaꝝ cogitationū euacuitas: ꝙ put ille q̄ pro furto vel rapina vni⁹ aurei: ac alius eodem die ꝙ mille florenis vno patibulo suspēdunt: ꝛ ambo parit hoc terribili vocabulo. videlicꝫ fures nūcupant. ꝛ iste de modico vilis ac ali⁹ de magno furto fur solēnis aut famosus appellant. Sic silit maiores ꝙ nūc raptores vt sunt aliq̄ nobiles eleuato capite tanq̄ bonorādi ꝓficiscunt. sed paupes raptores capite dimittunt. Sic est de vsurarijs publicis vbi vn⁹ ꝙ vno talento: ꝛ alius pro mille ambo simil extra cimiteriū iuxta iuris decretū ꝓiciunt. Sic similit cū adulteria vnus cū turpissima. alius cū speciosissima cōmittunt. ꝛ ſm leges impiales ambo si fuerint p cōiuges accusati: capite puniunt. ꝛ hoc lege lōbardica p aliq̄s vniuersitates seu cōmunitates aut ciuitates italicas seruant. sic etiā dū clericus cū vetula cōcubinat⁹ crimē ꝓtraxit. ꝛ ali⁹ cū pulcerrima habitare cōsueuit. ꝛ ambo ſm iuris scripti rigorē pro se tanq̄ in pctō mortali sordescentes. a diuinis officijs suspēdunt. de q̄ pleni⁹ in tractatulo de anno iubileo p me nuper cōposito ꝛ alijs criminosis tractat. ꝛ remisi ad ea de q̄bus le. ꝛ no. in. c. Uestra. de coha. cle. ꝛ mu. Sic silit muli er q̄ cū solo p̄ncipe fornicata. ꝛ alia q̄ cū multis rusticis fuerat cōtaminata. ambe parit dicunt meretrices. Uñ dicit ꝙ q̄dam monialis honeste cōuersatiōis p̄teriens domū cuiusdā burgensis q̄ monedulā habuit iuxta fenestras in cauea pendentē. q̄ cōmunit quālibet mulierē ibidez p̄terientē acclamauit meretricē. ꝛ ipsa sursum aspexit ꝛ inq̄t. q̄s dyaboloꝝ secretū meū tibi reuelauit: credēs ꝙ sibi soli ꝛ nō alijs talia dixerit. ꝛ cordintime cōpuncta cogitauit. celi reuelabūt iniq̄tatē iude. ꝛ cozui latrocinū ꝛ latrones sancti Weynhardi. ꝛ effectualiter vitā cōuersa mutauit. Sz nūc ad ꝓpositū p̄notata reducank: et oēs in vnū diues ꝛ paup in vero dei iudicio pēsank. ꝛ q̄ portauerūt pōdus diei ꝛ estus cū vltimis remūerank. Et q̄ in vno reus est: omniū reus est. ℔ est: q̄ in vno pctō mortali: morte p̄occupat⁹ occubuerit. cum Layn desperato: ac Juda ꝓditore ꝛ pontio pylato mercedes recipit. cū tali tñ differētia ꝙ put nouit qui nil ignorat ꝛ iudicialit decreuit. Nūc in summa summaꝝ tu religiose cū solido solo seu pcio vilissimo cōdēnaberis ꝑpetuo: put cōfrater aut p̄latus tu⁹ cū thesauro patēter p̄cioso: ꝛ ambo iuxta sacrorū canonū statuta ꝛ regularū vestraꝝ decreta in signū dānatiōis eccliastica carebit sepultura. aut si conuerk tanq̄ hereticis ꝛ infidelibꝫ plus est nocitura. Et nōne hec est vanitas vanitatū:

Religiosus. cum pro tali vanitate amittis celestis regni potentatum.

Licet hec ꝛ his similia nos religiose clericis beneficiatis ꝛ alijs seculi filijs talia p̄dicando retulerim⁹: ꝛ insolerter apparat⁹ aliq̄n feroces ostenderim⁹ fateoꝝ ꝙ ꝑtuo sis operibꝫ clam neq; palā prosecuti nō fuerim⁹. ꝙ put thema veritat euāgelicū declarat aptius nā finit penitētie tpibus vicz q̄dragesimalibꝫ pascalia lete cū ceter suscipim⁹. qm̄ p illa tpa tā q̄ꝫ rustic⁹ in messe: fruct⁹ beneficioꝝ nostroꝝ collegim⁹: ꝛ sine semis effusiōe messem seq̄ntis anni spectam⁹. ꝛ summarie quicq̄d dixerim⁹ de mādatis ecclie: prout alij sua. sic nos nr̄a cū senioribꝫ nr̄is viuis ꝛ defunct seruare ꝓsueuim⁹. nec aliq̄s de nr̄is de mortuis est reuersus q̄ reuelet

Clericus. O frater suspirādo ꝑpendas q̄s in ℔ (aut reuelari faciat q̄d certo sit certi⁹. seculo ꝙ suis sceleribꝫ iuxta legis impialis edictū ad ignē fuerit cōdemnat⁹. ꝛ ꝓseq̄nter igne sulphureo sarmētis ꝛ pice copiose fulcitis crudelit flāmis irruētibꝫ: scintillis chorusc antibꝫ seueriter fuerit circūdat⁹. ꝛ vlulatu clamor penit⁹ angustiat⁹. q̄d putas ꝙ reue-

lare aut annũciare seu narrare possit pre pssura fumosi vaporis omib amicis cognatis ꝛ con
fratrib prope vel lõge manentib. Sic ad ꝓpositũ. hec est fides nr̃a: qz qui bona egerũt ibũt in
vitã eternã. q̃ po mala in ignẽ eternũ. quã si q̃s fideliter firmiterq̃ nõ crediderit: saluus esse nõ
poterit. ꝛ in igne tali taliterq̃ cruciatus quid credis q̃ tibi vel alijs renũciare valeat. vel si est in
celis pre gaudio tibi nil referre procurat. nã diues epulo sepultus in inferno tantũ ex eo q̃ntuz
delicate vixit ꝛ pauperib nibil distribuit. ꝛ igit nõ tanto cruciatu torquebat quin cũ Abraaz
loqui potuit. ꝛ sic verisimiliter putam⁹ sicut maior adulter vel fornicarius plus punit q̃s extra
neus. sic maior ꝓprietarius plus q̃s minor. attamẽ ambo si sine penitẽtia pctis correspondente
morte p̃occupati fuerint vno suspendunt infernali patibulo oñi cruciatu pleno. vel possum⁹
dicere de p̃dicto diuite q̃ dñs hanc visionẽ mortalib ignotã nob volebat innotescere. vt infer
nales penas dudũ p prophetas nob promulgatas: imo p gẽtiles vt fuit Job Virgilius So
crates ꝛ alij plures intelligerem⁹ pctoribz supuẽturas. Hec gaudebis ex eo qm̃ ꝓprietarij sunt
in infinitũ plures. Nam vt dicit Aug⁹. nõ min⁹ vrit q̃ cũ multis vrit. Hoc videm⁹ duz plures
in vna domo cõcremant: aut vna naue suffocant non magis cõsolabunt: sed verisimili⁹ vnus
alteri⁹ pena cõcutit. Nã scim⁹ Greg. narrat in dyalogo q̃liter theodoric⁹ rex Gothoz qui dice
bat de Verona Arrian⁹ eccle romane psecutor arrept⁹ p demones ꝛ visibiliter vinus aia ꝛ cor
pore p ducebat nud⁹ discalciat⁹ ad ignes ethne mõtis ppetue cruciãdus. de q̃bus legit in by
sto. sancte Agathe ꝛ ibidẽ ciuitas Syracusana: q̃ quondã termios suos exercuerat. ꝛ illi ciui
tati ꝓpinquauerat. ꝛ igit ciues ibidẽ velũ sctẽ Agathe ꝓtra ignis tanq̃ gehẽnalis voraginẽ p
palauerũt: ꝛ verocitate ignis retrocesserũt. Hoc tibi sit dictũ vt de penis infernalib aut pur
gatorij mai⁹ habeas crudele testimoniũ. Nũc ad ꝓpositũ cõcertamur p̃pende tu religiose q̃ fu
isti liber nat⁹: ꝛ nõ cõpulsus sed pot⁹ in tuc iuuẽtutẽ teneritate decept⁹ tã religiose ꝓfessiõis ri
gorose normã ꝓmittẽdo: aut nõ decept⁹ sz liber inuolut⁹: quã ꝓtũc seruãdo sub pena pcti mor
talis es inuiolabiliter astrict⁹. ꝛ si i tali violẽtia vsq̃ in finẽ pseuerauerz sine dubio in eternũ peri
bis. Nã fortassis putas q̃ regule ꝓseruatores moderni siue p̃teriti inanit errauerũt. nã sunt ꝓ
prie cõtraria seruare mãdata ꝛ nõ seruare mãdata: ꝛ si vnũ bonũ: aliud cõtrariuz indubitant est
malũ. ꝛ ꝓseq̃nter pctũ ꝛ nõ simplex sed onerosum. O de⁹ iudex eterne vbi me abscondã a vul
tu ire tue vbi iust⁹ vix saluabit ꝛ cor sincerũ ꝓcutit ꝛ sctũs cõmouet. Aut q̃d dicem⁹ nos inuti
les serui oñi spurcicia pleni dũ tremũt viri gliosi ꝛ etiã amici dei q̃ dño in fame. siti. frigore. nu
ditate. labore. fatigatione. vigilijs. ieiunijs. ozonib. sctis meditatiõib. seuis psecutiõib. ꝛ mo
lestijs insultib. ꝛ nibilomin⁹ dño fideliter ꝛ ardent⁹ seruierũt O q̃s mltas graues tribulatiões
ꝓpessi sunt apli martyres cõfessores. ꝙgines ꝛ ceteri sctũ fide: pfessores q̃ xpi: seq̃ voluerũt vesti
gia ꝛ alas suas oderũt ac eternã vite patriã possiderũt. O q̃s strictã silr ꝛ abiectã pres in deser
to duxerũt regulariz vite figurã silr ꝛ quersationẽ: put Hiero. narrat in vita patrũ. Quã gra
ues tẽptatiões: infestatiões ptulerũt q̃s ꝓtinuas sine intermissiõe deuotas ozones pfecerũt: q̃s ri
gidas abstinẽtias sustinuerũt: q̃s magnũ zeli desiderũ ad spũalis pfectũ feruoris gesserũt. q̃s
forte bellũ aduersus vicioz stimulos egerũt. q̃s purũ intentõis ꝓpositũ ad benefaciendũ tenue
rũt: ꝛ nulla ꝑicula diei neq̃ hore ipsis inaniter p̃terierũt: ac p operz boni cõtinuationez a lctis
desiderijs nunq̃ cessauerũt. ꝛ freq̃nter p̃ cõtemplatiõis dulcedie naturali necessitate refectiõis
postposita obsequũ diuini cult⁹ solẽnitatẽ pfecerũt. oibus quoq̃ duritijs. dignitatib. amicis.
honoribz. cognatis. ꝛ mũdi cultoribz liberaliter renũciabant. nil in orbe ꝓprietatis singulariter
tenere cupiebãt. ac de leta puraq̃ paupertate gaudebãt in hũilitatis gradu ꝙ psistebant in obe
dientia simplici viuebãt. ꝛ sic de die in diẽ in ꝓfectibz ꝓficiebant. ꝛ talis in ꝓncipio oĩs religio
nis erat strennui feruoris opatio ꝛ cuiuslibet ꝓncipalis gliose cõfraternitatis origo: silr ꝛ oc
casio. Hec ꝓbant antiquoz monasteriorũ vestigia veterũ scripturaz: librorũ: voluminũ. carta
rũ. litterarũ quoq̃ testimonioz testamẽta. Et hec oĩa ꝛ singula supius denotata sunt p obser
uatores regularũ interne cõsideranda. sed non sub precepto singula facienda. sed sinceris affecti
bus singulariter (inquãtum sunt humane fragilitatis potentia⁹) perficienda. quoniã ad im-

Religiosus. possibile mortalis nature conditio non est restringenda.

Tu profers infinita de nob confratribz ꝛ fratricellis inter oẽs ordines
orbis pauperculis. Sz dic aliq̃d de supbissimis ordinibz Benedictinis: ꝛ ad Bñdicti regulam

Clericus. Quid cõpendiose dicã cõcludẽdo q̃ nõ aliter puto q̃ q̃s plures (cõstrictis.
ipsoz non credant vitã post hanc vitã. et si credunt nibilomin⁹ ducunt vi-

tã desperatã vt dicã pcussim⁹ fedus cũ morte.ꝛ cũ inferno fecim⁹ pactũ.Esa.xxviij.et nõ ppendũt q ipsi gẽtiles p̃dicti.ꝛ sup hoc Alexãder magn⁹.Arestotiles ꝛ Ptolome⁹. alij quoq; quorũ nõ est nũerus ꝓpter future felicitatis feruore opati sunt iusticiã.ꝛ alicq eorũ adepti sunt repromissiões. vt Traianus impator q ꝓpter eqtatis ꝛ iusticie meritũ (vt narrat Brego.) post mortẽ puenit ad beatorũ quietẽ ꝛ gaudiũ.de magnis monasterioꝝ diuitijs in cõmunitatis tñ formã religiose possessis cõposui nup speciale ad instigationẽ dñi abbatis de Wulbronnẽ ordinis Cistertien. Spirẽsis dyocesꝭ.tractatulũ de negocijs monachoꝝ intitulatũ. p dyalogũ silr ter disputatiue dictatũ.ꝛ de q̃rundã p̃latorũ mõstruosa ordis scti Bñdicti curialitate põposa. ex eo q sunt abbates infulati q se faciũt ꝛ pmittũt principes deonari;put in germania sancti Galli loci heremitaꝝ.necnõ Augie mõtis apud Constantiã monasterioꝝ abbates:q̃s Jo.an. in addi.spe.noiat asinos coronatos.de q̃bus largiter scripsi in libro de nobilitate:in capl'o qui

Religiosus. Tu terribilis es ꝛ quis resistet ti (in terra p̃ncipes debeant denoiari. ctoꝝ patrũ ꝛ alꝭ peritorũ scripturis emẽdem⁹ in meli⁹ si quomodolibet ignoranter peccauim⁹. ꝛ qõ est pciosissimũ vicz tẽpus vsq; mõ totaliter pdidimus.nã sic a cunabulis q̃si sum religiõis habitu nutrit⁹.Sz prout p̃es nr̃i nob narrauerũt:ꝛ seniores ꝓcessorũ nr̃i ꝓcesserũt in vijs morũ ꝛ ꝑtutũ semita patent errauerũt. Nã si rex dauid ille gl'iosus dixit.Vermis sum ꝛ nõ hõ.ꝛ Abraam patriarcha Beñ.xviij.loquar ad dñm meũ cũ sim puluis ꝛ cinis.q̃d dicã paup eloquio miser ingenio.diffusus arbitrio.indign⁹ dei seruitio.egen⁹ eius obsequio.timorosus celos aspicio. pegrin⁹ in secnlo ciuitate manentẽ:imo nec locũ ciuitatis aut cellã dom⁹ ordinis firmã sed semper annuatim q̃si variabilẽ gyrouagus hẽ recognosco.in ordie suz siq; mẽdicitate despectissima ꝛ cũctis fastidiosa fundato.ꝛ in pauptatis maledictiõe cõstituto.ꝛ nulli⁹ certe pẽsionis iuxta regule rigorẽ fruor tributo.ꝛ int' oẽs mũdi professores sum in ordie mínimo fratrũ minorũ cõiter nũcupato.ꝛ oĩs hic labor miserabilis apud deũ penit⁹ est inanis.sed respectiue: ꝛ iuxta cuiuslibet hoĩs conditionẽ cõparatiue:put subulcus ꝛ rusticus imperatore seu rege dicit' arrogãtior:sic ego cũ fratrib⁹ meis inter oẽs religiosos orbis:immo pre clericis terraꝝ vniuersis in elationis eminẽtia.in plationis eloq̃ntia.in sonoritatis facũdia.in gestis apparẽtia.in ambitionis appetentia.in morũ supbia.in fimbrie dilatura.in lõgitudinis secutura .in funis cinctura. in manicarũ ampliatura.in corone capitis rasura.ꝛ summarie de mũ di voluptatib⁹ cũctis pnũc si placet nõ specificãdis nulla nob latet varietatis figura.Sicut de quodã heremita legimus qui culcitra fuerat curiosa circũuolutus.ꝛ q ad instar prelatorũ post pedes longe sequebat.retrospiciens numiũ gloriabat.et alia non in premissis puto rationẽ:nisi (prout dicit Gregorius) q minus licet acrius vrit.Et quoniã beatus Franciscus nos inter mundi professores fore voluit humiliores.Et dicit Seneca q prohibitio augmentat affectũ.Vis considera tis ꝛ combinatis ad superbiã sum⁹ proniores.Nam credo q si Eue matri nostre de ligno vi

Clericus. te non fuisset prohibitio facta. de transgressione nunq̃ fuisset recordata. Frater q̃s sincere tanq̃s per artẽ perspectiue ꝓpendis q sum⁹ in via dissimilitudinis:ꝛ q̃liter equanimit' cũ obseruatorib⁹ recipiem⁹ talentũ nob creditũ eterne retributionis.Nã dicũt iura per vicariũ dñi nr̃i ihesu xp̃i cõdita.cõfirmat etiã sacre veritatis theologice doctrina.ꝛ inter cetera dicit Jo.in sũma cõfessoꝝ.li.iij.ti.xxviij.q.viij.q sincerius religiõis approbate pfessiõis ꝛ ordinis ingressus p hoiem cuiuscũq; cõditiõis vel status est absolutio vera q̃ dicit' a pena ꝛ a culpa.ꝛ tanq̃s ꝛ taliter hõ purificat' a peccatis sicut in baptismatis vnda q̃ siliter mũdat iudeũ gentilẽ.vel sarracenũ.ꝛ si fuerit latro vel homicida ab oĩ pctõ macula.ꝛ si in tali status innocẽtia vsq; ad finẽ pseueraverit iuxta Hiero.ꝛ alios doctores sine pena de ꝟ seculo ad celorũ gaudia transibit.Sũt tamẽ crimia ab bis bñficijs penit⁹ excepta. videlicz rerũ aut bonorũ oblatio ꝛ nõ restitutio.q̃m dicit regula iuris.ꝛ sunt scti augustini ꝟba: q nõ dimittit' pctm̃ nisi restituat' ablatũ.ꝛ hec regula nec p cõtritionẽ:nec p cõfessionẽ: absolutionẽ:indulgentiaꝝ remissionẽ.ne p religionẽ recipit aliquã dimissiõis vel relaxatiõis exceptionẽ . nisi tm̃ in illo q nihil hz in mũdo vnde faciat restitutionẽ.ꝛ talis p cõtritionẽ debitã recipit absolutionis benignitatẽ.Per hoc aũt verbũ indulgentiarũ:indulgẽtias volui notant' designare. videlicz indulgẽtias a pena ꝛ culpa.q̃ pronũc vicz de anno dñi. M.cccclvij.in festo penthecost. in domo fratrũ minorũ in Mediolano in capitulo generali fratrũ minorũ existũt ꝛc.q̃ indulgẽtie tantũ existẽtib⁹ in caritat' gr̃a cõferunt.Dic q̃so q sunt religiosi p̃sertim sine ꝓprietatis vi

cio .i. sine tali mortali pctō q̄ multis laboribꝫ ⁊ expēsis ibidē puenerint. Dico sīlit notāter expēsis: qz nō mēdicabāt: loculos habebāt. ꝓtra legē regule laborabāt. etiā si corp⁹ vt ardeant per mōtes ⁊ colles tradebāt. ⁊ ꝑ put ꝑmittit in caritatis gr̄a nō fuerāt. ⁊ igit tm̄ sine fructu fatigationis: fastidij: tpis: negligētie: sopozis: ⁊ inq̄etudinez corpis reportauerūt. Et dixit. Salust⁹ Dū labor est in dāno crescit mortal' egestas sicut hic. ⁊ hoc est durū ꝯbum sed duri⁹ est ꝯbum qđ os ꝓhibitis loquet'. Itē vicz maledicti in ignē eternū. quoniā nō ꝓ indulgētijs sed p indulgētias sicut gall⁹ p bzunas ābulabat. Per ꝑdictā igit iuris regl'az dānabunt' oīs religiosoz ꝓprietarijs: seu rerū ꝓpriatarū vsurarij. q̄niaz p hmōi rerū tempaliū q̄rumcunq; violent' aut fraudulenter seu inobedienter vsurpatiōez ⁊ vsuz cōmittūt rapinā. furtū ⁊ spoliū nisi ꝓfessus fuerit in officio res cōmunitatis tractādo. aut in studio de licētia ꝓlati. ⁊ extūc cū moderatiōe vtit' rerūz cōmodo remoto fraude similit' q̄z dolo. Sunt aūt ꝓnunc cōmuit' religiosi superficialit' intantū curiosi. et decipere talē intendūt: cui soli cūctorū secreta cordiuz patebāt. et dū interdū se morituros ꝓcernūt ⁊ hmōi morbo strangulātem ꝓprietatis cōmodū retinere nō sufficiūt: ⁊ amplius peccare nō ꝑnt ⁊ extūc hmōi res in q̄buscūq; consistūt ad manus suoz libere ꝓlatorū tradūt. et sic (vt putāt) debitū finalit' ꝓsoluūt. put fertur de quadā muliere cui gallus iuuenis effugiebat ⁊ quē ad capiendū ad diuersa loca fugabat. demū fugatus ad ecclie tectuz se collocauit. et iterū inquietatus verticē campanilis applicauit. ⁊ extunc aquila rapax descēdens ⁊ gallū violent' deduxit. ⁊ ꝓsequēter illa mulier voce magna clamabat dicēdo. dñe de⁹ ⁊ sancte Martine q̄ fuerat patron⁹ illi⁹ eccl'ie vobis illū gallū liberaliter offero ⁊ pro viuo recipiatis sacrificio. Sic ad ꝓpositū aliqui religiosi faciūt. dū res proprias in mortis articulo ad manus religiosorū tradunt: dū desperatas tenere nō possunt. aut obstinati tales proprietarij in suis peccatis moriuntur. et hec mors peccatorū pessima. Et christus pro maledictiōe ⁊ pharisеorū ⁊ ypocritarū detestando [illegible] indixit perpetua. dum dixit. Vos moriemini in peccatis vestris. Joh. viij.

Reli[illegible] Ecce nūc benedicite dñm: omēs serui dñi. qui talentū sibi creditū fideliter tractauerūt. ⁊ innocentiā primordialis ingressus religiōis tam gloriose sibi distributā a dño. sinceriter retinuerūt. ⁊ p hoc video patent' ⁊ intelligo sensibilit' si abdicatio ꝓprietatis ⁊ obediētia cū aureola castitatis: imo qđ salubri⁹ ⁊ iocūdius est quocūq; tē pore puertat' religiosus. aut q̄scunq; crimino'sus ignoscit deus ⁊ reliquit post se bñdictionē: et hec cōuersio est supeminentis tam speciose virutis ⁊ vera renouatio preterite inuentutis.

Clericus. Bene dicis: qm̄ religiosum q̄ntumcūq; desolatū et in profundo malorū cōculcatū: imo desperatū erigit sursum in finez omniū desideriozū in q̄bus est valor impēciabilis. decor inestimabil'. honor insupabilis. ⁊ de ꝓmo valore videlicz impreciabili dicit'. Esa. xliij. Oculus nō vidit o deus q̄ preparasti diligentibꝫ te. ⁊ Paulus dixit. j. Cohr. ij. dictū ꝓbete corroborādo. Oculus nō vidit: nec auris audiuit: nec in cor hois ascendit q̄ preparauit deus diligentibꝫ se. Nā paulus hec in mōmēto ⁊ in ictu oculi cognouit. dū dñs ipsum in terra prostrauit. ⁊ sursum raptus tercīū celū cōspexit. Valor aūt illius glorie celestis attendit' in hoc q̄ xp̄us tā chare suis amicis vendidisse cōcernit'. quoniā martyrū sanguine cōparabat'. hoc visum est in Petro ⁊ paulo ceteriscz deo dilectis. Secūdo q̄ ibi sit decor inestimabilis apparet in dñi creaturis. ⁊ ꝑsertim in germinibꝫ ꝓnūc florentibꝫ ⁊ fructibꝫ ꝓducturis. Tertio glia celestis est honor insupabilis: qm̄ dñs facit sibi cōplacētes domesticos xp̄i ⁊ ap'lorz concubes. ⁊ hic est honor ⁊ glia nō tantū sup diuites plebis aut religiosoz: imo clericorū thesauros ꝓprietatis: sed superās oia totius mūdi regna dñatiōis. Sed ecōtra put clericorū cōtraria cōcernit' fore vita. sic religiosorū dispar obseruat' cōuersatio professionis cenobita: ⁊ eorundē reproborū retributiōis cōpensatio per oīm bonorū retributorē nō remanebit oblita. Vnde dicit Greg. Horrendū erit reprobis in inferno sepultis. qm̄ ibid̄ erit dolor cū fortitudine. flamma cū obscuritate. mors sine morte. finis sine fine. defectus sine defectu. penitētia sine fructu: quia mors vivit ⁊ finis semp incipit. ⁊ defect⁹ deficere nescit. mors perimit ⁊ nō extinguit. ⁊ dolor cruciat ⁊ pauorē nō expurgat. Et dixit Bernhardus. O gehēnalis regio fugiēda. ossibꝫ ⁊ nervis tremētibꝫ ingemiscēdo timēda. vbi ignis ardēs. frigus cōstringēs. vermis īmortalis. fetor intolerabilis. malleus inflexibilis. tenebre palpabiles. ꝓfusio peccatoz. īmoderatio vinculoz. totus tremor ab horribili aspectu demonū q̄ tā ineffabilis vident' crudelitatis: put ait Bernhardus in alio sermōe q̄ mallet intrare fornacē igne candentē q̄z videre hui⁹ laruatā. videlicet demonis effigiem. Ad ꝓpositū facit poptime q̄ nuper posui ptinēter in alia collatiōe de sancta

Brigitta Suetie regina: q̄ mulier deuotissima ⁊ ex spūssancti dono doctissima: q̄ pro nepote suo defuncto videlicz rege Datie orabat instātissime ⁊ respōsum recepit vt desisteret: qm̄ p sepulto in inferno nō ꝓficeret. de q̄ nimis ꝑterrita. sed vltra petiuit a dño feruētissime vt videre posset penaꝝ suaꝝ q̄litates in forma ꝓpria. ⁊ hoc sibi dñs ꝓcessit. ⁊ in pūcto deorsum ad inferos prospexit: ꝓut Paulus per visum raptus in tertiū celū aspexit. ⁊ illico suū nepotē in tātis tormētoꝝ penis: vnacum alijs quos verisilit nouit oculis suis cōspexit. ⁊ ex hoc crudelitatis aspectu talit ꝑterrita sup pauimētū corruit. ⁊ per tres dies ⁊ noctes cōtinuo in extasi ꝑmansit. et extūc reuixit spiritus eius. ⁊ post multa hāc visionē historialit ꝑ extēsuz cōscripsit. q̄z similiter legi ⁊ legēdo cōtremui. Ex hac igit visione inestimabilit terribili ac cruciatu nimis miserabili cōmota fuerat regina p̄dicta tpe Bonifacij decimi romā se trāstulit ⁊ hospitale ibidem cōstruxit. et in diebus meis miranda perficit. et per eundem Bonifaciū post mortez canonizata fuit.

Religiosus. Uellem q̄ oīs religionis iugū assumētes. talis horroꝝ visiōis patent videret. ⁊ fortassis imo sine forte crucis christi pondus ꝓseuerāter portarent. Nā patenter experior (prout dic̄ Hiero.) qui similit fuerat monach⁹: ⁊ in monasterio scti Pauli extra muros romanos ꝑ aliq̄t annos fidelit int monachos infelices felicit cōuersatus. sic inq̄ens Nūq̄z vidi meliores: ⁊ nunq̄z vidi peiores nisi in habitu religiōis degētes: ac si diceret. Aut totū aut nihil: qm̄ sunt ꝓficiētes aut nō ꝓficiētes. i. deficiētes. ⁊ in vno reus oīm est reus. licz dicat Boet⁹. Mediū tenuere btī. hoc tm̄ est dicere q̄ nō inter bonū ⁊ malū tanq̄z duo extrema recipiam⁹ mediū. sed inter duo bona recipiam⁹ cū discrete cōpensatiōis modera mine medij modū ꝓut int iusticiā et rigorē iusticie seq̄mur eq̄tatē. sic similit int obseruatores regule seq̄mur māsuetudinē. vt iuxta cuiuslibz fratris cōditionē ⁊ nature cōplexionē ꝓseq̄mur ratiōis discretiōez. Attū vt exeam⁹ ꝓfessiōis examē. vtputa si frat nimis stimulo caruis torq̄atur: nō carnis viue massa ꝑ emplastro sibi supponat. sed ꝑ christi passionē. mortis ꝓprie recognitiōez: ac vltimi iudicij terroris inferni. tremorisq̄z rigor sibi ꝓponat. ⁊ sic indubitant a tali tēptationis morbo sanat.

Clericus. Placent q̄ dicis. Doc tamē cōmuniter exceꝑto vt nō oīes in hac vita videant tā patent infernalis pene cruciamenta. Nam fides nostra sufficienter dicit: q̄ qui bona egerūt ibunt in vitā eternā. ⁊ qui mala ibunt in ignē eternū. Et que sit ignis pena: suaq̄z tortura quotidiana demōstrat ignis nostri figura. ⁊ dicit Greg. Ex fides nō habet meritū vbi humana ratio p̄bet experimentū. ⁊ igit ꝑpende quantū tu fidei meritū reportares. que fides dicit de penis inferni ⁊ gaudijs regni celestis. si patenter ⁊ experiēter videres. Et igit dñs disposuit salubrius vt fidei scripturis ⁊ doctorib⁹ credamus pro salute nr̄a cōstanter ⁊ firmi⁹: ꝓut hec ⁊ alia ꝓrime p̄missa doctores ⁊ p̄dicatores vīi ꝑpollentes ꝑ singulos dies ꝓcedūt diligēter doctrinātes. sed finito sermōis officio videm⁹ auditores ⁊ prolatores ⁊ mādatoꝝ expositores primo morbo laborātes. ⁊ sic cōcludam⁹ cū principis ꝓphetaꝝ euāgelico p̄ncipali thematis cōdicto videlicz: dicūt em̄ ⁊ nō faciūt. allegāt enim onera grandia et importabilia ⁊ imponūt in humeros hoīm. digito aūt suo nolūt ea mouere. omia ꝓ⁹ opera sua faciūt vt videant ab hoīb⁹: prout predicti p̄dicantes ꝓcedunt: de quorū subtilitatis eloquētie ⁊ curiositatis pulchritudine sol ⁊ luna mirant. Nā legit in gestis grecoꝝ q̄ Xerinus dux suo regi Carthaginēn. cōtumaciter cōtrarius in cāpo paucis armigeris fulcitus. ⁊ in ꝑcinctu cū rege bellaturus: ⁊ aduersus gentes in armis innūerabiles illico transiturus ad suates. prandete inq̄t: cū inferis cenaturi. Ac si diceret Pransi sup terrā in inferno hora cene sum⁹ ꝑmansuri. ⁊ qm̄ rex in multitudine sue virtutis sperauit. ⁊ dux ⁊ sui mortē non timētes tanq̄z desperati: violenter audaces irruerūt fortes ⁊ fuerunt triūphatores. Et nūc ad ꝓpositū reuertamur. Hi ꝓprietarij tanq̄z desperati procedūt: ⁊ hic proficiūt ⁊ ad tēpus ꝓsperabunt: ⁊ nō tantū huiusmodi ꝓprio vtunt: sed accumulāt: ⁊ alios fructus ad vite terminū comparant tanq̄z vsurarij qui de vsura aliā vsurā vsurpant. ⁊ hi iniquitatē sup iniquitatē periculosius cōmittere nō formidāt. ⁊ qō periculosius est iuniores nouitios ⁊ innocētes exemplo suo malo cōmaculāt. ⁊ quonia sunt periti: ⁊ ceteris doctiores. mox de simplicib⁹ sumūt sibi sequaces. Uñ nup fremēdo laicus q̄dam imperitus lingua sua cōpatriota fuerat locut⁹: ⁊ inter clericos serioſe protestat⁹. Nam sentio q̄ periti delicatā naribus olant assaturā in inferno reposi tā: et nob imperitj absconditā. ⁊ igit nō ieiunādo. modicū orādo. ecclias nō frequētando. ⁊ nil boni faciēdo totis viribz vehemēter laborāt vt ipam assaturā deuorare valeāt. ⁊ in veritate sequar illos gustādo qō ipsi gustabūt. Unde q̄dam alius hos cōposuit ꝓsus. Et si peritus a pe-

rio sic deriuatus. Ut doctor a doceo sit rite cognoiatus. Sepe nunc in seculo perit⁹ stat bono ratus. legisq; peritos respice multos. Cōsule peritos qua sorte fore locandos. ac si diceret. an a dextris an a sinistris in examīe districti iudicis discernas fore remūerandos. Sed rogo te instanter frater charissime quomā laus in ore proprio solet sordescere aliq̄d recōmendatiōis dignū dic de nostrorū clericorū ꝓtinua sollicitudie: qm̄ difficulter semetipm̄ hō cognoscere pōt.

Religiosus. Hic Homerus bon⁹ dormitauit ⁊ taliter respōdebat q̄daz discipulus venerabilis Homeri philosophi dū questionē sibi difficilē ꝓponi cōsiderauit. Ā homerus magister ei⁹ in Athenis doctor famosissimus q̄ singulis cōsueuit recenter ꝓpositis questionib⁹ rūdere. Ūn quadā vice p suos scolares inter se altricātes de cuiusdā subtilissime questiōis solutiōe fuerat req̄sit⁹. ⁊ Homerus dormitauit. id est se dormiente finxit. ⁊ sic recedentib⁹ discipulis cū maturitate q̄d dicturus esset ꝑfundius deliberauit. ⁊ igit exortū fuit prouerbiū inter pbos ⁊ discipulos q̄ in dubijs rūdebant. hic Homerus bon⁹ dormitauit. Sic ad ꝓpositū: quoniā tam dubi⁹ immo diffusus ⁊ ꝓpter multitudinis scripturaruz de vita ⁊ honestate clericorū: tam in canonib⁹ q̄z in legibus dictantiū. latitudinē profundū ⁊ altitudinē: et ꝑsertim tu Felix in tractatulo de libertate eccl'iastica p te nup ad dīm vicariū Constantieñ.

Clericus. cōtinet sufficienter dicta. ⁊ igit ꝓnūc poti⁹ volo dormitare q̄z ꝓtinaciter rūdere. Sū cōtent⁹: qm̄ dispares sunt periti. siliter ⁊ ipsoz statū: ⁊ igit dispar erit ipsorū locatiōis situat⁹. ⁊ fines acta ꝓbant ⁊ ipsoz apparat⁹ iudex dū venerit iudicare seculū p ignez. tūc apparebūt iudicialit tonsurat⁹ ⁊ cucullat⁹. Ūn nup in ꝯcilio Basilieñ. dū frēs de obseruātia ꝯuentuales ibidē dom⁹ sctī Frāciſci diligētissime laborarēt vt eos ad normā suā reducerēt. ⁊ ambe ptes in eccl'ia maiori coā cardinalib⁹ ⁊ alijs peritioribus ꝑlatis ⁊ doctoribus vocate cōparerēt: ⁊ illi de obseruātia cōiuncti pariter in vno latere manerēt. ⁊ alij ex opposito cōgregati ꝑsisterent. ait ꝑsidens voce clamorosa. veniāt huc ⁊ ad hāc partē frēs de obseruātia: qui mox venerūt hūiliter prostrati cū obediētia decenti ⁊ reuerētia. ⁊ vltra clam dixit ad sibi cōsedētes qualiter vocabo reliq̄s: ⁊ dixerūt breuiter: veniāt fratres de nō obseruātia. ⁊ ꝑsidens taliter vocauit illos. ac si diceret. de nulla obseruātia ⁊ penitus sine religionis norma. ⁊ ex hoc ita q̄z terribili ꝓbo ꝓterriti frēs ibidē cōuētuales: ⁊ tanq̄z turbinis vētus verticulū inter se faciētes. ⁊ quis prim⁹ foret respiciētes: et demū globatim cōuoluti: vt prior aut posterior nō appareret trepidantes vbi nō fuit timor ac miro vertiginis modo se ꝑsidentib⁹ obtulerūt. ⁊ post multi certaminis disceptationē: obseruatores domū cōuent⁹ ibidē et eius possessionē obtinuerūt: ⁊ alios domesticos expulerūt. Et nūc ad propositū redeam⁹: et finē collationis cū fine verbi euāgelici laudabiliter in themate ꝓpositi cū reuerētia faciam⁹: vbi dixit ꝓnceps ꝓphetarū. Qui se exaltauerit humiliabit. et q̄ se humiliat exaltabit. Hoc ꝓuidenter ꝑpendens quidam stricte religionis monachus multū apparens hūilis ⁊ simplicianus. vnde post refectiōes ⁊ horarū canonicarū cōpletiones in celle sue secreto mansit solitari⁹ tanq̄z pre ceteris mirabiliter speculatiu⁹ Unde ꝑlato monasterij defuncto. fratres in vnū cōuenerūt: ⁊ eundē simplicianū in abbatē cōcorditer elegerūt. ⁊ postq̄z fuit firmat⁹ et potenter institutus vitā duxit crapulosam ⁊ eminēter pre ceteris ꝑsidentib⁹ deliciosam: ⁊ extunc dixerūt in monasterio potiores. Dñe abbas vbi sunt mores ⁊ cōuersationes solitarie ac māsio seu speculatio priores. Et abbas. Et si duxi vitā solitariam in cellis reclusus: nihilomin⁹ tamē ope sollicitudinis ⁊ laboris cōtinuatiōe tenui semp occupatā. Et fratres q̄d inquiunt fuerunt tui labores exercitia. Et abbas. ego texui thetia. et in quē finē dixerūt fratres. Et ille. Uidi p singulos dies q̄ vos in monasterio potiores cū abbatis cōmensalib⁹ epulones diligenter deuorātes gallinas ac carnes ferinas ⁊ aues ⁊ pisces oculos magnos habētes. ⁊ ego recogitaui dies antiq̄s: ⁊ me feruent hūiliaui. ⁊ feci rhetia vt capere modernos pisces ⁊ alia: vt in me firmarent euāgelica dicta illa vicz. Qui se humiliauerit hūc dñs exaltat. Sz hoc exemplū nō taliter agas vt ⁊ tu siliter agas qm̄ nihilomin⁹ dñs solus corda nouerat. etiā nouit q̄ apud eū dolus ⁊ fraus nulli patrocinari debebat. ꝓut regula iuris narrat: et econtra q̄ se exaltat hūiliabit (ꝓut in alijs scribit meis collatiōib⁹) vt q̄ de nihilo vel plebeis vltra cōsuetudinis vsuz seu cognatiōis dicant. ⁊ illi aut ipsoz liberi depauperant. sic ⁊ ꝓprietarij: q̄ cū cordis amaritudine mētis anxietate: desiderij pplexitate. sensualitatis varietate pauptatē timēt. ⁊ semp in pauptatis penuria vt diuites egerūt ⁊ minuent omi bono. ⁊ maledictas res suas tanq̄z raptas furtū ⁊ rapinas in vsum sui corpis formidant expendere. ⁊ demū cū ꝓtinuata pauptatis sollicitudie vel hmōi ꝓprietatis substantiā leuit acquisitā turpiter ex

ponũt. ꝛ paupes in maledictiõis eterne miseriã transibũt. ac ꝓie sicut hyrũdines ac mures et vespertiliones q̃ cum homĩb ꝛ in hominũ habitatiõib cõtinuo nutriunt: ꝛ ad mãsuetudines domesticationẽ naturaliter (ꝓout tñ faciũt siluestria frequẽter aialia) nunq̃ reducunt. Sic tales ꝓtectarij in domo dñi dei nr̃i videlicz monasteriis ꝛ cõuentib nutriunt. sed ciues ꝛ domestici dei nunq̃ ꝑmãsuri cõprobant. sed ab eccl̃is tabernaculis penit9 repellunt nisi ꝙuertant.

Religiosus. O dñe deus: dicã cũ ꝓpheta Esa. xxxviij. Recogitabo tibi omẽs annos meos in amaritudine aĩe mee. Cuius verba põderanda sunt singulariter ꝑ me singula penitentẽ ꝓciosissime. Nam ꝓmũ dicit. Recogitabo. id est recte retro cogitabo in cõfitendo ꝓterita petã specialit ꝛ integraliter simplicit ꝛ de plano. Secũdo dicit: tibi id est soli sacerdoti tanq̃ in ꝓspectu dei ꝛ vicario christi. Tercio dicit: oẽs. i. nihil obmittendo. Nam q̃ oẽs dicit: nihil excipit. Quarto dicit: annos q̃ distinguit ꝑ mẽses ꝛ tempa. ꝛ igit quib tpib ꝛ quãto tpe peccaueritis recogitare debetis. Quinto dicit: meos. hoc est de ꝓꝑijs ꝛ nõ alienis cõfitearis peccatis. Sexto dicit in amaritudine videlicz gemebũda cũ sincere mẽtis tristicia. Septimo dicit ꝛ vltimo. aĩe mee. ꝛ ita ꝓtritio dz esse cordũtima ꝛ nõ ficta: vt scindam9 corda ꝛ nõ vestimẽta nr̃a: vt veraciter ꝓficiamus cũ illo qui omĩs religiõis professionis ordinis et disciplineregularꝫ ac stat9 clericalis est ꝓncipiũ saluti. ꝛ si q̃d est dulci9 salute siliter ꝛ finis.

Clericus. Hoc igit cõtentionis certamẽ aduersaꝝ in agone dimicantiũ strẽnue pariũ ꝛ mortaliter dimicantiũ: quoꝝ vn9 accipit eterne vite brauiũ. alter sempiterne mortis supplicĩũ. sic in ꝑsenti huius clerici cũ religioso certamẽ taliter tanq̃ speculatores et ꝛpiculatores duelli per principẽ regũ terre aut principis locũ tenentẽ: in multitudine gentium tanq̃ respublica. sed ꝑ summũ silentiũ tanq̃ cõfessio priuata tantũ inter duas ꝑsonas secreta. ꝛ taliter perficit q̃ soli vero victori ꝛ huiusmodi certaminis triũphatori humano moderamine: sed iudicio dei iusto decreto semp saluo iusticie palma donat. Tu igit clerice aut cuiuscunq̃ religionis professe. hui9 collationis preliũ ꝛ certamis bellũ tanq̃ speculator a ꝓpheta ꝓphetaꝝ in terrã promissionis singulariter directe: talit ꝛpeculãdo circũspicias. ꝛ sub pena mortis eterne vni partiũ triumphũ tribuas. Hoc semp saluo q̃ huius collatiõis parabolã ꝑ omnia puncta corrigas. ꝛ ipius defectus emẽdare nõ obmittas. Et hoc multuz necessario: quoniã in loco cõpilaui solitario libris oportunis minime refecto. ꝛ hoc ad laudis ꝛ honoris dilatatiõnẽ fructuosissime religionis in qua fideliter famulãtes quã reportant apud deũ ꝛ homines retributiões apparet ꝑ in mũdo legaliter seruiẽtes. Nam qui familiariter ministrant in diebꝰ nostris summo põtifici aut impatori. ꝛ etiã si sint ignobiles seu plebei ꝑ terre ꝓncipes honorificant. ꝛ q̃ntum illi q̃ dño dñantiũ feruent ancillant. vt videt experient in cũctis dei domestic. ꝛ nũc fuit de vltimis paup Bernhardin9 in seculo ꝑ rabinos peritoꝝ sup cathedrã Moysi sedẽtes sepe despect9: quẽ pronũc venerant in terr maiores potentat9. qm̃ terribiliter magnificat9: ꝛ h̃ania mea cognoscet nimis. Et igit timorose dicã ꝛ venerabilit proferã. O grata simiiter ꝛ iocũda dei seruit9 qua seruus veracit liber efficit. ꝛ dñs dñoꝝ. O sacer stat9 religiosi famulat9 q̃ reddit hominẽ angelis equalẽ in ꝓtutib: et ꝓncipi seu summo põtifici dño nr̃o Jesu xp̃o domesticũ ꝛ terribilẽ demonib atq̃ cõmendabilẽ cũctis fidelib. O amplectandũ ꝛ sp optandũ seruitutꝫ obsequiũ: familiaritatꝫ misteriũ: q̃ summũ promeret bonũ ꝛ gaudiũ potent acq̃rit sine fine ꝑmãsurũ. qõ nobis cõcedere dignet religiõis vere finis et principiũ. Amẽ.

Tenor epistole de celis misse per patronos ecclesie Thuriceñ. contra negligentes diuinũ cultum.

Helixet Regula et Exuperantius germani de Thebais: martyres ac patroni ecclesie maioris Thuricẽsis: milites christi: cõciues apostoloꝝ: ac domestici dei. dilectis nobis in christo prepposito et capitulo iam dicte ecclesie nostre: salutẽ ꝛ oñipotentis dei benedictionem. Jubet ordo rõnis ꝛ dictat victoriosi certaminis magnanimitas: vt locus qui tam glorioſe extitit modo redimitus triumpho extra nostrã penitus non exultet memoriam. Quare noueritis q̃ in ciuitate domini vbi sonant iugiter organa

sanctoꝝ. vbi cinamomū ⁊ balsamū odor suauissimus carmina eorū. ⁊ vbi angeli ⁊ archangeli hymnū deo decantēt ante thronū dei. requies nr̄a est in seculū seculi. ⁊ p mille ānos tanq̄ dies hesterna que pterīt: ibi cōmorati sumus. ⁊ vidim⁹ q̄ viri religiosi ex omni natione q̄ sub celo est: parthi ⁊ medi et elamithe ⁊c. ⁊ aduene romani. Act. ij. ⁊ alienigene ⁊ tyrus ⁊ ꝑ'lus ethiopū et turba multa quā denūerare nemo poterat. Apocalyp. vij. Et hi in curribꝫ ⁊ hi in equis. Ps. xviij. venerūt hodie portātes pacē ⁊ illuminātes patriā. ⁊ forte de meritis vestris exigentibus nullus vestrū protūc nec lōge retroactis tempibus de collegio nostro comparuit. latere em̄ vos in vicinio nō potuit: qđ ante nos tam de longinquo ꝓuenit. vt de presump. Quanto. quia Azabel cursor velocissimus. de quo. ij. Reg. ij. pridie nobis obuiando casualiter reuelauit q̄ nō oīa prospere in ecclesia nostra tenerent. presertim diuinū cultū tangentia. Unde ad Karolū magnū imperatorē christianissimū fundatorē eiusdē eccl'ie nostre pronūc in ciuitate p dicta ⁊ inibi in palatio regis magni morantē sollerter duxim⁹ accedendū. quia cōiuentibus oculis ptransire talia nolebamus. de collu. c. j. qui salutatiōe preuia reuerēter assurgens deposito dyademate retulit nobis in effectu: q̄ licz oriens ex alto sibi celitus ministrauerit q̄ preposito pro tēpore ⁊ capitulo ac toti eccl'esie nostre ad laudē cunctipotentis ⁊ honorē martyrū nostri. exquo p̄ciosam in cōspectu dn̄i mortē ibidē sustinuimus: prouiderit largissime ⁊ copiosissime in tēporalibꝫ sine quibꝫ spiritualia subsistere non possunt. quēadmodū corpus sine anima. allegando ad hoc. c. Si quis abiecerit. j. q. iij. quia sincerissime cōsiderauit in diebꝫ illis q̄ vox letabūda caritate atq̄ dulcedine plena triūphantis eccl'esie dicit. Laudē dicite deo nostro omnes serui eius qui timetis deū pusilli ⁊ magni. Apocalyp. xix. assimilans se forme sup celestis hierarchie: cupiētes ad ipam eccl'esie hierarchiā sub celestibꝫ a ꝓpinquare. ⁊ hi per prophetam collaudant dicentē. Beati qui habitant in domo tua domie: in secula seculorū laudabunt te. Psal. lxxxiij. Unde Isido. de summo bono. Cuius operis mysteriū quicūq̄ fideliter intentaq̄ mēte exequit quodāmodo angelis sociat. Quare excitādo christifidelēs ⁊ presertim dicte eccl'ie nostre clerū pro varijs seu multiplicatis beneficijs quotidie exhibitis receptis ⁊ recipiendis subiunxit. vt incessanter ⁊ iocunde laudet deū creatorem ⁊ benefactorē suū. Semp laus eius: videlicet dei in ore suo: vt sic luceant opera sua corā hominibꝫ: vt ipsi videant ⁊ glorificēt et laudent patrē celestē. Matth. v. et maxime hi qui de dicto clero qui longe post fundationē et dotationē nostras: ⁊ p̄ter ordinationē nostrā dum essent liberi. serui dei facti sunt. ⁊ sacramēto ad diuinū huiusmodi cultū pagendū. sponte strictissimo se cōstrinxerūt. Declinātes aūt in obligationes adducet dn̄s cū operantibꝫ iniquitatē. Ps. cxxiij. ⁊ imputat illis q̄ se artant dum liberi erant. de elect. In veteri. ⁊ damna q̄ quis sua culpa sentit sibi ⁊ non alijs debꝫ imputare. de iudi. Intelleximus. cū concor. Nihilomin⁹ deuotio tepescit per sue salutis īmemores. ⁊ negligenter diuina perficiūt ministeria tabescētes. Quibꝫ auditis ꝓter reipublice: sibi vicz Karolo multipliciter a summa maiestate sagaciter cōmisse tractatus prepeditū: pacta solēni vt decuit gratiarūactiōe dimisimus. ⁊ de cōsilio periti viri magistri Juonis nobis cōsentanei subsequēs cōscriptū fideliter vobis p p̄ntes duximus destinandū. Ūn̄ pro solertiori predicti sacra mēti a clericis q̄busdam nr̄e eccl'ie vt premittit prestiti cōsideratiōe: ad doctrinā rudiū vos volumus summope diligēter legere ⁊ intelligere: ne sit negligere tria cū timore ⁊ tremore notāda. vt videlicet. Primo huius ⁊ cuiuslibet alteri⁹ iuramenti siue sacramēti solēnia. Secūdo deiurantis pericula. Tercio eorundē periculoꝝ remedia. Ad primū quia iurare est aliq̄d deo teste dicere. ⁊ iuramentū est vox ipius iurātis vel act⁹ ipse vel ipm qđ iuratur. Et insup causa instructiōis ipius vna est: videlz ꝓter infirmitatē hominū de facili dubitantiū. Cū em̄ volumus alicui psuadere qđ vtile est. ⁊ nō credit nob simplici ꝙbo: pmittit nob iurare. vt. xxij. q. j. Non est cōtra. nec est peccatū. Est ⁊ alia cā (put dicit Hiero. sup Matth.) q̄ saluator noster nō p deū iurare ꝓhibuit. sz etiā p hierosolymā. ⁊ p caput tuū. et hoc q̄si fuit ꝓuulis i lege cōcessuz. vt quō victima īmolabāt deo nec īmolarēt idolis. sic ⁊ iurare pmittit in deū. nō qđ recte facerēt: sz q̄ melio⁹ eēt deo exhibere fidē q̄ demonijs. xxij. q. j. Cōsidera. nō tm̄ ad iurandū dz quemq̄ spōtanea volūtas inducere. sz necessitas trahere importuna. de iureiur. Et si ꝙs. Unde igit sacramēti magnitudinē cōsiderātes magn⁹ Karolus supdictus ac reges terre ⁊ oēs ꝓli: pncipes ⁊ oēs iudices terre: nō tm̄ iura ⁊ ꝓuilagia sua. sed etiā eccl'ie nr̄e p̄dicte ⁊ pluriū aliaꝝ sup eo fundamētare solebāt: et vt iuramentū oīs ꝓtentiōis sit finis. de iureinr. Quēadmodū. imo nobiles coꝝ in manicis ferreis se hmōi vinclo astringētes. ⁊ etiā liberi in carcerē se rep̄sentantes ⁊ coꝝ

pus ad torturas. z res ad pericula metu honoris ꝓpendi tpalis offerre nō postponūt Idcirco Tullius li. ij. de offi. c. xxij. narrat de Marco regulo q̄ ductꝰ est captiuꝰ a Carthaginensib⁹ z post remissus romā sub iuramēto redeūdi. z licz dissuasus ab amicis redire maluit q̄z fidē hosti datā falsare. non ignorās se ad crudelissimū hostē z ad exq̄sita supplicia ꝓficisci. tū iusiurandū obseruandū putauit. Hec ille. Propterea vos clericos eccl'ie nr̄e p̄dicte z q̄rūcunq; alias eccle siarū merito mouebit animaꝝ periculū q̄d est sup oīa pericula mūdi fideliꝫ seruare iusiurādū. Est aūt iuramentū eo solēnius z dignꝰ quāto res est sanctior q̄ tangit dū iurat. vtputa sanctū euāgeliū xp̄i sup oēs scripturas mūdi. xvij. q. iij. Sicut q̄. Quare tā gl'iose excellēter z multipliciter dixerūt ꝓphete. z p̄mo Dauid ps̄. xiij. querendo. Dñe q̄s habitat in tabernaculo tuo aut q̄s requiescet in mōte sancto tuo. z responsionē formauit. qui iurat ꝓximo suo: hic accipiet bñdictionē a dño. Itē psalmo. lxij. Laudabunt oēs qui iurāt in eo. s. deo. q̄z obstructū est os loquentiū iniq̄. Itē. Jurauī dauid seruo meo: vsq; in eternū p̄parabo semē tuū. ps̄. lxxxviij. Itez xciij. Nō cognouerūt vias meas q̄bus iurauī in ira mea. Item. ps̄. cj. Qui laudabāt me ad uersum me iurabāt: Itē. ciij. q̄d disposuit ad Abraā z iuramēti sui ad ysaac. Itez. cix. Jurauit dñs z nō penitebit eū. Itē. cxviij. Jurauī z statui custodire iudicia iusticie tue. Itē. iusiurandū q̄d iurauit ad abraā puerū suū. Et angelus quē vidit iohānes stantē sup̄ mare z sup̄ terram: leuauit manū suā ad celū z iurauit p̄ viuentē in secula seculoꝝ. Apocalyp. x. Et dicit sapiētis autoritas. Jusiurandū serua. Et apud gētiles iusiurandū erat honoratissimuz. vt dicit Phus in p̄nci. metbaphi. Et idē ad Alexandrū magnū z ambo fuerūt pagani sic inq̄ens. Caueas o alexander ne infringas fidē datā z federa cōfirmata. Hā hoc cōuenit infidelib⁹ iuuenib⁹ z mercatoribꝫ serua ꝓmissa fideliꝫ. q̄z oīs infidelitas cōsequit̄ finē malū. Scias igit̄ q̄ p fidē fit hoīm p̄gregatoi. ciuitatū inhabitatio. virorꝝ cōmunio. regū dñatio. p fidē castra tenent̄. ciuitates seruant̄. reges dñant̄. Caueas igit̄ fidelissime p̄nceps fidē datā infringere: serua firmiter tua iuramēta z federa: etiā si sint grauia. Hec ille. Si g̃ tantū sacramētuz gl'iosus deus in sctis suis: et ꝓphetaꝝ laudabilis nūerus. phoꝝ p̄nceps. imo totius mūdi maiestas z gubernatio. iuxta legū z sctoꝝ canonū traditiones tā magnanimit̄ conseruāt: q̄ntomagꝫ vos clerici exq̄ in eodē genere pcti grauiꝰ q̄z laici videmī peccare. z g̃uissime plati. de iureiur. Cū q̄dā. cū magna cautela reuerētia sctitate z honore p̄sistetis i custodia iuiolabiliꝫ seruare nō postponatꝫ Et hec de p̄mo.

Secūdo vt p̄misimus deierantiū pericula exꝑ

planabimꝰ inq̄ntuz poterimꝰ. Scribit̄ em̄ Sap. xviij. Os q̄d mentit̄ occidit aniam. xxij. q. j. Juramenti. z ideo pdes oēs q̄ loquunt̄ mendaciū. sepulchrū patēs est guttur eoꝝ: linguis suis dolose agebāt: iudica illos deꝰ. ps̄. xv. Et ysido. de sūmo bono. subsannādo dicit de eodē. Mēdaces faciunt vt vera dicentib⁹ non credat̄. reddit em̄ sepe hominē multa falsitas etiā in veritate suspectū fortius mendaciū piurio deprauatū. q̄d per scripturas grauius homicidio (scōm sctm̄ Tho. in quadā questiōe) de quolibet reputat̄: sic dicēte. q̄z sicut aplꝰ dicit Hebr. vj. Homines p maiores sui iurāt. z omis cōtrouersie eoꝝ finis est iuramentū. frustra autē in casu homicidij cōtrouersie finis esset iuramentū. si homicidiū esset grauiꝰ periurio. p̄sumit̄ em̄ q̄ maiorem culpā homicidij cōmisit non veret̄ minorē periurij incurrere. Ex hocipso q̄ in causa cuiuslibet peccati deferꝫ iuramentū manifeste ostendit̄ q̄ piuriū p̄o maximo pcto debet haberi. nec imerito piurare nomē dei videt̄ quedā duuini nois derogatio. vnde scōm locū post idolatriā pctm̄ piurij obtinet. vt ex ordine p̄ceptoꝝ patz. hec ille. Saluo q̄d dicit. xxij. q. j. c. vlti. in glo. vltia. videlicz q̄ homicidiū grauiꝰ punit̄ in eccl'ia. Ratio q̄z grauiꝰ nocumentū interdū infert ꝓximo suo: put videt̄ in adulterio q̄ regulariter maius est furto. vt. xxij. q. j. Q̄d em̄ furtū cōmunit̄ acrius ꝓpter eandē causam punit̄. Detestatio aūt huius sceleris videlicz piurij est tanta q̄ in clerico meret̄ penā depositionis ab eccl'ia z beneficio. de ireiur. Quēadmodū. z piurus ad testimoniū etiā post pactā penitentiā nō recipit̄. vt de testi. Testimoniū. z infamis est: vj. q. j. Infames. z sic infamis pdit nomē bonū q̄d est sup̄ vngenta p̄ciosa. Eccl'i. vij. Est aūt infamia scōm Azo. z insti. qui mo. infa. irro. fame p̄uatio seu diminutio. Est antē fama illese dignitatꝫ status legib⁹ ac moribꝫ approbat̄ z in nullo diminut̄ z dignitatis nomē ponit̄ in diffinitiōe p honore publico. Hec ille. Unde piurus ꝓprie dicitur honore publico p̄uatus. z totiens quis deierat: quotiēs facit cōtra rem iurata. vt no. Archi. de re iudi. c. ij. li. vj. z p̄o quolibet periurio est puniendus. p. xl. dies in pane z aqua. z exposit̄ p septē annos sequētes z nunq̄ esse sine

penitẽtia.ſ.q.ſ.Qui cũq; ꝛ q̃d reſtat dicit.niſi q̃s penituerit legittime impedimẽto ceſſante.ꝛ ni ſi iuramẽto delationẽ q̃ſq; integrã inuiolatãq; ſeruauerit:abſq; dubio ineternũ peribit.ꝛ bonũ illi erat ꝙ nat⁹ nõ fuiſſet:Marci.xiiij.ꝛ crudeli⁹ illi eternalit punient q̃ apponẽt inq̃tatẽ ſup ini quitatẽ vicz ad hoc negligẽdo diuinũ cultũ ad quẽ ꝓ iuramentũ tenent.ꝛ inſup ſunt de nũero illorũ de q̃bus dicit ꝓpha.Ue q̃ ꝓſurgitis mane ad ebrietatẽ ſectandã vſq; ad veſperã vt vino eſtuet⁹ ꝛ opus dñi nõ reſpiciat⁹:nec opa manuũ eius ꝓſideret⁹.Eſa.v.tanq̃ diceret tota die.ex quo dicit Veſpe ꝛ mane dies vn⁹.Hẽñ.ſ.vel valde mane vna ſabbatorũ.Matth.vlt.Uñ Hie re.xlviij.Maledict⁹ qui facit opus dñi negligent.ꝛ ꝑtim tpe diuinoꝝ: vt ꝓlus q̃ ſedebat bi bere ꝛ comedere ꝛ ſurrexit ludere:cõſumũt dies ſuos.Exod.xxxij.vt dicit Brego.Si is q̃ pre latus eſt debitori dñico culpas impune dimittit:nõ mediocriter ꝓfecto offendit q̃ debita cele ſtis regis ꝛ dñi ſua ꝑſumptiõe reſoluit.ea nãq; q̃ in nob cõmittunt.facile poſſum⁹ dimittere.ea ꝙ q̃ in deũ cõmiſſa ſunt cũ magna diſcretiõe.nec tñ ſine pnia poſſum⁹ relaxare.xxiij.q.iij.Si is q̃.Et q̃d ſequit.dũ adhuc eſca eoꝝ erat in ore ipſorũ ira dei aſcendit ſup eos.qz veſciebãtur voluptuoſe interiorũ in vijs ſuis.ꝛ ſic diues ille q̃ epulabat quotidie ſplẽdide:ſepelient in in ferno.vt Lu.xvj.ꝛ hoc aliqñ appet in quodã habitaculo ꝓput ꝓcepim⁹ diſtẽti a loco.vbi poſt mortẽ opati ſum⁹ tãta mirabilia q̃ de ripa flumis ibidẽ vbi decollari meruim⁹ nr̃is manibus capita portauim⁹:ꝛ vbi corpaliter requieſcim⁹ vix.xl.cubitis taberna ꝓſtituiſtis.vbi ꝓbo ꝛ ope malti ꝓpetrant exceſſus ꝫ mentẽ fundatoꝛs ꝑdicti.ꝛ vbi tpe diuinoꝝ inſolertias exercuiſtis:ꝛ fortaſſis hodie exercet⁹.Porro videndũ eſt de his q̃ tantoꝝ participes fieri volũt maloꝝ.et co rã ceco ponũt offendiculũ.Leuit.xix.Dicit em̃ lex moſayca q̃ xp̃us nõ venit diſſoluere ſed ad implere.Matth.v.de ꝓſe.di.v.Si q̃s aũt.videbis bouẽ fris tui aut ouẽ eriantẽ ꝛ ꝑteribis.ſed reduces fratri tuo.Deut.xxij.Cũ aũt anie ſint oibus bobus ꝛ ouib⁹ aut q̃buſcunq; reb⁹ alijs ꝑciosores.vt.xij.q.j.Precipim⁹.qz ad dei ſilitudinẽ create ſunt.vt de pe.diſ.ij.Et illa aĩa.qua rũ aniaꝝ piculis ſummope tanq̃ fideles patroni ꝛ defenſores deſideram⁹ obuiare.vt de cõſti. c.ij.li.vj.cũ ꝺcor.ꝛ hoc maxie ꝑ ꝓlatos ne ſanguis ſubditoꝝ de manib⁹ ſuis requirat.de ſentẽ. excõ.Ut fame.cũ cõcor.de quo Greg.ſup Ezechielẽ li.j.omel.xj.vel.c.xxv.qz ipſoꝝ negligen tia cedit in diſcrimẽ ſubditoꝝ.xl.diſ.Si papa.cũ cõcor.ꝛ Jo.criſoſtom⁹ dicit.Penſanduz eſt q̃ntum cõnexa ſibi ſunt pctã ſubditoꝝ atq; ꝓlatoꝝ vel ꝓpoſitoꝝ.qz vbi ſubiect⁹ ex ſua negligẽ tia vel culpa ꝑmorit.ibi is qui preeſt qm̃ tacuit reus mortis tenet.Hec ille.qm̃ idẽ ꝓlati cõſen tire vident erranti q̃ ad reſecãda q̃ corrigi debẽt nõ occurrũt.lxxxj.diſt.Conſentire.ꝛ error cui nõ reſiſtit approbat:ꝛ veritas cũ minime defenſat oppримit.Negligere quippe cũ poſſis ꝓtur bare puerſos nihil aliud eſt q̃ fouere:nec caret ſcrupulo ſocietatis occulte q̃ manifeſto facino ri nõ deſinit obuiare.Ibidẽ.c.Error.Quid em̃ prodeſt illi ſuo crrore nõ pollui q̃ cõſenſum ꝑ ſtat erranti.Ibidẽ.c.ſeq̃.ꝛ ait Aug.Pſ.lxxxj.oſtẽdit ꝓpha:nec illos imunes a ſcelere eſſe ꝓnci pes:q̃ cũ pre multitudie timerẽt ꝛ poſſent illos a facto:ꝛ ſe a cõſenſu liberare.qz qui deſinit ob uiare cũ pot ꝓſentit.xxiij.q.iij.c.vlti.ꝛ tãto grauiora ſunt pctã q̃nto diuti⁹ detinẽt infelices ani mas alligatas.de ſym.Cũ in eccl̃ia.ꝛ Boe.iij.cõſola.proſa.iij.Si neq̃tia miſeros facit.mi ſerior eſt neceſſario diuturnior neq̃:quos infeliciſſimos eſſe iudicarẽ ſi nõ eoꝝ nequitiã ſaltem mors extrema finiret.Hec ille.ꝛ ideo hmõi ꝓſentiẽtes erũt ſil̃es pylato in dãnatiõe.qz potius volũt offendere deũ q̃ homines.ꝛ plus diligũt fauores q̃ timeãt diuinã maieſtatẽ.vt colligit Matth.xxvij.xj.q.iij.Quiſquis.ꝛ.c.Qui reſiſtit.de here.Ut officiũ.§.j.li.vj.ꝛ breuiter quis potius deberet oĩa mala pati q̃ tanto malo conſentire.xxxij.q.v.Ita ne.cũ concor.ꝛ dicentis. Durus eſt hic ſermo.Joh.vj.imo hi ſunt canones ꝛ nobis leges ſcripte.facilius eſt autẽ celuz ꝛ terrã perire q̃ de lege vnũ apicẽ cadere.Lu.xvj.Quoniã aũt crimĩa vicz tã facientiũ q̃ ꝓſen tientiũ ſtatũ ꝛ honorẽ ac dignitatẽ eccl̃ie nr̃e et ꝓſonarũ eorũ tangere vident.Quare cleric⁹ ec cleſie etiã ſine mãdato capituli ꝓpter deteſtationẽ pctũ põt accuſare.denũciare.agere ꝛ proſeq̃: ex quo eſt actio popular⁹.vt.ff.de po.ac.l.j.et iuramentũ deferre in cadẽ.vt.ff.de iureiur.l.Be ne q̃.§.In popularib⁹.ꝛ pena exacta in hmõi actiõe preſtanda eſt actoris.ff.de ꝓbo.ob.l.Lui.ij.Rũ.ꝛ maxime ſi hmõi negligẽtie crimẽ eſt publicũ ꝛ notoriũ.ſi autẽ occultũ:tũc ſecm̃ euan gelicã veritatẽ põt inter fratres et ſe talia mouere.vt Matth.xviij.ꝛ ꝓput le.ꝛ no.in.c.Si pecca uerit.v.q.j.et ibidẽ in glo.et in tali caſu publico vn⁹ reſiſtit oib⁹.xxx.diſt.In cena.imo venit pu nitẽdus:ſi talia non facit ꝛ põt.de elec.Generali.lib.vj.de re.ec.nõ alie.Hoc cõſultiſſimo.eo.li. xxiij.q.iij.Maximianus.Ac etiã q̃ plus eſt ſi iuraſſet in talibus penit⁹ tacere põt ꝓcedere et

debz.vt.ij.q.j. Si peccauerit.cū ꝓcor. vel si generaliť iurasset ꝓtra aliquē nō esse in q̄cunq; causa.in tali causa pōt esse ꝑ eū.vt de iureiur. Petitio.cū nō sit iuramentū ꝓstitutū vt sit vinculū iniq̄tatis.co.ti.q̄nto.et ita negligētia inferiorū supleri debet p superiores ⁊ ecōuerso.vt de concess.p̄b. Quia diuersitatē.⁊.c. Nulla.cū cōcor.⁊ ita seruat in nostra eccl̄ia Thuricen.in practica: q̄a capitulū sepe suppletdefectus ⁊ negligentiā prelati sui ⁊ potest.⁊ canonic⁹ negligentiā capituli.⁊ capellan⁹ negligentiā canonici.⁊ sic dans ceps armati iuribz ⁊ rōne ⁊ cōsuetudie supdictis et ꝓallegatis:⁊ si talia nō fierent q̄s dubitat q̄ hmōi negligētie in damnū eccl̄ie redūdaret. Itez ex alio. Si ꝓlat⁹ furiosus aut arreptitius assumpto gladio discurrat ad eccl̄iam ad occidendum aīas:nōne debz cleric⁹ sibi auferre gladiū ne templū q̄ est is vos ad nihilū quo ad virtutes ⁊ ad laudē redigat vt nō profundi⁹ dānet.⁊ ipm dyabolus decliui⁹ proiiciat de igne in ignē:q̄s dubitat vt colligit.xj.q.j: Si q̄s epūs.⁊.c. Nō em̄.⁊ ibi seq̄n. Un̄ Mathathias errantibz omibus fratribz in lege dei sui doluit ⁊ timuerūt reues eius ⁊ accēsus est furor eius ꝑm iudiciū legis ⁊ insaluit ipse solus ⁊ iudeū sacrificantē idolis trucidauit sup aram. xxiij.q. v. Si audieritis.ij. Achab.ij.⁊ elisit hic ois perplexitas.q; mox eligendū est tm̄ bonū ⁊ cessabit oīe malū.vt.xxij.dist. Nerui testiculoz. Quare dicit Aug⁹. nō ois qui pcit amic⁹ est:nec ois qui verberat inimic⁹ est. v.q.v. Nō ois. Exquo aūt cōsensus vt p̄missum est alienū peccatū facit oīno ꝓpriū.vt dicit Archid. Et ille.lxxxj.dist.per totū. O amaritudo amarissima ꝑm Ray. illi q̄ prouocat ad malū quēcunq;.⁊ p̄sertim ad iurandū quē scit falsum velle iurare: ⁊ exigit vel recipit ab eo sacramentū veritati cōtrariū.⁊ si scienter vel credat verisimiliť q̄ ille velit deierare:talis vincit vtiq; (vt predictū est) homicidā:quia homicida corpus:iste animā occidit:imo duas anias ⁊ eius quē iurare ꝓuocauit ⁊ suā.xxij.q.v. Si quis cōiuctus. Ex aute dictū est q̄ ille vincit homicidā:intellege in damno dato.q; mai⁹ periculū est in amissiōe vni⁹ anie q̄s corpoz infinitorū.xxiij.q.ij. Habes.⁊ q̄ audit tales iurare falsum ⁊ scit ⁊ tacet grauissime peccat: vt Leuitici.v. Anima q̄ audierit ⁊c. Unde ihesus ad pylatū Joh̄.xviij.ꝓterea inq̄t qui me tradidit tibi maius peccatū habet.id est qui te induxit ad peccandū in me maius peccatū habz. Ita iudei grauius peccauerūt q̄s pylatus:vt dicit magist⁹ in hysto.de secūda illusiōe Jesu.ita in ꝓposito. Si aūt (q̄d absit) sunt de hic stantibz qui nō gustabūt mortē in penitētia:nec q̄d detestius est intendūt penitere de p̄missis.videlicz furio:negligētia.cōsensu. ꝓuocatione.⁊ diuini cult⁹ diminutiōe.sed mortalitate penitēti morium̄ morte peccatorū pessima.q̄d sequit nisi (ꝓut dicit Esaias ꝓpheta.c.xxij.) Asportare eos faciā sicut gallū gallinatiū qui portat de foro:vt quō videlicz pedibz ligatis ⁊ sursum erectis ⁊ capite demisso vt decoqnat in olla gehēnali varijs cruciatibz:vt pena correspōdeat culpe:q; nō cātauit nec germiauit:⁊ alijs maior reputabat Et de his dicit ꝓpha Ps̄.lviij. Ueniat mors sup illos ⁊ descendāt in infernū viuētes.vbi nulla est redēptio. Et iterū. Cadēt sup eos carbones in ignē deijcies eos ī miserijs nō subsistent: ⁊ in ira sua ꝓturbabit eos ⁊ deuorabit eos ignis:⁊ pluet sup pctōres laq̄os ignis sulphur ⁊ spirit⁹ procellaz:pars calicis eoz. Et ad cosdē dānatos dicet Hiere.xv. Ignis succēsus est in furore meo:⁊ vos ardebit. ⁊ Esa.xlv. Uos clamabitis ⁊ iuxta mensurā delicti erit plagaz modus. Deut.xxv. Sz breuiter exq̄ hmōi pene ignis purgatorij aut inferni omnē penā mūdi excedūt: quā vnq; aliqs passus est in hac vita:vt de pe.dis.vlt.c.vlt. Abhorrebit igit penas inferni huiusmodi crudeliores si sincere ꝓpēditis hui⁹ mūdi maiores q̄s nos patroni vri p̄noīati in corporibz nr̄is ⁊ in loco p̄dicto passi sum⁹.⁊ fuerūt he vicz carceris inuicti inflictio. lōge famis teterrimi.rote ferree inflictio.stridēs incēdentiū buliētis plūbi ⁊ picis infusio. ⁊ demū capitū nr̄orū detrūcatio:⁊ alias penas alioz martyrū q̄s videre poterit mūdanas in sctōz martyrilogio cō ꝑhensas.q̄s sil̄t infernalibz miores annūerabit. Hec solatiū est hmōi miserrimoz dānatoz. exquo plures habēt socios penarū:q̄a ꝓterea nō min⁹ ardebūt q̄ cū multis ardebūt. vt.v.q.j. Multi.in fi. Et insup notabitis q̄ diuini cultus impedimentū est tm̄ scelus ⁊ crimen vt hmōi impedientes impune ꝓcutiunt in eccl̄ia.etiā si fozent clerici vel ꝓsone religiose. vt de sent.excō. Uenientes.qui q̄dem percutientes als essent excōmunicati maiori excōicatiōe.vt.xvij.q.iij. Si q̄s suadente.que excōmunicatio est maior pena mūdi.xxiij.q.ij. Corripiant.⁊ nisi imponit ꝓ peccato mortali vt reperti cū alicuius vxore: matre.sozore: vel filia ꝓpria turpiter agentes percussi.eadē sentētia nō contrahit.vt de sent.excō. Si vero. §. Hec ille. ⁊ nō refert quo ad deū an impediat diuinū cultū verbo facto aut consensu.vt patz in predictis. Hec pretermittenduz est q̄ leges diuina perturbantes officia capite puniunt.C.de his q̄ rele.consu.l. Denunciamus:

Grauitas crimis. ſ. diuini cult⁹ impedimēti appet. Nā exquo leges ⁊ canones vltimas defunctoꝝ pias volūtates ꝑ legib⁹ tenēt. vt in autē. de nup. §. diſponūt. xiij. q. vl. Uolūtas. Idcirco Karolus magn⁹ ꝑdict⁹ ⁊ plures xp̄ifideles ad inſtar hieruſalē celeſtꝭ multoꝝ miliū angelorū decorate volebant multiplicare eccleſie noſtre miniſtros in effectu mīſtrantes: quorū volūtas impedit. et impedientes facto aut conſenſu: qđ idem valet (ꝓout ꝑdictū eſt) ſacrilegiū committunt. vt legit ⁊ no. xvij. q. iij. Sacrilegium. ⁊ ideo dicit lex grauius peccare in mortuum q̄ꝫ in viuum. C. de ſepul. vio. l. Qui ſepulchra. et hoc quantum ad ſecundū principale.

Tercio ꝑdictorū remedia periculoꝝ vobis ꝑpoſito ⁊ capitulo ſignificare nō poſtponem⁹ que duplicia ſunt. Primū quidē remediū: qz ſi iuratū eſt ſeruare rē licitā ⁊ honeſtā: vicz diuina pagere. qđ ſeruari pōt ſine interitu ſalutꝭ eterne. de iureiur. ⁊ ſi xp̄us. imo eſt ſalus et⁹na ſi pſalmos nr̄os cātabim⁹ cunctꝭ diebꝫ vite nr̄e in domo dñi. idcirco redde altiſſimo vota tua. Pſ. xlix. ⁊ volūtarie ſacrificabis ſacrificiū laudis. qz dicit ꝓpheta. Pſ. lxxv. Uouete ⁊ reddite dño deo vr̄o. de vo. Magne. Et iterū. Redde dño iuramenta tua. Marci. v. ⁊ in me ſunt de⁹ vota tua. q̄ reddā laudationes tibi. Pſ. liij. dolo ⁊ fraude ſemotis. i. dolū ⁊ fraudē nō adhibēdo exquo ſemp iuramentū refert ad intentionē illius q̄ dolus nō adhibuit vel artē. xxij. q. v. Quātumcūq;. §. Si g. ⁊ ſine dolo ⁊ fraude iurat q̄ dolū ⁊ fraudē penit⁹ excludit. nō vt hi q̄ impedimētū fingūt: vtputa infirmitatꝭ vel hmōi vt ſe obſequijs ſubtrahāt diuinis ⁊ iuratis. Uñ legim⁹ q⁹ q̄dam creditori ſuo iurauit ad decretū iudicꝭ pecuniā reddidiſſe q̄ ipam in canna abſcōditā aſſignauerat: creditori retinendā neſciēti. hic (vt p̄mittitur) nō loquebat veritatē in corde ſuo: ſed egit dolū in lingua ſua: ⁊ iurauit ꝓximo ſuo ⁊ decepit eū: ⁊ ream fecit linguā ſuā mens rea. xxij. q. j. Noies. in fine. Sed vtiq; iugū em̄ ſuaue eſt ⁊ on⁹ leue diuis officijs intereſſe ⁊ pſallere nomi dñi altiſſimi. ⁊ btūs ꝓphus q̄ ſcit iubilationez. Pſal. lxxxviij. ⁊ diligēti nihil eſt difficile. vt ait Seneca. ⁊ ita Jacob ſeruiuit ꝑ Rachel p multa tpa Gen. xxix. ⁊ dicit hiſtoria ibidē. Deſiderāti aīo ipſa velocitas tarda eſt. ⁊ eſt in amore mod⁹ nō habuiſſe moduz ꝯm Pamphilū de amore. vñ dicit Grego. ſup Ezech li. ij. O mel. iij. ꝯ. Fulcite me floribꝫ ſtipate me malis: qz amore langueo. Quid nāq; ſunt flores: niſi anīe bonū opus inchoantes ⁊ deſideriū celeſte redolentes. ⁊ infra. Si em̄ amas: portas. ſi deſiſtis amare: deſiſtis tolerare. qđ em̄ min⁹ diligim⁹: minus toleram⁹: qz iuuāte faſtidio citius facta xp̄i adducūtur ingratitudine pōderis q̄ non nobis nō leuigat pena caritatꝭ. Hec ille. Nā tale obſequiū diuini cult⁹ aſſimilat hierarchie miro ordie angelor⁹ miniſterio ſuporate. Et licz quadaz neceſſitate exq̄ quis iurauit diuis intereſſe: videat cōpulſus. miſerator tū dñs multū ⁊ miſericors de neceſſitate facit ꝓtutē hoīb⁹ bone volūtatis. vt de deci. Aup. ſic̄ videmus de dānatis ad ſupplicū vltimū. Si ꝓo penituerūt ſine purgatorio merent vitā eternam poſſidere. vt ꝑbat cōpo. in ſum. li. iij. ti. xxxiij. q. clxij. Et nōne dulce pōdus ſuſtinet exq̄ duodecim hore ſunt diei. vt Joh̄ā. ij. ⁊ totidē noctꝭ. ⁊ de q̄bus q̄ttuor plus vel min⁹ dietim expendet ꝓ tā largo dei bñficio. etiā ſi ꝑ iuramentū ad diuinū cultū nō ſit aſtrict⁹: ꝓout ſunt canonici ibidē: qm̄ hi errāt corde: q̄ recepto tā grato ſtipēdio crudeliſſimū ingratitudinis viciū cōtrahendo obſequijs nō recompenſant. ⁊ hmōi ingratitudinē canones ⁊ leges deteſtant. vt. xij. q. j. Octaua. Uñ poeta. Lex ⁊ natura: ratio de⁹ oia iura. Damnāt ingratuz: deteſtant foze natū. Sed q̄d ſequit: vt li. feu. c. iij. q̄ cau. feu. amit. §. Qui dño ſuo. qz vaſallus. id eſt cleric⁹ qui nō facit id ꝓ q̄ dat feudū: ipſum feudū amittit. i. morte horrēda bñficio priuabit a dño deo: qz hō dū in honore eſſet nō intellexit. Pſ. xlviij. Idcirco tollet eū deus de medio ne peccatū ei⁹ augeat. xxij. q. iij. Ea vindicta. ⁊ ꝓpter pctā citius morit. xj. q. iij. Epiſcopi. Et epiſcopatū ei⁹ accipiet alter. Pſ. cviij. Qui aūt bñficiū ad ipm nō pertinēs ꝓoccupat. ⁊ cū hoc deſeruit ⁊ fruct⁹ recipit. O q̄ntum furtū ⁊ rapinā cōmittit ꝓtinuo. de elec. Dudū. ij. Rñ. ⁊ niſi hic fruct⁹ reſtituat nō videbit lumē in eternū. vt notat in. c. Peccatū. de re. iur. li. vj. ⁊ merito penas ꝑdictas ſuſtinebit. exquo nullū malū remanet impunitū. de pe. diſt. j. Nullus. et retribuet dñs facienti malū iuxta malicia ſuā. ij. Regū. iij. in fine. ¶ Eſt et aliud remediū videlicz vt ſuperioris autoritate aut homis cui iuratū eſt ꝑfata obligatio iuratoria ꝑ diuino cultu pagendo penit⁹ tollat. ⁊ in melius aut vberius bonuz ſeu diuini cultus augmentū cōmutet. iuxta moderationē Spe. de lega. §. Nūc oſtendendū vbi h quoq; ⁊ vbi maius periculū vertit cautius procedat. de elec. c. iij. li. vj. cū cōcor. Premiſſoꝝ em̄ omniū ⁊ ſingulor⁹ correctionē nos patroni ꝑdicti gratāter admittim⁹. imo vt fiat inſtanter in-

stamus.exquo post transitū mgri Juonis pdicti ꝛ nostrū ad supos:plures vtriusqꝫ iuris ema nauerūt traditiões nob fortassis ignote. Si aūt bñ dixim⁹ nos nō lingua pcutiatis:detractio nis crimē miserabiliter incurrētes. Nā ꝓpheta q̄ psequebaꝫ ꝛ cū supbo oculo ꝛ insatiabili cor de tantūmodo nō edebat:oīdens p hoc detractiōis pctm̄ excedere in malitia supbiā q̄ est ini tiū oīs peccati ſm Greg. vbi sup. ꝛ auariciā q̄ oīum maloꝝ est radix. ſ. Thimo. vj. xlij. dist. Bo noꝝ. qz nō min⁹ detrahentiū q̄ raptoꝝ pctm̄ non dimittit:nisi ille honores. ꝛ iste bonas resti tuat ablatas iuxta regulā in. c. Peccatū. pdicto. fidelit annotatā. ꝛ meli⁹ per H. boyc. in. c. Cū tu. de vsu. §. iij. ꝑ. Jtē cū ar. hui⁹ capituli. Suspirādo ppendētes vos q̄ iudicatꝫ terrā saltē p ticularē ꝛ eccliam nr̄o patronatui subiectā gubernatis:q̄d dicat ꝓpha Esa. v. Ue q̄ dicit malū bonū. ꝛ bonū malū:ponētes tenebras lucē: ꝛ lucē tenebras. ponentes amarū dulce ꝛ dulce in amarum. ij. q. iij. Ue q̄. ꝛ nō tm̄ ore dicentib⁹. sed tacēdo ꝛ psentiēdo clamātes in toto corde ve stro: ꝛ bonū impediētes ꝛ cauētes ꝛ prudētes attēdentes in p̄missis vt nil vendicet odiū vel fa uor vsurpet. timor exulet ꝛ iusticiā auertat:sed stateram gestātes in manib⁹ lances appendētes eque libramīe: vt pre oīb⁹ p̄ oculis habeatis solū deū. illi⁹ imitātes exemplū qui q̄relas ꝑpli ta beruaculū ingressus ad dñm referebat. vt scd̄m eius imperiū iudicaret. Si q̄s aūt (qd̄ absit) fame prodigus ꝛ ꝓpriꝫ psecutor honoris cōtra pscientiā ꝛ iusticiā in detrimentū cult⁹ illius q̄ est deus vltionū dñs ꝛ deus magn⁹ terribilis sup oēs qui in circuitu eius sunt iudex vēturi seculi quicqꝫ attemptauerit verbo:consensn. aut opere ipse proculdubio reddet vnicuiqꝫ iuxta opa sua absqꝫ eo q̄ ipius oīpotentis dei ac nostrā ac prenomīati magni Karoli impatoris in dignationeꝫ se nouerit incursurum. Datum in ciuitate dei p̄dicta Anno a natiuitate domini. M. cccc xxix. kal. Januarij. inditione secūda.

Tractatus de nouozum officiozum diuinozum institutione.

In ecclesia Thuricen̄. sunt statutoꝝ ordi natiões quondā solēniter edite: ꝛ p ordinariū loci dudū ꝛ ante cōpilationē sexti libꝝ decretaliū cōfirmate. et insup laudabiles cōsuetudines q̄ cū statu tis p singulos canonicos tpe suaꝝ institutionū sunt iurate. ꝛ inter hmōi sta tuta sunt aliq̄ quib⁹ diuina regulant officia: q̄ iuxta diuersaꝝ eccleſiaꝝ con suetudines aut breuiariū vel statuariū seu regula chori vel notula vel regi strū: siue regiſtrū cātoris nūcupaꝫ. ꝛ in romana eccl'ia vel curia ꝓprie dicit ordinariū. vt ptz in c. Unico. de offi. primi. In supscriptiõe. de offi. custo. c. ſ. In supscriptiõe. vel libellus officialis. xxxvij. dis. Qū presbyteri. Et qz in eodē breuiario Thuricen̄. inter cetera (put in multis libꝝ ab eodē exēplariter cōscriptis) regularit cōtinet vt de sctō Johāne baptiſta nouez lcōnes sub dublici festo vel officio. ꝛ de sctō Francisco vna antiph̄. ꝛ collecta de suis dieb⁹ legant. vñ qui dam homo speciali deuotiõe cōpunctus nuper cōtulit stipendia siue redditus annuos ꝛ ppe tuos eccl'ie predicte in die sancti Francisci inter canonicos diuinis intereſſentib⁹ distribuen dos. cū pacto vt ipsoꝝ canonicoꝝ chorū de cetero de sancto Francisco similiter. ix. lcōnes cū duplici festo quēadmodū de sancto Johāne baptiſta celebrate non obmittat ppetuo. Et licet hec materia legendo peritis sit multū fastidiosa. cū fortassis apud ipos sit quotidiana. studio so tamē simplici proderit: diligēter rumiata. Naz vt scribit sctūs Hieronym⁹ in vitas patrū de Paulo heremita. q̄ diligētia sibi cōpetenti q̄siuit a senioribus suis vtrū christus fuerit ante pro phetas. cui⁹ quidē questiōis effectus licet fuerit simplex. ille tñ scriba subtilissimus nō sine cau sa eam posuit. cū nouerit ipam profecturā simplicib⁹. vñ pertinent ex his q̄ per modū themat ponunt. et in veritate gestoꝝ cōsistunt. mirabaꝫ quidā canonic⁹ huius eccl'ie ꝛ iuris ignarus. attamē in hoc collaudādus. quia inter antiq̄s philosophari incepit ꝓpter mirari. vt dicit Are sto. ij. methaphisice. ꝛ cōmouet gentes publicus erroꝝ. et ideo admiratio similiter causaꝫ de re bus ex ignorantia cause. vt dicit Boetius. iij. de cōsola. metro quīto. Et igiꝫ erga me Felicem cantoꝝ Thuricensis eccl'ie decretoꝝ doctoꝝ mouebaꝫ tali dubio. Utrū licuerit prepositō et canonicis p̄dictis taliter immutare statutū siue breuiariū. Et videbaꝫ sibi q̄ nō. ꝛ fortassis ex

eo ꝙ hmõi statutũ ꝑput alia ipsoꝝ statuta iuramẽta singuloꝝ canonicoꝝ est firmatũ. ꝛ sine periculo salutꝭ eterne ꝛ tpalis seruari põt. ideo inuiolabiliter perpetim est seruandũ. vt le. ꝛ no. in c. Si vero. de iureiur. ꝛ etiã firmissime seruari debuit hoc statutũ metu ꝑiurij: quod est crimẽ grauissimũ. et maxime ꝑlatis ꝛ clericis eandẽ ecclesiã regentib⁹: cum eoꝝ facta ab alijs trahant in exemplũ. vt ꝓ seqnter in alijs põctis: clausulis ꝛ capitulis statutoꝝ leuius excedatur. de vo. Magne. Et ideo grauiꝰ venient punĩ di. vt. xj. q. iij. Precipue. et etiã ex eo ꝙ ꝑiurijũ infamiã inducit. de iureiur. Querelã. de testi. Testimonijũ. ꝛ ibidem clarius per nouell. ꝛ q̃s graue sit crimẽ ꝑiurij: le. ꝛ no. in. c. Ille qui. xxij. q. ij. Item secũdo mouebat fortassis idẽ canonicꝰ. quia cõ suetudo laudabilis fuit in dicta eccl̃ia ꝙ de simplici cõfessore. videlicz ꝙ non fuit doctor vel põtifex nõ fiebat duplex festũ. ꝓout fuerũt Franciscus Dominicꝰ Othmarus ꝛ similes: et eadẽ cõsuetudo similit̃ iuramẽto singuloꝝ canonicoꝝ est firmata. vtz in themate. ꝛ ꝙ illa sine metu ꝑiurij auẽte ꝓpria etiã in melioꝰ reformari nõ possit. Ad hoc de iureiur. Si ꝑo. ꝛ. c. Cũ quidem. §. j. ꝛ. c. Verũ. Item de elect. Venerabilẽ. vbi taliter no. Inno. ꝛ Hosti. ꝛ bene ad idẽ. de iureiur. li. vj. de pactis. q̃uis. ꝛ qõ solitũ est fieri semp credit̃ fieri. ꝛ ita ꝓsumit̃. lxxvj. dist. Dilectiõis. C. de proba. Si in rem ꝛc. Item tercio mouebat idẽ fortassis canonicus: qꝛ sibi cõstabat ꝙ quilibet in cãtando ꝛ legendo horas canonicas tenet̃ sequi cõsuetudinẽ ritũ ꝛ registrũ illius eccl̃ie in quo morat̃ beneficiat⁹. vt. xj. dist. Illa. xlj. dist. Quisq̃s. etiã si sit monachus in eccl̃ia seculari ꝑsulatus. vt no. ibidẽ. et Hoff. in summa de sta. mo. §. Sed nunq̃d absoluit̃. ꝛ ꝙ obmittens illas taliter legere peccat mortaliter: vt satis colligit̃. l. dis. Cõtumaces. de cele. miss. Dolentes. in fi. ꝛ no. Archid. de rescrip. c. vlti. li. vj. ꝛ puniri põt ꝑ episcopuꝫ: vt no. xxj. dist. c. j. ꝛ. c. vlti. ꝛ in ꝓcedenti. c. Cõtumaces. Sed ꝙa inuito creditori vnũ ꝓ alio nõ soluit̃. vt legit̃ ꝛ no. in sti. q̃bus mo. tol. obli. §. j. ꝛ in glo. ibidẽ. et ꝙ dicit Hiero. in epl̃a. Ingratũ est deo q̃quid ei obtuleris obmisso eo ad qõ teneris. Ex q̃bus colligit̃ si de iure teneor creditori nr̃o cui pensum seruitutis nr̃e reddere debem⁹: vt de cele. miss. c. j. Per singulos dies. vel in spẽali die quod idẽ valet ꝓ horis canonicꝭ certũ opus scripturaꝝ sanctaꝝ ꝑlegere iuxta regulaꝝ antiquarũ eccl̃ie traditionẽ de tpe cõcurrẽti. videlicz Esaiam Hieremiam Thobyam Apocalypsim ꝛc. nõ satisfacio de tpe. si dixero de sanctꝭ ꝛ etiã de sancto Francisco. qꝛ dñs nõ nouit opus impfectũ. de bap. Maiores. ꝛ nihil ꝛ inutile cõuertunt̃. de cle. nõ resi. Tue. ꝛ idẽ est min⁹ esse competens ꝛ esse nullũ. ar. de transla. Inter eoꝛpalia. sic. ff. de auc. tu. l. ij. ff. q̃ satisda. co. l. quotiẽs. ff. ad vell. q̃uis. §. si ꝙuenerit. ac si diceret. qui inutiliter ꝛ incõueniẽter legebat horas canonicas nihil agebat: ꝙa nec cautũ est qõ vicios̃e cautũ est. ff. q̃ satisda. co. l. quotiens. vnde si nõ licuit officiũ illius diei mutare: nec licuit festũ sancti Francisci taliter celebrare. ꝛ si celebrauerit creditori nr̃o videlicz Xp̃o non satisfecit. ꝛ ita horas illius diei ꝓprie deputatas obmisit ꝛ penalẽ se constituit. vt patz ex ꝑmissis. Unde legit̃ in actibus concilij Constantien. ꝙ obiectũ fuit Johanni pape. xxij. ꝙ ipe frequẽter dũ legere debebat horas canonicas in die priuato ꝛ cõscientie tepidus attediabat̃ de nocturno legendo ꝙ dixerit cappellano suo vulgari Neapolitano cuias ipe erat. Circ. vn. sant. in nomi. cent. dyaboli. i. quere vnũ sanctũ de quo legam⁹ in nomine centũ dyabolorũ vt citius expediamur. ꝛ hic peccauit. quia nõ sequebat̃ ordinariũ romanũ. de quo dictũ est in themate. de q̃ etiam dicit de ꝓse. dist. v. In die. vbi dicit Grego. etiam de illis q̃ in dieb⁹ quotidianis tantũmodo tres psalmos ꝛ tres lectiones celebrant. nõ ex regula sanctoꝝ patrũ: sed ex fastidio hoc facere cõprobant̃. Nam scriptũ est: qui nõ facit qõ facere debz. intelligit̃ facere qõ non debz. ff. de edil. edic. Quid sit. §. idem. lxxxvj. dist. Non satis. xxij. q. vlt. De forma. et licet aliq̃d bonũ sit ꝛ vtile. nõ tamẽ est agendũ nisi in eo modo quo fieri debet. xj. q. iij. Quid ergo. xxj. q. ij. Quattuor. de ꝓse. dist. v. Non oportz. ff. de remis. l. j. ꝛ. l. ij. §. Sed in bello Itez potuit moueri quarto canonicꝰ predictꝰ ꝙ licet ꝑpositus ꝛ capitulũ de nouo facere possint statutũ de causis leuibus ꝛ minoribꝰ: vtputa de hora cõuocandi ad capitulũ: ꝛ de distribuendo fructꝰ et similibꝰ. vt legit̃ ꝛ no. de ver. sig. Cõstitutiones. li. vj. alꝫ tamen in magnis arduisq̃ causis: ꝛ que tangũt statũ ecclie per superiorẽ confirmatũ ꝛ iuratum. vt in themate ꝓ ut sunt statuta omia ꝛ singula saltẽ conscripta in libris statutoꝝ vel statuario predicto. similiter et statutorũ singuloꝝ clausula ꝛ capitula sine cõsensu episcopi: ꝛ sine magna necessitate ꝛ opportunitate immutari nõ possunt. vt in dicto. c. Cõstitutiones. Scriptũ est enĩ. Defleat peccatoꝛ. quia offendẽs in vno videlicet pũcto vel clausula statutoꝝ: factus est omniũ reus. ꝛ sunt verba sctĩ Augustini posita ꝑ regula iuris in antiq̃s. Itẽ q̃ totã legez seruauerit; offendat autẽ in

vno factꝰ est oīm reꝰ. Jac. ij. de. pe. dist. ij. Si eñ inq̄t. cū ꝓcor. Uñ ois res ꝑ q̄scūq̄ cās nascit: ꝑ eas dē dissoluit. de. re. iu. c. j. de q̄ sinceriꝰ vide Archid. in dic. c. Cōstitutiōes. Sz q̄ canonici auc̄tate ꝓpria pñt dissoluere z mutare antiq̄ statuta de volūtate z ordinatiōe cp̄i facta z ratificata. īmo eccl'ie vniuersal' ordinatiōez. vt in. c. Bl'iosus. de reli. z vene. sanc. li. vj. vbi ꝓprie cauet vt de simplici ꝓfessore nō fiat tale festū. sed de doctore ꝛc̄. z sic nō videt licere ꝓut colligit ex p̄dictis. Nā dic̄ lex. ludi brīū eñ esset si qō statutū fuit ab initio q̄ mom̄eto quolibz mutaret. C. de bo. q̄ li. in po. ꝓsti. l. vlt. Nō eñ quod rite sed leges ab initio actū est ex alio euēnu resuscitari dz. C. admi. tu. l. sancim⁹. Hoc fundam̄eto vident armati Cistercienses Cluniacēn. Premonstratēn. z oīes mundi totius approbate religiōes: q̄ nec in speciali nec in generali nullū nouū festū clebrare p̄sumūt nisi inq̄ntū diffinitores suoꝝ generaliū capituloꝝ rite disponūt Arguit eñ ab exemplis que pietatē continent: prout infra dicet. et no. Archidya. de re iudi. Cū eterni. li. vj. z ibi videas. Uñ dixit sapiēs autoritas quē vtriusq̄ iuris allegat facultas. Multoꝝ disce exempla que facta sequaris. Que fugias vita noꝝ est aliena magistra. Itē quinto poterat moueri canonic⁹ p̄dict⁹: cū simonia nō sit aliud nisi studiosa cupiditas vel volūtas emēdi vel vēdēdi spūale vl' spūali annexū. j. q. i. Qui studet. z de simo. Tua nos. z maxīe si pactū interuenit: qō in spūalibꝰ p̄ncipaliꝰ est euitādū: vt de pac. c. vlt. j. q. j. c̄q̄ pio. Nam scōm leges impiales sancta estimatiōez nō capiūt. ff. de re. diui. l. sacra loca. §. vlt. z ꝓterea vendi non possunt cū vēditio sine p̄cio nō cōstat: vt insti. de emptio. z ven. §. Preciū. z. ff. eo. ti. l. ij. §. Sine precio, z q̄ spūalia vendit capitale crimē cū simonia cōmittit: vt in dicto c. Qui studet. patet em̄ ex themate q̄ clerici studiose vendiderūt opas suas spūales z se pro panibꝰ locauerūt: officia diuina de nouo celebrādo que prius eadē die nunc̄q̄ fuerūt celebrata. īmo quātū in eis fuit illū diē oīpotenti soli et solūmodo ad seruiēdū ꝓprie appropriatū officio suo ꝓpio priuarūt: z cū pacto p p̄cio recepto in laudes sancti Frācisci cōuerterūt. Odit aūt deus z nō solū odit sed p̄hibet festiuitates eoꝝ q̄ nō celebrāt festiuitates dei sed suas. i. p mūdanis z tpalibꝰ. et hoc est bene notādū. xxiij. q. j. Odi. xvj. q. vij. et hoc diximus. de q̄ infra sinceri⁹ dicet. z summarie turpi⁹ egerunt c̄q̄ illi de quibꝰ dicit ꝓpheta Jobelis. ij. Sitiētes puellā p vino vt biberēt vendiderūt: quia bi carnalia: illi vero spūalia quantū in ipsis est venūdauerūt. Item sexto moueri poterat canonic⁹ iste: qz nouitas illa talit introducta ꝓtra eccl'ie statuta vetustissima z cōsuetudiez anti quā tanto tempore seruatā q̄ eius initiū nō est in memoria hominū q̄ cōsuetudo similiter legē facit. vt le. z no. de ꝓsue. Cū cōsuetudis. et talis nouitas videt piculosa legibꝰ q̄z z canōibꝰ inimica. vt. xj. di. Quis nesciat. xxx. di. Scripsim⁹. di. iij. Erit. ff. de ꝓsti. prin. l. Jn reb. Et ratio quia plerumq̄ discordiā parit: vt in dicto ca. Cum consuetudinis. Nouū aūt dicit cui⁹ facies est imutata. vt hic. et. ff. de no. op. nun. l. j. Mutare autē est substātia rei in totuz remota aliaz in eius locum ponere vt. ff. de testa. l. Heredes palam. §. si quid pōt. C. de no. co. fa. §. Quibus. ibi additiones. et nōne facies videt immutata: immo tota effigies z forma et substantia rei in totū remota. vt patet. Nā prius fuit quasi silentiū vt fit in priuatis dieb⁹. sed ecce nūc clamor factus est: ac si diceremꝰ Ecce spōsus venit: videlicz Frāciscus: exite obuiam ei. Matth. xxv. Lauda te igitur eū cū sono tube laudate eū cū psalterio z cithara: laudate eū in tympano et choro: laudate eū in cordis et organo ꝛc̄. vsq̄ in finem cōtinuādo. Ecce nonne ista dicit nouitas z mutatio grandis. vbi de silentio fit tantus clamor: z immo vident omnino cōtraria: vt interdicti tempus et festiuitas solennis et publica. de quibus infinita sunt iura. Dicitur autem nouum quod prius non fuit: vt. vij. q. j. Non autē. de elec. Generali. li. vj. xvij. q. ij. De monachis. z qō no. ibidē. Ad idē quod legit et no. xij. di. c. ij. et. vij. q. j. Nec nouum. xxiij. q. iij. c. ij. in princi. iij. q. ij. Non tam nouum. vbi de hoc de iudeis. Consuluit. et simile est hic. quia a tēpore fundatiōis ecclesie non fuit tale festū in illa ecclesia. Et humanit loquimur de nouitatibꝰ: que z int̄ homines discordie sunt causa: vt in dicto caplo Cum cōsuetudinis: z cōtra hmōi nouitates scribit q̄ antiquitas venerāda est. ij. q. vj. Anteriozū. §. Illud etiam. ff. de iu. z. imu. l. semper. z Boe. ij. de dso. dixit. Felix nimiū prioz etas. et etiam dicit lex Testamenta. C. de testa. mos retinendus est fidelissime vetustatis. Insuper etiam iura nostra ita videlicet antiquitati tempoꝝ et scripturarū: decreta patrū sanxerunt reuerētiam exhibendam: et euidenter asserūt sanctoꝝ canonum sanctiones. de transla. Quanto. et huiusmodi scripturarū et statutoꝝ antiquitati tanc̄q̄ iuri scripto reuerentia fideliter est adhibēda: vt. vj. dist. Ecclesiastica z. z. c. Catholica. de cau. poss. Cum ecclesiarum, z vtiq̄ vetustas est seruanda si potest sine scandalo fieri: vt. iij. dist. Denicq.

Unde dicit Grego. in generali synodo. Nos autem et ordinem romanorum inuestigantes: et antiquū morē nostre ecclesie imitantes. antiq̄s patres ꝛc. de cōse. dist. v. In die. Item septimo moueri poterat canonicus p̄dictus. qz scādalū sequi potest ꝛ sequit indubitāter ex huiusmodi nouitatū ꝛ mutationū subitarū inductione: ꝛ antiquitatū ꝛ antiquaꝝ obseruationū refutatiōe. Ratio: quia clericis laicos infestos opido antiq̄tas tradit. qō etiā p̄sentū experimēta tēporū manifeste declarāt. de imu. eccle. c. vlt. li. vj. et qō non diligunt: de facili ꝓtemnūt. xx. q. iij. Pñs. dicentes cū canone hmōi facta recentia grauius scandalizāt. ꝛ motus animorū turbulētius excitant. vt. xxiij. q. ij. c. ij. in fi. et indubitāter layci malis exēplis clericoꝝ peiores fiunt. l. dist. De his vero. de quo Isidorus de summo bo. libro tertio. c. xxxviij. Sed de hoc cauendū est ꝓut nos instruit Inno. iij. in. c. j. de off. le. li. vj. Dū dicit. Officij nostri debitū remedijs inuigilat subiectoꝝ. quia dū eoꝝ executimus onera dū scandala remouem⁹ nos in eorū q̄ete q̄escimus et fouemur in pace. Si g̃ prelatus ex debito teneꝛ a suis subditis onera ꝛ scandala remouere. ꝛ eoꝝ occasiōe se debz ponere muꝝ ꝓ defensiōe subditorū. vt. xlij. dist. c. j. Caueat g̃ plat⁹ cū capitulo suo ne tales nouitates nō tantū ipso agente sed ipso tacente taliter fiāt vt videaꝛ cōsentire: ꝓ regl'az. Qui tacet: de reg. iur. li. vj. Quid em̄ ꝓdest illi suo errore nō pullui q̄ cōsensuz prestat errāti. l. xxxij. dis. Quis em̄. Nam cōsentire videt erranti q̄ ad resecāda que corrigi debent non occurrit. Ibidem. c. seq̄. Scandalū enim oritur indubie dū debent infesti. videlicz layci p̄dicti de clero: et etiā simplices clerici ad maiores qui de hmōi festorū multiplicatiōe nō habent emolimentū sed onus: qz forte sunt capellani vel chorales taliter videlicz: ecce qui per singulos dies clamitādo pronūciant. Inclina coꝛ meū deus in testimonia tua ꝛ non in auaritiam. Ps. cxij. cū sit idolorū seruitus. ad Collo. iij. j. q. j. cū omīs. cum cōcor. ꝛ omnū malorū radix. j. ad Thimo. vj. Ecce scōm multitudinē fructus sui multiplicauit altaria. Osee. x. in p̄n ci. Uidemus inquiūt ꝙ Salomon optime dixerit. Eccs. x. Pecunie obediūt omīa. Et glo. in terli. dicit ibidē: ꝛ mortificat aīas que nō moriūtur: ꝛ viuificat coꝛpa que nō viuūt. Et subsannādo clerū poetam allegant dicentē. Uidi cantantē missam celebrantē. Nūm⁹ cantabat: nūmus respōsa parabat. Uidi ꝙ flebat: dū sermonē faciebat. Et subridebat populū quē decipiebat. Hec ille. Et pecunie appellatiōe res quelibet significant. ff. de ver. sig. l. Pecunie appellatione. etiam mobiles ꝛ immobiles ꝛ oēs res que donari ꝛ recipi possunt. eo. ti. l. Pecunie nomie. Scandalū autē non est aliud scōm Hostien. in summa de renūc. §. penul. Est autē scandaluz dictū vel factū minus rectū: vel signū cui⁹ occasione tradit quis cōsensuz mortalis peccati: vel est alteri p̄bens occasionē ruine. Et scandalū grece: latine sonat offensio ruina vel rixa. put ego vidi rixas intricationū q̄ materias sup̄ eo ꝙ Franciscus frater minoꝛ maiori inter natos mulierū sua festiuitate fuit parificat⁹. Unde dū christus dixit. Qui scandalizauerit vnū de pusillis istis. Matth. xviij. ꝛ Marci. ix. Hoc est q̄ offendi vel rui fecerit: vt exponit Archid. in dicto. ca. j. de offi. delega. li. vj. qō nullo modo faciendū est. vt. xj. q. iij. Inter verba. Sic pharisei scandalisati sunt. Matth. xij. ꝛ dic. c. Inter verba. de cōse. dist. ij. c. Prima quidē. i. rixati sunt. Et scōm hoc notaꝛ ꝙ scandalū semꝑ vitandū est dūmodo deus non offendaꝛ qui est christus sapiētia. iusticia. veritas. sanctitas. ꝛ fortitudo. xj. q. iij. Existimant. als scandalū vulius tolleraꝛ. vt de reg. iu. Qui scandalisauerit. ꝛ scōm hoc dicit Hostiensis intelligendū. c. Cū pridem. §. Prorogaui. de renunc. Item de p̄scrip̄. c. Nihil. de vo. Magne. de no. op. nunc. Cū ex iniūcto. Item octauo potuit moueri canonicus p̄dictus quia breuiariū siue libꝛū habuit antiquū de originali ordinario fideliter quondā exemplar cōscriptū ꝛ collationatū: put multitudo clericoꝝ habet loci illius hodie. per quē idem canonic⁹ horas in domo canonicas p̄soluere solebat qui liber ꝓpter sui antiquitatē. ꝛ quia ꝓcordabat cū antiquis magnā fecit fidem. de proba. Cū causam. de p̄scrip. Ad audientiā. xxj. dist. Habeo libꝛū. ꝛ hic liber antiquus in huiusmodi noua festiuitate traditiōe sua coꝛruptus discrepabat. quā coꝛruptionē ꝛ similes Jo. an. in addi. spe. ne volumīa antiqua violarent̄ ꝓ suas additiones: miro conomine vitabat. Est ergo ab exemplis argumentandū ꝛ in cōsequentiā sunt trahenda. vt de re iudi. c. j. li. vj. in princi. ꝛ presertim q̄ pietatē cōtinent. vt hic. Ad hoc arg. de cōse. dist. iij. Sanctū est. vel cū aliquid recte factū inuenit̄. ff. de manumiss. vindicto. l. Apud se. ꝛ eoipso videtur aliquid bonū et iustū quod a bono factū est. xxxvij. dist. Qui de mensa. ix. q. ij. Lugduneñ. vij. q. j. Omnis. de quo sup̄. ar. j. Sunt paria vtilitas ꝛ necessitas. de rescrip. Statutū. li. vj. §. Insuper. Ad idem de p̄ben. Exposuisti. Necessitas autē frangit legem: ꝛ lex non necessitatē. de cōsue. dist. j. Sicut. de consue.

Quanto. ꝛ incõmoditas ꝛ impossibilitas immutant ius cõmune. vt no. Archidya. de sepul. c. vltimo. libro. vj. et cõmoditatis causa permittit quod alꝫ non pmitteret. vt no. ibidem Jo. an. in glo. ij. nec referat an quis nõ habeat an cũ cõmodo habeat. vt le. ꝛ no. ff. de vsufruc. peta. l. j. ff. de euic. l. si plus. §. fi. Ergo si videbat antiquũ registrũ cũ infinitis similib⁹ exẽplarib⁹ nõ fore violandũ ꝛ incõmoditatẽ tanꝫ impossibilitatẽ fore vitandã. Similiter videm⁹ de famo sissimis doctorib⁹ volumia in quacũq; facultate cõponentib⁹ ꝛ cõplentib⁹. vt fuerũt predictus Jo. an. Antho. de butrio ꝛ similes: q̃ pro nulla noua superueniente discrepatiõe cõpilationes suas immutarũt. sed in terminis suis firmiter tenuerũt. ꝛ per vniuersum mundũ taliter cõpo= sita publicari fecerũt ꝛ publicata nõ violauerũt. Item nono poterat moueri canonicus predi ctus. quia christus dixit. In domo patr̃ mei mansiones multe sunt. Joh. xiij. Itez christus. Quid existis videre ꝓpheta: vtiq; dico vob⁹ maior inter natos mulierũ ꝓpheta Johãne bapti= sta nõ est. Lu. vij. Ex his scripturis notat q̃ iuxta merita sanctoꝝ sunt mansiones in celis. Itẽ notabiliter dixit cõparatio. Inter natos mulierũ. nam cõparatiuus presupponit positiuũ. ff. de ver. obli. vbi autẽ facit de renũc. Nisi. ad fi. Unde videt q̃ aliquis magn⁹ est inter sanctos dei id est sanctus: et tamẽ nõ est tam sctũs prout est sanct⁹ Johãnes baptista. vt patz de sctõ Fran cisco. vnde videt q̃ sint gradus beatorũ prout int̃ angelos: prout legit̃ ꝛ no. xcix. dist. Ad hoc. vbi vide glo. ꝛ clarius patz per magistꝝ sent̃. in. ij. dis. ix. in prin. put etiã inter angelos malos. vt ibidẽ dist. vj. ꝛ clarissime p sanctũ Tho. ibidẽ in vtroq; loco. Quis autẽ dubitat de eo q̃ il= li nõ debeat in ecclesia maior festiuitas cui pro laboribꝫ multis ꝛ pro moribꝫ castis. pro actio= nibꝫ strennuis. celsioris loci premiũ debeb̃t in celis. vt. lxj. dist. miramur. O portet em̃ presenti te stificatiõe predicari ꝛ bone fame p̃conijs nõ taceri. xij. q. ij. Quattuor. ꝛ si in vita sua maiores alijs fuerit passus psecutiões. vt. vij. q. j. Omis q̃ gemebat. ꝛ. c. ibi adiuuari. ꝛ qui fuerit passus ex maiori caritate. j. q. j. Vide quantũ bonũ est caritas. et qui maiora miracula fecerit in vita ꝛ post mortẽ. ꝛ q̃ in hmõi miraculis cõcurrebãt q̃ttuor p̃ncipaliter. Primũ q̃ ipsa miracula fue rint ex deo ꝛ nõ ex arte magica vel aliũde. vt. j. q. j. Teneam⁹. ij. q. vij. Item balaam. j. q. j. Pro= phetauit. Itẽ qui fuerint cõtra naturã vel supra vires nature quo ad factũ. vt in resuscitatione Lazari. vel quo ad modũ. vt in socru Petri subito a febribꝫ curata. xxvj. q. ij. Hec mirũ. p Ar chid̃. nõ ex vi verborũ: sed ex merito homis hoc cõtingebat. Hoc ideo dico: q̃ panis q̃tidie mi raculose transsubstantiat̃ in corp⁹ christi: nõ merito homis sed ꝑ ute verboꝝ. vt de cõse. dist. ij. Quia corp⁹. vt in. c. In q̃busdam. Item q̃ fuerint ad magnã corroboratiõnẽ fidei. Haz satis miraculose ex herba putrida fit vitrũ ꝓpetuo putrefactione carens. ꝛ hoc ministerio hois sed non ad fidei corroboratiõnẽ. de q̃bus miraculis si plen⁹ videre volueris vide Jsido. de sum. bono. li. j. c. xxij. et. Greg̃. sup Ezechielẽ. li. j. omel̃. v. circa fi. ꝑ. Lumie tuo. ꝛ plenissime eundez in moralib⁹. li. vj. c. vj. Et si tali prout est sctũs Johãnes baptista tã eminẽter p̃cellenti maioris festiuitatẽ daret̃ solẽnitas iuxta mentẽ p̃dicti. c. Bl̃iosus. q̃ sctõ Francisco simplici ímpto ru= stico. imo in sacr̃ ordinib⁹ nunq̃ ꝓstituto: quis nõ assereret rite legittimeq; festiuatũ? Ad hoc facit dictũ apl̃i. j. ad Thoꝝ. xv. quoniã stella differt a claritate a stella. sicut etiã erit in resurre= ctiõe mortuorũ. Cũ ergo sctõm beatũ Dyonisiũ ecclesiastica hierarchia repsentat in suis actio= nibus seu ordinationib⁹ celestẽ hierarchiã in qua sancti sctõm diuersitatẽ meritorũ suoꝝ dispo nunt̃. Ideo ad hoc repsentandũ varietas officiorũ in ecclesia vniuersali ꝛ etiam ꝑticulari re= perit̃. et huiusmodi varietas meritoꝝ non ad priuati hominis ordinationẽ: donationẽ: vel fun dationẽ debet transponi: nec minor meritis magis merito preponi. alioquin iuxta pronũc pro ducta videtur processum fore contra tramitẽ recte rationis.

Ad partẽ autẽ affirmatiuã potuit moueri cano

nicus p̃dictus ꝛ taliter. Nam prepositus ꝛ capitulũ eccl̃ie Thuriceñ. ante ꝓstitutionẽ illius ca pituli Glorioſus. immo ante cõpilationẽ sexti libri decretaliũ poterãt (prout fecerũt) edere de nouo sine cõsensu ordinarij statutum ꝛ ordinationẽ que tangebãt diuinũ cultum. ꝛ ipm etiam augmentabãt. vt in. c. penul. de ꝓsti. per cõtrariũ: et eo. ti. c. Cum omis. ꝛ. c. Cũ accessissent. ꝛ. c. Cum. D. ꝛ. c. Ex parte. de rescrip. Cõstitutus. §. Discretioni vestre. ꝛ maxime ex eo. q̃ videt licitũ ꝛ honestũ. per. c. prealle. Cõstitutiones. de ver. sig. li. vj. pretactũ. cum etiã quodlibet licꝫ tũ collegiũ sibi statutuꝝ edere possit quo ad ea q̃ ad se pertinẽt. vt. ff. q̃ cuiusq; vniuersi. l. j. §. ij. de consti. Ex litterꝫ. ꝛ seruandũ est maxime dum fuerit iuratũ ꝛ seruari potest sine interitu salu

tis eterne: vt in c. Si ꝓo. de iureiur. ⁊ maxime dñi nulli preiudiciū generat. vt in dic. c. Cū. Florane. de quo plene per Jo. an. in mercurialib⁹ sup regula. Ea q̄ fiunt. ꝓ. secūdo statuta epi-scopor. ⁊ hoc modo ꝑ̄t per iura ꝑdicta maxime dñi modo statuta sunt licita ⁊ honesta ⁊ communia omibus. iij. dis. Erit aūt. nec debz reꝓhensibile iudicari: si ꝑm veritatē temporū. statuta q̄ñcz variant hūana. ꝑsertim cū vrgens necessitas vel euidēs vtilitas exposcit. de ꝓsang. ⁊ affi. Nō debz. de sen. excō. Sup eo. ij. de transl. c. vlt. xxiij. q. viij. Occidit. xxiij. q. iij. Quis ignoret. xxix. dist. Sciendū. ⁊ duob⁹. c. sequē. iij. dis. Erit autē. Nā imperator dicit. Nō em̄ erubescim⁹ si q̄d melius horū que ꝓpus ipi dixim⁹ adinueniam⁹ cōpetenter prioribꝫ imponere correctionē: ne ab alijs corrigi expectem⁹. in autē. de nup. circa ꝓn. col. iij. Itē idē col. ix. vt frēs filij ⁊c. dicit in ꝓn. Nostras emēdare leges nos nō piget: vbicz vtilitatē subiectj inuenire volētes. Et Salomon dixit. Sapiētis est mutare in meli⁹ cōsiliū. ⁊ allegat ꝺ Accursi⁹ in ꝓoi autoritate. ⁊ sapiēs mutat consiliū cū prudētius meditat ad hoc. c. de colo. Illiricanis. l. nuncz. ⁊ sic etiā papa q̄ñcz mutat sniam. xxxv. q. ix. Uenia. ⁊ mutat decretales. vt videt in dic. c. vlti. de imu. li. vj. Sed nō in alteri⁹ detrimentū mutare debem⁹ cōsiliū. de q̄ plene de re. iur. li. vj. Et sup eadez et taliter vt ꝑmittit hic statutū siue registrū aut breuiariū videt immutatū. Nam quodlibet statutū recipit determiationē a iure cōmuni ꝓpter necessariā ⁊ iustā ⁊ legittimaz causam. ff. de mune. et bono. Ut gradatim. §. j. ⁊. ff. de nox. l. ij. ff. de seruit. l. si cui. ff. de ritu nup. l. Quāqz. Itē dicit lex Omis diffinitio. i. regula in iure periculosa est. parū em̄ est q̄d nō subuerti possit. id est q̄d non exceptionē patiat. ff. de re. iu. Omnis diffinitio. Et dicit parū. quia glosa ibidē annūerat aliqs iuris casus q̄ exceptionē nō patiunt: ⁊ ideo nō mirer⁹ si statuta minorū principū aut ꝓnatorum ꝓpter causam mutant. Secūdo sic. Licet bene ordinatū sit ⁊ statutum ante tēpora: vt de sancto Francisco fiat antiphona ⁊ collecta. ⁊ hoc in diebꝫ illis dum minores essent ecclesie fruct⁹. sed quia nō est irrationabile: imo ratiōe dignissimū q̄ dum augent dona: rationes etiā crescant donorū. vt dicit Beda sup illo Matth. xxv. Homo q̄dam peregre. ⁊ q̄d dignus sit mercēnarius mercede sua. Luc. x. ⁊. xij. q. ij. Quicūqz suffragio. Nam indubie maiores sunt labores in taliter festinādo. ⁊ etiā maiores sunt expense videlicz in luminib⁹: candelis: campanis pulsandis: ⁊ ornamētis ecclesie festiualiter exponēdis q̄ vsu cōsumunt ⁊ pluribꝫ aliꝫs q̄ in die priuata. Et exquo nō inuenit ꝓhibitū. vt scz q̄ festū illo modo de nouo crearet q̄ illud seruaret iuxta instituentis ac ꝓpositi ⁊ capituli voluntatē: dūmodo ordo canonicorū seculariū nō peruertit in religiosorū ritū: vt in dic. c. Miramur. xvj. dist. Et insup protūc prout ex nunc fuit ꝓmissum vt ecclesia ditaret aut conseruaret in rebus tēporalibus sine q̄bus subsistere nō potest status clericoꝝ quēadmodū corpus sine anima. j. q. iij. Si quis abiecerit. quia militari debent clerici in ecclesia dei. ij. ad Thimo. ij. ⁊. xvj. q. j. c. j. ⁊. iij. ne cle. vel mo. c. j. in fine. et. c. Sed nec. ⁊ nullus tenet militare proꝓrijs expensis. de ꝑscrip. Cum ex officij. ⁊ beneficiū datur ꝓpter officium. de rescrip. c. fi. li. vj. ⁊ presertim illis clericis qui ecclie fideliter vigilāterqz seruierūt. j. q. ij. Clerici. lxxxvj. dist. Non satis. ⁊ scōm apostolū. Qui altario seruit: viuere debet de altari. ⁊ qui ad on⁹ elegit: repelli non debz a mercede. ⁊ patz a simili q̄ clerici viuere debeant de patrimonio Jesu christi: cuius obsequio deputant. ⁊ ipa nomis ratio persuadet ⁊c. vt de ꝑben. Cum ꝑm apostolū. Et ideo q̄ certum est q̄d nō est prohibitū in statutis ecclesie. nec ꝓ iura canonica augmētare festa ⁊ fructus ecclesie. g̃ videt permissum: prout legit ⁊ no. in. c. Inter corporalia. de transl. immo bonū est argumentū in vtroqz iure cum nusqz inueniat prohibitū. ergo nō debz prohiberi. xxvij. q. ij. Lex diuine ecclesie. xxxj. q. j. Ex si dormierit. lv. dist. Si sit euāgelica. Tercio sic Ex quo glorificat deus in sanctis suis. vt in dic. c. Gloriosus. ⁊ idcirco iubemur eū in sanctis suis laudare. vt in Cle. j. eo. ti. quoniā ꝓpheta dixit imperando ex illius imperio: q̄ in altis habitat ꝑcipiendo. Laudate inq̄t dominū in sanctis eius. Ps̄. vlti. et in consilio iustorū ⁊ cōgregatione magna opera dñi ostendunt. Ps̄. cx. Et etiaz dixit veritas. Q̄d vni de minimis meis fecistis mihi fecistis. Matth. xviij. et qui vos recipit: me recipit. ⁊ quicūqz potū dederit vni ex minimis istis calicē aque frigide. Matth. x. ⁊ si in minimis tanta operant obsequia. tam largiter impensa. quid a fortiori si maioribus suis obtulerimus ministeria. vt de elec. Cum in cunctis. concor. in Cle. j. de reli. ⁊ vene. sanc. in glo. iij. vbi dicit. Si laudare iubemur dominū in sanctis suis: fortius in seipso. quia est sup omēs celos: ⁊ status sanctorū ⁊ chorus angelorū. Et est argumentū a maiori ⁊ valet. vt ibidē. Vñ Ecci. xliij. Laudem⁹ viros gloriosos ⁊ parentes nostros in generatiōe sua. multā gloriā fecit dom⁹ magnificētia sua a seculo dominātes

in potestatib⁹ suis. Item Apocalyp. xij. Non dilexerũt animas suas vsq; ad mortẽ. ꝓpterea letamini celi ⁊ q̃ habitatis in eis. quare gloria ⁊ honore coronasti eum domie: et cõstituisti eũ sup opera manuũ tuaꝝ. Ps. viij. Quis aũt dubitat si beatissimi ꝟginis matris dñi que dignissima est creaturarũ laudes p̃ oĩbus alijs sanctis impendim⁹: plus filio suo cõplacem⁹. vt colligit in dic. Lic. j. ⁊ al's ſm humanas rõnes: ⁊ ſm legẽ mosayca qua tenemur honorare parentes Exod. xxiij. rõne dignissimũ: quis dubitat aũt si dñm laudauerimus p̃ nosmetipsos in diebꝫ nr̃is (prout etiã possum⁹) q; similiter p̃ alios poterim⁹ perpetuo: cũ scriptũ sit. qui p̃ aliũ facit est pinde ac si faceret p̃ seipm. vt de re. iu. li. vj. cũ cõcor. Nec obstat prout in iure cauet. q; etiam factũ ab eodẽ diuersis tẽporib⁹ non reputat idemptitatẽ eiusdẽ facti. vt. ff. de cõdi. Indebiti. l. si non sortẽ. §. libertus. ⁊ in autẽ. de fi. instru. circa p̃nci. Nam quantũ ad veritatẽ impossibile est factũ vn⁹ dici factũ alteri⁹. sed de quadã iuris interp̃tatione ꝓcedit q; factũ vnius alteri⁹ intelligat. vt. ff. de duob⁹ reis. l. nemo ⁊ vos. ff. de vi ⁊ vi. ar. §. deiecisse. ⁊. §. q̃ dicit. ⁊ nõ est dubiũ q; ille teneat interdicto vnde vi qui deiecit per se vel p̃ alium. vt in dicta. l. j. ff. de vi. ⁊. vi. ar. et ita q̃ dat vel recipit p̃ aliũ fieri. ⁊ est ac si p̃ seipm faciat si p̃tinus facit rex vel p̃nceps per aliũ. Item infirm⁹ et pupillus q̃ per se facere nõ possent. vnde si p̃ me ⁊ alios psalmos nr̃os cantabim⁹ cũctis diebꝫ vite nr̃e in domo dñi. Esa. xxxviij. vel per aliũ post mortẽ meaꝝ. prout is q̃ testamentũ facit. ⁊ p̃ executores post mortẽ disponit. sic etiã apud deũ ⁊ homines tanq̃ psonaliter fecerit. ⁊ ita si nũc aut post mortẽ cõpleuerim⁹ illã glorioſam dei laudẽ aut sanctoꝝ suoꝝ. de qua scribit Immola deo sacrificiũ laudis. Ps. l. Itẽ. Laudẽ dicite deo oẽs sancti eius. Apocalyp. xviij. Itẽ In oĩ corde bñdicite ⁊ laudate nomẽ dñi. Eccĩ. xxxix. Et dixit Bernũ. Laudate dñm: q; nil ita in terr̃ ꝓprie repsentat quendã celestis habitatiõis statũ sicut alacricas laudantiũ deũ. ⁊ Aug⁹. Deus cũ de illo nemo digne dicere possit. admisit tñ bñane vocis obsequium. ⁊ ꝟbis nr̃is bñane in laude sua nos gaudere voluit. Itẽ ad laudẽ dei incitat nos oĩs creatura: cũ dicit. Bñdicite oĩa opa dñi dño. Uñ mirũ est dicit Greg. q; hõ non semp laudat deum Itẽ dicit Aug⁹. Si placẽt opa dñi. ex his lauda ⁊ artificẽ eoꝝ. Item dixit Bernũ. in quodã sermone. Moneo vos dilectissimi pure ac strẽnue diuis interesse laudib⁹ strẽnue vt sicut reuerenter ita alacriter dño assistatꝫ. nõ pigri. nõ somnolẽti. nõ oscitãtes. nõ p̃centes vocib⁹ tẽ. ⁊ etiã q; dicit ꝓpheta In cimbalis bñ sonantib⁹ laudate deũ ⁊ ĩmoueriꝰ in vocib⁹ bñ sonantib⁹ humanis. In q̃bus cõcludo cõtra quorundã ypocritaꝝ garrulationẽ q̃ detestant dulcissimas sonorũ vocũ ⁊ modulationũ cõsonãtias. tã ore q̃ organo seu alio musicali instrumẽto q̃ frequẽter fuit in summi põtificis aut alioꝝ magnoꝝ principũ capellis. ⁊ bi errãt corde: nisi taliter psallentes nõ dei p̃cipaliter sed bñanaꝝ q̃rerent laudẽ de hmõi laude diuia si sinceri⁹ videre volueris Uide Hugonẽ de claustro anie. caplõ. iij. de officio cãtoris. Ex his oĩbus firmiter cõcludo. Hec est etiam spes ⁊ fides ecclesie ⁊ laudes domino. non tantũ in seipo: sed etiam in sanctis suis. immo in oĩbus creaturis ⁊ operibus suis per nos ⁊ alios qualitercunq; peractis nomine nr̃o dispositione nostra tanq̃ testamenta grauissima nobis ⁊ nostris proficiunt: et proficere possunt ad salutẽ eternam. Et nõ obstat quod legit ⁊ no. xx. dist. c. j. q; dicta sanctorũ patrũ videlicet Augustini Hieronymi ⁊ aliorũ recipiẽda nõ sint nisi inq̃ntum sint sacris canonibus incorporata. sed hoc est verũ si allegarent omissis canonibus in materia cõtentiosa. sed in his que meram continẽt pietatẽ: etiam dicta paganorũ ⁊ gentilium possunt allegari: prout Hiero. vsus fuit versibus Virgilij. de conse. dist. ij. Ne tales. ⁊ Augustinus versib⁹ Lucani. xxvj. q. ij. Nec mirũ. circa princi. Sed ad propositũ nostrũ redeundo vlteri⁹ de laude sanctorũ dicẽdo. Quidã frater minorũ in sermone publico dominũ autoritate p̃dicta laudare volẽs in sancto francisco. in finẽ vt ipm super oĩes celos collocaret inquit: oĩes angeli celi ⁊ vniuerse potestates: cherubin ⁊ seraphin inceſſabili voce proclamant. videlicet sanctũ Franciscũ. ⁊ glorioſus apostolorũ chorus. ⁊ prophetarũ laudabilis nũerus. ⁊ martyrũ candidatus exercitus eundẽ tanq̃ gloria ⁊ honore precellentẽ laudet exercit⁹. vbi ꝓpterea sibi fuerit sessionis locus. Et quia post longã collationis formã nec in celo nec in terra post dominũ sibi sedem inueniret cõpetentem. Subinferẽs mirifice quia nõ contentus vt sedeat cum principibus ⁊ soliũ glorie teneat. ⁊ q; thronus eius esset sicut sol in cõspectu domini. Et vbi inquit collocabimus eũ. Et mox quidã rusticus alta voce clamabat dicẽs Domie: hic iuxta me vacat sibi locus. ⁊ de tãto mentis excessu ridebat omis populus. Dicit em̃ lex: q; consistat honor in sedendo ante alios. vt. C. de sacrosanc. eccle. l. Decernimus, vnde qui vltra quam decet laudat vitaꝝ

bonorũ vel cõmendans vitã malorũ peccat mortaliter.xlvj.dist. Sũt nõnulli.ꝓterea sor descit laus sancti Frãciſci in ore fratrũ suorũ.xj.q.iij. Si quis vero obediat. Honor autẽ alicuius alteri non debet esse causa nocendi.C.de.ſta.ꝛ imagi.l.vlti. Nec aliqs debz illud optare q̃ honor aliorũ minuat.xcix.dist. Nullus. Propterea dixit Seneca. Parce laudes:partius vitupera. Similiter reprehensibile est nimia laudatio vt immoderata vituperatio. Uñ Esa.xlviij.dixit pheta. Laude mea refrenabo te nõ intereas.sed mediũ (inqt Boetius) tenuere felices in quo cõsistit virtus.iij.de cõso.prosa.vij.ꝛ Phus.ij.ethicorũ. Unde de offi.custo.in glo.iij.c.j.dicit Cum media semp gaudebat ludere forma. Maior em̃ medijs gratia rebus inest. Inter vtrunq; vola:a medio rectissimus ibis.

His autẽ motiuis in effectu aut in affectu perpredi

ctũ canonicũ motis ad partẽ affirmatiuã taliter qualiter formatã assisto.ꝛ si plura tibi placuerit colligere motiua ad vtrãq; partẽ tendẽtia:vel ex argumẽtis meis partiendo ꝓut paup instituor q̃ de vno specierũ sacculo materias ad apparentiã dilatando facit plures. tibi largiter cõcedo. Ã ego modico fulcitus ingenio de p̃missis cõtentor argumẽtis. taliter q̃liter collectis de paupertatis sacculo. Attamẽ pro premissorũ cõcordantia ꝛ saniori sequentiũ intelligẽtia notãter expedit ꝓpendere q̃ ne dñ papa cũ suis fratribꝫ sed etiã plati cũ suis capitularibꝫ ꝛ canonicis ꝓstitutiones.ordinationes ꝛ statuta facere p̃nt.vt de sentẽ.excõ. Inter alia. de his q̃ fi.a pla. sine ꝓsen.ca.p totũ. Debent tñ prelati in oĩbus negocijs eccl'iarũ reqrere cõsiliũ clericorũ suorũ vt cũ eis pagant ꝛ pertractẽt ꝛ que statuẽda fuerint statuãt.errata corrigãt.ꝛ reuelãda dissipent ꝛ euellẽt:vt eo.ti. Quanto.ꝛ sup illis maxime q̃ clericos ipos cõcernere dinoscunt.vt eo.ti.c.vlt. Capitulũ autẽ eccl'ie cathedralis sine episcopo statuta facere nõ põt que tãgunt generalem statũ eccl'ie.vel tãgant episcopũ vel eius iura sic intelligit.de ꝓsue. Cũ ꝓsuetudinis. de his q̃ fi.a pla. Nouit. Est autẽ prelat⁹ caput capituli a quo nõ licz mẽbra recedere.de p̃scrip. Cum nõ liceat. Et hec vera etiaz si capitulũ talia statuat cũ archidyacono suo vel ꝓposito vel alio q̃ post episcopũ p̃sit capitulo. Sz si de alijs statuãt que nõ tangũt episcopũ.vel iura sua sed sua singularia negocia:put p̃dictũ est.ꝛ le.ꝛ no.in.c.ij.de verb.sig.li.vj.hoc bene p̃nt. Et Archid. post Inno.terciũ.dicto.c.ij. videt notare q̃ nedũ capitula cathedralis eccl'ie sed etiã alia capitula aliaꝝ eccl'iaꝝ collegiataꝝ quaꝝ similit ꝛ oĩm aliaꝝ sue dyocesis epus dr caput in arduis ꝛ magnis nihil statuere possunt vel ordinare sine episcopo. Uñ dicit notabilit in thematе q̃ epus cõfirmauit ꝛ ita ratificauit ꝛ ratũ habuit statutũ cũ ratihabitionẽ retrotrahi ꝛ mandato nõ est dubiũ cõparari.de re.iurj.li.vj. Que aũt sint ardua vel magna vel pua aut pua vel minima arbitrio boni viri standũ est:vt infra dicet in quarta solutiõe. Sũt autẽ hmõi statuta ꝛ ordinatiões in oĩbꝫ eccl'ijs pticularibꝫ quẽadmodũ generalia statuta in vniuersali eccl'ia summe necessaria.vt vtrobiq; appetit⁹ noxius sub iurj regula limitet q̃ quã gen⁹ humanuꝫ vt honeste viuat.alteꝝ nõ ledat:ius suũ vnicuiq; tribuat infozmat: vt in phemio decre.ꝛ vt humana coerceat audacia:ꝛ tuta sit int' improbos innocẽtia.dist.iij. Facte sunt. Itẽ summe videt necessariũ q̃ in eccl'ia p̃dicta ꝛ in oĩbus alijs saltẽ collegiatj aut cõuentualibꝫ cert⁹ aut determiat⁹ ordo celebrãdi diuina officia p oẽs ꝛ p oĩa piter seruet.ne ꝓpter diuersitatẽ corporꝫ diuersitas sequatur anioꝝ.de ꝓcess.pla. Quia diuersitatẽ alioq̃n cõtinuo discrepãtia in clero vni⁹ eccl'ie in legẽdo ꝛ cãtando ꝓueniret:qz sine rege ꝛ sine lege q̃libet ad placitũ suũ modũ seruaret.ꝛ dissonãtia ꝛ discrepãtia mor resultaret. Uñ in q̃busdã eccl'ijs habet rex chorj: vt in eccl'ia Argentinen.q̃ etiã in alijs eccl'ijs dr primicer⁹.de cui⁹ officio dicit de offi.pmi.c.Unico.ꝛ meli⁹ in.c.Perlectis.xxv.dis.ꝯ. Ad pmicerium.vbi dicit: q̃ ad pmicerium ꝛ ei⁹ officiũ ptinet int' cetera disponẽdi officiũ cantãdi ꝛ pagẽdi lectiões:psalmos:laudes:offertoriũ:responsoria.ꝛ q̃s clericoꝝ dicere debeat:q̃s ordo q̃q; ꝛ psallẽdi mod⁹ in choro p solẽnitate ꝛ tpe sit seruãd⁹ ꝛc.ꝛ idẽ pmicerius vtit registro sine breuiario aut ordiario ad ꝟ sibi spẽalit deputato tanq̃ rex vel impator q̃ vtitur legibꝫ tanq̃ instrumẽtis suis:cũ ipse sit lex aiata ꝛ leges respectu ipsius mortue. in autẽ.de ꝓsu.in fi.coll'.iij.facit ad ꝟ.C.de testa.l.Ex infecto.ꝛ insti.q.mo.testa.infir.l.finali.ff.de le.se.cõsul.l.ꝓnceps.ff.de.le.iij.l.ex infecto. Uñ dicit Isi⁹. Justũ est ꝓncipẽ obtpare legibꝫ suis.dis.iv. Justũ.ꝛ est palea. Attũ ꝓut elicit ex dictj phi.iij.politicoꝝ.tũc optet hũanas leges quãtumcũq; sint exq̃site in aliq̃ casu deficere. Et ideo dicẽ Egidi⁹ de regimĩe ꝓncipũ li.iij.q̃ melius est regnũ rege optimo regi q̃ optima lege.in finẽ vt p regez corrigant defectus legis. Ita in ꝓsito

expedit fore primicerīū vel regē aut cantorē vel aliquē principem chori qui sepe moderet leges siue regiſtrū chori olim conſcriptū iuxta varietatē temporū: quia difficile fore ſingula vel non excogitata conſcribi. Unde prout audiui quendā prelatū nimis curioſus famulo ſuo regulas conſcripſiſſe quibus in obſequēdo preciſe et ne plus vel minus perageret vtendo ſtrictius deberet cōſeruare. ⁊ dum quodā tempe vnacū domio paludinoſum foſſatū equitando p ambularet ⁊ equus dñi infigeret qui anguſtiatus vndiq; grandi pericula ad famulū de ſubſidio clamaret. et famulus illico perlegā diligenter inquit regularū mihi traditarū tenores ſi ſe rendāt ad taliū obſequioꝝ labores. et domin⁹ mox imminētis periculi metu compulſus clamabat fortius ſine rumpe moras ſubueniendo mihi ⁊ talibus regulis de cetero liber ſeruiendi manebis ſolutus. Et ſic ad propoſitū noſtrū facit q̄ preciſe ſingula cōſcribere non poſſum⁹. ſed expedit vt ſepe conſideret cōſideranda ſagax humanitatis anim⁹. Et que premiſſa ſunt de legibus ⁊ regulis iuris poſitiui intelligunt. ſecus de legib⁹ naturalib⁹ quas mutari nō licet (prout predictū eſt) in primo affirmatiuo argumēto. Nunc ad propoſitū redeam⁹. Item q̄ ordo ⁊ concordia maxime in dei eccleſia ſunt ſeruāda. patet per. c. Cōuenit. de conſe. diſt. v. vbi dicit conciliū Agathenſe. Cōuenit ordinē eccleſie ab oīb⁹ equaliter cuſtodiri. Item dicit cōciliū. Bracarēn. et habet. xij. diſt. c. vlti. Placuit oīb⁹ cōmuni cōſenſu vt vnus atq; idē pſalendi ordo in matutinis vel veſpertinis teneat officijs ⁊ nō diuerſe ac priuate: neq; monaſterioꝝ cōſuetudines cū eccleſiaſtica regula ſint permixte. in q̄buſlibet eccl̄ie gradib⁹ prouidēter ſcienterq; curandū eſt vt in domo dñi nihil ſit inordinatū: nihilq; preposterū. vt. xvj. diſt. Miramur. In oīb⁹ autē pſallendi modis ſeruet cōſuetudo: que omniū canonū aut legum predictarū eſt interpres optima: de cōſue. Cum dilectus. immo conſuetudines diuerſe ⁊ in diuerſis eccleſijs ⁊ in qualibz ipſarū p lege ⁊ ſtatuto debet haberi. vt legit⁊ no. in dic. c. Unico. de offi. primi. q̄ originaliter ex libro Romani ordinarij vel regiſtro vl' ordinario Romane eccl̄ie videt tranſſumptū. vt patet in eiuſdē capituli ſuꝑſcriptione. et ſuꝑ in themate. Ratio autē omniū premiſſoꝝ principalis eſt: quia natura homis prona eſt ad diſſentiendū. ff. de arbi. l. Item ſumm⁹. §. vlti. ⁊ quot ſunt capita: tot ſunt ſenſus. de cōſe. diſt. iij. Sicut in ſacramētis. ⁊ volūtates hominū varie ſunt. ff. ad trebell. Quia poterat Et Ouidius dixit. Pectoribus mores tot ſunt quot in arbore figure: velle ſuū cuiq; eſt: nec voto viuit vno. Et natura quotidie nouitates nutrit. ꝯ. Inuenire. in autē. quib⁹ mo. na. ceſſ. le. et ideo cōuenit ſtatuta eccl̄ie firmiter edere ſalubriter dictare. notabiliter cōſcribere ⁊ ſuo tempe rōnabiliter moderare vt oīes in vnū conueniāt ⁊ cōuenti nullo diſcrepante cōcordare proponāt. imo diſcrepare non preſumāt. Nam cōſtat q̄ propheta pro vna ſpeciali denotabat maledictiōe. Oſee. iij. dum dixit. ſedebūt filij iſrl̄ ſine rege a ſine principe. ⁊ p cōſequēs ſine lege: prout factū fuit Judicū. xvij. vbi dicit. In diebus illis nō erat rex in iſrael. ſed vnuſq;q; qđ rectū ſibi videbat hoc faciebat. ⁊ hoc incūctanter proueniret vbi in eccl̄ia lex ſpecialis aut cōſuetudo p̄ſcripta de cultu diuino rite celebrando. aut alijs negocijs eccl̄ie expediēdis exularent. Hinc poſt p̄miſſa p ſimplices clericos extitit ppendendū: prout nō inane doctores tāgunt in dic. c. Gloꝛioſus. circa fi. ⁊ Guil. durandi in rōnali diuinoꝝ. li. vij. q̄ poſt puatos dies in q̄bus nulli⁹ colim⁹ celebritatē triplicia ſunt feſta. videlicz ſemiduplicia. ſimplicit duplicia. ⁊ totū duplicia: ⁊ qua cōſideratiōe dicunt talia. dicit idē Guil. Ipſe tñ dictū. c. Gl̄ioſus. immo cōpilationē ſexti libri nō vidit in diebꝫ ſuis. q⁊ nonduz emanauerat. ſed aliq̄s eiuſdē libri text⁹ p tunc extrauagātes. Cōſtat aūt q̄ idē. c. Gl̄ioſus iubet feſta ſctoꝝ apl'oꝝ oīm ſub duplici feſto vel officio celebrari: put etiā de q̄ttuor doctoribꝫ pncipalib⁹ ⁊c. Houet etiā dict⁹ Guil. certis rōnibus etiā ſuꝑ tactis. q⁊ dicit in effectu: q̄ ſm ſctōs pres viſio dei erit premiū omniū beatorū. Que q̄dem viſio erit maioꝝ vel minoꝝ ſcōm q̄ hic in terris cōſtituti ſunt magꝫ vel min⁹ in caritate q̄ eſt radix omniū meritoꝝ. de pe. diſt. j. §. Cū §. ⁊ q̄ ſunt q̄dam ſpēalia merita ſm q̄ aliq̄ ſpēalia p̄mia in futura gl̄ia cōferunt. vñ ſpēale p̄miū ſuꝑ eēntialia reddet martyribꝫ. doctoribꝫ ⁊ ꝯginibꝫ. Itē q̄ q̄ſtum ad hoc aliq̄ ſcti habebūt duplicia p̄mia. ſcz eēntiale qđ dicit viſio dei. ⁊ accidētale vicz aureolā. ⁊ ſm eundē Guil. feſta ſctōrū dici p̄nt maioꝝ vl' minoꝝ. ſ. in q̄bꝫ p̄mioꝝ rōnes magꝫ vel min⁹ reperiri p̄nt. ⁊ ſic btā ꝯgo inter oēs ſctōs ſublimioꝝ p̄mio remūerat. ⁊ q̄ntum ad p̄miū eēntiale ⁊ etiā rōnes accidentaliuz p̄mioꝝ ſibi cōpetūt. ⁊ ideo ei⁹ feſtū hic in terris totū duplex cenſeri videt. put etiā in alijs feſtiuitatibꝫ ad honorē xp̄i inſtituꝫ. Item idez Guil. de Johe bap. ⁊ aliq̄bꝫ aplis ponit duplex feſtum. ⁊ de aliquibꝫ ſemiduplex. hinc de quibuſdā martyribꝫ ſemiduplex. ſed hoc totū ad. xl. an

nos ꝛ vltra post dictū Guilh. per dictū. c. Gloriosus fuit alteratū. Item prout idē Guilh. pōde rauit celebrāda: idem innuit Bonifaci⁹ octauus in eodē capl'o. dū dixit videlicꝫ vt dignis di⁊ gna rependat videlicet dñs: potioribus attollit insignijs dignitatū ꝛ premiorū vberiori retri butiōe prosequit quos digniores agnoscit ꝛ cōmendat ingentior excellentia meritoꝝ. Ex quo exordio patꝫ q papa voluit festa sanctorū modificari. nihilominus tñ extra Romanā curiam aut ciuitatē quelibet eccl'ia per mundū saltē episcopalis aut collegiata siue monasteriū specia lē suū ritū ꝛ ordinē habꝫ in diuinis officijs celebrādis: dūmodo ordinē p̄cipalē sue p̄fessiōis nō puertit (vt p̄dictū est) ꝛ hoc papa siue eccl'ia scit ꝛ tolerat. Itē q festiuitates noue put etiā noua anniuersaria septime ꝛ triceſime ordinant̄ pro defunctis. vt le. ꝛ no. ꝓxiij. q. ij. Quia alij. ꝛ in dic. c. Unico. de cle. non resi. li. vj. in fi. ꝛ q in dieb⁹ talib⁹ distributiōes fructuū que p̄sen tie dicunt̄ cōtinue dant̄. ꝛ q ille qui ꝓpter distributiones tm̄: et ꝓpter p̄sentias eccl'iā ꝛ chorꝫ intrat tēpore diuinorū non symoniā realē sed mentalē cōmittat ꝛ grauiter. id est mortaliter pec cat tm̄ ratiōe distributionū officia diuina visitando: alꝫ non visitaturus prout frequenter fieri videbat̄ in eccl'ia Thuriceñ. predicta. ꝛ hoc no. in iam dic. c. Unico. in glo. penul. Videt etiaꝫ experiēter q nisi in eccl'ijs ꝛ monasterijs p̄ singulos dies ꝛ annos ꝛ p huiusmodi nouos fru ctus talit̄ applicatos ꝛ applicandos subueniret: ip̄e eccl'ie subsistere non possent. qꝫ vt frequen ter antique possessiōes eccl'iarū ꝛ eoꝝ fructus ꝛ redditus ꝓpter terrarū ꝛ guerrarū discrimina. ꝛ principū secularium negligentiā qui eccl'ias defendere tenent̄. vt patꝫ. ꝓxiij. q. v. Principes. ꝛ c. Regū. ꝛ c. Administratores. immo eccl'esias non tm̄ defendere negligūt sed destruere ꝛ deua stare non verent̄. et insuper non tm̄ principes ꝛ dominia secularia dant huiusmodi destructio nis occasionē sed etiām vt dolent̄ referimus principes ꝛ domiationes spūales: vt sunt Cardi nales ꝛ Patriarche ꝛ eccl'esiarū vltra marinarū habētes cōmendas suas in eccl'esijs collegia tis ꝛ monasterijs ꝛ etiā parrochialib⁹: vt videtur in Italia: Gallia ꝛ Hispania. qui nō tm̄ fru ctus per cōmendas comedūt. sed muros. ligna. lateres: ꝛ libros penitus deuorant ꝛ deglutiūt. q in ip̄is nec clerici nec monachi ꝓpter alimentorū defectus p̄manere possunt. ꝛ edificāt capel las ꝛ altaria nouas ꝛ destruūt eccl'ias. collegia. cōuent⁹. monasteria ꝛ cōgregationes vetustiſſi mas. Unde Innocētius terci⁹ in ꝯcilio generali lachrimādo cōquerebat̄ de principib⁹ laicis. ꝛ sic de p̄dictꝫ cardinalib⁹ ꝛ p̄latis fuisset lamentat⁹ pro certo nō deuiasset dū dixit. sed etiā vide mus in eisdē refrigescere caritatem q immunitatē eccl'esiastice libertatꝫ quā non tm̄ sancti pa tres: sed etiā principes seculares multꝫ priuilegijs munierūt. nō formidant suis cōstitutioni bus vel potius destitutionib⁹. id est deuastationib⁹ hostilib⁹ impugnare. nō solū de impugna tiōe feudorū ac aliarū possessionū eccl'esiarū ꝛ vsurpatione iurisdictionū. sed etiam de mortua rijs: necnō ꝛ alijs que iure spirituali annexa videnꝫ illicite p̄sumēdo. de re. ec. non alie. c. vlti. et hunc textū ꝓprie cardinalib⁹ appropriabo. Nam ꝓprie sunt hi de quib⁹ dicit dñs per ꝓphetaꝫ qui deuorāt plebē meā. videlicꝫ plures cōuentus religiosoꝝ vt cibū panis: deū non inuocaue rūt. Ps̄. lij. Ita ꝛ nabuchodonosor ꝛ gentiles comederūt Jacob. i. populū israel descendentē de iacob. ꝛ locū eius desolauerūt. Ps̄. lxxviij. de quo plenī⁹ scripsi in libro de nobilitate. c. ꝓxiij. ꝛ multis scripturꝫ et rationib⁹ deduxi declarandū q de cetero plus obsint eccl'ie vniuersali q̄ prosint mūdo. ꝛ q duo sufficerent. Nam nō est certus nūerus in iure determinat⁹: vt dicit Ar chidya. de elec. Ubi periculū. li. vj. de huiusmodi autē p̄latoꝝ ꝛ laicorū excessibus. cōcor. c. j. de immu. ec. li. vj. in prin. ꝛ sequē. ꝛ c. Clericis. ibidē per totum. Quod em̄ semel dedicatū vel cōsecratū est deo ad hūanos vsus. i. seculares cōferri non licꝫ. de re. p. mancipia. de cōse. dist. j. Ligna. ꝛ ita videt̄ q quondā p̄ncipes ꝛ alij christifideles eccl'esijs cōtulerūt in elemosynā alijs erit in peccatū. vtputa laicis ꝛ clericis vt iam dictum est. ꝛ de re. per. Iniustum. Unde summe videtur necessariū vt christifideles tā pro dei ꝛ sanctorū reuerentia q̄ pro animarū salute eccle sijs ꝛ monasterijs ꝛ beneficijs: vt p̄mittit̄ depauperatis subueniat. Unde quidam p̄latus multū peritus et experientia magna suffultus in concilio Basilieñ. inter cetera auisamenta ad deputationem de reformatōne retulit. multa deliberatione collectus: nouis constitutionibus summopere fore prouidendū: ne de cetero noua crearentur aut fundarentur beneficia. sed q veteres domus domini in esse fideliter cōseruarent̄. ꝛ q beneficia antiqua permanere possent. et clericos suos competenter nutrire valerent: penalia fierent statuta. Nam multo plura sunt in mundo beneficia q̄ clerici. et ideo conuenit vt vnus clericus plura habeat beneficia. vel etiam plures eccl'esias; prout legitur ꝛ nota. ꝛ. quest. iij. Unio. §. Sed hoc. in glo. vlti. ꝓxj. q. j.

In summa, ne possessiones ⁊ fructus possessionum tanq̃ deo semel dedicatum redeant ad laicos, de quo satis scripsi in trac. de validis mẽdicantib⁹. Nam hec fuit causa p̃mordialiter p̃ncipalis tam in veteri ⁊ nouo testamẽto inter iudeos ⁊ paganos: ⁊ demũ inter x̃pianos vt fundarent tẽpla ⁊ altaria taliter vt sacerdotes se ab eis possent nutrire. De iudeis ⁊ eorũ sacerdotibus patet Deuteronomij. xviij. c. vbi leuite ⁊ sacerdotes sacrificia dñi ⁊ oblationes comederunt. ⁊ sibi victũ ⁊ vestitũ abinde quesiuerũt. Unde legit Judicũ. xvij. q̃ in mõte effraym vir quidã nomie Micha cõduxit sacerdotẽ ⁊ leuitã per singulos annos p̃ decẽ argenteis ⁊ p̃ veste duplici. ⁊ p̃ his que ad victũ fuerunt necessaria. impleuitq̃ Micha manũ eius ⁊ habuit iſtũ sacerdotẽ apud se. et inquit. Nunc scio q̃ bene faciet mihi deus habẽti leuitici generis sacerdotẽ. ⁊ ita iudei templa ⁊ altaria edificabãt ad honorem dei. vt patz. iiij. Regũ. vj. et altaria. Beñ. xiij. Exodi. xxvj. Josue. xxij. ⁊c. ⁊ p̃ remedijs defunctor̃ munera obtulerunt. vt patet. ij. Machabeor̃. xij. vbi vir fortissimus iudas collatiõe facta ⁊c. De paganis videmus q̃ ipsorũ templa ⁊ templor̃ sacerdotes magnis diuitijs erant prouisi ad suorũ dierũ magnificũ honorẽ: aut diuorũ illustrissimor̃ hominũ per ipsos deificatorũ ⁊ p̃ salute defunctor̃ suorũ. p̃ vt videt Act. xvij. de simulacris Atteneñ. ⁊ hodie videt in vrbe Romana vbi huiusmodi sunt templa ⁊ arcus triũphales: ⁊ tumbe marmoree: et plerũq̃ ponit titulus in eisdẽ per scripturas antiquissimas. talis videlicz dijs manib⁹ vt videlicz dijs ⁊ deificatis hominib⁹ ⁊ immortalib⁹. ⁊ manib⁹. id est vmbris siue spiritib⁹ defunctor̃. Unde dixit Lucretia nobilis romana p̃ Tarquini superbi filiũ violent oppressa. de q̃ habet. xxxij. q. v. Proposito. dum sic̃ vulnerauerat moritura. inquit testes procedãt me nõ fauisse tyranno. Sanguis ante virum: spũs ante deos. Uñ pagani siue gentiles diuersos colebant deos. Pã romani Quiricũ. i. Romulus. Egyptij. Ysim. Mauri. Juban. Latini faunũ: ⁊ sic de pluribus alijs quos Jsido. li. viij. ethimo. c. xj. dinumerare videt plenissime. Propterea scribit Piero. in p̃ncipio in Uita patrũ de sancto Anthonio q̃ vidit in heremo homunculũ ad vncis naribus fronte cornibus aspersa: cuius postrema pars corpis in capraꝝ pedes desinabat ⁊ post multa dixit Anthonio req̃situs Mortalis ego sum: ⁊ vn⁹ ex accolis heremi q̃s vario erroꝛe deluso gentilitas faunos satiros q̃ incubos colit. legatione fungor gregis mei. p̃camurq̃ vt p̃ nob cõmunẽ deũ deprecẽris. salutẽ mũdi olim venisse cognonim⁹ et in vniuersam terrã exiuit sonus ei⁹. Fleuit igit Anthonius q̃ gentilitas Alexandrie hoc portentũ p̃ deo colebat. q̃ tñ et similia sunt mortalia. ⁊ habẽt alias vt colligit ibidẽ. Dicunt aũt fauni ⁊ satiri dij siluestres et agrestes. de q̃bus Jsid. vbi sup. Sacerdotes aũt eorundẽ tẽplor̃ ⁊ suor̃ deor̃ flamines. p̃thoflamines. p̃rimiflamines ⁊ archiflamines dicebant. de q̃bus le. ⁊ no. lxxxij. dis. In illis. ⁊ illi vtebant idolatrijs. i. q̃ idolis imolabant. ⁊ ad saturitatẽ ipsis p̃ fuit puisum. de q̃bus le. ⁊ no. xxx. dis. Si q̃s carnẽ. xxxij. q. iij. Sicut sctis. l. dis. Presbyteros. cũ p̃cor. De q̃ quidẽ gentilium religiõe plene videre poterꝭ Valerij maximi li. j. c. j. ⁊ q̃ grauit puniti sunt p̃ deos gẽtilium: q̃ religiõe neglecta cultũ ipsorũ irritauerũt. ibidẽ. c. ij. Uñ legit in libro de mirabilib⁹ mũdi. q̃ paganor̃ p̃nceps maior q̃ magn⁹ Cham dicit. hz ciuitatẽ int alias q̃ dicit Kausaym. latiorẽ mundi: apud quã est monasterium idolatrarũ sacerdotũ q̃ petũt dona p̃ singulos dies ab hominib⁹ loci tanq̃ elemosynã. videlicz panẽ ⁊ alia ad vsuz edendi deputata: q̃ collecta largiunt quibusdã animalibus venientib⁹ dietim ad horã deputatã que ipsi dicunt animas nobiliũ. erant autẽ animalia portentuosa ⁊ monstruosa mira multitudine cõgregata. Et si iudeis premissa licebant. ⁊ dñs paganis illud p̃mittebat. multomagis christianis quib⁹ veritas patefacta ⁊ gra ⁊ veritas p̃ iesum x̃pm data est. videt fore p̃missum ⁊ tẽpluz dño edificare. vt de pse. dist. j. c. j. ÿ. Si cñ. de quor̃ x̃pianor̃ templis ⁊ eor̃ sacerdotib⁹. Ecce q̃d factũ est ad ꝓpositũ nr̃m redeũdo. Cõsuetudo vsusq̃ lõgeu⁹ q̃ nõ est leuis autoritatis. vt de cõsue. Cũ cõsuetudinis. cũ pcor. in tota ecclesia videt cõtinuatus: ⁊ p̃ continuationẽ inuiolabiliter obseruat⁹ q̃ quilibet p̃nceps aut alius christifidelis fundare potuit ecclesiam aut monasterium aut altare in honorẽ dei aut beatissime virginis seu alteri⁹ sancti. put legit ⁊ no. in dic. c. j. de pse. dis. j. et ex illa fundatiõe acq̃sinit sibi iuspatronatus. de iurpa. Nobis. j. Rñ. de hoc satis no. xvj. q. ij. Pie mẽtis. ⁊ sic taliter fundato nõ consecrabat talis locus nisi hẽret tot fructus vt inofficiates nutrire valeret. vt no. in. c. Quisq. de vi. ⁊ ho. cle. Hec plures psone ponẽdi sunt in ecclesia q̃s possunt nutriri p̃ eandẽ aut cõmode sustentari. de instit. c. j. ⁊ c. Auctoritate. de cõcess. pla. Exp̃te. Fuit itaq̃ libertas apõ fundatorẽ vt ipa eccl'ia monasteriũ vl' altare fundaret in honorẽ cuiuscũq̃ sancti saltẽ canonizati. et sic deus laudabit ⁊ laudat in sanctis vt in dicta

Clemen. Si dominū. ac si noīe ipius dñi futisset solūmodo cōsecrata ꝛ oēs laudes sctūs dñi taliter vel aliter impēse referunt ad dñm. put oēs oziones solēnes ꝛ publice ꝛ ꝑuate etiā ad sctōs ꝙlitercunq; effuse ad oratiōnē dñicam referunt. imo in ipsa ꝓcludunt ꝛ cōprehendunt. vt no. doc. scribētes sup oīone dñica. q̄ ponit. Lu. xj. ꝛ sili missaꝝ ꝛ vigiliaꝝ āniuersariozꝝ tricesimozꝝ ꝛ septimaꝝ officia ad honorē anie vni⁹ fundata ꝑderit oibus fidelib⁹ defunctis: vt dicit Hiero. de cōse. dis. v. Nō mediocriter. ceteris tñ paribus fructuosius est q̄ talia celebrent ꝑ bonū sacerdotē q̄s ꝑ malū si haberi pōt: alīs tamē semp prosunt. vt no. Archi. j. q. j. Sacerdotes q̄. Et ita redeūdo ad ꝓpositū nostrū. Si cuilibz licitū est fundare eccl'iam vt premittit: qō maius est: ꝛ in honore cuiuslibet sancti viri Jta ꝛ nouū festū de q̄cunq; sctō creare pōt ꝛ illud dotare qō minus est. vt le. ꝛ no. in re. Cui licet. de re. iu. li. vj. Jta tñ q̄ hmōi fundatio fiat seruatis solēnitatib⁹ ꝛ sine ꝓiudicio cuiuscūq;. vt de ec. edi. c. ij. ꝛ. xvj. q. j. Quicūq;. ꝛ. c. Eccl'ie. ꝛ. c. de deci. Sz quia tactū est sup. q̄ eccl'ie seu monasteria aut alia bñficia cum suis redditib⁹ nouis quotidie ꝛ inauditis destruunt morbosis guerris ꝛ terrarū discriminib⁹ ꝛ cōmendatū oneribus: vnde cōgruent dici pōt q̄ hmōi nouis morbis: nouū antidotū extitit ꝑparandū: vt vicz per predictos vl' alios bonos modos ꝑ nouarū fructuū prouisiones hmōi morboꝝ remediabiles morbis succurrat. vt de iura. calū. Leterū. Nam experiētia morborū cogunt nos inuenire multas medicinas. l. dis. Ut cōstitueret. ꝛ qō medicamēta morbis exhibēt. hec iura negocijs: vt in auten. Hec ꝓstitutio. Inno. ꝓsti. in ꝓn. colla. viij. ꝛ q̄ de nouo emergūt: auxilio indiget. ff. de interro. ac. l. Etate. §. Ex causa. ꝛ. c. Insinuāte. de offi. dele. Est aūt clarū cū papa dat litteras ad prebendas vacātes vel vacaturas expresse vult in eisdē vt instituēdus iuret statuta eccl'ie ꝛ laudabiles cōsuetudines. ꝛ hic stilus facit ius. vt le. ꝛ no. in. c. Ex litteris. de cōsti. ꝛ. c. q̄s graui. de crimi. fal. Est aūt cōsuetudo omniū ecclesiaꝝ vt canonicus instituendus iuret statuta edita vel edenda. ergo ad noua statuta tenet: et presertim ad ea q̄ respiciunt diuinū cultum.

Ad motiua autē ad partem negatiuā formata re-

fert respondendū. ꝛ ad primū dico q̄ iuramentū siue statutū aut breuiariū qualitercūq; iuratū in eccl'ia Thuricensi vel alia nō dicit immutatū dū in melius aut solēnius est transformatū. vt le. ꝛ no. in. c. ij. Peruenit. ij. de iureiur. ꝛ licet aliq̄ dicant q̄ tutius foret q̄ illa immutatio fieret ei⁹ autoritate q̄ habz cōmutare. Sz nō est necessariū: put le. ꝛ no. eo. ti. c. j. ꝛ simpliciter est standū huic capitl'o Peruenit. ꝑ nouell'. Propterea videt qui vouit se intraturū certū ordinē. ꝛ si nō illū sed solemniorē aut strictiorē ingredit nō dicit votū immutasse aut violasse. vt in. c. penul. de regu. li. vj. ꝛ in glo. pe. bonū tñ est q̄ illa immutatio officiorū diuinoꝝ fiat cōcordit nullo discrepante (prout ptactū est). Ad secundū motiuū dicit de ꝓsuetudine iurata put de statuto iurato q̄ simpl'r nō dicit mutata si in meliorē mutat. Et licet ꝓsuetudinis transgressor vt legis transgressor puniat. vt. x. dis. in his. in glo. Nota q̄ ꝛc. tñ mutari pōt. ad idē de iureiur. Sicut nr̄is. Idē tenet Archi. in. c. Unico. de cle. nō resi. li. vj. ꝛ qñ preiudicet legi vel iuri scripto ꝛ qñ nō. plene vide ꝑ eundē. in. c. Cōsuetudinis. xj. dist. Ad tertiū motiuū de seruādo ritu ꝛ cōsuetudine dicat put iam proxime videt tactū. Nā si licuit mutare: licuit ꝛ taliter legere ꝛ orare: ꝛ sub pena pctī mortalis taliter ꝛ nō aliter vel alio modo canonic⁹ vel beneficiat⁹ alicui⁹ eccl'ie debuit officiū diuinū pagere: iuxta ritū illius eccl'ie in q̄ est bñficiatus: salua tñ ꝓstitutiōe in Cle. ij. de cele. miss. q̄ disponit q̄ clerici etiā quātumcūq; religiosi qui sunt domestici cōmensales cardinaliū vel episcoporū pñt se eis cōformare in diuinis officijs: nec sunt astricti ad dicendū aliter. Uñ scribit Hostien. in. c. Bone. j. de elec. q̄ quidā Petrus Balaact in nocte natiuitatis dñi primū nocturnū ꝛ primā lectionē legit Rome in eccl'ie sancti Petri. terciā quoq; lectionē cū reliqs Parisius in eccl'ia maiori. ꝛ ibidē iuxta ritū eccl'ie Parisiēsis cōpleuit matutinū. et iuxta vtrarūq; ecclesiaꝝ cōsuetudines vtrobiq; satisfecit. Hoc tñ spirituū celeritate tam velociter ipm de loco ad locū taliter ducentiū ꝑfecit. vt. xxvj. q. ij. Sciendū. ꝛ hoc fuit mirū ꝛ nō miraculū qō ex deo est. ꝛ hui⁹ rei geste demoniaca ptāte non transeat ꝑsumptorib⁹ in exemplū. de transla. Quāto. ꝛ quō differūt mirū ꝛ miraculū. vide Archi. j. q. j. Teneam⁹. ꝛ mali similiter dicunt facere miracula. vt de reli. ꝛ vene. sanc. ꝑ Hostien. in summa. Ad quartū de statutis faciēdis in arduis ꝛ leuib⁹. ꝛ de differētia int' ardua ꝛ leuia. parua ꝛ magna. arbitrium boni viri spectandū est aut iudicis. vt le. ꝛ no. Sedes. ḋa q̄ negocia dicant maiora vel minora: nō potest certa dari doctrina. ar. xxij. q. iij. Duo ista de q̄ plene in dic. c. Cōstitutiones. de ver. sig. li. vj.

Ad quintũ q̃ nõ sit simonia realis plene patz ꝓ ea q̃ predicta sunt. z habent in. c. Unico. de cle. nõ. resi. li. vj. in glo. penul. nec hoc pactũ impedit. qz in spũalib⁹ licite licita peracta pñt interue nire. vt plene videt in. c. Significatũ. de ꝓben. imo sacerdos põt recipe pecuniã vt celebret diuina. qz sic operas suas videt poti⁹ locare. vt no. ibidẽ glo. et allegat in ar. x. q. iij. Relatũ. et xvj. q. ij. Caritatẽ. de simo. Cũ sit. ij. q. ij. c. vl. et hmõi missarũ aut officioz celebratiões suis stipendijs facere nõ cogit. de ꝓscrip. Cũ ex officij. z insup si vult se nutrire: põt ex artificio suo. xxj. di. Cleric⁹. de cele. miss. c. j. Ad sextũ de nouitatibꝫ introductis dicit q̃ hic nõ est nouitas. Hã licet ꝓ singlos dies nascant hoies noui. hoc tñ nõ est nouũ: sed si nasceret portentũ. put fuit mi nothaurus q̃ medi⁹ fuit hõ: z medi⁹ thaur⁹. de q̃ mgr̃ in scolastica histo. Judi. iij. in incidẽtes. z ipse natus de nobile muliere. z tales fuerũt centhauri. monothauri z onocenthauri. de qbꝫ Jsi. ethi. li. xj. c. penul. z Archiđ. xxvj. q. ij. Nec mirũ. vñ de Anno. M. cccc. xliij. quedã vacca pepit vitulũ in terra Switensiũ viuũ hũano capite notabilit z discrete munitũ. z eodẽ anno in eozundẽ dñio ꝓcreatus est vitulus duobꝫ capitibꝫ distinctissime cuz oñibꝫ suis ꝓprietatibꝫ bñ fulcit⁹. z he sunt nouitates mire. Dicit tñ Prosp equitanic⁹ psa. xlj. q̃ id qđ apud nos nouũ est: in tpe nõ est nouũ apud deũ q̃ ꝓcludit tpa: z sine tpe bz omnia q̃ suis quisq; tpibꝫ ꝓ illozũ varietate ille distribuit. vnde apud nos nouũ esset si decẽ aut vndecim lectiões segregatim cuz totidẽ Rñsoryꝫ cãtarem⁹ in matutinis. imo mõstruosuz: z portentuosuz: z ritui penitus vniuersali clericoz esset incõgruũ. Ad septimũ motiuũ qđ a sexto z ꝓxime dicto recepit oziginẽ ꝓpter nouitatẽ hoibus scandalũ patẽter inducentẽ. vñ si apud peritos hic nõ est nouitas. cõsq; nter apud eosdẽ nõ erit scandalũ. put dicimus de infami: si nõ apud bonos z graues aliq̃s est infamatus nõ est cõpellend⁹ ad purgatiõez. de pur. ca. c. penul. z clari⁹ ibidẽ in glo. penult. Hã cũ discipuli dñi dicerẽt ad eũ. Pharisei audito hꝫ verbo scandalizati sunt Matth. iij. xj. q. iij. Inter. ꝓba. cũ ꝓcoz. Xpus nõ aduertebat hoc sed dixit: sinite illos. ceci sunt duces cecoruz Et ita si ceci z imperiti dixerũt scãdalũ vbi nõ erat scãdalũ: nihil ad nos de bis q̃ fozis. de diuoz. Haudem⁹. qz mlta mlta loquunt, z sermo dat cũctis sed animi sapia pauc̃. vt dicit sapiẽs auctas. Lecus eñ ꝓxie dz indoctus. vt. xlix. dis. Hinc eteñ. circa mediũ. Ad octauũ vbi monebat de libro corrupto. Hec vtilitas ꝓuata nõ ẽ põderãda. viij. q. j. in scpturz. vij. q. j. Scias. z i glo. magr̃. Sz qz bñficiũ dat ꝓpter officiũ. de rescp. c. vl. li. vj. qđ nõ alibi q̃ iuxta clerici cuiuslibz institutiõz: z maxie i eccl'ys collegiatz vbi hore canõice iuxta ꝓsuetudinẽ z statuta eccl'ie diligent sunt cũ choro legẽde z cãtande: q̃ nõ aliter q̃ in eccl'ia sũt ꝓsoluẽde. vt no. in iuribꝫ pall'. in. ꝑ. Jtez summe videt. Nec aliud ꝓ alio solui põt inuito creditoze nr̃o. put põdictũ est. Nam ꝓxie illud est aliud ꝓ alio soluere q̃ tenet ex institutiõe statuto z ꝓsuetudie ad horas canõicas in choro cãtandas. z hoc obmittit z legit in loco ꝓuato. Hã censita vel colon⁹ tpaliter nõ satisfacit dño si cẽsum debitũ nõ in domũ dñi sui. sed aliozsuz pñtare voluerit. videlicz in foro vl' in campo: qz aufert sibi vtilitatẽ loci. de q̃ satis le. z no. in. c. pe. z. glo. de offi. dele. Hã si idẽ valeret apud deũ z homies inter vni⁹ eccl'ie clericos z in ea bñficiatos z parí stipẽdio q̃tidiane vl' annualis remuneratiõis largiter ꝓuisos legere horas in domo vel cãtare in eccl'ia inuanũ cleric⁹ laboraret. si matutinũ dulcissima soporis q̃ete violẽter interrupta per imbrosaz z caliginosaz aeris temperiẽ. aut niuiũ seu glacierũ crepidinẽ. ventoꝝ porrealiũ turbine mixto concussiõe tã solerẽt visitaret: absit Vi eñ talit fruct⁹ nõ deseruitos imbur santes nõ min⁹ q̃ rustici peccant q̃ in vineã cõducti nõ laborãtes et a dño vince tanq̃ laborauerit stipẽdia recipiũt: z indubitãt furtũ z rapinã cõmittũt. z si nõ restituerint maledictõez eternã reportabũt. vt le. z no. in regula. Nõ dimittit. de re. iurz. li. vj. z in collatiõe de validis mẽdicãtibꝫ. hec plen⁹ patebũt. Ad nonũ motiuũ diuersis mansionibꝫ z meritis sctõrũ rõnabilit inspiciẽdis ꝛc. Dic reꝝ mgr̃a ꝓ expientiã respõdẽdo declarat: et vrb̃ romane sctõrũ patꝝ decretis firmata dispositio demõstrat. in q̃ videlicz vrbe diuersoꝝ tituloꝝ eccl'ie: in diuersoꝝ sctõrũ honore vident cõsecrate. vbi ecclesia. sctĩ Jo. euãgeliste ad lateranũ ꝓmit eccl'ie beatissime ꝑginis marie dei regine celi z terre z basilice apl'oꝝ Petri z pauli ꝑncipũ terre: z eccl'ie oim sctõrũ que dicit rotũda. z cũctis ecclesijs mundi. xij. q. ij. Futurã. z in glo. ij. imo eadẽ eccl'ia videlicz sancti Johãnis et nõ alia dz eccl'ia romana q̃ omniũ aliaꝝ eccl'iaꝝ est caput. dist. xij. c. j. z. c. se. de sum. tri. Dãnam⁹. cũ ꝓcoz. z oim eccl'iarũ magistra. de fi. ca. c. Unico. li. vj. et omnes eccl'ie ꝓ orbẽ diffuse ad ipam ptinẽt. de ꝓui. Si papa. §. Cũ eñ. z in his videt q̃ nõ ordo q̃ in celis est seruat in terris. z qz impossibile foret ad qđ nemo obligat. de re. iur. li. vj. Nemo. tot habere gradus festiuitatũ quot sunt mansiões

graduũ in celis qz tm̃ sunt tres apd̃ nos. videlicz duplex. semiduplex et totũ duplex ꝓut ꝑdictũ est: ad quos gradus omniũ sanctoꝝ reducunt festiuitates: ꝓout omnes religiões mundi ꝓducunt ad tres regulas ꝓncipales. videlicet Benedicti Augustini et Blasij. xviij. q. ij. gnitiosam. Et licet dicat Ambrosius vt hꝫ. lxxvj. dist. in. c. scire debet. q equalis eoꝝ necessario sit festiuitas: quoꝝ eq̃lis est sanctitas. Hãc tm̃ eq̃litatẽ tm̃ nouit ille q̃ nil ignorat. de iudi. Nouit. Et sic ad ꝓpositus nostrũ ad placitũ fundãtis est ecclesiã q ipsam põt intitulare. z sanctũ quez voluerit in ipsa venerari iubebit. z idem perpetuo patronus ecclie ꝑmanebit. et ordinẽ quem voluerit ibidẽ instituit z seruari facit. z ritus ecclie ibidẽ introductus (dũmodo non fuerit ꝺ canonice auctoritatis traditiõem) tanꝯ ꝓsuetudo bona perpetuo remanebit. vt. xj. dist. Scit sancta. Itẽ tamẽ q sanctus ille ibidẽ intitulatus sit in cathalogo sanctoꝝ repertus. vt de reli. z vene. sanc. c. j. z ordo scripturaꝝ sit seruatus q̃ reperiꝛ ꝑ Hoff. in summa eodẽ titulo venerabiliter annotatus. Et ita ꝓut cõstat de ꝓse. dist. j. c. j. et in glo. sed mirũ licebat principibꝫ z alijs xpifidelibꝫ. ꝓout hodie licet ecclesias monasteria: capellas z altaria de nouo fundare z ipsis titulos imponere: z sufficiẽtibꝫ fructibꝫ dotare. z vnũ sanctũ ꝑ ceteꝛ in eisdẽ honorificare. Sic ꝓnũc (ad ꝓpositũ ꝓncipale redeundũ) ꝓuenienter licebit: qd̃ est minꝰ. vt. no. in dicta glo. videlicet in ecclia iam fundata festũ alicuius sancti. sine tm̃ ꝑiudicio cuiuscũq creare z creatum z fundatũ dotare z fructibꝫ ꝑpetuis q̃tidianis distributiõibꝫ soleniter z abũdanter ornare. z ꝟ seruaꝛ per mundũ z omnes eccl'ias mundi. et papa z ecclesia scit z tolerat. Sunt autẽ leges z iura ac legũ ac iurium rõnes ad hec applicanda ad ea q̃ frequenter fiunt: z ꝓsertim dũ taliꝫ toleranꝛ. vt. le. z no. in. c. Litteras. de despon. impu. cũ ꝓcor. in glo. ij. et hec oĩa videnꝛ nihilominus ad omnipotẽtis laudem (ꝓout ꝑtactũ est) euidenter ꝓuenire. Et sicut ꝓnotatũ est de beneficioꝝ nimia multitudine cohercenda. z ꝑsertim de eoꝝ vt ꝓmittiꝛ ex nouo fundatoꝝ multiplicatiõe: z huiusmodi multiplicatiõis detestatiõe. Ita ꝓsequnter de hmõi festiuitatũ nimia nouoꝝ institutione possem̃ demũ ꝓpter officioꝝ de tempore q̃ soli deo videntur applicari taliter frequentatã suppressionẽ z diminutionem ad eorũdem omnimodã oblitionẽ z obmissionẽ peruenire: z festa de sanctis videmus officia de tempore penitus remouere z dũm de loco sancto suo cui̇ est dies z cuius est nox: z fabricatus est solẽ z lunã supuenientibus accolis z peregrinis ꝓpꝛia statione carere: z seruos supꝛa dũm dominanter iubilare. Scriptuꝝ est enĩ. Omne qd̃ est nimiũ veriꝛ in viciũ. de ma. z obe. Humil. in ꝓn. ꝓ Hosti. de testa. Requisisti. §. si vero. et nimietas reprobaꝛ. xliij. dist. Sit rector. in. ꝑ. Nimio. xlv. dist. Cuꝝ beatus. in ꝑ. Increpationis aũt nimie. de ꝓse. dist. v. Ne tales. z. xlix. dist. Hinc etenim. ꝑ. Paruo autem nasci. z dixit sapientis autoritas: q nimiũ est fugito. Item omnibus adde modum. modus est pulcerrima virtus: z q̃ bene ordinata sunt ad finem laudis z honoris tendũt ꝓpter quod dicit Boe. j. de conso. et Aug. in li. ꝓfess. Inordinata inquieta sunt. ordinata vero quiescũt. z dicit in doctrina rudiũ: q modus in rebus res est discretio summa. z modus in rebꝫ res facit esse bonas Unde dicit Greg. q signa dñi assiduitate viluere: z in poetria noua. O mẽ dulce bonũ nimio vilescit in ore. z Catho nouꝰ. Nil modicũ temnas: nimiũ. fugiẽdo repellas. Fit secura magis in paruo flumine puppis. Et supꝛa dixim̃ q non nimiũ laudare: sed mediũ seruare debem̃. Et ex his z alijs ꝑ te sagaciter colligẽdis patet euidẽter nouas festiuitates sanctoꝝ foꝛe restringendas. Nam z ꝓcliũ Basilien̄ (ꝓut suo tpe patebit) notabilit decreuit multos dies festos institutos foꝛe reprimẽdos. Si ergo festiuitates sanctoꝝ in foro. potius z in choro videnꝛ restringende. nam si in foro impediꝛ suffragiũ humanũ. hic impeditur obsequiũ diuinuꝝ. Hinc iuxta quoꝝdam opiniones ꝓsequentiũ beneficioꝝ et officioꝝ de nouo fundatiõis z rationibus videnꝛ vtentes. Nam sancti q̃ in celis sunt quemadmodũ dñs eoꝝ: bonoꝝ nr̃oꝝ nõ egẽt et insup quia mille anni ante oculos eoꝝ ꝓe dulcedie ꝑsallentiũ angeloꝝ sunt tanꝯ dies hesterna que ꝑteriꝛt. ideo clamore nostro non delactantur grossissimo. sed nos egemus suffragijs eoꝝ que nõ festiuitatibꝫ pomposis et clamorosis z beneficioꝝ z officioꝝ fundationibus: sed puris ꝑcibus obtinere poterimus. ꝓut experienter vidimus in antiqs patribus. Quid ergo faciemus qñ experiẽter vidimus q dicũt laici z magis ipsoꝝ periti q per nimietatẽ beneficioꝝ z officioꝝ grauatus est totus mũdus. imo clerus apud deum. qd̃ patet quia plura beneficia z officia poꝛtat cleric̄ vnꝰ. Quid igiꝛ faciẽdũ sit de rebꝫ a dño nobis collatis vt fruamur hic z ꝑ alibꝫ z futuris: appet vtiqs q sctã z salubris sit cogitatio ꝑ defunctis exoꝛare vt saluẽt a penis. ij. Macha. xij. z ipoꝝ pctã z nr̃a redimam̃ pijs elemosynis. de pe. dist. j. ꝯobꝛẽ. z. e.

Medicina. ꝛ.c. ſe. ꝛ qꝺ vtiliter ꝺeꝯ pro defunctis ꝛ quid agẽꝺuꝫ ſit ꝓ defunctis notaꝯ. xiij. q. ij. Nõ extimemus. ꝛ oñib⁹. c. ſe. vſq; ad finẽ queſtiõis. Itẽ. xxvj. q. vij. Ab infirmis. de pe. diſ. vj. §. ſ. añ mediũ. Sed in oñib⁹ opib⁹ noſtris factis aut faciẽdis vtiliꝯ perpẽdam⁹ quid faciem⁹ vt in dieb⁹ certius eligam⁹. vt le. ꝛ. no. in. c. Iuuenis. de ſpõ. O oẽs qui trãſitis ꝓ viã huius ca lamitatis ꝛ miſerie. pẽſate ꝛ q̃d melius ſit horũ ſuſpirãdo ꝯſiderate ſi cẽtum aut mille vob⁹ ſu ꝓſint aurei ꝓ ſalute q̃rũcũq; tempali fideliter mutuãdi aut cõicãdi an ne multa maturaq; deli beratiõe diſponitis vt res potius valeat q̃ pereat. de ver. ſig. Abbate. cũ ꝯcor. Itẽ vt mẽs ve ſtra potius firmũ ratũ ꝛ gratũ eligat ꝛ oñe dubium ambiguũmq; repellat ita q̃ certo debitori aut depoſitario ſagacitas vĩa cõmittat ne de mutuo vel depoſito doleatis. O quãto cõſilio cu riosis tractatib⁹ mira diſpoſitiõe. cirographo. cautel' ſubtiliſſimis. ꝛ exq̃ſitiſſimis. pleniſſimis. inſtrumẽto vl' pignore certiſſimo. de reſtituẽdo vob⁹ puidebiꝯ ne ruinoſa tpaliaq; bono pdatis. Nũc aperi oc'los tuos q̃ leuiter. leniter. irrõnabiliꝯ. improuide tu ꝛ alij ꝓceditis in his q̃ ppe tuo. imo nõ tm̃ in vita ſed poſt mortẽ durare voluerꝯ. Nã nil certi⁹ morte. imo nil certi⁹ eſt q̃ il lud videlicet qꝺ tibi incertũ eſt qualiter res pro bñficio vel officio donata ppetuo pfruẽtiũ cle ricoꝝ lõge futuroꝝ exponaꝯ man⁹ ꝓfutura. Et ſi p̃ſumiꝯ de futurꝯ. iuxta p̃ntiũ clericoꝝ mores ꝓut fieri põt. vt. xlvij. diſ. §. neceſſe eſt. circa fi. l. diſt. Quis dyacon⁹. ꝑ. Cũ vero. q̃ experiẽter vi demus qualiter bñficioꝝ officioꝝ diuĩoꝝ fructus redditus ꝛ prouẽtus vt plurimũ cõſumunꝯ ꝛ ꝓ probam ab antiq̃ ꝓtelatã demõſtraꝯ q̃ vno clerico multis beneficiꝫs eccl'iaſticis grauato. multoꝝ hoĩm victus. indigẽtiũ. eſurientiũ. ſitiẽtiũ. nudorũ. exuliũ. captiuorum clamãtiũ. lamen tãtiũ. vllulãtiũ ꝛ eiulantiuꝫ p̃ inopia pauptate ſeu miſeria ꝓ hmõi clericos inutiliter diſſipanꝯ ꝓ ipſorum res ꝛ bonas inutiles deo ꝛ hominib⁹ ꝓſone delicatiſſime nutriũtur. Quare per rex temporaliũ poſſeſſores rationabiliꝯ ꝓuenit perpẽdenduꝫ vt res potius valeat ꝛ certius mane at ꝛ vtilius perdurare videaꝯ ꝛ fiducialiꝯ exponaꝯ. perpẽdamus q̃d dicat Archidya. poſt ſan ctum Tho. de pe. diſt. ſ. Nõ ſufficit. vbi inter oõnez ꝛ ieiuniũ ꝛ elemoſynã ponit differẽtiã cũ ꝓpꝛie ſub oratiõe officia diuina ratiõe quoꝝ beneficia eccleſiaſtica ſunt fundata cõprehẽ daniꝯ ſic inquiẽs. q̃ elemoſyna habꝫ vim ſatiſſactiõis ꝛ cõpleti⁹ q̃ oratio ꝛ ieiuniũ. et ideo ꝺr ad Thi. iiij. Corporalis exercitatio ad modicũ vtilis eſt. ꝛ elemoſyna magis videꝯ vtilis medi cina peccati q̃ alia. Vñ Johes os aureũ dixit prout habeꝯ de pe. diſt. ſ. Medicamentum for tius quod maxime operaꝯ in penitẽtia: hoc eſt in elemoſyna. Et ſicut in p̃ceptis medicine me dicamẽtũ multas q̃dem herbas accipit. vnam autem dominãtiſſimã. ſic ꝛ in penitẽtia iſta her ba dominãtioꝝ ꝛ potẽtioꝝ eſt: ꝛ vniuerſam ipſa efficit. vñ ſcribiꝯ Lu. xj. Date elemoſynã ꝛ oĩa munda ſunt vobis. xij. q. ſ. Quia. in fi. xxj. q. ſ. Decurias a populo. in fi. et. Dañ. iiij. Pctã tua elemoſynis redime. de pe. diſt. ſ. quamobrẽ. in prin. et Thob. iij. Elemoſyna ab omni peccato liberat. ꝛ. ſ. ad Thi. iiij. Pietas ad omnia valet. ad hoc. lxxxvj. diſt. Nõ ſatis eſt. Nũc videa tis quid eligatis cum per elemoſynam largiter in vita traditã (ceteris paribus) indubitãter conſequatur quis finem pro quo tradiderit. habita tamen ſolerti diſcretione que ponitur. xlij. diſt. Quieſcamus. ꝛ in glo. Secus de beneficiorũ ꝛ officioꝝ fundatione quoꝝ fructus di ſponuntur perpetui: ꝛ perpetuo poſſent prout per ſingulos videmus dies dormitando. oſcitã do. tabeſcendo: ꝛ ſoporando deſeruiri. Et inſuper prout dictũ eſt inutilius expendi: de quib⁹ ſcripſit Hiero. in Amos ꝓphetam. O dĩ inquit dominus ꝛ proieci feſtiuitates veſtras. ꝛ non accipiã odorẽ cetuũ veſtroꝝ. q̃ ſi obtuleriꝯ holocauſtomata veſtra ꝛ mũera vĩa accipiã ꝛ vota pinguiũ veſtrorũ nõ reſpiciam. O dit aũt deus ꝛ nõ ſolum odit ſed ꝓhibet feſtiuitates eorũ qui non celebrant feſtiuitates diei ſed ſuas. ſ. pro rebus ꝓphanis. xxiij. q. ſ. O dĩ. de quo etiã ſupra dictuꝫ eſt. Et vtinam taliter fundantes. dotantes. fructificãtes ꝛ inſtaurantes bñficia vl' offi cia nõ eſſent occaſio tantoꝝ maloꝝ q̃ de fructib⁹ et rebus eccleſie: beneficiorũq; inaniter expen ſorũ prouenĩunt: cũ non ſit nouũ quin ſepe qꝺ prouiſum fuit ad remediũ tendat ad noxam et ſuppreſſo bono ſuccreſcat malicia. de excep. Pia. cum ꝯcor. li. vj. in glo. vnde Brego. moral'. iij. c. viij. cir. fi. nos multũ ſolicitat ne bona incaute faciam⁹. Ad que nimiũ bono ſollicite pagen da ꝓpha incitat dicens. Maledictus homo qui facit opus domini negligenter. Hiere. xlviij. Ad hoc vero iſta ꝓficiũt vt ante terribilis iudicis ſubtile atq; incõprehẽſibile examẽ: nõ ſoluꝫ mala q̃ cõmiſimus ſed etiam ipa ſi q̃ in nobis ſunt bene geſta timeamus. quia ſepe in eĩ⁹ iudi cio culpa eſſe deꝑhendiꝯ qꝺ ꝑtus ante iudiciũ eẽ putaꝯ. ꝛ vñ expectaꝯ pia merces opis inde ſup pliciũ ſequiꝯ iuſte vltionis. Itẽ idẽ in omel'. de ꝑginibus vt bona dicit q̃ agitis cũ magna cau

tela timeatis: ne p hoc qđ a vobis rectū geriť: fauor aut hūana gra requirať ne appetiť laudis surripiat: q maxime fit in põpositis ꝛ insolitis festiuitatibꝫ q̄ foris ostēdunť ꝛ interius hō a mercede vacuať. Hec ille. Et insup ꝓpende cū scriptū sit. Aecꝫ cōmunices pctis alienis. ſ. ad Thimo. v. lxj. dis. Miramur. Et insup cautū est q̄ qui occasionē damni dat: damnū videť dedisse. vt le. ꝛ no. de testi. sicut nobis. ꝛ ibi dicit glo. vtriusq; iurꝫ rōnibꝫ ꝛ allegatiōibꝫ sufficienť fulcita. Si dat operā licite rei ꝛ adhibet diligentiā quā põt non teneť de his q̄ pinde sequunť. sed si nō adhibet diligentiā. Sꝫ mihi videť saluo iudicio saniori q̄ raro vel nunq̄ tantā diligentiā adhibere poterim⁹ vt clerici secl'ares vel etiā religiosi. ꝛ pſertim plati maiores suis rebus bene vtanť. ꝛ ideo tuti⁹ (vt pmittiť) foret p dictos tpaliū bonoꝝ possessores ꝛ donare volētes elegendū: put ille q̄ hꝫ filiā valde pulchrā ꝛ delicatā ꝛ nubilē: et tradat monasterio qđ est vel esse ꝓsueuit dissolutū. hic pater nō facit diligentiā: ꝛ erit occasio mali. si qđ sequiť. sed si tradidisset marito sibi cōpetenti: securius ꝓcessisset. ꝛ ita sepe qđ offerť deo in matrimonio spūali recipit mūdus. ꝛ ꝓseq̄nter dyabolus: ꝛ qđ offerť mūdo. id est matrimonio carnali: cōseq̄nter recipit deus. ꝛ sic põt contingere etiā in alīs reb⁹ inco̅siderant deo ꝛ homiⁿ donatis. Uñ habem⁹ exē plū Gen. xl viij. Dū patriarcha Jacob bñdicturus esset filīs Joseph filij sui dilectiorꝫ pre cūctis alīs ꝛ ipe Joseph posuerit ꝓmogenitū ad dexterū latus Jacob in finez vt manu dextera tāgeret illū primo ꝛ aliū a sinistris. vñ Jacob manibꝫ cācellatis sinistrā manū posuit sup Manassen ꝓmogenitū. ꝛ dexterā sup Effraym iuniorē. ꝛ ita cōtra ioseph videlicz patrꝫ dispositionē iuniorꝫ recepit vberiorē bñdictionē. ꝛ sic ꝓtra parentū ordinationē sepe filij vl' filie positi ad dexterā vt credūt. qꝫ ad monasteriū vel clericatū. ꝛ tales mun⁹ minoris bñdictiōis reportant. ꝛ ad sinistrā positi: videlicz ad seculū cū matrimonio mun⁹ bñdictiōis accumulāt. de q̄ dicit ꝓpheta. Uxor tua sicut vitis abūdans in lateribꝫ domus tue. filij tui sicut nouelle oliuarū ꝛc. Ecce sic benedicet homo q̄ timet dñm. Uñ dixit Paulus. Et saluabiť mulier si filios genuerit. ſ. ad Thi. v. et. xxxiij. q. ij. Tunc saluabiť. ꝛ sic sepe videť q̄ intentio bona non excusat malū opus. qđ sequiť. ſ. q. ſ. Non est. de quo de pe. ꝛ remiſ. c. iij. in glo. penult. Et pro pmissorū intelligentia saniori ꝓpendendū est ex quo veritas pīudicat opinioni. vt le. ꝛ no. viij dist. Ueritate. ergo fortius dubitationi cū opinio sit medīū inter scientiā ꝛ credulitatē: vt no. Archiđ. xxiij. q. ij. vides. Nā xp̄us veritas est Joh. v. de cōse. dist. v. De spū. cū cōcor. ꝛ nil ita veritati ꝓtrariū sicut falsitas q̄ est veritatꝫ immutatio. vt dicit lex in autē. de instru. cau. ꝛ fi. in pn. coll'. vſ. vbi glo. similiť dicit: q̄ veritas humana dici pōt noticia certe rei: maxime p vsuz. alle. insti. de gradi. §. Hacten⁹. ꝛ cognito vno ꝓtrariorꝝ cognoscit ꝛ reliquū. ff. de accu. ꝛ inscrip. l. Qui accusare. insti. de his q̄ sui vel alie. iurꝫ sunt. §. Uideam⁹. Est aūt scientia alicui⁹ rei nō fallax cognitio. xxiij. q. iij. §. Nō ergo. Et scire est rē p causaz vel experientiā cogñscere. de pe. dis. iij. In domo. cū concor. Sꝫ credulitas est idē q̄ pſumptio. vt le. ꝛ no. in. c. Quosdā. de pben. ꝛ interdū ponit̄ p scia ꝛ credere pro scire. de re iudi. Cū olim. ꝛ nouell'. ibidē sup ꝑ. Sicut credim⁹. ꝛ p ꝑbū credim⁹. papa rñdet certe cōsultationi. vt de sen. excō. Si cleric⁹. li. vj. de sepul. De vxore. cū pcor. ꝛ inde credere ꝛ nō credere est mediū: vicz dubitare. vt no. spe. de positiōibꝫ. §. Sexto notandū. ꝑ. Sꝫ nunq̄d vbi iurať. Ex his collige q̄ dubiū est min⁹ q̄ꝫ opinio. ꝛ dubiū in se continet aliq̄d certitudinis. Ex quo ꝺr Jn his q̄ dubia sunt: qđ certius est tenere debem⁹. ꝛ cōparatiū⁹ presupponit positiuū (put ꝓdictū est) ꝛ in dubijs seq̄mur id qđ est minimū. ff. de le. iij. minim⁹. ff. de reiurꝫ. semp. ꝛ Archiđ. de sepul. c. ij. li. vj. in q̄ videť q̄ in dubijs sunt grad⁹. Nunc ad ꝓpositū. cū ergo nō sint tm̄ opiniões ꝛ credulitates: īmo dubiū est quid proficiat nūc aut magꝫ in futuruꝫ bñficiū vel officiū vt pmittiť institutū assumam⁹ veritatē q̄ predicat opinioni siliter ꝛ dubio. ꝛ illa veritas dicit. qđ vni de minimis meis feciſtis: mihi feciſtis (put ꝓtactū est) q̄ ꝓprie dicit de opibꝫ pietatis ꝛ pſertim de elemosynis: cū dicat de calice aq̄ frigide. de q̄ vox veritatꝫ clamitat in eccl'ia: sicut aq̄ extinguit ignez: ita elemosyna pctm̄ Ecci. iij. ꝛ ad tribuendā eā cur pigri estis qm̄ boc qđ iacēti in terra porrigitis sedēti in celo datis: vt dicit Greg. in q̄drigenario. ꝛ ideo elemosyne sunt fabricis eccl'ie ꝛ ornamētis pponēde. xij. q. ij. Glia epi. ꝛ ꝓpter opa pietatꝫ exercenda q̄ maxime cōsistūt in elemosynis: ꝛ in redēptionē captiuoꝝ res eccl'iastice sunt vēdende. xij. q. ij. Aurū. ꝛ duobꝫ. c. seq. ꝛ a maiori ꝛ fortiori ꝓ redimēdis aīabꝫ a purgatorij carceribꝫ: cū sint pcios̄ores corpibꝫ vniuersis. xij. q. ſ. Precipim⁹. ꝛ oībus alīs rebꝫ ꝛ corpibꝫ. vt le. ꝛ no. de eta. ꝛ q̄l. c. penul. ꝛ in glo. ſ. Itē cū elemosyna magna sit cū, puidētia facienda: ita vt pmū ꝓ seipo. de pe. dist. iij. §. ij. ꝛ. c. Qui vult. prouideat ergo pmū homo sibīpsi de rebꝫ sibi a deo collatis tpa-

liter: ⁊ postea spũaliter p elemosynas. ⁊ nõ sancto Francisco q̃ in celis est (put asserũt paruoti) cũ oĩbus alĩs sctis. ⁊ p ꝓsequẽs bonoꝝ nostroꝝ in põposum festũ expositozũ vel exponẽdozũ nõ indigent prout ptactũ est. sed purʒ preciby placank. ⁊ siliter elemosynis honorificank: prout colligĩt ex pmissis. ibi videlicet. qõ vni ex minimis meis fecistis ⁊c. ⁊ ideo si res mee tã donate ipsi eccl'ie. vel donãde iterũ vẽdende sunt ⁊ alienãde pro corpozũ: imo potius pro aiaꝝ: immo potissime pro ꝓprie anime mee salute. ad euitandũ circuitus. vt no. in. c. Auditor. de rescrip. in Cle. statim sine circuitu in quo possent euenire plures intricatiões ⁊ extricationes. impedimẽta. necnõ occupatiões. vnde certũ eligã ⁊ de reby meis faciã elemosynã. Et licʒ vtrũqꝫ bonũ sit: videlicet fundare beneficia vel officia ex vna. ⁊ dare tantã quottã pro q̃ possunt fundari bñficia vel officia pauperiby in liberã elemosynã ex altera. vnũ tamẽ multũ prestanti⁹. ⁊ igĩt eligibilius ⁊ certi⁹. Tene ergo certũ ⁊ dimitte incertũ: put ptactũ est. Nã nil certius est q̃ qꝫ xp̃us iudicaturus viuos ⁊ mortuos: obmissa ⁊ neglecta pietatis opa iudicialiter ⁊ indignanter obĵciet: dũ dicit. Esuriui ⁊ nõ dedistis mihi manducare. sitiui ⁊c. Ite in ignẽ eternũ. Matth. xxv. sed nõ obĵciet neglecta sancto Francisco vel alĩs sanctʒ qualitercũqꝫ nõ impensa. Nec obstat. put quidã dicũt qꝫ pie donata clericis vel religiosis in modũ bñficiũ vel officiũ pceptura sint elemosyne qõ nullo iure videt cautũ. Nã qꝫ clericis dat ꝓpter officia diuina. nũc aut in futurũ celebrãda: stipendiũ eozũ dicit. vt de cle. nõ resi. Quia nõnulli. ʃ. q. ʃ. Clericos. ⁊. c. vlt. ⁊ alʒ p multa iura q̃ prius in alia collatiõe nup dixi allegãda. Dicit aũt elemosyna ſm Tho. li. iiij. dist. iij. q. j. Opus. qõ dat alicui indigẽti ex cõpassione ꝓpt deuz. sed fructꝰ bñficioꝝ nõ sunt hmõi. nec dant p talẽ modũ sp indigẽtiby: sed vt plurimũ clericʒ abũdantiby: vel vt abũdãtiozes fiãt ⁊ nõ pure ꝓpter deũ. ſz vt celebrẽt officia diuina prout ptactũ est. ⁊ taliter clerici locãt opas suas. Nõ dubito tñ si qs clerico pauperi aut depaupato faceret elemosynã bonã cũ nõ sit tã aptus ad laborandũ vel negociandũ put laici. vñ prouisum est p iura sufficiẽter vt clericʒ satis in sacrʒ nõ egeat: cũ nullus sit ordinãdus: nisi habeat vñ viuat. alʒ epus q̃ eũ ordinauit coartat vt sibi puideat. put le. ⁊ no. de pben. Si epus. li. vj. Cõstat tñ summe quondã fuisse necessariũ in eccl'ia ꝑmitiua qñ nondũ taliter vt modo fides fuerat firmata. ⁊ gens per mundũ copiosioz erat multiplicata. vt plures fundarenk eccl'ie ⁊ monasteria: put legĩt de sancto Bregorio q̃ solus in sicilia sex cõstruxit monasteria: ⁊ in vrbe septimũ in q̃ se fecit monachũ. qõ quidẽ monasteriũ (vt de alĩs taceam⁹) quondã ⁊ pcertim tpe suo copiosa flozuit monachoꝝ multitudie. ⁊ hodie patenter apparet in ipius monasterĩ dispositiõe. ⁊ ego vidi in dieby meis qꝫ idẽ monasterium vix vnũ cũ priore nutriuit monachũ. ⁊ aliqñ nullũ: quia cardinales prout pmittĩt p cõmendas taliter monasteriũ cũ monachis comederũt. Itẽ legĩt de eodẽ Bregorio qꝫ ỹginũ tria milia Rome pauit sub regula. i. regulari statu. ⁊ nũc in tota Roma in regulari ⁊ seculari statu ad regulã apte tot vix inuenirenk ỹgines. Et forte rõ subest qz quondaz hoies ad oĩe op⁹ erãt fortiozes q̃z modo sint. ⁊ nũc fragiliozes ad oẽs ỹtutũ actiões. xxxiij. dis. Fraternitatʒ. Legĩt tñ in sup de Bregorio qꝫ in elemosynã resíduas q̃s habuit exposuit facultates. ⁊ dũ esset summus põtifex bissenos nũmos angelo: ⁊ scutellã argenteã naufrago. ⁊ opa pietatis maxie exercuit: ⁊ paupes in lãguentiũ mẽbroꝝ suoꝝ corpusculo. Et iterũ ad ꝓpositũ redeũdo qꝫ nõ solũ in dicto sctĩ gregorĩ monasterio sed q̃si in oĩby eccl'ijs ⁊ monasterĩjs in vrbe: imo p totũ orbẽ religiose ꝓpter facultatũ ⁊ hoĩm deuotoꝝ defectũ deficiũt plone. Igĩt ad ꝑncipale redeũduz nõ faciam⁹ nouas ecclias: monasteria vel capellas seu altaria: bñficia vel officia. qz euidenk appet qꝫ antiq̃ vix cõseruari pñt in esse pozi: ac in structura quondã solẽniter instaurata. sed tã creatʒ institutis ⁊ destitutʒ misericordiĕ subueniam⁹. Itẽ licʒ vtrũqꝫ sit bonũ put ꝑmissum⁹. scriptũ tñ est qꝫ bono sp meli⁹ inueniak. vt. ff. de ỹbo. ob. l. Ubi aũt. ⁊ q̃ bona agũt si meliora agere deliberãt. ⁊ post deliberata nõ faciũt: licʒ in bonis ꝓpoziby pseuerẽt in ꝓspectu tñ dei ceciderũt ex deliberatiõe. xvij. q. ʃ. Qui bona. qs aũt dubitat qꝫ sicut cõmunis vtilitas ꝓuate est ꝑferenda. sic maius bonũ minozi bono. de regu. Licet. ⁊ sic bono meli⁹. sic meliozi optimũ semp est ꝑferendũ. lxiij. dist. Metropolitano. in auten. de mona. §. ordinationẽ. ⁊ ar. ad idem. ff. de ver. ob. l. Ubi autẽ non apparet. Unde si centum tibi supsunt aurei pro salute anime tue expendendi: ⁊ vides per sarracenos xp̃ifidelem incarceratum. ⁊ pro tanto ⁊ nõ aliter liberandũ. Item ꝓpendis beneficiuz vel officiũ de btã virgine vel alĩs sctis creandũ. ecce ne ꝓpter pompã eligas secundũ vbi nulla videt egestas ⁊ respuas ꝓmũ vbi cõcernit exq̃sita necessitas. Ecce ꝓba teipm ne eligas tibi facere nomẽ ꝑpetuũ in supbia creãdo bñficiũ vel officiũ: sic fecit Eleazar. ʃ. Bacha. vj. ⁊ hic vt

sibi nomen faceret. id est famã ꝑpetuam voluit mori pro ꝓpło. ꝛ interfecit elephantẽ ꝛ seipm: et mortuus est in corpe ꝛ ania. quia pro nullo bono malũ fuerat faciendũ prout ꝑactũ est. Sic sincere ꝑpende ea sinceritate qua sinceri⁹ tuis opibus volueris saluari vt eligas tutius vt citius saluer̃is. Et nũc redeam⁹ ad ꝓncipale: videlicz de beneficioꝝ vel officioꝝ multitudine. et hec indubitant fuit ꝓmordialiter regni Bohemoꝝ destructiõis causa. qz multũ impatienter videbãt laicis: imo terraꝝ ꝓticulas nimiũ grauatas ꝑ pensiones clero cẽsuales. Nam vix fuit pedis passus ꝑ omẽs regni distrctus vbi clerus nõ habuerit tributoꝝ vl̃ aliarũ pensionũ fructus. ꝛ veritas est q⁹ in eodẽ regno excellẽter frequẽtissime iugi laude celeriter diuina celebrabant officia vigilant incessabili voce. sed ꝺ̃d demũ fiat ꝑ singulos annos ꝛ dies hmõi pensionis exactiões nõ minuent oñi bono. sed sollertissimo studio reddit⁹ ꝛ ꝓuentus eccl̃iarũ monasteriorũ bñficiorũ ꝛ officioꝝ per oẽs angulos terre vigilãter sint in augmẽto. ecce ne finalit̃ in de cõtingat. ꝛ ne clerus nimiũ emũgat ꝛ eliciat sanguinẽ illoꝝ videlicz quoꝝ vtit̃ laboribꝫ ꝛ cõiunctaꝝ ꝓsonaꝝ amoribꝫ. ꝛ de illo nõ cõtent⁹ sed eisdẽ censitis ꝑ cẽsuras eccl̃iasticas pro nõ solutionibꝫ ꝛ aliũ de grauit̃ ꝑ eundẽ grauat⁹ ꝛ reaggrauatis eos vlteri⁹ per brachiũ secl̃are grauare cõtendit: put pharao ꝓpłm israeliticũ in egyptũ crudelit̃ afflixit. vt Exo. iij. imo sincere ꝑpendo crudeli⁹. Nã populus isrl̃ pro labore luti ꝛ later⁹ flagellis fuit cesus: vt Exoꝺ. v. sed clerus illos cũ inquilinis colonis: ꝛ familia excõicationis mucrone. ꝙ tamẽ pro pctõ mortali multũ graui foret infligẽdus. vt le. ꝛ no. de excep. ꝓia. li. vj. ꝛ ibidẽ plene ꝑ Archiꝺ. in glo. ꝓ. Cõtumacie. cũ sit maior nõ tm̃ flagello ꝑdicto: sed oñi pena mundi. vt. xxiij. q. iij. corripiant. angariare ꝑ re ꝓpha ꝛ vilissima pecuniaꝝ debito non cessat. ꝛ demũ fortassis eorundẽ tanꝯ illorũ miserebit̃ de⁹: eruet eos de manibꝫ tribulantiũ eos. ꝛ igit̃ dixit Job. c. xxxj. in fi. Si aduersum me terra mea clamat: ꝛ cũ ipsa sulci eius deflent. si fruct⁹ eius comedi absq; pecunia: ꝛ animã agricolaꝝ eius afflixit: pro frumẽto oriat̃ mihi tribulus ꝛ pro ordeo spina. Et Grego. moraliũ. xxij. c. xxj. Clamare quippe terrã est cõtra regentẽ iustitiã rõnabilit̃ subiectos dolere ꝛc. ꝛ exinde oriẽt regentibꝫ talibꝫ tribulus spine. id est gehẽnales pene. Et maxime ex eo qz vt dixit Beda. vidẽt hmõi coloni ꝛ constiti q⁹ clerici nõ sicut cõdecet spũaliter viuẽtes sed ꝼm carnem militãtes. qui ꝛ domũ oꝛonis de lapidibꝫ viuis constructã faciunt spelunca latronũ esse actibꝫ suis ꝙ arbitrant̃ questũ esse pietatẽ. ꝛ cũ debẽt de euãgelio viuere ꝼm q⁹ viuere decet xpianos ꝛ seruos dei hoc nõ faciũt sed diuitias ꝓgregãt ꝛ possessiões acqrunt. nõne oꝛ spelunca latronũ factã esse sub illis eccl̃iam. Hec ille. ꝛ hẽ. xxj. q. vij. ꝛ hoc dixim⁹. Vñ quidã diues dũ ꝑ suũ curatũ siue plebanũ solerter sollicitaret̃ vt de suis bonis a dño sibi collat⁹ pro remedio saluꝯ anime sue ꝑpetuũ ordinaret anniuersariũ pẽsionibꝫ: fructibꝫ ꝛ alijs ꝓuẽtibꝫ fulcitum. ꝛ hoc pro eccl̃ia sua ꝛ suis sacerdotibꝫ fructifeꝝ. qui ꝙdem diues rñdendo nõ inqt intẽdo in penis infernj: nec purgatorij manere ꝑpetuo. quare ꝑpetuo nõ indigebo hũanitaꝯ remedio: ꝛ mox dispersit ꝛ dedit pauperibꝫ ꝛ thesaurizauit in celo: vbi nec erugo nec tinea demoliri potuit Hath. vj. Nã ille sciunt prout informat⁹ plene scire potuit q⁹ hmõi pñtes elemosynaꝝ largitiones largiter ꝛ libere ꝑ viuis ꝛ defunctꝯ emanãtes effectualit̃ ꝛ indubitãter (seruatis seruãdis prout ꝓmissum est) sunt proficiẽtes. Itẽ nouit diues ꝑdictus q⁹ donationes post mortẽ ordinatõe ꝛ dispositiõe viuoꝝ procedẽtes respectu iam dictaꝝ donationuꝫ sunt ꝙsi mortue vel omnino steriles: put hec doctores pie de vita sancte Lucie ꝛ matris sue firmiter asseruerunt ꝑconizantes. Itẽ forte sibi cõstabat q⁹ scriptũ est. xlij. dist. ꝯ. j. q⁹ ꝑ elemosynã ꝑsentis vite subsidia eterne claritatis ꝓmia a dño ꝙcipiamus. vtrunq; eñ pietati. id est exercẽti opera pietatis promittit̃. de ꝙbus si plenissime volueris informari. Vide Origẽ. in omel. quita feria infra octauas Pẽthecost. sup illo. Cõuocatis iesus duodecĩ disci. Luc. ix. ꝛ vltra medũ. ꝛ eundẽ sabbato sequẽti sup illo Surgẽs iesus. Luce. iiij. vltra medũ. Et exemplũ vidim⁹ in Thobia verissimuꝫ ꝙ vtriusq; vite consecut⁹ est ꝓmiuꝫ. Scis vtiq; prout le. ꝛ no. de ꝓse. dist. j. c. j. q⁹ Salomon edificauit templũ cum diuino cultu iugiter in eo celebrando celebriter fundatũ: ꝛ hoc ꝑ eximias sacerdotũ leuitaꝝ ꝛ cantoꝝ turmas celeberrime ꝓficiendũ. prout legit̃. ij. Paralyp. vj. ꝛ vij. de cui⁹ insup multiplicibꝫ edificioꝝ ꝛ edificantiũ sumptibꝫ ꝛ expensis. ibidẽ. ꝛ iij. Regũ. v. et c. sequẽti. ꝛ de suis innumerabilibꝫ cibis ꝛ sumptibꝫ habet̃. c. iij. sed de suis elemosynis me legisse nõ recolo: sed q⁹ deũ offenderit ꝑ alienoꝝ deoꝝ cultũ bene ꝑpendo. ꝛ q⁹ salu⁹ sit: certã scripturã nõ reperio. nisi q⁹ legit̃. ij. Reg. vij. vbi dixit dñs ꝑ Nathan ꝓphetã ad Dauid int̃ cetera de Salomõe filio suo ꝛ stabiliã thronũ ei⁹ vsq; in sempiternuꝫ. ꝛ ego ero ei in patrẽ. ꝛ ipse erit

mihi in filiū. Hic dicit mgr in histo. ⁊ hoc ꝓmissiõe conjcit. i. oppinat vel cõiecturat q̄ salu⁹ sit salomon. Et exquo maiores mūdi doctores de sua salute discordāt. ego mihiq̄ similes hesitā do merito palpitabāt. Sz q̄d dicā: nā ꝑm Bedā vbi sup̄ pñs vite subsidia: q̄ diues erat val de sup̄ oēs reges terre nimis abūdanť possedit. sz eterne claritaťs p̄mia q̄ de elemosynis ⁊ opi⁹ bus ꝓueniūt pietatis nō obtinuit. Quid g̃ tẽpli cõstructio ⁊ cantoꝝ ⁊ sacerdotū ⁊ leuitaꝝ instī tutio sibi ꝓfuit. aut hodie ꝓderit: cū nō tantū tẽplum sed oīs nat⁹ ⁊ cult⁹ diuin⁹ in eo p eundē Salomonē institut⁹ cessauerit. ⁊ sic cessarūt tẽpla: necnō oēs dom⁹ dñi p totum Bohemie re⁹ gnū: ⁊ oīs veri dei cult⁹ saltē public⁹ in eodē. ⁊ possibile credit q̄ ⁊ talit̄ in alīs terre climatib⁹ euenire posset: put nūc apud nos in pluribꝰ monasteriīs ⁊ eccl'iīs collegiaťs: parrochialib⁹ ⁊ ca pellis p gētes Switensiū ignis vorazine ⁊ alīs miserabili deuastatiõe tã penit⁹ inhūanit̄ appa ret cõsumpťs. ⁊ diuin⁹ cult⁹ ⁊ oīs officioꝝ ornat⁹ in eidē defecit. deficientib⁹ vtriusq̄ sexus p̄so nis: q̄ carēt ⁊ carere necnō exulari cõpellunt̄ eiusdē inuasiõis occasiõe p̄nib⁹ ⁊ lõge futurś acq̄ sitis ⁊ acq̄rendis sine spe radicit⁹ alimẽtis. Sz nō dubitam⁹ q̄n pietaťs ⁊ p̄sertim elemosynaꝝ pōdera q̄ tã man⁹ paupeꝝ deportarūt ad ethera ab oīb⁹ ignis ⁊ maledictiõis corrosiomb⁹ sint secura. ⁊ ꝫ vidim⁹ in tãdicto pauperculo thobia quē ꝫ in alio seclo vere felicē fecere pietatis opa ⁊ vltra Salomõis diuitias potentiã ⁊ sapientiã incũctant̄ p̄spexim⁹ ꝑm scp̄turas eterna rece pisse p̄mia. Ad que nos perducat diuina magnificẽtia: apud quē sunt gaudia: per infinita se⁹ culorū secula semper benedicta. Amen.

De oblatis et solutis pecunijs p̄o p̄rebenda seu beneficio in eccleſijs vel monasterijs percipiendo.

QVm symoniace p̄auitatis rabies p̄ sanc⁹ toꝝ patrū traditiões tã detestabilit̄ describat: q̄ nimiꝝ bonaꝝ mentiū dis cussio in verisimilibus cõmertijs in gemiscendo terreat: licꝫ in eis culpa mini⁹ me reperiat. vñ talis casus ꝓprie nup accidit q̄ hoc themate denotat. Quid dā cleric⁹ abūdans sine bñficio ꝓpiciēs tenue bñficiū vacans: offert libe re centū aureos in finē vt sibi cõferat. ⁊ illa pecunia in vsus vtilitatē ⁊ aug⁹ mentū bñficij ꝓpetuo ꝓuertat. Ex aduerso cõparet cleric⁹ siliter bñficio carēs q̄ libere petit bñ ficiū sine pacto: sperās vt asserit se p idē bñficiū cõpetent̄ sustẽtatuꝝ. Ex ꝫ themate illi⁹ corre lari⁹ deducit casus q̄ ad religiosoꝝ monasterio: vt. j. videbit̄ dilatat⁹. Et nūc q̄rit̄ cui int̄ hos cū ambo sint sacerdotes ꝫ bñficiū videat ꝓferendū. Sz q̄ nō p̄mo sz scdo sit cõferēdū p quē si ne pacto simpl'r ⁊ de plano cõcernit̄ fore petitū. Nam q̄d aliud est simonia nisi studiosa cupi⁹ ditas emẽdi vel vẽdẽdi spũalia vl' spũalib⁹ annexa. ꝑm Hoff. co. ti. ⁊ alij cõcordāt sũmiste. Et ꝫ ꝓprie fit tal' ꝓctus: do vt des: soluã tantã pecuniã vt mihi cõferat tale bñficiū abūdanti: ⁊ paup repellat. ⁊ p ꝫ bñficiū inops restaurat. Nõ est aũt tm̃ malū facẽdū vt bona inde seq̄nt. vt le. ⁊ no. de vsu. sup̄ eo. cū ꝓcor. Et ẽ Brocardi. Nã scp̄tū est q̄ in ꝓpatiõe simoniace ꝑuitatis cetera crimia p nihilo reputant̄. ſ. q. vl. c. vl. ⁊ igit̄ hereſis ēt: vt le. ⁊ no. lxxix. di. Si q̄s pecunia. vñ vi det̄ q̄ metu penaꝝ crimis hui⁹. illi talit̄ pecuniā offerēti nllo mō sit ꝓferēdū. Credim⁹ tñ pie cō cedēdū si nll'us eēt q̄ bñficiū hmōi ꝓpt̄ suoꝝ fructuū tenuitatē peteret. ⁊ si q̄s ad petēdū in nul⁹ li⁹ p̄iudiciū ꝓcederet ne bñficiū diuti⁹ in sui detrimẽtū vacaret: ⁊ mīstro ⁊ mīsterio seu obseq̄o solti sacrificij careret vbi sibi ꝓferat. q⁹ bñficia ꝓpt̄ officia patent̄ ꝓstituta sīt ⁊ fūdata vident̄ vtz de offi. vica. c. vl. cū ꝓcor. Sz ꝓriuz videt̄ fore veri⁹ Et q̄ p̄sone pecuniā offerēti ac effectua liť tradēti in casu tali sit ꝓferēdū pot⁹. Et ad ꝫ ꝓbandū expedit vt ꝓducant̄ vera ⁊ verisimilia: ⁊ alīs suffragia ꝓ currāt mēdicata: cū aduersuz appareat rōnabili⁹. Et p̄mo sic. Nã nō sp̄ per sone sz eccl'ie ꝓuidem⁹ de p̄sona, ꝓuidẽtiori vel vtiliori q̄ꝫ ꝓprie videt̄ in eccl'iis maiorib⁹ metropoli tanen. ⁊ cathedralib⁹ ml'tuz hacten⁹ sincere ꝓpesuz: vbi sūme ꝓpēdit̄ p̄sone nobilitas aut potẽ⁹ tia seu diuitie. ita vt eccl'ia nō nutriat p̄sonā: ⁊ hui⁹ p̄sone ꝓiūctas p̄sonas in mille generatiões ipotẽtes: paupes: nobiles ⁊ inopes: sz pot⁹ vt eccl'ia nutriat̄ ⁊ sup̄ssa releuet̄: aut relcuata fertī⁹ lis. felix. ⁊ abūdās. i forma. statu: necnō hitu ꝓsueꝫ ꝓseruet̄. ⁊ ꝫ mlīū eminent apō deū ⁊ hoies ꝓmẽdant̄ in. c. ꝓstituť. ij. d appel. ⁊ ibidē in glo. iiij. ⁊ Jo. an. ⁊ alij doctores sup̄ eandē scribẽtes hiero. ⁊ alios eccl'ie monarchas allegatos. ⁊ nisi p singl'os dies hūane sagacitaťs curialitatisq̄ p

De oblatis.

uidētia eccl'ie ꝛ eccl'iaꝝ bñficia tā maiora ꝙꝫ minima vel modica restaurarent:instaurarent:cō seruarent.ꝛ in suis fructib⁹:redditib⁹ ꝛ prouentib⁹ refocillarent ꝛ supſſa reedificarent.put bis dieb⁹ p guerrarū.litiū.prelioꝝ.necnō alluuionū.diluuioꝝ.inundationū.catharactaꝝ ꝛ aliorū insolitarū tēpestatū seu casuū infortuitoꝝ cōquassatiōes ꝛ insul⁹ dilaniata cōcernunt demū ꝛ breuit deficerēt:ita ꝙ singula bñficia singularib⁹ ꝓsonis .put instituta sunt nō sufficerēt:.put p sentib⁹ ꝛpibus videt in comitatu Thuriceñ. ꝛ extra vbi nō tm̄ minora bñficia sed silr colle gia:necnō vtriusꝙ sexus religiosoꝝ monasteria p Switensiū ibidē vicinoꝝ montanoꝝ cū cō plicib⁹ de anno dñi. M.cccc.xliij. ꝛ seq̄ntib⁹ inhūanos crudelitatis insul⁹ hostilitatis impetu sunt ferocitat⁹ desolata. ꝛ dom⁹ dei multipliciter igne durissimo cōcremata. vnde videt ꝙ bñ ficiū qō quondā cōpetent nutriuit vnū clericū .put duo nō sufficiant vel tria cōgesta fidelit in vnū. Et igit iste cleric⁹ abundās offerēs centū aureos nō videt peccare. Naz prim⁹ fundator hui⁹ bñficij obtulit:ꝛ dedit pecuniā in fūē:vt p stipēdia sufficientia careret p̄bendam.ꝛ si hoc fundator nō fecisset:ꝛ effectualit pecuniā tantā nō soluisset epūs hoc altare seu capellā hui⁹ be neficij nō cōsecrasset:vt le.ꝛ no.de ꝓse.eccle.Lū sic. cū ꝓcor.ꝛ igit ꝓmissiōes ꝛ solutiōes hmōi p bñficiꝫ ꝛ eccl'iasticis augmētandis aut restaurādis:nō sunt symoniace prauitates. sed sunt prauitatū q̄rūcunq; repulsiōes. Nā scriptū est ꝙ ꝓpter inopiā multi deliq̄runt Eccl'i.xxvij.ꝛ fra tres homis paupis oderūt eū.insup ꝛ amici ꝓcul recesserūt ab eo. Prouerb.xix. Prouisum est aūt in iure ꝛ notabilit cautū ne cleric⁹ egeat in improbū clericū:ꝛ paup nō ꝓmoueat ad sacros ordines nisi habeat bñficiū sufficiēs vnde nutriat.de q̄ de p̄ben. Si eps cui.li.vj. Nā p alīs hoib⁹ pauperib⁹ q̄s elegit in ℔ mūdo Jaco.ij.de p̄ben. venerabil. Cleric⁹ mēdicans ōr infe lix.xciij.dis. Diaconi. Nec obstat ꝙ pnūc clericus paup vel bñficiū nō babēs offert se cōtentu rū in ℔ bñficio.ac si dicat. Pctm̄ est fieri p plura qō eque bñ pōt fieri p paucioꝝ.vt dicit p̄bus vij.thopicoꝝ. Pctm̄ est si alicui clerico dat plus:dū ego ꝓ miori salario idē officiū ꝛ obsequi um ꝛ ministeriū aut sacrificiū sum factur⁹. Sz illud in ℔ videt ꝙpendēdū ꝙ ille cleric⁹ paup aut dives nihil offerēs nō ꝓmittit imo stare intēdit in hoc bñficio modico ꝓtent⁹:ꝛ pseueratu rus.sz dū occurrit sibi pinguī⁹.contrit⁹ est laque⁹ ꝛ nos liberati sum⁹. Quis ꝑ dubitat q̄n bñ ficiū sufficiēs sufficiētes sibi q̄rit possessores.sz insufficiēs aut debile aut macrū refutāt pau peres poti⁹ ꝛ pseq̄nter diuites. Usuz tñ est rarū:ꝛ tñ nō rarū ꝙ qñq; exigua bñficia ꝛ q̄eta sibi cōquirūt clerici pnūc impiguati:dilatati:incrassati p eccl'iaꝝ curatarū onera dispēdiosa.ꝛ hu iusmodi clerici suos fruct⁹ faciūt ꝛ accumulāt p solertē diligentiā ꝛ se faciūt abūdātes:ꝛ hmōi bona tanq; hereditaria ipoꝝ dicunt ꝓpria.ꝛ ōr peculiū clericoꝝ aduētitiū.ꝛ de illo disponere pñt.vt ptz de pecu.cle.c.j.ꝛ q̄si p to.Sz hec nihil ad ꝓpositū. Jtez nōne videt inter illos duos clericos bñficiū petentes in eligendo magna discretionis ratio. Nam per vnū idē beneficium qō fuit ꝓpetuo ꝛ ad tēpus perpetuū fundamētaliter ex institutiōe fundatoris aut ex suo testa mento fundatū:vt exinde ꝓsona perpetuo sustentaret deo iugiter seruiēs.ꝛ hoc seruitiū seu ob sequiū cōpetentius imo securius p bonū bñficiū ꝙꝫ p tenue.ꝛ p larga stipēdia potius ꝙꝫ p mo dica ꝓut videt in oīb⁹ monasteriꝭ vbi a fructu frumēti vini ꝛ olei fideles xp̄i ꝓfessores abun dant ꝓuisi abūdanti⁹ ꝓficere pñt in iniūctꝫ sibi bñficioꝝ oneribꝰ sibi debitū obsequiū:sz patiē tia pauperꝝ nō ꝛpibit in fūē:vicz mūdi.sz intantū ꝓmanebit ꝙ impatiētes sunt eoꝝ labores di uini cult⁹ ꝛ declinātes in obligatiōes:ꝛ adducet dñs illos cū opantib⁹ iniq̄tatē.ps.cxxiij. Hi larē em̄ datorē diligit de⁹.ij.Loꝝ.ix.ꝛ xxiij.q.vj.§.Ex his. Scriptū est aūt ꝙ euidēs rō alicu ius rei nō min⁹ attēdenda est ꝙꝫ lex.vt.C.q̄ sit lon.cō.l.j.ff.de iu.pa.l.Adigere.§.q̄uis.ꝛ nota ꝙ vbicūq; hz locū ratio.ibi ꝛ lex.ff.de interdic.l.j.Proprie aūt ōr q̄ necessario vel ꝓbabilit infer tur:vt no.ff.de le.l. Nō em̄. ff.de inoffi.pcur.testa.l.fi.put hic inferꝛ rōnabilit ꝙ bñficio tenui p diuitē meli⁹ pronūc ꝛ in futurū puidet. Jtē nota ꝙ hmōi donatiōes fieri p̄t bono mō:de q̄ nō dubitam⁹ silr ꝛ receptiōes. In casu aūt q̄ dubiū esset:quo anio fierēt:in meliorē ptē sunt interp̄tanda.vt in reg.iurꝭ. Estote.ꝛ vt res de q̄ agit potius valeat ꝙꝫ pereat.de ꝓ.sig. Abbate. de fi.instru. Jnt dilectos.ꝛ i re dubia benigniorē interp̄tatiōez seq̄ debem⁹.ff.de his q̄ in testa. delen. Et si iudicare debem⁹ magnū vt puū. Act.x.ꝛ.j.Pe.j.de iudi. Nouit.℔ est vt int magꝝ ꝛ de magnis iudicem⁹ bñficiꝫ sicut de puis.ꝛ ecōtra. Audi q̄d factū est quondā in eccl'ia Con stantien.q̄ olim vacabat p obitū Henrici ꝓmi. de Thann de anno dñi. M.ccxlviij.elect⁹ est post eū Erhard⁹ scōus nat⁹ de waltpurg sueuus:impatoris Friderici secūdi cācellari⁹ ꝓpter ipius abūdantes diuitias ꝛ eccl'ie pauptatē q̄ mirifica in dieb⁹ suis ꝓfecit magnificentie boni-

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA Poznań

tatis ⁊ pietatis opa. nā ꝑmū edificauit castrū in Gottliebū radicit⁹ ⁊ pontē ibidē: ⁊ de suis pro
prijs bonis emit multa castra: villas: vicos: possessiões: curtes: et decimas ꝑ septē milib⁹ ducē
tis ⁊ trigitasex marcis argēti puri pōderis Cōstantien. ⁊ structuras insup ꝓciosissimas ꝓfecit:
⁊ annis vigitiq̄nq; cū medio felicit⁹ ꝓsedit. Et de anno. M. cc. lxxiiij. xj. Kal. marcij in dño dor
miuit. Et si in ꝟ casu symoniace pestis īmanitas in spe vel in re fuisset ꝓpetrata nimis magna
ꝑpter rerū īgētes circūstantias ⁊ bonoꝝ donatoꝝ magnitudinē ac ꝑsonaꝝ ꝓditionē foret pō
derosa mole trucināda. ſz absit q̄ tā magnifici viriq; venerabilis opa gliosa: alit⁹ interꝑtemur:
q̄ in illi⁹ cui⁹ magnitudis nō est finis. laude laudabilit⁹ cōmendāda forecq; patrata: ⁊ memorit⁹
ꝓpetuo ꝓsignāda. Et nūc ad ꝑpositū redeam⁹ ⁊ ad ꝓbandū nr̄e ꝓsiderationis intentū aliū q̄si
cōmunē ꝑ mundū ꝓducam⁹ casuz. Nā sunt monasteria ꝑsertim monialiū q̄ in ꝓfitate nō sunt
tā abūdantia q̄ sibi singlas occurrētes femellas absolute ⁊ nude recipe ⁊ nutrire valeāt sub re-
gulari disciplīa. ecce q̄dē monasterioꝝ ꝑsidētes si sine oñi cōpulsiōe: ⁊ sine oi cōpulsiōe grat⁹ ⁊
gratant⁹ recipiūt femellā ꝑut intrare volētes sil'iter in tali forma donare grat⁹ non ꝓtemnūt id
qō ꝓsuetū est dari ꝑ alimētis in tali monasterio: symonia nō cōmittit⁹ q̄ ad eccl'iam militantez.
Et ꝟ post multa ꝓcludit Hen. boyc. in. c. Intantū. de symo. Aut etiā pūt dicere cōuētuales. su-
mus certe paupes nō habem⁹ vt te nutriam⁹. ſz si vis manere nobiscū tecū feras vñ vinas. ita
tū vt talia fraudulent⁹ nō dicas. ita no. in glo. ſ. c. Quondā. eo. ti. ⁊ si hic duo modi iā tacti seruā
ri nō possent in bona ꝓscia: q̄si oīa ⁊ singla monialiū monasteria in tota germania destruerent⁹
in bonis ꝛpalib⁹ sine q̄bus spūalia subsistere nō pūt. vt de transla. Inter. ⁊ destruerent⁹ in ꝑso-
nis ⁊ irrecupabilia sustinerēt dāno ꝝ ꝓicula. Et iterū redeam⁹ ad ꝑpositū. Nā talit⁹ offerēs pe-
cuniā nō cōpulsus ꝑ bñficij restauratiōe pōt sil'iter petere bñficiū sicut illa monialis ⁊ poti⁹ ⁊
sibi cōcedi pōt sine symoniace ꝓuitatis scrupulo. ⁊ si bñficiū ꝑut ꝓmittit⁹ est inops ⁊ desolatū
ꝑpter causas ꝑassignatas: etiā de maioꝝib⁹ eccl'iꝝ poti⁹ est ꝓferendū abūdanti ⁊ offerēti q̄ pau
peri clerico modicū vel nihil hñti: ⁊ ꝑ suā ꝑsentiā bñficiuz nō releuaret: sed poti⁹ in suis ꝓtinen
tijs negligētia vel carētia plus destrueret. Nā vidi sepe clericuz ꝑpter inopiā sibi bñficij penit⁹
cedentē: ⁊ ad alioꝝ abūdantiū clericoꝝ: vicz pastoꝝ aut curatoꝝ seu plebanoꝝ obsequa se trāsfe
rentē. Sz q̄d si tales clerici bñficiū petētes cēnt eque diuites ⁊ abūdantes. Utiq; dicerē hoc
inops bñficiū fore dandū offerēti ⁊ danti pecuniā (vt ꝓpus) ꝑpter futuros bñficij profect⁹ nisi
vn⁹ esset multū peritior alio: in q̄ casu peritie foret deferendū. vt in. c. de multa. de ꝓben. esset tñ
perito tali securi⁹ cōsulendū: qz in ipso nō esset spes ꝓseuerandi cū tali beneficio vt laborare de
vberiori sibi prouidendū. Et si summope debem⁹ intēdere vt eccl'iastica bñficia in sua integri-
tate ꝑmaneāt. vt de ꝓben. Maioꝝib⁹. ⁊ hoc intelligit⁹ tā de maioꝝib⁹ q̄ minoꝝib⁹. ⁊ idē iuris est
in vtriq;. vt no. ibidē. ꝑ similit⁹ laborandū est vt destructa ad suā integritatē queniāt: cū idem
iuris sit de toto ⁊ parte. ſ. q. iij. Si q̄s opus. xvij. dis. Nō decet. ne q̄d semel deo fuit dedicatū ad
būanos vsus inutiliter queniat. de re. iurſ. li. vj. Nec obstabit ꝓout dictū est q̄ hic sit studiosa
cupiditas emēdi spūalia. naz non emit hic vt sibi acquirat⁹ aliq̄ ꝓprietas rei spūalis sed emit
ꝑ republica vt sil'iter ipe ⁊ sui successores vtant⁹ in ꝟ bñficio ꝓpetuo tā vtili cōmodo. Nā eccle-
sia aut eccl'iastica bñficia fūgunt⁹ iure reipublice ⁊ iure minoꝝ: ꝑut no. in glo. mgr̄a. de in inte.
resti. Audit⁹. ⁊ igit⁹ salubri⁹ eis videt⁹ succurrēdū. Nā q̄s dubitat q̄m abūdans cleric⁹ possit fū
dare bñficiū: ⁊ fūdato ⁊ ꝓfirmato bñficio ꝑ epm ꝓfirmatorē se petit instituēdū. ⁊ ꝟ nullo iure ꝑ
bibet⁹. sic sil'iter aliq̄s ꝑ filio suo vel fratre fundat bñficiū ⁊ ꝑsentabit cosdē tanq̄ patronus ad
idē bñficiū. vt no. ſpe. de iurepa. ꝓ. Sz nunq̄d filiū suū. ⁊ Jo. an. in. c. Cōsultatiōib⁹. eo. ti. Hec
obstāt illa q̄ dicunt⁹ ꝑ Jo. in sūma. li. ſ. ti. ſ. de symo. q. lj. q̄ talē pot⁹ q̄stionē in forma. Quid mona
sterijs vbi nullū pactū interponit⁹ ingredientib⁹. est tñ taxatū q̄ntuz puella ingrediēs dare dz.
vbi dicit⁹ q̄ talis taxatio reꝓbat⁹. allegat Hostien. ⁊. c. Sicut ꝑ certo. ⁊. c. Intantū. in fi. de sy
mo. idē dic⁹ seruādū si pactū int⁹ponat⁹ de tali ꝓsuetudie obseruāda qz symoniacū est. eo. ti. Ve-
niēs. Idē dic⁹: si grat⁹ recipiat⁹ ⁊ postea ꝓpellat⁹ recept⁹ ad talē ꝓsuetudiez seruādā. allegat eo. ti.
Audiuim⁹. ⁊. c. Jacob. ⁊ finalit⁹ cōcludit. Si aūt absq; oi cōditiōe ⁊ cōpulsiōe dat⁹ ḡtis: qō cō
suetū est nō cōmittit⁹ symonia. sed de intētione de⁹ iudicat. Hec ille. Et ille finis bon⁹ est. ⁊ ꝑ di
scretoꝝ hoim sagacitates ⁊ industrias ꝑ talē modū: ⁊ ꝑut sup̄ tetigit Hen. boyc. si voluerimus
oīs hō videt⁹ secur⁹ ⁊ salu⁹ est: ⁊ in idē redit finalit⁹ oīs practica si intentio bona est: qz vtiq; nō
est mod⁹ q̄ in oī monasterio recipiat⁹ hō nud⁹: ꝑsertim vbi mlier. est ꝓuetus. ꝓba igit⁹ ꝓuident⁹
exꝓmam⁹: vt bon⁹ fiat receptiōis apparat⁹. Nā volētes baptizare ⁊ baptizantes ⁊ baptizādus

et solutis pecunijs.

sunt intētiōis vnī⁹. ⁊ nisi ꝑborū forma ꝓprie seruet nihil est qđ agit. vt in. c. Maiores. de bap. cū pcor. sic in donatiōe ꝑncipali illi⁹ abū dantis clerici ⁊ ꝯsequenter in receptiōe monachali si rite format verboꝝ forma manēte cōmertū dispositiōe indubie tollit oīs dissentiōis nře displicētia. mentē aūt nostrā solus nouit dñs. Scriptū est em̄. Intētio iudicat hominē. xxij. q. ij. Humane. ⁊ de sensib⁹ em̄ ⁊ voluntatib⁹ iudicat de⁹. xxxij. q. v. c. j. §. Qz autē. in fine. Haz ⁊ maleficia volūtas ⁊ ꝓpositū delinq̄ntis distinguūt. ff. de furtis. l. Qui in iure. in ꝑn. Hā veritatis sinceritate radicalit̄ ꝑpensa hec monialiū monasteria nō sunt aliud nisi pauperū nobiliū: vel alīs honestoꝝ ciuiū aut Burgensiū quondā in felicitatis hūane degentiū ⁊ nūc deficientiū zenodochia seu hospitalia. nā tales liberoꝝ germis multitudine grauati nō ꝑnt singulis ꝓut quondā suis ꝓgenitoribus aut parentū cōnubijs fuit ꝓuisum ꝓuidere ⁊ decentib⁹ iuxta sui stat⁹ conditiōes cōiugib⁹ applicare. et igit̄ discernūt vt oēs aut aliq̄s ex eis religionū locis valeant cōpetētius aptare ⁊ putātes hos deo ꝑtinent̄ appropriare ⁊ ex necessitate ꝑtutes procreare. ⁊ reliq̄s seculo ꝑ cōiugia propalare. Et hi errāt corde. Sed cōuerte simplicit̄ ⁊ ꝑpende. nā illoꝝ aīas q̄s per cōnubia seculo tradim⁹ vt plurimū sinceri⁹ deo cōferim⁹. et illos q̄s deo videlicz ꝑ religiōis ingressum (vt putam⁹) diligent̄ tradidim⁹ dyabolo ⁊ pōpis eius ꝓportionabiliter appropriam⁹. Hā tales q̄ in matrimonij vinclo colligati cōsistūt: facilit̄ iura cōiugij cū bona cōscientia ꝑsoluūt. sed q̄ delicat⁹ a natura monasterio tradit̄: ⁊ vbi lex professiōis sue nō seruatur. nōne moꝝ ꝑ sibi pares: ꝑ assuetudinis obseruate cōuersatiōes ad deuia trahit̄. ⁊ de facili res ad naturā suā reuertit̄. ⁊ sicut vrsus: vulpis vel lupus ad tēporis spaciū domat⁹: ⁊ iterū iuxta sue cōditionis increationē disꝑgit̄. sagax nature sue verecūdie aut reuerētie seu disciplīne pallio tegat̄: aut alīs diffōrmitatis squalore nulli placētis effigie q̄ decus nature sibi deficiat ⁊ turpitudinis vestitu muniat̄. alīs in hmōi cenobijs vix vel nunq̄ salus animaꝝ condonat̄. Audi rem gestā intentiōis nře ꝓpositū notabilit̄ cōfirmantē. Quidā venerabilis pater et epūs Tarantinus de Calabrie ptibus Eugenij pape quīti ꝑ certas germanie ptes ambasiatoꝝ destinatus. ⁊ dū moza ꝓpter causam ꝑ tēpus in ciuitate Constantien̄. fruerēt per potētes clericos benigno solacij bīficio ad quozundā monialiū cenobia ꝓducit̄. ⁊ dū ibidē pulcherrimas figuras ⁊ dei creaturas omīs amenitatis muliebris serenitate cōcerneret redimitas. ⁊ ad oscula pacis aptissimas: ac ad amplexus cōpetētis etatis paratissimas. necnō ad cuiuslibz ingenij manētis ibidē nutū capacitatis curialissimas. ⁊ demū q̄ ipse femelle huic episcopo ꝑstarent cōdignas operas curiositatis abilimas. vnde idē epūs linguā quā nō nouerat audiuit. attamē tanq̄ vir magne ꝓuidētie singula ꝓpendit. ⁊ tanq̄ mirabile in oc̄lis suis mēte rimauit. tum ex eo qz inter religiosas muliebris sexus ꝑsonas in senū deduct⁹ nunq̄ fuerat ꝓuersat⁹. tum qm̄ in climatib⁹ suis ⁊ ꝑsertim ꝑ omēs ytalie: apulie: ac lumbardie plagas omnū monialiū cenobia sunt firmissimis clausuris repagulata. nec est locus iuxta sacroꝝ canonū statuta. vt de sta. re. Periculoso. li. vj. in q̄ virili sexui ipsaꝝ pateat aspect⁹. ⁊ inq̄t in hec ꝑba seu in effectu similia cōpetēti ꝓut videbat̄ collect⁹ memoria. Et si tales iuuēcule claustrales natura iudicāte naturalit̄ ꝓcederent. ⁊ si miles sibi similes applicarēt: ⁊ opas in gadiso seu in statu innocētie nob iniūctas ꝑficerēt. quid ex ħ sue ꝓfessiōis mgr̄atus disponerēt: ⁊ vn⁹ de senioribus clericis dixit. Pat̄ reuerēdissime. ⁊ si q̄ ex illis talit̄ nūc aut in futuꝝ ꝓut videt̄ in ꝓteritis strictissime seruatū. ⁊ de iuris dispositiōe ꝓtesmit̄ de ꝓteritis circa futuꝝ. vt le. ⁊ no. de ꝑsump. Scribā. ⁊ extūc naturalit̄ ad saturitatez in tali forma ꝓut narrauit pr̄nitas vīa tanq̄ de occultis si occulte rē gesserit eccl̄ia seu ei⁹ eccl̄ie vl̄ monasterij ꝑlatura se nō intromittit: ⁊ secura cōtinuo ab oīni piculo mētis ⁊ corpis ꝓcedit. sz si de abscōditis adimpletus est vēter eaꝝ ⁊ saturate sunt filijs: ⁊ diuiserint reliq̄as suas cū puul̄ suis Ps̄. xvj. extūc sequit̄ ac si dicerem⁹. Ecce pturit iniusticiā: ⁊ cōcepit dolorē ⁊ pepit iniq̄tatē. lacū aquit ⁊ effodit eū ⁊ incidit in foueā quā fecit. cōuertet̄ dolor ei⁹ in caput ipi⁹ ⁊ in ꝑticē ipius iniq̄tas ei⁹ descēdet. vt ps̄. vij. Et q̄d seq̄t. Quo cōperto durissimis carceribus ac tenebrosis ac alijs infinitis miseriis nō subsistet. ⁊ plīb⁹ annoꝝ revolutiōib⁹ disciplīa sue religiōis ꝓsueta correctiōis pēas tanq̄ lese maiestatis crimis rea sine miscōia recipiet. At ille venerabil̄ pr̄ suspirādo discretiōis modulo ꝓtulit pspicacit̄ ruminādo. ac si diceret. Lauda sterilē q̄ nō paris. Esa. liij. Letare sterilis q̄ nō parz. ad Gal. iij. Btē steriles q̄ nō genuerūt. Lu. xxiij. Ecce sterilitatis cōmertiū quōdā fuerat lamētabile merorz q̄rimoniū. vt. j. Reg. j. ⁊ Ben̄. xxv. vbi dep̄cat⁹ est Jsaac ꝑ vxore sua: eo q̄ eēt sterilis. sz nūc cōuertā luctū eaꝝ in gaudiū dic̄ dñs Hiere. xxj. ⁊ hec est tyrānice severitatis acerbitas in ꝑturis hmōi ⁊ tyrannidē Dyonisij cicli supexcellens et dyabo-

lice tẽptationis infelicitas. Ecce q̃s est hõ qui viuit ⁊ nõ diligit dies videre bonos. ꝑs. xxxiij. Ecce q̃s est ille qui se nõ ꝓformaret ꝓsonis inter q̃s viuit. xij. dis. Illa aũt. Sz vt intelligamus sincere fruamur ꝓbolis seu exẽplis: ⁊ cõparabimur paleſtinis. Ecce cuiusdaz ꝓncipis aulic⁹ canib⁹ ⁊ caniclis iuuenib⁹ generosis fuerat ꝓfect⁹. q̃bus freq̃nter esurientib⁹ carniũ ꝑticulas ꝑ ponebat: q̃s ipsoꝝ nature sagacitas auidissime cupiebat: ⁊ dũ instinct⁹ innat⁹ cupide carnes gustaret. moꝝ aulic⁹ eosdẽ catellos acerrime verberabat. ⁊ hmõi tunsionib⁹ canicloꝝ multum cruciatoꝝ vis deficiebat. ⁊ q̃s q̃so dic hoztor in carniũ hmõi deuoratiõe an canicli nulla rõne fungẽtes: an aulic⁹ ipsoꝝ curator ꝓponẽs peccabat. Sic ad ꝓpositũ. si nũc pũtes iuuẽcule moniales sibi carnes hũanas tã largiter expositas. sup mel ⁊ fauũ dulciozes. ⁊ oĩs cibi ꝑciũ excellẽtes insensate. infatuate. necnõ circũuente gustarẽt. nõ ipas tanq̃ innocẽtes catulos sed seniores de ꝓplo suo vicz magistrat⁹. vetulas ⁊ anus q̃ pronũc ꝓut extũc has dulcissimas carnes ꝑ posuerũt. aut ꝓsensu q̃q volũtate cõcedũt. carceris aũt oĩm maloꝝ penis plectende puenĩũt. ⁊ be merito iuuẽcule simplices tanq̃ crimis insontes impune transibũt. ⁊ legs impialis cõmendatiõe gaudebũt: q̃ dicit Magnũ ꝓmiũ est mulieribꝫ concipe ⁊ cõceptũ tueri. ff. de edi. edic. Querit. §. Si mulier. Hã scriptũ est. Erroz cui nõ resistit approbat: ⁊ negligere cũ possis ꝓturbare puersos nihil aliud est q̃s fouere. lxxxiij. di. Erroz. ij. q. vij. Negligere. xvij. q. iij. §. j. Unde notabilit notat de rescrip. Ad h. in fi. ⁊ in glo. fi. dictũ. Quidij. de reme. amo. Principijs obsta sero medicia parat. Dũ mala plongas cõualuere moras. Dũ furoz in cursu est curreti crede furori. Difficiles addit⁹: impetus oĩs habz. Et dixit Azo. Dũ furoz ille venit: nemo securus erit Immo morbꝫ est cõtagiosus sicut lepra ⁊ scabies: ⁊ amoz reus dicit. ⁊ q̃lis sit ꝓpende cruciat⁹ dũ iuuẽcula bene matura talit inficit. Sed hec extra ꝓpositũ: sed ad ꝓncipale redeam⁹ ⁊ dicamus q̃ in hmõi donatiõibꝫ q̃ fiũt pro bũficijs aut ꝑbendis in eccl̃ijs ⁊ ꝑsertim adipiscẽdis in monialiũ monasterijs nõ sum⁹ multũ curiosi aut inq̃sitozes subtilitaꝫ quã iura reprobãt. vt de iudi. Dilecti. ⁊ insti. de fideicõ. here. §. Sed qz stipulatio. vbi ðz q̃ subtilitas pnitiosa est in legib⁹. ⁊ simplicitas veritaꝫ amica. Nam dicit lex. ff. de noua. ⁊ dele. Doli exceptio. circa fi. q̃ de his q̃ scim⁹ interdũ dissimulare debem⁹ ne curiosi videamur. Est aũt curiositas scõm sanctuꝫ Tho. in sum. q. clxxij. inq̃tuz aliq̃s studet ad cog̃scendũ veritatẽ sup ꝓprij ingenij facultatẽ. q̃a ꝑ hoc hoĩes facile in errozes labunt. Uñ ðz Eccl. iij. Altiora te ne q̃sieris: ⁊ fortiora te ne scrutat⁹ fuers. ⁊ in pluribꝫ tuis operibꝫ ne fuers curiosus. Et postea sequit. multos em̃ supplantauit suspitio eoꝝ ⁊ in vanitatẽ detinuit sensus eoꝝ ⁊c. Uel vt dicit Archiđ. in. c. vnico de postu. ꝓla. ⁊ allegat Hugo de scrõ vic. q̃ curiositas est hũana libidinosa ꝓstitutio: passim quãlibet veritatẽ amplexãs. ⁊ veritaꝫ ꝓme fluenta adulterãs. Prima em̃ veritas q̃ de⁹ est sola spõsa est intellectus hũani ⁊c. Potest tm̃ aliter accipi in iã dicto. c. ⁊ in ꝓalle. l. doli. de q̃ curiositate vide plene Johã. in sũma. li. iij. ti. xxxiij. q. cclxxvj. Uñ dimissis diuersaꝝ subtilitatis ⁊ curiositatis ambitionib⁹. Scis q̃ scriptuz est. Noli esse nimis iustus: quia q̃q̃ iustus perit in iustitia sua. ij. q. vij. §. De his. de pe. dis. j. Serpens. sicut ille q̃ discretiõis differẽtia dicũt illũ clericũ symoniacum qui ꝓpter ꝑsentias seu distributiões quotidianas trãsit in eccl̃iaz tẽpore diuinoꝝ. sed fortassis hec est mentalis symonia q̃ reputat inter peccata venialia: ⁊ tollit aqua benedicta. de cõse. dist. iij. Aquã. et de hmõi ꝓsentijs ⁊ distributiõibus ⁊ symonia mẽtali legit ⁊ no. de cle. nõ resi. li. vj. c. Uno. Et expedit immo cõuenit reipublice: vt in ꝑdictis pecuniaꝝ dationib⁹. ⁊ in religiosoꝝ receptionib⁹ vtamur benignissimis interꝑtationibꝫ. de q̃bus predictũ est: alꝫs em̃ omẽs et singuli clerici ⁊ religiosi: ꝑsertim quoq̃ moniales nõ tantũ in germania: immo in ytalia forẽt symoniace prauitatis latozes ⁊ latrices. In casu aũt (qõ absit) q̃ parẽtes ⁊ patroni femellariũ predictaꝝ hmõi prauitaꝫ forent omnino culpabiles. q̃d hoc ad femellas talia taliter penitus ignorantes: nec hoc postq̃ sciuerint hui⁹ criminis sunt partiales. vt le. ⁊ no. in. c. penult. de cle. de renũ. post translationẽ. in glo. magna. et sincerius ꝑ doctozes ibidẽ. Sed q̃d finaliter dicemus in dictarũ receptionis. solutionis. pactiõis. cõuentionis. intricatiõis. ⁊ extricatiõis curiationib⁹ quas iã inq̃ntum finiuit in bellis obtusitatis intellect⁹ insufficiẽter verbo vbi opus fuisset facto: transilimus ⁊ tanq̃ cecus de coloꝝib⁹ inefficaciter somniuim⁹. suppleat tamen cuiuslibet periti discussionis arbitrat⁹. Sed cõclusiue restat. Nam ꝓprie decimam⁹ mentam ⁊ anetũ ⁊ ciminũ ⁊ relinquim⁹ que grauiora sunt legis. excolates culicẽ: camelũ aũt deglutiẽtes Matth. xxiij. Ecce de symonia mẽtali q̃ venialis est tanq̃ de capitali aut lese maiestaꝫ crimie fecim⁹ ingruentẽ opportunitatis difficultatẽ. sed de his q̃ grauiora sunt legs in periculi memẽ-

to patenter ĩminẽtis nõ tetigim⁹ assuete sollicitudinis infelicitatẽ.et q̃d est hoc.nã paucis pro nũc exceptis:omĩs religiosis professiõis status experimur in suarũ legũ substantialib⁹ (ꝛ pre= sertim in dãnatis ꝓprietatis periculo) patent' cõtaminatos:necnõ infronita cõtinuitatis assi= duitate cõculcatos.Et si iustus vix saluabit'.vt.ij.Petri.iij.vbi nos clerici cũ religiosis iniqui ꝓnoctabim⁹ dum lucẽ habuim⁹:in tenebris ambulare nõ erubuimus. Unde cõuertamur ad dominũ in quo tantũ vigilem⁹:qui lux est veraq̃ salus ꝑ infinita secula seculorũ:ꝛ lucis crea= tor optimus Amen.Et ego Felix cantor Thuriceñ.decretorũ doctor inutilimus.banc colla= tionis prosam sue benignitatis gratia collegi mire munitus.

Dyalogus doctoris Felicis hemmerlin de anno Jubileo.

Jubileus. Qui venturus est veniet et non tarda= bit:iam nõ erit timor in finib⁹ nostris. **Felix cantor Thuriceñ. decretorũ doctor inutilis.** Benedictus (aio) qui venit in nomine dñi. Matth.xxj. **Jubileus** Scientes q̃ nũc ꝓior est nr̃a salus q̃ cuꝫ credidi= dimus prout dicit aplus ad Ro.xiij. **Felix** Uerum est.Sed q̃d ad Romanos. **Jubileus** Ad ro= manos. **Felix** Immo roma nos. **Jubileus** Utiq̃ tantũ ad Romanos.put videt' in eodẽ.c. q̃ reportabũt salutẽ quã vtiq̃ reportare desiderio magno sitiuerũt: quẽadmodũ deside= rat ceruus ad fontes aquaꝝ. **Felix** Et quid salu= tis sitiuerunt. **Jubileus** Illam quã ibidez aplus imperat exhiberi:dũ inquit. Reddite ergo oĩb⁹ debita cui tributũ tributũ.cui vectigal vectigal.cui timorẽ timorẽ.et cui honorẽ honorem.nemini quicq̃ debeatis ꝛ cuilibet debitũ suum reddatis. **Felix** Et q̃d est hoc **Jubileus** Legas venerabilem Haymo= nẽ horum verborũ glosatorem. **Felix** Puto salua pace q̃ hoc debituꝫ nõ sit aliud nisi aurũ ꝛ argentuꝫ qõ stult⁹ ꝓlus q̃rens Romã in anno tue iubilatiõis ꝛ sapiẽtes.apud semetip̃os Romanis til= la tẽpestatis tue larga trãquillitate abũdanter ꝛ vtinã vtiliter introducere videntur.Et hec est pars mercedis po= puli illius Ecc̃i.xj. **Jubileus** Non bene glosasti. sed si sitim ꝛ desideriũ Romano= rũ sincere cõsideraſti.prout patebũt.videlicz q̃ bono= rũ tẽporaliũ copiã dulciter cõquirũt:ꝛ eterne p̃mia vite nõ amittũt.q̃ si tantũ prout in veritate ꝓnunc tanq̃ aduene ꝛ peregini de terra longinqua ꝛ de insulis que procul sunt. ꝛ de vltimis finib⁹ terre in solo proprio a peccatorũ laqueo plene resipiscunt. ꝛ insup clerus ꝛ populus ibi dem auri ꝛ argẽti precia copiosissime reponũt.dum reges tharsis ꝛ insule munera offerunt.ꝛ dona ꝛ sacrificia pro pctis.ꝛ sic oĩa bona parit' cũ illo veniũt.ꝛ cõsequẽter oĩa quecũq̃ facient semp ꝑsperabunt'.ꝛ btũs itaq̃ ꝓl's cui hec sunt.Ps.cxliij.q̃ glia ꝛ diuitie in domo ei⁹.ps.cj. **Felix.** Scito q̃ de p̃terit⁹ presumit' circa futura.xxiij.q.j.Si apud.ꝛ ex p̃terito circa pre sens.lxxvij.dis.Quicũq̃.ꝛ.c.Monachus nouitius.Cõstat q̃ p̃ses syrie Crassus nomĩe.aurũ qõ erat in templo dñi sitiuit.de quo magn⁹ pompei⁹ abstinuerat.ob hoc auro liq= facto ꝑ Pompeiũ in os ip̃ius presidis infuso.ꝛ interẽt.ꝛ aurũ qõ ipse sitiuit ip̃m damnifica= uit.de quo.j.q.j.§.Ex his.Scis insup q̃ ille q̃ nouit experientia ꝛ vidit cõmotione cõtinua post se relict testimonia.ad Ro.c.j.circa finẽ. Nam ip̃os videlicz Romanos decreuit repletos omni iniq̃tate.malitia.auaritia.nequicia.ꝛ plenos inuidia ꝛc̃.vt habeat ibidẽ latissime cũ copia multarũ conditionũ pessimarũ crudelissima.Et sctũs Bernũ.ad Eugeniũ papã sic de illis in= quiẽs.put no.Jo.mo.in.c.fundamẽta.de elec.li.vj.In deũ impij:in sancta temerarij: inuicẽ se ditiosi.in vicinos emuli.in extraneos inhumani.supioribꝫ infideles.inferioribꝫ importabiles. ad petendũ inuerecundi.ad negandũ frontosi.hi importuni vt accipiãt inquieti donec accipi ant:ingrati vbi acceperũt:docuerũt linguã suã loqui grandia cũ operent' exigua:largissimi p= missores: pcissimi exhibitores: blandissimi adulatores:mordacissimi detractores:simplicissi= mi:dissimulatores:malignissimi ꝓditores. Hec ille. Et qualia putas illos ꝓsequi vltra aurũ

qđ stitūt indulgētiaꝝ beneficia. nā sic ꝓbunt in desiderijs suis oēs isti q̄ aurū ꝑ iusticia coluerūt: z Romanoꝝ mores sequunt: z nō ꝑ indulgētijs: sed per indulgētias sicut gallus p pascas iubilatiōis tue celebritate ꝓsequunt: z omnes vultus eoꝝ redigent in ollam Jobel'. v. sed inquā puto nisi ꝓnūc in illam de qua dicit Juuenalis. Quod olla nouā capit: inueterata sapit.

Jubileus. Nā si olim z in viridi ligno (vt ita loquamur) talia ꝑpetrarūt. nūc autem in futurū in arido q̄d fiet Luc. xxiij. Ambrosi⁹ eū dicit se plures vidisse q̄ a iuuētute innocētiā seruauerūt: z facili⁹ q̄s se q̄ senes ꝓgfue pniam pagerent pctōrū. de pe. dist. j. Sūt q̄ arbitrant. vñ ꝑpetent admirādo dixistu: q̄d hoc ad romanos dū aiebamus nūc ꝓpior est nra salus q̄s cū credidim⁹: vñ si de ꝑteritis ꝑsumit ad pñs z futuruz: qz sepe fil⁹ similis solet esse patri. vt le. z no. de ꝓse. dist. vlt. c. vlt. z in glo. vlt. sequamur g̃ paulū z barnabā z quēadmodū illi dixerūt ad iudeos: dicamus nos ad romanos: necnō ad oēs illos q̄ subscriptas sperauūt nostre iubilationis leges. Vobis videlicet z alijs xp̄ifidelibus oportz p̄mū loqui verbū dei. sed quoniā repellitis illud et indignos vos iudicatis eterne vite. ecce cōuertimur ad gentes. Sic eī precepit nobis dñs Act. xiij. Unde dimissis romanoꝝ z aliorū rebellū z cecoꝝ. obstinatoꝝ. z superboꝝ ac sublimiū crudelitatibus. disciplinā nostrā subsannantiū oculis cōninētibꝫ qz nihil ad nos de his q̄ foris sunt: ꝓuetamur ad gētes. vicz totius orbis fideles z obedientes habitatores. et vt sciant gentes quia homines sunt et sine gratia dei non subsistunt.

Felix. Et ideo ꝓ ꝓtinuatiōe ꝓpositi nr̄i ꝑmū dic queso. vnde tibi hoc gloriosum nomē videlicz Jubile⁹ z hui⁹ nomis ꝑ pñti ꝑdicta ꝓueniūt. z in his z sequētibꝫ cū breuitate q̄ gaudēt moderni ꝓcedas. vt le. ff. q̄ me. cau. l. j. z talit ne nimiū mltiplicatꝫ z superfluis iurijs allega. intricare materiā ꝓfundas. z simplicibꝫ errorīs laborintū inducas: ꝑut le. z no. xxix. dist. c. j.

Jubileus. Sum cōtentus. z tu quoq̄ fac simile. nā nō peritus: quia repleti sunt oēs spūsancto vel quasi z insup referti in hmōi traditiōibꝫ sed ꝓficere volumus pure ꝑ rudibus. z correctio sit libera q̄busli̇bet prudētibus. Et igit scito breuius q̄ iubilus est gaudiū q̄ verbis explicari nō potest. nec tamen penitus reticeri ꝑm Hugonē. z iubilatio ꝓprie ꝑm Grego. moraliū. xxviij. c. xv. dicit cū cordis letitia. oris efficatia nō explet. sed quibusdā modis gaudiū prodit qđ ipse qui gaudet nec tegere ꝑualet nec explere. Laudāt itaq̄ angeli qui iā tante claritatꝫ latitudinē in sublimibꝫ vidēt. iubilant vero homines q̄ adhuc in inferioribus oris sui angustiā sustinēt. et infra. sed q̄d agim⁹: qz cū boni de redēptiōis sue mysterio iubilans malos inuidia inflāmat. Hec ille. Ab his igit dictionibꝫ venit iubileus qui interꝑtatur remissiōis annus. Est eī hebraycus sermo z numerus q̄ septēnis hebdomadibꝫ annoꝝ id est quadraginta annis ꝓtexit: in q̄ apud veteres clangebāt tube. z ad oēs reuertebāt antiqua possessio: z debita absoluant z ꝓfirmabāt libertas: ꝑm Jsiō. et papiā. Item dicit magister in histo. scolastica Beñ. xiij. de victoria Abrahe iubileū initiū habuisse ꝑ remissiōe captiuorū. Jobel eī remissio vel initiū interꝑtat. vnde iobeleus remissio vel initiās: sed nūc autē dicim⁹ iubileus ꝓ iobeleus. sicut Esaias ꝓ Jsayas. Ob hoc autē institut⁹ est quinquagesimus. qz tunc erat Loth: (vt dicūt quidā) quīquaginta annoꝝ. vel quia tūc erat quinq̄gesim⁹ annus ex quo dñs deus locutus erat Abrae in via. vel exquo egressus est de thaīram. vel Abraam peritus erat astrorū: in q̄bus etiā (scōm quosdam) Zoroasten magice artis inuētorē instruxit. Nouerat eī q̄ intēperies aeris q̄ fit ex eleuatis vl' depssis planetis semp vsq̄ ad quinq̄ginta ānos ad tēperiē reducit: iō q̄ vidit fieri in astrꝭ. voluit imitari in terrꝭ. De obseruātia aūt antiq̄ iubilei: put q̄ndā eximia diligētia ꝓuabāt iudei plene videm⁹ p mgr̄m in hist. i fi. Leuitico.

Felix. Et quid hoc ad tue recēter superuenturum solennitatis ꝓpositum. **Jubileus.** Videamus q̄s benigne magister Gratianus cōpilator libri decretorū q̄ fuit frater (prout asserit) iā dicti magistri Petri de scolastica historia. q̄ etiaz dicit Cōmestor huius antiq̄ssime festiuitatis celebratiōez ad nostre simplicitē intentiōis inducit declarationē. de pe. dist. j. §. Ecōtrario ea q̄. ꝓ. Itē in Leuitico. dū inquit (put etiaz scribit Leui. c. vlt.) Qui domū suā vel agrū dño vouēdo cōsecrauerit: nō potest eadem redimere nisi siclo sanctuarij. sacerdote q̄z nō ipso supputāte annoꝝ numeꝝ vsq̄ ad iubileū. in quo simpliciter docemur: q̄ quicūq̄z domū ꝓscientie vel agrū cōuersationis per penitētiā dño offerre atq̄ ꝑ eiū bonorū operū dei vana vite sue cōuersatione seipsuz redimere voluerit nō potest hec facere nisi siclo sanctuarij. id est operibꝫ penitentie: sacra scriptura prefixis. Unde venientibꝫ ad se turbis. Beatus Johānes nō ait simplicit facite penitētiā vel fructus penitētie. sed addidit vt ꝓ

qualitate volueris pcõr qualitas offerat bonor oper. Nõ em̃ debz par esse fructus boni operis eius q̃ parũ vel nihil deliquit: atq; eius qui grandia cõmisit. ille tanq; nullius criminis cõscius sibi vsum in rebus licitis prebet: hũc tanq; multis grauatũ etiam a licitis tẽperare oporet. sacerdos ergo numer annorũ vsq; ad iubileũ supputat: cũ eius arbitrio penitẽtie tempora diffiniunt: q̃bus quisq; plenã peccati remissionẽ inueniat. hec ille. Ex his colligit q; petõr remissiones per indulgẽtiar thesauros nõ erat in veteri testamẽto: nec claues hominib9 fuerũt cõmisse sicut modo. sed p iubileũ antiquũ fuerũt pfigurate. de pe. r remiss. Qr aut̃. per Inno.

Felix. Adhuc pure sum dubius r intelig̃ta magis intricatus. Nã iste annus iubileus de quo dixisti p pleroscq millenarios annor et tpe Moysi et Aaron: r ante aduẽtũ saluatorz nr̃i fuit p iudeos diligent̃ obseruatus r post Christi natiuitatẽ p mille centũ r quinq; ginta annos p magistr Gratianũ pdictũ in decretis figuralit̃ r sub enigmate ad nr̃e becillitatz intelligẽtie discretiõez purificat9. r p hmõi declaratiõis ꝓpalatiõez nõdũ vidũ9 fundamẽtaliter: vñ: quõ: r qualiter: aliqs ꝓterea peccatorũ remissionis beneficiũ plenarie fuerit cõsecutus.

Jubileus. Habes rationis motiua: competenter q̃z ꝓuocas responsiõis incitamẽta. putam9 magistrũ Gratianũ pdictũ anni nostri iubilei celebratiõis fuisse magnũ ꝓmotorẽ. et q; nos ad quos seculi fines deuenerũt figura sub vmbraculo descripta in veritatis luce pfruamur. et reiectis hmõi prophane remissiõis ritib9 saluberrima sub thesauro celebris ecclesie animar vera salute felicit̃ vtamur. vnde moti summi põtifices hos r alios ecclesie thesauros distribuerũt (ꝓut le. r no. in. c. pallega.) Qr aũt. de pe. r re. quem ex trib9 integrari viderũt. Primo ex supabundantia meritor passiõis christi. Christus em̃ sua passiõe meruit nobis vt omni fideli cõstat. r illud suũ meritũ infinitate sua sufficit ad satisfaciẽdũ efficaciter ꝓ infinitor hominũ peccatis. r q; fuit meritũ psone infinite digne. r licet sacramẽta ecclesie suã efficatiã sumãt de illo thesauro meritor christi: in cuius virtute opant̃. nõ tamẽ eũ euacuant: cũ infinitus sit: r solũ finitis sacramẽta applicent̃. Secũdo thesaurus eccl'ie integrat̃ ex meritis dei genitricis virginis Marie: q̃ licet nullũ vnq; cõmiserit pctm̃ mortale aut veniale. fecit tamẽ multa opera iustitie: r multa opera de sui natura satisfactoria. r insuper multos dolores r multa aduersa patientissime sustinuit per que omnia maxima multitudo penarum potuit expiari si earũ debitrix fuisset. cũ aũt nullũ vnq; peccatũ magnũ aut parũ cõmiserit. r sic nullius pene pro pctis vnq; debitrix esse potuerit. oia illa eius merita vt satisfactoria fuerunt reseruata. sunt r recõdita in thesauris eccl'ie. Tertio integrat̃ ex superabũdantia meritor sanctorũ martyrũ: confessor et omniũ iustor quorũ tanta fuit patiẽtia in sufferẽtia mortis r passionũ. r fuerũt tam sublimia r multiplicia opa bona q; longe pautiora eis suffecissent pro expiatione r solutiõe penarum quarũ ipsi fuerunt pro suis peccatis debitores. r ideo resiliũ q̃ ipsis superat: r q̃ nõ indiguerũt p satisfactiõe r penar suar solutiõe. illud nr̃is indulgẽtijs in thesaur ecclesie reseruabãt. Et sicut dixim9 de iustis ꝓteritis que superogauerũt sup mensurã suor debitor. ita intelligat̃ de nõnullis iustis ꝓsentib9: r etiã de futuris quor meritis r supero gatis satisfactionib9 cõtinuo reponit̃ in thesaurũ eccl'ie spũalẽ. De illo igit̃ thesauro nostro nõ tm̃ iubileus noster: sed oẽs indulgẽtie per mundũ: nũc aut ꝓteritis aut futuris temporib9 erogate ꝓueniũt. attn̄ iubileus noster singularit̃ pre cũctis alijs largissime. Et igit̃ in occursum iubilatiõis nostre dicam9 cũ apl'o. Ecce nũc tempus acceptabile: ecce nũc dies salutis: neminẽ dãtes vllã offensiõez vt nõ vituperet̃ ministeriũ nostrũ: sed in oñibus exhibeam9 nosmetpsos sicut dei ministros. ij. Corinth. vj. vt digne valeam9 a dño ꝓsequi qõ ante ꝓmiserat figuralit̃ per ꝓphetas suos in scꝑturis sanctis. ad Ro. j. Et hic est iubileus noster de q̃ in veteris testamẽti scꝑturis sepe fit mẽtio. r pser̃tim Leuit. c. vl.

Felix. Quid aũt requirit̃ vt tue iubilatiõis indulgẽtias ꝓseq̃mur.

Jubileus. Dicit Jomo. scribẽdo sup bulla Bonifacij pape octaui qui nostrã iubilatiõis solẽnitatez instituit (ꝓut infra dicet̃) q; ad hoc q; hec r alie indulgẽtie valeãt: quatuor ꝓncipalit̃ requirunt̃. r quintũ in ꝓposito põt addi. Requirit̃ em̃ primo autoritas in cõferẽte. videlicet papalis vl'episcopalis r nõ minor. Secõ idoneitas in recipiente. videlicz vt sit efficax r capax membrũ ecclesie. Tertio requirit̃ pietas. et hec est honor dei r exaltatio fidei. Quarto vtilitas in ope. hoc est q; opus qõ ꝓ indulgẽtia impouit̃ vtile sit r ordinabile ad finẽ pdictũ. Quintũ qõ põt addi est cõgruitas ex tpe cõcessa. Est em̃ hec indulgentia in tpe cõgruo r a tpe cõgruo sumpta videlicz ꝓut ꝓmittit̃ in Leuitico. Has igit̃ pditiõis latissime Jo. mo. ad duas colũnas vbi sup̃: r ibi videbis si placuerit.

Felix. Ex omnib⁹ dictis tuis nō aliud video colligēdū nisi q⁹ plena pcī remissio est vite eterne promissio ⁊ ipsius finalis cōcessio. Sed dicūt iura nostra q⁹ circuitus est vi tādus. vt in Cle. Auditor. de rescrip. et pbus. viij. topicorum. qui dicit peccatū est fieri p plura quod eque fieri habet per pauciora. vnde videtur clare q⁹ in terra que domini est qui fecit et creauit nos q⁹ post oris confessionez: cordis contritionem: ⁊ iniuncte penitentie completionē: ⁊ per se lesis satisfactionē cōsequit quis oim suoꝝ peccatoꝝ remissionē per eū qui dixit Nolo mortē peccatoris: sed vt ꝓuertat et viuat. Ezechiel. xviij. ⁊ vult oīes saluos fieri. j. Thi. ij. de quo scriptū est Luce. xix. Filius homis venit querere ⁊ saluū facere qđ perierat. Et scriptū est. In quacūq; hora cōuersus fuerit ⁊ ingemuerit homo: omniū iniquitatū eius āplius nō recordabor. Amplius ait dñs Ezech. xviij. Item cū cōuersus ingemuerit: tūc salu⁹ erit. xxvij. q. vij. Agnouimus. Et vbi post pctm̄ secuta est penitētia: ibi dat ei misericordia. l. dist. Tua. Et oīs homo quicūq; inuocauerit nomē dñi: hic salu⁹ erit. Jone. ij. Et Thobie. iij. Peccata dimittūt his qui inuocāt te. Itē q̄cunq; crediderit ⁊ baptizatus fuerit salu⁹ erit. Marci. xvj. Et Aug⁹. in libro de penitētia dicit. Credēdū est q⁹ omnes oīōnes ecclesie ⁊ elemosyne ⁊ opera iusticie succurrant recognoscēti mortē suā ad ꝓuersatiōez. Si ergo opa ecclie sic valēt: tunc bona meritoria q̄ sunt in ecclīastica vnitate valent ad satisfaciēdū. Et igit̄ impator dixit. Scimus em̄ q⁹ penitētes et reuertētes ad cor: suscipit deus. In auten. vt nō lux. cōtra na. circa prīnci. coll. vj. Hec claudit eccl'ia gremiū alicui reuertēti. j. q. vij. Si quis omnē. Vñ dixit ꝓpheta. Beati q̄rū remisse sunt iniquitates: ⁊ quoꝝ tecta sunt pctā. videlicet per cōfessiōez ⁊ penitētiā. Qui p sequit̄ cōpetent. Delictū meū cognitū tibi feci: ⁊ iniusticiā meā nō abscōdi. Dixi cōfitebor aduersum me iniusticiā dño et tu remisisti iniquitatē pcī mei. Psal. xxxj. ⁊ p hoc sum factus beatus. Quare merito dicam⁹ cū tripudio: O īmipotēs et misericors deus: cui⁹ misericordie nō est numerus. plenissime sciētes q⁹ quecūq; promisit deus p ꝓphetas suos: potēs est et facere. ad Romanos. iiij. Immo dicit idē apostolus. j. Thi. ij. ad agnitionē veritatis que ẽm pietatē est in spem vite eterne quā promisit q̄ nō mētit̄ deus. Qui etiā dixit per christuz ad vicarios suos. Quodcūq; ligaueris sup terrā: erit ligatū et in celis: ⁊ qđcūq; solueris sup terrā: erit solutū et in celis. Matthei. xvj. cū ꝓcor. Unde si p eosdē vicarios cōfitēti fuerit iniūcta penitētia: et in terris cōpleta purgatiōis igne nō purgabit̄: ⁊ ita saluus erit. vt no. p cōtrariū. de pe. dist. j. Si pctm̄. cū ꝓcor. Unde ibidē dist. vij. dicit Aug⁹. Quicūq; egerit veracit̄ penitētiā ⁊ solutus fuerit a ligamēto quo erat ꝓstrictus: ⁊ a christi corpe separatus: et bene post penitētiā vixerit sicut ante penitētiā viuere debuit. post recōciliatiōez quādocūq; defunctus fuerit ad deū vadit: ⁊ ad req̄em vadit: ⁊ regno dei nō ꝓuabit̄: a populo dyaboli separabit̄. Hec ille. ⁊ ibidē glo. sup ver. ad requiē. id est recta via. itaq; nec purgatoriū sentiet pro illis peccatis pro q̄bus penituit. Et hec dicta ⁊ ꝓmissa sunt per vicariū dñi nostri Jesu christi: imo per Jesum christū: ⁊ que ꝓcedūt de labys suis (ait Dauid) nō faciet irrita. Psal. lxxxviij. est aūt deus verax: omis autē hō mendax. de pe. dist. ij. in prin. Unde patet ex p̄missis q⁹ per penitētiā ⁊ cor requisita: aliūde largiter saluabimur: etiā si indulgētie talit̄ vt p̄mittit̄ nunq̄ requirunt̄. Sed dic primū ad horuz intelligētiā q̄d sit penitētia ⁊ vñ dicat̄: ⁊ q̄ sūt necessaria in pnīa. ⁊ ꝑter ad alia.

Jubileus. Hec sunt multū cōia: ⁊ plene notant̄ de pe. dis. j. In summa. ⁊ Joh. in summa confess. libro. iij. ti. xxxiij. in prin. et al's per iuristas nonici summistas.

Felix. Sum contentus: sed nonne sufficienter est supra per me concluſum q⁹ indulgentiaruz ⁊ per consequens tue iubilationis beneficiū minime sit requirendum.

Jubileus. O frater quis scit si conuertat̄ videlicet homo ⁊ ignoscat de⁹: ⁊ relinquat post se benedictionez. Joel. ij. Sed quia tam incerti sumus de nostroꝝ pctoꝝ remissione. vt digni efficiamur tanta christi ⁊ suoꝝ vicariorū ꝓmissione: multis ꝓbat rationib⁹. Hā dixit Salomō sapiētissimus. Nescit homo an amore vel odio dign⁹ sit. Eccs. ix. Et vas electiōis. Nihil inquit mihi conscius sum: sed in hoc nō iustificat⁹ sum. j. Corint. iij. et Job simplex et iustus dixit. Justificationē meā quā cepi tenere nō deseram. neq; em̄ reprehēdit me cor meū in oīi via mea. Job. xxvij. Itē ⁊ vestigia eius secutus est pes meus. viā eius custodiui ⁊ nō declinaui ex ea a mādatis labioꝝ eius nō recessi. Job. xxiij. et itez. Justicia indutus. Ibidē. xxix. Nihilominus tñ idē dicit. si eq̄tas iudicij querit̄: nemo audet de me testimoniū reddere. si iustificare me voluero os meū condemnabit me. si innocentē ostendero prauū me comparabit. etiam si simplex fuero hoc ip̄m ignorabit anima mea. Et sequitur ibi-

dem. Verebar omia pcta mea: sciens q̄ nō parceres delinquēti. Job. ix. de pe. dist. ij. Si enim. ante mediū. Et itez dicit idem. Semp em timētes sup me fluctus timui deū. z pōdus ei⁹ ferre nō valui. Job. xxxj. vnde ꝓuenīēter dixit Salomon. Nō est homo iustus in terra q̄ faciat bo nū z nō peccet. Eccēs. vij. Et sapiēs. Te nō iustifices coꝝ deo: qm agnitor cordis est ipse. Jbi dē. Et iterū. Si dixerim⁹ pctm nō habem⁹ ip sinos seducim⁹ z veritas in nobis nō est. j. Jo. j. Nā dñs dixit p ꝓpham. Omnis homo mēdax. pō. cxv. put declarat hoc btūs Hiero. late. de pe. dist. ij. si em. z in prin. et post prin. et ante mediū. et Greg. xij. moraliū. c. xij. dic. Qui in certa mie fugātis vite ꝓspiceret incerta ꝑ certā nequaq̄ teneret. Unde subdit Supbire em mūime debuisset etiā si annoꝝ suoꝝ numerū certū habere potuisset. vñ sciens quantū viueret z pīciret quādo se ab elatiōe moueret. z postq̄ presens vita semp incerta est: tanto semp mors surripiēs timeri debet: quāto nunq̄ fuidi valet. Et dic Pascasius papa. qz quotidie peccamus saltē peccatis sine q̄bus mortalis infirmitas viuere nō potest. qz licet omia peccata sint cōdonata in baptismo. infirmitas tñ pcti. i. promptitudo ad peccādū adhuc in carne remanet. de ꝓse. dist. ij. Iterat. ꝓpter q̄ ꝓuenienter dixit Dauid. qz nō iustificabit in cōspectu tuo omis viuēs. pō. cxlij. qz nō peccare solius dei est. de pe. dist. iij. Int hec. z totus mūdus in maligno positus est. j. Jo. v. et nemo mūdus est a pctis: nec infans vni⁹ diei. de pe. dist. ij. Si em. nec etiā sine rep̄hensiōe in casuū humanoꝝ circūfusa varietate: vt dicit Laureatus poeta. Cū aūt vt patet ex p̄dictis oēs peccatores sumus. z scriptū est: Peccatores deus nō exaudit. Si q̄s cultor est dei z volūta tē eius facit: hunc exaudiet deus. Joh. ix. et itez. Si is q̄ displicet ad intercedēduz mittit. irati animꝰ ad deteriora ꝓuocat: fm Greg. in pastorali. et habet. xlix. dis. §. j. Et ꝓsequēter omne opꝰ peccatoꝝ est mortuū dicēte ꝓpheta. Cū multiplicaueritis orationes: nō exaudiā. manꝰ em ve stre plene sunt sanguīe. Esa. j. ex bis omnib⁹ patet quātūcunq̄ penitentiā cū omnib⁹ penitētijs suis (prout p̄missum est) peregim⁹: semp apud infallibilē rerū extimatorē incerti sumus q̄d cū eo pficiem⁹. Teneam⁹ ergo certū inquātū possum⁹ z dimittam⁹ incertū. vt le. z no. in. c. Juuenis. de spon. et queramus diligēter confessorē qui faciat sicut bon⁹ z fidelis medicus ad fi delem letalit infirmū: qui medicus nō curiali modo superficialit iudicat de vrina nūcio fallaci: fm Ypocra. sed dicet: faciam⁹ omes diligētie cautelas vt adhuc ꝓficeremus. z sic tāgit pulsus plus q̄litatē pficit vrine dispositiōez ꝑpendit sanguis corruptionē inq̄rit in gestiōis et egestio nes quātitatē z sentētialit ab infirmo discutit toci⁹ corꝑis distēperatiōez vtinā adhuc sanaret. Sic fidelis confitēs ad sacerdotē dicat. Ostēde mihi quantas habeo iniquitates et peccata: z scelera mea atq̄ delicta ostēde mihi. Job. xiij. et extūc cōfessor dicat ad diligētissimū cōfitentē quē diu viuere delectat. z vt vitā illā querat vbi semp viuit. inquātuz in te est fac pfundissimaz cōfessionē. habeas amarissimā cōtritionē: comple sincerissimā penitētie iniūctionē. cōpensabis insup cuiuslibet lesionē. et similit studiosissime cōquiras omniū indulgētiarū dispēsationē et peccatoꝝ remissiōz. vtinā adhuc sanaret dñs animā tuā vt amarissimas purgatorij penas euā das. De q̄b⁹ dicit Aug. q̄ pena purgatorij licz nō sit eterna: miro modo tñ grauis est: z excedit oēm penā quā vnq̄ aliq̄s passus est in hac vita: nec vnq̄ in carne tāta pena est inuēta. licz innu merabilia passi sint martyres tormēta. z multi nequit quāta sepe sustinuerunt supplicia. hec oīa

Felix. Et quid mihi et tibi. nōne dicere posset sacerdos vt nō (de pe. dis. vij. c. vlt. cir fi. faciat tā exq̄sitā diligētiā. nō quilibet proxim⁹ esse debeat sibij ꝑsi. z hoc iuxta sapi entis autoritatē licebit. z magꝭ tenemur nosmetipos diligere q̄z alios. Nā q̄sq̄ reglaz diligēdi primū a semetipo accipit. xxiij. q. v. Si nō licet. z agris meis sitietib⁹ alios irrigare nō debeo. C. de serui. l. Preses. lxiij. di. Quia p ambitiōes. z q̄libz sibi pmo faciat elemosynā. deinde pri mo. de pe. dis. iij. Sane cauēdū. Ex his patz sacerdotes necessario debere sibi ꝓuidere de reme

Jubileus. Non est ita dñe. Nā Paul⁹ apo (dio salutz. qz q̄libz p se in curia regis, stolus plus proficit apud dñm laborādo. vt animas multas deo lucrifa ceret: q̄z Paulus heremita q̄ sibi solus proficit. vt legit et no. ij. q. vij. Sancta. Uñ notat q̄ sa cerdos multū meret apō deū qui pura z bona intētiōe audit cōfessiōes peccatorū ipsos fideliꝭ informādo. vt de pe. dis. iij. De q̄tidianis. in fi. de spon. Inter opa. cū ꝓcor. put in ꝓtrario dixit lex. Peius est persuadere mala q̄z facere. nā qui suadet malum per se grauiter peccat. et alteri us peccatuz sibi cōmunicat z se dupliciter criminib⁹ cōmaculat. Sic in proposito qui in bo no suadet. duplex pmiū reportat. ff. de li. bo. ex. l. iij. §. Si quis violentem. ij. Rū. ff. de ser. coz. l. j. §. Persuadere.

Felix. Possibile mihi videt confiteri diligēter: iniunctā pniam pagere patient & ablatorū restitutiōez facere cōpetēter. sed impossibile cōcernit mihi incōsueta & inflexibilē mutare duriciā: & natura reluctāte delicata pficere cū cordis amaritudine cōtritionē saltē veram: vt puta qz dñi creatura nimiū delectat. nā p adulteriū vel fornicatiōez ꝓcreari filiū in cōspectu meo gloriosum qñ putas vt dicā: penitet me fecisse hominē p cōpunctā mentis suspirationem.

Jubileus. Ad hoc multū saluberrima ꝓsunt nr̄a videlicet indulgētia & beneficia. & insup̄ put dicit Jsi. ethi. xij. c. iij. de basilici natura quē solū potest interimere mustele solers astutia. & ipe visu ꝓmit cūcta viuētia. Nihil inq̄t parēs ille rer̄ sine remedio ꝓstituit. & ꝯ talē trepide ꝓtritiōis tepiditatē. ꝯ nature leges introducēdā parēs rerū poit attritionē. q̄ si fuerit ꝓtinuata parit ꝓtritionē verā vl̄ saltē que sufficit ꝓtra dānationis ꝑpetue desolationē. Uñ si vis scire q̄d sit attritio ꝑm̄ refert vt sciaṫ cōtritiōis diffinitio. Est aūt cōtritio ꝑm Tho. dolor volūtarie assumptus pro pctis cū ꝓposito cōfitenti & satisfaciendi. Sed attritio ꝑm eundē Tho. est accessus ad perfectā cōtritionē. vñ in corporalib⁹ rebus dicunṫ attrita q̄ aliq̄ modo sunt cōminuta: sed nō ꝑfecte. sed cōtritio dicit vbi q̄si omēs partes trite sunt in mul p diuisionē ad minima. & ideo significat attritio in spūalib⁹ quandā displicentiā de pctis cōmissis sed nō ꝑfectā. cōtritio aūt ꝑfectā displicentiā. Uñ legit de matre mgr̄i petri lumbardi sentētia: q̄ ferṫ fuisse frater ꝑdict⁹ Gratiani & Petri cōmestoris. & floruerūt vno tpe Parisius: q̄ genuerat eos de epo parisien. qz verā ipsa nō potuerat hz̄e contritionē de pctis: dū vidit se tantos viros scientia ipsorū totū mundū illuminantes procreasse. que tandē ad inductionē Gratiani q̄ monachus erat penituit: sup eo q̄ indurata penitere nō potuit. et illā penitentiā deplorunt attritionē: qua fideliter cōtinuata saluabaṫ eadē. Unde remediū finale his qui vere nō possunt penitere. peniteāt exnūc q̄ perfecte penitere nunq̄ potuerūt. Ad impossibile enim nemo restringit: vt de re. iur̄. li. vj. Nemo. Fidelis autē deus est q̄ non patit̄ vos temptari supra id quod ferre nō potestis. sed faciet cū temptatione ꝓuentum vt possitis sustinere. j. Thozin. x.

Felix. Et q̄d si cūcta ꝑfeci iuxta corpor̄ & rerū facultatē & possibilitatē que ꝑtinent ad verā cōfessiōis cōpletionē ꝓter penitētie cōpetentis iniūctionē: fortassis impedit⁹ propter tpis brevitatē vel

Jubileus. Ad hoc ꝓprie prout oīm indulgentia⁹ fuit effect⁹ corpis infirmitatem. ꝓncipalit̄ constituti sum⁹ vt tollerem⁹ hmōi negligentia⁹ reat⁹. & ad hoc specialiter oīs indulgentia⁹ locus videt ordinat⁹. vt patz ex litter̄a⁹ tenoribꝫ omnū remissionū. attamē si poteris page pniam tibi (prout p̄mittit̄) iniunctā: ad superabūdantē q̄ nulli nocebit cautelā. C. de testa. Testamēta. ꝯ. Abundare. Nā in veritate q̄ penitentiā sibi (vt p̄mittit̄) iniunctaz non pagit: aut p indulgentiarū remedia nō abluit: non aliter

Felix. nisi purgatiōis igne crudeli purgabit. de pe. di. j. Si pctm̄. & c. Wltiplex. cū pcor. Quid si omnia correquisita perfeci. oris tamen confessionem non peregi.

Jubileus. Nihil ꝑficis: nec ꝑfecisti. de q̄ plene & ꝑfessiōis institutiōe. vide de pe. dis. v. In sūma. attū cōtritio posset esse tanta q̄ tolleret oīa pcā. immo peccati penā si nō haberes confessoris copiam. xlvij. dist. Omīs. in glo. secūda. & per doc. ibidem.

Felix. Quid si cetera rite pegi: sed ablata non restitui.

Jubileus. Uel dicis de bono rū aut rerū ablatiōe.

Felix. Si bonoris ablati dz fieri restitutio: qō non credebā.

Jubileus. Constat q̄ honor ceterꝫ reb⁹ ꝑdicas ꝑmū hui⁹ verā restitutiōis formā. cioris. & igit̄ ꝓferēdus & timorosior auferēdus. vt. ff. si q̄s omis. cā. testa. l. Juliana. Uñ dicimus q̄ crudelis est q̄ negligit famā suā. i. honorē. xij. q. j. Nolo. Et dicun⁹ iniquū iudicē ꝓpter pctī crudelitatē fore ꝓpij honoris ꝓsecutorē. vt de re iudi. Cū eterni. li. vj. de q̄ infra dicet. sed q̄ ꝓsequit̄ bona sua tpalia & male dispēsat. hūc dicim⁹ negligentē: & est min⁹ pctm̄. de q̄ negligentia oz. Expedit reipublice ne q̄s re sua male vtaṫ. Insti. de his q̄ sunt sui vel alie. iu. §. penul. & ita ablatio honorꝫ est crudele peccatū. & dicit̄ ꝓprie detractio. de q̄ dixit ꝓpheta. Detrahentē secreto ꝓximo suo hunc ꝓsequebar. ꝯ. c. Et de huiusmodi honorꝫ restitutione ablati p diffamatiōis detractionē dixit. H. de mōte laud. de puil. c. j. sup. ꝯ. Prelatꝫ detrahāt. in Cle. q̄ nō dimittit̄ detractori pctm̄ nisi p oia loca p q̄ detraxit. & p alia ad que cōualuit. & alis modis oibus cuilibet & quomodolibet poterit restituat famā ablatā. & cōcludit q̄ hmōi detractio ꝓpter rei tam crudelit̄ ablate ꝑciositatē est grauissimū crimē. Locor. Henric⁹ boyck. in. c. Cū tu. de vsu. vñ nisi tales detractores restituant. (si saltē possunt) famā honoris ablatā. alioq̄n nr̄e iubilatiōis sibi nouerint in nullo ꝓfuturā.

Felix. Acerbū est qđ refers. ꝛ sufficit de laudabilis honoꝛ detractiōis restitutiōe. quid autē de rērū surreptione. **Jubileus.** De rerū vis fortassis ablatoꝝ loquī restitutione. **Felix.** Volo. **Jubileus.** Hec questio taliter vt qs cōsequat pure rū habeam⁹ distinctionē solerter solutionis clarissimā. **Felix.** Dic primuꝝ de ablatis i bello. **Jubileus.** Aut qs monet bellū iustū aut iniustum. si iniustū sicut his dieby put asserit exēpli gra mouebāt Switenses ꝛ sui cōplices ciuib⁹ Thuriceñ. iusticiā cōtinuo patent offerentib⁹: nō dubitamus teneri ad omniū ablatorū restitutionē: ꝛ non tm̄ vniuersitatē Switensiū. sed singulos de vniuersitate ipsoꝝ quātuꝝ ad singulos quenit. si aūt iustū fuerit bellū vt fuit ipsorū ciuiū Thuriceñ. se cōtinuo defendentiū cōtra Switeñ. ꝛ si non habuerūt corruptā intentionē: extūc oīa q̄ rapiunt ꝑ tales siue ꝓueniāt ab hostibus aut suis auxiliatoribꝫ licite possūt retinere. ꝛ hāc rapinaꝝ tamdiu exercere donec offerat hostis ius ꝛ velit satisfacere. vt le. ꝛ no. dist. j. Jus gentiū. xxij. q. vij. Si de rebus. ꝛ per doct. ibidē. ꝛ scōm eosdē pōt recipe vsq; ad plenariā satisfactionē de omni damno dato tam sibi q̄ suis iniuste. ꝛ hoc tā in predationib⁹ ꝛ rapinis q̄ incēdijs ꝛ effractur̄is ꝛ vulneribꝫ ꝛ cedibus: ꝛ alijs q̄buscunq;. sed vltra hoc nō debꝫ accipe nisi talis sit hostis qui aut ꝓpter infidelitatē. aut ꝓpter hereticā prauitatē. aut ꝓpter contumaciā. aut ꝓpter aliqđ vicium puta rebellionis seu inobedientie intantū excesserit q̄ bona eius publicari ꝛ suorū ꝛ terra ꝓuari. ꝛ capientiū seruus fieri ex edicto publico fieri meruerit in quo casu pōt anīo expoliari. in his taliter ablatꝫ nullus tenet ad restitutionē. sed pure retineat vt facili⁹ procedat ad nr̄e celebratiōis iubilationē. Si aūt sinceri⁹ de his plura scire volueris. tractatulū Jo. de lig. intitulatū de bello. ꝛ in libro tuo quē condidisti de nobilitate. c. xxx. vsq; ad saturitatē videre poterꝫ. de q̄ ꝑdicta collegi.

Felix. Et quid de incēdiarijs ecclesiarū et aliorū sacrorū. **Jubileus.** Non dubitamus q̄ hi qui mouēt iniquū bellū (prout iā dicti Switeñ. asserunt nouisse cū complicibus) ꝛ qui ꝓsequent crudelissime ꝛ execrabiliter vigintiquatuor dom⁹ dei videlicꝫ ecclias. monasteria. ꝛ capellas. ꝛ zenodochia. ꝛ oratoria bestialiter igne cremarūt. ꝛ insup etiā loca sancta ꝛ religiosa desolatione feroci deuastarūt: aut huiusmodi crimina fieri mādarunt. seu ꝓbo aut facto aut dissimulatiōe. id est nō condigna correctiōis infligende pena proportionabiliter reis imponēda ratificauerūt: ꝛ taciturnitate cōsenserunt q̄ teneant ad oīe damnū ꝛ interesse: sed ratione incēdij locorū sacrorū excōmunicatiōe maiori ligant. ꝛ nisi ꝑ summū pontificē absoluunt. de sen. excō. Tua nos. ꝛ. c. Conquesti. ꝛ nisi tales videlicꝫ omnes ꝛ singuli taliter prout p̄mittit loca religiosa ꝛ sancta damnificantes. si saltē possunt vl' inquātuꝝ possunt vsq; ad extremā necessitatē lesis satisfecerint: per iubileū nostrū non proficiūt. Qui aūt bellū iustū mouent prout Thuriceñ. ꝛ nihilomin⁹ si locis sacris intulerūt hmōi dāna similiter pena tenent: nisi ecclie vel loca sacra (prout sepe cōtingit) fuerint incastellata. id est munitionib⁹ ꝛ machinamētis defensorijs aut offensorijs tanq̄ castrū vel castellum aut opidū armata vel munita seu fulcita. extunc si talibus locis ꝑ iuste bellātes: aut offensos aut offendēdos: inferunt dāna. nō tenent. put hec colligunt in summa Jo. li. ij. ti. v. q. xliij.

Felix. Et qđ de clericis in bello ꝓ certamīe rapinas aut dāna partib⁹ aduersis inferētib⁹. **Jubileus** Si clericus in iusto bello de cōsensu dñi aut ducis vel capitanei ꝑlioꝝ rapit aut raptis vtit: rapta sua facit ꝛ non tenet de dānis illatis: vt dicit frater Astēn. vbi sup̄. li. j. tit. xxix. ꝟ. Quid si cleric⁹ furib⁹ ꝛ rōnibus notabiliter fulcis

Felix. Contentor. Nam de bello hos ꝛ illos (tus. hic breuitatis gratia non allegandū. concernētia: vidi q̄ scripsi ꝛ collegi plura in libro de nobilitate p̄dicto. c. xxx. ꝛ ibidē etiam de Switeñ. ꝛ ipsorū ꝛ aduersariorū ꝑlio desideranti desiderio. ꝛ ibidē. c. seqn. ꝛ nūc restat patent sup̄ his enarrare qui ꝑ vim. dolū. potentiā vel fraudē solent ꝓximū suū depdare.

Jubileus. De raptis placet vt loquamur. quis dubitat omnē furē ꝛ raptorē ꝛ vsurariū ꝛ quēlibet illiciti detentorē: quarūcunq; rerū ꝛ bñficioꝝ occupatorē ꝛ inuasorē: ꝛ violentū possessorē: ꝛ ad omniū receptorū integralit̄ ad restitutionē teneri: iuxta sacrorū canonū dispositionē. ꝛ vt fiat talis restitutio vsq; ad vltimū quadrantē ꝛ venditio nē hereditatis ꝛ omniū bonoꝝ. etiā si oporteat ipsum ꝛ familiā suā mendicare. ꝛ scōm sanctuꝫ Tho. q̄ facultas restituendi semp est q̄diu debitor habꝫ ꝑ quod satisfacere pōt vsq; ad mendicam paupertatē vl' extremā necessitatē: in qua tamē sentētialiter sine omni culpa accipit vite ne

cessaria.in qua etiam necessitate furari possumus hec p Guilh. ⁊ alios. xliij. q. vj. Si res. ⁊ insuper ibidē cōcludit p doct. q de malis quesitis fiat restitutio si fieri pōt: aut se cū leso componat alˢ est extra gratiā: per quā potest vl vellet cōsequi nostre iubilationis indulgentiaz. immo alˢ damnatus est sicut fur vel raptor q nō restituit quod fraudulent vel violenter abstulit. De hac materia plenius si videre volueris: immo plenissime plegas scripta p Petruz de anco. sup regula: peccatum non dimittitur. li. vj. ⁊ per Jo. in summa confess. libro. ij. titulo. v. q. lxxxvj.

Felix. Quid damno dato vl fraudulent illato. **Jubileus.** Scriptū est. Qui occasionē damni dat: damnū dedisse videt. vt le. ⁊ no. de homici. De cetero. cū concor. ⁊ in eodē. c. De cetero. Henric⁹ boyck. ponit largissime distinctionis determinationē sic inquiēs. Si quis dat operā rei illicite: ⁊ ille tenet. ⁊ hoc verū de occasione propinqua ⁊ ordinata. ad illud ponit exemplū: q si quis rixā incipiat ⁊ in ipso percutit vl vulnerat vel alˢ male tractat, ꝓpter qō amici ipius ⁊ cōsanguinei indignati aliquē etiā ꝓter consensum suū: aut ꝓpter condescendentiā suā occidant vel debilitent. ⁊ talis est in culpa: ⁊ irregularis est. ⁊ tenet ad damnorū illatorū illis quorū interest refusionē. alˢ si occasio est remota. vt si qs faciat gladiū causa lucri cum quo aliquis exposit occidit nō tenet. sed si dat operaz rei licite. ⁊ adhibz diligentiā nō tenet. secus si nō adhibet diligentiā vt reparatores ⁊ cōstructores eminētiū locorū siue rectoꝝ facere cōsueuerūt. de quo plene cū suis clarissimis allegationibz pertinentissime deductis. hic causa brevitatis prout supra ꝓcauisti. vide Henricū boych. vbi sup. ⁊ vt huiusmodi occasiōes profundius intelligas. Nota si quis infirmū vertit vl transuertit in aliud latus vt citius moriat: irregularˢ est. ⁊ etiā si consuluerit si ex hoc mors vel quasi fuerit citius subsecuta irregularis est. fortius si consului aliquē mortificandū: etiā si non moriat: sed alˢ enormiter ⁊ vsqz ad mortē vulnerat vel percutit aut cōquassatur. ⁊ si clericus taliter fuit lesus. mandās est excōmunicatus. ⁊ si immiscuerit se diuinis est irregularis. vt no. ibidem.

Felix. Et quid de bis qui p dolum damnū dant? **Jubileus.** Hoc multipliciter pōt ꝓtingi: sed dicas de cuiusmodi dolo certificari volueris.

Felix. Primū de iniqui iudicis vel arbitri vl arbitratoris mala cōditione. **Jubileus.** Scias leges impiales diuinitus cōditas: ⁊ insup sacros canones in iniquorū iudiciū. sub quibz etiam arbitri iuris aut arbitratores ⁊ consulatores ⁊ cōsimiles ⁊ procōsules ⁊ scabini ⁊ ꝓtores principū ac vniuersitatū ⁊ collegiorū ⁊ capitulorū ecclesiarū ⁊ monasteriorū presidētes comꝓhendunt lamentabiliter vt equaliter ꝓtactum est clamitare detestationē. Nā aliquādo iniquā sententiā ferūt dolo malo: aliqñ per imprudentiā. in ꝓmo casu si timore siue cupiditate: siue odio siue amore: aut alia causa iniquam tulerūt sententiā: tenent precise ad oīe interesse illi q ex tali sentētia lesus est. hoc est ad oīe damnū in q̄ lesus diuinit⁹ est: nisi forte possent inducere illū pro quo iniquā tulerūt sentētiā ad plenariā restitutionē faciendā ei qui fuit lesus. vt patz. C. de pe. iudi. qui ma. iu. l. vlti. xj. q. iij. Quatuor. ⁊ illos iniquos iudices siue sint clerici siue laici singulares. aut cū vniuersitate ⁊ collegio manētes (prout ꝓmittit) nō suademus transituros ad nr̄e iubilatiōis gratiā. quia ꝑderent laborē ⁊ expensam. nec alˢ videbūt lumē in eternū: sed transeāt cū iubilo suo ad lucrū sempiternū. quia hic receperūt mercedē suam. Matth. v. ⁊ in corruptione sua peribunt iniusticie mercedē suam recipiētes. ij. Pe. ij. nisi satisfecerint leso dūmodo potuerint. vt no. ibidem. Dicit etiā sanctus Tho. hoc crimē videlicz iniqui iudicis grauius esse rapina quia auctoritate diuina abutēdo nō simplicz hominis sed dei vices gerendo in terris. malignant. ij. Paralyp. xix. ⁊ sic in iniuriā proximi deū inhonorāt. Nec dñs noster iesus xp̄s in cruce moriturus orare voluit pro talibz: prout etiā fuerūt Cayphas ⁊ Pylatus: quia sciuerūt q fecerunt tanqz legesperiti: sed orare voluit ꝓ illis q̄ nesciuerūt q̄d fecerūt. Lu. xxiij. ⁊ de his iniqs iudicibz ⁊ alijs ꝓdictis ꝓprie Dauid scripsit totū psalmū. lj. videlicz Quid gloriaris in malicia: vsqz in finē. quē leges cū diligētia. Sz de secūdo mēbro videlicz si p imperitiā iniuste iudices aut ꝓsidentes iudicant. tenent ꝓm leges ꝓdictas. leso inq̄ntum bonū ⁊ equū videbit religioni indicantis. ff. de fa. ⁊ extraor. cog. l. vlti. Jn iudicio tamē anie tenent ad restitutionē leso. Aliā vero tremendā mali iudicis penā. vide in pall. c. Cū eterni. de re iudi. libro. vj. hic brevitaz benignitate nō ponenda.

Felix. Bene dicz. Nā de illa materia nup specialē feci collationē q̄ incipit Syrū celi circui-ui. vbi reliq̄ reperiem⁹ sufficiēter expressa. ⁊ tales iniq̄ iudicantes cuiuscūqz fuerint cōdictiōis nō arbitror nisi satisfecerint iuxta iurz nostras ad tuas licite trāsituros iubilatiōis

solénitates. Nã bi ꝓrie (ꝓut ꝑtactũ est) sunt honorꝫ ꝓrij ꝓsecutores q̃ est ꝓsecutio seuissima vt in dicto.c. Cũ eterni. ꝛ q̃ sibi neq̃ꝫ: cui bon⁹ erit. ac si diceret: nulli. Ecci. xlij. ꝛ si hmõi neq̃ctia ab alijs ignorat. leuis tñ est cõsolatio q̃ in seipso confusus est: vt dictt Johes Crisost. in omel. Nũc restat di-

Jubileus. De iuristis. aduocatꝫ. notarijs. scribis. ꝓut de iudicibus tanq̃ de ꝓsonis nõ oino ꝓuatis ꝛ de curialibꝫ ꝛ curizanis. ꝓthonotarijs: ꝛ cãcellarijs ꝛ horũ substitutꝫ. ꝛ ꝓcuratoribꝫ ꝛ horũ sollicitatoribꝫ ꝛ testibꝫ. de q̃bus similit notat in tuo libro de nobilitate. c. j. q̃d dicã nisi q̃ nullũ malus impunitũ: ꝓut nullũ bonũ irremũeratũ remanere cõsuevit: vt de pe. dis. iij. Piũ. Putam⁹ cõciliũ Basilien. in eo in q̃ deliq̃t fore iusto dei iudicio patenter correctũ. Vidi revera dũ fuerat in sui floris amenitate q̃ in iudicibꝫ ꝛ auditoribꝫ ꝛ cõsequẽter in singulis suppositis nulla vel modica fuit eq̃tatis vel iusticie rigoris obseruãtia sed oĩa. auaricia. dolo. ꝛ fraude fuerãt subacta. ꝛ ꝓut quondã in romana curia videbantur auditoribꝫ ꝛ iudicibꝫ ꝛ ꝓsidentibꝫ exenia vel ꝓpine in esculentis ꝛ poculẽtis liberaliter oblata q̃ cõsumi poterãt ꝑ tẽpora breuissima. vt de rescrip. Statutũ. §. Insup. li. vj. sed hic aliter. Nam ne donaria cito corroderent a tinea: aut defecarent a culice strabone vel musca. ꝛ igit hic vicz in cõcilio Basilien. ex pacto vl̃ cõsuetudine turpiter introducta: ꝛ nõ aliud nisi auri aut argenti massa vñ plurimoꝝ iudicũ marsupia neq̃ter breuissimi tp̃is cursu fuerũt farcita. nũc vt putam⁹ reliq̃ concilij vel ꝓsidentes aut degẽtes ibidẽ vl̃ alibi cõtra explorati iuris discretionẽ impatient in noĩe dyaboli cui cõplacuerunt patiunt intolerabilẽ sui stat⁹ diminutionẽ. nec ꝓdito rerũ male conq̃sitaꝝ ipsis manebit aut cõplebit restitutiõis optunitatꝫ (ꝓut infra dicem⁹) ad ludentiũ fortune q̃litatẽ. Et nũc ad ꝓpositũ reuertamur si tales iudices aut curiales ꝑ dolũ ad fraudẽ seu falsitatẽ damnũ aliquibꝫ intulerint. vel extra debitũ fallacit quẽpiam exactionauerũt. absq̃ penis alijs ꝑ iura constitutis tenent ad dãnoꝝ illatoꝝ refusionẽ. iuxta ꝓnotata. alioq̃n nedũ nr̃e iubilatõis gr̃e bñficia sibi noverint: nunc aut in futuꝝ minime ꝓfutura. sed insup maledictiõe merent cõfundi sempiterna.

Felix. Viroꝝ quare nõ iudices iuristas ꝛ ceteros curiales hmõi qui freq̃nter iustificant impiũ ꝛ q̃ condẽnant iustũ ꝛ abhominabiles sunt apud deũ. vt ꝓuerb. xxij. ꝛ nõ abhorrẽt q̃ timor ꝛ tremor veniẽt sup eos ꝛ cõterant eos tenebre ꝛ dolore ꝓturbẽtis cõtremiscant. Deut. xxxij. ꝛ q̃re nõ cõturbati sunt ꝛ cõmoti sunt ꝛ tremor apꝑhendit eos: dũ tã impudẽter formauerũt sibi sermonẽ neq̃ꝫ in dolo ꝓximo suo. ꝛ vt tales tã freq̃nter acclamant ꝛ cõmu-

Jubileus. Vi ꝓrie sunt de q̃bus dixit ꝓpheta Hiereij. Frons (niter diffamant. mulierꝫ meretricis facta est tibi. noluisti erubescere. vnde his iudicibꝫ iuristis ꝛ curialibꝫ falsitatis aut neq̃tie tã frequẽter opponit crimis obiectus: ꝓut furtũ molitoribus. ꝓrietas claustralibꝫ. rapina nobilibꝫ. seditio militantibꝫ. credulitas militaribꝫ. seueritas dominantibꝫ. fauoꝝ cõsulibꝫ. iniq̃tas assessoribꝫ. partialitas officialibꝫ. corruptio testibꝫ. exactio tabellionibꝫ. incõgruitas scriptoribꝫ. cõtentio ꝓcuratoribꝫ. mẽdaciũ mulieribꝫ. incõstantia dominabꝫ. incõtinẽtia monialibꝫ. luxuria iuuenibꝫ. adulteriũ cõiugibꝫ. indiscretio ꝓginibꝫ. cõcubinat⁹ sacerdotibꝫ. excõmunicatio ꝓlatis. indeuotio cõfitentibꝫ. tepiditas absoluentibꝫ. trepidatio ꝓdicantibꝫ. inaduertẽtia cõsedentibꝫ. ꝛ sprẽtus audientibꝫ. negligentia ꝓlationibꝫ. simonia spũalibꝫ. auaricia clericalibꝫ. blasphemia lusoribꝫ. circũuentio mercatoribꝫ. fraus negociatoribꝫ. dolus institoribꝫ. negacio vẽdentibꝫ. mendaciũ vectoribꝫ. ꝓiuriũ ruralibꝫ. ebrietas rusticalibꝫ. scurrilitas cõuiuantibꝫ. garrulitas hospitibꝫ. procacitas cauponibꝫ. vsura cõtrahentibꝫ. adulatio cliẽtibꝫ. pigricia seruientibꝫ. curiositas artificibꝫ. laudes histrionibꝫ. inuidia mẽdicãtibꝫ. discordia cohabitantibꝫ. dissolutio magistratibꝫ. inobedientia scolaribꝫ. repulsio paupibus reuerẽtia diuitibꝫ. subtractio rebꝫ ac detractio honoribꝫ. ꝛ improbitas oĩbus cõductis laborãtibꝫ: ita q̃ hmõi vicioꝝ in cõmune prouerbiũ deductoꝝ inoleuit cõtinuatiõis sermo tã consuetus q̃ istis singlis ꝛ vniuersis tanq̃ iuristꝫ ꝛ iudicibꝫ: ꝓut ꝑdixim⁹ hec infamie nota: ac si foret laudis cõmendatio magna incutere nõ soleat pauorꝫ seu pallorꝫ vl̃ erubescẽtie met⁹. Nam vt dixit poeta laureat⁹ loq̃ndo de subita mutabiliq̃ꝫ lusoꝝ fortuna. dũ mox illico crescit ꝛ decrescit inq̃t cõsuetus nõ est passio cũ incõsuetis tanta ꝓditio oĩno foret merorꝫ intricatio. Et dixit cõmentator. Sermo q̃ famaꝫ ab oĩbus non est oĩno falsus. ꝛ ita ista ꝓuerbia tã cõmuniter diuulgata: ꝓut ꝓmisim⁹ de iuristis ꝛ ceterꝫ nõ sunt. vt patz ꝑ oĩa fundamẽtis carẽtia. Nihilo-

Felix. minus tamẽ nisi resipiscãt non proderit ipsis hec nr̃a vl̃ alia peccatorũ indulgẽtia. Et si tales q̃ damna vel iniurias mihi tã nequiter intulerũt (ꝓut effectualit nuper

mihi violent de facto certi psidētes intuexerūt) z iuxta tue distinctiōis normas p leges atq; iuris fulcitas dāna nō restituerūt. vl'alis nō satisfecerūt: z vt psequar gratiā iubilatiōis tue tene-

Jubileus. Ad debitoz remissionē iuxta simpli- (oz ne ad debitoz oīm remissionē. cē quozundā ozonis dñice ruminationē (iudicio nro) simplicē pcipe nō nram sed laudabilē doctoz distinctionē: sup de officio misse z ozone dñica laudabilit conscriptā Clarū est em̄ q; dānificatus inique in honoris z rerū oblatiōe (nisi libere voluerit) nō tenet ex necessario salutis ignoscere sed semp pōt ablata repetere z iniuriā vindicare cū iuris moderamie. Sed breuiter vt sincerius intelligas vtrū offensus teneat offensaz dimittere. Ad qd rñde duplicit. aut quātū ad rancozē vindicte: aut quātū ad actū iusticie. Primo adhuc dupliciter qz aut quātū ad actū rancoris interiozē. z sic dimittere est necessitatis vt gram p dictā psequaris aut quātū ad actus exteriozes: scz signū amicicie. tūc distinguendū est: quia aut ille qui offendit petit sic est necessitatis: aut nō petit. z sic nō est necessitatis: nisi forte ad aliq̄s pfectos (put fecit thesaurus) si aūt intelligit quantū ad actū iusticie nō opoz. nec tenet. imo possum̄ iusticiam petere modo seruate. Uel aliter z melius: qz hoc pōt intelligi vel q̄ntuz ad iam dictā: z sic est necessitatis. vel quantū ad iniuriā. z sic supererogationis: nisi forte put p̄dixim̄ quātū ad perfectos. Concoz. Guilh. du

Felix. Tu dixisti de offensoribz z offensis. sed p hoc rādi in rōnali diuinozū super dñica. clarus nō suz vtrū sit de necessitate caritatis q; inimici diligant. vl'sit de necesitate caritatis q; hō signa vl'effect̄ dilectiōis inimico exhibeat.

Jubileus. Si p iā dictā distinctionē nō es clarus. vide Joh. in summa cōfessō. qui post sanctum Tho. hoc clare p̄sequit libro iij. ti. xxxiij. q. ccxij. z sequēti.

Felix. Breuitatis causa suz contentus in illo z ex dictis tuis cōpetenter inferre si nolens dimittere rācozē (put p̄mittit) ad iubileū tuū pcedere pbibet potius ille q̄ cām rācoris. i. dānū intulit iniq̄ z non recognoscit ꝓbo nec opere z valet arg. a foztiozi: vt patet in Cle. de reli. z vene.

Jubileus. Bene dicis. Nec obstat qz dixit Christus Lu. v. Si ego sanc. in. glo. iij. offers munus tuū: hoc est fm glo. quia nō licet irasci si recozdatus fueris: quia frater tuus habz aliquid aduersum te. id est q; fratrē tuū leseris. relinque ibi mun̄ tuū ante altare. z vade: affectu (vl'cozpe: si inueniri poterit) recōciliari fratri tuo. Est aūt sīa: si nō licz irasci fratri tuo. mlto min̄ odio hze z minime odire iniq̄ z ledere z nō facere.

Felix. Sū cōtentus sed modo dic de lusoribz qui pzo- ut videt violenter auferēdo nulli factū insult̄.

Jubileus. De lusoribus multi mlta loquunt. sed cōmuniozē z oīm viarū mitiozē eligamus. vtinā adhuc rite p lusoribz vt resipiscerent pcederem̄. Uñ fm Ray. z glo. Archiē. ibidē distinguam̄. vel aliq̄s voluntarī ex cupiditate lusit. z si tūc amisit nō repetit: qz nihil rehabebit. si aūt lucrat̄ est: tūc tenet ad restitutionē saltē in iudicio anie quā saluare volum̄ per iubileū. sed nō illi a quo recepit: q̄a similis dolus in eo fuit: sed paupib erogēt. sed si q̄s inuit̄ aut attract̄ per vim vel nimiā alterius importunitatē: aut p dolū in ludo cōmissum amisit: pecuniā illā pōt repetere. z alter in iudicio anie p̄dicto nō tenet illi restituere sed paupib erogare. Nec obstat si q̄s dicat nec lusores de me lucra pseq̄ntes mihi restituūt: z plus de me q̄ ego de ipis cōmunit̄ receperūt. Dico etiā q; nō obstat qz fures vel raptoz̄es mihi multa rapuerūt. ecōtra tū furari vel rapere nulla iura nisi necessita-

Felix. Et sic lusores vt audio sentētialiter dāna cū maledictiōis pe (tis tpe permiserūt. na siue lucrent siue p̄dant. cōmuniter reportabūt. z satis est acerbū faucib meis. q̄a hucusq; mihi nunq̄ feci remoziū cōscientie de in ludo p̄ditis vel lucratis. z hoc idē puto de

Jubileus. Credo q; hoc fiat ex ignorātia crassa que ne- (omnib cōsodalib nris. minē excusat. vt. xxxviij. dist. Si in laicis. z. c. Que ipsis. cū concoz. Haz si viderent aut requirerent doctoz̄es aut peritos vel fratrē Jo. in summa. li. ij. ti. viij. q. xxiij. in his breuit informari nō dubitarent. z insup puto de psuetudine taliter seruari z iure municipali vt fiat restitutio nulli de perditis in ludo. Unde dictus Joh. cōcludit in fine nisi fiat per falsitatis dolum: vt ibidem. sed tamē non excludit vt erogetur lucrū pauperibus in foro cōscientie vt securi simus apud illum iudicē: vbi iustus vix saluabitur: nisi quis lucret de personis talibus que al's alienare nō possunt: vt sunt minozes. pupilli. amentes. z fatui. z insuper si fuerint religiosi cuiuscunq; status z etiam episcopi quozū res z rerum vsus tantūmodo p̄ loci tis z bonestis actib exercendis est ipis z non aliter concessus. tales em̄ prelati vel religiosi per talē modum nec lucrari nec perdere possunt: prout infra sincerius dicetur.

Felix. Est ne aliqs ludus licit⁹. **Jubileus.** Utiqz sic. Nam pōt fieri ludus causa fortitudinis exercēde. videlicet cū basta. pila ꝛ lapide iaciendo. vel currēdo. saliendo. luctādo. pugnādo. dimicādo. ꝛ omis ludus q̄ fit causa virtutis et etiā subtilitatis vt instatis. vt le. ꝛ no. per doct. in autē. ꝛ om. obe. prin. in prin. coll. v. ꝛ etiā vescēdi cā vel cōiuuandi. vt. ff. de alea. l. eorū in cōiuio. ꝛ oīs ludus licit⁹. vt ibidē. l. solēt. ꝛ seqn.

Felix. Et quare ludus q̄ iuriby fortune penitus innitit est tam diligent⁹ prohibit⁹. **Jubileus.** Amore dei. de hoc sufficienter vide Ray. li. ij. c. vlt. de aleatoribꝫ: vbi enūerant⁹ multa vicia de ludo patent⁹ prouenientia. videlicz lucrandi cupiditas. i. auaricia spoliādi volūtas. mendacia. ociosa ꝙba: ꝛ multū vana blasphemia. proximi corruptio. tpis amissio: ꝛ multa maloꝝ impressio. de q̄bus clarius ibidē tibi legere p̄sentiby cōmitto ex q̄bus merito cōiecturare poteris si ludus est licitus: ꝛ si ablatoꝝ diligentius fiat restitutio vt iubilei nostri fruaris beneficio.

Felix. Sed q̄d dicis de meretricibꝫ ꝛ de meretricio suo factꝫ ditioribus an cuz dicto lucro retento vel sine lucro venerint vere penitētes: ipis proficiāt tue iubilationis solemnitates. **Jubileus.** Utiqz sic. Nam ꝛ taliter Maria videlicz egy ptiaca p cōfessionē ꝛ cōtritionē. ad verā recōciliatiōis beneficiū fuit restituta. Nā meretrix licz turpiter lucra recipiat: tamē iuriby nō cōpelli⁹ vt restituat nisi ab illo q̄ donare nō poterat sibi taliter cōquirat. vt sunt p̄sone p̄dicte videlicz minor. surdus. cē. ꝛ epūs ꝛ q̄libet religiosus ꝛ religiosoꝝ p̄lat⁹. tales em̄ si donāt: donatio nō tenet. Uñ restitutio p talē modū. p meretricē necessario fieri dz: si saltē hz vt colligi⁹ ex p̄dictis.

Felix. Et q̄d de hmōi p̄latis ꝛ religiosis. **Jubileus.** Tales em̄ prelati ꝛ religiosi q̄ meretricibus aut p̄sonis inbonestis ecclīastica bona pauperiby ꝛ licitis opibus ꝛ operiby debita cōferunt: sunt raptores: ꝛ p̄ seqns tenent⁹ ad oēs repositiōis ꝛ restitutiōis obligatiōes. Di aūt sunt de quiby scriptū est prout sil⁹ iter de clericis q̄buscunqz taliter sua bona distribuentiby. Ecclesiā defraudare: sacrilegiū est ꝛ accepisse pauperiby erogandū ꝛ esurientiby plurimis id reseruare vel incautū vel intimidū est: aut qō aptissimi sccleris est ꝛ aliq̄d subtrahere omniū p̄donū cupiditatē supat. xij. q. ij. Gloria episcopi. vel amico rapere. Itē in concilio Toletano. Si illi q̄ nulla ex rebus suis pauperiby christi distribuunt: eterni iudicis voce cōdemnabunt⁹ in futuro. quātomagis q̄ auferūt paupibus qō nō dederūt. xij. q. ij. Et si illi. Itē nedū p̄latus vel clericus aut monach⁹ male cōsumēs vel qō min⁹ malū est seruās res eccl̄ie. sed q̄libz etiā laic⁹ res p̄rias seruās vltra sumpt⁹ suos cū sciat vel videat indigere paupes violentiā ꝛ rapinā ōr cōmittere: vt colligi⁹ ibidē. de q̄ plen⁹ vide Jo. in sūma. li. ij. ti. v. c. xiij. ꝛ quō illi ad nr̄m iubilatiōis festum procedāt. p se ex p̄tactis diligenter colligere non postponāt.

Felix. Quid aūt de ioculatoribꝫ. **Jubileus.** De ioculatoribꝫ nimis ꝛ vagis vt ita loquamur scolaribꝫ: nisi p doluz aut fraudē acq̄sierint. ꝛ p̄sertim ab illis quiby donare taliter est p̄hibitū receperint sine restitutiōis onere (put locuti sum⁹ de meretricibꝫ) seruatis seruādis: cōsequi p̄nt nostri iubilei beneficiū.

Felix. Et q̄d de religiosis viris vl̄ mulieribꝫ ad iubileū sili ter ambulare desiderantiby ꝛ firmiter p̄ponentibus. **Jubileus.** Religiosos p̄latos p se ꝛ sibi subiectos videlicz monachos aut alios religiosos viros auctoritate supioris fulcitos. ꝛ p̄rietatis vicio cōtinuatiōis intētione nō infectos. putam⁹ secure transituros. securiores tñ in monasteriis credim⁹ cum obseruātia regulari p̄manſuros. Nā sepe bonū nō est faciē dū sine licentia supioris ne deterius inde cōtingat: put le. ꝛ no. de cle. non resi. Inter quattuor.

Felix. Et q̄d de monialibꝫ. **Jubileus.** Quiby de iure scripto ex suo monasterio p̄sertim in tali casu nunqz licebit egressus vt le. ꝛ no. in. c. Unico. de sta. reg. li. vj. licz alit Clemēs papa. vj. in extrauaganti q̄ incipit. Assensu fratrū cē. dispoſuerit. cui⁹ tñ dictamen periti oribꝫ mihi nunqz placuit.

Felix. Quid autē de religiosis p̄rietariis. **Jubileus.** Illi maneant extra iubileuz nūc ꝛ in ꝑpetuū: in eterne maledictiōis signū. Nā illis tanqz in pctō sordentiby: non valebit indulgentiarū cuiuscunqz benedictiōis beneficium.

Felix. Et q̄d si p̄latus suus libere dispensat: cōcedit ꝛ indulget vt religiosus possideat in meliori forma q̄ fieri pōt ꝛ statu alis cūmonacho dormiret: qz in vtroqz paris potestatꝫ auctoritatē haberet: ꝛ qz substantialia religiōis dissolueret. Sed hi errant corde cū nec papa possit cōtra capi-

Jubileus. Et si p̄lat⁹ talia posset sil⁹ iter pure ꝓcederet vt moni (ta canonū relaxat.

tulũ. Cũ ad monasteriũ. de sta. mo. dispensare ⁊ ꝓprietatis incõtinẽtie seu inobediẽtie vicia pe-
Felix. Forte nõ dicis verũ. quia hoc foret infinite multitudini par- (tentib⁹ indulgere.
cẽdũ. de q̃ le. ⁊ no. xliij. dist. Comessatiões. ⁊ plenissime ꝙ Jo. in sũma. li. iij. ti. xxx. c.
viij. quia nec multitudo cõcubinariorũ ⁊ adulterorũ publicorũ ⁊ occultorũ tollit execrabilem
peccati maculã infinitorũ. et nisi hi ⁊ illi peritorũ cõsilio penitus resipiscãt. de indulgẽtijs nũc
aut in futuruꝫ. **Felix.** Videbo si potero cũ religiosis. si cõtra tui ri- **Jubile⁹.** Ite et
nihil reportãt. goris sententiã vti potero saniori cõsiliario. inter-
rogate diligenter: ⁊ cum inueneritis renunciate mihi vt ego veniens adorem eum. Matth. ij.
Felix. Sũ cõtent⁹: vel q̃si de hmõi ꝓprietarijs. sed **Jubileus.** Hi sunt multipli
vadam⁹ ad alia ⁊ dic q̃d de ꝑuis ⁊ ancillis. ces. quia sunt ser-
ui ⁊ ancille qui emptiçj dicunt ⁊ illi se alienando ꝓter dñi voluntatẽ qualitercunq̃ cũ corpe
furtũ cõmittũt. prout le. ⁊ no. liij. dis. Si seru⁹ absente. ⁊ pro nullo bono malũ est faciendũ. de
vsu. Sup eo. cũ ꝓcor. sed de mercẽnarijs dicã q̃ vadant sine preiudicio dñi vel alterius. pro-
ut hec ⁊ alia videre poteris per Jo. an. iñ nouell. de restitutiõe spo. Ex pte. sup. v. Commodo.
Felix. Et quid facient **Jubileus.** Si ex ipsoꝝ absentia nulli derogat. et si ad
seculares clerici? residentiã et obediẽtia vl̃ debito nõ tenẽtur
vadãt in noie dñi. putam⁹ tamẽ securũ: superiorũ petere licentiã ⁊ reportare litterã cõmendati-
ciã. etiã si fuerit episcopus vel ꝑlatus. de quo de cle. nõ resi. Relatũ. ⁊. c. seq̃n. ⁊ ibidez ꝙ totum.
Felix. Sed quid de clericis aut religiosis horas canonicas negligentib⁹ an per supple-
mentũ talis obmissionis suffragari poterit ipis beneficium tue iubilationis.
Jubileus. De horis canonicis per negligentiã ⁊ non necessario. puta infirmitatis
causa obmissis videt dicendũ q̃ bñficiati in cathedrali vel collegiata aut
claustrali ecclesia vbi iuxta ritũ huiusmodi ecclie perfici solent psallendo taliter horẽ canoni-
ce. ⁊ vbi propter diuina celebranda solẽniter mihi officia principaliter sunt fundata personis
ministrantib⁹ in domo dñi competẽtia stipendia. tales persone tenentur ad horas canonicas:
cessante iusto impedimẽto: non in domo vel loco priuato: aut in angulis ecclesie perficiendas:
si saltẽ abiles sunt ⁊ possunt. sed reuerenter ⁊ psallenter cũ choro perficere: alꝫ non satisfaciũt.
Dicimus autẽ notanter infirmitatis causa. Nam lex dicit. Famuli egri quos curam⁹. nobis
seruire intelliguntt. ff. de sta. li. l. iij. §. Stichus. ⁊ tẽpore infirmitatis pascendi sunt prout cle-
rici de suis beneficijs. ff. Commodati. l. In rebus. §. Possunt. Non autẽ putam⁹ leuem excu-
sare febriculã: aut veterẽ quartanã. vt. ff. de edil. edic. l. j. §. Sed sciendũ. ⁊ in his videt conscie-
tia cuiuslibet oneranda. vel qua infirmitate non orantis cõscientia veniat excusandi: vt legit ⁊
no. de vo. c. vlt. et Archidya. c. vl **Felix.** Et si cessantib⁹ legittimus impedimentis talit ho
ti. de hereti. libro. vj. in glo. vltia. ras canonicas nõ perfecerũt ⁊ gl̃iosos stipẽdioꝝ
fructus: ⁊ mercedẽ laborũ ad quos tenebant perceperũt. an ne ꝙ iubileũ penitus quietationẽ.
Jubileus. Ecce dixim⁹ supra de mercẽnarijs ser- (seruatis seruãdis) reportabũt.
uis ⁊ si tales cõducti ꝑcio laborẽ sibi cõdictũ aut opus sibi debitũ per diẽ
non ꝑfecerint. ociosi quoq̃ per singulas horas diei vacauerint ⁊ a patrono cõductore nihilo
minus inclinato iam sole stipendia plenissime perceperint. quid putas aliud nisi q̃ furtum et
rapinã cum dolo ⁊ fraude cõmiserint. ⁊ nisi restituerint: iubilei nostri gratia carebunt. imo ni
si domino conductore satisfecerint: peccatorũ veniam nunq̃ reportabunt. Unde discreta con-
fessorũ scrutinia huiusmodi clericos: immo ꝑlatos ad restitutionẽ fructuũ inducant. Nã vtiq̃
beneficiũ datur ꝓpter officiũ. de rescrip. c. fi. li. vj. cũ cõcor. nec nobis constat qualit huiusmo-
di clericis aliter sit cõsulendũ. Nam vtiq̃ si stipendiũ fuerit propter aliquem laborẽ: opus vel
operã collatũ obsequiũ presupponit fideliter exequendũ. Ita no. doc. in. c. j. de cele. miss. ⁊ Ray.
li. j. de apostatis. §. Item nunq̃ clerici. ⁊. §. seq̃n. ⁊ Archiẽ. ibidẽ. in glo. Et licz hec dura vide
ant quibusdã: aliud tamen nõ sentim⁹ dicendũ nisi aut suppleat ꝙ simile aut equiualens. vel re
stituat fructus. sed si noueris dic rogito si cuiq̃ tali sit salubrius consulendum.
Felix. Mihi nõ cõstat nisi summus pontifex de nouo faciat pontẽ illis vt ad iubileũ am
bulẽt: aut alias animas suas saluas faciẽt. aut inueniat remediũ ꝓut dictũ est su-
pra de basiliſco. ⁊ presertim ꝓpter illos q̃ nũq̃ vel raro legerũt horas canonicas ⁊ continuo re
ceperũt pensio- **Jubile⁹.** De clericis bñficiatis vtiq̃ ad horas canonicas obligatis ⁊
nes ecclĩasticas in eccl̃ia vl̃ extra ꝑficiẽdas ꝓstitutis dicim⁹ ꝓut de canõicis

supdictis. Sz de clericis in ordinibz minoribz constitutis ecclesias prochiales possidētes. z fructus largissime vel etiā quantūcunqz modicas recipiētibus: qd dicemus nisi put de laicis decimas z fructus ecclesiarū ad ipos minime ptinentes imbursantibz: nisi sint de illis decimis de quibz p ceteros clarius dicit Jo. in sum. li. j. ti. xv. q. xv. alias tales clerici put laici sunt raptores z ipotores. Rem ad se minime ptinentem ptinaciter occupātes. Nec putamus nostre iubilationis celebritatē perficere. nisi voluerint effectualiter rapta restituere. vel saltem cū consilio peritoz pauprbz erogare. Ita dicit doc. vbi supra. z singulariter singula colligi possunt vbi colligimus predicta. z alis ratio multū militat z experiētia rusticat vt mens intelligentiam plene percipiat. sed singulas doctoz allegatiōes refricare fortassis nutricatiōis possemus tedū legētibus inculcare. Clerici aūt in sacris ostituti z nō beneficiati. aut ad officia salariati z si horas canonicas nō pfecerūt per iubileuz (seruatis seruandis) gratiam z absolutionē reportabunt.

Felix. Sū contentus z puto pauperes religiosos cū talibus clericis comprehendendos. Tā de ista materia lucidius dudū in qdam tractatulo de validis mēdicantibz intitulato scripsi conclusiones fulcitas cōpetēter iuribz rationibz nunc dicas nobis de excōicatis.

Jubileus. Excōicatus pōt esse in gratia dūmodo penituerit z leso satisfecerit. Dic si in summa fuerit a canone apud sedē aplicā absoluet z gratiā nostre iubilationis seruatis seruādis cōsequi videat aūt ne p dolū ꝓcesserit aut leso ignorante colluserit. z cū leso ꝓcordatus ꝓpter potentiā aut aliunde taliter absolutionē extorserit: aut p interpositā psonā clericū lesit: aut lesionem disposuit. vt le. z no. in. c. j. de homi. li. vj. de assisinis z clarissime ibidē p Jo. mo. qbus dolus z fraus nō poterit suffragari. de rescrip. sedes cū ꝓcor. Item iuxta tenorē tā dicte decre. videlicz. c. j. de homici. li. vj. sunt excōicati. nō tm̄ q clericū p assisinos ledūt: sed q terre principē etiā minorē occidi disponūt: put nūc est casus recēter p manibz de assisinis in oppido friburgen. Constantien. diocesis incarceratis q salariati (put cōfitent) z inducti p certas psonas principē austrie pdere voluerūt: q quidē psone videlicz ꝓducētes assisinos simiter pter excōicationē put ibidē ptinet sunt alis execrabilibz penis inuolute. a qbz omnibz nisi de speciali mandato pape (etiā si mors principis nō fuerat subsecuta) p nostrū iubilationis beneficiū absolui nō potuerūt.

Felix. Sufficit de ill' p eccl'ie cōstitutiōz ex cōicatis. Sz qd de p hoiem ḡuatis.

Jubileus. Per hominē excōicatus nil pficit nisi p eundē cū satisfactione fuerit absolutus. aut apud superiorem sentētiā cōtra se male plataz fuerit psecutus. put le. z no. in. c. Ut debitus, de ap. z in. c. Venerabilibz de sen. excō.

Felix. Et quid si suspensus.

Jubileus. Suspēsio est multiplex. vt le. z no. in clemen. Cupientes de penis. in glo. ingna. z nouellis in. c. Ad hoc. de ap. de qua m'ta forēt dicēda. Sz ad ꝓpositū nostrū putamus distinguendū. vel aliqs est suspensus siue sit a iure vel ab homine ꝓpter delictū z stat in delicto. talis nil pficit in nostro iubileo. z hoc si delictū est publicū vel occultū. vt est crimē cōcubinat'. put infra dicet. cū nō sit in caritate. vt patz ex pdictis. vel est suspēsus ꝓpter delictū ppetratū cōfessum z contritū z satisfactū est lesis z ad tēpus vel ppetuo. z si tūc est suspēsus a tali actu per quē meret indulgētia. puta ab ingressu eccl'ie. z talis p ꝓsequēs suspēsus est ab omni eccl'ia. vt iij. q. v. Quisqs nihil pficit. sed si suspēsus est a tali actu q nō reqrit opus ꝓpter qō dat indulgentia. vtputa ab officio misse z tunc potest seruandis proficere prout colligitur ex premissis.

Felix. Et quid dicis de interdictis.

Jubileus. De interdictis putamus dicendū sicut de suspēsis. Tā put dicit Jo. an. in. c. Ad hec. de ap. tūc suspēsio z interdictū in m'tis paribz passibz ambulāt. z put colligit ibidē credimus q in hoc doctoz discretionē non faciāt: si tū dubia occurrāt ad ipsos recurrāt.

Felix. Et qd si qs inique fuerit excōicat' suspēsus vel interdict' an seruatis seruādis sibi pficiat iubile'.

Jubileus. Sententia pastoris seu plati siue iusta siue iniusta fuerit semp est timēda. vt. xj. q. iij. c. j. z dū taliter timet extūc est medicinalis. vt de sentē. excōmu. Cū medicinalis. li. vj. nisi in tribus casibz. Primo si fuerit lata post legitimaz appellationem. Secundo cū continet intollerabilē errorē. Tertio cū indebitis exactionibz aliqs excōicat. vt. no. glo. in dicto. c. j. Alias vero taliter videlicet sententijs predictis ligatus proficere non videt. Est aūt certū q sententia que nulla est nō indiget absolutione. puta nō p iudicē vel excōicatū lata. de senten. excō. Per tuas. vj. q. j. Primates. z ibidē in glo. iij. Dicit autē nulla multis modis. vt no. ibidē. z meli' de sen. ex. Presenti. z in glo. ij. li. vj. z Archi. co. ti. z. li. ca. ij. in glo. iij.

Felix. Tu supra dixisti cōcubinariū suspēsuz ꝛ ꝑ ꝓsequens quia ꝓpter adiubilatiōis tue solēnitatem nō secure transituruz. an hoc extendatur tam ad laicos ꝙ ad clericos.

Jubileus. De clericis nullū est dubiū vt le. ꝛ no. in. c. vestra de coha. cle. ꝛ mu. sed leges quibusdā laicis ꝑmittāt. vtz. C. de do. int' vi. ꝛ vxo. l. ij. ꝛ ff. de ꝓcubi. l. j. In iure tñ nostro ꝛ foro ꝓscien

Felix. Quid autē si quondā dū iuuenis erā clericus habebā cōcubinā cū prole multiplicatā et effectua-
tie nullo modo videtur permissuz.
liter mihi cōiunctā. nūc em senui ꝛ cōcubina similiter apparet etate senilis ita ꝙ ambo de incō
tinētia ampli⁹ nō sum⁹ suspecti vl' cōpetentz etatz sum⁹ ꝛ firmit' ꝓposuim⁹ vti cōtinētia ꝑpetua.

Jubileus. Apparet nobis ꝙ semel cōcubina cohabitādo semꝑ ꝑsumat' cōcubina: ꝛ
si nō actu tñ habitu. ꝛ clericus vitit' cōsolatiōe sua tanꝯ cōiuncta ꝑsona. ꝛ
ꝙ ꝓterea iuris ꝓhibitio nō veniat cassanda. qz in hoc iura nō distinguūt. nec nos distiguere
debemus. vt. ij. q. v.

Felix. Dihi videt standū ꝓtrario. Nonne cessante causa ꝓhibitiōis
Cōsuluisti. cū ꝓcor. cessabit ꝛ eius effect⁹. vt. j. q. vij. Ex ꝓ remedio. de renūc. Post
trāslatiōz. cū ꝓcor. Nā iuranti ammō nō accedere ad ꝓcubinā. ꝑ hoc nō ꝑcludit licitus coitus
matrimonialis dū fuerit sibi matrimonialiter cōiuncta. vt dicit glo. xj. q. iij. Quod ꝑcessor.
Itē cui quondā nō licuit intrare eccl'iam furādo. nūc penitēs secure intrabit orando. sic quia
q̄ndam nō licuit concubine cohabitare clerico ꝓpter fornicatiōis causaz. caste tñ licuit seruire
clerico: maxime dū de cetero nō sunt suspecti de incōtinētia. vt no. a ꝓtrario in. c. j. de coha. cle. ꝛ
mu. Nā dicit ꝓprie textus. Nā faciliter cōcedit eccl'ia duobz coniugibz vt discohabitent. aut ꝙ
vnus eoz intret religionē. cū ambo sunt senes. de ꝓuer. ꝓiu. Cū sis: ꝛ. c. Uxorē. cū ꝓcor. de melī
ori em ꝑsumendū est. de ꝑsumꝑ. c. vlt. ꝛ ex qualitate ꝑsonaz ꝑsumit' licitū quod alias esset illici
tū. de ꝑben. nō esset. cū ꝓcor. ꝛ no. doct. in. c. Litteras. de ꝑsumꝑ. vt vbi plures ꝑsumptiōes ꝓtra
riant'. de eodem illa que magis ammirat' veritati prefert' vt hic. ex quo ꝑsumptiōes ꝑñt alligari
in cōtrariū. finis em spectādus est. C. ad sil. l. vlt. imo si finis bonus est. totū bonū est. de no. op.
nū. c. ij. ꝑ Hostien. ꝛ sufficit nobis cōsciētia pura. q̄ dū in oculis dñi nō excusat: sentit omis qō
libet. xj. q. iij. Sentio. ꝛ quē de libro vite nō delet iniqua ꝓsciētia: nec delere pōt humana igno-
rātia. ibidē. c. q̄d obest. et Paulus dixit. j. Lorint. ij. Gloria em nostra est testimoniuz ꝓscientie
nostre. qñ de eo ꝙ homies nos vituperāt ꝓsciētia liberos demōstrāt. de sacra vnc. c. Unico. cū
ꝓcor. Et dicit Latho. Cū recte vivas ne cures verba maloz. Arbitrū nr̄i nō est ꝙ q̄sq̄z loq̄t'.

Jubileus. Dultū cōpetēter astruere conaris vt ꝓcubinatu: cū bono ꝓposito cōuersi vadāt ad nostre iubilatiōis solēnita-
tē ꝛ ꝓcedant coram illo rite in cui⁹ cōspectu iustus vix recipit saluatiōz. Audi glo. in dicto. c. Sē
tio. q̄ dicit ꝙ nō sufficit ꝓsciētia: sed req̄rit' bona fama quātū ad alios. sed qñ sumus int' tales
q̄ parati sunt incitari ꝛ nō reꝑhendere. vñ ne tales corrūpemus exemplo facere debemus vt fa
ma nostra luceat coram eis. ꝛ sic ꝓprie dicbz istis abbas q̄dam habet ꝓcubinā: ꝛ ꝓsequēter oīes
ꝛ singuli sui monachi: q̄libet ꝓueniēter (vt puta) habet suā ꝓpter fornicatiōez contra mētem
Pauli. j. Lorint. vij. Sed cap. ꝑdicta videlicz. Sētio. ꝛ. c. Quicq̄d obest. loquūtur: sum⁹ int'
tales q̄ nō curāt imitari sed tantū reꝑhendere tūc sufficit nobis quantū ad eos nostra cōsciētia
Christus em noluit exemplo suo alios corrūpere ꝛ scādalizare dū dixit Matthei. xvij. ad pe-
trū Quid tibi videt tē. vt autē nō scādalizemus eos vade ad mare ꝛ mitte hamū ꝛ eū piscē qui
ꝑmus ascēderit tolle ꝛ aperto ore inuenies staterē illū sumēs da eis ꝓ me ꝛ te. Uñ vidi ꝑlatuz
decrepitū q̄ ꝓsultus per vicariū Cōstantien. ꝓpter scādalū vitādū reliqt vetulā cōcubinā nulli
suspectā sue senectutis bacu

Felix. Suz dubi⁹ nesciēs qñ sit

Jubileus. Ex amo
lū ꝛ ꝑñtis vite ꝓsolationem. scādalū vel scādali signū. re dei q̄s
singula ꝑñtibz incidētia pōt auribz tuis inculcare. vide Ray. in sūma. li. iij. ti. xxx. de scādalo ꝛ ꝑ
plexitate. ꝛ Jo. in sum. ꝓfesso.

Felix. Et quid. si cōcubina tanꝯ vxor sicut vitis abundās
li. iij. ti. xxx. q. j. ꝛ sequentibz. in laterib⁹ dom⁹ mee: et filij mei sicut nouelle oliuarum
in circuitu mēse me degūt. vt multiplicati q̄s leges laudabilit' cōmendā ꝛ volūt imunitate certa
gaudere: vt. C. qui nūero liberoz. l. fi. ꝛ hos sine matris adminiculo nutrire nō potero cū natu-
raliter nō possint oblīuisci filioz suoz. ij. q. vj. Ad romanā. ꝛ carnē suā nemo vnq̄ odio habuit
xij. q. ij. Nō extimamus. ad Ephe. v. ꝛ teneat' ad alendū. vt. v. dist. Ad eius ꝓut inter animalia
bruta mater nutrit prolē. vt dicit Plinius. Et q̄d faciā qz tantū vite solatiū cū incōmodo ma-
gno derelinquā. ꝛ cōstat ꝙ impossibilitas ꝛ incōmoditatz immutat ius cōmune. vt plene. no.

Archiđ. de sepul. c. vlt. li. vj. in glo. iij. **Jubileus.** Et quid hoc ad ꝓpositū. Nā si p filioꝝ multitudinem (put ꝑmittit) fauor inducit. et hoc solū de filijs legitimis intelligit. de q̄ plene per Jo. an. in mercu. in regl̄a decet bñficiū. li. vj. sed p liberoꝝ tuorum pluralitatē crimē tuū plenius dinoscit: ⁊ immunitas quā habere ꝑsumis: diminuit. vt legit ⁊ no. de eo qui dux. in vx. Cū haberet. ⁊ tanto grauiora sunt pcā: quāto diutius infelicē animaꝫ detinēt alligatā. de ꝓsue. c. vltimo. ⁊ ad magnā iusticiā iudicātis pertinet vt nunq̄ careant supplicio qui in hac vita nunq̄ carere voluerūt pcō. de pe. dist. ij. Voluissent. Unde dixit frater Uincentius ordinis scī Dominici p̄dicator in dieb⁹ nostris p gallia famosissimus in vna collatiōe singulariter ad cler⁹ seclusis laicis in quadā eccl̄ia tanq̄ ad ꝓclauū specialiter cōuocatū post multa: cōcubinarios corripiēdo sic inferebat. Spes gero de clerico q̄ mox illotis manib⁹ de loco ꝓstituto coinq̄natus ꝓcedit ad arā dñi cōficiendo corpus xp̄i. naꝫ sunt aptissima sibi cōtritiōis instrumēta. vtputa quia penitētia sepe naturalis sequit luxuriā: ⁊ oīe animal triste post coitū. qz multū infrigidat vt philosophus. j. de naturalib⁹ ⁊ ita naturalē penitētiā p mētis tristiciā naturaliter introductā seq̄tur artificialis penitētia: vt dicit lex. Ars imitat naturā inquātū pōt. ff. de op. l. Adoptio. ⁊ ita leuit inducit ad penitendū ⁊ flectit ad satisfaciendū ⁊ minus impedit ad ꝓseuerādū. de qua penitētia naturali ex coitu ꝓcedēte dicit Boetius. iij. de cō solo. prosa. vij. Quid aūt de corpis voluptatib⁹ loquar: quarū appetētia q̄dez est plena anxietatis: satietas vero plena penitentia. ⁊ hoc ibidē pulcre ꝓsequit p totā ꝓsam et metra sequentia. Uñ clericus ꝓcubinarius mēte ⁊ corpe pollutus habēs vas iniq̄tatis firmiter inhabitatiōis sue lateribus: nec ꝓponit relinquēduꝫ et p ꝓsequēs in cōcubinatu ꝓseuerādū. ⁊ hic nō est spes penitētie nec remissiōis. ⁊ sic est in statu desperatiōis. qz hic ⁊ sibi similes sunt extra caritatē ⁊ nō seruauerūt dei iusticiā. ⁊ fidē scripturis sacris nō adhibuerūt: vñ sunt sine spe: ⁊ p ꝓsequēs desperatione. Cōstat autē q̄ hec quattuor ꝑtutes imo oīes ꝑtutes sunt cōnexe ⁊ vna sine altera nō pōt subsistere. vt de renūc. Nisi cū prīdē. §. Porro. cū ꝓcor. ergo nisi resipiscāt cōsequunt penā ꝑpetue damnatiōis. Sūt ⁊ plura alia cōcubinariorū incōueniētie pericula q̄ntum ad se ⁊ alios q̄ ipsoꝝ audiūt diuina. p doct. in capl̄o vestra p̄dicto largiter descripta. vbi videat⁹ hic breuitat⁹ gr̄a p enit⁹ nō dertimīanda. vñ tales ꝓcubinarij nō vadāt ad nr̄e iubilatiōis bñficia.

Felix. Ad ꝓpositū tibi dico q̄ quondā vidi clericū qui post⁹ ꝓnoctauerat ad lupanar publicū. ⁊ mox mane de die sequēti penitētia tali cōuolutus transiuit ad Carthusiaꝫ ⁊ perseuerauit ad finem optimū: ⁊ hoc rarū fuit vel difficile clericis constrictis per cōcubinatus contuberniū. Sed nūc reuertamur ad ꝓpositum. ⁊ q̄d si ꝓcubinatus crimē est occultum?

Jubileus. Dicit Greg. Non min⁹ cōfusus est q̄ in se cōfusus est. Attamē regulariter min⁹ peccat qui occulte peccant q̄z qui manifeste. de q̄ ꝓ ⁊ cōtra. xxxij. q. iij. Nemo. in glo. sed quia occult⁹ cōcubinarius suspēsus est ad min⁹ quo ad se. vt. j. q. j. Sacerdotes. ⁊ p ꝓsequēs in peccatis est. Nā indifferenter cōcubinat⁹ est ꝓhibit⁹: vt patz ex predictis ⁊ occultis ⁊ manifestis dictū est. tollēs membra christi facie mēbra meretricis. j. Cho. vj. Item ibidē. Nescitis quia qui adheret meretrici vnū corpus efficit. ⁊ hi sunt etiam de his q̄ male vtunt⁹ beneficijs suis. De quib⁹ dicit Baruch ꝓpheta. c. vj. Unde subtrahūt sacerdotes ab eis aurū ⁊ argentū ⁊ erogant illud in semetipos. dant autē ex ipō ꝓstitutis ⁊ meretrices ornāt. et iterū recipiūt ista a meretricib⁹ suis ⁊ ornant deas suas. id est filias. hi autē non liberant⁹ ab erugine ⁊ tinea. id est pena. Hec ille. Ecce hec detestatio meretricis veteris testamēti. Et nunc dicim⁹: qui facit contra ꝓhibitionē sacroꝝ canonuꝫ: mortaliter peccat. vt plene no. Archiđ. de cōcess. ꝓla. c. ij. li. vj. in glo. ꝑ. Damnabiliter. **Felix.** Que aūt ꝓpie dicit ꝓcubina **Jubileus.** Est que cessantibus legalib⁹ instrumētis iuncta est ⁊ cōiugali affectiōe assistit. id est amplectit. vt. xxxiij. dist. §. Concubina. ⁊ idem ius est de concubina ad nr̄e iubilatiōis solēnitatem transitura quod ⁊ de suo clerico qz ad imparia non iudicant. xxxij. q. j. si quis vxorē. quia scriptū est. quos facin⁹ par coinquinat ⁊ equa vtroq̄ simul pena comitetur. xv. q. iij. Sane **Felix.** Rogo dic summarie in q̄bus punctis volueris sententialiter ꝓsistere. **Jubileus.** Scias summarie sicut rite de p̄missis poterimus colligere prout q̄ matrimoniū ꝓtractū semel dūtaxat carnali copula cōsummauit ꝑpetuo tenet ad mutuā cohabitationē. vt. xxxvij. q. ij. §. j. sic q̄ cōcubinatū semel dumtaxat carnali copula cōfirmauit aut cōsummauit. ꝑpetuo tenet ad discohabitationē. vt de coha. cle. c. j. cū concor. vñ de ꝓiugatis dicit. Quos deus cōiunxit ho-

mo non sepet.xxvj.dist. Deinde.cū ꝓcor. de ꝓcubinarijs dicit. quos dyabolus ꝓiunxit homo separet. videlicz ꝑlatus. cui hoc de iure cōpetit. ff. de offi. or. Irrefragabili. cū concor. Unde sequit si ꝓcubinarij siue sint occulti siue manifesti cōtra ecclie prohibitionē mutuo cohabitant: z auctore dyabolo in sua rebellione ꝑseuerāt. in pctō mortali ꝑdurant: z non tm̄ carebūt nostre

Felix. iubilationis priuilegio. sed etiam aliarū indulgentiarū non gaudebunt beneficio. Nōne dicit Aug. ꝙ de nemie desperandū est ꝙdiu est in h̄ corpe cōstitut⁹. xxiij. q.

Jubileus. Hec desperauim⁹ de diuite quotidie epulan= (ij. Corripiant. cū ꝓcor. te splendide dū viuebat in hoc corpe. z nichilomin⁹ sepult⁹ est in inferno

Felix. Anxiatus est in me spūs me⁹: z in me turbatū est cor meū. qz oste= (pfundissime. disti ꝓpl'o tuo dura. vtinā potares nos vino cōpunctiōis. nos aūt ꝓplus tu⁹ vicz clerici: z oues pascue tue z pascimur z pascim⁹. viij. q. j. in scpturis. cū ꝓcor. Da nob auxilium de

Jubileus. tribulatione: quia vana salus hominis in qua hucusqz speravimus. Tu scis qz dicit ꝓpheta. dedisti timentib⁹ te significationē vt fugiant a facie arcus vt liberent dilecti tui. qui aūt non timuerit dñm. huic dicūt iura nr̄a multū indignāter acerbissime imputet illi ꝙ se artauit dū liber erat. de elec. Cū in veteri. z damnuz qđ ꝙs sua culpa sentit sibi. nō alij dz imputari. de iudi. Intellexim⁹. cū ꝓcor. Et dixit Greg. ad epm solo mitanū. de fornicatiōe z symonia multiplicit accusatū. qz sic in cōtumacia ꝑseuerātib⁹ seueros nos esse cōuenit. sic būilitatis z penitētib⁹ locū venie negare nō debemus. ij. q. v. Quāto. in fi.

Felix. Et qđ de ꝑlatis hec z alia crimi= **Jubileus.** De illis breuit dicim⁹ qualie na z maxie publica ꝓmittentib⁹. na pctā retorquēt in sinū suū lxj. dis. Miramur. vnde z sanguis subditorum strictissime requiret de manib⁹ taliū prelatoꝝ. de offi. or. Irrefragabili. Negligere em̄ cū possis ꝓturbare puersos nihil aliud est ꝙs fouere: nec caret scrupulo societat⁹ occulte q manifesto facinori nō desinit obuiare. ij. q. vij. Negligere. Unde putamus tales prelatos taliter alienis peccatis dū ꝓpria sufficerent oneratos tanqz camelum per foramē acus ad nr̄e iubilationis gratiam grauissime transituros. z rebus taliter stan=

Felix tibus: si saltem possunt z non impediunt vacuos pure reuersuros. Et si essent vera que dicis. sic summū pontificē z primates. z patriarchas z archiepiscopos z epos z abbates: z alios quoscūqz ꝑlatos nō iudicares securos: z p̄sertim illos qui in veritate sciunt sibi subiectos iniqtatē opantes: z nō impediūt dum possunt: absit credere talem seueritatem iuris seruandam. nam per penitentiā z tue iubilationis gratiā omia relipiscūt.

Jubileus. De summo pontifice nō ponamus os in celum quē a nullo putamus iudicandū: ꝓut legit z no. de elec. Significasti. z ibidē p Jo. an. z firmi⁹ p Cōstantien. z Basilien. cōciliorū decretū: sz de alijs ꝑlatis si scieris remediū cōtra nr̄e tradi

Felix. tiōis rudimentū rudissime traditū dic rogito z gratant videbis me fore ꝓtentum. Deliberabo. z si inuenero tibi denūciabo. Sz qđ de adulteris dic interim ne vace

Jubileus. De adulter⁹ id qđ de cōcubinarijs: z simuliter q semel dum (mus ociotaxat mulierē in adulterio cognouit cū eadē tanqz cū adultera ꝑpetuo manere nō poterit. sed si cōtraxerit cū eadā cū solute facte sunt ambe ptes. z al's stante priori matrimonio neutra partiū in mortē alteri⁹ machinata fuerit. z de cōtrahendo fidē non dederit. vadant (seruatis seruādis) ad gratiā nostre iubilationis. vt de eo qui dux. in ma. c. j. ij. z iij. Uidi tamen in practica: ꝙ quidā publice cōtraxerunt. qui quondā fidem de cōtrahendo (vt premittit) dederunt. sed quia probari non potuit. iudex eosdē simul manere metu collusionis

Felix. in ipsoꝝ maledictionē ꝓmisit. dat tū cuilibet partiū cōpetēs remeduz si perierint. Quid aūt dicis de symoniacis z in q̄ cathedra pestilētie talis collocare volueris.

Jubileus Scis iura detestabilit loq̄ de hac hereti furiosa: vt patet breuitatis gr̄a p Ray. z Hoff. z alios summistas scribētes in hui⁹ maledictiōis crumna. sed vltimo dñs Martin⁹ papa quitus cū cōcilio Constantien. p cōstitutionē perpetuā symoniacos occultos z manifestos ipo iure declarauit excōmunicatos: z demū cū puerti voluerint a summo pōtifice z nō ab alio dū satisfecerint absolutēdos. banc cōstitutionē Eugenius ratifi cauit. z insup cōciliū Basilien. roborauit: z modern⁹ pontifex (vt asserit) eandē seruari cōstitutionē rigidissime demādauit. Constat tm̄ ꝙ tpe Martini pape ꝑdicti būficiorū tam consueta fuit venūdatio tanqz porcoꝝ cōparatio fuit in foro: sed boc nihil ad nos. sed veritas est: et nisi ꝙs rite ꝓnūc aut nr̄e iubilationis tpe laboret absolui nō poterit sibi iubileus noster aliqualit

suffragari. Est aũt hic nouꝰ casus in q̃ quis ipo facto ꝓstringit excõicatione. ⁊ addendus aliis q̃ ponunt in clemẽ. **Felix.** Sz q̃d de vsurarijs. **Jubileus.** De vsurarijs nemo dubitat q̃n s. de sen. excõ. in glo. teneant ad vsuraꝝ restitutionẽ vt de vsurꝭ per totum. **Felix.** Sed quid de vsurarijs. **Jubileꝰ** Vis fortassis dicere de his q̃ faciũt ꝓtra aut paulo plus vel mi nus emit vnꝰ aureus. **Felix.** Uo lo. **Jubileus.** Obmissis multoꝝ concertationibꝫ ꝓncipali ꝓ tali cẽsu ꝓ quãto cõiter ꝓpetui cõparent fructꝰ. ⁊ extũc sincere facit grãz vendẽti vt redemat dum ad fortunã pinguiorẽ puenerit q̃ talis meret subueniẽdo taliter angustiato. ⁊ q̃ nõ delinquat. sed si secꝰ dolo aut fraudulẽtia vnxerit cõtractꝰ quoꝝ malicijs hoim ꝓtinuo machinantibꝫ infinit est nũerꝰ. Dicimꝰ q̃ talibꝫ nõ debet nr̃e iubilatiõis aut aliaꝝ indulgẽtia rũ salus nisi restituat si vltra sortẽ fuerit locupletat. Sed qꝛ proueniũt cõtinuo noui cõtractꝰ habeant cõsultissime fide lium peritorũ consensus. **Felix.** Et q̃d de victalitijs. i. fructibꝫ ad vitã hois cõiter cõparatis. **Jubileus.** De hac materia plene scripsisti in tractatu de negocio monachorũ ad abbatem Wulbrunẽ. ordinis Cistercien. in. ꝙ. quid autẽ si ingrediẽs ⁊c. ⁊ ibidẽ post multa cõclusisti. q̃ quilibet laicus vl̃ cle ricus: sed nõ religiosus taliter emẽs fructꝰ certos ad tꝑus incertũ bñ facit. ⁊ hoc si nõ sit in frau dẽ vsuraꝝ nec in odiũ suoꝝ heredũ. nec est deceptio vltra dimidiũ iusti ꝓcij. sed pia necessitate ⁊ ꝓfectus futuri securitate ⁊ satisfacit decre. si de vsu. vbi ꝓpter incertitudinẽ excusat cõtractus **Felix.** ab vsura. de quo vide plene Jo. an. in addi. spe. super rubricã de vsurꝭ. post Hostꝭ. Quid aũt si emit q̃s fructꝰ incertos vicz arboꝝ. ficuũ. ⁊ agroꝝ. ⁊ alioꝝ prediorꝝ ad **Jubileus.** Dicit idẽ Jo. an. q̃ liceat. dũmodo dolose quis nõ proce- (tẽpus certũ. dat. ⁊ ibidẽ vide ad has questiões multũ subtiles vtriusq̃ iuris allegati- ones breuitatꝭ benignitate hic obmittẽdas. ⁊ ita si in his simplicit processerꝭ ad iubileũ firmẽ ter trãsibis. religiosi aũt taliter onerati vicio ꝓprietatꝭ nisi hmõi fructꝰ cedant ad vsus cõitatis tanq̃ iuxta suas normas dãnati nõ approximẽt nr̃e iubilatiõi. nec ꝑlatoꝝ suoꝝ ꝓut supꝛ nota **Felix.** Sũ cõtentus. sed qꝛ tã generaliter ⁊ spẽaliter oĩa ⁊ (uimꝰ inhereãt relaxationi. singula ꝑ te supius declarata ꝑ intricatiõis ⁊ extricatiõis questionũ varietatẽ nimi- um multiplicata. in me multiplicauerũt sensuũ cõfusiones vagantiũ ꝑ denia patent incertissi- ma. ⁊ q̃d eligã ignoro. vt tã superaltanda iubilatiõis acquirã gratiose bñficia ꝑ mltas genera- tiões mirifice desiderio magno desiderata. Est ne generalis regula ꝑ quã breuiter scire potero q̃ nõ perdã: prout ꝑmittit laborũ ⁊ expensaꝝ onera. ⁊ salubriter acquirã pcõꝝ meoꝝ beu gra- uissimoꝝ remedia. **Jubileus.** Questio breuis. sed decurtata solutiõis rñsio sum- marie danda quomõ et qualiter poterit esse leuis. **Felix.** Dic leuiꝰ et bre- uiꝰ quo poteris. **Jubileus.** Putamꝰ quoslibet in caritate ꝓsistentes fore penit abi- les percipiendo nostri iubilandi beneficij remissiones. **Felix.** Et quõ scire possumꝰ qꝛ impossibile q̃si per omia indicasti supius ꝑ Salomonẽ ⁊ plures alios. ⁊ scis nũc q̃ dñs nõ nouit opus impfectũ ⁊ ꝑsertim dũ extra carita- tẽ fuerit pactũ. de bap. Maiores. §. Sz ad hoc. Dic igit vt sciam̃ quando huius caritatis sta tus vel habitus cer **Jubileus.** Uellẽ (vt ille vult q̃ me constituit) oẽs saluos fieri. s. titudinẽ habeam̃. ad Thi. ij. vnde ad nr̃e q̃stionis solutionez dicit frater Astẽn. ꝑ Henricũ boẽch in suis scriptꝭ multiplicit cõmendatꝰ. ⁊ hoc in libro suo scõo. ti. lxij. de caritate ⁊ odio sic inquiẽs de his qui digne valeãt ad eucharistie sacramẽtũ accedere. ⁊ non dubito q̃ ad hmõi sacramẽtũ digni reputant: q̃ sil̃iter inbili nr̃i gr̃am cõsequant. Jta tñ q̃ ly digni vel digne: large recipiat ꝓut cõpetentꝭ litterature scolarꝭ ꝺr digꝰ ad sacerdotij gradũ. ⁊ vltra sic ꝓferẽs. Nõ põt aũt aliq̃s exñs i hac vita fm cõmunẽ legẽ scire certitudinaliter se carita tẽ habere. tũ propter caritatis ⁊ dilectiõis acquisite similitudinẽ. vt dicit Bernꝰ. de amore. tum ꝓpter diuinã dispensationem ꝓpter quã deus oculos claudit seruorũ suorũ ad ea de quibꝫ pos- sunt offerri ⁊ infert. Hinc dicit. Nemo scit vtrũ amore vel odio dignus sit. qõ tamẽ quidã di- cũt esse verũ. loq̃ndo de amore finali ꝓ oñi tpr ⁊ absolute. q̃ eñ sacramẽtũ adhibita oñi dili gentia q̃ ad hoc requirit recipit potest scire certitudinaliter fidei caritatem se habere. Hec ille. **Felix.** Adhuc multũ sum dubius: nesci- **Jubileus.** Si sincere cõsiderasses oĩa ens quis sit illiꝰ diligẽtie modus. ꝑ nos supius designata: et

notares adhuc designāda hec di ligētia tibi clarescēret notissima.

Felix. Videt materia nimis intricata. ꝓponas igit simpli cē si poterꝫ sūmariū in forma ꝓclonis brevissima.

Jubileus. Ecce si hō vere ꝓfessus ⁊ cōtrit⁹ fuerit: ⁊ si de cetero se mortalit nō peccatu rū firmiter ꝓposuerit. ⁊ lesis p ipm inq̄stum pōt satisfecerit ⁊ offensoribꝫ aut inimicꝫ suis iuxta distinctiōez p̄dictā ignouerit. extūc ī caritate est ⁊ nr̄i iubilei gr̄az reportabit.

Felix. Est hic ne aliq̄ exceptionis cautela.

Jubileus. Nulla. imo si vt talis aliqs inuētus nō fuerit: nedū has ⁊ alias indulgentiaꝝ gr̄as habebit. ⁊ etiā eterne vite ꝓpetuo lumīe carebit.

Felix. Durus est hic sermo qs pōt eū audire.

Jubileus. ꝓput dixerūt discipuli ad dn̄m. Joh. vj. Dulcis est sermo: qz tm̄ ad id potes qō iuxta supradicta ⁊ iure cōstringimus. ⁊ ab amarissimis infernalibꝫ penis perpetuisq̄ p indulgentiaꝝ huiusmodi bn̄ficia te miserīcorditer liberamus.

Felix. Et si caritatē talit acquisitā p̄didero.

Jubileus. Recuperat caritas ꝓ pn̄iam ꝓtinuo: q̄ tollit omnē auersionē cū delictoꝝ obstaculo Vñ Aug⁹. li. v. rationū. Penitētia est q̄dam res optima ⁊ pfecta: oēs defectus reuocās ad perfectū. Recupat autē caritas maioꝝ vel minoꝝ ꝑm q̄ homo se plus vel minus ꝓparat: ⁊ diuina largitas dispēsat cum talibus p̄dictis. alꝫ non vere peniteret. ⁊ hec dicit frater Astēn. vbi supra.

Felix. Est ne aliqs modus p̄ter iubilei aut indulgentiaꝝ bn̄ficia in q̄ quis ꝓsequat oīm pctōꝝ suoꝝ plene remedia

Jubileus. Utiq̄ sunt plures modi q̄bus pure remittunt oīm pctōꝝ inquinamēta.

Felix. Edic igit q̄les sunt.

Jubileus. Naz ꝑmo sincerus ingressus tollit omēs pctōruꝫ reat⁹. vt. xxxiij. q. ij. §. Nō em̄. ⁊ in glo. ⁊ ꝓpie Jo. in sum. li. iij. q. xxxvij. q. viij. Ex his excludo beghardos ⁊ beginas q̄ intrāt ⁊ tenēt temere ritum ⁊ habitū re probate cōuersiōis ⁊ ficte ꝓfessiōis. de q̄bus dicet infra in ꝓcessu nr̄e collatiōis. Secōo baptismus rite suscept⁹. vt de pe. dist. vij. Nullus. cū ꝓcor. Tercio vltimū supplicium si fuerit patient cū debitꝫ circūstantijs tolleratuꝫ. vt ꝓbat dict⁹ Joh. li. iij. ti. xxxiij. q. cxliij. Quarto qui moritꝫ in iusto bello ꝓ iusticia tanq̄ martyr christi mor saluabit. vt le. ⁊ no. xxxiij. q. iij. Fortitudo. cū ꝓcor. In his tm̄ quattuor modis hō ꝓficere nō poterit: nisi ꝓritus ⁊ ꝓfessus (put p̄mittit) restituerit ⁊ lesis satisfecerit: ac offensoribus (prout pretactum est) condonauerit.

Felix. Et si q̄s p̄ter p̄dictos q̄ttuor modos: ⁊ seclusis vt asseris indulgētiaꝝ thesaurꝫ qui quōdā nō fuerūt in vsu: ⁊ alꝫ ꝓtrit⁹ ⁊ ꝓfessus satisfecerit. nōne saluabit p pijssimas oꝛonū ⁊ collectaꝝ dep̄catiōes solēnes in diuīs officijs vel alꝫ p̄uatas ad oīpotentꝫ clemētiā benignissime ⁊ ei⁹ infinitissimā misc̄diam q̄ lōge supat oēm hūani generꝫ miserationē. tā ineffabili deuotiōe dictatas. tā dulci modulatiōe cōpositas. tā mellifluo stilo cōstructas. ⁊ tā gl'iosa ꝓpatiōe cōpactas: put sctūs Greg. ⁊ alij btissimi pr̄es ⁊ doctores ⁊ mgr̄i interna ꝓsideratiōe: cū spūs hūilitate. intentionis sinceritate. cū bone volūtatꝫ integritate: quōdā elegant exquisierūt. et ex sacrꝫ scpturꝫ collegerūt: ⁊ sermōibꝫ floridissimis ꝓstiparūt: ⁊ coloribꝫ rethoricꝫ ornauerūt. p q̄ freq̄nter celos q̄z oīno penetrare ⁊ abyssos intueri. ⁊ summā dn̄i maiestatē ⁊ oīpotentꝫ clemētiaz sibi ꝓpitiam supplicit impetrare merito videri potuerūt. imo in suis ꝓsis. odis. hymnis. cāticis ⁊ dictaminibꝫ om̄e qō hoīs ⁊ aīe bn̄dictiōez tāgere poterit quomodolibꝫ nūc aut in futuꝝ: seu dn̄i furoꝛē mitigare vl ei⁹ irā sedare. ⁊ ipius gr̄am reparare: ꝓ cordiā q̄z nutrire: ⁊ remissionē oīum pctōꝝ purā obtinere: ⁊ vitā eternā possidere. p extensuz generalit ⁊ spēalr̄ posuerūt. ⁊ de cōtingentibꝫ felicitatē corpis ⁊ aīe nihil obmiserūt. ⁊ summarie q̄ cūcta se impetrasse letet: q̄ tēpluꝫ aut oratoriū petitur⁹ ingredit. ⁊ q̄d est vltra qō petere p̄sumat hō ab eo q̄ vult ⁊ iubet vt petamus. si mētis ⁊ corpis sanitate petita gaudebim⁹: ⁊ a pn̄ti liberari tristicia: ⁊ futura ꝓfrui letitia largit obtinebim⁹. put hec ⁊ alia copiosissime in p̄tactis dep̄catiōibꝫ: oratiūculis ⁊ oꝛonibꝫ solēnibꝫ vel p̄uatis ponunt exp̄ssa. exq̄ xp̄s dixit. Quecūq̄ petieritꝫ patrē meū in noīe meo dabit vob. Joh. xvj. ⁊ hoc est q̄ ecclia ꝓcludit oꝛones ⁊ collectas p dn̄m nr̄m ih̄m xp̄m. in his q̄a deo p̄ce dep̄cantes petim⁹: ⁊ nūq̄d om̄e supat desiderū tantarū dep̄cationū necnon oꝛonū effectus. ⁊ est sup oēs ⁊ singl'os tue iubilatiōis ꝓtutū potentat⁹. ⁊ q̄d vltra accedit hō ad coꝛ altuz

Jubileus. dep̄caturus dū tantā corpis ⁊ aīe salutem rogat ⁊ acquirit creaturus. Sūt q̄ dicūt in effectu q̄ q̄cunq̄ vtiꝫ oꝛone q̄cunq̄ deuotissima ⁊ p aliuz dictata: ⁊ p̄sertim si fuerit ꝓuata seu in forma ecclie nō ꝓpalata. sit tanq̄ sagitta q̄ de pharetra p cedit aliena. vt nobilis q̄daz inq̄t iuuēcula: ad quā vsus q̄dam fictionibꝫ eplaruz Ouidij Fla

sonis. de bello Troianorū fulgētissime cōpositis. que ꝓterea nunc̄ languebat amore cōpunctiōis aut amore rei telo corrosionis: ꝙa nouit ꝙ nō chorus scabāt desideria cordintime torsionis. cōcordāt em̄ in mlīis dilectio dei ⁊ hoīs ꝓut est sepe silitudo matrimonij carnalis ⁊ spiritualis. vt no. in. c. Tue. de spon. ⁊ scriptū est Sap. j. Spūssanctus discipline effugiet fictū. idest fictionē. ac si dicerem⁹ fictā ozonē. Ūñ Greg. moral. xxx. c. xxiij. q̄uis ⁊ ꝓ hoc ꝙ ꝥba potētia ad depcandū cōposita referunt. apte inanitas ozonis ostēdit veracit̄ nanc̄ orare est amaros in cōpunctiōe gemit⁹: ⁊ nō cōposita ꝥba resonare. ⁊ idē. Marci. xxij. ⁊. xvj. ⁊ seqn. Notandū quoc̄ est ꝙ nequac̄ ꝓces sed desideriū nr̄m oīpotens audiat. vera q̄ppe postulatio non in ozis est vocib⁹ sed ī cogitatiōib⁹ cordis. valētiores nāc̄ voces apud serenissimas aures dei nō faciūt verba nr̄a sed desideria. eternā nāc̄ vitā si ore petim⁹ nō tamē corde ꝓsideram⁹: clamātes tacem⁹, si ꝓ o desideram⁹ ex corde etiaz cū ore cōticescim⁹: tacētes clamam⁹. Et infra. Hinc est ꝙ Anna ad tēpluz ꝓgens: ore q̄dem tacuit ⁊ tñ tot sui desiderij voces emisit. Hec ille. Ūñ Aug⁹. ad ꝓbam. Absit ab ozone multa locutio: sed nō desit multa ꝑcatio. si feruēs ꝓseueret intētio. Nā multū loq̄ in orando est rē necessariā supfluis agere ꝥbis: plerūc̄ em̄ hoc regnū attēdendū in ozone singulari ꝓ cōparationē ad intentionē orātis. ita etiā in ozone cōmuni ꝓ cōparationē ad ꝓpr̄i deuotionē. ⁊ Jsiō. de summo bono li. iij. c. viij. post multa. Oratio cordis est: nō labioz. Nec̄ em̄ verba depcantis de⁹ intēdit. sed orātis cor aspicit. meli⁹ est aūt cum silentio orare ⁊ corde sine sono vocis q̄ꝫ solis ꝥbis sine intuitu mētis, Sz qualitercūc̄ credo ꝓfectam aut al's existentē in gr̄a profectū ꝙ pure dicit ozonem dominicā. de q̄ Luc̄. vj. aut alias ozones rite dictatas: q̄ omēs incunctant̄ includunt̄ in illa ⁊ infert animo dignanter sincere fiat volūtas tua ⁊c̄. sed libera nos a malo. ꝙ multū fructuose fruatur deprecationis oraculo.

Felix. Duo ꝓncipaliter introducis: ⁊ forte me seducis ꝙ plures sint ꝙ non multuz ꝓficiāt ꝙ cōmunit̄ vtunt̄ ozonib⁹ fictis: sed ꝓfecti vel ꝓfecti multū proficiāt in istis. ⁊ nōne xp̄us verborū vsus est carminib⁹ Dauid cū vocis proclamatiōe dū dixit ad patrē orando. In man⁹ tuas dñe cōmendo spiritū meū. Ps̄. xxx. ⁊ nōne apl̄i vtebant̄ ozone dñica ꝓ christū ꝓncipalit̄ dictata: voce roze ꝙ similit̄ ⁊ taliter vsq̄ modo ꝓ oēs xp̄ifideles siue sint ꝓfecti vel imꝓfecti frāmiter ꝓ dies singulos ⁊ horas cōtinuat̄. ⁊ nōne vniuersalis eccl'ia mozib⁹ ceremonialib⁹ ⁊ mysteriis suis post illos vtit̄ eadē ozone ⁊ sanctoz patrū dictaminib⁹. ozonib⁹. collectis. hymnis ⁊ canticis: prout hodie docēt eozundē volumia: ⁊ ꝓut picture sunt scꝓture rusticoz. sic scꝓture sunt exēplar ⁊ informatio peritoz. de ꝯse. dis. iij. Venerabiles. nec eccl'iastica mēbra ꝓ vniuersum mūduz in suis ritib⁹ ꝓficerēt si traditiōes patrū nr̄oz (p̄sertim in scꝓturis depbensas) nō acciperēt. imo eccl'ia ⁊ eccl'iastic⁹ ordo penitus euanesceret. Ūñ dicit Paulus ad Ephe. v. Implemī spū loq̄ntes vobismetip̄is in cāticis ⁊ psalmis ⁊ hymnis spūalib⁹ cātantes ⁊ psallentes in cordib⁹ vr̄is dño.

Jubileus. Sentim⁹ ꝙ tantūmodo sola vexatio intellectū dat auditui. Esa. xxviij. Et licet dixerit Greg. Melius puto: salua fide: alieno intellectui credere q̄ꝫ cōtentionibus deseruire. Sed quia contentio tua multoz fideliū tangit pia deuotiōis fundamēta. Unde credim⁹ tibi taliter respondendū. Nā xp̄s sum⁹ sacerdos ⁊ cōsequēter oēs sacerdotes ⁊ sacerdotū collaterales vti debent scripturis nob ab eccl'ia solēniter traditis: sed hoc nihil ad ꝓuatos aut priuataz oratiūculas. sed qz ꝑdictū est ꝙ sola cōtritio potest esse tāta ꝙ tanc̄ iubilatiōis nr̄e beneficiū tollit oīm peccatoz inq̄namenta. ⁊ plus etiā cōtritio q̄ꝫ orationū deuote fusarū cōtinuatiōe. sed absc̄ tali ꝓtritiōe nō sufficiūt orationū quarumcūc̄ perlamēta ꝓficit tamen plus vnus q̄ꝫ alter orando. Nā ꝓsona ecclesiastica ad hoc ordinata ꝓ solēnes eccl'esie ozones pro se ⁊ alīs prodesse poterit: sed ꝓsona priuata vel al's clericus inabilis nō tantū proderit ꝓ solennes ⁊ min⁹ per ꝓuatas oratiunculas. sed sunt sibi instrumēta memorie deuotionis prouocande: ꝓut p̄mittit̄ sunt laicis picture. Breuis em̄ oratio multū fuit efficax. vt no. Matth. viij. dū dixit leprosus. Domie: si vis. potes me mū dare. Unde Aug⁹. ad probā. dicunt̄ fratres in egypto crebras q̄dez oratiōes. sed eas tamē breuissimas ⁊ raptim quodāmodo iaculatas. Sed qz dixit dñs Lu. xviij. Quonīā oportet semp orare ⁊ nō deficere. ⁊ Apl̄us: sine intermissione orandū foze. j. ad Thessal. v. intelligit̄ de mentali. sed non vocali. de qua dicit̄ de cōse. dist. j. quādo oratio est purus animi affectus in deum ꝓcedens. de qua plenius in Clemen. j. de reli. ⁊ vene. sanc. in glo. magna. ⁊ per Jsiō. predictuz vbi supza. vnde bene credendū vidēt ꝙ qui deuotiōis instinctu dictas ozones priuatas. hymnos. metra vel cantica ⁊ ipsis vtit̄ multomagis a dño ceteris paribus exaudit̄ q̄ꝫ ille qui con-

sequẽter hoc instrumento iam edito ad domini pedes vel suoꝝ sanctoꝝ prosterniꝛ. Sz quid proficiet alicui orando collectas ꝛ orationes quãtumcunqꝫ sibi vel alijs (prout premittiꝛ) tanꝯ

Felix. nostre iubilationis gratia: iure non cauetur et nemo probabiliter credat.

Sum cõtentus. Et puto qꝫ appareat tibi qꝫ ꝓpter orationũ diuersarũ deuotionis mirificos apparatus fuerim rationabiliter admouẽdus questionis interrogatoria rõne ꝓplexus. cũ vtiqꝫ scriptũ est. Oĩa q̃cunqꝫ orãtes petitis: credite. qꝫ accipietis. Matth. xj. ꝛ veritas dñi manet ineternũ. Ps. cxvj. ꝛ ex vero nõ potest seq̃ falsum. de pe. dist. j. §. Hoc idẽ. ℣. Resuscitatus. sed forte curialis sermo nõ inducit obligationem. vt no. xxij. q. iij. Unusquisqꝫ. de instit. Cum venissent. sed hec indigerẽt subtiliori fortassis indagatiõe. subtilitas eĩm nimia in iure reprobat de iude. Dilecti. cũ cõcor. sufficiant nobis q̃ dicta sunt ꝓ finalis cõclusionis intentione. ꝛ vltra ꝓsistamus in negocij ꝓncipalis ꝓsecutiõe. ꝛ igiꝫ oĩbus ꝛ singlis ꝑmissis sincere ruminatꝫ patebit qꝫ milti currũt: ꝛ vnꝰ accipit brauiũ. j. Thoꝛ. ix. Et milti sunt vocati pauci ꝓ

Jubileus. Forte bene moueꝛ. Nam dicit sctũs Bernhardus (electi Matth. xx. sup illo Actuũ. iij. Multitudinis credentiuꝫ erat coꝛ vnũ ꝛ aĩa vna in deo ꝛc. sed in tãta multitudine vocatoꝝ sit tam parua quantitas electoꝝ. qꝛ etiã incoꝛporatione palee ꝛ fursuris parua est quãtitas simule puriozis. vnde plures itinerãtes dicere possent cum Job. c. xxx. Expectabã bona ꝛ venerũt mihi mala. ꝛ Esa. lix. Expectauiꝰ lucem ꝛ ecce tenebre. ꝛ sic dixit christus Marci. vij. Intrate p angustã portaꝫ: quia lata porta ꝛ spaciosa est via q̃ ducit ad ꝑditionẽ. ꝛ multi sunt q̃ intrant p eam: cꝫ angusta porta: ꝛ arta est via q̃ ducit ad vitã: ꝛ pauci sunt qui inueniũt eã. Hec ibi. Ad hanc igiꝫ portã faciem⁹ applicationẽ cõgruissimaꝫ ad Rome portã auream q̃ aperiet in nre iubilatiõis solẽnitatẽ apud sctm Johannẽ lateraneñ. ꝛ bti Petri ꝓncipis apl'oꝝ basilicã pronũc ꝓut p quinquaginta annos steterat muꝛ firmissimis obstructa. Uñ cõsilio ꝓfuissimo dicã vt Treñ. j. O vos oẽs q̃ transitis p viam attendite ꝛ videte. Et hoc dico solerter cũctis p mundũ ꝛ puto generaliter cõsulendũ. ꝛ ꝑsertim iuuenibꝫ delicatis ꝛ senibꝫ obstinatꝫ putãtibꝫ iter cõpletũ sufficere. ꝛ causas causaꝝ puris sacerdotibꝫ peritis. saltẽ videlicꝫ nolũt enodare. ꝛ bi errãt coꝛde ꝛ meliꝰ illis fuisset qꝫ nati non fuissent iter. sed cũ pecunia taliter cõsumpta: ad termoꝝ balnea naturalia ꝑgerẽt: in q̃bus cutis scabie rabiẽ reocillarẽt cꝫ qꝫ illuc cutꝫ ꝛ carnis petiginẽ p talꝫ itineꝛ recuruã crudeliꝰ asperarent. ꝛ sic dixit lex j. ff. de inoffi. test. ꝛ vtiqꝫ meliꝰ: meliꝰ facerẽt si se manibꝫ sũptibꝫ nõ vexarẽt cũ spez obtinere nõ

Felix. Dicit Seneca. qꝫ spes ꝑmũ est solatiũ laboꝛis. vñ put dixit Job (laboꝛẽt vt hic. c. xxiij. Ecce vestigia eiꝰ. s. dñi secutus est pes meꝰ. vias eiꝰ custodiui ꝛ nõ declinaui ex ea: ꝛ a mãdatꝫ labioꝝ eiꝰ nõ recessi. ꝛ in sinu meo absc̃di ꝛba oꝛis eius. ꝛ apli dixerũt. Ecce

Jubileus. Et ibidẽ dixit dñs discipulis suis. (nos reliq̃mꝰ oĩa: male saltẽ acq̃sita. ꝛ ita tibi ꝛ alijs ꝓpriequoꝛmur. Ãmẽ dico vobis: qꝫ vos q̃ secuti estis me in regeneratiõe cũ sederit filiꝰ hoĩs in sede maiestatꝫ sue sedebitis ꝛ vos aut paulominꝰ ab angel'.

Felix. Unde ꝫ scis. **Jubileus.** Quia p lr̃as doctus sum. **Felix.** Que sunt he littere. **Jubileus.**

Sũt littere sanctissimoꝝ in xp̃o patrũ ꝛ dñoꝝ dñoꝝ Bonifacij. viij. ꝛ Clemẽtis sexti. vtiqꝫ vicarioꝝ dñi nostri iesu xp̃i. de transla. Inter. in hoc habentiũ plenitudinẽ prãtis. ita qꝫ eoꝝ auctoꝛitate factũ est: auctẽ dei factũ est. vt ibidẽ. ꝛ de pe. ꝛ re. Cũ ex eo. Ipsi eĩm summi põtifices put q̃libet eoꝝ habuit arbitriũ celeste. qꝛ in his q̃ voluit fuit ei ꝓ rõne vtilitas. nec est q̃ dica ei: cur ita facis? ꝛ sic põt supꝛa ius dispensare. de transla. Quãto. ꝛ ibidẽ ꝓcoꝛ. in glo. ꝛ põt viuist ꝛ defunctis: saltẽ degentibꝫ in purgatoꝛio remissiõis pctoꝝ gratiã impartiri. prout no. Jo. de lig. in. c. Ex aũt. de pe. ꝛ re. ꝛ hoc est notari mõstruosum. ꝛ hec est fides nr̃a. ꝛ nisi hec q̃s fideliter firmiterqꝫ crediderit in hoc iubileo nr̃o saluus esse nõ poterit. nec ꝓius aut posteriꝰ animã suã liberabit. Et sic idem Bonifacius de anno dñi. M. ccc. motus multis ꝓtũc vꝛgentibꝫ rationabiliter petitionibꝫ: ꝛ ꝑsertim bis supꝛa per mgr̃m Gratianũ tactis: ꝛ ex christifideliũ pcibꝫ instantissimis cõcessit. Primo in anno cẽtenario. Secũdo Clemẽs pdictus abbreuiãdo videlicet de anno dñi. M. ccc. l. anno põtificatꝰ sui nono cõcessit in q̃nquagenario. oĩbꝫ vere penitentibꝫ qui put pure promissuꝫ est ad limina sanctoꝝ Petri ꝛ Pauli apl'oꝝ in vrbe in hoc integro anno iubilei nostri puenerint. ꝛ ꝑ quindecim dies ibidẽ pmãserit. aut si roman⁹ aut curialis sit ꝑ triginta dies ibidẽ iuxta normã diligenter tradendã. ꝛ alꝫ iuxta tenoꝛes bullarũ antiq̃rũ pontificũ ipsoꝝ ꝑseueraueriꝛnt. aut transituri in via succubuerũt. ꝛ alias leges ꝑ priores ex

modernū pontificē traditas aut tradēdas impleuerint: q liberabunt tanq̄ q̄si modo geniti t baptisati: a pena vicz purgatorij seu infernali t a culpa. i. reatu sine pctō q̄litercūq̄ detestabili.

Felix. Et q̄d est h̄ **Jubileus.** Et tantū dicere q si peccatū fuerit ꝓtra vel ꝑter natura. puta mutū vel sodomiticū aut bestiale seu q̄litercūq̄ crudele: p qđ al's damnū nō intulisti: penit⁹ absolueris: sed si ꝑter iuris pmissionē rapinā. furtū. incendiū. homicidiū. vulnera. iniuria: aut al's qualitercūq̄ ꝓximū vel etiā infidelē lesisti. t dū potuisti nō refudisti p homicidiū vel vulnera aut al's damna dedi q̄ recuperare nemo potest. q liberū corpus homis non recipit estimationē. ff. de his qui eie. vel effu. l. vlti. cū

Jubileus. concor. Nonne per penitentiā t al's seruatis seruandis potero liberari. **Felix.** Nō. nā si p homicidiū orphanos t viduas defraudasti: q̄bus alimēta cō sequent abstulisti: seu p aliā corporis lesionē verbo vel facto vel cōsensu: aut al's qualitercunq̄ min⁹ iuste illi vel alīs psonis dāna intulisti: nō saluer̄ nisi si saltē lesis satisfeceris. Et sic experior q sodomitis meli⁹ erit in die iudicij t etiā tpe tue iubilatiōis q̄ rer̄ vl' honor̄ ablatoribz t dānoꝝ illatoribz in pctō persistentibz. **Jubile⁹.** Utiq̄ sic. **Felix.** Nūc scio vere q int' oia pnūc cōmunissima sunt crimia. attū p homies minime ppēsa vicz rerū t honor̄ ablatio t dānatoꝝ illatio: t nll'a restitutio: t propterea nō sit alia pena nisi ppetua dānatio. O moꝛs horuz pctōꝝ pessima tā tepide cōsiderata.

Jubileus. De q̄ materia multipl'r diuersificata scribit Petr⁹ de anco. sup regula. Peccatū. de re. iu. li. vj. §. ij. t sequē. **Felix.** Et si tue iubilatiōis gr̄a tollit cū satisfactōe oia penit⁹ maleficia. t sic videt cū fur. raptor. homicida vl'latro: aut alius malefic⁹ dū lesis satisfecerit t tue iubilatiōis benignitatē adeptus fuerit q merito deinceps nec penā tpalē nec **Jubileus** Dñe nō est ita. Nā pena fori penitētialis q̄ntūcunq̄ magna nō tollit iudicij secl'aris iura ad puniendū delicta. vñ criminosus reuersus de nr̄e iubilatiōis (etiā solut⁹) solēnitate: nihilomin⁹ parebit in iudicij tpalis iurisdictiōe: **Felix.** An tñ tol **Jubileus.** Dixit Gentzlinus q vt le. t no. in. c. De his. de accu. lat vota. vota excepto Hierosolymitano tollant. Sz Jo. mo. glosator ꝑme bulle dixit q iubile⁹ tollat vota q̄ fuerunt ꝑpter cōmutationē pnie. vel q̄ essent imposita ꝑpter satisfactionē pctōꝝ. sec⁹ videt de votis hec nō respicientibz. ꝑbi gr̄a. Exules in piculo mortis vicz in mari vouit ire ad sctm̄ Nicolaū. vl' exñs infirm⁹. vñ tale votū cū nō sit ꝑpter penā pcti. t igit̄ hoc votū tollit hec indulgētia. q̄liter aūt tollat p hāc indulgentiā satisfactoria de penis pctōꝝ dic̄ Jo. mo. q Bonifaci⁹ sibi rñderit q voluerit talit' p hāc indulgētiā tolli. t hoc potuit papa dicere t voluit. licet ꝑba bulle nō patiant: apparet mihi. put fortassis infra dicet. q nisi carū rarū. t q iubile⁹ tā rarus: t iō carus. nec differētia dabit q frēs scī Johis elemosynarij hospitalis hierosolymitani. t frēs ordinis beate ꝓginis theutonicoꝝ p oia sil'es habeāt indulgētias in zenodochijs t domibz suis p mūduz cōstituti semel in anno in die pasceues p summos pōtifices ꝑput asserit' in forma meliori laudabi

Jubileus. Nō vidi bullas aut autēticas scpturarū formas. sed constat q Johānite a dicto elemosynario t patriarcha hierosolymitano denominati t ordinati sunt de anno. d. cv. tpe Bonifacij tercij t Foce impator̄: t paulo post alij frēs q̄ put frēs militie tēpli sunt notati seqbant. q̄bus exposit de anno dñi. M. cc. xvij. de mandato Honorij pape. ij. t dñi Stephani p̄iarche hierosolymitani institut⁹ est hītus alb⁹ cū rubea cruce t ꝑter ex cā cū cruce nigra ꝑput mō deferūt: in pmordialibz suis institutiōibz humilimaz cū pauptate t ꝑpij abdicationē vitā duxerūt. t ciuitatē t terras sctās t ad easdē pegrinātes cū mire deuotōis pfessiōe militādo defendert. t igit̄ vt ferr̄ hmōi indulgētias ꝑtūc hīe meruer̄t.

Felix. Sed q̄liter modo habitu mōstruoso in victu delicato in celesti aut terrestri hierl'm pficiāt late scripsi in li. de nobilitate. c. xv. de militia. circa fi. t paueo q̄ si q̄s ptunc habuerūt indulgētias ꝑpter cās sue institutiōis pmordiales. t eisdē cassatis pncipalibz cesset t accessoriū. de fi. instru. Int' dilectos. cū pcor. put etiā factū est de fratribz tēplarijs eodē tempe subortis. t nūc penit⁹ deletis. Videm⁹ em̄ plerūq̄ q excellēter eorūdez religiosoꝝ pallacia vel habitacl'a aut coq̄ne vel pmptuaria maiori pollēt ornat⁹ pulcritudie t sinceriori frequētant conat⁹ sollicitudie q̄ ipsoꝝ ecclie vel capelle. in q̄bus indulgētiaꝝ thesaur⁹ videt residere. imo ꝑput in alijs monasterijs ecclie vel capelle sunt loca patent eminētiora. sed illic ad angulos aut sub alijs habitationibz constituta ceteriscq̄ mansionibz minus apparent principalia.

Jubileus. Si habuerūt: adhuc videnť hẽ: qz hmõi gra nõ pfonis sed vniuersitati
z locis vniuersitatū: perpetuo videnť concessa. vt dicit de priuil. de quo
Jo. an. in mercu. sup regula ꝓuilegiū pfonale. de re. iu. li. vj. sed qz bona fides in his indulgẽ-
tiaꝝ cõcessionib multū opatur: vt infra dicet. z qz idẽ frẽs tã frequent mercanť cõtra suorũ ꝓ-
uilegioꝝ z ordinis z pfessionis z religiõis ꝓmordialiũ iura. z p ꝓsequs p se videnť bonã fidẽ
nõ hẽre. vt le. z no. in regula iurs. qui cõtra. li. vj. z qz nunq̃ ꝓsumiť bonũ de malo. neq̃ malũ
de bono. vt dicit B reg. xlvj. dis. Sũt nõnulli. circa fi. z sic abyssus abyssum inuocat: vt in his
indulgẽtiaꝝ bñficiꝭ fides hoĩm tepescat. nã ꝓprie ꝓput dicit Breg. mora. xxvij. c. xix. Abyssus
abyssuꝫ inuocare est dũ i se hõ de iudicio ad iudiciũ z ꝓsumptiõe ad ꝓsumptiõꝫ videť puenire.

Felix. O mĩb ꝓmissis z singulis ꝓfundissime ꝑpensis ꝓncipaliter expedit vt dũ morbus
cõmunis irrepserit medela ꝓmunis adhiberi debebit. vt de excep. Pla. li. vj. Uñ qz
tã morbosi saltẽ z imperiti repiunť plerũq̃ sacerdotes z ꝓ tante salutꝭ adipiscende medela re

Jubileus. medij multiplr ꝓficeret q i hoc iubilatiõis tpe tritissimi forẽt cõfessores.
Uerũ dicis. z igiť expedit toti mũdo q deputãdi cõfessores in vrbe sint fi
deles. sint boni: sint probi: sint honesti: z sint oĩ exceptione maiores. z inter alios sacerdotes
in hac arte q̃ est ars artiũ ꝓ ceteris sint peritiores. vt de eta. z qua. Cũ sit. vñ fm Jo. mo. qui fu
it tpe Bonifacij octaui in q̃t. Cauendũ est q nemo cõfiteať saltem in vrbe: nisi sacerdotib ad
hoc ꝑ summũ pontificẽ ordinatis. z de casibus solo pape reseruatis nisi in articulo mortis ꝑ vi
am aut alꝰ iminẽtis nõ alteri nisi prout ꝓmittiť destinatis. z probat Jo. in sum. li. iij. ti. xxxiij.
c. xxv. in fi. q si sacerdos incuratus vel plebanus ambularet cũ suis prochianis hoc tpe vel ad
Romã vel alibi poterit infra parrochiã suam vel extra absoluere z ligare suos prochianos. z

Felix. sic etiam in Roma nisi hoc tempe videlicet iubilei aliter fuerit ordinatum.
Uide inť hos z illos vicꝫ i romana curia degẽtes fidelissimos ꝓfessores q̃ enormis
simas exactiões z subtiles z falsas adinuentiões excogitarũt ad simplr ꝓfitentes z officio suo

Jubileꝰ Uñ exhortor in dño deuotissime dñm nr̃m sctissimuꝫ z summũ (abutẽtes.
penitẽtiariũ z alios q̃rũ interest ne sanguis illoꝝ ꝓfessoꝝ de manib eorũ req̃
rať fore mťũ vigiles. z ne ofraudẽť aĩe tãte **Felix.** Sũt ne regle diligẽter tradite ꝓfessoribꝫ
nr̃e iubilatiõis bñficio sint exq̃site sagaces. q̃les iniũgant pnias ꝓmissaꝝ indulgẽti

Jubileꝰ Dicit Jo. mo. q papa bõifaciꝰ ꝑdictꝰ declarauit (aꝝ occasiõe i vrbe ꝓfitẽtib.
viue oraclo q sui penitẽtiarij nil dũt penitẽtib iniũgere vltra iniũctiõꝫ q̃ põit
i bulla: vicꝫ vt visitet tot z tãtꝭ diebꝫ limia apl'oꝝ. alꝫ vt dicebat idulgẽtia frustrareť nisi ꝓfitẽs
volẽs facere opa superogãtia volũtarie vicꝫ cl'ynas. oõnes. ieiunia z hmõi ad cautelã futuroꝝ

Felix. Glorioſa dicta sunt de te ciuitas dei z iubilationis tue gratissima benignitate in te
florente. Btũs q̃ intelligit sup egenũ z pauperẽ vt q̃liter faciat ne ꝑssus inedia care
at tã salubeꝛrime iubilatiõis gra dudũ in libro de nobilitate ꝓtracto. c. xvij. mltas diuitũ scri-
psi ꝓrogatiuas q̃s etiã habẽt ꝓput videť in nr̃o iubileo. z siliter ibidẽ scripsi ꝓput experienť cõcer
niť pauper apud deũ z boies miserabiles infelicitates. q̃d g̃ faciẽt vt ꝑsit ipsis tue iubilatiõis

Jubileus. Ueritas est q sibi nõ ꝓficit pauptas vel infirmitas z de- (benignitas.
sup auidissime volũtatis immẽsitas. vadat igiť si põt mẽdicatũ vt siliter si
bi ꝓficiat z ꝓueniat sibi indulgẽtiaꝝ cõmoditas. qz sũmarie nisi valet ibidẽ trãseũtib: nec alꝫ
ꝑ viuis aut defunctꝭ vel alꝫ impediꝭ. nec alꝫ vnꝰ ꝑ alio ꝓficit q̃litercũq̃ mãdatũ susceꝑit. aut
suis expẽsis direxerit. z hoc ꝑ doc. ibi. z ꝑsertim ꝑ Jo. mo. nisi summꝰ põtifex ꝓnũc misericor

Felix. Ego nup i tractatulo ꝺ validos mẽdicãtes scꝑsi notabi (diť alio mõ disposuerit.
lit validos mẽdicare nõ debere sub pẽa pcti mortaľ z iuriꝫ copiosissime fulciui. et
cũ ꝓ nllo bono aut ꝓtextu boni malũ sit faciẽdũ aut malo ꝓsentiẽdũ. vt de vsu. Sup eo. cũ cõ
cor. cur ꝓpť iudulgẽtiaꝝ tue iubilatiõis acq̃rendaꝝ cõmodũ iubes mẽdicatiõis volũtarie ma-
ledictiõez fore ꝓpetrandã. Nã si ꝓnter foret furãdũ aut rapiẽdũ. vt expẽsis alioꝝ reportarẽ tue

Jubileꝰ Si bñ ꝓpendis. ex tuis ibidẽ dictꝭ inuenies obiectionũ (iubilatiõis gratiã.
relationẽ clarã solutiõis. Nã vides z cõpetent ꝓcludis begbardos z lollbar-
dos beguttas z beginas domesticas aut siluestres z alios validos mẽdicãtes z elemosinis et
q̃dã hitu noue religiõis cũ scapulari ꝑsumptuose: necnõ ipudent vtẽtes mortaľ peccare: z ali
q̃s excõicatiõis pena ꝓterea sordescere ꝑ canões z leges ibidẽ patent allegatas. z hoc tũ tole-
rabile foret si de hmõi pctis demũ peniterẽt, sed qz nõ penitẽt: z hmõi detestabile crimẽ ꝑ pctõ

aut q̄ sit pctm̄ nō tenēt. ꝛ in obstinatiōe sua ꝓmanere ꝓtumaciter ꝓtra sacrarū scripturaꝝ doctores et suas ꝓprias opiniōes: illis ꝛ illoꝝ dictis ꝑponētes ꝓtinaciter nō abhorrēt. vt le. ꝛ no. extitū. q. iij. Qꝝ aūt. ꝛ de ipsorū statu ab ecclīa reprobato: ab ecclīa plene le. ꝛ no. in Cle. j. de reli. do. ꝛ in Cle. Ad nr̄m. de hereť. Dico igit̄ firmit̄ q̄ tolerabilius erit sodomitis in die iudicij q̄m illis. vt Matth. x. ꝛ Luc. x. qꝝ ꝓprie xp̄us hec verba locutus est ypocritis. put etiā sup̄ dixim⁹ de raptoribꝫ. vñ tales ꝛ sibi siles ad iubileū nr̄m: nisi resipiscāt iura ꝛ iurū rōnes rōnabilit̄ tāq̄m psonas separatas rebelles ꝛ cōtumaces trāsituros ꝓhibere solēt. veruntñ pauperes ꝛ psone miserabiles talit̄ elemosynis temere nō vtentes: put sunt debiles aut ꝓpessi eala mitatis desolationes: aut inopes scolares q̄ vt acq̄rant scientiaꝝ disciplīas elemosynis vtunt̄. aut alij q̄ ꝑter obstinatiōis p̄dicte crimē causa necessitatis taliter alimētis nutriunt̄ vadāt in noīe dñi si poterūt (ꝛ seruatis seruādis) iubilatiōis nr̄e grām ꝓsequunt̄. Et vt certi⁹ intelligas de hmōi beghardis ꝛ beguttis vide Jo. an. in dicta Cle. j. de reli. do. in glo. j. vbi dicit eos fore ꝑniciosuꝫ genus hoīm. subinferēs. Tēpora in malū sunt mutata exq̄ conscientia cepit esse peccatū. ꝛ deus nouit iuramentū. ꝛ beghinatus siue beghardatus religio. Hi ꝓo sunt hoc genus hoīm de quibus dicit christus Matth. xxj. Publicani ꝛ meretrices p̄cedent vos in regno celorū. ꝛ p̄sertim ad nostre iubilatiōis gratiaꝝ gradus. Hā ipsi vere sunt ypocrite ꝛ pharisei qui se simulant ceteris beatiores. ꝛ in talib⁹ sunt lupi rapaces. ꝛ cūctis (p̄missoꝝ occasiōe) deteriores.

Felix. Sū cōtent⁹. sed ad vlteriora nr̄e materie ꝓcedam⁹. Quid de his q̄ sub spe future

Jubile⁹ Dicim⁹ q̄ raro vl'nūq̄ hmōi grāz ꝓsequuntur. qꝝ ꝓe nunq̄ penitere ꝓspiciunt̄. put hec ex dictis doctorū ibidē scribentiū

Felix Quid de his q̄ se pure ꝑ lōga tpis spacia penit⁹ q̄ntum in eis fuit p̄parauerūt ꝛ se transituros disposuerūt. sed morte vel alio legittimo patenter impedimento ꝓpediunt̄ ꝛ iter nō ꝓficiūt.

Jubileus. Legi quosdā doctores audiuisse ab ore Bonifacij octaui hui⁹ iubilei fundatoris q̄ vere tales cōsequunt̄ gratiā huius bñficij: sed in veritate talē sensus cōclusionē. ex verbis bulle siue colligere non potui.

Felix. Hec ego cōcludā cū sit secretū dei: cui patent iudicia veri testimonij. sed si fecit speciale est in papa. qꝝ alīs ep̄o vel notario nō credit̄ verbo vel voci viue: sed litteris ꝛ instrumētis eius. de q̄ in nouell. de ꝓba. Post cessionē. in glo. scti ỳ. §. Potest. ỳ. sicut g̃ nō credit. Sz ad ꝓpositū nr̄m vlteri⁹ procedēdo. multū mihi videbant̄ acerba q̄ dixisti supius in cōclusiōis summario mihi dulcia sūt sup̄ mel ꝛ fauū in ore meo. q̄d vltra petaz nisi qꝝ ꝑpendēdo q̄ ꝑ bona tpalia felicit̄ cōsequi possum eterna. ꝛ euitare secur⁹ amarissimū ignis purgatorij seu infernalis exsecrabile supplicium.

Jubileus. Si sincere ꝓsideras put ꝑpendebat nobilis Anastasia q̄ fuit p̄ncipis Jndie filia: ꝛ vxor regis Hyspanioꝝ venustissima: ꝛ nouit̄ baptisata. Que cū post p̄mogenitū enixa puerpa ad tēplū trāsitura: ꝛ purificationē post partū quē gerebat in vlnis receptura cū familia sua solēniter ꝓperaret: ꝛ prope coquinā pallacij regalis igne copioso refertā casu ꝑtransiret. ecce scintilla ꝓpellanter exilijt. ꝛ nudā manū ei⁹ cremādo corrosit: q̄ stupefacta tanq̄m nimis delicata doloze tanto vociferauit. quā cocus ꝓspiciēs de modica lesione talit̄ exasperatā. Domina inq̄t illustrissima caue tibi de igne ꝑpetuo huic multū amariori. hoc audito ꝛ purgatiōis officio diligent̄ impleto: noctē duxit insomnē ꝑpendēs ditissime ruminādo si ipsa ꝑ pūcti tantū ledebat̄ spacioluz. q̄d si per horam vl' diem aut mensem seu ꝑ annū. aut miserabilē ꝑpetuo cruciaret̄ incendio multū crudeliori: hoc inquit in semetipsa. totius mūdi superet penas (subinferēs) ꝛ si tm̄ per diē talis pene ferocis sciēs te passurā pro pctis tormentū. potius in penitētia pctoꝝ tuorū fame morier⁹. surgēs itaq̄ de latere viri in simplicitatis sue sinceritate: leges matrimonij tanq̄m simplex neophita panem assumpsit habitu dissimulato portas exiuit: ꝛ in heremū vastę solitudinis procul ab omnium hominū consolatiōe se transuexit. ꝛ die tercia receperit spiritu ducta quendā heremitā. qui dū viderat tante decoris ꝛ venustatis psonā abhorruit tēptatiōis inq̄namēta. ꝛ dato sibi cibo seorsum in quādā speluncā ꝛ ne molestaret̄ a feris lapidib⁹ obstruxit ꝑmansurā in crastinū vt cautam aduētus plene ꝑciperet. q̄a iam nox ingruebat: ꝛ exposit aliaz sibi mansionem disponeret. Unde nutu diuino: heremita hui⁹ mulieris nō est memor amplius. ꝛ sic recluſa sola ꝑ homis quoq̄ sollicitudinē minime visitata ꝑ trigita annos remānsit abscōdita. Uñ quadā die heremita casualit̄ ꝑtransiēs loca solitudinis speluncā ꝓspiciēs ꝛ rememorās diez antiquoꝝ. ꝛ quō reclusera banc domicellā recordatus: mox cōmotis visceribꝫ exasperās in semetipsum: spelun-

cā adīt: vt saltē ossa defuncte recōderet. ꝛ deceti sepulture traderet. ꝛ reiectis lapidibꝫ qbꝫ fuerat obstructa. ipam vestimētis tantūmō cōsumptis illesaz ꝛ sane|mētis inuenit: qui mirabilē deū in sanctis suis laudabat et ipsam (ꝓut petiuit) collatis sibi tegumentis in pallatiū mariti deduxit: vbi post multa tempa adinstar Alexij latebat: ꝛ finaliter penitētiā suā. ꝛ hec ꝛ alia marito: filio: ꝛ nepotibꝫ: moritura demōstrabat. ꝓut hec ꝛ plora latissime scribunt hystorialiter in quadam cronica gallicorū lingua largiter descripta. et mihi luculenter interpretata percepi. Unde si quis nouissima sua memoratus fuerit et amarissimas inferni penas abhorruit. pleFelix. naz penitentiam et fructuosaz tanꝫ Anastasia hilariter sustinere nunꝫ recusabit. Et si summꝰ pōtifex ꝛ virtutū artifex (ꝓut ꝑmittit) habet plenitudinē potestatis. et tue iubilatiōis annus tante (ꝓut deduxisti) videl felicissime bonitatis. ꝛ quare nō dat salutem populo suo ꝛ abbreuiat tanti tpis passum: videlicz quīquaginta annoꝝ vsqꝫ ad quadraginta vel triginta vel viginti aut decē annos? vt homies quoꝝ vita breuis est. de testi. Licet. ex quadā tā ꝑciosi thesauri gracia frequētius cōsequerent. ꝛ vtiqꝫ humana corpa fragiliora sunt modo cꝫ fuerint ante tpa. vt. xxxiij. dist. Fraternitatis. De quo Jacobi. iij. Uita nostra est vapor ad modicū parās ꝛ deinceps exterminabit. ꝛ Job. xiij. Breues dies homis sunt. numerꝰ mensiū eius apd te est. Et ꝓpheta. Homo vanitati similis factus est: dies eius sicut vmbra ptereūt. et vtiqꝫ si sūmus pōtifex: pontiū artifex: pontē nobis dilataret et multiplicaret. ꝛ pontes et vias frequētius aperiret: ꝓut pōt ꝛ plures pluries saluos faceret: ꝛ mortē pctōrū ꝓut magister suꝰ: effectualit nollet ꝛ ꝓut ptactū est toti mūdo plus ꝓficeret. Hā scriptū est. Qui pōt hoīem liberare a morte ꝛ nō liberauit eū occidit. de homici. Sicut digni. cū ꝓcor. ꝛ vtiqꝫ plus peccaret animā perturā que ꝑciosior est corpi. xij. q. j. Precipimus. cū ꝓcor. ꝛ ꝑ ꝓsequēs multo pluries si plures dū posset nō liberaret grauissime peccaret. Hā hoc ꝓpriū est summi pōtificis vt aiaꝝ salutī iugiter intēdat: ꝛ corde ꝛ oculis diligētia sedula vigilet. ꝛ aīas deo lucrifacere sua cooperante gratia diligēter ꝓuideat. vt de homici. c. j. li. vj. imo velle debet omēs saluos fieri. xiij. q. ij. Nō extimemꝰ. ꝓut ille cuiꝰ vices gerit in terris. de q̄ dicit Greg. sup Ezechielē. li. ij. Homelia. iij. circa finem. Caro eī factus est vt nos spūales faceret: benigne inclinatus est vt nos leuaret. exij vt introduceret. visibilis apparuit vt inuisibilia mōstraret. flagella pertulit vt sanaret. obprobria ꝛ irrisiōes sustinuit: vt ab obprobrio sempiterno liberaret: mortuus est vt viuificaret. Et infra. Opus eī dei est animas quas creauit colligere: ꝛ ad eterna lucis gaudia reuocare. Hec ille. Uñ Crisostomꝰ ꝛ habet. xxvj. q. vij. allegatū. Nōne melius est ꝓpter misceōiaz rationē dare cꝫ ꝑ crudelitate? vbi eī paterfamilias largus est dispēsator nō debet esse tenax. si deꝰ benignus vt quid sacerdos eius austerus vult apparere. Hec ille. Ex quibꝫ collige summū pōtificem in huiusmodi gratiaꝝ distributione tanꝫ dñs suus vti debere benignissima largitate.

Jubileus Hec dñs suus videlicet Jhs christus volebat oēs suos discipulos saluari. ꝛ inter duos latrones sibi collaterales vnū decreuit saluari. Luc. xxiij. ꝛ hec sunt de qbꝫ dicit Latho. Witte archanū dei celū reqrere quid sit. Luz sis mortal q̄ sunt mortalia cura. et de bis archanis dei nemo audet diecre ei cur ita facis. Job. xiij. Sup q̄ dicit Greg. moraliū. x. c. x. qz nimirū diuinū iudiciū nec aduersitate valet minui. nec inq̄sitōe cognosci. hec ille. Et licet Hieremias dixerit. c. xij. Justus tu es q̄dem dñe si disputem tecū. veruntā iusta loquar ad te: quare via impioꝝ ꝓsperat. ꝛ Abacuc. c. j. ait ad dñm: Quare nō respicis super inique agētes ꝛ taces deuorāte impio iustiorē se? sed nemo respōdebat illis. qz forte dñs pepercit eoꝝ rusticitati. qz ꝑsertim Abacuc. rudis rusticꝰ erat: vt dicit Hiero in ꝓlo. ibidē. rusticitati parcit iura. vt. ij. q. vij. Sācta. Alīs tñ dicere possumus: nunq̄d dicit figmētū figulo: q̄re me sic fecisti. ad Ro. ix. Nūq̄d figulꝰ de eodē luto facit vasa honoris ꝛ turpitudinis. Sapiē. xv. Nunq̄d exaltabit securis ꝓtra eū qui secat in ea. Esa. x. et Prosper cāt anicus ꝓsa. lxxxviij. dixit. Diuinoꝝ operū secretas noscere causas nō est possibile ingenijs hūanis. Hec nullo tñ intuitu speculant opa: q̄ multa vt lateāt scit placuisse deo Sic vicariꝰ dñi dei viui videlz summꝰ pontifex sic vult. sic iubet. fiat pro ratione volūtas: prout ptactū est. ꝛ fortassis mouet ratione dignissima: quia omne rarū carū. vilescit quotidianū. prout. le. ꝛ no. xciij. dis. Legimus. circa fi. et Augꝰ. dixit in quadā omelia q̄ signa dñi assiduitate vilescūt. vñ tu Felix in libro tuo de nobilitate. c. xxxij. circa finē. plures notificasti casus multū vtiles. sed nimia frequentatiōe vilificatos. inter quos dixisti. ꝛ predicantiū correctio tā frequēs videt ad cōmunes christianoꝝ cetus ꝛ festoꝝ celebratio tā multiplex indicit apd oēm rusticoꝝ vulgus ꝛ censuraꝝ ꝓmulgatio

tam solita fit ꝓtra ꝓtumaces laicoꝝ actus. ⁊ missarū inofficiatio tā cōsuetudinaria pficiť apud cōmunes ꝓsbyteroꝝ ritus ⁊ corꝑis christi cōmunicatio tā frequēs est inť omēs fideliū status et dispēsatiōis ꝓcessio tā remissa videť sup q̄scunq; hominū transgressus: ⁊ ꝓilegioꝝ interruꝓptio tā violenter cōcernit ꝓpter seuos magnatū potētatus ⁊ iusticie oppressio tā fauorabiliť frequētatur ꝓpter infelices paupeꝝ casus. ⁊ iusiurandi delatio tā frequēter offerť in quersos rusticoꝝ ꝓsensus. ⁊ ꝓceptoꝝ multiplicatio tā consuete publicať cōtra diuersos popularū excessus. Sic indulgentiaꝝ diuulgatio tā largiter intimať ad diuersos pietatū cultus. ita ⁊ taliter q̄ in hoc ⁊ oībus p̄missis infroniti cōtinuatiōis effect⁹ ꝓpter multiplicatos freq̄ntatiōis act⁹ ineffrenatos mentiū corruūt affect⁹. ⁊ ꝓseq̄nter ꝑ incuriā assuete cōuersatiōis ad solitos assiduitatis obstinate prozūpunt abusus. Unde cōgrue sequiť. O m̄e rarū carū: vilescit quotidianū. Et insup dicere possum⁹ q̄ Bonifaci⁹ octauus rigidioꝝ fuit in ꝓcedendo vicz cētenariū. Sed Clemens sext⁹ antiquū iubileū renouās (prout p̄mittiť) in salutz remediū cōtinuās ⁊ pristinū viczs iubilei nūeꝝ. sez quīquaginta annoꝝ cōgruenť reuerti decreuit vt vltima corresp̄onderēt p̄missis. et o. reuelaret ad a. vt. xxxv. dist. Ab exordio. Nam ⁊ antiq̄tas venerāda est. ij. q. vj. Anterioꝝ. §. Illud. ⁊ mos retinēdus est felicissime vetustatis. C. de testa. Testamēta. Un̄ dixit Nicola⁹ ꝓmus ad Ignatiū Cōstantinopolitanū patriarchā. vt patz. xij. dist. Ridiculū est satis ⁊ abhominabile dedecus vt traditiōes tuas q̄s antiquit⁹ a patribꝫ susceꝑim⁹ refringi patiamur. scilicet sine causa. vt ibidē Archid. et ꝙ cōgruenť figurā venustissime iubilatiōis renouem⁹ in nr̄e

Felix. Nūc scio vere verissime te sup̄ dixisse. Ecce nūc (remediū nouissime translatiōis. tēpus acceptabile: ecce nūc dies salutz: immo sup salutē ⁊ omnē mūdi pulcritudinē sunt dies tue iubilatiōis iocūdissimi: vt dicam⁹ cū iusto Symeone. Nūc dimittis seruū tuum dñe: ꝑm verbū tuū in pace. qz viderūt oculi mei: salutare tuū. tā gloriant venturū. Et q̄d nobis ꝓdesset christū foze natū: ⁊ in vnis iusti Symeōis fuisset p̄sentatū: si saltē p̄sentati nr̄oruz pctōruz mole grauati minime gustarem⁹. occurram⁹ igiť oēs in vnitate fidei ⁊ agnitione filij dei. ad Ephe. iij. Preoccupem⁹ faciē eius in cōfessione. Ps. xciij. Quia hora est iam nos de somno surgere: nūc aūt ꝓpior est nostra salus q̄ cū credidim⁹: prout pretactū est. ⁊ qō ꝓpe est in esse in re ⁊ in spe. ibidē. ⁊. ff. de fideius. l. j. cū cōcor. Un̄ dixit nobis Paulus. Videte itaq; quō caute ambuletis: nō quasi insipiētes: sed sapiētes redimētes tpa: qm̄ dies mali sunt. ad Ephe. v. Et dicam⁹ cū bto Job. c. xxij. ⁊ q̄s mihi tribuat vt cognoscā ⁊ inueniā illū ⁊ veniā vsq; ad soliū eius. ponā corā eo iudiciū: ⁊ os meū replebo increpationibꝫ. i. pctōruz ꝓfessionibꝫ: ⁊ dicā cū Salomone. Scio em̄ q̄ hoīes stulti nō apꝑhendēt eam: vicz iubilatiōis salutē: ⁊ hoīes sensati obuiabāt illi. homines alti nō videbūt illā. lōge em̄ abestis a superbia ⁊ dolo viri mēdaces non erūt illius memores: ⁊ viri veraces inuenient in illa: ⁊ succession habebūt vsq; ad inspectionē dei. Eccl. xv. Et ꝑm Aug. in sermōe de Purificatiōe ꝑginis marie depcando proferam deuotissime prout Symeon p̄dictus. Et hoc illi cōcessum erat iā decrepito q̄si desideranti ⁊ suspiranti. eructāti quotidie in orationibꝫ suis. ⁊ ego dicā quādo veniet? quādo videbo? putas durabo? putas me hic veniet? putas isti oculi videbūt ꝙ quez cordis ocli reuelabunť: dicebat isti videlicz saluatori in oꝛonibꝫ suis. ⁊ pro desiderio suo accepit respōsum q̄ nō gustaret mortē nisi videret xp̄m dñi. O altitudo diuitiarū sapiētie ⁊ scie dei: cui⁹ incōprehensibilia sunt iudicia ⁊ vie inuestigabiles. ⁊ cui⁹ misericordie nō est nūerus. pfice in nobis gratiā tuā vt q̄ iusti Symeonis expectationē implesti. vt sicut ille nō vidit mortē priusq; xp̄m dñm videre mereretť. ita ⁊ nos mortē nō gustem⁹ priusq; salubertime. imo felicissime tue iublationis bñficia iubilanter

Jubileus. Amen quippe dico vobis. qz multi prophete ⁊ iusti cupie (obtineamus. rūt videre q̄ vos videtis ⁊ nō viderūt. ⁊ audire q̄ vos auditis ⁊ non audierūt. Matth. xiij. Et beati oculi q̄ vidēt que vos videtz. dico em̄ vobis q̄ multi ꝓphete ⁊ reges voluerūt videre q̄ vos videtz ⁊c. Et igiť Amen dico vobis. quicūq; dixerit huic mōti: mitte te in mare ⁊ non hesitauerit in corde suo sed crediderit: qz quodcūq; dixerit fiat: fiet ei. ꝓterea dico vobis. O m̄ia quecūq; orantes petitis: credite ⁊ accipietis ⁊ veniēt vobis: prout p̄mittiť. ⁊ ideo petite ⁊ dabiť vobis. q̄rite ⁊ inuenietis. pulsate ⁊ aperieť vobis: oīs em̄ qui petit accipit: et qui q̄rit inuenit ⁊ pulsanti aperieť. Matth. vij. Et dixit Seneca. Qui timide rogat docet negare. Et Hasiodoꝛus. Justuz est vt iugiť rogeť iste qui nō petat offendiť. Quibꝫ instructibiliť sup mirando iugiter studio felici feliciter ꝓpenso: resultat abūdans cōditoꝛis almi pietas ⁊ fulgens eterne lucis claritas: ingēs summe maiestatis būilitas; ⁊ ardens feruentis amoꝛis auidi-

dit̃as:cũ excedat merita supplicũ:precellat vota despantiũ:preueniat affectus psumentiũ:imperat trepidantiby animis orare stupentiũ. z corroborat mẽtes z corda timide petentiũ:in finem vt mereamur assequi qd promisit:ament qd precepit:possideant qd ab eterno pparauit: z ad hoc dat pia remediorũ condimẽta:confert animaꝝ incitamẽta:infert desideriorũ dispositiones: z dat armorũ preparamenta. Que cũcta illustrissime plustrenk z experienter denotẽtur p nostre supuenture iubilationis inclyte bñficia vobis clemẽter concedẽda si rite p eum petentibus qui petere iubet z mandat z imperat z regnat glorioſus per secula.

Recapitulatio de anno iubileo. Felix.

Vidi turbam magnam quã dinumerare nemo poterat ex oĩbus gentiby z tribubus z populis z linguis. Apocalip. vij. et fuit gens absq; consilio z sine prudẽtia: vtinã adhuc saperent z intelligerent ac nouissima, puiderẽt. Deut. xxxij. z errores emẽdarent. Hã dicit lex. Humanũ est peccare: sed dyabolicuz pseruare. C. quõ z quãdo iudi. l. Consentaneũ. Et huius erroris causa fuit principalis: qz lex periit a sacerdotiby z cõsiliũ a senioribus. Ezechiel'. vij. qui in ea est ars artiũ: videlicet in animaꝝ regimĩe tenebank fore pfundiores. sed ceci fuerũt z duces cecoꝝ. z fuerũt pastores q̃ pascebãt semetipos. Ezech. xxxiij. de q̃bus dicit dñs p ꝓphã. Ue pastoribus q̃ dispergũt z lacerant gregem pascue mee. Hiere. xxxiij. Et iterũ dicit eisdẽ. Super pastores iratus est furor meus. Zach. x. Quia oues eorũ errauerũt z perierũt. Et repromissio nequissima multos pdidit. Eccl. xxix. z hoc signãter

Jubileus. in ꝓme preteriti laudabilis anni desideratissime iubilationis beneficio. O felix cantor Thuriceñ nõne aurꝫ mea iuxta os tuũ fuit dũ nup oĩ laude dignissimã dyalogose collatiõis pscripsi cõmẽdatiõz in nr̃e iubilatiõis decorẽ. z ꝺ ptingẽtiby z attingẽtiby nr̃e solẽnitatis cõmertiũ nihil aut parũ omiseris. z hoc fuit opus xpi et eius vicarij: sed nũc verbũ

Felix. dei adulterabis. Hoc exponit ſm Greg. mora. xxij. c. xv. Adulterari nãq; est verbũ dei aut aliter sentire de illo q̃ est. aut ex eo nõ spũales fructus sed adulterinos fetus q̃rere laudis hũane Hec ille. Uñ pdicãtes pceptũ dñi videtes oues errãtes. z sic tanq; stultũ ꝓpter Romã q̃rentes: adulterinos hũane laudis sermones q̃rebãt. z pri

Jubileus. mioribus ĩminẽtiby piculis illoꝝ q̃ curã gerebãt aiarũ. imo q̃si letaliũ vulnerũ liuoribus medelã dũ potuerũt nõ ponebãt. z dũ voluerũt nõ poterãt. z igit̃ plures currebãt z vix vn⁹ accepit brauiũ. z mltu ab oriẽte z occidẽte venerũt. z pauci cũ abraã ysaac z iacob recũbebãt ĩ reg. cc. Mat. viij.

Jubileus. Hanc sibi quodãmõ nobilitas legẽ ponit ꝓtutũ vt debere se qd spõte tribuit extimet. z nisi in bñficijs suis creuerit. nihil se prestitisse putet. z sunt ꝓba scti Hre. de dona. c. j. z diẽ Salo. In oĩ dato ne des tristiciã ꝓbi mali Eccl. xviij. Uñ si penitet te fecisse venerabil' hmõi collatiõis recõmendatiõz: rẽ z meritũ pdis. xxij. q. vj. §. Ex his.

Felix. Dixit Seneca. Parce lauda: parti⁹ vitupa. Similit̃ repbensibil' est nimia laudatio vt immoderata vituperatio. Illa quidem sapiens si in cõmendando procedas vt conuertere

Jubileus. Forte penitet te fecisse hominem ad nostre iubilationis bñficia per tuoꝝ dulcissima verborum condimẽta flexibilem.

Felix. Dũ erã paruul⁹ ait Paulus. j. Corint. xiij. Loq̃bar vt puulus. sapiebã vt puulus cogitabã vt puulus. q̃n aũt factus sum vir. i. senior euacuaui que erãt puuli. Uide bã eñ tũc per ſpeculũ in enigmate. nũc aũt facie ad faciẽ. i. manifeste ſm Aug⁹. aut experient ſm q̃ experientia rerũ est magistra. z veritatem rei demonstrat. de elect. c. sit. li. vj. cum concor. Et pteritorũ experientia nos instruit ad futura. ibidem p Archid. et supplendũ est quod esse de experientia probauit. eo. ti. li. vj. vbi maius et Jo. mo. dicit ibidẽ. Precitius ratio scire futura facit. et cuilibet artificio prebet experientia nutrimentum. ff. de le. iij. l. Legatis. §. a matricibus

Jubileus. Quod semel placuit: amplius displicere nõ debz. vt. c. Quod semel. de re. iu. li. vj. Displicet imprudẽs vñ placere studet. Et os bilingue detestabat Salomõ Prouerb. viij. et ibidẽ. c. xviij. dicit. Uerba bilinguis quasi simplicia z ipa pueniũt vsq; ad interiora ventriz. Et eccl. v. Sug furẽ eñ est ꝓfusio z pnia z denotatio. i. dãnatio pessi-

Recapitulatio.

Felix. Primo nosmetipsos corrigere debemus. & q̄ se corrigit nō est (ma sup bilinguem. ab alijs corrigēdus. & postea alios si vult: vt le. & no. ij. q. vij. postulatus. & mltis se. Uñ si q̄ dixi q̄ mihi videnť corrigēda correxero: alioꝝ correctionē non expectabo. vt no. ibidē.

Jubileꝰ. et infra clarius dicetur. & no. per Bonifaciuꝫ in ca. vltimo. de senten. ex. li. vj. ✠ Est iste est ille sanctissimus in xpo pater & vicarius dñi nr̄i Jesu xpi qui mire deuotionis affectu volens hūanū genus quod ad suos f.nes peruenerat lucrifacere deo. & igit dudū videlicet de anno dñi. M.ccc. fecit & salubriter creauit nos. & ille nec sui successores vlq̄ modo mutauerūt. imo roborādo confirmauerūt. & igit os in cēlū ponis si aliqua cōtra nos & alia q̄ pus ipe magne deliberatiōis arbitrio ꝓcepisti siniſtre machinādo in corde tuo puersissi

Felix. Aperiā in parabolis os meū: loquar ꝓpositiones ab initio. quāta au (me psumpsisti. diuinꝰ & coguinꝰ ea: & prēs nr̄i narrauerť nob & nō sunt occulta a filijs eoꝝ: vtinā sapent & intelligerēt ac nouissima puiderent: put p̄dixinꝰ & videbis q̄ erūt nouissima peiora

Jubileus. Parabole fm Jsiō. ethi. j. c. xxxv. circa finē sunt cōpatio expossi (poriby. miliby reby. sed ꝓpositiones fm Augꝰ. super ps. lxxvij. sunt pbleumata seu questiones. Et christus parabolas ꝓpositioneſq̄ retulit. Dicat igit admirationis tue sollicitudo quid ꝓtra tanti principis & pōti

Felix. Dicimus q̄ o. reuelauit ad a. i. xps extremitatē ficis & sequatiū decreta dictauerit: traxit ad p̄ncipiū. vt. xxxv. dist. Ab exordio. et nos extremitatē tue iubilatiōis vltimo celebrate trahimꝰ ad p̄ncipiū. qō q̄dē extremū tāq̄ futurū ꝓtūc & tpe p̄me nr̄e cōpilatiōis ꝓphetizare nō potuimus. licet p̄ncipiū superficialiter & eius

Jubileus. Edissere nob perabolā zizaniorū in p̄ncipiby finiby mysteriū cōuentiby oculis prospexinus. nr̄e solēnitatꝫ in tue ꝓpensiōis facultate tā irreuerēter

Felix. Tetigi notanter in tue iubilatiōis repetitione circa exortoꝝ & fortassis eadē leuita tis ꝓpendiculo destruendoꝝ. p̄ncipiū. auaricie causaꝫ maloꝝ oīm radicē ab antiq̄ Romanis increatā. & qō olla noua capit inueterata sapit. Et insup populi stulti vbē querētis inertē stulticiā. & stulti aliq̄n sapere iubenť. sed nō aduertūt. & nunc scio vere huius corrosionis maculam cum ambitionis antique non deficiētes cōtaminatione nō fore penitus abolitam.

Jubileꝰ. Dic clarius cui ꝓceptus fundamēta lez audaciā: latius indies ꝓlandā.

Felix. Audi remotā ab antiqs nr̄e ꝓpositiōis staterā lancibus equalib ꝓpendiculatā. Constat ex cronicis q̄ creato quondā Nicolao papa quarto summo pōtifice de ordine fratrū minoꝝ de anno dñi. M. cclxxxviij. xv. die Februarij: qui sedit annis quattuoꝝ. mēse vno. dieby. xvij. & extūc illo mortuo se: des aplica vacauit ānis duoby: mēsib triby: die vno.

Jubileus. Et quare taz inmēse regiminis aper dignitatis ecclesie vniuersalis & vicarius dñi nostri Jesu xpi gubernatore caruit: & per tanta tpa ptās piscatoris spiritū quodāmodo penitus: & nō sine graui periculo totius orbis exalauit:

Felix. Hoc ambitiōis ꝓteruissime necnō rapacis et inuidie calliditatis curiositas cardinaliū fecit: ꝓtūc de gallicoꝝ & ytalicorū climatib particialitatis vicio & ipsoꝝ in ciuitate Parusina in ytalia ꝑ tāta tpa ꝓgregatoꝝ ꝓteruitas.

Jubileus. Nā ois ꝓsummatiōis vidi finē. & quō de mū bui? seditiōis fuit termīata ptialitas.

Felix. Ecce ille q̄ dū vult spirat: dispos vnius fecit voluntatis in certū Simplicianum beremitā dictū Petrū de mōte morone monachū. cui dū fuit electiōis decretū ꝓ parte cardinaliū ꝓcorditer & reuerēter p̄tatū: tanta vi resistebat q̄ tandē & post multa claz de terra recedere ptendebat. & finaliter deuotissimis exhortatiōib vix ꝓuictus: nolēs amplius resistere volūtati diuīe: pōtificatū assumpsit. & p q̄nq̄ mēses & octo dies & nō vltra in papatu re

Jubileus. In quē finē refers huiusmodi res gestas. & ad quid ꝓ vel ꝓtra (māsit. nostre solēnitatis iubilatiōez p̄sumis antiquas hīstoriarū relatationes fore pronūc

Felix. refricādas: Tu nosti q̄ semel malus semp p̄sumit malus. vt dic regla iuris li. vj. ꝑ dictū Bonifaciū octauū cōscripta. Jtez p̄sumit licitū ex q̄litate p̄sone qō alsi erit illicitū. & ecōtra. ix q. ij. Lugduneñ. Jtē nō p̄sumit bonū de malo neq̄ malū de bono. xlvj. dis. sunt nōnulli. in fi. et q̄ semel fuit bonꝰ: semp p̄sumit bonꝰ. & ecōtra. ff. de accu. sic. §. hmōi. ff. de re mili. Nō oēs. §. a barbaris Et dixit xps. Nō pōt aboꝝ mala bonos fru. facer. arboꝝ bona bonos fructꝰ fac. Matth. vij. Et dixit Pamphilus. Arboꝝ de dulci dulcia poma cadūt. Uñ ꝓterea scias q̄ iste Petrus fuit nominatꝰ Celestinꝰ. v. bonꝰ pastoꝝ in ꝓlo ꝑ cuius electiōez totus mundus gaudio magno fuit gauisus. & econtra tibi dicā de dicto Bonifacio.

vij. de cuius ꝓmotiõe totus mũdus fuit perterritus.

Jubileus. Dic vtriusq; gesta clari⁹ vt ad finale tue intẽtionis perueniamus conclusionem quãtotius.

Felix. Scias q; iste celestinus fuit electus de anno dñi. M.ccxciij. die. v. Julij. in dicta ciuitate Perusina z ꝑnter cõsecratus z in hoc modico sui põtificat⁹ tpe mlꝛtas enormitatis exorbitãtias tã inter cardinales q; alios curiales radicitus cũ strẽnuitatis ꝓtinuatiõe patẽter extirpauit. z inter cetera decretalẽ Gregorij decimi q̃ incipit Ubi ꝓiculũ. de elec. li. vj. ad suas vires restituit quã Adrianus papa. v. ad oẽm eius effectũ suffocauit. z Johes. xxj. suus succesꝛ hmõi suppꝛessiõez ratificauit. q̃ decretalis inter cetera habet ꝓtra cardinales in conclaui ĩ electiõe pape diuti⁹ solito ĩmorãtes ꝓut añ suã electiõez in ꝓclaui cõmoratũ certissimos interstitij temporũ determinatiões z more penas z in hec ꝓba Uerũ si (qđ absit) infra tres dies postq; vt p̃dicit cõclaue p̃fatũ idem cardinales intrauerint nõ fuerit ipsi ecclesie de pastore ꝓuisum. p spaciũ q̃nq; dierũ immediate sequẽtiũ singulis diebꝫ tã in prãdio q; in cena vno solo fercnlo sint cõtenti. qbꝫ ꝓuisiõe nõ facta decursis: extũc tantũmõ panis vinũ z aqua ministretur eisdẽ donec eadẽ ꝓuisio subsequat ꝛc. et iste modus fuit extũc solennit seruatus. z non illo tpe dũ vt p̃mittit ꝑ tantã morã steterat in electiõis negotio cardinaliũ cet⁹.

Jubileus. Dic rogo qualiter fuit Bonifacius octauus nostre iubilatiõis institutor

Felix. et rector: huic Celestino succesꝛ tam recenter subordinatus et etiaz immediatus. Audi miranda ꝓpter sequentia memoriter perpendenda. z ꝓpterea vt sue deuotionis articulo sit minor fides adhibenda que prius et tempore compilationis prime nondum mihi fuerãt tã notabilit notificata. z quõ cũ gestibꝫ p̃tis tã ꝓterite iubilatiõis sũt merito cõpẽsanda. Accidit dũ celestinus p̃dictus in papatu ꝑ vim retẽtus maneret. z ꝓtutũ signa monstra q̃z patraret. z ipse q̃z nocturno suo stratu q̃escceret. p̃fatus Bonifacius q̃ ꝓtũc erat p̃s byter cardinalis de anania nũcupatus. ꝑ vnã tubã ter locutus est eidẽ Celestino: ac si foꝛet voꝛ diuina dicens Petre surge z renuncia papatui z des illi de anania cardinali. q̃ surgens: tertio monit⁹ renũcians ꝓut potuit vt le. z no. de renũc. c. j. li. vj. z ad manus illius cardinalis disponẽs q̃ dũ taliter dolose ꝑ multos insup tractatus intrauerat. z Bonifacius. viij. noiatus fuerat regnauit seuerissime Romanos nobiliores multoz molestando. z p̃sertim cõtra Jacobũ de colũna et Petrũ nepotẽ eius olim cardinales z alios eiusdẽ stirpis censuris ecclias̃ticis z penis alijs ꝓsequẽdo. ꝓut hec z alia plene describunt. c. j. de scis. li. vj. vñ finaliter eadẽ ꝓgenies de colũna z sibi adherẽtes eundẽ Bonifaciũ insequẽtes z capiẽtes: z in carceribꝫ fame mori facientes: z ita q; de ipso taliter scriptũ est Intrauit vt vulpis. regnauit vt leo. z mortuus est vt canis. Electus em̃ fuit in Neapoli ãno. M. ccxciij. in vigilia natiuitat⁹ dñi z coꝛonat⁹ apd̃ sctm̃ Petrũ in Roma Hic ex arrogãtia vt faceret sibi nomẽ ꝑpetuũ vt Eleazar de q̃. j. Reg. vij. q̃ volũtarie sub elephãte pstrat⁹ succubuit: ꝓmũ collegit decretales extrauagãtes z sibi placẽtes. z p̃sertim p̃dictã decretalẽ Ubi ꝓiculũ. de elec. li. vj. z multas ꝑ seipm dictari fecit. qꝛ homo sagax z magne litterature fuit. z sextũ libꝛũ decretaliũ taliter cõposuit quẽ su⁹ cardinalis: vicz Johes monachi glosauit. Et anno p̃nter. M. ccc. vt fama sua ꝑ mundũ latius crebꝛesceret. annũ iubileũ ꝓstituit. z post multa Petꝛ videlicz Celestinũ q̃ ad ipsius monitiõez papatui renũciauit in carceribꝫ teneri z mori ꝓmisit. z sic bñfactoꝛẽ suũ turpiter ingratus remunerauit. q̃ quidẽ Petrus ꝓpter miranda que gessit in vita sua post ꝑ clementẽ quintũ in concilio Uyennen. canonizatus extitit Scriptũ est em̃ q; plus attrotius peccam⁹ in sctm̃ virũ q̃ in aliuz ꝓsequẽdo. vt de calũ. c. j. cũ ꝓcoꝛ. Sedit aũt idẽ Bonifacius annis octo. mensibꝫ nouẽ. diebꝫ. xviij. z taliter ꝓut premittit vitã finiuit. Et si iustũ dei iudiciũ tue discretionis arbitriũ cõsiderauit. dñs ipm in quo peccauit elegant puniuit. vt de elec. ꝓuida. li. vj. cũ ꝓcoꝛ. Nã qꝛ sctm̃ virũ strictissimis carceribꝫ

Jubile⁹ mori fecit. z ipe ꝑ carceres vitã terminauit z dñs pessimũ ingtitudis sue viciũ Quid aũt ex p̃missis concludẽdo colligere finaliter conaris: (recõpensauit.

Felix. Nõ aliud nisi ꝓut est ꝓtactũ. quia de malo nõ p̃sumit bonũ ꝛc. z ꝓut ex gestis sumꝫ moꝛ põtificũ videt diuulgatũ: ipse fuit tyrãnus crudelis: z p̃sul amarissimus z põtifex ambitiosissimus z in ipso suis diebꝫ tẽporibꝫ nõ apparuit alicuius stigma deuotiõis aut sanctitatis apparatus Sed qꝛ fuerat ytalicus patrie fuit amatoꝛ elatissimus: z q; totius mũdi munera auri dignissima sibi z suatibꝫ affluerẽt, ptũc nouus ille modus subtiliter fuit inuẽtus z ꝓprie talẽ fecit iubileũ Martin⁹ papa. v. vbis alũnus ad clamorẽ Romanoꝛ suoꝛ cõciuiũ extra ritũ z ordinẽ ꝓrẽ nõ instigatione deuotiõis q̃ naturaliter nunq; fuit in eis. sed quia ꝑ

absentiã Romane curie depaupati nimis desiderabãt aduentũ tue iubilatiõis. vt dic. l. ij. C. de cõmer. z mer. Nõ solũ auꝛ barbaꝛ minime tribuaꝛ. sz etiã apd eos si inuẽtũ fuerit subtili ausa raꝛ ingenio. z ꝟ ingeniũ fuit apd dictũ Bõifaciũ z pntib⁹ dieb⁹ i curia romana vꝰ cõtinuatũ.

Jubileus. Sepe sinistra ꝓncipia ad felices ꝓueniũt exitus. vt Jacob ꝑ supplãtati onẽ fratris Esau puenit ad felicẽ bñdictiõez z seges q̃ leꝓsa manu seriꝛ mũda tñ metiꝛ. z ex adulterino cõcubitu pulcra soboles nasciꝛ. sic etiã pecunia q̃ ꝑ symoniã acquiriꝛ. felicẽ habet exitũ cũ paupib⁹ pfutura erogaꝛ. j. q. j. §. Obijciꝛ. z ita patẽter videꝛ q̃ ꝑ malitiã sacerdotis z summi põtificis. dum tñ alꝫ ꝑ ecclĩam tolleraꝛ auctoꝛitati sue nequaqz deꝛogaꝛ. z pñter hodie videꝛ z fuit, bacten⁹ tentũ z seruatũ q̃ summi põtifices dãt in effectu singulis psonis nostre iubilationis indulgentias. z singulariter aut vniuersaliter idem valentes.

Felix. Verũ dicis. sed in aliũ finẽ tibi deducã: ꝓut finaliꝛ ꝓcidã quare p̃sentis feci collationis recapitulationẽ. Nã dicũt iura pro z cõtra q̃ principiũ videꝛ spectandum de q̃ de cen. Scientes. z dicit canon. Malo inchoata principio vix bono exitu peraguntꝛ. lxj. dist. miramur. z qd ab initio nõ tenet postea nõ cõualescit. ff. de re. iu. Ab initio. de excep. cũ venerabilis. cũ ꝓcor. in glo. vlt. z nõ firmaꝛ tractu tpis qd de iure ab initio nõ subsistit. de re. iu. li. vj. cũ ꝓcor. z nõ est nouũ q̃ ad ꝓncipiũ trahiꝛ finis. lxxxv. dist. Ab exordio. z quãdoqz finis trahit ad se ꝓncipiũ. xiij. q. ij. c. vlt. z per duo extrema colligiꝛ mediũ. xxviij. dist. Quia sunt. et quãdoqz mediũ trahit extrema ff. dele. iij. qui sella. §. vlt. z. l. iij.

Jubileus. Et quid hoc ad ꝓpositum.

Felix. Habeas patiẽtiã et perpende nostre intẽtionis casuz et euentũ de multis vt q̃ non pꝛosunt. singula tñ collecta iuuent finaliter colligẽdos. Scis q̃ institutoꝛ z rectoꝛ z factoꝛ z creatoꝛ iubilationis tue fuit in omni bonitatis ope coꝛruptus. Cognouimus Bonifaciũ. ix. qui sedit annis. xiij. mensib⁹. xj. ḋ. put ꝑmittiꝛ celebꝛauit tertiũ iubileũ: sub q̃ symonia ceteraqz cõuicia ꝑ frequentatiõe nõ fuerũt palliata. z illũ sequebaꝛ Innocẽtius. vij. ḋ sedit annis duob⁹. dieb⁹. xx. quẽ sequebaꝛ Gregoꝛius. xij. ḋ legitime sedit in papatu anno vno mensib⁹. v. dieb⁹. xx. quẽ sequebaꝛ Alexander. v. frater minoꝛ. ḋ sedit mensib⁹. x. dieb⁹ octo. hi tres ꝓpter tempoꝛis bꝛeuitatẽ modica pegerũt. z hũc Alexandrũ seditiose (vt ferꝛ) interemit Johãnes. xxij. ḋ sedit legittime in papatu annis sex. z licet añ z in papatu multas exercuerit enoꝛmitates: ẽre depositus fuit in cõcilio Constantien. et hunc sequebaꝛ Martinus. v. cuius officiales in dieb⁹ suis infinitos inuenerũt auaricie cupiditatis z acquisitiõis pecuniaꝝ modos pꝛius nõ excogitatos. hũc sequebaꝛ Eugenius. z si quid boni qd̃ rarũ erat ipsum inuenerit. nouit mundus vniuersus z Felix quintus in obediẽtia sua se decepit: z decepta fuit ecclĩa in cõcilio Basilien cõgregata. Nũc aũt Nicolaus modernus q̃nt⁹ quis qualis sit z fuerit. is ḋ cuncta anteqz fierẽt nouit. denotauit radicit⁹. Et ne incidam⁹ penas maledicẽtiũ ꝓncipi. vt de maledicis. c. j. xxiij. q. j. Paratus est. C. si quis impe. ma. l. vnica. Nã ipe legib⁹ solutus est. ff. de le. l. ꝓnceps. z quod ꝓncipi placuit: legis habet vigoꝛẽ. insti. de iu. na. gen. z ci. §. qd̃ ꝓncipi. z papa a nullo põt iudicari: nec etiã ab vniuersali cõcilio. de elect. Significasti. saluis statutis ꝓcilij. Constantien. z ipse oĩa iura habet in scrinio pectoꝛis sui. de ꝓsti. c. j. li. vj. cũ ꝓcor. z suis succeꝛib⁹ legẽ imponit. xij. q. iij. nõ licet. xxj. q. j. qꝛ iuxta. z ipse solus vocaꝛ summ⁹ põtifex. de ꝓsti. c. j. li. vj. cũ ꝓcor. z si ex certa scia mãdat iuri ꝓtrariũ est obediẽdũ. etiã si sit durũ. de offi. dele. Ex pte z in glo. z põt tollere z moderare ꝓuilegia ꝑ se data. de sen. excõ. c. vlt. li. vj. de ꝓuil. ne aliq̃d. z reuocare põt facta ꝑdeceꝛsoꝝ suoꝝ tanqz male facta: vel surrepticia de ꝟ. de re iudi. cũ olim. z qd̃ auẽtate pape fit auẽte dei fit. ita vicz claue nõ errãte. z hoc vezꝝ si ex iusta causa facit. de trãsla, Inter coꝛpalia. Papã tñ fallit obliuio. vt le. z no. de ꝓsti. c. j. z licet sit solutus legib⁹. tamẽ ꝑm leges viuere debet. ff. de legib⁹. l. ꝓnceps. Vñ de papa moderno. vicz Nicolao. v. quid dicemus? nisi laudis z glorie z bonoꝛis potẽtatus z oĩs ꝓbitatis z honestatis conat⁹. Sz ꝓut narrauerũt nobis pꝛes nostri z seniores nostri, pnũciauerũt nobis de ꝑteritoꝝ pontificũ summoꝝ curialib⁹. z nos etiã aliquos patẽter vidimus. z ꝓnunc de pꝛesentis põtificis summi z alioꝝ statib⁹ cõparatiõis ꝓportionẽ fecimus z ꝑ antiquas hist oꝛiarũ scripturas informati sumus. z nunc facie ad faciẽ experiẽter videmus q̃ in curialib⁹ z officialib⁹ post maioꝛẽ z vsq̃ ad minimũ nũq̃ visus est execrabilioꝛis exoꝛbitatiõis. direptionis. deceptiõis. circũuentiõis. derogatiõis. decerptatiõis. depdatiõis. expoliatiõis. exactiõis. coꝛrosionis. z omis si audemus dicere simoniace pꝛauitatis. adinuentiõis noue z renouatiõis antiq̃ ꝓtinuatiõis vsus z exercitatio ꝓtinua q̃ ꝓnunc et tpe pontificis moderni z indies dilatatus:

ꝛ intrꝛ ꝙ paupeꝛ nullus eſt adiutoꝛ nec ſcire poterim⁹ quoſcunq; cuiuſcũq; ſtatus fuerint de ſuis obtẽtis aut obtinẽdis gr̃a: iuſticia: ꝓuilegioq; ſecuros: niſi illos dũtaxat ꝙ pinguioꝛa. ĩmo pinguiſſima tradiderint aut ꝓmiſerint munera. ꝛ ibidẽ doctus vel peri⁹ aut nobilis ſeu pauper clericus quãtũcunq; litteratus pꝛe diuite pecunioſo nõ habet ante lationis priuilegia. etiã ſi in omni deficit ſcientia: nec eſt ꝙ deferat aut tradat ſeu porrigat inopis alicuius ſupplicatiõis cedulam: quantũcũq; modicã: manu nõ piloſa. ꝛ ſi quis anguſtiatus vel anxiatus aut egenus iuſticie vel iuris expeditiõe petierit: certus eſt ꝙ munus iudiciũ puerit. vt dicã ſummo pontifici cũ ſuis curialib⁹ per ꝓpham. Et filij Tyri in muneribꝫ vultũ tuũ deꝓcabunt omẽs diuites plebis: qui veniũt in fimbꝛijs aureis circũamicti varietatib⁹. id eſt de vario veſtitu põcioſo. pꝛ. xliij. ſed ad dyabolũ paupes. Et ſi ſint dicentes papã de ſimoniacis actibus taliter coꝛaꝫ ipſo aut ante faciem eius ꝛ in ſua curia ꝓpetratis ĩpeccabilẽ ꝛ magis q̃ de alijs pctis: videlicꝫ bereſi: foꝛnicatiõe ꝛ homicidio ꝛc. hi errant coꝛde: ꝓm theologos aſſerẽtes: ꝙs eñ apoſtolicus nõ poſſet vẽdere coꝛpis xp̃i ſacramẽtũ: cũ vnus apoſtolicus vicꝫ Judas ſcarioth vẽdiderit totũ chriſtũ. Et ſcribit de Joh̃e papa. xxiij. ꝙ Alexandꝛũ papã vt põfertur ſibi põdeceſſoꝛẽ in ciuitate Bononien. cõmoꝛantẽ infici fecerat ꝓ veneni potationẽ. et Eugenius papa oꝛdinauit ſue iuris forma quendã militẽ de bentafolijs legum doctoꝛẽ ciuẽ Bononien. in petias talliandũ. Nonne cõmiſerũt ambo homicidij reatũ. ſed iura noſtra hoc nõ concedũt. vt le. ꝛ no. lxxix. di. Si quis pecunia. Nihilominus tamẽ dicit canõ Si papa. xl. diſt. exgeſtis Bonifacij martyris in rubꝛo. damnaꝫ apoſtolicus qui ſue ꝛ ſupne ſalutis eſt negligens. ꝛ ſic ſi ꝓ hominẽ nõ iudicaꝫ niſi in cauſa hereſis ꝓ alijs tñ criminib⁹ ſicut alius homo ꝛ grauius ꝓpter ſue dignitatis ꝓeminẽtiaꝫ damnaꝫ a dño ꝓut plene colligiꝫ per duriſſimas ſeueritatis et crudelitatis penarũ cõminatiões in iamdicto capitulo cõꝓhenſas. Et nũc reuertamur ad ꝓpoſitũ. Nõne prelati ſeu põfecti clerici vel laici cuiuſcũq; ſtatus vel cõditiõis fuerint vrbem Romanã ꝓpter: aut per indulgẽtias vel alias cauſas viſitãtes: ꝛ tales ſceleꝛ exceſſus põmeditatim ꝓſpiciẽtes abſq; alijs pꝛonunc reticendis inde deteriozanꝫ et ſcandalizanꝫ. cũ nutu vel verbo dicat vicarius dñi nr̃i Jeſu xp̃i: ꝓut inq̃t xp̃us. Exemplũ eñ dedi vobis vt quemadmodũ ego feci vobis videlicet per me aut meos. ita ꝛ vos faciatis. Joh. xiij. et inſup dicat aplicus cũ coaplo videlicꝫ Petro: cuius vices gerit in terris. Chriſtus paſſus eſt ꝓ nobis vobis relinquẽs exẽplũ vt ſequamini veſtigia eius. q̃ peccatũ nõ fecit nec inuẽtus eſt dolus in oꝛe eius. j. Pe. ij. Ex his veſtigijs quia dixit idẽ Petrus. Aurũ ꝛ argẽtũ nõ eſt mihi. fuit ꝛ eſt inductũ: vt ipſius videlicꝫ Petri ſucceſſores plumbeis ſigillis vti deberent. ſed in hoc iam oñis alchimiſta deficit. quia ſolus papa de hoc viliſſimo metallo aurum puriſſimũ pꝛoducit: et plus pꝛonunc q̃ vnq; fieri conſueuerit.

Jubileus. Scriptũ eſt. Facti querſitas nõ trãſeat põſumptoꝛib⁹ in exẽplũ. de trãſla. quanto. ꝛ eſt difficile nimis argumẽtare ab exemplo principis. vt le. ꝛ no. in. c. venerabilẽ. de elec. ꝛ in glo. hoc eſt exemplũ. vñ Archiõ. in. c. j. de re iudi. li. vj. mouet q̃ſtionẽ ꝛ arguit pro ꝛ ꝓtra ſup eo vtrũ exemplis q̃rumcũq; vti racionabiliter poterimus: ꝛ demũ ꝓcludit ꝙ illa exempla q̃ ꝓtinent ſincere pietatis opa ꝛ ſine ſcrupulo reſidere põſt in cõſcientie Felicis habitaculo. ꝙ illa ſecure ſint ſequenda. ꝛ ab ipſis argumẽti determinatio rõnabilit eſt formãda. ſicut xp̃us locutus eſt in pabolis ꝛ per exempla viteq; ſermonis nob tribuit formaꝫ piſſime ꝓuerſatiõis: vñ dimittamus has execrabilis exoꝛbitatiõis. ꝓpalatiões. ꝛ ꝓſequamur principalis materie recapitulatiões. Vñ dixit aplus. Colloquia mala coꝛrũpunt bonos mores. j. Coꝛ. xv. xxxiij. diſt. Turbat et Paulus receperat a Therentio. **Felix.** Sũ ꝓtenus ꝛ ad viteꝛioꝛa pꝛecdamus. dixim⁹ ergo ſupꝛa de tue iubilatiõis oꝛigine: ac de ipius cõditoꝛe in q̃b⁹ videꝫ euidentꝫ ꝙ op⁹ cõmendat artificẽ. ꝛ ecõtra vt dicit lex in auten. de mona. §. Hinc cogitandũ. coll. j. Opus etiã nõ tm̃ remunerat: ſed voluntas. de pe. diſt. j. §. Sicut auctoꝛitas. ꝛ exitus acta ꝓbant. fines vero pugna coꝛonãt. C. de iudi. l. rem nõ nouã. in fi. Hoc pꝛe ſuppoſito cõſtat ꝙ quantũ poſſibile fuerat ꝛ ingenij capacitas ꝓficere poterat tue iubilatõnis celebritatẽ. ſollicitudinis mee potẽtatus cõmendabat. hinc ꝓ extẽſum quaſi omniũ ꝛ ſingulorũ boim ad tue ſolẽnitatis ꝓtinuatiõez poſui ꝓpatiõis ꝛ diſpoſitiõis exercitatiõez. ꝛ demũ gratioſiſſimi fructus illius benignitatẽ. et cetera q̃ ꝓfecerãt ad tue deuotiõis edificationẽ. ſed hec in experiẽtie necnõ euidẽtie pꝛactica nõ vidimus executiõez ſatis cõpetentẽ ꝛ pmũ qm̃ eccleſiaꝝ ꝓlati: paſtoꝛeſq; de grege ſibi cõmiſſo piculoſe tepiditatis laſſati cõnicio: ꝛ in ſue ſollicitudinis ꝓ ſanctoꝝ patrũ decreta ſibi cõmiſſo diuinitus officio quaſſati nimis tꝑoꝛe triſtiſſimo tanq;

canes muti nõ latrãtes.in eo videlicet q̃ viderũt volẽtes intẽdentes seq̃ ꝓtinuo ꝓparantes ꝛ disponẽtes ad itineris tãti labores ꝛ ad tante pcõꝝ remissiões:abolitiões:ac ad tantarũ eterne salutꝭ gratiarꝝ magnitudines tacuerũt.ꝛ tanq̃ oues errãtes deuiare.ꝛ tanq̃ equus ꝛ mulus in q̃bus nõ est intellectꝰ vagãtes lamẽtabiliter reliquerũt.vidimꝰ tamẽ illos q̃ oues ꝓprias non habuerũt in multorũ monasteriorũ ambonibꝫ:ꝛ pſertim de mẽdicantiũ fratrũ ordinibꝫ.q̃ ma

Jubileus. gnam in premissis ꝛ exquisite sollicitudinis diligentiam perfecerunt. Fatemur inq̃ huiusmodi mendicantiũ profeſſores (licꝫ in terre fructibꝫ sint parcissimi messores) tũ in eccl̃ia dei ꝛ seminãt ꝛ plantãt ꝛ rigãt ꝛ fructificãt fructꝰ vberio res.ꝛ plus q̃ illi qui maiorũ stipendiorꝝ redditũ ꝛ prouentiũ orbis terrarũ sunt ꝑceptores. ꝛ sunt ꝓlati.maiores ꝛ ceteri pinguiores clerici.paſtores ꝛ rectores.ꝛ etiã canonici sine regula siliter ꝛ regulares.ꝛ pſertim de pfeſſiõe nõ mẽdicantiũ.vt sunt de regl̃a sc̃ti Benedicti seu Augustini medullã fructuũ terre cõbursantes.Et magna subest rõnis argumentatio quã tibi breuit̃ in pabolis demõstrabo.Ecce fuit q̃dam castellanꝰ q̃ magne ꝓuidentie sagacitatisq̃ so lertie ꝓpter inimicorꝝ latentiũ insidiantiũq̃ iacula custodiuit.armigeris sibi deficientibꝫ p ca nes vigiles burgũ muros ꝛ menia.sed vt hmõi canes ad vigilandũ fozent aptiores ꝛ ꝓniores modica siue parca semp ipsis ministrabat alimẽta.ꝛ curã sibi creditã ꝓcurauerat ingẽti diligẽ tia.Quo q̃dem castellano ꝑ patronũ ꝛ ꝓncipẽ ex causa remoto.ꝛ alteri armigero regimine ca stri cõmisso.q̃ moꝝ nõ tm̃ familiã sed ꝛ canes delicatissime nutriuit:repleuit ꝛ fulciuit. vnde ca nes alimẽta q̃ prius minime sufficiebãt auidius sumebãt.ꝛ solite custodie guardiam nequaq̃ ꝓficiebant.ꝛ farcti nimis dormiẽdo nõ latrabant.ꝛ igit̃ hostes tanq̃ lupi rapaces priorẽ solli citudinis custodiã sentiẽtes fore sublatã castrũ furtim clanculo raptim inuaserũt. Hec est pa rabola tue relatiõis paramẽto formaliter aꝓlicanda. Hi canes muti sunt latrare nõ valentes. de q̃bus dicit canon ipos detestabiliter increpãdo.xliij.dis.Sit rector.ꝛ ꝓba Esa.lvj.ꝛ sunt ꝓlati clericiq̃ colũnas eccl̃ie nõ fabricãtes.sed potius gregẽ sibi cõmissaꝫ dilaniãtes.ꝛ hi plus q̃ cristus pro ouibꝫ suis sunt tormẽta patiẽtes. Nam xp̃us vt hũanuꝫ geñ redimeret tm̃ ꝑ diẽ ꝛ noctẽ torquebat̃.sed illi canes muti.i.inutiles ꝓlati.q̃ nõ de salute oĩm suarꝝ sed tm̃ de cõ modo ꝓprio sollicitant̃ nõ tm̃ per diẽ ꝛ noctẽ sicut cristus.sed plus q̃ xp̃s torquebunt̃.q̃ si ne fine recipiẽt tormentorꝝ supplicia.de q̃ plenissime scripsi nup̃ in tractatulo de ꝓsolatiõe ini que suꝑssorꝝ. Sed nunc ad ꝓpositũ redeam⁹ ꝛ de canibꝫ latrantibꝫ parabolã ꝓficiam⁹.ꝛ hi sunt de q̃bus dicit canõ.xliij.dist.in ꝓn.ꝛ princeps aplorũ.ij.Pe.ij.ꝛ hi sunt fratres in mẽdi cantiũ ordinibꝫ fideliter ꝓm suarũ regularꝝ leges iugiter ꝓseuerantes.ꝛ necessitate cõpulsi vbi nõ seminauerũt vt freq̃nter metẽtes:ac vino:oleo ꝛ frumẽto nequaq̃ mꝫltiplicati:nutriunt̃ mi raculose tanq̃ turba de q̃nq̃ panibꝫ.ꝛ hi sunt tanq̃ canes fastidio refectiõis supflue nõ grauati.nõ dormiẽtes sed vigilantes.ꝛ in eccl̃ia dei ꝑ ceteris clericorũ ꝛ religiosorũ non mẽdicantiũ ꝓtinuo repletorũ cetibꝫ:laudabiliꝫ latrantes.patriã illuminãtes:ꝛ vigilias sibi deputatas solẽ niter ꝓficientes.Unde cõsultissime sanctorꝝ patrũ cõsilio taliter ordinati ꝑmanẽt.ꝛ ne fructi bus prouentibꝫ quoq̃ terre pinguiores effecti fiant muti ꝛ torpescant.ꝛ ne abũdantia tẽporaliũ ad instar aliorꝝ orb̃ ꝓlatorꝝ ꝛ ordinũ insolescãt.papa sacerdos ꝛ põtifex summ⁹ cũ cetu car

Felix. dinaliũ cũ sollicitudine ꝓpetuo prouideat q̃ in ꝯtute talis pſimonie iugit̃ pſistant. Sũ bene cõtentus de fratrũ hmõi recõmendatiõe.sed illi q̃ pullis coruorũ inuocã tibꝫ eũ:nutriendo ꝛ vulteribꝫ sicut pariciꝫ large prouidit ipsis fratribꝫ sue maiestatꝭ imperio suauiter disponit.ꝛ sufficit nos scire q̃ curatorꝝ negligẽtia in hac iubilatiõis celebritate largissi ma plures sunt periclitati.ꝛ experient̃ vidim⁹ ꝛ visibiliter cognoscim⁹ q̃ inter hoĩm cũctorꝝ ge nera ꝓres festinãter ꝑcurrendo citius fuerũt molitores.pistores ꝛ lusores q̃ pre ceterꝭ vt com muniter fama profert:q̃ nõ oĩno deꝑdit:dũ si ꝓpria desunt aliena seq̃nt̃ diligẽtissime disponũt. ꝛ reuersi lesis minime satisfecerũt.ꝛ consuetũ sic̃ prius cõtinuatũ opus pfecerũt. Hinc nobiles ciues ꝛ plebei certatim ꝓcurrentes.hinc ꝑdones ꝛ raptores ꝛ deceptores:mercatores ꝛ insti tores:ꝛ de oĩ genere hoĩm dolose aut violẽter res acquirẽtes tumultuose supueniẽtes ꝛ nulli satisfacientes. Itẽ ꝓlati maiores ꝛ minores ac clerici ꝛ vtriuꝰ sexus hoies importune cõuolã tes:ꝛ itinere ꝑfecto ad vomitũ vt canes palã reuertẽtes. Itẽ religiosi ꝛ pſertim moniales quos nullo iuris aut rõnis adminiculo videre potuim⁹ secure pegrinãtes.quia ꝓpriũ de iure nõ ba bebant vnde sumpt⁹ disponerẽt:sed tanq̃ illi q̃ cum furto faciũt elemosynaꝫ.demũ profecerũt nisi de prelatorũ aut conuentuũ suorũ licentia ꝛ sumptibus cõmunibꝫ sine dolo processerunt.

De ḡbus oībus sufficienter scripsim⁹ intractatulo ꝓxi. **Jubileus.** Declara ꝓcor per parabolā que dixisti in forma competentiori. **Felix.** Erat quidā patron⁹ qui ꝓpter terre sue sterilitatē ad ꝓuinciā gambulabat alienā inedia cōpul sus. ꝛ dū fertilitatis tpe fuerat reuersus inuenit vasa sua vacua oīmi vbertate. vñ ꝓcuratori suo ḡrenti ḡd ꝛ qualia in vase ḡlibet iterū reponeret. rñdit in vas qđ ꝓius bonū vinū retinebat: ite rū bonū vinū reponas. ꝛ in vas qđ ceruisiā cōtinebat: talit iterū impleas: ꝛ in ꝙ ꝓius vinū co ctū fuerat recōditū sil'iter disponas. ꝛ qđ ꝓus aceto fuit fulcitū: iterū fulcire nō obmittas. ꝛ qđ ad cōpositū qđ fit de rapis rapulis ꝛ oleribꝫ ꝓius fuerat aptatū iterū cōpositū reponas. Dic patron⁹ est dyabolus ꝙ ad vasa ꝙ videbanꝯ euacuata singulorū hoīm disponit reponi qđ ꝓus fuit insitū. ita ꝙ illud qđ ꝓius fuit acidū aceto repleaꝯ. ꝛ qđ de cōpositō fetidū priorꝫ antiq̄ cō uersatiōis ꝓtinuatiōe non euacueꝯ. vñ Martin⁹ camerē. de ꝙ in. c. Quāto. de ꝓsue. in glo. q̄. Cōpositō late fetēti queso ciba te Qui puras excluſuꝫ crimē ꝓ tpis vsum: ac si diceret. ꝙ peccat ꝓpter cōsuetudinēꝫ antiquā nō est eo melꝰ ꝓut cōpositū antiquū fetens. ꝛ ideo dicit lex ꝙ non debet eo melioꝛ esse cōditio furis ꝓpter furti continuationē. ff. de furtis inficiando. §. Infans.

Jubileus. Et qđ vltra displicuit fraternitati tue in nr̄e iubilatiōis celebritate? **Felix.** Est insup ꝓut cōstat lamētabiliter ꝓpendendū ḡt homicidio rū pīcula in vrbe ꝓueniebāt ex violētia: ex temeritate similit ꝛ pssura ꝓut semel dūtaxat q̄si qua dringēti hoīes in pōte Tyberis miserabilit occubuerūt. quos ꝛ illico cū fuerit circa noctꝫ crepusculū Romani ꝛ aduene spoliauerūt. ꝛ ḡs nouit si in cōtritiōe vitā cōcluserūt aut ꝓpetno perierūt. Et insup dolent referendū ꝙ pro tanta inestimabili hoīm multitudine nō fuerūt ꝓfesso res tā nūero q̄ꝫ peritia sufficiētes. imo desup negligētes: ꝛ auaricie plusq̄ aiaꝝ saluti vacātes. ꝛ taliter ꝙ innūerabiles recesserūt hoīes sicut venerāt nō cōtriti. nō informati: nec ꝓfitentes. ꝛ per iter taliter perfectū ꝛ completū

Jubileus. Nec summi pōtificis nec diui imperatoris vicariorꝫ dñi nr̄i ihesu xp̄i maiestas oīum per ipos se fore penit⁹ insonies, malicięꝫ hominū viā precludere: ꝛ malas hominū volūtates ad plenū cohibere potuit. vt le. ꝛ no. in. c. Ut circa. de elec. li. vi. ꝛ in glo. super ẏ. Possibile. ꝛ igit si quid vltra de ꝑsentis recapi-

Felix. tulationis materia prosequi volueris breuitatꝫ benignitate ꝓcedas ꝛ nō tardabis. Pyssimis mere cordibꝫ in quibusdā ꝓnotatis aliq̄ter foret dissimulandū: cū nullū bonū maneat irremuneratū ꝓut nullū malū impunitū. de pe. dis. iij. Pium est. ꝛ. §. Quanq̄ cū ibi no. sed heu restat flebile nō tm̄ summo pontifici sed oībus terre ꝓncipibꝫ: collegio cardinalū ꝛ totius orbis xp̄ifideliū ꝓlatis ꝛ curatis ꝛ clericis ꝙ orbē vniuersis eiulandū. ecce non tm̄ in vrbe ꝛ signant de natione Romanorū sed de totius mūdi climatibꝫ: ꝛ de oīmi q̄si lingua ꝙ sub celo est tam in vrbe ꝓdicta q̄ꝫ per oīa terrarū passus ꝛ itinera hoīm taliter occasiōe ꝓfluentiū: fuerūt crudelissimi latrones: fures ꝛ raptores ꝛ pudicarū mulieꝝ suppressores. ita ꝙ ꝙ eosdē ꝛ etiā multarū ptiū: ꝛ pīsertim in vrbe crudelit peste regnāte hoīes infinite perierūt. ꝛ int' cetera q̄dam generose nobilitatꝫ dña de dyocesi Colonien. iuuenis quoq̄ pulcra: feminaꝝ ac miluū ꝛ familie decētis societate fulcita infra Veronen. ciuitatē ꝛ Padum fluuiū in dñio Venetorū ꝙ quendā terre baronē dictū de Malatesta vi ꝛ violēter fuit oppssa. ꝛ miserabilit afflicta cū vno milite demū extincta. Ferr'etiā ꝙ vn⁹ de nobilibꝫ suis obtulerit filiā suā pro dña: pront Loth fecerat Ben. xvij. de quo infra dicet. vt saluaret hospites sed nō ꝓfecit. hac occasiōe merito summ⁹ pōtifex ꝛ oēs vtriusq̄ status ꝓncipes lamētabili merore ꝓpenderēt: ꝓut legit Judic. xix. ꝛ seq̄nti. de vxore Leuite qua vi oppssa ꝛ mortua p ciues Gabaa. vñ ꝓplus israel vehemēter cōmot⁹ de eisdē q̄ hoc scelus ꝓpetrauerāt vna die sunt occisi. xxv. milia ꝛ centū virorꝫ armigerorꝫ: sic ꝓpter stuprū in Dynā cōmissum filie Lye ꝙ principē terre ꝓpetratū circūcisus ꝛ occisus: ꝛ mortu⁹ est innūerabilis ꝓplis. Ben. xxxiij. Et infinitos insup execrabiles in boc anno iubilationis tue audiuimus ꝛ vidimus perpetratos excessus ꝛ eius occasione defectus.

Jubileus. quos referre pudet diutius. igitur amoris breuitate pertranseamus. Placet ꝙ de ꝑmissis finē fecerꝫ. sed de alio ꝓncipali dic q̄re ꝓnarrate nr̄e iubilatiōis ꝛ celebratiōis imutationē desideraueris. ꝛ penitet te fecisse ꝙ ad ei⁹ exaltatiōis my-

Felix. Sūt cause ꝓnūc cōpetēter exp̄sse ꝙ mihi peritiores admirant ꝙ ad indulgētiaꝝ tue iubilatiōis adeptionē paup ꝛ diues ad imparia iudicant. ꝛ pīsertim apud illū q̄ est vicari⁹ istius apud quē psonaꝝ acceptiōes nō admittunt: nōne diues ad iubilatiōis tue bn̄ficia largiter ambulabat. ꝛ paup angustiat⁹ vndiq̄ miseria pīssus

(sterū tm̄ laboraueris.

in laribꝫ suis ꝓmanebat: nõne diues in sue natiõis terra ꝓsistẽs: lras auro ꝙparatas cũ indul
gẽtijs de plena pctõꝝ remissiõe sibi bullatas dirigi disponebat. ꝛ miser hõ non habebat vñ ta
es lras cõparare sibi poterat: nec papa nec vicecancellarꝰ: nec officiales sui huic paupi tales
lras gtis dare curabãt. vñ q̃ bñ sunt pauꝑes: ꝛ q̃ ipsoꝝ sit regnũ celoꝝ ex ꝑmissis nõ cõstabat.

Jubileus. Tu in priori tuo tractatulo modũ ꝛ formã fideliter tradidisti. ꝛ q̃ sine ta
liũ ꝓout ꝑmittit indulgentiaꝝ beneficio saluari largiter potuisti q̃ ꝑ ve
ram ꝙfessionẽ: cõtritionẽ ꝛ satisfactionẽ: ꝓout ante indulgentiaꝝ tempa factũ videt: oẽs et sin
gulos cũ plena remissione saluos declarasti. ꝛ quasi ex supabundãti bmõi indulgẽtias induri
sti. ꝛ insup q̃ ꝓtritio posset esse tãta q̃ tollat omnẽ penã pcti firmiter asseruisti. ꝛ hoc remissiõis
beneficiũ diuitibꝫ ꝛ paupibꝫ foret cõmunissimũ. Sz audiamus q̃d vltra de republica salute

Felix. quoq; ꝓmuni xp̃ianoꝝ disponas? ꝛ igitur in his mirabile caput tuum producas.

Jubileus. Quis dubitat q̃n raritas gr̃e iubilatiõis tue: talẽ tumultuose pluralitaꝫ ꝙcurſuꝝ in
duxerit? in quo tñ pauco ꝙsideratis ꝙsiderandis q̃ vix centesimꝰ verã remissiõis gratiã repor
tauerit. ꝛ quis hesitare ꝑsumit q̃ si ꝑ singula quiq̃nia aut decẽnia talis bñficij munificẽtia
pantea retroactis tempibꝫ fuisset ꝓmulgata. tante multitudinis turba ꝓ pñti nunq; fuisset
congregata. ꝛ verisimiliter tot ꝛ tantoꝝ maloꝝ execrabiliũ maleficia nunq; fuisset perpetrata.

Jubileus. Quid autẽ ex ꝑmissis vt res poti? valeat q; pereat inducere ꝑsumis? **Felix.** Nõne cõclusim? in ꝓxi tra
ctatulo de tue iubilatiõis an
no felicissimo q̃ summꝰ sacerdos ꝛ põtifex põtis. tantaꝝ gr̃aꝝ artifex si bonꝰ est pastor in po
pulo in h̃ placeret dño q̃ ex sue ptãtis plenitudis thesauro nõ tm̃ ad centũ ꝓut fecit Bonifaci⁹
viij. ꝛ nõ tm̃ ad q̃nq̃ginta. ꝓut ipm iubileũ abbreuiauerat Clemẽs. vj. ꝛ nõ tm̃ ad. xxv. ꝓut mo
derauerat Martin⁹. v. q̃nimo. ad. xx. vel. x. vel. v. vel ꝑ singlos annos eisdẽ rõnibꝫ et iuribꝫ hãc
indulgẽtiaꝝ gr̃am potuit donare largiri ꝛ tribuere sue sanctitatis potentat⁹ ꝛ facili⁹ saluare ex
hac valle lachrimaꝝ ꝑciosum gen⁹ hũanũ: ꝓut ꝑ singlos dies dat ꝑ litteraꝝ ꝛ bullaꝝ suaꝝ te
nores semel i vita ꝛ semel i mortis articlo. ꝛ h̃ pie petẽtibꝫ ꝛ soluẽtibꝫ i certo debito regl'arit cũctis

Jubileꝰ tarato. ꝛ pñtꝰ ꝓpitꝰ donauit ꝑ restauratiõe Spiren. ecclie in certis dyocesib.

Felix. Semel in vita satis est intelligibile: sz q̃ libet expectet vsq; dũ fuerit in mor
tis articulo satis est fallibile. Uteris magne discretõis moderatiõe. scis q̃ nil cer
tius morte. ꝛ nil incertꝰ hora mortis. de pe. ꝛ re. Cũ ex eo. vñ sincerissime videt talibꝫ
q̃ tales habẽt gr̃as salubriter ꝙsulendũ: vt postq; primã fecerint ꝙfessionẽ quã differre nõ ꝑsu
mant. ꝛ exposit semp talis securitaꝫ vtant ordine. scis q̃ baptismꝰ initiũ est ꝛ oim sacramẽtoꝝ
introitꝰ ꝛ ille dat sub ꝙditiõe dũ dubitat aliqs fore baptizatꝰ: vt sunt pueri ꝛ infantes exposit:
in loco publico vel occulto repti. ꝛ nescit vtrũ sint baptisati: bi sub ꝙditiõe baptisant: dicẽte sa
cerdote. si tu es baptisatꝰ te nõ baptiso. sed si nõ es baptisatus te baptiso Jn noie ꝛc. sic ꝙfitens
munitꝰ gr̃a ꝓdicta ꝑ singulas cõfessiões seqntes hãc faciat cozã sacerdote ꝓtestationẽ. si ꝛ inq;
tũ sit hec vltima mea ꝙfessio: vti volo mihi cõcesso laudabili priuilegio. alioquin mihi sit gra

Jubileus. tia sincere conseruata quousq; fuero in finalis confessionis articulo.
Qõ facere vis fac citꝰ ꝛ ꝙclude breuiter quãtotius. Nã brevitate gaudet

Felix. Breui pñc nõ põt ꝙcludi colloq̃o vbi opus est (nũc modus hominũ modern⁹.
facto venerabilit expediẽdo felici ꝙsilio cõsultissimo. sed qz in huiꝰ collatiõis moui
mus ꝓncipio q̃ nõ est ꝟ rõnis tramitẽ. si ꝓxis mee collatiõis tanq; crras in facto nimis larga
ta rhetia restringo. ꝛ talit ꝓterea in pñti recapitulatiõis materia ꝓcedã cõcludẽdo. Dixit Bo
nifaciꝰ. viij. ꝓxime ꝑnotatꝰ: fortassis ꝓhetizãdo sic cayphas ad pñtis ꝙclusiõis apparatꝰ. in. c.
statutũ. de rescrip. li. vj. statũ q̃ circa iudices a sede aplica deputãdos nup edidim⁹. cũ quedã
ꝓtenta i eo q̃ ꝑ cõi vtilitate credebant inducta. sic experientia docuit tẽdere dinoscant ad notã
sanctiõe pñtã quã irrefragabilr obſuari mãdam⁹. suadẽte vtilitate in melioꝝ duxim⁹ reformã
dũ. Nec ibi. ꝛ h̃ nota q̃ statuta summoꝝ põtificũ reuocant penit⁹ ex cã. Jtẽ dic ibidẽ Archid⁹.
sup ꝟ. experientia. i. ꝑbatio industria all'l. dis. Ut cõstitueret. vbi dic Aug. ex pte credo alioꝝ vi
ctas penitẽtias ꝑ affectatas honoꝝ potẽtias. i. dignitates. cogũt em̃ multas inuenire medicinas
multoꝝ experientia morboꝝ. vt ꝓxie si bñ ruminauerꝰ tu videb in pñtis materie pũcto ꝙclusio
nis. de qua q̃dem experiẽtia supius satis dixim⁹. Jtẽ ibidẽ Archid⁹. sup ꝟ. Cõmuni vtilitate.
all'. xiij. dist. Quod ait. vbi dicit Aug. in libro questionũ sup Gen. Loth aut sodomitꝰ. Sũt mi
hi due filie q̃ nondũ nouerunt viros: producã illas ad vos: vtimini illis sicut placuerit vobis

antū in viros istos ne faciatis iniquū. Hic nota cōmunē vtilitatem p̄ferendā p̄uate. Aug⁹. tñ hic redarguit illā recōpensationē. Ambro. tñ. xxxij. q. vij. c. Offerebat. hoc minus malū cū filiabus qđ fit iuxta naturā admittit: vt malū p̄tra naturā qđ maⁱ⁹ est euitet. Et igit loca prostituta dissimulat eccl̄ia vt euitent adulteria aut maiora crimia. vt le. t no. in. c. Int. de spon. in glo. s. Sic in ꝓposito propter vtilitatē cōmunē que p̄sistit in salute multoꝝ saluandoꝝ in animabꝫ t in corporibꝫ t in rebꝫ: preferꝛ quodāmodo respectu paucorū. vt ecce q̄ꝫ pauci saluati sunt ī hoc tue iubilatiōis tp̄e. t q̄ꝫ infinitⁱ periclitatoꝝ in aīabꝫ rebus t corpibus innūerabilibus hominū nūerus. Credo tñ firmit̄ q hi q̄ salui facti fuut in anima si fecissent t fecerūt qđ debuerunt apud proximā Johannitaꝝ eccl̄iam ea ndē reportassent indulgentiaꝝ veniā. Nam indubitā

Jubileus. ter apud eorundē eccl̄ias ad minus ter in anno est plena p̄tōꝝ remissio. Hoc declara sincerius in p̄sentis recapitulationis colloquio.

Felix. Ecce papa Honorius q̄rtus int̄ ceteros summos pōtifices t inter alioꝝ priuilegioꝝ donatiōes ipsis Johānitis p̄cessas dicit ī sua bulla hec in effectu ꝑba. Nos ꝯo eis qui dictis fratribꝫ vicz Johānitis manū porrexerint pietatis si vere fuerint penitentes

Jubileus. Intelligo q̄ntum valet si vere fuerint (suorū p̄tōꝝ veniā pollicemur. penitētes. i. ꝓtritionē t satisfactionē sufficiēter p̄ficientes: qđ clarū est. sed quid est suoꝝ p̄tōꝝ

Felix. Hoc est ꝓput vult papa: nos promittim⁹ sponte (s̄m papiā) veniaꝫ pollicemur: illis q̄ faciūt hoc opus nō tm̄ ter in anno. sed quocūq̄ die t per singulos dies veniam. i. impunitatē. hoc est q̄ sint sine pena. i. impunes p̄o suis p̄tis. t sic dimissa culpa per penitentiā veraꝫ pena culpe videt remissa. t ita est plena remissio pene t culpe. Et aūt venia taliter exponit̄ probat̄. iij. dist. Deniq̄: prout le. t no. t has indulgentias ꝓnunc Nicolaus papa quītus solēniter ꝓfirmauit. t forma meliori ratificauit. Nonne autē licite dicere possum⁹ cū philosopho elenchorū.). Pctm̄ est fieri per plura: qđ eque fieri pōt p pauciora. ac si diceret. Superfluū videtur vt de Hybernia vel Brytania vadam ad Romā si in insulis istis est talis indulgentia: t accessus sine periculo corporis t rerū cū magna cōuenientia. Confirmant autē dictū philosophi vtriusq̄ iuris testimonio. Nam dicit le. Auditor. de rescrip. q̄ circuitus est vitandus. ac si diceret. Quod leui t directa poterimus obtinere via ne faciem⁹ girouagoꝝ ambulatoria. facit ad hoc. C. de arbitris. l. ne in arbitr). in fi. C. de adop. l. fi. de ꝓdi. inde. l. Dñs testamēto. t ibidē vide glosam magnā: t p Azo. infinitas ꝓcordantias dictū philosophi ratificātes: causa breuitatis hic obmittendas. Sūt t in Roma p singlos dies apud septē eccl̄ias t p̄sertim apud sanctū Sebastianū extra muros: t in alīs terre climatibus: t apud nos in loco beatissime virginis heremitarū in dyocesi Constantien. tales indulgentarū remissiōes: de quo

Jubileus. Sum ꝓtentus. sed adhuc de ꝑbis supradicti. c. Statu tū. nō sum bñ clarus: vicz tendere dinoscant̄ ad notam. non dubitamus.

Felix. Uerū est t ibidē notabiliter ꝓpendendū s̄m Archiē. q̄ dicit q̄ nota capit̄ multis modis. Nam q̄nq̄ ponit̄ p̄o culpa. q̄nq̄ p̄o crimīe. q̄nq̄ p̄o pctō. t his tribꝫ modis pōt intelligi q̄ indulgētia ꝓma videlicz Bonifacij. viij. tendit ad culpā t tendit ad crimē t tendit ad pctm̄. vt notat̄ ex p̄missis clarissime. Uñ ꝓuenient̄ dicere posset si vellet (t hec est fides nr̄a) Nicolaus pōtifex p̄sens aut ꝓcilium generale exquo bulla prima tēdit ad notā: prout ꝓseqūter in eadē materia seq̄ntis bulle notat̄. dicim⁹ ꝓput inq̄t Bonifaci⁹ predict⁹. in. c. vlti. de sentē. ex. li. vj. Alma mat̄ eccl̄ia plerunq̄ nōnulla rationabiliter ordinat t ꝓsulte: q̄ suadente subiectorū vtilitate postmodū ꝓsultius t rationabilius reuocat in melius ve cōmutat. Uñ ibidem Bonifacius cōmutauit multas decretales per se vel suos p̄decessores editas. volēres interdictū seruari nullis diebus exceptis. vt patz p. c. Non est. de spo. de pe. t re. Quod in te. de sentē. ex. Responso. t ita interdictū fuit seruatū tp̄e Ludowici de Bauaria regis Romanoꝝ p̄ ciuitates impiales p. xvij: annos: in q̄bus plures hoies nati t mortui fuerūt: qui diuina officia celebrari nunq̄ viderūt. t hoc interdictū cessauit: extincto eodē Ludowico morte subitanea cadente de caballo de anno dñi. M. cccc xlvij. die scđa. mensis octobris. Unde dixit imperator in auten. de nup. coll. iij. Non em̄ erubescimus si q̄d melius horum q̄ purius ipi dixim⁹ addiscere am⁹ cōpetentem p̄oribꝫ imponere correctionē ne ab alīs corrigi expectemus. Item in. c. penult. de ꝓsang. t affi. dicit. Consiliū generale nō debz reprehensibile iudicari s̄m varietatē tempoꝝ statuta q̄nq̄ variant̄ hūana. p̄sertim cum vrgens necessitas vel cuidēs vtilitas id exposcit. Cōcordat. xxix. dist. sciendū. iij. dis. Erit aūt lex. xxxij. q. iij. Quis ignoret. t. c.

De bñdictiõibus aure cũ sacramẽto faciẽdis.

Obiciunt. xxxiij. q. iiij. Occidit. de transac. c. vlt. de sen. ex. Sup eo. cũ alijs multis textib⁹ iuris in q̃bus iuribꝫ ꝛ eozundẽ rõnibus manifeste colligit q̃ iura scripta sanctoꝝ patrũ statuta ꝛ ꝓuilegia ex causa mutari põt. immo penit⁹ tolli ꝛ aboleri. vt patꝫ p. c. iij. de imu. ec. li. vj. qõ sub latũ est p Cle. Unicã. eo. ti. Hũc igit queniam⁹ ad ꝓpositũ: visis ꝛ patent ad intellectũ rumiatis oibus ꝛ singlis ꝓnotatis: nũc pissimis mẽtib⁹ videt mihi saluo iudicio saniozi psuadẽduꝫ vtriusq; stat⁹ eccle ꝓncipib⁹ post maiozẽ maiozib⁹ cũ minozib⁹: vt p ꝓces aut peritozũ virozũ informationes: summ⁹ inducat pontifex vt de sue plenitudinis auctozitate potestatis aperiat oculos sue miscõie. ꝛ ꝓdicti Bonifacij. viij. ꝛ Clemẽtis sexti. ꝛ cõfirmationẽ Nicolai q̃nti. et moderni extrauagãtes litteras siue bullas in cozpe iuris nondũ inclusas quo ad formã de annozũ interstitio reuocet aut reformet seu mutet vel penit⁹ tollat: aut hmõi raritatẽ ꝛ tpis prolixitatẽ in breuiozã diuidat interualla. aut in terraꝝ distribuat diuersarũ climata. Et si põt prout vtiq; potest ꝛ hec est fides nr̃a qua saluamur q̃ itaq; quẽ soluerit sup terrã sit solut⁹ ꝛ in celis sue sanctitat̃ clemẽtia nauiculã fluctuantẽ ꝛ omẽs habitãtes in ea liberius liberare q̃ periclitari disponat: vt res de qua agit que est xpi: potius valeat q̃ pereat. Hec sibi dicamus (cuꝫ legib⁹ sit solutus) vt ꝓdictum est. qui occasionẽ damni dat: damnũ dedisse videt. prout le. ꝛ no. de testi. Sicut nobis. cũ ꝓcoz. Et iterum. Qui potuit hominẽ liberare a morte ꝑpetua vel tempozali ꝛ non liberat: occidit. de homici. Sic dignũ. ꝛ nil refert an quis interficiat: an mortis causam ꝓbeat: vt dicit lex. ff. ad. l. acquil. Nihil interest. Unde Martin⁹ quitus supradictus: audiens fratrẽ suũ videlicꝫ Jordanẽ de columna more Romanoꝝ: modice ꝓscientie virũ fore in ꝓcinctu moziturũ ipm absoluit (vt ita loquamur) a pena ꝛ a culpa ad vitã eternã transiturũ. ꝛ quis dubitat si fuerat dispositus obtinuit intentũ. ꝛ si papa illũ taliter absoluit. similiter ꝛ aliũ potest cũ sim⁹ omẽs filij pape: ꝛ inter nos fratres in dño nr̃o ieſu xpo.

De benedictionibus aure cũ sacramento faciendis.

VT a fructu frumẽti ꝛ vini multiplicati fideles in pace requiescãt. ꝛ ne fructũ de terra ꝑdant supplices nos ozare iubet sancte matris dispositiõis ordinatio dum salutẽ mentis ꝛ cozpis ꝑsentis quoq; vite prosperitatẽ ꝛ future ꝛ q̃ fructus terre dare ꝛ cõseruare dignet: humiliter petimus a dño. cuius quidẽ petitionis incitamẽta videm⁹ indies per sanctoꝝ patrũ concitamẽta: ꝑ deuotissimaꝝ precũ exhortamenta. exquisite cõtemplatiõis suspiratiõe promulgata. Sz sunt sup hoc q̃ pcibus tam efficaciter effusis in missarũ solẽnitatibus ꝛ extra per christũ dominũ nostrũ: minime contentant. sed ad benedicendũ aure temperiẽ aut tempestatẽ pro ꝓseruatione fructuũ eiusdem domini nostri ieſu christi cozpus in eucharistia sacratissima ꝓseruatum tempe frugũ terre quos benedicũt assumentes ꝛ huiusmodi benedictiõis ritum taliter ad certũ tẽpus ad fozes aut porticus ecclesiaꝝ prosequunt cũ collectis ꝛ oratioñib⁹ ad hoc dici consuetis. ꝛ ex his oritur questionis intricate materia. an liceat vl' non liceat huiusmodi bñdictionis ritus ꝛ apparatus pro fructuuꝫ terre cõseruatione vt ꝑmittitur exercere aut pficere. Unde ego Felix cantoz Thuriceñ. decretoꝝ doctoz inutilis. ad hoc q̃ non liceat tales benedictiõis fieri apparatus cũ cozpore christi moueoz multis rationib⁹ per alios ꝛ ab alijs informatus: ꝛ demũ ero illis contrarius.

Et primo sic. Nam qualibet re videt vtendũ ad eũ vsum ad quez est instituta. ꝛ si contrariũ fit abusus est. vt le. ꝛ no. de ap. c. iij. sed eucharistie sacramẽtum videtur institutum vt spritualiter reficiat animã ꝛ non cozpoza: vt patet in Cle. Si dominũ. de reli. ꝛ vene. sanc. in prin. ergo nõ vti debemus eo ad tẽperies aut tempestates temporuꝫ. Et ad roborandũ hoc videtur q̃ ille qui fugit a quocũq; ꝑsecutus ad ecclesiam gaudet immunitate. vt patet de immu. eccle. Inter alia. sed si fugit ad cozpus christi extra eccl̃iam ꝓstitutuꝫ etiam manib⁹ apprehendendo non gaudet priuilegio. Ita legit ꝛ no. c. xij. q. vj. c. vlti. ꝛ in glo. Ad hoc etiam adducitur argumentũ dyaleticũ ita dicendo. oñe ens ordinatum est in aliquez finem. Primuꝫ autem ens ordinatũ est in seipsum. ꝛ omnia alia entia vltimate in ipsum ꝓmuꝫ ens. nam vniuscuiusq; rei est aliqua causa finalis. primũ vero ens est finis omniũ. vt. ij. ꝓbi-

ficoꝝ. ꝛ. vij̄. ꝛ. ij̄. methaph. ꝛ. vij̄. sic quoq; depcationes nr̄e sunt principaliter pro salute no
stra (p̄sertim anime) ordinate. vt dicit Beda sup illo ꝟ. Joh. xvj. Si quid petieritis patrem
in nomie meo. ꝛ adducit Paulū qui nō petijt pro salute aīe petendo remotionē stimuli carnis
a se: quia dixit dom̄s ad eum. Sufficit tibi gratia mea. ij̄. Chorinth. xij̄.

Item secūdo sic. Dum petim⁹ tempalia debem⁹ intendere vt p ea tanq̄ media acq̄ramus salutez aīe. ideo dicim⁹ petēdo. Panē nr̄m quotidia
nū da nob hodie. ꝛ mox subinferk. ꝛ dimitte nob debita nr̄a ꝛc̄. Lu. xj. ꝛ hec dicit sc̄us Tho.
ij̄. ij̄. q. lxxxiij̄. ar. iij̄. Ex hoc ptz si ozo sec⁹ ordinak extra suū finē. sic est illicita. Ita corp⁹ xp̄i no
bis in cena nouissima datū est. ꝛ p singulos dies dak. ꝛ ita ordinatuz est vt sit sacrificiū ꝛ cib⁹.
Primo sacrificiū vt offerak in memoriā passiōis xp̄i pro pctis. ꝛ cib⁹ vt māducem⁹ ꝛ vitā eter
nā habeam⁹. hec Tho. ij̄. ij̄. q. xcvij̄. in Rñ. ar. v. ꝛ. vij̄. Ex aūt sit sacrificiū ptz qz dicit de eo. hoc
est corp⁹ meū qd pro vob tradek. j. Cor. xj. Itē. hic est sanguis q̄ pro vob ꝛ multj effundek ꝛc̄.
Matth. xxvj. Lu. xxij̄. Ex ꝟo sit cib⁹ patz Joh. vj. vbi dicit per christū. Caro mea vere est ci
bus. ꝛ ita corpus christi videk ordinatū ad ista duo. Ideo videk dicendum q̄ taliter exorcizare
cū corpore christi ꝛ benedicere aurā sit illicitū. quia corpus christi est ordinatū in sacrificiū et
cibū anime: neq; ad aliud repitur ordinatū in scripturis. ꝛ igit̄ aliter ipo vti aut ipm ordinare
est ip̄ius abusus: eo q̄ ordinak extra finē in quē est datum. ois aūt abusus est illicitus. ergo ꝛc̄.

Item tertio sic Qd nō est sanctoꝝ patrū decreto sancitū nō est supstitiosis adin
uentionib⁹ p̄sumendū de transla. Int̄ corpalia. circa fi. cū pcor. ꝛ
qd apls nō diffinit: nec nos diffinire debem⁹. xxxj. q. j. Ex si dormierit. sed nullibi repit̄ sancitū
decreto fctoꝝ patꝝ. neq; diffinitū p aplm q̄ aura bñdicek seu exorcizek p corpus xp̄i. igit̄ videk
ordinatū. igit̄ talis exhibitio est supstitiosa. ꝛ ozo ꝛ p̄secratio q̄ taliter fit cū corpe xp̄i est om
nino exectabilis ꝛ deo nō placēs. imo cū periculū aure aut alicui⁹ alterius instaret. sacerdos ꝛ
homiēs deberēt hūiliter supplicare vt dñs nos custodire dignek. ꝛ vt indignationē suam a no
bis auertat p̄eter huiusmodi superstitiones cum corpore christi.

Item qnto sic. Ecclesia cathedralis est mater omniū ecclesiarū dyocesis. vñ qui
libet debz psallere ꝛ horas canonicas legere iuxta ritū eiusdē. vt di. xij̄. De bis q̄ ꝓtra. sed in ec
clesia cathedrali talia nō fiūt p sacerdotes. ergo neq; in alijs subiectis eccl̄ie hmōi fieri debēt.

Item sexto sic. Temptare deū est illicitū. Unde dicit. Non tēptabis dñm deuz
tuū. Deut. ij̄. ꝛ. vj. Matth. iij̄. ꝛ. xxij̄. q. ij̄. Querit. Tēptare aūt de
um est experimētū sumere diuīe potētie pietatis aut sapiētie sine rōne cū aliud rōnabilit̄ possit
ꝛ possibile sit p̄sequi qd̄ ꝗs intēdit. vt dicit Tho. ij̄. ij̄. q. xcvij̄. in rñsiōe ar. j. Dic ꝟo experimē
tū sumit̄ cū corpe xp̄i sine rōne potētie dei. qz corp⁹ xp̄i ad hoc nob est datuz cū p alias ozones
hūles ꝛ deuotas intentū a deo possit hūiliter obtineri. imo verisīle est q̄ tales exorcismi cū cor
pore xp̄i plus ꝓuocēt deū q̄ faciūt placatū. cui⁹ figurā hēm⁹. j. Reg. iij̄. qñ ꝓp̄lus isrl̄ duxit ar
cam federꝭ in p̄liū volēs superstitiose ꝛ tēptatiue cōfidere in arcā. vñ ꝓp̄lus isrl̄ occisus ꝛ arca ca
pta est.

Item septimo sic. In talibus exorcismis cū corpe christi videk fo
re quedā in deū diffidentia quasi nō possit aut velit al's per
orationes humiles fideliū suoꝝ periculū aure. quēadmodū legit̄ Johā. iij̄. de regulo q̄ dixit
ad christū. Descende vt sanes filiū meū: quē reprehendit dñs. qz vt dicit Greg. in omelia. puta
bat q̄ non posset alio modo sanare filiū. sic videk. quodammodo q̄ non sanet dñs auram nisi
corpis sui in sacramēto p̄sentia. Et plura posset complicare vir sagacitate fulcitus. argumē
ta que pronunc penitus breuitatis benignitate decreuimus relinquenda.

Sed ad astruendū p̄dictis cōtrariū. Videlicz q̄ hmōi bñdicti
onis ritus cum sacramēto
sit licite pficiēdus. Primū informatiōis cā. saluis q̄z rōnib⁹ p̄missis: ꝛ alioꝝ q̄rūcunq; sinceri⁹
loq̄ntiū. Primo rōnes in q̄b videk etiā p̄missis q̄si singularit̄ singl's superficialit̄ ꝛ intrinsec⁹ re
spōsum si saltem p diligēter ruminantis animū fuerit sincere ppendiculatū. Nam principali⁹
dicitur q̄ qualibet re sit vtendum ad eum vsum ad quē videtur institutum. et hoc est regulare

ꝛ fallit multipliciter. Nã carcer ꝑ leges est introductus ꝓ custodia reoꝝ ꝛ nõ ad penã. vt pa tet. C. de custo. reo. l. j. ꝛ vlt. sed canones ꝛ ministri canonũ ipso vtunt ad penã. vt patꝫ de penis. Quãuis. li. vj. ꝛ eodẽ li. de offi. oꝛ. Cũ epus. lxxxij. dist. Presbyter. cũ concoꝛ. Itẽ videt in cali ce noui testamẽti signo. ꝛ hoc per sacroꝝ canonũ statuta singulariter ordinate vt ꝑ ipm coꝛpꝰ ꝛ sanguis xpi cõficiat ꝛ ꝓsecret. vt le. ꝛ no. de ꝓse. dis. j. Vasa. ꝛ c. seqnti, nihilominꝰ tũ iuxta ri tũ ecclie cõmunẽ ꝛ approbatã eccle cõsuetudinẽ. oĩs vtriusqꝫ sexus homies laici ꝛ seculares post cõmunionẽ coꝛpis christi de ipso bibũt vinũ nõ consecratũ: ꝓout siliter fit de eodẽ in fe sto sancti Johãnis euãgeliste ꝑ manꝰ sacerdotũ. Itẽ videmus patenã calicis eodẽ iure conse cratiõis cũ calice gaudentẽ: ꝛ ad cooperiendũ calicẽ dñi ꝓout discus ad scutellã legittime de putatã. nihilominꝰ vtimur eadẽ ꝑ manus sacerdotis cũ signo crucis ad populi post missaꝫ cõ gregati largã benedictionẽ. nec harũ cõsuetudinũ videmꝰ per iura reꝓbationẽ. Itẽ cernimꝰ ꝑ singulos dies ꝙ coꝛpale. i. pãnus cõsecratus per quẽ sudariũ christi quo sepeliendꝰ fuerat in uolutꝰ xpꝰ designat. ꝛ hodie sup eodẽ christi coꝛpus cõsecrat ꝛ exposit cõplicat. ꝛ tanꝫ ꝑ vẽ tilabꝝ christifideliũ facies ad finẽ misse ꝑmanentiũ cõflatione aspguntꝫ. ad quod opus hoc su dariũ ab ecclia nunꝫ fuit institutũ. Itẽ audiuimꝰ clericos infra eccl'e septa cõgregatos opoꝛ tunitate gentãtes. i. mane cõuescentes ꝛ deficientibꝫ poculis. i. vasis ad potandũ: potũ ꝑ calicẽ sibi cõsecratũ vini meri plenũ mixto cõmunicabãt. ꝛ si nõ ex cõtemptu talia fecerũt. ꝙs est ꝙ di cat tales pctõ cõtamiatos? Itẽ naturaliter videt introducendũ ꝙ necessitate cõpulsi vtimur officio vniꝰ mẽbri aliter ꝙꝫ sit institutũ. vt ille ꝙ caret manibꝫ: loco manuũ vtit oꝛe simul ꝛ den tibꝫ. Item cõstat ad ꝓpositũ pertinent redeundũ ꝙ bñdictio post missam ab ecclia rite ꝛ legit time videt introducta. ꝛ illa fit ꝑ manꝰ sacerdotis ꝙ in hoc loco est vicariꝰ dñi nr̃i ihesu christi ꝑ quã benedictionẽ nõ tantũ salus aníaꝫ sed etiã coꝛpoꝝ ꝙ in rebꝫ similit ꝛ in pane quotidia no cõsistit. ꝛ hec bñdictio: vt dicit mgr̃ in rõnali diuinoꝝ sumpsit ꝓncipaliter oꝛiginẽ Gen. ca. penul. vbi Jacob pr̃iarcha ꝛ xpꝰ bñdixit singulis filijꝫ suis spũaliter ꝛ tẽpaliter. Nã dixit ad Gaad. pinguis panis eiꝰ ꝛ ꝓbebit delicias regibꝫ. ꝛ ad Joseph filius accrescẽs. filius acce dẽs. ꝛ decorus aspectu tẽ. ꝛ sic de aliꝫs. Similit aaron ꝛ moyses bñdixerũt ꝓlo israel Leuit. ix. vñ ps. cxliij. xpꝰ dixit ad dñm. Aperi tu manũ tuã ꝛ imples oĩe aníal bñdictiõe. Hoc est ꝑm Nico. de lyra cõueniẽti alimẽto. ꝛ pullis coꝛuoꝝ inuocãtibꝫ eũ. Significat etiã hec bñ dictio post missaꝫ missionẽ spũssctũ: quã dñs ascendẽs in celo de celo remisit ad discipulos. Iu xta qõ ipse ꝓmiserat eis. Accipietis inqt virtutẽ supueniẽtis in vos spũssancti. ꝛ illa missio per totã trinitatẽ fuit facta. ꝛ igit sacerdos vicariꝰ xpi hanc bñdictionẽ ꝛ alias facit ꝑ signũ crucis: qõ signũ crucis in ordine bñdictionis legimus ꝓmũ ꝑ apl'os post missionẽ scti spũs: ꝛ ꝑinter ꝑ alios sacerdotes ꝛ xpifideles oꝛiginẽ recepisse. Unde notant de hoc signo crucis scribit ꝛ ca nit ecclie celebritas. Protege. salua. benedic. sanctifica ꝓl'm cunctũ crucis ꝑsignaculũ morbos auerte coꝛpis ꝛ anie. hoc ꝓtra signũ nullũ stet periculũ. ac si dicat eccl'ia ꝙ crucis signaculum cõfert salutẽ coꝛpis ꝛ anie nũc ꝛ imꝑpetuũ. put ꝑ singulos dies ꝑ oꝛones ꝛ collectas ꝑ sancto rũ patrũ decreta dictatas: cõmodũ tpale videt multũ clemẽter petituꝫ. Ex his igit ꝙ dicta sunt collige ꝙ primũ bñdictio cõfert salutẽ vtranqꝫ: ꝛ signuꝫ crucis operat ad simile: ꝛ sic bñdictio cõformat. imo sancte cõfortat ꝛ coꝛroborat crucis munimime. Cõsequnter etiam est notandũ ꝛ vtriusqꝫ salutꝭ petitiõis coꝛroboratiõnẽ videamꝰ officia collectas ꝛ oꝛones ꝑ scm̃ Gregoꝝ ꝛ alios oꝛthodoxos venerabiliter dictatas. ꝛ in libris officioꝝ diuinoꝝ signanter spẽaliter ꝛ generalit ordinatas ꝑ terre fructibꝫ dandis ꝛ ꝓseruãdis: ꝓ pluuijs rõne celi serenitatibꝫ ꝛ tẽ pestatibꝫ arcẽdis ꝛ restringẽdis. hinc sup terre creaturas. vtputa sup cereis: cãdelis: luminibꝫ: palmis: carnibꝫ: ouis: panibꝫ: herbis: cibis: ꝛ potibꝫ. ꝛ aliꝫs infinitis rebus ad vsum humani tatis ptinẽter creatis bñ liter ꝛ deuote bñdicẽdis ꝛ semꝑ crucis signaculo ꝓfortatis. Et ꝓterea dixit dñs Lu. xj. Nos formalit informãdo: salutẽ tpalem ingit petẽdo. Panẽ nostrũ quotidia nũ da nobis hodie. qõ vtiqꝫ tpaliter xpꝰ nõ tantũ de pane materiali cibocꝫ cõcipit: imo de ꝙ libet bũani sustentatiõe coꝛpis intelligit: ꝓout hoc plene ꝑ Grego. moral. xxiij. c. xx. describit: vbi dicit. In scꝑtura eñ sacra panis aliqñ ipse dñs: aliqñ spiritalis gr̃a: aliqñ diuine doctrine eruditio. aliqñ hereticoꝝ ꝑdicatio: aliqñ iocũditas hũane delectatiõis: aliqñ subsidiũ vite ꝑsen tis accipit. Et hoc si in oꝛone dñica ꝓallegata clare ꝓcat. vt alimentũ coꝛpis nobis det: qz spiri tualia sine tpalibus subsistere nõ posse experient vtiqꝫ videt: quẽadmodũ coꝛpus sine aníaꝫ. j. q. iij. Si ꝙs obiecerit. Ad hoc similit clarius cõfortandũ videmꝰ ꝙ dñs nr̃ ihesus xpꝰ uunqꝫ

corpaliter aliquē sanauit: q̄n eundē etiā spūaliter liberauit: z ecōtra. z taliter q̄ semp spiritualis homo spū sancto plustratus tempali subsidio nunq̄ fuit defraudatus. vt le. z no. de iurā. Et si xp̄s. cū pcor. Propterea p̄sequēter sequit q̄ christi actio est nostra instructio. vt notat in tādicto. c. z dicit Greg. in omel. Lu. x. Dñs z saluator noster frēs carissimi aliqñ verbis aliqñ vero operib⁹ nos. Ipsa etenī facta eius p̄cepta sunt. qr dū aliq̄d tacitus facit quid agere debeamus innotescit. Dec ille. Ūñ dñs nr̄ iesus xp̄us in naui dormiēs excitatus p discipulos suos in periculo maris p tempestatis aurā periclitatos. imperauit mari z ventis: z fecit tranquillitatē. vt Matth. viij. Luc. viij. z ille est de q̄ ps̄a psal. lxxxviij. Tu dñaris ptāti maris: motū autem fluctuū eius tu mitigas. z hic est Jesus xp̄s qui p̄mie nobiscū manere pollicitus est oīb⁹ dieb⁹ vsq̄ ad p̄summatiōez seculi. Matth. xxviij. Et hic est ille Jesus qui corpaliter in sacro altaris noſtri videt̄ inclusus z ppetuo nobiscū pseueraturus. Ūñ sctē mr̄is ecclesie diuinitus ordinatio disposuit. vt dū dñica quarta post Epiphaniā dñi hoc euāgeliū videlicet de imperio aure z ventor̄ chorus ecc̄lasticus promit collectā seu orōnez hmōi solēniter subiūgit. Deus qui nos in tantis piculis p̄stitutis p humana scis fragilitate nō posse subsistere: da nobis salutē mētis z corp̄is: vt ea que p̄ pctis nostris patimur: te adiuuāte vincamus. Et nūc redeamus ad p̄posi tū p̄ncipale. z si ecc̄lia disponēte possumus orare humiliter quoq̄ depcari. p tempestatis z aure fluctuātis trāquillitate. z hoc sacerdotis nostri tempalis bñdictione. z quare nō (vt hmōi sacerdotis depcatio plus p̄ficiat) ipse sibi summi sacerdotis z veri pōtificis penitētiā corpalē adiūgat. vt vnacū illo hmōi sacerdotis depcatio plus p̄ficiat hmōi bñdctionis ritus z formā solēnior̄ qua pōt in omni loco dominatiōis dñi nr̄i iesu christi p̄ficiat Nam dic̄ lex in auten. Multo magis. C. de sacrosan. eccl̄. q̄ tale additū tali facit ipsum magis tale Cōcordat p̄bus. iij. topicor̄. Nā si p̄dest bñdictio sacerdotis nuda manu. z plus vltra p̄derit cū crucis signaculo. z saluberrime p̄derit cū xp̄i corpore sacratissimo. z hoc in illū finē: ne modico mōēto pereat commoditas celesti p̄uisione cōcessa. C. de. epi. au. l. omnes. et ne breuis hora longi tp̄is victū p̄sumat. de cen. Cū apostolus. Et ne mireris de tali bñdictionis ritu tanq̄ monstruoso per christi sacerdotes exercēdo. Nōne p singulos dies: z p̄sertim in festo sacratissimi corporis xp̄i z per eius octauas pastores ecc̄liar̄ post fines diuinor̄ officior̄ assumūt sibi sacramenti mōstrantiā siue cōseruator̄: benedicāt populū z adiūgunt crucis signaculū. z ad hanc benedictionis formā hoc sacrificiū nunq̄ fuit institutū: sed vt benedictio salubrior efficatior z devotior sit ad populū. Nōne per singulos dies festināter: diligēter et attente concurrūt christifideles vt videāt nudū sacramentū z fideliter credūt q̄ hmōi visio proficiat ad vtranq̄ salutē. z plus si fuerint in ecc̄lia, primiores. Et igit̄ apparet q̄ hmōi sacerdotes tales bñdictiōis aut exorcismi ritus cū corpe christi ptra tēpestatis temperies ex lōgeue p̄suetudinis obseruatione venerabiliter exercentes: nō phibendi. nō increpādi. nō corripiendi sunt. prout dic̄ lex impiatis. eor̄. C. de maleficis. quā all̄. Azo in summa eodem ti. que remūerat z venerat̄ hos magnis gratijs q̄ impediūt z recurāt aeris aut aure tempestates. artificialiter: aut p artē aerimatie fulminatos. z auertūt in sterilitatis terre loca nulli nocituras. Ūñ dicit Archid. in. c. Nō obseruetis. xxvj. q. vlt. q̄ illā aeris aut aure pturbationē seu tēpestatis infectionē que p artis fit machinationē. tollere possumus p artis ptrarie cōglutinatiōez aut coagulatiōez. Secus si naturalit̄ aut a dño p̄pter demeritor̄ nostror̄ īmanitatē ad puniendū nos fuerint introducte. Nā illam p̄cibus z meritis p̄ut p̄mittit̄. z efficacissima bñdictiōis exhortatione quantū in nobis est. vt p̄mittit̄ in bona fide. qua montes iuxta veritatis euāgelice traditiōis transferunt̄. vt leg. z no. Matth. xvij. de quo plenius scripsi in libro de nobilitate. c. xxxij. Et nōne videt̄ hec nostre fidei cōfortatio. īmo cōfortatiōis roboratio: dū tam firmiter credimus vbi al's ratio nō p̄bet experimentū q̄ ille sit in hoc sacramēto xp̄us qui dormiunt in nauicula: ac per p̄ces deuotar̄ humilimas excitatus: precipiat ventor̄ aure ac tempestatis potestatib⁹ vt nō noceant terre neq̄ mari neq̄ arboribus. Apocal. vij. p̄sertim ex eo cū nō inueniat̄ in iuris canonici felicissimo corpore prohibitū. cuius iuris autoritas imperat: iubet: mādat z dominat̄ in mundo sup cūctas philosophice seu dyaletice facultatis opiniones: put sol preluceat illuminādo omniū planetar̄ chorusc̄atiōes. de q̄ plene. xxxvij. dist. Nōne. z. c. Unico. z. c. Legimus. z. c. Oēm. Cōsequenter vero sup mirande ppensionis cōsideratiōe trepidāter pūctemus qualiter corp̄is christi sacr̄m in huius exilij loco p rōnis nobis ignote patenter operat̄ demōstratiōes prodigia seu signor̄ ostentamēta put p̄sentib⁹ dieb⁹ videt̄ in Saxonie plaga: in loco quondā deserto ac inhabi-

tabili qui nũc dicit weltznach Habelburgeñ.dyocesis villa tanꝯ opidũ omni felicitate tem-
pali farcita . ⁊ put experienter vidimus oculis nostris q ibidez corpus christi seu eucharistia
in trib hostijs cõseruata tot ⁊ tanta vouentib.visitãtib.venientib ⁊ accedẽtib ostẽdit gr̃aruz
corpis humani salutes q ecclia ibidẽ ꝓnunc parrochialis magna nimis.p omnes muros ⁊
parietes ⁊ pauimẽta:necnõ testudines plena vident de cũctis metalloꝝ. cere lignoꝝ.aut alia-
rũ materiarũ. machinamentorũ quoꝯ sacrificioꝝ donatiuis vberrime fulcita. ⁊ ibidẽ ꝓpter
huiusmodi ceremonioꝝ oblationes tã eccl'ia ꝯ sacerdotes:imo plus ibidẽ cõmorãdo seu inco
lãdo videt vbertate fecũdissima redolẽtes. Hoc idẽ videt in eccl'ia Seefeld Brixien.dyocesis
que simili felicitate letat. Et nũc nouissimis dieb in dyocesi Constantien. ⁊ in districtu opida
norũ Lucerneñ.nouũ corpis christi sacramentũ ibidẽ miraculose reptum ⁊ eleuatũ mirandũ
nimis facit signoꝝ ⁊ ꝓdigioꝝ p singulos dies in corporib ⁊ rebus hoim salutis exprimentũ:
imo nõ tm̃ hmõi sacratissimi corpis xp̃i sacramẽtũ.sed siliter ipsi⁹ xp̃i forma spẽs aut ymago
in diuersis mũdi climatib.artificis hũani manib ꝓfecta: ⁊ creature sagacitatis arte artificia-
liter cõpacta.creatorẽ repsentans supermirãda facit signoꝝ monstra. vt videt in eccl'ia Argen
tineñ. ⁊ similiter in q̃dam noui cenobij fabricatiõe p me Felicẽ patẽter visa extra muros Hel
pruñ.opidi impialis Herbipoleñ.dyocesis magnifice.put patet in ipsius inchoatione ac fun
damẽtoꝝ positiõe mirifice ꝓstituta. ⁊ sic infinita gratiaꝝ similit in mundo repti nt loca.⁊ hec
vt putamus sunt occulta dei iudicia: ⁊ omnipotẽtis dei archana vt in suis miraculosis ꝓdi-
gijs in celo ⁊ in terra distiguat loca similit ⁊ tpa. ⁊ nõ est qui dicat cur ita facis? Job.xj.qe siẽ
sozes vera iudicioꝝ ꝓpalamẽta. Vñ Greg.moral'.xxxij.c.ij.ait. Diuina em̃ iudicia cũ nesciunt
nõ audaci sermone discutiẽda sunt. sed formidulosa silẽtio venerãda. ⁊ Job.xxviij.trahit em̃
sapia de occultis Et itez Greg.moral'.xxviij.c.xxxj.de occultis (inqt) sapia trahit.q cũ sit inui
sibil nõ nisi inuisibiliter inuenit sic dñs arcã dñi testamẽti seu federis vsq ad tps ꝓphe Samuel.
poni voluit ad tabernaculũ in Sylo q̃ fuit loc⁹ vl opidũ in tribu Effraym.⁊ ibidẽ ⁊ in hoc ta
bernaculo inuocari ⁊ adorari ⁊ petentib inclinari potius voluit ꝯ in hierl'm aut alio loco fi-
lioꝝ isrl':vt ptz.j.Reg.j.⁊.iij.Reg.xij.⁊ Josue.xviij.⁊.xxij.Et sic his dieb sue gratiaꝝ potẽtie
distribuere solet apparatus :⁊ vbi vult spirat ⁊ nescit vnde veniat . Johã.iij.Et igitur dixit sa-
piẽs Eccl.iij.Altiora te ne quesieris: ⁊ fortiora te ne scrutatus fueris:⁊ in pluribus eius operib
ne fueris curiosus.nõ est em̃ tibi necessariũ ea q̃ abscõdita sunt videre oculis tuis. Et sequitur.
Multos em̃ supplãtauit suspitio eorũ ⁊ in vanitate detinuit sensus eorũ . Itẽ puerb.xxv.Si-
cut q̃ multũ mel comedit nõ est ei bonũ.sic q̃ scrutator est maiestatis:oppmet a gloria.i.ꝓuabit
Et sic redeamus ad ꝓpositũ.sufficiant nobis rerũ ⁊ pu ẽtuũ ac euentuũ exprimenta. ⁊ q vide-
mus de corporis xp̃i presentia tot ⁊ tanta puenire gesta p singulos dies miraculosa ⁊ hmõi be
nedictiõis opera per iuris canõici traditiones nõ fore prohibita: ⁊ per longe consuetudinis ⁊
laudabilis obseruatiõis ritus obseruata:q̃re violẽter os in celũ nõ ponamus.⁊ talia in humili
tate spũs ⁊ azimis sinceritatis ⁊ ꝓbitatis pacta seu peragẽda: nõ ꝓhibeamus aut improbemus.

Et ad argumenta nunc perueniamus nobis ut

apparet contraria. Et si sincere perscrutatus fueris scripturas ⁊ scriturarũ fundamẽta.Ex tũc
Ad tertiũ ꝓ dicamus q sunt iura (ꝓmũ ⁊ ẽm argumentũ sufficienter sunt soluta.
patẽter dicẽtia q omnia videnꝭ ꝓcessa q̃ in iure nõ sunt ꝓhibita.ij.q.v.Lõ
suluisti.de quo plene de spon.Cum apud.et per Carõ.ibidem.vbi notat q quilibet potest con
trahere matrimonium et quilibet recipere sacramentum nisi specialiter prohibeatur.

Ad quartũ dicendo videamus q̃d dicat Aug⁹.in li.de doctrina xp̃iana.⁊ hr̃.xij.
dist.Quisquis.vbi dicẽ Quisquis reb ꝑtereũtib strictius vtit ꝯ sese ha
bent mores eoꝝ cũ quib viuit: aut intẽperatus aut supstitiosus est ⁊c. Et infra. in omnib em̃
talib non vsus reꝝ sed libido culpa est ⁊c. Copiosissime aũt de supstitiosis actib.xxvj.q.ij.Ha-
lud qõ.⁊ hic ritus inter tales non inuenitur prohibitus.sed supersticiosus inter tales videtur
qui tales gloriosos actus prohibet exercendos.prout ex deductis plenius colligitur.

Ad quintum. videt dicendũ q per totã dyocesim Constantien.quelibet eccl'ia in
diuis officijs q̃buscũq celebrãdis vtit suo mõ ⁊ breuiario seu for-
mulario.⁊ hec est obseruãtia quã nouit epus.imo nec ꝓsuetudinẽ epalis eccl'ie seq̃ tenemur ni-

si spẽaliť ꝓcipiat. vt le. ⁊ no. di. xj. Nolite. Vide de ℔. xij. di. Illud. ⁊ in glo. magℓ. ⁊ ꝙ hec cessant

Ad sextum. Hic videtur patenter nulla temptatio aut temptationis (contraria. adiuratio. sed hic dicitur et multiplicať ad deũ humilima deprecatio.

Ad septimũ. dicť ꝙ hic nulla est diffidentia: imo fidelis absq; dubio patens ꝓfi= dentia. qz ꝓfidimus vt ille ꝙ dixit ꝓfidẽter ad dñm. Tantũ dic verbo ⁊ saluabiť filius meus. Matth. viij. ⁊ prout dixit vnus latronũ in cruce. Dñe miserere mei dũ veneris in regnũ patris tui. Lu. xxiij. Nã dñs ante incarnatiõis mysteriũ hũano sepius vsus est naturali rõnabili q̃z more. Nã dixit Ben. xviij. Descendã ⁊ videbo vtrũ clamorẽ ꝙ quenit ad me ope cõpleuerint an nõ est ita vt sciam. ij. q. j. Deus oiporẽs. de accu. Qualiť. ij. de simo. Licet bely. Hinc post incarnatiõis mysteriũ ⁊ humanitatis indumentũ omnia cõpleuit veri homis opa: ⁊ sui corpis pñtia ⁊ in ꝓpria ꝓsona ꝓsentialiť quasi patrauit cuncta. imo infinita ⁊ inenarrabilia signoꝝ ⁊ ꝓdigioꝝ miracula: ⁊ pauca in sue humanitatis absentia. ꝓut semel dixit. Uade filiꝰ tuꝰ viuit. de filio reguli Jo. iiij. Sz qz in argumẽtis opiniõi mee ꝓtrarijs: canonica ⁊ hũana ꝓducũť iura: necnõ dyaleticoꝝ rõnibꝫ diuis ⁊ naturalibꝫ fulcita ꝓducunť ex hoc ramẽta. vñ dico ꝓut hũaniť loq̃mur ꝙ pñtia ꝓsone aut ꝓsonalitaťz hois multũ opať. ff. ti. regũ. l. si interruptio. de offi. deľ. c. vlt. ⁊ de ℔ le. ⁊ no. de cen. c. j. li. vj. ⁊ in glo. iiij. ⁊ de hmõi pñtia sepiꝰ allegať dicẽdo. Facies hois facies leonis. Ezeh. j. ⁊ quare non ille ꝙ sue pñtie ꝓsonalis superbia plus opatus est q̃z in sua absentia. ⁊ ꝙ ꝓut ꝑmittiť vsq; ad cõsummatiõez seculi nobiscũ remanere pollicitus est ⁊ ꝓut hodie manet in hoc sacramẽto mirabili. ⁊ ille similiť plus operať cuz oꝛonum nostraꝝ deuotiõibꝫ pñs q̃z absens. Nam videmus experiẽter in xpifideliũ laudabili ꝓsuetudie ⁊ in obseruãtia filioꝝ ecclie ꝙ in pñtia corpis xpi ⁊ ipsiꝰ festiuitate tanq̃ trepidãtes timore sunt homies ꝓfundioris depcatiõis: inuocatiõis: adoratiõs: intentiõis: ⁊ ardioris deuotiõis. inclinatiõe ꝓseuerãtes: ꝓut hoies etiã in tpalis ꝑncipis facie ꝓstituti studẽt moribꝫ vt sint oznatiores in omni curialitatis exhibitiõe degentes: ⁊ magis q̃z alijs tempibꝫ videnť operibus virtutũ inbiãtes. Et igiť ex ꝑmissoꝝ taliter qualiter collectoꝝ singulis: ꝓut apparet argumentis (opinionibꝫ tñ saluis ꝓfundius in his ꝓscrutantibꝫ) finaliť ꝓcludimus. ꝙ tales ꝓut ꝑmittiť bñdictiõis cũ sacramẽti corpis xpi sacratissimi pñtia ritus: ꝙ ꝓlongeue ꝓsuetudinis vsum rationabiliter in multis videť eccľijs introductus. de cetero laudabiliter sit seruandus. ⁊ ecclie similiter illis vicine si tale nõ habuerint exercitiũ ecclie vicine: possunt applicari de nouo ⁊ seruare de cetero si voluerint huius bñdictiõis modũ. prout le. ⁊ no. de cen. Sup eo. ⁊ ℔ in laude ⁊ gliam ⁊ honorẽ nois illius altissimi ꝙ omnia quecũq; voluit fecit in celo ⁊ in terra ⁊ in mari ⁊ in oñibꝫ abyssis: educens nubes ab extremo terre fulgura in pluuiã fecit ꝙ ꝓducit ventos de thesauris suis. Ps. cxxxiij. Et hic est dominus totius cõsolationis: ⁊ consolať nos rõne sue bñdictionis nunc et semꝑ bñditiõe plenus et gratia ꝑ infinita seculoꝝ secula Amen.

Incipit Tractatus de Exorcismis.

QUestionẽ nup motaz in voce exultatiõis inter epulantes in mensa dñi resonantẽ soluere volentes et casum taliter exponẽtes. Quidã rusticus habuit vaccã in guttere quadã passione cõtritã. ꝙ post antiquoꝝ ꝓsultationẽ talem vel in effectu simile fecit exorcismi benedictionez: in suo vulgari sic sonantẽ Ob das sy das Maria magt oder iung fraw eyn kindt Jesum gebar/so kõme disem thier das blatt ab Im namẽ des vatterſz ꝛc. Et ex hoc themate possunt formari sex questiones. ¶ Primo vtrũ curã de animalibꝫ habere teneamur. ¶ Sõo vtrũ defectus aut dolores ipsoꝝ in noie dñi licite tolli ⁊ sanari petamus. ¶ Tertio an bñdictionibꝫ aut maledictõibꝫ ad aĩalia bruta vel ad rem inanimatam vti valeamus. ¶ Quarto an omnes carminationes bñdictionũ vel maledictionũ sint generaliť ꝓhibẽde. ¶ Quĩto an ꝓpter rigmos carmis vel versificatiões: carminationes sint detestãde. ¶ Sexto an ꝓpter aliq̃s gestus: ritus aut mores carminantiũ actus ipoꝝ sit detestãdus.

Domine dñs noster q̃ admirabile est nomẽ tuũ in

vniuersa terra. Minuisti hominez paulominus ab angelis omnia subiecisti sub pedibz eius oues z boues vniuersas: insup et pecora campi: videlicet equos z mulos: camelos z asinos: capras z hircos vt ipsoz ministerio hūane fragilitatis releuet oportunitas. z ipsoz obsequio resocillet ipsius hūanitatis necessitas. z videmus in experientia q̄ sine taliū z aliozz animaliū domesticoz suffragio subsistere nō pōt totius hūanitatis ꝓditio. z igit dñs dat iumētis escā ipsozū z pullis coruoz inuocātibz eū. z dixit Matth. xij. Quis ex vobis homo q̄ habeat ouē vnam: z si ceciderit hec sabbatis in foueā: nōne tenebit z leuabit eā? z Lu. xiij. Cuius vestrū asinus aut bos in puteū cadit z nō ꝓtinuo extrahit illū die sabbati. Et iuxtā de bobus cura est deo. s. Loz. ix. Et nōne duo passeres asse veneūt: z vnus ex illis nō cadet sup terrā sine patre vestro. Matth. x. Et dñs in arca Noe fecit ꝓcludi animalia bruta z cōseruari in loco singlari. Vñ dixit Bern. in epla ad Raymundū militē Habeas curā de animalibz tuis. q̄z sitiūt et esuriūt z petere nō nouerūt. Nam oculus dñi impinguat equum. ac si diceret ꝓpter solite visitationis officium. Et hec quantū ad primā questionez motaz de cura animaliuz habenda dicta sufficiant.

Ad secūdam questionē vtrū defectus aut dolozes animaliū brutoz in noīe dñi licite tolli petamus. sic procedit z videt q̄ sic. Nā pietatis affectiōe motus sanctus Hieronymus euulsit sentem. i. spinā de pede leonis ad habitatiōez suā venientis. z facta cruce bñdictiōis in noīe dñi nri Jesu xpi leonē sanauit. Sic sanctus Eulogius pedem equi cōfractū in noīe dñi nri iesu xpi restaurauit. Sanctus q̄z Hermanus epus in curia regis Britannie asinū suū mortuū resuscitauit. Beatus Egidius ceruā a venatoribz insecutā defendit. z sagittā in manū suā suscepit: z vulnus suū bñdictiōe facta sanauit. Et sic videt animaliū cura cū bñdictiōe frequēter fore facta: z merito q̄z xp̄s animaliū vsus est misterio. vicz asino in egyptū cū matre z suo nutritio z in die palmaz vsus est ei⁹ etiā obsequio. Matth. xxj. ca.

Ad tertiam questiōem.

An videlicz bñdictiōibz aut maledictiōibz ad rē inanimatā z animalia bruta vti valeamus. sic ꝓcedit. Cognito vno oppositoz cognoscit z reliquū. Nā q̄ dñs z eius electi bñdixerint hominibz nulli est dubiū. z similiter q̄ maledixerit hominibz: patet in Eua z omnibz mulieribz cū dolore parturiētibz. Gen. iij. Itē de brutis patet in serpēte. ibidē. z ad rem inanimatā maledictiōe vsus est. vt patet in ficulnea. Vñ sanctus Guilbelmus lausannēsis epūs ab anguillis lesus maledixit z exulauit z relegauit omēs anguillas lacus magni lausanneñ. put hodie ab isto lacu z ab oibz flumibz istū lacū intrantibz sunt expulse. z cōsequenter ꝓnūc modernus episcopus Lausanneñ. contra sanguisugas in dictis nostris pisces maiozes z p̄sertim salmones mirabilit inficientes. letaliter q̄z pungētes. z ad litus aquarū propellentes exorcismi dictamina de sacris scripturis collecta dictari fecit. z p̄ certa dierū interstitia publicari. z ad effugandū z repellēdū bmōi bestiolas multiplicit ꝓfecit. vnde temporibz nostris videt cōpertū circa vnū genus vermiū multū nociuoz: q̄ vulgariter dicunt iuger: z habent certū nomē in latino nostro per Jsid. etbimo. de brucis z vespis ꝓscriptū. bi vermiculi sunt ad longitudinē vnius medij digiti. vel in magnitudine vnius mulieris minoris digiti z albi sed capite nigri ad modū cerdonis. pedibus sex apud rurales notissimi. bi tpe hyemali terrā intrant: z mox infra radices graminū siue cespitū z supra terrā solidā habitant: z fundamēta graminū siue cespitū in herbarū eneruant. z taliter q̄ ista loca ꝓnter tpe vernali marcescūt z penit⁹ vilescūt. sic similit agris vicinis nocebūt. z iterū tpe estiuali pennas z alas resumūt z arboribz inherent: z folia z fructus cōsumunt. z tūc dicunt vulgariter Loubkeuer. Nunc ad ꝓpositū audiamus quid in dyocesi Lurien. sit pactū. vbi hec animalia terribilia fecerunt dāna. Nam incole istius terre hec animalia p̄ tria edicta citari fecit ad iudicium prouinciale z seruatis ꝓprie cunctis iudicij terminis z figuris assignātes ipis ꝓcuratores z aduocatos. z solēniter cōtra eos procedētes finaliter per iudicē fuit sententialit ꝓclusum. exquo fuerint dei creatura: z pertinēter quesierūt sua alimēta. z ne suo defraudarent cibo ipsis vnā regionem desertā: z nemorosam ꝓstituit qō ibidē remanerēt: et alias terras ibidē vicinas nō occuparēt mādauit. z ita factū est vsq̄ in̄ diē p̄sentē. Simile ōz de alio loco in dyocesi Constantien. ꝓstituto. z ideo nō miremur: nam constat q̄ animalia bruta p̄ rōnabilia bñdicunt z maledicunt. Unde plures mysteria dñi nō ꝓpendētes aut penitus ignorantes obloquēdo dicto dño Lausanneñ. sibiq̄z detrabētes ex eo q̄ vsus fuerit talis exorcismi ꝓloquio. Attū omēs studij Heydelbergen. doctores bmōi ritus videtes z legētes cōsenserūt.

Ex ꝑdictis patet si placet ꝙ excõicatiõis: ex bannitiõis ⁊ relegatiõis et exterminatiõis edictũ ꝓuenit ⁊ applicat reb⁹ inanimatis. Nũc redeamus ad ꝓpositũ forme hui⁹ exorcismi seu vulgaris bñdictiõis. Nã nõ dubitamus quin ꝑ singulos dies ⁊ annos bñdicimus escas ꝓsentes: carnes ⁊ panes. vinũ ⁊ pisces victui nostro de diuine maiestatis ꝓuidẽtia creatas ⁊ deputatas vt ad vsum nostrũ ꝓficiãt. ⁊ quare nõ carnes viuẽtes animaliũ bñdiceremus vt ad nostrũ ꝓfectũ nõ deficiant? Nã oramus ex ecclesie statutis ꝓ salute mẽtis ⁊ corꝑis q̃ salus ꝓsistere nõ põt sine talib⁹ creaturis: ⁊ talis creatura sine alimẽtis. Unde legimus in eccl'ia de sancto Blasio martyrre ⁊ eꝑo ꝙ bestie siluestres ad eius cõuenerũt bñdictiõem ⁊ in illũ finez suis vtebantur bñdictiõib⁹ vt saluarent'a bestijs crudeliorib⁹. Itẽ q̃dã mꝫier ipm rogauit vt sibi porc⁹ redderet a lupis abstractus: q̃ suis ꝑcib⁹ sibi fuerat restitutus. ⁊ scribit ꝑs. cxliij. Oculi omniũ in te sperant ⁊ tu das illoꝝ escam in tpe oportuno. Aperis tu manũ tuã et imples oñe animal benedictiõe. Et videmus per singlos dies ꝙ illi q̃ equos aut asinos aut porcus castrant. id est testiculos eneruãt in noĩe dñi inuocant magnũ sanctũ Anthoniũ vt suo presidio põnt illis aãlibus sanitatis auxiliũ. Itez sepe videt cõpertũ ꝙ illi qui offendũt porcos sancto Anthonio donatione fideli patẽter applicatos fore punitos. Item videmus huiusmodi porcos campanella signatos in domus priores nunc̃ reuertẽtes aut reuersuros ꝓut faciũt alij porci q̃ fuerant sui cõsodales. Sũt aũt quidã ꝓdicantes ꝓceptũ dñi ⁊ superstitiõis vicium ꝓsequentes: ⁊ puto ꝙ superstitiõis effectũ fundamẽtalit' nõ intelligãt. ⁊ ꝙ in hmõi ꝓsecutiõis ꝓsecutiõe supstitiõis crimen incurrant. sicut ille qui in cõfessionis scrutinio nimiũ curiosus plus q̃rit q̃ deceat: aut cõfitens ex multiloquio aut ꝙbo ocioso: de q̃ reddẽda est ratio nimiũ excedat. ⁊ ꝙ ambo careant humilis ⁊ fructuosa confessionis eterno premio. Sic ad propositum non intelligens superstitionis effectus. vt superstitionis crimen non incurrat apud semetipsum nimium curiosus ⁊ sine libris et capite proprio procedat agitatus diligenter caueat.

Ad quartam nunc perueniamus questionem.

An videlicet omẽs carminatiões benedictionũ ⁊ maledictionũ generaliter sint ꝓhibende. de qua talẽ pono benedictõis aut exorcismi prolationẽ. Nam si quis habet equũ p̃cio sum quinquaginta vl'centũ florenoꝝ vermib⁹ corrodentib⁹ quasi morituꝝ. ⁊ si bonus homo sanat talẽ equũ ꝑ modicũ ordinez verboꝝ in aures ⁊ latus aut os equi sufflatoꝝ: que tñ verbo ꝓut noui nõ sunt contra fidei articulos aut al's contra bonos mores: nõ puto ꝙ ille exorcizans mortaliter peccauerit qui talẽ equũ generosum ⁊ homiem angustiatũ: timens se ⁊ suos damnificandũ liberat a damnis ⁊ penis expensaꝝ. Puto igit ꝙ ille qui tales vel sibi similes exorcismos ꝑdicat vitãdos aut scribit dimittẽdos fuerit tã paup aut simplex religiosus ꝙ nunc̃ habuerit eq̃ seu asini damnatiõis vsum. Nã eunuchus vel homo frigidus: aut al's impotens ⁊ maleficiatus: ⁊ nõ habẽs carnis stimulos leuiter detestat acerrime fornicãtes aut luxurioſe viuẽtes. cũ tñ de simplici fornicatiõe inter solutũ ⁊ solutã cũ sit de peccato minimo mortali: reddam⁹ rationẽ. Nã doctores ponũt certos actus indifferẽtes q̃ nec sunt vicia vel virtutes. ꝓut cõtingit inter plus vel minus vigilãtes vel dormiẽtes. Et credo ꝙ ille qui liberat homiez ⁊ equũ a tali periculo ꝙ nõ sit purũ indifferẽs: sed sit inter ꝓmerẽtes ⁊ opeꝝ miscõie virtutes. sicut ille qui hominẽ telo ꝓfixũ certo carmine liberat ⁊ sine dolore telum rãdicitus eneruat. ⁊ ille q̃ vulnus hominis recenter illatũ bono carmine carmiat: ⁊ taliter ꝙ vulenerato nil mali ꝓueniat. similit' oculos ⁊ alia corꝑis hũani mẽbra carmiat: ⁊ hominẽ a dolore liberat. Nã dicit apls. Omnia q̃cunc̃ facitis in noĩe dñi nr̃i Jesu xp̃i facite. Col'. iij. ⁊ ille q̃ dicit omia nullũ casum vel actũ (saltẽ bonũ) excipit. ⁊ sic in sanãdis hoĩbus vel pecorib⁹ nullã distinctiõez interposuit. Unde dicit lex impalis. C. de maleficis. l. per. ⁊ Azo. ibidẽ in summa. ⁊ ꝯcordant doctores canonũ et ꝑtim Archiõ. ꝙ ille qui arte sua repellit tempestates per malã artẽ alterius qui artificialit' demonũ adiutorio tempestates ꝓuocauit ꝙ ille repellẽs meret'. Sed modo vlterius ꝓcedẽdo ad casuz thematis de vacca ⁊ rustico q̃ vaccã sanauit. ⁊ fortassis ꝑ suũ sacerdotẽ terribiles corrections sustinuit. Nã videt' q̃a taliter dixerit ipse rusticus. Syg das wor das maria eyn kindt gebar. zc. ac si diceret: iuxta q̃rundã opiniones. ego dubito ꝙ virgo genuerit. sed si est verũ. fiat signũ: ꝓut dyabolus dixit ad xp̃m. si filius dei es dic vt lapides isti panes fiant. Sed alit' doctores exponũt hãc dictiõem si. in pluribus oratiõib⁹: vt hic Si deus est animus vt nobis carmina dicunt. ⁊ ibidem hec dictio si: ponit' ꝓ quia. ⁊ erit bonus ⁊ catholicus sensus. quia iste

Catho fuit bō christianissimus. Sic similiter scribit Ezech. xp. vbi dicitur. Si iudicas eos. et exponit: quia ad te dñe pertinet iudicare. Sic in ps. lvij. Si vere vtiq; iusticiā loqmini recte iudicate filij hominū. ꝛ hic similit ponit ꝓ quia. ac si diceret. qz vos filij hoim ꝛc. Vel si quis dixerit. si in inferno nulla est remdēptio. O q̄z terribilis est illius recordatio. ꝛ hec omia p̄missa nihilomin⁹ firmiter credit. sed ꝓ certo scire nō poterit. Vñ videt q̄ ille rusticus qui taliter in simplicitatis sue eloquio vsus est talis exorcismi simplicis oraculo: a suis senioribus sepe probato. nō peccauerit vt dicendo: qz firmiter credo verū esse q̄ Maria virgo peperit ꝛc. ꝛ sic se et paruulos suos de tanto dāno liberauit. ꝛ si bene perpendo tūc hec verba sumpta sunt de sctō euāgelio Lu. c. j. q̄ dicit xp̄m natū de gloriosissima ꝑgine Maria. Sed ad huius questionis sinceriorē determinatiōez vlterius ꝓcedamus. nā nō dubitam⁹ quin int plebeoz similit ꝛ vulgarū tumultus sint infinite carminū seu carminātū: necnō exorcismoz bñdictiones ꝛ valedictiones. inter quas putamus plures fore multū supstitiosas. ꝛ etiā aliq̄s benevalentes. de quib⁹ mentionē facit frater Joh. in sum. ti. de sortilegijs per certas questiones. et reperimus ꝑ ipsuz et suas opiniones multū fore efficaces. ꝛ non omēs inanes. sed generaliter sine discretionis et distinctiōis calculo simplicit oēs ꝓhibendo. ꝓout facit q̄daz doctor de supstitionib⁹ in certo tractatulo superficialit. put gallus ꝑ prunas loquēdo nō examinādo singuloz formas aut verboz virtutes ponderādo. q̄ reuera multis sinceris hominb⁹ nocet iniuriādo. sicut ille q̄ generaliter sine qualificatione dicit omib⁹ debitoribus nostris dimittendū. hoc est iniurias ꝛ damna ꝛ molestias ꝑtinacit inferētib⁹ fore simpliciter ꝛ de plano parcendū. iuxta orationis dñice decretū. hic mentit: quia al's iniuriā passo salubrius dat remediū ne dānificator de sua malicia tanto leuius reportet cōmodū. put doctores theologyce veritatis ꝛ canonici iuris scribūt virtutis salutaris remediū. ꝛ pīertim inter alios eximi⁹ ille Guilh. durādi q̄ cōposuit iuris speculū ꝛ libz q̄ dr Rōnale diuinoz. ꝛ ibidē de officio misse ꝛ in ozōnis dñice clara declaratiōe. ꝛ ibidē vel alibi poteris videre. Sic similiter de vsuris generalē faciēs ꝓhibitiōis detestatiōem: errat cū in multis casib⁹ vsuraz contractus videat ꝑmissus. vt videt ꝑ Hostiēn. et Goff. eodē tit. in suis summaz collatiōib⁹. Itē qui dicūt indifferēter omēs demonū inuocatores ac ipoz ministerio fungētes fore criminalis pcti dānabiles. hi errāt corde nō ꝓsiderātes q̄ sanctus Theodorus Seduneñ. epus vnā magnā cāpanā s. bi per summū pōtificē. vicz Leonē papā liberalit donatā de vrbe Romana vsq; ad Seduneñ. eccl'ie loca portari fecerat simpliciter ꝑ demonioz obsequia. ꝛ q̄re nō sic viri catholici ꝓf. cerēt vt ipis obedirēt demonia. nā ꝛ exorciste restringūt dyabolos vt exeāt corpa possessa. Sic ad ꝓpositū supstitiōis excessuz tā generalit ꝛ indifferēter pdicās sub pena mortalis pcti fore detestādū ꝛ nimiū curiosus ꝓtulē vocabuli nō pscrutādo. put ꝑ sctm Tho. ꝛ alios doctores videt subtilit diffinitū se cū supstitiōis psecutiōe dānat in infernū.

Ad quintam qua notat an ꝓpter rigmos carminis vl' versificatiōis carmiatiōes sint detestande. videt dicendū q̄ ꝛ si sint plures audēter pdicātes exorcismoz rigmos vel metroz exametroz. vel pētametroz aut liricoz al's odaz vsus fore detestandos: tales minime ꝑpendūt q̄ sancta eccl'ia in hymnoz ꝛ canticoz dictaminib⁹ frequēter recipit hmōi dictaminū modos. vt in primo hymno Conditor alme syderū. ꝛc. vsq; in finē: et quasi ꝑ omēs hymnos est certoz pedū passuū ꝛ syllabaz determinatus numerus ꝛ per octo syllabas nobiliū ꝛ rusticoz vident curizandi. taxari passus. vñ generalit oia carmia metrice vl' rigmatice dictata leui⁹ memorit mētib⁹ hūanis videt incorpata. sz ꝓsa simplex ꝛ ꝓnata scptura

Ad sextam questionē qua cauet an ꝓpter aliq̄s gestus. (tardius ꝓcernit repetēda. ritus et mores carminātū actus ipsoz sit detestādus. qz quidā in suoz carminū ꝓlationib⁹ habēt diuersos ꝛ aduersas morū tactuū ꝛ gestoz ritus ꝛ apparatus. Dico q̄ xp̄s illuminādo cecū a natiuitate nō simplic ē ꝓbo ꝓcessit. put cū aliq̄s infirmoz corpib⁹. nā loca oculoz tetigit. lutū de terra ꝛ sputo ꝓfecit: ꝛ p̄ter ipsuz linuit: ꝛ postea ad natatoria syloe trāsmisit. ꝛ vt se lauaret ptinēter cōmisit. quib⁹ omib⁹ ꝓfectis cecus illumīat⁹ fuit. sed dū leꝓsum sanauit: simplicit impando dixit: mū dare. ꝛ hic taliter sanat⁹ recessit. Itē sctūs Marcus euāgelista sanādo sutorē in manu sinistra lesum: expuēs in terrā ꝛ de sputo ꝛ terra faciēs cōpagationē: vnxit manū sutoris lesaz in noīe dñi iesu xp̄i cū crucis signo ꝛ ipm sanauit. Et sanct⁹ Hiero. ꝑdictus similit ꝑ signū crucis in noīe crucifixi leonis pedē restauraut. Itē ꝓpha Helizeus sanādo puerū vidue sarepte: mirabiles fecit ritus apparatus ꝛ gestus antequ puer fuit resuscitatus. vnde nec xp̄m nec alios sanctos viros in suis apparatib⁹: gestib⁹ ꝛ moribus tā ꝑtinaci

ter arguamus: cū ipsius scz xpi actio sit nostra instructio. z cōsequenter alioꝝ christifideliū. si quos fecerint signoꝝ apparatus: nō tā arroganter corrigamus. Perpende desup quot ritus: tactus z mores exercent pbyteri in paruulis baptizandis qui in primitiua ecclesia fuissent exorbitantes. nā baptizabant in nomine christi z omnes fuerunt gratia spiritussancti muniti. vñ le. z no. in. c. Estote. de reiudi. q in his in quibus dubitamus quo animo fiant nisi ex natura sint mala. hec in meliorē partem sunt interptanda. sic interdū excusat mendaciū prout cōtingebat in egypto tpe Pharaonis de mēdacio obstetricū. z reputat a q̄busdā opus meritorū ꝑ put etiā ille excusat q hominez absconditu a latronib aut raptoribz quesitū. licet stricto iure dicat q ꝑ nullo bono malū sit faciendū. sz ecōtra dicit q inter duo mala minus malū est eligendū. Et igit mihi simpliciano ꝑ put libris necessarijs orbato z incarcerato (saluo tū semp saniori consilio) videt q carminātes z verbis contra fidē catholicam aut iuris dispositionē nō ꝓferētes sed simpliciter z de plano ad saluandū creaturas omnipotētis animatas aut inanimatas. ꝑ put rusticus in themate conscriptus simpliciter ꝓcessit. z q idē nō peccauerit sed potius meruerit q se et suos pauperculos quoꝝ curā iure diuino z humano naturaliter gessit de magnis dāpnis z penuria releuauit. vnde iura ꝑmittūt ne pereat fructus in terra nra miseratione diuina diffusus (si necessitas imminet) q in die festo colligat. defalcet z habitaculis fideliter reponat. quod alis sine necessitate tangz mortale nō concedit Qualis igit vt putas sit imminēs z vrgēs necessitas dū ꝑ paupib infantulis fame lamētabiliter eiulantib refocillat animal tā magni ꝓfectus z cōparatiōis tantus. sicut si ꝑ principe equus restauraret generosus. aut mula cardinalis vnius magni potentatus. z talis restauratio fit per tā facilis z leuis sine lesione fidei bñdictiōis z verboꝝ ritus. nouerant em̄ q sui ꝓgenitores taliter ꝓfecerūt: z fortassis est arcanū dei q sancti viri ꝑ reuelationē diuinā ꝓceperūt sicut olim ꝑ hoc verbū Ananizapta reseruatū tentū z portatū ꝓtra pestilentiaz fideliter credentes securitatē ꝓceperūt. Nam experiēter videt z ab ecclesia permittit q illi qui ꝑ certas verboꝝ formas serpentes tollūt ꝑ put apti fecerūt: z tangunt z in medicinalib refectionib multipliciter deducūt. imo leprosos sanando nōdum fundamētaliter infectos multū ꝓficiūt. z ecce q ille qui ꝓprie talibus verboꝝ exorcismis in eadē forma nō vtitur. licet fortiora loquat nihil apud serpentes operat. Ecce gloriosus z mirabilis deus in sanctis suis: hominib cōcessit tale mysteriū bonis: similiter z crimino sis z idē ipse deus conuincit q filij sui sacratissimū corpus per bonū z malū sacerdotē ꝑ certā z determinatā verboꝝ formā z nō aliaz de summo celoꝝ throno ad altaris mensam coaptat. z ꝑ sacerdotē eiusdē tangit z leuat manū mundā vel immundā. vñ dicit Greg. q miracula minoza ꝑ maioza probant. vñ minus est miraculū si ꝑ certā verboꝝ formā de euāgelica veritate sumptā sanam⁹ equū: mulā vel vaccā a graui dolore sauciatā: cz si ꝑ certā aliā formā extra euāgelicā veritatem: nō tamen euangelio aut catholica fide contrariā: contentā aut conscriptam.

Alius tractatus exorcismoꝝ seu adiurationum.

QVoniā deus magnus dñs z rex magnus sup omēs deos. Nouit q gentes que quondā deos coluerūt: meditati sunt inania. nihilominus tñ illio ꝑmittēte ꝓfecerūt grandia magnificentie mirabilia. ꝑ put narrat Ualerius maximus li. j. c. vlt. et Jsiō. li. etbimo. xx. c. xj. de dijs gentiū. z Uirgilius optimus poetaꝝ. ex q̄ tū libris ꝑ mundi climata dispersis superstitionū diuersaꝝ abusiones etiā xpifideles recepe rū: ꝑmittunt tñ z inhibent libri tales legi iuxta materiarū z personarū dispositiones. vt plene le. z no. xxxvij. dist. in prin. et multis. c. se. Hinc clerici peritiores et imperiti ecclesiaꝝ: curati z plures consequēter ad populū plerunqz speciales z generales ꝑalarum doctrinando ꝓhibitiones. z accidiosa quadā corporis lassitudine scripturas scrutinio solerti scrutari scrutantes defecerūt. z discretionis clari determinatiōis ꝑtim in exorcismis. i. adiurationib z bñdictionib z carminib et carminatoribz z carminatricib z eczūdem dictaminib aromatum more: minutim nō triuerūt. sed sicut gallus ꝑ pruinas superficialiter strepitauerūt. ꝓut hi qui de vsurarū contractib z eius differentijs rimari lassati ꝑ libros studiose certificari nolunt Et ꝓterea genera

liter omis contractus cõmertiũ prohibere consueuerũt. ꝛ sub oratiõis dominice prosa omia debita debitoribꝫ nostris dimitti contendũt. et hi errant corde. Ponit autẽ Joh. in sum. pfec. li. j. ti. xj. q. xi ij. de carminibꝫ et carminatoribꝫ ꝛ carminatoribꝫ de materie presentis determinatione certã questionẽ. ꝛ allegat sanctũ Tho. de acquino venerabilẽ. Sed iudicio mei Felicis prepositi Solodorẽsi. ꝛ cantoris Thuricẽsi. decretorũ doctoris multũ inutilis (saluo saniori) apparet ꝙ in tam magno generali nimiũq; frequẽtatiõis negotio ad cõpetentis saturitatẽ declarationẽ nõ processerit. ꝛ hoc ꝓpter maiorũ supabundantiũ sibi continuo cõcurrentiũ in grauioribꝫ questionũ materiarũ decisionibꝫ tanq; pluribꝫ attent⁹ humaniter sibi fuit minor ad singula sensus. prout le. ꝛ no. de hered. Accusat⁹. §. De questionibꝫ. li. vj. vel fortassis protũc tales exorcismi adiurationes ꝛ carminationes nõ prout modo fuerũt tam frequẽtes ꝛ plerũq; theologi nimias subtilitatis a iure nõ prohibite cõculcarũt intricationis cõuolutiões. ptusi sensus mei nubeculas turbulẽtius cõglutinãtes. Unde nup casualiter pscrutando reperi quasdã scripturas per reuerendũ in christo patrẽ ꝛ dominũ meũ dñm episcopũ Lausanneñ. approbatas. ꝛ insuper ex improuiso pridie legẽdo quandã collationis cõpilationẽ. quã in Heydelbergẽñ. studio quondã comperi dictatã. ꝛ vt rebus mirabilibus fidem prebeant facta mirabiliora. vt dicit Greg. in omel. ꝛ igit huius collatiõis mysteriũ prius expediam⁹. ꝛ hinc ad vlteriora procedam⁹. Et ecce audi rẽ proprie gestã ꝙ de anno dñi. M. cccc v. die sexta. mẽsis Februarij quidam perfidus frater wernherus lector ordinis Augustineñ. in aula episcopi Spirẽsis in opido Heylbergeñ. reuocauit octo articulos tanq; erroneos. per ipm pdicatos. inter quos quartus de certis exorcismis erat talis. in forma vulgari patẽter alemanico ꝛceptus. Itẽ der vierd das segen zymlich vnd one sund mög geschehen. Et cõsequẽter dixit formã vnius exorcismi q̃ talis fuit de vulneribꝫ curandis. Christus ward geborn. christus ward verlorn. Christus ward gefunden: der gesegnet diese wunden Jm namen des vaters ꝛc. Insup retulit idẽ lector ꝙ in se ꝛ alijs hac vsus benedictiõe frequẽter profecerit. hanc igit verborũ prolationẽ ad mãdatũ dñi episcopi Spirẽñ. ꝛ peritoꝝ studij Heydelbergeñ. tanq; erroneã reuocauit: ꝛ se de cetero nõ prolaturã promisit. Unde causa nõ erroris aut diffidẽtie sed informatiõis adipiscẽde. ꝛ nõ tantũ mei pusillanimitatis: sed multoꝝ cõmorantiũ in circuitu q̃ tales vel similes aut pares vel equiualẽtes p singulos dies proferũt ꝛ hominũ languoribus ꝛ etiam pecorũ ꝛ animaliũ brutorũ doloribus ꝛ infirmitatibꝫ experiẽter subuenire cõsueuerũt. ꝛ ponam⁹ ꝙ periti aut imperiti: rõnes hmõi curationũ nõ possint allegare. experimentũ tamen curatiõis ꝛ dolorum sublatiõis p causa patẽter possunt assignare. put experient vidi in hominꝫ ꝛ bestijs: tales: (vt ita loq̃mur) adiurationes p prosas aut dictamia certoꝝ verboꝝ prolata pficere. Haz magister Rasis almõsoris monarcha in medicinis in sua practica. li. ix. in fine certas ponit morborũ curas q̃ dicunt ꝛ intitulant experimẽta. Rasis almonsoris: vbi scribit se ꝛ alios multipliciter profecisse nullã tamẽ causaz aut rationẽ huiusmodi curationũ nisi solam allegat experientiam p magnos viros cũ lucris ingentibꝫ acquisitam: vt dicimus cõtra morsum canis rabidi pilos suos valere vbi nulla ratio colligit nisi ꝙ vsus ꝛ experientia patẽter inducitur. sic fit de morsu letali scorpionis. qui si mox sup ictu cõterit venenũ veneno subleuat ꝛ homo de morte liberat. de quo etiã infra dicet. Sunt autẽ qui in talibꝫ carminũ dictaminibꝫ: multũ rigmos ꝓbo rum vulgariũ de oĩbus linguis despexerũt. sed quid dicem⁹. Nam ꝛ sancti pres in scripturis sacris frequẽter metris exametris ꝛ pentametris: vt hic Saluc festa dies. ꝛ insup lyricis ꝛ heroicis ꝛ elegiacis ꝛ buccolicis ꝛ rigmaticis vsi fuerunt: vt patet p omẽs hymnos ꝛ plerisq; sequẽtias. ꝛ Boetius de consol. vsus est omniũ metrorũ odis ꝛ totũ psalterium apud hebreos videt metricũ. vt dicit Jsiõ. ethimo. li. v. c. xj. Carminant autẽ in omni lingua frequẽtius ode rigmatice vel metra vt ipius materie progressus firmet facilius ꝛ stabiletur in humane sagacitatis memoria: ꝛ ornatius ꝛ floridius ꝛ labilius ꝛ lympidius ac facilius proferat in oĩ prolatura. Sed nũc procedamus ad pdictorũ verborũ formã ꝛ cõuertamus simpliciter in nr̃e latinitatis nostre prose grammaticã. Nam dicit Augustin⁹ super Matth. ꝛ habet de ver. sig. c. Nihil obstat narrãdi diuersitas vbi eadẽ dicunt: maxime cũ q̃libet euãgelistaꝝ eodẽ ordie credat dicere quo deus voluit. Hec ibi. ac si diceret. verba transposita idem significant. de consec. dist. iij. c. j. de rescrip. Causam q;. ꝛ igitur taliter transponam⁹ dicendo. Christus est nat⁹. christus est pditus. christus est inuentus. ꝛ ille benedicat hoc vulnus Jn nomĩe patris ꝛc. Nam ꝙ christus natus est patz Matth. j. ꝛ. ij. ꝛ Luc. ij. ꝛ ꝙ christus pditus est: ꝛ p suos parentes re

quisitus ⁊ inuentus est patet Luc.ij. Et sic patet q̄ huiusmodi verba ex radicibꝫ sanctoꝝ euā geliorū sunt extracta. Nam hoc est quotidianū q̄ in diuinis officijs pro salute mentis ⁊ corporis suppliciter rogam⁹ dominū. Unde Petrus apostolorū princeps dixit ad Enēā. Sanet te dominꝰ noster iesus christus: surge sterne lectū. Act.ix. Itez Barnabas fiducialiter agens in nomīe dñi nostri iesu christi ⁊ miracula fecit. vt ibidē. ⁊ christus dixit Marci.xvij. Amen quippe dico vobis: si habueritis fidem sicut granū sinapis ⁊ dicetis monti huic. transi hinc ⁊ trāsibit. ⁊ nihil impossibile erit vob ⁊c. Unde si bona fide dixerit hō huic morbo trāsi hinc. ⁊ nihil vel aliq̄d aliud adderet: ⁊ homīes sanaret. q̄s sibi imperaret. Nā christus (vt legit in euāgelio Johā.ix.) expuit in terrā ⁊ fecit lutū ex sputo ⁊ liniuit lutū sup oculos ceci. ⁊ dixit ei. Uade ⁊ lauare in natatoria syloe ⁊c. q̄s dubitat quin si xp̄us nutu vel ꝓbo simplici voluisset. cecus ille sanatꝰ fuisset: nihilominꝰ tñ tot fecit verboꝝ ⁊ gestoꝝ apparatꝰ. put simplici verbo impatuo dixit leproso. sanare ⁊ sanatꝰ est. Marci.j. Regulariter aūt christi actio nra est instructio.ij.q.j. Deus omps. de iureiu. Et si xp̄s. de q̄ de ꝑse. dist.ij. Liquido. ⁊ dixit S reg. in omel. Lu.x. dñs ⁊ saluator nr̄ frēs carissimi aliq̄n nos admonet sermōibꝫ. aliq̄n ꝓ operibꝫ. Ipa em̄ facta p̄cepta sunt. q̄a dū aliq̄d tacit⁹ facit: q̄d agere debeamus innotescit. Et hic dixit freq̄nter ad hoīes. fides tua te saluū fecit. ⁊ nō in ania tm̄: sed etiā in corpe. vt Matth.ix. Marci.v. ⁊. x. ⁊ Luc.vij. ⁊. viij. ⁊. xiij. ⁊. xvij. ⁊ fides est q̄ vincit mundū. j. Joh.v.xj.q.vij. Scisscitantibꝫ. Un̄ dixit aplūs. O mīe quodcūq̄ facitis in ꝓbo aut in ope. omīa in noīe dñi nr̄i iesu xp̄i facite. gratias agentes deo patri p ꝓm ⁊c. Ad Collof.iij.xxvj.q.v. Nō licet. Et nō erit impossibile apud deū omīe verbū. Lu.j. Unde dixit Petrus ad iesum. Preceptor p totā noctē laborantes nihil cepim⁹: in ꝓbo autē tuo laxabo rhete. ⁊ cū hoc fecisset: cōcluserunt pisciū multitudinē copiosam Lu.v. Et iterū dixit christus. Amen amen dico vob: quia q̄ verbū meū audit ⁊ credit ei q̄ misit me habet vitā eternā. Johā.v. Item dixit christus Marci vlt. Signa aūt eos q̄ crediderint hec sequētur. in nomīe meo demonia eīcient. linguis loquent nouis. ⁊ si mortiferum q̄d biberint: nō eos nocebit. sup egros manus imponēt ⁊ bene habebūt ⁊c. ⁊ igit. Quicūq̄ in uocauerit nomē domini saluus erit. ad Rom.x. de pe. dist.iij. Adhuc instant. Et hic aplūs et hic canon generaliter loquētes nō distinguūt qualitercūq̄ aut quomodocūq̄ inuocemus nomen dñi: aut eius mysteria. nec nos distinguere debem⁹. vt.ij.q.v. Cōsuluisti. ff. de pub. iudi. j. De p̄cio. neq̄ insontē. i. innocentē habebit dñs eū qui assumpsit nomē dei frustra. Exod. xx. ⁊ xxij.q.iij. Necesse. Un̄ dixit Beda in omel. put habet de re. iurj. c.ij. sup hoc verbo euangeliste nolite iudicare ⁊ nō iudicabimini. Matth.vij. Lu.vj. ⁊. vj.q.j. Deus omīpotens. hoc loco nihil aliud nob̄ p̄cipi estimo. nisi vt ea facta q̄ dubiū est quo aīo fiāt in meliorē partē interp̄temur. qō em̄ scriptū est. Ex fructibꝫ eoꝝ cognoscitz eos. de manifestis dictū est q̄ non p̄sūt bono aīo fieri vt stupr̄ū. blasphemie. ebrietates ⁊ similia. de q̄bus nob̄ p̄mittit iudicare. Hec ille. Et hec ꝓprie ad ꝓpositū nostrū. Et si dubia in meliorē partē interp̄tari iubemur: pro ut p̄mittit. Quare nō ea de q̄bus nō dubitamus quin fiant bono aīo interp̄temur ergo vt res potius valeat q̄ pereat. de ver. sig. Abbate. de fi. instru. Dilectos. ff. de re. du. l. Quaten⁹. Et si benigniorē sententiā sequi debem⁹ in re dubia ⁊ potius in certa. ⁊ vbi res pen⁹ est bona. ff. q̄ in resta. delen. l. Proxime. ⁊ ꝓba debēt seruire intētioni: ⁊ nō intentio verbis. per ꝓba em̄ exp̄rimitur intentio. xxij.q.v. Humane aures. xxxviij. dist. Sedulo. j.q.j. Marchioneñ. de ver. sig. Intelligentia. ⁊ deus plus respicit intentionē q̄ actus. xv.q.vj. Si sacerdotibus. ⁊. §. sequēti. in fi. ⁊ intentio regulariter iudicat hominē. xxij.q.v. Non est. Hic autē in ꝓposito est opus bonū. intentio bona. ⁊ verba sunt veritatz ⁊ salutis mysteria sumpta radicitus: put p̄tactū est de corpe sanctoꝝ euāgelioꝝ: vt patz. vñ pingue verbū de pingui intellectu ꝓcessit. vt le. ⁊ no. xj.q.iij.c.pe. ⁊ verba tā clara ciuili modo nō captiose sunt intelligēda. iij. dist. Erit. ff. de serui. l. Si cui. Un̄ dixit christus. In noīe meo demonia eīciunt. Mar. xvj. ⁊ ideo dixerūt ad iesuz. lxxij. discipuli dñi reuertētes cū gaudio. Dñe etiā demonia subiiciunt nob in noīe tuo. Luc.x. Un̄ dixerūt apli. nec em̄ aliud nomen datū est homīb⁹ in quo oporteat nos saluos fieri. Act.iij. ⁊ infra: ⁊ nūc dñe respice in minas eoꝝ videlicz iudeorū. ⁊ da seruis tuis cū oñi fiducia loq̄ verbū tuū in eo q̄ manū tuā extendas ad sanitates ⁊ signa ⁊ prodigia fieri p nomē sancti filij tui iesu. Hec ibi. Et hec oīa fiant sicut hic in ꝓposito: ne nomē dñi ⁊ doctrina blasphemet. j. Thi. vj. Un̄ dixit dñs vicz Deut. viij. Nō in solo pane vivit hō. sed in oñi verbo q̄ ꝓcedit de ore dei. Matth. iij. Unde verba dei sunt semē, quod aūt cadit in terrā bonā aut malā, si in bonam

facit fructū. sicut hic in ꝓposito. si in malā nō facit fructū. vt le. ⁊ no. Lu. viij. Sūt autē quidā hoīes huiusmodi simplicitatē verborū quærētes ⁊ adulterātes verbū dei. vt dixit apl's. ij. Ad corinth. ij. ⁊ iij. qđ exponit Brego. moral'. li. xxij. c. xv. sic inquiēs. Adulterare nāq; est verbū dei: aut aliter sentire de illo q̄ est: aut ex eo nō spūales fructus: sz adulterinos fetus q̄rere laudis humane. ex sinceritate ꝙ loqui est nil in eloquio extra quā oportet acq̄rere. sed ex deo loquit̄ qui se nō a se habere sed a deo accepisse qđ loquit̄. Hec ille. Ūñ liberū est qđ vti libere q̄libet potest verbo dei ad eū vsum ad quē vti licite possum⁹. Nec obstat. ij. q. v. Cōsuluisti. Qđ quidē. c. allegāt quidā doctores sacre theologie ꝓtra tales adiuratiōes. vbi dicit̄ q̄ sanctoꝝ patrum documēto sancitū nō est: superstitiosa adinuentiōe nō est ꝑsumendū. ⁊ in vlto. c. Stephan⁹ papa locut⁹ fuit ꝓtra hos q̄ feruētis aq̄ ⁊ candētis ferri iudiciū fieri voluerūt in ecclīa dei. vt ibidē patet in rubro. Ūñ dicit glo. ibidē sup ꝙ. Superstitiosa. vtili autē ⁊ necessaria videlicz adinuentione licz vti. ⁊ alle. multa iura: ⁊ vbi canon nō excipit: nec nos excipere debem⁹: vt ꝓallegatum est. ⁊ oia cōcessa intelligunt̄ de iure cōmuni nisi prohibita in certis casib⁹ inueniant̄ vt innuit̄ xxvj. q. ij. Lex diuine. de sen. excō. Aug. cōcordat nobiscū. si saltē bñ ꝑpendam⁹. frater Astēn. li. j. c. xv. licet breuib⁹ verbis: q̄ attētus plurib⁹ alīs. Sed ad sedandā rigoris seueritatē illoꝝ qui nimis rigorose solēt in his exorcismis simpliciū mētes ꝓturbare. Notandū vt le. ⁊ no. xxj. dist. ij. q̄ Salomon ante nomis dñi nostri iesu xp̄i inuocationis institutionē ⁊ eius aduentū quendā modū exorcizandi adinuenit. quo demones adurati ab obsessis corporib⁹ pellebātur. ⁊ igit̄ hodie huic officio mancipati exorciste vocati sunt. Hec ibi. Unde nigromantici in vno librorū suorū volumīe qđ dicit̄ officiorū habēt canones quos dicūt vincula Salomōis: quez librū cū multis alīs per Salomonē in Arabia in certis montū cauernis absconditū repererit Virgilius tpe Octauiani impatoris ⁊ de Arabica lingua in nostrā latinā prolationē transtulit. per quē hodie huiusmodi nigromāticoꝝ ꝓsumptio. demones ad obsequioꝝ mirādorū ministeria hoīm coartare cōsueuit. Itē vt dicit mg̃r in hysto. iij. Reg. iij. Salomon excogitauit adiuratiōes q̄bus egritudines solebāt mitigari. alias quoq; de quib⁹ demones ejcerent. ⁊ alias q̄bus obstricti nō redirēt. excogitauit etiam caracteres q̄ inscribebant̄ gemmis q̄ posite in naribus arrepticij cū radice. Salomoni mōstrata: statim cū a demonib⁹ liberauit. Hec scie tia plurimū valuit in gēte hebreorū: ⁊ maxime necessaria erat. Hec ibi. Et plura alia hos exorcismos approbantia. Itē scribit idē magister in hystoriis. Exod. ij. q̄ Moyses erat vir bellicosus: ⁊ dū fugebat de egypto in ethiopiam. ⁊ succurrebat regi ethiopū magnifice nimis. ⁊ igitur Thermis filia regis oculos suos iniecit in moysen cū fuerit homo mire pulcritudinis. ⁊ ex cōdicto ipa tradidit moysi ciuitatē si duceret eā in vxorē: ⁊ ita factū est. Dum aūt moyses redire vellet ad populū suum nō acquieuit vxor. qua philocapta ipm miro modo dilexit. pinde moyses tanq̄ vir peritus astrorū imagines sculpsit in gēmis huius efficacie vt altera memoriam altera oblitionē conferret amoris. cuiq; paribus annulis eam instruxisset. alterum sz oblitionis annulū vxori ꝑbuit. alterū ipse tulit. vt sic pari amore paribus annulis insignirent. Cepit ergo mulier amoris viri obliuisci. ⁊ tandē libere in egyptū regressus est. Itē vt dicit Aug⁹. in libro de ciui. dei. ⁊ habetur. xxvj. q. v. Nec mirū. q̄ illa nobilis mulier Circa maga famosissima: socios Ulixis viri clarissimi per carmina sua mutauit in bestias. ⁊ Archades. id est gentes de Archadia sacrificio deo suo ligeo immolabant. ex quo quicūq; sumerent in bestiaꝝ formas conuerterent̄. Item his diebus sunt homīes arte naturali: ⁊ etiam ministerio demoniali. aeris serenitatē conuertētes in formidinem. ⁊ grandinis ⁊ niuū ⁊ pruine ⁊ ventorū borrealium patēter inducentes tēpestatem. de quo plene scripsi in libro de nobilitate. c. xxxij. ⁊ ecce si tales ⁊ alij plures: de quibus narrat Valerius maximus. libro. j. c. vlt. p carmina vel artes: aut alia machinamēta apud deos suos pmissione dñi dei nostri perfecerūt mirabilia. quare non fi dei nostre veri professores dicerēt cum Moyse (⁊ nunc canit ecclesia) Non est alienatio tam grandis q̄ habeat deos approximquātes sibi: sicut deus adest cūctis obsecrationib⁹ nr̄is. Deut. iij. ⁊ quare nō idem omipotēs deus noster nō tantū habentib⁹ fidē sicut granū synapis: sed sicut granū cucumeris. immo sicut mōtes ⁊ colles: ligna fructifera ⁊ omnes cedri inclinaret aures suas ad p̄ces nostras: ⁊ attēderet pie inuocantib⁹ eum: ⁊ ostēderet illis salutare suum. Unde cōuenienter scripturas introducam⁹ quas de supradicto dño meo dño epo Lausanneñ. in forma ꝓprie subscripta recepim⁹ de maledictiōe seu impcatione ferēda ꝑ sanguisugas: pisces inficiētes ⁊ oēs ꝑmes terrestres seu aq̄ticas. mures. locustas. papiliones ⁊ cetera aialia fruct⁹

terre vastantia seu pisces q̄ talis est. Q̄m̄ male pene a deo infligiť ꝓpter nostra pcta primo t ante oīa debemus cōuerti ad deū t peccata dimittere t cū ozonibus t processionib⁹ deum rogare supplicit vt plagas ab ipso nobis inflictas ꝓpter peccata nr̄a dignet amouere a nobis. Deinde curatus seu ille ad quē ptinet imprecationē seu maledictionē inferre cōtra animalia nocentia tanq̄ iudex ex officio constituat vnū procuratorē pro pplo. sed cōuenientius esset q̄ populus daret vnū cum reuerētia t bonore debito. qui petat discerni citationē cōtra animalia. citatione ꝓ decreta mittat certus nūcius ad campos seu vineas aut littora aquarū ꝑm q̄ erit necessariū. t ibi citent coram talibus in crastino tali hora respōsoria de his que sibi obiȳcient sub pena maledictiōis eis inferende. t ad locū t tēpus constitutū cōpareat procurator populi t petat mādari dictis animalib⁹. Quo audito nihilomin⁹ si potest habere aliq̄ de ipsis animalib⁹ ante eū cōstitutis sedēs mandabit eis p̄sentib⁹ t absentib⁹ vt presentib⁹ cōminando maledictionē omnipotētis dei t totius curie celestis t ecclesie. vt infra tres dies. assignando primū pro ꝑmo termino. secundū ꝑ secūdo. t tertiū pro tercio. t pemptorie a tali territorio vel aq̄s recedant. t animalia q̄ inficiūt inquiete dimittāt vel nocere fructib⁹ terre desistāt. t se in talē locū reducāt in q̄ nulli nocere possint. q̄d si nō fecerint cōpareant ad tēpus assignatū reddituri rationez q̄re non paruerint: alꝰ lapso termino procedet in cōtumaciā cōtra ea. t si animalia sint p̄sentes restituant ad locū seu aq̄s vnde recepta sunt. si aūt recesserint infra terminū dent gratie deo ꝑ processiones t ozones: t bñdicant aque in forma q̄ inferius cōtinet. vbi vero nō recesserint: cōtinuabiť processus sine intermissiōe. t si animalia haberi p̄nt: iterū ducant ad p̄sentiā: vt ꝑ⁹. t ꝓcurator populi petat ferri sententiā cū suis rōnibus ea absolui ab impetitiōe aduersarij. t tandē q⁹ de⁹ ꝓnior est ad miserendū q̄ ad puniendū cōcludāt in causa pro pplo. t ferat sententiā ꝓtra illa. extūc q̄ ex pte oīpotentis dei t totius curie celestis ac ecclie sancte dei sunt maledicēda t oīa mala cōtra ea imprecanda: interficiat animalia ibi p̄sentia: t ad statim cū processiōe t aqua bñdicta procedat ad maledictionē animaliū. t benedictionē aquarū vel campoꝝ vt sequit. Adiutoriuꝫ nostrū in nomīe dñi. Qui fecit celū t terrā. Dñe exaudi orationē meā. Et clamor meus ad te veniat. Dñs vobiscū. Oremus. Preces nr̄as quesum⁹ dñe clementer exaudi. vt qui iuste ꝑ peccatis nostris banc vermiū seu muriū ꝛc. persecutionē patimur. pro tui nomīs gloria ab ea misericorditer liberemur. vt procul a tua potentia expulsi nulli noceant. t hos campos vel vineas vl aquas in tranquillitate t quiete dimittant. quatenus ex eis surgētia t orta tue maiestati deseruiāt. t nostre necessitati subueniāt. Per christū dominū nostrū. Item subiungat mox alia t sequēs collecta. Oīmipotēs sempiterne deus. omniū remūerator t peccatorū maximus miserator. in cuius nomīe omnia genua flectunt: celestia terrestria t infernorū. tua potentia nobis peccatoribus oīmipotens concede. vt quod de tua misericordia confisi agimus: per tuā gratiam efficacem cōsequamur effectū. quatenus hos pestiferos vermes vel mures p nos seruos tuos maledicendos maledicas. segregādos segerges. exterminādos extermines: vt per tuā clementiam ab hac peste liberati. gratiarū actiones maiestati tue libere referamus. Per christū dominū nostrū. Itē mox subiungat exorcismus talis vt sequitur. Exorcizo vos pestiferos vermes seu mures per deū patrē oīmipotentē t Jesum christū filiū eius t spiritū sanctuꝫ ab vtroq̄ procedentē vt cōfestim recedatis ab his aq̄s campis seu vineis ꝛc. nec amplius in eis habitetis. sed ad ea loca trāseatis in q̄bus nemini nocere possitis: pro parte oīmipotentis dei t totiꝰ curie celestis ecclie sancte dei vos maledicēs q̄ quocunq̄ ieritis sitis maledicti. deficientes de die in diē in vosipsos t decrescētes: quatenꝰ reliquie de vobis nullo in loco inueniant nisi ne cessarie ad salutē t vsum humanū: quod p̄stare dignet qui vēturus est iudicare viuos t mortuos t seculū p ignē. Item sequit oratio sup aquas. Dñe iesu christe q̄ iordanis flumen bñdixisti: t in eodē baptisatus aquas mūdasti t purificasti. vt elementū salubre efficerent in remissionē peccatoruꝫ: has aquas quoq̄ bñdicere t sanctificare t mundare digneris: vt nil in eis nocium: nil pestilens vl inficiens. nil corrumpēs remaneat: sed oīa pura t munda in eis efficiantur. quatenus q̄ ad vsum humanū ex eis creata sunt cum salute nostra t gloria tua assumamus. Per christū dominū nostrū. Amē. Et tunc sequit confirmatio p̄dictorū. Officialis curie Lausanneñ. venerabili t circūspecto viro dño plebano Berneñ. salutē. visa supplicatiōe p pte nobiliū dñoꝝ. Sculteti t cōsulū de Berno. de t supra casu in annexis mētionato ac eius tenore consideratis: volētes eisdē t eorū subditis benigniter prouidere. vobis de cui⁹ legalitate t industria nō īmerito cōfidimus tenore p̄sentiū cōmittim⁹ t mādam⁹ quatenꝰ maledictiōes

seu impcatiões inferẽdas cõtra sanguissugas ⁊ alia anialia in annexis mentionata. ꝓpo prius ad deuotionẽ congregato. ⁊ casu ipsi ꝓpo exposito iuxta formã ⁊ tenorẽ in dictis annexis mẽtionatis: vice ⁊ auctoritate reuerẽdi in xpo patris ⁊ dñi nostri dñi Georgij de Salutijs miseratione diuina Lausanneñ. epi seruato mõ in dictis annexis mẽtionato faciatꝭ ⁊ oia ⁊ singula alia in dictꝭ annexis mẽtionata ad debite executiõis effectũ demãdetis. sup quib⁹ vices ꝓfati dñi nr̃i Lausanneñ. epi ⁊ nr̃as vob⁹ ꝓsentiũ tenore cõmittim⁹. Datũ ⁊ actũ sub nr̃o manuali signo ⁊ sigillo curie nr̃e. die. xxiij. mẽsis Martij. anno dñi. M. cccclj. Quo quidẽ adiuratiõis seu exorcismo ⁊ alijs inde secutis processu sollerter inspectꝭ: vidi q̃ sunt de hic stantib⁹ huius iudiciarij ritus subsannãtes ꝓsecutionẽ tanq̃ aduersus anialia bruta impeccabilia fulminatã. ⁊ igit̃ resumo qõ ꝓdixim⁹: q̃ oĩs xpi actio est nr̃a instructio. ⁊ q̃ facta ipius ꝓcepta sunt tacitus ⁊c. Nõne vt legit̃ Marci. xj. Dñs nr̃ iesus xps siliter iusti iudicis ⁊ cõtra rẽ inanimatam more ꝺgruo seruauit iudicioꝝ executionẽ. Hã dñs ipse q̃ nihilomin⁹ cũcta nouit anteq̃ fieret. Dañ. xiij. Exiret de bethania ⁊ esuriret: cũ vidisset ficũ a longe habentẽ folia: venit si qd forte inueniret in ea. ⁊ cũ venisset ad eã nihil inuenit ꝓter folia. Nõ em̃ erat tẽpus ficorũ. Et rñdens dixit ei. Jã non amplius in eternũ ex te quisq̃ fruct⁹ mãducet. ⁊ dñs alio die reuersus est ⁊ discipuli cũ eo. viderũt ficũ aridam factã a radicib⁹ cui maledixerat dñs. Ecce xpus noluit maledicere hui⁹ arbori nisi ꝑus tanq̃ iudici sibi constaret legittimo documento. videlicz ꝑ visum de sue sterilitatꝭ maleficio. ⁊ dñ informat⁹ fuit de hoc. ꝓnunciauit maledictiõis sentẽtiã cũ edicto publico. ⁊ hoc adiũcto soleniter discipulorũ suoꝝ tanq̃ virorum fidedignoꝝ oĩm exceptiõe: maioris fidei testimonio. Est em̃ efficax ꝓbatio dñ res de q̃ agitur subijcit̃ oculo. vt le. ⁊ no. de ꝓscrip̃. Quia iudicis. de libel. ob. c. ij. ff. fi. regũ. Si irruptione. in fi. de q̃ plene ꝑ Jo. an. in addi. spe. de testi. §. j. ℣. Itẽ q̃ nõ ꝓhibet. in addi. maiori. Sic etiã dñs anteq̃ damnaret sodomitas. Descendã inq̃t ⁊ videbo vtrũ clamor q̃ venit ad me ope cõpleuerint an nõ. ita vt sciã Genẽ. xviij. de simo. Licet hely. ij. q. j. Deus oĩpotens. de accu. Qualit̃. ij. Nec nouum est q̃ creature dei fit maledictio. etiã si sit inanimata: aut irrõnabilis in hoc mũdo. Hã dñs dixit. Maledicta terra in ope tuo. Genẽ. iij. ⁊ iterũ dixit ad serpentẽ. Maledict⁹ eris inter oĩa aiantia terre. Ibidẽ. Et angelus dñi dixit filijs isrl̃ maledicite terre marath. Judic. v. ⁊ Dauid ꝓpheta rex ⁊ amicus dei maledixit montib⁹ gelboe. dũ inq̃t. Nec ros nec pluuia veniat sup vos. nec sint agri p uinciaꝝ. quia ibidẽ ceciderũt fortes isrl̃. ij. Reg. j. ⁊ Job vir simplex ⁊ iustus maledixit diei in quo natus est. Job. iij. ⁊ Hieremias ꝓpha dixit. Maledicta dies in q̃ natus sum: dies in q̃ peperit me mat̃ mea non sit bñdicta. De q̃bus iam dictis maledictionib⁹ ꝓmissis plene videam⁹ Gregorij in moral. li. iij. c. ij. ⁊ seq̃nti. Et legit̃ de Virgilio ꝓdicto q̃ exterminauit ⁊ relegauit ꝑpetuo oẽs muscas aut gen⁹ muscarũ de macellis Parthenope ciuitatꝭ ad nutũ Augusti imperatorꝭ videlicz Octauiani cui⁹ cãcellari⁹ fuit. Quã quidẽ Augustus expost Neapolim vocari maluit. ex qua totũ regnũ Neapulie nomẽ acq̃siuit. Itẽ prout publica vox est ⁊ fama: immo veritas q̃ in dyocesi Curiẽsis prouincie Hagũtine rudissima videt̃ terra inter montes ⁊ colles germanie ꝑeminẽtiores collocata: q̃ propter artitudinẽ valliũ ⁊ mlt̃itudinẽ montiũ multũ est cara. Vñ quondã quoddã genus vermiculoꝝ seu brucoꝝ: q̃ ꝑm Jsidorũ libro ethimo. xij. c. v. Cantarida vocat̃: vel ꝑm alios limaꝝ. ex eo q̃ de limo terre nascat̃: seu alemanico noie Juger nũcupat̃. sunt aũt albi coloris ⁊ nigri capitꝭ: sex pedũ. in lõgitudine medij digiti. ⁊ tercio ãno sue generatiõis ad instar formice ꝓrumpũt more volatili q̃ suo more malicioso: agros ⁊ prata: cãpos ⁊ cespites: ⁊ alia loca plana seu mõtosa. fenũ ⁊ herbã ⁊ gramia alioscq̃ terre fructus germinãtia: infra terrã ⁊ iuxta radices girando. spaciãdo. sulcãdo. euertẽdo. cõterendo: ⁊ corrosione sua germia terre radicit⁹ sterilizando. Vñ non sine cõsultissimo cõmuni terre tot⁹ ibidẽ incolarũ decreto: q̃dam naturali sagacitate modus talis adinuẽtus. ⁊ nõ carens ratiõe. vnde ꝓdicti terrigene dictas cantaridas ad iudiciũ ꝓuinciale per edictũ publicũ: prout quondã fiebat in albo ꝓtoris citari ⁊ euocari fecerũt. ⁊ ipsis citatis ⁊ nõ cõparentib⁹ ꝓpter suorũ corporũ exiguitatẽ ⁊ etatis minoritatẽ. Judex ex officio vt gauderẽt iura minorũ. vt le. ⁊ no. ff. de minorib⁹. q̃si per totũ. ⁊. xv. q. iij. Non est. ⁊ Archid. c. vlt. de iudi. li. vj. eisdẽ cantaridis curatorẽ. procuratorẽ. sindicũ ⁊ oratorẽ certũ ibidẽ existentẽ ⁊ ꝓsentẽ q̃ fideliter vt decuit petitionib⁹ ⁊ accusatiõibus terrigenaꝝ respondẽs ⁊ duplicationib⁹ ⁊ triplicationib⁹ rite pactis: obtinuit ꝓ dictis cãtaridis cũ sint creatura dei. ⁊ a tanto tpe cuius initiũ non fuit in hoĩm memoria habuerũt tales ius. ⁊ in talib⁹ terris habitacula sua ⁊ ne primarent̃ alimẽto sug petiuit procurator

ipsoꝝ q̄ nō expellerent a suis possessionib⁹ nisi ipis cōsentientib⁹ alia sibi iudicialiter assigna rent loca. ꝛ ita factū est: ꝛ hodie rite seruat ꝛ ipsis cantaridis p annos singulos in tpe suo terre portio certissima reseruat. ꝛ ibidē cōueniūt. ꝛ nullus de cetero per ipsos angariat. Sed prout pdiximus q̄ facta mirabilia fidez p̄beant reb⁹ mirabilioribus auribus percipe ꝓut nobis retulit nuper rusticus quidā antiquissimus ꝛ contra animalia bruta ꝓcessus breuioris concernit ap paratus. Nā dū habitationis domus ruralis alicuius (ꝓut sepe per rura fieri cōsueuit) qua litercūq̄ cōtamīata fuerit aut occupata serpētib⁹. colubris. aspidib⁹. viperis. natricib⁹. nepis. stellionib⁹. dipsis. anguib⁹. ceculis. lacertis. bufonib⁹: ꝛ exuuijs: aut quoꝝcūq̄ vermiū veneno soꝝ generib⁹. ꝛ ipse rusticus vel alter bona fide quasi loqueremur mōtib⁹ se inclinarēt, vt p̄mi simus dixerit hec verba vel in effectu similia. Ich beschwer uch wurm̄ by dem almechtigen gott: das uch dise statt oder hauß als vnmer ly als vnmer gott ist der man der eyn falsch vr teyl spricht vnd eyn rechte kan Jm namen des vatters ꝛc̄. Ac si diceret Ego adiuro vos ver mes p omnipotentē deū vt ille locus sit vobis tam detestabilis ꝓut deo est vir ille qui falsam sententiā protulit ꝛ iustā nouit Jn noīe patris ꝛ fi. ꝛc̄. Et hec verba similiter mutatis mutādis dicta ꝓficiūt dūmodo equum aut mulā seu alia animalia lūbrici vel vermes in visceribus corro dunt ꝓut fidedigni nobis patēter retulerūt ꝛ expienter ꝓbauerūt. Nā probat Joh̄. in summa. li. j. ti. xj. q. xij. q̄ incantatiōib⁹ serpentū vel quoꝝcūq̄ aialiū si respectus habeat solū ad verba sacra ꝛ ad virtutē diuinā nō est illicitū vt hic fieri p̄t. Et in hoc videt q̄ sanctū ꝛ terribile est nomen dei in vniuersa terra. Nā olim quidā epus Lausanneñ. (ꝓut hystoriarū suaꝝ pro palatio dicit) totuꝫ genus anguillarū de lacu grandi sibi vicino ꝛ ex omib⁹ aquis confluenti bus in eo. patēter perpetuo relegauit. vt vsq̄ nunc ꝛ p̄sentib⁹ diebus nulla permanere poterit. Lacus aūt in longitudine quasi dietā: ꝛ per latitudinē duas leucas cōprehendit: ꝛ Rodanus fluuius ꝓtransiens in eodē edicto permansit. Sic beatus heremita pruminnius insulā sancti Marci prope Cōstantiā venenosis coinquinata vermib⁹: totaliter mūdauit suis p̄cib⁹. Sed nūc corroborando p̄dicta ad exorcismū prefati redeamus ruralis ꝛ non mireris q̄ execrabilis tanti prolatio criminis: videlicꝫ falsi iudicis sit causa expulsiōis talis tā palā violēti recessus eli minationis. Nā in hoc videt q̄ nō tantū ꝓtrariū contrario purgat. vt le. ꝛ no. in Cle. Cupien tes. de penis. sed etiā malū malo naturaliter repellit. vt dū mēbrū igne lesum mox igni reappli cat aut membrū frigore viciatū repentim aqua frigida refocillat. ꝛ quodlibet illoꝝ cōtrario re medio periclitat. Et nūc redeamus ad ꝓpositū. Nā ꝓut narrat p̄dictus Joh̄. in sum. cōfesso. ꝛ ꝓbat li. j. ti. xj. q. cxxv. q̄ nō solū actus sodomiticus sed de eodē prolatio os loquentis ꝛ aures audientiū. ꝛ ipsa quodāmodo polluit elemēta. Et dicit imperator in auten. vt nō luxꝝ ꝓtra na. §. ij. q̄ de tali crimīe generant pestilētie ꝛ tēpestates. ꝛ sic ad ꝓpositū ꝓditiōes dicemus iniqui iu dices detestabiles. Nā talis iudex fuit Pylatus ꝛ Cayphas ꝛ Annas ꝛ scribe ꝛ phariseī ꝛ se niores populi ꝛ principes sacerdotū ꝛ legis ꝛ iurisperitū: q̄ xp̄m innocētem nouerūt ꝛ p suas sentētias ꝛ simpliciū seditiōes christū ꝛ Stephanū ꝛ Jacobū maiorē ꝛ alios innocētes morti tradiderūt. ꝛ barrabā latronē dimiserūt ꝛ tales ꝛ sibi similes iniqui iudices: dicūtur innocētū oppressores. pro quib⁹ christus ꝛ Stephanus in mortis agonia nō orauerūt: qꝛ tales sciuerūt q̄d fecerūt: sed p alijs simplicib⁹. imperitis: spicualatoribus: ac p̄sonis impotētib⁹ q̄ nesciuerūt q̄d fecerūt: p̄ces ad dñm vt illis dimitteret efficacit fuderūt ꝛ illi indubitant salui facti sūt. sz alijs suis in pctis Tito ꝛ vespasiano coopantib⁹ perierūt. vt le. ꝛ no. j. q. iij. §. Dis ita. in fi. Et igit ad ꝓpositū quia tales iudices deo sunt tā odibiles tanq̄ homib⁹ p̄noti vermes. vñ nō tm̄ pū tis vite loca sed etiā celoꝝ relegati p̄dūt habitatōes. ꝛ cū pylato mgro suo (nisi penituerint ꝛ le sis satisfecerint) cōplicib⁹ quoq̄ eius recipiāt ꝓpetuas acerbitatis ꝛ doloris penaꝝ portiōes. de q̄bus nuper feci tractatuluꝫ contra iniquos iudices intitulatū: ꝛ p̄ inter aliū qui intitulat de p̄solatiōe inique suppressoꝝ ad instar innocētis Boetij. quē legimus p venerabilis phie p̄sola tiōem refocillatū Et nūc vltra ad p̄dictoꝝ corroboratiōis argumētū ꝓcedamus. Naz hodie in sepultura Pylati que est in lacu quodaz montissracti dyocesi. Cōstantieñ. vt narrat Petrus in sua Lombardica de passione dñi patēter videmus dū talis lacus tāgit aut pauciss̄ime mo uet q̄ homies ꝓpter crimis falsi vicz iudicis Pylati detestatiōez. indubitāter etiā celo serenissi mo. cōsequētur statim horrēdissime p nubiū coagulatiōes: ꝛ formidulose ꝓrumpūt tēpestates in terrigenarū ꝛ incolarū pernitiōes. Et ego Felix cum tribulationū socijs miserabiliter an xiatus: nō frustra iudicis iniq̄ crimē scripturis fui p̄secutus. qꝛ noui tāq̄ exptus: quot ꝛ qualis

De crudelitate demonibus adhibendā.

cordis ⁊ animi cruciatus patit iniqua sentētia latenter aut palā odio duro grauatus. Sūt autem hec duo crimina videlicet innocentis suppressio: ⁊ nature peruersio. de illis quattuor execrabilibus pre ceteris ad celū clamantibus. ⁊ tertiū est innocentis sanguinis effusio Ūñ Gen. iiij. dixit dominus ad Cayn. Vox sanguinis tui Abel clamat ad me de terra. Et quartū ad celū clamans: est mercedis deseruite retentio. Unde Jaco. v. Ecce merces operariorū qui messuerūt regiones vestras. qui fraudati sunt a vobis clamāt: ⁊ clamor eorum in auribus sabbaoth introiuit. Et glosa interli. ibidē dicit. Et si pauper oīa patiēter ferētes nō clamāt: merces tñ retenta clamat. Ūñ ꝓsus. Clamat in celū vox sanguis ⁊ sodomor. Vox oppressor: premia retenta labor. Et si ꝙ talis clamorose vocis fremitū moueat natura. imo natura diuia. ⁊ etiā si vindictā retribuat nō mireris. ⁊ sic facit ad ꝓpositū. ⁊ vtinā pmissa proficerēt: ⁊ ꝙ laboris sollicitudines operis artificē cōmendarent. ac que nō ꝓdessent. singula multa tamē collecta iuuarēt. Et cōcludēdo dicimus (saluo iure loquētis sincerius) ꝙ lector iste Augustinensis in studio Heydelbergēn. in huius articulo platōis reuocatione indebite fuit grauatus. ⁊ minus iuste put pmittit angariatus. ⁊ ꝙ tales ⁊ sui similes adiurationes seu exorcismi aut imprecationis pronunciatio licite ⁊ cōuenienter admittit. ⁊ per prelatos ecclesiarū nō prohibeatur. ⁊ per hoc illius fides spes et caritas conseruatur. qui fidei nostre verbo et exemplo fuit exorcista diserti ssimus. et viuit ⁊ regnat per infinita seculorum secula benedictus Amen.

De crudelitate demonibus adhibendam.

Dominus noster Jhesus christus dū in terra pdicaret: vsus est parabolis: exemplis: ⁊ rerū gestarū casibꝫ: put iuxta Gregoriū eisdē tempibꝫ fecerūt palestini. ⁊ cōiter nūc grecor ꝓplus. Dixit aūt dñs inter cetera de diuite epulone in inferno sepulto. et de sui feruoris dolore crudelissimo Lu. xvj. ⁊ nō recordor me legisse christuz alibi dixisse tā signāter de talis cruciatus igne perpetuo. licet infiniti doctores ⁊ viri sanctissimi. similit ⁊ iudei desup q̄z ⁊ gētiles vt fuit Virgilius. Job ⁊ Plato de quibꝫ infra dicet. descripserint hmōi tormētorū ⁊ tortor qualitates. Sed (prout ait Grego. sup Lucā in omel. nobis quottidiana) sic inquiēs Dñs ⁊ saluator noster aliquādo verbis. aliquādo vero operibus nos admonet. Ipsa etenim facta eius pcepta sunt. quia dū aliquid tacitus facit: qd agere debeamus innotescit. Et in alio loco scribit Christi actio: nostra est instructio. Et igitur idez Greg. talē ritū tenuit dū librū dyalogorū ad frēm Petrū descripsit. Et nunc talez describamus casum nouissimis diebus in veritate pactū. Quidā homo de plebeis ⁊ mechanicis ⁊ progenie paupercula pcreatus in sue iuuētutis tpe ꝓpria sagacitate ⁊ ambitiōis increate naturalis inclinatiōe. vehemēter ditatus dilatatus ⁊ impinguatus: ⁊ oīni tpali felicitate sublimatus. ⁊ inter potētiores vniuersitatis sue fuit habitus: tentus ⁊ reputatus. ⁊ in tantū ꝙ ꝓplus in ipsuz pspiciebat: ipm obseruabat. ⁊ tanq̄z maiorē int eos pferre studebat. Hinc etiā plati: doctores ⁊ clerici plures ipsius adiutorio promoueri sperabāt. similiter ⁊ ipsius odio psecuti: terribiliter timebāt. Et dū in honore esset nō intellexit. sed cōparatus est iumētis insipiētibꝫ ⁊ similis factus est illis. quoniā iumētali more de anno dñi. M. cccc.liij. sine discretiōe vitā finiuit. qz nō saputit: nec intellexit nec nouissima prouidit: quē nihilomin⁹ pomposa populor curiositas. exequiarū concursu tumultuoso sepeliuit. Iuxta illud. Dum moritur dines: cōcurrūt vndiq̄z ciues. Duz pauper moritur vix vnus adesse videt. Hinc anno sequēti: quidā homo demoniacus: id est a demone possessus. ⁊ ab ipso miserabiliter cruciatus. quadā hora quietatus dedit diuersa respōsionis relationis q̄z verba petentibꝫ. ⁊ inter alia requisitus vbi maneret anima illius iam pnominati defuncti. ⁊ demon in hec verba vel in effectu similia. In inferno aut est propria sede locatus. de qua responsione ⁊ alijs: homies circūstantes in eccliā ibidē fuerūt pterriti. imo cōmunitas fuit pturbata ratiōe talis edicti. ⁊ hinc homo iste erat liberatus. Ex hoc igit themate tres oriunt questiones. ¶ Primo vtrū demoni in hoc casu sit credendum. ¶ Secūdo vtrum sine demonis relatione. hic dives sit tanq̄z damnatus per homines iudicandus. ¶ Tertio vtrum pro tali defuncto sint orationes ⁊ alia pietatis opera facienda.

Ad primam questionem videt. dicendū q̄ huic demoni nullo modo sit credendū: quoniā mendax est et p̄ mendaciū primos parētes decepit. ⁊ frequēter legimus in vitis patrū q̄ dyabolus ad ipsos veniebat ⁊ p̄ mendatiū multos decipiebat aut decipere sagaciter attemptabat. inter quos etiā fuit magnus Anthonius. ⁊ sic similiter veniebat ad xp̄m. ⁊ p̄ mendaces p̄missiones ip̄m temptabat in finē q̄ ip̄m adorare debebat. Matth. iij. Et igit̄ in his que cūctis mortalib⁹ sunt incognita: qō mitti? ⁊ certi? tenere debem?. vt le. ⁊ no. in. c. Juuenis. de spō. ⁊ in. c. Estote. de re iudi. Et igit̄ his ⁊ alijs demonū relatiōib⁹ nō credam?: nisi fortiores p̄batiōis attestatiōes videamus. Nam scriptū est. Nolite credere oī spiritui: sed probate vtrū ex deo sint. j. Joh̄. iij. Et q̄ cito credit leuis est corde. Eccli. xix. Ad hoc facit dictū sc̄i Tho. in sum. arg. iij. introducēs illud Deut. xviij. Nō inueniat̄ in te qui ariolos suscitet nec p̄hitones consulat. huius duplex causa est. Prima q̄ invocatio demonū fit p̄ pactū exp̄ssum cū demone. ⁊ hoc ē oīno illicitū. Vñ de talib⁹ scribit̄ ⁊ intelligit̄ illud Esa. xxviij. Dixistis p̄cussimus fedus cū morte: ⁊ cū inferno fecimus pactū ⁊ adhuc grauius esset si sacrificiuz vel reuerentia demoni invocato exhiberet̄. Secunda causa p̄pter periculū sequēs. demon em̄ qui intendit hoīem decipere ex hmōi suis responsis. etiā si aliquādo vera dicat: intendit hoies assuefacere ad hoc q̄ ei credat̄. ⁊ sic intēdit p̄uertere in aliq̄d quod sit saluti humane p̄trariū: ⁊ vltra infert. Unde Athanasius exponēs illud Luc̄. iij. vbi legit̄ q̄ Jesus increpauit illū videlicet demonē. dicēs: obmutesce. Dic̄ q̄uis igit̄ vera fatere demon. cōpescebat tñ xp̄us eius sermonē ne simul cū veritate etiā suam iniq̄tatē p̄mulget vt nos etiā assuefaciat ne curem? de talib⁹: ⁊ si vera loqui videant̄. nephas est em̄. vt cū assit nobis scriptura diuina: a dyabolo instruamur. Hec ille. Unde Crisso. super. xxj. c. Matth. Concessum est dyabolo interdum vera dicere vt mendacium palleat aliqua veritate.

Sed in contrarium videtur dicendum. q̄ hic san. Tho. loquitur de his q̄ invocant demones ad p̄sulendū vt fecit p̄hitonissa Saul. de Samuele. ⁊ hodie faciūt magi aut nigromātici seu alij ad inueniēduz furtū vel thesauz̄ absc̄ditū aut alias nobis ignotas q̄rere volētes. ⁊ talib⁹ actib⁹ vti nō debem?: nec ipsis credere licz. Sz̄ p̄ illo q̄ inducit Athanasiū. Audi quid dicat textus euāgelicus. ⁊ sunt hec v̄ba per ip̄m partim allegata vicz ⁊ in synagoga erat homo habens demoniū imundū ⁊ exclamauit voce magna dicens. Sine. quid nobis ⁊ tibi Jesu nazarene. venisti p̄dere nos. Scio te quia sis sc̄tus dei. ⁊ increpauit illū iesus dicēs Obmutesce ⁊ exi ab illo. ⁊ exiuit ab illo: nihilq̄z illi nocuit. Hic nota p̄mū q̄ demō dixit veritatez quā Jesus sciuit ip̄m dicturā anteq̄z loqueret̄. sed postq̄z locutus est ne vltra loqueret̄ ea q̄ nob̄ sunt incognita. ⁊ iesus nouit: dixit obmutesce. ⁊ hic est alius casus. Nā dyabolus hic ⁊ in alijs possessis cōpellit̄ vt exeat: ⁊ nō q̄ aliquā diuinatiōis aut ariolatiōis seu sup̄stitiōis vl̄ sortilegij seu sortis artē ostēdat. sz̄ si tūc aliqua dixerit nō cōpulsus sed simplicit̄ interrogatus aut al's volūtate diuīa cōmotus. vt hic dū loqueret̄ ad Jesum ⁊ veritatē dixit iudeis ignotā. Hoc nō est p̄tra sc̄tm Tho. ⁊ q̄ dic̄ Jo. nō oī spiritui credas. ita debet intelligi q̄ aliq̄bus credendū est. Nā dicūt doctores sacre theologie: ⁊ p̄sertim ille q̄ glosauit Cathonē. ⁊ in hoc pūcto. Maledictus ne esto. vbi tāgit maledicētes ⁊ male loquētes ⁊ falsaz sentētiā aut falsuz testimoniū p̄ferētes. ⁊ infert notāter q̄ dyabolus adiuratus p̄ deū viuū frequnter dicit veritatē. q̄uis ipse sit pater mēdatij. Itez dicit ibidē p̄cepto. xiij. q̄ dyabolus nunq̄z voluit mētiri in p̄pria forma ne cōuictus est de p̄iurio. Et dicit notāter in p̄pria forma p̄ut est in inferno aut purgatorio: vel in aliq̄ ydolo: aut in aliq̄bus terre finib⁹: castris vel domib⁹ aut nemoribus. Nā angelus Thobie iuuenem p̄uictus dyabolū ad interioza deserti relegauit. Et sc̄tus Bern. in mōte Jouis demonē ad p̄manēduz ibidē p̄petuo ligauit. q̄ p̄terea ōr mōs sc̄ti Bernhardi. Est etiā in q̄busdā domibus in qua forma videri nō p̄ōt. p̄ut in Bononia. est quedā domus largissima in vico ad sanctā Mariā maiorē. quā demones taliter occupabāt q̄ p̄ multa tp̄a homies in ea habitare nō poterāt. ⁊ insultus demonū frequēter audit̄. attū nihil videt̄ quoz̄ demonū voces audiūtur ⁊ linguis hoīm loquunt̄. sed nō mētiunt̄. sed dū mētiri volūt: nō aliter faciūt q̄z dū tanq̄z viuētiū aerea corpa vel materialia patēter assumpserint: p̄ut in paradiso assumpsit sibi formā serpētis faciē v̄gineā habētis. ⁊ taliter p̄mos p̄entes decepit. Nā si in p̄pria forma qua torquet animas in inferno supuenisset. Adā cū eua ad audiendū illū nō p̄mansisset. vñ dicit Bern̄. q̄ facili? vel let fornacē calētissime feruentē intrare q̄z dyabolū in sua p̄pria forma apparentē videre. ⁊ igitur

vt dicit dyabolus apparuit christo in forma hūana. sic margarethe in forma draconis. et Anthonio z multis sanctis patribꝫ in forma viri vel mulieris. z his diebꝫ taliter apparet frequenter in Dacia et Norwegia. et ibidē Trolli dicunt. et ꝓter assuetudinē ab hominibꝫ nō tamen. sz homines ipsoꝝ obsequijs vtunt: qui etiā incubi seu succubi dicunt et in hūana specie filijs z filiabꝫ hoim cōmiscent. q̄ p magīm in hystoria de causa diluuij notabilit cū suis ꝓprietatibꝫ explicant. quoꝝ vnus filiā regis Britannie monalē z virginē cognomine quē ex eo merlin ū vatem famosissimū genauit. Spiritus aūt tales demones notiū nominari. de quibꝫ plura scripsi in libro de nobilitate. artiū aduocati nō mētiunt nec doli machinant. Uñ narrat de quodā sacerdote qui ꝓter vehementē fornicatiōis et suspitionis infamiam cuz vxore potentioris ville ibidē exortā de sua parrochia per q̄ddam nemus multū perterritus fugiebat. cui dyabolus in forma religiosi sapientis obuiabat. z ait illi. Quo vadis lamentabili tristicia grauatus? q̄ cognosco diuinis visionibꝫ. z ille rem gestam sinceriter narrauit. z religiosus ait. z si hoc male dictum membrū virile non haberes: tu indubitanter in villa tua secure ꝑmaneres. et ille vtiq̄ domie. et religiosus inquit. Leua vestimēta tua z tangaz illud. ꝑut tetigit z illud mēbrum penitus illico disparuit. de quo sacerdos multū gauisus et in villā reuersus z pulsatis cāpanis innocētie sue sinceritatē ostensurus. z ꝑgregatis parrochianis cōtinuo spe plenus: stans in cācellis et ꝓfidenter eleuatis vestimētis mox membrū suū abundātius q̄ prius apparuit. z sic ipsum demon in hūana forma decepit. Sed ꝑut ꝓdiximus q̄ in sua essentia simplici nunq̄ fuerit mētitus: z taliter locutus est dū domīo de beato Job dixerat. vt ibidē. c. j. et dū certis signis in idolo recōditus sanctū Bartholomeū designauit. z dū Virgilio ꝓdicto penas infernales et inferno ꝝ dispositiones tanq̄ exptus ꝓprie notificauit. et insup dū libros Salomonis de arte magica in mōtū cauernis samarie recōditos reuelauit. et exposit cōsequēter dū Octauiano augusto declarauit. et talia tā clare significauit. q̄ sctūs Aug⁹. in li. de ciui. dei. positq̄ totū mūdū z oīa q̄ sup terrā z in terrā fuerāt ꝑlustrauerat. de dispositione inferni z penis infernalibꝫ z inferoꝝ potestatibꝫ tenebrarū se ad Virgiliū maronē remisit. quē ibidē venerabilē poetā nominat. qui hmōi relationes a demonibꝫ receperat. Uñ in gestis Romanoꝝ de quodā idolo legit quod sub pedibꝫ habebat thesaurū absconditum. quē quidā magus furabat. z idolo si reuelaret furē q̄ sibi caput cōfringeret cōminabat. sed dū idolatre viderūt thesauꝝ fore sublatū quesierūt ab idolo id est demone qui fuerat in idolo quis furtū fecerit. z ipe si quis veritatē dixerit caput sibi rumpit. Sed notabiliter dixit Greg. q̄ vnus spiritus est subtilior alio. z alius alio nequior. Unde Luc. xj. scribit de vno spiritu qui abijt z reuersus adduxit septē nequiores se. vñ discipuli dñi certū genus demoniorum nō poterāt eycere. z dixit dñs. Hoc genus demoniorum nō eycitur nisi in ieiunio z oratione. Matth. xvij. et Mar. ix. Uñ temꝑibꝫ nostris in Erffordēn. ciuitate quedā mulier habuit demonū quod loquebat theutonicū z latinū z bohemicū. z dū exorcista quereret de nōie z cōditione sua. Ego sum inquit ille spiritus qui nuper in Bohemia. innumerabiles fideliū gentes contra Bohemos feruenter armatos. z prope ciuitatez Satz. castrametatas violēter dissoluebā. quia principū dissensiones audiebā. z hoc per ignis vehementissimi tanq̄ infernalis crudeles immissiones. Fuit autē ignis iste vt referūt q̄ fuerūt presentes tā impetuosus cū vento terribili ꝑmixtus q̄ boues z oues z equos cōsumpsit cū pre ciosis rebꝫ alijs mobilibꝫ ꝑut etiā legit in Job. c. j. vbi dyabolus similiter dño ꝑmittente pcussit. Fuit aūt hec dissolutio diuini iudicij patentis dispositio. Hā dicti principes nō ꝓposuerūt deum ante conspectū suū. sed inter se diuiserūt regni terminos terraꝝ ante triumphū. Sz his dimissis prosequamur nostri ꝓpositi cōceptum. Et vt dicit Greg. in suis moralibꝫ: prout vnus angelus ministerū alterius angeli sibi nō appropriat. sic vnus demon alterius demonis officium sibi nō vsurpat. z dicit vltra q̄ demones quantumcūq̄ maligni nunq̄ tamē inter se fūt discordes. z hoc induxi nuper in libro de libertate ecclesiastica. vbi videt q̄ iurisperiti qui dicunt causaꝝ z personaꝝ in iure cōtendentiū aduocati. z ꝓ defensiōe iuris cuiuslibet sunt ab ecclia deputati. in defensiōe causaꝝ nunq̄ sunt ꝓcordes. z in hoc demonibꝫ peiores. Hīc igit cōcordiā demonū z ꝓprietates officiorū eorū. primus nouit in Europa Virgilius predictus de rure prope Mantuanā ciuitatē in Lombardia natus. z qui post multa finalit effectus est Octauiani ꝓdicti cancellarius de quo plenius scripsi in libro de nobilitate. c. penūlt. Dicit aūt ꝓprie demoniorū et ipsoꝝ officiorū. cognitio vna species artis magice que nigromantia vocatur. quā postea Symon magus cuz ceteris in contemptū fidei catholice nequiter operabat

et vsq; ad presens periculosissime per aliquos frequentat. Sed his dimissis: tanq; ad rē ꝓpris nō facientiby dicamus (saluo iudicio peritioris) huius questiōis solutionē. z puto ꝑmissis sin cere ꝑsideratis q; in hoc casu z similiby sine pctō de huius diuitis mānsione in inferno sit credē dū dyabolo tanq; expto z presertim de inferis. nā nouit ꝑterita: similit z ꝑsentia sicut angelus z nō vltra nisi ꝑmissione diuina. De futuris aūt quoniā annosus nō plus nisi quantū de expe rientia rerū z cursu temporū. put antiquus rusticus ꝑnosticabit Dicit aūt Bernū. in suis medi tationiby. Demonū est malas suggestiōes immittere. nostrū est illis nō ꝑsentire. q; quotiēs resi stimus dyabolo. vincim⁹. Hec ille. Itē dicit sctūs Isid. de sum. bo. li. ij. c. v. Demones cogita tiōes infundūt. mentē intrant. z corda inspirāt. tribulatiōes z dolores dant. an. mū vexant. co gitatiōes tū hoim nō scūt zc. Itē ibidē. c. vj. Somnia immittūt. Itē ibidē. li. ij. c. xxv. Cogita tiones hoim ꝓuocāt. Itē li. j. c. xxvj. Demōes cruciant igne gehēnali. Itē idē in li. de creatiōe mūdi. c. vij. Demōes dño ꝑmittēte in hoc aere ꝓuocāt tēpestates vt homiby nocent. Hec ille.

Ad secundam questionem sic proceditur Et ponamus casum: q; hic diues de quo in themate nunq; per demonem taliter fuerit publicatus aut proclamatus: quid de suo statu posset iudicare homo discretus? z ꝑsertim ille qui nouit radicitus aut humanitus sue conditiōis apparatus de quiby quidā plebeis taz vehemēter ditatis notabiliter scripsi in libro de nobilitate in titulis suis z ibidē ostendit ꝑ experientiā cunctis q̄ tidianā q; horū bona tanq; res male acquisite nō sunt nec hactenus fuerūt duratura. z in ter tiū heredē nō profectura: put bona clericorū quātumcūq; larga ad laicorū manus pueniēta. z hec z illa bona recenter inficiūt etiā res iuste quesitas. immo intoxicant taliter q; raro vel nun q̄ in eodē statu permanent: aut ad felicem finē peruenīt. et hec sunt certa signa que res male quesitas demonstrāt. Sed nūc ad propositū questionis vtrū ille diues post mortē sit iudican dus. sicut sepe viuētes iudicamus publicanos. vsurarios publicos. z iudices iniquos zc. put Egeas iudex impius ꝑ Andreā apostolū fuit iudicatus. z videt q; nō. quia dixit dñs. Nolite iudicare vt nō iudicemini. Matth. vij. et Apostolus. Nolite ante tēpus iudicare. j. Cor. iiij. et iterū. Tu quis es qui iudicas alienū seruū. ad Romanos. xiiij. Ad quod dicendū ſm doct. q; triplex est iudiciū. s. suspitionis. quādo videlicet ex re visa vel personaliter audita. de proxi mo statim oritur suspitio. z hec est triplex. Prima violenta quādo apparent omia signa mali z nulla boni. Secunda probabilis quādo sunt tenia signa mali: z fortia ac plura boni Tertia temeraria. scz quādo multa signa boni z pauca mali. Primū iudiciū non est petm̄. secundū est veniale. tertiū mortale. Secundū aūt iudiciū est certitudinis: z est iudicare de mānifestis. z hoc est licitū z presertim prelatis: adhibitis debitis circūstantiis. z ita si talis viderit vel etiā alius rem patenter malicioſam. vt adulteriū. homicidiū. symoniā. et iniqui iudicis sententiā. quis nō iudicaret iniquitatē? z talē in peccatis suis. q; nō satisfecit si mortt. quis cū nō iudicaret dā natū? et taliter vsurarius publicus nō satisfaciens lesis post mortē iudicat damnatus: quoniā in signū dānatiōis ad terrā sacratā. id est cimiteriū nō admittt sepeliēdus. Tertiū est iudiciū temeritatis. quādo videlicet quis firmā sentētiā de incertis tanq; de certis habet. z est presum ptuosum. z ita intelligit dictū apostoli dū dicit Tu quis es qui iudicas aliū zc. z igit de illis tā vehemēter z velociter ditatis et nō satisfaciendo lesis. aut reatū recognoscēdo: multis elemo synarū distributioniby. et sic iumentaliter indiscrete z subitanee defunctis quid dicemus: nisi q; nō dimittt peccatū nisi restituat ablatū. z tales qui ablata dū potuerūt nō restituerūt. z per ꝑsequēs in peccatis mori voluerūt. quid sequit nisi q; suā dānatiōis sententiā patenter ꝑdispo suerūt. Sic hodie iudicamus sine periculo Herodē z Pylatū Heronē z Dyoclecianū z infini torū cateruā tyrannorū z ꝑsertim iniquorū iudicū q̄s corpaliter cū aliby ꝑ demōes frequēter le gimus in vitis patrū arreptos. Et igit de tali taliter obstinato similiter et defuncto in terrorē christifideliū. prout predicamus de aliis tyrannis. crebris singultiby z suspiriis largiter ꝑdicā dū foret in cācellis. z si nō in loco suo propter scandalū suorū cognatorū mitius vitanduz. als tamen per ecclesiam foret aliis locis pronunciandū. z cū terribilibus infernorū penis incutiē tiū stuporem crebrius promulganduz. Et dum iustus vix saluabit. talis qualiter iudicat. et in super foret de gaudiis iustorū. vt opposita iuxta se posita magis elucescerent frequenter ꝑmul ganduz et dicendū. Sicut amici dei nimiū felices perhenniter cum dño gloriant. sic econtra rio eius inimici miserabili tristicia iugiter cruciant. et sicut isti cuz decoris lumine perlustrant.

sic econtrario illi caligine tenebrarū obfuscant. ⁊ sicut isti summa sunt agilitate p̄ gaudio pre politi. sic illi supini p̄ tristicia sunt feruoribꝫ denigrati. ⁊ sicut isti firmissimo roboze sue statio-nis sunt cōsolidati. sic sunt illi sine spe valitudinis mortaliter debilitati. ⁊ sicut isti glorioso li-bertatis priuilegio potiunt. sic ille seuerissime seruitutꝫ anxietate ingiter oppriunt. ⁊ sicut isti voluptate immēsa perpetim deliciant. sic illi famelice pauptatis egestate dietim cruciant. ⁊ sic-cut isti sanitate mentis ⁊ corporis pfruunt. sic illi dolore ppetuitatis pene gemebūdi fulciunt. ⁊ sicut isti de felicis immortalitatꝫ prerogatiua letant. sic illi de diurnitatis dispendio mortis eterne lamētant. ⁊ sicut isti sunt redimiti splēdoris fulgore celestis sapiētie. sic illi sunt obscura-ti stupore gehēnalis impatiētie. ⁊ q̄ isti ad cōgratulatiōis tripudiuꝫ letātes nouerūt. sic illi boc ad sui doloris augmentū retorserūt. ⁊ sicut istis dulcia ingiter ⁊ organa sanctorū sonant. sic il lis truces damnatorū singultus in aures merorē conculcant. ⁊ sicut istis angeli similiter ⁊ ar-changeli hymnū ante thronū dei decantant. sic illis demonū latratus ⁊ terribilis aspect⁹ ma-ledictiōis blasphemias ꝓclamāt. ⁊ sic istis cinamomū ⁊ balsamū ⁊ odor suauissim⁹ redolēter cōflagrāt. sic illos fetor turpissim⁹. ignis quoq̄ sulphure⁹ amaritudinis fumose sine fine mole stat. ⁊ sic istos dulcis amicicia q̄ ad deū ⁊ proximū sinceriter ppetuo copulat. sic illos intestina bella viscerosi⁹ corrodētes exterināt. ⁊ sic isti dulcis ꝯcordie simphoniā cū oīi creatura tenen tes ab oīi creatura glificant. sic illi cū oīi factura ⁊ ꝓpria ꝓscia discordiaꝫ susurrātes ab oīi natura detestant. ⁊ sic isti summe potētie corona clemēter sublimant. sic illi suffocate penurie iactura decaluant. ⁊ sic isti sunt bonoris reuerētia sanctoꝝ collegio reuerēter cōnumerati. sic il li vilissimo dedecoris contubernio vilit sunt cōculcati. ⁊ sic isti laudabili securitatis stabilitate letant pdurant. sic illi terribili tremore ppetuo trepidant formidāt. ⁊ sic isti sunt ineffabili gau dioꝝ tripudio iubilantes. sic illi miserabili merorꝫ dolore stant flētes stridore dentiū eiulātes. O diū em̄ hūt dei: q̄ q̄ntuꝫ in ipsis erat ei restiterūt: ne vnq̄ꝫ ciuitas ei⁹ ex viuis lapidibꝫ edifi-caret. O diū aūt angeloꝝ: q̄ q̄ntum potuerūt efficacit effecerūt ne vnq̄ꝫ nūerus eorū impleret. O diū habēt oīm sanctoꝝ: q̄ q̄ntum in ipsis erat impediuerūt vt nunq̄ꝫ plenū gaudiū haberēt O diū habēt a nouo celo ⁊ a noua terra ⁊ ab oīi creatura: quoniā tēpus sue visitationis nō co gnouerūt. O filꝫ hoīm vsq̄quo graui corde: vt q̄d diligitis vanitatez ⁊ queritꝫ mendaciū? nō ppendentes suspirādo q̄q̄ mirabilis cōtrarietas. q̄q̄ dispar diuersitas. q̄q̄ incōparabilis q̄litas. ⁊ q̄q̄ dissimilis mānionū habitualitas: qm̄ istoruꝫ gaudia sunt inexcogitabilia ⁊ inestimabilia ac ineffabilia. illoꝝ aūt supplicia sunt incōparabilia. sunt indicibilia ac oī fine carētia. Nec ⁊ alia dicat p̄dicantꝫ industria: qm̄ singuloꝝ p̄dictoꝝ essentia. ⁊ qōlibet in suo statu sunt vltra q̄q̄ di-cere valeat hūana sagacitas excellētioza: siue sunt bona siue mala. Et nūc ad ꝓpositū redeamus Nā nō dubitam⁹ q̄q̄ plures magne discretōis appentia mortuos aut morituros q̄s iudicam⁹ dānatos vl saluatos: put legim⁹ de illo q̄ ordinis Carthusien. fuit causa pncipalis instruct⁹ Nā in ciuitate Parisien. fuit doctor famosus ⁊ ab oībus magne deuotiōis ⁊ religiōis vir fuit patent reputat⁹ ⁊ talit mortu⁹. sed dū in eccl'ia fuerat cū exequijs solitꝫ sepeliēdus: clamauit de feretro: vocatus sum. secūdo iudicatus sum. tercio ppetuo dānatus sum. His (voce terribili) taliter auditis: doctores ⁊ alij multū pterriti dicebant. Et quis saluus erit? ⁊ conseq̄nter post modicū tēpus lapsum ordinē instituerūt q̄ nūc dicit Carthusien a Carthusa villa: in q̄ primū fuit talis ordo ⁊ ordinis locus inceptus sicut ordo Cistertien. a Cistertio. ⁊ ordo Cluniacen. a Cluniaco burgo denoiant. Visum est quondā in ciuitate Bononien. q̄ cū quodā potēti viro ⁊ abūdanti morituro. Stabat q̄daꝫ religiosus ⁊ sibi salubriter salutꝫ anie vias ostēdebat. ⁊ il-le dines tanq̄ꝫ cordialit percipet oculis ⁊ manibꝫ annuebat. ⁊ post multa in sui filꝫ pñtia reli-giosus dixit ad morituꝝ. Et tu dabis decē libras ad Carmelitas. Et ille. Placet bone pr̄. Itez dabis decē libras ad p̄dicatores. Et ille. Placet bone pater. Itez dabis decē libras ad fratres minores. Et ille. Placet bone pr̄. Et sic ille religiosus loquebat de singulis q̄si totius ciuitatꝫ religiōibꝫ. Audiēs ꝑo filius q̄ pat plus q̄q̄ solito ⁊ cōtra nature sue ꝓsuetudinē fuerat benigni ficat⁹: ait. Et quō placet pat vt pñtem fratrē religiosum pñciā deorsuꝝ p̄ oēs gradus scalarū? Et ait pat. Placet bone fili. Et mox vidit filꝫ q̄ pat suus alienat⁹ mente fuerat locutus ad re ligiosum. Vadas inq̄t illico ⁊ recede. alioquin te proꝟciā violēter p̄ oēs gradus totius domus Sic ad ꝓpositū: hic homo de quo dicit in themate. nec in mortis infirmitate: nec in mortꝫ cer tamine habuit cōtritiōis siue satisfactiōis. aut vere penitētie verbū: aut verboꝝ stigmata. dic queso q̄liter faciem⁹ sibi salutionis indicia. Sic legimus de quadā morituro cui porrigebat

crucifixi imago: quã affectuose ⁊ desideráter amplexus fuerat. ⁊ ori deuotis gestib⁹ ꝓiungebat. qõ ꝓplus astans ꝓpter dissuetudinẽ sue deuotiõis mirãdo prospiciebat. sed post dies cõualuit: ⁊ de ꝓdictis gestib⁹ req̃ situs diligẽter: ait Multũ feruenter sitiui ⁊ petere nequiui: ⁊ credebã q̃ mihi porrigeretis flasconẽ vino bono plenũ ⁊ ducillus quesiui: ⁊ dolent inuenire nõ potui. Et sic ad ꝓpositũ huius questionis ad iudicandũ quoslibet vtamur ingenti scrutinio rationis.

Ad terciam questionẽ vtrum pro tali defuncto vel

simili sint orationis aut alia pietatis opa fideliter aut confidenter ꝓficienda? Et videt primo q̃ nõ: qz vt dicit Aug⁹. Si scirem patrẽ meũ in inferno: nõ orarẽ pro eo. quia in inferno nulla est redẽptio. Nam si de quolibet verbo ocioso in die iudicij reddẽda est ratio. illud vtiq; verbũ foret ociosum qõ hic vel in alio seculo: nulli salutis eterne generaret profectum. Nam si quis pro Pylato vel Nerone funderet preces: vtiq; peccaret: ac si pro hereticis ⁊ infidelib⁹ damnatis ab ecclia oraret. sed ecclia damnat omẽs illos q̃ patenter in suis pctis moriunt̃. vt dicit regula iuris. ⁊ sunt ꝓba sancti Augustini. Defleat peccator. qz in vno reus: omniũ est reus. ⁊ consequẽter in pluribus est reus: q̃nto magis est reus. in quo tanguntur vsurarij. symoniaci. raptores. iniqui iudices: ⁊ ceteri malefactores. Unde dicit glo. in eodez. c. q̃ in vno peccato mortali mortu⁹ est ꝑpetuo damnatus. ⁊ durus est hic sermo. attamẽ verus. Dñs em̃ noster iesus christus taliter frequẽter ad pharisẽos ⁊ ypocritas est locutus: ⁊ sua sentẽtia declarauit fore damnatos. dum dixit. Horiemini in pctis vestris. Johã. viij. Et remisslius erit sodomitis ⁊c̃. Lu. x. ⁊ iterũ. Publicani ⁊ meretrices p̃cedent vos in regnũ dei. Matth. xxj. Et prout predixim⁹ Christi actio est nr̃a instructio. Dicamus ⁊ nos eos taliter extinctos ⁊ psertim in terrorẽ crudeliũ hoim dissolute viuentiũ fore dãnatos. in finẽ vt emẽdent quos ꝓfecerũt impñissimos. super hoc addant infernaliũ cruciatuũ penas interminabiles ⁊ amarissimas. Et exemplũ legit de quodã monacho qui habuit fratrẽ nobilẽ ⁊ potentẽ in seculo. Quo defuncto monachus multũ religiosus ad dñm multas p̃ces fundebat. missas celebrabat: ⁊ celebrari ꝓcurabat. vn de sibi die quadã post matutinũ frater su⁹ igne terribiliter conuolut⁹ apparuit. Cessa inq̃t tua mihi nõ ꝓsunt bñficia sz ignis ꝓuocãt incẽdia. Sile legit de sctã Brigitta regina Swetie: q̃ de sui nepotz damnati videlicz regis Datie penarũ visione ꝓterrita p triduũ remãsit in extasi.

In contrariũ autẽ arguitur sic. Nam scriptũ est. Nemo scit vtruz

odio vel amore dign⁹ sit. Eccs. ix. ⁊ iterũ. Humiliamini sub potẽti manu dei: quia aduersarius noster dyabolus tanq̃ leo rapiens ⁊ rugiẽs querit quẽ deuoret. j. Pe. v. vbi doctores colligũt septẽ dyaboli conditiones: per quas simpliciũ hominũ decipiũt opiniões. Primo quia dicit dyabolus: tangit eius supbiaz et alios supbos. q̃ demũ vt ipse secũ cadant in inferos. Secũdo tãgit eius inuidiã: cũ dicit. Aduersari⁹. Tercio eius potentiã: cũ dicit: leo. Quarto eius malitiã: cũ dicit: rugiẽs. Quinto eius ꝓteruiam: cũ dicit: circuit. Sexto ei⁹ nequiciã: cũ dicit. querẽs. Septimo ei⁹ seuitiã: cũ dicit. deuoret. Ex his bñ colligit q̃ sit mille artifex. ⁊ si per talẽ multiplicis artz accumulationẽ vellet decipe simplicis hoiis credulitatẽ vt desperaret. Nõne de defuncti salute ꝓcuranda cessare faceret. ⁊ p cõsequẽs aliorũ fideliũ preces impediret? Et in hoc ꝓprie hostis antiq̃ malicia apparet. ⁊ licz sit ita artifex vt dicit Aug⁹. internas tamẽ anie cogitatiões videre nõ põt. qõ certũ est. sed motu eas corpis ⁊ affectionũ indicijs colligit experimẽto. secreta autẽ cordis solus iste nouit. de quo dicit. Tu solus nosti corda filiorũ hoim. Hec ille. Et licz scriptũ sit q̃ penitẽtia sera raro sit vera. Etiam scriptũ est. Quotiensc̃uq; peccator ingemuerit salu⁹ erit. Ezech. xviij. Itẽ omis homo q̃cunq; inuocauerit nomẽ dñi saluus erit. ad Ro. ix. Et quis scit si conuertat̃ ⁊ ignoscat deus ⁊ relinquat post se bñdictionẽ. Jone. iij. ⁊ talis vnice suspiratiõis eructuatio. cõtra gehennalis pene cõcernit̃ perpetua supportatio: ⁊ ad crudelissimi cruciat⁹ purgatorij destinatio. qui tamẽ sup omẽs mundi penas est exestuatiõis inculcatio. Et igit̃ pie videt consulendũ vt ab illius diuitis defuncti cõsolationis remedij nemo desistat. sed opera misericordie fideliter perficiat in finẽ ⁊ euentũ si non sibi precise sed indubitanter alijs animab⁹ fidelibus subueniat. Nam dicit sanctus Hiero. ⁊ est textus in iure canonizatus q̃ sacerdos suam missam ꝓ defuncto peractã vel pagendã talit restringere poterit vt vni soli nõ prosit. sed ex statuto auctoritate q̃z p̃ciosissimi thesauri sctẽ matrz ecclie nihilomin⁹ ꝓdeit oib⁹ fidelib⁹. in gra defunctis. Et ponũt exẽplũ doctores vt sit cãdela multũ celebris ardẽs ponat̃ in ꝓspectu ⁊ ad laudẽ

principis circūstantes eque gaudēt de fulgore tanti luminis.licz princeps abinde recipiat no-
mē honoris. Unde largiter fiant animaꝝ remedia vt prosint cūctis.b ui⁹ cm̄ pia ⁊ miserico-
quoqꝫ videt ratio. Nā dum rex vel princeps nobilis vel diues morit.multiplex diuinorū pro
defunctis officioꝝ elemosynaꝝ ⁊ aliorū remedioꝝ executio soleniter perficit.sed dū morit vni
cus solus ⁊ paup i hospitali vel tugurio.mari seu nemoribꝫ:nulli⁹ remedij defunctorū bñficio
videt munit⁹. Nōne miserabilit dicit vulg⁹. Videm⁹ q apō deū ⁊ apō hoies paup est despe
ctus ⁊ a remedijs defunctoꝝ totaliter ciectus. Et hoc patēter videt in ciuitate Bononien̄.vbi
est hospitale quoddā dictū ad mortē ⁊ in eo recipiunt omnes infirmi etiā ad mortē:in quo est
cellare subterraneū largū.⁊ supius coopertorio stricto firmiter obstructū ⁊ tanqꝫ cimiteriū cō
secratū.⁊ dum paup ibidē morit recenter p solū hominē vel duos projcit. Ecce qꝫ indifferen-
ter rex ⁊ hic paup sepelit. Et igitur reuertamur ad propositū ⁊ dicam⁹ necessario. Misericor-
dia dñi plena est terra ⁊c.⁊ eius miscōie nō est nūerus. vt opa miscōie diuina miscōie distribu-
at pariter cūctis in gratia morientibꝫ diuitibꝫ ⁊ paupibus.⁊ hoc tenet etiā magister sentē. li.iij.
circa fi. Puto tamen in veritate dicendū q (ceteris paribꝫ) ⁊ psentibꝫ nr̄is tēporibꝫ q plures
saluent diuites qꝫ paupes.⁊ plures damnent paupes qꝫ diuites. Et licet in vtrisqꝫ qnqꝫ sit fi-
dei quoqꝫ caritatis ⁊ alterius virtutis modica spes:in diuitibꝫ tamē maiores sunt operū mise
ricordie fidelitatis.legalitatis.honoris ⁊ honestatꝫ:siliter ⁊ exercitatiōis ꝓtuose māsuetudies.
⁊ ecōtra in pauperibꝫ omniū viciorū mansiones.sicut cōmuniter videm⁹ fures et latrones inter
ipos ac alios malefactores ⁊ vitā turpiter finiētes.⁊ vtinā per ꝓtoris iusticiā hic in mūdi vlti-
mo supplicio plecterent: vt sic per infinite miscōie dei benignitatē:finaliter penitētes saluarent
in alio seculo.de quo plen⁹ scripsi supra in li.de anno iubileo. Sz ad ꝓpositū ⁊ ad sancti Au-
gustini dictū qui ait. Si scirē patrē meū.dicim⁹ q scire est rem p experientiā cognoscere.prout
xps vitā ⁊ finē illorū nouit.de qbus dixit. In peccatis vr̄is moriemini Jo.viij.⁊ sancta Bri-
gitta supradicta permissione diuina vidit sui nepotis in inferno tormentuz.⁊ Lazarus paup
vidit diuitē in inferno sepultū.⁊ Paulus sursum gaudia celorum.sed ꝓnunc nos mortales de
tali scientia seu experiētia nō loquamur.sed defunctoꝝ remedia largiter ꝓsequamur:qz ꝑm do
cto.sniam: nullū bonū irremuneratū:⁊ nullū malū remanet impunitū. Tenēt etiā q damnato
rū pena pōt aliqñ minui: vt qñ qs iniunctā pniam nō adimpleuit.de istis pōt iuuari sz nō p il-
la pena pro q dānatus est.sic etiā puto p rerū male ablataruz restitutionē: dānatū mitius pati.

Sūmarie igit ad thematis principalis materiā re

deūdo.qz dixim⁹ de diuite siliter ⁊ potēte: q ꝓterea nō ois diues ⁊ potens tanqꝫ dānatus nr̄o
sit iudicio detestādus.ex eo q xps dixit. Facilius est camelū per foramē acus trāsire qꝫ diuitez
intrare in regnū dei. Lu.xviij. Nā hec verba vt exponit venerabilis Beda presbyter salubri⁹
sunt intelligēda.quoniā multi sancti diuites ⁊ potētes veteris testamēti ⁊ etiā noui legunt cele
stibus gaudijs fore fruentes.sed loquamur cū Paulo. Nihil ad nos de his qui foris sunt. j.
Thoz.v.⁊ habet in.c. Audem⁹.de dinor.ac si diceret. Dimissis subtilitatibꝫ parentia ⁊ nō la
tentia:⁊ tm̄ presentia inqꝫtum fieri pōt nobis pronūc pscrutari licebit.⁊ prout pmisim⁹ de di-
uitū conditionibꝫ impresentiarū degentibꝫ patet q tam viui qꝫ defuncti fructuosiores de diui
tibus qꝫ de pauperibꝫ recipiunt dictum vtriusqꝫ vite cōsolationis vsus. Unde diuites olim et
psertim principes ⁊ generosiores nobiles ecclesias ⁊ monasteria prebendas ⁊ pauperū hospi
talia p singulos quoqꝫ dies pro viuorū ⁊ defunctorū salute,diuinorū officia largo desup cle-
mosynarū perpetua donatiua cōstituerunt.⁊ solenniter donibus ⁊ donationibꝫ firmauerunt.
quibus ad psens pauperes gaudēt ⁊ gaudebunt.⁊ sic similiter paupes christi vniuersalis eccle
sie q pauperes spiritu dicunt:⁊ ip sorū est regnū celorū.qui fundamēta in montibus sanctꝫ cō
struxerūt: vt fuit sctūs Franciscus Dominic⁹:⁊ similiter ⁊ Augustin⁹ ⁊ qꝫ plures alij paupes
doctores pcepta dñi pdicantes ⁊ cōscribētes:quorū nō est nūerus:⁊ qs inter diuites ⁊ paupes
oēs sit saluus:nouit ille q creauit omnia solus. Sed adhuc vnū restat dicendū de mūdi potētio
ribus. Nam proprie tales cū sibi subiectis collocari videtur:prout in ludo scacorum signacu
la siue lapides:mundi status designantes:ordinatim iuxta suarū dignitatum qualitates ca-
strametati disponunt.ita videlicet vt rex ⁊ regina locū habent eximiorē:hinc senatores:conse-
quenter milites ⁊ terrarū marchiones.hinc pedones qui plebeorū iuxta singulorū status desi
gnāt:vt sint simul in vnum diues ⁊ pauper; ⁊ dum hi iuxta ludi talis: immo cursum mundi

ſuas caſtrorū acies ⁊ bellorū effigies nobiliter ritus ⁊ apparatus pfecerunt. regem ⁊ reginam cū ceteris ludentib ad vnū ſaccū proiciunt. ⁊ ꝑm q ſors meritorū dederit: forſitan rex ⁊ regina ⁊ ſeniores aut alij potentes cū pdonib ad profundū ſacculi perueniunt: ⁊ pedētes ſurſum trāſire cōpellunt: prout ipos deſpiciēdo in hoc ſeculo ſuppreſſerūt. Sacculus aūt iſte mors fore cōcernit que omia concludere videt: ⁊ terribilis eſt ⁊ ſcōm philoſophū: eſt v timū terribilium ⁊ maximū inter terribilia ſuſtinenda. ⁊ etiā terribilis eſt prolatiōis: quoniā a nullo rite declinat. Et igitur doctor me⁹ olim Bononie in cathedra dixit. Dū titulū de teſtamētis q̄ morte cōfirmant legere ꝑdiſpoſuit. ⁊ more ſub rubricā cōtinuauit ⁊ ait. Sicut mortē nemo declinare pōt. ſic hoc verbū morior nullus rite declinare valet. q̄s eſt qui dicat morior aut morimur ꝑſentialiter in veritate vl alia deſcēdentia indicatiue: cū inter vitā ⁊ mortē non ſit mediū de tāto momēto vt fiat tante prolatiōis continuatio. Dicunt etiā aliqui q̄ vero modo dicim⁹ morior: aut morimur. quia iā ſumus vt mortui. Sicut dicim⁹ fatuū cui ineſt fatuitas, ⁊ albū cui ineſt albedo. Sic ille dicit mortuus cui ineſt mors. ⁊ dicat cōtinuo morior Unde Salomō. Nos nati cōtinuo deſinim⁹ eſſe. Sap. v. Et oēs morimur ⁊ quaſi aqua dilabimur ſup terrā. ij. Regū. xiij. Unde in Apocalyp. c. xiij. Scribe: beati mortui q̄ in dom̄o moriunt. ſed q̄s eſt hic ⁊ laudabim⁹ eū: Uñ quidaz doctor theologie famoſus nuper in Heydelbergenſi vniuerſitate in die Paraſceuen ſermonē fecit latiſſimū. in cuius ꝑſentia quattuor p̄ncipes ⁊ quinq̄z principiſſe cū magno populo fuerūt ſubſiſtentes. ⁊ inq̄t poſt multa nobiliū ⁊ plebeorū actiōis ⁊ conditiōis p̄dicamenta. Credo: imo firmiter tenco q̄ de p̄ncipiſſis: ſicut ⁊ de ceteris bonis ac honeſtis mulieribz ſit ſpes eterne ſalutis. ſed q̄ de principib nulla ſit ſpes eterne ſalutis niſi moriat in cunabulis. Et hec omia dicere poſſemus de potētatibus infinitis ſiue ſint ſpiritualiū: aut tpalium prelationū p̄rogatiua muniti. ⁊ vt dixim⁹ de terrarū regib ⁊ principib. Ita dicamus ſimilis apud inferos cōmixtiōis ſubuerſionē: veputa de papa p̄ſulib ⁊ p̄latis. ⁊ potētes potēter ſimiliter cruciant pro demeritis. de q̄bus dixit lamentādo Juſtinian⁹ imperator in lege ſua: quoniā potētioribus pares eſſe poſſumus. ⁊ dixit Azo in glo. contra potentiores iura nulli faciunt honores. ac ſi diceret. non iura nec leges ſed potētia regit omnū terrarū fines. ⁊ ſic huius collationis materiā concludam⁹ ne legentib tedium inferam⁹. q̄ ſimiliter mee ſimplicitati parcant. ⁊ huius ſcripture cōpendiū corrigant. ⁊ hoc neceſſario cū ego Felix doctor inutilis ſcripſerim illud in loco ſolitario. libris debitis nō armato: dei tamē oñipotentz munimine ꝑſentialiter ⁊ miſericorditer fulcito. Qui viuit ⁊ regnat ſine termino.

De arbore torcular i ducendo in die feſto.

Uenerabilib⁹ viris dñis Rectorib⁹: plebanis ⁊ viceplebanis eccleſiarū per vrbem imperialē Thuriceñ. ⁊ al's per ei⁹ comitatū conſtitutis ſalutem ⁊ vere pacis tranquillitatē. Felix cantor eccleſie ſanctorū Felicis ⁊ Regule Thuriceñ. decretorū doctor inutilis. quicq̄d poterit laudis ⁊ honoris Antique cōcertatiōis fermentū inter vos ex vna: ⁊ ciues incolas ⁊ colonos vrbis predicte partialitatis ex altera. frequenter verbis altercatiuis diffuſum volētes vnionis in caritate. de oñipotentis noſtrorūq̄z patronorū predictorū ſuffragio feliciter inq̄tum ſinit teneritas intellectus cōcordare. Cuius quidem caſus altercatiōis in terminis videt fore talis. Sūt in quadā plaga dyoceſis noſtre Conſtantieñ. ⁊ ꝑſertim ⁊ ſigant in comitatu p̄dicto (nec recordor alibi me vidiſſe) tā mire magnitudinis machinamēta q̄ dicunt torcularia ad vinū de botris vitiū ⁊ vuis extorquendū notabiliter cāpacta: prout ibidē vident multiplr cōſtructa. ⁊ veriſimiliter indies cōſtruēda. ⁊ ꝑſertim int̄ cetera de ptinentib ad hmōi machinamēta eſt vnū vnicū de lignis quercoz bifurcatū: ⁊ grādiſſimo lapide ad vnam ptem ad inſtar ſtatere grauatū. de maioribz q̄ inter arbores ſiluaz exquiſite reperiri poteſt ad huiuſmodi operimentū oportune deputandū tante immēſe magnitudinis mole prec̄llēter oneroſum: q̄ omēs equi cū multis ⁊ bobus illuus diſtrictus (ſaltē abiles) de nemoribz ad locū incolarū traducere nō ſufficerent: ſed oportet neceſſario multoz hoīm expediri ſuffragio, vñ q̄draginti aut q̄nquaginti ſeu ſexcēti ꝓueniūt viri, ꝑm rex loco⁹ diſpoſi

tiones ꝛ distantiã cõgruenter cõbinati. ꝛ tanꝯ boues iugo constricti hanc arborẽ trabendo ꝑ
funes miráde dispositiõis transponũt. Inter quos quidẽ homies sunt mixtim pusilli cũ ma-
ioribꝫ: paupes cũ diuitibꝫ. saltẽ ad laborẽ abiles. ꝛ quilibet suis expensis ꝛ sumptibꝫ pficit (in
stanter rogat⁹ per patronũ principalẽ) hoc magnitudinis opus. Fit autẽ pluries in anno hoc
occupatiõis exercitiũ. ꝛ plus his pſertim diebꝫ in comitatu pdicto ꝯ aliꝫs tẽporibꝫ. Et ratio:
quãdo crudelitas gẽtis Switensiũ in plio terre nre prime pterito. videlicet de anno domini
M.cccc.xliij. ꝛ sequentibꝫ perpetrato. infinita de dictis torcularia in vinetis villis ꝛ monaste
riꝫ pstituta. cũ viginti ꝗ ttuor eccl'ie ꝛ villis ꝛ pdiꝫ suis igne durissimo cõsummauit. Ad hoc
aũt opus pficiendum: cõsueuerũt ciues ꝛ incole predicti talẽ populorũ tumultũ in die festo ꝛ
mane ꝛ ante solis ortũ. ꝛ ante oĩm missaꝝ celebratiões: cũ tubis: tubicinis: minis ꝛ cãpanis cõ
uocare. ꝛ opus hmõi ante meridiẽ seu prandioꝝ refectiões solitas pſummare. ꝛ ꝙ talia ꝛ talit
fiant in diebus talibꝫ: presbyteri pdicates pcepta dñi cũ religiosis solebãt acriter christifideles
increpare. ꝛ pſertim illi ꝙ de aliarũ terraꝝ regionibꝫ alienigene supuenerãt vbi talis vl'ali⁹ aut
nullus erat vineaꝝ rit⁹. ꝛ talit apud nos manẽtes ꝛ pdicates: vsum nrm seuerius increpauerãt.

Et hec materia questionis qua queritꝫ: an hoc ma-

gnũ opus pdictũ licitũ possit fieri in die festo. videlicꝫ dñico vel similibꝫ aut minoribꝫ diebus
deo dedicatis. Et resistẽtes opibus pdictis videbanꝫ multis armari iuriũ ac veteris ꝛ noui te
stamẽti autoritatibꝫ. Et hoc sic. Nã ẏba textus pcepti dñici Exod. xx. sunt hec videlicꝫ. Me-
mento vt diẽ sabbati sanctifices. sex diebꝫ operaberis ꝛ facies oĩa opera tua. septima autem
die sabbatũ dñi dei tui est. nõ facies oĩe opus tu ꝛ filius ꝛ filia tua ꝛ seruus tu⁹ ꝛ ancilla tua:
iumentũ tuũ ꝛ aduena qui est intra portas tuas. Hũc autẽ cõsiderem⁹ ꝙ in pdictis ẏbis po-
nunꝫ tres clausule. quarũ ꝑma pcipit sanctificationẽ: cũ dicit. Memẽto vt diẽ sabbati sanctifi
ces. Secũdo in sex diebꝫ operationẽ: cũ dicit. sex diebꝫ. Tertio interdicit in sabbato omnẽ ope
rationẽ: ibi. Nõ facies ꝛc. Hinc est qõ scribit in nouo testamẽto. ꝛ in. c. iij. de ferijs: in hec ver-
ba: licꝫ tam veteris ꝯ noui testamẽti pagina septimã diẽ ad humanã quietẽ specialiter deputa
uerit. ꝛ tã eum ꝯ alios dies maiestati altissime deputatas. necnõ natalicia sctõꝝ martyrũ eccl'ia
decreuerit obseruãda. ꝛ in his ab oĩ seruili cessandũ ꝛc. Uetus igit testamentũ ad litterã pre
cipiebat sabbatũ custodiri. nouũ ẏo spũaliter illud seruat primã diẽ pro septima. sicut em̃ car
nalia sacramẽta ad litterã seruare nõ possum⁹. ita nec sabbatum sed litterã licet seruare. vt dicit
glo. ibidẽ. ꝛ alle. de conse. dist. iij. Peruenit ad me. ꝛ prout allegant iura nostra ꝛ doctores no-
stri: vetus testamentũ quo ad hoc. sic etiã allegare possemus noui testamẽti veteres obseruato-
res: put fuerũt iudei: ꝛ ꝙs hodie tolerat eccl'ia nobiscũ manẽtes. de testi. Judei. ꝙ ad nutũ ser-
uabant: ꝛ hodie plericꝫ seruãt sabbatũ suũ: prout premittit opus seruile nõ exercentes. Chri-
stus autẽ nõ venit legem soluere: sed adimplere. Matth. v. de cõse. dist. iij. Si ꝙs aũt. De qua
quidẽ lege scriptũ est. Qui autẽ totã legem seruauerit ꝛ peccauit in vno: factus est omniũ re⁹.
Jaco. ij. de re iudi. Defleat. cõ cõcor. Est autẽ veritas ꝙ in vno genere peccati plus peccat ma
ior ꝯ minor. plus ꝑlatus ꝯ priuatus. plus dignior ꝯ simplex de populo. vt patꝫ. xl. dist. Ho
mo christianus. ꝛ ibidẽ in glo. cũ multis cõcor. Unde cõuenienter possum⁹ dicere ꝙ plus pec
cat prelatus violando sabbatũ ꝯ laicus. ergo plus homo xpianus ꝯ gentilis vel iudeus: cum
christian⁹ sit dignior. ꝛ si iudeus seruat stricte sabbatum suũ nos seruare deberemus strictissi
me. sed vulgarꝫ est fama sermonis ꝙ iude⁹ cõtinuo strictius seruat sabbatũ suũ ꝯ christian⁹.
vt probat experientiaꝝ ritus: nec erubescim⁹ si infideliũ gestorũ qualitates in exemplar dedu
cimus: ad instar beati Gregorij. ꝙ de Job gentili loquens inquit li. j. mora. c. vj. Homo gentilis:
homo sine lege ad mediũ deducit vt eorũ que sub lege sunt prauitas cõfundat. Et infra. quia
ex vita gentiliũ redarguit vita sub lege positorũ atꝯ exactione secularij cõfundit vita religio
sorũ ꝛc. Et Augustinus exẽplis paganorũ vsus est cõtra Manicheos. vt. xxxvij. dist. Si ꝙd
veri. ꝛ in dubijs est ad exempla gentilium recurrendum. xiij. q. ij. Questa. xxj. Submittit. Et
nunc reuertamur ad propositũ. ꝛ insuper non tm̃ ab opere seruili est cessandum. sed etiam iu-
xta litterã pcepti supdicti sabbatũ. i. dominicã vel aliã diẽ festiuã sanctificare debem⁹. Illa em̃
in lege veteri put ꝛ mõ diebꝫ istis sctificari dicunt ꝙ diuino cultui applicant. ꝛ igit le. ꝛ no. in. c.
ij. de par. ꝙ ꝗlibet xpian⁹ dz audire missaꝝ singl'is diebꝫ dñicis ꝛ festiuis in sua prochia: ꝛ talit
missam audiẽs añ bñdictionẽ exire nõ debz. de ꝓse. dist. j. Missas. ꝛ. c. se. ꝛ taliter ad pceptũ dñi

talibꝫ ⁊ alijs operibꝫ bonis debꝫ homo sabbatū. i. diez festiuū sanctificare. Ecce q̄z multiplicit peccāt bi qui talibꝫ vel alijs opibus intēdunt. ⁊ die festū violādo cū hoc iura prochialia negligēter despiciūt. Unū probat Archid. de cōcek. p̄ben. c. ij. li. vj. in glo. sup ℣. Damnabiliter. q̄ q̄ violat p̄cepta canonū peccat mortalit. Sūt em̄ hec p̄cepta dei ⁊ suoꝝ in terris vicarioꝝ: que oīibus p̄ceptis anteferunt. xj. q. iij. Si his. ⁊. c. se. ⁊ quod p̄cipit in iure nō est negligendum. xxiij. q. j. c. penul. ⁊ vl. ⁊ in spū sc̄m blasphemāt q̄ sacros canones violāt. xxv. q. j. Uiolatores. ⁊ p cōsequēs periculosius blasphemāt qui canones cū p̄ceptis diuinis antiq̄s ⁊ nouis violare nō formidāt. Nam legit Nūeri. xv. q̄ homo q̄ collegit ligna in sabbato: de mādato dñi lapidatus est. Unū ad obseruationē sabbati strictius seruandū filijs isrl̄ colligebāt manna feria sexta duplicit de mādato dñi vt septimo sabbatū seruarēt. Exod. xvj. ⁊ Neemias arguebat acriter calcātes torcularia ⁊ portātes onera in sabbato. Neemie. xv. Et mulieres sancte q̄ preparauerāt aromata ad vngendū christū sabbato siluerūt. Luc. xxiij. Itē obstetrices Pharaonis p pter piū mendaciū qđ videbāt factū cōtra p̄cepta dñi de falso testimonio nō ferēdo. vt Exod. j. g magistrū in hysto. ibidē vix excusant. cū iuxta iuris normā pro nullo bono malū sit faciendum. vt de pe. dist. j. Nemo potest. xix. dist. Si romanoꝝ. cū ibidē no. ⁊ est brocardicū. Unde dicit Prosper equitanicus prosa. lxxxij. male celebrat sabbatū qui ab operibus bonis vacat. ociū aūt ab iniquitate debeat esse perpetuū quod bona scientia non inquietū sed tranquillū facit. Et summarie concludamus q̄ multe vtriusq̄ testamēti rationes: iura ⁊ iuriū auctoritates possunt ad hanc partem introduci: quas breuitatis benignitate decreuimus dimittendas.

Sed pro parte tuū Uidet dicendū: q̄ multa de his que dicta sunt quo ad nos ad litterā seruāda non sunt. q̄ de varijs quoq̄z diuersa ac aduersa cōsilia se inuicē multis patēter nō cōpatiunt. Constat q̄ nō ex vi p̄cepti legis sed ex cōstitutiōe ecclie ⁊ cōsuetudine populi xp̄iani pronūc nō est ita arta ꝓhibitio sabbati. id est dierū nostroꝝ festoꝝ: prout erāt apud hebreos: nec debꝫ esse sicut etiā de alijs ritibꝫ. vt patz in esu carniū quas porcinas comedim⁹. sed ipsi nequaq̄z. vt patz. j. Macha. v. ⁊ hec ⁊ alia facimus ne iudaizare videamur. vt de p̄se. dist. iij. quenit. Nam ⁊ iudei nimiū sabbatū seruabāt dū impulsi q̄ gentes in bello mortui sunt ⁊ se nō defendebāt: vt. j. Macha. v. quoꝝ sabbata deridebant gētes. vt Treū. j. Unde cōuenient in quibusdā opibus prohibitis in lege antiqua facilius dispensāt in lege noua. vt no. ibidē. Magna autē supest ratio. Nam in lege veteri fuerūt in anno seruādi principaliter q̄nquagintaduo dies sabbatoꝝ ⁊ sup hoc pauci sed nūc diebus nostris sunt p̄mū q̄nquagintaduo dñici loco sabbatoꝝ. ⁊ sup hoc p̄sertim in loco nostro Thuriceñ. sunt quīquagintasex dies feriandi: nisi eoꝝ aliqui in dñicas prouenīant transferēdi. ⁊ similiter paulo plus vel minus in alijs locis vel dyoces. ibꝫ. ⁊ igitur concilīū Basilieñ. duz tenuerat eximioꝛē ⁊ legaliorē sui status celsitudinis solennitatē cum suis adherentibꝫ ibidem. fuit notabiliter auisando p̄ordinatū. vt fieret cōstitutio per eccl̄iam generalis. ⁊ fortassis in proximo concilio videbis q̄ omniū apostoloꝝ festa p̄manerent. sed als martyrū: cōfessoꝝ et virginū festa: ad modicū numerū se restringerēt. quia ꝑpendebat concilīū predictū q̄ ecclesia ⁊ ecclesie filij qui laboribꝫ se ⁊ suos nutriebant. numiū valde p hmōi festoꝝ celebrationē fuerunt ocio grauissimo grauati. ⁊ ꝓterea q̄dam ex eis illicitos cōtractus (quoꝝ pronūc infinitus est nūerus) subire aut exercere subtilit sunt conati: ⁊ nō tm̄ p dies p̄uatos. sed etiā festiuos ⁊ etiā p singulas diez noctes ad lucrandū sunt effectualit parati. Nec fortassis p̄uidens Raymūdus cū alijs summistis q̄ in suis libris de ferijs dicūt quomō in talibꝫ diebus festiuis debemus intēdere rebꝫ diuinis. puta hymnis ⁊ psalmis ⁊ cāticis spūalibꝫ. vt de p̄se. dis. iij. Jeiunia. Itē p̄dicationibꝫ ⁊ virtutibꝫ ⁊ regularibꝫ disciplinis magis q̄z alijs diebꝫ. de vi. ⁊ ho. cle. Cum decorē. de sta. mo. Cū ad monasteriū: §. iij. de fer. Licz. Absit aūt q̄ he cōstitutiōes ligent oēs. ⁊ p̄sertim laicos cū sint de bono consilio ⁊ nō precepto. Sed q̄liter ⁊ quō tales abstineant ab opere seruili: prout etiā illud quod in themate p̄miṡim⁹ loquamur ad saturitatem quātotius. Dicūt iura q̄ de similibꝫ idē est iudiciū. vt le. ⁊ no. de cōsti. Translato. ⁊ merito q̄z nō possum⁹ singulos singuloꝝ negociorum casus ⁊ singulares euētus describere. quia dicit lex q̄ plura sunt negocia q̄z vocabula. ff. de p̄scrip. Uerbis natura. vnde ꝓcedam⁹ ad casus diuersos huic similes. Nam cōtra prohibitionē legis antiq̄ pronūc habem⁹ facere opa q̄ ptinent ad p̄uidentiam necessariorum tā sibi q̄z proximis: sicut seruādo psonā vel res. sicut iudei exposit se defendēdo in bello die sabbati excusabantur. vt. ij. Macha. vlti. Simile est de quocūq̄z damno rei exte-

riozis imminẽte vitãdo. Vñ dñs Matth. xvij. Quis ex vobis homo q̃ habuerit vnã ouem: t si ceciderit sabbato in foueã: nonne tenebit t leuabit eã. Item dicit sctus Tho. in sum. q. xl. ar. iij. q̃ obseruatio festoz nõ impediat ea q̃ ordinant ad hoim salutẽ: etiã corpozalẽ. Vñ dñs arguit iudeos. Joh. vij. Nihi indignamini. q̃ totũ hoiem sanũ feci in sabbato. vñ est q̃ medici licite pñt medicari hoies in die festo. multomagꝭ aũt cõseruãda est salus reipublice q̃ vni⁹ hominis. hoc aũt fit per bellũ. plia. pugnas: t alias dispositiões multas: prout infra dicet. t ideo licitũ est bellare dieb⁹ festiuis si necessitas hoc exposcat. Vñ Tullius de offi. li. j. Amozẽ diligẽtie similit t vtilitatꝭ ad rẽ publicã ptinentis pfert affectiõib⁹ vniuersis. Nam inq̃t recognoscim⁹ patrẽ diligere filiũ vnicũ. quã dilectionẽ vincit amor cõiugii quẽ vltra vincit reipublice cõmertiũ. nam ꝓpter eundez amozẽ homo ponit vitã t corp⁹ in examẽ mortis amarissimũ. Ac si diceret. Experienter pugnam⁹ pro patria. t viriliter ponim⁹ man⁹ ad prelium et digitos ad bellũ. t in castroꝝ acies ferocissimas in q̃bus pater impune occidit filiũ. t ecõtra. vt le. t no. ff. de rel. t sup. funerũ. l. minime. Ecce reipublice cõmunẽ vtilitatẽ tã soleniter legũ t rationũ auctozitate pponendã. de quo plenissime scripsi in li. de nobilitate. c. xxx. Per extensum. vñ dicit lex penul. C. de iure reipublice. li. xj. Rempublicã vt pupillã extra ordinẽ iuuari moris est. ac si dicerem⁹. hoc opus de q̃ in themate res publica. ergo extra ordinẽ videlicz cõmunis obseruãtie festoz iuuari moris est. t ibidẽ dicit lex vlt. ad reipublice cõmendationẽ in hec ẏba. Si fm legẽ ciuitatis respublica cui⁹ meministi ruina collapsis edificijs tuis distraxit aream nihil cõtra huius legis tenozẽ rector prouincie fieri patiet. Ac si diceret. tantã habet vim opus reipublice q̃ de damno q̃litercunq; infecto nemo tenet. Et nũc reuertamur ad ꝓpositũ. Si q̃s vrgẽte necessitate agros arat: aut fruct⁹ colligit in dieb⁹ dñicis vel festiuis propter periculũ hostiuz qui al's illis dieb⁹ tollerẽt. hec est defensio reipublice. t hoc licet t naturalis lex dictat si inimicus meus maiozi die festo vellet tollere victũ mihi vel meis magnis laboribꝰ conquesitũ. pari vi repellere licet vel maiozi die in eodẽ t melius q̃ q̃ postea fallacẽ fortunã accusarẽ. Vñ propter necessitatẽ famis excusat quis a furto. qñq; a toto. qñq; a tanto: put maioz aut minoz est fames. Itẽ dicit Archid. sup Ray. vbi supza. q̃ in bello iusto possum⁹ in dieb⁹ festiuis cõtra hostes nos munire. defendere. fossare. valla. menia. t muros reparare. si hoc exigat vitãdi periculi necessitas. Itẽ iacentib⁹ segetib⁹ in agris aut fenis in pratis si imminet tẽpestas aut pluuia q̃ corrũpat aut deteriozet. t si multũ proficit si talia sint a sole sepata. nõ sunt prohibẽdi dñi illarũ rerũ ea remouere t indemnitati sue ꝓcauere. Carnifices etiã t pincerne q̃ in dieb⁹ festis parãt ea q̃ debẽt vẽdere in crastino in mercato vel in statiõibus suis. t ceteri q̃ preparãt victualia in dieb⁹ festis: si die ꝓcedẽti nõ pñt comode ꝓparare aut ꝓparata seruare sine periculo non peccãt mortaliter. Hec p eundez. Itẽ post multa excusat vectozes mertiũ ad nũdinas vel loca remota. hec siliter de vino transferendo. t si huiusmodi mercimonia q̃ sunt vtilitas reipublice sine graui incõmodo nõ pñt dieb⁹ festiuis vacare ab eundo vel q̃drigando ꝓpter expẽsas bestiarũ: equoꝝ vel mulozũ q̃ per viã habẽt nutrire qõ ꝓciosum fozet t cõtra salutẽ hoim vadãt impune. Itẽ post multa excusat vectozes pegrinoꝝ in vehiculis suis aut iumẽtis: t ferrarios eq̃rũ videlicz marscalcos. Itẽ excusat viatozes t cursozes: siue hoc faciãt pro pecunia siue nõ: cũ hec fiãt maxime pro republica cõseruãda. Itẽ excusat molitozes t p cõsequẽs pistozes t cocos qui t dũ ꝓpter hũani generꝭ anxietatẽ faciũt opus suũ. Itẽ excusat illos q̃ propter paupes videlicet lepzosos. hospitalarios aut alias miserabiles psonas tpe festiuo (tñ nõ maiozibus) laborãt. arant. vel faciũt alia opa pietatis prout hec t alia copiose resumit Joh. in summa li. j. titij. de ferijs. t nos p eundẽ accusam⁹ illos a pctõ mortali q̃ cause recreatiõis humane siue lasciuia chorizant in die festo: seruatis alijs circũstantijs: put idẽ notat libzo. ij. ti. xxxiij. c. cclxxx. t in oĩbus ꝑdictis vt singula fiant cũ modulo discretiõis reqrit arbitriũ boni viri. i. iudicꝭ in iudicio fozi xpiane ꝓfessionis: t pticulariter in illis pũctis vbi certa doctrina dari nõ põt: etiã peritis videlicz inter dignũ t indignũ. multũ t modicũ. magnũ vel paruũ. bonũ aut malũ. t vbi mediũ in cõfessozis discretiõe fm rerũ tempoꝝ t psonarũ ac terraꝝ vsus: ritus t cõsuetudinis qualitatẽ videt spectandũ. de quo plene le. t no. in. c. Sedes. de rescrip. Sz nũc redeam⁹ ad ꝓpositũ pẽsantes opis dispositionẽ t cõditionẽ oneris mõstruosi magnitudinẽ t laboziosi molimẽtis quãtitatẽ: t ponderose grauedinis mouẽdi: necnõ deducẽdi difficultatẽ. Itẽ operis tãti pro republica cõgruitatẽ. Nam dicit canon q̃ rarũ est oĩe qõ magnũ est. vt. ij. q. vij. In sancta. imo mõstruosuz est vt videbat in Golia gygãte. j. Reg. xvij. Nã vna torcularis arbor tãte

magnitudinis sufficit nō tantū p vna vinea sed pro multarū vineaꝝ cultoribꝫ et culturis. put molēdinū publicū seu fornaꝝ cōmunis aut pons p vniuersis ad multoꝝ hominū vnius terre fabricaꝫ vsus. pēsantes etiaꝫ in p̄missis q̄ impossibilitas ꝛ incōmoditas mutāt ius scriptū. vt patet de monacho q̄ mortuus mūdo nō potest eligere sepulturā aliam q̄ꝫ q̄ in suo monasterio debet sepeliri. sed si moriꝫ extra monasteriū et in loco remoto de suo monasterio: ita q̄ cōmode ad illud portari nō potest: aut impossibile est ip̄m duci ad monasteriū suū: pōt cōmodosam eligere sepulturā. vt le. ꝛ no. in. c. vlt. de sepul. li. vj. Sic etiā de laico q̄ dꝫ sepeliri vbi recipit sacra mēta ecclesiastica si nō elegerit: sed si in remotꝫ moriꝫ: ius hmōi p̄p̄t incōmoditatē aut impossibilitatē immutaꝫ. vt ibidē. c. Js q̄. Sic etiā periculū imminēs mutat ius cōmune. vt de pcu. Si duo. §. sane. li. vj. sic etiā necessitas est magistra rerū. vt in. l. Q mēs. in fi. C. de exi. ꝛ cle. ꝛ p̄p̄t necessitatē recedi a iure. de pben. Nisi. ꝛ dicit regula iuris quod nō est licitū in lege: necessitas licitū facit. ꝛ boc ideo qꝛ necessitas legi nō subiacet. de obseruā. ieiu. c. ij. in fi. de ꝓsue. Quanto. vnde necessitatis tempe omīa sunt cōmunia. ff. ad. l. rod. l. ij. §. Cum in eadē. et sic p̄pter necessitatē famis Dauid comedit panes p̄positionis. xxv. q. j. §. bis ita. ꝛ in necessitate pater pōt vendere filiū. C. de patri. qui. fi. distraxꝫ. l. ij. sed nō vxorē. vt no. Lar. in. c. Nō est. de spon. q. j. vnde parētes vendiderūt puellam pro vino in sitis angustia vt biberēt. Jobel. iij. in prin. His igiꝫ omnibꝫ ꝛ singulis sinceriter intellectis: collectis ꝛ relectis pueniamus ad p̄positū latissimi thematis. Et primo notandū q̄ boc est opus ad rēpublicā et vtilitatē cōmunē p̄ꝛ̄ssime p̄portionatū. ꝛ sine quo vniuersitatis colonoꝝ ꝛ vinitoꝝ et eorundē patronoꝝ cōmoditas p̄sistere nō potest. ꝛ ad boc notabiliter humana sagacitas cōgruentiā ꝛ pueniētiā oportunitas per longas reperit moras ꝛ cōsuetudinis odas taliter introductas. et tales introduxit modos humanitatis subtilitas. Nā primū si talis et tantus populus post refectiōis aut p̄ādij collatiōez cōueniret. vtiꝫ citius ꝛ auidius sitiret ꝛ sine potu persistere nō posset. nā naturaliꝫ cibꝫ p̄assumptus potū requirit quē ieiunus (saltem sanus) oino fastidit. ꝛ videt q̄ talis labor erit in locis frequēter inaquosis et sine fontibꝫ ꝛ riuulis. ꝛ si tantus tumultus ꝛ p̄sertim in meridianis caloribꝫ vino deberet saturari. veniret in assuetudinis abusus. q̄ si diues baberet talē potū. pauper nō baberet vnde tribueret. nec esset arbiter qui inter diuitē ꝛ paupem mediū tāgere posset. Unde cōueniēter si tantus populus mane diluculo nō p̄ansus conuenerit: ꝛ ieiunus minus vel nunq̄ sitire consueuit nisi rusticus ebrius fuerit qui p̄pter ingurgitatiōis assuetudinē inē diem ꝛ noctē nō discernit. Jtez estiuali tempe p̄pter estū intentiuū: dñe domīe quis sustinebit? Jtē si die nō feriato: quis talē multitudinis laborē exerceret: damnū intolerabile tātus populus p̄pter sui p̄priꝫ laboris negligētiā incurreret. ita q̄ tandē p̄pter damnoꝝ illationē p̄ꝛ̄us tantus raro vel nunq̄ cōueniret. Nam p̄pter cōmunē vtilitatē cōsequēdaz ꝛ generale damnū vitandū p̄missuz est de iure scripto. vt dū boc genus piscīū q̄ allecia dicunt moze naturali certꝫ tempibꝫ cōuenerit ꝛ terre se inclinauerit: eorū captioni ingruente necessitate intēdere bomines possunt: diebꝫ etiā festiuis: p̄teregꝫ in maioribꝫ solēnitatibꝫ rē: vt in p̄dicto. c. Licet. de ferijs. Sz cōuenient q̄rere posses q̄re in illꝰ terre vicz comitatꝰ Thuriceñ. districtibꝫ sunt maiores ad torquēdū hmōi vinū conatꝰ: et cū borribilibꝫ lignoꝝ arboꝝ ꝛ machimētoꝝ ac instrumētoꝝ cōpagationibꝫ? Respondet et apparet q̄ ars imitaꝫ naturā inquantū pōt. vt. ff. de adop. l. adoptio. ꝛ vsus ꝛ ars docuit qđ sapit omis bomo. vt dicit Pamphilus. ꝛ qđ natura negat: nemo felicit audet dicit Esopus. vñ naturaliꝫ in illis climatibꝫ videnꝫ talis terre glebaꝝ vineaꝝ vinetoꝝ quoq̄ situs q̄bꝫ ꝑpetuo sunt altissimi mōtes ibidē vicini versus meridiē vsq̄ ad Lōbardiā se protelātes: ꝛ in aciebus aquilonē hauriētes. ꝛ ad terrā plage nostre reuerberantes. ꝛ bi in verticibꝫ sunt semp consperſi niuibꝫ: algoribꝫ. gelu quoq̄ ꝛ frigoribꝫ: ꝛ nunq̄ per aliquaz anni particulā. etiā in estiuis: feruoribꝫ: caumatibꝫ aut ymbribꝫ se talibꝫ niuibꝫ caluantes. ꝛ ab illis tanq̄ a montibꝫ Belboe perpetuo resplendent. ꝛ econtra montes candore niuiū de suis cacuminibꝫ relucent intantū q̄ vineta vites ꝛ vitiū sarmēta quoq̄ palmites cū racemis. vuis. botris. senectis et acinis duriores babēt ꝛ austeriores ad modū labrustarū ceruices. ꝛ in boc nostrarū vinearū fructus oīe genus vini in duricia videnꝫ excedentes. Unde videt experienter q̄ hmōi vina nostra raro vel nunq̄ penitus in suis vitibꝫ matureſcunt. sed cōtra naturaz alioꝝ vinoꝝ in vmbra ꝛ vasis ꝛ cellaribꝫ p̄fundioribꝫ ad annos trigita vel vltra mūde ꝓserua ta ꝓtinuo decoquunt ꝛ demū cruditate repulsa dulcoreſcūt. Et igiꝫ his ꝛ alīs sincere ꝑpensis dixit quidaz mgr̄ Ambrosius Lombardus p̄tunc incola terre nostre medicus peritissimus. ꝛ

hoc dudū ante consiliū Basiliēse quod infra centū annoꝝ spaciū in loco nostro deficiēt omēs vinee: ꝛ quis expectabit euentū? attū qz fuit astronomus ꝛ fortassis multos futuros agnouit euentus. ꝛ qz ꝓpter cōditiones p̄dictas et alias sibi notas iudicauit vineas nostras algore freq̄ter deficere. ꝛ p experientiā modernā patroni: colonicꝫ fructuū ꝛ impēsarū pēsato moderamine minus solito videnť ꝓficere. ꝛ in veritate plus solito dissipanť frigore incepit ante ꝓsitum p̄dictū anno dñi. M.cccc.xxxj. p̄ma die Martij. Et nūc redeam⁹ ad ꝓpositū. ꝛ ꝓpter causas p̄onūc notabiliter descriptas: curiositatis hūane sagacitas ꝛ longeue cōsuetudis tractabilitas: ac experiētie rerū magistralitas dederūt modū ꝛ formā vt tanta machinamentoꝝ hmōi fieret īmensitas. ac si diceremus vt potentes potēter patianť qui impotētes humiles ꝛ paupes in terris nequiter torquere nō verētur. vt le. ꝛ no. viij. q. j. Illud. ꝛ Sap. vj. de quo nup specialē feci tractatū qui intitulať de cōsolatiōe inique suppressoꝝ. Sed vt quasi p cōtraria probetur ꝛ calabrie. pedibus tantū conculcať. per lombardiā. quasi vilibus torcularib⁹ etiā portatilibus ꝛ mobilibus vinuꝫ extorquetur. ꝛ per diuersas germanie partes minorib⁹ multum laboribus et expensis exprimitur. prout hec et alia per expertos vsu quotidiano conspiciuntur.

Hunc igiť in materia questionis p̄incipalis ex p̄e-

missis taliter cōcludamus. iudicio simplici (saluo semp sanioꝛi) qꝫ vniuersi ꝛ singuli p̄dicto rū vrbis ꝛ comitatus habitatores. ad hoc opus vel simile ꝓut p̄mittiť abiles: possint ꝛ debeant absq; peccati mortalis periculo nisi aliud intrinsec⁹ lateat dictis diebꝫ dñicis ꝛ festinis: saltamē solēnitatib⁹ maioꝛib⁹ quas nouerūt curati: ꝛ ante missaꝝ solennia licite ꝛ libere inter esse. ꝛ opus hoc publicū p̄o republica ꝛ vtilitate cōmuni per antiquā cōsuetudinē taliť introductā penitus impune dū talis imminet necessitas. p̄out p̄mittiť expedire: nō obstāte cōtradictiōe quoꝛūcunqz. qui fortassis ꝓut p̄ferť aduene vel pegrini nō nouerūt cōditiōes terrarū vel rerū nostraꝝ antiquas. Et dixi notanter dū talis imminet necessitas. ꝓut p̄mittiť videlicet in themate. Alioq̄n si torcularꝫ arbor modica vel magna fuerit. ꝛ in solo plano steterit ꝛ de domo in domū vel alꝫ p modicū terre spaciū trāsferēda ꝓuenerit. in his arbitriū boni viri seu moderatio sacerdotꝫ (de quo plene p̄narrať) spectāda semp occurrerit. Hec igiť ad memoriā modernā ratiōis localis perpetuā ꝛ in alterius reipublice modificationē per viri sollertis indagationē sincerius dirigendā vestre beneficētie legalitates. benige recipiāt ꝛ nō p̄ius cꝫ legāt increpare vel inculpare p̄sumant. ac p̄ius cꝫ scrutenť nō redarguāt vel cōdemnēt. xj. q. iij. Horū. ꝛ xxix. dist. c. j. sed exposť mutēt ꝛ munāt: minuāt ꝛ corrigant: ꝛ solū eterni iudicis tribunal p̄e oculis habeant. Cuius bonoꝛ ꝛ gloria nos ad supernoꝝ ciuiū vniuersitatē feliciter ꝓducat. Amen.

De matrimonio. Tractatus eiusdem.

Gloriosus deus omnia quecunqz voluit fecit: ꝛ erāt valde bona. ꝛ inter opa suaꝝ creaturaꝝ nō erat minimū btissimi matrimonij sacrm die sexto p̄sente trinitatis summe testimonio in voluptatis paradiso cōstitutū. in finē ꝛ euētū vt inter virū ꝛ mulierē esset felix legitima q̄z cōiunctio indiuiduā vite ꝓsuetudinē retinēs. vt dixit summus pontifex Alex. iij. de p̄sum. Illud. Illā igiť indiuiduā vite ꝓsuetudinē designauit dñs: cū p̄mo virū creauit. et p̄ter de costa viri sibi mulierē fabricauit: ꝛ nō de capite aut pedibus: sed de ventris medio. vt mediocris ꝛ consodalis sibi foret conuersatiōis cōsuetudo. Ex his perpendamus cꝫ solēniter immo ante omēs mūdi solēnitates videť solennizatū per pontificis summi solennizantis cuncta p mundū creatorē. Et igiť dixit Hiero. sup illud Matthei xix. Quos deus cōiunxit: homo nō separet. subaudi. violenter. sine lege. absq; ratione. Nō enī homo separat quos pena damnat. quos reatus accusat. quos maleficiū coartat. Hec ille. Sed nūc sepe videmus qꝫ bos quos deus nō cōiunxit. sed aliunde cōiunctos infeliciter infelicitas cōbinauit: dyabolus nusq̄z sepauit. hoc est vt quos libido furiose delectationis ꝛ nō amoꝛ cōiugalis sancte serenitatis cōbinat. sathanas qui Paulū colaphizauit violēter segregare obmitte

tit. Uñ dixit Valerius in epla ad Rufinū volentē contrahere matrimoniuz. Sol hoim Salomon. thesaurus diuitiaz. sapiētie dñi. singulare domicilū. crasso tenebraz fuscatus attrimē to. lucez anime sue feminaz facinore amisit. z postremo curuatus videlicet Salomon coram Balaam idolo ex triclineo dñi mutatus est in mēbrū dyaboli. Sunt ergo sacra matrimonij cō nubia de puro z bono cōsensu partū cōiungenda. Hā dixerūt parentes filie sue Rebecce quā Ysaac filius Abrae p nunciū petiuit in vxorē. queramus volūtatē puelle. z ipsa mox sine deliberatiōis dilatione. quia fuit nubilis: z amore cōcitata: naturalibz instrumētis in virū quē nō cognouerat neq; viderat: sed tantū de sue iuuētutis z pulcritudinis statura p nunciū certificata cōsensit. z inquit Uadā. Beñ. xxiij. z reliquit patrē z matrē transiuit in terrā alienā: z adhesit z obediuit illi iuxta mandatū dñi. put viderat a Sara. id est matre mariti sui videlicet vxore Abrae que duxit illū dñm suū. Beñ. xxj. Hoc igit matrimonij sacramentū multis est figuris diuinitus z humanitus tā multiplicit glorificatū: z videbat in gloriosissima virgine Maria cū Joseph suo curatore. et Elyzabeth cū Zacharia z pluribus sanctis hominibz z cū uno re dñi contractū z solennizatū. sed in his diebus nostris ad quos seculoz peruenerūt fines. s. Loz. t. Prochdoloz tā viliter deceptoze: necnō irreuerēter videt cōglutinatū q nō immerito proles in tertiā et quartā generationē patit maledictionis dispendiū. z insuper tā leuiter incōsiderate z psumptuose per iudices seculi: maxime in foro spirituali. z psertim in Constantien. z circūuicinis dyocesibz cōiungunt homies voluntate. ritu. moribz. statu. conditiōe quoq; dispares. Hoc admirando suis oculis viderūt z murmurando dixerūt viri peritissimi tempe concilij Constantien. ibidē celebrati. de anno dñi. M. ccc. xvj. z sequētibz copiosissime de omibz eccle sie catholice finibz congregati: q nunq; viderint regionē. regnū. terrā. puinciā vel dyocesim in quibz tot per singula tempora mouerent cause matrimoniales sicut in cōsistorio curie Cōstantien. Dixerūt autē Astronomi ibidē similiter congregati q sicut ytalia que in se Lombardiā. Tuscaniam et Romandiolā sub regimie necnō dñio dominātis infusione Martis bellicosissimi planete videt coangariata. z Burgundia. sub Saturno. sic regio et regnū Sueuie in qua continet dyocesis Constantien. princ paliter latissime sit necessitata: sub lubrice luxurioseq; veneris dānatione vt dirigat simile simili ad opus naturaliter increatuz copiosissime. Et audi rem gestā in iam dicto concilio Constātien. et tpe Sigismundi Romanoz regis. exposit imperatoris ibidē existētis. Quidā romanus notabiliter clericus inter alias natiōes multas ibidē pseuerans: videns tantā copiosam mulierū pulcerrimaz multitudinē ad opus naturale ꝓportionatā: dixit mirādo ad quendā canonicū eccle Cōstantien. sibi quondā in Romana curia notū: in despectū deriſiōis Alemanoz odiose vitupiuz. Ecce vre mulieres siue sint filie vel matres sunt oēs meretrices. Et ille canonic⁹ illico rndit (qm̄ cert⁹) et ecce vos viri Romani z ytalici cōmuniter estis macarelli siue busurones maledictissimi. z inter vos mulieres honeste ꝓter crimia vestra in despectū vestrū quādocūq; pñt sunt infinite meretrices. Dicunt autē macarelli siue busurones viri sodomite ꝓtra naturā peccantes in ytalica lingua. qm̄ ꝓter crimis enormitatē hoc nephas horrendū in nostro latino nō habet ꝓpriū vocabulū sed accōmodatū: licet sit antiquissimuz. de quo dixit Joseph per fratres suos relegatus z venditus in egyptū forze crimē pessimū. de quo dicit impator Justinian⁹ in autē. de pctō ꝓtra naturā dū de eo dicit q aer corrūpat. Hāc igit ipsius canōici respōsionē dū Romanus audiuerat a vitupio mulieꝝ alemanic ꝓfusus tacēdo cessabat. Et nūc reuertamur ad ꝓpositū. Hā dū de anno dñi. M. cccc. xv j. z seqntibz fuerā in studio gliose matris q̄z studioz Bononien. diligēterq; pquirendo vnacū studētibz ab officiali curie cōsistorij episcopatus Bononien. fuimus notabiliter informati q p illū annū nulla sup federe matrimonij mota fuerit causa. licet interdū de impedimētis ꝓsanguitatis z affinitatis ac spūalis ꝓsanguitatis fuerint altri icatiōis. ꝓtentiōis. z declaratiōis petitiōes. z tñ veritas q in dictis regiōibz z psertim Roma z similiter in Bononia. z pleriscq; ciuitatibz alīs puellaz. virginū. z viduaz. aliarūq; mulierū est tanta naturalis. artificialis: curialisq; custodia z etiā ꝓsuetudinis disciplina. vt viris vel iuuēculis eoz nō pateat nec liceat inhoneſta frequētare cōsortia. licet interdū secretissima fiāt cōuenticula. Sed put ꝓdiximus de partiū ꝓsensu: de iure naturali: canōico q̄z z ciuili notabiliter pquirēdo. z in dictis dyocesibz mime put deceret pscrutato talē ponamus thematis casuz. put exempla xpi formaliter informabāt filios hoim. z talis casus in curia Cōstantien. videt inter peritos multiplicit frequentatus. z in romana curia et extra z in consilijs nuper Basilien. et quondam Constanti

eñ. fuit per diuersas sententias terminatus. Et ecce talis est possibilis positionis apparatus.

Quidaz clericus in minoribus ordinibus cõstitut⁹

eccl'ie collegiate Thuriceñ. Cõstantieñ. dyocesis canõicus in studio Vienneñ. Patauieñ. dyocesis mozã trabẽs adamauit quãdã honeste ꝓuersationis puellã sibi vicinã. z post decẽtes huic cõmertio tractatus cõuenerũt in loco notabiliter secreto. et dũ clericus ꝓ carnali copula feruẽter stimulat⁹ laborꝛet. z ipsa naturaliter inclinata ꝓ verecũdia tñ z honestate z metu parentũ intricata ꝓplexaqꝫ remuneret. tandẽ z post multa breuitatis benignitate dimittẽda ait. z si cõsensero z ꝑ te ꝑturbata. corrupta: grauidataqꝫ. z quod magis est virginitate z parentũ dilectione destituta fuero. tu mobilis z instabilis locum mutabis. ad tuam patriam remeabis. z me pauperculam desolatam derelinquis. Sed ipse clericus inquit. Promitto tibi per fidem meã qꝫ te nunqꝫ derelinquã z si placuerit: mecũ in terrã meã liberaliter deducã z fructus bene ficij mei vna tecum perpetuo fideliter distribuam. z his ꝓmissis puella consensit. z finaliter grauidata. cum clerico clam recessit. z sibi post multa apud eccl'iam Thuriceñ. cohabitauit. et ꝓsequẽter post annos de vicinis mulieribꝫ ꝓcepit. et post hoc solertius ꝓquirendo confortata: intra se decreuit. z ꝓba sibi ꝑ clericũ dicta ruminauit. videlicet Te nunqꝫ derelinquã ꝛc̃. z qꝫ ex talibꝫ verbis carnali copula subsecuta matrimoniũ iudicarek legittimũ. z in curia Cõstãtieñ. ipsum clericũ canõicũ ad iudiciũ illius curie citari fecit. z casum thematis ꝓ libello ꝓposuit. et ipsum clericũ in virũ sibi legittimũ in forma solita adiudicari petuit. Consequẽter clericus libello respondens ait. licet talia videlicet nunqꝫ te derelinquã. z alia lingua cõpatriota per exte sum dixerim: z his ꝓmissionibꝫ ipsam de terra z cognatiõe sua deduxerim. z tñ inter nos ꝓtũc sicut in me ꝓnũc nõ fuit alius voluntatis cõsensus nisi vt mihi adhereret z cohabitaret sicut mulier clerico cohabitare solet. nã per relationẽ meã fuit certificata qꝫ ꝑ nullã aliam artem aut artis facultatẽ ipsam z me nutrire possem nisi z ꝑsertim per clericalis z canonicalis status cõtinuatiõem. attento qꝫ ipsi partes in dieb⁹ illis quibꝫ cõuenerãt: neqꝫ exposit vsqꝫ in ꝑsentẽ diez ambe matrimonialiter nunqꝫ cõsenserint: nec de matrimonio contrahendo simul z semel vna volũtate verbo nec facto cõcordauerint. Ad hec aduocatus mulieris respondit requisitus dicens Dñe iudex ꝓ matrimonio partiũ videk iudicandũ. z tutius tanqꝫ ꝓ re vtiliori et honestiori. saniori. z securiori. z ꝑsertim ex eo qꝫ talia verba. videlicet nunqꝫ te derelinquã ꝛc̃. ꝓprie inter solutã z solutũ carnali copula subsecuta semꝑ in consistorio Constantieñ. ꝓ matrimonio puro vel saltẽ ꝑsumpto cõcernik̃ fore iudicatũ. licite autẽ ꝓut stilus Romane curie z eius obseruantia ꝓ iure potest allegari. Sic etiã stilus z obseruãtia curie Constantieñ. z alterius cuiuscunqꝫ curie ꝓ iure põt teneri. z si dubiũ est per illa verba: nunqꝫ (videlicet) te derelinquaz: carnali copula subsecuta qualiter ipsam nõ velit derelinquere. ex hoc hec verba in meliorẽ partẽ sunt interꝑtanda. vt res potius valeat de qua agitꝫ qꝫ pereat. vt le. z no. ff. de re. iu. In re dubia: z in his que dubia sunt quod certius est tenere debemus. de spõ. Iuuenis. multo melius z certius est ꝓmouere sacramentũ matrimoniũ qꝫ cõcubinatus crimẽ turpissimũ tolerare. z licet de matrimonio spirituali contrahendo ꝓut est ꝓfessio aut sacri ordinis susceptio. sit certa forma in iure descripta vt patet. de matrimonio aũt carnali cõtrahẽdo q̃libet patria aut regio seu terra habet sua verba ꝓsuetudinaria: z talis cõsuetudo ꝓ lege est tenenda z recipienda. vt j. dist. Consuetudo. z in talis ꝓsuetudinis virtute sententia est fideliter ꝓmulganda: cũ ꝓsuetudo sit optima legũ interꝑs. de ꝓsue. Dilectus. diuturni eñ mozes (nisi legimus sint aduersi) consensu vtentiũ approbati. legẽ imitank̃. xij. dist. Diuturni. z xj. dist. In reb⁹. imo si tanto tpe fuerat obseruata ꝓsuetudo vt nõ sit in memoria hominũ quãdo ceperit: vincit legẽ. ff. de aqua plu. ar. l. j. imo binus actus vincit cõsuetudinẽ. vt. xxv. q. ij. Ita nos. sed hic actus videlicz pronunciãdi ꝓ matrimonio per hec verba Nunqꝫ te derelinqnã ꝛc̃. est infinitus z in infinitũ cõtinuatus. ergo ꝛc̃. Aduocatus aũt clerici diligenter requisitus ait. z licet in curia Constatieñ. taliter ꝓut iã dictũ est videak̃ frequẽter sententiatũ et iuxta formã thematis nostri vel consimilis. sed si ad curiã Magutinam vbi flos et ros est peritoꝝ fuerit appellatũ. frequenter videmus qꝫ si fuerit facta debite diligentie frequentia in contrariũ sententiatũ. z iudiciũ nostri processus iudicialiter reuocatus. z a peritioꝝ⁹ subsannatus. sicut fortassis huius collationis apparatus a iurisperitis curie Constantieñ. erit deletratus. Nam quia matrimonia sunt contrahenda de mutuo consensu. hoc est de sensu simul et semel habito; et non qꝫ vni hodie placeat et

alteri displiceat. vt le. ⁊ no. in. c. Tua. de spon. Duoꝝ. et licet hodie incipiat placere mulieri. qꝫ prius nō ꝓsiderauit et viro semꝑ displicuit: quia ipse aliud placitū videlicet sacerdotiū assumē dū suo tempore in mēte habuit. Hec est rarū in dyocesi Constātien. ⁊ ceteris vicinis mulierū ⁊ clericoꝝ cohabitatiōis cōcubinatus ꝓtuberniū. ⁊ ꝑ put patet in themate: ad contrahendū matrimoniū: nec cū illa neqꝫ cū alia nunqꝫ habuit ꝓpositū. Et sincerius cōsiderando. tunc patet qꝫ nec in Austria. nec in Sueuia. illa verba vicz Nunqꝫ te derelinquā sunt ad matrimoniū cōtrahendū appropriata. nec in cōsuetudinē deducta. sed quelibet patria per cōpatriotā lingnaz specialē ⁊ ꝓpriū modū habet ꝓtrahendi solennitatis matrimonij prolationē ⁊ modulationem. Aliaz in Bononia dicit ꝑsone iuxta iuris dispositionez in hunc modū. vt vir primū dicat ad femellā In noie dñi Ego. N. te. N. volo habere in vxorē legitimā. et ipsa ecōtra. ⁊ ego te in virū legitimumz. adhibitis ad hoc personis idoneis ⁊ alijs solennitatibꝫ vt euitet vicia clamdestine desponsatiōis. vt de clan. despon. Cū inhibitio. Et nūc ꝓcedamus ad rerū experientiā. Nā si in terra nostra et in dyocesi Constantien. inter principes. nobiles. ciues. plebeios ⁊ rusticos in vere honestatis statu ꝓstitutos. ⁊ inter eoꝝ liberos matrimoniū cū solēnitate decenti publice et in facie ecclie. hoc est christifideliū aut ecclie fideliū penitētia fuerit cōtrahendū. parentes puelle nō essent ꝓtenti. nec fidē ꝓgruā matrimonio ꝓtrahendo vel cōtracto adhiberēt. si vir tm̄ dicere ad puellam. nunqꝫ te derelinquā. ⁊ ecōtra puella ad virū. sed parentes aut consanguinei vel affines vel curatores ⁊ tutores seu mediatores dicerent. dicāt verba ad matrimoniū ꝓtrahendū ꝓsueta. et de terre ꝓsuetudinis vsu frequētata. alioqn ꝓsentire nolumus ⁊ cōtractui fidē adhibere nō intendimus. dicas igit lingua nobis cōpatriota. Ego volo te habere in vxorez ⁊c. et puella (ꝑ put decet) econtra. ⁊ sic sane sine dolo et fraude matrimoniū sacramentuz videt fore contractū. et fideliter carnali copula consumandū. Nā per illa videlicet verba Te nunqꝫ derelinquā. ꝓtrahit societas aut cōfederatio inter dñm et famulū ac inter dominā et famulā. sociuz et sociū. imo contrahit cōcubinatus inter clericū et mulierē. vt p̄mittit in themate. Itē inter nobilē et rusticā puellā solutā vbi alis videt dispar cultus ꝑsonarū. Et reuoluendo scripturas legū ⁊ canonū glosarū ⁊ doctoꝝ. nō reperit qꝫ per talia verba vnqꝫ matrimoniū fuerit ꝓtractū Sed nūc reuertamur ad curie Constantien. vsum et ꝓsuetudinē in casibꝫ matrimonialibꝫ frequenter occurrentē in hunc modū. Nam vir vt similis diligit sibi simile. ⁊ p̄sertim si pulcrum est obiectū ⁊ inardescit naturaliter ad talē personā. sicut quādoqꝫ et talis ardoris debiti cōcupiscētia nascit cōcubitus cū persona ꝓsecrata. aut sanguine. affinitate. ⁊ cognatiōe spūali conīūcta ad quā si dicat vir fructu ventris grauidatā ⁊ mente ꝑturbatā in mere consolationis benuolētia. nō te derelinquā. hoc est et ita intelligit in vite necessarijs. ⁊ partus ꝑcreatiōe ⁊ educatione pertinenter oportunis: aut alis vir potens diues vel abundans. liber et solutus ad libera solutaz aut paupercula ad conquirendū eius cōcubitū. et interdū de parentū puelle bona volūtate: nō te derelinquā. et constat naturaliter. experienter ⁊ vsualiter qꝫ vtriusqꝫ ꝑsone nō est intentio nec cōuentio nec morū applicatio. vt simul matrimoniū cōtrahant. et si post tēpus ipa puella de matrimonio iudicialiter ageret cōsummato. quis sane mentis iudicaret ꝑ matrimonio? Imputet ergo in hoc et alijs casibꝫ ⁊ incerta ⁊ cōfusa ipsi puelle. dū potuit verba p̄dicta vicz. nunqꝫ te derelīquā. tanqꝫ dubia in clarā ⁊ cōsuctā formā deducere ⁊ nō fecit. Itē dū potuit ⁊ debuit quare nō in certā honestā ⁊ indubitatā cōditionē dilatauit et exposuit ac declarauit. vt le. ⁊ no. de condi. ap. De illis. ⁊. c. Sup eo. ⁊. c. Per tuas. et ad hoc sunt rotundi tertus quos ꝓnunc nō carpit memoria. sufficit aūt apud antiquos allegare ius. obmisso loco iuris vt pro ꝓprie no. in. c. Uestra. de coha. cle. ⁊ mu. et spe. de aduo. circa fi. Et vt frequenter videmus si diceret puella nō sum contētus de talibꝫ verbis. sed dicas patenter ⁊ indubitanter. volo te habere ⁊c. et si tūc vir talia diceret. ⁊ ad carnalis copule cōplementū ꝓperaret. tūc puella videret qꝫ effectualiter ꝑficeret. hos tm̄ dubios ⁊ incertos consensus examinatores et tabelliones et consequenter iudices nō aduertūt. ⁊ p̄sertim in curia Constantien. manētes ⁊ decipiunt viros ⁊ iuuenes. vt dicāt hec verba dixisse videlicet te nunqꝫ derelīquā: vel si dixerūt. tm̄ animo intentione contrahēdi matrimoniū nunqꝫ dixerūt. Scriptū est em̄ si dolus dat causam cōtractui vt si te inducā ad ꝑferēdū vl ꝓtendū qō alis nō faceres: nō valet. ff. de dolo. l. elegāter. sed hec iudices nō aduertūt neqꝫ ponderāt. sed ꝓ matrimonio iudicāt. et qñqꝫ sic corpus et animā dānant. Uidetur etiam quandoqꝫ qꝫ vir ꝓ puella procat: et veneris solatio sollicitat. et naturalis pruritus puellā stimulat. quibus concurrentibꝫ et chorusscantibus ac conuenientibꝫ tanqꝫ

insensati cõcubitũ ꝓficiũt. ⁊ nullius honestatis publice vel occulte memoriam resumũt. Haz ad ꝓpositũ legit de Pamphilo de huius certaminis prelio inter ipsum ⁊ Galatheam dũ dixit. nos modo paulisper quiescere cõuenit ambos. dũ facto cursu noster anhelat equus. Et dixit ille venerabilis Boe. li. j. de conso. Quid de corporis voluptatibꝫ loquar? videlicet incõtinentia lubrica. quaꝫ quidem appetitus plenus anxietate. satietas vero plena penitentia. Hec ille. Et sic extincto furoris pruritu restauratoqꝫ quinquagesimo sensu puella volens honoris et honestatis statũ restaurare. et ꝓpter parentũ suoꝫ metũ mouet causam viro ⁊ dicit ꝓ iuramentũ de hoc quod nunqꝫ fuit intentatũ. Et nũc reuertamur ad ꝓpositũ. Hã expresse dicũt iura ꝙ verba sunt ꝑm mentẽ ꝓferentis intelligẽda nõ eñ intentio verbis. sed verba intentioni debent deseruire. vt le. ⁊ no. de ẏ. sig. In his. et verba nõ accipienda semper sunt vt sonãt. xxij. q. j. Paratus. et deus nõ iudicat verba sed intentionẽ ꝓferentis. xxij. q. v. Humane. ⁊ igit verba sunt instituta vt eis quisqꝫ in alterius noticiã cogitationes suas ꝓferat. xxij. q. ij. Js autẽ. et sepe cõtingit et talit vidi fieri ꝙ scolaris paup vel diues ad sacerdotij dignitatẽ ꝓcedens aut beneficiatus abundãter dicat ad mulierẽ philocaptus verba ꝓnotata. vbi constat patenter ꝙ contrahere nõ intendebat. ꝗa foret causa sue destructiõis. Sic etiã in pluribꝫ aliꝭ solutis: diuitibus aut potentibꝫ ꝓsonis: put ꝓtactũ est. Uñ dicũt doc. in. c. Tua dudũ. de spon. Duoꝫ. prius allegato ꝙ matrimoniũ ꝓtrahit solo ꝓsensu ꝗ solus si defuerit. etiã ipso coitu celebrato frustrantur omia. Item exquo vir cõsentit ꝓ verba de ꝑnti in mulierẽ. maritali affectu. ⁊ taliter ecõuerso in virũ ieu ẏbis cõsuetis. scz Accipiã te in meã vxorẽ. ⁊ ecõuerso illa respõdet. Et ego te accipiã in meũ virũ. vel sic. Volo te habere de cetero in vxorẽ. ⁊ illa econuerso: vel ꝗbuscũqꝫ aliꝭ verbis vel signis vel nutibꝫ exprimit: istatim matrimoniũ est cõtractũ. Et hoc ideo dicit. quia surdus ⁊ mutus possunt cõtrahere matrimoniũ. vt in dicto capl'o. Tua dudum. Verumtamẽ ⁊ si loqui possunt cõtrahentes necessaria sunt verba quãtuz ad ecclesiam cõsensum mutuũ clarũ ⁊ indubitatũ exprimẽtia. Et hec mens doctoꝫ prout notant in studio notaui Bononien.

Ha consuetudiñ autem per partẽ aduersam multipliciter allegatã. dicamus ꝙ licet sit cõsuetudo iudiciũ curie Cõstantien. taliter pronũciandũ: vt in thematis ꝓpositione. attamẽ nõ est cõsuetudo in moribꝫ vtentiũ ⁊ volentiũ matrimoniũ ꝓtrahere in sincera veritate. vt ꝓ ꝑdicta ẏba. videlicz nunqꝫ te derelinquã: quouismodo ꝓtrahãt. exquo ⁊ prout ex ꝑdictis patz ꝙ matrimoniũ nõ debet claudicare. nec dici põt ꝙ sit mos taliter matrimoniũ ꝓtrahendi: cũ mos sit ꝗlitas prouenies ex iteratis actibus. vt de pe. dist. ij. c. j. dicit esse mos lõga ꝓsuetudo. vt dist. j. Jus generale. sed hec ẏba videlicz. Te nõ derelinquã nec vsu nec moribꝫ sunt introducta ad cõtrahendũ talia sacramenta. De tanti aũt sacramẽti leui pensiõe dicit Hugo de sctõ victo. in quãdã collatione. Mulier volens ollã de terra figulatã pro solo denario cõparare: manibꝫ pulsat ⁊ sonũ resonãdo multipliciter ꝓbat: ⁊ eius integritatẽ stimulat. ne tã vilis ꝑciꝭ cõmoditatẽ ꝓdat. sed vir mulierẽ sibi ꝓpetuo copulandã. ⁊ indissolubiliter alligandã sine ꝓba recipit. ⁊ sepe se similiter ⁊ ipam irreuocabiliter decipit. Hec ille. Et hoc forte assis ꝓpendẽtes filij hui⁹ seculi prudẽtiores in ꝓglutinãdo sibi sarcinã ꝓpetuã videlicz vxorẽ prius ꝓbare ꝑtendũt anteqꝫ se tanto ligamie et põdere et vinculo ꝓcludant. ⁊ sic sepe cõtingit ꝙ in tali ꝓba cõiungunt. ⁊ amoris languore naturaliter infatuant. ⁊ tanqꝫ furiosi similiter ⁊ amẽtes luctant. Uñ dixit Azo in sum. c. de adult. Dũ furor ille venit: nemo secur⁹ erit. ac si diceret Jn hoc neruoꝫ violẽti certamis bello: nullus discretionis intellect⁹ vtit ratiõis remedio. Qõ ⁊ sctus Paulus ꝓmuit: ⁊ matrimoniũ nõ cõtraxit ⁊ virgo ꝓmãsit. vñ sanctoꝫ virorũ ꝓuersatio de mulierũ cõsortio: ne insanirẽt. ⁊ ꝓscientia tabescerẽt. ⁊ sincerũ animũ nõ cõtaminarẽt. ad desertissima loca se diuerterũt. ⁊ etiã aliorũ hoim loca penit⁹ declinauerũt. Et ideo Aresto. hui⁹ certaminis inuasionẽ asseruit foze furorẽ. Hã sathana colaphizante generat sepe mortis stridorẽ. Unde mgr Rasis almõsoris monarcha medicorũ nomiat hũc furorẽ amorei reũ. id est amorẽ creũ. ⁊ sicut eris metallũ habet sonituz ⁊ nõ intellectũ. sic taliter inuasus nihil agit qõ sit ad prudentie virtutẽ directiuũ. Nomiat etiã morbus cõtagiosus sicut est lepra scabies. morphea vel pestilẽtia. qz ab homie in hoiem latẽter repit. ⁊ nunqꝫ mulierẽ videret ꝓpetuo hoc morbo careret. Hui⁹ cõtagionis infirmitas patebat in Dauid cũ Bersabee ⁊ filio suo Salomone: ⁊ infinitis sapiẽtibus hui⁹ seculi circũuentꝫ in mulierũ cõtemplatiõe. ⁊ facili⁹ in dieby nr̃is in ꝗbus sunt hoies in oñi discretiõe fragiliores. ⁊ nõ est nouũ. Hã olim rex Bohemoꝫ ꝓauus Sigismũdi imꝑatoris tali morbo cõtamia-

tus sibi matrimonialiter cõiunxit filiã lotricis: sic nup Ludouic⁹ dux bauarie siliter cõiunxerat filiã vni⁹ paupcule: sed ibidẽ ꝓsensus vtriusq; licz q̃ ad viros effaminat⁹ patẽter interuenit. Sz ad ꝓpositũ redeam⁹. videt ꝙ in diebꝫ nr̃is sic in antiqs sup federe matrimoniũ ad iudiciũ ꝓsistoriũ cõuolãtes. vt plurimũ sunt ꝓsone iuuenes. leues adolescẽtes. z insipiẽtes parit̃. aut ab vna ꝑte ad mi⁹ nõ nimiũ abũdantes. pedibꝫ trotantes: z habitu simplici vel rusticali ꝓcedẽtes. z raro vel nunq̃ comites vel barones aut nobiles seu ciues elegãtes honestos vl̃ prudentes. aut ab vtraq; ꝑte multis diuitijs pollẽtes. seu curribꝫ q̃drigis z eq̃s gradientibꝫ incedẽtes in hoc iudiciũ foro de federe matrimoniũ ꝓueniãt cõtendẽtes. Nã grauitas morũ. honestas cõuersationũ. veritas ꝓborũ. z fides promissionũ plus est in potentibꝫ z diuitibꝫ q̃s in edia grauatis pauperibꝫ. Vñ post multa cõclusi in li. de nobilitate capit. antepenultio illa q̃ iam p̃dixim⁹. z sup hoc igit̃ dicit̃. ꝙ illud vicz qđ habet dictũ a christo. Matth. v. Beati paupes: qm̃ ipsorũ est regnũ celoꝝ. videat falsissimũ. Nã ꝑ singulos dies diuites z potẽtes emũt: cõparant a pauperibꝫ ꝑ suas elemosynas regnũ celoꝝ: qđ si foret vna villa de oĩbus domis nõ remaneret ipsis vna sola tegula. Et sic iterũ ad ꝓpositũ veniam⁹. Volũt iura ꝙ dormiẽtes si pretendebant ante dormitionẽ baptisari vel ad sacros ordines promoueri in veritate dormiẽtes infra actũ baptismatis vel ordinatiõis recipiũt baptismi vel ordinis sacramentũ. vt le. z no. de bap. z eius eff. Maiores. Sed nullo iure cauet̃: nec aliquo casu reperitur ꝙ dormiẽtes aut furiosi seu amentes: ebriosi vel infantes facere possint aliquid actũ siue contractũ legittimũ iuris auctoritate cõfirmandũ. nũc discernamus cui⁹ conditiõis fore debent homĩes tam glorioſuz solemne. z indubitatũ sacri matrimonij sacramẽtuz cõtrahere volẽtes qđ baptismatis ordinis z sacramentorũ omniũ fuit initiũ z fundamẽtũ. z igit̃ quibꝫ verbis: quo anio. qua intentiõe cõtrahere volẽtes cõueniant. z vtrũ sint furiosi vel amẽtes: ꝓut p̃mittit̃ hoc ꝑ iudices z examinatores. magna diligẽtie solertia foret plustrandũ: Nã ad propositũ videt̃ in experiẽtia rerũ magistra ꝙ in regno Hybernie plus ceteꝛs nationibꝫ sunt homĩes de illegittimo thoro procreati z hoc patz ꝑ singulos dies in Romana curia sup defectũ nataliũ dispẽsatiões. vt ad sacros ordines possunt ꝓmoueri reportãtes. z req̃siti sup illegittimi thori ꝓsuetudinis z vsus cõtinuatione. respondẽt in effectu. z q̃s homo liber natus vult volũtarie se obligare. z tanto põdere se grauare: vt sarcinã matrimonij: doloris z cure seu furoris aut ꝓplexionis continue plenã assumat intricatã. Sed tamẽ hui⁹ maledicte cõsuetudinis vsum sedes apostolica nõ approbat. sed indispensatiõis littera patent̃ cõdemnat. Fateor tamẽ z patet ꝙ sepe ad cõtrahendũ homines matrimonij vinculũ inducunt̃ aut cõpellunt̃ seu seducunt̃ si manssissent soluti min⁹ infernalis aut purgatorij suppliciorũ penas paterẽtur: cum simplex fornicatio fedũ iura nostra int̃ mortalia minimũ sit delictũ. Videmus insup in diebꝫ nr̃is ꝙ viri per verba: put premittit̃ videlicet. Nunq̃ te derelinquã decepti ad matrimonij vinculũ ꝑ sententiã cõpulsi sciuerũt se nõ consensisse. z de terra recesserũt. z amplius illas mulieres nõ viderunt. ac si dicerent. Intentio iudicat omẽs. vt illi qui in sua cõsciẽtia ad solutionẽ indebitã ꝑ iudicis auctoritatẽ condemnant̃ z vt censura nõ comphendant̃ iudiciũ fugiũt. Hoc etiam sepe cõtingit per iniqui iudicis odiũ durũ versus vnã partẽ prouocatũ. z igit̃ in aĩe sue maledictionẽ guertit iudiciuz. z talis taliter inique cõdemnatus. ad tribunal oportentis prouocat. huic tamẽ consilio nullus adherere presumat. Item videmus ꝙ mulieres alique bona cõscientia mote: cernẽtes in examiẽ viros fore mẽdaces. z vero legittimo matrimonio cõtradicẽtes. ꝙ ipe tamẽ fidẽ seruare volẽtes in vita viri in aliũ virum nõ fuerũt cõsentientes. Videmus insup in curia Constantien̄ rarissime viros ipsas mulieres iudicialiter in cõsistoriũ sup matrimonio petẽtes. sed cõmuniter ipas mulieres seu femellas viros impetẽtes. z quãdoq; duas vel tres mulieres vnũ virum simul z semel in virũ legittimũ sibi z q̃libet insolidũ postulãtes. z hoc videmus disciplinẽ discretionẽ terre nr̃e mulierꝫ a femineo sexu tot⁹ ytalie: put p̃mittit̃ multũ discrepantẽ. hec etiã terre nr̃e mulierꝫ dissolutio. tm̃ freq̃nter rusticos z plebeios infamat. z put p̃mittit̃ in furorẽ cõcitat ꝙ sensibꝫ ꝓuant̃: discurrũt sicut canes rabidi. z se putãt se fore maleficiatos z arte stregarum intoxicatos. sed in veritate nõ aliud nisi ꝓut prediximus ille morbus cõtagiosus: videlicz Amoreireus quo per prudentẽ cõcernit̃ cõtamiatus. Item put scripsi in libro de nobilitate p̃dicto. in. c. de ꝓncipibꝫ post Job. an. qui vidit religiosos presertim ordinis mẽdicantiũ in episcopos titulatos frequẽter ꝓmotos. Ecce inq̃t subtilis modus apostatizãdi. nã cũ episcopat⁹ sui titulo cogunt̃ facere sue quoq; ꝓfessionis. z siliter de ordine suo mẽtionẽ: z nihilomin⁹ ꝓseq̃nter ad ob

seruantiã tenenť:sed terribile crimẽ apostasie cũ religiõis obseruatiõe patẽtis abiectione cũ im palliata symonia cõtinue cõmittunt.sic ad propositũ videm⁹ in curia Constantien. ꝛ forte cir cũuicinis vnũ spoliũ seu rapine multũ subtile delictũ in causis matrimonialib⁹ presertim ꝛ ali qñ in alijs casib⁹ sine dei timore miserabiliter freqntať.nihilomin⁹ tñ ad tribunal extremi iu dicis in die ire ꝛ calamitatis ꝛ miserie horribiliter ꝓducendũ. Nam añ cõciliũ Constantien. ꝑdictũ in causa matrimoniali ꝑ vnã partẽ vel ꝑsonã . si se absentabat causa pẽdente fuit facta ꝓcurator ꝯstitutio. ꝑ qua cõstitutiõe soluebat ꝑs q̃ttuor denarios Cõstantien. ꝛ breuib⁹ ver bis ad sex vel septẽ lineas se ꝓtendebat in actũ ꝛ verũ effectũ sufficient ad oẽm optunitatẽ cõti nebat. Nũc aũt ꝛ lõge post cõciliũ videtes notarij nr̃e curie Cõstantien. Romane curie stilus in hoc vtiq̃ lucrosus.licz aniab⁹ piculosus ꝛ ad instar illoꝝ primũ faciũt totã prosaz cõstitutio nis ad latitudinẽ veri instrumẽti. ꝛ exposť ponũt tenorẽ toti⁹ instrumẽti : qõ nunq̃ visus est in carta:aut ꝑgameno seu forma instrumẽti ꝛ rerũ natura. ꝛ hoc cũ infinitis clausulis in ꝓncipali ꝯstitutiõe nunq̃ excogitať. imo nũc ꝛ in futuꝝ nunq̃ optunis. ꝛ bas ꝛ alias scripturas ꝓtendũt in pluribꝫ cartarũ foliꝫ: vt simpliciane ꝑtes innocẽtes ꝛ nõ intelligẽtes sine dolo ꝛ fraude cõparẽtes ꝛ ꝓtendẽtes cũ rapina ꝑdicta maioribꝫ grauenť expẽsis. ꝛ qs dubitat q̃n in hoc spo lia multa ꝛ pcã cõmittãt infinita:in miserabiliũ ꝑsonaꝝ dãna. ꝛ als de ꝓbis ociosis ꝛ iuutilis bus faciũt libros ꝛ registra copiosa ꝛ captiosa. Et si iuxta veritatẽ euãgelicã q̃ nõ peribit.etiã si celũ ꝛ terra pereãt.q̃ dicit Matth.xxj.de q̃libet verbo ocioso reddenda est ratio. O q̃s terribilẽ rõnis calculũ reddẽt nõ tm̃ tabelliões sed etiã iudices faciẽtib⁹ ꝓsentiẽtes. ꝛ insup de talib⁹ spo lijs.rapinis ꝛ exactiõib⁹ portionẽ recipiẽtes. ꝛ insup qõ crudeli⁹ est:put dic̃ vicari⁹ dñi nr̃i ie su xp̃i ꝛ regula iur̃.li.vj.nõ dimittiť pctm̃ nisi restituať ablatũ. ꝛ hec regula nulli⁹ excusatiõis exceptiõez tolerat nisi in eo q̃ nõ habz vnde soluat. Et hi oẽs scribe siliter ꝛ reliq̃ in cõsciẽtia si bi nõ formãt vt alicui restituãt.sz stant vt in suis pctis morituri deficiãt. De iudicib⁹ aũt male iudicantib⁹ q̃ ꝛ falsarũ dicũtur nuper terribilẽ specialiter feci collatiõis tractatulũ qui incipit Eyrũ celi circuiui ad honorẽ sed potius ad horrorẽ magistri Matthei Aythart od ũ duruz prepositũ Thuriceñ. Sed vltra procedamus ad materie principalis explanationẽ. Nam ꝑ sone taliter cõtendẽtes tanq̃ simplices rusticani obtẽta sentẽtia pro vl' cõtra.putãt se penit⁹ fo re purgatos.aut interdũ appellant. ꝛ magnis laboribꝫ ꝛ expẽsis grauamia recipiũt. ꝛ insup re stat vt ꝓcuratoribꝫ ꝑ modico labore multipl'r satisfaciant. hinc sperãtes se liberatos remittunť vltra ad pelliparios.hoc est pelliũ albaꝝ cerdones:q̃ dicunť wyßlederer.hoc est ad sentẽtiarũ scꝑtores q̃ ꝑ albas pelles:hoc est ꝑgamenũ:faciũt nouas corrosiones.q̃ corrosiõe ꝓpessa:putã tes se penit⁹ immunes cũ illa pelle: vlterius dirigunť ad spiculatorẽ.hoc est oĩum priorũ exacti onis.corrosiõis.tonsiõis.spoliatiõis.ꝓturbationis.ꝛ flagellationis vltimũ executorẽ quẽ vo cam⁹ sigillatorẽ:sed potius sugillatorẽ q̃ per nobilissime cere titillationẽ seu cõglutinatiõez fa cit durissimã punctiõis collisionẽ. ꝛ molliti sunt sermões eius super oleũ:ꝛ ipi sunt iacula. vt le giť per Plinium philosophũ de vermiculo quẽ noiam⁹ terebronẽ.de cuius natura tales ponũ tur ꝓsus. Vermiculus ligni terebro vel terebellus . Qui terebat ligna durissima carne tenella. Dum tãgit nil durius est hoc verme pusillo. Sed si tãgatur nil vnq̃ mollius. Sic sigillator mollissima cera:dulci verbo:ceterũ stimulatoribꝫ stimulat durius ꝛ sugillat. ꝛ hoc raruz foret in Romana curia. Nam bullatores qui pape sunt sigillatores.etiã quorumcũq̃ aliorũ prela torũ ibidem sigilli pẽsores nunq̃ videm⁹ scriptorum taxas excedẽtes. Sed terribilius est in nostra curia Constantien. vbi bullator in duplo vel triplo seu vltra scriptores p̃cellit in taxa. Vñ in cõcilio Basilien. circa finẽ inter quattuor deputatiões fuit cõclusum.licet ꝑpter recess sus ꝛ dissolutiõis ad preceptũ Romanorũ regis importunitatẽ nõ fuerit decretatũ ꝛ publica tũ in tali vl' in effectu simili forma. Ex p omẽs eccl̃ie catholice ꝑlatos archiepiscopos ꝛc̃. vsq̃ ad infimos. de sigillo nulla fieret pẽsiõis aut exactiõis solutio sed gtis darek sic̃ sacroꝝ ordinũ ꝛ alioꝝ sacr̃oꝝ collatio. ꝛ sub excõicatiõis pena ꝓput de cetero puniri debebat p̃uitas symonia ca. ꝛ dixit vn⁹ de ꝑsidentib⁹. habebat g̃ eps min⁹ de familia vno famulo ꝛ eq̃ vt emat cerã ꝑ sil gillo.qm̃ ẽ magna rapia de tã modico labore ꝛ exili cera.tã insolita exhaurire p̃cia . Et nũc ad ꝓpositũ redeam⁹.vñ q̃dã rustican⁹ veniẽs ab alpib⁹ in cã mr̃imoniali cõpulsus ꝛ exactiõib⁹ p̃ missis sibi nõ ꝓsuetis acrit̃ flagellat⁹. ꝛ ad suates reuersus recitãs rẽ gestã ꝛ finaliť inq̃t. ꝛ dũ g oĩa credebã fore plan⁹ ꝛ fui patiens:sed vltra ad pelliparios.ꝑ q̃s designauit albaꝝ cartarũ ꝛ pelliũ scriptores q̃s alia lingua cõpatriota. Und do ich vnder die wyßlederer kam.vicz scri

ptores ⁊ scriptur⁊ sigillatores: fui totus excoriatus. ꝓut sanctus Bartholome⁹. ⁊ nō mire-
ris si ꝑba vulgaria scribim⁹. nam ⁊ summ⁹ pontifex taliter ꝓcedit in suis decre. vt patz de vi.
⁊ ho. cle. li. vj. ⁊ in Cle. vlt. de bere. ⁊ pluribz alijs. Et ad ꝓpositū redeūdo. Leua in circuitu ocu-
los tuos ⁊ vide. oēs isti cōgregati sunt ⁊ nō nouim⁹ quo gentiū. Hā de oīm ꝑdictorū expolia-
torū bonis taliter ꝓut ꝑmittit acq̄sitis vix gaudet tercꝰ heres. vide vbi sunt liberi vel filior fi-
lij in terciā generationē de oībus ab antiquo scribis ⁊ phariseis. procuratoribz ⁊ scabinis. ad-
uocatis ⁊ Jebuseis: cū oībus curie Constantieñ. plebeis q̄ floreant in suorū ꝓgenitorū diui-
tijs. ⁊ si viuūt ꝓpter vulgare cōmertiū dubitam⁹ an sint de vera linea descēdentes vl' collatera-
les: ⁊ sic fructū eorū de terra perdes. ⁊ ꝓseq̄nter oēs in vnū paup ⁊ diues trāsibunt vel transie-
rūt in ꝓfundū vt lapides. ⁊ q̄s nouit vtrū eis det requies aut infernalis cruciatus ignis ⁊ ca-
ligo. ⁊ nihilomin⁹ in ꝑdicta curia Constantieñ. q̄si pronūc sunt in duplo ꝓsone plures q̄ ante
cōciliū Constantieñ. ꝑdictū fuerint curiales de lucro taliter ⁊ qualit' indiscreto ⁊ labore modi-
co de paupꝝ peculio in sudore vult⁹ sui cōgregato se tā delicate ꝓtinuo nutrietes. Sz de oīb⁹
ꝑdictis terroribz singularit' annūeratis nemo corde cōpungit: vt a dictis sollicitudinib⁹ refre-
net. sed vt dic̄ Plini⁹ ꝑdict⁹ vbi ferarū vel piscīū freq̄nti⁹ agitat captura. ibidē celebri⁹ ipsorū
ꝓcurrit ꝓgregatio copiosa. sic dyabolus illic freq̄ntius sua ꝓtendit rhetta. q⁹ cōsueuit q illic in
multaꝝ aiaꝝ ꝓficit illaq̄atura. Et cōiter oēs in iudicijs forēsib⁹ siue tpalibus oratores aduo-
cati seu ꝓlocutores iusticiā quertētes vident finalit' male degētes. ¶ Est ⁊ aliud huius cōcur-
sus ⁊ ꝓuolutiōis brauiū magꝭ effectiuū. Hā mulieres ⁊ puellule in curia Constantieñ. sepi⁹ ꝓ
sperant in sue volūtatis intentiōe in ꝑdictoꝝ verboꝝ vicz nō te derelinquā: aut filibus inter-
tatiōis largissima dilatatiōe. q̄a scriptū est. vbi corp⁹ fuerit: ibi cōgregabunt⁹ ⁊ aquile. Matth.
xxiiij. De ꝑdictorū autē curialiū aulicoꝝ: ⁊ etiā Romane curie curtizanoꝝ ꝓiculosis curialita-
tib⁹ scripsi latius in quodā tractatulo ad mādatū dñi vicarij Cōstantieñ. cōpilato: q̄ intitulat'
de eccl'iastice libertat⁹ ꝓuilegio. de q̄bus oībus hos recipe ꝑsus. Hūc theolonij collector dur⁹
amator. A suo dño: sed raptor sepe ꝓbat'. Inter oppressores sic pauperuz dire locat'. In illa die
dū iust⁹ vix reparat'. Tabellio: scriba: cur bis nō cōglutinat'. Pōtificis signifer: mox illis ꝓglu-
tinat'. Et sili pena tyrāni rite plagat'. Ecce nūc ꝓncipalis materie finē faciam⁹. ⁊ bis omīb⁹ ⁊
singulis taliter qualiter ꝑnotatis. mihi videt' simpliciano (nihilominus tamē correctiōis ma-
ioris examīe saluo) q ex bis ꝑbis videlicz. Nō te derelinquā. aut in effectu filibus aut alijs:
clarū matrimonij cōtractū: ꝓout seruat' notabilit' in alijs forensiū aut ꝓphanarū causaruz: aut
negociorū cōtractib⁹ cōsensum nō clare apphendentib⁹: matrimonij vinculū nō iudicet'. ⁊ pre-
sertim ex eo cū dicat iudex. Christi nomīe inuocato tā faciliter christifideles pariter nō cōsen-
tientes cōiungat. ⁊ impatientes naturalit' pacificos faciat ⁊ hoc lupus cū agno probat. ¶ Dec
igit' scripsi nō vt ita maneāt ⁊ effectus efficaces in iudiciorū cōsecutiōe ꝓducant. sed vt incitet'
anim⁹ ⁊ iurisperiti solertia cōuenientius ad emēdandū. corrigendū. minuendū. necnō apponē-
dū quod sibi videt' cōuenientius. Nam hec oia vident fieri lenius q̄ de nouo cōponere radi-
citus. sicut ruinosa dom⁹ restaurat' citius ⁊ reedificat' cōgruentius q̄ si sine fundamēto plana
terra fundaret' primitius. attēto si contractū mutui aut emptiōis vl' vēditiōis seu ꝓmutatiōis
alicuius rei vel vni⁹ magne possessiōis facere seu celebrare disponeres. O quot quātas ⁊ q̄les
subtiles cautelas ⁊ clausulas diligēter apponeres. quos etiā dudū tetigit Buil. du. in spe. iuris
in tit. de emptiōe ⁊ venditione. ⁊ hic sacramentalis contractus qui in sancta ⁊ nobilitate: im-
mo prioritate precedit omēs mundi cōtractus. quare non in edificando seu instaurando ba-
bēt cōtractum ponerem⁹ sinceriorem diligētie immo cōscientie radicatum. Et rogo ne ani-
ma tua dormitet pre tedio modicū exemplū audiendo. ¶ Fuerat in ciuitate Ferrarieñ. quidaz
magister in harpharū armonia italie totius monarcha precellentissimus. sed erat tante singu-
laritatis in se. aut animi contumacis audacia q nō ad voluntatem principis ibidem videlicz
Marchionis Astēñ. al's Ferrarieñ. vel alterius cuiuscunq̄ deprecantis ludebat in harphis.
fuit tamē modus subtiliter inuētus q ad sonandum fuit irritatus. Nam talis fuerat nature:
quādo quēcunq̄ male sonantē in harphis audiebat: se cōtinere non poterat: quin illico violē
ter instrumētū hoc arripuit ⁊ artis sue symphoniā dulcissime pagebat. Sic ad ꝓpositū vt bu-
ius male sonātis oda. necnō diffonie dissonātis corda prouocēt iurisperiti p̄cordia. vt ꝑ bono
cōmuni necnō pro republica de ꝑsentis multū vtilis cōcitatiōis quotidiane ⁊ questiōis mate-
ria eluceſcat veritaꝭ q̄ christus est legalis ⁊ solēnis experiētia. Naz dixit prophēta q vexatio

De furto reliquiarū et alijs rebus.

acuit ingeniū Esa.xxviij. De igit animi cōcitati diligētia nup sincerius scripsi ego Felix hemmerlin de Thurego decretoꝝ doctor inutilis in tractatulo de balneis naturalibꝫ in ꝓncipio. ꝛ hanc collationē sine libris cōpetentibꝫ in quodā loco solitario de anno dñi M.cccclvj. scripsi. ꝛ est int libros aut volumīa seu opuscula siue collationū tractatulos ꝑ me de septiformi spūs dono: ꝛ ad multorū magistroꝝ meorū correctionis emēdationē compositas: fabricatas: ꝛ compilatas (vt credo) vicesimusquintus in nūero. de quo ꝓmordialis matrimonij cōditorē ꝛ omniū bonorū largitorē glorificem⁹ ꝛ laudemus nūc ꝛ semp in perpetuo. Amen.

De furto reliquiarū et alijs rebus nuper in Monasterio beate virginis loci heremitarū per tres personas miraculose cōmisso ꝛ deducto: ꝛ finaliter reperto ꝛ recuperato.

Monasteriū beatissime virginis Marie in loco heremitarū ordinis sancti Bñdicti sub dominio gentis Switensiuꝫ: immo in corde ꝛ visceribꝫ eiusdē situatū. ꝛ sub sua protectione cōstitutū Cōstantien. dyocesꝭ. quondā ꝓpter magne deuotiōis ꝛ religiōis obseruantiā que viguit ibi cū multis cōuentualibꝫ. regali etiā ꝛ alīs de Comitū ꝛ Baronū generosa prosapia quōqꝫ libera ꝓcreatis. iugit diuina officia laudabiliter ꝑ horas canonicas et missaꝝ celebratiōes ꝓficientibꝫ: venerabilit fuit dotatū ꝑdīs ꝛ possessionibꝫ. ꝛ insup indulgētijs ꝛ sanctoꝝ reliquijs multipliciter decoratū. Sed deficit in salutari suo: ꝛ ꝓncipaliter in personis religiosis ꝛ cultu cōsequēter diuino. ꝛ intantū ꝙ his diebꝫ tantummodo ibidē duo religiosi cōuentuales: videlicz abbas cū custode qui sibi monachos associauerūt ab alijs monasterijs aut relegatos vel vagos: seu apostatas vel expulsos: siue dispersos. diuina officia iuxta regule ordinis sancti Benedicti aut monasterij institutionē minime celebrātes: immo nullum stigma seu figurā religionis tam in habitibꝫ ꝙꝫ in habitationibꝫ ꝛ cōuersationibꝫ ibidē obseruantes: sed oēs simul in vnū illicitis actibus cōtinuo tanꝙ dissolute laice persone vacantes ꝛ vanissimā vitā a maiori vsꝙ ad minimū impudēter dicentes. Unde quadā nocte videlicz medio quadragesime q̄ dicit dñica Letare de anno dñi. M.ccccxlviij. suscitauit dñs aīas truꝫ virorū de terra lōginqua. ꝛ nocte ingruente seras portarū ecclie ꝛ altaris maioris ab antiq̄ fūmissimas: ibidem aperuerūt ꝛ reliquias preciosiores eiusdem monasterij in auro ꝛ argento solēniter recōditas sine impedimēto cuiuscūqꝫ ꝛ cū matura ꝗete surripuerūt: ꝛ lacū ibidē nemine ꝑsente transfretarūt: ꝛ dū in aīo suo ꝓponerēt firmiter vt exposit ꝑ mōtes ꝛ colles ꝛ alpes deuia ꝛ inuia. ꝗa q̄ male agit: odit lucē. Joh.iij. ꝛ ne ꝑ insequētes deꝑhenderent: velocit ambularent. nutu tū dñi tanꝙ amētes ꝛ vtꝙ nolētes ꝑ vallē ꝛ viā planā q̄ ducit ad opidū impialem Thuricen. ambulauerūt ꝛ ad muros eiusdē puenerūt. et extinde ꝑ duas leucas ꝛ amplꝰ hmōi thesauꝝ reliquiaꝝ deportare nequiuerūt: sed desperātes in via publica reliquerunt. Et exposit insecuti ꝑ familiā opidanoꝝ Thuricen. in ipoꝝ dominio sunt deꝑhensi. ꝛ ꝗliter cū reliquijs ꝑ uenerāt de loco ad locū ꝑ ordinē edixerūt: ꝛ oīa gesta hystorialit predicta narrauerunt. Que q̄ dē reliquie talit vt ꝑmittit inuēte cū alijs rebꝫ: ꝓsēqnter ad capellā sancti Leonhardi extra muros Thuricen. reposite. moꝝ videlicz die martis cū magne solēnitatis ꝓcessione totius cleri ꝛ suaꝝ reliquiarū obuiā delatiōe ad eccliam maiorē Thuricen. gloriose sunt collocate. Et hinc mōtruosos nota casus. Nā ꝓxie diebꝰ illis centū annis sunt elapsi. videlicet de anno dñi. M.cccclviij. ꝛ in vigilia sctī Martini q̄ ciues Thuricen. potēter ꝓpter monachoꝝ ꝛ villanoꝝ loci heremitaꝝ ꝑdictū: excessus rapuerūt oēs reliq̄as ꝛ reliquiaꝝ ꝓseruatoria in auro ꝛ argēto cō sistentia: ꝛ ad opidū predictū Thuricen. transtulerūt. ꝛ tandē ꝑcibꝫ cōuicti restituerūt. Jtē non sine mētis archano discutiam⁹. nā illis diebꝫ q̄bus gens Switen. ꝑdidit hmōi reliq̄as: tercia die videlicz Veneris ꝑcedēti q̄ apud aliquos mediū quadragesime dicit. ꝛ anno ꝑdicto vicz. M.cccc.xlviij. in dominio Austrie ducū: ab antiquo radicalit dictis gentibꝫ ꝛ econtra infesti noxꝝ medullit⁹ inimicoꝝ ꝓpe Basileā ꝛ extra monasteriū porta celi ordinis ꝑmonstrateñ. ꝑdicte dyocesꝭ Cōstantien. reptus est miraculosus reliq̄arū thesaur⁹ ꝑ abbatez dicti monasterij ꝛ in suo monasterio venerabiliter recōditus. Et ecce palam cōtrariorū dñs in cōtrariū contra

rios effectualiter opabat effectus: vt corruptio vni⁹: generatio sit alteri⁹. ⁊ cõtraria purgentur cõtrarijs. vt le. ⁊ no. in Cle. Cupien. de pe. ad idē. c. Inter. de pur. ca. ⁊. c. Cū in iuuẽtute. de re. ij. in pn. li. vj. prout ⁊ cõtraria vicia cõtrarijs ꝑtutibus curant. vñ qđ alter cõtrariorũ perdi dit: alter inuenit. ⁊ hec oĩa ꝓfundius pscrutãti: ⁊ dei mysteria sincerius ꝓpendẽti parebũt miri fica cũ cũcta p mundũ illius nutu regulent cuius ꝑtute Balaam ꝓpheta dũ iret ad maledicẽ dũ populo isrl fuit impedit⁹ in via p angelũ quẽ vidit asina sua q̃ loquebat ꝓphete increpãdo quare tercio cederet ipam. Añeri. xxij. c. Sic ⁊ fures p̃dictos nutu diuino credim⁹ fu miter il laqueatos. Aã dicit Job. Nihil in terra sine causa fit. Et dicit Boe. v. de consol. prosa prima. de nulla causa aliqđ fieri est impossibile. Sic sopor dñi irruit sup Saul ⁊ familiã eius ne vi derẽt Dauid. j. Reg. xxvj. Et duo ex discipulis dñi ibãt in castellũ noie Emaus: ⁊ oculi eor te nebant ne agnoscerẽt Jesum cũ ipsis ambulantẽ p viam. Lu. xxiij. Matth. xvj. ⁊ legit in vi ta scti Clemẽtis pape ⁊ martyris. dũ Sisynnius roman⁹ zelo ductus vxorẽ cũ seruis sequere tur in eccl'ia scrutare vellet q̃ nõ licebant: ostiũ non inuenit. ibant em̃ vt amentes. ⁊ dũ ministri eius volebãt ligare Clementẽ colũnas ⁊ saxa traxerũt. ⁊ sodomite intrãtes domũ Loth post angelos: oẽs ceci facti sunt. Gen. xix. Uñ dicit Grego. in omel'. sup Joh. c. xx. ⁊ legit in octaua pasche. dũ christus venerat ad discipulos ianuis clausis. diuina inquit opatio si ratiõe cõprehendit non est mirabilis: nec fides habet meritũ cui humana ratio p̃bet experimentũ. hec aũt ipa redemptoris opa que ex semetipsis cõprehendi nequaq̃ possunt ex alia ei⁹ operatiõe pensanda sunt. vt reb⁹ mirabilib⁹ fidẽ prebeãt facta mirabiliora. licite em̃ argum⁹ ab exemplis q̃ in se pietatẽ cõtinent. vt plene no. de re iudi. li. vj. per Archid. in glo. sup ꝙ. Imitantes. ad idez ij. q. v. Quia suspecti. C. de edi. pri. l. an in totũ. ff. de legi. Nam impator. xxij. q. v. De liguribꝫ. in fi. xxvij. dist. Nõ de mense. vbi de hoc. ⁊ melius. xx. dist. De quibus. de elec. Uenerabilis. §. Nõ autẽ. in glo. Uñ legit Job. v. c. dũ diceret de dño. Qui facit magna ⁊ inscrutabilia ⁊ mi rabilia absq̃ nũero. ⁊ Greg. ibidẽ in moral'. li. vj. c. vij. Win⁹ em̃ fuerat magna facere si tamẽ ea q̃ facta sunt pscrutari potuissent. Sed int' hec sciendũ est qz diuina mysteria ⁊ semp debent ꝑsiderari p studiũ ⁊ nunc̃ discuti p intellectũ. sepe nanq̃ human⁹ sensus dũ quarundũ rerũ ratiõe ãgens nõ inuenit. indubitatiõis se vorag̃inẽ mergit ⁊c. Et infra. Quia diuinor operũ magnitudo: nec ex q̃litate valet discuti. nec ex quãtitate nũerari. Uñ pie credendũ est hos ho mines videlicz fures volũtate diuina taliter impeditos. imo miraculose sensu ꝑuatos. ⁊ cõue nienter taliter distemperatos ne vltra transirẽt. vel aliter nisi ad dictor Thuriceñ. limites. Uñ sctus Greg. dixit in collecta in vigilia pasche. Deus cui⁹ antiqua miracula in p̃senti quoq̃ se culo chorusca re sentim⁹. presta qms. vt sicut prorẽ ꝓlm ab egy gtijs liberasti: hoc ad salutem gentiũ p aquas baptismatis opereris. Uñ ꝓsequẽter hi q̃ violentiã videlicz furtũ p̃dictũ cõmi serãt laudabilib⁹ cõtritione. cõfessione ⁊ penitẽtia p̃batis patibulo p iusticie leges sunt suspẽ si p predictos Thuriceñ. ⁊ p hoc vltimũ supplicĩũ patient perpessum mox poterãt obtinere re gni celestis ingressum. vt dicit Joh. in summa cõfess. li. ij. ti. xxxij. q. vij. ⁊ reliquiarũ thesauri: ꝓut firmit' credit diuinit⁹ predestinati ⁊ illi loco celit⁹ ordinati: p illũ qui nouit oĩa anteq̃ fie rent. Daniel'. xij. in ecclesia maiori Thuriceñ. venerabilit' sunt recõditi. ac si dicerent scti quo rũ corpa ⁊ reliquie requiescebãt apud p̃dictos monachos dissolutos: aut apud Switẽses cru deles: sub quor dominio degũt: ꝓut ꝓstant Paulus ⁊ barnabas dixerũt de iudeis. vob⁹ opor tebat primũ loq̃ verbũ dei. sed q̃m repellit' illud ⁊ indignos vos iudicatis eterne vite. ecce con uertimur ad gentes. Sic em̃ p̃cepit nobis dñs Act. xij. Est aũt publicũ ⁊ notoriũ quosdam simplicianos laicos ꝓpter dicte gentis Switeñ. execrabilẽ diuitiã iam p plures annos proxi me preteritis patenter dixisse. immo in proverbiũ cõmuniter deduxisse sanctã Mariã videli cet ibidẽ patronã apud illos nunc̃ permansurã. ⁊ fortassis vt Caypbas vaticinatus est. Jo han. xj. prophetabãt. Unde ꝓpheta dixit. Quid est q̃ inter vos vertitis parabolã in prouerbi um. Ezechiel'. xviij. Nam a dictis vulgariũ ⁊ prouerbijs cõpetenter arguit'. vt. xvj. q. j. Legi. ⁊ plene per Hostien. de elec. Uenerabilẽ. §. Quod autẽ. ⁊ in veritate domin⁹ olim Burkardus abbas dicti monasterij infra decenni ũlocutus est dũ per gentes Switeñ. in iuribus priuile gijs ⁊ p̃rogatiuis monasteriũ tot ⁊ tãtas patiebat iniurias ⁊ intolerabiles vexatiões. Uere in q̃t vos videbitis q̃ beatissima ꝙgo recedet de finibus vr̃is. Aã in veritate p̃cipaliora q̃ po terãt in hoc loco coaptari beatissime ꝙginj marie: puta de pilis. de lacte. de vestimẽtis ⁊ zonis ei⁹, ⁊ insup spina de corona dñi dũ pluribꝫ aliorũ sanctor reliquijs de dicto monasterio ad ec

ecclesiã Thuriceñ. taliter put ꝓmittit fuerũt translata: immo nihil remãsit qđ ad ipsius virginis glorioſe veneratiõẽ de cetero poſſet demõſtrari. Conſtat aũt vt dicere poſſent ſecure Thuriceñ. vt dixit Salomon Sap. vij. Et venerũt nob oĩa bona pariter cũ illa. videlicz veneraburũ reliquiarũ allatura. qa dũ fuerãt apud illos z cõtinuo remãſerũt. ꝓterea tẽpeſtas fructuoſe fertilitatis z ſigna z prodigia future feucitatis z fertilitatis fuerũt patent ibidẽ vt dignos z capaces apud deũ z homies iudicaui ꝯſeq̃nter tãti theſauri cõſeruatores: videlicz incolas taliſmodi ciuitatis. Nam quãta maledictiõe ſincere ꝑpendam⁹ moleſtabant philiſtei gentiles dũ arca federis ꝑ ipſos de manib⁹ populi iſrl' capta remãſit. videt. j. Reg. vj. in qua tñ erãt due table lapidee q̃s poſuerat in ea Moyſes in Oreb quando pepigit fedus dñs cũ filijs iſrl' cum egrederent de terra egypti. vt. ij. Reg. viij. Et vrna aurea plena mãna: z virga aaron. vt ibidẽ ꝑ magr̃m in hyſtoria. Hic aũt ꝓter alia cũ dictis reliquijs ꝑ Thuriceñ. acq̃ſitis cõcernit ſpina: q̃ nõ homis puri put fuit Moyſes vel Aaron mẽbris tangebat. ſed tetigit caput et ꝓtulit deꝯ z dñi nr̃i ieſu chriſti z ſanguie ſuo roſeo quo ſaluati ſum⁹ tingebat. Attamẽ per ipius pñtiam vt nihilomin⁹ cũ tremore dicam⁹ Mane nobiſcũ dñe: quoniaz adueſperaſcit z inclinata eſt iã dies. Luc. xxiij. Et ſpem in nr̃am meliorẽ partẽ interꝑtemur. vt le. z no. de re. iu. c. ij. vt res z re rũ noſtrarũ tractat⁹ z geſtorũ actus poti⁹ valeant q̃ꝑ pereant. de ſen. excõ. Abbate. ff. de re. du. Quotiẽs. cũ cõcor. Poſſet aũt aliq̃s dicere imo cõgruent obijcere quõ ex malo videlicz furto: imo peſſimo videlicz ſacrilegio poſſit Thuriceñ. bonũ ꝓuenire? cũ nõ tm̃ a malo: imo ab oĩ malo iubeat aplus abſtinere. j. Theſſal. v. de vi. z ho. cle. Cũ ab oĩi. cũ concor. Sed cõſtat ex malo ſepe bona: imo optima ꝓuenisſe. Nã filij Jacob ſepe de crimie accuſati peſſimo ꝑ fratrẽ innocentẽ videlicz Joſeph. quẽ ꝓterea inique vẽdiderũt in egyptũ: vt Ben. xxxvij. de q̃ hmõi fratres ſui z pater ipſor̃ z totũ genus ſuũ demũ ſalutẽ z gloriã reportarũt. vt Ben. xlv. z ſequẽti. Item Berſabee neq̃ter ꝑ homicidiũ z adulteriũ regi Dauid applicata: q̃ per ipm̃ procreauit Salomẽ regẽ. ij. Reg. xj. de quo demũ natus eſt chriſtus. vt Math. j. Item idẽ chriſtus venit ad ꝓpr̃iũ ſuũ: qui nõ cognouit tẽpus viſitatiõis ſue. vt Lu. xix. Vñ per Judaz ſcarioth tradit⁹ z ꝑ iudeos crucifixus. de quo toti mũdo eterna ꝓueniebat ſalus. Item Paulus ꝑ iudeos iniq̃ ꝓſecutus z vinct⁹ ad Romanos demũ indignãter fuit deſtinat⁹. apud quos hodie manet gratiſſim⁹. Item oẽs apli per Hieroſolymitanos relegati aut expulſi apud ipos nõ ꝑmanſerunt: ſed in oẽm terrã acceptiſſimi ſe collocarũt. Itẽ reliquie triũ magor̃ preciosiſſime ꝓpter cõtumaciã z ingentẽ maliciã ciuiũ vrbis Mediolaneñ. cõtra ꝑmi Friderici impatoris maieſtatẽ violenter ſepe ꝑpetratas ſunt ꝑ Archiepiſcopũ Coloñieñ. in ſuaz eccl'iam totius regni Germanie gloriã z honorẽ: z totius Lombardie dedec⁹ ꝑpetuũ. Sic ſepe videmus q̃ ſiniſtra ꝓncipia q̃nq̃ ꝓueniũt ad felices exit⁹. vt. j. q. j. §. Item obijcit. vbi dicit Gratianus: q̃ Jacob ꝑ ſuꝑplãtationẽ ꝓuenit ad bñdictionẽ. z ſeges q̃ leꝓroſa manu ſerit: mũda tm̃ metit. z ex adulterino cõcubitu pulcra ſoboles naſcit. ſic z pecunia q̃ ꝑ ſymoniã acquirit. felicem habet exitũ cũ pauperib⁹ profutura erogat. Hec ibi. Ex his oĩbus nota caſum ꝓdictũ: videlicet de tribꝰ furib⁹ ꝑ ſiniſtros ſucceſſus ad felices opidi Thuriceñ. euẽtus dño diſponẽte reductũ. z ad infelicitatis prodigiũ abbati ꝓdicto z ſuo cõuentuali vicz cuſtodi recuruatũ. Nã ipſi (prout ſui ꝑ lõga tẽporũ curricula) ꝓdeceſſores nõ cognouerũt tẽpus viſitatiõis ſue impudẽter ſine religiõis apparatu degẽtes. put dñs quondã miſerat Aſſur regẽ z tyrannũ virgã furoris ſui z baculũ ad gentẽ fallacẽ z cõtra populũ furoris ſui vt auferat ſpolia. z diripiat predã z ponat illã in cõculcationẽ q̃ſi lutũ platear̃. Eſa. x. His igit̃ ꝓmiſſis ꝓueniam⁹ ad queſtiões.

Conſequẽter igitur querit̃ iuxta caſum ꝓdictuz vtrũ dicti fures ſacrilegiũ: z per cõſequẽs furtum (cum ſacrilegiũ ſit ſpecies furti) commiſerint. Et de hoc nõ dubitamus. vt le. z no. xvij. q. iij. Sacrilegiũ. de ſen. ex. Cõqueſti. z in glo. j.

Sed ultra queritur Si ꝓdicti fures reliq̃as ſup̃ deſcriptas pure z abſolute ſine auro z argẽto vel aliquo cõſeruatorio furripuerint q̃li ter deliquerint. Dicit Archid. in. c. Sanctor̃. de ꝓſe. diſt. j. ꝟm Lau. tales ſacrilegiũ cõmiſſe niſi tales reliquie fuiſſent apud ſarracenos. z dicit vltra ſibi videri q̃ non cõmittat furtum in re ſacra. alle. C. de fur. l. Si nondũ. nã ſacrilegiũ cõmittit z nõ furtũ. ff. ad. l. Jul'. pecula. l. diuus. ff. de pe. l. aut facta. §. Locus. Dicit etiã glo. in. l. Si nondũ. q̃ duo req̃runt ad ſacrilegiũ. Primo rẽ eſſe ſacrã: z de loco ſacro auferri. fatet tñ glo. ibidem decretiſtã tenere alterũ ſufficere. ad

hoc pōt allegari.xvij.q.iij. Si ꝙs inuētus.z.§.sacrilegiuz ḡ. Et pena sacrilegi est decapitatio ſm leges.C.de epiſ.z cle. Si ꝙs in ſ.al's iudicꝫ arbitrio refuat̄ ꝑ q̄litate ꝑsone rei tpis z loci di uersitate moderāda.ff.ad.l.Jul'.Peculat'.l.Lege.§.j.z.l.Sacrilegij. Hi tñ tāꝫ fures ꝑmittit̄ ad furcas iuxta terre cōsuetudinē sūt dānati.de q̄.ff.de.pe.l.capitalē.§. Famosos.z ibidē ꝑ doc.

Sed ultra querit Quid de ciuibus Thuriceñ.qui illū thesaurū reliquiaꝫ mira culose translatū inuenerūt in agro proprio z nō alieno: put ille de quo Matth.xiij.qui inuenit thesauꝫ absc̄ditū in agro nō suo.quē cū inuenit homo absc̄= dit: z pre gaudio illius vadit et vendit vniuersa que habet et emit agrū illū. z hoc in illū finē vt thesaurus accedat fundo. Sed dicūt leges. si quis inuenit thesaurū in loco proprio:statim in uentoris est. si vero in loco alieno in casu fortuitu cū inuenerit dimidia pars sit inuentoris et alia dñi loci.si vero studiose q̄siuit et inuenit in loco alterius.totus est dñi ipsius loci.C.de thesau.l.j.z.§.sequenti plenissime. Sed hoc nihil ad nos cū hic sit res inuenta a dño nō derelicta cū ad rehabenduz fuerit missa sua familia.vt le.z no.xiij.q.v. Si quid inuenisti.et hec vera q̄ ad res que in auro aut argento vel lapidibꝫ pretiosis cōsistebāt:z maxīe si sint res furtiue etiaꝫ si ꝙs eas emeret bona fide et foro publico et publice.nihilominus teneꝫ ad restitutionē et pdit pretium quod soluebat.vt.C.de fur.l.Jn ciuilem.vnde dicit eadē lex in ciuilē legē impiā vel in discretā rem desideratis q̄ pciū solutū fuerit a dominis.curare ḡ cautius negociari ne nō tan= tū in damna hmōi sed in suspitionē criminis incidatis. Iste autez bone fidei possessor:aut em ptor pōt petere pretiū a venditore rei furtiue si inuenirī pōt.aut est soluenda.xij.q.ij. Ulturane z̄c.imo ille cōueniendus est qui rem eccl'ie qualitercunqꝫ detinet. licet exhibeat auctorē suū. de q̄ plene.xij.q.ij. Quicūqꝫ militū.in glo.j.z plenius in.c.Si ꝙs ꝑsbyter.de re.eccl'.nō alie.z̄c.

Hunc restat dicendum De nudis reliquijs ꝓtactis in casu ꝑmisso ꝑ Thu= riceñ.in terra sua repertis an teneant̄ ad restitutiōez monasterio ꝓdicto? Et videt̄ ꝓmo q̄ sic cū dicat lex. Equū est em vt reddas mihi q̄d de meo peruenit ad te.ff.si cer.pe.si ret me z tituꝫ. in fi. Nam quod nō est meū scire teneor hoc ad alios modis omnibꝫ pertinere.C.vñ vi.l. Cōquerebat̄.z locupletari nō debet aliquis cū iactura alie na:vt dicit re. iuris. li.vj.cū concor.et res eccl'ie nō ꝓt confiscari.xvj.q.j. Jn canonibꝫ.z.§. Nouarū.nec dimittit̄ peccatū:nisi restituat̄ ablatū.vt dicit re.iu.li.vj.nec patit̄ hic exceptiōez et iudicis officiū contra detentorē potest intentari.de iudi.Quia gu.de ap.Bone.z ibidez no= nell'.in fine. Sed saluo iudicio saniori:videlicet q̄ licet intentāt iudiciū siue nō q̄ Thuriceñses nō teneant̄ ad restitutionē reliquiaꝫ. z q̄ de iure nō cōuincant̄ videt̄ multis ꝓbare rationibꝫ. Rerū em dominia multis modis trāsferūtur de persona ad aliā personā.z sine peccato vt vicz per accessiōem cōcretā vt ꝑ alluuiōem.C.de al'u.quasi ꝑ totū. Jtē ꝑ accessiōem discretā.vt instī. de re.diui.§. Exanimalibꝫ. Jtē per captiōem.instī.eo.ti.§. Item lapilli z gemme. Jtē per inuē tiōez ꝓut est in thesauris qui occupātiuz sunt.vt instī.eo.ti.§.Thesauros. Jtē ꝑ occupatiōez. vt in feris z bestijs siluestribꝫ que capiētibus cedūt.vt instī.eo.ti.§. Fere. Jtē ꝑ prescriptiōez.vt C.de ꝑscrip.xxx.vel.xl.annoꝝ.quasi per totum. Et sic in his z pluribꝫ alijs casibꝫ videmus res sine peccato ad alios posse puenire. z possessorē ad restitutiōez nō teneri. Vñ dicit lex instī. de re.diui.§. Nullius. Nullius autē sunt res sacre z religiose z sancte:quod em diuini iuris est id nullius in bonis est. Et glosa ibidē dicit.nullius scz hominis vel hominū nec esse pōt.sed sunt in bonis dei hominū cēsura sine dispositiōe. Jtē ibidē.§.sequēti exponit̄ quid sit sacrū. z dicit sacra sunt q̄ rite z ꝑ pōtifices deo cōsecrata sunt. veluti edes sacre z dona que rite ad ministeriū dei dedicata sunt. z sic tales res sacre sunt: vtiqꝫ sacratissime sunt res que nō ꝑ pōtifices qui vi carij dicunt̄ dei z eius ministri.xxxij.q.v.c. Mulier.sed ꝑ summū sacerdotē z summū pōtifi cē videlicz dñm nostrū Jesum christū sine altaris pōtificis administratiōe sacrata sunt imo cō secrata:vt sunt sepulcrū dñi. Crux dñi.sudariū dñi.corona dñi.lancea dñi.tunica dñi.ꝑputiū dñi.z his similia. Jtē reliquie sanctoꝝ apostoloꝝ.martyrū.confessoꝝ.virginū z̄c. Sed si sacra in nullius hominis sunt bonis vt ꝑmissum est.potius z a fortiori sacratissima.de elec. Cuz in cunctis.cū cōcor. ergo quod nullius in bonis est:occupāti cōcedit̄.vt instī.de re.diui.§. Fere. Vñ dicit regula iuris libro.vj. Jn re cōmuni melior est cōditio possidētis.al's prohibētis.z di citur.ff.dele.j. Si pluribꝫ.q̄ in iure vel causa pari melior est cōditio occupātis.cōcor.ff.de ver. obli.l.si titius.ff.de ꝓcu.l.si pluribꝫ.ff.de offi.cōsu.l.j.z de ꝓcu.c.Si duo.li.vj. Quis est ergo q̄ dicit eccl'iam Coloniēn. vel eius ꝓsulem teneri ad restitutionē reliquiaꝝ triū magoꝝ tanꝫ ma

lesidei possessorez: qui vllo tempe nō prescribit. vt in capl̄o. ij. de re. iur̄. li. vj. cum cōcor. in glo. que tamē reliquie p vim z potentiā impatoris Friderici primi fuerūt rapte et translate. nullo pontificis summi decreto clam vel palam interueniēte. Hā multū est cōsiderādū q̄ reliquie trā slate de eccl̄ia vna ad aliā est tanq̄ fiat translatio vnius columne de vno loco ciuitatis ad aliū locum ciuitatis eiusdē. z ꝓprie dicit̄ translatio z nō alienatio. C. de. edi. transla. l. si quis post. sic similiter nō dicit̄ alienatio q̄n aliquid transfertur de fratre ad sororē: sicut dicit lex. si testator p hibuit rem alienari dando sorori nō videt̄ alienare. C. de fideicō. Uolūtas. ff. de leg. ij. l. Unus ex familia. §. ij. z. l. Peto. §. fratrē. Hā in veritate omēs eccl̄esie p vniuersum mundū post eccle siam Romanā vna z eadē eccl̄esia sunt. xxj. dist. Quāuis. z sic trāslatio reliquiaꝝ de vna eccle sia ad aliā adhuc dicit̄ manere in vna eccl̄ia. de facili em̄ res reuertit̄ ad naturā suā. ff. de pact̄. l. Si vnus. §. pactus. z facit de censi. Cū venerabilis. sicut hic videlicet in opido Thuriceñ. factū est z in p̄senti casu. Ecce dū res puenerūt in eundē statū a quo incipere potuerūt toleran dū est. ff. de bo. poss. cōtra tabulas. l. ij. §. si emācipatus. de quo nouell̄. de concess. prē. Detestā da. in glo. ad preterita. circa fi. li. vj. z ita si o reuoluat ad a. vt. xxxv. dist. Ab exordio. nō est no uū. Un̄ dicit lex. ff. de acqui. re. do. §. apiū quoq̄. z insti. de re. diui. §. apiū. si apes in arbore tua cōsederint antēq̄ a te alueo includent̄: nō magis tue esse intelligunt̄ q̄ volucres que in tua ar bore nidum fecerint. ideoq̄ si alius eas incluserit. is earū dñs erit. Dec ibi. Un̄ has reliquias tanq̄ apes nutu diuino taliter publicatas. z in nullius videlicet hominis vel hominū bonis ꝓstitutas. per Thuriceñ. sunt venerabiliter collecte z incluse z vsq̄ modo ꝓseruate. Q̄ autem ecclia siue monasteriū alias res videlicet nō sacratas possidere z suas dicere proprias ꝓprie di cere valeat. videt̄ expressum de re. iudi. Abbate sane. li. vj. de testa. Requisisti tē. cum infinitis cōcor. multū aūt differūt res ꝓphane siue nō sacre. z sacre et reliquie. Hā res prophane vendi possunt cū moderatiōe. vt de re. ec. nō alie. quasi. p totū. et res sacre vt sunt calices. cruces. thu ribula. z libri vendi p̄nt tempore necessitatis vtputa pro redēptione captiuoꝝ. vt insti. de re. diui. §. Sacra. Hā boim animo q̄buslibet rebus ꝓponēde sunt. vt. C. de sacra san. ec. sancim⁹. Itē ꝓpter debita si qua habet eccl̄ia. vt in autē de ali. emphi. §. Hoc etiā sup ipsis. coll̄. ix. Item ꝓpter alimenta paupeꝝ. xij. q. ij. Aurū habet. z ita factū est tempore Martini pape in hospita li sancti Johānis lateraneñ. vbi ꝓcuratores de cōsilio bonoꝝ viroꝝ vēdiderūt tempe famis. nō tantū calices: sed alias res sacras: z cū hoc possessiones vt p illū annū conseruarēt paupes. et exposit tpe fertilitatis hmōi ꝓcuratores nutu diuino facti sunt ditiores. Hūc ad propositū reuertamur. sed reliquie que nullo casu possunt emi vel vendi. vt de reli. et vene. sanc. ij. Libere tamen possunt donari z distribui p sacra loca et ad altaria consecranda hinc inde reponi. vt de conse. dis. j. Placuit. z furtim ab infidelibꝫ et ab aliꝫ locis vbi in veneratiōe nō habent̄ subtra hi: prout predictū est. Sed nūc ad ꝓpositū veniamus. publicū est aūt̄ z notoriū, put premissuꝫ est in themate q̄ iste sacratissime res videlicet reliquie in monasterio heremitaꝝ ꝑdicto irreue renter. nō ea qua decuit honorificentia per diuinū cultū et diligētia debita cū custodia detēte sunt et tractate. Un̄ quia monachi media nocte nō surgebant ad confitendū dño sup iudicia iustificatiōis sue. Ps. cxiij. z congruis horis mātutinū et cōpletoriū nō canebant. sed dormie bant sicut milites qui sepulcrū dñi custodierūt. regem glorie perdiderūt. vt Matth. xxvij. z iō perdiderūt dño disponente: christi corone spinā: z christi matris z christi martyrū reliquias. Expedit em̄ reipublice ne quis re sua male vtat̄. i. ad rem publicā pertinet defendere res ne ip sis aliquis male vtatur. vt dicit̄ de seruis. quia homines sunt. ne p dños intolerabiliter: inhu maniter: z crudeliter tractent̄: per imperatoꝝ remediū defendunt̄: si ad sacrā edem vel ad sta tuas principū confugiūt. vt insti. de his qui sui vel ali. iu. sunt. §. ij. Sic in ꝓposito: q̄ dñs sum mus impator omīps rex regū vidit reliquias seruoꝝ suoꝝ: imo matris sue crudeliter tractari. disposuit vt ad edem sacrā vel ad statuas ꝓncipis videlicet Karoli magni imperatoris qui fu it fundator eccl̄esie Thuriceñ. z institutor statuarum et columnaꝝ ibidem glorioſissimaꝝ. Et igit̄ iuxta tenorē z auctoritatē dicte legis confugierūt. vt ibidē auxiliū per excellentissimū diui nū cultū contra seuitiā et inhumanitē priorīs dñi videlicz abbatis z monachoꝝ venerabiliter acciperent. Constat em̄ q̄ monachi dicti monasteriū cū gentibꝫ que damnant̄ eorū fuerūt ingra tissimi tantoꝝ beneficiorū et munerū dei: quibꝫ ab antiquis dotati fuerūt. et p hoc se vicioſos, ſm canonū et leges et detestabiles deo et hominibꝫ constituerūt. xij. q. ij. Octaua. Et hoc maxi me ex eo q̄ reddebāt mala p bonis z nō bona pro bonis. vt. xxiij. q. iij. Sex differentie. et idea

iusto iudicio dei omnipotētis sunt priuati tanto mīere libertatis: vt tante reliquie nō quiesce-
rēt in sue sinib vniuersitatʒ.xxij.q.v. De forma.circa finē.de dona.c.vlt.C.de reuo.dona.l.vl.
Quis aūt dubitat ꝓut colligīt ex p̄missis q̄ fur qui furat alueum cū apibus:teneat ad restitu-
tionē: sed postq̄ deportauerit z in aliū locū collocauerit: et si exposit apes manus suas euase-
rint.z per aliū in suis vl' alijs arboribz capte z incluse fuerint:dño primo qui prius perdiderat
nil iuris in eis cōpetit. Sic similiter si quis vsum vel ceruū in domo tanq̄ domesticū nutri-
uerit.et his qui hmōi bestiā de domo nutrientis clam surripuerit furtū cōmittit z ad restitutio
nem tenet.sed si exposit hmōi animal manus illius furis euaserit z nemoribz se applicuerit.ex-
posit iterū capientis erit:q̄ in nullius bonis cōstitutū fuit. z sic de alijs feris quibuscunq̄ iuxta
p̄allegata. Sic siliter hic de reliquijs:z vltio ap̄hendēs dicat cū xp̄o Joh.vj. Et omne q̄ dat
mihi p̄r ad me veniet:.z eū q̄ venit ad me nō ejciā foras.hec est em̄ volūtas ei⁹ q̄ misit me p̄ris.
et omne quod dedit mihi pater nō perdā ex eo. Et nūc redeamus ad ꝓpositū. Est em̄ veritas et
publica vox et fama q̄ in Alemania superiori nō est ecclesia tam glorianter diuino cultu diur
no siue nocturno iugiter ornata siue fulcita.sicut eccl'ia maior Thuriceñ.et econtra nō est mo
nasteriū in tota Alemania supiori vbi tā negligēter fraudulenter: z desidiose diuina celebrenť
officia quia raro vl' nunq̄ nocturna z tepidissime diurna ibidē peragunť ministeria debite vel
rite fm regulā sancti Benedicti celebranda. Uñ ꝓrie scriptū est. Maledictus omis qui facit
opus dñi negligēter. Hiere.xlix.de offi.archip. Ministeriū.in glo.et antiqua glosa dicit ꝓ ne
gligenter fraudulenter z desidiose. de quo ad ꝓpositū pulcre per Greg.moza.ix.c.xix. Et quod
quis nō diligit:defacili contēnit.xx.q.iij. Presens. Sed ꝓpter cōtemptū benedicionis dilexit
maledictiōem. videlicet abbas cū monachis. ꝓut Judas scarioth : de quo istud est dictū p̄s.
cviij.et sequit z veniet ei.scz abbati cuz monachis et noluit benedictionē et elongabit ab eo.et
experientia rerum magistra est pre foribz. Nam abundat hoc monasteriū cū abbate glorioso
possessionibz fructibz et prouentibz. et insuper infiniti auri et argenti pōderibz per singulos di
es peregrinoz oblatis manibz sed benedictio ipsoz vertit in maledictionē : et oratio ipsoz in
peccatū.lxxxj.dist. Si qui presbyteri.quia cōtinuo egent et minuūtur omni bono. Nā possi-
bile foret q̄ ꝓpter oblationū multiplicationē hoc monasteriū auri et argenti laminis tegeret.
sed heu vix demeritoz suoz culpis exigentibz tegulis ligneis contra tēpestates p̄seruat. Et vt
ad ꝓpositū veniamus. nōne cōmunissimū iuris est ꝓuerbiū q̄ priuilegiū meret amittere qui cō
cessa sibi abutit potestate. vt de priuil. Tuarū.de sen.exē. Contingit.xj.q.iij. Priuilegiū.de re-
gu. Licet.et etiā perdit priuilegium ꝓpter delictū.xxv.q.ij. Ita nos. Itē ꝓpter contractū factū.
de priui. Et de terra. Et si bene consideras hec autoritas quo ad deuz z homines est sincera
veritas. Hoc videt in Juda scarioth p̄dicto cū esset de numero apl'oz ꝓpter delictū priuilegiū
apostolatus amisit z episcopatū eius accepit alter. videlicet Matthias.p̄s.cviij. Uñ quia tota
potestas monasteriū ad abbatē ptinet. vt.xviij.q.ij. Nullū.z ei est obediendū:etiā si dubiū esset
mādatū. vt.xxiij.q.j. Quid culpat.al's est.§.sub.c. Noli estimare. imputat sibi si male regebat.
custodiā quoq̄ debitā negligebat. Et igit sanguis subditoz exquirit de manibz suis.de offi.
ordi. Irrefragabili. Uigilantibz ergo et nō dormientibz iura subueniūt.ff.ex qui.cau.manu.
l. Non em̄.ff.de.eden. Ueluti. Unde dixit Hoffr.in sum.de offi.custo.rudibus emeriti nouis
preferunt antiqui.alle.lxj.dist. Quid proderit.z.c. Statuimus.et.c. Nec.emeritis. Itez scptū
est. Cessante causa cessat et effectus. vt legit et notat de iureiur. Et si christus.cum cōcor.et fuit
causa in dicto monasterio principalis deuotio p exquisite celeberrimeq̄ religionis obseruātia
q̄ tā priuilegia q̄ indulgentie cū reliquijs collate quondā sunt in tanto loco horroris et vaste
solitudinis.effectualiter propterea cōgrueret vt principali remoto. dñs accessoria remoueret.
potius em̄ considerāda est causa facti q̄ ipm factū. xv.q.j.in fi.xviij.q.viij. Occidit.de accu.
Cū dilectus.ff.de fur.l. Uerū. Nō em̄ dubitamus dū quid p principem pissime concedit dū
vergit in abusum. venit retractandū. z quod in se erat bonū p abusum fit malū. Ita notabilit
notat. Joh.monachi in.c.Detestanda.de ꝓcess.pre.li.vj. Et ex premissis notabiliter colligim⁹
q̄ princeps videlicet omnipotēs dñs hos monachos et gentes videlicet Switeñ.priuari vo
luit tanto thesauro reliquiarū propter ineffabiles ingratitudinis excessus ꝓut prediximus de
rebellib vrbis Mediolaneñ.ciuib. Posito aūt z nō concesso q̄ Thuriceñ.metu p̄dictoz iu
riū videlicet de distractis reddendo loquentiū viderent retorqueri p restitutiōe reliquiaz. faci
ant ergo ꝓut Argentineñ. faciūt canonici contra q̄s Gregorius nonus creatus de anno dñi.

Epistola cõtra quendam

M.ccxxxij. scripsi decretalẽ Venerabilis. de prebẽ. sup eo q̃ tantũ illustres ⁊ nobiles ⁊ liberos recipere voluerũt in canonicos: qui per ducentos annos et vltra non aduerterũt nec hodie aduertũt: sed auctoritate ꝓpria in suis obseruatiõibꝫ et statutis ꝓsistunt. quia tantũ ius sibi competere ꝓsumunt: quantũ autorizando defendere queũt. Nã et imperator dicit lamentãdo. potẽtioribꝫ pares esse nõ possumus. vt le. ⁊ no. ff. de alie. iudi. mu. cau. fact. l. Quia etiã. sup concor. in glo. que narrant insuper quendã sapientẽ dixisse contra maiorẽ vel potentiorẽ leges neminẽ ꝓtestãt honorẽ. ꝓcor. de maio. ⁊ obe. Cũ inferior. Nõ est enim nouũ q̃ multa fieri nõ deberẽt: facta tñ tenent. de regula. Ad apostolicã. vbi expresse ꝓhibet ne fiat professio infra annũ ꝓbationis. professio tamẽ si fuerit facta tenet. ⁊. xvij. q. j. Nos nouimus. vbi comes Bonifacius votũ fecit de castitate seruanda: ⁊ strictissime seruandũ fuisset. sed quia contraxit matrimoniũ: noluit Augustinus q̃ vxor debito defraudaret. Hoc quoq̃ per me Felicẽ cantorẽ Thuriceñ. de decretorẽ doctorẽ multũ inutilẽ: completo consilio et solerter petito ciues Thuriceñ. preclibꝫ illustris ꝓncipis Alberti ducis Austrie ꝓsonaliter supueniẽtes cõuicti ⁊ reliquias ꝓdictas cũ suis ꝓseruatoribꝫ ꝓnter in festo Penthecostes restituerũt Anno. M.cccclviij. supra descripto.

Cõtra quendaz superbũ clericũ. Epistola eiusdem.

HElix cantor ecclie Thuriceñ. sola peritoz patientia studij Bononieñ. decretoz doctor inutilis Jacobo cognomina to Purlin Canonico abbatie Thuriceñ. salutẽ ⁊ spiritũ humiliorẽ. Scis forsitan q̃ erubescit lex filios castigatores parentũ: et cuz sit pater honoris et sit pater etatis cuius canicies est gloria senũ. De qua dixit Salomon. Coram cano capite surge. et honora ꝓsonã eius. et senũ in antiquo rustico tantũ imperatoris auctoritate venerat quod iurisperitus ex verbis suis argumentari iubetur. vt. ff. dele. iij. l. si chorus. §. j. Et igit inclitus vir gloriabat videlicz Eleazarus. de q̃ scriptũ est q̃ cogitare cepit in angustia etatꝭ ⁊ senectutꝭ sue ꝑeminentiã dignã ⁊ ingenuã nobilitatis canitiem ⁊c. ij. Bacha. vj. cui caniciei tu per spiritũ ductus in desertũ caliginis in me nõ detulisti. sed ex increata tibi superbia ⁊ ambitiõe in longitudine dierũ meoz inhonorasti. ⁊ fortassis seductus ꝑdicti spũs rubigine sublimioris gradus celsitudinis apice pre cõsortibꝫ tuis: te vnctum oleo putasti leticie. et presertim ex eo: quia de patre q̃ te genuit corozonato processeris. ⁊ q̃ mater tua fuerit sponsa regũ regis ac consequenter tu similiter in capite corozonã cũ vestitu deaurato circũdata varietate portare presumpseris. ⁊ ideo corde ⁊ animo mirabiliter elati sunt oculi tui q̃ regali ex progenie ⁊ stirpe dauid te laudabiliter exortũ videaris refulsisse. Aaz et olim principes et reges fuerũt sacerdotes. et plerigz sacerdotũ erant reges et maiores regibꝫ. et regẽ sacerdotũq̃ permixta fuerũt culmina tribus et vsus. vt. xcvj. dist. Duo sunt. et insuper filius regis rex dicit et illustris. licet regni nõ habeat potẽtatus. xxiij. q. j. c. vlt. Ex his in cordis tui sacculo: licet pertuso collectis rõnabilibꝫ (vt credebas) argumentis tangz sapiens apud semetipm quadã vane ꝓsumptiõis cõuolutiõe turbinis quoq̃ reuolutione perplexus cũ sis alꝰ simplex clericus et nullius facultatis arte graduatus. licet in studijs de patre tot habueris expensa q̃ vsus et abusus. sicut plerigz quibꝫ insignia dignitatis eximie fuerant assignata venerabilis doctoratus. Sed tu ꝓ o dolor discipliñã: ⁊ proiecisti sermones magistrorũ retrorsum. ⁊ ausu temerario nup tangebas montes vt fumigarẽt. ⁊ oricbaris mane sicut lucifer: vt celi gloriã tuã enarrarent. Sz q̃a scriptũ est: qui se nõ noscat: vicini iurgia poscat. Et igitur q̃ntum in te fuit. humiliasti in terra vitã meã. ⁊ collocasti me in obscuris sicut mortuos sec̃l. attamẽ propterea nõ est in me anxiatus spiritus meꝰ: nec turbatũ est in me cor meũ. quia memor fui dierũ antiquoz. ⁊ meditatꝰ sum in operibus tuis. quia os tuũ abundauit malicia. ⁊ lingua tua cõcinnabat dolos. ⁊ extimasti inique q̃ ero tui similis: ⁊ ego arguam te ⁊ statuã contra faciẽ tuam. ꝓ ut infra tibi declarabit clarius. Unde ⁊ dñs mentionẽ faciens Loth per moysen loquit dicens. Ingressus es q̃dam vt aduena nñquid vt iudices. iij. q. vij. Leges. ⁊ Geneſis. xix. sic tu alienigena iudicare ꝓsumpsisti precipitanter: ⁊ asseruisti post multa sublimiter prolata me patenter fore reputationis nullius: cũ vtiq̃ sim in ecclesia predicta tali munificentia dotatus: ad

quā tu aspirare non audes. z ineuitabilibus tibi vicijs palā obstantibꝫ q vnꝯ ad huiusmodi ecclesie cautionē tibi pateat liber accessus. Attamē fortassis alios p̄sumis reputatiōis inanissime fastus in q̄bus gratulat gnarissime genitoris tui potentat⁹. quia cōcernit frequēs mercator z feruētior massarius z hactenus sperauit in multitudine diuitiarū suaruꝫ z preualuit in vanitate sua. z de quo ꝓprijssime dicit btūs Hieronymus. lxxxviij. dist. c. Negociatorē clericū: z ex inope diuitē: z ex ignobili gloriosum: q̄si quandā pestē fuge. sz tu nihilomin⁹ ꝓterea eundē non refugis: sed informatiōis causa sibi ꝑpetuo cōmoraberis. quoniā sepe patrē sequit sua proles vt patri sit similis. Sunt tamē diuinātes certis ex cōiecturis: q̄ tu tanꝯ basiliscus visu dissipabis supbo oculo q̄ insatiabili corde pater tuus accumulauerat in terra obliuiōis. spretu tuo tñ nō obstante sum (licet īmerito) doctor antiqū⁹. z ad instar quiritū qui licet senio grauati z militares raro vl nunq̄ ꝑfecerūt act⁹. attamē ꝓpter balthei dignitatē status ipsoꝝ iubet honorificandus honore quoq̄ tali q̄ magis ꝑm ꝑbm in honorāte q̄ in honorato videat cōmendand⁹. Hec aūt ꝓtensa circa me tue vilificatiōis estimatio apud te z tuates cū auctoritatis prouerbioꝝ xp̄i cōmunissima: ūno antiquissima ꝓcordat obseruātia q̄ cauet vt nullus ꝓpheta accept⁹ sit in patria sua. Uñ pater tu⁹ exul in ꝓuincia p me Lantorez p̄dictū: ꝓmotus aliena: z ego p te q̄ eadē cēseris p̄sona: cū patre cōculcat⁹ in natiōis loco z naturali patria. Hā ꝓuerbiū dici cōsuenit q̄ hostē semp emit q̄ furez de cruce redemit. de quo clar⁹ scripsi in libro de cōsolatiōe inique supꝑssorū. z igit quidā exptus ait. Multuz deliro: si cuiq̄ placere reḡro. Oīa q̄ potuit: hac fine dote fuit. Quia videlicz alij dixerūt de christo. quia bon⁹ est. alij dicebāt non: sed seducit turbas. z igit apud suates fuit patibulo crucis suspēsus. z apud gentiles z exteros magne gratitudinis būanitate cū multiplici laudis z honoris magnanimitate fuerat mirifice glorificat⁹. Sic ille iuris monarcha gloriosus videlicz Johānes andree in ciuitate Bononien. qua natus est multiplicit ꝑsecutus: z occisis demū filijs suis ibidez in studio felici Paduano relegat⁹ degebat: venerabiliter magnificatus. z sic de infinitis dicerem⁹ si fuerit opus. sed breuitatis benignitate ad vlteriora fiat processus. z nimirū si tantillus ego p̄ conuicaneos fuero (ꝓter tamē honoris denigrationē) reputatione diuinit⁹. quia crudelis est qui negligit famā suam certificatus. Nam rarū carum: vilescit quotidianū. z signa dīni assiduitate viluere. de quo sinceri⁹ scripsi in tractatulo de iubileo. ꝓpter tamē naturale viciuz: q̄ō ꝑm leges nulli videt imputandū. decreui taliter tibi cōpetenter fore parcendū. nam q̄ō natura negat nemo feliciter audet. Nam si lupus rapax fuerit z vulpis dolosa atq̄ serpens astutus. nō est admiratiōis impetu. collisis dentibꝫ murmurandū. z ꝓterea hec z vberiora cognouit Salomō Sap̄. iiij. Postq̄ castam descripsit generationē cum claritate q̄ procedit ex bis quos de⁹ conīunxit: z hacten⁹ huiusmodi separe nō licuit. z igit inquit Immortalis em̄ est memoria illi⁹. videlicz generatiōis. q̄a apud deū nota est z apud homies ꝛc̄. sed de incaste generatiōis exordij subiūxit ꝓpagatione. sic inferēs: sed adulterine plantatiōes nō dabūt radices altas: nec stabile fundamentū collocabūt. z si in ramis in tpe germinauerint infirmiter posita a vento cōmouebunt z a nimietate ventorū eradicabunt. cōfringent em̄ rami incōsummati z fructus illorū inutiles z acerbi ad māducandū. z ad nihilū apti. ex iniq̄s em̄ oīs filij qui nascunt testes sunt nequitie aduersus parētes in interrogatiōe sua. hec ille. Ac si diceret q̄ filij iniq̄tatis sunt p̄batiōes parentū turpitudinis. Uñ idem ibidē. c. ij. Ab iniquo thoro semen exterminabit. z si q̄dem longe vite erūt in nihilū cōputabunt. z sine honore erit senectus illorū. nationes em̄ inique dire sunt cōsummatiōis. de q̄bus copiosius scripsi nuper in libro de nobilitate. c. xiij. §. penult. vnde Eccl'i. xij. Quis miserebit incantatori a serpente ꝑcusso z oībus qui appropiant bestijs? Sic z qui comitat cū viro iniquo z obuolutus est in peccatis eius. Hec ibi. Ac si diceret. Nullus miserebit appropinquantibꝫ bestijs z viris iniquis. nōne cogitauerūt mores ipsorū: prout Boetius. ij. de consol. prosa. ij. loquit de fortuna lapsorū. vnde qui tangit picē inquinabit ab ea. Eccl'i. xiij. z igit: z si tu me lesisti: nō personā sed psone naturā notabo. que q̄ō suū fuit productit. Et insup ex alio. si per te diminut⁹ fuero conditionū: vtiq̄ tuarū proprietatibus notanter ascribo. Nam iuxta Tullij in lib. vetere rhetorice: nomia sepe correspōdent rebus: z mores hominū cōgruēter assimulant eorū nomibus. prout q̄ lepus dicit frequēter lepidis gestibꝫ molliti sunt sermones eius sup oleū: z ipsi sunt iacula. z sic cōmuniter dicimus de lupo. lince. vulpe. coruo. necnō sine cura. cruo. recio. vel odio duro z similibꝫ. z hi sepe cū suo rū nominū dirigunt modulo. prout in libro p̄dicto de cōsolatione sincerius illustrabo. Unde

tibi dicam cũ Esau fratrẽ suũ increpando dicente. Juste vocatũ est nomẽ tuũ iacob. supplantasti eñ me en altera vice. Gen. xxvij. Jacob eñ supplantator ẽm Hiero. interpretat. ꝛ ipsum in vtero matris bella gessisse scriptura testat. Ast insuper ex alio si tue sagacitatis curialitas discretiõis ornatu caruit. ꝛ me tibi seniorẽ supplantare voluerit. ꝛ hoc in viridi: ꝛ quid in arido fiat humilitas mea ꝓpenderit. sed hoc similiter ex vi tui cognitiõis lege Tullij ꝓdicta. hoc fieri quasi necessariũ fari cõiectura. ꝛ pitagorica enclidica traditio demõstrauit. sed qualiter hoc intelligat industria cuiuslibet interpretatis sincere declarabit: vt ecce. nam ex cognomis denotatiõe vocitarꝫ rusticellus. quasi ex significatiõis signãter demõstratiõe dicat diminutiue modicus aut paruus seu exiguus vel exilis rusticus: cuꝫ ꝛ genitor tuus rusticorũ: immo rusticellorũ ꝓpagatiõe fuerit procreatus. Rusticus aũt dicit a rure. immo potius a ruditate. ꝗa naturaliter rudis inertia crude semp latet in interioris ipius velleris subsistẽtia. prout dicit Gratianus. xlix. dist. §. j. Nihil eñ est impudentius arrogantia rusticorũ qui garrulitatẽ: autoritatẽ putant: ꝛ parati ad lites in subiectos tumide intonãt: qõ ex arrogantia prouenire superbie manifestũ est. superborũ autẽ cõditio singularꝫ est. nã naturaliter oñe simile diligit sibi simile. superbus aũt odit elatũ. Unde ꝗdam. Ungentẽ pungit: pungentẽ rusticꝰ vngit. Et quidã alius Rustica gens: optima flens: pessima gaudẽs. Unde iuxta iuris decretũ. naturã sui ꝑncipalis sequit accessoriũ. vnde fortassis tu rusticelle minꝰ offendisti cũ non rusticus magnus sed minimus fuisti. vt ꝗdam sagax potẽtia pollens ad proterue gẽtis Switensiũ pretorẽ siue semideũ qui reding lingua sua cognomiabat. id est reda minima: que ꝛ redicula siue vilis currus: rotellis duob tantũmodo videt fulcitus: dũ debito nimisq suo ꝛ alieno rigoroſus ꝓꝓo dñaba tur crudelius. ꝛ si quadriga forces inꝺt que ẽttuor rotis vehit: totius mũdi machina p tui furoris seueritatẽ suppumeret. sed ꝗa nõ reda siue quadriga sed redicula notaris: in tante dñatiõis pompa formalit cõtentari iuberis. Uñ ꝛ tu si rusticus ꝛ nõ rusticellus vocitarerꝫ intolerabili ruditatis liuore: qꝛ naturaliter ex instinctu superioris videlicꝫ Saturni vel vsi maioris instigatꝰ poterer incitareris. de qua rusticitate scripsi latissime. c. xxxij. in li. de nobilitate. Tu autem minime cõtentꝰ in ꝓsumpte sublimitatꝫ fastigio vt te credas regalis ꝓsapie filiũ. sed insup sum pas mysteriũ. Nam idem in singulorũ in summe plenitudinis signũ ptãtis. ꝛ vt videat nõ purus hõ sed tanꝫ angelus missus a deo in creatiõis sue: summa celebritate. mutat noñs. agnomen tuũ ꝓdictũ vicꝫ rusticelli mutasti. ꝛ aliud tibi placitũ de quodã nobilitatꝫ castro ꝛ rustici tatis nature penitꝰ ꝓtrario. ꝛ a te ꝛ genitore tuo nunqꝫ viso auctoritatꝫ ꝓprie ꝓtumacie fraudulenter vsurpasti. ꝗa fortassis de genitoris ꝓprij cognomis vsu. ex arrogantia radicali verecundiã cõtraxisti. ꝛ te taliter improbe sibi cõtra decalogi ꝓceptũ preferre voluisti. quẽ tũ patrẽ prudie auctẽ moderni põtificis summi iudicẽ tibi miraculose in ꝓprijs causis. ꝛ te notariũ in eisdẽ cozã eodẽ patre tuo cõtra iudicis decretũ subtiliter cõstituisti. ꝛ in hoc papã ꝛ eius cancellariã decepisti. Sed si sincere reuoluit hoc problema: taliter resolui videt. Nã pater in tali dignitatis officio videt cõstitutus ꝙ est iudex ꝛ cõseruator auctẽ sedis aplice illius eccl'ie collegiate vbi filius ꝓcernit prebendatꝰ: qui cõmunit cozã patre tanꝫ scriba fungit officio tabellionatꝰ. Et forsitã (cũ nihil fiat sine causa) nihilominus elatiõis tue viscera videnꝫ interne cõmotissima: quoniã tu per ipm patrẽ tuũ sanctorũ cõcitatione canonũ turpitudinis tali sis macula denigratus: ꝙ irregularitatis nota fueris taliter cõspersus: ꝙ in miserabilẽ eccl'ie seruitutẽ videbaris venũdatus. ꝛ ꝙ igit sacrorũ fuisti ministeriorũ administratiõe priuatꝰ. ꝛ lege Moysayca ad instar Moabitarũ ꝛ Amonitarũ vt in eccl'iam nõ intrares vsqꝫ in decimã extitisti generationẽ cõtaminatus. ꝛ insup impiali sanctiõe: paterna ꝛ quelibet alia successione ꝛ alimentorũ exhibitione: necnõ cõstitutione municipali siue politica secularũ functiõe dignitatũ fuisti destitutus. ꝛ insup parentis appellatiõe non nominãdus. ꝛ a paternis beneficijs excludẽdus est nõ filius aut naturalis. sed a stirpe damnata sis vocitãdus. prout hec ꝛ alia colligi videtur in Spe. de success. ℣. Nunc de naturaliũ. ꝛ sequẽ. vt cõuenienter lamenteris: ꝙ tua sine culpa: nõ tamẽ sine causa taliter portaueris iniquitatẽ patris cõtra ꝓphete traditiões Ezech. xviij. c. Et vtiqꝫ spiritu rõnabiliter tribulabaris. Attamẽ vt reuertamur ad propositũ. scis ꝙ cõmittens nomis mutationẽ in legꝫ Cornelie ꝓemptũ de crimie falsi: patiet correptionẽ. Expedit enim reipublice ne quis re sua male vtatur. sed nihilominꝰ his oñib non obstantib opinione tua

muniris causaꝝ ꝓrogatiuis patent notabiliꝫ. nam ⁊ tu plus ꝯ papa ab vtroq̃ parẽte q̃dam modo iure hereditario: vt dicas cũ Paulo. Si radix sancta ⁊ rami. ad Ro. xj. ⁊ insup in ꝑsona ꝓria mun⁹ cõsecratiõis ꝓsecutũ multiplicit cõfortasti. ⁊ quasi triplici funiculo q̃ difficile rũpi tur mirabiliter collocasti. Et ꝓterea nõ mirũ dictu si tuã vrinã nõ ad latrinã in supabundãtis signũ ꝓsumptiõis colligi fecisti in bñdictiõis aquã asperrimã. Sed his vt puto ꝓ cuiuslibet nostrũ ⁊ aliorũ arroganter superboꝝ statꝰ humilitate. ⁊ errantiũ in via morũ correctiõe: ⁊ nõ aliter necin alicuius cõtemptũ sufficient triturat is. ꝓout sibiliter epistola. xxj. ad quendã cleri cũ nimis superbũ transscripsit Petrus blesenſ. ⁊ vt vltima correspondeãt primis. salutẽ ⁊ spiri tũ humiliorẽ ꝓceptatas in patiẽtia feliciter dignet inspirare qui potẽs est magister humilita tis in trãquillitatis sinceritate. Vale. Datum anno Jubileo.

Forma appellationis contra Cardinalem qui in Germania vellet intrare ecclesiam cathedralem.

Dignus sanct⁹ Paulus vas electionis ve re digne glorificãdus: spũssancti gratia fulcit⁹. appellatiõis munimĩe que siuit instãter ⁊ obtinuit cõparere corã terreni principis supiozitate iustifi cãdus. ⁊ hoc in finẽ ⁊ euẽtũ si q̃s ꝑ Petrũ coapostolũ suũ: imo ꝓncipẽ apl'oꝝ aut ipius successorẽ aut alios terre ꝓncipes ⁊ ptates grauaret. hoc reme dio ꝓueniret restaurãdus. cui⁹ exemplo cũcta p mundũ matris eccl'ie mẽbra violenter aut ini que seu negligent oppssa: nõ ad iniq̃tatis defensionẽ. nõ ad rebelliõis instaurationẽ. sed ad Fe licis innocẽtie ꝓsidiũ ac ad suffocate iustificationis auxiliũ. hoc saluberrimo vicz prouocatio nis rite cõfident ex vtriusq̃ iuris gremio laudabiliter fundato. freq̃nti⁹ vteret firmamẽto. ⁊ ꝑ sertim in his vbi ꝓnceps hũaniter circũuent⁹ p importune depcatiõis instãtias. q̃bus sepissi me decipit nũc mortaliũ iudicꝫ potẽtatus. Sed dũ cõmuniter ad sinceriſſime: mens ꝓncipis ꝓuebit passim discussiõis aparat⁹. apparebit experient molestissimi grauamis insult⁹. ⁊ spe rati releuamis partiũ patẽter resultat succursus. Vnde est q̃ ego Bernhard⁹ sindic⁹ ⁊ procura tor ac sindico ⁊ ꝓcuratorio noĩe reuerẽdi ꝓris ⁊ dñi Martini electi eccl'ie Brixiẽſ. aio ⁊ in tẽtione appellãdi ⁊ ꝓuocandi ad ꝓximũ supuẽtuꝝ generale seu vniuersale: aut ꝙconomicũ cõ siliũ ꝓpono ⁊ dico in ꝓntia oĩm ⁊ singuloꝝ dñoꝝ ꝓpositi: decani ⁊ canonicoꝝ dicte eccl'ie hu ius occasiõe capitulariter cõgregatoꝝ ⁊ corã te notario publico ⁊ testibꝫ tanq̃ ꝓsonis fidedi gnis. q̃ licz nup ꝓdictus dñs meus ꝙcorditer seruat seruãdis p Capl'm iã dictũ in eꝑm eccle sie ꝓdicte Brixiẽſ. fuerit elect⁹. ⁊ p decretũ electiõis in forma solita: stiloq̃ cõsueto: ac iuris tra ditionibꝫ armato sanctiſſimo in xp̃o ꝑr̃i ⁊ dño dño Nicolao diuĩa prouidẽtia papa q̃nto. ꝓ re cipiẽdo cõfirmatiõis bñficio directũ infra tẽpus a iure statutũ p venerabiles ad hoc ꝓcurato res ⁊ nũcios cũ mãdatis sufficientibꝫ specialiter deputatos. soleñiter pũtatus. ⁊ in his omibꝫ ⁊ singulis cõcordie necnõ dispositiõis modis. p dictũ dñm nr̃m dñm papã ⁊ eius legatũ de la tere Cardinalẽ vicz reuerẽdiſſimũ in xp̃o patrẽ ⁊ dñm dñm Johannez sacrosancte Romane eccl'ie cardinalẽ ad nationẽ germanicã de latere missum plena in ea ꝓte auctoritate ⁊ ptãte mu nitũ. ⁊ p ipsa natiõe alemanica p gloriosiſſimũ ꝓncipẽ ⁊ dñm nr̃m Fredericũ Romanoꝝ re gẽ semp augustũ ⁊c. plurimoꝝ sacri imperij Romani electoꝝ. aliorũq̃ eiusdẽ natiõis tã eccle siasticoꝝ q̃ secularium principũ cõsensibꝫ accedentibꝫ cõclusa laudata ⁊ accepta atq̃ cõcordata post multa ⁊ spealiter in tali pũcto in q̃ difficultatis nr̃e scrupulus residere ⁊ sic sonare videt videlicz Jtẽ in eccl'ijs metropolitanis ⁊ cathedralibꝫ etiã sedi apl'ice imediate nõ subiectis ⁊ in monasterijs sedi apl'ice mediate subiectis fiãt electiões canonice que ad sedẽ apl'icam deferant q̃s etiã ad tẽpus cõstitutũ in ꝓstitutiõe Nicolai q̃ incipit Cupiẽtes. papa expectet. Quo facto si nõ fuerint ꝑsentate vel si pũtate min⁹ canonice fuerint: papa prouideat. si ꝙo canonice fue rint: papa eas ꝓfirmet: nisi ex cã rõnabili ⁊ euidẽti de fratrũ cõsilio de dignioꝝ ⁊ vtiloꝝ ꝑso na duxerit prouidendũ ⁊c. prout hec ⁊ alia in dicta cõcordie ⁊ cõpositiõis lr̃a plen⁹ cõprehẽ dunt exp̃ssa. Cum aũt sit publicũ ⁊ notoriũ q̃ anteq̃ dñs me⁹ electus supradictus infra tem pus a iure ⁊ ex vi prenotate ordinatiõis statutũ electiõis suę decretũ ꝓdicto dño nr̃o pape ꝓ

sentari fecerit ꝛ confirmationē rite petierit. ꝛ omnē diligentie sollicitudinē sibi possibilē ꝛ alia quouismodo cōpetenter oportuna seruari ꝛ expediri fecerit prout debuit. ꝛ de cōtingentibus ꝙntum in ipo fuerit nihil omiserit. nihilominus tm̄ dictus dñs noster dñs papa ad importuna prout p̄sumit instantiā. minime tñ certificat⁹ de meritis electi: an modo seu forma concepte p̄sentande ꝛ p̄sentate decreto electionis reuerēdissimo in christo patri ꝛ dño prout fert domino Nicolao de cusa Cardinali tituli ꝛc. ꝛ etiā ante lapsum tēporis a iure statutū ꝛ eius termino minime prout decuisset ex p̄missis: expectato dictā ecclesiā Brixien. cōtulit vt fertur: ꝛ litteras aplicas desup cōfectas cōcessit. ac alia fecit que ad hmōi prouisionē sibi videbant oportuna. Et licet p̄dictus dñs nr̄ dñs papa. sinistre prout p̄sumit informatus cōdictū ꝛ cōscriptum cōcordie nullo modorū seruauerit. ꝛ insuper licz digniori persone de quo nō dubitam⁹. taliter qualiter prout p̄mittit prouiderit. non tñ viduate prouidit ecclie diuturnā ipius vacatiōis iacturā deplangēti. de vtiliori p̄sona singulis sincere ꝑpensis ꝛ aromatū quodāmodo more tritis. attritis. ꝛ cōtritis vt purius redolebat puritas cōmixtiōis: immo huic ecclie Brixien. ꝑ talis p̄tense prouisiōis inculcationē perpetuo venenū videt patenter infusum. qō multis rationib⁹ experient deductis ꝛ deducēdis cōcernit refertū. Nam primū cū eccl'ia iam dicta sit cuz oñibus suis fructib⁹. redditib⁹. prouentib⁹. obuētionib⁹. emolimētis ad sua castra. villas. opida. vicos. possessiones. curtes: ꝛ curias ꝑtinentib⁹ sub mero mixto: similiter ꝛ imperio: necnō aduocatione. defensione. ꝛ tuitione serenissimi p̄ncipis ꝛ dñi dñi Sigismundi ducis Austrie Styrie Carinthie ꝛ comitis Tyrolis: ꝛ in huiusmodi comitat⁹ districtu cōstituta: ꝛ nisi pastor ecclie vacantis p̄dicte huiusmodi p̄ncipis bñficentia volūtatis quoꝝ gratia nunc ꝛ in futurū fuerit munitus. eius nequaꝝ poterit p̄sistere pastoralis dignitatis. p̄sertim tpalis p̄fectus. ꝛ p̄sequēter spūalis proficere nō poterit administratiōis suffultus: cū vnius siue alterius adminiculo antiq̄ssimis iure: necnō ratione dictantib⁹: nō perseuerabit cōtinuatiōis vsus. Item cū castra terrarū quoꝝ clausure tam p̄ncipis ꝙ pastoris p̄dictorū taliter sint immunitatib⁹ ꝛ munitionib⁹ cōstricti sunt ꝛ cōmixti ꝙ princeps pastorē ꝛ pastor principē si (quod absit) per dissensiōis strepitū: molestatiōis conuiciū turbulenter ingruerit. ineuitabilib⁹: imo immortalibus possent se mutuo cōtricare similiter ꝛ intricare terrorib⁹. Item si quis pastor in dicti p̄ncipis cōstitueret cōtemptū. nullius securitatis ꝛ tranquillitatis ꝛ pacis. ꝑpetuo consequeret emolumentū. Hinc ꝙ pre ceterū videt profundissimis animorū suspirijs memoriter ꝑpendū. immo cordib⁹ christifideliū perspicaciter reuoluendū. nā dum nuper in sacrosancta synodo Basilien. ꝛ cū vberrime in spūsancti gr̄a floruit. cōsultissimo fuit libramie per mundi peritiores ꝛ famosiores ꝛ expertiores ꝛ seniores. immo monarchas oim facultatū ꝛ preseꝛtim ꝑ sacre theologie professores ꝛ vtriuscꝝ iuris doctores crebrius in p̄sentia dñorū cardinaliū partim decenter annuentiū magne maturitat⁹ prouidētia solēniter auizatū vt sacrosancte romane ecclie cardinalib⁹ alia ꝙ ꝑ ecclesiasticaꝝ dignitatū siue bñficiorū stipendia fierēt sufficientia prouisiōis suffragia: cū per tales quos hacten⁹ seruarunt morē: modū ꝛ cōsuetudinem eccl'ia ꝛ ecclesiastic⁹ ordo ꝛ ecclesiaꝝ ministri nimiū dissipati grauarent. ꝛ igitur proinde fuit annotatū vt eorundē cardinaliū multitudo ꝙ protūc put exnūc modum excesserat cōgruitatis ad minorē nūeruz redigeret. cū prout iuris doctores: imo lucerne mūdi determiarūt. et patet ꝙ duo sufficerēt cū certus in iure nūerus tāte sublimitatis nō videat determiatus. ꝛ insup officia ad que primū ꝛ p̄ncipalius ꝑ Siluestrū ꝛ Marcellum ꝛ Fabianū summos pontifices quondā magne deuotiōis instinctu ꝛ alios ipsorū successores deputati fuerant attenti seu occupati minime vident. sed pomposе ructuantes inflati tales actus exercere verent. Item cuz in suis prelaturis sibi per summū pontificē vt premittit assignatis nō cōsueuerint residere sed potius vt putant romane curie ꝛ curialib⁹ actibus indesinēter adherere. vñ attende sincerius nam loca pia sibi taliter cōcessa aut cōmendata vel collata seu annexa. nō tm̄ in tēporalib⁹ sed etiā in spiritualib⁹ periculosissimas ꝛ p̄nicios̄issimas ac irrecupabiles per singulos annos ꝛ ānoꝝ reuolutiōes: imo dies patiunt dilaniatiōis: laceratiōis. dissolutiōis. ꝛ cōquassationis iacturas. ꝛ hui⁹ maxime vident experient ꝛ inhumanit rei geste signa ꝛ prodigia magna in occidentaliū partiū eccles̄ijs ꝛ monaster̄ijs ꝛ cenob̄ijs ꝛ zenodoch̄ijs ꝛ hospitalibus ꝛ p̄sertim in Gallie plaga: vbi cardinales hacten⁹ huiusmodi dom⁹ dei cōsueuerūt habere in prouisionē aut beneficiū vel in cōmendā. ꝛ ipi cardinales taliter comederūt eadem ꝛ comedendo consumpserunt. ac fructus non tantū preteritos: sed etiā p̄sentes ꝛ futuros aꝑ fructuū possessio-

nes ꝛ stationes taliter euiscerauerūt ꝙ in quibusdā locis nō est nec fuit tanti tegminis obumbraculū ꝙ clerus aut ministri sacrificiorū a roze celi aut ymbrū tempestate secure se collocare nō valuerūt. immo nō tantū fructꝰ sacrorū locorū per negligentiā vel desidiā vel auariciā deuastarūt. sed insup sicut hi de quib lamentat propheta dicēs. O deus venerūt gentes in hereditatē tuā: polluerūt templū sanctū tuū ꝛ comederūt Jacob: ꝛ locū eius desolauerūt. ꝛ sic dicti cardinales hmōi loca sancta cū clericis fratrib ꝛ monachis penitus ꝙ nō remanserat vngula deuorarūt. Que oīa ꝛ singula sic fieri visa sunt ꝛ cognouimꝰ ea. ꝛ patres nri narrauerūt nobis in cōcilio predicto Basileē. His oīb⁹ cordialiter p principē nostrū immo dominū regē predictū ꝛ illustrissimā domū eius ꝛ nostrū electū ꝛ electores eius anxiato spū turbatis quoq; visceribus superminēter ꝛ profundissime ppensis. nō videt dñs cardinalis salua sua reuerēdissima paternitate q̄ alīs in ecclesia sua prochiali in vrbe cōstituta residere tenet per nullius euētus occursum reb⁹ presertim vt nūc stantib aliqualiter admittēdus. ꝛ hoc nō propter ipius venerabilissime psone qualitatē que a suis pmordijs p multas nationes notissima: semper dilexit eccl'iam vtriusq; status cūctorū felicitatē. sed hoc fit ꝓpter sui status moderni successores qui semel intrantes ecclesiaꝝ vel monasteriorū menia: tanq; talpe viridaria nunq; relinquūt inofficiosa. Et igit ego Bernhardus sindicus ꝛ procurator: sindico ꝛ procuratorio nomine quo supra. sentio nō tm̄ dictū dominū meū electū. immo terre principē istius ac eccl'iam Brixieē ꝛ capitulū ꝛ singulos ecclesie canonicos ꝛ clericos: immo totā dyocesim ꝛ singulas vtriusq; status psonas eiusdē dyocesis. imo quod maiꝰ est omēs germanie eccl'ias p huiusmodi nouitates ꝛ per lras dicti domini pape ꝛ processus exinde secutis: necnō de psona tam eminētis prelati videlicet Cardinalis: vehemēter nimis fore grauatos. ꝛ futuris temporib⁹ propter huius inaudite rei violētos incursus attrotius grauari. immo tales adinuētiones nouas totius illius p̄incipatus ꝛ aliorū principatuū huic principi cōnexorū ꝛ eccl'esiaꝝ ac monasteriorū in eisdē constitutoꝝ: miserabilē minari ruinā. Et igit a dictis litteris ac processibus ꝛ penis p eosdē fulminatis ꝛ cōminatis. in his scriptis ꝓuoco ꝛ appello ad cōdictū ꝛ cō scriptū sacrosanctū generale aut vniuersale vel yconomicū cōcilū ineuitabiliter ꝛ incūctanter proximis tēporib⁹ celebrandū ꝛ superuenturū. ꝛ apostolos peto primo ꝛc. ac instanter ꝛc. mihi dari si q̄s sit qui mihi eos dare voluerit. Subijciēs dictū dominū electū: immo p̄incipem ꝛ suorū principatuū ac terrarū prelatos ac vtriusq; status homies cuiuscūq; conditiōis fuerint protectioni: tuitioni ꝛ defensioni iam dicti generalis seu vniuersalis aut yconomici cōcilij: imo vniuersalis eccl'ie presentis ꝛ illius que viuis cōstituitur: cōstruitur ex lapidib⁹. cuius res agit: ꝛ ne deterius inde cōtingat mature prouideat. Et insup solenniter nomīe quo supra deducā protestādo. ꝙ cū spū humilitate cōsternamus nos ad pedes sanctitatis dñi nostri pape: corde ꝛ animo: imo si licebat effectualit aut se facultas obtulerit personaliter se cōuoluendo. ꝛ ꝙ hāc appellatiōis propalationē. nō ex elationis rebellionis inobedientie: vel spretus aut contemptus causa ꝓposuerim. sed pro inuasionis importune ac acceleratiōis improuise periculo securius euitando. ꝛ pro largioris dilatiōis benignitate recuperāda ꝛ deliberandi pscrutandi diligenter quoq; ruminādi perspicaciter occasione cū spiritus respiratiōe sincerius obtinenda. vt dictus electus pro se ꝛ nomīe ecclesie Brixieē. imo princeps terre de incumbentib⁹ eccl'ie predicte necessarijs oportunis quoq; cōfluentib⁹: occurrentib⁹ ꝛ ingruentib⁹ damnorū euentib⁹ terribiliter ex aduene necnō alienigene supuenientis plati vel pastoris ignoti institutione valeant sensim ꝛ premeditatim cū veritatis sinceritate que deus est largiter corā etiam vniuersali eccl'esia quā synodus pdicta repsentabit audenter cū cōfidentia pronūciare. Et etiam protestor nomine quo supra ꝙ huiusmodi appellatiōis collationē cum eisdē honorificentia solēnitate veneratiōe diligentia: necnō legalitate quib⁹ decet expedit ꝛ cōgruit ꝛ quā totius competentius vtilius fructuosius ꝛ magnificētius fieri potest prosequi: ꝛ de eius effectu fundit⁹ ꝛ radicitus experiri volo similiter ꝛ firmiter intendo propono diligēter sollicitus quoq; dispono. ꝛ saluo mihi nomīe quo supra iuris cōmunis adminiculo vt pñtē appellatiōis ꝛ prouocatiōis formā ꝛ tenorē corrigere: emēdare: innouare: renouare: minuere: ac augmētare seu intimare: publicare: ꝛ propalare valeā: vbi quomodo ꝛ quādo quotiēscunq; ꝛ qualitercunq; fuerit opportunū in vim: finē ꝛ euentū vt iamdicte Brixieē ecclie suaq; tribulatiōis imminētis quoq; periculi cōturbatio lamētabilis ad totius eccl'ie christifideliū quoq; filiorū palā perueniat notificationē publicā ꝛ notoriam ꝛc. Super quibus ꝛc.

Tractatus

De libertate ecclesiastica Tractatus eiusdem.

VIcarius reuerēdi in christo patris ⁊ dñi dñi Heinrici epi Constantien. in spūalib⁹ generalis: dilecto nobis in xpo magistro Felici Cantori Thuricen. decretorū doctori salutē: ⁊ si qd dulcius salute. Qm̄ dicit Greg. sup Ezech. omel. xij. de iudea ad captiuitatē peruenietē. q̄ viderūt eā hostes ⁊ deriserūt sabbata eius. Hostes q̄ppe sabbata deridēt q̄n malign⁹ spūs ociose mēti prauas cogitatiōes inj̄cit: vt ⁊ si quiescit ab ope nō q̄escat a malor̄ ope⁊ delectatiōe Hec ille. Et igit̄ ne q̄escas accidiose torpor̄ caligie vt fortassis hactenꝰ fastidiebas lassitudie. Te ḡ gratanter req̄rimꝰ vt scribas de ecclīastice

Felix. Lassum me putat ve. pa. iudiciū. ⁊ si aur̄ vestra fuisset cir- ca os meū vt dixit ad Bricciū gēma sacerdotū. iā lapso temp⁹ modico reuolutiōis curriculo. nō rep̄henderet̄ me tanta segnitia p̄essum.

Vicari⁹ Hōstra locū vt q̄ te videam⁹ occupatiōis laborinto fuisse pplexū.

Felix. Au ⁊ p fortassis ,put videbit̄ largū cōpilaui vtriusq; iuris reptorū. Itē collationē q̄ndam ⁊ cōsequēter ei⁹ recapitulationē ꝓtra valid⁹ mēdicātes: vicz Beghardos ⁊c. Et iterū aliā collationē specialē ꝓtra Anachoritas. i. beghardos siluestres. Itē glosaui q̄ndam bullā dudū p dictos beghardos p sui stat⁹ cōfirmatiōe impetratā. Itē tractatulū de negocio monachor̄ ad req̄sitionē abbatis de Wulbrun. cōceptū. Itē aliū tractatulū de plebanis ⁊ religiosis mēdicātib⁹ in p̄dicatiōis ⁊ cōfessionis officio se inuicē impedientib⁹. Itē tractatulū de nouis officijs ⁊ bñficijs ⁊ dieb⁹ festiuis nō instituēdis. Itē de oblatis ⁊ solutis pecunijs ꝓ p̄benda vel bñficio in ecclesijs vel monasterijs obtinēdo. Itē quādaz epl̄am de celis missam ꝓtra negligentes cultū diuinū etiā iuratū. Itē largā collationē de anno iubileo ⁊ ei⁹ indulto. Itē recapitulationē sup illo. Itē de aure ⁊ tēpestatū bñdictiōib⁹ cū sacro altaris fiendū. Itā tractatū de exorcismis ⁊ adiuratiōib⁹ cōtra animalia bruta. Itē de arbore torcular̄ in die festo de loco ad locū transferēdo. Itē de furto reliquiar̄ miraculose nup in loco heremitar̄ beate virginis ꝑpetrato. Itē conse q̄nter epl̄am q̄ndam ꝺ quēdā supbū clericū. Itē formā appellatiōis ꝓtra cardinalē qui in Germania vellet intra ecclesiā cathedralē. Itē tractatulū de ꝓtractib⁹ q̄ vulgariter Gysel nūcupant. Itē largā collationē de balneis naturalib⁹ siue termar̄ loc⁹. Itē doctoratū in stulticia. Itē tractatū aliū de tēpestatib⁹ ex mortuor̄ cadaueribus exort̄. (Et nota q̄ etiā idē doctor cōposuit tē pore sue incarceratiōis: ⁊ post requisitiōis vicarij p̄dicti tractat⁹ vicz de religiosis p̄rietarijs. Itē de exorcismis. Itē de credulitate demonib⁹ adhibēda. Itē de matrimonio: qui p̄dictis vt patz intuēti sunt inserti. Itē etiā composuit in eadē sua captiuitate detētus tractatū quēdā de boni ⁊ mali occasione. Itē aliū tractatū de emptiōe ⁊ vēditione vni⁹ ꝓ viginti: q̄ p̄fatis tractatulis mor̄ suo ordine subiūgent̄. Itē cōsequēter in eadē sua incarceratiōe cōposuit regiſtrum in causa q̄rele suiipius. Itē tractatulū de miscōia defunct̄ ⁊ captiuis impēdenda.) Et nūc ad ꝓpositū loquēdo ipsi vicario ante suā incarcerationē ⁊ eius req̄sitionē de p̄senti tractatu cōpilando. Item cōposui nup copiosum volumē qō dicit̄ liber de nobilitate. xxxiij. capitula in se largiter cōtinens. Itē p̄cessum iudiciariū inter nobiles ⁊ cives Thuricen. ex vna: ⁊ rusticos Switen. cū cōpliciby viuos ⁊ defunctos ꝓtibus ex altera. coram diuine maiestat̄ tribunali in celis habitū. Itē tractatū q̄ndā cōtra iniq̄s iudices. Itē aliū tractatū de Assisinis in mortē p̄ncipis tēdentib⁹ vel machinantib⁹. Item dyalogosam collationē de cōsolatione iniq̄ suppressor̄.

Vicari⁹ Et si de q̄libet ꝑbo ocioso reddēda est rō. vt Matth. xij. ⁊. xxij. q. vl. imo potiꝰ de omni tpe ocioso. vt no. ibidē. vide qd fecer̄. in hoc te nō iudicabo. ⁊ bis positis intentū nr̄m p̄sequere de ecclīastice libertat̄ articlo.

Felix. Dicit Greg. moral. vij. c. vl. Ociosum quippe ꝑbū est qō aut rōne iuste necessitat̄: aut intētiōe pie vtilitat̄ caret. Et nūc sincere ꝑpendat̄ nōne ꝑbor̄ siliter ⁊ operū foret vacuor̄ nimia supfluitat̄ inanitas eneruare. imo refricare qō p antea tot magnorū virorū plene rimauit assiduitas.

Vicarius. Et qui sunt hi quorū fuit scribendi de talib⁹ tanta facultas?

Felix. Sunt ⁊ fuerunt omēs venerabiles summiste p̄cipaliter in titulo de ecclesiarum immunitate aut emunitate scribētes. vicz Hostien. Goffredus. Raymūdus. Tan-

credus. Roffredus. Donaldus. Fauentin⁹. Richardus. Damasus merseburgen⁹. Pisanus. Hinc Guil. durādi in speculo. ac iobānes ⁊ Ulricus p̄dicatores. ⁊ insup sanctus Thomas. Hinc in antiquis ⁊ nouis iuribꝫ multos glorioſos poteritis respicere textus. Hinc p̄ ceteris iam dictis videt notandū p̄cipalius: qz sacratiſſim⁹ princeps ꝑpetuus Augustus dñs Justinian⁹ Justini imꝑatoris filius in suo codicis volumīe. ⁊ p̄sertim in libro p̄mo. tit. v. ponit leges de sacrosanctis eccl'ijs ⁊ rebus ⁊ priuilegijs earū. ⁊ ibidē ponit cōstitutio Friderici imperatoris p̄mi quā fecit in sua coronatiōe. ⁊ que taliter videt sonare Cassa ⁊ irrita esse nūciari ꝑ totā ytaliam p̄cipit oīa statuta ⁊ cōsuetudines cōtra libertates ecclesie earūqꝫ p̄sonas inductas aduersus canonicas cōstitutiones vel imꝑiales sanctiones. ⁊ ea de capitularibꝫ penitus aboleri mandat ⁊c. Item Justinian⁹ predictus eodē libro ponit leges de episcopis ⁊ clericis ⁊ orphanotrophis ⁊ xenodochijs ⁊ assisterijs ⁊ monachis captiuis ⁊ nuptijs clericorū vetitis seu p̄missis. Item eodē li. de episcopali audiētia: ⁊ de diuersis capitulis q̄ ad ius curamqꝫ ⁊ reuerentiā pontificalē ꝑtinent. Item eodē li. de his q̄ ad eccl'iam cōfugiūt vel exclamāt. Item eodē li. de his q̄ in eccl'ijs manumittunt. Item idē imꝑator in autētica coll'. j. vt determinatus sit nūerus clericoꝝ sanctiſſime maioris eccl'ie ⁊ ceterarū sanctaꝝ eccl'iaꝝ. Item eadē coll'. de monachis. Item eadē coll'. quō oporteat epos ⁊ clericos ad ordinationē deduci: ⁊ de expēsis eccl'iarū. Item ibidē coll'. ij. de nō alienādis aut p̄mutandis ecclesiasticis rebꝫ imobilibꝫ. aut in speciali ypothecādis creditoribꝫ. sed sufficere generales ypothecas. Item eadē coll'. quō punit qui sacra vasa vel donataria pignorat. Item idē ibidē coll'. iij. de mensura ordinādoꝝ clericorū. Item eadē coll'. de ministrantibꝫ in sacris officijs. Item ibidē coll'. v. vt de cetero cōmutatiōes ecclesiasticarū rerū nō fortuite fiant ad p̄ſſimū imꝑatorē. ⁊ hoc mō ad alias p̄sonas transeāt res subite tangꝫ sententie tm̄modo fiant ad imꝑialē domū. Item ibidē vt ea que vocant insinuatiua sup clericis in maiori q̄daz eccl'ia dent: in alijs aūt eccl'ijs penit⁹ nō dent. Item ibidē vt clerici q̄ recedūt alijs p̄o eis surrogatis ꝑbere surrogatis emolimēta: recedētes remanere volētes nō suscipi. ⁊ vt si q̄s edificans ecclesiā aut aliter in ea deseruientibꝫ ministrans molimēta voluerit aliquos clericos instituere: nō fortuite eos sed iussu sanctiſſimi patriarche suscipiant. Item ibidē vt in priuatis domibꝫ sacra mysteria nō fiant. Item ibidē vt defuncti seu funera eorū nō inuirient a creditoribꝫ. Item ibidē vt nullus fabricet oratoriū domū p̄ter voluntatē epiſcopi ⁊ vt deputet p̄bus que circa diligentiā ⁊ statū fabricationi oratoriū sufficiāt. ⁊ vt epi non desint suis ecclesijs. ⁊ de alienatiōe ecclesiasticarū rerū mobiliū. Item ibidē coll'. vj. cōstitutio de his q̄ ingrediunt monasteriū ⁊ de substātia eorū ⁊ ex quo tempe oportet eā valere. Item ibidez apud q̄s oportet causam dicere monachos assisterios. Item ibidē de dignitatibꝫ ⁊ que dignitates liberanta patria p̄āte. Item ibidē vt clerici apud ꝓprios epos p̄mū cōueniant. postea hic apud ciuiles iudices. Item ibidē coll'. vij. cōstitutio nouat cōstitutionē que p̄scriptionē centū annoꝝ locis venerabilibꝫ declarat. Item ibidē coll'. ix. de alienatiōe in emphiteosim ⁊ locatiōe ypothecis ⁊ alijs diuersis cōtractibꝫ vniuersis locis rerū sacraꝝ. Item ibidē de eccl'iasticis titulis. Item ibidē vt differētes iudices audire interpellantiū allegatiōes cogant ab epis hoc agere ⁊ quādo in suspitionē habuerit iudicē parit audiat causaz. ⁊ ciuitat⁹ epus de cautela quā optet ⁊ omnino epm agere. Item ibidē de sanctiſſimis epis ⁊ deo amabilibꝫ ⁊ reuerēdiſſimis clericis ⁊ monachis. Et eminēter notandū ad intentiōis nr̄e ꝓpositū q⁹ he legū sacrarū rubrice tangꝫ decretaliū faciūt fidē inꝫtum habēt pfectā oīonem. ⁊ allegari p̄nt ad cuiuslibet rei geste vel gerende rationē. ⁊ al's rubrica cui⁹ ratio ⁊ oratio nō est integra nō videt aliquaten⁹ alleganda. Ita no. Jo. an. in addi. spe. de disputatiōe. §. vlt. in fi. secus de rubricis decretoꝝ quibꝫ freqnter cōcludit cōtrariū. vt no. ibidē. Et vt gueniam⁹ ad intentiōis nostre finē. Ecce q̄s mīrifice magnani miterqꝫ glorioſe necnō deuotiſſime Constātini imperatoris inclyti diua maiestas christianiſſima q̄z serenitas religiōis munimine decorauit eccl'ias ecclesiarūqꝫ p̄ncipes ac p̄uilegiauit. ⁊ inclinationis affectu naturalis quantuz dilexerit: nō solum p̄rincipes sacerdotū: sed clericos ⁊ religionis cultores vniuersos. vt. xj. q. j. Futurā. xcvj. dist. In scripturis ⁊ qualē immunitatis ⁊ emunitatis: ⁊ priuilegij: ⁊ libertatis: ⁊ p̄rogatiue: ⁊ securitatis: ⁊ stabilitatis munificentiaz: Et idem Constantinus ⁊ imperij sui successores tradiderint. indulserint. concesserint. ⁊ p̄stiterint sacrosanctis eccl'ijs: ecclesiarūqꝫ p̄rincipibus qui pontifices: antistites: archimandrite: ⁊ patriarche nuncupātur. ⁊ insup ceteris p̄latis ⁊ clericis ac religioſis vniuersis eorundemqꝫ p̄sonis: rebus ⁊ locis: p̄out hec ⁊ alia in vtriuſqꝫ iuris corporibus videntur inclu-

sa: z aliqualit supius annūcrata. Hinc q̄liter impatores idē z eorū successores ac alij terre reges. pncipes. marchiones. duces. comites. barones: z nobiles de suoꝝ regnorū z terrarū porrionib z patrimoniorꝝ ꝓprietatib res mobiles z immobiles. iura. iurisdictiones. districtus z possessiones. cū oib ptinentijs tā largiter libere nobiliterq; donauerit. fundauerint. edificauerit: z ꝓstruxerint loca pia: vicz ecclias maiores z minores. z monasteria. zenodochia. z hospitalia. z insup progatiuas p̄dictas quantū in ipis fuerat indulserint. z finaliter quō z qualiter summi pōtifices p̄dicta loca pia cū psonis z rebus ab oīi secularū pncipū potestate. iurisdictione z maioritate ac potētia z potentat⁹ preeminētia liberauerint. exemerint. z absoluerint. put hec z alia in p̄dictoꝝ summoꝝ pōtificū z impatoꝝ voluminib. z alias p litteras z bullas ac munimēta singularia z particularia in cōmuni vel seorsuz recōdita plenissime reperiunt cōscripta. Et igitur vltra pater reuerēde quid vultis vt fiat? Nam vt dicit phus. Peccatū est fieri p plura quod eque fieri pōt p pauciora. Et circuitus z oīis superfluitatis euītus videt vitandus. vt le. z no. in Cle. de rescrip. Auditor. z oīne quod est nimiū: vertitur in vitiū. de maio. z obe. Humilis. in prin. p Hosti. de testa. Req̄sisti. §. Si ꝓo. Et vltra scribēdi foret opus sicut illius de q̄ scribit. vj. q. j. Si omia. vbi dicit. Supuacuis laborat impendijs q̄ solē certat faucib adiuuare.

Vicarius. O frater: nō sufficiūt verba vbi opus est facto. vt le. z no. lxxxvj. dis. Non satis. qz scriptū est. Estote factores verbi z nō auditores tm: fallētes vosmetipos. Jac. j. Sz qz de facto factores inauditaꝝ factionū z nouoꝝ factoꝝ miraculose: imo mōstruose patēter emergūt q̄ antidia noua requirūt. z nouis reb noua remedia nouitatates adhibebūt. de iura. ca. Ceterū. z experimēta morboꝝ nos inuenire multas medicinas vticz cogūt. l. dist. vt cōstitueret. z natura nouas deproperaret edere formas. C. de ve. iu. enu. l. ij. §. Sz qz de iure. z natura multis nouitatib vtit. z de nouis noua q̄tidie procreant. vt in aut. de consang. z vteri. fra. in pn. coll. vj. Et igit de nouitatib in facto recēter occurrētib. z libertati seu emunitati ecclesiastice violēter ꝓtrariātib: dic q̄so q̄d tibi videt de xpo z eius vicarijs talia tā

Felix. Et si in p̄missis tā largit designat⁹: nō vult cōtentari sa- (patienter sustinentib z gacitas ve. pa. Audiam⁹ quid dicat lex impialis auctoritat⁹: a capite reddēda est ratio. ff. de eden. argētarius. z capite languescēte cetera mēbra dolēt. aut cetera corpis mēbra infectione languēt.

Vicarius. Et quid hoc ad pncipalis ꝓpositē questiōis intentuz.

Felix. Videam⁹ capita ad ecclesiastice libertatis defensionē z cōseruationē diuinit⁹ z humanit⁹ ordinata. vt dicā lamētabiliter cū ꝓpheta. O īne caput languidū z oīne cor merēs: a planta pedis vsq; ad verticē nō est in eo sanitas: vuln⁹ z liuor z plaga tumēs. Esa. j. z. vj. q. j. §. veruz.

Vicarius. Et quid hoc est dicere? aut loqueris in parabolis aut in enignate.

Felix. Nōne vestre cōstat sollertie q̄ Romana eccl'ia ecclesiaꝝ omniū est caput. xij. dist. p̄ceptis. z. c. nō decet. z pastor hui⁹ eccl'ie Petri successor z pncipis apl'orū vicari⁹: immo xpi locuz tenēs pnceps z caput est olim ecclesiaꝝ z olim sacerdotū z summ⁹ sacerdos. xxj. dist. Cleros. z solus vocatus summ⁹ z Roman⁹ pontifex. de cōsti. c. j. li. vj. cū concor. z omia iura hz in scrinio pectoris sui. Jbidē. z ois sufficiētia est in eo. vt no. ibidē. z est lex aniata in terr. vt. ff. de offi. dele. ab arbitris. li. vj. z qđ fit eius auctē fit auctē dei. xxiij. dist. j. q̄cunq;. z. q. iij. si q̄s nō recto iudicio. z est successor moysi z supra impatorē. de ma. z obe. solite. z ideo impatorē cōfirmat. consecrat. z coronat. z eū deponit. de elec. venerabilē. xv. q. vj. Alius. Hac igit immēsa summi pōtificis sanctissima auctē ppensa. qua pōt z debz tanq; vnicus pnceps regū terre. Primo domui sue fideliter p̄esse. de q̄ scribit. O portet ep̄m domui sue bene esse ppositū habentē filios sibi subditos in oīi castitate. j. Tbi. iij. lxxxix. dist. in pn. Que quidē dom⁹ est palatiū pape. Curia q̄q; romana z oēs habitātes in ea. sunt filij sibi subditi z descendētes ex ea. sicut dom⁹ Jacob fideliter segregata de ꝓp'lo barbaro. i. infideli de egypto. A qua q̄dem domo gl'iosa sumere concernit initiū z robur z firmamentū z exemplū oīs ecclesiastice libertat⁹ magnificētia. Scriptū em̄ est. Qualis pater: talis fili⁹. z tanto q̄s melior quāto melioribꝰ p̄est. vt le. z no. lj. dis. Miramur. Nō aūt ponam⁹ os in celū qui transim⁹ sup terrā: z loq̄ cōtra talis pncipis serenitatē. q. sanct⁹ est. put Symach⁹ papa. Quis em̄ sanctū nō dubitat quē apex tante dignitat⁹ extollit. xl. dist. nō nos. imo sctissim⁹ z beatissim⁹. put ip̄m acclamat romane curie cetus. z est obseruātie cōis ibidē stilus. z tanq; lex facit ius: vt de cri. fal. Licet. z intm̄ q̄ alios sanctificat. canonizat. z sanctos vocari declarat. z hoc in suo palatio ap'lico. z nup constabat de sctō Bernhardino.

Vicarius. Amore dei sufficit q̄ sit sctūs. ⁊ hmōi sanctitate nō a se habet sed a cathedra quā possidet. xix. dist. Sunt oēs. xl. dist. Non vos. Nā sanctissimus ⁊ beatissim⁹ sunt suplatiui gradus q̄ supra se nō habēt graduū status. vt le. ⁊ no. in. l. Ubi autē. in p̄n. ff. de ẏ. ob. ⁊ vni soli summe rei cōuenit: vt ibidē. ⁊ ita fatet sanctior deo. q̄ solus dicit altissimus ꝑm scripturas. **Felix.** Non est cura. nā ⁊ suplatiuus etiā ponit̄ pro positiuo. ff. ad. l. fal. l. penalē. §. stipulatio. ff. de mino. l. vlt. in fi. et que ⁊ hoc videt̄ fore falsum. laudādi seu cōmēdandi anio dicunt̄ nō restringūt. ff. de ẏ. emp. l. Ea que. ⁊ curialis sermo non inducit obligationē. de instī. cū venissent. et ꝓterea etiā episcopi dicunt̄ sanctissimi. ꝓout sup. ꝑ leges probatū est. Uñ dicit Aug⁹. in li. de mēdacio. ⁊ habet̄. xxij. q. ij. primū. q̄ talis sermo dicit̄ adulatio: ⁊ fit placendi cupiditate ⁊ suaui eloq̄o: ⁊ dicit fore mortale peccatū. de q̄bus dixit ꝓpheta Pſ. lij. Qñ deus dissipauit ossa eorū qui hominib⁹ placent. cōfusi sunt qñ deus sprexit eos. ⁊ molliti sunt sermones ei⁹ sup oleum ⁊ ipsi sunt iacula. Pſ. lxiij.

Vicarius. Hec nihil ad nos nec ad materiā quā p̄mouim⁹ vnde procedas in materia emunitatis ecclesiastice quā incepim⁹ vt penā legis nō incurram⁹ editā cōtra p̄ncipi maledicentē de maledicis. c. s. ⁊ in glo. s. Sed dicam⁹ de domesticis eius q̄ noīe suo regūt mundi climata. ⁊ habēt libertatē ecclesiastice gubernacula. ⁊ gubernaculū nob ostēdunt ꝑ exempla vt seq̄mur eor̄ vestigia. nā q̄d ꝑ maiores fit defacili trahit̄ a subditis in exemplū. de vo. Magne.

Felix. Protestor q̄ aperiā in parabolis os meū ⁊ loquar ꝓpositiones ab initio quāta audiuim⁹ ea ⁊ cognouim⁹: ⁊ patres nr̄i narrauerūt nob. ⁊ nō sunt occultata a filijs eorū in generatiōe altera. imo plegendo. girādo. plustrando. circūuoluēdo. ⁊ scrutādo scrutinio ꝑ oēs historias ⁊ historiar̄ ꝓgratores experimur q̄ ab apl̄or̄ p̄ncipe ⁊ ꝑ singulos suos successores notant̄ de gestib⁹ romanor̄ pōtificū ⁊ vsq̄ ad modernū scribētes nō vidim⁹ nec audiuimus nec intellexim⁹: tū auaricie. tū ambitiōis. tū exactiōis. tū circūuentiōis. tū deceptionis. tū nequitie. tū crudelitat̄. tū seueritatis tāt̄or̄ excessiuis acerbior̄ sublimitat̄ forma ⁊ benignitat̄ spem ꝓpetrātes q̄s ꝓnūc sunt pusilli cū maioribꝫ Romanā domū: imo totā curiā ei⁹ regentes.

Vicarius. In q̄bus pñt hec discerni. **Felix.** In rerū magistra q̄ nūcupat̄ experiētia. Haz nec peritis nec doctis nec doctrinat̄ nec honestat̄ titulo coronat̄ subueniūt iura aut iuriū cōditores seu ꝓditorū successores ⁊ successorū munimēta. sed supba dñatrice pecunia fulcitis mediatoribꝫ Hiezitis eccl̄iastica cōferunt̄ stipēdia ⁊ stipēdior̄ querit̄ qualitas ⁊ nō beneficior̄ seu eorundē patronor̄ imo fundator̄ dignitas ⁊ bñficia dotantū sincere deuotiōis immēsitas. sed de terrigenar̄ incolar̄ ⁊ domesticor̄ fauciby surripit alimentū aduenar̄ alienar̄ ⁊ peregrinor̄ clericor̄ rapacitas. Et his clare ꝓpensis ꝑ simpliciū mētes: imo laicor̄ gentes. imo ꝑ terre p̄ncipes quorū munimīe defendi iubet̄ eccl̄iastice libertat̄ immunitas: inducit̄ indignatiōis seuerissime crudelitat̄ ferocitas Et q̄d sequit̄ dū taliter simplices in litteris egentes in doctrinis ꝑ magnor̄ beneficior̄ accumulationē crescūt in subditis diuitiarū donis. ⁊ carent fundamēto regimīs ecclesie dignitatis. ⁊ sic ruit prerogatiua penit⁹ indefensa in maioribꝫ ⁊ consequēter in minoribus religionis eccl̄iastice libertatis.

Vicari⁹. Tu nimis generalit̄ diffuse quoq̄ loquer̄. ⁊ vniuersaliter in immēsitate tante facultatis. Et igit̄ postpositis Romane curie curialiuz quoq̄ suorū tanq̄s debis qui foris sunt: ⁊ nihil ad nos negotijs. immo surlum sunt: ⁊ q̄ntum in eis ecclesiastice sunt libertates: ingenij nostri cognitionē excedūt. sed aliorū ꝑ mundū dispersorū principū ⁊ plator̄ conditiones edic: qualiter in ipis immunitatis prerogatiue saltem ecclesiastice cōsistunt.

Felix. Cōstat q̄ post summū pōtificē quē tāgere nō volum⁹ metu penar̄ supra descripta rū: ceteri pōtifices quocūq̄s censeant noīe vt p̄mittit̄ sliter dicunt̄ ecclesiar̄ ⁊ ecclesiastice libertat̄ ⁊ emunitatis p̄ncipes ⁊ sanctissimi christi legati: spūales p̄res ⁊ cōfratres pape ac coepiscopi ⁊ colūne eccl̄ie vt expresse probat̄ in Ele. s. de penis. ⁊ magno cōsilio dicit pater clericorū suor̄. vt de resti. spo. Cōquerēte. de cen. Cū apl̄s. q̄ paternꝰ effectus vincit omnē affectū. C. de cura. furi. l. vlt. in p̄n. vbi dicit lex. Quis enī talis effectus extraneus inueniat̄ vt vincat paternū? Et licz hec lex loquat̄ de carnalis paterne dilectiōis affectu. hic tū pater spūalis. put spūalia excedūt tpalia. vt de transla. Inter corpalia. ⁊ sue paternitatis intētio iure ⁊ ratiōe p̄cellit oīs dilectiōis sinceritatē. tanq̄s respublica cōmunis vtilitatis rōne excedit priuatā. vt patz q̄ pro defensiōe patrie q̄ res est publica impune. pat̄ occidit filiuz: ⁊ ecōtra. vt experiat̄ q̄ dilectio reipublice excessiuz bz in carnalis dilectiōis paterna. put le. ⁊ no. de cōuer. in fi. c. s.

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA Poznań

ꝛ in glo.iij. Item dicitur vicarius xp̃i ꝛ ip̃ius dignitas cp̃alis maior est regali. de sacra vnc.c. Uno.ꝟ. Refert.ꝛ imperiū mixtū ꝛ merū habz in prochia sua.vt in Cle.q̃uis.de fo.cõpe. Et licet q̃libet coꝛ pontificū sicut summꝰ põtifex modernꝰ ꝛ sui p̃decessores fuerit olim clericꝰ immo scolaris substanter vnicus modico fortassis vl̃ nullo ecclesiastico saltē stipēdio munitus ꝛ modicoꝛ iuxta nature leges alimentoꝛ ꝛ sumptuū vsu cõtentus.ꝛ nūc vnus idē homo p̃sulatus ꝛ magnarū copia rerū subito dilatatꝰ:ꝛ tanq̃ noui hom̃is natura videt induꝰ.q̃a nunq̃ visus est hõ qui fuerit ep̃us aut p̃latus natus sed de nouo creatꝰ:vt plerunq̃ videt tali dignitatis culmīe munitus. Et vt plurimū de mīoris status cõditione:ꝛ raro vl̃ nunq̃ de maiorū gradus sublimitate ad culmē tante dignitatꝭ prouectꝰ.de quo dixit ap̃lus ad Hebr̃.v. Omnis nanq̃ põtifex ex hominib assumptꝰ pro homib cõstituit ꝛ vtinā vocaret a deo tanq̃ Aaron:ꝛ nõ vendēte Jason sacerdotiū exq̃sitis curialib studijs.curiosis tractatib ꝛ plerisq̃ laboribꝫ ꝛ expensis cõpararet.vt.ij. Wach.j.ꝛ.ij.ꝛ.j.q.j. Sicut eunuchus. Et nūc mirabilia testimonia dñi ꝓpende in quē putamꝰ finē vt talis taliter eleuatꝰ se nõ recognoscat naturalit̃ homunē:cuiꝰ natura paucis fuit cõtenta.vt dicit Auicēna.ꝛ factꝰ est repēte (sed nõ de celo) sonꝰ aduenientis spūs vehemētis inflatiõis:ꝛ vltra vire necessaria sibi tā in tpalib q̃ in spūalib tā violent immēsaꝛ modoꝛ accrescūt diuitiaꝛ potentatꝰ.vicz in burgis.castrꝭ.opidis.villis.vicis.areis ꝛ possessionib:imo ciuitatib ꝛ vrbib:ac alijs vtēsilib:vt aureis poculis ꝛ argēteis vasis copiosissime sit munitus.ꝛ Assueri cōuiuijs assuete refectus. Et insuper nobilium cetu equitū cōmitiua ac larga familia ꝛ famuloꝛ famulis fulciti.nōne p̃cipalit̃ vt eccl̃iam ꝛ eccl̃ie sue filios.imo suos ꝛ plus q̃ carnales aut naturales vtriusq̃ status in sue libertatꝭ munimine ꝛ īmunitatis liberalitate defendat.ꝛ aiam suā tanq̃ fidelis pastoꝛ p ouib suis ponat.ꝛ in pastorali suo murū se obijciat.de q̃ plene le.ꝛ no.in.c. Sit rectoꝛ.xliij.dist.ꝛ sunt ꝟba sctī Greg. ꝛ.c.xv.ꝛ se ꝛ sua:sibi ꝓterea diuinitꝰ collata suoꝛ p̃decessoꝛ exēplo sctoꝛ disponat.ne ꝺ libertatꝭ eccl̃iastice normā oues sibi cōmissas dilaniare p lupos rapaces p̃mittat.vt no.ibidē.

Vicariꝰ Et nõ iuxta cuiuslibet põtificis possibilitatē videmꝰ talis diligētie summā extremitatis sollicitudinem? **Felix** Audite proch dolor lamētationes carmen ꝛ ve. Ezech.ij.ꝛ nūc clamemꝰ in celū ꝛ peccatꝭ nr̃is exigentib nõ miserebit̃ nr̃i deꝰ.sed Assur rex assirioꝛ virga furoris dñi. Esa.x. Hoc est gētis potētatꝰ crudelis:nõ nr̃e p̃fessiõis nos ꝓpter pctā nr̃a:aut nos ꝓpter negligentiā p̃latoꝛ seu p̃fectoꝛ punit innocētes. aut p̃latos ꝓpter pctā subditoꝛ dissimilantes.de q̃.xxiij.q.v.ꝟ.vl.circa p̃n.ꝛ.j.q.iij.ꝟ.itē pro pctō ciuiū.ꝛ extunc exq̃rit̃ sanguis subditoꝛ de manib p̃latoꝛ.vt le.ꝛ no.de offi.oꝛ. Irrefragabili. Sed q̃ ad hoc dicā cū discipl̃is dñi q̃ viderūt cecū a natiuitate ꝛ interrogauerūt iesuꝫ dicētes. Rabi.q̃s peccauit:hic aut parētes eiꝰ vt cecus nasceret? Jo.ix. Et ita dicā nescio an parentes aut p̃es nr̃i peccauerūt an nos.sed hoc diuino relinquam? examinis iudicio. Videm? aūt in diebꝫ nr̃is q̃ cuiuscunq̃ status clerici iuuenes ꝛ antiq̃ nedū a summis pontificib:īmouerius ꝓt plene p̃mittit̃ impialib edictꝭ priuilegiati p laicoꝛ rabiē patent̃ inuadunt̃ ꝛ capiunt̃ ꝛ manutenent̃ ꝛ incarcerant̃:cõpedib stringunt̃.mulctant̃.torquent̃.angariant̃.ꝛ ad incõsuetas solutiões.exactiões.ꝛ cõtributiões p̃stringunt̃.ꝛ vltra ꝓpharaonis duriciā flagellant̃. Audite celi q̃ loquar:audiat terra verba oris mei.vbi est hic ꝛ laudabim? eū videlicz pontificē. qui portionē sibi ad hoc opus decretā ꝛ immediate ꝓportionatā:ex inūcto sibi paternitatis officio liberaliter exponat vt libertatis eccl̃iastice seruet̃ disciplinā:ꝛ disciplinā inferat violatoꝛi tante libertatis.ꝛ animā suaz ponat pro amicis suis:immo filijs.immo q̃ multo minoris est p̃cij q̃ ania:videlicz bona tēpalia:nō sua sed nom̃ie procuratoris tm̃ per eū possessa.ꝛ nõ tm̃ in clericoꝛ quietē:sed in captiuoꝛū redemptionē ꝛ pauperū cõsolationē de iuris rigore deputata viriliter exponat.ꝛ in supp̃ressoꝛū im̃q̃ consolationē ꝛ in dānificatoꝛū relcuationē audent disponat.vt plene colligit̃.xxj.q.j. Q̃m quicq̃d.ꝛ.xxiij.q.vij. Quod aūt.ꝛ.q.viij. Cõenioꝛ. circa p̃n.ꝛ veritas est q̃ huiusmodi põtificū bona p̃cipaliter ꝛ p̃eq̃nter alioꝛ clericoꝛ tpe necessitatꝭ sunt cõmunicāda paupib ꝛ potiꝰ clericis egenis aut in angustia cõstitutꝭ.xlvij.dis. Sūt hi.ꝛ.xij.q.j.c.ij.ꝛ p̃sertim hoc opus pietatꝭ ascribit̃ ep̃is:vt.xij.q.ij. Episcopus.ꝛ.c. Aurum.

Vicariꝰ Multi multa loquunt̃:ꝛ in his ꝓt p̃actū est iura ꝛ iuriū cõditores ꝓducūtur.ꝛ q̃ sunt hi q̃ ad impossibilia restringunt̃. Scio q̃ ꝺ potētiores iura nulli faciūt honores.vt no.ff.de alie.iu.mu.cau.fac.l.iij.ꝛ in glo. Et dixit impator Justinianꝰ lamē tādo in eadē lege.potētioribꝫ pares esse nō possumꝰ,ꝛ q̃re nō minoꝛ impatoꝛi, imo regē tali ra-

tionabilit vterek excusatiõis munimẽ. Nã dicit Crisp. Walas hoim voluntates ad plenũ p
bibere nõ possum⁹. xxxj. q. j. Hac ratiõe. Unde quidã. Ultra posse meũ: nõ me lex vlla coegit.
Nec reor esse reum: qui totũ posse pegit. Et ibant quo poterant: z vbi nõ poterant ibi stabant.

Felix. Si sufficiẽtes in his põtifices z alij plati faciũt diligẽtie conat⁹: hoc arbitrũ boni viri relinquam⁹ in finẽ vt ad alia procedam⁹. Nã de clericoꝝ z mulierũ securitatꝫ amenitate: z ꝯ gloriosa antiqua nobilitas z generose nobilitatꝫ liberalitas talibus pepcit: z in sue libertatis statu pseuerare pmisit: sufficienter scripsi in libro de nobilitate. c. antepenult. Sꝫ vnũ videt notandũ. nã legit de Christo pastore summo q̃ corpus z animã posuerit pro ouib⁹ suis. Attamẽ nõ vltra diẽ z noctẽ: durabat cruciatus sue passionis: z pseq̃nter cũ gaudio aiam z corp⁹ reassumpsit: z ad polorũ regna prexit. Sꝫ si bene ꝑsideraueritꝫ: moderni pastores ecclesiaꝝ maiores z minimi: plerũq̃ plus ꝯ xps patiunt ꝓpter oues suas penaꝝ cruciat⁹. qz si ille xps tm̃ p diẽ z noctẽ. hi corpus z aiam exnũc z post corporũ reassumptionẽ ponũt in ꝓpetui feruoꝝ crudelissimi dãnationẽ. de quo plen⁹ scripsi in libello de cõsolatiõe iniq̃ suppressoruꝫ.

Hilari⁹. Nescio q̃d protendis: z nec debitũ facis finem de cõmissis. Dixit Job ad amicos suos. c. v. z in ventũ verba ꝓferris. z Greg. moral. vj. c. xxiij. in ꝑn. In vẽritatẽ quoq̃ stulte increpatiõis effrenat. hec ille. Et igit cũcta q̃ prenarrasti. sicut q̃ cinerẽ spargit in ventũ proiecisti. nec apud nos vel alioꝝ mẽtes ꝓfecisti. Nã nõ sunt obseruãde nec morꝫ cõsuetudines vt taliter releuent singuloꝝ suppressoꝝ oppressiões. vt vigilantib⁹ z nõ dormiẽtib⁹ iura subueniũt: z ab oĩi pturbatiõis onere releuabũt. Sed ne vacem⁹ ocio tibi ꝓnunc multũ frequẽtate questiõis z q̃rele thematis formã depingo. cui respõdebis si poteris: cũ freq̃ntata sit materia. z hoc sub breuitatꝫ modulo. Ecce terre ꝓncipes aut imperialiũ ciuitatũ aut opido rũ vniuersitates habẽt latos z largos terraꝝ. comitatũ. dominationũ z districtuũ termios in quib⁹ pro republica salubriter ꝓseruãda z laudabiliter cõtinuãda vt sit paꝝ vtriusq̃ stat⁹ z securitas cozundẽ in rebus z bonis q̃z mobilib⁹ z ĩmobilib⁹ infinita patiunt expensaꝝ z impensarũ incõmoda z maxie pro viaꝝ z pontiũ z semitaꝝ quib⁹ hoim ꝓuersatio dirigit formatiõe. edificatiõe. reformatiõe. instauratiõe. z restauratiõe. Uñ a tanto tpe cui⁹ initiũ nõ est in memoria hoĩum p singulos annos z certo tpe tollũt collectas ab oĩbus z singulis sibi suppositis opidanis: ciuib⁹ z incolis locorũ suoꝝ qui solui prout hacten⁹ sibi cõsueuerũt iuxta ratã facultatẽ suarũ pro oneribꝫ ꝑdictis fideliter exequẽdis. Nũc freq̃nter accidit q̃ clerus dictoꝝ locoꝝ cõparat aut acquiret possessiões z predia de quib⁹ prius possessores laici solucbant iuxta tam suã huiusmodi collectã. nũc princeps aut vniuersitatũ magistrat⁹ predict⁹ petit a possessionibus huiusmodi z a suis possessoribus collectam solitam queritur quid iuris.

Felix. Sũ cõtentus. Uñ quidã doctor eximi⁹ vicz Laurenti⁹ ad hãc materiã q̃si rñdendo fere simlẽ posuit casuz: dicẽdo an bona laicoꝝ q̃ sunt posita in extimo vniuersitatis ipsoꝝ vt soluãt collectas sint obligata ad solutionẽ collectarũ si bona illa pueniãt ad eccl'iam. z dixit dubiũ stare in hoc solo an extimatio facta p municiptũ de bonis laicoꝝ ꝯm quã debẽt z solite sunt solui collecte q̃ imponunt z ꝓsuete sunt imponi hom̃ib⁹ ipius municipij z subiectꝫ eiusdẽ. sit on⁹ reale. qz si ẽ reale ad quẽcũq̃ trãseũt deuoluerent cũ onere suo. alle. ff. de pig. ac. l. Sane z. l. se. §. Fũdus. de pig. Ex lris. de deci. Cũ nõ sis. etiã si sit eccl'ia ad quã transferat. xxiij. q. vlt. Tributũ. z no. de con. c. j. z ad hoc dicit q̃ nõ est reale: qz nõ est tributũ vt decima vel pẽsio vel seruitiũ aut res feudalis vel ꝑcaria q̃ sunt z habẽt on⁹ reale: z hoc declarat sic. Jsta bona sunt iure cõmuni aliq̃ ꝑdictoꝝ modoꝝ obligata. ĩmo ad ipm cõmune sunt oĩno libera. nec extimatio facta pro se est on⁹. z sic on⁹ nõ est cõtinuũ nec ꝓpetuũ sed repẽtinũ plus z min⁹ ꝯm occurrẽtes necessitates. ideo concludit q̃ ille collecte sunt pot⁹ onus psonale imposite psonis iuxta facultates earũ p solidũ z libraꝫ vt fiat equa distributio. Uñ freq̃nter videm⁹ de facto q̃ hoies artifices onerant aliquo quo exenio: z tm̃ nõ habẽt alia bona ĩmobilia. g̃ sequit q̃ est psonale mun⁹ q̃ oĩno habz sequi psonã z nõ rem. Uñ videm⁹ de facto q̃ si sic estimat⁹ transferat aliquã rẽ sit extimatio in aliũ. tm̃ transferẽs soluit collectas ꝯm p̃mũ extimũ donec p extimatores auferat de extimo suo. p qõ sequit q̃ si talis res transferat ad psonã priuilegiatã. illi⁹ naturam sequi debet. vt le. z no. de iure pa. li. vj. c. Uno. Eccl'ia autẽ priuilegiata vt in bonis suis tallari non possit seu collectari patz de sacrosan. ec. li. Placz. canonizata. xvj. q. j. z le. z no. de imu. ec. Nõ min⁹. z. c. Aduersus. z maxime habz hoc ꝓuilegiũ in bonis datis p dote sua. z hoc ibi z

sic ꝓcludit dñs doctor ꝙ talis res data vl trãslata ad eccl̃ias dz tolli de extimo ⁊ in extimo no
no nullate **Vicarius.** Et q̃d tu ad **Felix.** Cõfirmat dictũ suũ cõmunis obseruã
nus poni. hoc dicis? tia q̃ seruat in ytalia. ⁊ fortassis in alijs
puinctijs vbi si homo factus fuerit de familia ꝓncipis aut eius officialis. nihil in diebus suis
soluit de tributis de ac- **Vicarius.** Nunc dic mentez **Felix.** Et hec est mens et
quirendis vel acquisitis. alterius doctoris. cõsiliũ Bartoli. ⁊ il
le sic inquit punctus questionis talis est. si aliqua possessio estimata ⁊ allibrata in libro cõmu
nis. nũc deuenit ad aliquẽ clericũ ex quocunq; titulo an debeat soluere collectas imponẽdas
sicut sui auctores debuerũt. ad quã questionẽ extimandã primo oportet videre an per cõmune
datie vel collecte possint de iure imponi. Et videt ꝙ nõ sine ꝓmisso ꝓncipis. C. de exac. tribu.
l. j. li. x. ⁊ de excu. mu. l. Placet. eo. li. Item cõtrariũ videt ꝙ sic. C. de oꝓp. pub. l. Omnis solutio
Dico ꝙ collectã generalẽ camere Fiscalt applicandum nemo põt imponere sine ꝓmissu ꝓnci
pis vt in prealt. iuribus. sed collectã specialẽ vnaquecq; ciuitas siue vniuersitas ꝓ necessitate
incũbenti imponere põt vt dicta. l. Omnes. ꝓ hoc habemus glosam notabilẽ. ff. ꝙ cuiuscũq;
vniuer. l. j. §. Si nemo. in glo. sup. v. Proconsul. Scõo oportet videre an iste collecte sint mu
nus ordinariũ vel extraordinariũ. vt videt ꝙ ordinariũ. C. de vaca. mu. l. vnica. Sed cõtrariũ
dico. s. ꝙ sit extraordinariũ. nã ꝙ nõ imponit. l. senatus ꝓsulto: vel ꝓstitutio ꝓncipis extraordi
nariũ est. C. de vaca. mu. l. in honoribꝫ. §. qui muneris. Hec obstãt iura ꝓtraria. qz loquũtur in
predijs ꝓuincialibꝫ. vt no. in. l. Omnes. oino secus in ytalicis. vt no. C. sine cõsen. vel reliquijs
fundũ cõpara. nõ pos. l. fi. His ꝓmissis dicendũ est in questiõe ꝓdicta: clericos nõ debere solue
re ꝓdictas collectas nisi in fraudẽ collectaꝝ fecissent in eos dictas possessiões transferri. ⁊ hoc
ostendo. Nullũ munus extraordinariũ clericis põt imponi. C. de epis. ⁊ cle. l. ij. sed collecta est
munus extraordinarius. vtꝫ. ꝓbatũ est ergo. ꝛc̃. Et notate hoc verbũ munus extraordinariuz.
qz in themate ponit munus ordinariũ. Et vltra dicit idẽ doctor. Propterea licet de iure clerici
teneant ad ordinaria tributa ꝓ possessionibꝫ quas possidẽt. C. de epis. ⁊ cle. l. de bis. tñ ꝓ cõstitu
tionẽ Friderici ad nullas tenent. eo. ti. aucten. Itẽ nulla: ⁊ ita tenet glo. ij. dicta. l. de bis. Et no
ta ꝙ hec cõstitutio Friderici supius all. est inter titulos leguz recitata. Et item dicit idẽ doctor
ꝙ collecta est munus qõ imponit ꝓsonis ꝓ patrimonio. sed tale munus nõ põt imponi nisi
subiectis tm̃. i. ciuibꝫ ⁊ incolis. ff. de mune. ⁊ one. l. Rescripta. §. fi. ⁊ in textu ⁊ in glo. q̃ expresse
ponit exemplũ in collecta. ⁊ ibi no. ibidẽ. C. de anno. ⁊ tribu. l. Rubri. li. xj. sed certũ est clericos
nõ esse subiectos. ergo eis collecta nõ põt imponi. ꝓpterea in quibusdã ciuitatibꝫ est ius ꝓpu
ne. ff. ad munici. l. j. in finc. et de legibꝫ. l. ius singulare. ꝓpterea posito ꝙ nulla lex hoc diceret:
ostendo ꝓ rationẽ. Certũ est ad solutionẽ alieni debiti neminez posse cõpelli. C. ne vx. ꝓ mari. l.
fi. ⁊ ꝓ totũ. ti. ⁊ ne fi. ꝓ pa. ꝓ totũ. Sed si diceres clericos teneri soluere collectas. iam ponerez
eos cogi ad solutionẽ alieni debiti. nam ciuitas nõ põt imponere collectã nisi ꝓ necessitate ipi
cõmuni incũbenti. vtꝫ. dixi. ⁊ nõ est dubiũ ꝙ ista necessitas nõ nisi obligat in subditos tantũ.
ergo manifeste excludit nõ subditos. ꝓpterea habenti honorem collecta imponi nõ debet. ff. de
mune. ⁊ one. l. honores. ⁊ ibi nota: sed certũ est clericatũ maiorẽ esse honorem aliquo seculari.
ergo ꝛc̃. Illud aũt quod dixi nisi fecerit in fraudẽ collectaꝝ. probatur de sacrosan. ec. l. sacrosan
ctam. et. l. pretextu. et de epis. ⁊ cle. l. bis qui clericis. Sed ad id quod posset dici in contrariũ re
spondendũ est. Et primo ad id quod dicit res debet transire cũ onere suo ꝓpm ꝙ sui auctores te
nebant. Respondeo: istud onus collectarũ nõ inheret rei ratione ipsius rei: sed ratione persone
vt dicta. l. rescripta. §. fi. et supra respõsum est quandoq; res nõ est talis ꝓsone que ad collectas
teneat. nec ipsa res tenebit. nec obstat. l. j. C. sine consen. ⁊ reli. quia illa loquit in predijs ꝓuin
cialibus tributarijs: cuius tributi onus merã rem ipsam respicit. secus in ytalicis: vt no. co. ti.
l. fi. qũ predia tenent ratione persone separata ꝓsona: cessat statutũ. ff. dele. q̃. l. titia seyo. §. vsu
ras. solu. ma. l. maritũ. cũ. l. sequen. facit de re. iu. c. Priuilegiũ. li. vj. et probat hec responsio ad
litteram. ff. de aqua quoti. et esti. l. j. §. promittit. ꝓpterea cũ tã personalis obligatio nõ sit ꝓpter
personã clerici vt. s. ostende quõ põt dici remanere res obligatas: nõ video. ff. qui mo. pig. vel
ypo. sol. l. Itẽ liberat. in ꝑn. Ex predictis itaq; respõsio patz ad omia q̃ possent dici in ꝓtrariũ.
Vicari⁹. Et q̃d vltra videt tibi dicẽdũ nõne determinationi tantoꝝ **Felix.** Placz
virozꝝ expedit ꝓsentiẽdũ. ⁊ si foret op⁹ iudicialit iudicãdũ. qõ pla
ceat: sed salua pace ⁊ hoꝝ doctoꝝ declaratiõe: alit mihi videt dicẽdũ: ⁊ libertas est pa. vest. hec

vel alia refricandū. Apparet em̄ simplicitatis mee iudicio manēdo cū themate cōmuni p̄dicto q̄ hmōi collecta sit on⁹ reale ꝛ nō psonale. et q̄ transeat res cū onere suo p iura p ipsos pus allegata patz q̄ videt experient qui caret re: caret hoc onere. ꝛ q̄ cōsequit illā rē psequit onus ꝛ q̄ nihil hz vt mēdicans nihil soluit. licz de artificio alicui⁹ prout ptractū est p primū doc. cōsuetū sit aliq̄d soluere prout seruat in vniuersitatibꝫ pretactis. Nā nemo dubitat si possessio vel prediū aut atriū hoc onere grauatū igne aut alluuione vel illuuiōe seu alia causa radicit⁹ dissipare tur: quondā possessor ampli⁹ hoc onere rōne illi⁹ nihil solueret. q̄ res nō est in reruz natura de qua soluebat collecta. Nō est aūt dubiū si tributū imponit capitibꝫ vt in diebꝫ Augusti Octauiani impatoris dū singuli p̄fitebant dando tributū. vt Lu. ij. ꝛ idē tributū p̄s summ⁹ sacerdos soluebat vt ibidē p̄bat. de quo q̄querebat p̄ba Treñ. j. ꝛ de imu. ec. nō minus. ꝛ de illo tributo bene credo nūc clericū ꝛ clerū penit⁹ immunes. de q̄ no. in eo. c. ꝛ nūc hꝫ diebꝫ hoc tributū p capita est in foribꝫ p terrā nr̄am vbi singule psone siue sint diuites siue pauper soluūt singulos nūmos semel in septimana. ꝛ singuli iudei soluūt singulos aureos regi romanoz. ꝛ hoc est on⁹ psonale. sed nō illud de q̄ scribit in themate. Vñ nemo dubitat q̄n actiōes que mouent ꝓtra q̄scūq; psonas rōne hui⁹ collecte q̄s soluūt de rebꝫ immobilibꝫ dicunt actiōes reales ꝛ nō psonales: put cause iniuriaz ꝛ seruitutz ꝛ hmōi. de quo clare Spe. de actionibꝫ. §. Sequit. ꝑ. Sz quā vocāt. Ex quo appet mihi q̄ rō dicti doc. videat multū claudicare. sed fortassis sum in errore. ꝛ nūc obmissis multz iurīū allegationibꝫ ꝛ iurīū rōnibꝫ videam⁹ q̄d ꝓcludat Spe. de illa materia p̄mie loquēs de cle. p̄iu. ꝑ. ad hui⁹ aūt articuli. ꝛ post eum Archid. in. c. j. de imu. ec. li. vj. ꝛ Jo. an. monarcha iurz scietie in addi. spe. nō videt discrepare. imo nihil addēdo vel minuēdo: put solet in suo additionū volumīe. videt approbare ꝛ tacendo ꝓsentire. Et post multa dicit Spe. p̄dictus in hac forma. Alij dicūt q̄ si possessio illa erat assc̄ipta dare p solido ꝛ libra collectas. q̄ rōnabilia patrimonialia mūera possessionibꝫ inducunt: tūc res ipa onerata est ꝛ cū onere suo trāsit. vñ cleric⁹ ad quā quenit pro ea soluere tenet. alꝫ nō tenet cleric⁹: q̄ mutata persona mutat ꝛ stat⁹ rei. ꝛ de nouo nō pōt ad hoc assc̄ibi: sz certe cū descriptio seu extimatio q̄ fit p solido vel libra nō sit ꝑpetua ꝛ certa. imo mutat ꝛ variat pro varietate imminētiū negociorū. vt fm Archid. in ciuitate Bononien. vbi aliqū tpe pacis in viginti annis nihil soluit ꝛ aliquādo tpe guerrarū q̄libet mense ꝛc. ꝛ sic iterū fm Spe. nō videt hoc on⁹ durare postq̄ res p uenit ad p̄uilegiatā psonā. Si aūt possessio illa certū ꝛ ꝑpetuū censuz vel tributū debz: illud cū possessiōe trāsit ꝛ solui dz. Hec ille. cū suis laudabilibꝫ vtriusq; iuris allegatiōibꝫ. hic breuitatis benignitate dimittēdis: in finē vt videant ibidē si placet. Et nūc reuertamur ad p̄positum. Si aūt oēs possessiōes ad clerū vel ad eccl'iam trāslate nō transirēt cū onere suo: prout in themate ecce quales seq̄rent incōueniētie. Nam videm⁹ experienter q̄ p singulos dies clerici ꝛ religiosi emūt nouas possessiōes: aut clerici vel laici fundāt nouas p̄bendas vel noua būficia aut noua monasteria: ꝛ cōparāt nouas fructuū possessiōes. ꝛ q̄ semel acq̄rit: ꝛ q̄ semel deo dedicatū fuerit ampli⁹ ad hūanos vsus nō reuertet. de re. ec. nō alie. q̄si p totū. sed laici ꝓtinuo alienare solēt vendūt ꝛ distribuūt ꝛ ipsoz bona vix vel nunq̄ in codē statu p̄manēt. si aūt talis acquisitiōis cōtinuatio durabit ad tm̄ tēpus: put iā durauit a tpe Siluestri ꝛ Constantini imꝑatoris q̄ eccl'iis ꝛ clericis possessiōes distribuit. ꝛ clericos possidere voluit. vt le. ꝛ no. xij. q. j. Futura. q̄ factū est de anno dñi. cccxj. iuxta cronicā tripartitā. ꝛ si augmentabunt ꝛ crescunt prout hucusq; augmētati sunt ꝛ creuerūt. demū non erit pedis passus in mūdo q̄n clerus sibi reportet de illo spēales fruct⁹. q̄s demū faciet expensas ꝛ tributa p republica fideliter exeq̄nda: q̄s demū reformabit aut fundabit vel firmabit pontes. vias. semitas ꝛ colles p q̄s fructus clericoz ꝛ etiā laico p̄reducunt ad vsum ipsorū: q̄s demū defenderet ꝛ conseruaret in tranq̄llitate hos qui sunt in labore boim: quis demū cōseruabit muros. menia. turres ꝛ munimēta ciuitatis vt clerus cū laicis gaudeat securitate: quis demū faciet pacē ꝛ tranquillitatē vt clerus cū stodiat a fure vel latrone seu raptore: Et si dixerim⁹ q̄ p̄ncipes terre teneant ad hui⁹ defensionis munimen. vt plene no. ꝛ le. c. ij. de sup. ne. pre. li. vj. cū concor. Sed q̄d faciāt videam⁹ per experientiā: Nam p̄nūc quoz p̄genitores aut p̄decessores fundarūt monasteria. hi pronūc p grauissima destruūt. dissipāt. ꝛ dilaniāt p insolitoriū sumptuū ꝛ expensaz cruciamenta ꝛ auserūt quod cōtulerūt. ꝛ p̄sertim hi qui ad guardiā ꝛ custodiā eccl'iaz ꝛ monasteriorū deputati sunt: put aduocati. baliui seu p̄tores q̄ pronūc p̄ ceteris sunt eorundez depopulatores. Sed nūc ad propositū redeundo. Nam hec fuit potissima destructionis causa cleri in regno Bohe

mie q̄ quasi oēs possessiones ⁊ terrarū portiones ⁊ partes partionū quasi p̄ singulos passus fuerūt occupate: intricate: ⁊ aggrauate p̄ cēsus: reddit⁹: et prouētus magnos vel quos clericis seu clero debitos. Ūñ populares demū nimis exasperati. dissimilātibꝫ ibidē baronibꝫ ⁊ nobilibus insultarūt in clerū ⁊ religiosos quos vidim⁹ in diebꝫ nostris miserabiliter exulatos: expulsos: ⁊ relegatos. ⁊ p̄ hmōi actus terrā prius occupatā: put p̄mittit penit⁹ liberarūt ⁊ absoluerūt. Ūñ quid sequit: si cōtinuo nos clerici acq̄siuerim⁹ terre portiones ⁊ nihil alienauerim⁹ ⁊ rurales ⁊ ruris cultores videm⁹ minui ⁊ deficere p̄ singulos dies put expertissime videt in multis prouinciaꝫ locis vbi ville cū suis areis ⁊ possessiōibꝫ. agris. pratis. ⁊ adbesiōibꝫ redacte sunt in nemoꝫ ⁊ cultarū terrarū vsus. Et nūc sincere ꝑpendamus q̄s demū reipublice importabile tractabit ⁊ portabit on⁹: ⁊ dū possessionū ⁊ p̄diorū nō soluerēt collecte fruct⁹ ab antiq̄ reipublice deputat⁹. Nōne dixit. l. ij. in fi. de pui. stolaꝫ. li. xij. in public⁹ tributis ⁊ aduersus tales viros p̄uincias moderantiū cōgruā iurisdictionē volum⁹ obseruari ne sub p̄textu cōcessi p̄uilegij flagitioꝫ crescat auctas. vel publica vacillet vtilitas. Hec ibi. ⁊ videatis ꝓcor. in glo. ⁊ iterū dicit lex in autē. de ec. ti. §. ad hoc. Sancim⁹ oim eccl̄iaruꝫ sanctaꝫ ⁊ oim venerabiliū domoꝝ possessiōes: neq̄ sordidas functiōes: neq̄ extraordinarias descriptiōes sustinere. tū itineris sternēdi: aut pontiū edificij vel reparatiōis (si opus fuerit) ad instar alioꝫ possessorū buius modi opus ⁊ sctās eccl̄ias ⁊ venerabiles domos cōplere. dū sibi illa possidet ciuitate sub q̄ tale sit op⁹. hec ibi. Cōcordat. C. de sacrosan. ec. l. ad instructionē. Nec obstat. l. j. ⁊. ij. C. de epi. ⁊ cle. vbi dicit: q̄ clerici ad collectiōes nō tenent. hoc est incōsuetas ⁊ illicitas. ⁊ ibidē doc. ⁊ iterū dicit ibidē. ad sordida mūera nō tenent ⁊ nō vexant aliquibꝫ vexatiōibꝫ in corpe ⁊ rebus ⁊c. Nam ille nō vexat q̄ soluit iure debitū. nec ciues alicui⁹ loci dicunt vexare clerū si vtunt iure suo. ff. de inuitis. §. j. ⁊. ff. de pet. here. l. Illud. j. rūsiōe. ⁊ in fi. de elec. Cū eccl̄ia. xiij. q. j. q̄ō de bet. j. q. v. Nō sane. Nam cōstat q̄ si q̄s noceat alij ita vt auferant ei cōsueta cōmoda: dūmodo nō faciat aīo nocēdi nō dicit facere iniuriā. ff. de aq̄ plu. ar. Si in eo. ⁊. ff. de dā. infec. ꝑculus. ⁊. xv. q. j. Illud. ff. de ser. vr. p̄e. l. cū in eo. xiij. q. ij. c. vl. Sec⁹ si ciues p̄dicti facerēt aīo nocēdi vt. ff. de re. iur⁊. Domū. ff. de dam. infec. q̄ vias. ff. si ser. venū. l. sicut. §. Justo. Itē constat q̄ si clerus succedēs in bonis ⁊ rebꝫ immobilibꝫ acq̄sitis de nouo p̄ emptionē vel donationē dicunt successores singulares ꝑtie in rē ad differentiā successoꝝ in ius vniuersalit. vt. ff. de eden. l. quo dā. §. Js aūt. ⁊. ff. de iureiurā. l. si in rē. ⁊. ff. quoꝝ legatoꝝ. l. j. §. Illud tenendū. Ūñ cōgrue dicit lis clericj successoribꝫ singularibꝫ. vt de re. iu. li. vj. si q̄s in ius succedit alterius eo iure q̄ ille vti debebit. cū ꝓcor. in glo. Opponit aūt de p̄sona p̄uilegiata vt est clericꝰ siue mulier succedēs in rē. De clerico satis dictū est supra in. c. Nō min⁹. de imu. ec. sed de mliere q̄ p̄uilegiata est in dote. ⁊ tū heres eius extrane⁹ non vtit eodē p̄uilegio. C. de pui. do. l. vnica. als. l. Jta. ⁊. C. q̄ po. in pig. ba. l. fi. §. exceptj. Itē patz in extraneo herede mariti: vt. ff. so. ma. l. maritū. ⁊. l. se. Dicūt hic doctores ⁊ p̄sertim Dyn⁹: aut illud erat coherēs rei ⁊ p̄sone ⁊ in fauore p̄sone inductū. aut erat coherēs rei: vel erat coherēs p̄sone. Nā primo casu regula nō ꝓcedit: vt si p̄latus vēderet rem: sed secūdo ⁊ tercio simplicit̄ hz locū regula: ita vicz vt dū ius succedit alteri⁹ cē. vt. ff. eo. ti. l. p uilegia. ⁊. l. in oz̄onibꝫ. ⁊ distinctio est plena. eo. ti. in regula. Priuilegiū p̄sonale p̄sonā sequit ⁊ extinguit cū p̄sona. Et ꝓgrue sequit ibidē. Nemo em̄ pōt plus iuris transferre in aliū q̄m sibi cōpetere dinoscat. cū ꝓcor. in glo. ⁊ iterū accessoriū naturā sequi cōgruit principalis: vt ibidē. ⁊ iterū rationi cōgruit vt succedat in onere q̄ substituit in honore: cū ꝓcor. in glo. Jtez dixim⁹ supra de mūeribꝫ ⁊ oneribꝫ sordidis clero nō infligendis: vt in dicto. c. nō min⁹. de immu. ec. Video tū. ⁊ ita seruatū est apud nos in bello guerra ac plio Thuricen. cōtra Switen. ⁊ cōplices q̄ clerici mittebant ad muros ⁊ menia ⁊ turres ciuitatis p̄ capitaneū. ⁊ ipsi etiā ad hoc tenebātur: vt legit ⁊ no. in tā dicto. c. nō minus. p̄ Inno. ⁊ Hosti. Itē constat q̄ si clarū fozet priuilegiū immunitatj ⁊ libertatis clericoꝝ aut libertatis ecclesiastice vt nō soluerent collectas prout pretactū est p̄ doc. Patet aūt q̄ postq̄m priuilegiū tendit ad noxam reuocationē aut moderationē recipit a principe: vt plene le. ⁊ no. in. c. statutū. §. j. li. vj. de rescrip. hoc videbat in. c. Nuper de deci. vbi Listertien. nimiū cupidi acquirebāt nouas possessiones quas manibꝫ suis coluerūt vt nō solueret decimas. vnde vidēs papa Jnnocētius quartus q̄ hoc tendebat ad noxam. quia p̄ hoc tanq̄m lupi rapaces dep̄dabant parrochiales eccl̄ias: vū reuocauit ⁊ voluit q̄ de cetero de acquirendis possessionibꝫ tali nō gauderēt priuilegio: ⁊ hoc factū est de anno dñi M. cc. lx. ⁊. C. de sum. tri. l. Inter claras. §. omnes ꝓo. Glosa dicit q̄ monachi q̄q̄ sunt lupiras

ces. z bene dicit z forte similiter tales sunt fratres mendicãtes sup rapina se fundantes. Sed nũc ad propositũ redeam⁹. vnde posito prout ab aliquib⁹ cõcedit q clerus prout p̃mittit clarum haberet priuilegiũ. nullũ pretendẽs vel recipiens obstaculuz. sed quia de cetero tendit ad noxam: prout premittit vt merito veniret reuocandũ aut clarius moderandũ: aut necessitas q̃ legem nõ habet: vt legit z no. de iureiur. Querelam: aut per eius quod oportz fieri venit interp̃tandũ cum necessitas sit magistra rerũ. C. de epis. z cle. l. Omnes. in fi. z necessitas facit licitũ qõ alʒ non est licitũ: vt de reg. iu. non est. vt videlicet inopia vel paupertas seu destructio ciuiũ vel ciuitatis vel munimẽtoꝝ eius. Sed ad opiniõis mee corroborationẽ audiatis aliã questiõnẽ dudũ motã p Jo. an. in addi. Spe. de feudis. §. Quoniã. ℣. xl. querit: sic intonantẽ. Quidã clericus tenẽs rem in emphiteosim a dño tpali habenti plenũ dominiũ in loco vbi erat emphiteosis: q̃ damnat⁹ per suũ ep̃m pro graui crimie pro quo ep̃us bona illius episcopatui applicauit. Dñs aũt tpalis dicebat illa ad se spectare pro episcopo allegabat q res sequebat cõditionẽ psone. sed dñs dixit q nõ psonarũ sed rerũ habeat ꝓsideratio in indictionib⁹. z q psonã res sequat: z pro vtraq; pte quo ad duas colũnas sunt copiosissime allegatiões z ratiões z rationũ opiniões introducte. Et ꝓcludit pro dño qui duplex ius habz: scz iurisdictionẽ territoriũ z directũ dominiũ rei emphiteotice. z sic duo ipius dñi vincula vincũt vnicũ ep̃i qõ habebat in psona. Et sic ad ꝓpositũ z patent videm⁹ quãtuz operat onus qõ inberet reb⁹. z taliter qõ habẽt clericũ priuilegiũ clericale z ecclĩastice libertaʒ indultũ res suas defendere nõ poterãt qñ transirent cũ onere suo vnde venerãt: z transeundo reuerse sunt ad dominũ tẽporalem.

Vicari⁹. Audiuim⁹ motiua discrepãdo ꝓtendẽtia: sed q̃d tu ꝓcludis in p̃scripti thematis laicali prudẽtia: **Felix.** Dico nõ ego: sed illi q̃s predixi venerabiliter noiando: clerũ de p̃dijs z possessionib⁹ q̃ priusq; guenerint ad eũ soluebãt collectã: ite

Vicarius. Oz ben. deliberabim⁹ cui adherebim⁹ sed de ꝑn- (rũ in noie dñi soluãt.
cipali: videlicet de ecclĩastice libertatis emunitate nondũ cõtenti sumus.

Felix. Ad instar cuiusdã cardinalis legati p Bonifaciũ octauũ ad visitandũ regẽ Sicilie directi quẽ extinctũ reperit infirmitate. vngam⁹ inquit sibi plãtas vt videamur aliq̃d fecisse. Recitat Roffredus in hoc ti. q ipam videlicz immunitatẽ leges scribũt p i. canones p e. vt patz. ff. de iure imu. in rubr. z ibidẽ. l. j. Itẽ. C. de imu. nemi cõcedenda. li. x. Reperio tñ in multis voluminib⁹ de imunitate in antiqs z nouis iurib⁹: z p̃sertim in. c. vlti. eo. ti. Sed Boff. z Fauen. scribũt emunitatẽ dicẽdo q emunitas dicit ab e qõ est extra: z munia q̃si extra munia z munia. nõ em̃ subijt eccl̃ia sordida mũera: vt calcis coq̃nde arene fodiẽde. sed ab hjs tã eccl̃ie q̃z ipsorũ predia z mãcipia siue rustici eorũ exempte sunt. z vxores z liberi clericorum tanq̃z clerici ab hmõi muneribus sunt exempti. vt dicit lex imp̃ialis. C. de epis. z cle. l. ij. Itẽ corũ coloni: vt. xcij. dist. iudicatũ. z hic ꝓsequẽter Boff. si ep̃us z clerus tantã necessitatẽ z vtilitatẽ inspexerint vt absq; vlla coactiõe ad releuãdas cõmunes vtilitates vbi laicorũ nõ suppetũt facultates. subsidia p eccl̃ias estimẽt cõferẽda. vt co. ti. nõ eo min⁹. repim⁹ etiã imunitatẽ. Ecclesia. vj. vbi oz. Nec em̃ eris in vno imunis. z ibidẽ. c. xj. z si diues fueris: non eris imunis a delicto. Itẽ Hiere. xxv. Vos q̃si innocẽtes imunes eritis. Redit aũt in idẽ vt dicamus imunitas eccl̃iastica seu emunitas eccl̃iastica vel libertas eccl̃iastica: aut priuilegiũ eccl̃iasticũ vel p̃rogatiua ecclesiastica: aut exemptio ecclesiastica. z totũ refert ad eccl̃iam z psonas ei⁹: put p̃tactũ est.

Vicarius. Tu refers de ecclesia z eius immunitatis libertate. sed q; eccl̃ia multipliciter dicit: vt le. z no. in. c. vlt. ne p̃la. vi. suas. q; videlicz oz eccl̃ia malignãtiũ. Itẽ oz eccl̃ia collectio fideliũ. Itẽ oz eccl̃ia muroꝝ ambitus. Itẽ dicit eccl̃ia corp⁹ xp̃i. Itez ecclesia: platura ipius eccl̃ie. Itẽ oz eccl̃ia ipse obuẽtiones eccl̃iastice prouenientes occasiõe eccl̃ie Itẽ Archiõ. de ꝓse. ec. vel al. c. Uno. li. vj. dicit etiã q eccl̃a nõ ꝓsecrata oz eccl̃ia Itẽ eccl̃ia alii q̃ dicit oratoriũ: sed ꝓprie dũ fuerit ꝓsecrata: sed aũ oz basilica. Itẽ eccl̃ia oz dom⁹ ozonis. Aliquãdo dicit templũ. Aliquãdo tabernaculũ. Aliq̃ domus dei. Et hec omia ibidez clarissime probant q suos vtriusq; iuris allegationes quas p te videre poteris: breuitatʒ benignitate hic obmittẽdas. Dicigitur q̃ sunt iste ecclesie que gaudent p̃dicta ecclesiastice libertatʒ munimie-

Felix. Roff. vbi sup. z post ipm Jo. an. in addi. Spe. co. ti. sup Rubr. dicit q eccl̃ia ꝑm diuersas eius significatiões diuersas hz imunitatis p̃rogatiuas. Primo inq̃tuz ecclesia est collectio regularũ siue secularũ clericoꝝ ad seruiendũ deo. et his q̃adaptat immunitatẽ libertates. Secũdo inq̃tuz est collectio fideliũ. z de hac se expedit dicens: q; habet illos le-

gittimos actus q̄ sunt hereticis ꝛ infidelib⁹ interdicti.all'.l.iij.C.de here.ꝛ manich. Tercio vo camus eccl'iā huic dat decē immunitates.ad tres p̄mas all'.C.de sacrosanc.ec.l.nemo.j.ꝛ ne mo.ij.immediate sequē.que volūt q̄ nullus (maxime laic⁹) ibidē sepeliat'. Secūdo q̄ nō ven dat'.Tercio q̄ nullus ibi habitet.Et ibidē notat quarto q̄ nullo titulo alienet' in autentica de alie.emphi.§.ꝛ q̄nq;.coll'.ix.Quinto q̄ in ea manumissus habet' p̄o manumisso cor̄ iudice.C. de his q̄ in eccle.cō.l.j.ꝛ ij.Sexto q̄ turbās officiuz in ea:capite punit'.C.de his q̄ ad ec.cōfu.l. Domician⁹.Septimo q̄ ad eā fugientes securi sunt iuxta distinctionē decre.inter alia.eo.titulo. Octauo q̄ in ea nō debēt agitari cause ciuiles vel criminales.eo.ti.Cū eccl'ia.ꝛ.c.Decet.li.vj. Nono q̄ seculares iudices vel ministri nō debēt hospitari vel placita tenere in domib⁹ eccl'iarum sed in locis publicis:vt eo.ti.c.j.Si aūt eccl'ia tp̄e guerraꝝ p̄rout factū est in plio Thuri ceñ.de anno dñi.M.cccc.xliij.ꝛ seq̄ntib⁹ fuerit p̄ grachianos aut incolas incastellata:id est tā q̄ castrū munitiōib⁹ ꝛ defensionib⁹ fulcita.Dicit Henricus boȳch.in.c.Cū eccl'ia.ꝛ Innocē tius cōcordat ibidē q̄ si incastellātes habēt malā causam: emunitas eccl'ie ipsos nō defendit. sed si ad ipam fugiant christiani cōtra infideles vel al's boni contra malos potest incastellari ꝛ imunitas ecclesie debet seruari.sed si quis offendit de ecclesia cōtra iusticiā: incastellatio est illicita:vt colligitur ibidem per eosdem ꝛ per iura per ipsos allegata.

Vicarius. Dixisti supra q̄ ecclesia sit collectio fideliū:habet ne talis ecclesia libertatis ꝛ auctoritatis ecclesiastice priuilegiū p̄ter id quod introductū est per Roffre

Felix. Utiq; sic. Nā magna solēnitate dicit' eccl'iam fore fideliū collectionē: vt de p̄se.di.j. Eccl'ia.q̄ ꝛ fuit mox post xp̄i passionē ꝛ signat sacroꝝ conciliorꝝ vniuersaliū p̄gregationē.vt p̄b'.xv.dist.sicut.in fi.Uñ legit' Act'.xv.q̄ a apl'i ꝛ feniores cōuenerūt ad declarandū de circūcisione nō faciēda.Item Act'.x.Paulus cōuocauit eccl'iam in figura cōcilij vniuersalis.vbi dixit int' cetera Attēdite vobis ꝛ vniuerso gregi in q̄s vos spūssanct⁹ posuit regere eccl'iam dei .i. xp̄ifideles.de q̄ eccl'ia dictū est Petro.Et sup hanc petrā edificabo eccl'iaz meā Math'.xvj. Hec igit' est eccl'ia q̄ magne libertatis p̄rogatiua nouo iure edito in p̄tilio Constantiñ.in eo dē spūsancto vniuersaliter p̄gregato: deposuit summū pōtificē vicz iohannē papā.xxiij.de anno dñi.M.cccc.xv.die.xxix.mēsis Maij.Itē eadē eccl'ia cū summo pōtifice vicz Innocētio quarto deposuit Fridericū impatorē de ducib⁹ Sweuie p̄creatū de anno dñi.M.cc.xlv.vt patz de re iudi.ad apl'ice.li.vj.Itē eccl'ia.id est summ⁹ pontifex Zacharias cū clero suo deposuit de regno Francoꝝ q̄ inutilis erat regē Carolomannū.ꝛ loco suo instituit Pipinū patrez Caroli magni impatoris.Itē Francigenas nobiles ꝛ vasallos regni a iuramēto fidelitatis q̄ p̄mo regi fuerāt obligati penit⁹ absoluit.de quo.xv.q.vj.Alius.Item ꝛ acta sunt hec de anno dñi.dcclviij.sic videm⁹ q̄ ea q̄ per papā fiūt p̄ eccl'iaz dicunt' facta.ꝛ hoc ex ei⁹ libertat' ꝛ emunitat' p̄rogatiua.ꝛ hec nō solū ea q̄ sunt laicis p̄hibita ꝛ mere sunt spūalis auctis vt excōmunicatio:interdictum:suspensio cē.sed etiā alia potest ex illa libertate q̄ principib⁹ tp̄alibus ꝛ iudicib⁹ secularib⁹ sunt cōia ꝛ legib⁹ cōcessa.Uñ dicim⁹ q̄ eccl'ia deportat in exiliuz.de calū. c.j.qō ibidē Gregorius fieri decreuit.Itē eccl'ia incarcerat ꝛ relegat.vt le.ꝛ no.xiij.q.vij.Attē dendū.ꝛ iste canon fuit lex impialis.vt patz.xvj.q.j.§.Nouarū.Item eccl'ia diffidare pōt.vt de homic'.P̄o humani.libro.vj.de pe.felicis.eo.li.Item eccl'ia decaluat.i.in penā pilos ꝛ vestes ante ꝛ retro decidit.vt.xxxij.q.j.De benedicto.Et no.Hostiēn.de sorti.c.j.in fi.ꝛ in sum.Joh. li.j.ti.xj.q.penult'.Itē ecclesia iudicē secularē p̄riuat rebus ꝛ sua dignitate.xj.q.j.Nullus ep̄s. ꝛ in glosa vlti.Item eccl'ia cogit iudicē secularem ad seruandū canones ꝛ suas sententias.de iureiur'.Licet.li.vj.de excep.Cum quidā.de sen.excō.Decernim⁹.Item eccl'ia infert infamiaz: vt.xvij.q.iij.Attendendū.ꝛ in glo.Item eccl'ia p̄riuat laicos officio notarie. de pe.felicis.§.j. li.vj.Itez eccl'ia in casibus iudicat iudeos.vt no.de iudeis.Judei.ij.ꝛ per indirectū eos excōmunicat:vt de vsu.post miserabilē.ꝛ cōpescit eos si ꝺ nr̄am fidē dogmatizāt:vt le.ꝛ no.in Cle. vnica.de vsu.in glo.penult.Itē eccl'ia dat coadiutorē regib⁹.de sup.ne.p̄.li.vj.Brādi.Itē eccle sia reuocat sentētiā iudicis secl'aris:ꝛ abolere pōt infamiā p eundē iudicē irrogatā.xxj.q.j.Ecclesia.ꝛ ibidē in glo.ꝛ Archiḍ.de re iudi.Pastoralis.in Cle.Item eccl'ia p̄riuat dignitate secularī palatinū.vt.xxxij.q.v.p̄ceptū.Est aūt palatinus officialis impatoris qui curā gerit p̄cipuam:vt missis notarijs suis negligentiā arguet in iudicijs.de quo.C.de pala.sacra.latra.l.j.ꝛ ibidem in glosa.j.plenius.Item ecclesia exponit ꝛ p̄scribit et publicat bona laicorum.lxiij. dist.Adrianus.ij.de homici.P̄o humani.lib.vj.xxiij.q.iij.Quisquis.per Archidyac'.Item

ecclesia virgis verberat. v.q.v. Illi qui. ⁊ ibidē glo. ⁊ Archi. xxiij.q.v.c.j. ⁊.q.vj.c.j. Itē ecclesia questionib⁹ per torturā subijcit. ibidē. Item ecclesia linguā delatori falso copulat. id est āputat. sed docet. exponūt q̄ mandat fieri per iusticiā. id est dū episcopus q̄ habet vtrūq; gladium: vt Herbipolen. mandat seruari leges. Ita ꝓpositus Thuricen. habet vtrunq; iudiciū. ⁊ ita no. v.q.vj. Delatori. ex quo ecclesia non effundit sanguinē: nec inducit vltimū supplicīū. ne cle. vel mo. Sententiā. Item eccl'ia non tm̄ in rebus terre sed etiam alijs principib⁹ ⁊ ceteris laicis ratiōe peccati ⁊ excessuū mandatorū eccl'ie habz correctiōis ⁊ emēdatiōis libertatē: ⁊ auctoritatis emunitatē: vt de iudi. Nouit. et pīertim in his q̄ spectant ad pacis reformationē. vt xc. dis. g to. xj.q.j. Quicūq; ij.q.vj. Omnis oppressus. ⁊ hoc indistincte. Nā sicut dñi est terra ⁊ plenitudo ei⁹. sic ei⁹ vicarij potestas. ⁊ hec est eccl'ia prout ptactū est ⁊ ei⁹ potestas nō est limitata territorio: nec certis pīonis. nec est dictuz Petro p̄ncipi apostolorū: pasce has oues vel illas. sed indistincte suā iurisdictionē cuilibet reseruat. xj.q.j. Peruenit. ⁊ sicut pretactū est q̄ eccl'esia siue papa q̄ est caput eccl'esie potest deponere reges ⁊ impatores. vt. xv.q.vj. Alius. ⁊.c. Iuratos. de re iudi. Ad aplice. li. vj. ergo multo magꝭ pōt ponere falcē in messem alienā: ⁊ subuenire cuilibet oppresso g ptātem tempalē: ⁊ pīertim religiosis ⁊ miserabilibus personis. ⁊ vt talibus etiam detur tutor ⁊ curator: vt no. Johan. mona. in.c. Brandi. de sup. ne. pre. libro sexto.

Vicarius. Tu nō ponis custodiā ori tuo: quia nimiū excedis ad exaltandū eccl'esiastice libertatis priuilegium: prout fratricelli minores insultāt cum sancto Francisco. Audiam⁹ quid dicat sctūs Aug⁹. prout habet. viij. dis. Quo iure. vbi dicit textus. Quo iure defendis villas eccl'ie? diuio vl' hūano? diuinū ius i scpturꝭ diuis habem⁹. hūanū in legib⁹ regū. vnusquisq; possidet q̄d possidet. Et infra. Jura aūt hūana: iura impatoris sunt. Quare? Quia ipsa iura hūana g impatorē ⁊ reges seculi de⁹ distribuit generi hūano. Itē tolle iura impatoris ⁊ q̄s audet dicere: hec villa mea est: me⁹ est iste seru⁹ ⁊c. facit ad hoc. xvj. dist. Si impator. xj.q.iij. Qui resistit. Itē in.c. Cū ad verū. dicta dis. xcvj. dicit Nicolaus papa: cū ad verū ventū est vltra sibi: nec impator iura pontificatus arripiat. nec pōt ex iura imperatorū vsurpet: id est potestatē. ⁊ hic est magnū argumentū q̄ ptātes sunt diuise. ⁊ q̄ impator nō habet gladiū a papa. ea. dist. In scripturis. ⁊.c. Duo. ⁊.c. Si imperator. ⁊. xciij. dist.c. Legimus.

Felix. Habem⁹ glo. magistralē de illa materia ꝓprie loquentē in dicto.c. quo iure ponēs duas solutiōes. sed secūda clarior vbi dicit q̄ stricte ius diuinū sumit' pro iure canonico. sed hic ius canonicū comphendit' sub iure humano. ⁊ ita clarū est q̄ ista iura iam allegata non sunt contra liber**Vicarius.** tatis eccl'esiastice ꝓilegia. Supra notanter de clericorū ⁊ liberis protulistis: ⁊ ipsos libertatis eccl'esiastice ꝓilegio inuanū penit⁹ decorasti: cū nō sit de iuris nec facti rigoris vel equitatis obseruātia q̄ talis emunitatis inueniat' in ipsis p̄rogatiua. immo clericorū ⁊ mulierū cohabitatiōis p̄sumptio penitus reperitur. immo detestabiliter de iure prohibita. vt le. ⁊ no. de coha. cle. ⁊ mu. quasi g totū.

Felix. Uenerabilis pr̄ non sit vob⁹ nanū Justiniani imperatoris sacratissimi dictū. C. de epi ⁊ cle. tam magnaminiter promulgatū. vbi primo prout pretactus est in rubro dicit de nuptijs clericorū vetitis seu permissis. ⁊ cōsequēter ibidē. l. ij. circa fi. omnib⁹ clericis hui⁹ p̄rogatiua succurrat videlicz emunitatis pretacte. vt cōiugia clericorū ac liberi quoq; ministeria. id est mares ⁊ femine. eorūq; etiam filij immunes ab hui⁹ semp mūeribus p̄seuerēt. Hec ille.

Vicarius. Distingue tempa ⁊ cōcordabit scriptura. ij.q.j. Si peccauerit. ⁊ sicut variātur tpa: variant' ⁊ iura. xxix. dist.c.j. ⁊. ij. lxiij. dist. §. Uerū. ⁊.c. sequenti. Unbec lex data est in ciuitate Cōstantinopolitana. in qua protūc ⁊ modo inter oēs orientales clerici reuerēter habebāt liberos ⁊ vxores ⁊ nihil ad nos de his q̄ foris sunt. de diuor. Audem⁹.

Felix. O pater reuerēde fortassis est ꝓpheria g vos ⁊ (ritū ergo nr̄m teneamus firmiter. alios clericos minime spernēda. Nam vidi ⁊ audiui peritiorū ⁊ seniorū imo deuotiorū ⁊ religiosorū mature deliberatiōis motiua in cōcilio Basilien. diligenter auizando in deputatiōe reformatiōis deducta. quia oīs etas ab adolescētia prona est ad malū. xxj.q.j. Omnis etas. ⁊ dicit lex in autē. de mona. coll'. j. q̄ humana natura labilis est ad delicta. ⁊ videt' in experientia q̄ quondā homines fortiores erant in natura ⁊ habebāt corpa robustiora. vt probāt veteris testamenti volumia. ⁊ insuper q̄ naturale ius est cōmune omniū nationū. eo q̄ instinctus nature nō cōstitutione aliq̄ habeat: vt viri ⁊ femie cōiunctio. liberorū successio ⁊c. j. dist. Jus naturale. Et dñs in ꝓdiso dixit. Crescite ⁊ multiplicamini. Gen. j. ⁊ hoc opus naturalissimū

videlicz generare sibi simile: vt dicit ꝓbus. Durauit ab origine mũdi per oẽs natiões z hoim
status vsqz ad Calixtũ papã: qui ꝓmus clericis a subdyaconatus ordine vsqz ad supiores in-
clusiue interdixit vxores. vt patz. xxvij. dist. Presbyterũ. z hic Calixtus natiõe Romanus. z
sedit annis quinqz. diebꝫ. x. z martyrio coronatus de anno dñi. cc. xxij. z hũc Calixtũ sequeba
tur Justinianꝰ imperator z electus de anno dñi. ccxxvj. His igit oĩibꝫ z singulis sincere per
dictos venerabiles viros cõsideratis z diligẽter informati de presentiũ clericorũ statibus vni
uersis. z igit per reipublice z priuate cõmodo patẽter felicissimo cõsuluerunt statuendũ z fir
miter decretandũ: vt occidentales clerici ad instar orientaliũ proprijs gauderẽt vxoribus ne
abuterent alienis. Item secũdo q nemo de cetero fundaret noua beneficia aut monachorũ seu
religiosorũ monasteria. sed q antiqua restaurent loca pia. de qua materia nup copiosam feci
collationẽ que intitulat de nouis beneficijs z officijs nõ instituẽdis. Et fauore igit speramus
benigno q hec duo pũcta z pticulariter de clericorũ in sacris ordinibꝫ cõstitutoꝝ cõiugio in pro-
ximo generali aut yconomico supuẽturo cõcilio decretent edicto publico. Nã iudeis baptizã
dis fuit fauorabiliter cõcessum in cõcilio supdicto. vt vtant rebus p vsurarũ rabiẽ conquesitis
cũ certo tamẽ discretiõis modulo. z hoc lege veteri fuit ꝓhibitũ. sed illud vicz cõiugiũ lege di-
uina z naturali semp vsqz ad ptactũ tpus fuit laudabiliter ꝓmissum. Jtẽ hoc vsuraꝝ nephas
pnũc ꝓut extunc lege diuina fuit detestatũ. sed illud nõ diuina sed hũana cõstitutione nob vi

Vicarius. Placet q fiat. sed canis tuis obstantibꝫ putamus q ti- (detur indicũ.
bi non proficiat. Sed vltra procedamus. Constat q ante christianissimi
Constantini impatoris magni tempa clericis nõ fuerunt nec ecclesijs aut ecclĩaꝝ ministerijs
bona tpalia pticulariter imobilia libere cõcessa. z protũc ipsorũ exilis erat nũerus z rarus. z ideo
deo z hoĩbꝫ fuit carus. xciij. dist. Legimꝰ. in fi. z nũc sup arenã maris z stellas celi videtur
multiplicatꝰ. vñ ꝓprie le. z no. xxiij. dist. Tales. q multitudo clericoꝝ z sacerdotũ facit eos con
tẽptibiles. z pticulariter dũ litteratura moribꝫ z vita sunt vacillãtes. mlitudo facit ipsos magis vi-
les: vt. xciij. dist. Legimus. Uñ scriptũ est q multitudo canonibꝫ z legibꝫ est inimica. de pre-

Felix. ben. ḉa intantũ. z multitudo onerosa nihil habet honesti. in autẽ. de referen. in fine.
Bene dicitis z supra tetigi q tot z tanta sunt clericoꝝ z religiosoꝝ stipẽdia in ter-
re finibꝫ hincinde cõstituta. q vnacũ clericis z religiosis sunt plebeis z popularibꝫ: z pticulariter
terre cultoribꝫ multũ onerosa. z pseqnter ecclĩastice ĩmunitatis z libertatis vilipẽdunt ꝓuilegia
attamẽ si temeritatis audacia ptensoꝝ clericoꝝ ordinari ad sacros ordines festinantiũ p ingeni
um sagacitatis z rigorẽ examinis ordinarioꝝ nõ impediret. multo magis mũdus p clerũ inu-
tilẽ grauaret. z ĩmunitatis ecclĩastice ꝓgatiua freqntius cõtaminaret. Et aliud mõstruosum
qõ diligẽter cõsideraui: siliter obuiat mlitudini clericoꝝ. Nã dicit Jsiõ. ethi. xij. c. iij. de basi-
liſco q cuncta viuẽtia visu solo ꝑimit. attñ mustele sagacitas ipm impune audent occidit. z igit
nihil eñ inqt parens ille rerũ sine remedio cõstituit. z sic Plinius dicit de lupina q̃ sex vel octo
catulos simul parit. z agnella duos vel tres pariẽdo ꝓducit. ecce mira dei dispositiõe infiniti
greges agnoꝝ tã fructuose deducunt z lupoꝝ multitudies: q nociue hũane creature mirabi
liter dispgunt z nõ in terrꝫ nisi pauci respectu agnelloꝝ videbunt. z sic ad ꝓpositu. ecce q̃t per
singulas annoꝝ q̃rtas p omẽs epatus turme creant z ordinant sacerdotũ. z vt loq̃r de notiori
vicz de dyocesi Cõstantiẽñ vbi estimatiõe cõmuni p annũ ducẽti vel q̃si ꝓmouent presbyteri
z nõ mortes tã freqnter eoꝝ. sed ordines sunt nouissimi sed summi pentis clemẽtia. aut dyabo-
lus pmissiõe sua lupos z sacerdotes talit dissipat z segregat q mlitudinis sarcina ꝓpio nõ no-
ceat. Nã si sicut agnelli pseuerant fructificarẽt. z fetus suos p orbẽ dilatarẽt: oẽs rusticorũ ce-
tus ad alendũ lupos z sacerdotes nõ sufficerent: sed radicitus desolati deficerent. z hic patẽ-
ter cõcernitis in practica q multitudo sit onerosa: prout ptactũ est in theorice traditionis pro-

Vicarius. Scis q nihil est actũ dũ superest aliq̃d agendum. vij. q. j. illud. (batura.
Uñ notant dixisti ecclesiã fore collectionẽ fideliũ. quot ergo fideles faci-

Felix. Uidemꝰ q ecclĩa fidei nr̃e in qua fideles sumus an- (unt huius ecclĩe collegũ z
te apostoloꝝ cõgregationẽ stabit in solo xpo. ñter in ipso z aplis suis z alijs disci
pulis sed instante christi persecutione: z veniente turba iudeoꝝ cum traditore: relicto christo
fugierunt omnes. quo mortuo ecclesia remansit apud solam beatissimam virginem Mariam:
prout dicit lex imperialis q ius collegij vel cõuentus aut congregationis ceteris mortuis stat
in vno solo. quod cuiusqz vniuer. no. Sicut. §. vltimo. sed resurgente domino cõgregata est ec-

clesia cum virgine Maria. De hac eccl'ia dicit Act. ix. q̄ p̄uerso Paulo eccl'ia quidē p̄ totam Judeā ⁊ galileā ⁊ samariā habebat pacē: ⁊ edificabat. i. ampliabat. Itē ampliata taliter eccle sia misit Herodes rex man⁹ vt afflugeret quosdā de eccl'ia. occidit autē Jacobū ⁊c. Act. xij. in p̄n. Itē capto Petro: oratio fiebat sine intermissiōe ab eccl'ia p̄ eo. ibidē. Itē dū creuit nūerus fideliū eccl'ie p̄ singulas eccl'ias ipsi p̄sbyteros ordinabāt. id est p̄ singulas cōgregatiōes fide liū. Act. xiij. Item Act. xvj. dicit. Et eccl'ie q̄dem cōfirmabant fide ⁊ abūdabant nūero quo tidie. Itē Act. xix. scribit. q̄ crescente eccl'ia ipsa erat cōfusa. ⁊ plures nesciebant qua ex causa cōuenissent. videlicz fideles. Itē Act. xx. dixit Paulus ad fideles. Attēdite vobis ⁊ vniuerso gregi: in quo vos spūssanctus posuit ep̄os regere eccl'iā dei quā acquisiuit sanguine suo ⁊c. Itē Paulus scripsit eccl'ie dei q̄ fuit Corinthi. i. ibidē fideliū cōgregationi. j. Corinth. j. Item eisdē scripsit dicendo. ⁊ vos eccl'iā dei cōtemnitis. id est cōgregationē ibidē. c. xj. Item idem scripsit illis dicēdo. Doceo vos sicut in oībus eccl'iis doceo. ibidē. c. xiij. Itē ibidē dicit de se ipso. q̄a p̄secutus sum eccl'iā dei. ibidē. c. xv. Itē ibidē. ij. Cor. xj. dixit fidelib⁹. Alias eccl'ias expoliaui accipiēs stipendiū ad ministeriū vestrū. Itē idē ibidē in fine dicit. in ieunijs multis ⁊ frigore ⁊c. sollicitudo mea est oīm eccl'iarū. Itē idē ad Gal'. ij. dixit. Erā ignot⁹ facie eccle siis iudee q̄ erāt in christo. Itē idē ad Phil'. iij. ⁊ dixit ad eos. Scitis aūt ⁊c. q̄ p̄fect⁹ sum a macedonia nulla mihi eccl'ia cōmunicauit. Itez idē ad Eph. j. ait de xp̄o. Et ipm dedit caput sup omnē eccl'iā. Itē idē ibidē. c. iij. vt innotescat p̄ncipib⁹ ac potestatib⁹ in celestib⁹ p̄ eccle siam multiformis sapiētie dei. Itē ibidē. c. vj. Sicut vir caput est mulieris. sic xp̄s caput est ec clesie. Itē ad Col'. j. dixit. ⁊ ipse vicz xp̄s est caput corpis eccl'ie q̄ est p̄ncipiū p̄rimogenit⁹ ⁊c. Itē ibidē in eodē. q̄ nūc gaudeo ⁊c. ⁊ adimpleo ea q̄ desunt passionū xp̄i in carne mea p̄ro cor pore ei⁹ qđ est eccl'ia. Itē idē. j. Thes. ij. Imitatores facti estis. ⁊ frēs eccl'iarū dei ⁊c. Itē idez ad Thi. iij. Si q̄s aūt domui sue p̄esse nescit. quō eccl'ie dei diligentiā habebit. Itez ibidē. c. iij. in domo dei cōuersari q̄ est eccl'ia dei. Item ibidē. c. v. si q̄s fidelis. vel si qua fidelis habz vi duas subministret illis ⁊ nō graueť eccl'ia. Itē idē ad Heb. xij. multoꝝ miliū angeloꝝ frequē tiā ⁊ eccl'iam p̄mitiuoꝝ ⁊c. Itē Jaco. v. infirmat quis in vob inducat p̄sbyteros eccl'ie ⁊ orent sup eū. Itē. j. Pe. v. Salutat vos eccl'ia q̄ est in babylonia ⁊c. In his oīb⁹ scripturis ⁊ in Apo calipsi multiplicit eccl'ia sumit p̄ro fideliū congregatiōe. Vñ dicit Jo. an. in add. i. spe. sup Rub. de clan. despō. q̄ illud matrimoniū qđ dñs fecit in p̄ntia plurū fideliū dr cōtractū in facie eccl'ie. Sūt aūt duo plures vt dicit reg. iuris. pluralis locutio duoꝝ nūero p̄tēta est. li. vj. Sumit aūt illa facies eccl'ie ab Innocētio papa. iij. originalit viro mire innocētie ⁊ sciētie q̄ etiā cōposuit libz̄ de miseria cōditionis hūane. ⁊ p̄e ceterū ipsius sunt plures decretaliū epl'e. ⁊ scripsit il la ÿba videlicz in facie eccl'ie: in decre. cōstitut⁹. de cōuer. cōiu. in p̄in. ⁊ nō recordor me in alijs textibus legisse. vtimur tamē ipis in scripturarū voluminib⁹ ⁊ sermonuz collationib⁹ cōmu

Vicarius. nissime. Scribitur autem in conspectu ecclesie. de clan. despon. c. ij. ⁊. iij. Hec nihil ad intentiōis nr̄e p̄ncipalis motiuū. sed vltra p̄cedas disserēdo ꝓpositū. Nā cōstat q̄ xp̄ifideliū p̄cessit a iudea. vt. xxxij. q. iij. Recurrat. nūc restat vt cognoscā mus vñ p̄cesserit. ⁊ quo

Felix. modo iudeoꝝ eccl'ia ⁊c. Hoc solutiōis iudiciū solebat doctor gentiū. ad Gal. c. iij. q̄ ait. Sicut abrāā credidit deo: ⁊ reputatū ei ad iusti ciā. cognoscite ergo q̄ qui ex fide sunt: hi sunt filij Abrae. p̄uidēs aūt scriptura q̄ ex fide iu stificat gentes deus: p̄nūciauit abrae: quia bñdicent in te oīes gentes. Hec ille. Vñ oīes q̄ credebāt fideliter in deū Abrae ⁊ deū Ysaac ⁊ deū Jacob in eccl'ia dei nūerati sunt. ⁊ igit dixit p̄l'us isr̄l' ad Moysen ⁊ Aaron Hūe. xx. in p̄n. Cur eduxistis eccl'iam dei in solitudinē: vt ⁊ nos ⁊ iumēta nr̄a morerent. Itē Deut. xxiij. Nō intrabit eunuchus amputatis testiculis ec clesiā dei: nō ingredict manser. hoc est scorto nat⁹ in eccl'iam dei. sed hic eccl'ia capit p̄ taber naculo in q̄ seruire ⁊ ministrare nō poterāt. Itē Judic. xx. scribit. q̄ de filijs isr̄l' in eccl'iam po puli dei cōuenerūt q̄draginta milia peditū pugnatorū. Itē. j. Reg. xvij. dixit Dauid aduersus Goliam. nouerit oīs eccl'ia q̄ nō in gladio nec in hasta saluat dñs. Itē. iij. Reg. viij. Sta bat Salomon ⁊ benedixit oīi eccl'ie isr̄l'. oīs em̄ ecclesia israel stabat cor̄ eo. Item. j. Para lyp. xxix. dixit Dauid ad populū israel. Benedicite dño deo nr̄o: ⁊ bñdixit oīs ecclesia dño deo patrū suoꝝ. Item. ij. Paralyp. vij. Fecit Salomon solēnitatē in tempe illo septem diebus ⁊ omnis israel cū eo ecclesia magna valde. Itez Judith. vij. Dum populus israel grauaretur per Holofernem; factus est fletus ⁊ vlulatus magn⁹ in ecclesia. Item Psal. xxj. dixit Dauid

ad dñm. Apud te laus mea in eccl'ia magna. Et ibidē dixit. In medio eccl'ie laudabo te. Item ps̄. xxv. O diui eccl'iam malignātiū. Itē p̄ s̄. xxxiij. Confitebor tibi in eccl'ia magna. ⁊. xxxix. Annūciaui iusticiā tuā in eccl'ia magna. ⁊. lxvij. In eccl'ijs bñdicā domino. Et. lxxxviij. ethan ezraite. Cōfitebunt celi mirabilia tua dñe. eteni veritatē tuā in eccl'ia sanctorū. Itē ps̄. cvj. dixit Dauid de dño. ⁊ exaltēt eū in eccl'ia plebis. ⁊. cxlix. Laus eius in eccl'ia sanctor̄. Item Prouerb̄. v. Pene fui in oīi malo in medio eccl'ie ⁊ synagoge. Item Eccli. iij. dixit iesus sydrach. Filij sapiētie eccl'ia iustor̄ ⁊ natio illor̄ obediētia. Itē idē ibidē. c. xv. dixit de iusto. Exaltabit illū apud proximos suos. ⁊ in medio eccl'ie aperuit os eius. Itē ibidē. xxj. Os prudentis querit in eccl'ia. ⁊ ẏba illius cogitabūt in cordibꝫ suis. Et ibidē. c. xxxj. Dicit de iusto. Et elemosynas illius enarrabit oīs eccl'ia. Item idē ibidē. c. xxxviij. dicit de malis. Unusq̄sq; in arte sua sapiens est ⁊c̄. ⁊ in eccl'iam nō transiliet. Et ibidē de bonis. ⁊ laudē eor̄ nūciat omis eccl'esia. Item Treñ. j. Uidit gētes ingressas ad sanctuariū suū de quibꝫ p̄ceperas ne intrarēt eccl'iam tuam. Itē Johel. ij. dixit ꝓpheta ad ꝓp'm israel. Sanctificate ieiuniū: vocate cetū: cōgregate populū. sanctificate eccl'iam. Itē. j. Mach. iij. Cōgregauit iudas cōgregationē filior̄ fidelū ⁊ eccl'ie sior̄ secū ⁊ ait ⁊c̄. Et ibidem. c. v. vbi dr. ⁊ cōuenit eccl'ia mag̃ ad cogitandū q̄d faciēdū foret.

Vicarius. Audiuim⁹ eccl'ie nomē in vtroq; testamēto venerabiliter diuulgatū. scim⁹ q; antiq̄ cū noua multū discrepat. est aūt ne modus q; vna cum alia cōcordat vt noīs appellatio magis fructuosa fiat?

Felix. Dicit p̄hus. q; ignorātes ꝓtutes vocabulor̄: de facili paraloizant. Unū dicit Jsyd. etbi. li. viij. c. j. q; hec noīa ecclesia ⁊ synagoga sunt greca. ⁊ ꝓmū cōuocatio ⁊ secūdū ꝓgregatio appellant. ⁊ ante christi aduentuz et in diebꝫ suis eccl'ie fideliū collectiones dicebant. ⁊ in vtraq; eccl'ia malignantiuz nō est eccl'ia: sic̄ societas latronū ⁊ malor̄ ⁊ rerū inhonestar̄ dicit fore nulla. vt dicit lex. nō p̄termittendum. ff. p̄ socio. Impropꝛie tñ dicim⁹ q; eccl'ia ⁊ societas est int' malignātes. de q̄ le. ⁊ no. xxxij. q. j. c. vl.

Vicari⁹ Habuit ne testamēti veteris eccl'ia alicui⁹ eccl'iastice libertatis aut immunitatis p̄uilegia?

Felix. Puto q; nō alia q̄s nostre cōgregatiōis fidei eccl'ia p̄dicta videlicz q; certos habuit act⁹ legittimos ꝓtūc hereticis ⁊ infidelibꝫ interdictos. vt fuit circūcisio sacrificiorū immolatio: suor̄ tempor̄ freq̄ntatio ⁊c̄. ⁊ hi actus interdicti fuerūt Saduceis. effreis. genesteis. meristeis. ⁊ samaritis: quor̄ ritus: mores ⁊ obseruātias notabiliter describit Jsiō. vbi supꝛ. c. iij. ⁊ insupꝛ gentibꝫ: sarracenis ⁊ paganis ac barbaris ac oīby q̄ colebāt deos alienos.

Vicarius. Quid aūt de eccl'ie dicis iā dicte sacerdotibus ⁊ leuitis: eorūq; libertatis imunitate.

Felix. Principaliter placuit q; in p̄morū parentū libertate cōiugali status ipsorū p̄manserit: ⁊ q; non tñ vnā quilibet sacerdotū sed plures potuit hꝫe vxores. si voluit hinc q; terre possessionibꝫ ⁊ ipius culturis caruerūt: ⁊ ab operibꝫ cūctis liberi fuerūt. ⁊ vt liberius in lege dñi cū liberis ⁊ vxoribꝫ suis p̄sisterent ⁊ officia sua quieti⁹ peragerēt receperūt p̄mitias: decimas ⁊ holocausta. de oībus fructibꝫ ⁊ aīalibꝫ terre. de q̄ plene leg. ⁊ no. ij. Paral. xxxj. Leuitici. ix. ⁊. xxij. ⁊ Deut. xviij. Item q; potiores inter illos erant de genere sacerdotū ⁊ leuitarū procreati: ⁊ tribꝫ ipsorū cū tribu regia venerabiliter erant p̄mixti: vt dicit magister in hystoria de cōceptu saluatoris. Et hec vtiq; fuerunt insignia similiter ⁊ exquisita libertatis eccl'esiastice beneficia.

Vicarius. Si aūt ipsis dabant bñficia ꝓpter officia: put nob clericis p ecclesiam bñficiatis. vt de rescrip̄. c. fi. li. vj. Dic igitur que fuerūt ipsorum beneficiorū obsequia?

Felix. Dicit Josephus iudeorū scriba disertissim⁹. ⁊ post ipm magister ī hystoria int' apostolor̄ actus q; ante tempa Dauid cultus eccl'ie tā dicte nō erat tā laudabiliter discretus: imo discretiōis ritus arbitrio singulorū erat cōfusus. Et igit' idē dauid volēs rectificare ⁊ dei cultū ampliare: videbat q; vn⁹ summ⁹ sacerdos administrationē nō sufficiebat. q; si infirmitat̄ one re grauaret: nō erat qui poneret incēsum ⁊ officio suo vteret. vnde instituit viginti quattor̄ summos sacerdotes: quor̄ sedecim de genere Eleazar. ⁊ octo de genere Ychamar. vn⁹ tamē illorū ex viginti quattor̄ erat summ⁹ qui dicebat princeps sacerdotū. administrabant aūt p̄ septimanas: q̄ officia iure hereditario devoluta sunt ad posteros eor̄. ⁊ vnusq̄sq; ꝓxiij. sūmor̄ sacerdotū cū admīstrabat secū habebat. xxiij. minores sacerdotes ⁊ totidē leuitas q̄ suberant sacerdotibꝫ prout hodie sunt subdyaconi. Item totidē ianitores: duplicato nūero natineor̄ vel ypodiconior̄ q̄s nos dicim⁹ subdyacones. Fuerūt aūt. xvij. p̄cipes sacerdotuz a tempe Dauid vsq; ad tempa transmigratiōis babylonis in q̄dringentis ⁊. lx. annis. A transmigratiōe autez

cessauit sacerdotiū vsq; ad redditū de captiuitate sub Zorobabel et Jesu filio Joiade mago sacerdote. ⁊ inde vsq; ad tēpora Machabeoꝝ fuit tempus sacerdotij. tēpus aūt Machabeorum nō deputaꝫ sacerdotio. quia idē erant duces ⁊ sacerdotes. ⁊ sic vsq; ad Herodē qui fecit occidi quotq; inueniebat de genere sacerdotū ne iterū deuoluereꝫ ad eos regnū ⁊ vēdebat summus sacerdotiū. quandoq; vni. quādoq; plurib⁹ simul. ⁊ fuerūt oīno vsq; ad euersionem hierusalez. xxvij. summi sacerdotes. A tpe aūt Herodis vsq; ad euersionē hierusalē nō ponit Josephus summā annoꝝ. sz cōstat. cv. cū herodes ante xp̄i natiuitatē. xxx. annis regnauerit ⁊ dñs. xxxiij. annis vixit. ⁊ a morte dñi vsq; ad euersionē Hierusalē facta per Tytum ⁊ Uespasianū: ⁊ per xp̄m prophetizatā dū fleuit sup illā. vt legiꝫ Luc. xix. fluxerūt. xlij. anni. Dicit aūt Greg. super Ezechielē libro. ij. omelia. x. q; illi sacerdotes maioris erant ordinis qui in custodijs templi excubabant q; alij qui ad altare quod ante faciē templi erat interius ministrabāt. et hic facit ad sacerdotes ecclie nostre pulcrā comparationē breuitatis amore nō resumendā. Hanc igiꝫ primeuā sacerdotū veteris testamēti et similiter noui vsq; ad Siluestri pape et magni imperatoris Constantini tempora status tranquillitatē a longe prospexit Fridericus secūdus imperator de Sueuoꝝ genere ducū. p̄creatus: ⁊ q; nō bonoꝝ temporaliū ⁊ p̄sertim immobiliū nūq; habuerāt sollicitudinis vsum. Et igiꝫ ex tortuosi colubri cordis corrosione. put de ipso scribiꝫ in. c. Fundamēta. de elec. li. vj. scripserat ad oīes reges ⁊ p̄ncipes terre: vt ipsoꝝ suffultus auxilio cleruꝫ sui temporis et sibi successores ad tales reducere status sollicitudinis ⁊ humilitatis sinceriſſime subiectiōis: put hec ⁊ alia Petrus de vineis in suis epistolarū collationib⁹ ad intellect⁹ deducit floridiores. Sed q; talis adhesiōis assistricē eorūdē p̄cipū hz̄e nō potuit potētiā se transtulit cū magna p̄cipū ⁊ nobiliuꝫ turmā: ad terram sanctā in superbia ⁊ abusione ⁊ suffocatus interiit in iordanis flumine de anno dñi. M. ccl. et sic ecclesia remansit in emunitatis sue solita libertate. de quo quidē Friderico secundo ⁊ etiā primo ⁊ ipsoꝝ tyrānidis seueritate multiplicit̄ scripsi in libro de nobilitate. ⁊ put Seneca libri notabilis volumine cōgessit de Neronis sui domini ⁊ imperatoris clemētia. ita Petrus de vineis p̄dictus composuit epitaphiū sepulture de secūdi Friderici iamdicti. p̄bitatis ingētia. licet finiū regundoꝝ. p̄bauerint vtroq; terribiliter actitoris merita. totidē mūdo notissima. ⁊ sunt ista notanter expigramatis metra. Si p̄bitas: sensus: virtutes: gloria census. Nobilitas orti: possent resistere morti. Nō foret extinctus: fridericus qui iacet intus.

Vicarius Sat est. quoniā nimirū extrauagātes incuruasti materiarū reuolutiōis intricatiōis. Refert vt simpliciter tangas aut superficialiter gradatis super ecclesiastice libertatis aliquot emunitates vt aliquas videris fecisse (prout p̄emisisti) plantarū pedis inunctiones.

Felix Nō solertie. p̄uidētis vestre paternitatis multū altioris fulcite doctrinis sz rudib⁹ disp̄gam rudimenta intellectus nubiloſi cōstrictis ingenij quoq; tepidius tardioris. Dñs noster Jhus xp̄us ecclie caput. initiū ⁊ finis reliquit exempla. vt sui terraꝝ vicarij ip̄ius sequātur vestigia: ⁊ in pabolis ⁊ in enigmate antiquoꝝ locut⁹ est. ⁊ sic de ore ip̄ius exiuit gladi⁹ ex vtraq; parte scindens. Apocalip. j. et hic gladius est spiritus qui est verbum dei. ad Ephe. vj. et hic gladius deuorabit vsq; ad extremum terre. Hiere. xij. Et foris vastabit gladius eius ⁊ intus. Deutero. xxxij. q̄ fuit flammeus gladius atq; versatilis. de quo Ben. iiij. et Job. xlj. De ore eius lampades p̄cedūt: ⁊ flāma de ore eius egredit̄: ⁊ interficiet spiritu oris eius. ij. Tessal. ij. put legiꝫ de bobus vulconis in hystoria Troyana. Hic gladius est ecclie mucro. de quo scribiꝫ. xvj. q. j. Uisis. ⁊ est maxima pena mūdi. xxiij. q. iij. Corripiant. et in se cōtinet pharetraꝫ sagittaꝝ oīm censurarū ecclesiasticaꝝ: q̄ tanq; spiritus torrēs et nescis vnde veniat. qm̄ inuisibilis: ⁊ vulnera liuoris eterni ⁊ terreni mortis infligit. vt dicamus cū Hiere. c. iij. Ecce gladiū vsq; ad aīam. qm̄ nō tantū viuos sed mortuos deuorat. vt le. ⁊ no. p Archiē. de sen. ex̄c. Cum quis. li. vj. ⁊ in glo. iiij. quia in spiritu oris eius: omis virtus eorū. videlicet censurarū. Ps. xxxij. et quis omis dicit nihil excludit. de pe. dist. j. Nemo pōt. Et rursum Saluū faciet a gladio oris eius. Job. v. quoniā post mortē animas eterne mortis vinculo constrictas absoluit. vt de sen. ex. A nobis. ij. vt dicam cum p̄pha. mortificat et viuificat: deducit ad inferos ⁊ reducit. sic et imperatores et p̄cipes put p̄tactū est morti tradidit dū excōmunicauit. vñ de pe. dist. j. §. Hoc idē. ℣. Item a mortuo. O altitudo diuitiarū sapiētie ⁊ sciētie dei. q̄ incomprehensibilia sunt iudicia eius. ⁊ inuestigabiles vie illius. quis em̄ cognouit sensum dñi ⁊c. Hec igitur incōp̄hensibilia et inuestigabilia sunt thesauri ecclesie triūphantis ⁊ militantis per quos anima fidelis ad diuitiaꝝ

ꝑdictaꝝ puenit cognitionē.ita ꝙ ipsa in deo ⁊ deꝰ in eo est: vt sciat ꝙ ad talia puenirꝫ ꝑ eccl'iasti ce libertates emunitatē ꝑ xp̄m nobis relictaꝝ ⁊ suis in terre fidelibꝫ locū tenentibꝫ distributam.

Vicarius. Rogo cunctis allegationum probationibꝫ derelictis nude procedas ⁊ eoꝝ cas emunitates inquantum noueris ecclesiastice libertatis.

Felix. Placet et noueritis prout perantea sincerius nouistis: quia ipsa ecclesia.id est ipe locus consecratus habet emunitatē vt nullus inde per vim abstrahat nisi in casibꝫ videlicet si ille qui fugit ad ecclesiam sit publicus latro vel nocturnus populator agroꝝ. tales em̄ possunt extrahi ab ecc'lia.etiam nō prestita impunitate. Itē si quis in ipsa ecc'lia cōmisit ho micidiū vel aliud maleficiū.tūc em̄ nō debet defendi ab ecc'lia cū violauerit eam. Itē si sit ser⁹ uus alicuius dn̄i:qui seruus prestita a dn̄o cautiōe de impunitate.si nō de ecclesia exire inuit⁹ cōpellit ⁊ reddit dn̄o. Itē ea q̄ in ecc'lia posita sunt:nec ꝑ vim nec ꝑ furtū inde sunt auferenda. ⁊ q̄ abstulerit vt sacrileg⁹ iudicat. Itē ꝙ nullus mortu⁹ infra ipsaꝝ eccliam sepeliat nisi sit epūs vel abbas aut digni p̄sbyteri vel fideles laici. Itē emunitatē habet ecc'lia ꝙ in choro nō mor⁹ tur laici cū clericis. Itē ꝙ ecclesia in seculare habitaculum nō cōuertat.sic nec vasa nec cortine nec cetera ornamēta debent pollui nuptiaꝝ cōiuꝝ vel alīs secularīū vsibꝫ ne ingredientes sentiāt vltionem ⁊c.attū si legatus apostolice sedis vel episcopus vel archiepūs reciperetur ab epo vel capellano alicuius ecclesie vel monasterio bene posset ornari domus ecclesiastica in qua reciperet cortinis ⁊ ornamētis ecc'lie. Itē habet emunitatez ecc'lia ꝙ nō posset vendi ꝓpter aliquā necessitatē. Itē in domibꝫ p̄sonaꝝ ecclesiasticaꝝ: ⁊ multo magis in ecc'lia placita secu laria nō sunt facienda:maxime de causa sanguinis. Itē ꝙ nō fiāt in ecc'lia societates vl' publica perlamēta.cessent vana et ꝓphana colloquia. Itē nō fiāt in ecc'lia vel cimiterio negociatiōes:et p̄cipue nundinarū nec fori cuiuscunq; tumultus. nō fiat ibi strepitus iudiciorum secularīū et p̄cipue cause criminalis. Itē ꝓcessus iudicū secularīū ⁊ sententie p̄otelate in illis locis nō va⁹ lent ipso iure. Itē ludi theotrales cū laruis ⁊ similibꝫ inhonestis ꝓhibent fieri in ecc'lia nisi fi⁹ ant ꝓ deuotiōe inducēda. Itē de passione vel resurrectiōe dn̄i ⁊c. Et ꝓ intellectu p̄missoꝝ nota ꝙ nocturnus populator agroꝝ est qui de nocte agros militū seu ꝓpatroꝝ depopulat.id est vastat aut comburit. Publicus aūt latro est qui itinera frequētata scz stratas publicas:que quasi loca sacra insidiꝫ ⁊ aggressionibꝫ obsident. ⁊ talē potest quilibet auctoritate sua de eccle sia extrahere ⁊ punire. hec tamē intelligenda sunt si nocturnus sit latro nā diuturnus nō debꝫ occidi nisi telo se defendat. ⁊ talis nō defendit: alⁱs aūt qualitercūq; enorme vel graue delictuꝫ cōmiserit.debēt rectores ecclesiaꝝ saluare sibi vitaꝫ ⁊ membra ydonea cautiōe recepta scz iura⁹ toria tantū:sed et fideiussoria ac penali si timeat ꝙ is q̄ petit eū nō bene seruet iuramentū suū. super hoc autē ꝙ inique egit est alⁱs legittime puniendus. Itē q̄diu est infra ecc'liam nō est in⁹ de ꝑ violentiā ejiciendus nec detinendus: nec cōstringendus: nec requies nec vestis nec victua lia deneganda. quod si quis facere attemptauerit: sciat se crimē lese maiestatis incurrisse. ⁊ sic vltimo supplicio puniat. Hanc aūt libertatē habꝫ nedū intra eccliaꝝ sed extra infra.xxx. passus: vt ad requisita nature vsum debitis egeat locis.licet hodie de facto sit hec immunitas in locis pluribus vsurpata.si tñ maior est ecc'lia. scz matrix.extendit vsq; ad.xl. passus.in capella.xxx. capelle vero que sunt infra ambituꝫ maioris.s.ciuitatis vel castri vel ville: non ponunt in hac xxx. passuū obseruatione exquo autē aliquis maleficus vel delinquens vel alius ad ecclesiam fugiēs infra dictū ambitū se recipit:ecc'lia ipm saluare debet. Itē si quis cōmisit homicidiū vel mēbri mutilatiōez.in vna ecc'lia ⁊ fugit in aliam.gaudet immunitate. Itez sacrilegiū cōmissuꝫ in ecclesia per furtū aut homicidiū vel mutilationē licet sit crimen ecclesiasticū.ecclesia tamen ꝓmittit vt puniat per iudicē secularē ꝓpter criminis horroreē. Item iudeus pagamus vel ex cōicatus: si cōfugerint ad ecclesiam ⁊ nō fecerint crimina superius edicta:gaudent īmunitate. Itē qō cimiteriū habet emunitatē sicut ecclesia.exceptis certis sepulturis nā oīs sepeliunt in cimiterio sed nō oēs in ecc'lia. Itē ecc'lia nō cōsecrata habet emunitatē.si episcopus primariuꝫ lapidem et ordinata est ad consecrandū. Item ꝙ effractores ecclesie nō consecrate in qua diu⁹ na celebrant sunt excōmunicati Item ecclesia interdicta gaudet emunitate.item priuata ora⁹ toria que sunt in quibusdam domibus nō gaudent emunitate. Item fugiens ad sacerdotez qui defert sacramētū eucharistie gaudet emunitate.p̄m aliquos. Itē palaciū epi nō habet emunita tem de iure sed de consuetudine posset habere. Itez ecc'lia prouidebit in expensis fugientibus ad eam. Itē in periculo ꝓsecutionis p̄ūt parrochiani fugere ad monasteria vel ecc'lias ⁊ se tueri

sed incastallare ⁊ ꝓpugnaculis armare. de hoc ꝑdictū est. Item si eccl'ia vel capella fuerit edificata in solo alieno: nō eccl'ia vel capella ꝓterea erit tributaria. sed edificans reddat dñium soli ij indēnem. Itē habet ecclesia vel monasteriū emunitatē q̄ pōt recipere donata vsq; in infinitū. sed nō ꝑuate persone. quia hec donatio fieri debet cū iuris moderamine. Itē intrans monasteriū habet emunitatē q̄ monasteriū in bonis suis mobilib⁹ ⁊ īmobilib⁹ eū sequit. licet seruetur cōtrariū ex cōsuetudine. Itez relicta ecclesijs in testamēto. nō seruata legis solēnitate sed eccl'ie tenent. Itē transfert dominiū ad ecclesiaz solo pacto. secus est de personis priuatis. quia necessaria est corporalis traditio. Itē quādo dat aliquid ecclesiastice pson ꝓtemplatione ecclesie. ⁊ quia de solo pacto. i. sola et nuda ꝓmissione absq; stipulatiōis solēnitate et traditiōis. et ħ verū est de his que relicta sunt vel legata vel cōmissa fidei vel donata ecclesijs vel monasterijs vel alijs locis pijs. et super his pōt ecclesia agere tā actiōe psonali q̄ reali. Item habet ecclesia priuilegiū: q̄ quicquid emptū fuerit de pecunijs ipsius ecclesie ad eā debet reuerti. q̄ adeo verum est q̄ si clericus habeat pecuniā de prebenda sua vel ecclesia: et inde emat prediū licet illā pecuniā potuisset dare cōsanguineis: intuitu pietatis vel alijs personis. nō tñ prediū hmōi. qz statim cū fuit emptuz sine noīe alieno cedit ecclesie. ⁊ ꝓter hoc hmōi clericus non pōt alienare auctē ꝓpria: licet res mobiles quas hñt clerici de beneficijs ecclesiasticis ad vsus suos possint alienare auctē propria. Quod aūt dictū est de predio acquisito de pecunia ecclesie. speciale est in ecclesia sicut speciale est q̄ tutor pupilli vel curator minoz. de pecunia eorū emerit prediū sibi et nomīe suo et non ad opus pupilli vel minorū poterit pupillus ille vel minor vtiliter vendicare prediū illud. Idem de milite intelligo si de pecunia sua alius emerit prediuz ad opus ꝓpriū ipsius emptoris ⁊ noīe suo. idem intelligo si quis ex pecunia eccl'ie quaz furatus esset vel rapuisset vel depositā habuisset possessionē emisset ad opus suū. qz eccl'ia illā vendicare posset vt dictū est in primo casu. Sic etiā speciale est de vxore et marito. q̄ si alter ipsoz aliquid emit de pecunia illa. illō vtiliter vendicare pōt. sed predicti casus speciales sunt. alꝫ regulare est q̄ si quis de pecunia aliena aliquid emerit noīe suo emptori acquirit. non ei cuius fuit pecunia. Item hñt ecclesie priuilegiū emunitatis in retinendo. quia quo casu cōtra alios currit prescriptio triginta annoz vel breuior. contra eas nōnisi. xl. annoz. Item habent emunitatis priuilegiū in amittēdo. quia nō valet alienatio rei ecclesiastice: nisi in certis casib⁹ ⁊ debita forma seruata. ⁊ sunt sex casus. Primus ꝓter debitū vrgens in illa. Secūdus ꝓter redemptionē captiuoz. Tertius ꝓter pauperes pascendos tempe famis. Quartus ꝓter eccl'iam edificandam Quintus ꝓter cimiteriū ampliandū. Sextus ꝓter vtilitatē. quia ꝓter vtilitatē pōt vendere minus vtile: vt emat magis vtile. Forma autem alienatiōis variat iuxta varietatē ecclesiaz. s. epaliū. monasterioz: ⁊ prochialiū. Colligunt tñ oēs forme p iura solēniter descripta. Itē epus res ad mensaz suā ptinentes: vel res cathedralis eccl'ie nō pōt alienare sine consensu capli. nec abbas res monasterij sine cōsensu episcopi ⁊ cōuentus sui. Itē presbyter parrochialis res ecclesie sue sine cōsensu episcopi sui alienare nō pōt. item q̄ eccl'ie p alienis debitis obligari nō pñt. de qua materia clarissime iura loquunt. Item predia ecclesiarū hoc īmunitatꝫ priuilegio gaudēt q̄ nō debēt grauari sordidis muneribus. i. calcis coquende. arene fodiēde. cloace purgāde. ⁊ similib⁹ q̄ vilia sunt. Dicit aūt hic mun⁹ fore onus cū necessitate impositū. Ab honestate aūt munera tenent ꝓut superi⁹ est deductū post thema magnū ⁊ p argumēta p ⁊ ptra in latiori forma. Itē est ⁊ alie eccl'iastice libertatꝫ īmunitas. q̄ laici siue sint pncipes aut nobiles hospitiū violentū ab eccl'ia exigere nō debēt. caritatiuū aūt denegādū nō est. Itē q̄ aliqs laic⁹ vl'alꝫ eccl'iastica pson p recognitiōez bñficioz suoz reseruasset sibi aliqd hospitiū in eccl'ia: illud bñ debet. itē q̄ nulli laico vel etiā clerico licet rūpere domus eccl'ie ratione alicuius iuris sibi debiti: cū oia bona eccl'iaz sint sctā sctōz: ⁊ in eis cōmittit sacrilegiū. itē eadē rōne nō pōt tollere neccaria hospitio ⁊ violēter ingredi domū: qz in ꝑdicto casu nulla domus neq; aliqua res hz hāc fuitutē. nec etiā sunt ad hoc obligate. sed tñ eccl'ia obligata est ad hoc. ⁊ psonalis actio nō realis ptra eccl'iaz cōpetit. secus tñ de epo vel alio bñte iurisdictiōez in aliqua eccl'ia q̄ posset alium iniq̄ intrātē violēter expellere ⁊ domū irrūpere. ⁊ idē de possessore alicuius eccl'ie quasi plātus. secus de abbate respectu domoz capelle sibi subiecte. qz capellaz nō possidet licet in ea ius subiectiōis habeat. Itē possessio q̄ puenit ad eccl'iā aut domus vel prediū qō tenebat ad aliqd seruitiū vel hospitiū vel albergū etiā siliter soluat aut alij vēdat possessionē. Itē pena violātiū emunitatē eccl'iasticā est duplex excōicatio. s. hois siue iuris. Hā violator est excōicādus ⁊ sal-

uo q casualiter sacrilegus est excõicatus ipo iure vt incẽdiarius ecclie z effractor. Alij aũt sacrilegi q alio mõ ecclias violãt seu psonas vel res ab ipis raptũ violẽter vel bona ipozũ vsurpant. z p hoc sacrilegiũ incurrũt. nõ sunt ipo iure excõicati. in qbusdã tñ casibꝫ res psonaꝝ ecclesiasticaꝝ vsurpãtes siue eos molestãtes ipo facto sunt excõicati nouo iure. Jtẽ ꝑm alios nõ solũ ꝓut ꝓdictũ est puniunt. sed etiã pena pecuniaria iponit ei. qñqꝫ maioz. qñqꝫ minoz. credimus tñ q illa pena hodie relinquat arbitrio iudicis. z debet dari illi loco vel persone cui facta est iniuria vl alicui⁹ emunitas est violata. diuersas tñ penas iura determinãt: puta. xxx. libraꝝ examinati argẽti. Sed z si qs seruũ fugientẽ ad ecclias violẽter inde extraxerit: nongẽtos solidos cõponat. Qui vero epm a sede sua expulerit vel cõprehẽderit vel in eũ manus violẽtas iniecerit excõicatus est z oĩa bona sua cathedrali ecclie applicant. Sed z ꝑm leges. Quicunqꝫ fugientẽ ad ecclias abducit. crimẽ lese maiestatis incurrit. Jtez qcunqꝫ in ecclia vel etiã alio loco venerabili seditionẽ vel clamorẽ vl tumultũ fecerit. aut in qualibꝫ ciuitate vel vico cõuenticulũ collegerit vel colligere attẽptauerit. vltimo supplicio subiacebit. Jtez si clericus ad ꝑceptũ ꝓlati nõ vult exire ecclias cũ alis ꝓlatus nõ sit celebraturus. põt eũ eĩcere sine metu excõicatiõis. z plat⁹ agere põt actiõe iniuriaꝝ ꝓra eũ. Hã z atrox vocat iniuria si sacerdos indutus sacerdotalibꝫ molestat. z molestãs bñficijs põt ꝓuari. Jtez violator interdicti positi p ecclesias si sit secularis clericus: bñficijs suis ꝓuat. z si ꝓteruitas exigat: deponit. Jtẽ licet ꝓut ꝓtactũ est clerici sint liberi ab angarijs z p angarijs. episcopus tñ z abbas z tales clerici qui habẽt magnũ z nobile feudũ ab impatore vel aliquo ꝓncipe. qõ habet cõsuetudinẽ in aliquo seruire z in certo modo. Hã in hoc casu q̃uis nõ teneat ire in caualcatis psonalit. debet tñ mittere ꝑ se alios: vt ipleat debitũ suũ aut nõ teneat bñficiũ si nõ vult facere seruitiũ. z ß intelligit si sit iustũ bellũ. Si aũt sit iniustũ bellũ extũc nõ vadat z recognoscat impatorẽ celi. nec ꝓpter hoc si nõ mittit in tali casu dicit perdere feudũ. Item talis ꝓlatus facit fidelitatẽ iurta cõsuetudinẽ feudi. z quicqd feudum requirit: hoc põstabit. Jtẽ si talis ꝓlatus ꝓscripsit libertatẽ contra dominũ: in tali libertate tuẽdus est. z sufficit in talibꝫ presumptio triginta annoꝝ z habeat bonã fidẽ Jtẽ mera psonalia onera non subijt eccliа aut eccliastice psone. exceptis muroꝝ z meniarũ custodijs tempore necessitatis: ꝓut ptactũ est a quibꝫ nullus excusat. Expedit em reipublice plures habere defensores. Jtẽ ex illo clericus dicit defendere patriã suã: z tenet impune in ꝓprio corpe. Jtẽ clerici nõ sunt a matutinalibꝫ officijs euocãdi z ab illis vigilijs amouẽdi nisi forte tanta imineat necessitas q de ꝑcepto cp̃i aliud fiat p laicũ aũt nullatenus astringat. Jtẽ ad extraordinaria seruitia quecunqꝫ sint illa: ad ea clerici nõ sunt artãdi ꝓut ptactũ est: nisi auctoritate principis fiãt. quia nõ est munus publicũ nisi a lege vel ꝓncipis cõstitutiõe iudicat. Item si munus publicũ fuerit ad pias causas: puta refectiõe viaꝝ: põtiũ vl semitaꝝ ꝓout ptactũ est in themate. ad illa tenent clerici nõ coacti. De hmõi aũt muneribꝫ z oneribꝫ dicit Fridericus impator ꝓmus in li. feudoꝝ. c. vlt. Ad decus z decorẽ imperij z laudẽ Romani principis ꝛc. Flos fridericus Romanoꝝ impator semp augustus. Hoc edicali lege irritamus z irrita nunciamus oĩa statuta et ꝓsuetudines q̃ ciuitates vel loca. ptãtes. ꝓsules vel q̃cunqꝫ alie psone ꝓtra libertates ecclie ac psonas ecclĩasticas edere vel seruare aduersus canõicas vel impiales sanctiões ꝑsumpserit. z ea dẽ capitula mãdamus infra duos mẽses post huius publicatiõez edicti penitus aboleri. z si de cetero similia attẽptauerint ipo iure decernimus esse nulla z eos sua iurisdictõe ꝓuatos. ei locũ vbi talia ꝑsumpta fuerint deinceps banno mille marcaꝝ precipimus subiacere. Potestates vero ꝓsules z oẽs statuarij z scptores dictoꝝ statutoꝝ z ꝓsiliari ipoꝝ locoꝝ. z q ꝑm statuta vl ꝑm ꝓsuetudies memoratas iudicauerit: sint extũc infames ipo iure quoꝝ sentẽtias z actus alios legittimos statuimus nõ teneri aliquatenus. q̃ si p annũ huius nre pstitutiõis inuẽti fuerint ptẽptores. p nr̃m impiuz mãdamus impune ab oĩbꝫ occupari. saluis nihilominus alijs penis ꝓtra tales in generali ꝓcilio ꝓmulgatas. Item nulla oĩno ptãs vel cõmunitas vl ꝓsona publicas vel ꝓuatas collectas siue exactiõis aut angarias ecclijs vel alijs pijs locis aut ecclesiasticis psonis imponat. sed si facere ꝓtemperint: triplũ refundãt: nihilominus bãno impiali subiaceãt. qõ nullatenus absq satisfactiõe debita remittat. Jtẽ q̃cunqꝫ cõitas vl ꝓsonã p annũ in excõicatiõe ꝓpter libertatẽ factã pstiterit: ipo iure bãno impiali subiaceat. a q̃ nullatenus extrahat nisi ꝓius ab ecclia bñficio absolutiõis obtẽto. Statuimus etiã vt nullus ecclĩasticaz psonã in crimiali cã vel ciuili q̃stiõe trahere in iudiciũ seculare ꝑsumat. Jcõstitutiõez imperialẽ z canõicas sanctiões. qõ si fecerit: actor de iure suo cadat: iudicatuz nõ teneat. z iudex sit ex-

tunc iudicandi potestate ꝓuatus Statuimus etiam vt si quis clericis vel ecclīasticis ꝑsonis iusticiā denegare ꝑsumpserit req̄situs: suā iurisdictiōz amittat. Consequēter ⁊ postremo miro q̄z modo tanq̄z ea q̄ vltimo ꝓferunt sincerius memorie sunt cōmendāda. vt le. ⁊ no. de ꝓse. dist. ij. Liquido. Ecce q̄s laudabilit glorioſe q̄z dignissime ꝑ exq̄sitas orationū ⁊ ꝓbox formas dñus Carolus quartus sp augustus: altioribꝫ modo ⁊ forma q̄bꝫ fieri potuit ⁊ debuit iamdictā impatoris Friderici ꝓmi ꝓstitutionē. necnon oēs ⁊ singulas impatox leges. statuta necnō cōstitutiōes ꝑdecessox suox ad sacratissime videlz libertatē ecclīastice emunitatē. quis quesito colore faciētes ꝑ nouā legē imꝑialē corroborauit ⁊ ꝓfirmauit. quā quidē cōfirmatiōis approbationē Carolinā siue bullā aureā nomīari decreuit. Hāc igit ꝓstitutiōis legē Bonifacij. viij. ⁊ Grego. xj. ac. Honorius. iij. solēnit auctorizabāt. ⁊ finaliter sacrosancta synodus Cōstātien. et vniuersalis ecclīa ibidē ꝓgregata canonizabāt. ⁊ Sigismūdus impator pñs ibidē ⁊ alij ꝓncipes terre ratā habebāt. Porro ꝓcliū Basiliēse in sui status eminētioris serenitate ꝓstitutū. hac vtebat canonizatione ⁊ vtēdo ꝑ ecclīe filios ꝓtinuo ꝑ vniuersuz mundū canonizatā approbauit fideli sollicitudine. put plerosq̄ leges ꝓspicimus canonizatas in decretox volumie. quā q̄ dē legē. put ꝑmittit canonizatā extēdendo maturo q̄z ꝓsilis fideliter ꝓsultissimo dictatā ꝑ singula sua pūcta passus ⁊ respōsa seu ꝓsiculos rimādo. ꝓcipim⁹ largissime qua dictus Carolus quartus sinceritate ⁊ sui ꝑdecessores. ⁊ vltimo dictus suus filius Sigismūdus impator xp̄ianissimus: fouerint ⁊ paternali dilectiōe semꝑ amauerint ecclīam dei. immo caput ecclīe eiusq̄ mēbra: ⁊ ꝑsertim clerū illi subiectos: que quidē lex Carolina. put ꝑmittit canonizata. ⁊ futurꝭ ꝓbus dirigēte in octauo decretaliū libro solēniter incorꝑanda. iuxta cōcilij Basilien. ꝑdicti auizamēta: ꝑ vniuersas studiox vniuersaliū aut ꝓuilegiatox scolas legeť ⁊ allegabit tanq̄z lex ecclīe decretata. ⁊ qō ⁊ quanta in se cōtinet ecclīastice libertatis ꝓuilegia nō breuius summare possumus q̄z. put sonat ꝑ se ipius Caroline ꝓnotate. ꝓcessus penis ⁊ cēsuris abūdanter fulcitus: quem legat quilibet hic breuitatis benignitate qua gaudent moderni non inserendus.

Vicarius. Vultus clamox: modica lana. crudus sermo cuiuslibet iurꝭ allegationum aut rationū nō cōditus decoctiōe matura. ⁊ qua firmitate ꝓducit: easdēq̄z refutat huiusmodi platura.

Felix. Hec non sunt mirabilia testimonia. nec moribꝫ vtentiū aggrauata. nā de iure possum dicere mētes canonū ⁊ legū ⁊ nō ipox loca: vt dic Spe. de dispu. §. Pono. ꝑ. In summa. no. ⁊ vidi recēter tales Raymūdi cū glosa Archidyaconi. ⁊ Johis ꝓfessox summas. Itē oīm rote decisionū nouaz ⁊ antiquaz determiatiōes. per extēsum nudis ꝓclusiōibꝫ: obmissis iuriū allegatiōibꝫ vtilit ⁊ breuissime diuulgatas. Hinc ꝑ pēdentes quātas foret laborū conatus summistraz: videlicz Hosti. Boff. ⁊c. ꝑdictorum ponere predictarum intricationum apparatus: sed qui delectatur: videat largiter quantotius.

Vicarius. Contēmur. ⁊ huic excusatiōi stabimus ne fortassis fatigeris vltra viriuz tuaz potētatus. Hā dixit Cathonis auctas. Nō potes id tempta opis ne pōdere pressus. Succūbat labor: ⁊ frustra tēptata relinquas. ⁊ Esopus. Qui plus posse putat q̄z sua natura mīstrat. Posse suū sepans: se minus ipe pōt. Et igit ꝓcludere finē faciēdo nō ponas: ⁊ ecclīastice libertatis ꝓpugnacula turres ⁊ menia viriliť cū suis fundamētis in mōtibꝫ sctis defendere de cetero

Felix. Sūt ⁊ fuerūt ecclīastice libertatis fundamēta in mōtibus ꝓposse non obmittas. sctis honestissima ꝓuersatōis clericox vita ī ecclīe lateribꝫ ꝓmitiue simpliciť fundata q̄ terrenaz: put ꝑmittit intricatiōis carebat sarcina. ⁊ ꝓterea xp̄ianissimus impator Constātinus ⁊ ceteri terre ꝓncipes tāq̄z bobꝫ fideliť triturantibꝫ ora relaxabāt: ⁊ ipis alinētox copiā in terra firmabāt. sed Fridericus scōs de q̄ supra fraudulēter ꝓpendebat q̄ copia rex abūdās ad integritatis vite religionē nō ꝓficiebat. ⁊ igit ad reges terre ⁊ ꝓsertim Francie: ꝑ scpturas locutus est pacifice in dolo: put fecit fieri Antiochus rex iudeis. j. Mach. j. ⁊ put Cayphas ꝓphetizabat de xp̄o Joh. xj. ⁊ illi talit scripsit in hec verba post diuersa psuasiōis incitamēta. put scribit Petrus de vineis in ꝓncipio suaz epistolaz. qui fuerat cācellarius ꝑdicti impatoris. Habemus ꝓsciētie puritatē ac ꝑ pñs deū nobiscū cuius testimoniū inuocamus: qz fuit nr̄e volūtatis intētio clericos cuiuscūq̄z religiōis ad hoc inducere: ⁊ ꝑcipue maximos vt tales ꝑseuerēt quales fuerūt in ecclīa ꝓmitiua: aplīcā vitā ducētes ⁊ humilitatez imitantes. tales solebat ecclīa tanq̄z angelos intueri miraclis chorusscare. egros curare. mortuos suscitare. ⁊ in sanctitate (nō armis) sibi ꝓncipes subiugare. sz ꝓnunc isti seculo dediti ⁊ ebrietati ⁊ delicijs: deū postponūt. q̄rū ex affluētia deliciarū religio suffocat. talibus ergo

subtrahere nocētes diuitias q̄bus dānabiliter oneranť:opus est caritatis. Ad hoc vos omēs p̄ncipes vnanobiscū vt oīa supflua deponētes:modicis reb⁹ cōtenti deo deseruiāt omnē debe-tis diligentiā adhibere. Hec ille. Et putam⁹ q̄ his diebꝫ si viueret inueniret adherentes. Et li cet ꝓbete mortui sint:sunt tñ ꝓbetie de futuro quodā impatore his scriptis ꝓsonātes. Dixit aūt Portugal tpe cōcilij Basilieñ.de squaloribꝫ Romane curie scribēs. Nil certius creditꝫ q̄ qđ in Romana curia videť experientia q̄ auaricia est oīm malox radix:vt de pe.dist.ij. Quia radix.qz nō videm⁹ crimē exceptū cui⁹ nō sit genitrix z oīm viciox ꝓcuratrix.pauꝑibꝫ edax alluuiū.diuitibꝫ auxiliatrix. Et intulit si p̄ncipes terre quēadmodū nos saperēt z intelligerent ne nos hui⁹ curialitatꝫ nephādissimos:cardinales cū curialibꝫ de terra viuētiū delerēt priori-bus tyrānis attrotius.ac si diceret. Quis talibꝫ z ipīs similibꝫ siliter vl̄ seueri⁹ in alioꝝ forū p̄ latoꝝ ꝓ ozbez militātibꝫ ecclīastice libertatꝫ iura seruabit q̄ ius alienū violare nō metuūt.xlvij. dist. Ubi.imo ecclīastic⁹ ordo ꝓut dixit Greg.penit⁹ cōfundiť si cuilibet sua iura nō seruanť. xj.q.j. Peruenit.imo p̄uilegiū vt ita loq̄mur libertatꝫ vel alteri⁹ emunitatꝫ mereť amittere:q̄ cō cessa sibi abatiť ptāte. De p̄uil. Tuaꝝ.cū ꝓcor. Uñ dixit Siluester papa: q̄ ille q̄ ꝓpria teme ritate vsurpat qđ sibi nō est ꝓcessum:debꝫ amittere qđ hꝫ.xxv.q.ij. Sic decet. Et cuiusmodi li bertatis ecclīastice bñficia talibꝫ clericis ascribim⁹. de q̄bꝫ dicit Bern̄.in ꝑs.lxxij. sup̄ v. In labore boim nō sunt:z cū hoibꝫ nō flagellabunť. In labore ínq̄t boim nō sunt. sed in delicijs z solacijs viuūt. z cū homībus nō flagellabunť. videlicꝫ in pñti ꝓ correctionē. sed in futuro de moniꝫ adaptanť. Et hoc ad nullos potiꝰ arbitroꝝ q̄ ad clericos nr̄i tpis referēdū. Habēt em̄ singula boim officia aliq̄d laboris z aliq̄d qđ delectet. Sed aduerte prudentiā istoruꝫ q̄ nouo inter hec artificio discurrētes.solū qđ delectāt eligūt z amplectunť.qđ ꝑo molestū est fugiūt z declināt.cū militibꝫ quidē habēt fast⁹ superbie.amplā familiā.faleras equoꝝ.accipitres. aleas. z hmōi freq̄ntant.a mulieribꝫ aūt depēdentes a collo murīū pelles.thalamos.ortos.balnea ac molliciem imitanť.cauēt tñ oīno lorice pōdus.insomnes castroꝝ noctes.incerta belloꝝ discri mina.mulieb̄ verecundiā ac disciplinā. z si q̄d laboris ſerus ille videť hz̄e oīno declināt. Cū ergo refugere cepint homīes in ordine suo:vbi putas generatio illa collocabiť:si diuertere vo luerint ad milites exuflabūt eos:eo q⁹ secū labores minime z picula tolerauerūt.sic agricole: sic vineatores z singuli ordines hoīm a suis eos siliter arcebunt finibꝰ: vtputa q̄ in labore ho minū nō fuerūt. Restat ḡ vt quos oīs ordo expellit pariť z accusat illū locū sortianť vbi nullus ordo sed sempitern⁹ horroꝝ inhabitat. Sūt em̄ sicut necesse est in labore demonū q̄ in labore hoīm nō fuerūt: z qz erāt sine flagellis:ideo tenuit eos superbia.qz ſm Plico.de ly.tpalis ꝓsperi tas freq̄nter est occasio superbiēdi.de q̄ pulcre scripsi in li.de nobilitate.c.xxj.in rote fatalis reuo

Bicarius. Et q̄d hec ad p̄ncipalis nr̄e collatiōis intentū? Nā cleric⁹ sup- (lutiōe. bus z būilis:diues z paup.de frigidis z malecalceatꝫ ꝓcedēs parē videnť hz̄e libertatꝫ emunitatē:nec in his faciem⁹ difficultatis scrupulū seu erroris pplexitatē. nec sciī

Felix. Bern̄.aut vlterius extra iuris scripti corpora loquentis aduertim⁹ auctoritatem. Ueritas a q̄cunq̄ ꝓlata amplectēda est.ij.q.vij.querit. sed veritatis simplicitas est inexpientie patētꝫ practica.q⁹ his diebꝫ paupes clerici apō nobiliū tyrānidez bñt eccl'iastice li bertatꝫ de iure naturali plenā emunitatꝫ securitatē. Nā nemo dat qđ nō hꝫ.de iurepa. Qđ aūt cū ꝓcor. z sic ī sui statꝰ paucitate ꝓmanebūt. z etiā p̄uilegiū iurꝫ cōis. vt in.c. Frequēs. de resti. spo.li.vj. vbi ōr q⁹ nō pōt exui iā nudatꝰ. z hoc p̄uilegiū lex dicit flebile. de q̄.ff. de furtꝫ. l. Ita q̄ꝫ. in p̄n. z Boe.ij. de cōso. prosa. v. q̄ huiꝰ vite callē vacuus viator intrat:coā latrone cantat. sed clerici diuites eguerūt z esurierūt z minuenť oīm bono. ꝓ talū tyrannoꝝ seueritatez mā ci-pati ꝓut ptactum est. z nō est qui adiuuet nisi illa de qua Boe. vbi supra vicꝫ p̄clara opū mor-

Bicari⁹. talium beatitudo. quam cum adeptus fueris securis esse desistis. Hec ille.

Felix. Di sunt q̄ nō tantū a barbarꝫ sed grecꝫ z latinis clericis z laicis z a cūctis etiā fra-tribꝫ sue ꝓfessionis extorquēt mūera nō tantū sordida sed honesta ordinaria z ex-traordinaria. angarias z pangarias. personales z reales. tallias z taxas. inuitas z volūtarias. Et ꝓut dixit Justinian⁹ impator. in.l.ij. C. de cōmer. z mer. q⁹ nō solū aurū barbaꝝ minime ꝑ beat.sꝫ si apud eos inuētū fuerit: subtili auferat ingenio. Sūt aūt barbari q̄ extra Romanū im pertū sunt: z maxime hostes. ita dicit glo. in ꝓhe. insti. Ecce q̄ benigne vult impator aurū au-ferri ab hostibꝫ.sꝫ hi curiales q̄ plus ab amicꝫ q̄ hostibꝫ: z plus violent q̄ subtilit. z nō tantuꝫ

aurū sed etiam argentū ꝛ cuiuslibet minere talentū per nouos ꝛ senioribꝫ nō inuētos ꝛ recenter excogitatos ꝛ inauditos modos: ꝓut dicit lex detestando tales adinuentionū excogitationes. C. de ve. iu. enu. l. ij. §. sed q̄ diuine. ad hoc continuo ipsorū natura nouas deꝓoperat edere formas. Itē ꝛ de nouis noua q̄tidie ꝓcreare: vt in autē. de ꝓsang. ꝛ vte. fra. in ꝓn. colū. vj. Scꝑtū est em̄ q̄ frustra legis auxiliū implorat q̄ ī legē cōmittere nō formidat. de vsu. q̄ frustra. cū ꝓcor.. in glo. ꝛ q̄ multipl̄r cōmittūt curialiū p̄sidētes ꝛ ipsi curiales in diuersas legū diuinas ꝛ hūanaꝝ traditiones supius ꝑ extēsuꝫ ꝛ summarie descriptas ꝓpendam⁹. ꝛ p̄sertim in illa: q̄ tibi nō vis fieri: alteri nō facias. Thob. iiij. Act. xv. l. dist. Pōderet. ij. q. j. primo semp. ꝛ q. vj. de cetero. x. q. j. Placuit. ꝛ metūt vbi nō seminauerūt. et cōgregāt vbi nō sparserūt. Matth. xxv. Lu xix. ꝛ q̄ gratis receperūt: gratis dare nō ꝓsueuerūt. put facere debuerūt. vt Matth. x. ꝛ j. q. j. Placuit. ꝛ c. De baptizādis. ꝛ c. Quicūd. ꝛ q. iiij. cū ꝓcor. Et si q̄d gratis ꝑ vnū modū dare solēt: ꝑ aliū recupare nō abhorrēt. ac si dicerem⁹ q̄ ipsis ꝑ vnā viā prohibēt: ꝑ aliā sibi concessum credāt. ꝓtra id q̄ le. ꝛ no. de ꝓcess. p̄. Cōstitut⁹. vt puta si ꝑ sacroꝝ ordinū ꝓcessiōe nihil imbursare p̄sumūt. ꝑ ordinatiōis carta cōgruent recipiūt. Item si ꝓ eccl̄iaꝝ cōsecratiōe nihil ambiūt. ꝑ vtēsiliby vicecolis ꝛ ptinentꝫ reuerent tollūt. Itē si ꝓ būficioꝝ collatiōe nihil exigūt. ꝑ collatiōis lr̄a ptinent cōquirūt. Itē si. ꝑ q̄d iuris declaratiōe nihil cupiūt ꝑ cōsilioꝝ petitiōe curialit carpūt. Itē si. ꝑ dispēsationis būficio nihil acq̄rūt. ꝑ dispēsatiōis instrumēto petūt. Item si ꝑ sentētiaꝝ ꝓlatione nihil gliscūt in poculētis ꝛ esculētis largit ꝓpinas p̄rendūt. Itē si poculēta ꝛ esculēta ꝑ tpe nō cōueniūt vasa poculētoꝝ ꝛ esculētoꝝ eorūdē loco succedūt. Itē si talia in vsu curiaꝝ nō sunt ꝓtores cū notarijs scribis ꝛ phariseis portionē surripiūt. Itē si. ꝑ lege sigilli nihil appetūt: ꝑ cera ꝛ cordula vsurpare ꝓsuetudinalit nō desistūt. Itē si tabelliones vltra taxā nihil req̄rūt. ꝑ inutilē tm̄ verboꝝ cōglutinationē plus debito rapiūt. Itē ꝓcuratores si vltra metas sibi traditas nihil petūt ꝑ negligētie teporē ꝓtes dānificare nō obmittūt. ꝛ al's infiniti plures q̄ꝫ sunt exq̄siti curialiū ꝛ subtilitatū modi ꝛ modoꝝ ꝛ morū ꝛ modulationū ingenia. ꝓnūc vlteriorꝫ dispendij causa vitādi nō scribēda quibꝫ ꝓfideles: imo pauꝑes ꝛ p̄sertim cler⁹ ꝑ clericos ꝛ etiā ꝑ clericoꝝ p̄sidētes angariant ꝛ pangariant ꝛ angustiant ꝛ collectant ꝛ taxant ꝛ mulctant ꝛ torq̄nt ꝛ ꝓuant ꝛ spoliant ꝛ denudant ꝛ exhauriunt ꝛ p̄munt ꝛ ꝓsecutionē patiunt ꝓpter iusticiā lōge a nob repulsam ꝛ dicāt clamitādo vt q̄d libertas mea iudicat ab aliena ꝓscia. j. Corinth. x. an ne frustra put p̄mittit legū auxilia de libertat ꝛ emunitatis eccl̄iastice munimīe cōcionātia audent inuocem⁹: in q̄s cōmittēdo tā violēter nō abhor-

Vicarius. Tu plerūq̄ ꝓcutis līgua sacratissimi iuris peritos ꝓut scia q̄li- (remus.

Felix. bet ignorātis hꝫ inimicos. Nostrꝫ aūt tpib nō vidi quoslibet hic aut alibi Teneritas annoꝝ vos excusat a noticia lōge latecꝫ p̄- (malicia talit cōtamīatos.

Felix. teritoꝝ. vñ rustic⁹ antiqu⁹ ꝛ dyabolus in h̄ eq̄parant. q̄ nō tm̄ a lōge p̄terita: sed ꝑ experientiā gestorū p̄nosticant verustorū futura. ꝛ cū supra diximus notanter de canitie me. ꝛ q̄ scōm Salomonē quondā fuit senū gloria. Sap. iiij. ꝛ igit de tam lōgeue p̄teritis ꝛ p̄sentibus latissimis: mecū est memoria. vnde noueritis nā quondā iusticie iurisq̄ regularis videlicꝫ canonū ꝛ quondā legū cōditores floruerūt hic ꝛ in patria pace gloriosa gaudētes. sed ꝓnūc eorundē ꝓditoꝝ imo ministroꝝ suoꝝ successores pacꝫ iurisq̄ iusticie crudeliores p̄ ceterꝫ sunt ꝑsecutores ꝛ aduersus eq̄tatis normā seditiosi bellatores. ꝛ si oīs gens ꝛ regnū in se diuisum desolabit. vt dixit veritas. Matth. xij. Attendite populē me⁹ gētes ꝛ regna. ꝛ regimē ꝛ regimēta. ꝛ regniculos regni iurisperitoꝝ. iurispatronoꝝ. iurisconsultoꝝ. iuristarū. postulatoꝝ. aduocatoꝝ: causidicoꝝ. rogatoꝝ. ꝛ legislatoꝝ qualitercūq̄ ꝛ vndicūq̄ cōgregatoꝝ q̄ in se nūq̄ sunt vniti: neq̄ cōcordes: neq̄ cōformes sed cōtinuo diuisi. discordes. discrepātes. dissipantes: ꝛ piculosissime lombardica seditiōe tanq̄ Gibellini ꝛ Welfi partiales. ꝛ si nō ẏbis sed scripturis sunt ptinenter aduersantes. Nā ille q̄ dixit. Pax vobis ego sum. ꝛ iterum. Ubi duo vel tres ꝓgregati fuerint in noīe meo: ego in medio eoꝝ sum. Matth. xviij. ꝛ ille nunq̄ mediabit se in cōuentū malignātiū qui ꝓiunguntur in isti⁹ noīe q̄ Job virū crudeliter affligebat patiētissimū. Nā si scrutinio scrutamini. hi bellatores demōiby in hoc sunt nequitiores: q̄m ꝑm Greg. morat. xxxiij. c. iij. demōes inter se nunq̄ discordant. sed illi bellatores siue cōiuncti siue segregati: nunq̄ cōcordari cōsueuerūt. ꝛ ꝑ hoc bacten⁹ eccl̄iam regis pacifici nō tm̄ particularem sed vniuersalē. vt patuit in cōcilijs generaliby piculosissime freq̄ntius dilaniando lacerabant

Vicarius. Et q̄d hec ad publici iuris ministros ꝑ te supra tam notanter specificatos. **Felix.** Nouistis q̄ scriptū est ꝑ apbetā. Cū sancto san-

ctus eris: ⁊ cū ꝓuerso ꝓuerterʒ. ꝑs. xvij. Et igit nō tantū dicti bellatores. sed oēs sibi cōmuni cādo ꝓuertunt cōuersantes. Et exēplū patēter videm⁹ in equoꝝ mangonibꝫ. Hā scriptū est ꝙ ꝓphetā ꝑdictū ꝑs. xxxij. Fallax equ⁹ ad salutē. Sup q̄ dicit Lassiodorus. qz ille videlicʒ equ⁹ dū cāpos appetit: dū pedes ꝓpera festinatiōe ꝓmiscet: salutē sessoris custodire nō ꝑualet. ⁊ qz sub modestia nō gradit: ruinosis casibꝫ semꝑ exponit. Falsus em̄ dictus est equ⁹: eo ꝙ solet fallere in se ꝑsumētes. Hec ille. Et dixit poeta. Seruāt raro fidē. mulier. sors. nisus. ⁊ equ⁹. ⁊ igit omēs equoꝝ vēditores ⁊ emptores q̄ ꝓprie dicunt mangones ⁊ ipis cōuersantes patēter sunt sine verecūdie ruga seu rubore fallaces: ⁊ ex defraudatiōis negociatiōis fallacia se nutrientes. Vñ videm⁹ ꝙ in equoꝝ cōmertio ꝓres decipiunt filios ⁊ nepotes ⁊ filij parētes: ⁊ inter se cognati ⁊ siliter cōsodales ꝓtinuo sunt cū eqs fallaces. Vñ notant ad ꝓpositū legit de quodaʒ abbate q̄ habuit eqs multū inutiles: ⁊ hoc labore lassatos ⁊ neruis cōfractos: ⁊ igit quendam cōuersuʒ barbatū misit extra monasteriū ad quasdā nūdinas ad vēdendū illos. ⁊ dum cōuersus ꝑ equiriā illos ꝓduxit. mox emptores illico supueniētes ⁊ de valore singulorū interrogantes fidelit de ipsaꝝ cōditionibꝫ informauit. ⁊ vt nō cōparārēt auisauit. q̄bus auditʒ: ⁊ ꝓterea ꝙ oēs hmōi equis ad emendū refutatʒ: cōuersus illos ad monasteriū reduxit. Cui abbas: q̄re de prauatos eqs tales nō vēderit? At ille pat venerāde: postq̄ defect⁹ equoꝝ nr̄oꝝ ꝓpalauit: emptores nō inueni. Et abbas insultant increpādo cōuersum: q̄re tales occultos defect⁹ equoꝝ revelastiꝫ Ast ille. Monasteriū hoc intraui ad saluandā aiam meā ꝓciosissimo sanguie xpi redemptā quā maculare ꝙ bestiā nolui vilissimā. Quo audito abbas obticuit ⁊ fortassis ꝑsiderauit: qz hic vir sapiēs ꝑ naturā equoꝝ dñabat astris ⁊ alios fallaces cū fallacibꝫ eqs ad fallax mercatū dirigere decreuit. Et sic ad ꝓpositū fallaces ꝓtores ⁊ legislatores ministros ꝓducunt eccles. ⁊ ꝑbo siliter ⁊ exēplo ꝓstituūt peiores. qz scriptū qō a ꝓlatis agit: defacili a subditis trahit in exemplū. de vo. Magne. de quo pulcre Breg. sup Ezech. lib. j. Omel. xj. post multa. Sz sanguinē ei⁹ dñs de manu ei⁹ requret: qz ipse hūc occidit q̄ euʒ tacēdo morti prodidit. In quibꝫ vtriscq̄ pēsandū est quantū sibi ꝓnexa sunt pctā subditoꝝ atq̄ ꝓpositoꝝ. qz vbi subiect⁹ ex sua culpa morit: ibi is q̄ ꝓest qm̄ tacuit reus mortʒ tenet. **Vicari⁹**. Intelligēti sat est. ⁊ fortassis ruminati ꝓdest. Sz dicit Innoc. iij. pentie vir inclit⁹ gaudem⁹ in dño. Quid em̄ ad nos fm̄ ap̄lm de his q̄ foris sunt iudicare. de divor. c. penul. j. Coꝝ. v. ⁊ letemur qz nll⁹ de nr̄o Cōstantien. foro pniali tāgit vel ꝓtentioso mūdi sūt em̄ man⁹ ipoꝝ sine dolo. Fateor inq̄ qz cūcta ꝙ mūdi climata sub Romāe eccl'ie dñationis obediētia infinite sunt dyoceses ⁊ ordinarioꝝ ꝓtoria. ⁊ possibile credit qō cōiter vel diuisim ꝙ hec vl' alia vel forte (qō absit) in romana curia tales vl' cōsiles sunt extorsionū tunsiones. aut in via morū talit exorbitantiū discrimia. qz dū ꝓpria desunt (ꝓut ꝑdixim⁹) frequnt sequunt aliena. vl' sine defectu. i. dines rapit q̄s que sunt minime sua. ⁊ licʒ illa sint cōmunissima pctoꝝ discrimia. de ipsis tñ horrende dicit Aug. ⁊ est reg. iu. li. vj. q. pctm̄ nō dimittit: nisi restituat ablatū. ⁊ nisi taliter fiat nō speram⁹ q. ꝓfessio nec ꝓtritio: nec penitētia nec absolutio nec indulgētia ꝓ remissio: nūc aut in futuꝝ nulli taliū ꝓficiat. de q̄ pleni⁹ scripsisti tu Felix nup in tractatulo de āno iubileo. Sz qz tā intrepide largit allegasti. q. frustra legʒ implorat auxiliū q̄ cōmittit i legē ac si diceres. In vno re⁹ oīm est re⁹: vt in regla iurʒ defleat. Scias q. hui⁹ integritas regle stat in termis suis. vt colligit ibidē in glo. Hā certū est si vsurari⁹ agit ꝑ vsurariū nō ꝓficit. sed agēdo ꝓtra symoniacuʒ vel al's crimiosuʒ. actio regule ꝓcedit. Sic in ꝓposito. si ⁊ inq̄ntuʒ clerici sunt vicios. ꝓterea in sue libertatʒ emunitate nō sunt defraudādi: nec mutue cōpensationis tallione cōdemnādi. hoc videt in clerico ꝓpter crimē deposito q̄ nihilomin⁹ ꝓuilegiat q. ipm̄ ꝓcutiēs sit excōicatus. de q̄ plene de pe. c. ij. li. vj. in glo. vlt. ⁊ Archiē. ibidē. Fateor aūt q. curialiū excessus sunt puniēdi ꝑ summū vel inferiores pōtifices aut ipsoꝝ vicariat⁹ aut locūtenentū potentat⁹. Nam dicit Breg. Error cui nō resistit approbat. et ꝓvitas dū minie defensat oppmit. negligere q̄pe cū possis ꝓturbare ꝓuersos: nihil aliud est q̄ fouere: nec caret scrupulo societatis occulte q̄ manifesto facinori desinit obuiare. lxxxix. dist. c. Error. Quid em̄ prodest illi suo errore nō pollui q̄ cōsensuʒ pstat errāti. ibidē. c. se. Et cōsentire videt errāti q̄ ad resecāda que corrigi debent nō occurrit. Ibidē ꝙ eundē. Et prout supra notabiliter ꝓtulisti firmit credim⁹ nō dubitandū q. ꝑsidētes ꝙ torporis negligentiā aut crudelis auaricie nequiciā scientes ⁊ tacendo cōsentientes: aut qō deterrimū est ꝓticipātes q. plus ꝓ suis patiant subiectʒ q̄ xps ꝓ fidelibꝫ vniuersis. ⁊ illoꝝ ꝓpetuo nō erit portio salutis. quia ꝓpetim cū subditis nō volunt satisfacere lesis. Celū autem

⁊ terra peribũt: verba aũt mea nõ peribũt. vt dixit xp̃s Matth. xxiiij. ⁊ Lu. xxj. ⁊ p̃cedẽtia dixit christi vicarius. ⁊ fm doct. finalit celũ ⁊ terra peribũt. i. occupant per ignẽ. sicut diluuij tempore per aquã. ⁊ cõsequenter hic ignis penã predonibꝫ pretactis infert obstinatis sempiternã.

Felix. Durus est hic sermo: q̃s potest eũ audire? Joh. vj. Et igit abiciam⁹ opa tenebraꝝ. ⁊ induamur arma lucis. ad Rom. xiij. Vbi aũt spũs dñi: ibi libertas. ij. Corinth. iij. Qui aũt pspexerit in lege pfecte libertatis ⁊ pmanserit. hic btus erit in facto suo. Jaco. j. ⁊ igit libertatẽ nõ debem⁹ sperare in p̃cipibꝫ: in filijs hoim in q̃bus nõ est salus. Vbi experior p̃dictis sincere rimatis q̃ tantũ valẽt emunitatis ecclĩastice libertates: quãtũ hũane maiorit̃ potestates. ⁊ q̃ caret hui⁹ ptãtis auctorit̃. caret hui⁹ libertatis ptãte. Et prout ptactũ est: cõtra potẽtiores ecclĩastice libertatis iura nulli faciũt honores. ⁊ q̃libet tm̃ iuris habet quantũ auctorizare valet. Quãobrem obmissis altricationibꝫ de transitorie libertatis prerogatiua: sed studiose fruamur eterna: qua scõm Ap̃lm creatura liberabit̃ a seruitute corruptionis in libertatẽ glorie filioꝝ dei. ad Rom. viij. Et cui dñs dederit hanc libertatẽ: sic est dñs cũ eo. Judic. vj. ⁊ tũc nõ erim⁹ ancille filij sed libere: qua libertate liberauit nos xp̃s. ad Gall. iiij. per infinita secula seculorũ benedictus. ⁊ Amen dixit vicarius.

De boni et mali occasione. Tractatus eiusdem.

QVi occasionẽ damni dat damnũ dedisse videt. De quo satis legit ⁊ no. in. c. Sicut. de testibꝫ. ⁊ doct. ibidẽ in suis collationibꝫ. Sic Eua mater nr̃a occasionẽ damni dedit p q̃ totius generis hũani ꝓpagatio damna miserabiliter sustinuit. vt Gen. j. Sic dyna filia Jacob pulcra nimis: se gentibꝫ protulit. ⁊ oppressa magne cedis occasio fuit. vt Gen. xxxiij. Et pulcritudo Bersabee dedit occasionẽ adulterij Dauid. vt. ij. Reg. xj. Sic colloquia praua corrũpunt bonos mores. j. Corinth. xv. Sic a cõtrario dicere possem⁹ quod est fortissimũ argumentũ in iure. qui virtutibꝫ occasionẽ dat: virtutes dedisse videt. ⁊ qui virtutes verborum fideliter seminat: ⁊ iniquos de viciis reuocat: ⁊ ad opera virtutuꝫ prouocat: nonne virtutes fecisse (ratio vera magistra) sentẽtialiter determinat. Sic Paulus ⁊ apli cõsequenter ⁊ doctores ecclie vicia solerter extirparunt. ⁊ virtute magna ftutes inserucrũt: ⁊ gentes ad celos intrare cõpellẽdo destinauerunt. ꝓterea tales merito laudant ⁊ exaltant christifideles. quoniã p ipsos sunt facti summi celoꝝ ciues. ⁊ quare non pariformiter laudaremus ⁊ superexaltarem⁹ terrarũ tyrannos. reges ⁊ p̃cipes qui quondã sua crudelitatis seueritate: martyres infinitos ad celos prouexerũt. imo Judã ⁊ Pylatũ qui pro salute nr̃a christũ in mortẽ tradiderũt. ⁊ p hoc humani generis redẽptioni p̃cipaliter occasiõis causam dederũt. Nam christi natiuitas ⁊ hũanitas ⁊ baptismi seueritas: ac sermonũ suoꝝ benignitas ⁊ signoꝝ magnanimitas pro redẽptiõis humani lapsus nõ profecissent: si illi duo viri ⁊ cõsequẽter milites christi crucifixores. mortis interitũ christo nõ intulissent. Nunq̃d ergo laudabimus eos? et cõsequẽter moderni tẽporis tyrannos p̃cipes ⁊ plates qui patẽter affligũt sibi subiectos. ⁊ tales subiecti quẽadmodũ martyres predicti in suis tribulationibꝫ fuerint patiẽtes. ⁊ prout Aug⁹. dicit in ser. de martyribꝫ. Qui nõ abhorret eorũ patientiã: quenit ad eorũ gloriam. miseria eñ putabat dura pati ⁊ aspera in carne. quia reuera molestũ est. nisi eñ esset molestũ oñibus: non esset martyribꝫ glorioſum. Dec ille. Immo si subtiliter cõsideram⁹: etiam dyabolus est laudãdus. q̃n dei creatura ⁊ ipius metu multoꝝ cuitant criminũ reatus. ⁊ fm aliquos si dyabolus nõ esset: cler⁹ nõ hꝫet vnde viueret. ⁊ sic papa cũ cardinalibꝫ egeret. q̃n nõ esset ali⁹ p quẽ pplus cõminãdo ad dandũ ⁊ offerendũ cõcitaret. Serpẽdam⁹ quãte bonitatis ⁊ virtutis tales tyranni plati quoq̃ psecutores: sunt occasio ⁊ occasionis bone quoq̃ ꝓmotionis cooperatores. Vñ de tribulatiõe dicit ꝓpheta. Prope est dñs his q̃ tribulato sunt corde. ⁊ humiles spũ saluabit. Multe tribulatiões iustoꝝ: ⁊ de his oibus liberabit eos dñs. ⁊ mors pctoꝝ pessima. ⁊ ad dominũ cũ tribularer clamaui ⁊ exaudiuit me. vicz ad vtilitatẽ corpis et aĩe tollẽdo tribulatiões vel augmẽtando in profectũ salutis eterne. de q̃ legit Jac. j. Omne gaudiũ existimate fratres cũ in tẽptationes. i. tribulationes varias incideritis. Et iste est ignis tribulatiõis quo dominus

purgat illos ꝗs vt aurū ⁊ argentū reputat. ⁊ tūc gaudere debz hō cū se videt in igne tribulationis positū. vt apl̄i ꝙ gaudētes ibāt a cōcilio psecutoꝝ. Vñ Bern. Cōsolatiōes tpales sunt via ad penā ⁊ magni mali generāt materiā ⁊ animā inficiūt. tribulatiōes em̄ animā lauant a macula. ⁊ scoria pctōrz. Plures em̄ vincunt in ꝓsperitate deliciaꝝ ꝗ̄ in aduersitate tēptationū sed pautiores sunt ꝙ cadūt in aduersitate tēporaliū ⁊ plures sunt ꝙ labunt tēporalib⁹ abūdantiꝫ. O deus quō aliꝗs probabit esse tu⁹ verus amic⁹ nisi ꝙ pro te voluerit aduersa sustinere. Naz illos filios tuos ꝓbabis ꝗs corrigere nō desistis: cū dñs filiū quē diligit corrigit. maledictus fili⁹ quē dñs corrigere cōtemnit. ⁊ quāto tribulatio fuerit intensior. tanto magis cōsolabit dilectus. quia dixit dñs. Quoniā in me sperauit liberabo eū: protegaz eum qm̄ cognouit nomen meū. Clamabit ad me ⁊ ego exaudiā eū. cum ipo sum in tribulatiōe: eripiaz eum ⁊ glorificabo eū. Longitudine dierū replebo eū: ⁊ ostendā illi salutare meū. Inimicos eius induā cōfusione sup ipm aūt efflorebit sanctificatio mea. Vñ in vitis patrū legit ꝙ quidaz senex dixit fratrib⁹ suis post multa. Ego ꝙ singulos dies statui in corde meo: reputās me semp audire hec verba a dño. sustinete ꝓpter me ⁊ ego vos quiescere faciā. ⁊ adhuc modicū decertate ⁊ videbiꝫ gloriaz meā. si diligiꝫ me ⁊ filiꝫ mei estis. ad patrē vocantē reuertimini. sic fratres cogitate ꝙ ꝓpter vos multa passus sum ꝛc̄. Et infra. Celū ⁊ terra transibūt. ⁊ citius anteꝫ de⁹ amicū suū sine tribulatiōis aduersitate trāsire ꝑmittat. Hec ille. Hoc celū aūt hic ⁊ alibi perire intelligit. ⁊ nō aliud in ꝙ volucres celi morant. ⁊ terra que pedib⁹ nr̄is calcat: que ambo olim aq̄ diluuiꝫ cooperuit in fine dieꝝ ignis occupabit. Sicut aūt fides sine operib⁹ mortua est ⁊ ociosa. Jaco. j. sic tribulatio sine patiētia defuncta est. Et igit̄ q̄dam sanct⁹ pater in egypto in remotis in exercitatione ab alīs solus. ⁊ ab alio p̄e visitat⁹ protulit post multa. Nō sum dign⁹ vt patiar ꝓpter deum. nō sum dign⁹ vt deus parcat mihi: imo nō sum dign⁹ vt deus det mihi tribulatiōes. quoniā omniū mundanoꝝ patiebat sollicitudines. Unde quidam doctor ait: de melioribꝫ ꝙ deus dat in hoc mūdo est pati. quod dedit ⁊ filio suo ꝓprio: quia sibi nō pepercit. ⁊ in hoc viri sancti vtriusq; testamēti sunt glorificati. ⁊ quāto sol clarior alīs sideribus. sic patientia ceteris virtutib⁹. Hec audiēs quidā bonus homo vt exercitaret̄ in patiētia. contraxit matrimoniū fedus cū muliere crudelissima. in finē vt patiētie pondus sustineret cū tristicia. sed cum terribilis illa mulier sibi cohabitaret. ⁊ mores seueritatis cōsuetos exercitaret. ⁊ vir cōtinuo patienter tacēdo cōtumelias sustineret. sic demū certandi materiā nō inuenit ⁊ afflicta tedio per viri patientiā quieuit. Unde legit̄ in vitis patrū ꝙ quidā iuuenis simplex monach⁹ quasi a puericia in deserto religiose nutritus. audiēs a quodā peregrino fratre foze magna litiū prelia foris in seculo: ⁊ inquit ad abbatē suū. Pater: dic mihi q̄d sunt lites ⁊ prelia ꝓnunc extrinsecus que mouent̄ in terra. Et ait pater. Ecce te docebo. Habemus vnicā amphoꝝā quam ponam⁹ in medio. ⁊ taliter. posita. dicas cōtinuo: hec est mea. ⁊ taliter inquit ⁊ senior. hec est mea. Et ait iunior. sum cōtentus. Et dixit senior. si aliter nō vis respondere: tunc nō poterimus contendere aut lites ⁊ prelia mouere. maneam⁹ igitur in bono pacis cum mētis tranquillitate. sine bellorū gentis informatiōe. Sed nunc reuertamur ad ꝓpositū. an ne laudabimus illos qui sue auctoritatis aut prelationis sollicitudine vel consiliꝫ vel promotiōis fauoze dederunt occasioneꝫ aut occasionis causam psecutionis tristicie vel tribulationis. ⁊ cōsequenter venerabilis patientie regulariter subsecute? ⁊ signanter innocentib⁹ vt fuerūt persecutores in christo ⁊ in sanctis suis martyribus. ⁊ videt̄ ꝙ sic. ⁊ nihilominus christus ⁊ Stephan⁹ orabant pro suis persecutoribus. Sit igit̄ christi actio nostra instructio. Et ipse dixit. Qui sequit̄ me non ambulat in tenebris. Et dixit Brego. Ille veraciter caritatē ostendit qui amicū diligit in deo. ⁊ inimicū propter deū. Et iterū dixit christus. ⁊ hoc habet̄ in regula sancti Francisci. Diligite inimicos vestros ⁊ benefacite his qui oderūt vos. Matth. v. Sed quoniā hec materia peritis est quotidiana. simpliciꝫ tamen non erit cōtemnenda. Nā dicunt doctores in hac materia ꝙ benefacere bonis p̄cise in spe tēporalis lucri ⁊ cōmodi: nō est meritoriū. quia hoc non est gratiosum nec mercede dignū. Matth. v. ⁊ Luce. vj. Si diligitis illos qui vos diligūt: quā mercedē habebitis? Secūdo benefacere gratia accepti beneficij est virtuosuz ⁊ meritoriū: ꝛm ꝙ gratitudo est opus iusticie. Tertio ꝙ benefacere bonis: vt qz sunt boni ⁊ virtuosi est magꝫ meritoriū. qz hoc est opus non solū iusticie. sed ⁊ pfecte amicicie. Quarto ꝙ bñfacere bonis: qz amici dei sunt: maxime meritoriū est. quia iste est actus perfectior amicicie: qui potest haberi circa proximū propter rationē superius per Brego. allegatā. Sed nunc dicamus de benefaciendo

malis ⁊ inimicis sup illo verbo xpi. Diligite inimicos vros. In materia tali ponant tales conclusiones. qz benivolentia circa inimicos est necessaria. scz velle eis bona glorie ⁊ gratie. ⁊ illud est necessariū ⁊ generale ꝓceptū. Hoc probat per rationē ⁊ glosam sup illo ꝟbo ꝓdicto scz Diligite inimicos. ⁊ exponit prout iā dictū est. Secūda ꝓclusio q optare talib⁹ bona fortune. hoc est vt fiant abūdantes ⁊ prosperi successib⁹ felicioꝛes: nō est preceptū: qm̄ talia simpliciter optare inimico nō teneoꝛ p que sibi ⁊ mihi noceat. Tercia ꝓclusio q benefacere inimicꝫ in casu necessitatꝫ est ꝓceptū. Hoc ꝓbat per illud Exod. xxiij. vbi ꝓcipit q si quis occurrit bou⁹ vl asino inimici erranti q debeat ad viā reducere. ⁊ si inuenerit eos oppressos ab onere: ita q deficerent nisi iuuarent: ipsis succurrere dz Juxta illud. Benefacite his q̄ oderūt vos Quarta cōclusio q benefacere inimicis extra casum necessitatꝫ nō est preceptū. Istud probat p predicta ⁊ p glosam sup ꝟbo. Qui oderūt vos. vbi dꝛ q hoc facere est tumulus meritoꝛū vel opus supererogātie: ⁊ nō cadit sub ꝓcepto. Quinta cōclusio q habere pacē cū inimico si est possibile ⁊ honestū: est ꝓceptū generale. Vñ apl's ad Rom. xij. Cū oibus homib⁹ pacē habētes. supple si est possibile. Vñ in ꝓlio aut bello publico ex iuris dispositiōe pmissoria p principē in dicto pro re publica pōt pater bellare cōtra filiū: ⁊ ecōtra. ⁊ frater contra fratrē. prout hec ⁊ alia clare scripsi nup in libꝛo de nobilitate in capitulo de bellis ⁊ bellorꝫ exercitatiōe. Sexta cōclusio q petere vindictā de inimico motu ire: est simpliciter illicitū. probat hoc p glo. sup illud. Qui irascit fratri suo reus erit iudicio. Septima ꝓclusio. petere vindictā de inimico zelo iusticie est licitū. ꝓbat p cōmunē stilū ⁊ obseruantiā curie Romane ⁊ aliorū cōsistoriorū per vniuersum mundū iudicialiū ꝓsuetudinē. ⁊ si hoc nō esset. nemo securus pseueraret. vt le. ⁊ no. de iniu. quasi p totuꝫ. Octaua ꝓclusio q petere vindictā ratiōe ꝓprie emende est licitū. ita q oꝛonis dūice non offendat decretū quo dicit. Dimitte nobis debita nra. De q̄bus oibus tales recipe recapitulatiōes Primo q dimittere iniuriā petenti: meritoriū est ad salutē. vt patꝫ ex iā dictis. sed nō teneoꝛ satisfactionē dimittere. Secūdo q dimittere nō petēti nō est necessariū. sed superogatiōis ⁊ consilij. Et igit inimico q̄ inique me lesit ante occasionē lesioni dedit. ⁊ iuris traditiōes nō seruauit nō teneoꝛ sicut prius familiaritatis officia ministrare. de quo p ceteris clarꝰ scribit Guilh. durādi q̄ dicit speculatoꝛ iuris in rōnali diuinoꝛ sup dūicam oratiōnē: ⁊ pīertim sup illo pūcto. dimitte nob⁹ debita nra. ⁊ ibi ꝓcludit q cū ecclia orare pro inimicis nemo spernat. sed pro inimicꝫ fidei nequaqꝫ vt pronūc habet in practica ꝓtra paganos xpianos q̄ sequētes. de anno dūi. M. ccccl vj. ab orientalib⁹ plagis violenter irruētes: quos p̄bus xpianorū vidimus in vaginā suā reuertētes. ⁊ infinitos gladio nro corruētes. Sic ⁊ Moyses orauit ꝓtra inimicos suos videlicꝫ Amalechitas. Exod. xvij. sic Helyas de volētib⁹ eū cōtemptibiliter ⁊ in cōtumeliā creatoris ad idolatriā trahere dicētes. Homo dei descēde: ⁊ ait helyas. Si homo dei sum. descendat ignis de celo ⁊ deꝛoret te ⁊ liberos tuos. ⁊ ita factū est. vt. iiij. Reg. j. Sic sanctus Thomas apl's maledixit pincerne q̄ sibi in nuptijs regis violenter alapā dederat. quez subito crudeliter leo discerpebat. ⁊ eius manū canis ad mēsam portabat. Et sic infiniti veteꝛ ⁊ noui testamentoꝛ viri ⁊ pīes sancti ꝓtra inimicos suos crudeliter in psequēdo pseuerantes. petiuerūt auxilia dūi ⁊ profecerūt. Et igit dixit Dauid ps. lxxxv. Deus iniq̄ insurrexerūt cōtra me. ⁊ synagoga potentū quesierūt aiam meā ⁊ non ꝓposuerūt te in cōspectu suo. respice in me ⁊ miserere mei. Fac mecū signū i bono vt videāt q̄ oderūt me qm̄ tu dūne adiuuisti me ⁊ cōsolatus es me. Sic legim⁹ de sctā Anastasia q̄ scripsit btō Crisogono q orāret cōtra virū suum publicū paganū vt si de⁹ prouideret eū in malicia blasphemie pseueraturū q tolleret eum de medio vt bona sua daret cultoribꝰ dei. Sic quondā canonici cathedralis Eystatēn. dolenter videtes suū episcopū diuersis enormitatib⁹ irretitū: ac eccl'ie sue similit ⁊ clero necnon ꝓpio sibi subiecto verbo similiter ⁊ exēplo pnitiosum. ex cōsilio peritoꝛū de capitulo quoꝛ vnus ei⁹ post est fact⁹ epus Brixien. tempe cōcilij Constantien. qō floꝛuit de anno dūi. M. cccc xvj. ex odio bono quo Dauid iniq̄s odio habuit. ⁊ tm̄ legē dūi dilexit. cōuenerunt in vnū dicētes Si placet deo: misericordit tolat de medio. ⁊ fiant dies ei⁹ pauci: ⁊ episcopatū eius accipiat alter. Fiant filij ei⁹ orphani ⁊ vxores eius vidue: quaꝛ multe put cōcubine Salomōis fuerūt. nō sit illi adiutoꝛ: nec sit q̄ misereat pupillis ei⁹. quoniā dilexit maledictionē ⁊ veniet ei. ⁊ nolluit benedictionē ⁊ elōgabit ab eo ⁊c. ac summarie canonici ꝓnotati ex condicto aliquib⁹ in singulari totū psalmū. cviij. videlicꝫ. Deus laudē meū ne tacueris p annū singulis diebꝰ recitarūt: ⁊ illico ante finē anni epus ꝓdictus expirauit. Nō aūt dicim⁹ vt de cetero quisq̄ facere ꝓsumat ni-

si patēter inspiratiōis diuine rudimēta ꝓcipiat. Nam olim in monasterio Sublacen. ordinis sancti Benedicti qđ distat ab vrbe Romana ad duas dietas vel quasi. ꝛ de eo scribit in. c. Cū ad monasteriū. de sta. mo. In supscriptiōe. cui olim ꝑfuit abbas sanct⁹ Benedictus. ꝛ ꝑ aliq tempa cōseqnter abbates ꝛ cōuentus tante fuerūt religiose sanctitatis. ꝙ papa ꝓpio motu liberaliter ipsos ab oīni supioꝛ auctoritate: imo a summi pōtificis futuri ptāte taliter exemit. ꝙ tā tū oīpotentis dei maiestaꝭ dispositiōe subessent. solēniter litteris patentibꝫ ꝑuilegiauit. sed succesſu tpis quodā abbate defuncto: cōuent⁹ seruatis seruādis sibi successorē elegit ꝛ talē qui lōgo tpe studuerat: ꝛ ꝓptera monasteriū intrauerat ꝛ ꝑlationē obtinuit. ꝑut obtinuerat. Quo ꝓacto cōuentuales diuīa ꝓfecerūt ꝑut cōueuerūt officia. ꝛ de rebus abbatie ac administratiōis sue se nihil tanꝯ mortui mūdo penit⁹ intromiserūt. ꝛ interea dictus abbas inclinatione mali gna quersus monasteriꝫ fruct⁹ taliter dissipauit ꝙ frēs nec spūaliter nec corpaliter amplius cibare potuit. ꝛ finaliter frēs fame cruciati tantū defecerūt ꝙ vix diuinū regulare quꝫ cultū ꝓficere potuerūt ꝛ inuocabāt dīm ꝛ nō exaudiuit eos. Et dixit vn⁹ ex eis. sonat itaꝯ lex imperialis nō sufficiūt verba nisi opus est facto. ꝛ solerter singulis ꝓpensis cōuenerūt ꝛ summo pōtifici querelā fecerūt. qui ꝓtunc ipsoꝝ ꝑuilegia nouit. ꝛ se de factis ipsoꝝ intromittere recusauit. Hinc reuersis nūcijs monasteriū ꝓacta referentibꝫ. post cōsilia ruminata diligēter abbatē in suū ꝛ improuisuꝫ capitulū vocabāt ꝛ ꝑpetuis carceribꝫ inclusērūt. ꝛ aliū sibi cōpetentē ꝑlatū ꝑfecerūt. Hanc hystoriā quidā periti cōtra summū pontificē videlicet iohannē vicesimumquartū in cōcilio Cōstantien. depositū allegabāt. ꝛ totā eccl'iam ibidē presentē ꝑ cōuentu summi pōtificis ꝓtūc inutilis allegabāt. Ex his colligim⁹ ꝙ contra ꝑncipes ꝛ ꝑlatos inutiles ꝛ iniquos ꝛ alios deo odibiles ꝛ iniuriosos. deū celū ꝛ terrā cū effectu realiter ꝛ effectualiter ac verbaliꝫ inuocabim⁹. Sic fecit Judas machabeus. ꝛ sic ꝑ clamoꝝ ꝑces xp̄ifideliū frequēter tyrannoꝝ insult⁹ patēter est sublat⁹. Sic rpe Boetij viri venerabilis rex Theoderic⁹ de Bostia rome crudeliter arrianoꝝ pfidiam defendēs: palā ꝑ demones videbaꝫ corpaliter deportatus. ꝛ Dyonisius de Sicilia tyrannoꝝ monarcha vio ēter fuit sublatus. Sic nūc ad ꝓpositū ꝑncipale redeam⁹. ꝛ sagaciter ꝑpendam⁹ qualiter ꝑnotati ꝑncipes tyrāni silr̄ter ꝛ ꝑlati tyrannizantes tpibus modernis facto ꝑbo silr̄ter ꝛ exēplo occasionē damni dantes effectualiꝫ sibi subiectos fideles clericos siue laicos spūaliter ꝛ tpaliter multū enormiꝫ dāmificantes. Et q̄niam malā habēt volūtatē quā dīs iudicat. ꝛ scriptū est. Voluntatē ꝛ ꝓpositū distinguūt maleficia. Et Hieronymus dicit. Tolle ꝓpriā voluntatē. ꝛ infern⁹ nō erit. ꝛ igiꝫ salutis occasio quꝫ ꝑ cōtristatos ꝛ tribulatos ac angustiatos in patiētia xp̄i fuerit subsecuta. huiusmodi ꝑsecutoribus non fructuosa. sed ad ꝑpetui supplicioꝝ cruciatus ꝓnitiosa. ꝛ hoc maxime ꝓpter damnorū paupibus seu diuitibꝫ violēter illatoꝝ ꝛ oblatoꝝ ꝛ nō restitutoꝝ imo nō recognitoꝝ dānabiliter nocumēta. Patet igiꝫ ex oībus ꝑdictis quō bonis ꝛ malis: amicis ꝛ inimicis sit benefaciendū. ꝛ opus occasiōis ꝛ opatiōis tyrannoꝝ ꝑsecutoꝝ ꝛ ꝑsertim iniquoꝝ iudicū ꝛ ꝑfectoꝝ sit laudandū vel vituperandū. Uñ bonis benefacere ꝛ reddere bona ꝓ bonis est oīm boim benegratoꝝ. sed bonis malefacere ꝛ reddere mala ꝑ bonis: illud est ꝓprie maloꝝ. Et sunt illi de qbus dicit Salomō Sap. ij. O ꝓrimam⁹ pauperē iustū ꝛ nō parcamus vidue. nec veteranos reuereamur canos multi tpis. sit aūt fortitudo nr̄a lex iusticie. vnde tales pessimi sunt paperū oppressoꝝ. innocentū cōdemnatoꝝ. ꝛ iusticie ꝑuaricatoꝝ. qbus dicet. Ue vobis q̄ dicitis malū bonū ꝛ bonū malū. ꝛ ſm Brego. hoc ve nō est aliud nisi ꝑpetue dānationis periculū. de q̄ pleni⁹ in collatiōe ꝓtra iniqs iudices scripsi singulare cōpendiū. Audiuimus aūt sepe ꝑlatos neqter silr̄ter ꝛ ꝑsules ꝛ nequius iura ꝑlatiōis prosequētes. ita ꝙ ex vno ex incōuenienti sequant⁹ act⁹ peioꝛes. Uñ nuper vacāte cathedrali q̄dam eccl'ia. ꝛ dū de ꝑsulatiōis tractaret materia ꝛ doctores sacroꝝ canonū sui iuris ꝓduxerint documēta. inquit vn⁹ imperit⁹ sed de potioꝛibꝫ. Obmittam⁹ iuris vī subtilitatis intricamēta ꝛ eligam⁹ illuꝝ qui receperit numero maioꝛitaꝭ vota. ꝛ hic ꝑ collusionis tractat⁹ desideria quorundā sibi nouerat adherētia. ꝛ prout fuerat cōdictum: ita electiōis negotiū fuerat celebratū. Hā quidā nobilis amicoꝝ potentia machinatiōe siniſtra ꝑfectus fuerat. ꝛ pertioꝝ sciētia salutaris ꝛ iuris canonici facultas succubuerat. De quo ꝓprie le. ꝛ no. in. c. Quia ꝓpter. de elec. Et quonīā in electiōis forma ꝑlatorū sepe ꝑ peritos: imo in medio cōcilij Basilien. in electiōe epi Basilien Frederici ꝑ peritiores fuit erratū. Ideo magister Mandugottus olim de electiōe valde notabilē cōfecit tractatū. ꝛ consequēter ꝑ ipm vel alios doctoꝛes solēniter glosatū. Uñ quondā in simili casu dixit quidā do-

ctor pueroꝝ in grãmatica dñi vidit iurispitos in sua decipi diligentissima practica. Hodie dor nat⁹ meus ꝓmes sex declinatiões casus in nostri ꝑsulis electiõe habuit curiosissimi iuris ꝓn cipatus. Nã nomiatiuus magnificẽtie nomẽ generosum ꝓposuit. Genitiuus genealogie ꝓsa pia mirabiliter insigniuit. Datiuus simoniace prauitatis marsupium largiter ꝓpalauit. Sed accusatiuus cõscientie habuit remorsum. sed pre multitudie pugnantiũ nõ preualuit. Uocatiuus vociferãdo auribus inculcando singuloꝝ clã et palã nõ dormitauit. Sed ablatiuus oñs scrupulos cordiũ auferẽdo violẽter ꝓbellauit ac si diceret. Fiat ꝓ ratione volũtas. que pronũc potenter si saltẽ de iure vel facto potẽs est effectualiter ⁊ experiẽter totius mũdi videt fore maioritas. ⁊ super vtriusqꝫ iuris dictamen ipsius dominat maiestas. ⁊ vt frequẽter scripsimus ꝓtra potẽtiores: iura nulli faciũt bonores. ff. de ali. iu. mu. cau. fac. l. iij. Sed summarie hic prelatus de quo ꝓmittit. taliter qualiter electus in hoc mundo ꝓualuit. sed fructus ventris sui multipli catus ipsius virtutes ꝓpalauit. sed quoniã belloꝝ actus cunctoꝝ hucusqꝫ finis coronauit. sed quid initiũ ⁊ finis sit illius presulis nouit ille qui cuncta presciuit Sed nũc ad ꝓpositũ qui occasionẽ damni tã pernitiosissimi dedit: nõne damnũ dedisse videt. dñi indignuz digniori rationibꝫ predictis ⁊ cũ sex casibus ꝓnotatis tã violenter prefecit. ⁊ exinde corpus largiter refecit et dãnatiõis prunas apud inferos ardentiores sibi eõfecit. ⁊ hoc terribiliter ille sensit dñi in saluta ri suo anima eius defecit. Unde legit ꝙ quidã monachus sinceritatis simplicitate cõuolutus quoniã vidit impium superexaltatũ sicut cedrus libani. ⁊ iniquos in terra deũ celi nõ recognoscentes multipliciter exaltatos dilatatos ⁊ felicitatos. sed bonos iustos ⁊ equos dño iugit seruientes. suisqꝫ cõtinuis obsequioꝝ seruitijs ⁊ mandatis obtempantes ab illis iniquis oppressos: despectos ⁊ supplantatos. nouit igit ꝙ in ditione dei cuncta sunt posita. ⁊ ꝙ talia nequaqꝫ fierẽt. cũ etiã passer de tecto nõ cadat ⁊ pilus de capite tuo nõ fluat nisi diuine ꝓmissionis potẽtia disponat. ⁊ igit in amaritudine aĩe sue clamauit. in toto corde suo aduersis tribulationibꝫ ⁊ angustijs multipliciter ꝓplexus. O dñe inquit taliter facis ꝙ nemo diligit te. quoniã diligẽtibꝫ te: in nullo te videmus ꝓcere. ⁊ miserabiliter nõ desinis affligere. ⁊ affligẽtibꝫ videris ꝓsentire. Et dicit canonũ auctoritas. Per tuos vicarios videlicet summos põtifices tanqꝫ ipse ꝓ se dixeris canonizata. ꝙ facientes ⁊ ꝓsentientes pari pena puniunt. quis est qui dicat. Quare fecisti hec omia: cuz de manu tua nemo possit eruere. Aut quis arguet te de pctõ. sed ꝓrie quẽadmodũ alij potẽtes seculi potẽter irruis ⁊ nulli pauperꝝ tuorũ misereris. nec eos sublimabis. et igit murmurare me cõpellis tanqꝫ tantoꝝ maloꝝ violẽter occasionẽ dederis. ⁊ damnũ dedisse videaris. Cũ aũt idẽ monachus huius sui spũs intricatiõis insultus animo mirabiliter reuoluteret. ⁊ motus hmõi mutuo dimicãtes cõpescere nõ valeret abbatis sui cũ sincera cõfessionis ⁊ contritiõis cõuolutionis sui animi bella denudauit. Hinc abbas vir desideriozũ ⁊ prudens principaliter sue murmuratiõis et impatiẽtie tollere volens. murmurationis viciũ in taberna culis suis patrũ in deserto murmurantiũ penas ꝓposuit. ⁊ ꝙ ꝓterea Dathan ⁊ Abyron terra vivos deglutiuit. vt Numeri. xvj. ⁊ per hec et alia pietatis remedia per vinũ ⁊ oleũ vulneratũ ad patiẽtie stabulũ ꝓduxit. Unde legit in gestis Romanoꝝ ꝑ senatuz descriptis de impatore Gayo qui ꝓ nobilibꝫ ⁊ armigeris suis grande festiuitatis cõuiuiũ ⁊ certũ diẽ disposuit solẽniter in terra sua ꝑconisatũ. et dñi multis diuersis quoqꝫ preparamentis hoc fieri disposuerat. Ecce die ꝑ ipsum prefinita et aliquibꝫ sequẽtibꝫ. celũ cui nõ poterat impare pluuiarũ niuiũ similiter ⁊ grandinũ choruscatiões ⁊ mugitus tẽpestatis terribiliter ꝓduxit. ⁊ impatoris ꝑsumptionẽ taliter arrogantis penit⁹ impediuit. vnde grauiter impator cõmotus bellũ cõcitauit et indixit contra celũ. et ipsum clamorose defedauit vel diffidauit. ⁊ cõuenientius cunctis armorũ gentibꝫ tanqꝫ ad pugnã ꝑparatis ⁊ ꝓperantibꝫ in vnũ ⁊ ad sonũ tube similiter pariter miserunt tela sursum cum importunitate magna. que violẽter reuersa fuerũt et infinitos de populo ꝓstrauerũt. Simile legit in cronica triptita de Juliano cesare qui dicit apostata. ꝙ iesum nazarenũ dudũ mortuũ ⁊ sepultũ diffidauit. ⁊ suos fideles per belluz publicũ terribiliter inuasit. ⁊ dñi telo letaliter confixus de vita desperaret. sanguinẽ ꝓpriũ manu sua collegit. ⁊ aduersus celũ tanqꝫ contra ꝑm iactauit. ⁊ ait. O nazarene tu vicisti. ⁊ sic damnabiliter expirauit. Sic de pluribꝫ alijs legimus qui contra dominũ fecerũt murmurationis insultus. Unde factum est in diebus nostris in ciuitate Bononiẽ. ꝙ quidã armiger taxillis ludendo totam substantiam ꝓdidit. ⁊ ira prouocatus ad eccliam sancti Petronij properauit. ⁊ ad imaginez beatissime virginis infantulũ iesum gestãtis in marmore sculptã iuxta portã ⁊ extra eccliã ⁊ eius murũ

patenter eminentē gladiū irreuerēter infixit.qui mox sanguinē cruentādo diffudit. ⁊ iste sceleratus illico corpore disparuit.et q̄ dyabolus eū corporaliter anima quoq; cōiuncta surripuerit nemo dubitauit. Hec igit imago signis claruit.et clerus ibidē illā imaginē intra eccliam p dictā ad altare certū sibi dispositū solēniter reposuit.quā sepius iniquitas mea prospexit.⁊ hec quantū de murmure dicta sufficiūt. Sed de huius vite diuitū ac iniquoq; ac pīsertim presidentiū ꝓsperitatis iocundo successu dicere cū iā dicto monacho compellimur ⁊ lamentabiliter p quotidianis distributionib querelas importune quoq; necessitatis aggredimur. O dñe nunquid ego solus sum qui contra te flebilis querele mouer lamentatus Sicut Boetius p̄dictus cōtra fortunaz suos mouebat fletus. Ecce cplures et innumerabiles oppressi per maiorū potentiorū magnanimitates in hoc singulis diebꝫ angariati iugiter eiulantes et si te propter altitudinis castri celoz cōuincere nō sufficimus. nec testiū multitudine prosperari speramus. causas animaz nostraz ⁊ paupertatis nostre disponere corā tua matre misericordiaz miseri cordissima virgine Maria querulose lacrimabiliter nō cessemus. Nos em̄ te diligentes propter te mortificamur tota die.estimati sumus sicut oues occisiōis. ⁊ si dixeris. Quoniā hec fortan mala ꝓterea patimur quoniam peccauimus tibi ⁊ mandatis tuis non obediuimus.nec te put debuimus sinceriter et deuote dilexim⁹. sed in hoc quasi reatu mundus stat quasi vniuersus. Attū iusti puniunt ⁊ impij florent prosperant ⁊ gaudēt. vt dicā cū propheta. Ecce ipsi pctōres et abūdantes in seculo obtinuerūt diuitias. ⁊ dixi g̃ sine causa iustificaui cor meū ⁊ laui inter innocētes man⁹ meas. ⁊ fui flagellatus tota die. ⁊ castigatio mea in matutinis. Prout hec ⁊ alia Florentin⁹ videlicet pauper Henricus metrice prosequit potentiā Friderici primi imper[illegible]ris de domo ducū sueue nati ⁊ p̄ suos aulicos canes mirifice ꝓsecutus.sed xp̄s cuius misericordie nō est numerus.cuius responsionis deliberatio nō est mora neq; punctus tibi respōdet q̄totius querelā similiter ⁊ p̄ces gloriosissime vestre matris nō despiciā. sed misericordiā ⁊ iudiciū de me cātatā nō derelinquā.⁊ igit ꝑpende sicut dilexit me pater et ego dilexi vos. nō est discipulus super magistrū.si mundus vos odit scitote q̄ priorē me vobis odio habuit. ⁊ quoniā pater meus celestis mihi filio suo vnico ⁊ dilectissimo nō pepcit.sic caritas increata mihi dilectisq; meis ꝑcere nō decreuit. Hanc igit dilectiōis legē caris suis in vtroq; testamēto largiter demonstrauit. Ecce ioseph filius iacob futurus dominator egypti a suis fratrib fuit vēditus ⁊ a muliere mala diffamatus. ⁊ demū carcerali pena mācipatus. Esayas innocens serra lignea secatus. Hieremias in vtero sanctificatus inimicorū lapidibus fuerat obrutus et cōcrematus. Ezechiel crudeliter excerebratus. Daniel in lacū leonū proiectus. Job patientissimus hūani generis inimico crudelissime tradit⁹. Thobias senior pijs operib instans fuit excecat⁹. Similit ⁊ summarie noui testamēti legim⁹ amicos dei fideles fore passos ineffabiles martyrij detestabiles cruciatus. Et si dixeris nunc habeo q̄ volo. Si audem⁹ dicere hoc est quod deploro. Vali em̄ dicūt nō est deus eorū: nō est salus ipsis in deo eius. Prout olim filij israbel subsannabāt gentes ⁊ arrogāter dicētes. Vbi sunt dij eorū in quib habebāt fiduciaz. de quoz victimis comedebāt adipes ⁊ bibebant vinū libaminū:surgāt ⁊ opitulent vobis ⁊ in necessitate vos ꝓtegāt. Et put p̄diximus pungunt indignanter ⁊ collisis dentib infremunt. Propter hoc tu dñe paucos habes amicos.quoniā cōtinuo tales videmus indignanter angustiatos. Sed christus tibi respōdet. O frater mirifice ꝑpendas tā breues fuisse martyrū ⁊ aliorū tribulatoz ⁊ afflictoz corrosionis penas in patiētie corona perpessas.⁊ nūc ipsoz tribulationis glorie ꝓsolationes fore ꝑpetuas. ⁊ econtra tortoz tā breuissimi temp̄is infelix solaciuz similiter ⁊ momētaneū. ⁊ ideo istis diebus ⁊ semp eorū tortura hic incepit ⁊ durat duriter nūc ⁊ imperpetuū. Vbi f̄m Augustinū. Unus horę pena crudelior est omnib penis quas vnq̄ homo passus est in p̄senti seculo. Licet martyres diuerso fuerint cruciati tormento. Ecce sanctus Bernhardinus frater minor nūc nouiter de anno dñi. M.cccl. canonisatus cū suis fratribꝫ:quandā ciuitatē in ytalia ꝓmansuus per noctē intrauit. ⁊ primū prout cōsueuit eccliam maiorē visitauit.et quoniaz ordinis sui locus nō erat quidam ciuis potēs ipsum cū suis socijs gaudēter suscepit. ⁊ dū in cena suo more post sibi cōpetentis cibi refectiōem p̄ salute animaruz deuotā faceret collationē ⁊ hospes in multoz sibi vicinoz similiter ibidē illius fratris amore cōuiuantiū p̄sentia:cōsternatus animo suspirāter:ait.O dñe pater bienniū est ⁊ vltra q̄ frater meus in hoc loco potēs ⁊ abundās sine liberis est defunctus. ⁊ ego successor suus.quid p̄ salute suades anime sue suz factur⁹. Et Bernhardinus inquit. Pone digitū tuū ad flāmulaz exilis

huius candele ꝑsentialiter in mẽsa lucẽtis ꝓut fecit. et mox ardore cõtritus digitũ retraxit. et iterũ Bernardin⁹. Pro quãto auro vel argẽto velles p horã vnicã huius ardoris igniculũ sustinere. Et hospes. Nõ pro totius mundi auri ⁊ argẽti thesauro mihi vellẽ talis penaꝫ liuoris imminere. Et iterũ Bernardin⁹. Pone digitũ denuo. Prout posuit. ⁊ nulli⁹ ardoris dolorẽ p sensit. Hinc Bernardinus in ea veritatis sinceritate qua te flãma talis primũ cremauit. ⁊ te secũdario nõ ꝓturbauit. ita veritas de fratris tui statu p me tibi referenda te nõ latebit. Ecce frater tuus mortuus est in grauia. quia vitã terminauit cũ magna cõtritionis angustia. sed quoniã aliq̃s sue potẽtie prepollẽtia multipliciter damnificauit ⁊ nõ satisfecit. ⁊ igit multũ crudelior flãma q̃ hec ꝑnã. hactenus ipsum cõculcauit. Et exemplũ posuit. Nã hec in terra nostra naturaliter ⁊ artificialiter vnus ignis est alio calidior. sic vnus sic vna pena apud inferos videt alteri terribilior. Nã hic presens ignis cãdele vix acũ liquefaceret. sed alius artificialiter q̃ incudẽ incum ferreũ ⁊ ingentẽ cõsummeret. Sed si fratrẽ liberare volueris de facultatib⁹ suis p ipsum derelictis et p te possessis omnib⁹ per ipsum qualicercũq̃ lesis satisfacere ꝓut noueris festinãter q̃m ꝓiculũ terribile videt. In mora igit nõ tardabis. ⁊ hospes. dic q̃so de dispositione animaꝝ in inferno positaꝝ tormento:⁊ ait. Dicit ꝓpha. ps. xlviij. Sic oues in inferno positi sunt: ⁊ mors depascet. eos. Nã ouis anial stultissimũ: q̃m si fuerit in domo succesa igne cõstituta. apertis hostijs fugere nescit. ⁊ vix effugata reintrare laborabit. sic in inferno damnati. stolidissimi sunt ⁊ malis obstinati. ita q̃ de tali tormento⁊ domo exitũ cõtemplari nõ ꝑnt hiscõtrarij sunt qui morant in vite eterne palatio vbi vita sine morte: ⁊ dies sine nocte: ꝑpetuo videt ꝑmanere cũ ꝓhenni gaudio de quib⁹ gaudio vicz ⁊ gaudiorũ cõtrario. ineffabilis doctorũ frequẽter fit scripturis ⁊ sermonib⁹ collatio. Hospes aũt tanq̃ personaliter cernendo penas purgatorij ꝓtulerit omia q̃ locutus est Bernardinus ꝑ defuncti fratis sui salute fideliter compleuit. ⁊ ꝓsequẽter ad stricte religionis monasterij. relictis omib⁹: obseruantiã se subiugauit. et sic occasionẽ magni boni: hic frater Bernardinus feliciter ꝓmouit. De ꝑmissis igit omibus ⁊ singulis collige: q̃ si gaudio celoꝝ ad bũfaciendũ te ꝓnunc nõ coartant crudeles saltẽ pene dãnatiõis eterne: te tuis visceribꝫ ꝓterreant. Sed occasio damni dãnosissimi dãnabiliter imꝑsentiaꝝ. s. tempe ⁊ ꝓniciose ingruit. vt ꝓprie paganoꝝ tempe ꝓdictoꝝ christifideles ꝓsequẽtiuꝫ per Henricũ modernũ epm Cõstantien. ⁊ per totã sue dyocesis parrochiã pullulauit. q̃ irreuerenter sine frontis rubore cõcedit id quod sue ꝓmissionis occasione diutius insoleuit. ⁊ vt patrem sequat sua ꝓles. et occasio sua ꝓut xꝑi actio iuxta Greg. sit nobis instructio: ac verbo similiter et exemplo sit suoꝝ filiorũ frequẽs imitatio. Naz publicus suoꝝ clericoꝝ cõcubinatus prout suũ ꝑsius a nullo corrigit hũani generis impio. ⁊ huius occasione nõ emendat sed instaurat et detestabiliter corroborat in despectiõis ꝓtemptũ summi veri quoq̃ pontificis dñi nr̃i Jesu xꝑi. cuius corporis sacratissimi p suoꝝ ministroꝝ cõtemptũ p hoc debonestat ⁊ vilipendit. et sacroꝝ canonũ auctoritas ꝓphanat. Naz hmõi ꝓcubinatus macula tanq̃ mulier ꝓstituta per leonis nequitiã. p precium sanguinis. i. pecunia mulctat. ⁊ iniquitas sup iniq̃tatẽ cumulat. ⁊ sicut p patronũ turpitudinis q̃ nouit crimẽ vxoris viliter dissimulantẽ nephas aggrauat. sic cõcubinat⁹ crimẽ. cõcubinari⁹ cũ cõcubinis in crimie cõmunicãtib⁹. ⁊ cũ platis dissimulãtib⁹. ⁊ p ꝓsequẽs cõsentientib⁹. ⁊ occasionẽ tanti dãni ꝑstantib⁹: neq̃ rite penitentib⁹ ⁊ ad tẽpus q̃sq̃ peccare nõ ꝑnt piculosius expectãtib⁹. nõ p horã vel diẽ aut annũ. sed eternaliter p ignis eterni tremorẽ dãnabunt. ꝓut de hoc latius nup in tractatulo ꝓmo de anno iubileo circa medium tractaui. cũ pitoꝝ ꝓsilio in quo concluſi q̃ crimẽ concubinatus vsq̃ ad finẽ continuatũ etiaꝫ in continentia conseruatũ pro desperationis crimine multis iuribus ⁊ rationib⁹ euidenter cõprobat. Aperi igitur oculos tuos et vide quoniã dans occasionẽ tanti damni quantũ execrabiliter damnificat ⁊ damnatur. ⁊ presertim tales ⁊ signanter illi qui auctoritatis diuine ex successione Petri principis apostolorũ maiestatis commissione tanq̃ vicarij christi locumq̃ tenentes. per sanctorũ quoq̃ canonũ statuta ad corrigendũ nõ ad fouendum strictissime vident deputati. et reddituri sunt de factis propꝛijs rationẽ in die ire calamitatis ⁊ miserie. in quo miserabiliter fuerint sine curialitatis verborum prolatione requisiti per eum qui iudex est nunc misericors. ⁊ extunc misericordie discors. damnatis vecors. ⁊ nobis pie penitentibus sit nunc ⁊ semper per incarnate misericordie pietatem cum pacis plenitudine concors. Amen

De emptione ⁊ vēditione vnius p̄ro viginti.

QVoniaz patenter accusationis et excusationis cōmertiū in paradiso. Primo per Adam ⁊ Euam parentes nostros apud dñm miserabiliter sumpsit exordiuz, sic simonia et vsura. sozores. filie videlicet ingratitudīs p̄ peccatū sue matris sui crimīs excusant cōtendēdo reatū. Nā simonia dicit. quia quādoq; filius meus clericus sufficienter bñficiatus. ⁊ duob⁹ vel tribus beneficijs que de iure simul habere potuit minus, put legit ⁊ no. in. c. De multa. de p̄ben. volens amico aut clerico pauperculo facere misericorditer magne gratitudinis effectū. disposuit, put decuit q̄ idez clericus vnū de suis bñficijs habuit. sed audiamus q̄d experiētia reruz magistra, p̄duxit, put scriptū est. hostē semper emit q̄ furē de cruce redemit. ita q̄ homo liberatus de mortis articulo suū redēptorē gratanter nunq; recognouit. sed odio p̄secutus amarissimo in talē desenit. ⁊ qñ talia tam frequēter sunt visa. cogitabat ille q̄ bñficia plura possidebat. vendā beneficiū. ⁊ extūc emptor siue sit gratus vl' ingratus nō facia de ingratitudinis vitio questiōis aut mentis cōflictus. Sic similiter dicebat vstre filius. Mutuaui pecuniaz meā pauperculo miserabiliter indigenti necessario. vt cōmendaret apd illū qui dixit. Jocūdus homo qui miseret ⁊ cōmodat disponit sermones suos in iudicio: qz in eternū nō cōmouebit. p̄s. cxj. qz iuxta Greg. opus misericordie hic ⁊ in alio seculo remunerabit ⁊ sola misericordia comes est defunctorū. sed audiamus quid matris nostre videlicet ingratitudinis opetur obsequiū. qz scriptū est. Si quid cōcedis: vix rehabebis. ⁊ si rehabebis nō tam bonū: si tā bonū. nō tā cito. sed si tā cito: perdis amicū. Et dixit p̄pha. Mutuabit peccator et nō soluet. Justus aūt miseret ⁊ retribuit. p̄s. xxxvj. sic Thobias senior Babelo in captiuitate babylonica mutuauit argēti certa sub cyrographo talenta. sed rehabere nō potuit quousq; filiū suū Thobiaz iuniorē cū lamētatiōis fletu legauit. sed largitor omniū bonoz ipsum largiter remunerauit. vnde his et alijs motus homo diuitijs munitus suaz pecuniā pauperibz nō cōmunicauit. qñ vidit q̄ mater sua: videlicet ingratitudo naturalis incūctanter inclinationis normā p̄alauit. ⁊ vt de materia sterili fructū p̄duceret q̄ in arca stricte recluſa marcesceret. Sic vsura p̄ infinitos hucusq; subtilitatis ⁊ machinatiōis modos fimbriaz dilatauit. de q̄bz sufficiēt vl' insufficiēt sūt iura ⁊ sctōz doctoz rudimēta. q̄bz oibz dimissis qñ b̄reuitate gaudēt moderni. attēdam⁹ de nouissimis. Nā certū ē q̄ vēdere ⁊ emere tā in nouo q̄z in veteri testamēto fuit licitū ⁊ cōsuetū ⁊ summe necessariū. ⁊ vt dicūt iura: licuit p̄trahētibz se decipere: tamē nō vltra dimidiū iusti p̄cij. de q̄ sufficiēter scribūt summiste. ⁊ p̄sertim Joh̄. in summa. cōfess. Similiter a tempe Siluestri pape ⁊ Cōstantini imperatoris licituz fuit clerico. put p̄us laicis: emere fructus redditus ⁊ p̄uētus de terraz possessionibz areis ⁊ domibz p̄ monasterioz ⁊ ecclesiaz ac bñficioz fundatiōibz. e q̄bz p̄tūc q̄dā viuebāt serui dñi obsequijs diuis vacātes. et q̄ liberalit bmōi fruct⁹ p̄ stipēdio diuini sui cult⁹ ⁊ nō p̄ elemosyna aut in elemosynaz como dose reciperēt. ⁊ se sibiq; ministrātes exinde nutrirēt: put in veteri testamēto de decimis ⁊ p̄mitijs sacerdotes ⁊ leuite visi sunt p̄seuerātes. Hoc igit fruct⁹ q̄ fruc⁹t ⁊c. emi p̄nt ⁊ perpetue p̄ fuit, put patz p̄ antiquoz libroz: regiſtroz: rotuloz: cirographoz: ⁊ instrumētoz scripturas q̄ olim multo leuius ac minus ⁊ mit⁹ emebat vn⁹ argēti marche cēsus q̄z p̄ntibz nr̄is tpibz. sic etiā de aureis aut florenis seu mensura de terre fructibz. Sed quia scriptū est. Tantū valet res quantū vendi p̄t. ⁊ distingue tempa et cōcordabis scripturas. vnde viderūt plures p̄nūc viuētes q̄ census vnius florem seu ducati p̄petuus sine cōditōne redimēdi p̄ viginti florenis aut ducatis vendebat ⁊ emebat. sic p̄portionabiliter vendebāt alioz fructū cēsus. regitur etiā in dictis scripturis q̄ valde p̄ minori q̄z pro viginti: puta p̄ quindecim aut pauloplus vel minus vendebat aut emebat precio. Sic etiā cōparatiue de marcharū argenti pōderibus. sed qz scptū est. Ars crescit: vita decrescit: labitur hora. Jtez vsus ⁊ ars docuit qō sapit omis homo. Et igit homies diuersaz p̄ditionū diuersimode se nutrire volētes. vicz ille p̄ laboz vultus sui sudorez. alius his dimissis p̄ rez mercatiōes: aut p̄ alias mūdi negociatiōes. alius libere vnde viuat: put nobiles habent suoz fructū possessiones vnde sumūt. vt q̄ quietus viuāt fructus perpetuos aut ad vitā comparant. alij vendūt census perpetuos aut ad vitā alicuius homis

de suis possessiõibꝫ: quoniã cũ prompta pecunia plus proficiunt. seu debitis vsuris apud vsurarios publicos obligatione taliter sunt grauati. ꝙ cum pecunia prompta possunt faciliter restaurari. Itẽ videmus patenter ꝙ cũ auro ⁊ argento monetato. ⁊ cũ pecunia monetata magne fiũt mercatiões: put olim beatus Bertholdus de ordine minoꝝ Ratispone defunctus inter suas dixit reuelationes. venient dies ꝙ pecunia ⁊ moneta erũt mercationes. ⁊ ptunc sunt illi mali dies qui seculoꝝ precedũt fines. Ecce aperi oculos tuos ⁊ vide nõne de presenti sunt taliũ quersarũ machinationũ reuolutiões. Uñ prout p̃notauimus. antiquoꝝ cessat venditionis ⁊ emptionis vsus. sed alius imminet cũ certo moderamine cursus. ⁊ cum ambarũ partiuꝫ voluntate interuenit fidelis consensus. prout dicit regula iuris volenti non fit iniuria: licet sepe per voluntates mutuo cõmittaṫ crimina: vt sunt fornicationes et adulteria.

Sed nunc redeundo ad propositu questiones for-

memus. ⁊ eaꝝ quãtũ intellectus sinit solutiões. Dic ꝙ emit redditus vnius aurei seu florẽi p petui pro viginti florenis ⁊ facit venditori gratiã vt cũ ad pinguiorẽ fortunã venerit: pro tãto redimere valeat. Queriṫ vtruꝫ talis nõ peccet ⁊ illud licite fieri valeat? Respõdeṫ: si ipse talis emptionis aut cõtractus emere talẽ censum ꝓpetuo fuit de vsu ⁊ ꝓsuetudine emere p tanto videlicet viginti florenis. ⁊ si tũc facit vẽditori gr̃am vt p tanto redimere valeat: hic laudandus est: quia facit vẽditori miscõiam. si aũt ratione talis conditiõis adiecte minus soluit p tali cẽsu. tunc vsura est. quoniã querit subtilitatis vsum vt liberius recipiat fructũ de pecunia mutuata sub emptiõis ⁊ venditiõis practica. Sed hũc rigorẽ iuris aut legislatoris qui dixit. Mutuuꝫ dantes ⁊ inde nihil sperãtes. Luce. vj. intellige ꝙ sint de cõcilio ⁊ nõ de p̃cepto. sicut illa verba Uade ⁊ vende omia que habes ⁊ da pauprib. Lu. xviij. Nã si quis mutuat amico vel vicino aurũ vel argentũ: vinũ: oleũ. vel frumẽtũ. ⁊ exinde sperat amoris aut similis cõpensatiõis emolumentũ nõ videṫ peccare. imo put narrat Jo. an. in mercurialib ꝙ quidã in comitatu Bononiẽñ. villanus cõcessit pecunias aut frumẽtũ suis cõuicaneis q̃ largiter restituerũt. ⁊ autũnali tempe ipsi gratiarũactiões cũ liberis muneribꝫ beneficiũ mutui recognouerũt. ⁊ diuersos sibi fructus obtulerũt: ⁊ vticꝫ qui largius ꝓpinabat seu offerebat sibi cariꝰ apparuit ⁊ cõcludit cuꝫ aliꝭ doctoribꝫ quos nominat: ꝙ ille villanus vsurã nõ cõmisit. quoniã penitus fuit incertus si vicinus illã beniuolẽtiã recognoscere voluit. Sed dicũt aliq̃ ꝙ fuit vsura mẽtalis. sicut dicit̃ de simonia mẽtali. sed hec sunt facilis emẽdatiõis. Sed ad ꝓpositũ reuertẽdo dicamus ꝙ rigorẽ supradictũ (vicꝫ vnũ florenũ p viginti cũ cõditione p̃dicta cõparare sit vsura) tempat ecclesia q̃ scit ⁊ tolerat. put scit decimas a iure ꝓhibitas ad manus ⁊ possessiones aliq̃ruꝫ laicoꝝ pueniſle. sed a tãto tempe p̃scriptas cuius initiũ nõ est in memoria hoim. sic similiter scit: nõ solutionẽ decimaꝝ p totã quasi ytaliã. ⁊ p̃ncipaliter in vrbe vbi iura creuerũt canonica. sic ad ꝓpositũ. hec vẽditio ⁊ emptio videlicet viginti florenoꝝ vt soluaṫ vnus. est pro republica ⁊ vtilitate ꝓmuni. per sapientes huius seculi tam salubriter sagaciter ac prudenter rimatus ⁊ equaniter lancibꝫ equalibꝫ in statera rationis ponderatus. ꝙ hic cõtractus oibꝫ hoibꝫ ⁊ ambabꝫ partibꝫ cõmuniter est fructuosus. ⁊ tam liber ⁊ voluntarius ꝙ qui vult taliter cõtrahere ad cõtrahendũ per aliũ non sit angariatus nisi culpa ꝓpria aut penuria superueniẽti aut improuisa. puta p terraꝝ prelia. aut irruentis ignis aut aque seu sterilitatis incõmoda violenter ingruẽtia Hoc aũt vtilitatis magne cõmodũ mouet eccleſiaꝫ ad tolerandũ. imo dũ nuper vicꝫ de anno dñi. M. cccc. xvij. et circa in concilio Constantiẽñ. ⁊ primis tempib in concilio Basilieñ. vbi peritiores mundi in vtroq̃ concilio ꝓgregati fuerũt. ⁊ huius cõtractus ꝓditiõis naturã radicitus viderũt. licet aliqui theologi cõtradixerint. maioritas tñ doctoꝝ vtriuſq̃ iuris ⁊ multoꝝ in theologia ꝓfeſſoꝝ p̃ualuerũt. ⁊ huius cõtractus conditionẽ illesam permiserũt cũ sit mitiſſimus. ⁊ publicis vsurarijs amariſſime suos debitores cruciantib. videaṫ fore damnosus. de q̃bus olim sancti patres petebant vt ex vsuris ⁊ iniquitate redimeret animas eoꝝ dñs. Et sequitur cõsequẽter ꝙ in sortẽ tales cẽsus cõputãdi nõ sunt nec alicuius restitutiõis debitũ req̃rũt.

Sed nunc queriṫ Si hmõi census aureoꝝ ⁊ p̃sertim vnius aurei seu florẽi sic ante tempa iuxta tempoꝝ cursus precio: puta. x. vl. xv. aut paulopl⁹ vel cũ solẽnitatib debitis cõparaṫ⁹. ⁊ sic ꝑmansit sine ꝓditiõe. put desup sunt littere patẽtes. aut instrumẽtoꝝ vsus sed nũc valor hmõi cẽsus creuit put p̃mittiṫ. an ille q̃ tales census habuit a suis ꝓgenitoribꝫ vel monasterijs aut ecclia seu bñficiũ a suis p̃deceſſoribꝫ. an de p̃-

senti teneat sibi formare scrupulū ꝓscientie. qz olim vendētes ꝛ ipsoꝝ heredes vellent redimere tanꝯ grauati iuxta ritū temporis nūc currētis? Dico qꝺ sine cōscientie scrupulo tenere pñt. qz put ꝓximus res ꝓtūc tantū valuit. Exemplū de domo in villa vel vico ꝓstituta medietū vtili: q̄ emit ꝓ precio vili. sed de villa fit opidū. ꝛ ꝓpter nundinas ibidez exercēdas illa domꝰ cū area fit in triplo pciosioꝝ. sed ꝓpterea emptor venditori nō est obligatior. Sic ad ꝓpositum: qui olim emit hmōi census ꝓ minori precio q̄ modo sit vsus saluꝰ est. ꝛ nulli tenet de fructibus pceptis aut pcipiendis: nūc aūt posterius. Et si quis similiter ꝓnūc vt sanior sit in ꝓscientia: qz supabū dans cautela nō nocet. tales census emit vicz vnuz florenū ꝓ. xxx. vel plus vel minus vt ipse et sui successoꝛes in corꝑibꝫ ꝛ rebꝫ ꝑpetuo salui sint in ꝓscientia. aut verisimiliꝰ in rerū abūdantia vt ipsoꝝ liberi. nepotes ꝛ successoꝛes legittimi in bonis tpalibus sint stabiliores. vēditor nulli de recepto vltra cōmunē ꝓsuetudinē tenet. sic neq; emptor: aut si heredes si ꝓ maiori pcio in posterū talis census annuꝰ emeret. qz sicut Nemroth dū edificarit turrim babel quaz contra maiestatis dei omnipotētiaz stabilire ꝓsumpsit. sic hmōi supabundāter diuites qui in bonis tpalibꝫ nullas patiūtur necessitates: faciūt hmōi cōtractus vberioꝛes. Nā nup quidā plebeus ex hereditaria ꝛ successione bonoꝝ paterna: mirabiliter ditatus ꝛ cōsequēter infirmus: et qm̄ liberos nō habuit sub velamīe testamēti inauditā: causa mortis largissimā donatiōz ꝓfecit. ꝛ si vnicū filiū habuisset: vnū q̄drantē vix dedisset ad instar olim rustici ditioris de villa parcissimi cui vacca moriebat. de qua tristis tristabat. ꝛ quā viuā nō dedisset paupibꝫ mortuā donauit lupis atq; canibꝫ. Sic ad ꝓpositū abūdantes diuites: erogātes ꝛ supabūdantes facere pñt donatiōes emptiōes. cōpatiōes. ꝛ venditiōes. sed qm̄ vt frequēter precia sunt incertissima. ꝛ q̄s ꝓ certo dicere pōt p̄ciū ꝛ valorē emptiōis aut vēditiōis cēsus ꝑpetui vnius florēni aut duoꝝz vel pluriū fore vel manere posse ꝑpetuū cū venditio vel emptio sit momētanea: ꝛ solutio perpetua. ꝛ momentanei ad ꝑpetuū nulla sit cōparatio. Et igit cōuenīēter dicā cū lege canōica. non singuloꝝ affectiōe res est estimāda. sed tm̄ valet res quāto vendi pōt. ꝛ sic affectiōes hoīm sunt dissimiles: qm̄ sunt q̄ aut incertitudo huius precij videlicet emptiōis census vnius florēni certus possit cōsiderari aut incertius. nā q̄ ante centū annos emit census vnius florēni: ille emptor ꝛ sui successoꝛes iam receperūt centū florenos: ꝛ hoc certū est. Sed q̄ hodie emit incertius est quanto tpe recipiat: qz dicit aplūs. nos sumus ad q̄s fines seculoꝝ peruenerūt. ac si diceret. Nos sumus in vltima etate quā post q̄ncq; prioꝛes: hoc est ante aduentū xp̄i orthodoxi posuerūt. Et nulli dubiū nos sumus ꝓximioꝛes finibꝫ seculi q̄s xp̄s suis discipulis reuelare noluit q̄s illi q̄ ante centū annos hmōi census cōparauerūt. Unde nos merito tā viuētes pro minori precio emere debemus de presenti. qz nostra ꝑpetuitas nō durat nisi vsq; ad fines seculoꝝ. q̄ nobis ꝓximioꝛes sunt q̄s mortalibꝫ cūctis vnq̄ fuerūt. Unde tales ꝓsequnter q̄ hmōi census videlicet vnius florēni vel pluriū vsq; in infinitū ante centū ānos emerūt. meliꝰ mercatū habuerūt q̄s q̄ modernis temporibꝫ cōparauerūt. Unde nota qꝺ in iure etiam vtroq; diffidētia magna videt inter ꝑpetuū. eternū: sempiternū. ꝛ euū. Nam ꝑpetuū attribuit cunctis mortalibꝫ ꝛ etiā corruptibilibꝫ. ꝛ dicimus ꝑpetuū vicariū ecclesie parrochialis. ꝛ hec vicaria tm̄ durat ad vitā hoīs. sic dānaꝰ clericū vel religiosum ad ꝑpetuos carceres. ꝛ tm̄ hꝝ durāt tm̄ ad vitā hoīs illiꝰ sic dānati. ꝛ sic de pluribꝫ alijs. Sed alij termini vicz eternū sempiternū ꝛ euū cōiter applicant ad diuīe maiestatis mysteriū attamē nihilominꝰ nullā cōparationē facim̄ de momēto videlicz ad nostꝝ ꝑpetuū desuper qz oīa vendūt ꝛ dāt paupertibꝫ. sunt etiā q̄ nō tantū bona sed etiā corpus libeꝝ tradūt in ꝑpetuo pauptatis ꝛ obediētie ꝛ dei seruitutis obsequm̄. ꝛ sic semꝑ ꝓput dicit lex bone melioꝛ reperit. Sed sunt etiam qui manent in diuitijs suis a ꝓgenitoribꝫ suis a tanto tpe cuius initiū nō est in memoria hoīm: vt pīsertim sunt generosi ꝛ antiq̄ ꝛ ab antiqs veri nobiles ꝛ dūmō viuūt cū decētis honestatis: legalitaꝝ ꝛ ꝓbitatis modulo ꝑdurare ꝓsueuerūt vsq; mō Sunt ꝛ plebei. mechanici. rurales ꝛ de domo rusticana aut tugurio locoꝝ seu casalibꝫ institoꝝ ꝓpagati: ꝛ suis diebꝫ vltra nobiles: imo vltra comitū aut baronū aliq̄ꝝ facultates ditati. et vehemēter subito q̄z recēter in oīm gentiū amicatiōz eleuati. sz his nō ꝓtenti sz tm̄ mō diuitiaꝝ interpellatiōe ꝛ nō alijs meritis militātiū insignijs decorant. q̄ q̄ndā de militari ꝓgenie ꝓcreatis: ꝛ in bello publico p strēnuos actꝰ inclitis solēnitatibꝫ cōferebant. Talis igit dictoꝝ diuitū ꝛ militū status ꝓcernit. Itaq; hō ꝓtūc viuēs ipoꝝ pauptates ꝛ diuitias videbat: ac siliter eoꝝ dē filios aut nepotes i pauptatē recidiuātes. patēter ꝓcernebat. q̄m olī antiq̄ ꝑ experiētiā ꝓtulerūt dicētes. de male q̄sitis vix gaudet tertius heres. Sūt aūt astronomi similit et geomātici

natiuitatē hois sincere ꝓpendētes ꝛ eius futuri stat⁹ ꝯditiōez practicādo demōstrātes. Et nūc ad ꝓpositū redeam⁹. diuites depaupank. pauꝑes elevank ꝛ ꝑ ex naturalis industrie inclinatio nis q̄z in auariciā ꝓtelatiōe. aut ex demonioꝝ revelatiōe ꝑut sepe legimus. qm̄ dyabolus the sauros nouit abscōditos. ꝛ illuz q̄ seipm̄ sibi corpe ꝛ aīa tradiderit ꝛ interdū ꝓpio sanguīe car tā in testimoniū signauerit. mox ꝛ illico ꝓ ipm̄ demonē ditatus fuit. Exemplū de ꝑ habemus: nā nostris tpibus quidā paup plebeus: diuitꝫ tm̄ creuit ꝙ opidū et castra ex mutuo pignore possedit. hic mortꝫ in terra nostra. ꝛ ꝓ suū sacerdotē ad opa miscōie ꝛ deuotionē sollicitatus re spōdit trāsibo q̄ trāsire debeo. ꝛ sic obmutuit. ac si diceret. Fecimus pactū cū inferno ꝛc. Hos igitꝫ ꝛ alios ꝓnūc ꝛ ab antiquo ꝯcurrētes casus in publico ꝑceptū dñi ꝑdicātis officio iustifica re pemt⁹ nō possum⁹. sed in secreto iudicis ꝯsistorio. i. ꝓfessoꝝ arbitrio: singlariter singlos sigil latim discutiamus. Et nūc ad ꝓpositūr redeam⁹. Sed qm̄ vt patet in dictis cōcilꝫs post latera nen. seu niceni aut Vyennen. cū nō mūnis et al's ꝓ mūduz vniuersuz de hmōi cōtractib⁹: vicz vnius pro viginti fuit dubitationis ꝛ nō imerito generalis scrupulus. alꝫs dicētib⁹ prout de ꝓpo qm̄ bon⁹ est: alꝫs nō sed seducit ꝓpm̄. ꝛ sic hodie videt dubiū ꝑut de ꝯceptiōe ꝑginis gl'io sissime ꝓ mille ānos ꝛ vltra fuit hesitatū. ꝛ de ꝑ ꝓ maiores mūdi doctores fuit disputatuz. ꝛ ꝓ sctm̄ tho. de aq̄no ad vnā ptē ꝯclusuz: q̄ int theologos nō minorꝫ est pcij q̄ꝫ Innoc. aut Hosti. Bernard⁹ parmenk. Alan⁹ seu iohes theutonic⁹. aut Jo. an. int iurispitos. Sed q̄d factū est. Thomas cū suatib⁹ succubuit. opinio aūt alioꝝ ꝓ decretū sūmi pōtificꝫ ꝛ ꝯcilij Basilien. pmā fit. Puto tm̄ q̄ aī dictū decretū nulla ptū suis opiniōib⁹ peccauerit. ꝛ utꝝ ad ꝓpositū. Hā scri ptū est. Jn bis q̄ dubia sunt q̄ certi⁹ est eligam⁹. vt le. ꝛ no. in. c. Juuenis. de spō. Est aūt certi us ꝛ mti⁹: imo rōne verisili⁹ q̄ a mltis ꝑuak. qm̄ integrū est ꝯsiliū q̄ mltoꝝ sentētijs cōpro bak prudētiā. Ecce nūc bñdicite dñm: q̄ hāc opiniōez ꝓ doctoꝝ hui⁹ mūdi ꝑut ꝑmittitk ptē te nuit maiorē ꝛ ad obseruātiā deduxit vberiorē q̄ obseruātia tal' est q̄ ipam pōt fex summ⁹ ꝛ pō tifex dyocesan⁹ ꝛ suoꝝ officialiū auctis apex ꝛ suoꝝ statutoꝝ artifex scit ꝛ tolerat. ꝛ nec genera liter nec specialr reprobat hoc idē toti⁹ germanie pōtificiū ꝛ ꝓlatoꝝ cet⁹. Vnde eccl'ie maiores ꝛ miores ꝛ monasteria. ciuitates. cōitates. vniuersitates. vrbes ꝛ opida. quoꝝ suppositoꝝ ꝛ ꝓso naꝝ vtriusq̄ sex⁹ in infinitū multiplicat⁹ innūerabilis est nūer⁹: q̄ cōtinue tales ꝓ mltoꝝ anno rū cursus tenuerūt ꝯtract⁹ ꝛ actiue ꝛ passiue tales sine scrupulo practicauerūt act⁹. ꝛ si nō fuis sent hmōi ꝯtract⁹: multoꝝ stat⁹ fuisset destruct⁹. Quis est ḡ doctor. ꝓlat⁹. pastor: aut curat⁹ vl' sa cerdos ꝓuatus q̄ os ponat in celū: ꝛ tot aīas in eterne mortis ꝓfundat piculum anteq̄ audiat summi pōtificis vel ꝯcilij generalr decretū? Hec obstat ꝙ summ⁹ penitētiari⁹ in Romana cu ria: aut pniarius mior suū interponit edictū: q̄ fortassis roman⁹ aut lombard⁹ est in q̄rū ꝓuin cijs hic ꝯctus est inaudit⁹. sed al's vsuraꝝ ꝯflictus ibidē cōsis: est acerbissim⁹ ꝛ q̄tidian⁹. Dicit aūt Oldradus cū doc. secū ꝯcor. ꝙ in q̄cunq̄ casu cā vl' ꝓpositiōe publica ꝑut fiūt in ꝯsistorio pape ꝓsonalr psidētis ꝯclusio ꝓpter doctoꝝ varietatē. ꝛrietatē. ac aduersitatē videt dubia. Ju dex auēte sua ꝓpria in ꝑ dubio seq̄ pōt illa q̄ sibi in iudicādo videnk securiora. Sic olim ema nauerūt decretales sexti libri ꝛ Clemētinaꝝ ꝯstōnes. vt dic̄ Jo. an. in ꝓncipijs q̄ꝫ singlaꝝ sua rū glosaꝝ. ex eo qz antiq̄ doc. ꝛ ꝑsertim Jnno. ꝛ Host. et plēs alij i certꝫ casib⁹ fuerī sibi mutuo ꝯdicentes. ꝛ ꝑ nō est nouū. Hā ꝓ singlos dies iuris causidici ꝛ aduocati sunt discordes. ꝛ in hoc ꝑm Greg. peiores sunt demōib⁹ q̄ sp sunt ꝯcordes. Hec obstat ꝑut loquunk aliq̄ ꝙ papa ꝛ eccl'ia tolerāt loca ꝑstituta ꝛ mlieres ꝑstitutas. ḡ meretriciū nō est pctm̄ M. errāt corde. qm̄ hec inductio de iure nō pōt ꝑsistere. Hā in veteri ꝛ nouo testis meretriciū ꝓ pctō fuit tentū ꝛ repu tatū: ꝛ intantū ꝙ eccl'ia ꝯ mulierculas pdicare nō ꝑsumpsit. qz nemo de ipsarū pctō dubitauit. licet pro republica ꝛ vt maiora euitarenk crumia. qm̄ nō pōt habere q̄libet vxorē suā ꝓpter forꝛ nicationē: sed tolerauit prout frequēter nutriunk canes mordaces cōtra lupos mordatiores. Et igitꝫ impator ipis prostitutis ꝑuilegia donauit vt nemo sub pena capitis ipaꝝ habitatio nes aut ostia violēter rumpe ꝓsumat. Attēdam⁹ aūt sinceri⁹ vt in pdictꝫ ꝯtractib⁹ tā cōiter ꝛ vtilit ac rōnabilr introductꝫ nō interueniat fraus aut dolus: q̄ si daret causaz ꝯctui nō valeret ꝯctus in foro conscie ꝑsecutādus. ꝛ nō tm̄ in illis sed etiā in sacratissimis ꝯctibus: vicz in ma trimonio spūali ꝛ carnali ꝑut in sacroꝝ ordinū ꝛ bñficioꝝ collatiōe ꝛ religiōis ꝓfessione. ꝛ sic de plurib⁹ alijs. Hā vt notāt iura vix ꝯtract⁹ emptiōis aut vēditionis fieri pōt sine pctō. ꝛ igitꝫ statuit sanctus Franciscus vt sui fratres careant omi monetarū precio ꝛ viuant de pure laboꝝ ꝛ elemosyne cōmertio. Et summarie in his ꝛ oīibus totius mūdi contractibus. ritis

bus.moribꝫ.actibꝫ.ꝛ gestibus sancti doctores ꝛ p singulos dies in domo dñi ꝛ alibi ꝓdicãtes sufficient ponũt differẽtiaꝫ distinctiões.ꝛ si nõ semp sunt cõcordes:vt in ꝓposito nr̃o ꝓncipali nõ est nouũ. Hã ꝛ leges:canones:ꝛ decretales videnť sibi plerũqꝫ cõtradicẽtes vt ꝑie videtur in hoc notabili.c. Uestra.de coha.cle.ꝛ mu.cui⁹ virtute q̃dã cleric⁹ cõcubinarios in sacerdotio ꝯstitutos nõ tm̃ damnãt.sed audiẽtes ipsoꝫ diuina tanqꝫ mortaliꝫ peccãtes suis sermõibꝫ ꝑturbãt.ꝛ multis iuribꝫ ꝛ rõnibꝫ ꝓbant vt dicit Ray.co.ti.in sum.sua:ꝛ secũ multi doc.cõcordãt.sed plures sunt in ꝓtrariũ.ꝛ cõciliũ Basilien.huic cõcertationi finẽ imponere voluit sz nõ ꝑfecit.sed reuerẽdissim⁹ pater ꝛ doctor Cardinalis camaracen.ꝛ cũ eo cãcellarius studij Parisien.duo viri tanqꝫ lumina mũdi hũc rigorẽ de audientibꝫ diuina cõcubinarioꝫ publicoꝫ penitus nõ gl̃iosis rõnibꝫ reiecerũt.sed ꝯcubinarios publicos clericos bñficiatos vl̃ in sacris ordinibꝫ cõstitutos.ꝛ maxie religiosos cũ cõcubinis in pctõ crimiali ipsis cõicantibꝫ ꝛ vsqꝫ in finez cohabitantibꝫ.etiã ꝓpter seniũ aut votũ nõ cõmiscentibꝫ ꝛ cõtinentiã stricte seruantibꝫ.nihilomin⁹ ponũt tales in statu dãnatiõis ꝛ de sua salute despatos.ꝛ tm̃ ipis valz ꝓfessio ꝛ penitẽtia: sic̃ vsurarijs vsurã cõtinuantibꝫ ꝛ taliť decedentibꝫ.ꝛ adulterꝫ siliter cõtinuãtibꝫ adulterium ꝛ cohabitantibꝫ. Et ecce nup tpe cõcilij Basilien.quidã apostata religiosus i habitu clericali cõtra cõcubinarios auctes collegit.ꝛ in dyocesi Brixien.ꝛ ꝑsertim circa fluuiũ Artasim ꝓtra cleruũ publice ꝑdicauit.ꝛ rusticos ꝓtra suos curatos cõcubinarios taliť cõcitauit q̃ nisi nobiles ꝛ ꝓseq̃nter eps se interposuisset rustici clerũ exterminassent. Sz iste apostata habitu mutato tanqꝫ medic⁹ venit ad Thuregũ ꝛ ꝓseq̃nter cõcilio Basilien. p̃tatus ꝛ miserabiliť ꝓut meruit tractat⁹ ꝛ in ordinẽ suũ videlicz wilhelmi demũ reintrusus. Et nũc ad ꝓpositũz. Si tamẽ in arduo saluꝫ aniaꝫ:ac ꝑiculi generalis articulo ꝛ multũ terribiliori iã p̃notato: vt le.ꝛ no.in dicto.c. Ufa.de ꝯcubinarijs.ꝛ ꝑsertim ꝛ spẽaliter de ipsoꝫ diuina audientibꝫ officia quoꝫ infinit⁹ est nũerus.ꝛ de tali articulo in iure sunt clarissimi text⁹ et antiquaꝫ scripturaꝫ ꝛ hoim vsus.ꝛ nihilomin⁹ silet eccl̃ia ꝛ eccl̃iarũ ꝑfectura. ꝛ q̃re nõ taceret ꝑuat⁹ doctor vel cleric⁹ p suos sermões publicos:ꝛ de tã cõtinuis mltiplicatis cõtractibꝫ totã germaniã.siliter ꝛ boies in ea manẽtes tã generaliter ꝛ spẽaliter tangentibꝫ:ꝛ vicios⁹ act⁹ quoꝫ in hoc ꝛ alijs contractibus sunt plures in suo iudicio ꝑuato cõgruenter corrigeret ꝛ emẽdaret. Rigor igiť iuris talis obseruet q̃ iusticia nõ ledať.sed mediũ tenuere beati q̃ est eq̃tas fm Anselm.ꝛ illa glorificet. facili⁹ em̃ de miscõia q̃z de rigore reddim⁹ rationẽ. Sed in oĩbꝫ ꝛ singulis p̃missis hũiliter me submitto correctioni sinceri⁹ sentiẽtis. In xp̃o dño nr̃o Amen. Et parcãt mihi legentes hui⁹ op⁹ collatiõis scriptũ in loco solitudis nõ fulcito libris. sz tm̃ munito benignitate saluatoris.

De contractibus qui obstagia dicunť. et vulgariter Bisel nũcupantur.

ID quod apud nos nouũ est in tpe: non est nouũ apud eũ q̃ cõdidit tpa:ꝛ sine tpe bz oĩa. vt dicit Prosper eq̃tanicus ꝑsalmis. Sz nos q̃ viuim⁹ bñdicim⁹ nouũ qõ nõ fuit ꝑus. vt. vij.q.j. Hõ autẽ.cũ ꝯcor.ꝛ igiť cõpetent appellam⁹ testamẽtuz nouũ qõ hodie manet apud nos ꝛ gñ dies annoꝫ mille ꝛ vltra fuit initiatũ.ꝛ ver⁹ testamẽtũ apud nos antiquũ: qõ apud hebreos ꝺr modernũ.hinc ꝓtinent dicim⁹ nouũ cuiusdã cõtract⁹ adinuẽtionis modũ cui⁹ añ ducẽtoꝫ annoꝫ vel q̃si tpis spaciũ nõ habuim⁹ sollicitudis artẽ vel vsum. Aparet aũt talis calliditaťz nouitas.qz nullo iurꝫ vtriusqꝫ aut doctoꝫ seu scribaꝫ eius scrutinio ipius rotũde (put mihi videť) pure describiť curialitas:aut verboꝫ significatiõis vocabulo decerniť determinata subtilitas.nec latinoꝫ ꝓmordialiter positiuoꝫ ethimologyzauit sagacitas.sed vt narrãt hystorie fuit inuẽta talis exactiõis acerbitas p q̃ndaz illustrẽ Berchtoldũ ducẽ Laringie ad quẽ fuit scripta quondã decretalis vicz Uenerabilis.de clec.vt patz in supscriptiõe. ꝛ ipse fuit vicarius generalis p germaniã impatoris Frederici secũdi.put in integro eiusdez decretalis patz. Introduxit autẽ hmõi ꝯractus executionẽ patẽter in odiũ protũc nobiliũ in alemania supioꝛi degentiũ:q̃ necẽ filiorũ suorũ effectualiter machinati fuerũt protũc in eccl̃ia Solodorẽn.ꝛ inibi in choro simul vna tumba sepultoꝫ. Dicit autẽ talis cõtractus mendica-

to suffragio aut accōmodato competenti⁹ vocabulo obstagiū et gisel in nro linguagio. Nō est aūt nouū in latinoꝝ scriptis: īmouerius in corpe nr̄i iuris vulgaria ponere vocabula. vt patz in.c. vnico. de vita ⁊ ho. cle. li. vj. ⁊ in Cle. j. de reli. do. ⁊ pīertum vbi deficiūt grāmaticorū ꝓba: vt de accu. Accusati. cū pcor. Vñ dicit lex. ff. de pīcrip. ꝙ. q plura sunt negocia q̄z vocabula. ⁊ dicit Hiero. in ꝓlogo sup ecclīasticū: q deficiūt vocabula etiā apud hebreū. vñ nostro vulgari cōmunissimo dicīt letz vnd recht. inuestit⁹ vel alterius rei reuolutiōe: qō nunq̄z ꝓprie reperi in grāmaticalis latina vocabuli designatiōe. Et igit ad ꝓpositū redeundo: fideiussores in ꝑ cō tractu similit impropꝛie dicunt obsides. licz aliter exponat vt ecce. nā obstagiū ꝓut exponitur de arbi. exposita. in glo. vl. ⁊ de iureiur. ex rescripto. in glo. j dicit dū liber hō obligat: nō vt ius ꝓstituat in eo tanq̄z in pignore qō mobile est ⁊ vendit ⁊ distrahit multipliciter: vt ptz. C. ⁊. ff. de distrac. pig. p totū. sed vt detineat hō vt fiat id qō cōuenit: vt puta dū pax fuerit inter ꝓncipes aut vniuersitates diuersaꝝ ꝓfessionū. vicz xpianos ⁊ paganos vel alios: inter homines in se mutuo nō cōfidētes vna partiū ponit filios vl̄ cognatos aut agnatos seu alias psonas notabiles in ptātem alteri⁹ aut metu mortz aut incarceratiōis infligēde in psonas taliter obligatas vt seruet inuiolabiliter fides ꝓmissa aut pax ⁊ trāquillitas ⁊ illi q talit exponunt in obligationis vinclīm dicunt obsides. vt in dicto. c. Exposita. ⁊ talit Jonathas accepit filios ꝓncipū regiōis gētiū obsides. ⁊ posuit eos in arcē in Hierlīm in custodia. vt. j. Mach. ix. ⁊ ita ponit. iiij. Reg. xiij. ⁊. ij. Paralyp. xxv. Sic siliter habem⁹ accomodatū vocabulū de quodā sagittario rū ferramēto seu eramēto. post oīm phoꝝ quondā ꝓfundissimas indagatiōes nouiter inuentū ⁊ est vas illud mōstruosum quo salpetra cū sulphure ceterisq̄z ptinētiis recondit ⁊ ignis ꝓ uocatiōe fulgurizādo frangorē horribilis sonit⁹ emittit. ⁊ grauis ꝓiectilis lapidis seu metalli ve locissime pond⁹ violēter euomit. ⁊ ōr ficto modo pixis vel bombarda. ꝓout de hoc plene scripsi in libro de nobilitate. c. xxx. quia tpe primoꝝ grāmaticorū latinoꝝ nō erat hoc opus aut instrumentū in hūane discussionis modulo. nec Vegetius de re militari. nec Aristotiles ad Alexandrū magnū fecerūt mētionē de hoc ꝓdigiose dispositiōis machinamēto. licz alis designauerint de pleriscq̄z cōcitamentis belloꝝ sermōe largissimo. Et nūc redeam⁹ ad ꝓpositū: ⁊ hui⁹ exactionis talis est casus in ytalia: tamen non vsitatus. ⁊ igit ipm scribamus sermone lucidius.

Casus. Quidā comes obligat⁹ ex iusta causa cuidā nobili viro in mille aureis ad solnē dū in certo termio simł ⁊ semel aut p singulos annos aut menses: ⁊ ponit certos fideiussores cū tali pacto fidelit p fidē ꝓmisso. q si comes nō satisfecerit in dicē statuto. q extūc ipse comes solus vel comes cū fideiussoribꝫ aut fideiussores sine comite ꝓut elegerit creditoꝝ equites vl̄ equestres vl̄ pedestres veniāt ad hospitis publici māsionē in loco notabilit descripto aut assignato: ⁊ ibidē maneāt ⁊ alimentū moderatū ⁊ specificatum recipiāt ⁊ nō recedāt de tali loco villa vel opido aut ciuitate misi creditorꝫ ꝓncipalis voluntate. ⁊ taliter p fides suas prestitas maneāt quousq̄z suo creditori ⁊ hospiti de dānis debitis expēsis ⁊ impēsis p ipm comitē fuerit plene satisfactū. Itē deficientibꝫ aut decedentibꝫ aliquibus de dictis fideiussoribꝫ alīt reponant. ⁊ in hac obligatiōe manebūt comes ⁊ creditor ⁊ sui heredes ⁊ successores ⁊ in infinitū ꝓut hec ⁊ alia incerta simlit ⁊ cōsueta forma ponunt notabiliter in cyrographo desup cōfecto. ⁊ sigillis debitoris ꝓncipalis ⁊ fideiussoris munito solennit descripto. Et talis casus ꝓprie practicatus est his diebꝫ in opido Solodorēn. p comitē palatinū Rheni ⁊ eius vxorē ex vna ꝑ ducē Sabaudie ꝓpter nō solutionē dotiꝫ rōne dicte vxoris suę q est neptiꝫ dicti ducis ⁊c.

Huo quidē casu pertinēter intellecto: talis ortt questio Vtrū creditor aut fideiussores taliter dictū comitē soluere negligentē grauātes: in expensis ⁊ impensis teneant ad restitutionē damnoꝝ taliter illatoꝝ? Et videt distinguendū. Et primū loquit de ꝓncipalis creditoris cōditione. ⁊ apparet si alimentū taliter sumptū pro se ⁊ suis in domo talis hospitis ⁊ extra habitationē suā ⁊ vltra sortē ⁊ summā capitalē q sit vsura per vsure diffinitionē: secōm Hoffr. eo. ti. qui dicit. q vsura est quicqd sorti accidit. alle. xxiij. q. iij. Plericq̄z. Vel secōm Hostien. Vsura est quodcūq̄z solutione rei mutuate accidit ipius rei gratia pactione interposita: vel hac intentione habita in contractu: vel exactione habita post contractū. Unde in dicta diffinitiōe dicitur: quodcūq̄z. quia quicquid sit illud: ⁊ quodcunq̄z nomen ei imponat: siue illud consistat in dando vl̄ faciendo: vsura est. Et cōcordat frater Astēn. libro. iij. eod. titulo. §. j. vir notabilis ordinis minoꝝ. per Henricū boych multū recommendatus. Et huius ratio est: quia vltra sortem exigit. vt. xiij. q. iij. Usura. ⁊. c. Plericq̄z. sed pre-

sens hec exactio est hmõi: vt patz. qz propter nõ solutionẽ z negligentiã comitis creditoz z fideiussoz capiũt alimentũ. z sumptꝰ satis p̃cioſos per dies plures: pro quibꝫ sumptibꝫ aliun de soluerẽt debitã z multiplicatã pecunie summã. z vtiqꝫ hos sumptꝰ z expensas habẽt vltra sortẽ cũ damno debitoris: z iactura videlicz comitis. ergo videt qꝫ talis exactio sit vsura. imo visum est sepe qꝫ hmõi sumptuũ z expensarꝫ accumulatio se vltra sortẽ principalẽ in duplum vel triplũ vel q̃druplũ: aut vltra se dilatarũt. z in hoc videt expienter qꝫ ferotius omi vsurario hmõi exactores processerũt: put frequẽter vidimꝰ qꝫ creditoz abũdans debitorẽ talẽ alꝫ indigentẽ vel paupẽrẽ z inopẽ: z impietatis fomite ac austeritatis crudelitatꝫ radicitꝰ dissipauit. z ad egestatis extreme liuorẽ humane miseratiõis: naturalisqꝫ cõpassionis mãsuetudine relegatis exinaniuit. z ad instar sarracenoz̃ contra fideles imanitatis seueritate patrata deseuit. Et vltra ꝓpende: z immo videt qꝫ creditoz talis plus cõmittat q̃ꝫ simplicẽ rapinã vel vsuram dũ ipse cũ fideiussoribꝫ ad hoc per ipm inductis immo cõpulsis facit hmõi exactionis acerbitatẽ. vt legit z no. ff. de ser. coz. l. j. vbi psuadere est peius q̃ꝫ facere: z a fortiori cõpellere est plus q̃ꝫ psuadere. Unde dicit Archidya. qꝫ plus delinquit q̃ facit aliũ delinquere q̃ꝫ qꝫ ipse ꝓ se delinqt. de hereꝫ. c. ij. li. vj. in glo. iiij. z ibidẽ allegat multas ratiões z rationũ ratiões z iura. z ratio est: quia ad peccatũ suũ peccatũ alterius in suũ accumulat. put qui virginẽ seducẽdo procat: aut prostitui procurat. put colligit ex iam dictis. z patz. ff. de ritu nup. l. Pala. §. Lenociniũ. cũ cõ coz. z sic patet in ꝓposito. qꝫ si in hoc mens creditoris psistebat. extũc totũ quod sibi per se z fideiussoz acquirit vltra sortẽ est vsura. z per cõsequens tenet ad restitutionẽ. immo videmus dũ creditoz simpliciter vtit pignore. vt videlicet si pignus foret vestis. liber. domꝰ vel area peccat. vt dicit lex. ff. de furtꝫ. Creditoz. alꝫ incipit. Si pignore. Et fortiꝰ sic z grauiꝰ peccat si creditoz comitẽ ad ineundũ talẽ contractũ ꝓ carceres. minas aut terrores induxit: put sepe cõtingit. aut alꝫ circũueniẽdo decepit. z extũc deceptꝫ z nõ decipientibꝫ iura subuenũt. de re. pmu. Cũ vniuersoꝝ. cũ pcoz. in glo. put hec z alia clarius in expientia videre possumꝰ quotidiana.

Sed nunc vadamus ad contraria Per que probatio z probationis inquisitio z inquisitionis pmulgatio patenter erit optima. quia ꝓ oppositũ nesciunt omia bona: vt le. z no. viij. q. j. Sciẽdũ. Unde clare videt si creditoz sinceritatis pietate motꝰ aut gratuito titulo. aut honesta causa vt videlicz ex dote z donatiõe propter nuptias: aut ꝓpter redemptionẽ captiuoz̃ vel ex oppressoz̃ reuelatione: sine vsurarũ prauitatis cõtumelia in huiusmodi cõtractus execution̄e ꝓcessit. z cõsequẽter sine dolo z fraude. z in finem vt comes debitoz ꝑncipalis tanq̃ꝫ contumax puniat de iniuria creditori gratioso taliter illata. propter nõ solutionẽ debite pecunie z vtilitatem debitoz̃ patenter conuerse: non peccat. Immo videt qꝫ homo liber pro debitis incarcerari potest z detineri vsqꝫ ad satisfactionẽ. vt no. in. l. j. C. qui bo. ce. poss. z in. c. ij. de pig. et ita seruatur in totius ytalie terra. z etiam pater potest filiũ obligare z etiam vendere in maxima necessitate. vt videlicz famis. C. de pa. qui fi. distrax. l. ij. sed non vxorẽ. vt no. Car. in. c. Non est. de spon. sic parentes vendiderunt puellam in sitis angustia vt biberẽt. Joheł. iij. in ꝑn. Nũc redeamus ad propositũ. Est eñ in veritate magnũ ingratitudinis viciũ in debitore qui de re gratiose sibi concessa aut mutuata ex iusta causa: vel alꝫ sibi libere credita. immemor acceptũ beneficij non satisfacit creditori. vnde pertinẽter dicitur qꝫ ingratitudo sit maximũ vicium: vt legit z no. liij. dist. Qui ex familia. cũ concoz. De qua dicit Bernũ. Ingratitudo est ventꝰ vrẽs siccans sibi fontẽ pietatis. rorem misericordie fluentis gratie. vnde non inuanũ dicitur qꝫ ingratitudo genuit vsuram z symoniã. hoc est quia recipiẽs mutuũ vel beneficiũ ab amico vel socio fuit ingratus. vnde cogitat abũdans in bonis vel beneficijs. vt de cetero fructuose z sine rerum suarũ sterilitate pecuniã vel beneficium alteri vl aliter conferat: a quo fructus vtilitatem reportare valeat: vnde posuit tibi versum. Benuit ingratus: pariter cum symone fenus. Et propterea dixit propheta Psal. xxxv. Mutuabit peccatoz. id est mutuũ recipit peccatoz z non soluet. iustus autẽ miseretur z retribuet. Unde q̃ꝫ gratiosum pietatis opus est. z amoris indicium socio mutuare. prout Thobias fecit Babelo tempore necessitatis sub cyrographo z notanter instituit. vt Thob. viij. Sic viciose turpitudinis z ingratitudinis est execrabile ꝑ digiũ tempe locoqꝫ dũ potest debitũ non reddere z benignitati vices non repẽdere. Hinc ad propositum principale z optime videtur qꝫ in odiũ non soluẽtis hic exactiõis modus bñ videt instauratꝰ. vt sit pena z nõ vsura: soluere rependereq̃ꝫ negligẽtis. Sic in odium z penam

negligētis ⁊ nō vigilātis cōcedit prescriptio q̄ vtiq̄ cōcernit rei aliene fore ⁊ detentio detentor securꝰ est. finito tpe p̄scriptionis. ꝑut de hoc plene no. Jo. an. in mercu. sup regl̄a iurꝫ possessor male fidei. li. vj. ⁊ ꝑ silr in vsucapionib⁹ vbi emens rem mobilē alienā bona fide. ⁊ possidet p triennīū sine impedimēto erit dñs: vt insti. de vsuca. §. j. ⁊ ij. ⁊ ideo dicit lex vltā in fi. ff. de annua excep. q̄ cōtra desides hoies ⁊ sui iuris cōemptores. odiose exceptiōes apposite sunt. de q̄ copiose scripsi in libello de cōsolatiōe inique suppressorū. Propterea damnū qđ quis sua culpa sentit: sibi ⁊ nō alteri debet imputare. Et scienti ⁊ cōsentienti nō fit iniuria. Jbidem. ⁊ qđ semel placuit ampliꝰ displicere nō potest. Jbidē: qz illi debitori placuit taliter cōtrahere cū creditore cū pactis. vt in themate. Vñ notabiliter ponit in diffinitiōe ipius Hosti. de vsura. videlicz ipius rei vsus gratia. ⁊ hoc ideo dicit. qz si nō gr̄a vsus: vt in p̄nti casu. id est cōsumptiōis. sed loco pene apponit talis exactio sine fraude ⁊ sine dolo malo ac abusiōe nō est vsura necz pctm̄ vt ptz de arbi. Dilecti. xij. q. ij. Fraternitas. Et hmōi cōtractꝰ (ꝑut alij) ex cōuentiōe legē accipiūt. ⁊ ita seruat nisi de iure improbent. vt le ⁊ no. de depo. c. ij. ⁊ in glo. ij. Propterea videt magna differētia int̄ vsurā ⁊ penā. qz vsura dat rōne certi spacij tpis. videlicet mensis aut anni. vt C. eo. ti. in auten. ⁊ hoc. ⁊ dat vt sors non soluat. sed potius vt sortis solutio differat. vt de vsu. Consuluit. sed pena nō datur fm spaciuz alicuius tpis: sed prout ptes inter se cōueniūt. de pe. Constitutꝰ. dat etiā qz nō fit qđ cōuenit: vt hic in casu nr̄o. ⁊ qz nō soluit qđ debet. de arbi. Dilecti. ⁊ maxime dū ꝓpter hmōi penā taliter acceptā creditori nihil accrescit. vt notat ex p̄dicto.

Sed queritur. Quid erit si creditor taliter constitutꝰ est. q̄ si debz carere debito destructꝰ est. ⁊ si debitor debz soluere desolatꝰ est? Puto dicendū ꝑut inqt Jnno. iij. ad quendā cardinalē aplice sedis legatū. in. c. Nisi. de vsupal. si optet vt vl̄ nos vel tu ex hoc negocio cōfundamur eligimꝰ potiꝰ te cōfundi q̄z nos ⁊c. ac si diceret. Semp tibi proximꝰ esto. qz magꝫ tenemur nos diligere q̄z aliū. Nam quisq̄ regulā diligēdi a seipo recipit. xxiij. q. v. Si nō licz. ⁊ alij agris tuis sitientib⁹. alij irrigādi nō sunt. C. de seruit. ⁊ aq̄. cū cōcor. Vñ possum mihi cōsulere cū dāno alteriꝰ. ff. ad. l. acq̄. l. si q̄s fumꝰ. in fi. q̄ lex vult qđ nō teneat de damno si quis iusto metu ductꝰ intercidit vicinas edes ne ad eū ignis pueniat. Et glo. ibidē ponit ysus. Nā tua res agit: paries dū proximꝰ ardet. Et neglecta solent incēdia sumere vires. i. potentiā dominādi. Et licitū est vigilare cuilibet pro cōmodo suo: licz in hoc alteri p̄iudicet. ff. de his q̄ in frau. cre. l. pupillus. C. de postulādo. l. vlt. Secꝰ est de pfectꝫ. vt dicit Gregorius. moraliū. xxvij. c. xxiij. quoz hui⁹ mūdi ꝓcupiscētias nō hz̄e. aliena non petere. ꝓpria nō tenere. laudes hui⁹ mūdi despicere ⁊c. Et q̄s est hic ⁊ laudabim⁹ eū? Ecclīastici. xxxj. sed hec pfectio nihil ad nos rōne p̄ntis ꝓtractus. Nec locū hz illud Lu. xj. Dimitte nob̄ debita nr̄a. sicut ⁊ nos dimittim⁹ debitorib⁹ nr̄is. Sed vltra p̄cedam⁹ in p̄ncipali. ⁊ est veritas q̄ si creditor ⁊ etiā fideiussores in expēsis factis circa alimentoz exhibitionē nimiū delicate: aut alꝫ modū solitū aut cōsuetū excesserint. ⁊ sine rōnabili causa locupletari voluerint cū iactura aliena. qz taliter alimēta sumēda pepcerūt ꝓprijs expēsis in domo sua faciēdis. ⁊ cū iniuria debitoris locupletiores apparēt ⁊ lucra reportant: restituere tenent. vt ptz. C. de vsuca. p cui. l. vlti. aut alꝫ per odiū processerint. aut aliter circa rē gestam excesserint. ꝑut in his sagax pfessoris discretio indagare poterit. ⁊ non dubitam⁹ talē creditorē in foro cōscientie ad damnoz taliter illatoruz restitutionē teneri iuxta regulā iuris. lib. vj. Nō dimittit peccatū ⁊c. Et hec de creditore p̄ncipali sufficiant. in finē vt alij nobis magistri sentētias suas corrigendo cōgruenter apponant.

De fideiussoribus autem qui improprie obsides dicunt quid dicem⁹ attende. q̄ cōmuniter ⁊ more solito ⁊ cōsueto coacti per creditorē principalē ⁊ p fides promissas ammoniti locū intrant sibi deputatū iuxta litterarū desup confectarū tenores: ⁊ apparet q̄ si q̄s promisit vel intrauit grauare vel ledere proximū suū q̄ nō teneat facere cū iuramentū nō fit vinculū iniq̄tatis ⁊c. de iureiur. Quāto. cum pcor. Nā quicūq̄ iurat aliq̄d turpe vel cōtrariū legib⁹: ⁊ maxime de diuinis: seruare nō debz. vt. ff. dele. j. Si q̄s inquilinos. in fi. sed lex diuina ⁊ hūana volūt qđ tibi nō vis fieri: alteri non fac. ij. q. j. Primo semp. in fi. ⁊ ꝓprie habet prout christus inqt Lu. vj. ⁊ Matth. vij. Oia q̄ vultis vt faciāt vob hoies ⁊ vos facite illis. imo iuramētū nō est seruandū si vergit in interitū salutis tpalis. vt le. ⁊ no. in. c. Si vero. de iureiur. Sed cōtrariū videt q̄ hoc iuramentū vel ista fides seruari potest sine interitu salutis eterne ꝓrer cōtumaciā debitoris. Nā nō dicit inuitus qui ꝓpter voluntariam promissionē vrgetur ad promissi solutionem. xij. q. ij. quicūq̄. ij. Nam

si obligatio ꝓncipalis nō valeret. vt ptz sup vsuris. nihilomin⁹ tñ si iuramētuz vel fides interuenit: seruāda est. vt de iureiu. Debitores. z de⁹ in hoc casu int fidē prestitā z iuramētū nō facit differentiā. vt in. c. ij. de fideiuss. cū ꝓcor. Uñ dicit glo. ij. insti. de obli. vt cm̄ boues visibilit funibꝫ. sic homies ꝓbis ligant intellectualit. z ponit ꝓsum. Uerba ligāt homies: thauroꝝ cornua funes. Et igit videt de fideiussoribꝫ dicendū ꝑ put ꝑdixim⁹ de creditore q si als sine dolo z fraude ꝓcedūt in hmōi ꝓtractibꝫ. nō tenet de damno taliter illato. Nam duz q̄d aliq̄s inuitus facit: potiꝰ dicit pati q̄ facere. vj. dist. Testamētū. z q̄ ab inuitis fiūt non afferunt p̄iudiciū nec imputant. v. di. Ad ei⁹. z q̄ ꝺ per me nō stat: mihi imputari nō ꝺz. ij. q. vij. Ad hoc. sed imputat ei p quē stat vt in casu p̄nti. vt in. c. De illis. de spon. cū ꝓcor. sed imputandū nō est nob q̄ ꝺ preter nr̄am voluntatē ꝓtingit. xxv. q. ij. De occidēdis. nisi de talibꝫ alimētis talit sumptis ꝓcendo ꝓximꝫ z grauando ꝓximū suū siue pauperē siue diuitē siue iudeū siue aliū infidelē. vt le. z no. de pe. dist. ij. Caritas est vt mihi videt. z in glo. vbi nota q etiā infideles sunt ꝓximi nr̄i cū discretiōe tñ z̄c. hmōi fideiussores sunt facti locupletiores. z in hoc casu tenent ad restitutionē. iuxta q̄ ꝺ no. z le. in regula. locupletari nō debz q̄s cū iactura aliena. Si aūt hmōi fideiussores ꝑ alimēta taliter sumpta z mansionē z morā talit faciēdo in domo aliena. neglexerūt opes suas quibꝫ se z suos nutrire ꝓsueuerūt. z ꝑ hmōi morā non locupletiores sed pariꝺmiter aut eodē statu seu diminutiōi p̄stiterūt. clarū est q ad nullā restitutiōis recōpensam tenent. vt colligit ex ꝑdictis. z ꝑ Dinū in dicta regula locupletari. Quis aūt in his casibꝫ ꝓut in alijs pōt malicijs hoīum obuiare. vt le. z no. in. c. Ut circa. de elec. li. vj. q̄ malicie semp z ꝑ singulos dies crescūt. xij. q. j. c. Quis etas. cū ꝓcor. z p̄sertim in his in q̄bus ꝓtrahentibꝫ se mutuo decipere licz vsq̄ ad dimidiū iusti p̄cij. de quibꝫ le. z no. in. c. Cū causa. de testi. Et videm⁹ ꝑ singulos dies q ꝑ nouitates malicie inducunt exquisite cū multis subtilitatibꝫ q̄ multū reꝑhendūtur. xj. dist. Quis nesciat. z sunt nouissima illi⁹ peiora priorib⁹. Matth. xij. Et qr hic casus de quo tractam⁹ quasi nou⁹ dicit: qr ꝓut p̄missum est vocabulū suū aut modus suus in antiq̄s codicibꝫ nō videt cōscriptus. z dicūt iura q nouis morbis noua cōuenit antidota p̄parari. de iura. calū. Ceterū. cū ꝓcor. z q̄ de nouo emergūt auxilio indigēt. ff. de interro. in iur. fa. l. de etate. §. ex causa. Et igit ꝑ hmōi nouū exactiōis modū (q̄ tamē regl'riter vsura nō ꝺz) sed pena soluere negligētis intitulari pōt. de q̄ dixit Seneca. Turpis est iactura q̄ per negligentiā accidit. z q̄ vtriusq̄ iuris traditionibꝫ videt odiosa z multū vt ptz detestabilis. vt le. z no. de pe. z re. Quesitū. z in glosa. q̄. z in pluribꝫ alijs scripturis. de q̄ etiā scribit Uigilantibꝫ z nō dormientibꝫ iura subueniūt. ff. ex q̄bus cau. ma. l. Non em̄. ff. de eden. veluti. Fateor tñ q sunt cōtinui diligētia solliciti: fortune tñ fallacis ictibꝫ cesi calamitatis onere sine vicio p̄ssi. z hi sine culpa nō tamē sine causa: aut fortassis archano iudicio dei ad instar Job ꝑ hmōi ꝓtract⁹ aut aliorū euentuū chorusc atiōe affligunt afflicti z nō aliter nisi patiētie collirio veniūt remediādi. Ac put experient cōcernit ꝑ exactiōis hmōi collisionē plurimoꝝ illustriū z nobiliū ac plebeoruz felicitatz hūane prosperitates pereūt. z odibili nimis appoꝛia grauati. nō beati pauꝑes de quibus Lu. vj. sed ad dyabolū pauꝑes: z nequitiores effecti degebāt iuxta Salomonē qui dicit. ꝓpter inopiā multi delinq̄runt. Eccī. xxv̄ij. z ꝓsequēter fratres eoꝝ oderūt eos z amici ꝓcul recesserūt ab eis. Prouerb. xix. q̄s z ꝓbus despexit. Ethi. j. dū inquit. Indigentē impossibile est bene opari. z Politicoꝝ. ij. Impossibile est indigentē bñ imperare z studio vacare. Itē penuria malignitatē efficit z seditionē. de q̄ plene ego Felix cantor Thuricen: z ꝑpositus Solodoren. scripsi in li. de nobilitate. c. xviij. quē nup cōpleui in anno iubileo. z cōsequēter banc ꝓpositionis collationē ad instar inq̄sitionis petitionē honorabilis viri dñi Erasmi rectoris parrochialis eccl'ie in Raperszwyler de hmōi cōtract⁹ mirificatione cōuenient admirantis collegi: vt sciam⁹ q ꝺ modico pulcrā ducit sollertiā vitam. q̄ quidē sollertia ꝑs prouidētie q notabiliter z indissolubiliter sibi tenet cōcathenatas tales ꝓpietatis cōditiones iuxta Tullium in. iij. veterū rethorice: videlicz memoriā p̄teritoruꝫ: puidentiā futuroruꝫ. intelligentiā. rationē. docibilitatē. experientiā: z cautionē q̄s complectimur ꝑ sapientis Cathonis autoritatē qui dixit. Nō potes id tempta: operis ne pōdere p̄ssus. Succūbat labor: frustra tēptata relinq̄s. Et iteruz. Dū labor in damno est crescit mortalis egestas. Has igit prouidētie leges si sollerter collegeris. z vitā iuxta normas ipsarū p̄sentē regulabis. hui⁹ calūnioſe calamitatis: imo plusq̄ pharaonis flagellū nō appropinquabit tabernaclo tuo. de q̄ innuit lex. insti. de his q̄ sui iu. sunt. §. penul'. dicēs. Expedit em̄ reipublice ne q̄s re sua male vtat. z in Autē: vt iudi. sine quo. suff. §.

Cogitatio. Interest ꝓncipis habere sub se locupletes subiectos. Super quo respiciēs a longe sanctissim⁹ pōtifex Gregori⁹. z sincerissime scripsit in pastorali suo. c. xviij. de exteroꝝ ꝓuidentia in interioꝝ sollicitudine nō derelinquēda. Et insup nos de p̄sentis vite cōmodo orare docuit vt supplices deprecemur oī potētis dei patris maiestatē: z intemerate virginis Marie pietatē vt liberemur ab instantib⁹ malis z gaudeam⁹ mentis z corpis sanitate: necnō vt eruamur a p̄senti tristicia: z p̄nti gaudeam⁹ ꝓsperitate z futura. z a cūctis hostib⁹ reddamur securi. p ut hec et vberioꝝ salutis hūane remedia copiose habenť in suis collectis conscripta. Et dixit Julius papa ꝓut habeť. ij. q. vij. In sancta. hūiliter z deuote supplicādo diuine maiestatis gr̄a z eius fultus auxilio nūc z imꝑpetuū ab oīb⁹ tueret aduersis. quatenꝰ sic absq; p̄dictoꝝ contractuū ꝙquassione z alteri⁹ euent⁹ infelicis importunitate p bona tpalia transeamus vt non amittamus eterna p dōm nr̄m Jesuꝝ xp̄m p̄dictorū patris z virginis filiū q̄ viuit z regnat p infinita secula seculoꝝ benedictus. Amen.

Doctoratus in stulticia.

DIxit insipiens in corde suo. nunquid est deus q̄ stulta mūdi elegit vt cōfundat sapientes. ꝓut z infirma mūdi elegit vt cōfundat fortiora. iuxta Paulū. j. Cor. j. z ꝓprie scōm Salomonē Eccl. xxj. In ore fatuoꝝ cor illoꝝ mox ad instar eorūdē cordis arcana ꝓduxit et patenter intulit. sic videmus euidēter mūdi (ꝓut estimam⁹) sapientiores. prudētiores z astutiores ad sublimia gliantes sedulo ꝓficientes z insup in omni mūdi facultatū disciplinis et traditionib⁹ expienter cōcernim⁹ mirabiliter p directū vel deuia gradib⁹ glorie z honoris p̄eminētes: vtputa in sacre veritatis theologyce peritia ꝓfessores: in felicissima iuris vtriusq; famosa legalitate. z insup in diua medicine sciētia doctores. in artiū septē liberaliū decore magistros. in poetaꝝ florida figmētoꝝ iocūditate laureatos. in militia z militarib⁹ bellicis dimicatib⁹ z ꝓliosis actib⁹ p̄ ceteris expertiores mirifice p̄libatos. ac etiam in cūctaꝝ practicabili mechanicaꝝ p̄cellentes negociatiōe dignificatos. z generaliter in vniuersali subtilitatis ingeniose p̄ alīs sagacitate p̄pollentes cōspicim⁹ dignāter honorificatos. sed in his q̄s dñs elegit (ꝓut p̄mittit) z sibi similib⁹. nullis videm⁹ magnificētie sublimitatis graduū scalatim aut interpolatim q̄z donis p̄signatos. Et igit ego insipiēs p̄notatus vice z noīe omniū z singuloꝝ fatuoꝝ ebetū. folloꝝ. amentiū. dementiū. deliroꝝ. infronitoꝝ. furioſoꝝ. lunaticoꝝ. insensatoꝝ. stolidoꝝ. ac stultoꝝ necnō ceteroꝝ q̄ titulis seu figura fatuitatis vicz inertia rabie ruditate. freneſi. baburria balburra. baburſa. babſia. focordia. secordia. excordia. vecordia. ineptia. ignauia. seu ignorātia q̄modlibet designanť ꝓ germanie regna z al's vbi libz ꝓstitutoꝝ q̄runcz interest aut interesse poterit nūc aut in futuꝝ te magistrū Felicē cantorē Thuriceñ. decretoꝝ (vt asserit) studij Bononieñ. doctorē: qui multoꝝ (ꝓut famať) p̄dictorū fatuitatis effectū effectualiter tū p experientiaꝝ theoricaꝝ antiquā. tū p p̄teritoꝝ practicā. tū p scripturaꝝ diuersaꝝ noticiā. tū per discussionū multaꝝ frequētiā habueris in talib⁹ discretiōis largissime munificētiā. p nūtes instanť z instantissime req̄ro. vt nos z quēlibet nostrū insolidū in sue ꝙuersatiōis z habit⁹ sufficientia fideliter cū debiti rigoris examīe laudabiliter p̄libato in doctorē aut magistrū seu ꝓfessorē sue facultatis solēnitatib⁹ solitis z cōsuetis imo necessarijs. aut quomōlibet oportunis diligēter adhibit⁹ quātotius ad glie z honoris magnanimitatē illius q̄ nō sine causa fecit z creauit nos z ad hmōi dignitatis culmē largiť ꝓmouere. creare. abilitare z dignificare digneris. Nos aūt Felix ꝓnūc singulariť ad execūtiōz p̄missoꝝ (ꝓut p̄mittit) tā efficaciter requisitus: quātū nobis ab alto cōcedit in tā arduo dispositiōis articulo sincere cōsideratiōis ruminatiōe ꝓpendētes q̄ iusta rite petentib⁹ nr̄is a maioribus nunc̄ denegatus fuerit inclinatiōis assensus. z igit ex ꝓmissiōis diuīe cōsensu. horū pie petentiū ꝓsequi volētes affectiōis intentū inquantū iuris rationisq; limitib⁹ cōcernit cōsolidatuz. apl̄i p̄ceptū q̄ dixit. manus cito nemini imposueritis neq; cōicaueritis pctis alienis. j. Coꝝ. v. sollerter amplectātes. Et sicut dicit summus pōtifex. Inter sollicitudies nostris hūeris incūbentes. perpeti cura reuoluim⁹ vt errantes in viā veritatis inducere. ipsosq; lucrifacere sua nobis cooperāte gr̄a va

leamus. ℞ est q̄ ꝓfecto desideraˉter exq̄rimus: ad id mētis nostre sedulo distrinxim⁹ affectū. ac circa illud diligēti studio ⁊ studiosa diligētia vigilamus: vt in ℄le.⁊.de mgr̄is. Hinc est q̄ vt ad petitiōis tue mysteria curiosius ꝓcedere valeamus ordinē tue petitiōis aggredi ⁊ regulariter obseruari ꝑ iura notāt dist.xlij.c. Sit rector. cū cōcor. ⁊ ibidē in glo. vlt. Unde primū q̄ te insipientē ꝑncipaliˉ ꝓferendo ꝓmoueri petisti ad magistratus glorioſi dignitatē. cōstat q̄ dicit ille venerabilis Jsidorus vir magnaꝫ virtutū autēticus ethi. li. x. q̄ sapiens dictus est a sapore. q̄ sicut iustus aptus est ad discretionē saporis ciboꝫ. sic sapiens ad dinoscentiā rerum atq̄ causarū: quo vnūquodq̄ dinoscit atq̄ sensu veritatis discernit. Et hoc singulariter notato. dicit idē cui ꝓtrari⁹ est insipiēs qđ est sine sapore nec alicui⁹ discretiōis vel sensu studiosus. Nullus aūt dubitat dū vnū ꝓtrarioꝫ est bonū: reliquū regulariˉ malū. viij. q.⁊ Sciendū. ⁊ cōtrarioꝫ cōtraria est ratio. xxxij. di. Hospitiolū. cū ꝓcor. ⁊ cognito vno oppositoꝫ. cognoscit⁊ reliquū. vt dicē ꝑbs. Uñ si vnū cōtrarioꝫ cōmendaˉ: aliud vituperaˉ. de pe. dist. ij. §. ecōtrario. cū ꝓcor. vbi etiā notaˉ q̄ optima est ꝓbatio q̄ fit per ꝓtrariū. Uñ sapiēs differūt ⁊ insipiēs in tātū quātū bonū ⁊ malū. iustū ⁊ iniquū. ⁊ igit̄ in insipiētis detestatione dupliciter inquit Dauid. Dixit insipiēs in corde suo nō est deus. ꝑs. xiij. Et sil'. ꝑs. lij. ⁊ vtiq̄ ferox videt in hoīe tante vilitatis īanitas vt dicat nō esse deū a q̄ creata ꝓcernit omis humanitaꝫ societas. Uñ dixit Crisо. sup illud A facie insipiētie mee. ꝑs. xxxvij. q̄ initiū omis peccati est insipientia. q̄ error est a lege bonitatis. Uñ patenter tu insipiens tam vicioso examinis nostri iudicij discretione notaris ꝑdicamēto: q̄ per nos nō ꝓmoueberis cuiuslibet nostre dignitatis penitus perpetuo carebis intitulamēto. sed sis preco vel pedellus in presentis ꝓmotiōis incitamēto. Cōsequēter insipiēs iā dictus dū viderat q̄ suis demeritis exigentibꝫ ꝓmoueri nō poterat inq̄t. Et faciam ad instar ꝓconū q̄ cōclame ꝓconsulū ⁊ ꝓtoꝫ nō intrāt. q̄s tamē ad intrandū ex officio sollicitāt. ⁊ put ꝑdicātes ꝓceptū dñi q̄ cūctos christifideles ad intrandū regna poloꝫ acclamitāt. ⁊ ipsi cōtinuo foris stant ⁊ intrare nō cōsueuerāt. ⁊ sicut vetule iuuenculas ad sacrificiū veneris q̄ ꝑ se penit⁹ ad hoc videnˉ inutiles cū diligētia procāt. vt sic tue quo ad hec sollicitudinis incōmoda cōquiescāt. Hā nō est nouū q̄ pōt quis ꝑ aliū qđ nō per se. vt le. ⁊ no. de ꝑben. c. ij. li. vj. ⁊ ibidē plene ꝑ Archid. ⁊ pōt q̄s pro alio qđ nō pro se. ⁊ videˉ in illo q̄ inabilis ad matrimoniuꝫ ꝓcuratoris noīe ꝑ alio cōtrahit tā spūale q̄ carnale: qđ clarū est Et binc idē insipiēs ꝓuocatus purū fatuū sibi cōsodalē ꝓduxit ⁊ ipm ꝓmoueri ꝑ ꝓmittiˉ instantissime petiuit. Nos igitur Felix auctē predicta cūdē fatuū diligēter examinandū duximus et ipm inuenimus (put dicit Jsidorus vbi supra) q̄ ipse fatu⁹ igit̄ existimatus ⁊ dictus est: q̄ neq̄ quod fatur ipse nec qđ alij dicūt intelligit. Fatui etiā originē dici quidā habere putāt ab amatoribꝫ cuiusdā mulieris q̄ diceb aˉ fatua vxor fauni fatidice ⁊ eos ꝑmū fatuos fore appellatos q̄ ꝓter modū obstupefacti sunt vaticinijs illius mulieris vsq̄ ad amentiā. iuxta illud Ouidij. Est in amore modus nō babuisse modū. Uñ fatuus dicit̄ a fauno. i. templo in q̄ tanq̄ deus gentū dabat respōsa. Et Virgilius voluit q̄ esset deus siluester vl incubo. de q̄bꝫ in vitis patrū in ꝑn. vnde ꝓuer. xij. Fatuus vindicat statim irā suā. i. sine iudicio mētis insultat. Et idē Ecc̄l. xij. Cū fatuis nō habeas ꝓsiliū. Et ibidē. c. xx. Fatuo nō erit amicus. q̄ in eo nullius discretiōis vsus. Et ibidē c. xxj. Cor fatui q̄si vas cōfractū. ⁊ ibidē. c. xxij. Qui docet fatuū q̄si qui cōglutinat testamenta. ⁊ ibidē. xxxij. Precordia fatui quasi rota carri. ⁊ quasi apis versatilis cogitatus illi⁹. Uñ fm vere speculantes fatuitatis cōditiōez. sub hui⁹ fatuitatis titulo cōprehēdunt merito pbilocapti siue amorereū patiētes. i. amore mulier languētes ⁊ nimio zelo dolētes: q̄ se putāt sepissime maleficiatos: ⁊ in mūdo vagantes. de quibꝫ Azo in ꝑnci. summe. Et dū furor ille venit: nemo securus erit: ⁊ vtrumq̄ sexū comꝑhendit. Quibꝫ omibꝫ ⁊ singulis sincere circūspectis modus nō videt q̄ ad hmōi dignitatis apicē vicꝫ doctorat⁹ fatuus iste vel sibi simlis ꝓmoueat. Quo reiecto mor ebes ꝑncipalioꝫ inter suates ꝑ insipiētē solēniter est ꝓductus: quē cū examinādo cognouimus. palam videre potuimus. q̄ fatuitatis obtusione tali ꝓspicit: vt semp vinolentus aut ebrius videat aut nunq̄ vel raro sobri⁹ intuat. Et tait complacēdo. Si mibi sunt sensus ebes: ideo mibi parcere debes. Uñ nil ꝓsideratiōis in eo colligit vt vlterioris gradus maioritatis decoret. Quo repudiato follus qui similiter blacus aut blas dicit a quo blaſpbemus deriuat. iuxta ritus prioꝫ ordinē ꝓductus ꝑ insipientē adducit qui mor secordia taliter intricatus inspicit q̄ nullo tꝑis momēto discretiōis virtute naturaliˉ aut artificialiˉ colorat⁹ videat vnde gestibꝫ ⁊ moribꝫ sꝑ videt insulsus ⁊ ineptus. Uñ dixit Arabs. Nō opus est follo: tempa

nã suspendere collo. Ac si diceret. qz est tanꝫ surdus ꝛ mutus. Et nullo prorsus videꝫ culmie dignitatis ꝓmouẽdus. Hinc ames ꝙ insipientẽ ad examinis certamẽ notãter est collocatus. Sed qz ſm Papiã dicit impotẽs. turbat⁹ furiosus quasi sine mente ꝓsternat⁹. ꝛ ipsius amẽtia viciũ ꝑcernit ꝓpetuũ. ad differẽtiã demẽtis cui⁹ rõnis obstaculũ videt talis vecordie cõcitamentũ. Vñ dixit Licero Amẽs in toto caret mẽte. demens partẽ retinet. vnde quasi diminutus parte mẽtis. Et igit iuxta ꝓgruũ iuris dictamẽ nec amẽs nec demens dirigaꝫ ad aliquod gradualitatis speramẽ. Quib⁹ talit repulsis accerlitus est delirus qui ꝛ baburcus dicit ꝙ ſm Isiõ. ethi. x. c. oꝛ mente defectuosus ꝙ etatẽ. vel ꝙ a recto oꝛdine. vel quasi a lyra aberret. Lyra est oꝛationis vl' prose aut ode genus cũ qua agricole ꝙ agrũ cauendo dirigũt sulcus cũ aratro ꝛ bestie laboꝛantes animanꝫ. Vñ beatus Bꝛictius dixit delirũ venerabilẽ gemmã sacerdotũ. Vñ ꝗlitercũꝫ delirus fuerit ꝓduct⁹: ꝙ nos in examis nr̃i ꝓbatiõe nõ videt admittẽdus. Ast ꝙ insipientẽ pñtari cõcernit infronitus. ꝙ dicit homo sine freno aut modo vel ratione se extolles vltra id qõ est quẽ salomõ odio suo ꝓsecutus est dñs dixit. Ecci. xxiij. Extollentiã oculoꝛum meoꝛ ne dederis mihi: ꝛ animo irreuerenti ꝛ infronito ne tradas me. Sed qz in eodẽ nõ inuenimus tante discretionis onus vt apud nos mereaꝫ exaltãdus. ꝛ ideo illico suꝑimebaꝫ eiect⁹ Cõsequẽter vero lunaticus discretissime recõciliatiõis tempe fuit introduct⁹. Sed inqrendo moꝛ artificialit cognouimus ꝙ fatuitatis titulo taliter videbaꝫ ꝓfusus. ꝓut dicit magister in hystoꝛia Scolastica de lunatiõe ꝙ dñs Jesus sanauit lunaticũ. quẽ discipuli ꝓpter suã incredulitatẽ sanare nõ potuerũt. nam nõ ex vicio lune patiunt lunatici sed demones eos his vexãt tpib⁹. vt ꝙ lunã infamẽt lune creatoꝛẽ Legit em̃ ó isto puero quẽ dñs sanauit ꝙ a pueritia lunatic⁹ fuerat. in quo si nihil quod suũ erat inueniet demon. nõ illuꝛ possideret. ꝛ sic videt ꝙ demones sunt etiã in pueris sicut in senib⁹. Et his sincere perpẽsis in hoc lunatico ꝓficere nõ potuim⁹. Quapꝛopter sine dignitatis titulo sublimioꝛis ipm penitus vacuũ remisimus. Inciẽter vero furiosum mõstruoso ritu ꝓcussuꝛ. nobis per insipientẽ ꝑsentatũ suscepimus. ꝛ exa mine cõtinuato patẽter inuenimus ꝙ habuit defectũ accidentalis amẽtie. vt dicit Aug⁹. in liboꝛ questionũ veteꝛ ꝛ noui testameti. ꝛ habeꝫ. xv. q. j. Aliqs. ꝛ semel furiosus: semp ꝑsumit esse furiosus nisi ꝓbetur cõtrariũ. iij. q. ix. Judicas. Unde ꝙ talẽ dicit postea sane mentis ꝓbare habet. vt. le. ꝛ no. de suc. ab intest. Cũ delictus. ꝛ reputaꝫ tanꝫ coꝛpe viciatus. xxxiij. dist. matrimoniũ. Et sic penitus est inabilis ad aliquod matoꝛitatis iudiciũ. Unde rõnabiliter ipsuꝫ tanꝫ despatũ ab omis magistratus oꝛdine decreuimus excludendũ. Hinc insensatus coram nobis ꝙ insipientẽ fuit cũ deliberatiõis cõsensu cõstitut⁹. sed qz req̃sitione cõpetentis scrutinij repertus tẽperantie cõtrarius. incultus. bꝛutus ꝛ ineptus. ꝛ ſm phm. ij. ꝛ iij. ethi. qz coꝛpis delectatiõem nimiũ refugit. ꝛ necessaria ad ꝓseruationẽ nature ꝓtermittit. ꝛ igit discretio nr̃a talẽ admittere patẽter recusauit. Poꝛro stolidus magne maturitatis ingenio ꝙ insipientẽ curialit ꝓmouendus indubie fuit cõfidẽter ꝓductus. ꝛ nos illico nouim⁹ multis indicijs ꝙ stolidus nec est stultus nec stoic⁹. i. sapiẽs aut sagaꝫ. sed mediũ tenet tanꝫ tepidũ inter frigidũ ꝛ calidũ. nec sibi virtutis ꝑficit adminiculũ ꝙ mediũ tenuere beati. ꝛ in ꝙ consistit virtus: vt dicit Boe. sed hic mediũ ꝓprie contrariaꝫ felicitati ꝙ quã sperabaꝫ exaltandus. Et igit ꝓout dixit Jo. in Apocalyp. iij. c. Scio opera tua quia neqꝫ frigidus neqꝫ calidus es: vtinam frigidus vel calidus esses. sed quia tepidus es incipiam te euomere ex oꝛe meo. Sic de stolido scribitur. vtinã fatuus esses vel sapiens ꝛ nõ stolidus. Nam fatuo puro parcimus: qz non habet in intellectu sagacis natura decus. sapientẽ preferimus. quia sapienter cuncta peragit rationis saꝑoꝛe conditus. sed stolidus ad plenum non est sagaꝫ nec integer fatuus. ꝛ sic medium tenet vt tepidus vt sit medius sagaꝫ ꝛ medius fatuus. Nam cũ sapiente ꝛ fatuo plene concoꝛdamur. cũ stolido raro vel nunꝫ. nec verbo nec facto rectificamur. ꝓout cum bene perito ꝛ penitus ignaro argumẽtando velociter quiescimus. quia de ꝓmo certi: de secundo nil certi ꝑpendimus. sed cũ semidocto putãte se doctũ ꝛ sapientẽ apõ semetipm quietis tranq̃llitatẽ nunꝫ obtinebim⁹. q̃s ꝓprie stolidos ꝛ nõ stultos nec stoicos dicere palã cõtedim⁹. Et hi sunt ꝙ dieb⁹ istis tenuissimi tpis spacio cũ tepidissime fundamẽtalis q̃z doctrie modulo ꝙ stolidos i studijs generalib⁹ aut ꝓilegiatis ꝓsidentes: passim in grossos irsutos ꝛ incõpositos dirigunt globosos suaꝫ facultatũ diuersaꝫ ꝓsumptos doctoꝛes sue mgr̃os aut baccalarios siue licẽtiatos ꝛ licentiãdos. ita vicꝫ vt simile generet sibi sile. ꝛ vt q̃lis sit pater: talis sit fili⁹. ꝛ vt ex cõditiõe discipuloꝛ ꝓsumaꝫ de sufficiẽtia magr̃oꝛ vt le. ꝛ no. xviij. dist. Peruenit. Et hoc in verecũdie cõtemptibilis

cõuiciũ magnoꝝ clericoꝝ vere scripturaꝝ pgrataꝝ peritia rite p examĩs rigorẽ sublimatoꝝ
imo in studioꝝ ꝛ scolaꝝ q̃rũcunq; contẽptus vicioſi vilipendiũ ꝛ dedecus ꝓfundiſſimi ſtudẽ
tis ignominioſuꝫ: vt vicꝫ vniꝰ ſit noĩs denotatio ſtolidi ꝛ ſagaciꝭ doctrine doctoꝝ euocatio. ꝓ
ut matrone venerabilis ꝛ ſcorti deteſtabilis ſub mulieris noĩe fit deſignatio. Et hec nõ indi
gẽt inq̃ſitionis magne gnaro pſcrutatiõis temptamẽto. Hã palã in fructibꝫ coꝝ cognoſcẽtis
eos. Math. vij. quia opus cõmendat artificẽ: vt dicit lex in autẽ. de mona. §. Hinc cogitãdũ.
coll. j. et inſup quod execrabiliꝰ eſt. hi ſtolidi taliter graduati aut ad gradus licẽtiati emũt ma
giſtratũ. put Jaſon ab Antiocho rege comparabat ſacerdotiũ. ij. Macha. iiij. ct. j. q. j. Sicut
eunuchus. ꝛ Simon magus attẽptauerat emere ab ipſis aplis donũ ſpiritusſcti ſacratiſſimũ.
Act. viij. In veritate tñ tales magiſtri taliter indignos ꝓmouẽdo ꝛ munus extorquẽdo: nõ
ſimoniã ſed crimẽ cõcuſſiõis cõmittũt. xxxvij. diſt. de q̃buſdã. p Archiẽ. ꝛ tenent ꝓmouẽtes
ad reſtitutionẽ eoꝝ q̃ talit extorſerũt: de q̃ de ſimo. Dilectꝰ. j. ꝛ in glo. vlt. Propterea ſcribit no
tabiliter in Cle. ij. de mgris. Cũ ſit nimis abſurdũ vt quis cũ vanitate ꝛ imperitia ad honorẽ
aſcẽdat peritie litteraꝝ. miramur illũ apud ſcolaſticos inualuiſſe abuſum ꝛc. Et inſuper quod
peius eſt tales ꝓmoti plerũq; rõne gradus tã turpiter ſuſcepti decipiũt vicariũ illius videli
cet xpi qui decipi nõ põt: vicꝫ ſummũ pontificẽ ꝛ alios eccliaꝝ plates. qꝛ ꝓpter gradus digni
tatẽ credũt tales fore ſuaꝝ artiũ peritos. Hã ꝛ iura pſueuerũt multiplicit bonoꝝ incremẽta p
ſumere de viro litterato. vt le. ꝛ no. de pſump. cũ in iuuẽtute. De quo lamentat Jnno. papa. iij.
vir experiẽtie latiſſime. ꝓout videt in libro ſuo quẽ cõpoſuerat ante papatũ de miſeria hũane
cõditionis. extũc ſummus pontifex. de pben. graue inquit nimis ꝛ abſurdũ eſt q̃ quidã eccle
ſiaꝝ plati cũ poſſint viros idoneos ad eccleſiaſtica bñficia ꝓmouere aſſumere nõ verent in
dignos. vnde quãta eccliis dãna ꝓueniãt: nemo ſane mẽtis ignorat. Et idẽ de elec. c. Nihil in
quit eſt quod eccleſie dei magis officiat q̃ſ q̃ indigni aſſumant plati ad regimen aiaꝝ. Hec ibi.
cũ regimẽ iſtud ſit ars artiũ. de eta. ꝛ quali. Cũ ſit. ꝛ ad hmõi magiſterũ accelerãt tales q̃ nun
q̃ fuerũt diſcipuli: ꝛ male vt de elec. Cũ in mgrm. ꝛ magiſter ꝓpter inſufficientiã ſuaꝫ remouet
a docẽdo. C. de pfeſſ. ꝛ medicis. l. ij. li. x. de quo pleniſſime in. c. miramur. lxj. diſt. et ibidẽ circa
finẽ dicit: ſi eĩ ad honores mundi ſine ſuffragio tpis ſine merito laboris indignũ eſt puenire ꝛ
notari ambitus ſolẽt quos ꝓbitatis documẽta nõ adiuuãt q̃ſ diligẽs ꝛ q̃ſ prudẽs habenda eſt
diſpẽſatio diuinoꝝ muneꝝ ꝛ celeſtiũ dignitatũ. Hec ibi. Ecce qui tales hucuſq; ꝓmouere ſtu
duerũt quãta ꝓſequẽter occaſionẽ dãni dare mali cõſueuerũt. vt le. ꝛ no. de teſti. ſic nobis. cũ cõ
cor. ꝛ ſi tm videt periculũ in imperito aiaꝝ rectore: ꝛ quãto maius in indocto rectore aiaꝝ gu
bernatore. ꝛ vt eſt epus. Vñ de q̃dã tali fertur põtifice q̃ cõtinuo repulſis peritoꝝ pſilꝫ eccle
ſie ſue negocioꝝ olim diſpoſitiões ſolebat expedire cũ triũ ſcabinoꝝ cõſiliatiõe q̃ꝝ vnus pelli
fex alius ſutor: tertius piſtor. Vnde q̃dã peritꝰ clericꝰ tpe quodã demẽtia paſſionatꝰ: reperiẽs
epm cũ illis tribꝫ ardue placitantẽ onera cauſaꝝ fundamẽta libertatiꝭ eccleſiaſtice tãgentiũ: ꝛ al
ta voce digito demõſtrabat ꝛ cãtabat cũ muſica cõpetẽti gregoriana antiphonã. Sacerdos et
pellifex ꝛ calcioꝝ artifex: bonus piſtor in ꝓlo ſic placuiſti dño. Quo audito pſul rigide cõmo
tus. attũ ꝓpter cãtantis dementiã ad vlteriora nõ fuit ꝓceſſum qꝛ dicit in ꝓuerbio q̃ inſipien
tes ꝛ pueri ſepe ſolẽt dicere verũ. Et nũc redeam ad ꝓpoſitũ. ꝛ bi doctores ruriſperiti ruditate
tanta ppediti: ferũt ſigna veriſſimi magiſtratus ꝓut abbas ſimplex tanq̃ pontifex incedit in
fulatus: ꝛ mulus ſterilis tanq̃ equus cõparet teſticulatus. et bi pariter fructificãt in ſtutũ po
tẽtatus. Hã ex iſtis doctoribꝫ fides nõ edificat. ꝛ ex illis abbatibꝫ eccleſia nunq̃ cõſecrat. ꝛ ex
muli teſticulis ꝓles nõ generat. Et inſup ꝓtinuo pateat q̃ ex puris baccalariis nihil ſequat. ꝛ
qm̃ ego Felix vnus ex illis ſum ꝓut nouit bubulcus bubulcuꝫ. ꝛ igit cognoſco oues meas et
cognoſcũt me mee. Jo. x. et igit pre ceteris ſignaui ſingulariũ in moribꝫ ꝛ cõditiõibꝫ paſſiones
ꝓut pmittit recẽter occurrentiũ. ꝛ ꝓterea ſtolidos nõ admittã vltra ad tã adeptos ſtoliditatis
gradus vlterius graduãdos. ſed in ſua ſtoliditate ſint ꝓtenti. q̃s vt tales inſultãdo fore decre
uimus iugiter aſſellãdos. Hã iura nõ pſumũt q̃ in modico tpis molumine poſſit homo multa
rũ peritias ſcripturaꝝ addiſcere. ar. xlviij. diſ. §. j. qꝛ nemo repente fit ſummus. de pe. diſt. ij. §.
hic q̃ de caritate. q̃q; tñ ingeniũ ſupplet tps in bene ſtudẽtibꝫ. ſicut induſtria ſupplet tempꝰ in
bene ſentiẽtibꝫ. lxxvij. diſt. Bonachus. ꝛ ꝓut malicia ſupplet etatẽ in nubere volentibꝫ. de de
ſpon. impub. De illis. ij. Nec ſufficit etiã diu in ſcolis fuiſſe ſed laudabilit vixiſſe. xij. q. ij. Elia
epi. in fi. Quibꝫ omibꝫ ꝛ ſingulis ꝛ ꝓpter ſingulariũ cauſaꝝ obiectus q̃ ad quẽlibet ipſoꝝ nõ ſi-

ne bonaꝝ mentiū discussiõe repudiatis.insipiẽs p̃noiatus noīe q̃ supra demū ꝓduxit stultum in ordine nouissimū. Et licꝫ ꝑut dicit Eccs.j.ꝙ stultoꝝ infinitus est numerus.sed ipoꝝ diuersi sunt cõsuetudinis ꝛ cõuersatiõis:imo curiositatis vsus. Sed vt certius ꝓcedere valeamus.cũ de re incerta vix certa poterit ferri sn̄ia.xxxiij.dist. Habuisse.cũ concor. ꝛ incertus de statu suo certã legẽ dicere nõ põt.ff.de testa.l.qui in deũ.ꝛ.l.seq̃n. ꝛ igit certã induxit psonã noīe Andream ꝛ hetzer cognominatã regnicolã regni sueuoꝝ magne legalitatꝭ virũ:sufficiẽter stultũ ꝛ stulticie facultatꝭ.ꝑut apparuit prima facie ꝛ ꝙsequẽter rigor examinis demõstrauit arte fundamẽtaliter informatũ. imo ꝑtũc excellẽter illustratũ. et humilit petiuit eundẽ ad p̃cellẽtie p̃fectionis culmẽ iuxta morẽ p̃notatũ venerabiliter ꝓmouendũ. Nos igit Felix cõmissarius p̃dictus cui in facultatis stulticie doctrina interne patẽt cõditiõis potẽtatus.ꝛ insup ꝓpendendo rimauimus principalit ꝛ nõ sine certi mysterij ꝓfiguratiõis causa nomẽ ꝛ cognomẽ eius cũ p̃figuratiõe pitagorica.ꝑut nup plenius in libro de ꝙsolatiõe inq̃ suppressoꝝ denotauim9.et Tullius in.iij.veterꝭ rethorice voluit ꝙ freq̃nter noīa coꝛrespõdẽt reb. Vñ qꝛ Andreas fuit frater Petri. ꝛ ꝙ fratrizet ꝑut filius patrizare solet.nõ inco͂ueniẽter arguim9.et igit nõ sine ꝓgruitatis ꝓueniẽtia duriozis vt petra sit ceruicꝭ et nature ipenetrabiliozis. ꝛ insup hetzer qõ sapit interne quarũdã auiũ augurizãtiũ cõplectionẽ mõstruoso q̃z ficta ꝓpalatiõe garrulãtiũ qõ ꝑ sue ꝓmotiõis adminiculo nimirũ videt suffragandũ. Et placeat vt sic de p̃ti vnũ eligam9.de q̃ ceteri ꝑ ozbẽ stulticie zelatoꝛes deinceps in stulticie doctrina ꝛ doctoꝛat9 magisterio recipiãt tanq̃z a stulto cõmuni plenissime ꝓmotiõis:instructiõis ꝛ informatiõis formã.et esse. ꝛ iuxta verbuz apli ptactũ:nõ cito manus iponendũ duxim9.sed ꝑ subtilit recitatas replicatas:multiplicatas lectionũ collatiões:studiosissime ab ipo cõprehẽdim9:ꝙ iuxta diuĩe traditiõis decretũ qõ ꝑ os ꝓphe videt ꝓxie diuulgatũ:dũ dixit:ꝛ stulti aliq̃n sapite. ꝓs.xciij.radicaliter exoꝛigine fontis diuini clemẽter scaturizãtis taliter videt ꝓgrediendũ. Et insup ab ipo ꝓcepim9 ꝙ venerabilis Jsidoꝛ9 ethimo.x.dixit stultũ quẽdã ꝓtulisse. Ego me esse stultũ existimo.fatuũ esse nõ opinoꝛ. ac si diceret. Multo melioꝛis suz ego ꝙditiõis q̃z fatu9 ꝛ sanioꝛis Et idẽ. Stult9 est q̃ ꝑ stupoꝛẽ nõ mouebit iniuria. Vñ ꝛ Paul9 dixit.j.Coꝛ.iij. Si q̃s videt inter vos sapiẽs esse in h̃ seclo stult9 fiat vt sit sapiẽs.ac si diceret. Sit puer in puericia sua. ꝛ ꝙseq̃nter cuiuslibet etatis modulo hũanitati ꝓtinẽter appropriate ꝓportionabilit faciat debitũ suũ. Et igit Horatius septez posuit in hoīe statiões mutationũ ipius moꝛib regularit applicandaꝝ.ꝛ ꝑmã hois etatẽ voluit tanq̃z fundamẽtũ in stulticia pficiendã. ꝛ nisi talit fiat extũc ceteras vicz etatũ distributiones rite nõ posse ꝙsequent foꝛe formãdas. Et igit eandẽ dixit symeinã: vt vicz puer sit symea.sit iocalib apta:ꝛ nulli sapiẽtie ꝙstricta: ꝛ vsq̃z ad annũ duodecimũ vel quasi videt ꝓtelãda. Hinc ẽm mutatiõis statũ dixit foꝛe suinũ siue porcinũ ad viceſimũ annũ vel q̃si duraturꝝ. ꝛ si in his duab mutationũ formulis nimiũ sagax foꝛet tanq̃z de malo signo iura nature repũtaret. Sũt tñ q̃ hũc mutatiõis statũ vsq̃z ī finẽ ꝓtinuare ꝙsueeꝛt. Hinc terciã falconinã mutatiõis formã formalit hõ p̃endat vt falconis anilitate ꝛ curiositate clareſcat. ꝛ hec ꝓueniẽter ad triceſimũ quitũ annũ vel quasi ꝑduresc. Hinc quarta sequit mutatiõis calũnia q̃ dicit ericina ꝛ ericij natura cũ auaricie ꝛ cupiditatis maculatura hec etas implicat:ꝛ quasi ꝓpetuo duratura. Hic quite mutatiõis sequit ꝙditiõis effectus:q̃ describit canin9. qꝛ tanq̃z canis moꝛdaꝝ etate passionatus ꝓtinuo mouet iracũdus. Et huic ꝙgrue sequit sexte mutatiõis apparatus q̃ ôꝛ cattin9:ꝛ tanq̃z cattus annosus naturali coloꝛe ꝑuat9 iuxta ignes ꝛ foꝛnaces applicat se caloꝛẽ artificialẽ receptur9. Poꝛro septime mutatiõis indubie figura patebit:q̃ dicit talpina ꝑut expiẽter hõ videbit.nã moꝛitur9 dolebit ꝛ demũ sepeliẽdus vt talpa terrã intrabit: ꝛ in eodẽ mutatiõis signaculo manebit: ꝛ nõ exibit q̃sq̃ tuba in die nouissima terribiliter sonabit. Et has mutationis noꝛmas stulti aliq̃n sapite ꝛ sinceri9 ꝓpendite nouissima.ꝛ anim9 ad peioꝛa nõ declinabit. Hec est em̃ stulticia de q̃ dixit apl's.j.Coꝛ.j. Scriptũ est em̃.pdã sapiẽtiã sapientũ ꝛ prudẽtiã prudentũ reꝓbabo. vbi sapiẽs: vbi scriba: vbi cõquisitoꝛ hui9 seculi: nõne stultã fecit deus sapiẽtiã hui9 mũdi. Et ibidẽ Placuit deo ꝑ stulticiã p̃dicatiõis saluos facere credẽtes ꝛc̃.ac si diceret Peribit sapiẽtia a sapiẽtib. Esa.xxix.ꝛ ꝑbit lex a sacerdote. Ezechiel.vij. Et iust9 perit in iusticia sua. Eccs.vij. Surgũt indocti ꝛ rapiunt celum (vt dixit Aug9.ad Rusticũ monachũ) ꝛ nos cũ doctrina nr̃a mergimur in infernũ. Vñ dixit sapiẽtis auctas Jnsipiẽs esto dũ tp̃us postulat aut res. Stulticiã simulare loco summa prudẽtia est. Vñ licꝫ ẽm bti Hieronymi sn̄iam.int effect9 vere sapiẽtie dicat ꝙ vera sapia sine dissimulatiõe dñudicat.mhilomi-

nus tñ ꝓ loco ⁊ tpe prudēs ⁊ etiā sapiēs stulticiā simulare pōt ⁊ debz. vt fecit Dauid apd regē Achis vt euaderet manus eius. j. Reg. xxj. tūc cñ talis stulticia summa poterit reputari sapiē tia. qd bñ ꝓcordat cū ꝓdicto iā dicti Cathonis: dū dixit. Cōstans aut leuis vt res expostu lat esto. Tēporibz mores: sapiēs sine crimīe mutat. Et licet hic Catho posuerit insipientiā pro stulticia ⁊ ecōtra. ⁊ hoc cā metri regularis disciplinādi. differūt tñ ꝑut ꝑdixim⁹. ⁊ stulticia quo ad vnā partē poterit esse petñ. vt dixit Salomon Prouerb. j. Prosperitas stultoz pdet eos. ⁊ hec stulticia dicit insipiētia. qz tūc stult⁹ dicit quasi stupidus nec loq nec ñdere sciens co ꝙ stul ticia sua ebetudinē cordis vl obstusiōez spirituū iportat. ⁊ talis stulticia qñ sit petñ vl nō: vide Tho. ij. q. xlvj. ar. ij. ⁊ iij. De reprobata aūt stulticia dr. Cū dormiēte loqr q narrat stulto sa piētiā. Eccl. xxij. Itē in ore stulti ꝑba superbie Prouerb. xiij. c. Itē Nō decēt stultū ꝑba cōposi ta. Prouerb. xvij. Itē nō recipit stultus ꝑba prudētie nisi ea dixeris q versant in corde ipius. Prouerb. xviij. Itē nō ñdeas stulto iuxta stulticiā suā ne efficiaris sil⁹ ei. Prouerb. xxvj. Itē ñde stulto iuxta stulticiā ei⁹ ne sapiēs sibi videar. Ibidē. Itē q imponit stulto silentiū: mitigat iras. Ibidē. Hic aūt stultus ꝓprie dicit stolidus de q supra ꝓxime dixim⁹. ⁊ de huius stulticie fantasia nō fuit Cathonis conat⁹. sed de quadā ficta vel apparēti stulticia: quā aliqñ ꝓ loco et tpe sapiēs vel prudēs seu bene sensatus vt malū vel piculū siue tempale sit siue spūale valeat ip se vel alius euitare. ⁊ in tali casu stulticiā simulare: summa est prudētia. Vñ legit in Romano rū cronicis ꝙ vxore Anthonij imperatoris accusata de adulterio cū q̄dā milite ꝓpetrato. ipa se obtulit spōte trāsiturā ad lapidē veritatis quē Rome Virgili⁹ arte magica cōposuerat vt mo re ꝓsueto manū ad os lapidis ipponeret. ⁊ si foret innocēs retraheret: sinautē manus ꝓfixa ma neret. Imperator aūt de vxoris exhibitiōe tā larga: gaudiū suscepit. attñ vt fieret iusticia in accu satoris penā sollicitauit. vñ cū iperatrix cū Rome nobiliū matronaz ⁊ iuuēculaz cetu magno ad veritatis examen lapidis properaret. miles predictus in hominis stultissimi seu amentis apparatu in turbā dominarū corruit. ⁊ de pulcrioribus plures ⁊ demū imperatricē cū proxi mioribz insultanter osculatus fuit. ⁊ finaliter furore tali simulato recessit. Postro cū imperatrix ante faciē lapidis ꝓdicti fuerat ꝓstituta: mox manū ipposuit ⁊ ait. Juro ꝙ corp⁹ meū imaculatū ꝑmānsit ab omni viro: iperatore excepto. ⁊ vt pure ꝓcedā istū stultū maledictū admittā: q in oīm ꝓsentia serenitatē magnificētie mee talit osculādo perturbauit. Quo iuramēto solēnit pacto ga uisus est ꝓplus Romanus gaudio magno: qz manū illesaz retraxit. ⁊ accusatores lege tallionis morituros senat⁹ Romanus determinauit. Itez legim⁹ ꝙ q̄dā medicus expientia multiplici et peritia fulcitus. videns egrotantē principē euadere nō posse nisi animus eius refocillaret sup vētura iocūditate vñ se simulat empiricū. i. medicū villanū siue rusticanū. ⁊ dū apd egrotan tis lectulū staret ⁊ urinā eius iuxta fenestram versus luminis claritatem conspiceret. vidit per urinalis siue vitri opacitatē tanq̄z in speculo quendā rusticū in curia principis lutuz ⁊ simū ad carrū siue bigam cū furca cōcutientem: ⁊ reuerenter ait. Dñe princeps: magna sunt tui doloris indicia. nam currus cū rustico ⁊ furcale ferreū latent in interioribz tuis visceribz: ꝑut ostendit urina tua colore sue cōditionis. Videns igit princeps ⁊ alij circūstantes ꝙ ex visiōis reflexiōe tanq̄z deceptus taz grosso iudicauerat iudicio. exaltauit spm et irridens cordintime cachinno patent dulcissimo ⁊ silr familia de tā stulto medici colloquio ⁊ sanitatē adeptus breuissimi tpis diluculo. Ecce hic sagax medicus stulticia simulauit: ⁊ p hoc egrotantis medicā reconciliauit. Simile factū est de Sigismūdo iperatore: qui dū quodā tempe nocturno visitaret quendaz prelatū peritissimū in cōcilio Cōstantien. iuris cōsultū ⁊ al⁹ magne ꝑeminētie doctrinatū. qui dum ad placitū secū nō concordaret et per hoc mentē imperatoris perturbaret. intelligēs hec quidā prudēs de suis militibz: ⁊ ordinauit illico dū imperator erat descensurus vt quidā no bilis tanq̄z somno vel vino delibutus a superioribz ibidē gradibz inaduertenter cōuolutus cade bat vsq̄z violenter inferius per singulares passus ex hac visione fuit mox cesar clemēter restau ratus. Vñ videmus apud terre principes stultus plures tali cōdictione curialiter morātes: et corda dominoz curis ingentibz more magnatū sepe pre nimia curiositate cōsternata fore patē ter iocūditate perfusa. Unde quidā famosus sacre theologie doctor: vidēs talē ficte fatuitatis stultū fictas sermonū mirabili garrulitate relatiōes nimis ꝓdigiose in palacio magnatū incessanter in omniū admiratiōnē mira ꝓferentē inquit Et tu quomodo demū de quolibet verbo rationē reddis ociosoz? ⁊ hic indeliberatus respōdit. Ociosa ne videtur tibi verba p me taliter prolata. Nā ex hoc labore labioz meoz felicitate iocūdissima latissime suz nutritus tentus et

reputatus cum tota familia mea que alis degeret inopia frequēter tristissima. Sic aduocatus verbo legis pmissione militat, put rusticus rusticat: vt causam clientuli liuore cōtricatiōis cōsternatā resuscitare valeat z armis iuriū cōtra seditiose certātes viriliter dimicādo cōuincat: vt C. de aduo. diuer. iu. l. aduocati. Sic ille stult⁹ legalitate sagacitaſ in stulticia fict⁹ animū dñi curarū immēsitate cōcussuz cōseruat z iocundoz armis solacij vt boz cōtra melācolie iacula patēter resultādo triūphat. Ūñ dixit Cathonis auctas. Interpone tuis interdū gaudia curſ. Ut possis anio quēuis sufferre labozē. Et dixit nou⁹ Catho. Gaudia sepe tuis: debes adiungere curis. Sic sperare dak: tibi qō fortuna minak. Et Hasonis ait curialitas. Si nunqz cesses tendere mollis erit arcus. Ūñ dixit Seneca. Nō iubeo te semp libzū insistere aut calamis arare. dandū est em̄ interuallū anio. tñ vt nō resoluak sed vt remittak. De hmōi aūt stultis q sapere iubenk dicit lex. Stultz nō cōsuenit succurri sed errātibz. ff. de iu. z fac. ig. l. pennlt. §. si qs. z. C. si minoz se ma. dix. si is. Jtē stultus in culpa sapiēs fiat in pena. xxxviij. dist. Qui ea. cū cōcoz. z hic stultus nō debz esse meliozis cōditionis qz peritus. de pben. cū qs. li. vj. z Greg. moraliū. vij. c. xxj. de eadē dixit stulticia. Ecce Job sapientē dei stulticiā diligēs: stultā mūdi sapiētiam mentis despectu calcauerat. z infra. Et volūtarie stult⁹ carnalē sapientiā nō mirak. Hinc sapientiā sctē stulticie innuēs ait. Que stulta sunt mūdi elegit deus vt cōfundat sapiētes. Hec ibi. Et hec sunt insipientis ꝓba in ꝓncipio nr̄e collatiōis ꝓposita. Ex his collige qz hmōi stult⁹ q aliqñ sape iubek iniuriā facit z patik: qz scit qd agit. sed fatu⁹ amēs z insipiēs iniuriā nulli facit tanqz puer: sed patik. de q̄ le. z no. xv. q. j. Illa cauēda. His igitur moze scolastico in publice collatiōis forma pro nr̄o stulto stultizando z in sue facultatis stulticie decoze dignis meritis graduādo solēniter publicatſ ad cathedre qua demū videbik in cōtinuati fideliter laboziosi studoris ꝓpesli gliam z bonoze z dignā ei⁹ remūerationē collandⁿ ipsi Andree talē ꝓponim⁹ que stionē. z p ipm soluendā cū ex pmissis cōstare poterit vtrū stulticia sit pctm̄ vel nō. z eandez q̄stionē tanqz cōmunē theologice ꝓfitatis professoribz duxim⁹ remittēdā. Sz nūc querim⁹ vtrū expediat reipublice stulticiā exercere? Qui qdem doctozandⁿ mox in stulticie disciplina abūdanē refert⁹. Primo ad ptē negatiuā. scdo ad ptē affirmatiuā arguebat. tercio posuit cuiusdā discretiōis solutionē. Et q̄ntuz de pmo qz oīno nō expediat p republica qz aliqs stulticiā exerceat. Nā tre ꝓncipes q̄ p cūctis tenenk ad defensionē reipublice. vt de sup. ne. p. li. vj. c. ij. xxiij. q vij. Quicūqz. z dū illi maturitate q̄ decet cōuenīūt: aut vn⁹ cū senatu suo. talibz dicik p Greg. vt in. c. Ut pridē. xxiij. q. viij. qcunqz vobis deo adiutoze pro vtilitate reipublice ꝓsuaserint milites. prudētes. nobiles z gliosi: hoc facite. z Boeti⁹ de ꝓso. j. prosa. iij. Res est bta si regit p sapiētes. z q̄ studet sapiētie q̄ est ꝓtraria stulticie. z infra. z p oppositū est vituperanda si regit p insipiētes. Ūñ p experientiā que rerū est mgra. de elec. cqz sit. li. vj. videk qz in hmōi ꝓncipū tractatibus aut vniuersitatū cōsolatibus oīs simulatio z oīs homo cuiuscūqz statⁿ fuerit si stulticie macula videk cōspersus expellik z penit⁹ reijcik a cōsilijs. z nulli⁹ honoꝛſ aut dignitatſ imbi si bi patebit locellus. Et nō tm̄ stult⁹ sed q̄libet stulticie spēs ibidē extermiabik put poze⁹ in sinagoga iudeoz cōtaminak introduct⁹. put dicit Paul⁹: qz nō tm̄ a malo sed ab omni specie mali sit abstinēdū. j. Thessa. vlt. de vi. z ho. cle. Cū ab oī. cū ꝓcoz. sic etiā nō tm̄ lud⁹ illicit⁹. sed etiaz licit⁹ in talibz reipublice cōsilijs expellik. Ūñ dixit Celestin⁹ papa. qz integrū ē cōsiliū qō pluri moz sentētijs approbak. de offi. del. Prudētiā. Sz ibidē plurimoz nō alit nisi sapiētū intelligitur: vt no. in glo. Nā qō a pluribz q̄rik sapiētibz facili⁹ inuenik. xx. di. De qbz. Ūñ dic lex p ampliozes hoies. i. larga experientia z sciētia fulcitos pfectissima ꝓfitas reuelak. C. de fideiuss. l. vl. ad finē. Ūñ videk p republica felicik tractāda multū inutile stultos ꝓsilijs interesse. Nihil em̄ z inutile ꝓuertunk. de cle. nō resi. Tue. z ita p republica q̄litercūqz pmouēda seu disponēda aut ptractāda videk qz stulticia nō pficiat sz veniat penit⁹ eliminānda. Sz ad ptē affirmatiuā videk talit procedendū. Nā ꝓncipes sunt reipublice ꝓseruatozes. vt. xcvj. dis. c. fi. lxiij. di. Valētinianus. in fi. xxiij. q. v. ꝓncipes. z illis deficiētibz rēpublicā subire videm⁹. Nā constat qz valet argumentū ex cōmuni ꝓuerbio. xvj. q. j. Legi. z plene p Hosti. de elec. Uenerabilē. §. qz aūt. Similiter z ab exēplis. iij. q. v. Quia suspecti. z in glo. Nā dicere solem⁹. Bunsus tenet gabatū. gabatū caballū. caballus virū. vir vn⁹ totū exercitū. exercit⁹ totū regnū. in q̄ respublica tenet ꝓncipatū. sic ꝓnceps vir vnus pro republica noctes ducit insomnes. vt subiecti in oīni q̄ete cōsistant. in autē. vt iudi. sine quo. suff. in ꝓn. coll. ij. Et dicit impator volūtarios labozes appetim⁹ vt alijs requiē preparem⁹. in autē. vt diui. sub. ba. glo. Questo. in ꝓin. coll. viij. z sic videmus

q̄ p̄ncipes rēp̄ublicā manutenētes miris desideriorū conatib⁹.laborioſis anxietatib⁹.mentes raro vel nunq̄ cōſeruāt cōtinuis trāquillitatib⁹. Et niſi prout p̄tactū eſt. Interponāt ſuis intēdū gaudia curis pr̄e faſtidio rūpat arcus. ⁊ ad cōſeruāda p̄incipū ⁊ ſuor̄ ſenator̄ corda que ſunt prudētie,puidētie.⁊ ſapiētie ſcrinia expedit vt ſumma ꝓducant cōſolatiōis remedia. Et ne rumpat reipublice p̄ncipalitas.ad hoc ſe protēdit oīm p̄miſſorū auētas. ⁊ ad illū finē p̄nci pes habēt tubas tibicines ad reipublice gloriā gaudent exercitū cōuocando.⁊ edicta publicā do. ⁊ tales tubas Moyſes fecit argēteas ad conuocandū ꝑplm. Nūeri.x. Et dedit ꝑlo tubas ad clāgendū ꝓtra madianitas. Nūeri.xxxj. Et de tubar̄ feſto ſcribit mgr̄ in hyſto.in libro numeror̄ circa fi.hec ⁊ ſimilia muſicalia inſtrumēta ⁊ inſtrumētor̄ mgr̄i ſolēt hr̄e p̄ncipes. de q̄ lxxxvj.diſ.Donare.⁊ in glo.j.⁊ Hoſt.in ſūma de exceſſ.pla.§.ꝑ.Morant aūt.⁊ ſic etiā ſtultos fictos ⁊ fatuos ac inſenſatos ꝓ ſuor̄ aniор recreatiōe. Et in illū finē iura p̄mittūt oēm ludū licitū:vt.ff.de alea.l.Senat⁹.⁊ duob⁹ ſeq̄n. Vñ dicam⁹ cū Paulo.j.Cor.x.Oīa mihi licēt ſz nō oīa expediūt.de q̄ plene.xj.q.j.Aliud.in glo.magna. Et p hec ⁊ p̄notata patz rñſio ad primū argumentū ⁊ declarat̄ ſecūduz. Nec nr̄a intereſt iuris rigorē ꝓducere aut ſentētias theologor̄ refricare.ꝓ q̄s iuſtus vir ſaluabit̄.⁊ q̄ſi tot⁹ mūdi p̄ncipatus flexipendit̄. Sz pro nr̄i doctorat⁹ vberiori ſolēnitat̄ declaratiōe notandū eſt q̄ in nr̄e facultat̄ ſtulticie practica diuerſa diuerſimode vſi ſunt: ⁊ in futurū dño cōcedente vti optet ſimulatiōe:que q̄duplex repit̄ in ſcriptura discuſſione. Prima eſt p̄nitioſa. ⁊ hec eſt viiāda.vt probat̄.xxij.q.v. Cauete.vbi dixit Ambro. Cauete frēs mēdacia:qr̄ ois qui amat mendaciū fili⁹ eſt dyaboli.nō ſoluz in ꝑbis ſed etiā in falſis opibus ⁊ mendaciū dicit̄. Mendaciū nanq̄ eſt chriſtianū ſe dicere et opa r̄pi nō facere.religioſum ſe oſtēdere: ⁊ religiōis opa nō exercere.⁊ hec penit⁹ eſt abhorrēda. Secūda ſimulatio ꝺr̄ deteſtabilis ⁊ prava.,put habet̄.xxiij.q.j. Officij.vbi dicit Julius papa.officij nr̄i p̄ſideratiōi nō eſt op⁹ diſſimulare ea q̄ corrigi p̄nt ſalua pace ⁊ ſine ſcādalo. Alis ſecus.iij.diſ. Denicq̄. Tercia eſt diſcreta ⁊ ꝓtuoſa.⁊ hec eſt ſeq̄nda.vt.xxiij.q.iij. Quidā cū bonor̄. Quarta eſt laudabilis ⁊ pia ⁊ hec imitāda.⁊ hec ſimulatio fit p ſtulticiā ex diuerſis cauſis:tp̄ibus atq̄ locis:,put p̄dictū eſt de Dauid vt patebit. Nā quidā ſimulāt ſtulticiā vt euitēt inanē gloriā. Vñ legit̄ in vitiſpatrū q̄ q̄dam ſenex pater vocat⁹ inſtantiſſime vt ſanaret filiū cuiuſdā p̄ncipis.⁊ trāſiturus vidit ſibi magnū populū obuiare. Unde mox ſpoliatis veſtib⁹ ſe nudū lauabat in ripa. Quo viſo reuerſus eſt populus:credēs q̄ eſſet ſtultus.expoſt aūt pfecit ſimpliciter opus ſuū. Item quidā ſimulabāt ſtulticiā vt diuinā vindicarent offenſam:,put fecit Jehu rex iſrael q̄ ſimulauit ſe velle idolū baal colere in finē vt alij cultores idolorū ſe manifeſtarēt quos poſtea occidit.vt.iij.Reg.x. Itē ſimulauit ſe ſtultū Dauid (prout p̄dictū eſt) vt euaderet manus inimicor̄ ſuor̄. Itē ſimulāt quidā ſtulticiā ad recreandū hūanitatis naturā. ⁊ inq̄ntum hec fit ſine ſcurrilitat̄ ⁊ indiſcretiōis molimine videt pie tolerāda.de q̄ ſupius pleniſſima cōcernit̄ in nr̄e collatiōis ꝓceſſu diſpoſitiōis ⁊ informatiōis forma.hic vlter⁹ breuitat̄ benignitate minime recitāda. His prout p̄mittit̄ expeditis ſurrexit inſipiēs in corde ſuo diſtempatus ꝓpter dilatiōis tediоſe ꝓmiſſe promotiōis ꝓlationē.⁊ inſtātiſſime petiuit hūc ſtultū ſtulticia ſapiēti poſt p̄ntis ſtrictiſſimi quoq̄ rigor̄ examē cū mgr̄or̄ nr̄or̄ ⁊ doctor̄ hui⁹ facultat̄ mature deliberatiōis tractatu cū debit̄ interſticijs diеr̄ ⁊ tēpor̄.ꝓpēdim⁹ igit̄ q̄ nō tm̄ hui⁹ ſtulticie doctorat⁹ honorē:ſz etiā in q̄cunq̄ ſciētiar̄ facultate(ſine tm̄ pacto) ſi dign⁹ eſt petere poterit ſuor̄ graduū decorē:vt.viij.q.j. In ſcriptur̄.ꝑ.Ecce ego.⁊ ratio:qr̄ p hoc petit oportunitatē cōicandi qđ hz:qđ laudabile eſt ⁊ ad caritatē ꝓtinēs. In indignis aūt eſt petm̄ p̄ſumptionis.,put dixim⁹ de ſtolido.de q̄ Archiđ.xlviij.diſt.§.j. Et igit̄ decreuim⁹ hūc ſtultū i ſtulticie venerabilis ⁊ ſupmirāde facultat̄ legalitate liberalit̄ ad doctorat⁹ gradū tanq̄ bñ meritū iuxta tue petitiōis intentū gloriant̄ admittendū:⁊ admittimus p p̄ntis declaratiōis act⁹:ac ſibi hmōi doctoratus munificentiā curialitate q̄ decet aſſignātes ac auētis ⁊ ptātis p̄uilegiū tribuētes: vt dūmodo ſe facultatis oportunitas obtulerit.alios ſtultos ⁊ ſtulticie doctores licenciatos ⁊ baccalarios creare ⁊ facere:inſtituere:ſubſtituere ⁊ ordinare valeat cū debita iuris ⁊ ꝓſuetudinis ſolēnitate.Quo q̄dez exercitio meliorib⁹ iure ⁊ forma quib⁹ debuit ⁊ potuit ꝓtinenter pacto. Inſipiens p̄dictus noīe quo ſupra cū inſtantia petiuit vt de p̄miſſa promotiōis ſolēnitate eidem ſtulto taliter ꝓmoto publicū p litteras patētes de adepti laudabilis doctoratus munimine fiat documentū.qđ ⁊ liberabiliter duxim⁹ tanq̄ rationi congruū cū clauſulis oportunis cōcedendū.cui⁹ quidē littere tenor ſequit̄.⁊ eſt talis.

Tenor littere doctoratus in stulticia.

HElix ecclesie Thuricensis cantor stultorum promotor. Ad infrascripta diuine pmissiõis gra spẽaliter deputat⁹. Gloriosa q̃ ex ore altissimi prodũt pmogenita ante oẽm creaturã mater q̃ genuit stulticie legalitatẽ vt hec in toto terrarũ orbe veneranda glorioſissimoꝝ doctorum nr̃e facultat⁹ stultissime iocũdis actib⁹ obtineat pncipatũ ꝛ illos dũtaxat extollat ad cathedrã hui⁹ celsitudinis q̃s certamẽ generalis examis digne ad id pmouet p concurrentẽ stultoꝝ actuũ capacitatẽ ꝛ excellentiã meritoꝝ. ita taliter pmouẽdi merito apud vniuersos seculi pncipes ꝛ alias dñationũ ptates pro ipsoꝝ assistẽtia ad dirigẽdas ꝛ gubernandas respublicas vel puatas p alijs de genere fatuorũ curialib⁹ veniãt singularib⁹ priuilegijs. honorib⁹. dignitatib⁹ ꝛ laudib⁹ pferẽdi. Cũ igit̃ pſens vir spectabilis vicz Andreas quẽ stulticie sciẽtia moribꝰ ꝛ gestib⁹ spẽalis progatiua sublimauit decor⁹ pridie nobis fuit pſentat⁹ diligẽter examinand⁹ ꝛ approbãdus in stulticie peritia. ꝛ in hoc se subiecerit ardui ꝛ puati examinis rigori nr̃o in q̃ ita ꝛ taliter se habuit q̃ p nos sufficiẽs ꝛ idoneus in stulticie talismodi facultate fuit patẽter reputat⁹. Et igit̃ nos Felix auctẽte qua fungimur in pñtꝫ curiositatis eloq̃o. eundẽ Andreã stultũ pronũciam⁹ ꝛ declaram⁹ sufficientẽ ꝛ abilẽ ac idoneũ ad habendũ: tractãdũ ꝛ exercendũ officij decorẽ doctorat⁹ stulticie facultat⁹ ꝓdicte: sibiq̃ tanq̃ sufficiẽti ꝛ idoneo. ꝛ hoc pmotiõis dignissime ptubernio ꝛ in ipsa stulticie forma de cetero manẽdi: standi: pseruerandi: necnõ ambulãdi. ꝛ insup legendi. docendi. interp̃tandi. scribendi. dictandi: ꝛ ceteros hui⁹ facultatis sufficiẽtes doctorizãdi. magistrãdi: ac alios stultos faciendi. creãdi: necnõ eligendi. ꝛ oñes alios actus publice stultuales exercendi loco quolibet impiali maiestati subiecto plenã in domio p̃sentiũ tenore concedim⁹ libertatẽ. ipsiq̃ stulto taliter sublimato doctorat⁹ insignia stulticie taliter prout petijt tradidim⁹ in hac forma. Nam pmũ sibi cõtulim⁹ caputiũ tunice talari firmit̃ cõsutũ. hinc pyrretũ siue diadema fatuale asinino corio multũ piloso de capite cũ auriculis patẽter extensis decoriatũ. ꝛ nolis bñsonantib⁹ cõstipatũ: annulus quoq̃ saturninũ tortuose compactũ cũ osculo calicis in manu dñi vini meri pleni mixti gloriant⁹ duxim⁹ cõferendũ. Et insup nõ tantũ hmõi doctorat⁹ insignia. sed etiã quecũq̃ venerabilis stulticie talis occasiõe p ipm qualitercũq̃ nũc ꝛ in futuꝝ fuerint acq̃sita auctis nr̃e firmamẽto sibi duxim⁹ liberalit̃ ratificãda. In quoꝝ omniũ ꝛ singuloꝝ fidẽ ꝛ euidẽs testimoniũ pſentes pmotiõis litteras facultat⁹ stulticie sigillo duxim⁹ corroborandas. Datũ anno iubileo die kaleñ. Januarij in domo quã edificauit sibi sapiẽtia ꝛ miscuit vinũ ꝛ posuit mẽsam dñi vt letificet cor hominis: vt a fructu frumẽti vini multiplicati fideles xp̃i requiescant per infinita secula seculorũ benedicti. Amen.

Contra iniquos iudices.

OIrum celi circũiui sola. ꝛ profundũ abyssi penetraui: ꝛ in fluctib⁹ maris ambulaui: ꝛ in oñi terra steti. ꝛ in oñi pplo ꝛ oi gente pmatũ habui. dixit sapia Eccĩ. xxiiij. Quã cũ Salomon sup salutem ꝛ omnẽ pulcritudinẽ sibi assistricẽ dilexerit: venerũt sibi oia bona pter cũ illa. Sap. vij. qõ liquido in cõtentiõe duaꝝ mulieꝝ sup viuẽte filio luce clari⁹ enitebat. vt de pſump. Afferte. Audiuit itaq̃ ois isrl iudiciũ qõ iudicasset rex: ꝛ timuerũt regẽ. Quid ergo timuerũt? nunq̃d gladiũ ferreũ vni⁹ adolescẽtuli: toti⁹ isrl timuit multitudo: non vtiq̃ sz gladiũ spũs. gladiũ interni acumis. mucronẽ subtilissimũ sapie dei. oẽs sapiam dei esse in illo ad faciendũ iudiciũ. iij. Reg. iij. Qõ quidẽ iudiciũ nõ est aliud nisi iusticia vt infra patebit clarius. ꝛ quã sine alijs virtutib⁹ vicz prudẽtia. fortitudine ꝛ tẽperantia nemo poterit adipisci. nã vna sine altera ꝓbabiliter in q̃libet laudari nequit. prudẽtia em̃ sine fortitudie tpantia ꝛ iusticia in ỹsutiã labit̃. Fortitudo q̃z sine prudẽtia tpantia ꝛ iusticia in ptinaciã deriuat̃ tẽpe-

rantia:etiã sine prudẽtia fortitudine ꝛ iusticia in desidiam cõuertit. Justicia vero sine prudentia:fortitudine ꝛ tempantia in crudelitatẽ deflectit:ob hoc nempe necesse est vt sit iusta prudẽtia fortis ꝛ tẽperata.sit ꝛ fortitudo prudens tẽperata ꝛ iusta.fiat deniq; tpantia fortis iusta ꝛ prudẽs.exístat insup iusticia tpata prudens ꝛ fortis. Quã quidẽ iusticiã si cognouerim⁹ tanq; cognito vno cõtrariorũ cognoscit ꝛ reliquũ qđ est in iusticia.vt dic̃ lex insti.de his q̃ sui vl' alie. iu.sunt.§.videam⁹.ff.de ac.ꝛ inscrip.l.q̃ accusare. Et dicit p̃hs.ij.de celo ꝛ mũdo. Oppósita iuxta se posita magꝭ eluceścũt. Uñ de iusticia ac merito ꝛ gloria diligẽtis eã (put est iust⁹ iudex) discernam⁹ vt sinceri⁹ ad ei⁹ cõtrariũ qđ est iniusticia.ꝛ ad demerita ac penas iniq; iudicis p̃uenire valeam⁹. Uñ ad ꝓpósitũ nr̃m iuxta iuris vtriusq; dispositioñ. Justicia est cõstans ꝛ ꝑpetua volũtas:ius suũ vnicuiq; tribuẽs.insti.de iu.ꝛ iur̃.§.j.ꝛ p̃ hoc q̃ dicit volũtas:noiat ibi actũ nõ potentiã.solẽt em̃ habit⁹ diffiniri p̃ act⁹.sed p̃ hoc q̃ dicit ꝑpetua. designat q̃ ad rationẽ iusticie requirit q̃ hõ habeat ꝓpósitũ ꝑpetuo ꝛ in oĩbus iusticiã ꝓseruãdi.sed q̃ dicit ꝓstãs. designat q̃ optet q̃ in hmõi ꝓpósito firmit̃ pseueret.ꝛ p̃ hoc q̃ dicit: ius suũ vnicuiq; tribuẽs. designat actũ iusticie p̃ cõpationẽ ad ꝓpriaz materiã ꝛ obiectũ. Et in hac diffinitiõe sumit ius ꝑ re iusta. Si q̃s aũt p̃dictã diffinitionẽ vellet reducere in debitã formã.dicere posset ꝑm frem Alsteñ.q̃ iusticia est habit⁹ ꝑm quẽ aliq̃s cõstanti ꝛ ꝑpetua voluntate ius suũ vnicuiq; tribuit. ꝛ quasi est eadẽ quã ponit p̃hs.v.ethi.dicẽs:q̃ iusticia est habit⁹ ꝑm quẽ aliq̃s ór opatiu⁹ ꝑm electionẽ. Est em̃ act⁹ iusticie iudiciũ siue iudicare. Judiciũ em̃ ꝓprie noiat actus iudicis inq̃tuz ẽ iudex. Judex aũt ór q̃si ius dicẽs ꝑm Jsidoꝛ. Jus aũt ẽ obiectũ iusticie. Et iõ iudiciũ ꝑm p̃mã nois impositionẽ importat rectã diffinitionẽ iusti siue iuris.ꝛ ita iudiciũ ꝓprie ptinet ad iusticiã quã filij isrl' viderũt faciendã p̃ sapiẽtiã dei exñtem in salomone:vt p̃dictũ est.Dicit etiã iusticia ꝑm Jsiõ.q̃si iuris stat⁹.de ꝟ.sig. Forus. Uñ iudex male iudicãs erroze vel dolo:ꝛ in eo q̃ male iudicat nõ est iudex cũ nõ sit in eo iusticia.xxiij.q.j.c.j.ꝛ p̃ ꝑs nõ est minister iusticie q̃ est de⁹:sed iniusticie q̃ est ipse dyabol⁹ cũ põpis eius. Quare arestotiles ad Alexan.magnũ in li.de regimĩe ꝓncipũ.c.lv.post multa cõmendãdo venerabilẽ ꝛ gl'iosam iusticiã in rege ꝛ ꝓncipe.imo in q̃libet p̃sidente ꝓseruandã:dicit. Justicia est forma intellect⁹ quã creauit deus gl'iosus.ꝛ pduxit creaturã suã ad ipm.ꝛ p̃ iusticiã edificata ẽ terra:ꝛ ꝓstituti sunt reges ꝛc̃. Jtẽ ad cõmendationẽ iusticie sic inq̃t. Mũdus est ortus seu viridariũ:ei⁹ maceria siue sepes sunt iudiciũ ꝛ domiatio vallata lege.lex est regimẽ quo rex regit.rex est pastor q̃ defendit in ꝓcerib⁹. ꝓceres sunt stipendia sustentati pecunia.pecunia est forma q̃ colligit̃ a subditis.subditi autem sunt serui quos subĵcit iusticia. Justicia ꝟo est qđ per se intendit̃ in q̃ est salus subditoꝛ. Hec ille. Et si pagan⁹ tñ coluit iusticiã:q̃d faciat hõ xp̃ianus ꝛ ꝑpẽdat q̃d dixerit oĩpotẽs Sap̃. v. Justo iudici induat pro thorace iusticiã ꝛ accipiat pro galea rectũ iudiciũ. sumat scutũ inexpugnabile equitatẽ.acuit aũt dirã iram in lanceã.ꝛ pugnabit cũ illo orbis terra ꝓ contra insensatos.i.erroꝛes iniquoꝛ:vt dicit glo.in terli. Ex his igit̃ ad merita ꝛ ad p̃mia eoꝝ qui iusticiã colunt q̃ ꝛ iusti ꝛ ꝑ cõsequẽs iusticiarij nuncupant̃ puenire poterimus. Plaz ꝑm Augustinũ qui cõplete ꝛ pfecte habet vnã virtutẽ cardinalẽ habet oñes alias inter quas iusticia primatũ tenet:vt patz ex p̃missis.ꝛ ita per iusticiã quã si quis pfecte colit cõsequit̃ omnes alias.ꝛ ꝑ consequẽs vitã eternã.vt Sap̃.v. Justi aũt in perpetuũ viuent:ꝛ apud dñm est merces eoꝝ. Jtem Aug⁹. Quia iusticia est opus cũ fine.mortes autẽ sine fine.his videlicz qui non sua receperũt in hoc seculo:vt legit̃ de diuite epulone. Luc̃.xvj. Uade dixit ꝓpheta querẽdo. Domĩe quis habitabit in tabernaculo tuo in celesti hierusalẽ.ꝛ infra respõdet.qui operat̃ iusticiã. Et idem. Beati q̃ custodiũt iudiciũ ꝛ faciunt iusticiã in oñi tẽpore.ꝛ si ꝓpter illã plurimas iniurias patiant̃. Et ideo ór Matth̃.v. Beati q̃ psecutionẽ patiunt̃ ꝓpter iusticiã qñ ipoꝛ est regnũ celoꝝ. Et pie p̃meditandũ est qđ legit̃ in vita sct̃i Greg. libro.ij.c.xlv.q̃ cũ idẽ btũs Gregoriu⁹ Rome ad basilicã principis apostoloꝝ peruenisset:ꝛ clementissimi impatoris Trayani iusticiã large sumpto vocabulo quã vidue ministrauerat anteq; transiret ad bellum in quo succubuit:recordatus fuisset.ꝛ ipius damnationẽ amarissime defleuisset:cum pro nõ renato baptismatis vnda orare non p̃sumpserit:quid factũ est ꝓpter rectũ iudicium suũ quod in vita gesserat.meruit planctu beati Gregorij ab inferni cruciatib⁹ liberari.licz ania sua ab inferis non recesserit. Hec ibi. Unde exaltabitur deus in iudicio:ꝛ deus iustificabit̃ ab iniusticia. Esa.v. xj.q.iij. Ue qui dicitis. Et Grego.dicit. Qui recte iudicat: premium remunerationis expectat. xj.q.iij. Qui recte. Uñ ꝛ iusti iudices oñes possunt clarissimi appellari,ꝛ ꝑ cõsequẽs iniusti iu

dices turpissimi.ar.ff.de sena.l. Femie.ꝛ Spe.de iurisdictiõe oĩm iudicũ.§.j.ℓ. Maxĩmi sũt.

Cognito de iusticia et merito colentis eandẽ.nũc restat videre de sibi contrario qđ est iniusticia. Et quia vnũquodq; viciũ tanto grauius est quãtomagis repugnat virtuti oppositę.vt dicit sctũs Tho. Unde ꝑmissis sincere perpensis resultabit iniusticie effectus. Attamẽ clarius procedẽdo est sciendũ ſm fratrẽ Asteñ.q; duplex est iniusticia.vna illegalis apposita iusticie legali.ꝛ hec ſm essentiã est viciũ speciale inq̃tum respicit obiectũ speciale scz bonũ cõmune qđ cõtemnit.sed quo ad actionẽ est viciũ generale.quia ꝓ cõtemptũ boni cõmunis potest homo ad oĩa peccata deduci.sic etiã oĩa vicia inq̃tum sunt cõtra bonũ cõmune rationẽ habẽt iniusticie quasi ab iusticia derivata.sic̃ supra dictũ est de iusticia. Alio modo dicit iniusticia ſm inequalitatẽ quandã ad alterũ:put si hõ vult plus de bonis:vt de diuitijs ꝛ honoribꝫ ꝛ min⁹ de malis:vt de laboribꝫ ꝛ damnis.ꝛ sic hz materiã specialẽ:ꝛ est viciũ speciale siue ꝑticulare oppositũ ꝑticulari iusticie. Est aũt facere iniustũ ex genere suo pctm̃ mortale.qz infert nocumentũ alteri qđ de se repugnat caritati. Et hec oĩa intelligẽda sunt de eo q̃ sciẽter facit iniusticiã.qui aũt ex ignorantia dictat iniustã sententiã.hec igorantia neminẽ excusat cum possit habere copiã iurisperitorũ.ff.de iu.ꝛ fac.igno.l.Regula. vel si sua scientia vel studio aut labore faciliter potuit scire.vt.C.de inge.ꝛ ma.l.ij.ff.quis or. in bo.poss.ser.§.In bonoꝝ.l.ij. Unde talis iudex tenet̃ scm̃ leges leso inq̃ntum bonũ ꝛ equũ videbit̃ regioni iudicantis.ff.de va.et extraor.cog.l.v.de quibus infra plenius dicetur.

Restat nunc de penis et de demerito male iudicãtis ꝛ iniqui iudicis pertractare.vnde visum est expediẽs fuisse vt illa terribilis ꝛ metuẽda decretalis videlicz ꝑma.de re iudi.libro.vj.per verũ christi vicariũ videlicz Nicolaũ quartũ in concilio Lugduneñ.edita.iurisperitis notissima largiter postulet̃.quã nihilomin⁹ si als nude quiuis iudex sane mẽtis prospexerit:timẽt ambe aures eius.vt.j.Reg.iij.ꝛ iiij.Reg. xxj.cõmouebunt̃ in sup viscera sua:ꝛ erũpent lacrime saltẽ cordis:ꝛ introibit in cubiculũ mentis flendo.vt legit̃ de Joseph in egypto:viso fratre suo minimo Beñ.xlv. Et ita ꝓba ciusdẽ decretalis cũ additione ꝓnunciabo. Cũ eterni tribunal iudicis ante quod oĩes stabimus:vbi vnusquisq; ꝓ se reddet rationẽ deo.ad Rom̃.xiiij.ꝛ in quo vnus ꝛ idem ꝑsidebit iudex ꝛ testis.Hiere.xxix.ꝛ q̃ illũ reũ nõ habeat quẽ iniuste iudex cõdemnat.testante ꝓpheta.nec dãnabit eũ cũ iudicabit̃ illi.pš.xxxvj.ꝛ xxiij.q.iij. Nõ ꝓpetuũ. Uñ recte ꝑ ꝓpherã dicit̃ Ezech.xiij. et habet̃.xj.q.iij. Plerũq; mortificabãt animas q̃ non moriebant̃.vicz iniqui iudices ꝛ vivificabãt animas q̃ non viuebãt.ꝛ exponit̃ per Greg.omel.xxvj. Nõ morientẽ mortificat q̃ iustũ damnat.ꝛ nõ victurũ vivificare nitit̃ qui reũ a supplicio soluere conat̃. cause ergo pensande sunt ꝛ tũc ligãdi ꝛ solvẽdi potestas est exercẽda.q̃re dixit bon⁹ Josaphat rex.ij.Paralyp.xix. dũ constitueret iudices in cũctis ciuitatibꝫ iuda:videte quid faciatis.nõ enĩ homĩs exercetis iudicium sed domini.ꝛ quodcũq; iudicaueritis in vos redundabit. Judices ergo eccliastici prudenter attendãt in causarũ processibꝫ vt nil vendicet odiũ.iuxta illud ꝑ iudei dixerũt contra xp̃m; ſm legẽ debet mori.sciebat enĩ Pylatus q̃ ꝑ invidiã tradidissent eum. Matth.xxvj.vel favor vsurpet:prout Dauid qui nolut perire Absolonem pro delictis suis.vt.ij.Reg.xviij.ꝛ similiter Pylat⁹ ad cõplacendum iudeis barrabã seditiosum dimisit.ꝛ christũ innocentẽ tradidit morti crucis. Ibidẽ.seu timor exulet prout iudei dixerũt de xp̃o.ꝛ si dimittim⁹ eũ veniẽt Romani ꝛ tollent nostrũ locũ ꝛ gentẽ. Ibidẽ.aut expectatio p̃mij iusticiã nõ euertat.vt de Achelao legit̃ culpabili:qui propter pecuniã est absolutus ab antiochia ꝛ accusatores eius innocẽtes sunt ab eodem iniqua morte damnati.vt.ij.Macha.iiij. Similiter legit̃ de filijs Samuelis qui declinauerũt post auariciã ꝛ acceperũt munera ꝛ peruerterũt iudiciũ.ꝛ.Regum.viij.et ipi miraculose quã non habuerũt iusticiam vendiderunt. Unde ꝓ iusto iudice dicit̃ Esaie. xxiij. Beatus qui excutit man⁹ suas ab omni munere.xj.q.iij. Qui recte.j.q.j. Sunt nõnulli. de symo. Et si questiones. Quos quidẽ quattuor modos iudiciũ peruertentes scribit Greg. xj.q.iij. Quattuor. Sed staterã gestant in manibꝫ lances appendãt equo libramine.nec tendant ad dexterã vel sinistrã sed via regia gradiẽtur. Nũeri.xxj. de qua statera ꝓprie dicit̃.xxiij.q.j. non auferam⁹.vt in oĩbus que agenda fuerint presertim in cõcipiendis sentẽtijs ꝛ ferendis: pre oculis habeant solũ deum:ꝛ non album equũ quẽ quondam litigantiũ quidam corrupto iudici propinauerat. Unde dixit Josaphat predict⁹ ad iudices per eum constitutos. sit timor domini vobiscũ,ꝛ cũ diligẽtia cuncta facite,non enĩ apud dñm deũ nostrũ iniquitas;nec̃ per

sonaꝝ acceptio: nec cupido mũeꝝ. ij. Paralyp. xix. ⁊ illius imitantes exemplũ videlicꝫ moysi, q̃ querelas populi tabernaculũ ingressus ad dominũ referebat. vt scdm imperiũ eius iudicaret. Exo. xxxij. xj. q. iij. Summope. Si quis aũt iudex eccliastic⁹ ordinarius: aut etiam legatus fame sue ꝓdigus. hoc est qz famã suã effudit. i. honorẽ: ⁊ infamis factus est. qz ꝑ dolũ male iudicauit. C. de pe. iu. ma. iu. l. ij. q̃ ⁊ crudelis in iure dr. vt. xj. q. j. Nolo. ⁊ put prodig⁹ dissipat bona sua ⁊ euacuat: vt dicit de filio prodigo Luc. xv. c. ita iniqu⁹ iudex dissipat ⁊ euacuat famã suã. i. honorẽ suũ: quia infamis dicit homo nulli⁹ bonor̃ fm Azo. ff. de iudi. l. si filiusfamilias. Vñ paup Henric⁹. Quẽ semel horrẽdis maculis infamia nigrat. Ad bñ tergendũ multa la borret aqua. Et dicit lex q̃ maior est amissio fame q̃ amissio oculoꝝ. C. de decu. li. x. Infamis. ⁊ ꝓsequi ꝓsecutor honoris q̃ grauissima est ꝓsecutio. ⁊ maxime cõtrariat caritati q̃ vult a seipsa incipi. xxiij. q. v. si nõ licet. Sicut ⁊ maximũ crimẽ est qui seipm occidit sicut iudas. vt ibidẽ no. qz si ꝓtra cõsciam nõ suã qz nullã habz. ⁊ cõtra iusticiã q̃ grauissime. imo deuz q̃ est ipa vera ⁊ ꝑpetua iusticia in grauamẽ ꝓtis alteri⁹ in iudicio q̃cũq̃ fecerit ꝑ gr̃am vel ꝑ sordes. hoc est: ꝑmittitur si ꝑcio timere vel odio iudex corrupt⁹ sit. in suã maledictionẽ eternã ab executiõe officij ꝑ annũ nouerit se suspensum. ita vicz q̃ tanto tpe careat officio iudicandi. ⁊ si sacerdos est: diuia nõ celebret. ⁊ solẽniter alias horas canonicas in ecclia nõ inofficiet. si dyacon⁹ euangeliũ nõ pronũciet. si subdyacon⁹ epl̃az legere nõ ꝓsumat. Et hoc fm Rouell. ibidez. ⁊ insup ad estimationẽ litis parti quã leserat: nihilomin⁹ cõdemnãdus. ⁊ hoc ita intelligas ꝓut dicit lex imꝑialis. C. de pe. iu. male. iu. q̃ ei quẽ leserit nõ solũ extimatiõis dispendiũ in re quã ꝑdidit ꝑ iniquã sententiã. ⁊ etiã litis discrimẽ tenet. i. damna passa in lite penitus refundat. Et iure autẽtico ꝓ cõdemnat in triplũ. si ciuilis sit causa: si crimialis punit in cõfiscatiõe ꝓprie substãtie. i. q̃ dominũ sub quo est ꝓstitut⁹ recipiat oia bona ⁊ in exiliũ mittat. vt in auten. vt iudi. in exor. li. iu. §. Si q̃s aũt. ⁊ tenet fm leges crimẽ falsi. qz falsarius est ⁊ falsitatẽ dicit cõmittere. ⁊ penã deportatiõis. id est exiliũ ꝑpetuũ vel vltimi supplicij. i. mortis. vt. ff. ad. l. cor. de fal. l. j. §. qui iudicẽ. ⁊. §. vlt. ⁊ infamis est, put ꝑdictũ est. Vñ recitat nouell. in pñti decreta. valeriũ. li. v, de seueritate in vltimo exemplo dixisse: q̃ rex persarũ fecit corruptũ iudicẽ excoriari: ⁊ ad aliorũ terrorẽ pellẽ affigi sedi tribunalis. Pena ꝙ partis. i. illius homis q̃ iudicẽ prece aut ꝑcio induxit vt falso iudicaret: siue sit in ciuili siue in crimiali causa amitti actionẽ: ⁊ de crimine videt cõstiteri. Nã vt dicit lex. Diffidentiã iuste sentẽtie spem negocij posuit in corruptelam pecunie. vt. C. de pe. iu. ma. iu. l. j. hec aũt omia locũ habent in foro cõtentioso ⁊ iudicio publico.

Quid aũt in foro ꝓscientie restat nũc videre: ⁊ apud illũ iudicẽ vbi iust⁹ vix saluabit in die illa in die calamitatis ⁊ miserie? Dixit em ꝙs Luc. xviij. Judex quidã erat iniqu⁹ in ciuitate q̃ deũ nõ timebat ⁊ hominẽ nõ verebat qõ tm̃ est dicere: q̃ forte ꝑpter suã potentiã in occulto nec in publico timuit quẽpiam. put legit de Juliano apostata in cronica tripartita. lib. vj. q̃d dicendũ est de illo iudice nisi q̃ ei salus nõ est in dño deo suo. qz noluit intelligere vt bene ageret. ⁊ cõtinuo tres ꝑsonas offendit nec recõciliari voluit. Dicit Aug⁹. in epl̃a ad Macedonẽ. xxij. q. vj. c. j. q̃ petiñ nõ dimittit nisi restituat ablatũ. ⁊ est regula iuris. li. vj. ⁊ hoc est verũ ꝓut dicit ibidẽ: nisi nõ habeat vnde restituat. ⁊ huic certe (vt dicit Aug⁹.) nõ possum⁹ dicere: redde qõ abstulisti. vt aũt salus fiat ei q̃ habet vnde restituere põt: restituere tenet: etiã si ꝑ hoc ꝓuenire debeat ad vltimã egestatẽ: ⁊ nõ solũ sufficit restitutio ablati ꝑ falsas ⁊ iniq̃s sententias. sed requirit cõtritio ⁊ oris cõfessio: vt no. in regula peccati venia. ibidez de pe. dist. j. §. Deniq̃. ⁊. c. ij. ⁊. c. finali. cũ multis sibi similibus. Vñ quia iniquus iudex trib⁹ ꝑsonis (vt ꝑmittit) est obnoxius. Primo deo: cui⁹ presentiã ⁊ ꝑceptũ cõtemnit. Secũdo reipublice cui⁹ maxime interest vt iuste iudicẽt filij hoim. ⁊ si male iudicauerint crimia nõ maneãt impunita: ⁊ vt quieta sit ꝓuincia quã regit. vt in. c. Ut fame. de sentẽ. excõ. ⁊. l. Vulneratus. ad. l. acquil. ⁊. l. cõgruit. de offi. ꝓco. Tertio est nobnoti⁹ ꝓmo quẽ offendebat ⁊ lesit ꝑ iniquã sententiã. vt hic in dicta regula ⁊ de cri. fal. c. ij. ⁊ ita patet q̃ ex vno delicto se iniuria q̃s obligat pluribꝫ ⁊ diuersis personis: vt in. l. j. ff. de iniur. ⁊. c. Cũ desideres. §. fi. de sentẽ. excõ. ⁊ q̃ no. in. c. Parrochiani. eo. tit. ⁊ si debet liberari a pctõ oportz q̃ oibꝫ satisfaciat. diuersimode tm̃ vt partz ex ꝓdictis. ⁊ licet vsurarius. fur. predo. raptor. ⁊ q̃cunq̃ alius male acquirẽs teneat ad illa tria. grauissimũ tamẽ est crimẽ iniqui iudicis vt iura testant preallegata. hoc idẽ de detractoribꝫ qui strictissime tenent ad honoris ablati restitutionẽ. ⁊ similiter tribus ꝑsonis satisfacere tenẽtur. Sed q̃d sequit si hmõi iudex corruptus: ⁊ ille q̃ eum vt ꝑmittit corrupit nõ satisfecerint si possunt iuxta sacroꝝ

canonū ⁊ legū dispositiões prius allegatoꝝ? Sine spe venie moriunt in peccatis suis. ⁊ tanꝯ ꝑ sepultis in inferno nō valebūt eis cōtritio. venia. elemosyna vel oratio. De his aūt iniqs iudicib⁹ quos oppressores nominat Hugo cardinalis in li. de exhortatiõe principū. c. xj. sic inqt. Audi aūt cōtra oppressores subiectoꝝ nō nos sed salomonē imo dñm loquentē. Qui iustificat impiū ⁊ q̄ cōdēnat innocentē vterꝯ abominabilis est apud deū. Et subditoꝝ oppressores tūc se sciāt grauiori dignos sentētia qñ ꝑualuerint in his in quib⁹ nocere voluerint. Nā tanto attrotius in futuro supplicio iniq̄ iudices ꝓdēnandi sunt. quāto hic fortius ꝓtra subiectos inualuerint. Et infra. Magis malefaciētib⁹ q̄ꝯ mala patiētib⁹ cōdolere debem⁹. illi em̄ praua faciēdo in malū ꝓficiūt. isti malū patiendo a malo corrigunt. atrocē sup eos diuinū furorē ventuꝝ sciāt. quāto magis fuerūt ꝓsecutores innocentū. Et infra. Quando ꝓsecutiōem patimur fide stabiles metuere nō debemus. qz si deus ꝑ nobis quis ꝓtra nos? nec vereri debemus q̄ fortes sunt q̄ nos impugnāt. qz fortior est q̄ nos defendit et in finē retribuet dñs in hostes nostros vindictā ⁊ paupeꝝ suoꝝ miserebit. Hec ille. Ex his em̄ cōgruissime pōt induci sapiētis Cathonis auctoritas q̄ dicit. Esto forti animo cū sis dānatus inique. Nemo diu gaudet q̄ sub iudice vincit iniquo. Nā ipse Catho duo intendit. nā primo vult hominē inique dānatū in constantiā ⁊ animi fortitudinē inducere, put iam ꝓrime inductū est. Scōo intēdit victorē prauū ex iniqua sentētia breuē leticiā reportare. Et dicit phūs. j. celi ⁊ mūdo. Nullū violētū ꝑpetuū. ⁊ cōmenta tor. xij. methaph. violentū nō est māsurū de ꝓse. dist. v. Quicq̄d. Et dicit regla iuris. ⁊ sunt verba Gregorij septimi viri laudabilis. ⁊ dicit Cronica Frisingeñ. qō latēter aut ꝑ vim aut alīs illicite introductū est nulla debet stabilitate ꝓsistere. ac si diceret nō debet: nec de iure diuino. humano aut naturali. Nā dū xp̄us iniq̄ fuit ꝑ falsas sentētias in cruce suspēsus natura siderū cō mouebat. Unde inqt Dyonisi⁹. Deū nature pati aut mūdi machinā destrui. Usuz est sepe in sup q̄ q̄ ꝑ coꝛruptos iudices vicerūt. in hac vita plectunt. aut mala ⁊ improuisa morte moriūtur. Uñ patet de rege Achab q̄ ꝑ falsuz testimoniū ex suggestiõe Jezabel eripuit vineā naboth vnde ipsi regi dictū est. occidisti ⁊ possedisti. ⁊ seqtur in hoc loco in q̄ linxerūt canes sanguinez naboth. lābent q̄ꝯ sanguinē tuū. carnes ꝯo Jesabel cōmedent. iij. Re. xxj. de pe. dis. iij. Achab. aut alīs inopinatis malis perirent. vtz de Amon q̄ voluit iudeos coꝛā rege assuero oprimere ⁊ damnare q̄ tandē iusto dei iudicio a rege damnat⁹ est. vt patet Hester. viij. ⁊ in Pylato q̄ vinculat⁹ in carcere turpissima morte. qz seipm interemit vitā finiuit. Et summarie reuoluendo in vitas sanctoꝝ codices. nō inuenim⁹ aliq̄ gen⁹ hominū pl⁹ a demonib⁹ arreptū q̄ꝯ potestates iniq̄rū iudicū. Hūc sequit in textu. Scitur⁹ q̄ si suspensiõe durāte damnabiliter se ingerit diuinis. irregularitatis laqueo se inuoluet ſm canonicas sanctiões. a q̄ nisi ꝑ summū pōtificē poterit liberari. Et sic malū additū malo facit ipm magis malū. Ar. in auten. multo magis de sacra sanc. eccl. Et dicit phūs. iij. topicoꝝ. q̄ tale additū tali facit ipm magꝭ tale. put dicit. pūs. Inq̄tas sup iniq̄tatē ⁊c. Unde est regula q̄ sol⁹ papa dispēsat sup irregularitatē in his ⁊ in alīs casib⁹ contractā. vt notat spe. de legato. §. nūc ostēdendū. ꝑ. xxxj. Sol⁹ papa. Itē sequit in textu. saluis alīs ꝓstitutionib⁹ q̄ iudicib⁹ male iudicātib⁹ ingerūt ⁊ infligūt. de q̄b⁹ superi⁹ sufficiēter est dictū. ⁊ hec verba notabiliter sunt annotāda q̄ papa vult q̄ pene alīūde ꝑ sacros canones ⁊ leges similit in malo iudice locū habeāt, ꝓter execrabilē sui criminis enormitatē. Unde ꝓprie sequit. Dignū est em̄ vt q̄ in tot ꝓsumit offendere pena multiplici castiget. videlicz hic ⁊ in alio seculo dū dicit lamentabiliter anxiādo damnat⁹ iniq. ach miser cruciꝝ tantū bonū esse ereptū de faucib⁹ meis. xiij. q. j. §. Quib⁹ aūt. ⁊ ꝓuenienter sequit, put dicit Hiero. ad Rusticū narboneñ. xciij. dis. Dyaconi sunt. Ipse nostri q̄ visibiliter in hoc mūdo ius inuadit alienū ac cusat a paupe dānat a iudice. ita in ecclesia dei cū q̄ſq̄ stipendia perdit clamat ad dñm. exaudi tur a xp̄o. nō differt vltiōis sentētia si nō sedant vniuersa. id est restituunt: ſm Archiē. Hec ibi Et igit taliter tā miserabiliter lesus. subiūgit inferens. Dñe saluū me fac q̄m alieni insurrexerūt aduersuz me ⁊ fortes q̄sierūt aīam meā: ⁊ nō ꝓposuerūt deū ante ꝓspectū suū. ꝑs. liij. Quid seqtur ſm Beñ. Ueniet q̄ male iudicata reiudicabit. illicite iurata refutabit. q̄ facit iudiciuz iniuriā patiētib⁹ apō quē plus valebūt pura coꝛda q̄ꝯ astuta verba: ⁊ ꝓscientia bona q̄ꝯ marsupia plena. ⁊ dicet. Just⁹ iudex terribilis atq̄ fortis. deleant de libro viuentiū ⁊ cū iustis nō scribant. pūs. lxviij. ⁊ vltra. Ue eis q̄ recesserūt a me. vastabunt qz ꝑuaricati sūt. O see. vij. de pe. dis. iij. Ue eis. Itē scribit. Ue eis qz dixerūt q̄ neq̄ē bonū ⁊ qō bonū est neq̄. xiij. q. iij. Uiscḡ Itē ve ipsis qz dixerūt bonū malū ⁊ malū bonū: ponētes tenebras lucē ⁊ lucē tenebras. Esa. v.

xſ.q.iij. ve q̃ dicitſ.ꝛ Hiero.ſup epla Pauli ad philomonẽ. Si q̃s dixerit iuſtũ iniuſtũ ꝛ iniuſtũ iuſtũ.abomiabile eſt vterq; apd deũ.ſilit q̃ ſcim̃ dicit nõ ſctm̃:rurſuz nõ ſctm̃ aſſerit ſctm̃ abomiabilis eſt.xſ.q.iij. Si q̃s dixerit. vñ Paul⁹ dixit ad iniquũ iudicẽ q̃ p̃cepit aſtãtibꝫ vt os ei⁹ p̃cuteret vicz dicẽs.'Percutiet te de⁹ paries dealbate.ꝛ tu ſedẽs iudicas ſm legẽ:ꝛ cõtra legẽ iubes me p̃cuti. Act.xxiij.ꝛ.xxiij.q.j.'Paratus.vñ Greg.ſup Ezech̃.ome.ix.c.vlt. Ue in ſcptura ſacra ſepius de eterno luctu q̃ñ p̃uti ſolet intelligi. vñ ſcptũ eſt. Ue ipio in malũ.retributio em̃ manuũ ei⁹ fiet ei. Et bñs Job legit dixiſſe.Si ipius fuero:ve mihi eſt.ſi aũt iuſt⁹ nõ leuabo caput ſecur⁹ afflictiõe ꝛ miſeria.ꝛ Greg.ibidẽ moza.ix.c.xxx. Impi⁹ nanq; ve babz.iuſtus miſeriã.q; eterna dãnatio reprobũ ſequit.ꝛ electi⁹ q̃ſq; doloribꝫ trãſitorie aduerſitatis expiat.impius caput leuat.ſz elat⁹ euadere ve qd̃ ſequit nõ valet ꝛc.Uñ dixit ꝑitas. Ue vob q̃ ridetis q; flebitis.Et merito cũ ipe iudex iniqu⁹ in hac vita fuerit odibilis deo et homibꝫ. Hã vt dic laureat⁹ poeta de remedijs vtriuſq; fortune.li.ij.c.lxvj. Iniq̃ iudice nullũ venenoſi⁹ eſt aial.a ſerpẽte ſe leſos dolẽt q̃dẽ boies nõ ꝓquerũtur.facit ſerpes qd̃ ſuũ erat q̃uis nõ qd̃ placitũ patiẽti. iniqu⁹ aũt iudex facit qd̃ eſt ſpũs neq̃ſſimi. Dec ille. Uñ ꝑie iudices iniq̃ ſunt bi p q̃bꝫ xps noluit orare amariſſime mortẽ ſue tpe dñ dixit.'Pat dimitte eis:nõ em̃ ſciũt qd faciũt. Lu.xxij. ꝛ ſic nõ orauit p ſcribis ꝛ phariſeis:nec p legũ peritis ꝛ iniq̃s iudicibꝫ.nã bi ſunt ꝛ fuerũt q̃ ſciuerũt qd fecerũt.qd̃ erat iniquũ.ſed orauit p illis ſimplicibꝫ ſpiculatoribꝫ ꝛ militibꝫ ipm crucifigẽtibꝫ q̃ ad mãdatũ potẽtatus ꝑtor fecerũt qd̃ optati fuerũt. Uñ ꝓter ad ꝑpoſitũ redeũdo. Ipe xps a ꝑtis crucifixus.i.mãdato ꝑtor cruciat⁹:dñs iudicabit ſeculũ p ignẽ dicet demõibꝫ In ignẽ ꝑpetuũ qui parat⁹ eſt diabolo ꝛ angelis eius.'Pſ. xſ.O q̃ſ male ſm Bernũ.tũc oẽs iudices locuti ſunt vident vt ꝓfundãtur.ꝛ nõ vidẽt ne ꝓſolent̃ a q̃ vl'a q̃bꝫ vident ꝛ ab oibꝫ videãt ꝛ vt p̃ multitudie intuẽtiũ fiat ꝓfuſio multa.hec ille.Uñ Iſid. de ſum.bo.li.iij.c.lv. de prauis iudicibꝫ ſic inq̃t. 'Neminẽ ſtultor⁹ vel iprobor⁹ oportet iudicẽ eſſe.nã ſtult⁹ p ignauiã ignorat iuſticiã.iprob⁹ aũt p odiũ vel cupiditatẽ corrũpit ipſaz quã iudicat veritatẽ.Rauis⁹ laceranꝫ a prauis iudicibꝫ pauper q̃ a crudeliſſimis hoſtibꝫ. nullus em̃ predo tã cupidus in alienis q̃ iudex iniquus in ſuis.latrones in acceſſis fauciby aut latebrosis latẽtes in inſidias ponũt.iſti palã rapacitatis malicia ſeuiũt.boſtes in alienor⁹ ſanguinẽ tm̃ intẽdũt.iudices mali q̃ſi crudeliſſimi carnifices ꝓfratr⁹ ꝛ ciuiũ oppſſiõe ſua ſubiector⁹ vitã extinguũt.Et infra.Sepe iudices mali cupiditat⁹ cã aut differũt aut puertũt iudicia:nec finũt certa partiũ negocia q̃ſq; marſupia eor⁹ q̃ cauſat exhauriãt.'Dec ille.Et vltra ſi videre voluer⁹ copioſe de iniq̃rũ iudicũ ꝓditiõibꝫ:h̃ caplm plene ruminabis cũ pluribꝫ ſtatim ſeq̃ntibꝫ. Hãc igit̃ ꝓtinuatiõis collatiõis ego Felix cãtor Thuriceñ.decretor⁹ doctor ſtudij 'Bononieñ.inutilis.q; grauat⁹ terribilit̃ p̃ platũ meũ ſuccubui.ꝛ ſiliter aliã collatiõem q̃ intitulat̃ de ꝓſolatione iniq̃ ſuppſſor⁹ anxiatus cõpilaui.ad interiorẽ ſuiꝑſius ꝛ cuiuſlibet nr̃m cognitionẽ vt ſciam⁹ oñes q̃ dignũ ſit vt quis puniat̃ in eo in quo deliquit. ꝛ qui iuſticie que deus eſt offendit ſerenitatem.omniũ reus iuſto iudicio dei hic iudicetur;ꝛ in ſecula ſeculorum per ignem Amen.

Dyalogus de conſolatione iniq̃ ſuppreſſorum.

Sapiẽtia Axiatus.Auxiatus eſt in me ſpũs meus: in me turbatũ eſt cor meũ.q; p̃ſecut⁹ eſt inimic⁹ aiaz:humiliauit in terra vitaz meã.'Pſ.cxlij.Et nũc oïpotẽs de⁹ iſrl aĩa in anguſtijs ꝛ ſpũs anxi⁹ clamat ad te:audi dñe ꝛ miſerere:quia deus es miſericors ꝛ miſerere mei.Baruch.iij.c. Uidi calũnias q̃ ſub ſole gerũtur:ꝛ lacrimas innocẽtũ ꝛ ꝓſolatorẽ nemiez: nec poſſe reſiſtere eor⁹ violẽtie cũctor⁹ auxilio deſtitutos:et laudaui magis mortuos q̃ſ viuẽtes. Eccl.iij.Et igit̃ clama ne ceſſes:quaſi tuba exalta vocẽ tuã.Eſa.lviij.q; ſcis q̃ dixit ꝑpha:q̃ q̃ clamauer⁹ ad dñm cũ tribularẽt de neccitatibꝫ eor⁹ librauit eos.pſ.cvj. **anxiat⁹** Aſpicz a lõge: ecce video dei potẽtiã venientẽ:ꝛ nebulã totã terrã tegentẽ:ꝛ q̃ſi ſtella matutina i medio nebule:ꝛ q̃ſi luna plena i diebꝫ ſuis lucz:ꝛ q̃ſi ſol refulgẽs Eccl.l.c.Et aiebã inferẽdo Que ẽ iſta q̃ ꝓgredit̃ q̃ſi aurora ꝓſurgẽs.pulcra vt lũa.electa vt ſol

Cant. vj. in vestitu deaurato circūdata varietate. in fimbrijs aureis circūamicta varietatib⁹.

Sapiētia. Ego ex ore altissimi pdiui pmogenita ante oēm creaturā. ego in (ps̄ xliij. altissimis habito: ⁊ thronus meus in columna nubis. Ecclesiastici. xxiiij.

Anxiat⁹ Laudet te alienū ⁊ nō os tuū: extrane⁹ ⁊ nō labia tua. Prouerb. xxvij. Et dixit sapiē. auctas. ne te collaudes: nec te culpauerit ipe

Sapia In deo laudabimur tota die: ⁊ in noīe suo confitebimur in secl'm. ps̄. xliij. ⁊ sil'iter vetes phorū: laudabil' grecoꝝ cet⁹ imaginē nr̄am in oīm tēploꝝ foribꝫ in forma regine venerabilis depingi faciētes. sibiq; solēniter ⁊ palā ascribētes. ac si diceremus vsus nos genuit peperit memoria sophiā nos vocāt greci: latini sapiam. In cui⁹ testimoniū maior inter oriētales eccl'ia pr̄iarchal' Cōstātinopolitana nomī nr̄o pcernit ritu suo p magnū Cōstantinū laudabil'r fundata: ⁊ vsq; modo venera-

Anxiatus. Scio q; illa vincit malicia. attingit ḡ a fine vsq; ad finem biliter pseruata fortiter ⁊ disponit oīa suauit. Sap. viij. Et dixit ꝓpha. Quā magnificata sūt opa tua dñe; oīa in sapia fecisti. ⁊ iō ipleta est terra possessiōe tua. ps̄. ciij. Sz q̄d h̄ ad pr̄tis mee:

Sapia. Cōso latiōz.

Anxiat⁹. Ita pso latiōem

Sapia Scis oī nūc anxietatis psolatiōz. gliosus virū ⁊ omī laude dignissimū: vicz Boetiū cognoīe manliū. auiciū torquatū. seuerinū. ordinariū. patriciū. psulē romanū: p Theodorici crudelis tyrāni regisq; Gothoꝝ de verona vulgariť nū cupati Romā. ptūc regētis seueritatē pritū ⁊ hūiliatū: imo ab amenissimoꝝ vicz vxoris. liberoꝝ. cognatoꝝ q̄z similit' ⁊ hūane recreatiōis felicitate. ⁊ florētiū pdioꝝ mltiplici refertū possessione innocēter pscriptū ⁊ relegatū: ⁊ durissimis apō feroces lōgobardoꝝ ciues vrb' Papien. carceribꝫ mācipatū: p illustrissime regie sororis q̄z nr̄e vicz philosophie serenitatē: sincerissima psolatiōis allocutiōe refocillatū. put ipe narrat pmo de pso. psa. ij. post mlta: cū ipius phie pietas finalit' lumia sua mortaliū rex nube caligātia tergēs. ocl'osq; suos fletibꝫ vndātes cōtracta in rugā ve-

Anxiat⁹ Et vñ tal' ipi vicz phie venerabili pueniebat autoritas potēt⁹ iste siccauit:

Sapia. aut artis intellectualis tā fauorabil' hūane cōpassionis miseratus. Ars (vt dic̄ lex) imitat' naturā inq̄ntuz pōt. vt. ff. de adop. l. Adoptio. Naturā aūt phie declarat. Isid. li. ethi. ij. c. iij. dicens ipam fore rex hūanaꝝ diuinarū q; gnitiōez: cū studio bñ viuēdi pīūctā. vñ diuit⁹ ⁊ hūanit⁹ nouit hui⁹ viri dignāter anxietatē: ⁊ tāq; filio lacte suo vicz florēti studio nutrito: q̄si suffocatiōis excidiū pclitato pstitit psolationis p̄sidiū. Sic p nos si crediderit salu⁹ eris. ⁊ si rimata pōderas q̄ q̄ndā redolēti scrutinio ruminaueras: ab oīi merozis

Anxiat⁹ Et vñ tibi tante sublimitas diue maiestatis.

Sapia Nōne salomonis intricatiōe penit⁹ extricauerit. de nob pdit auctas veritatis dicēs. oīm potētioz est sapia: ⁊ aufert suppssio potentiā aduersus eos q̄ eā deprimebat. ⁊ mēdaces oīdit q̄ maculauerūt illū. Sap. xj. Et itez dicit in psona nr̄a Ego habito in psilio ⁊ eruditis intersuz cogitatiōibꝫ. arrogātiā ⁊ supbiā ⁊ viā prauā ⁊ os bilingue detestoꝝ meū est psiliū ⁊ eq̄tas. mea est prudētia. mea est fortitudo. p me pncipes imperāt ⁊ potētes decernūt iusticiā. ego di

Anxiat⁹ Et ego cū ꝓpheta. Inimicos odio habui. ⁊ legē tuā dilexi. pcupiuit aīa mea desiderare iustificatiōes tuas in oīi tpe. q; increpasti supbos: maledicti q̄ declināt a mādatis tuis. aufer a me obprobriū ⁊ pr̄eptū: ne cōpellar vt f'una p sniaz imiq; grauat⁹. ⁊ q̄ appellare nō pōt triste auxiliū implorare. vt dicit

Sapia. Ecce nos petiuimus illi⁹ exemplo q̄ docet petere vt accipiatur lex. fui. ff. de ap. Matth. vij. Nōne optat dare q̄ diligēter pcipit petere: bñficia ingerit q̄ patēter hortamēta pmittit: cupit largiri q̄ a se desiderat postulari. ⁊ igit nr̄e magnificētie dona tā largit' oblata: in anxietatis

Anxiat⁹ Et vñ tibi puerit tāta caritas abūdātia tue calūnia nequaq; debent refutari.

Sapia talit' edic vt origo talismodi bonitatis pendat' clarissima. Caritas dei diffusa est in cordibꝫ nr̄is p spiritū sc̄m q̄ dat⁹ est nob. Ro. v. Fruct⁹ aūt spūs est caritas. gaudiū. pax. ⁊c. ad Gal. v. p quaz cogit' alt' alteri⁹ onera portare. ad Gal. vj. Vñ naturalit' fm ꝓphaz faciem⁹ miscōiaz ⁊ iudiciū oīb⁹ iniuriā patiētibꝫ. vñ Aug⁹. in li. de libero arbitrio de nob locut⁹ est. Nā aliā vicz putes esse sapia nisi veritatē q̄ cernit ⁊ tenet summū bonū nullo eī loco est ⁊ nusq; deest: foris admonet int⁹ docet. cernētes ī se oēs in meli⁹ cōmutat. a nullo interi⁹ imutat. null⁹ de illa iudicat. null⁹ sine illa be-

Anxiat⁹ Et h̄ vñ scire potero q; tue sororis illustrissime (put asseris) phie ne iudicat. psolatiōis tāte fungaris officio me cū tā māsuete sollicitudis sola-

mine benigniter confortãdo vt anxietatis mee nubeculas orientes ex alta reuoluas tã breuis momenti diluculo.

Sapientia. Nonne pater vnus et virtutũ dñs nos simul ex vtero anteluciferũ genuit? et vna mater vicz eternitas nos pturiuit? Hinc caritas auia nostra nos cõcorditer vbere lactauit. z fortitudo neptis nostra nos sedulo pauit. Hinc tẽperantia proneptis nostra nos potauit. z iusticia cõsobrina nostra nos semp amauit. Itez prudẽtia amica nostra nos refouit: z fides cognata nostra nos cõseruauit. z spes affinis nostra nos nunqz dereliquit. natura quoqz fidelis pedissequa nos rigauit. z sciẽtia tutrix nra iugit incrementũ dedit. Ecce qz eximie cognatiõis z agnatiõis vinculo multiplex ptutũ genꝰ philosophiã nobis sororẽ naturaliter z artificialiter vinculo dilectionis in paritate ptãtis: et cũ similitudine auctoritatis z idẽptitate nobilitatis. z conformitate generositatꝭ ppetuo cõstrinxit. nec dissolui poterit nisi nouerca nostra. videlicz virtutũ oium inimica cũ filiis filiabꝰ nepotibꝰ z neptibꝰ suis nos irritatiõis intricatiõe discerpere psumpserit.

Anxiatꝰ Et que est illa taz execrabilis nouerca q̃ tot virtutũ dilaniare posset cõcathenamenta?

Sapia. Ipsa pncipibꝰ incola. platis domestica. nobilibꝰ mãsionaria ciuibꝰ cõuicanea ruralibꝰ terrigena. z noie ꝓprio dicit negligẽtia. q̃ omni doctrine z discipline et eruditiõi patẽter videt inuidiosa: insup z dolo plena. delicti soror z mater filiorꝫ z filiarꝫ pessimarꝫ vicz accidie: pusilanimitatꝭ. desidie. remissiõis. pigritie: similit z obmissiõis tristicie. lassitudis. ignauie. timorꝭ. ocij. tremorꝭ. tedij. soporꝭ. miserie. desperatiõis. somnolẽtie. tribulatiõis. incurie. toporꝭ. incõstantie q̃z teporis. z pcertim illi teporis de q̃ dicit Joh. in Apocalip. c. iij. Scio opa tua qz neqz frigidus neqz calidus es: vtinã frigidus esses aut calidus. sz qz tepidus es nec frigid nec calid incipiã te euomere ex ore meo. ac si diceret. In statu desperationis est. de q̃ clari p B rego. in pasto. c. lviij. circa finẽ. Et sũmarie hec nra nouerca tã nature maligne tis discernit qz sibi p gen bũanũ nõ parcit. z insup qz sibi sacraꝫ iegũ z canonũ pcidia denegãtur. z hec de elec. c. vlt. z in glo. vlt. pleni pbant. et igit hñt tepore ꝓpter matrẽ vicz negligentiã nram nouercã plecutus fuit sctus Bernh. in quodã sermone dum dixit. In tepido breuis vel rara cõpunctio. aialis cogitatio. bruta puersatio. cui obediẽtia sine deuotiõe f̃mo sine circũspectiõe. ozo sine cordis intẽtiõe lectio sine edificatiõe. qs denicqz vt videm vix pudor cohibet. vix gehẽne met inhibet. vix frenat ratio. vix disciplina cohercet. Et idẽ in alio sermõe. Nõ em spirit z caro ignis z tepiditas in vno domicilio cõmorant. pcertim cũ tepiditas ipi dño soleat vomitũ puocare.

Anxiatꝰ Hãc igit nouercaz cũ sua cognatiõe nolumꝰ regnare sup nos. Lu. xix. quãtũ in nob est: licet fortassis put infra dicet ꝓpter psumptas in spe veritatẽ z mãsuetudinẽ deduxerit me mirabilit dextera psidẽtis. Sz edic nã credebã scientie z sapiẽtie ꝓditiõis vnius ypostasis fore z similis substãtie z tu fecisti supra discretiõis differentiam

Sapia Et bñ. Nã paulus int nos. s. Lo. xij. posuit intellectꝰ discretionez. z diffinitiõe glo. ibidẽ vtriusqz descriptionẽ. vñ nos dicit fore in cõtemplatiõe eternoꝝ vbi est nisi deꝰ cuiꝰ soliꝰ imutabilis est natura scia vero in actõe tpaliũ.

Anxiatus. Nũc scio te vere ꝓsolatricẽ z sinceriss̃ime: sed qñ cõsolaberis me?

Sapia. Nũc tẽpꝰ ecce acceptabile. dic qso tue recẽter anxietatis mẽsurã si volueris.

Anxiatꝰ Vo lo. **Sapiẽtia.** Bũ dare.

Anxiatꝰ Nũc mũdabor a delicto maxio tanti vulneris infixi: sauciatiqz liuore pessimo: tã vehemẽti sono: necnõ tã pauliso platiõis oraculo: nec sufficiũt verba vbi opꝰ est facto. nã putruerũt z corrupte sunt cicatrices mee a facie insipiẽtie mee. z be requirũt mirifici medicamis suffumigationẽ. z igit viuifica me f̃m ꝓbũ tuũ ne pereã potẽtiorꝭ ipietate. qz spes q̃ differt affligit aiaz. Prouer. xiij. sapiẽtis auẽte. z nõ tradas me calũniãtibꝰ me. suscipe f̃uũ tuũ in bonũ: vt nõ calũnient me supbi.

Sapia. Et qs peccauit tu vel parẽtes tui q tanta cruciaris amẽtia?

Anxiatꝰ Fortassis eadẽ insipiẽtia mea. vt dicã cũ Boetio ꝓnotato mestitie cathenis ostricto. li. j. de ꝓsolo. metro. ij. Heu qz pcipiti mersa pfundo mẽs ebet. z ꝓpria luce relicta tẽdit in externas ire tenebras terrenis q̃tiens flatibꝰ acta crescit in imensum noxia cura. Hec ille. Ecce virũ tante phie donis illustratũ. tristitie flagellis ꝓsternatũ. Vñ q̃dã pius cleric reby suis siliter ꝓtra iusticiã depdatꝰ ait: vt de prudẽte stolidus fiat sine mẽte. Recipe rẽ carã violẽter itaqz suã. vñ Eccl. xiij. Felix est ille q̃ nõ habuit animi sui tristitiã. imo felicissimꝰ. qz xps dixit. Tristis est aia mea vsqz ad mortẽ. Matth. xxvj. c.

Sapia. Nõne dicit iuris autoritas: q quis

sua culpa sentit sibi ⁊ nō alteri debet imputari. Et dicit sapiētis curialitas. Qō merito pater⁹ ferre patiēter memēto. Cūq; re
us tibi sis: ipm te iudice dāna. **Anxiat⁹** Fateor inq;: sed culpa sepe ꝓpter bonā fidem
•attenuat: vt legit de Trayano q̄ psequēdo fi
deles se credebat obsequiū pstare deo et hūanū fuisset errare. sz post cognitū errorē dyabolicū
fuit pseuerare. ⁊ sic pseuerā- **Sapia.** Cū tibi ꝓponas: animalia cūcta timere. Unū pci
tia nimiū ꝓfusus fui in boīe. pio hoīem plus esse timendu⁹. vt dicit Cathonis
iudiciū. Unde patiētiā habe: ⁊ li- **Anxiat⁹** Sub potenti manu pati- **Sapia.**
uorē tue nobis anxietatis edicas. •or oppressionis angustias.
Et q̄ potētioribꝫ pares esse nō poterāt languēdo lamētabant impatores. vt. ff. de alie. iu. mu. cā
fac. l. etiā. in pn. nec leges nec canōes (vt ait q̄dā sapiēs ibidē in glo.) ꝑ potētiores patiēti pati-
enter vel ipatiēter nec faciūt reuerētiā nec impingūt honoris colores. Uñ si impator vim patit
a fortiore nō mirū ⁊ fortius minim⁹ a potēte q̄d igit desiderant tui dic queso merorꝫ angores?
Anxiat⁹ Nō rebar fore potētiorē honor⁹ **Sapia.** Dis hō mēdax: solus deus
•sui aut honestat⁹ ꝓprie psecutorē. •verax. nō est bonus vsq; ad
vnū. vñ videas vbi reperias legalitat⁹ nitorē. ⁊ cui tribuas fidei ⁊ spei. caritat⁹ ⁊ iusticie decorē.
Anxiat⁹ Species **Sapia.** Nec cert⁹ fuisti: nec certior esse voluisti. et p ꝓñs
•decipit me. teipm decepisti. ⁊ igitur tibi nō alijs hacten⁹ im-
putare debuisti. nā hec fuit ꝓmi parētis excusatio quē mulier ⁊ ꝓñter serpēs callide circūuenit
⁊ dñs decepto ꝓtra nostri iuris dispositiōez iꝓperauit ⁊ deceptū cū posteritatis sue parētela
Anxiat⁹ perpetuo relegatum in hac valle lacrimarū vel etiā deceptorem cōdemnauit.
•Quid aūt faciā: cū ꝓsolatricē te mox vltro volēter exhibueris. sed nūc affli-
cto mihi maius afflictiōis vuln⁹ infligere conar⁹. ⁊ ꝓsolatiōis bñficiū largit exhibere ꝓmissuꝫ
dispēdiose ꝓro **Sapia.** Vultuloquax sermōe et tardus es exꝑssiōe: necdū **Anxia**
gare videris? edixisti cuias sit: aut q̄s te pcusserit nōdū ꝓtulisti? **tus.**
Dicā ꝓtinus. nā fuit magistrat⁹ vice dei sup caput meū collocat⁹: ⁊imo mea ꝓpria spon
tanea q̄z volūtate pfect⁹. sed colorato q̄daꝫ curialitat⁹ inq̄namēto: in suū ꝓmotorez: nō
subtilit ne ius offenderet qō subtilitatē phiber: sz patēter in exprimēto sensibilit q̄z machinat⁹.
Sapia. Et erat ipe sol⁹ q̄ tā ingratāter cō **Anxiat⁹** Nō: sz placabilē fecit sibi vi-
•tra te parauit arcū ⁊ tetendit illū. rū vicz vtriusq; nr̄m ꝓncipez
⁊ placabat eum cū ceteris opinatibꝫ: put placare solem⁹ potētiorez. et extūc ceteri multiplicati
sunt sup capillos capitis mei: ⁊ cor meū dereliq̄t me. i. ꝓsiliū ꝓprium: cū nemo in causa ꝓpria bo-
nū ꝓferat arbitriū. ⁊ timor ⁊ tremor venerunt sup me ⁊ ꝓtexerunt me tenebre: ⁊ obtusum pe-
ctus habentem. animū ⁊ cor insipidum face- **Sapientia.** Hostem semper emit: qui
re. ⁊ ferebar quasi concussionis crimine. •furem de cruce redemit.
Anxiat⁹ Hec regula sepe fallit: ⁊ fallacie inherēdo fallacia regl'e me decepit. Et mon-
•struosum videt in natura q̄ eadē res ꝯrios effect⁹ ꝓducit ꝓtra iuris traditio
nē. vt ⁊ le. no. lvij. dist. c. Si q̄s. put dicim⁹ eandē rē generare nō posse siml'obligationē ⁊ solu-
tionē. sed hic in ꝓposito videt q̄ eximiū ca- **Sapia.** Ingratitudo simonie mater ⁊ vsurā
ritatis op⁹ generat crudel'odij corrosionē. •peperit: ⁊ nil noui lamentatiōis tue
q̄rela ꝓducit. Audi phos asserentes ꝑ Antipariſtasim tales casus ꝓuenientes. ⁊ reb⁹ materiali-
bus ꝓtrarios effectus inducētes. nā dū lapis ⁊ ferrū frigidissime nature siml'ꝓiūgunt quātū-
cūq; siml'manēt. nihilomin⁹ frigrescūt. sz dū simul violēter collidunt calidissime ignis scintil-
le ꝓducunt. ⁊ sic ꝑ febricitātis intēsissimū frig⁹ calores inducunt sic in ꝓposito. dū caritas hūa
na modū excessit. q: frēm de fluminis impetu aut crucꝫ patibulo seu q̄libet mortꝫ piculo libera
uit. hoc gratissimū pietatꝫ op⁹ ingtitudinis acerbissime violēter obꝓbriū qō dicit antipari-
stasis inducere sepe ꝓsuevit. put in veritate q̄ de⁹ ꝓximis diebꝫ experiēter ꝑ liberatos a patibu
lo. siliter ⁊ de alio grādi piculo vidi cū ingtitudis vicio remetiētes in scādalo. Scis igit Boe
nū sepedictū nr̄e sororꝫ phie pedissequū ꝑ ceteris ꝑclarissimū: fauētis fortune ꝓmissionibꝫ suf-
focatū nunq̄ iꝓperasse: q: mores ipi⁹ nō igrabat: sciēs ipam ꝓuignā negligētie: ⁊ ea lege q̄
ascēderat ꝓsolat⁹ ꝑ eādez descēdebat. ⁊ infima summis ⁊ sūma ifimis ꝓpēsare gaudebat. vt in
ij. de ꝓsola. psa. ij. sagacissime declarat: an ne serpēti leso ꝑ hoīez videt iputādū: si iuxta nature
tue leges homi fancibꝫ venenosis insultāter duxerit insidiādū. verūtū bō q̄ hūana lege diuina
rū q̄z regulaꝫ traditiōe cōstringit si falsuꝫ ꝓmittit. ⁊ quē dñs rectū fecit nō rectū iudiciū ꝓtulit

hic ꝓtra nature legẽ ⁊ recte rõnis tramite turpit delinqt. Uñ ferꝯ de q̃dã patrono q̃ molosuꝫ re
perit rusticanũ in sue domꝰ promptuario. q̃ dũ sanguis massaꝫ totalit esuries deuorarat: beni
gnit abegit. ⁊ nõ ipm sꝫ familiã q̃ sua negligẽtia ꝓtra rei familiaꝫ normas hostijs serãdis nõ p
uidit acrit. **Anxiat⁹** Et vere ille fuit genitor meꝰ q̃ talis benignitatꝫ bñficiũ pegit: et
increpauit. **Sapia.** ·nisi aliud ꝙbis: signis vel pdigꝰs ꝓducas me desolatũ cõsatiõis
q̃ꝫ spei recõciliatione destitutũ penit nũc aut in futuꝫ pfundius ꝓculcare nõ formidas ad in
star amicoꝫ Job. c. xvj. q̃by demũ dixit fastidit ꝓsolatores onerosi oẽs vos: nũq̃d habebũt fi
nẽ ꝙba vẽtosa. Uñ ꝑm Greg. moꝛ. xij. c. ij. Uẽtosa em̃ ꝙba sunt q̃ inflationi tpali potꝰ q̃ꝫ recti
tudini seruũt. sepe aũt mali etiã bona di= **Sapia.** Scito qm̃ nre ꝓsolatiõis apparatus
cũt. sed qꝛ bñ nõ dicũt vẽtosa ꝙba pferũt. in altissimis interne radicati sup sti=
tiose vẽtositatꝫ insult nõ recipiũt sꝫ oia suauit disponũt. Uñ ad nre iã pumpte ꝓsolatiõis iser
tiões. nota q̃ sũt casus fortune dissimiles. ⁊ sunt hoim ꝓditiões mirifice dispares. ⁊ his q̃ ope=
rant magna ĩ mimis: mima põderare nõ postponũt. in magnis. q̃s es tu q̃ tm̃ lamẽtarꝫ ⁊ intri
cas q̃relis? dic noia. dic cogno **Anxiat⁹** Noie voco ꝛ **Sapia.** Felix q̃ potuit mũ
mia quiby cõmunit vocitaris. ·ꝓrio Felix. di vitare ruinas.
Illos felices describit antiq̃tas q̃by ex alieno pstaꝝ cautele piculiq̃ securitas. Status nanq̃ se
quẽtes formanꝫ ex pncipio pcedẽtis. ⁊ sicut cera impssionẽ recipit ex sigillo. sic hũane vite for=
maꝝ moralitas ab exẽplo. Uñ Felix quẽ faciũt aliena picula cautũ. Cautũ ꝙ te nec aliena pi=
cula nec ꝓria fecerũt. ⁊ insup fortune fatalisq̃ pspere ꝓmissa penit te dereliquerũt: ⁊ Felix no
mẽ ⁊ eiꝰ numẽ et omẽ ⁊ exnũc ĩ te nõ pfecerũt. Si aũt alterꝰ agnois vl cognomis designatiõe
fruaris: edic: an vtinam vt fati vel **anxiat⁹** Sũ agnoiatus cãtor in eccl'ia Thuricẽ ⁊
fortune possis arripere signaculuꝫ. ·cogmiatꝰ Uẽmerlin cogmiatiõe ꝓmuniori
Sapia. Intelligim̃ q̃ sis ⁊ q̃d sit cantor. sed fortassis p Antiphrasim. Hã antiphrasis
Anxiat⁹ sermo signat ꝓtraria dicto. ⁊ ꝑ p tue raucedinẽ vocꝫ liquet in sono. Sed de cog
mine tuo dic an sit grecũ. latinũ vel barbaricũ. an res correspondeat edicto
·De ꝓmo talit respõdeo Laborani clamãs: rauce facte sunt voces mee. Ps.
lxviij. sed exnũc intelligas de mei cogno **Sapia.** Scimus quia p ipm
mis significatiõe. vñ scis q̃d est malleꝰ. mallibile cudit ⁊ incꝰ **Anxiat⁹**
Scis insup put dic. Isiõ. ethimo. li. j. q̃ deriuatiua noia ab alijs deriuanꝫ put a mõte mõtanꝰ
Sapia. Sci= **Anxiat⁹** Sic ꝑm eũdẽ diminutiua noia p diminutionẽ signifi
mus. ·catiõis ab alijs descẽdũt. vt a monte mõticellus. a dño
domicellus. ⁊ talit ꝑm grã **Sapia.** Sci= **Anxiat⁹** Sic a malleo deriuaꝝ mal=
maticos deriuari ꝓsucrũt. mus. ·leolus id est puus malleus:
⁊ ꝓria cognomis mei ve= **Sapia.** O frater: nihil fit **Anxiat⁹** Uerũ dicꝫ. et igit
rus sic datur intellectus. sine cã: dicit pbus. ·taꝫ diligent reqrꝫ
de natura ⁊ significatiõe cogmis vt ex eo fortassis aliq̃d iterpterꝫ. ⁊ ꝑ notabilit faciũt leges ⁊ ca
nões. vtꝫ. xij. q. j. Cle **Sapia.** Audi sic exẽplo sinceri? informaberꝫ. pstat modernis q̃
ric q̃. xvj. q. j. cũ ꝓcor. ·quõdã in summi põtificis vicꝫ Martini pape q̃nti curia
vicꝫ Romana duo floruerũt viri q̃si portẽte mõstruose se pre ceteris inter germanice natiõis
supposita gloriose pemĩnẽtia. nã vnus eiusdẽ summi põtificis fuerat pthonotariꝰ: meritis suis
pstãtissimꝰ. alt q̃ꝫ põtificis pdicti curie, pcuratoꝛ: ptentiose famosissimꝰ. Hã ꝓmus cognomie
dicebaꝝ lingua nostra Zwerg: alter aũt cognomiabaꝝ Helling. ⁊ cuiuslibet humilis a pgeni=
toꝛibꝫ stirpis erat radicatꝰ. vñ q̃dã sagax Romanꝰ videꝫ illaꝝ psonaꝝ statꝰ tã excellẽtis curiosi
tatis ⁊ põpe ⁊ magnanimitatꝫ apparatus putãs eosdẽ fore de generosi stẽmatis culmĩe. necnõ
inclite nobilitatꝫ origine. ⁊ q̃siuit igit mirifice post ꝓria (q̃ alꝫ fuerũt notissima) suarũ cogno
minationũ significata. qꝛ lingua germanica sibi mime fuerat nota. ⁊ rñlum accepit q̃ primus
dicebaꝝ zwerg. i. gnanꝰ. ⁊ alter helling. i. obulus. ⁊ q̃ hic verꝰ esset suaꝝ cognomiationũ intelle
ctꝰ. vñ Romanꝰ pdictus cachinno vocẽ mirabilit exaltãs: subridẽdo suos ꝓpalauit admiratio
nis affectꝰ. ⁊ si gnanꝰ inq̃t gigas ⁊ obulus extũc grossus. i. aureꝰ fuissꝫ cogminatꝰ. q̃s tandẽ in
trepide pstiteret añ faciẽ furorꝫ tãti potẽtatꝰ? ac si diceret: nullus. Uñ reuertamur ad ꝓpositũ. si
fuisses malleꝰ ⁊ nõ molleolus. patẽter noie ⁊ recognoiatꝰ. fortassis cudẽdo ⁊ recudẽdo. vt Her
culis clava fecisses mallabilẽ ⁊ ducibilẽ ferri pectoris duriciaꝫ in tuo psecutore tibi put putas
crudelit ferocẽ. ⁊ stetisses incuruatꝰ añ borealis et aq̃lonis ⁊ turbinis ventoꝝ importunitateꝫ

Sed qz malleolus fuisti tanꝯ exilior⁊ potẽtie massam in ꝓspectu te patẽter ostendisti. Vñ q̃dã curiosus notabilit inq̃t. Durũ durũ ꝓtra durũ: dixit malleus ad incum. Notate verba: signate mysteria. Nã malleꝰ dixit ad incũ. qz pariũ fuerũt rebellionis ⁊ temeritatis indurate cõditionũ. ⁊ vnꝰ reuerenter nõ deferebat ad alterũ cũ fuerint similiũ q̃si nature dispositiõis facultatũ sed si malleolus exilioris forme minor⁊ q̃z potẽtie ad magnã ferri seu calibis massam talia ꝓtulisset: tanꝯ mus ad leonis ferocitatẽ prosiliẽdo nihil profecisset. De talibꝫ q̃dẽ molleo similit et inco loquit sacra scriptura. Et ꝓmo Hiere. ix. dñi dicit. vox belli in terra ⁊ cõtritio magna q̃m ꝓfractus est ⁊ cõtritus malleꝰ vniuerse terre. Et Job. xl. Cor eiꝰ indurabit quasi lapis: ⁊ strin gent velut malleatoz incus. Et ibidẽ iterũ dicit Job. denotãdo Leuiathã vel quẽlibet iniquũ psecutorẽ. Et quasi stipulã estimabit malleũ. sup quo ꝯ. dicit Greg. moraliũ. xxxiij. c. ix. circa fi. per malleũ celestis põdus pcussionis expmit. ⁊ sequit. ⁊ q̃d est em̃ q ille Leuiathan malleũ despicit. qz ad iuste ire se põdera velut ꝓtra leuissimos terrores parat. Hec ille. Et sequit in textu de eodẽ Leuiathan vel iniquo pcussore et deridebit vibratẽ hastã. ac si diceret expmissis qz nõ timet põdere pcussionis et hũane videlicet malleo Jabel vxor Habel pcussit clauũ ad tympora capitis Syzare ⁊ defixit cerebrũ eiꝰ sup terrã q̃ defecit ⁊ mortuꝰ est. Judicũ. iiij. Et igit ꝓut pmittit: si malleus ⁊ nõ malleolus fuisses. forsitan ab ictibꝫ persecutorũ te potẽter defendisses.

Auxiat⁹ Uere ꝓnũc fundamẽtaliter ꝓgrederꝭ gl'iose moueris ⁊ cognosceris q̃ diuo

Sapia. ⁊imo diuio clement agnitionis mũere munirꝭ. Ad ꝓpositũ igit ꝓuissime rẽ gestam cognoscere iuberis hz secretoz suoz psecutor meꝰ contra me ruris peritũ virũ vicz prout noiat acre ⁊ noie demonstrat. rusticellũ. id est paruũ. modicũ. exilẽ. rusticũ: sibi conthoralẽ notabilit monoculũ. ⁊ si talis vt patet ex pmissis magnꝰ re similit ⁊ noie foret psonatꝰ rusticus ⁊ binis luminibꝫ esset ad imaginẽ dei creati redimitꝰ crudelit seueriꝰ fortassis tanꝯ p gigantem fuisset psecutꝰ. Nã vt infra tractabit: hũc nota quẽ natura notauit (dicit phus) ⁊ cuiꝰ mysteriũ sit monoculus: videbit ibidẽ dñi exponit q̃s ⁊ q̃lis fuerit quidã quondã Nicolaꝰ. ⁊ si psecutoris nomẽ: cognomẽ ⁊ agnomẽ ⁊ agnoie agnouerꝭ. q̃s dubitat q̃n largiter p omẽs modos interpteris ⁊ de suppmentꝭ ⁊ grauãtis ⁊ oppmentꝭ hũilitatẽ meã dispositiõe penit me certifica-

Sapia. Quis egrotãtis nouit medele ministeriũ nisi grauãtus intellexerit (re coneris. liuorꝭ et materie peccãtis fundamẽtũ; ⁊ cõditionẽ morboz: sic adinstar qz pro nũc nõ tui corpis sed animi lãguentꝭ ꝓcepim⁹ cruciatũ: cuiꝰ nos doctrix medicine sumꝰ ⁊ magistra ⁊ experienter curabimꝰ anxietatꝭ: necnõ doloris interne radicitꝰ incitamentũ. ⁊ q̃ in pꝓsperis ⁊ aduersis semp vnius sis animi dabimus autorũ ⁊ cronicorũ morborum curamentũ.

Auxiat⁹ Tu largiter promittis sicut faciũt parabolarij qui dicunt medici seu empi

Sapia. rici: multa spõdentes. pauca pficientes. Vñ quidã ad presens oua cras pullis sunt meliora. ⁊ si promissa nõ impleueris quisnã promissoris promissoz. ⁊ pmissoris fideiussoz erit in nris terraꝝ habitaculis? ⁊ si fallaꝝ inueneris: qz in altissimis habitas vt i colũna nubis (vt premisisti) vbi demũ vt obses in obstagio aut vadis obligatiõe comprehenderis.

Sapia. Loquere viriliter ⁊ psistas confidenter scientiarũ possessoribꝫ ⁊ facultatis nr̃e professoribꝫ. ⁊ erunt de soluẽdo ad vltimũ quadrantẽ ⁊ nostris parebũt firmit sponsionibꝫ ⁊ cirographũ reperies apud Salomonẽ q̃ nos sozorẽ vocauit. vt patz. c. vij. in suis sapien

Auxiat⁹ Credã tibi. licet fidẽ tantã nõ inuenerim in tialibus.

Sapientia. Israel et cũ alijs terre possessoribꝫ in Bethel.

Dic igit palã quis te pcussit: nec loquarꝭ in enigmate: alioq̃n te fallacẽ opinionis nr̃e libertas apud amicã nostrã videlicz simplicitatẽ

Auxiat⁹ Sũ cõtentꝰ. Nam veritas de terra que nõ queritꝰ angulũ patent accusabit.

Sapia. Habet ne ꝓpriũ no-

Auxiat⁹ ortta est. ⁊ iusticia tibi cognata de celo prospexit. ⁊ vidit afflictionẽ meã mihi per quendã cognomĩe Hithart potẽtioris prout pmittit suffragio munitũ miserabiliter impẽsam. ⁊ ingratitudinis vicio conuolutũ vt redderet ꝓ bono pci se cõtrariũ.

Sapia. minis appellationẽ.

Auxiat⁹ Utiq̃ sic. sumptaz a senatus aplox collegio. ⁊ ipse ẽm Jsidorũ. etbi. vj. c. ix. donatꝰ dicit in hebreo. ⁊ siliter appellatus Leui ex tribu q̃ idez aplus a q̃ est denomiatus fuit ortus. In latino aũt sermõe idẽ expone publicanꝰ nomẽ accepit. qz ex publicanis fuit electus: ⁊ in aposto

Sapia. Nunc loquamur de ꝓdicto cognomẽto. ⁊ cumlatus dignitatem translatus.

nõ sint loquele neq̃ sermones quorum non audiantur voces eorum. id est significatiões eorũ. ⁊ tamen hec dictio Hithart non sit barbaricum:

grecũ:aut hebaicũ vel latinũ.dic q̃so pur ipsius vocabuli ptinent interptando significatiuũ.

Anxiat⁹ Ecce tu coguisti oia nouissima t antiq̃.nõne apõ te est fons vite t cognitio to
ti⁹ hũane:imo supcelestis psideratiõis intelligẽtie:t q̃ creauit te t vniuersa p
mũdũ reqeuit in tabernaculo tuo.t fueras cũ eo cũcta pponẽs.t cũ spũs dñi repleuerat orbẽ ter
rax.tu sciam habebas vocs t varijs liguis loqbaris cũ aplis:imo in liguarũ diuisiõe turrs ba
bel.tu signant officiũ hẽbas distributiõis:t diffusa est gra in labijs tuis.Cur igit q̃ris:cũ cun

Sapia. ctа anteq̃ fierẽt incũctant coguerisq̃
loq in terra viuentiũ salutẽ.dic vt videam⁹ volũtatẽ tuã.t vtrũ nouers an meri
to vel imerito hec paters t sciueris te passuz vel passux tantã put lamẽtars ignominie pssuram.
Hã hactenus pleriq̃ moribꝰ meruerũt viatores(put infra dicet) vite pñtis t future iacturã.

Anxiat⁹ Sũ ptent⁹.Uñ noueris q̃ Aithart est cognomẽ ei⁹: t cõpositũ a duobꝰ in
tegris t incorruptis,sed corrupte designatiões t vi sue platiõis ex ꝟ ydcoma
te indeclinabilibꝰ p oẽs casus pter in ablatiuo:quez declauit in me t dilatauit ꝑ naturã legis
grãmatice in vtriusq̃ nũeri platione.t insup in gdibus vicz positiui t cõparatiui t suplatiui cõ
mutatiõe.si aũt in alijs casibꝰ fuisset declabilis t hũanitas mãsuete cordialit flexibilis.tm̃ for
tassis animi cordis t corpis meox collisionẽ non intulisset interne tã indurat⁹ t imalleabilis.

Sapia. Et si nos q̃ cũcta scibilia nouim⁹ clare sciam⁹ q̃s sit hui⁹ nois Aithart ver⁹ in
terptatiõis intellect⁹.t tm̃ cũ sit diuersax terre linguax incolis ad q̃s pñtes pue
nire poterint vsus.dic ipm cõmuniori descriptiõis designatione trãslatũ:vt nob pateat t ceteris

Anxiat⁹ Ad hui⁹ q̃stionis extricationẽ.nota certox ꝟbox discretionẽ (p vniuersuz.
Hã differũt nois interptatio t nois significatio.vt de biga.c.Aup. cũ pcor.
Uñ certior t ꝑpior est nois significatio q̃ nois interptatio.t arguim⁹ a nomĩs interptatiõe:t
poti⁹ a nois significatiõe.xvj.q.j.Si cupis.t arguim⁹ ex vi ꝟbi vl vocabuli.vt.xxx.q.j.in ꝓn.
t arguim⁹ ab ordine ꝟborũ.de elec.Fũdamẽta.li.vj.§.Prouide.t arguim⁹ ex ethimologia vo
cabuli.vt de despon.impub.Puberes.Itẽ a nois rõne:vt de pben.Cũ fm.His igit pmissis
tis pẽsandũ videt de req̃sitis.Hã nithart dictio cõposita put pmittit ex duobꝰ integrs t incor
ruptis:vicz substãtiuo t adiectiuo.t significãt odiũ durũ ex vi t ꝑpriũ verbi significatiõe descri
bendũ.t iuxta grãmaticalis disciplie leges in generis fortassis antiq̃ t nũeri t psone cõueniũt
paritates.t ait Alexãder.Simpliciũ norma:formab ꝓpositiua.ac si diceret.q̃ hoc cõplexum
Aithart formet norma suox simpliciũ:vicz noium singulox:ex quibꝰ cõponit:vt vicz Ayt et

bart.i.odiũ et durum. **Sapia** Odiũ durũ. **Anxiat⁹** Ita odi uz dux. **Sapia.** pe ꝑpter adiũctũ sibi
ꝟbũ ad piũ transfert significatũ.Hã dixit sapiẽtis autoritas Eccs.iij.Est tpus dilectiõis t tẽ
pus odij,tpus belli t tpus pacis tc̃.Et ꝑpha dixit ps.cxxxviij.Perfecto odio oderã illos.Et
iniqs odio habui:t legẽ dñi dilexit.Sic in ꝟ loco adiectiuũ sibi cõnexũ trahit t artat substan
tiuũ ad impietatis significatũ.Sic ecõtra dixit idẽ ꝑpheta psal.cxxxij.t odio iniq̃ oderũt me.p
ut lex dicit de dolo malo.vt no.Joh.mo.in.c.Si ciuitas.de sen.excõ.li.vj.Uñ odiũ durũ hoc
in loco q̃litercũq̃ fuerit reflexũ vtraq̃ dictio cõiunctim t diuisim terribilẽ sp habebit intelle
ctũ.Hã de ꝓmo dicit Origenes in omel.in dñica.iij.post octauas pẽthecost.Odiũ est ira in
ueterata q̃si q̃ vetustate ipa tm̃ robur accepit.t ita est cõpatio ire ad odiũ sicut vestuce ad trabẽ
q̃ interdũ videt in oculo corrigẽtis.vñ Prouerb.xxvj.Qui operit odiuz fraudulent reuelabit
malicia ei⁹ in cõcilio.De secũdo ptactũ est supra dũ dixim⁹.Durũ durũ cõtra durũ: dixit malle⁹
ad incũ.Uñ,put ꝓnotauim⁹.Si malle⁹ fuisses ꝑ durũ:fortassis ꝑfecisses.vñ Salomon Pro
uerb.xv.Sermo dur⁹ suscitat furorẽ.i.irã.Et ira odiũ generat:dicit Cathonis autoritas.Et
iterũ Salomõ Eccl.iij.Cor durũ male habebit in nouissimo die.dũ dixit Jacob ad filios su
os:vicz Symeonẽ t Leui frẽs vasa iniqtatis bellantia in furore suo occiderunt virũ.maledi
ctus furor ipsox:q̃ pertinax t indignatio corũ q̃ dura.Gen.xlix.t qualitercũq̃ fuerit prola
tũ odiũ durum execrabile t semp immiserabile in se cõtinet predicatũ.Sed dic rogo cognoui
sti ne virũ huius nois q̃ sue significatiõis aut interptatiõis cõtrariũ gesserit moribꝰ apparatũ?

Anxiatus. Huius nois vicz Aithart aut cognois vidi:audiui quoq̃ viros plures
re t noie.id est voce t significatiõe aut morũ cõtinuatiõe raro vl nunq̃ di
screpãtes.inter q̃s legim⁹ de q̃dam Aithart in orientali marchia q̃ nũc ór Austria aut minor
pannonia de nobili parẽtela:qui rusticorũ oium ibidẽ sibi letaliter infestox insautiabilis ꝓse

ctor fuerat mirāde crudelitatis. sed corā pncipib⁹ ꝛ cūctis generosis sue psecutiōis causa fuit ornata rōnabilib⁹ motiuis. ꝛ q̄ edax ꝛ odax osor fuerit p̄ rusticos: ꝑ odiū patent multū habu it colorē. ꝛ igit in diebꝫ illis quē rustici viuentē cōprimere nō potuerūt. sepultū ꝓnūc cōculcare minacit in ciuitate wy- cenneñ. non erubescūt. **Sapia.** O felix vult legꝫ auctas vt se nō artet cui manet libertas Et dixit Seneca. Qui felicitatē suā in aliena ptāte po- suit sollicit⁹ est ꝛ incertus sui. **Anxiatus.** Si sciuissem abscōdisez me fo- sitan ab eo: eo q̄ nudus essem. **Sapia.** Et qualiter eras nudus **Anxiat⁹** Quia nec potētie nec etiā munimine eraꝫ vestitus. **Sapia.** Et igit tibi multiplices occurrebāt tribulatiōis insult⁹. Nā de p̄mo di- xit q̄daꝫ sapiēs. Stude q̄ sis potēs aut potentib⁹ adherere. de q̄b⁹ ꝓphē loquit Grego. moral. xij. c. iij. sic inquiēs. Quib⁹ tñ vicꝫ potentib⁹ nec ꝑ solū sufficit vt ipſi supbiant nisi ꝛ bi q̄ eis cō ñcti sunt de eoꝝ pīguedine etiā ipſi glorient. Nā sunt nōnulli q̄ patronis maioꝝib⁹ adiūcti su- perbiūt. ꝛ de eoꝝ potētia ꝓtra inopes extollunt. Et infra. Quia quisq̄s potēti iniq̄ adheret. ipe quoq̄ de ei⁹ potētia velut ex pīguedine rerū timet. De secūdo dixit frater nr̄ Salomon ꝓ- uerb. iij. Redēptio anīe viri diuitie sue. Et ibidē. c. xix. Diuitie addūt amicos plurimos. a pau pere aūt ꝛ hos q̄s habuit sepant. Sed q̄ in neutra partiū fertilitatis parebāt suffragia. ꝛ igit defecit in salutari tuo ania tua. ꝛ psertim dū odiū durū iuxta sue nature leges patēter ere poten tia quoq̄ stipatū: naturalis quoq̄ senectaꝫ ingentia fulcitū vt te cōprehēderet: vehementer te fuit psecutū ꝛ non erat qui adiuuaret. vñ quasi si voluerat potestate largiter vtebat tyrannica. **Anxiatus.** Utiq̄ sic dña ꝓtutū illustrissima q̄ oēs inimici mei cū eo aduersuz me co gitabāt mala mihi: verbū iniquū mādauerūt aduersum me dicentes. In cordib⁹ suis. de⁹ reliq̄t eum. psequimī ꝛ cōprehēdite eū: q̄ nō est q̄ liberet eū de manib⁹ nostris. **Sapia.** Nūc ꝓpende sincert⁹ q̄ supra q̄si enā gelizando sollerter ꝓphetizauim⁹: dum cor cōtritū nondū tñ hūiliatū in te sincere pspexim⁹. ꝓpter pplexitatū diuersaꝝ con cussus. ecce serpēte lacessit⁹ vel fortuna nō improperet. put p̄misim⁹. nā nature cuiuslibet effe- ctus sua ꝓtulit officia. ꝛ si odiū durū increata corrosiōis exasperauerat ipſius ua. non aliud na turalit pdu- cit nisi sua. **Anxiat⁹** Sūt hec aūt noua. **Sapia.** Utiq̄ sunt vetera imo vetustissima. **Anxiatus.** Dic rogito q̄liter ꝛ quō in vim finē ꝛ euentū vt in me vert⁹ patientie ꝑtus recipiat incrementū. **Sapia.** Ecce ea tēpestatꝫ tranq̄llitate q̄ regnabat Octauian⁹ august⁹ siliter floruit ille rbetorici cādoris monarcha vicꝫ Tullius q̄ in libro suo facultatꝫ eiusdē veteri secūdo famose notauit in effectu q̄ ex natura rerū noīa: ꝛ noīa de reb⁹: psone quoq̄ de noīb⁹: ꝛ noīa de psonis sepissime ptinent ꝛ ꝓprie ꝓduxerūt elogia: put tu ꝓprie supꝫ ab interptatio nib⁹: a significatiōib⁹: a vocabulo: ex verboꝝ ordine notato ꝛ ex nominū ethimologia posuisti patent argumēta. Uñ Justinian⁹ impator sequēs patrē Justinū impatorē ꝛ sequētia noīa re bus esse cōstituit: vt instu. de dona. §. Est ꝛ aliud. ꝛ etiā q̄ res sequunt noīa patuit. nā hic Justi nian⁹ ad instar p̄ris Justini iusticie cultor fuit iustissimus: ꝛ cordintime iura q̄si mortua resu- **Anxiat⁹** Edic ꝑ alia exēploꝝ paradigma q̄ hactenus fuere multū (scitauit radicit⁹. instructiua. ꝛ etiā ꝑ eadē ꝓprie formant argumēta. vt in. c. Cū eterni. de re iu di. li. vj. ꝛ ne vt parafrastes interꝑta **Sapia.** Nōne Julius Octauiani p̄dicti p̄decessoꝝ tiōis designatōne fruaris siniſtra. ceſar (q̄m de vtero matrꝫ cesus) ꝑpetim fu- it denoīat⁹. Scis insup dū Esau nat⁹ esset: ꝛ tot⁹ in more pellis hispidus hoc nomē ꝓterea fuit adept⁹. ꝓtinus alter egrediēs plantā fratrꝫ tenebat manu. ꝛ idcirco Jacob est appellatus. Gen. xxv. ꝛ bi ꝛ sibi sil'es ꝑ sue ꝓpagationis exordiū: ꝛ meritis ꝛ gestis exigentib⁹ cōquisiuere sui noīs eloquiū. Jacob em̄ supla **Anxiat⁹** Contēto: de his q̄ nomīa gestis acquisi- tato: ꝛ esau hispidus interꝑtat. uere. Dic p̄cor qui post noīa primordiali ter adepta pegerūt ge- **Sapia.** Ecce Jesus scōm Jsiō. Hebrayce: grece Sother. latine sta nomīb⁹ cōgruētia. salutaris siue saluator interꝑtat. pro eo q̄ cūctis salutifer venit. Ita notat Archidya. in. c. Decet. de immu. eccl. Item Jacob iamdictus iuxta sui nomi nis cōditiōez ꝓprie decepit fratrē vicꝫ Esau: qui alt. Juste vocatū est nomē eius Jacob. supla tauit em̄ me en altera vice: primogenita mea ante tulit: ꝛ nūc secūdo surripuit bñdictionē meā. Gen. xxvij. Dic aūt Jacob duodecim habuit filios. Primus dicebat Ruben. q̄ videns sibi: vel visionis filius, seu videns in medio, aut videns per mediuz, iuxta Hiero. interꝑtat. Dic

vīsus p patrē Jacob vicz ꝓphetā qualis erat futur⁹ et ipse vidit nequitiā suā quā cõmiserat in cõcubinā patris sui: z per penitentiā recognouit eā. z ideo pater moꝛitur⁹ post multa dixit. tu, ꝓncipiū doloꝛ mei Benek. xlix. Joseph aūt filius Jacob augmentū interꝑtak. cui pater moꝛitur⁹ testādo dixerat. Filius accrescēs z decoꝛ⁹ aspectu ꝛē. Deus ꝓtis tui erit adiutoꝛ tu⁹: z oī potēs bñdicet tibi bñdictionib⁹ celi desup z ē. vt augmētatiōis oīum bonoꝛ multiplicatio ꝑm nois interꝑtationē impleret. Sic ꝓsequēter singula duodecim filioꝛū Jacob noīa iuxta suas videnk interꝑtationes in vitas modificata. Sic Dauid manu fortis vt patebat. aut desideꝛabilis qz vultu decoꝛus z Salomon filiꝰ eius pacificꝰ: qz plene pacē habuit in diebꝫ suis sunt patēter interꝑtati. Et sic de pluribꝫ infinitis veteris testamēti noīb⁹ ꝑm Hieronymū rebꝫ ꝑsonisqz ꝓprie coꝛrespōdentib⁹. sic Senecā dicim⁹ ꝓprie denominatū: qz seipm cõsequēter necauit. Noui aūt testamēti noīa plura vide p magistrū Petrū lombardū in de vitisectoꝛ ꝓprie ad nostrū ꝓpositū interꝑtata. Et Jsiō. ethimo. vij. c. ix. singuloꝛ apl'oꝛ. z ibidez. vj. vij. z. viij. capīs singuloꝛ patrū. patriarchaꝝ. ꝓphetaꝝ. regū. principū z alioꝛ virorū notabiliū veteris testamēti interꝑtationes ꝓprie ad nr̄m ꝓpositū multipliciter facientes posuit p extensum. Et qz pro ut idē Jsidoꝛus dicit vbi supꝛa. qꝛ Petrus dicit a petra: z nō petra a petro nomē soꝛtitus est. Uñ ꝗdam asserūt oēs tali noīe designatos ad modū petre foꝛe plus ceteris ceruicib⁹ duriozes. z ad ois mansuetudinis bũanitatē foꝛe min⁹ flexibiles. Uñ quondā magistratus ciuitatis Erffoꝛdenk. in Thuringia ordinauit z statuit (ꝓut his diebꝫ ibidē seruat) vt in ipsoꝛū senat⁹ seu cõsulatus collegio. qđ multū notabile p ceteꝛ cõsilijs germanie Petrus noīe locū nequaqz debeꝛet hz̄e. Sic quidā dicūt de Nicolao. qz ꝓmus huiꝰ nomis erroneus heretice prauitatꝭ insecutoꝛ. De q̄ dixit Johānes Apocalyp. ij. Sz hoc habes bonū qz odisti facta Nicolaitarū: que z ego odi. z bi nicolaite dicto Nicolao sunt noīati. de q̄ dicit Jsiō. viij. ethimo. c. v. z ꝓtiij. q. vl. Qui vxoꝛē suā dimisit ꝓpter pulcritudinē ipīus: vt q̄ vellet ea vteꝛet. Item voluit vt cõiuges inuicē dū q̄s de suo vel sua fastidiū gerebat cõmutarent. sz si q̄d felicitatis huic nomi remāsit. sctūs Nicolaꝰ epūs exhauriēdo radicit⁹ q̄z spoliādo id ad supos deduxit Uñ q̄dā Posuim⁹ metra: p te ꝓus nunqz audita. Petr⁹ nicolaꝰ fauus totalit equ⁹. Effect⁹ suos nō pñt facere claꝛos. Alius tñ est bonus z naturaꝭ coloꝛ eq̄: qui dꝛ rauus q̄ est int flauū z ceruleū. ꝯ. Nigrū cū flauo mixtū rauū vocitam⁹. Talis sepe lupo coloꝛ accidit atqz moloso. Sz flauꝰ coloꝛ est int ceruleū z albū q̄si giluus. z q̄libet coloꝛ eq̄ cū eo nascit ꝓter albū puruz q̄ raro vel nunqz nasci videk. sz ex tpis ꝓductiōe de griseo transsert. Et vt vltra de ꝓpꝛijs nomib⁹ cõueniens insistam⁹. sunt q̄ putāt qꝛ femelle certa noīa appellatiōe cõiter designate q̄ vel raro vl' nunqz castitatꝭ constant floꝛe choꝛuscāt dēptis q̄ tenerrimis in annis vita functe defecerāt. Uñ Alexāder grāmaticus. Barbara greca genꝰ retinēt qđ hz̄e solebāt. Que sunt mobilia p se fiunt manifesta. Que q̄dā metra p se sagacē ad nr̄m ꝓpositū deducunk planissima.

Auxiat⁹ Dic aliq̄ de ꝑmissis nob exempla.

Sapia. Factū est qꝛ q̄dā pauper scolarꝭ q̄ mēdicare erubuit: sed p pane cõquirēdo fame cõpulsus ante foꝛes cuiusdā diuitis in ꝗdam ciuitate cātauit. z dū diues pauperē inspiceret qꝛ vno naturaꝭ oculo careret. ait. Cuias es tu? Qui dixit. Bremeñ. de saxonia. z vltra: qđ est tibi nomē diues q̄siuit. z hic Nicolaꝰ vocoꝛ rñdit. At diues: tu tres inq̄t ineuitabiles bũanitatis habes defect⁹. quoꝝ si vnū de quolibet seoꝛsum tm̄ sustineres. me⁹ ad tibi largiendū fastidiret affect⁹. Prim⁹ cū sis naturaliꝫ monoculus. z dicit phus. Eū nota quē natura notauit. Scđo cū sis de ciuitate Bremeñ. q̄ sola p ceteꝛ impios generare ꝓsueuit: ꝓut de Magũtia ab antiq̄ neqz dicim⁹. z de Sicilia quā tyrānoꝛ nutricē predicam⁹ z indicia mala de Romanis z Switensibꝫ sepe ꝓpalam⁹. Hā leges notāt loca natiōis. z qꝛ gētes sepe sequunt terre cõditiones generatiōis. vt. ff. de edi. edic. l. qꝛ si velit. Et tercio diues dixit ad pauperē: qz Nicolaꝰ vocaris. qđ fatū ferk male ꝓdictiōis. Vade cū pace. qz de laribꝫ no

Auxiatus. Nõne nicolaꝰ de lyra cū Petro de candia z pluribus alijs hoꝝ noīm designatis p mūdi climata

Sapia. O felix: z hec intētio mea est. Hā si (fuit insignis sacre theologie monarchaꝭ hic z alij alio fuissent noīe appellati extitissent nimiqz electiōis vasa p cūctis mūdi doctoꝛib⁹ meritꝭ potent exaltata. sz ad altū scandendū nō sinebat interꝑtatiōis aut designatiōis noīm natura. Et igiꝭ nicolaū pñtez sūmū pōtificē vicz q̄ntū q̄dā autumāt ad instar alioꝝ finaliꝭ suo dirigendū presagio. z nō caret mysterio ne infructuosa sit nomis appellatio. z quippe post Petrū piscatoꝛē apud omēs z singulos apostolice sedis pontifices non fuit execrabi-

lioz auri ꝛ argēti ꝫ apud modernū Nicolaū ac subtilioz frequēs doloseq; rapacitatis exactio.

Anxiat⁹ Et vtrū nc regule tales ꝑnotate de noīb⁹: co- **Sapia.** Utiq; sic. ꝛ fre-
gnoīb⁹ ꝛ agnoīb⁹ patiant exceptiōis in sulo. quēter in penis.
nā Fredericꝰ impator scōus natiōe Sueuꝰ: iuxta sui vulgaris ideomatis designatiōez dicebat
pace diues. ſz ꝑtinuo ꝛios tranq̄llitati ꝓducebat effectꝰ. Hā pacis ꝓsecutoz suis fuit dieb⁹. Uñ
Nicolaꝰ papa. iij. in. c. Fūdamēta. de elec. li. vj. §. Itaq; ipm suis demeritis exigentib⁹ colubruz
toztuosuz se ꝓstituentē ptātem sctē matris hostē crudelit ecclie q̄ ipm ex vtero genauit notant
descripsit. ꝛ Innocentiꝰ papa. iiij. ipm ꝛ coadiutoꝛes ꝛ fautoꝛes ipius excōicauit. vt ptz in ex
trauagāti: q̄ incipit. Cū in fredericū. Itē papa Bonifaciꝰ. viij. q̄si bona faciēs ꝓgruent interp-
tari poterat. de q̄ demeritis suis exigētib⁹ legit q⁹ papatū intrauit vt vulpes. regnit vt leo. moꝛie
bat vt canis. Sic etiā interptat Bonifaciꝰ. ix. ipse tū p ceteris suis successioꝛib⁹ symoniace pra
uitatis cultoꝛes patent exaltabat. ꝛ insup tpe suo Rome multū ꝛie rerū dispositiōis imago: iu
xta suoz noīm designatiōes degebat. Hā erat noīe quidā Curre cursoꝛ antiquꝰ q̄ currere nō
poterat. ꝛ q̄dā dñs iustus pauperz aduocatꝰ p sūmū pontificē deputatꝰ q̄ iusticie iuuamīa nul
li mīstrabat. ꝛ q̄dā mgr bonꝰ lrarz aplicarz scriptoꝛ q̄ latent bullas falsificabat: ꝛ cātoꝛ ecclie
scti Petri q̄ vocis asperitate totū choꝛ ꝑturbabat. ꝛ ibidē carceria sctā quā despectissimaz in-
colatꝰ ꝓsonaz frequēter cōtamīabat. Uñ quidā Curtizanꝰ recent ꝑsus sup hoc dictabat vicz.
Curre iuste bonꝰ cātoꝛ carceria sctā. Sūt p antiphrasim hec noīa quiq; vocata. Sic etiā di-
cit grāmaticꝰ. Lucus ꝛ officiū parca libicinaq; bellū. Hec p antiphrasim ꝛc. Haz sunt alteri⁹
significatiōis ꝫ ꝑba sue deriuatiōis. Et ecce geomanticos in his mirabilit curiosos q̄ ex p-
prioz nominū vicz hoīm siue locoz: ꝛ ꝑsertim litterarz aut elemētoz q̄ cōscribunt figuris ꝛ ea-
qualitatib⁹ iuxta regulaz pitagoꝛicaz dogmata solēt mirāda de futuris ꝓtingere ꝛ ꝓnostica-
re ꝓtingentib⁹ tanq̄z Astronomi q̄ iudicāt de planetaz necnō aliaz stellarū influentiis: de q̄-
modolibz pagen **Anxiat⁹** Sufficit de ꝓprioz noīm interptatiōib⁹ ꝛ interptationū de
dis ꝓcurrentib⁹. signatiōib⁹. Hūc videndū restat ꝛ refert dicendū de cogno-
miniб aut patrono **Sapia** Uere talia putamꝰ ad instar ꝓprioz noīm paribz ex eisdē pē
minicis dictionib⁹. sanda passib⁹. Est em cognomē iuxta Isiō. ethimo. ſ. c. iij. q̄a
nomī ꝓprio ꝓiungit. Hā vt Act. c. j. Joseph qui cognominabat Barsabas q̄ cognominatꝰ est
iust⁹: ꝛ nō sine causa. qz fuit iustꝰ in oīb⁹ suis operib⁹. Sic Judas cognaminatꝰ scarioth a quo
dā vico vel castello. vt Luc. xxij. et scarioth meroz interptat: quia meroribz ꝑpetuis ꝓculcat. ꝛ
cognoīatus est Petrꝰ Act. x. ꝛ quantū opat nomē Petrus: ptactū est. ꝛ patet q⁹ ceciderat ꝛ nō
collidebat: qz dñs supposuit manū suā: alīs ruinā minabat. Patronomica aūt ꝝ Isiō. vbi sup
dicunt eo q⁹ trahunt a patrib⁹: vt Titides. Titidei filiꝰ. Eneiꝰ. enei filiꝰ. ꝛ ab herode herodya-
des dicimꝰ. Dis insup dieb⁹ iuxta Tullīū vbi sup sepe videmꝰ imo sepissime. exq̄ oīs etas ab
adolescētia prona est ad malū. xij. q. j. Oīs q⁹ oīa noīa cognoīa ꝛ agnoīa ac patronomica ipie-
tatis designificatiōe signicatiōez repsentatiōe animos faciūt correspōdere reb⁹ vñ sunt deriua-
tiua: ac si dicemꝰ in antq̄ ꝓuerbio. Ab impijs egredieꝝ ipietas. ſ. Reg. xxiij. Uñ freq̄nter lupꝰ
cognoīatus sit re ꝛ nomīe taliꝝ digne vocitatꝰ: ꝛ vidimꝰ siliter leporē et vidimꝰ vulpē. vidimꝰ
tardū. vidimꝰ pardū. vidimꝰ curuū. vidimꝰ sine cura. vidimꝰ mala iura. vidimꝰ cordis altuz.
vidimꝰ alte saltum. vidimꝰ raro diuē. vidimus ꝛ agilē. vidimꝰ clamoꝛē. vidimꝰ rācoꝛē simili-
ter ꝛ irā ꝛ pauoꝛē. ꝛ bos ꝛ sibi similes ꝙs raro vel nūq̄z moꝛib⁹ de noīe suo vidimꝰ discrepātes.
Et sic fortassis ad tue questionis lamentū Aitbart vel odium durū putamus per gesta rebus
seu rerū dispositiōib⁹ ꝓgru **Anxiatus.** Fortassis qđ dictū est nō oīno videꝝ errone-
entia ꝓprie ꝓporcionanduz. um. Hūc de agnominib⁹ cōuenit tractandū.

Sapia. Hec ꝝ Isiō. vbi sup noīb⁹ ꝛ cognoīb⁹ ꝓpter gestaz rerū q̄litates accident ac-
cedūt. put Octauiano ꝓdicto. qz auxerat rēpublicā agnoīatꝰ fuit Augustꝰ. Itē
Tarq̄nꝰ impator qm elatōis inq̄nameto nimiū infectꝰ supbo agnoīe fuit palā ꝓclamatꝰ. Sic
q̄ndā Henricꝰ rheni palatin⁹ silr supbo fuit agnoīatꝰ. ꝛ ꝓpē buiꝰ vicij squaloꝛē palatinꝰ digni
tate fuit p fredericū scōm ꝑuat⁹. ꝛ hic fredericꝰ qz rubētis barbe nitebat aspectu barbarusius
longobardoz agnoīatiōe cōiter fuit appellatꝰ Sic Julianꝰ cardialis ꝑsidens in cōcilio Basi
lien. postq̄z mire legalitatis ꝛ deuotōis aq̄ oēs ꝓduxerat apparatꝰ. demū miserabilr maleficiatꝰ
ꝛ a ꝓcilio turpit apostatauit. vñ Julianꝰ scōs apostata a cūctis extitit vsq̄z in hodiernū dīē patē
ter agnoīatus ad differētiā Juliani ꝑmi videlicz impatoris ꝛ apostate ab ordine monachali ꝛ

et catholica fide qui regnare cepit post Constantinũ et filios eius. de anno domini. cccxlij. Sic pñtibꝫ diebꝫ tã nobiles ꝙ plebeos ꝓpter accedẽtis aut supuenientis euentũ q̃litatis videmus agnomẽ sepe ꝓmulgatũ. vt symũ. caluũ. curuũ. rufuꝫ. lõgũ vl' ꝑsutũ. cecũ aut gibbosuꝫ odiosuꝫ. fallacẽ. sedicios̃um. mẽdacẽ vel globosuꝫ. ꝫ ꝗs scit an odiũ durũ hunc vl' illi aut ꝓgenitoribꝫ suis ꝓpter q̃litatẽ rex dispoñ Anxiat' Et ꝗd cõcludis finaliter eliciẽdũ. Sapia. Cõcludum' cũ ꝙndã fuerat agnoiatiõe ꝓportionatũ.

riosus oratores aut dictatores seu ꝓnũciatores vl' relatores incliti spectabilisꝙ Tulij mirifice superexcellẽtisꝙ scie vicꝫ rethorice cultorꝫ seq̃ces florẽtissime speculãtes ꝙ mẽtis hũane sagacitas dulcis allocutiõis modulo flectit. ꝫ stomachãtis ani crudelitas crebꝝ mitigat. ꝫ ꝑsertim dũ laudis ꝓconiũ ꝑsidẽtis aut percipiẽtis ꝓpꝛijs viribꝫ aut meritꝫ sibi cognatꝫ aut agnatis seu cognomiatꝫ aut agnomiatꝫ ꝓmẽdat. vt legit de ipatore Leone scõdo: ꝙ regnũt de anno dñi. dcc. xiij. ꝫ ipe Bede ꝑsbyteri. ꝙ post ꝑsecutiõis insult⁹ sibi ꝑ Tyberiũ. ij. irrogatos respirauit. ꝫ victrice manũ ꝑsecutoribꝫ laudabilit inculcauit quẽ oratorꝫ copiosissimi ꝓmẽdatio recitatꝫ gestibus latissime diuulgare potuit ꝓmemoratis ipm leonẽ fortẽ leonis aniam et leoninũ pectus ac leonicã naturã in resuscitãdo maiestatꝫ impialis extincte potẽtiã ꝫ ecõtra oratoꝛ ad odas virtuperij minaces arcũ suũ de Foca ptinent iperatore possit extẽdere ꝙ regnare cepit de anno dñi. dc. iij. ꝙa seditiõe militari de bũili ꝓpagatiõe vicꝫ plebea ꝑfect⁹ tanꝙ foc⁹ ꝫ ignis scintilla latens exilẽs modica. mox violẽter execrabilia ꝓtulit maleficia. ꝫ int cetera Mauritiũ impatorẽ. cui successit ꝫ multos Rome nobiles suffocauit. ꝫ tanꝙ foc⁹ incẽdij vorag̃ie suo crudelit vniuersitatꝫ Romane colonos dãnificauit. Sic de Luceo papa tertio natiõe Tusco: ꝙ quattuor annoꝝ sui regimis curriculo se talit exhibuit in publico similit ꝫ in occulto. ꝙ ꝗdã vite sue conscius statũ suũ tali ꝑsiculoꝝ descripsit oraculo. Lucius est piscis rex ꝫ tyrãnus aquaꝝ. A quo discordat lucius iste valde paꝝ. Devorat hic homes. hic piscibꝫ insidiat. Esurit hic sp. hic alq̃ satiat. Plus rõnis hꝫ ꝙ rõne caret. Ex ꝗbꝫ oibꝫ colligit ꝙ ꝗs iuxta sue ꝓditiõis omen acquirit nomẽ cognomẽ ꝫ agnomẽ: ꝫ hoꝝ ꝓpter maliciã merit ꝓdere numẽ. vt le. ꝫ no. ij. q. vij. Qui nec. ꝫ. ꝙ. seq̃nti. ꝫ ibidẽ in glo. ꝫ ħ est dicere ꝙ ꝓpter crimẽ aliꝗs ꝓdit ꝗdlibet nomẽ. C. de muta. Propter cãm de quo in glo. in ꝓhemio. li. vj. Anxiat⁹ Tu solũ ꝑfers vetera. ꝗd ad ꝑsentꝫ hec tẽpestatꝫ molimia. Sapia. Hũc siliter de moderna. ꝗs dubitat plerũꝙ ꝓncipũ nobiliũꝙ strẽnuoꝝ ꝫ illustrissimoꝝ ꝓtutes suis nominibꝫ: imo signis ꝫ armis. corrspõdetes: ꝫ etiã tyrãnoꝝ rei ꝗz publice aut honestatꝫ sue vl' honoris ꝑsecutoris moꝛes. similiter ꝓout ꝓmittit interꝓtatores. Nam Venetoꝝ vniuersitas duci Mediolanẽñ. tortuosi serpentis effigiẽ venenũ euomẽtis ꝓvocaciter ascribebat. hinc ecõtra duꝝ eosdẽ venetos piscatoꝝ fortune naugio fluctuantiũ nũc parum. nũc multũ. nũc nihil. nũc periculũ timorosius inferẽtes. et ictu fortune mordaces certo certius ꝑstolãtes ꝓfigurabat. Nam vtriusꝙ ratio nõ omnino vacillabat: nã duꝝ morsu serpẽtino venetos vehementer inuestabat. ꝫ populus Venetus ducẽ naugio frequẽter inculcabat. Sic dudũ Merlinus vates interꝓtãdo Bohemoꝝ ꝓncipũ arma: videlicꝫ leonẽ cũ bipartita cauda ꝫ regni designare diuinaut diuisionẽ: ꝓout videt per rerũ gestaꝝ nuper executiõem. Et nũc his diebꝫ quis besitando claudicat ꝙ sepe nomẽ aut cognomẽ vel agnomẽ persone ꝓditionẽ demonstrat: Unde videmus ꝙ lupus ꝓprie vel appellative denomiatus: lupina seueritate ꝓximos laniabat. Item lepus noie lento passu blando verbo ꝓcedebat. ꝫ mollit sunt sermões eius super oleuꝫ et ipsi sunt iacula. Unde quidã. In siluis lepores: in verbis quere lepores. Itẽ vulpis noie q̃si vulpes ꝝ Isido. raro stabilis. versut⁹. callidus. astut⁹. ꝫ vix fidus amic⁹. Itẽ vrsus vrsina ferocitate ꝓuersantes ꝓcutiebat ꝫ ꝓmioꝛa dãna vidicabat. Et si igit villa Berneñ. lausanneñ. dyocesis ꝙ vrsuꝫ gerit in armis vrsino moꝛe sibi ꝓmiores vicꝫ nobiles ꝫ generosos laniãdo. repellẽdo. penit⁹ ꝗq̃ proscribẽdo ꝙsequebat. ꝗs sane mẽtis actus tales vrsinos nõ interꝓtat? Hinc ad ꝓpositum curuus noie raro ꝙ dyametrũ linealiter cõparebat. ꝫ sinister vocitat⁹ vix rite rectus per ignominis metas incedebat. Et nũc his diebꝫ regentes regalis maiestatꝫ senatũ. quidã dicit sine gratia. alter ꝙ de odij monte vt vltima corrspondeãt primis. videamus ꝗd ꝓ republica per mundũ proficiant vniuersis. Nam pene totus orbis per consolatũ regitur Romanoꝝ regis. Et nunc ad propositũ redeam⁹. ꝫ si Aithart. id est odiũ durum te iuxta sui noiis interꝓtationẽ: imo veri sui noiis designationẽ: imo iuxta sue designatiõis expositionez: imo iuxta sue expositiõis inclinationẽ. odio suo duro vt substãtiuũ cũ adiectiuo ꝙ omia cõue-

niat te diminutū. ꝓtritū ꝛ hūiliatū fuit ꝓsecut⁹ nō mirer⁊. qz qđ suū fuit: vt de serpēte ꝑdixim⁹: naturaliť ꝛ artificialiť fuit ꝓsecut⁹. vñ si nō malleolus ꝫ malle⁹ pōderosus ꝓpetētis fuisses grauedis ꝛ ꝓueniētis te demōstrasses globositat⁊. fortassis vl' sine forte repcutiēdo viriliť tot ictib⁹ tā mirifice nequaq̄ fuisses ꝓsternat⁹ afflictiōis seu anxietat⁊. Attn̄ vt dic̄ verissima iur⁊ autoritas alteri⁹ ꝓtes rōnis antecꝫ interueni **Anxiat⁹** Gratulor tibi tales forte patēter enu- at decretū iudicis ꝓudēter audiēdas. • cleādas. Ecce ꝓsecutor me⁹ instāter se pissime req̄sit⁹: imo verecūdia (si possibile fuisset ipm verecūdari aut cōuicīs grauari) palaz angariat⁹ vt causas ꝓtra ma sue cōmotiōis ꝓmulgaret: aut cur me cederet ad sue veneratiōis ꝛ honor⁊ ostētationē reseraret Ad hui⁹ tn̄ req̄sitiōis ipulsionē: licz naturaliť dicat penit⁹ corā illustrib⁹ ꝛ potētib⁹ ꝛ honorādis: forte ꝑ magnitudie reuelationū mearꝫ: tanꝫ surdus nō audie bat: ꝛ sic̄ mut⁹ nō aperiēs os suū. ꝛ fact⁹ fuit sic̄ hō nō audiēs ꝛ nō hns in ore suo redargutōes. **Sapia** Frat⁹ ne ē sic̄ cayn frať abel ve- hemēť ꝛ cōcidit vl'n⁹ ei⁹ Gen. iiij. **Anxiat⁹** Credo q̄ sic: attn̄ nō erubuit. • qz naturaliť naturali tāto san guīe vt valerz erubescere caruit: ꝫ palefact⁹ orizādo singultauit: ꝛ cripātes collisit dētes. ꝛ ꝓtra gētes q̄ fuerūt i circuitu fremuerť ꝛ meditati sť inania: qm̄ irritatōis obtrectamēta ꝑ excusatio nis extricamēta nūꝫ **Sapia** Et q̄ fuerť obie ctiōis plamēta. **Anxiat⁹** Hec fuerāt i bz eius ꝑmōis ꝑ ipm fuerūt euulsa. ꝓplatiōe ꝓcitamēta. q̄ ex su is ꝓbare volui codicib⁹ q̄ innocēter fui flagellat⁹ ꝑ ipm tota die ꝛ castigatio mea ī matutinis. ꝛ in media nocte surgebā ad ꝓfidēdū nomē dn̄i. ꝛ ad faciēdū officiū ꝓpter bn̄ficiū. ꝫ illi⁹ bn̄ficij mercede ꝑ ipm fuit defraudat⁹. ꝛ q̄tidiano stipēdio fideliť deseruito ō labīs meis sitiētib⁹ spo liat⁹. vt dicere ꝛ clamitare coartarer. ach miser crutior tm̄ bonū eē ereptū defaucib⁹ meis. ꝓij. q. j. ō. Qui **Sapia** Scim⁹ em̄ q̄ merces mercēnarij seu oparij retēta: tm̄ ē pctm̄ q̄ ꝑ ceter⁊ bus aūt. • clamat ad celū. put ꝑ Jacobū i canōica sua. c. ij. ꝛ ꝑ Job. c. xxxj. in fi. no tabiliť vī ꝓbatū. ꝫ si ad tue garrulitat⁊ clāgorē obmutuit ꝛ q̄d siniſtri sup̄ b̄ tue curialitat⁊ indu stria recent interptari ꝓsumit. Nā xp̄s dn̄ accusarec innocēs pure tacuit: ꝛ taciturnitate sua se- uis erroribus acclamātiū iudeoꝝ. put est fides nr̄a minē ꝓsensit. ꝛ in b̄ iuristaꝝ opinionib⁹ q̄ ta cētē ꝓsentire ꝓfitenť se **Anxiat⁹** Et si xp̄i vestigia fuisset secut⁹: ꝛ tanꝫ agn⁹ corā tōdē nullaten⁹ cōformauit. • te ꝓseuerasset māsuetudie mut⁹ me q̄ssatū inopia voce sua nō fuisset tā crudeliť ꝓsecut⁹: nā lepre latētis corrosio in lingua porci: ꝛ ꝑ raudecinē vocis examiať: ꝛ infirmitat⁊ cruditas in ꝑ **Sapia** Fuit ne libera sue fundo stomachi putredie suffocať. tyrānidis potētia. **Anxiat⁹** Nequa • q̄ꝫ sz mi nimū fuit alioꝝ volūtate limitata. nā pl⁹ creaturas q̄ creatorē timuit in estuātis sueq̄ latentis corrosiōis febri **Sapia** Dixit Aug. Qui timet dn̄m: oia timet eū. q̄ nō timēt dn̄m ille ti- citanti consci⁊. • met oia. Hoc visuz ī Dyonisio rege sicilie tyrāno tyrānoꝝ seuis simo. q̄ dn̄m nō timuit. Un̄ sup̄ vertice gladiū ꝑ singl'os dies ꝛ horas suspicabať pēdere in filo tenui bis acutū. Nā nō ē nouū q̄ timor ꝛ amor ꝛ fauor puertūt iudiciū: imo q̄ ꝓpter timorē nō defendit vl' ꝓnūciat ꝓbitatē ꝑ **Anxiat⁹** Et b̄ est qđ so- **Sapia** Fortassis ani- ditor est. xj. q. iij. Nolite timere. • lebam pauere. ma sua ꝑ tedio dormitauit: ꝛ q̄ tui clamor⁊ anxietatē nō; studio ꝫ sopore calcauit aut insaniuit aut bn̄ sensat⁹ te insensatū decreuit. ꝛ igiť flagellū ad dorsuz asini pigritātis ꝓfligere nō formidauit. ꝛ in b̄ ob sequiū deo ꝓstāter p̄stare voluit: aut iniq̄ dictamis ꝓnūciamēta corꝛupt⁹ dictare ꝓsueuit. ꝛ q̄ ꝑ silia te grauare nō ꝓtremuit. Nā sel' vel pluries adulterij ꝓuicio ꝓtamiat⁹ itez adulterari vel fornicari min⁹ abhorruit. ꝛ sel' homicidij seueritate coinq̄nat⁹ iterū occidere tepidus erubuit. Un̄ dicit lex in autē. vt hi q̄ ob. se habere. coll'. vj. §. ij. q̄d em̄ hō ad maliciā semel dedit⁹ nō ad- inueniat. Itē Nō olla noua capit: inueterata sapit Un̄ ꝓseq̄nť inducit: q̄ ꝓsuetudo erat altera natura. Un̄ dixit Laurēt⁹ poeta deluſoribꝫ pdere vel lucrari solitꝫ q̄ nō est ꝓsuetis. Un̄ legit q̄ iuuēcula regalis Alexandri tpe magni nutrita veneno qđ ceterꝫ boib⁹ mors est: sibi vite fue rat alimentū. ꝛ b̄ assuete sollicitudis ꝓtinuate introduxit incitamētū. ꝛ sic tue chorusc atiōis p uocamētū lentius q̄ꝫ ptrāsiuit. **Anxiat⁹** Ad veritatez diſiūctiue sufficeret q̄ vna forct lamētabiliť etiaꝫ ꝓclamatū ꝛc. • vera cū sp̄ sit dubia. de rescrip. Inter ceteros. de q̄ clare Dynus snp̄ regla locupletari. li. vj. ꝫ ille q̄ nil ignorat nosci in bas q̄ sunt verisiliora sed ego q̄d eligā ignoro. ꝫ forte ꝓstat q̄ quācunq̄ dicim⁹ elicero nulla videť cordintime sana. Nā bon⁹ homer⁹ dormitauit. ꝫ ipe fortassis nō dormitat neq̄ dormiuit in sua ꝓscia curialiť

largissima. licet siluerit nec insanierit. sed fortassis ꝓscius egrotãtis animi ꝑ effimerã corrodẽtis odꝫ ꝑ peccãtes humoꝝ. coagulatiões: ex male cõpletiõis ꝓglutinatiõe stomachi surſuz extantes stomachabat: ꝛ talia dire ꝓfecit. ꝛ insup ex ignorãtie nubecula nihil obmisit. cuz doctor exꝑtus sit iuris canonici ꝛ causaꝝ auditor fuerat in ꝓcilio Basiliẽsi: ꝛ infinitas sentẽtiaꝝ leges promulgare ꝓsueuit ꝛ q̃les ille cordiũ scrutator ꝛ extremꝰ sentẽtiator ad vltimi quadrãti suputatiõez rigidissime cõsignauit. Hã testat veritas q̃ tpe sue ꝑsidẽtie Johãnes Crisost. qui ōr os aureũ stilo sue curialitatꝭ dictamia iurꝭ ꝛ eq̃tatis registrauit. sz nõ ille de q̃. xcvj. dis. Duo sunt ꝛ. iij. q. v. Quia suspecti. Sz si me insensatũ reputauit. nihilominꝰ mihi grauit iniuriatꝰ est. q̃a etiã fatuꝰ iniuriã patit ꝛ nullã facere ꝓsueuit. sciuit tñ me sue facultatis ꝓfessorẽ ꝛ olim ꝓmotũ ꝑ examis rigorẽ añq̃ ipe ꝓmoueri meruerit. ꝛ insup nouit me sibi senioꝛẽ. attũ canis meis ad ꝓceptũ salomõis mime pepcit nec ꝓsiderauit q̃ his gl'iabat Eleazarꝰ. de q̃ sc̃ptũ est q̃ cogitare cepit etatꝭ ꝛ senectutꝭ sue ꝑeminẽtiã dignã ꝛ ingenuã nobilitatꝭ canicie. iij. Mach. vj. q̃ ꝑ dictũ sapiẽtis testimoniũ dicit gl'ia senũ. Sap. iij. **Sapia.** Sed si vir ꝓtudẽs est: vidimꝰ mũdi ꝓtudẽtiores sepe stultissimos actꝰ ꝑpetrantes: vt patuit in Salomone Dauid regꝭ filio. ꝛ nup in Felice papa q̃nto. Hã ꝑmꝰ mulieꝝ blãdiciis stultissimũ crimẽ idolatrie cõmisit. ꝛ secũdus ꝓnceps famosissimꝰ tõsurare se ꝑmisit ꝛ papatũ assumpsit quẽ tñ derisione dimisit: ꝛ sic de pluribꝫ alijs. ꝛ sic nõ est nouũ sapiẽtes infatuari. Sz si vir ꝓtus est de q̃ iurꝭ scia ꝓsumit mlta benignitatꝭ bñficia ꝛ grauit ꝺ iurꝭ ꝓsumptiõez peccauit q̃a scivit q̃d fecit. put xp̃i ꝓsecutores vicz legispiti Layphas Annas ꝛ põtius Pylatꝰ: ac ꝑl'i seniores ꝑ q̃bꝫ ipe xp̃s in patibulo crucꝭ moritur. nõ oravit. sz uñ ꝑ simplicibꝫ q̃ nescierũt q̃d fecerũt ꝛ illis pepcit. sed q̃d vult ꝺ dicere q̃ Johãnes cri- **Auxiat.** sostomus os aureũ dictamia registrauit: Hõ est heu ꝓtrariũ veritati q̃ tpe sue ꝑsidẽtie in ꝓcilio dicto Basilien. put ipe fuerũt causaꝝ auditores. ꝛ scie ꝓcilij ꝑsidẽtia. ꝓpine nõ esculẽtis ꝛ poculentꝭ iuxta iurꝭ traditiões. vt de ꝓfti. Statutũ. li. vj. vt breui tpis spacio ꝓsumarẽt ꝓcesserũt. sed ne ꝓmibꝫ scaturirẽt. ꝛ vt mãna tpe Moysi ibidem reseruatũ putrefieret. vt Exo. xvj. adiuuẽtũ est vt hmõi ꝓpine i nobilissima auri minera: vt nõ tm̃ oris sz integri hois effigiẽ in se ꝓtinẽs. vl'auri ꝛ argẽti vasculis ꝑ clientulos ꝓpararẽt. aut vt munuscula cũ iurꝭ tramite nõ multũ discreparẽt. ꝛ subtiles forme cõmutatiõis intueniret fctm̃ ẽ ita Hã decretal'ꝑdicta vult vt donaria sint ꝛ sculẽta vl' poculẽta. vñ si nõ ꝓcise fuerit talia. attñ vt dic̃ lex q̃ ꝓprie est inesse vr̃. ꝛ igit̃ diligẽter exhiberi vasa studiosa ꝓciosa iudicibꝫ solebãt. de q̃bꝫ edulijs ꝛ poculis fecũdissima sumebat. Hã in Assueri regꝭ cõuiuio aureis poculꝭ inuitati bibebãt. Uñ dixit Jsiõ. ꝛ br̃. xj. q. iij. c. Panꝝ dũ nõ bz q̃ offerat nõ solũ audiri ꝓtenit: sz etiã ꝓtra veritatẽ oppmit: cito violat auro iusticia. nullãq; reus ꝓtime scit culpã quã redimere nũmis extimat. de q̃ clariꝰ nup sc̃ptũ in tractatulo de ãno iubileo. Uñ ꝓtinẽter ad ꝓpositũ nr̃m. put infra sinceriꝰ dicet: nõ est admiratiõis obstaculũ: q; hmõi cõciliũ in spũsscũ gr̃a solẽnit inchoatũ et ad pleroscq; tpoꝝ revolutiões ꝓtinuatũ. nũc ꝓtra iusticie per ipm grauit offense dictamẽ patit in suppositꝭ ꝑ mũdũ dispersis tanq̃ iudei post birim serenissime ciuitatꝭ desolationẽ: sui iuris suppssionẽ, vt ꝓprie dicã cũ Salomone. Vidi in loco iudicij impietatẽ ꝛ in loco iusticie iniq̃- **Sapia.** Bñ dicis. Hã ꝓprie cõtra hmõi iusticie ꝓfectatẽ. iustũ ꝛ impiũ iudicabit dñs. torez Deut. xvj. dixit moyses. Juste q̃ iustũ est exequarꝭ. q̃ ꝓueniẽter ad ꝓpositũ tuũ exponit Greg. moꝛ. ix. c. xiij. in fi. sic inq̃ens. Jniuste quippe q̃ iustũ est exequit̃ q̃ ad defensionẽ iusticie nõ ꝓtutis emulatiõe. sed amoꝛe ꝓmj tpalis excitat. iniuste q̃ iustũ est exequit̃ q̃ ipam quã ꝓtendit iusticiã venũdare minime veret. Juste ḡ iustũ exeq̃ est in assertiõe iusticie eandẽ ipaꝝ iusticiã q̃rere. Hec ille. Uñ sane ꝓspicias ne ꝑmissoꝝ occassiõe ꝓtamineꝭ detractiõis rubigine: ꝛ placeat oñdere diffusi? q̃d ex ꝓmissis satyri co more platꝭ effectua- **Auxiat.** liter volueris inferre. Notabiliꝫ notabo q̃d ꝓtulit phs physicoꝝ. j. ꝛ no. in. l. Si arrogare. ff. de adop. q̃ ex vno incõueniẽti sequũt plura. ꝛ a fortiori ex pluribꝫ incõueniẽtibꝫ iniq̃ plerũq; plura sequũt impũnẽtissima. vt ꝓmis nunq̃ correspõdeat vltima. Hã scis q̃ in oñi artiũ: imo sciaꝝ disciplina iuxta suaꝝ normas regl'aꝝ ordo talis seruat̃ q̃ in vno re? (nisi resipiscat) oĩm reus iudicat̃. vt de re. iurꝭ. Defleat. ꝛ exẽplũ ponam? in musica ꝑ beatũ Greg. vl' alios mgros artificialiꝫ dictata. Hã dũ semel error in ꝓncipio vel medio cõmittit̃ ꝛ nõ reficit̃: q̃ ꝑ oẽs ꝛ singl'as subseq̃ntes notaꝝ ꝛ odaꝝ ꝓtinuatiões: ꝓtinuo dulcis modulatio simphonie seu euphanie aut europonie dissipat̃. ꝛ sibi cõtrariũ. vicz dyaphonia. i. vocꝭ dissonãtie discrepãtis corruptela gñat̃. Sic dũ incõmẽdabilis

armonia iusticie fallaç sentētie, psodia semel emittit. ꝛ dū de similib⁹ idē fieri deberet iudiciū pseq̄nter ꝓtinuo sonus iusticie sil'iter ꝛ eq̄tatis discrepare ꝑcernit: vt ex incōueniēti mlt̄iplex in cōueniēs seq̄ videat: ita vt si nō sunt singla ex multis tñ collectꝫ pietas offendat. vñ nō incōueniēter dicā cū regla iurꝫ li. vj. Semel malus sp̄ p̄sumit esse malus. Exēplū videt in. l. Nō ois. §. A barbaris. ff. de re mili. vbi dr q̄ si miles male se habuit in militia semel: nō est ei de cetero credēdū: etiā si mlt̄os fecerit strēnuitatꝫ act⁹. ita q̄ ex vno icōueniēti mlt̄os patiat infelicitatꝫ

Sapia. Quis dubitat iuxta mentez Senece q̄n gesta ꝑtutū enarrare sit vticz (insult⁹. laudare: ꝛ ecōtra vicioz act⁹ refricare sit ꝓnter ꝓtrariū laudis inculcare. Nā fortassis ꝛ si tu⁹ animi psecutor ꝛ rez pñs astaret, ad tue q̄stiōis, pmulgationē ꝓtinēter replicaret: ꝛ tuas intricatiōes satyricas q̄z modulationes: ꝛ fantasticas ypostases penit⁹ elimaret.

Anxiat⁹. Uere ꝓstat q̄ effectualit̄ cūcta ꝑ mee ꝓtinuatiōis telaz exhoz tamēta clā ꝛ palā ꝛ añ facie oīm ꝑploz si bi cognitoz, pmulgata certissime nouit.

Sapia Et q̄d rñdē do ꝓduxit.

Anxiat⁹. In sūma patēter retulit q̄ nō aliud nisi

Sapia. Et q̄d anxietatis tue iusticiaz mihi ministrauerit.

Anxiat⁹. Perplexitatis mee simplicitas gesta seriatim sepe resumpsit. ꝛ iusticiā eius assertā similit̄ recōmēdauit in finez vt recōmēdatū ꝑ me ꝛ ip̄m ꝛ iterū multiplicit̄ ꝑpalatū ꝛ publicatū ꝛ singuloz auribꝫ inculcatū ꝑ iniuria sibi taliter illata reputari non possit. Nā nimis indignū videt iuxta sctōrū iuriū decreta: vt qō q̄sq̄z sua voce dilucide ꝓtestatus est in eundē casuz valeat ꝑprio testimonio infirmare de ꝑba.

Sapia. Et q̄d ꝑ ꝑ pseq̄nter vis inferre: aut ꝑ tuas. qō mysteriuz ꝓtendis introducere.

Anxiat⁹. Nā nō aliud nisi si simil' casus casibꝫ meis lamētabilit̄ ꝓnotatꝫ casualit̄ aut studiosus euenerit. extūc videret si ꝑsonaz acceptor existeret si ex eodē themate. vel sil'i ꝓtrariarū normas sententiaz dictaret ꝛ pateret ꝓfecto si dictamē vltimū pri-

Sapia. Prohibe linguā tuā a malo ꝛ labia tua ne loq̄nt̄ dolū. diuertis correspōderet. te a malo ꝛ fac bonū. ꝛ inquire pacē ꝛ psquere. i. valde sequere eā. Nā cogn⁹ q̄ tu lamētabilit̄ lamētaris: ꝛ lamētando cū q̄relis statui psecutorꝫ tui multiplicit̄ (vt nob videt) iniuriarꝫ. et q̄ pseq̄n-

Anxiat⁹. Uirtutū dña: non est ita. Nā si ter iusticia dictante detractorꝫ pena punierꝫ. ꝗs veracit̄ cōquerit̄ de dāno sibi talit̄ infecto. iniurie quicū nequaq̄z irrogat. ꝓut Jo. an. in addi. spe. sup Rubr̄. de iniurijs notabilit̄ tractare videt. de q̄ ꝓtestor ꝛ hāc ꝓtestatiōis recitationē: in auribꝫ tñ audientū male sonantē anxietas mea semp ad animi refocillatiōis incremētū replicauit. licet ꝓncipes sacerdotū ad p̄sidētis ꝑsonā ꝓut factū est de ceco ꝑ xp̄m illumiato ne gestū narraret. mihi duxerit firmiter inhibēdū. ꝛ h̄ ad redibitiōis bñficiū diligēter impediēdū in aiaz suaz grāde piculū sup ablatis iniq̄

Sapia. Et vticz si rerū ꝑ ip̄m gestaz causas patēter infecisset ꝛ nō tacuisset restituēdū. set. sibimetip̄i maledixisset. sed si gesta rōnis pallio nudata curialiter nō vestiuit, pdigus fame sue ꝛ bonorꝫ sui frōtosus psecutor impudent' apparuit. sinautē ipsius psecutio neq̄ssimū psecutiōis gen⁹ extitit. Et ꝗs sibi nequā: cui bon⁹ erit? Eccl. xiij. Et dixit Boeti⁹. iij. de ꝑsol. ꝑsa. iij. nā si neq̄cia miseros facit miseriores. sic necessario est diurnior neq̄z ꝗs infelicissimos esse iudicarē si nō coz nequiciā saltē moꝛs extrema finiret. Etenī si de prauitatꝫ infortunio vera inclusim⁹ infinitā liquet esse miseriā quā esse ꝓstat eternā. Et dic̄ Aug. Crudelis est q̄ negligit famā suā. i. bonorē. Cōsciētia aūt nob necēaria est ꝛ fama bona quātū ad alios vt lux nr̄a luceat coꝛā boib⁹ vt videāt opa nr̄a bona. Et dixit sapiētissimus Salomō. Cura habe de nole bono. h̄ eñ magis ꝑmanebit tibi q̄z mille thesauri magni ꝛ ꝑciosi Eccl. xli. Itē phs Maximū bonū eternoz est honor cū sit ꝑmiū ꝓtutis. Ecce q̄z crudel' psecutio ipsius honoris, ꝓut crudelius peccat occisor suū ꝑsius q̄z alterius coꝛpis ad instar scabronis q̄ vt ledat irritantē: infixū relinq̄t hamū suū in eiusdez vulnere. ꝛ pdit vitā vt inferat vindictā. sic psecutor iniqu⁹ vite sue pdit decorē. i. aiaz. famā ꝛ honorē in finē vt irritāti moꝛ inferat liuorꝫ do-

Anxiat⁹. Et forte tepidus. i. nec calidus nec frigidus. ꝛ pseq̄nter in desperatio (lorē. nis statu: de quo ꝑdixim⁹ ꝛ sine fructu bonoz operū ꝑsumat vitā ꝛ sterilē aiam gehenne cruciandā tradidit ignib⁹: aut fortassis tanq̄z ꝓpus: imo plus ꝓut apparet supmirande dilectiōis, ad suos ꝓfratres gerebat excellēter effectus. Nā ꝓpus vt ecce vnicus ꝛ pau ꝛ nudus: ꝛ ꝑ parte patris omni cognatione destitutus venit in terrā. passus ꝑ die ꝛ noctē: ꝛ semel tradidit coꝛp⁹ suū ad flagellandū et crucifigendū: ꝛ demū sepultus: ꝛ subito q̄ nudus fue

rat decorẽ indut⁹ est ⁊ pcinxit se virtute. ⁊ q̃ solus ⁊ vnicus venerat: in vilissima terrax tuguria reuersus est cũ magne laudis glozie ⁊ bonozis magnificẽtia cũ turba magna quã dinumerare nemo poterat ad regalia celestiũ tabernaculoz palatia. Dic aũt pfidẽs (nisi resipiscat) suoz ũ ꝓfratrũ salutẽ vanissimã multũ carius cõparabat. ⁊ igit vt p suos merito credit magis diligebat. nã nõ tm̃ corpus corruptibile. put xp̃us ad semel moriendũ prostrauit. sed ip̃m insup ad sempiternã mortẽ: ⁊ eternos cruciat⁹ in carnis resurrectiõe generali cõgregatione q̃cz crudeli coaptauit: ⁊ finalit aiam ⁊ honorẽ ⁊ famã pciosissimas in ꝑpetue pditiõis maledictionẽ pcipitare nõ expauit. ⁊ sic sincere supputas in infinitũ acerbioris pene ꝑ sua sollicitudis labor̃ mercede volũtarius recipit vltra q̃ xp̃us p̃mioz tallionẽ vt dicat insipiẽter. maiorẽ caritatẽ nemo habet vt aiam suã ponat q̃s ꝑ amicis suis. Jo. xv. Nec est hoc nou ũ pastores eccliax. imo pncipes terrax ponere suas aias ⁊ honoris et fame ⁊ futuri corpis salutẽ ponere ꝑ ouib⁹ suis. et plus ad necis sempiterne pnitionẽ q̃ ad eterne vite felicitatẽ. vñ Greg. in pasto. c. xix. Ne placere rector suo studio hoib⁹ appetat. sed nõ q̃d facere debeat intẽdat int hec necesse est vt rector solerter inuigilet: ne hũc cupido placẽdi hoib⁹ pulset. ne cũ studiose interioza penetrat cũ prouide exterioza subministrat se magis a subditis diligi q̃ veritate querat: ne cũ bonis actib⁹ fultus a mundo videat alienus. hunc autoz reddat extraneũ amor suus hostis nanq̃ redemptoris est qui per recta opera que facit eius vita ab ecclesia amari cõcupiscit ⁊c. Hec ille.

Sapia. Et si talit cuiq̃ ꝓtingeret. vach q̃ impudẽter imprudẽter q̃ turpit q̃ inutiliter ⁊ q̃ viliter cũ laboris certamine pretiosissima perdit aiã: ⁊ cũ tali iactura de qua dicit Cathonis autoritas. Dum labor in dãno est mortalis crescit egestas: imo patenter imortalis crescit calamitas. videlicet anime: quã tam gloriose cancellar̃ Parisien cõmendat legalitas. dum inquit O anima insignita dei imagine. decorata eius similitudine. despõsata fide. decorata spiritu. redempta christi sanguine. deputata cũ angelis. capax beatitudis. particeps rationis. quid tibi cũ carne putrida? cũ tanto sis redimita decore serenitatis. Et hec quantum de anima. Sed de honore ⁊ fama quid dicemus prestantissimis. Hã ꝑm Asten. per exhibitionẽ bonoris testificamur de excellẽtia tot⁹ boĩs. ⁊ q̃ caret illo: nũq̃d est tanq̃ bestia? Differt aũt honora laude. q̃a laus tm̃ ꝓsistit in singnis verboz. honor aũt in q̃buscũq̃ signis exterioris. ⁊ laus includit in honore. ⁊ p laudẽ diuulgam⁹ famã bonã in boĩe. Sed nũc audiam⁹ de corpore q̃ recuperam⁹ clarificatũ cũ honore in generali carnis resurrectiõe. aut tũc dãnabimur cũ codẽ cũ anime honoris ⁊ fame ꝑpetua damnatiõe. Nũc ꝑpendam⁹ q̃ pciosa imo piculosa sit ruina mali presidentis. qui cũ Juda mercatore pessimo eternam recipit mercedem laboris.

Anxiat⁹ Ad nostrũ aũt pũssime ꝓpositũ audiam⁹ prosam nouissime gestoz. Ecce dñ nup Eugeni⁹ papa q̃ntus cõduxerat (vt asserit) pcio certos nobiles germanie vt capent ⁊ pñtarent sibi cardinalẽ Arelaten. cõcilij Basilien. p̃sidentẽ ⁊ regẽtẽ ptũc in castris pcilij cũ exercitu plator magno p̃ puicia ambulantẽ: q̃ dñ vix ⁊ solus euaserat. inq̃t in sessione dicti concilij publica. clarius ⁊ pcriosus vẽditus sum q̃ christus q̃ solũ pro triginta argẽteis fuit traditus. ego aũt pro triginta milib⁹ aurecoz erã venũdatus et euasi minas boĩm in nomine dñi benedictus. Ecce nunc nouisti nouissima ⁊ antiqua. nunc ostende mihi tue consolationis firmiter p

Sapia. Tu cognouisti litteraturas introibis in potentiã dñi. videlicz mississe remedia.

Anxiat⁹ Pauper sum ego in laboribus a iuuentute mea nõ exaltatus sed humiliatus

Sapia. partz virtusq̃ pncipis ⁊ iudic): ⁊ memorabor iusticie tue solius.

Anxiat⁹ sum ⁊ conturbatus: ⁊ si voluero cõtendere cũ eo: vt dixit Job. c. ix. nõ potero ei respõdere vnũ. vicz aureũ pro mille quos ipse possidet. vnde nolo multa fortitudĩe cõtendat mecũ: nec magnitudinis sue mole me premat. sed ꝓponat corã dño equitatẽ cõtra me: et perueniat ad victoriã iudiciũ meũ. Job. xxiij. et igit sine tali forensi contentione que foret immortalis ostende nob salutare tuũ. q̃ al's pa

Sapia. Et q̃s patientia pauperũ non peribit in finem.

Anxiat⁹ Scis virgilĩũ optimũ poetax: prout narrat suis in scripturis propter Mantuane ⁊ Cremonen. vrbiũ dissensiones in medio suas corũdẽ locoz possessiões collocatas ⁊ desolatas q̃didisse: et pauptate depsum exulando impatoris Octauiani maiestatẽ sibi ꝓpitiã simpliciter impetrasse. sic me noueris ꝓpter vrbis Thuricen. ⁊ Switẽsiũ vniuersitatũ guerrax cõquassatiões collisuz: rerũ facultates amisisse ⁊ inedia cõcussum eiulando tue magnificẽtie dona petituruz bũiliter acceleraſſe.

Sapia. Quid aũt vis vt faciã tibi?

Anxiat⁹ Dña vt videaz. ⁊ ꝑm multitudinẽ doloz meoz in corde meo cõsolatiões tue letificẽt aiaz meã

Sapia. Juxta p̃dus afflictiõis (dicit Greg.) dispẽsat mensura ꝓsolatiõis. Et bñdixit quanto abundat tribulatio tua ꝑ xp̃o: tanto abũdat ꝓsolatio tua per eundẽ. Uñ duplicẽ perpẽdamus ꝓsolatiõis gr̃am. sed vnã alteri nõ cõpatibilẽ. Uñ ꝯm p̃dictũ Greg. Qui vult vna: carebit alia. Uñ. Qui vult in dño ꝓsolari tempali ꝓsolatiõe debet penitus euacuari. Uñ dixit ꝓpha. In die tribulatiõis deũ exquesiui manibꝫ meis nocte cõtra eũ ꝛ nõ sum deceptus. renuit ꝓsolari aia mea. vicz tpaliter. Et subdit rationẽ. Memor fui dei ꝛ delectatus sum. nã sicut deus nõ punit bis in idip̃m: sic nõ ꝓsolat duplici cõsolatiõe. terrena vicz ꝛ celesti. quia sicut ignis ꝛ aquaꝫ elemẽta se mutuo nõ cõpatiunt. sic spũalis ꝛ mũdana ꝓsolatiões sibi mutuo nõ ꝓuersant. hoc videmus ꝯm Augꝰ. in pullis coruoꝝ q̃ anteq̃ ngrescãt. nõ a parẽtibꝫ: sz roze celi nutriunt. ꝛ postq̃ denigrati a parẽtibꝫ cibo pascunt. roze celi minie ꝓsolabũtur.

Anxiatus. Fateor inq̃ interne cõsolatiõis ꝓemptionẽ. nec illi qui ꝑsecutus est me gratis nec mihi ꝑsecuto bis diebꝫ solũmõ cõpetere sed deus totius cõsolatiõis q̃ consolat nos in omni tribulatiõe nr̃a vt possim9 ꝛ ipsi cõsolari eos qui in omni p̃ssura sunt. ij. Cor. j. ꝛ qui omia dixit nihil excluſit. de pe. dist. j. Nemo põt. cũ ꝓcor. ꝛ ille est deus vltionũ dñs deus vltionũ: ꝛ libere hactenus egit cõtra eos q̃ sanguinẽ innocentẽ ꝓdemnabãt ꝛ reddet illis iniquitatẽ eoꝝ. ꝛ in malicia eoꝝ disp̃det illos dñs deus noster. P̃s. xciij. ꝛ ipse est qui iudicabit pauperes populi ꝛ saluos faciet filios pauperũ: ꝛ hũiliabit calũniatorẽ. ꝛ ipse est qui liberabit pauperẽ a potente: ꝛ pauperẽ cui nõ erat adiutor. P̃s. lxxj. Et cognoui quia faciet vindictã inopis et vindictã pauperis. P̃s. cxxxv. cum dixerit. Mihi vindictã ꝛ ego retribuam. ad Romanos. xij. ꝛ dixit sapientis autoritas. Semp enĩ dominus iniustas vlciscit iras.

Sapientia. O felix. Esto forti animo. cum sis damnatus inique. dicit eiusdem sapientis serenitas. Nemo diu gaudet q̃ sub iudice vincit iniq̃. Successus

Anxiatus. indignos noli tu ferre moleste Indulget fortuna: malis vt ledere possit. Et quando facies de persequentibꝫ me iudiciũ: ꝛ vsq̃q̃ exaltabit inimicꝰ meus super me. Exurge quare obdormis dña: libera me a ꝑsequentibꝫ me. quia ꝓfortati sunt

Sapientia super me. educ de custodia. id est carcere tribulationis animam meam. Et quis est homo qui vult vitã diligit dies videre bonos ꝛ igit Cede locũ Iesus fortune cede potenti. Cedere q̃ potuit aliq̃n ꝓdesse valebit. Ira odiũ generat cõcordia nutrit amorẽ. **Anxiatus.** Et si ira esset mater odij. **Sapientia.** Utiq̃ sic. **Anxiatus.** Et sic sepe matrẽ sequitur sua proles. vnde nõ dat qui nõ habet. ij. q. vij. Daybertus. videlicet virtutis calores. et quod natura negat: nemo feliciter audet. Sic odium durũ naturaliter de male matre procreatũ. odiosa nunq̃ carebit seueritate tanq̃ lupus qui lupina nõ exuitur voracitate Hec spero nutricẽ amoris videlicz concordiã inter Iesum et Iedentẽ presentes vti fecunditate. et Salomon suasit cordintime in inimicũ reconciliatũ nunq̃ debere firmiter confidere. de q̃ plenissime scripsi in libro de nobilitate. c. vlt. Unde quidã sapiens. Una est de aduersitatibꝫ huius mundi grauioribꝫ homini libero qui necessitate cogit vt sibi subueniat inimicus. Uñ quidam Arabs requisitus quidnã fuerit vite presentis fastidiũ acerbius. respõdit. angariatus inedia coram inimico prostratus gratiã eius petiturus. Nunc tempus est ꝛ refert vt satisfiat pmissis. vt videlicz alia conso **Sapientia.** Et qualiter offers munus tuũ ante altare. latiõis felicitate gaudeamus. et quãdo recordatus fueris q̃ frater tuus habet aliquid aduersum te: quando reliquis munus ante altare. et vadis prius recõciliari fratri tuo anteq̃ munus tuũ offeras vt mandat christus. Matth. v. **Anxiatus.** O altitudo diuitiarũ sapientie dei. gloriosa dicta sunt de te. ꝛ ita loqueris insipientie mee ꝛ veteris prout apparet christi dogmatis pronunciatione. banc amaui et exquisiui et amator sum factus forme illius. Unde ꝯm doctores summarius iam dictorũ verborũ est de consilio. et videt si dimisero rancorem de animo sum saluus. lesionem autem si nõ dimisero: nihilominus saluus ero. Unde dixit Prosper equitanicus prosa. iij. Sic diligendi sunt homines vt eorum nõ diligantur errores. quia aliud est amare qõ sunt: aliud odisse quod faciũt. et Salo. prouerb. viij. Ego diligo diligentes me. Et idem dixit Eccs. iij. Est tempus dilectionis et tempus odij: tempus belli et tempus pacis. Et christus Joh. xiiij. Qui diligit me diligetur a patre meo ꝛ ego diligam eum. quia ego et pater vnũ sumus. Et ꝓsequenter. Qui odit christum et ipse et pater eius odio persequũtur eundem. Et idem dixit. Qui sequitur me: non

ambulat in tenebris. Jobã. viij. Et ille qui talia viuẽs propalauit post mortẽ suis iniquis per secutoribus dirissime necis vtriusq; penã crudeliter infligere non tardauit. vt in destructione hierusalem per pncipes Romanorũ: prout infra dicet. alis etiam multipliciter experientia demonstrauit. nam indignũ nimis existiret vt quis rerũ suarum violentis ablatoribꝫ penitus in iuriam cũ rebus ablatis dimitteret: vt illis per hoc impune ceterisq; raptoribꝫ incentiuũ faciliꝰ venie delinquẽdi preberet. ꝛ propterea regula iuris que dicit. Non dimittit peccatũ ꝛc. magistra discernit ꝛ semp principatũ tenet. ꝛ nisi fiat satisfactio non dimittã. salua perfectorũ conscientia. ꝛ hoc mihi iuris autoritate patenter largissime licet. Sed fateor qui nec odiũ durum filiũ ire: nec rancorẽ eius fratrem: ꝛ inuidiã eius sororem: ꝛ cordis duriciam eius nouercã: de pectoris habitaculo repulerit ꝛ leso nõ satisfecerit: q; demũ ille talibꝰ penã reportabit.

Sapientia. Non ex propria pharetra sed ex nostra; diuitiarũ arcba prouenit tibi huius relationis sagitta: ꝛ bene dicis. sed tali videlicet odioso lesori dixit christus vbi supra. ꝛ ipe erit iudex ꝛ tradet eũ ministro. id est dyabolo ꝛ in carcerẽ. Amen dico tibi: non exiet inde donec reddat nouissimũ quadrantẽ: nec obstabit potẽtia. quia illic potens potenter tormenta patietur. Sap. vj.

Anxiatus. Fidelis sermo ꝛ omni acceptione dignus. ꝛ hanc responsionis prolationẽ nunc accepta in anxietatis mee consolationẽ. Nam celũ ꝛ terra peribunt. veritas autez domini manet in eternũ. Sed quid de talibus bonoris proprij persecutoribus in presentis mundi caligine degentibus.

Sapientia. Dicit Gregorius. quia pietatis opera prosunt in pñti ꝛ in futuro per infinita seculorũ secula: vt. xlij. dist. §. j. sic econtra impietatis opera videmus experient hic ꝛ in alio seculo: immo firmiter credimus grauissime punita. ꝛ huiusmodi psecutoris pena hic concernitur incepta ad instar sodomitarũ ꝛ perpetuo fuisse prosecuta. Ecce Herodẽ infantie christi ꝛ innocentẽ persecutorẽ: prout dicit magister in hystorijs ẽꝰ uis varijs affligebat concussionibꝰ. nam febris non mediocris erat prurigo intolerabilis in omni corpis supficie assiduis vexabatur tormentis. pedes interrute vicio tumuerũt. putredo testiculorũ vermes generabat. creber anhelitus ꝛ interrupta suspiria que ad vindictam dei ab oñibus referebãtur ꝛ talibus vexabatur intolerabilibus cruciatibus: vt sibi mortis infligendi sepius attemptaret ausum. ꝛ taliter soluit in penam eternã vite debitum. Item Pylatꝰ dirissimis carceribꝰ demũ Rome mãcipatus: ꝛ metu maioris pene per imperatorẽ sibi crudeliꝰ infligende. sibi mortẽ propꝛijs cõstituit manibꝰ. Item Nero priuatus impio degebat languoribus lamẽtando q; ab alio occidi non poterat. vnde sibꝫpsi p ligni stimulũ mortẽ infligebat. Item anno quadragesimo post passionẽ dñi quos dominꝰ iudeis in penitentiã concesserat decõmisso in saluatorẽ sceleꝛe ꝛ dum penitere nollent. Stephanũ ꝛ duobꝰ Jacobis occisis peccatũ peccato apposuissent vltio diuina supercuniẽs. vbs Hierusalẽ a Tyto obsidione constringitur ꝛ demũ cõuincitur ꝛ lapis super lapidẽ non dimittit. sexcenta tunc milia iudeorum occidũtur. ꝛ reliqui videlicz nõgenta milia per totũ vrbem vsq; in presentẽ diem dispergunt. Item Dyonisius rex Sicilie de quo pdictuz est ob nimiã crudelitatis tyrannidẽ omẽs homines timuit ꝛ ab oñibus timebat ꝛ nunq; securꝰ. nulli fidus. in nullũ confidens. tonsorũ cultros metuens. sibꝫpi adurebat pilos carbone. demũ compulsus in exiliũ mortuus dolore. de quo Boetius. iij. de consol. prosa. v. Item Theodoricus de Verona rex Rorbie qui dictum Boetiũ relegauerat: postq; infinita maleficiorũ opera ꝑpetrauerat viuus ingrediebatur ethne montiũ ignes qui perpetuo dicunt infernales. De quo Gregorꝰ in dyalogo. Item quia Dathan ꝛ Abyron locuti sunt cõtra dominũ iniquitatẽ in presentia Moysi ꝛ Aaron: terra aperuit os suũ ꝛ deglutiuit eos in tabernaculis suis ꝛ vniuersa sancta eorum. descenderũtq; viuentes in infernũ. Nũeri. xvj. De bis ꝛ similibꝰ tyrannis rempublicã siue priuatã ledẽtibus ꝛ malo fine terminantibꝰ. per se patet sufficienter scripturarũ climata pscrutantibꝰ. dicit enim. Exitus acta probant. fines ꝙo pugna coronãt. C. de iudi. rem nõ nouam. in fine. cum concor.

Anxiatus. Tu de magnis ingentibusq; pdicasti lesis ꝛ lesoribus ꝛ reipublice persecutoribꝰ. Quid autem fiet de ꝙuis ꝛ mimis offensis ꝛ offensoribus.

Sapientia. Scis te de illa materia scripsisse in libro tuo de nobilitate. c. xx. ꝛ. xxxj. ꝛ in tractatulo de iniquis iudicibus. Attamẽ nosti desuper ꝑ Grego. q; omnipotens parens: licet sit magnus in magnis: nihilominꝰ mirabilia gloriosus operatur in minimis. ꝛ hic dixit. Quod vni de minimis meis fecistis: mihi fecistis. ꝛ hoc tam in bonis

operib⁹ siue malis. Unde Trayanus impator de quo supra. necessario transiturus ad bellū in quo defecit. implorat⁹ p̄ viduā de iustitia sibi ministranda de quodā Romano qui filiū suum occiderat. ꝛ dū sibi responderet ꝙ faceret dum de bello rediret. inquit vidua. ꝛ si non redires quis iudiciū redderet? Dox imperator equū descendēdo vocatis partibus iusticiam ministrauit. ꝛ Romanū occidi fecit. ꝛ cōsequēter pro iusticia bello publico succubuit. ꝛ licet gentilis fuerit: sed quia iusticiā coluit. ꝛ igit̄ meritis ꝛ fletib⁹ beati Gregorij pape ab infernalib⁹ penis liberatus extitit. ꝛ sic patet p̄ premissa qui contra iusticie leges magnū vel minimū offenderit nisi ad vltimū quadrantē reposuerit p̄ veritatē domini peribit. sic ꝛ nullū bonum irremuneratū permanebit. Et voluas ꝛ reuoluas antiquorū gestorū bistorias ꝛ non plures q̄s iudices iniquos ꝛ iusticie p̄secutores publicos a demonio reperies fore surreptos: aut alⁱs horrēdos oppressores iusto iudicio dei non oblitionis hic ꝛ in alio seculo fore viatores. Constat cunct⁹ pape Martini supradicti curialib⁹ q̄ supradictus Helling proprie magister Johannes nuncupatus: omniū desperatarū causarum. id est in re nec in spe ius habentiū procurator fuit expertissimus. ipas q̄ diligenter attraxit: ꝛ attractas contra deū ꝛ eius iusticiam defendere nō erubuit. imo per hoc se collaudauit ꝛ collaudatū diuulgauit. ꝛ sic plerosq̄ possessores iniquos in sua malicia perseuerantes vsq̄ in finem conseruauit. Ecce ineffabilis dei iusticia que vnicuiq̄ iuxta opera sua reddit ꝛ vt quis in eo puniatur in quo deliq̄t. in vindicte retributiōis vltione non defecit. Unde idē magister Johannes Helling similiter contra iusticie limites quos sepius offenderat per man⁹ quorundā tyrannoꝝ crudeliter occubuit. ꝛ licet venerabilē p̄incipissam videlicz̄ iusticiam clementer inuocauerit indignata p̄ offensionis sue (p̄out p̄mittit) continuationē: aurē non inclinauit. sed desperat⁹ ab ipa prout desperatarū causaꝝ fuerat p̄curator ꝛ sollicitator ꝛ p̄motor ab ipsa ꝛ ministris iusticie penitus fuerat derelictus. nec erat samaritan⁹ qui semiuiū ad stabulum reduceret. vt Luce. x. sed liuore vulnerū sibi nimis attrociter inflixorū in via publica miserabiliter iuxta ciuitatē Baguntinam expirauit.

Sapientia. Et in quem finez talia amaritudinis tue sollicitudo refricauit.

Anxiatus. Forte vt si ne forte similiter odiū durum aduersariorū meorū causam desperationis mole suffocatam. q̄ iusticia caruit impudēter refocillauit. ꝛ contra me patenter sententie sue p̄lationē indignanter dilatauit. Sic similiter quidā p̄out famaꝝ de mūdi peritoribus videlicz̄ Ludowicus de Roma in concilio Basilien. p̄otūc in sue serenitat⁹ flore per orbem redolente p̄ ceteris iuris doctor ꝛ orator eloquentissimus qui sue sagacitatis robore causas iuris inedia putrefactas restauraut. ꝛ iterū causas iusticie ministerio sublimatas retorsit. ꝛ labijs suis quecunq̄ voluit fecit. ꝛ in oris sui potentia refecit ꝛ infecit ꝛ deiecit ꝛ elecit. id est reiecit ꝛ effecit. mortificauit ꝛ viuificauit. suppressit ꝛ erexit. immo dum voluit Eugeniū papam supra concilium exaltauit. ꝛ concilium ad pedes pape prostrauit. ꝛ dum voluit ip̄m Eugenium decretis conciliorum Basilien. ꝛ Constantien. subiugauit. Ecce domini iusticia que manet in eternū ipsuꝝ crudeliter in orificio labiorū suorum ꝛ branco gutturis cuꝝ quibus peccauerat in putredinis squalore vlceros inflationibus inhumaniter morpheatum conculcauit. ita q̄ doloris ꝛ liuoris ꝛ famis ꝛ sitis afflictiōe in multitudine diuitiarū suaꝝ.

Sapientia. Et hec in quē finē: et in etatis teneritate in dicto concilio Basilien. ip̄m exalauit

Anxiatus. Ut videamus demū an odiū durū oris officio contra me sitiens quo pacto miserabiliter vsus est per cuiusdā sententie recitationē. Et insup̄ percipe alterius exempli recitationē. Fuit quidā apostolice curie nationis Germanie in officij sui processib⁹ in pauperes rigidissimus. qui iusto dei iudicio tempe Martini pape quinti incessit cecus ꝛ depauperatus ꝛ qui pauperes oppresserat. a pauperibus in properiū impatienter sustinuerat. Dignū eñ fuit qui sepe solū deum p̄ oculis habere inferendis sententijs profitebat: vt eisdē crucibus instrumentis plerūq̄ cōuententib⁹ spoliaret. Sic tempe eiusdem Martini pape quidā clericus camere nomine Benedictus qui innumeros reperit exactionis modos: per mūdi climata auri ꝛ argenti speciē subtiliter exhauriendo: ꝛ summū pontificē ꝛ eius camerā excellentissime ditando. qui nescit quo spiritu passionat⁹ collo: gutture: lingua: siliter ꝛ ore. quib⁹ mūdi thesauros p̄diderat mirifice recuruatis: ꝛ vt puniret quib⁹ cūctos molestauerat instrumētis: monstruose laruat⁹ expirabat. Et sic infinitos hic terribiliter tyrannizantes hoz

ribilius vidi ⁊ audini vitã terminãtes ⁊ examen dñi nobis ignotũ formidulosius ingruẽtes. Sic ⁊ Boetius in illũ finẽ. iij. de consol. metro. xij. triũ impioꝝ crudeles describit tyrannorũ penas. videlicz Tantuli. Ipenỹ ⁊ Titỹ interminabiliter duraturas. Et vnũ nõ obmitto pro dei iusto vindicabili quoq; iudicio terribilius abhorrendo. Nam quondaz Rudolphus dux Austrie quendã nobilẽ pſecutus damnandũ decreuit ad mortis supplicium. Unde post multa finaliter eũ sacco fecit cõcludi vt flumine suffocaret. ⁊ sic ille nobilis in pcinctu quo de ponte precipitaret alta clamabat voce dicẽs. Ecce pnceps in quo iudicio hodie me damnas submersurũ. vnde statuto tibi terminũ vt hoc die anno reuoluto cõpareas coraz oipotenti deo vt videam te quare me tã crudeli morte tradideris: pemptorie responsurũ. quẽ princeps subsannãdo subito demãdauit gurgitiby obruendũ. Ecce dñi iusticia permanẽs in eternũ que processerãt de ore tam inique damnati nõ fecit irrita. nam eodẽ die in anni reuolutione pnceps in quodã suo castro delectatiõis causa cõstitutus. breui febricula correptus recognouit se transiturũ ad eterni iudicis tribunal tremendũ sibi nup indictũ ⁊ subitanee mortis examine eiulans exalauit spiritũ. Nam nõ est nouũ q; iniquos terribiliter iugulatos sepe legim⁹ in vitissanctorũ permittente dño per demoniorũ insult⁹ aut alꝰ interitu crudeli distractos. aut infectorũ corporũ transformatiõe correptos. seu insanabili morborũ squalore quassatos. aut hũane vite miseria miserabiliter cruciatos. ⁊ si homies cõtra tales tacerent: lapides clamarẽt. Luc. xix. Unde dixit dñs. Gen. iiij. ad Cayn. vox sanguis fratris tui abel videlicz mortui clamat ad me de terra. quia occisus fuit inique. Unde dicit magister ibidem in hystoriis. hinc est q; in eccl'ia mos est si nemo accuset pro sanguinis effusione: suspecti trahunt in causam videlicz ad corpus vulnerati ⁊ occisi. quia sanguis clamat q; si negauerint iudicio dei examinẽtur. quia reo sanguinis certo supueniẽte vulnera recent cruẽtare vident. Et sic videm⁹ experiẽter p singulos iusto dei iudicio impietatꝫ impudice cultores. etiã natura mirãte ⁊ titubãte passionatos.

Sapia. Et quomodo hec molestant persecutores tuos de his minime certificatos.

Anxiatus Scias me plures de pdictis ⁊ pser tim ducis Austrie patenter hystorias pſecutoꝝ meo in finẽ vt recognoſceret erroris caliginẽ humiliter edixisse. sed q; tacuit ipm putabã mitigatũ fuisse. attamẽ induratũ fuit cor suũ ad instar Pharaonis ⁊ acerbitas sui nomis effectualiter in lege remãsit sue significatiõis. Naz etiã fm Isid. ethimol. vij. c. vj. Pharao pli dissipatoꝝ interptat.

Sapiẽtia. Et igit q̃d vis finaliter qõ tibi solatiũ ꝓstituat.

Anxiatus. Judica dña nocẽtes me: expugna impugnãtes me: appheñde arma ⁊ scutũ. ⁊ exurge i adiutoriũ mihi. effunde frameã ⁊ cõclude aduersus eos q̃ prosequuũt me. dic aĩe mee salus tua ego sum: vt iuxta cõsolatiõis vsum procedas firmiter promissum vt hilariter imminẽtis cuadã angoris abyssum.

Sapientia. Apprehende arma iusticie virtutis dei: ⁊ scutũ bone voluntatis ⁊ frameam suscitare super pastoreꝫ. Zacha. xiij. ⁊ sagaciter ppende Cathonis argumentũ diligenter ruminãdo qui dicit. Quẽ superare potes interdũ vince ferẽdo. id est sustinendo vel tolerando. Maxima eteni morũ est semp patientia virtus. Unde si pſecutorẽ superare nõ potes: fac de necessitate virtutes ⁊ maliciã impatientie tue vince ferẽdo: ⁊ taliter patientiam sustinendo vt maxima ꝓtute fruaris.

Anxiatus. Domina nõ est ita. Nam Grego. moral. ij. c. xxv. quattuor ponit virtutes cardiales. videlicz prudentiã. temperantiã. fortitudinẽ. ⁊ iusticiã. ⁊ ibidẽ. c. xxvij. tres posuit ꝓtutes theologicas. videlicz caritatẽ spem ⁊ fidem. inter quas patientia minime videt annũerata. ⁊ sic videt similiter

Sapiẽtia. fm alios doctores q; ipa patientia pre ceteris virtutiby nõ sit recõmendata. Nonne dixit xps. Luc. xxj. In patiẽtia vestra possidebitis animas vestras: q̃ est summa ⁊ pcio sissima possessio ꝓtutũ. ⁊ q̃ habet vnã: habet oẽs. ⁊ q̃ hz oẽs nõ caret illa. q̃a put ptactũ est: pſistere nõ põt vna sine altera. Sz vt clarior sis de talis materie cõtinẽtia. ⁊ pro eius euidẽtia scias. Primo q; patientia differt a virtutibus theologicis. videlicet fide spe ⁊ caritate. ⁊ insuper a prudẽtia ⁊ iusticia que sunt virtutes cardinales. Nam virtutes fm rationẽ suã ordinant ad bonũ. est eñ virtus que bonũ facit habentẽ. ⁊ eius opus facit bonum. vt dicit in. ij. ethicorũ. Unde oportet q; ista virtus pncipalior sit ⁊ potior q̃ magis ⁊ directius ordinat nos in bonũ predicte ꝓtutis q̃z patiẽtia. quia ille ꝓtutes directe cõstituũt nos in bono. patientia aũt indirecte. scz inq̃tum impedit passionẽ tristicie q̃ nos retrahit a bono. Unde sequit q; patiẽtia differt a virtutiby theologicis. ⁊ etiã a prudẽtia ⁊ iusticia que ꝓtutes sunt cardina-

les. Scđo declarat sic q patiētia differat a fortitudie: t tēperantia q̄ siliter sunt ꝑtutes cardiales. sicut eñ inter ꝑtutes q̄ sunt cōstitutiue boni: tāto alia est potētior t potior quāto in maiori bono statuit hominē sicut fides: spes t caritas q̄s prudētia vel iusticia. ita etiā inter illas q̄ sunt impeditiue eorū q̄ nos a bono retrabūt: tanto illa virtus est potior quāto id qđ p eam impedit t magis a bono retrabit. cū igit pericula mortis ꝓtra q̄ est fortitudo: t delectatiōis motꝰ ꝓtra q̄s est tēperātia plus a bono retrabūt q̄s iusticia cōtra quā est tpantia. Tercio declarat ita. Patientia fm qđ est maxima virtutū in ordine illarū virtutū q̄ cōcurrūt in moderatiōe malorū q̄ sunt in aduersis. Primo nāq; ex aduersitate sequit tristicia sed hāc moderat patiētia. Scđo nascit ira. sed hāc moderat mānsuetudo. Tercio nascit odiū. qđ tollit caritas. Quarto nascit iniustus nocumentū qđ prohibet iusticia. Uñ cū patiētia sit cōtra iusticiā q̄ primo ꝓcedit ex ꝓpassione malox. sequit q patiētia quodāmodo est maxima ꝑtus: eo q hz opus ꝑfectū. tollere eñ ꝓncipiū mali est ꝑfectiꝰ q̄s tollere ꝓsequtiā. nō tñ sequit ex hoc q simplr loquēdo patiētia est ꝑfectior oībus alijs ꝑtutibꝫ: put dicimꝰ de supbia q sit radix oīm malox. hoc idē dicimꝰ cū distinctione de cupiditate: vt **Anxiat**ꝰ Hac qđez patiētie magnificētia nō mihi ꝓuenit cō xlvij. di. Radix. cū ꝓcor. • solatiōis spes tā largit t liberalit promissa. sed qđ mihi t ꝓphetę scio qm̄ nō in finē oblīuio erit paupex: t patiētia paupex nō peribit in finē. i. qđ ipius sit memoria in finali iudicio vt ꝑsecutor recipiat vindictā. put dicit sctūs Bernū. in qđaz sermōe. Hebēnales angustie nō habēt remediū: nescīūt meritū: singulis excessibꝫ singulis mēbris q̄ arma fuerūt iniqtatis sua debeť pena p q̄litate t quātitate cōmissi: cū cepit inexpiabilis t inextinguibilis caro gehēne estibus cruciari: ac more feruētiū ad coquēdū metallox inextinguibili ardore tota bois substātia diffundi. hec ille. Et ita put de diuite legimꝰ epulone q̄ cruciať in lingua q̄ peccauit. sic iniquꝰ iudex estuabit labijs quibꝫ insontē ꝓdemnauit. Sz siliter dicit ꝓpheta. Nūc exurgā dic dñs. i. in pñti: t liberabo pauperē a potēte. t paupex cui nō erat adiutor miserebor. Inqt insup. Multiplicati sunt sup capillos capitis mei q̄ oderūt me gratis. cōfortati sunt q̄ ꝑsecuti sunt me inimici mei iniuste q̄ nō rapui exoluebā: vicz p vim spoliatus. tu scis insipientiā meā tē. t intulit in vindictā. Fiat mēsa eorū coram ipis in laqueū t in retributiōes t in scandalū. obscurent ocli eox ne videāt. t dorsuz eox sp incurua. effunde sup eos irā tuā t furor ire tue ꝓprehēdat eos. Fiat habitatio eox deserta. deleant de libro viuentiū t cū iustis nō scribant. Et Hiere. ꝓpheta ait lamētando de suis ꝑsecutoribꝫ. Audiui eñ cōtumelias multox t terrorē in circuitu dicentiū: ꝑsequimini t ꝑsequmur cū. si quō decipiať t ꝑualeamꝰ adversus eū t ꝑsequmur vltionē ex eo. Et subūxit scīpm cōsolādo. Dñs aūt mecū est tanq̄s bellator fortis. Idcirco q̄ ꝑsequunt me cadēt t infirmi erūt. confundent vehementer. qz nō intellexerūt obprobriū sempiternū qđ nunq̄s delebit. Itē Deliꝰ ꝓpha: postq̄s sanauerat aq̄s t terra in bitricho a sterilitate t trāsiuit in bethel. t dū ascēderet p viā pueri parui egressi sunt de ciuitate t illudebāt ei dicētes. Ascēde calue. t illis ꝓpha in patientia sua maledicebat in noīe dñi. egressiq̄ sunt duo vrsi de saltu t lacerauerūt ex ipis q̄draginta. Itē sctūs Thomas apls ꝑcussus a pincerna regis sibi ꝑdixit vltionē: t venit leo t ꝑcussit eū: t canes comedebāt mēbra sua. vnus aūt portabat manū ad cōuiuiū. Itē Siluester papa rogatꝰ p Basilisariū patriciū vt ad eū veniret p q̄busdā eccl'ie dispositiōibꝫ. q̄ credidit t pacifice venit cū clericis suis quē alijs dimissis patricius talit deceptū relegauit in exiliū in q̄ sustentabať panc tribulatiōis t aq̄ anguste. t nihilominꝰ dictū patriciū cū cōplicibꝫ anathematizauit. t iniuriā sibi talit illatā p se seueriter vindicauit. vt. xcij. q. iij. Basilisariꝰ. Dis t alijs sincere ꝓpēsis ꝓsiderare poterit q̄cūq̄s fidelis an vltio diuia vel būana sit desiderāda p iniq̄ ꝑsecutos in corpꝰ vl'aiam aut vtrunq̄ cuiuscūq̄s ꝑse-

Sapientia. cuta iudeorū prout ꝓmittit in destructiōe bierl'm occisorū t relegatorū et aliorū tyrannorū predictox morte peccatorū pessima sublatorū gaudeat: t ad instar ꝓphetax et aliorū sanctorū virorū his diebꝫ iniq̄s ꝑsecutoribꝫ vult t optat t talia vel similia ad laudez iusti iudicij dei potēter ꝑficienda desiderat. Uñ sctūs Tho. scđa. scđe. q. cviij. voluit in effectu q̄ si intentiōis propositū nō tantū volentis vel optantis sed etiā inferentis vindictā ferat principaliter ad aliquod bonū. puta in correctionē vt ceteris iusticie ꝑsecutoribꝫ fiat in exemplum. vindicta t vindicte voluntas vel optio semp est licita cum circūstantijs: vt hic fecit ꝓpheta. Sic nobiles nup t Thuriceñ. si iusticie persecutoribꝫ videlicz Switensibꝫ cū suatibꝫ inferūt aut inferebāt vel optant vindicte tallionē in nationibꝫ suis: merent per seculox secula. Et hec

fulcimẽta illis q̃ supp̃ssi sunt iniq̃ maneãt ad ꝑpetue ꝓsolatiõis incitamẽta. z ꝙ ꝓfidenꝫ credãt ꝙ fidelis de⁹ totu⁹ ꝓsolatiõis z ei⁹ iusticia iniq̃ ꝓsecutiõis delicta hic z in alio sec'lo nunc̃ ꝑmit

Anxiat⁹ Hec me cõsolata sunt in hũilitate mea: qz eloquiũ tuũ vinifica- (tat multa. uit me. supbi iniq̃ agebãt vsq̃quaq̃. memor fui iudicioꝝ tuorũ a seculo dñe: z ꝓsolat⁹ suꝫ. ꝑs. cxviij. z Job. xv. legit. Lũctis diebꝫ suis impi⁹ supbit: z nũer⁹ annoꝝ incer

Sapia. Et ista sunt ꝓba Elipbe themanites loq̃ntis bona ex- (tus est tyrãnidis eius. malo corde ꝙ Job sic̃ Layphas ꝓphetizãdo: z anio tali subiũxit ibidẽ. Nunqd

Anxiat⁹ grãde est vt ꝓsolet̃ te de- Utiq̃ grãde: immo grãdissimũ. sed cũ fuerꝫ apud al us z ego siliter ita dicã. tissimũ cũcta cõponẽs z nouerꝫ ꝓma z nouissima. dic

Sapia. Dixit dñs Deus. xxxij. Reddã vltionẽ hostibꝫ me- (hui⁹ ꝓsolatiõis intellectũ. is: z bis q̃ oderũt me retribuã. mea est vltio z ego retribuã eis in tempe vt labat pes eoꝝ. Juxta est dies ꝑditiõis z adesse festinãt tpa. videte ꝙ ego sũm solus z nõ sit ali⁹ deus ꝓ ter me z ego occidã z viuere faciã. ꝑcutiã z ego sanabo: z nõ est q̃ de mãu mea possit eruere z c̃. Et idẽ q̃ locut⁹ est ꝑ ꝓphetas ꝑ se locut⁹ est dicẽs. Qõ vni de minimis meis feciſtis mihi feci- ſtis. vnde hostꝫ minimoꝝ dei. hostꝫ est dei. z minimi dicũt: laudate gẽtes ꝓplm dei. qz sanguinẽ seruoꝝ suoꝝ vlciscet̃ z vindictã retribuet in hostes eoꝝ. z ꝓpicius erit terre ꝓpli sui. Hoc gl'iose cõmemorans apl's de dño dũ ait. scim⁹ em̃ q̃ dixit: mihi vindictã z ego retribuã. Rom. xij. Et iterꝝ iudicabit dñs ꝓplm suũ. Et iterꝝ. Horrendũ est incidere in manus domini viuẽti. Heb. x.

Anxiat⁹ Et quid est hoc? **Sapia** Ecce Amb. ibidẽ in glo. ordiaria dic̃ sup apl'o Scim⁹ em̃ q̃ vere talis puniet. scim⁹ em̃ illũ. i. q̃ ver⁹ potẽs est ille q̃ dixit seruare vindictã iniuriaꝝ nr̃aꝝ. et in h̃ qõ dic̃: et ego reddã. sic alienas vindicat in- iurias z suas. Et iterũ paulus dic̃: scẽptura dicit. qz dñs iudicabit. vicz purgãdo sepando a ma lis ꝓplm suũ. Et iterꝝ glo. q̃nto magꝫ punit inimicos. Horrẽdũ est igit̃ ꝙ dñs puniet inimicos z nõ leuit̃. z ideo horrẽdũ est incidere in man⁹ dei. z incidit ille q̃ nõ ꝓuidet. sed subito depbẽ dit̃ dei iudicio viuẽtꝫ. s. q̃ semp est efficax z potẽs facere qõ vult. hec ibi. Uñ ꝼm Lassiod. De⁹ vltionũ. i. punitionũ dñs ꝑps q̃ iudicatur⁹ est mũdũ. z vltiõibꝫ iustis affligere veniet obstina- tos. De⁹ vltionũ. z nota ꝙ bis dr vltionũ in ꝑali. qz puniet malos in corꝑe z aia. hec ille. Et ad nr̃m sincere ꝓpositũ ꝑspicaciꝫ ꝑscrutãdo toti⁹ psalmi mysteriũ. z q̃ in fine narrat suũ ꝓpius effe- ctualit̃ intentũ dũ dicit. z reddet illis iniq̃tatẽ ipsoꝝ. z in malicia eorũ dispdet eos dñs de⁹ nr̃: dũ dicet. Jte maledicti in ignẽ eternũ. Matb. xxv. Vult⁹ em̃ dñi. s. ire z turbatiõis supfaciẽtes mala. z pdet de terra memoriã eoꝝ. Ex q̃bus sũmarie colligit ꝙ idẽ ille dñs vltionũ dixit. Mi bi vindictã z ego retribuã. cui⁹ veritaꝫ stabilitas manet in eternũ. De illo dixit ꝓpba. Cogno ui qz faciet dñs iudiciũ inopis z vindictã paupis. z bec est illa vindicta de q̃ idẽ ꝓpbeta Leta bit iust⁹ dũ viderit vindictã: z lauabit man⁹ suas in sanguie pcoꝝ. z illã vindictã petere possum⁹ ꝓut ꝑmittit ab illo q̃ vult vt petam⁹ vt accipiam⁹. Gaude igit̃ z letare qz tristicia tua vertet̃ in gaudiũ. Et est post triste malũ gratior ipsa salus. Et iterꝝ scriptũ est. Ne dicas: redde malũ ꝑ malo. expecta dñm z liberabit te. Prouerb. xx. Jtẽ ne dicas quõ fecit mihi: sic faciã ei. z reddã vnicuiq̃ ꝼm op⁹ suũ: h̃ solius dei est. Jbidẽ. c. xxiij. Jtẽ ꝑ iusticia agonizare ꝑ aia tua z vsq̃ ad mortẽ certa. z deus expugnabit ꝑ te inimicos tuos. Eccl. iij. Jtẽ: q̃ vindicari vult: a dño inueniet vindictã. z pctã illi⁹ seruãs seruabit Eccl. xxviij. Et ecce Abacuc ꝓpbeta. c. j. q̃si potent̃ increpatur⁹ dñm dixit. Quare nõ respicꝫ sup iniq̃ agẽtes: z taces deuorãte impio iustio rẽ se. Sz demũ ibidẽ. c. ij. refocillat⁹ ꝑ dñi cõsolatiõnẽ inqt z apparebit in finẽ z nõ mentiet̃: si morã fecerit expecta eũ qz veniẽs veiet z nõ tardabit. vñ. Lu. xviij. de⁹ aũt nõ faciet vindictã electoꝝ suoꝝ clamãtiũ ad se die ac nocte. i. tardabit z patientiã habebit ĩ illis. dico autẽ vob: qz cito faciet vindictã illoꝝ. Et salutẽ de inimicis nr̃is: z de manu oĩm qui oderũt nos. Uñ iuxta Salomõis sniam. Sic tinea vestimẽtꝫ z ꝓmis ligno. ita tristicia viri nocet cordi. ꝓunas em̃ ꝙgregat sup caput ei⁹ vicz iniuriãtis. et h̃ ꝑ patientiã tuã. z dñs reddet vnicuiq̃ iuxta opa sua. z in hoc cõcordat doctorũ sentẽtia. z secure vindicta delinquentiũ diuino reseruet̃ examini qõ non fallit nec̃ fallit̃ sed fallit z fallit̃ iudiciũ hoc. ꝓsertim in his casibꝫ vbi vindicta fieri de- mandat̃. vt videlicz ꝓncipibꝫ z ꝓsidentibꝫ. Naz ille iuste vindicando merent̃. de quo plene xxiij. q. j. §. j. Unde talibꝫ dicit Jaco. ij. Judiciũ em̃ sine misericordia fiet illi q̃ nõ facit misericordiã. Et dicit Crisostom⁹. Melius em̃ de misc̃ia c̃ de rigore reddere possum⁹ rõnem. xxv. q. vij. Alligant. Ex his tremendo perpendimus c̃ dira per eterni iudicis tribunal sit illis ad

penā ignis ꝑpetui sentētia: q̄ sentētiando miscōia nō vsu sūt necz iusticia. Et igit̄ Asaph: de q̄ j. Paral. xvj. spū ꝓphetie plen⁹ p Dauid incitat⁹ ꝓtra iniq̄s iudices z iustoz oppssores cātauit psalmū lxxxj. De⁹ inq̄t stetit in synagoga dē. quē ad tui ꝓsolationē sensim legas p extensum. vñ sepedict⁹ venerabil̄ Boeti⁹ post tristē malū patient ergastulo carcerj ꝑpessum i sue ꝓsolatiōis finalit̄ ꝓclusit effectū: dū inq̄t Nec frustra sunt in deo posite spes ꝑcelsęz q̄ cū recte sunt ineffica ces esse nō pñt. Aduersamini igit̄ vicia. colite vtutes. ad rectas spes animū subleuate. būiles p ces i excelsa porrigite. magna em̄ vob est: si dissimulare nō vultz: necessitas indicta ꝓbitatis cū ante oculos agitis iudicj cūcta cernētis. Hec ille. Et hic licz nō sit de sctoz catha logo. catholi ce tñ locut⁹ est in toti⁹ sui volumis codiculo. spem ꝓmittēs z ipam ꝓtritis inculcādo: z se sola tiū miserj ꝓbeat z sociū penaz in pñti curriculo. Vñ multū ꝓprie ꝓ venerabilis Boecij z tui z oim iniq̄ suppssoz. cōsolatiōe locut⁹ est Greg. moz. xxvj. c. xij. dicēs ad ꝓba Job. c. xxv. q̄ inq̄t clamabūt z nō exaudiet ꝓpter superbiā maloz. ac si diceret. reat⁹ oppimentū audīri voces ꝓbi bet oppssoz: nec eripiunt visibilit̄ iusti. qz saluari inuisibilit̄ nō merent. Et infra. Igit̄ violēti quicz inde deter⁹ deficiūt vnde ꝑ vitā innocētiū exteri⁹ cōualescūt. tāt oq̄z illos intima ꝓsitas a se foras ejcit: q̄nto eos ꝑ suos tpalit̄ q̄s volūt posse ꝓmittit. q̄sq̄z itaq̄z bonoz vitā ꝓsequit̄. tūc peioze vitiōe dānat̄ cū nulla ei aduersitate resistit̄: z tūc fortiorj ire piculis subiacet cū ꝓspere p agit q̄s nequit̄ ꝓcupiscit. qz vicz vindicta supni iudicij ad futura eū supplicia seruāda deseruit cui hic i malo obuiare ꝓtempsit. Vñ nūc fili charissime te docebo: q̄ pacto mozes animi tui cō ponas. noli emulari in eo q̄ ꝓsperat̄ in via sua z in homie faciēte iniusticias. i. ſm Hiero. ne sis inuid⁹ ei: nec te terreat impi felicitas breuis dē. desine ab ira vicz anie. z derelīque furozes corpis. noli emulari. i. imitari nequiciā impioz vt malignerj z efficieris ipe neq̄: qm̄ qui mali gnant̄ extermiabunt̄ z dē. Inimici ꝙo dñi moz vt honorificati fuerint z exaltati deficiētes quē admodū fum⁹ deficiēt. z hec est veritas dñi q̄ manet ineternū. Vñ te de cetero nō anxiatū sed cōsolatū p toti⁹ cōsolatiōis dñm ꝓfitearis nūc z imꝑpetuū ad instar cōsolationis Abre quem dñs ꝓsolatus est de semie suo multiplicādo. cui dixit. Nec vltra abram sz vocaberj abrahā. q̄a patrē multarū gentiū constitui te. Gen. xvj. **Et cōsolat⁹ sum.** Et fau⁹ dei distillans labia tua: mel z lac sub lingua tua. Cant. iij. Dec me cōsolata est in būilitate mea: qz eloquiū tuū viuificauit me. z memor ero ab inutio mirabiliū tuoz. quia ꝙga tua z baculus tu⁹: ipa me ꝓsolata sunt. q̄ ꝓprie sctī patres z ꝑsertim Gregor⁹ in suo pa storali. c. xviij. ad nr̄m ꝓpositū ꝓduxerūt. virga em̄ pcutimur. baculo sustētamur. si g̃ est discre tio ꝙge q̄ feriat: sic z ꝓsolatio baculi q̄ sustētet. sit itaq̄z amoz sed nō emolliēs. sit vigoz sz nō ex asperā s. sit zelus sz nō imoderate seuiēs. sit pietas sed nō plusq̄z expediat parcēs: vt dū se in ar te regimis iusticia clemētiaq̄z pmiscet bis q̄ ꝓsunt cozda subditoz z terrēdo demulceat. z tñ ad terrorj reuerētiā demulcēdo ꝓtringat. Vñ tu dña dñantiū sapiētia impatrix illustrissima. tue ꝙge directiōis z baculus sustentatiōis ꝓsolate sunt me cū oīs anxietatj abolitiōe: qm̄ ſm mul titudinē doloz meoz in cozde meo: ꝓsolatiōes tue letificauerūt aiam meā. Ps. xciij. et ampli⁹ nō anxiatus sed ꝓsolatus vtar agnoiatiōis vocatiōe. **Sapiētia.** Tm̄mō sola vexatio bacten⁹ dedit tibi intelle ctū. Esa. xxxviij. c. vñ. Et intellectū tibi dabo z instruā te i via hac q̄ gradierj: firmabo sup te oculos meos. inuoca me in die tribulatiōis z eruā te z honorificab̄ me. Hā ꝑis sapia ꝑs est. z sic abūdant passiōes ꝑpi in nob. ita z p ꝑm abū dat cōsolatio nr̄a. ij. Lor. j. **Cōsolatus** O sup illustrissima clemētis impatricis magnificētia z cō solatrix inclita: cū sis patrj sapia: z pat caritas est: z q̄ ma net in caritate in deo manet. z spūscti⁹ ꝓsolato⁹ optime cōsolatiōis in eo cū cūctaz virtutum mūere: z ita luci beate trinitatis inheres ꝑpetue. Tu igit̄ es refugiū meū a tribulatione q̄ circū dedit me: exultatio mea: z de cetero erue me a circūdantib⁹ me. qz ꝓnūc repler⁹ sum cōsolatio ne supabundo gaudio in oīi tribulatiōe. ij. Lor. vij. per eū qui repletos spūscto cōsolabit̄ an ne z ꝓsecutoz nō dubitarēt iniquoz spūs eternaliter dolere. z tribulatos corde cōsolatos in terne dono gratie tue z cum cōsolationib⁹ eozundē p infinita secula seculoz gaudere. Amen.

Gloria in excelsis deo.

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA Poznań

BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU
Inc. 263
INKUNABUŁY

BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU
Inc. 264
INKUNABUŁY